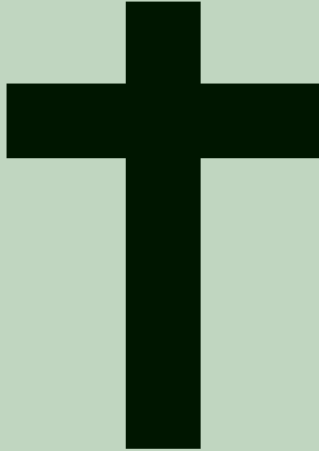

El Nuevo Testamento
en mixe de
Guichicovi

New Testament in Mixe, Isthmus (MX:mir:Mixe, Isthmus)

El Nuevo Testamento en mixe de Guichicovi

New Testament in Mixe, Isthmus (MX:mir:Mixe, Isthmus)

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Isthmus

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Guichicovi [mir], Mexico

Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Isthmus

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
4e564219-157f-5807-b810-47a15308b8b8

Contents

San Mateo	1
San Marcos	46
San Lucas	78
San Juan	125
Hechos	165
Romanos	220
1 Corintios	247
2 Corintios	268
Gálatas	283
Efesios	290
Filipenses	298
Colosenses	303
1 Tesalonicenses	308
2 Tesalonicenses	313
1 Timoteo	316
2 Timoteo	323
Tito	327
Filemón	330
Hebreos	332
Santiago	346
1 Pedro	351
2 Pedro	359
1 Juan	363
2 Juan	368
3 Juan	369
Judas	370
Apocalipsis	372

San Mateo

¹ Yaa jaduħn myiñ cujaay nebiaty ja'a Jesús yhap tieedyhajxy jecy xiøhajty. Abraham xiøhajty ja'a jawyiinhájtábä. David xiøhajty ja'a cujecy jaac miñábä.

² Ja'a Abraham yhuung, Isaac je'e xiøhajty. Ja'a Isaac yhuung, Jacob je'e xiøhajty. Ja'a Jacob yhuung tu'ug, Judá je'e xiøhajty. May ja'a Judá ja'a piuhya'ay hánajty miøødä.

³ Ja'a Judá yhuunghajxy, Fares hajxy xiøhajty møødä Zara. Ja'a Fares tiajhajxy, Tamar je'e xiøhajty. Ja'a Fares yhuung, Esrom je'e xiøhajty. Ja'a Esrom yhuung, Aram je'e xiøhajty.

⁴ Ja'a Aram yhuung, Aminadab je'e xiøhajty. Ja'a Aminadab yhuung, Naasón je'e xiøhajty. Ja'a Naasón yhuung, Salmón je'e xiøhajty.

⁵ Ja'a Salmón yhuung, Booz je'e xiøhajty. Ja'a Booz tiaj, Rahab je'e xiøhajty. Ja'a Booz yhuung, Obed je'e xiøhajty. Ja'a Obed tiaj, Rut je'e xiøhajty. Ja'a Obed yhuung, Isai je'e xiøhajty.

⁶ Ja'a Isai yhuung, David je'e xiøhajty. Mänitä David tiägøøyy gobiernähajpä. Mänitä Urias yajyagho'cä mänaa ja'a tsip jiadyiijän. Coø ja'a Urias yho'cy, mänitä David ja'a Urias tio'oxiøjc wyiingpøjcä. Mänitä David yaghuungpaaty. Salomón ja'a yhuung hajxy yajxøhajty.

⁷ Ja'a Salomón yhuung, Roboam je'e xiøhajty. Ja'a Roboam yhuung, Abías je'e xiøhajty. Ja'a Abías yhuung, Asa je'e xiøhajty.

⁸ Ja'a Asa yhuung, Josafat je'e xiøhajty. Ja'a Josafat yhuung, Joram je'e xiøhajty. Ja'a Joram yhuung, Uzías je'e xiøhajty.

⁹ Ja'a Uzías yhuung, Jotam je'e xiøhajty. Ja'a Jotam yhuung, Acaz je'e xiøhajty. Ja'a Acaz yhuung, Ezequías je'e xiøhajty.

¹⁰ Ja'a Ezequías yhuung, Manasés je'e xiøhajty. Ja'a Manasés yhuung, Amón je'e xiøhajty. Ja'a Amón yhuung, Josías je'e xiøhajty.

¹¹ Ja'a Josías yhuung tu'ug, Jeconías je'e xiøhajty. Jimä Jeconías ja'a piuhya'ay hánajty miøødä. Mänitä judiøshajxy hadsip yajnøcxä jäguem Babilonia-naaxooty.

¹² Jim hajxy chánaadiaacpøjcy Babilonia. Jimä Jeconías ja'a yhuung yajxøhajty Salatiel. Ja'a Salatiel yhuung, Zorobabel je'e xiøhajty.

¹³ Ja'a Zorobabel yhuung, Abiud je'e xiøhajty. Ja'a Abiud yhuung, Eliaquim je'e xiøhajty. Ja'a Eliaquim yhuung, Azor je'e xiøhajty.

¹⁴ Ja'a Azor yhuung, Sadoc je'e xiøhajty. Ja'a Sadoc yhuung, Aquim je'e xiøhajty. Ja'a Aquim yhuung, Eliud je'e xiøhajty.

¹⁵ Ja'a Eliud yhuung, Eleazar je'e xiøhajty. Ja'a Eleazar yhuung, Matán je'e xiøhajty. Ja'a Matán yhuung, Jacob je'e xiøhajty.

¹⁶ Ja'a Jacob yhuung, José je'e xiøhajty. Coø ja'a María yhuung hánajty tøø myiñ tøø quia'ay, ja'a Jesúshajpä, mänitä José ja'a María wyiingpøjcy. Ja'a Jesús, Cristo je'e xiøhajty; paady yaa quiejxä hádaa yaabä naaxwiin maa højtscøxpän.

¹⁷ Námajmacts ja'a Jesús ja'a yhap ja'a tieedy hánajty miøødä, møødä Abraham møødä David. Y jaac námajmacts ja'a yhap ja'a tieedy hánajty miøødä, møødä Salomón møødä Jeconías. Mänitä judiøshajxy yajnøcxä Babilonia-naaxooty. Y jaac námajmacts ja'a Jesús ja'a yhap ja'a tieedy hánajty miøødä, møødä Salatiel møødä José. Mänitä Cristo myiñguiahay.

¹⁸ Yaa jaduħn myiñ cujaay nebiä Jesucristo myiñguiahay. Ja'a Jesucristo tiaj, María hánajty je'e xiøhaty. Tøø hánajty tiødiägø'øyc coø ja'a Mariáhajxy hánajty piøga'añ møødä José. Pero cajná hajxy hánajty piøcyñä, mänitä María quiahxø'cy coø hánajty yhuungmøødä. Ja'a Dioshespírituhaam hánajty tøø yhuungpaady.

¹⁹ Jaduħn ja'a judiøshajxy hánajty quiuhdujthaty, coø ja'a to'oxiøjc yhuungpáadät jabiøcy, mänit jaduħn yhøxmájtšänät. Pero miøød ja'a José hojioot hánajty; cabä María hánajty ñäxø'øwø'owa'añ. Mänitä José wyiinnmahñdyhajty coø ja'a María yhøxmádsät hamee'ch, nebiä María jaduħn quia'a yajtsähdiñät.

²⁰ Yhuuc wiinnmahñdyhajpy ja'a José hánajty, mänit miaaho'cy. Mänitä Diosmoonsä wyiinhújxy cuma'ayhaam. Tsajpootyp hánajty chooñ. Mänitä José ñämaayyá:

— José, David miüch hijty mhaphajpy mdeedyhajpy. Ca'a mdajy ca'a mmay. Hoy jaduħn coø ja'a María mwiiingpøgät. Dioshespírituhaam jaduħn tøø yhuungpaady.

²¹ Ya'ayhána'c jaduħn yhuunghadaamby, ja'a Jesúshajpä. Coø ja'a quiu'ug ja'a piojpä quiädieey yajnähwa'adsaana, paady jaduħn xiøhata'añ Jesús.

²²⁻²⁵ Coø ja'a José mia'abiädø'cy, mänit quiudiuuñ neby hánajty tøø ñäma'ayíjäm ja'a Diosmoonsäm. Mänitä María wyiingpøjcy. Pero cab hajxy ñimiøødmaawä høxtä coonä ja'a María ja'a Jesús yajmiññä. Ja'a coobhuung, je'eds jaduħn miingahw. Jesús jaduħn

xiøhajtý. Coo ja'a Jesús jaduhñ myiññguiahy, tøjjajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy jecy quiujahtyyän:
 Huungpaadaamby ja'a cäxyiihäna'c tu'ug.
 Ya'ayhäna'c yhuunghadaamby.
 Jue'e xiøhata'añ, Emanuel.
 Je'eduhñ nänøømby coo ja'a Dios hajxy xmiøødhájtäm.

2

¹ Ja'a Jesús, jim jaduhñ myiññguiahy maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Belén, jim Judeanaaxooty. Ja'a Herodes, je'e hñajty tuumb gobiernä. Jim je'e hñajty chäna'ay maa ja'a mõjcajptän Jerusalén. Mänitä jäya'ayhajxy jim näje'e miejch maa ja'a Heródesän. Jäguem hajxy hñajty tøø chooñ maa ja'a xøø piädsømiän. Madsa'ahøxtaabiä hajxy hñajty wiädity.

² Mänit hajxy yajtøøyy:

—Maa ja'a judios quioibiernähajxy, ja'a tøø myiñ tøø quia'ayäbä. Jäguem højts ja'a miadsa'a tøø nnäheebøøyyä, jim maa ja'a xøø piädsømiän. Paady højts yaa tøø nmiñ tøø nmech neby højts jaduhñ nwiingudsähgø'owät.

³ Coo ja'a gobiernä Herodes jaduhñ miädoyhajty møødä Jerusalénpä-jäya'ayhajxy nägøxiä, mänit hajxy tiägøøyy tajpä maabiä.

⁴ Mänitä Herodes miøjyaaxy ja'a teedywiindsøñhajxy møødä ley-yajnahixøøbiähajxy. Mänitä Herodes yajtøøyy:

—Maa ja'a Cristo myina'añ quia'awa'añ, ja'a Dios quixaambiä.

⁵ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Beléncajptøotiäc jaduhñ myina'añ quia'awa'añ yaa Judeanaaxooty. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä jecy cujahy nebiä Dios miänääñän:

⁶ Ja'a cajpt jaduhñ xøhajpä Belén, jim Judeanaaxooty,

jimä wiindsøñ tu'ug myina'añ quia'awa'añ;

je'eçh ja'a ngu'ug xyhane'emäänäp, ja'a judioshajxy; paadiä Beléncajpt jaduhñ yajmääbaada'añii nebiä mõjcajptän.

⁷ Mänitä Herodes miøjyaaxy hamee'ch ja'a madsa'ahøxtaabiähajxy. Mänitä Herodes yajtøøyy:

—Mäduhnajtä ja'a madsa'a quiahxø'tsohñ.

⁸ Coo ja'a Herodes tøyhajt miooyyä, mänitä miänäängumbä:

—Nøcx ja'a pigäna'c hajxy jim yajtøw Belén. Naxy hajxy hoy mdehm yajtøwät. Coo mbäädät, mänitøch hajxy min xyhawaanä, nébiøch jim nøcx nwiingudsähgøøbiä.

⁹⁻¹⁰ Mänitä madsa'ahøxtaabiähajxy tiu'ubøjcy. Jim hajxy ñøcx Belén nebiä Herodes hñajty tøø miänääñän. Mänitä madsa'a hajxy jadähooc yhiñxcumbä, ja'a hajxy hñajty tøø yhuug hijxpä jäguem maa ja'a xøø piädsømiän. Mänit hajxy jiaançh tehñ xiooñdaacy. Mänitä madsa'a hajxy piadu'ubøjcy. Mänitä madsa'a jim tøyyä tiänääxiøjpy maa ja'a pigäna'c-huung hñajty yhitiän naaxyp. Tøyyä ja'a madsa'a hñajty quihhajnaxy maa hñajty quio'na'ayän.

¹¹ Mänitä madsa'ahøxtaabiähajxy tiøjtägøøyy. Jimä regalo hajxy hñajty miøødä caajjajooty. Mänitä pigäna'c-huung hajxy yhiñxy møødä tiaj María. Mänitä pigäna'c hajxy wyiinjicädaacy; wyiingudsähgøøyy hajxy jaduhñ. Mänitä quiaajä hajxy yaghawaach. Mänitä oro hajxy yajpädsøømy møødä poom møødä mirraperfume. Pa'agxuu'p je'e; tsow ñøcx. Mänitä pigäna'c hajxy jaduhñ ñä'ä mooyy.

¹² Mänit hajxy wyiimbijnä. Mänit hajxy ñøcx maa ja'a quiajphajxiän. Wiingtuum hajxy ñøcxøøñä; cab hajxy jim ñaxøøñä maa ja'a Heródesän. Hiñ, tøø hajxy hñajty yhawäänäxä cuma'ayhaam coo hajxy jim quia'a naxøøñät.

¹³ Coo ja'a madsa'ahøxtaabiähajxy hñajty tøø wyiimbijnä, mänitä José ja'a Diosmoonsä tu'ug wyiinhijxy cuma'ayhaam, ja'a tsajpootypä. Mänitä José ñämaayyä:

—José, pädø'og. Nøcx hajxy jim Egiptonaaxooty møødä mhuung møødä mdo'oxy. Jim hajxy mmähmø'owät høxtä coonä nhawäänämät coo hajxy mwiimbidät. Paady hajxy mbäyø'ogät neby yø'ø mhuung xquia'a yaghó'cät. Ja'a Herodes, xyhøxta'awäänäp yø'ø mhuung jaduhñ; xyajyagho'ogäänäp jaduhñ.

¹⁴ Mänitä José piädø'cy. Mänitä Joséhajxy jim jiaançh nøcx Egipto møødä yhuung møødä tio'oxy. Mänitcoods hajxy tiehñ tiu'ubøjcy.

¹⁵ Jim hajxy hñajty miähmø'owa'añ Egipto. Høxtä ja'a Herodes hó'ogäp, mänit hajxy hñajty wyiimbijtägatsa'añ. Jequiän ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä hñajty tu'ug tøø quiujaay nebiä Dios miänääñän: "Nhøxyaaxpädsømämbiøch ja'a nhuung jiihy Egiptonaaxooty." Y coo ja'a Joséhajxy jim jiaançh nøcx Egipto, tøjjajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ.

¹⁶ Coo ja'a Herodes ñajuøøyy coo hñajty tøø wyiinhøøñii ja'a madsa'ahøxtaabiädøjc, mänitä Herodes jiootma'ty. Mänitä Herodes ja'a pigäna'c yajyagho'cä nägøxiä, pønjatý ja'a mejtsjumøjtpä hñajty ca'a yaghabejpnä, ja'a hajxy hñajty tsänaabiä Belén møødä

Belén mäwiingón. Hix, tøø hánajty mejtsjumøjt yhiynä coo ja'a madsa'a quiähxø'tsohñ, ja'a madsa'ahøxtaabiädøjc-hajxy hánajty tøø yhiäbä.

17-18 Jaduhñ ja'a Diosmädia'agy tiøjiájumbä nebiä Jeremías hánajty jecy tøø quiujaayän:

Jim maa xiøhatiän Ramá,

jimä Raquel ja'a yhuung ñäjøøyy ñaxuu'ch.

Coo ja'a yhuung yaghó'cäxä, paady quia'a jootcapxmøcpøgaanä.

Ja'a Jeremías, je'e ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'x.

19 Coo ja'a Herodes yho'nä, jimnä ja'a Joséhajxy hánajty Egiptonaxooty. Mänitá José ja'a Diosmoonsä tu'ug wyinhixcumbä cuma'ayhaam, ja'a tsajpootypä. Mänitá José ñämaayyá:

20 —Pädø'og, wiimbit hajxy møødä mhuung møødä mdo'oxy. Nøcx hajxy Israelnaxooty.

Tøø jäya'ayhajxy yho'nä, ja'a mhuung hajxy hijty xyagho'ogáanäbä.

21 Mänitá Joséhajxy piädø'cy møødä yhuung møødä tio'oxy. Mänit hajxy jim jiaančh nøcxy Israelnaxooty.

22 Mänitá José miädoyhajty coo Arquelao hánajty guiobiernähajñä jim Judeanaxooty maa ja'a tieedy Herodes hánajty tøø guiobiernähatiän. Mänitá José chähgøøyy. Cab hánajty jim ñøcxaapñä Judeanaxooty. Wiingtuum hajxy ñøcxy Galileanaxooty, nebiä José hánajty tøø yhawáañäxän cuma'ayhaam.

23 Coo hajxy jim miejch Galileanaxooty, mänit hajxy jim chánaadiaacpøjcy maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret. Coo hajxy jim chánaadiaacpøjcy, tøjajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ maa jaduhñ myiñän cujaay coo ja'a Jesús hánajty ñäma'awa'añii coo jim chooñ Nazaret. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy jaduhñ jecy cujahy.

3

1 Cujecy ja'a Juan ja'a mäyajnäbejpä jim miejch Judeanaxooty pactuum. Ja'a Diosmädia'agy hánajty yajwa'xyp.

2 Mänitá Juan tiägøøyy mädiaacpä. Mänit miänaañ:

—Najtshixø'ow ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy; habaadáañäp jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

3 Ja'a Isaias, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'xäbä, je'e hánajty jaduhñ jecy tøø quiujaay:

Jimä jäya'ay tu'ug yaaxwädity pactuum:

“Najtshixø'ow ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy, nebiä mwiindsøn hajxy hoy mjøbhixät; hoy hajxy jaduhñ mwiingudsähgø'owät.”

Ja'a Juan jaduhñ nänøømä.

4 Ja'a Juan, camellopøjt hánajty wyithajpy; wajhac hánajty wiøønhajpy. Chu'chp mu'u hánajty je'e; yhuucypy cunaaxmøjtsinnøø hánajty.

5 Majiäya'ay ja'a Juan hánajty ñämečhii. Jerusalén hajxy hánajty näje'e chooñ. Näje'e hajxy hánajty chohmbä Judeanaxooty møødä Jordánmøjnøøbaha. Yhamädoowhidáañäp ja'a Juan miädia'agy hajxy hánajty.

6 Mänitá piojpä quiädieey hajxy ñägapxy. Mänitá hajxy jim yajnäbejtä ja'a Juängäm maa ja'a Jordánmøjnøøjän.

7 Mänitá Juan yhiyxy coo hánajty ñämečhii ja'a fariseoshajxy nämay møødä saduceoshajxy. Ja wi'i ñäbetaamb hajxy hánajty je'ebä. Ja'a fariseoshajxy, hoy hajxy hánajty jiaančh tehñ quiudiuhñ ja'a Moisés miädia'agy. Ja'a saduceoshajxy, wiingä cuhdujt hajxy hánajty miøødä; cab hajxy hánajty miäna'añ coo hajxy jiuypjøjtägats'añ. Mänitá Juan miänaañ:

—Hay, møjcu'u, caj mijts hoguiuhdujt mnä'ägädä møødä. Paady hajxy mja wi'i ñäbetaambä nebiä Dios hajxy jaduhñ xquia'a yajcumädöwät, túhmäts.

8 Hoy hajxy mwädítät neby hajxy jaduhñ myajcähxø'øgät coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy hánajty tøø mjaančh najtshixø'øy.

9 Cab hajxy jaduhñ mmäná'anät: “Abrahámhøch hijty nhaphajpy ndeedyhajpy, páadyhøch ja'a Dios jaduhñ xquia'a yajcumädowa'añ.” Mänitá Dios jaduhñ xyajñähwá'adsät coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'owät, ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty.

10 Pøñ hoy ca'a wädijp, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä quepychaajän, ja'a ca'a tøømhajpä. Piuxaamby hajxy je'e; mänit hajxy ño'oga'añ. Paady hajxy hoy mwädítät nebiä Dios hajxy jaduhñ xquia'a yajcumädöwät.

11 Tøyhajt mijts yajnäbety nøøhaam neby hajxy jaduhñ myajcähxø'øgät coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy tøø mnajtshixø'øy. Pero xii jäya'ay tu'ug jiaac miñ høxhaam; je'eds mäbøjnäbä ja'a Dioshespiritu hajxy xmio'owaamb. Xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsaamb hajxy jaduhñ. Maas møcä cuhdujt je'e miøødä quejeech høøch. Cábøch cuhdujt nnä'ägä møødä ni weeñtiä maa jaaya'aguixpän.

12 Ja'a jäya'ayhajxy, coo ja'a trigo hajxy hánajty tøø tiexy, tøgooty hajxy nøcxy piäda'agy. Pero ja'a trigohac, naaxwiin je'e quia'ay. Jaduhñ mäwínäts jäya'ayhajxy quia'awa'añ

haxoøgtuum, ja'a yhaxoøgcuhdujt hajxy ca'a najtshixø'øwaambä. Cøjxta'axiøø hajxy jiiib
chaachpøga'añ.

¹³ Mänitä Jesús miehch maa ja'a Juan hānajtj miäyajnābetiān jim maa ja'a Jordānmøjnøøjān.
Galilea ja'a Jesús hānajtj tøø chooñ. Nābetaamb hānajtj je'ebā.

¹⁴ Mänitä Juan ja'a Jesús ñāmaay:

—Cab jaduñ yhahixø'øy cooç miich nyajnābētāt; maas hoy hijty jaduñ cooç miich
cu xyajnābejty.

¹⁵ Mänitä Jesús miānaañ:

—Høøch yajnābētāt neby jaduñ ngudiūñāmāt nebiaty ja'a Dios xyhanēhmām.

Mänitä Juan jaduñ miānaañ:

—Ween nyajnābētāt.

¹⁶ Mänitä Jesús ñābejty. Mänit je'e tiø'ødspādsøømy. Mänitä tsajt yhawaach. Mänitä Jesús
ja'a Dioshēspiritu yhihxy coo hānajtj miānacy nebiā palomān, coo hoy yhānaaguiāda'agy ja'a
Jesús quiuhduum.

¹⁷ Mänitä Dios jim quiapxy tsajpootyp:

—Høøch nHuung yø'ø. Njaanç tehñ chøjpiøch jaduñ. Jaanç tehñ jiootcūjc-høch
nnijāwø'øyii ja'a nHuungcøxpøch.

4

¹ Mänitä Dioshēspiritu ja'a Jesús wioonøcxy pactuum. Jimä Jesús hānajtj jia wi'i
ñāma'awa'añii ja'a møjcu'ugóngām coo haxoøg jiatcø'owāt.

² Juxychāgui'xxøø ja'a Jesús hānajtj jim tøø yhity jaguiay. Ni xøøm ni coods hānajtj tøø
quia'a cay. Mänit yāho'pøjcā.

³ Mänitä Jesús ñāmejtsā ja'a møjcu'ugóngām. Ja wi'i yagjatcø'owāanāp ja'a Jesús hānajtj
haxoøg. Mänitä møjcu'ugong miānaañ:

—Pø miich ja'a Dios tøyhajt xyHuunghajp, nāma'aw yø'ø tsaa coo ween chajcaagyquiojy.

⁴ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Jaduñ ja'a Diosmādia'agy miāna'añ: “Ca'a quiaaguiāhajtjā ja'a jāya'ayhajxy
miādsānaaby hādaa yaabā naaxwiin; møødä Diosmādia'agy hajxy miādsāna'ay.”

⁵ Mänitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy jim Jerusalem. Ja'a Dioscajt je'e jim. Mänitä
Jesús miøødwiimbejtj ja'a møjtsajtjcuuhduum.

⁶ Mänit ñāmaayyā:

—Pø miich ja'a Dios tøyhajt xyHuunghajp, cuhdøpxnaç jii. Caj miich nej mjādāt. Jaduñ
ja'a Diosmādia'agy miāna'añ:

Ja'a Dios ja'a mioonsā hane'emaamb, ja'a hajxy jim tsajpootypä coo miich xcwieendāhādāt.
Xchehñhidaamb miich hajxy nej miich tsajpooty jaduñ mga'a cuhnēbāt.

⁷ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Pero nøm ja'a Diosmādia'agy miānaambä: “Cabä Dios ja'a mWiindsøn mjøcaxpø'owāt.”

⁸ Mänitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxcumbä maa ja'a tunān, ja'a jaanç tehñ quiøxpä.
Mänitä Jesús yajnāhixøøyyā ja'a naax ja'a cajpt cøxiā hādaa yaabā naaxwiin, coo ja'a
jāya'ayhajxy miøjijā jiaançhā.

⁹ Mänitä Jesús ñāmaayyā:

—Høøch nje'e yø'øduñ cøxiā māduhñtiā jii quiāhxø'øgy. Cooç miich jijn'a xwyiin-
gudsāhgø'owāt, mänitāts yø'ø ngøxy mō'owāt.

¹⁰ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Jāwa'ads miich jim, møjcu'u. Jaduñ ja'a Diosmādia'agy miāna'añ: “Dios hajxy mwiin-
gudsāhgø'owāp, ja'a hajxy mWiindsønhajpiä. Cab jaduñ wiingpā mwiingudsāhgø'owāt.”

¹¹ Mänitä møjcu'ugong wyiimbijnā; nidiuhñ ja'a Jesús miāhmøøyy. Mänitä Jesús
ñāgādaacā ja'a Dios miōonsām ja'a tsajpootypä. Mänit je'e piuhbejtj.

¹² Coo ja'a Jesús miādoyhajty coo ja'a Juan hānajtj tøø chumyii, mänit jim ñøcxy
Galileanaaxooty.

¹³ Mänitä Jesús jim ñaxøøyy maa ja'a Nazaretcajtān, pero cab jim miāhmøøyy. Mänit jim
chānaadiaacpøjcy maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiān Capernaum. Jimāts je'e Galileamejypia'a
maa ja'a Zabuløn yhap yhoc-hajxy chāna'ayān. Jimä Neftalī ja'a yhap yhoc-hajxy chānaabiä.

¹⁴ Coo Ja'a Jesús jim chānaadiaacpøjcy Capernaum, tøjiajt ja'a Diosmādia'agy jaduñ nebiā
Isaias hānajtj jecy tøø quiujaayān, ja'a Diosmādia'agy jecy yajwā'xābā:

¹⁵ Ja'a naax maa ja'a Zabuløn yhap yhoc-hajxy chāna'ayān, maa ja'a Neftalī yhap yhoc-hajxy
chānaabiān,

jimä tu'u ñaxø'øy mejypia'a, jim Galilea, jim maa ja'a ca'a judiøshajxy chāna'ayān.

¹⁶ Ja'a jāya'ayhajxy hijty haxoøgwādijpā, tøø ja'a piojpā quiādieey hajxy yajnāhwātsāxä.

Ja'a jāya'ayhajxy hijty hagoonstuum ca'awaambä, nøcxaamb hajxy je'e jim tsajpootyp,
coo ja'a piojpā quiādieey hajxy tøø yajnāhwātsāxäbä.

¹⁷ Mänitä Jesús tiägöøyy yajwiingapxøøbiä ja'a Diosmädia'agy. Mänit miänaañ:

—Najtshixø'ow ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy. Habaadaännäp jaduñ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ.

¹⁸ Jimä Jesús hänajty miejypia'ayo'oy maa ja'a Galileamejjiän. Mänitä jäya'ay metsc yhiixy, ja'a Simón, ja'a xøhjäpä Pedro, møødä piuhya'ay Andrés. Haxcmats hajxy hänajty tiuunghajpy. Jimä yhacxjohmd hajxy hänajty miejpiäda'aga'añ.

¹⁹ Mänitä Simónhajxy ñämaayä ja'a Jesúsäm:

—Jam hajxy wädjätäm. Jue'e mijs mduunghajpy, haxcmats; wiingtuung mijts nmo'owaamby. Nyajñähixø'owaamby mijts nebiä jäya'ay hajxy myajwiingapxø'owät ja'a Diosmädia'agy.

²⁰ Tuunä je'eduhñ ñä'a mänaañ, mänitiä ja'a yhacxjohmd hajxy ñajtswidsoøyy; mänit ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjcy.

²¹ Mänitä Jesús jiaag hädaacy mejypia'a. Mänitä Zebedeo yhiixy møødä yhuunghajxy, ja'a Jacobo møødä Juan. Jiiby hajxy hänajty yhäña'ay barcojooty. Yhacxjohmd hajxy hänajty yhaxodsøøby. Mänitä Jesús ja'a Jacobo miøjyaaxy møødä Juan.

²² Tuunä hajxy jaduñ ñä'a mädooyy, mänitiä hajxy piädsøømy barcojooty; mänit ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjcy; yajmähmøøyy ja'a tieedy hajxy jiiby barcojooty.

²³ Mänitä Jesús tiägöøyy wädjipä cajpt-cajpt jim Galilea. Mädia'agy-yajwa'xpä jaduñ wädjity coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ. Homiädyii cajptä hänajty ñøcxy, ji-iby hänajty yajñähixø'oy maa ja'a judíos chajtøjc-hajjiän. May ja'a jäya'ay yajmøcøøjcy. Homiädyii pa'amä jaduñ yajñajxy.

²⁴ Mänitä mädia'agy jaduñ wädjity ja'a Jesúsøxpä jim maa jaduñ xiøhatiän Siria. Mänitä pa'amjäya'ayhajxy yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, pønjaty ja'a møjcu'u møød, møød pønjaty ja'a pojpa'am møød. Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay quiøxy yajmøcøøjcy.

²⁵ Mänitä Jesús piadu'ubøjcyä ja'a majiäya'ay. Jim Galilea hajxy hänajty näje'e chooñ. Näje'e hajxy hänajty chooñ maa ja'a majc-hagajptän, näje'e Jerusalén, møødä Judea møødä Jordánmøjnøø'awiimb.

5

¹ Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay yhiixy, mänit ñøcxy tunghduum. Mänit yhøxtaacy naaxwiin. Mänit ñämejtsä ja'a jiamioødhajxy.

² Mänit tiägöøyy yajñähixøøbiä. Mänit miänaañ:

³ —Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjaty jaduñ yajpejxp. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo hajxy jim ñøcxa'añ maa ja'a Diosän.

⁴ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjaty jootmayhajp. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy quiapxmøcøpoga'añlijäm.

⁵ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjaty mee'xxieemy hidaamb. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy mio'owa'añlijäm nebiaty ja'a Dios tøø yajwiinwaanø'øy.

⁶ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjaty ja'a jioot tojop coo hajxy hoy quidiünät. Puhbedäänäp hajxy jaduñ Diósäm.

⁷ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjaty hojioot møød. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy ñäxuuds'añlijäm.

⁸ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjaty haxøøgwiinmahñdy ca'a møød. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy yhixa'añ.

⁹ Jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ pønjaty capxcuhgådaacp maa ja'a tsip piädø'øgiän. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy yhuunghada'añlijäm.

¹⁰ Tsaächpøjp ja'a jäya'ayhajxy näje'e coo hoguiuhdujt hajxy miøødä; pero jootcujc hajxy jaduñ yhida'añ. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo hajxy jim ñøcxa'añ maa ja'a Diosän.

¹¹ Jootcujc hajxy mhida'añ, hoy ja'a jäya'ayhajxy hänajty xjia nämaya'ay haxøøg, hoy ja'a jäya'ayhajxy hänajty xjia tuna'añ haxøøg, hoy ja'a jäya'ayhajxy hänajty xjia nähøønø'owa'añ hoñejiä ja'a høøhcøxpä.

¹² Jaanä jaduñ hajxy jecy tøø chaaçhpøjpä, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwä'xäbä. Pero xoonða'ag hajxy, jootcugø'ow hajxy; jimä hoybä weenbä hajxy mjaançh tehñ pi-aada'añ jim tsajpootyp.

¹³ Ja'a caan, coo ja'a tiaamdspä tiägöyyät, cab jaduñ mänaa tiaamdsøøñät. Tøø jaduñ mia'ady. Mänitä jäya'ayhajxy yhøxwøjy, mänit hajxy yajteen. Jaduñ mäwiinät mijts nebiä caanän hädaa yaabä naaxwiin; coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtshixø'owät, mmä'adäp hajxy jaduñ.

¹⁴⁻¹⁶ Ja'a cajpt, ja'a tunguhduum hijpä, caj mänaa yhiixtägöyyii. Y coo ja'a cera hajxy ño'ogy, cab hajxy jaduñ ñähjupety cachpa'c. Caj pues. Jiiby hajxy jaduñ piäda'agy cøxp maa ja'a ceratoyøhñdiän, nebiä jäya'ayhajxy nägøxiä quidiuø'xøjät jiiby tøgooty. Jaduñ

mäwíinäts mijts, hoy hajxy mwädítät nebiä jäya'ay hajxy jaduñh xyhíxät coo hajxy hánajty hoy mwädity. Mänitä jäya'ayhajxy wyiingudsähg'owät ja'a nDeedyhájítäm jim tsajpootyp.

¹⁷ 'Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nmech hádaa yaabä naaxwiin nébiøch mijts jaduñh nyajnáhixø'owät nebiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiünät, ja'a Moisés jecy quuijáhyäbä, ja'a Diosmoonsähajxy yajwá'xäbä, ja'a hajxy hádaa yaabä naaxwiimbä. Cábøchä Diosmädia'agy nyajcuhdägoyya'añ. Cab hajxy jaduñh mmáná'anät cooçh nya-cjuhädägoyya'añ.

¹⁸ Tøyhájthøch mijts nnäma'ay, mäduhñtiä ja'a tsajtwiing miähmø'owa'añ, mäduhñtiä hádaa yaabä naaxwiin miähmø'owa'añ, cabä Diosmädia'agy quuihdägoyya'añ, ni weefñtiä, ni tu'li'xytiädä, høxtä coonä hánajty tøø quiøxy habejnä.

¹⁹ Pønjaty ja'a Diosmädia'agy jaduñh cudiumb, pønjaty ja'a wiinghäna'c jaduñh yajnáhixøby coo hajxy quuiudiümbät, je'eds hajxy mõj jaançh päda'agäänäp coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ. Pero pønjaty ja'a Diosmädia'agy ni weefñtiä ca'a cudiumb, pønjaty ja'a wiinghäna'c yajnáhixøby coo hajxy quia'a cudiiünät, cab hajxy je'e mõj jaançh piäda'aga'añii coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ.

²⁰ Mijtsøch jaduñh nnämaaby, cabä ley-yajnáhixøbiädøjc-hajxy hoy wiädity ni ja'a fariseodøjc-hajxy. Coo mijts maas hoy mwädítät, mänit hajxy jim mnøcxät cøxp maa ja'a Diosän. Pø cab hajxy hoy mwädita'añ, cab hajxy jim mnøcxät.

²¹ 'Tøø hajxy mmädoyhaty nebiä mhap mdeedyhajxy hijty jecy miäna'añän: "Ca'a hajxy mjäya'ay-yagho'ogy coo ja'a cuduung hajxy xyajcumädöwät."

²² Pero høøch mijts nnämaaby, pøn ja'a miäjøøn miädøjc mäjøotma'p, je'eds cumädowaamb maa ja'a cuduungän. Pøn ja'a miäjøøn miädøjc nähwaambejp, je'eds cumädowaamb maa ja'a gobiernän. Pøn ja'a miäjøøn miädøjc nämaaby coo je'e quuihmañø'y, je'eds jii by ca'awaamb haxøøgtuum, maa ja'a jøøn mänaa quia'a pi'içhän.

²³ 'Entonces, coo hajxy hánajty tii mänaa myoxa'añ jii by tsajtøogooty maa ja'a altarän, y coo hajxy mänit mjahmiédsät coo ja'a mmäjøøn mmädøjc hajxy hánajty tøø xmiädsibø'y hotyiuigüøxpä,

²⁴ jim hajxy mnajtsconø'owät altarwiinduum, tijaty hajxy hánajty myoxaamby. Mänit hajxy jim mnøcxät maa ja'a mmäjøønän maa ja'a mmädøjcän, neby hajxy jaduñh myajtødiägø'owät. Mänit hajxy mwiimbidät. Mänit hajxy mnøcxätägätsät maa ja'a altarän. Mänit hajxy myøjxnät.

²⁵ 'Coo pøn hánajty mänaa xñäxø'owø'owa'añ maa ja'a cuduungän, jayøjp myajtødiägø'owät tu'haamnøcxpä. Coo jim mga'a yajtødiägø'owät tu'haamnøcxpä, mänit hajxy xyajmédtsät cuduungwiinduum. Mänitä cuduung xyajcø'ødägø'owät ja'a policíahajxy. Mänit hajxy xchúmat.

²⁶ Jii by jaduñh mmähmø'owät pujxtøogooty. Cab jaduñh mdsoj pädsømat. Mänit jaduñh mbädsømat coo hánajty pedyii tøø mniyhøxjuubiädsømyii. Tøyhajt jaduñh.

²⁷ 'Tøø hajxy mmädoyhaty coo jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miäna'añ coo hajxy mga'a tu'udägóyyät.

²⁸ Pero høøch mijts jaduñh nnämaaby, coo pøn wiingto'oxiøjc mänaa yhadsoy, nä'ägädä tu'udägóoy je'eduhñ.

²⁹⁻³⁰ 'Coo tii hoyhadsojnä mhíxät, cab jim mmøjhée'pnät ni mga'a nähdónät. Jaduñh mnibiäda'agøøjät nebiä wiindspän nebiä cø'øducpä. Pø caj, jii by hajxy mga'awa'añ haxøøgtuum.

³¹ 'Jaduñh jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miänaambä: "Coo pøn ja'a tio'oxiøjc mänaa yhøxmädsät, mänitä haguypønocy quioø'tsnät."

³² Pero høøch mijts jaduñh nnämaaby, coo pøn tio'oxiøjc mänaa yhøxmädsät, y cabä tio'oxiøjc hánajty nej tøø jiatcø'y, coo ja'a to'oxiøjc wiingya'adiøjc jiojppøgø'owät, pues tu'udägóyyäp ja'a to'oxiøjc jaduñh. Ja'a ya'adiøjc, ja'a hánajty jawyiin tøbä yhøxmächäbä, je'edsä pojpa møød. Y ja'a ya'adiøjc tøø jiaac jøjpøgø'oyäbä, jaanä tu'udägóoy je'ebä.

³³ 'Jaduñh jecyjiäya'ayhajxy hijty nãma'ayii: "Pø tøø ja'a Dios hajxy mnäma'ay hamuumdu'joot coo hajxy hotyijä mgudiuna'añ, tsipcøxp hajxy jaduñh mgudiünät."

³⁴⁻³⁶ Pero høøch mijts nnämaaby coo hajxy tii mga'a yajwiinwaanø'owät nä'ä nägoobä. Coo hajxy hánajty tii myajwiinwaanø'owa'añ, cabä tsajpootyp hajxy mgapxpáadät, ni ja'a naaxwiimbä, ni ja'a Jerusalén, ni ja'a mgopc-hajxy. Hix, paadiä tsajpootypä hajxy mga'a capxpáadät je'eguiøxpä coo ja'a Dios jim yhäña'ay. Møød hádaa yaabä naaxwiin hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiøxpä coo ja'a Dios yajtánaabiety. Møødä Jerusalén hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiøxpä coo je'e Dyioscajptä. Møødä mhamdso copc hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiøxpä coo ja'a mguhwaay hajxy hoy mga'a yajpó'owät, ni hajxy hoy mga'a yagjiñø'owät.

³⁷ Jadhuyyá hajxy mmáná'anät pø tøyhajt, pø caj. Coo hajxy waamb mjaac mäná'anät, ja'a mõjcu'ugong hajxy jaduñh xyajmänaamb.

³⁸ Tøø hajxy hijty mmädoyhaty nebiä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miäna'añ: "Coo pøn cøxypänejiä xñä'ä tünät, myaghawiimbídäp jaduñh."

³⁹ Pero høøch mijts nnämaaby: cab jaduñh myaghawiimbídät; coo pøn xyhala'p'ø'ögät tu'nax, mjaac yégäp jaduñh ja'a tu'naxpä, ween xjiaac hala'p'ø'ogy.

⁴⁰ Coo pøn mänaa xñäx'øw'øwät, coo ja'a mgamiixy hänäjty xpiøgaanä, myégäp jaduñh mmödá mnähgäjén.

⁴¹ Coo pøn hänäjty tii xyajtsømnøcxa'añ tu'kilómetro hadsip, mejtskilómetro mnä'ägä tsømnøcxät.

⁴² Coo pøn hänäjty tii xmiäyujwa'ana'añ, mmö'owäp jaduñh. Tsipcøxp jaduñh hotyijä mmö'owät.

⁴³ Tøø hajxy hijty mmädoyhajpä nebiä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miänaambä: "Hoy ja'a mmägu'ughajpä mdsoc mba'häyöwät; pero ja'a mmädsip, mmähänhädäp je'e."

⁴⁴ Pero høøch mijts nnämaaby: ca'a mmähänhaty pønjaty jaduñh xmiädsiphajp. Hoy hajxy mnänömät pønjaty haxøg xñänøømb. Mnäxüüdsäp hajxy pønjaty xmiähänhajp. Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ween mio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt pønjaty xwyiunwohm̄b xyhawohmb, pønjaty xyhäyoowhijxp.

⁴⁵ Jaduñnä Dios hajxy hoy xyhuunghädät, ja'a jim hijpä tsajpootyp. Jaayá'ayäts jaduñh yajxøøhaamb maa ja'a jäya'ay hoybän chaads jim maa ja'a jäya'ay ca'awiindøybän. Jaayá'ayäts jaduñh yajtuub maa ja'a jäya'ay hoybän chaads jim maa ja'a jäya'ay ca'awiindøybän.

⁴⁶ Cab hajxy tii mbáadät nä'ä tægø'øbä coo ja'a mmägu'ughajpähajtjä mmødnjiootpaadøøjät. Høxtä ja'a yajnähjuudiutpäðj-c-hajxy niçhojc nibia'häyöowäp. Pero coo ja'a mmädsip hajxy mmée'xät, mänitä Dios hajxy xyhuunghädät.

⁴⁷ Cab jaduñh ñejiä coo ja'a mmägu'ughajpä hajxy mmødnjiootpaadyii. Hopiønä ñijootpaadyii, hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy quia'a ja mábøcy. Pero coo ja'a mmädsip hajxy mmée'xät, hoy hajxy mgudiun.

⁴⁸ Ja'a nDeedyhätäm, ja'a jim tsajpootypä, jaanç tehñ ñä'ägä hoy je'eduhñ yhyty. Hoy hajxy jaduñh mbahixpät.

6

¹ Näje'e ja'a jäya'ayhajxy jia wi'i yajcumaya'añ, paady hajxy jaduñh ñibiäda'agyii nebiä hojiäya'ayän. Pero cab jaduñh yhooyä coo hajxy jaduñh yajcumáyät. Cab hajxy jaduñh mbahix mbadúnät. Coo hajxy jaduñh mbahix mbadúnät, cabä Dios hajxy xyhuunghädät, ja'a jim tsajpootypä.

² Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, coo ja'a häyoobäya'ay ja'a xädø'øn hajxy hänäjty tøø mio'oy, mänit hajxy tiägø'øy mädiaacpä jii by tsajtøgooty møød jim tu'haam. Paady hajxy jaduñh miädia'agy, yajcumayaamb hajxy jaduñh maa ja'a cu'ugän. Pero cabä Dios hajxy jaduñh quiuamayijäm, je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty jim tøø yajcumay maa ja'a cu'ugän.

³ Pero mijts, coo ja'a häyoobäya'ay xädø'øn hajxy hänäjty tøø mmo'oy, cab hajxy waamb mmäná'anät. Ni pøn hajxy mga'a hawáanät, ni ja'a mmägu'ughajpähajxy.

⁴ Hamee'ch ja'a xädø'øn hajxy jaduñh myégät. Dios hajxy jaduñh xyhixäp; mänit hajxy jaduñh xyhuunghädät.

⁵⁻⁶ Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, täna'a ja'a Dios hajxy naxy pia'ya'axy jii by tsajtøgooty møød jim maa ja'a tu'uxeñän. Pero cabä Dios hajxy tu'joot pia'ya'axy. Nä'ä yajcumayaamb hajxy jaduñh maa ja'a cu'ugän. Pero cabä Dios hajxy jaduñh quiumaya'añijäm. Tøyhajt jaduñh. Pero mijts, hamee'ch ja'a Dios hajxy mba'ya'axät. Xyhixäp xmiädöwäp hajxy je'eduhñ; mänit hajxy xyhuunghädät.

⁷⁻⁸ Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mabøjpä, cab hajxy ñajuø'oy waambaty ja'a Dios hajxy jia pa'ya'axy. Ja capxp hajxy jaduñh ja naañ ja tsojc. Paady hajxy jaduñh jia capxy cooc tyijy ja'a Dios hajxy jaduñh miädowa'añijäm. Pero mijts, cab hajxy jaduñh mbahix mbadúnät. Hix, jäguemiä ja'a Dios ñajuø'oy tijaty hajxy hänäjty myajmaajijapy.

⁹ Jaduñnä Dios hajxy mba'ya'axät:

Teedy, jim miich mdsäna'ay tsajpootyp;

ween miich ja'a cu'ughajxy xwyiingudsähgø'oy.

¹⁰ Ween ja'a mmäjaa min yaa myajcähxø'øgy hädaa yaabä naaxwiin.

Ween ja'a jäya'ay ja'a mmädia'agy hajxy yaa xquiudiunä hädaa yaabä naaxwiin,

neby jim xquiudiunän tsajpootyp.

¹¹ Højts ja'a caayyøøc huucøøc móoyäc jabom-jabom.

¹² Højts ja'a nbojpä ngädieey mé'e'xác neby højts tøø nmämee'xiän ja'a højts tøø xñägädieeyø'oyäbä.

¹³ Ca'a højts xyajcädieey; pero pädaacäc højts hodiium neby højts jaduñh nga'a cädiéeyät.

Miich hanehm̄b; miich ja'a mäjaa mmøød; miich møj jaanç homiänaajä. Amén.

14 'Coo mijts jaduhñ mmámée'xát ja'a hajxy tøø xñägädieeyó'øyábä, mänitá Dios hajxy jaduhñ xmiée'xpát, ja'a nDeedyhájtám ja'a jim tsánaabiá tsajpootyp.

15 Pero coo wiinghána'c hajxy jaduhñ mga'a mámée'xát, cabá Dios ja'a mbojpä mgädieey hajxy jaduhñ xmiée'xát.

16 Jii jáya'ayhajxy näje'e, coo hajxy hánajty yhayuuhada'añ, jaduhñ hajxy ñibiáda'agyii nebiá jootmayhájpan. Paady hajxy jaduhñ ñibiáda'agyii, jaduhñ hajxy quiáhxo'oga'añ jáya'awyiinduom coo hajxy hánajty yhayuuhaty. Tøyhájtøch mijts nnáma'ay, cab hajxy jaduhñ tii piaada'añ.

17 Pero mijts, cab hajxy jaduhñ mnibiáda'agóøjät nebiá jootmayhájpan. Coo hajxy hánajty mhayuuhada'añ, yajxón hajxy mniyhonóøjät mniwyiimbujóøjät.

18 Jaduhñ hajxy mga'a yajcähxó'ogät maa ja'a cu'ugän pø mhayuuhajp hajxy hánajty. Hamee'ch ja'a Dios hajxy jaduhñ xyhíxát, ja'a ca'a cähxó'pä. Jaaya'ay hajxy jaduhñ xmio'owaamþ ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.

19 'Cabá mjoot hajxy yaa mbáadá'agät tijaty yaabá naaxwiin. Haagä ma'adaamþ jaduhñ cøxiá mäduhñtiä hádaa yaabá naaxwiin. Y jaanç tehñ wiádijp ja'a mee'tspähajxy.

20 Pero jaduhñ hajxy mwiinmahñdyhádat neby hajxy hoy mwädítät. Jaduhñ hajxy jootcujc mhídät jim tsajpootyp; caj pøñ jim xyagjootmayhádat.

21 Pøñ jaduhñ ja wi'i miäyøøhadaamþ hádaa yaabá naaxwiin, jimá jioot hajxy jaduhñ piáda'agy maa ja'a xädø'øñän. Pero pøñ hoy wäditaamþ, jimá jioot jaduhñ piáda'agy maa ja'a Diosän.

22 'Pø mmøødä howyiinmahñdy hajxy, mänit hajxy hoy mwädítät nebiá Dios choquiän.

23 Pero pø cabá mwiinmahñdyhajxy yhooyä, cab hajxy hoy mwädítät nebiá Dios jia tsoquiän.

24 'Cabá wiindsøn hoy metsc mmøødtúnät. Mxøøghadaamby tu'ug; jatu'ugpä jaduhñ mdsogaamþy. Hoy ja'a miádia'agy jaduhñ mgudiunaanañ. Jaaná jaduhñduhmbä, coo ja'a mjoot mbáadá'agät maa ja'a xädø'øñän, cabá Dios jaduhñ hoy mwiingudsähgø'owät.

25 'Jaduhñäts mijts nnáma'ay, ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miäy tijaty hajxy mnäjyghádäp, tii hajxy mwithádäp. Maas tsoobaatp ja'a juyhajt jaduhñ quejee ja'a cay, y maas tsoobaatp ja'a ni'x jaduhñ quejee ja'a wit.

26 Høxtahmðsä muuxyhajxy, cab hajxy ñi'iby tiuñ, cab hajxy tii piáda'agy tsehjxooty. Pero ja'a nDeedyhájtám ja'a jim tsajpootypä, je'eds jaduhñ yajgøø'xp yajpøjp. Y mmaas tsoobaatp mijts quejee ja'a muuxyhajxy.

27 Ni pøñ jaduhñ hamdsoo quia'a yajnijiugyhádøøjät.

28 'Cabá wit hajxy mnädäp mnámáyät. Høxtahmðsä pøjy hujts, cab tii tiuñ.

29 Pero maas yajxón je'e quejee ja'a rey Salomón hijty; jaanç tehñ yajxón ja'a Salomón hijty jegyhajty ñibiáda'agyii.

30 Ja'a pøjy hujts, yajxón ja'a Dios jaduhñ tøø quiunuu'xy. Y háyaa jaboom hajxy jaduhñ ño'oga'añ. Y mijts, xmiaas cunuuxaamþ mijts ja'a Dios, hoy hajxy mga'a ja'a mäbøcy.

31 Ca'ads hajxy mdajy mmay; ca'a hajxy mwi'i miána'añ: "Tii ngäyyämb, tii nhúucämb, tii mwithájtämb."

32 Yøøduhmbä hajxy yhøxtaaby ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgøøbiä. Pero ja'a nDeedyhájtám jim tsajpootypä, ñajuøøby je'eduhñ coo mijts myajmaajiaty.

33 Mhøxtá'awäp hajxy jayøjp neby hajxy hoy mwädítät, neby hajxy jaduhñ jim mnøcçát maa ja'a Diosän. Jaduhñä Dios chocy. Mänit hajxy jaduhñ cøxiá xmio'owät.

34 Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miäy ja'a jaboomgøxpä; ween hamdsoo yhuuc habaady. Mädøyyä ja'a tsaachpä hajxy xpiaada'añ ja'a jáda'agøxpä.

7

1 'Cabá wiinghána'c hajxy mnähójät, coo ja'a Dios hajxy jaduhñ xñä'a yajcumädówät.

2 Jaduhñ hajxy yajcumädówät nej mijts wiinghána'c hánajty tøø mnähøjjiän.

3-4 Coo ja'a mmägu'ughajpá weeñtiä quiädiéeyät, y coo miich hánajty maas hanaxiä tøø mgädieey, cab jaduhñ yhawiinmatsä coo ja'a mmägu'ughajpá waamþ mnámá'awät.

5 Mänitá mmägu'ughajpá jaduhñ hawiinmats mwiingapx mjøjcapxø'owät, coo miich hánajty tøø myajniñähwa'açhi.

6 'Cabá jáya'ay hajxy hadsip mnámá'awät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøgät. Pø cab hajxy jaduhñ miädowa'añ, ca'a hajxy hadsiipc mduñ, coo hajxy jaduhñ ñä'a jootmä'adät.

7-8 'Coo ja'a Dios hajxy tii mmäyujwá'anät, mänit hajxy jaduhñ xmio'owät; coo hajxy mmänuu'xtá'agät, mänit hajxy jaduhñ xpiuhbédät.

9 'Coo ja'a mhuung ja'a tsajcaagy xmiäyujwa'añ, je'eds jaduhñ mmooby, túhñäts. Cabá tsaam mmo'oy.

10 Y coo hacx jaduhñ xmiäyujwa'añ, je'eds jaduhñ mmooby, túhñäts. Cabá tsahñdy mmo'oy.

¹¹ Hoorä, je'edsä mhuung hajxy mmooby ja'a hoybä, hoy mijts mja haxøøgjäya'ayä. Pero ja'a nDeedyhäjtäm jim tsajpootypä, hojiäya'ay je'e. Xmio'owaamb ja'a hoyhajt hajxy jaduhñ coo hajxy mmäyujwá'anät.

¹² Jaduhñäts mijts ja'a jäya'ayhajxy mnäxúu'tspät nej mijts myajnäxuudsä'añän. Jaduhñä Moisés jecy miänaañ coo hajxy ngudiünämät. Jaduhñ hajxy jecy miänaambä, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä.

¹³⁻¹⁴ 'Hamäjaa jim mnøcxät Dioswiinduum. Jaduhñ mäwínäts jim nebiä xu'udstu'ujän; cab hajxy jaduhñ nämay piaady. Pero coo jiiby mhäda'agät haxøøgtuum, cab jaduhñ yhamäjaaä. Jaduhñ mäwínäts je'e nebiä møjtu'ujän; nämay hajxy jiiby yhäda'agy.

¹⁵ 'Mnigwieendähadøøjöp hajxy maa ja'a jäya'ayhajxy tyijy Diosquexypan. Nä'ä hønndaacp hajxy jaduhñ. Jaduhñ hajxy ñibiäda'agyii nebiä mäbøjpän, pero cab hajxy tiehñ miäböcy; jaanç tehñ quia'awiindøoy hajxy jaduhñ.

¹⁶ Haxøøg hajxy jiatcø'oy; jaduhñ hajxy mhøxcábät coo haxøøgwiinmahñdy hajxy miøødä. Jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä hujts nebiä haptiän. Ja'a wädsats, cab jaduhñ tiøømhaty nebiä tsaatypän. Ja'a hapy, cab jaduhñ tiøømhaty nebiä piidsän.

¹⁷⁻¹⁸ Mädyii quepychaa hoy, hoy tiøømhaty; mädyii ca'a hoy, cab hoy tiøømhaty.

¹⁹ Mädyii quepychaa jaduhñ hoy ca'a tømhapj, piujxyp hajxy jaduhñ; mänit hajxy ño'ogy. ²⁰ Ja'a jäya'ayhajxy haxøøg jatcøøbiä, jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä quepychaa hoy ca'a tømhapjän. Jaduhñ hajxy mhøxcábät coo haxøøgwiinmahñdy hajxy miøødä.

²¹ 'Nämäyhøch ja'a jäya'ayhajxy xjia nämä'ay: "Wiindsøn." Pero cab hajxy nägøxiä jim tiägø'owa'añ Dioswiinduum jim tsajpootyp. Pønjätyhøch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy xquiudiünäp, je'eds jim tägø'owaamb.

²² Coo ja'a naaxwiimbä hänajty wyiimbida'añ, mänitøch hajxy nämay xjia nämä'awa'añ: "Wiindsøn, tøø højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy ja'a miich mmäjaagøxpä; tøø højts ja'a møjcu'u ngøxy yajpə'øgy ja'a miich mmäjaagøxpä; tøø højts ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä may nyajcähxø'øgy ja'a miich mmäjaagøxpä."

²³ Mänitøch hajxy nnäma'awa'añ: "Cábøch mijts mänaa tøø nhixyhaty. Jua'ads hajxy jim; haxøøg ja'a mwiinmahñdyhajxy jaduhñ."

²⁴ 'Pønñhøch nmädia'agy xmiädóowäp, coo jaduhñ quiudiünät nébiøch nhane'emiän, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä jäya'ay ja'a tiøjc tøø quiojjiän tsaawiing.

²⁵ Mänit com tiuuyy. Mänitä møjnøø quiomgådaacy. Mänitä tøjc møc miøjpojpejty. Pero cabä tøjc ñä'ä jijty, je'eguiøxpä coo tsaawiing quiojjiä.

²⁶ Pero pønñhøch nmädia'agy tøø xquia'a cudiünä nébiøch nhane'emiän, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä jäya'ay ca'a jajpän. Jiibiä tiøjc quiojy tsabiu'ujooty.

²⁷ Mänit com tiuuyy. Mänitä møjnøø quiomgådaacy. Mänitä tøjc miøjpojpejty møc. Mänit piuumy.

²⁸ Mänitä Jesús miädiaacpədəøøyy. Mänitä jäya'ayhajxy yagjuøøyy nebiaty ja'a Jesús hänajty tøø yajnähixø'oy.

²⁹ Jaduhñ hänajty yajnähixø'oy nebiä møjcuhudjtmøødpän. Ja'a cu'ug wyiindsøñhajxy, cab hajxy hänajty jiaty jaty.

8

¹ Tunghuduum ja'a Jesús hänajty tøø yajnähixø'oy. Mänit miänajnä. Mänit majiäya'ay piadu'ubøjcä.

² Mänit pa'amjäya'ay Jesús ñämejch. Haxøøgpa'am hänajty miøød. Mänitä Jesús wyiinji-jcädaacy, wyiingudsähøøyyä. Mänit ñämaayyä:

—Wiindsøn, pø chojpy ja'a mjoot jaduhñ, høyhøch jaduhñ xyajnähwa'ads xyajcuhwá'adsät.

³ Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñähdoon. Mänit ñämaayy:

—Chøjpøch ja'a njoot jaduhñ; tøø jaduhñ mnähwa'açh mguhwa'açh.

Mänitiä ja'a mähdiøjc jiaanç nähwaach jiaanç cuhwaach.

⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Huuc mäow, ca'a pøn mnä'ägädä hawaanä. Nøcx jim Jerusalén maa ja'a teediän. Jim myajcähxø'øgät coo tøø mnähwa'açh coo tøø mguhwa'açh. Jimä xädø'øn mguyoxø'owät nebiä Moisés jecy yhanehmiän. Jaduhñä hijxtahnd myajcähxø'øgät coo tøø mnähwa'açh coo tøø mguhwa'açh.

⁵ Mänitä Jesús miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Capernaum. Coo quiajptägøøyy, mänit ja'a Jesús ja'a soldadowiindsøn ñämejch.

⁶ Mänit Jesús ñämaayyä:

—Jimhøch ja'a nmoonsä tu'ug quio'na'ay tøgooty. Tøø ja'a tiecy miucy. Hanaxiä jaduhñ chaachpøcy tehngajnä.

⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nøcxy nhuuc yaghoyø'øy.

⁸ Mänitá soldadowiindsón yhadsooyy:

—Pero Wiindsón, cab jaduñ yhahixø'øy coo miich jilby mdägø'øwät maačh ndøgootiän, je'eguiøxpä coo miich mmøjjä mjaančhä. Nägooyä miich jaduñ mmäná'anät cooçh nmoonsä yhyøø'øwät, pues hoyø'øwäp.

⁹ Hané'emyhøch nhity; jimhøch nwiindsøn bä, y jimhøch nsoldado. Coočhä nsoldado tu'ug nnämä'awät coo homiaajä ñöcxät, nõcxäp jaduñ; y cooçh nnämä'awät coo myínät, mínäp jaduñ. Y coočhä nmoonsä waamb nnämä'awät, quiudiünäp jaduñ.

¹⁰ Mänitá Jesús jiaančh tehñ yagjuøøyy. Mänitá ñämaayy ja'a hajxy hänäjty pawädijpä:

—Cábøčhä nmägunaaxhajxy jaduñ miäbøcy neby yø'ø craa miäbøquiän, y jäguem yø'ø chooñ. Tøyhajt jaduñ.

¹¹ Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänäjty yajcähxø'øga'añ, mänitá hajxy hänäjty nämay miedsa'añ, ja'a hajxy hänäjty mäbøjpä. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänäjty choona'añ. Mänitá hajxy hänäjty miøødhida'añijäm ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob.

¹² Pero ja'a judiøshajxy ca'a mäbøjpä, cab hajxy hänäjty jim quiooda'añ Dioswiinduum. Jilby hajxy jaduñ quihujijpnaxa'añii møjcu'uhaam maa yhagoodsän. Jilby hajxy jaduñ chaachpøga'añ tehngajnä.

¹³ Mänitá Jesús ja'a soldadowiindsón ñämaayy:

—Nøcx maa ja'a mdøjcän. Tøø jaduñ mmäbøcy, tøø ja'a mmoonsä jaduñ yhyøø'øy.

Mänitá ja'a mioonsä jiaančh hoyøøyy.

¹⁴ Mänitá Jesús ñöcxy maa ja'a Pedro tiøjcän. Jiibiä Pedro miø'ødhoc hänäjty quio'na'ay tomiøød.

¹⁵ Mänitá Jesús ja'a tajjäya'ay ja'a quio'ø ñahdoonä. Mänitá tiøy tiøjch. Mänitá tajjäya'ay piädø'cy. Mänitá tiägøøyy mayhajtuumbä ja'a Jesúsøxpä.

¹⁶ Coo quioodsøøyy, mänitá pa'amjäya'ayhajxy may yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. Tøø hajxy hänäjty näje'e miächii ja'a møjcu'ujäm. Mänitá Jesús quiaipy. Manityä hajxy yhöxmajtsä ja'a møjcu'ujäm. Jaduhñä pa'amjäya'ayhajxy quioxy yajmøcpøjcä; ja'a Jesús jaduñ yajmøcpøjc.

¹⁷ Tøjajjt ja'a Diosmädia'agy jaduñ maa jaduñ myiñän cujaay, mänaa ja'a Isaiäs jecy miäna'añän: “Jaaya'ay ja'a nba'amhäjtäm tøø xyajnähwäatsäm tøø xyajcuhwäatsäm.” Ja'a Isaiäs, je'eds ja'a Diosmädia'agy jaduñ jecy yajwa'x.

¹⁸ Coo ja'a Jesús yhiyxy coo hänäjty cujc tøø piäda'agyii ja'a majjäya'ay, mänitá miänaañ coo hajxy ñäxät mejyhawiimb møødä jiamiøødhajxy.

¹⁹ Cajnä hajxy hänäjty tiu'ubøcyñä, mänitá Jesús jäya'ay tu'ug ñämejtsä. Yajnähiøøby hänäjty je'ebä maa ja'a tsajtøcän. Mänitá Jesús ñämaayyä:

—Wiindsón, min nhuuc jamiøødhaty. Homiaajä mnöcxät, quipxy nbawädítät.

²⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Ja'a xøøgaa, jimä jicut je'e; ja'a muuxy, jimä pie'eñ je'e; pero høøch, ja'a Diosquexypä, cábøch ndøjc maačh nboo'x nhäñá'awät.

²¹ Mänitá Jesús ja'a jiamiøød tu'ug miänaañ:

—Wiindsón, mänitøch miich nbadu'ubøga'añ coočhä ndeedy hänäjty tøø yho'nä, cooçh hänäjty tøø nyajnaaxtägøøñä.

²² Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Ween ja'a mjujy ja'a mmägu'ughajxy yajnaaxtägøøy. Cábøch ja'a nmädia'agy hajxy xpianøcxaanä. Pero miich, ween quipxy nwädjítäm.

²³ Mänitá Jesús hajxy tiägøøyy barcojooty møødä jiamiøødhajxy. Tiu'ubøjnä hajxy barcojooty.

²⁴ Mänitá poj møc piädø'cy, høxtä cugujjøøyy ja'a nøø jilby barcojooty. Pero tøø ja'a Jesús hänäjty miaaho'nä.

²⁵ Mänitá hoy yuxyljäm ja'a miägu'ughajpä tu'ug. Mänitá ñämaayyä:

—Wiindsón, højts yajnähwäatsäc. Cham højts nnøøho'ogø'øwa'añ.

²⁶ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tii hajxy coo mwi'i chähgø'øy. Cábøch mijts ja'a nmädia'agy hajxy jaduñ xñä'ä mäbøjcä, paady hajxy mdsähgø'øy.

Mänitá piädø'cy. Mänitá poj jiojcnäma'awøøyy møødä mejy coo quia'a míinät. Mänitá jaduñ yuungøøyy. Caj ñä'ägädä pojnä.

²⁷ Mänitá miägu'ughajpähajxy yagjuøøyy. Mänitá hajxy ñiñämaayyä:

—Nebiäda'ä jaduñ coo miädia'agy miäbøjcäxä høxtä ja'a poj møødä mejy.

²⁸ Mänitá Jesús hajxy jim miejch mejyhawiimb maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Gadara. Jimä cabäsantä hänäjty tu'ug. Mänitá Jesús jäya'ay nämetsc ñämejtsä. Jim hajxy hänäjty tøø chooñ maa ja'a cabäsantän. Tøø hajxy hänäjty miächii ja'a møjcu'ujäm. Jaančh tehñ quia'awiindøyy hajxy hänäjty ñibiäda'agyii. Ni pøñ hajxy hänäjty quia'a yajnaxa'añ maa ja'a tu'ujän.

²⁹ Mänitä Jesús tiägøøyy wiinguyaaæøøyyäbä:

—Jesús, tii højts xwia'ana'añ, miich Dioshuung. Cajnä yhabaady coo højts xya-jcumädówät.

Ja'a møjcu'uhajxy jaduhñ mänaañ, ca'a jäya'ayä.

³⁰ Jim mayhädsøm hänäjty wiädity tuñwiinmänaç jäguemjuøøby.

³¹ Mänitä Jesús miänuu'xtaacä ja'a møjcu'uhajxy:

—Pø xyajpædsømamb højts yaa maa hädaa jäya'ayän nämetscä, na'añ højts jiiby nhuuc tägøøy maa yøø hädsøm jioodoothyajxiän.

³² Mänitä Jesús miänaañ:

—Nøcx hajxy jiiby tägøøw.

Mänitä møjcu'uhajxy nähwaach ja'a jäya'ay nämetspä. Mänitä hädsøm hajxy nämejch. Cøjx ja'a hädsømhajxy wyiinmänaçpäyøøgy. Cøjx hajxy quihcahnaxy naaxøjpcøp. Mejjiooty hajxy hoy quigua'awøøy. Cøjx hajxy jiiby yho'ogy mejjiooty.

³³ Mänitä hädsømgüendähajpähajxy chähgøøbäyøøcy. Coo hajxy jim miejch maa ja'a cajptän, mänit hajxy miädiacy nebiaty hajxy hänäjty tøø yhiçy, coo ja'a møjcu'uhajxy hänäjty tøø nähwa'ach ja'a jäya'ay nämetspä.

³⁴ Cøjx ja'a cu'ughajxy ñøçxy päyøøguiä maa ja'a Jesúsän. Coo ja'a Jesús hajxy piaaty, mänit hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a Jesús jim chöonät maa ja'a ñaaxhajxiän.

9

¹ Mänitä Jesúshajxy tiägøøguiumbä barcojooty, ñajxtägajch hajxy jadähooc mejyhawiimb maa ja'a quiajpthajxiän.

² Mänitä tecymiucypä tu'ug quioømiejsä tsaajiooty maa ja'a Jesúsän. Ja'a mähdioç ja'a miägu'ughajpähajxy jaduhñ cøømiejsä. Coo ja'a Jesús yhiçy coo hajxy hänäjty miäböcy, mänitä Jesús ja'a mähdioç nämaayy:

—Huung, jootcugøøw; tøø ja'a mbojpa mgädieey xñähwa'ach.

³ Jimä ley-yajnähiçøøbiädioç hänäjty näje'e tiäna'ay ja'a Jesús nähmøç. Coo hajxy jaduhñ miädooy nebiä Jesús miänaañän, mänit hajxy näje'e quioçcooty tiägøøyy mädiacpä: “Capxtägooby hädaa craa jaduhñ maa ja'a Dioscøxpän.”

⁴ Ñajuøøby ja'a Jesús hänäjty neby hajxy hänäjty miädia'aguiän quioçcooty. Mänit miänaañ:

—Tii haxøøgwiinmahñdy hajxy coo mmøødhaty mgopcooty.

⁵ Mädyii mädia'agy maas tsip, cooch hädaa mähdioç nnämä'awät: “Tøø ja'a mbojpa mgädieey xñähwa'ach”, tøgä maas tsip jaduhñ cooch nnämä'awät: “Tänaayyøøg, yo'oyøøg.”

⁶ Nyajcähxøøgämbiøch coochä cuhdujt jaduhñ nmøødä hädaa yaabä naaxwiin coochä pojpa cädieey nyajnähwä'adsät, høøch ja'a Diosquexypä.

Mänitä Jesús ja'a tecymiucypä nämaayy:

—Tänaayyøøg, widsøøg yøø mdsaa, nøcxnä maa ja'a mdøçän.

⁷ Mänitä tecymiucypä tiänaayyøøcy. Mänit ñøcxnä maa ja'a tiøçän.

⁸ Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ yhiçy coo ja'a tecymiucypä tøø yhooyøøy, mänit hajxy chähgøøbioçy. Mänit Dios hajxy wyiingudsähgøøyy, je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a mäjaa hänäjty tøø mio'oyii, ja'a Diosquexypä. Cab hajxy hänäjty ñajuøøy pø Dioshuung hänäjty je'e, ja'a Jesús.

⁹ Mänitä Jesús jim chohñ. Mänitä jäya'ay tu'ug yhiçy, ja'a xøhajpæ Mateo. Jimä Mateo hänäjty yhäña'ay maa hänäjty yajnähuudiu'udiän. Mänitä Mateo nämaayyä:

—Jam quipxy wädýtäm.

Mänitä Mateo tiänaayyøøcy. Mänit ja'a Jesús piadu'ubøçy.

¹⁰ Jimä Jesús hänäjty quiaay tøgooty møødä miägu'ughajpähajxy. Mänitä yajnähuudiuutpähajxy may miejch mägaabiä, møødä jäya'ayhajxy ca'a panøcxpä ja'a judíos quihdujt. Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy møødcaabiä.

¹¹ Jimä fariseoshajxy hänäjtypä, ja'a hajxy hänäjty hoy jaançh tehñ pianøcxpä ja'a Moisés miädia'agy. Mänitä fariseoshajxy miänaañ:

—Tii yøø mwiindsøn coo miøødcaay ja'a yajnähuudiuutpähajxy møødä cubojpæ cugädieehajxy —nømä Jesús miägu'ughajpähajxy nämaayyä.

¹²⁻¹³ Miädoow ja'a Jesús jaduhñ. Mänit miänaañ:

—Pøn jaduhñ nøc, caj yajtsooyøøy; pøn jaduhñ pa'ammøød, je'eds jaduhñ yajtsooyøøby. Jaduhñ mäwiinøch høøch nebiä mädsøoyøøbiän. Pädyyhøch yaa tøø nmiñ tøø nmech, nebiøch ja'a cubojpæ cugädieeybähajxy nnämä'awät coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ween ñajtshixøøy. Ja'a hojiäya'ayhajxy, cábøch hajxy je'e waamb nnäma'awa'añ. Nøcx hajxy habøc tii ja'a Diosmädia'agy jaduhñ ñänømby: “Chøjpiøch ja'a njoot jaduhñ coo hojiot hajxy mmøødhädät; cábøch jaduhñ nmänaañnä coo animal hajxy myöxät maa ja'a høøchcøxpän.”

¹⁴ Mänitá Jesús ñámejtsá ja'a Juan máyajnábejpá miägu'ughajpähajxy. Mänitá Jesús miäyajtøwä:

—Tii miich mmägu'ughajpähajxy jaguiay quia'a nä'ägädä hida'añ. Naxy højts jaguiay tu'xøøjaty nhity tähooçjaty; jaduñ højts ja'a Dios nwiingudsähgøøy. Jaaná jaduññá fariseoshajxy yhiipä jaguiay.

¹⁵ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Coo ja'a jáya'ayhajxy mánaa piøcy yhu'ugy, cabä woyba wichpä hajxy jiøøy xiuuñ. Xoondaap hajxy jaduñ, je'eguiøxpä coo ja'a jamiø'ød jyüijä. Jaduñ mäwíinøch høøch nebiä jamiø'ødän. Páadyhøch nmägu'ughajpähajxy jaguiay quia'a hity. Habaadaamb jaduñ cooçh yaa ndsoonaannä; mänit hajxy mæbøcypiä jaguiay yhida'añ.

¹⁶ 'Cab jaduñ pøn tuçwit yhägøøyøøy jemywyithaam. Múgáp ja'a jemywyit jaduñ y maas hanaxiä ja'a tuçwit jaduñ quiøødsät.

¹⁷ Jaaná jaduñduhmbä, cabä pøn jemyvyino quiudemø'øøy tuçwajhacxuijooty. Cøødsäp ja'a wajhacxuy jaduñ y høxyógáp ja'a vino jaduñ. Haagä tågøyyäp ja'a wajhacxuy jaduñ møøä vino. Pero jiibiä jemyvyino hajxy quiudemø'øøy maa ja'a wajhacxuy jemybiän. Jaduñ ni mädyii quia'a tågøyyät.

¹⁸ Cajnä ja'a Jesús hánajty miädiaacpædø'øøy, mänitá tsajtøçwiindsøn tu'ug miejch. Mänitá Jesús wyiingo'naaguiaädaacä. Mänit ñämaayyä:

—Naamhø'ogyhøçhä nhuung ja'a to'oxypä. Coo miich nøçxy mnähoñ, mänit jii-
yppiøjtägätsät.

¹⁹ Mänitá Jesús piädø'cy. Mänit jaaya'ay miøødtu'ubøjcy møøä Jesús miägu'ughajpähajxy.

²⁰⁻²¹ Jimä tajiäya'ay hánajty tu'ug høxhaam pianøçxy. Pa'ammøød hánajty je'e. Majmetscjuøjt ja'a ñø'ty hánajty tøø wyi'i xiee'xy, weenjaty weenjaty. Jaduññá tajiäya'ay hánajty miädia'agy quiopcooty: “Nägøoyyøch ja'a wyitpa'a nnähdøønät, mänitøch nmøcpøgät.” Coo ja'a Jesús ja'a tajiäya'ay jäguyhødiägøoyyä, mänitá wyitpa'a nnähdøønäxä.

²² Mänitá Jesús yhee'pwiimbijty, Mänit ja'a tajiäya'ay yhiixy. Mänit miänaañ:

—Huung, jootcugø'øw; tøø jaduñ nmøcpøçy, je'eguiøxpä coo tøø mmæbøcy.

Mänitiä ja'a tajiäya'ay miøcpøçy.

²³ Mänitá Jesús hajxy jim miejch maa ja'a tsajtøçwiindsøn tiøçän. Jiibiä xuuxpædøç-hajxy hánajty yho'ogyjiäya'awyiinxu'uxy. Jiibiä jáya'ayhajxy hánajty wyi'i yhaamhaty.

²⁴ Mänitá Jesús miänaañ:

—Pædsøm hajxy jiiiby. Cab yøø tøø yho'ogy, nä'a maab yøøduñ.

Mänitá Jesús ñäxiicä.

²⁵ Cøjx hajxy jaduñ piädsømy. Mänitá Jesús tiøjtägøøyy. Mänitá to'oxyhäna'c quiøømajch. Mänitá to'oxyhäna'c yhänaayyø'cy.

²⁶ Mänitá mädia'agy wiädijty wiinduhmyhagajpt coo ja'a to'oxyhäna'c tøø yagjujyipiøgyii.

²⁷ Coo ja'a Jesushajxy jim choñ, mänitá wiindshajxy nämetsc piadu'ubøjcy yäaxäp:

—Højts näxuu'tsäc. David miich hijty mhaphajpy mdeedyhajpy.

²⁸ Coo ja'a Jesús tiøjtägøøyy, mänitá wiindshajxy miäwiingooñ. Mänitá Jesús miänaañ:

—Nej, mmæbøjpy hajxy jaduññä cooçhä mäjaa nmøøä coo hajxy nyaghixø'øgädä.

Mänit hajxy miänaañ:

—Wiindsøn, nmæbøjpy højts.

²⁹ Mänitá Jesús ja'a wiinds wyiinhajxy ñähdøønä. Mänitá Jesús miänaañ:

—Ween hajxy mhixø'øgy coo hajxy tøø mmæbøcy.

³⁰ Mänit hajxy yhiixø'cy. Mänitá Jesús miänaañ:

—Ca'a pøn hajxy mnä'ägädä hawaanä.

³¹ Coo ja'a wiindshajxy jim choñ, mänit hajxy tiägøøyy mädia'agy-yajwædijpä coo hajxy tøø yaghixø'øgyii ja'a Jesúsäm.

³² Mänitá huum tu'ug yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. Tøø hánajty miathii ja'a møjcu'ujäm.

³³ Mänitá Jesús ja'a møjcu'u jiiiby yajpæyø'cy. Mänitiä ja'a huum quiapxø'cy. Yagjuøøyy ja'a jáya'ayhajxy jaduñ. Mänit hajxy miänaañ:

—Ni mänaa jaduñ pøn tii quia'a yajjadyii nebiä hädaajän yaa Israelnaaxooty.

³⁴ Mänitá fariseoshajxy miänaañ:

—Paady yøøya'ay ja'a møjcu'u yajpæyø'øgy, coo ja'a møjcu'ugong miäjaa miøødhatjä.

³⁵ Cøjx ja'a Jesús wiädity wiinduhmyhagajpt. Homiaajä hánajty wiädity, jiiiby hánajty yajnähiøøy tsajtøgooty coo ja'a Dios ja'a miäjaa mobædajp yajcähxø'øga'añ. Yajnajxyp hánajty homiädyii pa'amä.

³⁶ Näxuu'chp ja'a Jesús ja'a majiäya'ay hánajty. Jaduñ mäwíinäts hajxy hánajty nebiä meegän, ja'a cajpä wyiindsøn. Nebiä tågowiädijpän hajxy hánajty je'e. Nebiä jootmayhajpän hajxy hánajty je'e.

³⁷ Mänitá Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Yø'ø majiäya'ayhajxy, hoy jaduñ cooçhä nmädia'agy hajxy xmiäbójcät. Pero cab højts nnämäyyäm, højts ja'a mädia'agy nyajwá'xämbä.

³⁸Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ween ja'a mägu'ughajpä hajxy xjiaac móoyämät, neby højts ja'a mädia'agy hajxy xmiøodyajwá'xämät.

10

¹Mänitá Jesús ja'a miägu'ughajpä miøjyaaxy ja'a nämajmetspä. Mänitá cuhdujt miooyy coo ja'a mõjcu'u hajxy yajpäyø'ögät, coo homiädyii pa'amä hajxy yajnäxät.

²Jaduñhä nämajmetspähajxy hänajty xiøhaty: Simón Pedro møødä piuhya'ay Andrés; ja'a Zebedeo yhuunghajxy, Jacobo møødä Juan;

³Felipe; Bartolomé; Tomás; Mateo ja'a yajnähuudiutpä; Jacobo, ja'a Alfeo yhuung; Lebeo Tadeo;

⁴Simón ja'a cananista; Judas Iscariote, ja'a Jesús hänajty yajyagho'ogáanäbä.

⁵Mänitá Jesús ja'a nämajmetspähajxy quiejxy mädia'agy-yajwa'xpä. Mänit námaayy:

—Ca'a hajxy jim mnøcxy maa ja'a ca'a judiøhajxy çhána'ayän, y ca'a hajxy jim mnøcxy Samarianaaxooty. Yaayyá hajxy jaduñ mwädítät, yaa Israelnaxooty.

⁶Ja'a jäya'ayhajxy yaabä, jaduñ mäwínäts hajxy je'le nebiä meeg tägowiädiipän.

⁷Mnägåpxäp hajxy jaduñ coo ja'a Dios ja'a miäjaa mobädajpä yajcähxø'øga'añ.

⁸Myajnäxäp hajxy homiädyii pa'amä møødä haxøøgpa'am. Myagujyppiøgäp ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy. Myajpäyø'ögäp ja'a mõjcu'u hajxy. Nnä'ä móobiøch mijts hädaa cuhdujt; cáboch mijts nyagjuya'añ; jaduñ mijtspä, cab hajxy myagiüubiät.

⁹'Cabä xädø'øn hajxy mgónät ni weeñtiä.

¹⁰Cabä morral hajxy mwídsät. Tu'uquii camiixy hajxy mwídsät. Cabä cø'øg hajxy mejtstehng mmänøcxät. Cabä cuhdajt hajxy mgábät. Jim hajxy mmägaya'añ mmähu'uga'añ maa hajxy hänajty mhamejtsa'aga'añän.

¹¹'Coo hajxy maa mgajptägø'øwät, jimä jäya'ay hajxy mhøxtá'awät ja'a hojiotmøødpä; jim hajxy mhamejtsá'agät. Jiiby hajxy mhídät høxtä coonä hajxy hänajty mdu'ubøga'añ.

¹²Coo hajxy mdajptägø'øwät, mänit hajxy myajpø'xät.

¹³Coo hajxy jaduñ xyajtøjtägø'øwät hamuumdu'joot, mänit hajxy jaduñ quiunuu'xøøjät ja'a Diøsäm; pø caj, cab hajxy jaduñ quiunuu'xøøjät.

¹⁴Coo hajxy jaduñ xquia'a nä'ägä jøjpøgø'øwät, coo ja'a mmädia'agyhajxy xquia'a nä'ägä mädoowät, mänit hajxy jim mdsóonät. Mänitá mdicy hajxy mwiinwop mwiinxíädät, nebiä hijxtahnd jaduñ miähmø'øwät coo mijts jaduñ tøø xquia'a yajtøjtägø'øy.

¹⁵Tøyhájtäts mijts nnäma'ay, coo yhabáadät coo ja'a jäya'ayhajxy quiunädowa'añ, maas hanaxiä yø'ø cajpt jaduñ quiunädowa'añ quejee ja'a Sodomacajpt møødä Gomorracajpt.

¹⁶'Maaçh mijts nwiinguexiän, haxøøgwiinmahñdy ja'a jäya'ayhajxy jim miøød. Paady hajxy nähix hahixø'ø mnibiäda'agøøjät. Mee'xxieemy hajxy jaduñ mwädítät.

¹⁷Mniyajcopcø'øwøøjäp mijts. Xyajcø'ødägø'øwäp mijts maa ja'a tuungmøødpän. Mänitäts hajxy xwyiinwop xjiøjwóbät maa ja'a çajtøgootyhajxiän.

¹⁸Høxtä jim hajxy xyajmedsa'añ maa ja'a gobiernä wyiinduumhajxiän, møød jim maa ja'a ca'a judiøs wyiinduumhajxiän.

¹⁹Pero coo hajxy jaduñ xyajmédäts maa ja'a wyiinduumhajxiän, cab hajxy mdaj mmáyät waambaty hajxy hänajty mmädia'aga'añ. Coo jaduñ yhabáadät, mänitá Dios jaduñ yhawáañät waambaty hajxy jaduñ mmäná'anät.

²⁰Cab hajxy hamdsoo mmädia'aga'añ. Dioshespírituhaam hajxy jaduñ mmädia'aga'añ.

²¹'Haxøøg jaduñ jiada'añii. Hamdsoo hajxy ñiñahanuu'xø'øwa'añii ja'a tu'que'expä-jäya'ay. Jaduñ ja'a tieedyhajxy jiatcø'øwaambä møødä yhuunghajxy.

²²Ja'a høøchcøxpä mijts ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä miähänhada'añ. Pøn jaduñ mee'xtujp cøjxta'axiøø, je'eds jaduñ mähmø'øwaamb hodiium.

²³Coo mijts hajxy xçaaçhtiünät mädu'ughagajpt, mänit hajxy mbäyø'øgät, mänit hajxy mnøcxät wiingtuum. Tøyhájtäts mijts nnäma'ay, cooçh hänajty ngäda'aga'añ, høøch ja'a Diosqueyypä, cahnä cajpt hajxy hänajty mwiinwädityñä maa ja'a judiøhajxy çhána'ayän.

²⁴'Cabä pøn jaduñ jiaty nebiä wyiindsøn jiatian.

²⁵Coo hajxy jaduñ mjädät nebiä mwiindsøn hajxy jiatian, jootcujc hajxy jaduñ mhídät. Cooçhä jäya'ayhajxy jaduñ tøø xñäma'ay: "Møjcu'u", jaduñ mijts hajxy xñäma'awaambä.

²⁶'Cabä cu'ug hajxy mdsähgø'øwät. Nebiaty hajxy jaduñ jiatcø'øy hamee'ch, cähxø'øgaamb jaduñ.

²⁷Waambátyhøch mijts hamee'chhaam nnaajscapxø'øyyäm, majiäya'ayhaguyc hajxy myajcaxø'øwät.

²⁸Cab hajxy mdsähgø'øwät pøn ja'a mnaaxni'x hajxy xyaghó'cäp; cabä mháañämä hajxy jaduñ xyaghó'cät. Ja'a Dios hajxy mdsähgø'øwäp; je'edsä cuhdujt jaduñ møød

coo hajxy jiīby xquiéxät haxøøgtuum. Jiīby ja'a mnaaxni'xhajxy quiuhdägöyyät møødä mháañámähajxy.

²⁹ 'Ja'a muuxyhuunhajxy, coo hajxy quia'ay, yhījxyp ja'a nDeedyhájtámhajxy jaduhñ, hoy hajxy quia'a ja tsowä.

³⁰ Jaaná jaduhñ mījts xhījxypä, høxtä xñajuóøyyäp mījts naag mījts mguhwaay.

³¹ Cabä jäya'ay hajxy mdsähgø'øwät; hīx, mmaas tsoobaatp mījts quejee ja'a muuxyhajxy.

³² 'Pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiøødyajtu'ugøøby maa ja'a cu'ugwiinduumän, mänītoch ja'a miädia'agyhajxy nmøødyajtu'ugøøwaambä maačhä nDeedy wyiinduumän jim̄ tsajpootyp.

³³ Pero pønjátyhøch jaduhñ tu'ugmädia'agy tøø xquia'a møødhity maa ja'a cu'ugwiinduumän, ni høøch jaduhñ tu'ugmädia'agy nga'a møødhidaambä maačhä nDeedy wyiinduumän jim̄ tsajpootyp.

³⁴ 'Coočh yaa tøø ngäda'agy, paadiä jäya'ayhajxy jaduhñ ñimiädsibø'owa'añii ja'a høøch nmädia'agyquioxpä. Cab hajxy jootucy yhida'añ.

³⁵⁻³⁶ Tu'tøjc hajxy jaduhñ ñimiädsibø'owa'añii, møødä tiaj møødä tieedy, møødä ñøøx møødä miaj, møødä jiaxie'eb møødä xiocy.

³⁷ 'Pønä tiaj pønä tieedy maas tsojp quejeech høøch jaduhñ xchocy, cáboch ja'a nmädia'agy hoy xpianøcxät. Y pønä ñøøx pønä miaj maas tsojp quejeech høøch jaduhñ xchocy, ni je'ečh ja'a nmädia'agy hoy xquia'a panøcxäbät.

³⁸ Pønä jioot tsojp coočh høøch xpianøcxät, pero cabä jioot jaduhñ chocy coo chaachpógät nebītoch jaduhñ ndsaačhpøga'añän, cáboch nmädia'agy jaduhñ hoy xpianøcxät.

³⁹ Pønä jiugyhajt jaduhñ ja wi'i yaghoyø'owaamb, tägöyyäp ja'a jiugyhajt jaduhñ. Pero pønä jiugyhajt najtshixø'owaamb ja'a høøchcøxpä, je'eds hodiium nøcxaamb.

⁴⁰ 'Pøn mījts jaduhñ xchojp, jaduhñ mäwīnøch høøch xchojpä. Y pønøch høøch jaduhñ xchojp, jaduhñ mäwīnäsä Dios jaduhñ chojpä, ja'ačh tøø xquiéxiäbä.

⁴¹ Ja'a Diosquexyhajxy, hodiium hajxy ñøcxa'añ. Jaaná jim̄ hajxy ñøcxaambä pøn jaduhñ tsojp ja'a Diosquexy. Paady hajxy chogyii coo hajxy jaduhñ Dyiosquexiä. Jaaná jim̄ hajxy ñøcxaambä hodiium pøn jaduhñ tsojp ja'a hojiäya'ay.

⁴² Coo hädaa häyoobäya'ay tøchñø ñä'ä mo'owøøjät je'eguiøxpä coočh jaduhñ xpianøcxy, mänīt jaaya'ay piäda'agøøjät hodiium, ja'a nøø tøø yéquiäbä. Tehñ tiøyhajt jaduhñ.

11

¹ Coo ja'a Jesús ja'a jiamioødhajxy yajwiingapxøøbiädøøyy, mänīt jim̄ choññ. Mänīt tiägøøyy yajnähixøøbiä maa ja'a cajpt mäwiingonän.

² Ja'a Juan, tsumyhäñaby hänajty je'e. Coo miädoyhajty coo ja'a Cristo hänajty wiädity yajnähixøøbiä, mänīt miägu'ughajpä metsc quiejxy maa ja'a Jesúsän.

³ Mänītä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Nej, mīčh ja'a Cristojä, ja'a Dios jaduhñ quixaambä, tögä wiinghänac' je'ejä.

⁴ Mänītä Jesús yhadsooyy:

—Nøcx ja'a Juan hajxy hawaanä neby hajxy xii mhix mmädooy.

⁵ Nøcx hajxy yajmøødmädia'ag coo ja'a wiindshajxy tøø yhījxø'ogy, coo ja'a tecymia'adpähajxy tøø yo'oyø'ogy, coo ja'a haxøøgpa'ammøødpähajxy tøø ñähwa'ach, coo ja'a cuhnatpähajxy tøø miädoowø'ogy, coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy tøø jiūjypiøcy, coo ja'a häyoobäya'ayhajxy tøø yajmøødmädia'agyii ja'a Diosmädia'agy.

⁶ Jootucj hajxy jaduhñ yity ja'ačh nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot tøø xmiäböjcabä.

⁷ Coo ja'a Juan miägu'ughajpähajxy wyiimbijty, mänītä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy møødmädiaacpä ja'a Juancøxpä.

—Coo hajxy tøø mhoy pactuum, ja'a Juan miädia'agy hajxy hänajty mmädowaanäp, tühmäts. Cabä tsajcapy pojyu'xpä hajxy hoy mhixy. Caj pues, paady hajxy jim̄ tøø mhoy coo ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy hänajty mmädowaanä.

⁸⁻⁹ Diosquexy je'e, paadiä miädia'agy hajxy hoy tøø mmädoowä, hoy ja'a howyit hänajty quia'a ja møødä nebiä mäyøøjäya'ayhajxy miøødän. Tøyhajt jaduhñ coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy yajwiingapxø'øy. Pero ja'a Diosmädia'agy hajxy nä'ä jaac yajnähixøøbiä, je'edsä cuhdujt hajxy maas may tøø mio'oyii ja'a Diósäm.

¹⁰ Ja'a Diosmädia'agy jecy mädiäcabä, Juan je'e. Nømä Dios jecy miänaañ coo ja'a quiuguexy hänajty jayøjp quixa'añ maa ja'a cu'ugän, ween yajwiinxiic yajwiingapxø'øy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät. Høxháamhøch hänajty ngäda'aga'añ. Jayøjp ja'a Juan jiaančh quejxä; høxháamhøch njaančh cădaacy.

¹¹ Ni pøn jaduhñ jäda'ahaty quia'a mäbaady hädaa yaabä naaxwiin nebiä Juan mäyajnäbejpä ja'a cuhdujt miøødän. Tøyhajt jaduhñ. Pero coočh hänajty tøø nho'nä, coočh hänajty tøø nnøcxtägach maačh nhuuc tshømbän, pønjaty ja'a Diosmädia'agy mäbögaamb ja'a

høøchcøxpä, maas mayyá cuhdujt hajxy hánajty miøødhada'añ quejee ja'a Juan miøødá, hoy ja'a møjcuhdujt hajxy hánajty quia'a ja møødá.

¹² Coo ja'a Juan tiägøøyy máyajnäbejpä, høxtä je'enä jäda'anäbaadyñä, nägø'ø nädecypä ja'a jäya'ayhajxy jia wi'i tiägø'øwa'añ maa ja'a Dios wylinduumän.

¹³⁻¹⁴ Ja'a Diosquexyhajxy jecypä, jaduñ hajxy jecy miänaañ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Jaduhñ Moisés miädia'agy miänaambä. Pero jayøjpäc ja'a Elías hijty myina'añ. Y coo ja'a Juan tøø miech, Elías je'e, pø mwijnjuø'øwaamby hajxy jaduñ.

¹⁵ Pøñ mädoñd møød, ween miädoj.

¹⁶ Pänébiøch jäya'ayhajxy nyajmäbäädät ja'a jäda'ahatypä. Cab hajxy tii yhojiäwø'øwa'añ. Jaduhñ mäwlinäts hajxy je'e nebiä pigäna'c wiinhecpän. Coo hajxy naxy miech häyø'pä tøjpa'c, mäñitä miäbigäna'c hajxy ñäma'ay:

¹⁷ "Tøø højts nja xu'uxy, pero cab hajxy tøø mhech. Tøø højts hojiøøñä nja høj, pero cab hajxy tøø mjø'øy."

¹⁸ Coo ja'a Juan miech, cab hánajty quia'añ yhu'uga'añ. Mänit mijts mnänøømy coo je'e quiu'umañøøbiä.

¹⁹ Mänitøch nbasejtspä, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitøch ndägøøyy caabiä huucpä. Jaduhñhøch mijts xñänøømbä cooñ nwi'i quia'añ cooñ nwi'i yhu'uga'añ, cooñhä cubo-ppä cugädieeybä mwägu'ughaty møødä yajnähjuudiutpädøjc. Pero yajcähxø'øgaamby ja'a Dios jaduñ ja'a nyäinmahñdyhaam cooñ ja'a tøyhajt jaduñ nmøødä.

²⁰ Mänitä Jesús tiägøøyy hamänajpä. Ja'a cajptjäya'ayhajxy jaduñ hojjä, ja'a hajxy hánajty tsänaabiä maa ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hánajty tøø jia yajcähxø'øguiän. Paady jaduñ yhamänajty, coo yhaxøøgwiinmahñdy hajxy hánajty tøø quia'a najtshixø'øy. Mänitä Jesús miänaañ:

²¹ —Haxøøg mijts mjada'añ mhabet'añ, mijts yaa tsänaabiä Corazín møødä Betsaida. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy hijty jim tsänaabiä Tiro møødä Sidón, coo hajxy häxøpy tøø yhixy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä nej mijts tøø mja hixiän, tøø ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy häxøpy ñajtshixø'øy.

²² Tøyhajt jaduñ, coo ja'a Dios yaghabäädät, maas haxøøgtuum mijts jaduñ xpiäda'aga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jim jecy tsänäyyäbä Tiro møødä Sidón.

²³ Y mijts jim tsänaabiä Capernaum, mja wi'i yajcumayaamb hajxy jaduñ. Pero cabä Dios hajxy jaduñ xquiuumaya'añ. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy hijty jim tsänaabiä Sodoma, coo ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hajxy häxøpy tøø yhixy nej mijts tøø mja hixiän, cab hajxy häxøpy tøø quiuhdägoy.

²⁴ Tøyhajt jaduñ, coo ja'a Dios yaghabäädät, maas haxøøgtuum mijts xpiäda'aga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jim jecy tsänäyyäbä Sodoma.

²⁵ Mänitxøø ja'a Jesús miänaañ:

—Teedy, miich nba'yaaxyp. Miich jim häñaaby tsajpootyp; miich yaa Dioshajp maa hädaa yaabä naaxwiinän. Dioscujú'uyäp coo ja'a tøyhajt tøø myajnähixø'øy ja'a hajxy tii ca'a jajpä. Caj tøø myajnähixø'øy ja'a hajxy tyijy jajpä.

²⁶ Tøyhajt jaduñ, Teedy, je'eguiøxpä coo miich mjøot jaduñ chocy.

²⁷ Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Tøøchä nDeedy ja'a tøyhajt xquiøxy yajcø'ødägø'øy. Cábøch pøñ xyhixyhaty, høøch ja'a Dioshuung. Tøyhajt jaduñ. Jagøøyyøch nDeedy xyhixiä. Y cábøch ja'a nDeedy pøñ xyhixyhajtä. Jagøøyyøch jaduñ nhixiä, høøch ja'a Dioshuung. Nyajnähdiäbøch pøñjatyhøch nDeedy hixyhädäp.

²⁸⁻³⁰ Mijts, pøñ jaduñ ca'a mee'xtugaamb neby hajxy hijty mguhdujthatiän, høøch nguhdujt habøjcäc. Hojiøothøch nmøød; cábøch nyajcumaya'añ. Mänitäts ja'a hoybä weenbä hajxy mbäädät. Cábøch ja'a jemčpä mapxypä jaduñ nbäda'aga'añ.

12

¹ Mänitxøø ja'a Jesús hajxy hánajty wiädity trigoni'lbyquiujc poo'xxiøøjooty. Yähó'cäp ja'a Jesús jiamioødhajxy hánajty. Mänit hajxy tiägøøyy trigotøjpä.

² Coo ja'a fariseoshajxy jaduñ yhjxy, mäñitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Huug hix, xiidsä mmägu'ughajpä trigo hajxy wyl'i tiøjy. Cabä cuhdujt jaduñ myiñ coo hajxy tii nduunämät ja'a poo'xxiøøjooty.

³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxiä. Jim jaduñ myiñ cujaay coo ja'a Davidhajxy yäho'pøjcä.

⁴ Mänit hajxy tiägøøyy Diostøgooty. Mänitä Diostsajcaagy hajxy quiaayy, ja'a teedyhajxy hánajty tøø quiuyoxø'øyäbä. Cabä cuhdujt hánajty pøñ miøødä coo hajxy quiaýät ni ja'a Davidhajxy. Jagooyyä teedy ja'a cuhdujt hajxy hánajty miøødä coo hajxy quiaýät.

⁵ Jaduhñ cujaay myiim̄bä maa ja'a Moisés miädia'aguiän coo ja'a teedyhajxy tsajtøgootypä quia'a nä'ägädä poo'xy ja'a poo'xxiøøjooty; y cab jaduhñ ñeippiä.

⁶ Y høøch, maas mōc-høch ja'a cuhdujt jaduhñ nmøødä quejee ja'a tsajtøj.

⁷ Caj mijts mwiinjuø'oy waamb ja'a Diosmädia'agy jaduhñ miäna'añ: "Mänáambøch jaduhñ coo hojiot haxxy nmøødhädät; cábøch jaduhñ nmäna'añ coo animal hajxy myóxät ja'a høøchcøxpä." Coo hajxy jaduhñ mwiinjuø'owät, cabä jäya'ay hajxy nä'ä nägoodä mwiingapxpédät.

⁸ Høøch ja'a Diosquexypä, nmøødhøch cuhdujt jaduhñ høxtä maa ja'a poo'xxiøøbaadiän.

⁹ Mänitä Jesús jim̄ choññ. Mänit tiägøøyy tsajtøgooty.

¹⁰ Jiibiä mähdiøjc hänäjty tu'ug; cø'ødø'øds hänäjty tu'nax. Jiibiä fariseoshajxy hänäjty näje'e tiänaabiä. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Nej, hoy jaduhñ coo ja'a pa'amjäya'ay myajmøcpøgät ja'a poo'xxiøøjootiä.

Paadiä fariseoshajxy jaduhñ miänaañ, yhøxtaaby ja'a wiinmahñdy hajxy hänäjty nebiä Jesús hajxy yajtsumøøjät. Coo ja'a Jesús ja'a pa'amjäya'ay yajmøcpøgät ja'a poo'xxiøøjooty, mänitä Jesús hajxy hänäjty yajtsuma'añii.

¹¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Hoy pues. Coo pøn mieeg quigua'awø'oy nøøjutjooty ja'a poo'xxiøøjooty, mänit hajxy nõcxy yajpædsømy, túhmäts.

¹² Y maas tsoobaatp ja'a jäya'ay quejee ja'a meeg. Hoy jaduhñ coo jäya'ay mnäxüdsät ja'a poo'xxiøøjooty.

¹³ Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñämaayy:

—Xajtøw yø'ø mgø'ø.

Mänit xiajtøøyy. Mänit miäbaaty nebiä tu'ugpän.

¹⁴ Mänitä fariseoshajxy tiøjapædsøømy. Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy yaghø'ogät.

¹⁵ Coo ja'a Jesús jaduhñ miädoyhajty, mänit jim̄ choññ. Mänitä jäya'ay may piadu'ubøjcy. Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay yajmøcpøjcy nägøxiä.

¹⁶ Mänit jaduhñ miänaañ coo hajxy quia'a nägäpxät pøn je'e.

¹⁷ Jaduhñdsä tiøjajty nebiä Isaías jecy miänaañän, ja'a Diosquexypä. Dios jaduhñ mänaamb:

¹⁸ Høøchä nmoonsä hädaa, ja'açh tøø nwiimbíyyäbä.

Ndsøjpiøch jaduhñ. Jootcújc-høch nnijiäwø'oyii yø'øgøxpä.

Nbäda'agáambbiøch ja'a nhEspiritu maa yø'øjän.

Høøch nughdujt jaduhñ xyajwiingapxø'owäañäp maa ja'a jäya'ayhajxy nägøxiän.

¹⁹ Caj chiptuna'añ; caj ya'axa'añ caj jioga'añ.

Hahuum jaduhñ wiädita'añ cajtpooty.

²⁰⁻²¹ Jiootcapxmøcpøgaamb by pøn hobiä nejpiä mäbøjp.

Mäbøgäänäxpä ja'a miädia'agy ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä.

Mänit jaduhñ tiägø'owa'añ hoyhanehmä.

²² Mänitä mähdiøjc tu'ug yajmejtsä maa Jesúsän. Wiindsä mähdiøjc hänäjty, møød hänäjty yhuumä, møød ja'a møjcu'uba'am hänäjty miøødä. Mänitä Jesús jaduhñ yajnähwach, yaghijxø'cy, yajcapxø'cy.

²³ Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä yagjuøøyy. Mänit hajxy ñiämaayyä:

—Nej, David yhap yhocäda'a yø'øduhñä.

²⁴ Coo ja'a fariseoshajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy miänaañ:

—Coo yø'ø craa ja'a møjcu'uwiinmahñdy jaduhñ miøødä, paadiä møjcu'uba'am jaduhñ yajnähwa'açh.

²⁵ Näjuøøbiä Jesús hänäjty nebiä fariseoshajxy hänäjty wyiinmahñdyhaty. Mänit miänaañ:

—Coo ja'a tu'hagajtpä jäya'ayhajxy ñimiädsibø'owøøjät, cuhdägóyyäp ja'a quiajpthajxy jaduhñ. Y coo ja'a tu'ugtøgootypä jäya'ayhajxy ñimiädsibø'owøøjät, cab hajxy hoy yhiñät tu'ugtøgooty.

²⁶ Jaanä jaduhñduhmä, coo ja'a møjcu'uhajxy ñimiädsibø'owøøjät, tägóyyäp ja'a wyiinmahñdyhajxy jaduhñ.

²⁷ Hoorä, mijts jaduhñ mänaamb cooçh ja'a møjcu'uba'am nyajnähwa'açh ja'a møjcu'uwiinmahñdyhaam. Coo häxøpy jiaduhñä, maa mijts ja'a mjamiøød ja'a wiinmahñdy hajxy piaady coo ja'a møjcu'uba'am hajxy yajnähwa'açh. Hamdsoo hajxy myajcähxø'øgy coo ja'a tøyhajt hajxy mga'a møødä.

²⁸ Pero høøch, Dioshespirituhäämhøch ja'a møjcu'uba'am nyajnähwa'açh. Cähxø'p jaduhñ coo tøø yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

²⁹ Coo ja'a møjcu'u xquia'a yajmäjäädä'agät, cabä miäjaa jaduhñ mbøjçät.

³⁰ Pøñhøch jaduhñ xquia'a møødpädø'p, høøch nmädsip je'e. Y pøñhøch jaduhñ xquia'a møødtuumb, xmiähäñhápøch je'e.

³¹⁻³² 'Je'eguiõxpõch mijts jaduñ nnäma'ay, coo põñ jaduñ tiu'udägóyyät, hoy jaduñ ñähwá'adsät, hõyhõch jaduñ xjia nänõmy, hõõch ja'a Diosquexypä. Pero coo põñ jaduñ ñänõmät ja'a Dioshespõritu, cab jaduñ mänaa ñähwa'adsa'añ.

³³ 'Mhõxcábäp hajxy jaduñ põñ ja'a howyiinmahñdy mõõd; je'eds hoy wädijp. Põñ ja'a howyiinmahñdy ca'a mõõd, cab hoy wiädity.

³⁴ Jaduñ mäwinäts mijts hajxy mjatcõ'õy nebiä tshañdiän. Paadiä hoybä hajxy mga'a mädia'aga'añ, coo ja'a haxõõgwiinmahñdy hajxy mmõõdä. Haagä mgopcooty ja'a mmädia'agyhajxy jaduñ chohnda'agy.

³⁵ Jaaya'ay hojiäya'aybä, hoy jaduñ quiapxy miädia'agy je'eguiõxpä coo ja'a howyiinmahñdy miõõdä quiopcooty. Pero jaaya'ay ca'a hoybä, haxõõg jaduñ quiapxy miädia'agy je'eguiõxpä coo ja'a haxõõgwiinmahñdy miõõdä quiopcooty.

³⁶ Chaaçh mijts nnäma'ay, coo jaduñ yhabáadät coo ja'a Dios hänäjty yajnähdiä'añ, mänitä Dios hajxy xmiäyajtõwa'añ waambaty hajxy hänäjty tõõ mgapxtägoy, hoy hajxy jaduñ tõõ mja nä'ä wiingapxnaxy.

³⁷ Põ haxõõg hajxy hänäjty tõõ mmädia'agy, mänit Dios hajxy xpiäda'aga'añ haxõõgtuum. Põ hoy hajxy hänäjty tõõ mmädia'agy, mänitä Dios hajxy xpiäda'aga'añ hodiium.

³⁸ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a fariseoshajxy näje'e mõõdä ley-yajnähixõõbiähajxy:

—Wiindsõñ, hõjts ja'a hijxtahñd huuc yaghíxác ja'a hoy-yagjuõõñäbä.

³⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxõõg hajxy jiatcõ'õy; cabä Dios hajxy chocy. Ja'a hijxtahñd hajxy mja wi'l'yhixaamby. Jagooyy hajxy jaduñ mhixa'añ nebiä hijxtahñd jecy quiähxõ'quiän ja'a Jonáscõxpä, ja'a Dios jecy quiéjxäbä.

⁴⁰ Ja'a ballenajoodooty ja'a Jonás yhiyty tägõõgxõõ tägõõgtsum. Jaduhñäts hõõch nhi-daambä naaxjutjooty tägõõgxõõ tägõõgtsum, hõõch ja'a Diosquexypä.

⁴¹ Coo ja'a Jonás jaduñ piädsõõmy ballenajoodooty, mänitä Diosmädia'agy hoy ya-jwa'xy maa ja'a cajpt hänäjty xiõhatiän Nínive. Coo hajxy jim miädooyy, mänit hajxy miäböjcy. Mänitä yhaxõõgwiinmahñdy hajxy ñajtshixõõy. Y cabä Jonás mõjtuung hijty jaduñ jiaty mõõdä. Maas mõjtuung hõõch nmõõdä hõõch. Pero cábõch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä, ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä. Coo jaduñ yhabáadät coo hajxy hänäjty yajnähdiä'añii, mänit hajxy ñäma'awa'añii coo hajxy jaduñ piäda'agõõjät haxõõgtuum. Ja'a jecyjäya'ayhajxy jaduñ mäna'anaamb, ja'a hajxy hijty jegyhajty tsänaabiä Nínive.

⁴² Jadhñdsä to'oxiõjc miäna'anaambä, ja'a jecy gobiernähájtäbä jäguemnaax ja'a jõõmbojmänajpä. Mänitä Salomón hoy miämädoowhity, je'eguiõxpä coo ja'a Salomón hänäjty jiaançh tehñ quiuhwijjiä. Y cabä Salomón ja'a mõjtuung hijty jiaty mõõdä. Maas mõjtuung hõõch nmõõdä hõõch. Pero cábõch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä, ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä.

⁴³⁻⁴⁵ 'Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxõõgwiinmahñdy hajxy miõõd. Y coõch nmädia'agy hajxy xquia'a mäböjçät, maas haxõõg hajxy jaduñ jiädät. Jaduñ mäwinäts hajxy jiädät nebiä jäya'ay mõjcu'umõõdpän. Coo ja'a mõjcu'u jiiy piädsõmät maa jaaya'ay quiopcän, mänitä poo'xtaact nõcxy jäguemduum yhõõxta'ay maa ja'a tõõdsnähgapän. Coo ja'a poo'xtaact jim quia'a päadät, mänit miäna'ana'añ: "Mejor nnä'ägä nõcxtägächhõch maaçh nhuuc tshõmbän." Coo jaduñ wyiimbíädät, mänitä jäya'ay quiopcy jaduñ piäatät nebiä yajwa'adstõjcän, ja'a yajxõñ tõõ pie'edyijjábä. Mänitä jiamõõd nõcxy juxtuyc jiaac woy, ja'a maas haxõõgpä. Mänit hajxy nägõxiä tiägõ'õy maa jaaya'ay quiopcootiän. Y maas haxõõg jaaya'ay jaduñ jiada'añ quejee hijty yhity.

⁴⁶ Jimnä ja'a Jesús ja'a cu'ug hänäjty miõõdmädia'agyñä, mänitä tiajhajxy miejch mõõdä pi-huya'ayhajxy. Jim hajxy miähmõõy tõba'am. Ja'a Jesús hajxy hänäjty miõõdmädia'agaamby.

⁴⁷ Mänitä Jesús hoy ñäma'ayii:

—Xiidsä ndaj xmiõõdmädia'aga'añ tõba'am mõõdä nbuhya'ayhajxy.

⁴⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Põñhõch ndajhajpy; põñhõch nbuhya'ayhajpy.

⁴⁹ Mänitä jiamõõd ñädsiiwõõy. Mänit miänaañ:

—Hõõch ndaj yõ'õ; hõõch nbuhya'ay yõ'õ.

⁵⁰ Põñhõch ja'a nDeedy miädia'agy xquiuidiüunäp ja'a tsajpootypä, jaduñ mäwinäts hajxy je'e nébiõch nbuhya'ayan, nébiõch nbuhdo'oxiän, nébiõch ndajjän.

13

¹ Mänitxõõ ja'a Jesús jim chohñ tõgooty. Mänit jim miejch mejypia'a. Hoy jim yhänaaguiäda'agy.

² Mänitä jäya'ay may miejch maa ja'a Jesús hänäjtiän. Mänitä Jesús tägõõy barcojooty. Hoy jiiy yhõõxta'agy. Cõjxä jäya'ayhajxy jim miähmõ'õy pu'uwiing.

³Mänitá Jesús tiägøøyy yajnáhixøøbiá madiu'u. Mäbaadyhaam jaduñ yajnáhixøøyy. Mänit miánaañ:

—Mänitá jáya'ay tu'ug tiu'ubøjcy niippä.

⁴⁻⁸Coo ja'a tøømd tiägøøyy wøjpä, näje'e ja'a tøømd quiahy tu'haam, näje'e quiahy tsaanähgøxp, näje'e quiahy haptiooty, näje'e quiahy maa ja'a hoñaaxän. Ja'a jim cáhwäbä tu'haam, yajpádøc ja'a muuxyhajxy je'e. Ja'a jim cáhwäbä tsaanähgøxp, paquiá jaduñ jia mujxy, je'eguiøxpä coo ja'a naax quia'a jaty cøøcä. Coo quiøxxøøjøøyy, mänitá tiøøch, coo ja'a tyicts hánajty quia'a møødá. Ja'a cáhwäbä haptiooty, ja mujx jaduñ. Ja yee'c jaduñ, pero cabä ñä'ä tøømbejty. Hix, ja'a hapy je'e xaam. Y ja'a cáhwäbä maa ja'a hoñaaxän, may jaduñ tiøømhajty, näje'e mägo'xhaam, näje'e tægøøghii'xhaam, näje'e hii'xmajc-haam.

⁹Pøñ jaduñ wiinjuøøby, weenç hádaa nmädia'agy xmiäbøjcä.

¹⁰Mänitá Jesús ñámejtsä ja'a jiamioødhajxy. Mänit miäyajtøøwä:

—Tii ja'a cu'ug coo myajnáhixø'øy yajmäbaadyhaam.

¹¹Mänitá Jesús yhadsooy:

—Tøø mijs ja'a Dios xyajwiinjuø'øy nebiaty yhane'emy. Cab hijty yajwiinjuø'øy. Y yø'ø cu'ughajxy, cab hajxy hoy wyiinjuø'øwa'añ.

¹²Pøñ madiu'u jaduñ møød, maas may jaduñ mio'owa'añii. Pero pøñ weeñtiä møød, pøgåañäxp je'e mäduhñtiä jim miøødá.

¹³Páadyhøch jaduñ nmädia'agy yajmäbaadyhaam. Jia wi'i yhee'py hajxy, cab hajxy tii yhixy. Jia wi'i miämädoowhijpy hajxy, cab hajxy wyiinjuø'øy, neby hajxy tii quia'a mädoybän.

¹⁴Tøjjajp jaduñ yø'øya'aguiøxphajxy nebiä Isaías jecy miánaañän, ja'a hijty jegyhajty wädijpá Diosquexy:

Mmädoowaamby hajxy jaduñ, cab hajxy mwiinjuø'øwa'añ;

Mheebaamby hajxy, cab hajxy mhixa'añ.

¹⁵Tøø hádaa jáya'ayhajxy quuihxexy;

nebiä cuhnatpän, nebiä wiimb'i'idspän hajxy jaduñ ñibiäda'agyii neby hajxy jaduñ quia'a wiinjuø'øwät,

nébiøch nmädia'agy hajxy xquia'a mábøjcät.

Cooch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät,

mänitøch hajxy jaduñ nyajnáhwá'adsät.

¹⁶Jootcujc jaduñ mhity je'eguiøxpä coo hajxy jaduñ mhixy, coo hajxy jaduñ mmädoy.

¹⁷Tøyhájthøch mijs nnäma'ay, may ja'a Diosquexypähajxy, may ja'a hojiäya'aybähajxy jia hixaañ nej mijs cham mhixiän. Jia mädowaan hajxy nej mijs cham mmädooyän.

¹⁸Huuc mädoow hajxy waamb ja'a niippä cwieento miädia'agytägø'øy.

¹⁹Näje'e ja'a jáya'ayhajxy, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miädooy nebiä Dios yhane'emiän, cab hajxy wyiinjuø'øy. Mänitá Diosmädia'agy hajxy piøjcäxä ja'a møjcu'ugong. Jaduñ mäwínäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyän tu'haam.

²⁰⁻²¹Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot yhuuc ja mábøcy. Pero coo hajxy chaaçhtiuñii ja'a Diosmädia'agyquiøxpä, mänit hajxy piädsøømnä. Jaduñ mäwínäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyän tsaanähgøxp. Paquiä jaduñ tiø'øch je'eguiøxpä coo ja'a tyicts quia'a hity.

²²Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy yhuuc ja mädooy. Pero jiaanç tehñ jiahmiejchp hajxy jaduñ hádaa yaabä naaxwiimbä. Jiaanç tehñ yhadsojpy ja'a xädø'øñ hajxy, paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a panøcxa'añ. Jaduñ mäwínäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyän haptiooty.

²³Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy wyiinjuø'øy. Hoy hajxy jaduñ pianøcxy hamuumdu'joot. Jaduñ mäwínäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyän hoñaaxooty.

²⁴Mänitá Jesús tiägøøguiumbä mädiaacpä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúñhøch nyajmäbaada'añ nebiä tu'jáya'ay hodiøømd tøø wiøjjiäbän maa ja'a ñaaxän.

²⁵Mänitcoods hajxy quiøxy maaho'cy. Mänitá miädsip ja'a cizañatøømd hoy wiøjy maa ja'a trigotøømd hánajty tøø wiøjjiän.

²⁶Tu'cuहुdujt ja'a trigo miujxy møødá cizaña. Coo ja'a trigo xiäbaajøøyy, mänitá cizaña quiahxø'pä.

²⁷Mänitá jáya'ay hoy ñäma'ayijäm ja'a mioonsähajxy: “Wiindsøñ, hodiøømd miich mwøj, túhmäts. Pämaadä yø'ø cizañahujts tøø chooñ.”

²⁸Mänitá wyiindsøñ miánaañ: “Nmädsiphøchäda'a jaduñ tøø jiatcø'øy.” Mänitá mioonsä miánaañ: “Nej, nõcxäp højts yø'ø cizañahujts nwiñiä.”

²⁹Mänitá wyiindsøñ miánaañ: “Caj, cab hajxy mwíxät coo ja'a trigo jaduñ ñä'ä mädäðøgø'øwät.

³⁰ Ween yhity; ween tu'cuhdujt yeegy. Coo ja'a trigopux jaduhñ yhabáadät, mänítøch nmoonsä nguexa'añ, weená cizañahujts hajxy jayøjp quiøxy yajpádø'ogy. Ween hajxy quiøxy haxoch. Mänít hajxy jaduhñ ñó'ogät. Mänitä trigo hajxy ñähmädsät. Mänít hajxy piädá'agät tsehjooty."

³¹ Mänitä Jesús tiägøøguiumbä mädiacpá yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúñhøch nyajmäbaada'añ nebiä mostazapajcän. Jim tu'jäya'ay tøø ñi'iby maa ja'a ñaaxän.

³² Tøyhajt jaduhñ coo ja'a mostazapajc jiaanç tehñ chayyá. Pero coo yeegy, cruty jaduhñ jiaty nebiä quepychaajän. Mädøyyä ja'a muuxyhajxy nõcxy jim mia'ay yhaajiooty.

³³ Mänitä Jesús miánaangumbä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúñhøch nyajmäbaada'añ nebiä to'oxiøjc ja'a tsajcaagy-chooy yajmädijø'øyäbän harinajooty tægøøgquipxøññdy. Mänít jaduhñ cøxiä yajmäyäbiçø'øy.

³⁴ Jaduhñä Jesús ja'a cu'ug yajñähixøyy haagä yajmäbaadyhaam.

³⁵ Jaduhñds tiøjiajty nebiä Diosquexypä jecy quiuijahyyän:

Mäbaadyháamhøch nmädia'aga'añ.

Nyajcähxø'øgáambiøch mädyijjaty hánajty yu'uchtium hijp mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijty tiøø'xta'aguiän;

cahnä quiähxø'øgyñä.

³⁶ Mänitä Jesús ja'a cu'ughajxy quiejxwiimbijty. Mänít tiøjtägøøyy. Mänít ja'a jiamioødhajxy miejch. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Højts capxwíjjäc ja'a cizañahujtsçøxpä.

³⁷ Mänitä Jesús miánaañ:

—Høøch ja'a Diosquexypä, jaduhñ mäwínhøch høøch nebiä jaaya'ay hodiøømd tøø wiøjjiäbän.

³⁸ Y hädaa yaabä naaxwiin, jaduhñ mäwínäts hädaa nebiä naaxän maa ja'a hodiøømd wiøjjiän. Jaaya'ayhajxy hanéhmbä ja'a Diósäm, jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä hodiøømdän. Jaaya'ayhajxy hanéhmbä ja'a møjcu'ugong, jaduhñ mäwínäts hajxy je'ebä nebiä cizañahujtsän.

³⁹ Y ja'a møjcu'ugong, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä jaaya'ay ja'a cizañahujts tøø wiøjjiäbän. Coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä trigo hajxy yajpádø'quiän møødä cizañahujts. Y ja'a Dios ja'a mioonsähajxy tsajpootypä, jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä jaaya'ay ja'a trigo hajxy yajpádø'quiän.

⁴⁰ Coo ja'a naaxwiimbä jaduhñ wyiimbida'añ, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä cizañahujts hajxy ñø'quiän.

⁴¹ Mänítøch nmoonsä nhane'ema'añ coo hajxy ween nõcxy yajpádsømy pønjaty ja'a haxøøgwiinmahñdy møød, møødä pønjaty jaduhñ ja wi'i yhadugaamb ja'a Diosmädia'agy. Jim hajxy yajpádsøma'añii maäch hánajty nhane'ema'añän, høøch ja'a Diosquexypä.

⁴² Mänít hajxy hánajty quiuijuipø'øwa'añii jøønjooty. Jiiby hajxy jiø'øwa'añ xiuudsaa'añ.

⁴³ Ja'a hajxy jaduhñ howiädijpä, jaanç tehñ miøj jaanç tehñ jiaanç hajxy yhida'añ maa ja'a Tiedyhajxy yhane'ema'añän. Pø jii mmädohndhajxy, mmädøwäp hajxy jaduhñ.

⁴⁴ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä jäya'ay maxiädø'øñ tiajø'øyäbän naaxpa'c. Coo pøn piädät, mänitä tiajøødiägatsa'añ. Xooñda'agaamb jaduhñ. Mänít nõcxy tioogy tijaty jim miøød. Mänitä naax nõcxy jiuu maa ja'a maxiädø'øñ tøø piaadiän.

⁴⁵ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä perlatsaahajjuubiän, ja'a jaanç tehñ yajxonbä. Ja'a perlatsaa, pic je'e møød pioobä.

⁴⁶ Coo jaduhñ tu'ug piädät jaanç tehñ chowbä, mänít nõcxy tioogy tijaty jim miøød. Mänitä perlatsaa nõcxy jiuu.

⁴⁷ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä hacxjohmñd hajxy piädá'aguiäbän mejjiooty coo hacx hajxy hánajty jiooma'añ madiu'u.

⁴⁸ Coo ja'a hacxjohmñd jaduhñ yhúdsät, mänít hajxy yhøxwohmñbädsømy. Mänitä hacx hajxy wyiimbiy ja'a hojiatypä. Mänít hajxy piäda'agy cachjooty. Mänitä ca'a hojiatypä hajxy ñøøga'adsø'oy.

⁴⁹ Jaduhñ mäwínäts jiada'añ coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ. Mänitä Dios ja'a mioonsähajxy wyiimbiwa'añ ja'a hojiäya'aybä.

⁵⁰ Pøn ca'a hojiäya'ay, je'e hajxy cujuipø'øwáañäp jøønjooty. Jiiby hajxy jiø'øwa'añ xiuudsaa'añ.

⁵¹ Mänitä Jesús miánaañ:

—Nej, mwiinjuøby hajxy jaduhñä.

Mänít hajxy yhadsooyy:

—Wiindsøñ, nwiinjuøby højts jaduhñ.

⁵² Mänitä Jesús miánaangumbä:

—Coo ja'a ley-yajnahixoo'biähajxy tiägö'owät habøjpa nebiä Dios yhane'emiän, mejtstu'u ja'a mädia'agy jaduñ jiaada'añ mөөдä jecypia mөөдä jemybiä. Jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä cudöjc madiu'u miөөдhätiäbän, mөөдä jemybiä mөөдä jecypia.

⁵³ Coo ja'a Jesús jaduñ miädiaacpädööyy, mänit jim chohñ.

⁵⁴ Mänit miejch maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänit tiägööyy yajnahixoo'biä tsajtöogooty. Mänitä jäya'ayhajxy jiaanč tehñ yagjuööyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Maa yө'ө wiinmahñdiäda'a төө yhaböcy. Nebiä hoy-yagjuөөñäjatypä jaduñ ja-cähxө'ögy.

⁵⁵ José yhuung yө'ө, yө'ө tsejtspä pujxpä. María ja'a tiaj xiöhaty. Jue'e piuhya'ayhajxy xiöhaty, Jacobo, José, Simón, mөөдä Judas.

⁵⁶ Yaa hajxy chäna'ay maa hөjts ngajptän mөөдä piuhdo'oxyhajxy. Pämaadä yө'ө wiinmahñdy yө'өduhmbä төө yajtsooñ.

⁵⁷ Mänitä Jesús miädia'agy quia'a mäböjcäxa. Mänitä Jesús miänaañ:

—Homiaajä ja'a Diosquexy wiädity, cumäyyäp jaduñ. Pero cab jim quiumayii maa yhamdsoo naax maa yhamdsoo төjčän.

⁵⁸ Cabä Jesús ja'a hoy-yagjuөөñäjatypä jim jiaty yajcähxө'cy, je'eguiöxpä coo ja'a miädia'agy hänajty quia'a mäböjcäxä.

14

¹ Mänitä Herodes miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty jim wiädity. Ja'a Herodes, jim hänajty je'e guiobnadorhaty Galileanaaxooty.

² Mänitä Herodes ja'a mioonsä ñämaayy:

—Juan mäyajnäbejpäda'a je'e. Tөөдä'a jiuypioöcy. Paadiä mөcmäjaa jiaanč tehñ miөөдä.

³⁻⁴ Tөө ja'a Herodes ja'a Juan hänajty yajtsumyü. Tөө ja'a Juan hänajty quio'öxočhii cadenaхам. Paadiä Juan jaduñ chuumaä coo ja'a Herodes hänajty төө ñäma'ay coo jaduñ quia'a hoyy coo ja'a Herodes ja'a piuhya'ay tio'oxiojc miөөдtsänäyyät. Jue'e ja'a Herodes piuhya'ay hänajty xiöhaty, Felipe. Jue'e ja'a Felipe tio'oxiojc hänajty xiöhaty, Herodias.

⁵ Jaduhñä Herodes hänajty tiajy miay coo ja'a Juan hänajty yagho'oga'añ. Pero jaanč tehñ chähgөöby ja'a Herodes hänajty. Ja'a cu'ug hänajty chähgөöby je'eguiöxpä coo ja'a cu'ughajxy hänajty miäna'añ coogä Juan ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xy.

⁶ Mänitä Herodes jiumөjt jaduñ piejtä. Jimä Herodes hänajty yhäña'ay mөөдä pawoy pawichpähajxy. Mänit hajxy tiägööyy wiinhéjtsäbä. Ja'a Herodias yhuung jaduñ tägөöyy hejtspä. Mänitä Herodes xioondaacy nägө'ө nädecypia.

⁷ Mänitä Herodes ja'a quixy yajwiinwaanööyy:

—Hotyijä müiç xmiäyujwä'anät, nmó'owäbөch müiç jaduñ.

⁸ Mänitä quixy ja'a tiaj hoy yhawaañä. Mänitä tiaj jaduñ miänaañ coo ja'a Juan mäyajnäbejpä quio'p jaduñ miäyujwä'anät. Mänitä quixy ja'a Herodes hoy ñäma'ay:

—Hөөчhä Juan mäyajnäbejpä quio'p mööyyäc teryjooty.

⁹⁻¹⁰ Mänitä Herodes jiootmädiägööyy nägө'ө nädecypia. Pero төө hänajty miäna'añ jäya'awyiinduum coog hänajty yega'añ hotyijatiä. Mänit yhanehmy coo ja'a Juan quio'p yhöxpüjxäxät jii by pujxtöogooty.

¹¹ Mänitä Juan quio'p yajnöcxäxä teryjooty maa ja'a Herodeshajxiän. Mänitä quixy mioöyyä. Mänitä quixy ja'a tiaj hoy mio'oy.

¹² Mänitä Juan ñäxäwa'ay yo'tuc hoy quio'öyyäxä; ja'a Juan miägu'ughajpähajxy jaduñ hoy quio'öy. Mänitä Juan hajxy hoy yajnaaxtägө'öy. Mänitä Jesús hajxy hoy yhawaañä coo ja'a Juan hänajty төө yagho'ogyii.

¹³ Coo ja'a Jesús jaduñ miädoyhajty cooc ja'a Juan төө yagho'ogyii, mänit jim chohñ barcojooty nidiuhñ. Mänit ñөcxy hanidiuhñduum. Mänitä cu'ughajxy miädoyhajty cooc ja'a Jesús hänajty jim төө chooñ. Mänitä Jesús hajxy piadu'uböjcy cajptooty. Tegy-yo'oy hajxy pianөcxy. Jayөjp hajxy jim miejch maa ja'a Jesús hänajty ñөcxiän. Mänitä Jesús piamejch hөxhaam.

¹⁴ Coo ja'a Jesús piädsөөmy barcojooty, mänitä majiäya'ay yhiixy. Mänit ñäxuu'ch. Mänitä pa'amjäya'ay yajmөcpöjcy.

¹⁵ Mänittsuu ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy piamejch. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Tөө chuujө'öy y cabä төjc yaa. Quejxwiimbit yө'ө jäya'ayhajxy; weenä caagy hajxy nөcxy jiuyc cajptooty.

¹⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Caj, ween hajxy yhity. Mijts jaduñ ween myajcäyät.

¹⁷ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab hөjts tii nmөөдä. Jagooyyä hөjts ja'a tsajcaagy mägooxyä nmөөдä chaadsä hacx metscä.

¹⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mäminxä yø'ø.

¹⁹ Mänitä Jesús ja'a majiäya'ay ñämaayy coo hajxy ween yhøxta'agy møøwyying. Mänitä tsajcaagy quiøøchooyy møødä hacx. Mänit yuughee'py cøxp. Mänit miänaañ:

—Dioscujú'uyäp.

Mänitä Jesús ja'a tsajcaagy yhaguidøøyy. Mänitä miägu'ughajpähajxy miooyy. Mänit hajxy hoy yajwa'xy majiäya'ayhagujc.

²⁰ Nägøxiä hajxy jaduñ quiaayy cu'uxiä. Mänitä Jesús miägu'ughajpähajxy tsajcaagyhagujc hajxy yajpádø'cy majmejtscach.

²¹ Nämägooxmil hajxy quiaayy haagä ya'adiøjc. Hawiingä to'oxiøjc-hajxy møødä pigäna'c-hajxy.

²² Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy ñämaayy coo hajxy ween tiägø'oy barcojooty, coo hajxy ween ñøønajxø'øgy. Mänitä Jesús ja'a majiäya'ayhajxy quiejxwiimbijty.

²³ Mänitä Jesús ñøcxy nidiuhñ tunñähgøxp Diospa'yaaxpä. Coo quioodsøøyy, jimnä Jesús hänajty nidiuhñ tunñähgøxp.

²⁴ Ja'a Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy, mejyquijc hajxy hänajty tøø miech barcojooty. Møc hajxy hänajty jiojcubojo'øy; paadiä nøø hänajty miøjjädeembejty barcomøjc.

²⁵ Coodsnä Jesús tiu'ubøjcy tecy-yo'oy. Mejywyiing jaduñ yohy. Mänit miejch maa ja'a miägu'ughajpähajxiän.

²⁶ Coo ja'a Jesús hajxy yhihxy coo hänajty yo'oy mejywyiing, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. Mänit hajxy chähgø'øyaaxy:

—Haañämäda'a yø'ø.

²⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Høøch ja'a Jesús.

²⁸ Mänitä Pedro miänaañ:

—Wiindsón, pø miich ja'a Jesús, høøch huuc hanéhmac cooç jim mnøcxät yo'oy maa miichän.

²⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Minxä.

Mänitä Pedro piädsøømy barcojooty. Mänit tiägøøyy yohbiä mejywyiing. Jim hänajty ñøcxa'añ maa ja'a Jesúsän.

³⁰ Coo jäwøøyy coo møc piojy, mänit chähgøøbiøjcy. Mänit tiägøøyy quiimbä. Mänit yaaxy:

—Wiindsón, høøch yajpädsøømac.

³¹ Mänitiä ja'a Jesús ja'a Pedro quiø'ø miajtsä. Mänit miänaañ:

—Caj miich mhuuc mäbøjpä. Tiich nmädia'agy coo xquia'a mäbøjcä.

³² Coo ja'a Jesús tiägøøyy barcojooty møødä Pedro, mänitä poj yuungøøyy.

³³ Mänitä Jesús hajxy wyiinjicädaacy. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Tøyhajt miich mDioshuungä.

³⁴ Mänit hajxy miejch mejyhawiimb maa hänajty xiøhatiän Genesaret.

³⁵ Coo ja'a Jesús yhøxcajpä ja'a jäya'ayhajxy jimnä, mänitä mädia'agy tiägøøyy wädijpä coo ja'a Jesús jim tøø miech Genesaret. Mänitä pa'amjäya'ayhajxy may yajmejtsä maa ja'a Jesúsän.

³⁶ Mänitä Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a wyitpa'a hajxy ween ñähdoonä. Coo hajxy jaduñ ñähdoon, mänit hajxy miøcpøjcy.

15

¹ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'e møødä ley-yajñähixøøbiähajxy näje'e. Jerusalén hajxy hänajty choon. Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

² —Yø'ø mmägu'ughajpähajxy, tii ja'a cuhdujt hajxy coo quia'a cudiuñ nebiä jecyiäya'ayhajxy xyajmämähmøøyyäm. Ja'a jecyiäya'ayhajxy, cø'øbujp hajxy hijty coo hajxy hänajty quiaya'añ. Jaduhñ hajxy hijty quiuhdujthaty. Pero yø'ø mmägu'ughajpähajxy, cab hajxy jaduñ quiuhdujthaty.

³ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pero mijts, cabä Dios miädia'agy hajxy myajtuunä. Ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtuumby.

⁴ Ja'a Dios jaduñ mänaañ coo ja'a ndaj ndeedy hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Jaduhñ miänaambä, coo pøn ja'a tiaj ja'a tieedy haxøøg ñänömät, tsipcøxp jaduñ yho'oga'añ.

⁵⁻⁶ Pero wiing mijts mmänaambä. Mijts jaduñ mänaamb coo jaduñ yhooyä coo ja'a mdaj ja'a mdeedy jaduñ mnämä'awät: “Cábøçhä xädø'øñ nmøødä cooç mijts nbuhbédat. Tøøçhä Dios ngøxy mo'oy mäduhñtiä mijts hijty nmo'owa'añ.” Coo hajxy jaduñ mmäna'añ, cabä Diosmädia'agy hajxy hänajty myajtuun. Ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy hänajty myajtuumby.

7 Jaduhñ mäwínäts mijts mñibiäda'agyii nebiä hoyhäna'cän. Pero cab hajxy mhoyhäna'cä. Mijtsçøxpä ja'a Isaiäs Diosqueæypä jecy miänaaŋ:

8 Nä'ä mänaamb hajxy jaduhñ cooc tyijy hajxy xwyyiingudsähgø'øy hamuumdu'joot.

9 Xiøøbä hajxy jaduhñ ñä'ä mäna'aŋ;

cábøch nmädia'agy hajxy xñä'ä panøcxä.

Yhamdsoo wiinhahñdy hajxy yajwiinhixøøby,
nømjä Dios miäna'aŋ.

10 Mänitä Jesús jäya'ay may miøjyaaxy. Mänit miänaaŋ:

—Huuc mäadow hajxy, huuc wiinjuø'øw hajxy.

11 Mädyijaty tägøøby mhaawjooty, cab jaduhñ xyajtägóyyät. Je'eduhñ xyajtägóyyäp mädyijaty pädsøømb mhaawjooty.

12 Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Cabä fariseoshajxy yhojiäwø'øy coo jaduhñ tøø mmäna'aŋ.

13 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mädyijátyhöch nDeedy tsajpootypä tøø quia'a päda'agy, cab jaduhñ yhojyø'øwa'aŋ.

14 Weends yø'ø fariseoshajxy yhity. Jaduhñds hajxy wiädity nebiä Haagä wiindspän coo hajxy ñibiawoyii. Nämetsc hajxy nøcxy wiocca'ay.

15 Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Cab højts ndu'jootwiinjuø'øy. Højts capxwíjjäc.

16 Mänitä Jesús miänaaŋ:

—Nej, ni mijts tii mga'a wiinjuø'øyñä.

17 Jaduhñds je'le, mädyijaty tägøøby mhaawjooty, jii by jaduhñ yhäda'agy mjoodooty. Mänitä jaduhñ piädsøømdägach.

18 Pero mädyijaty jaduhñ pädsøømb mhaawjooty, jii by jaduhñ chohñda'agy mgopcooty. Je'eduhñ xyajtägóyyäp.

19 Haagä jiihiä haxøøgwiinhahñdy chohñda'agy mgopcooty hoñä'ä mädyiibä. Je'eduhñ xøhajn ja'a haxøøgwiinhahñdy, ja'a jäya'ay-yagho'ogyiibä, møødä meeçhiibä, møød coo wiingjäya'ay tio'oxiøjc mmøødsánáayyät, møød coo mhøhñdá'agät, møød coo häna'c haxøøg mnänøömät.

20 Je'eds jaduhñ xyajtägóyyäp. Pero coo mgáyät jaguiø'øbuju, cab jaduhñ ñejpiä; cab jaduhñ xyajtägóyyät.

21 Mänitä Jesús jim chohñnä. Mänit ñøcxnä Canaan maa ja'a cajpt hñajty xiøhatiän Tiro møødä Sidón.

22 Mänitä Jesús tajjäya'ay tu'ug ñämejtsä. Jim hñajty chäna'ay Canaan. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, miich ja'a David hijty mhaphajpy mdeedyhajpy. Høøch näxúu'tsäc. Tøøch ndo'oxyhuung miächii ja'a møjcu'u. Hanaxiä jaduhñ chaaçhtiuiñi —nømj je'le yaaxy.

23 Cabä Jesús yhadsooyy. Mänitä ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Huuc quejxwiimbit yø'ø tajjäya'ay. Tsaaçhyáaxäp jaduhñ xpiawädjítäm.

24 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Yáayyøçhä Dios tøø xquiexy maa hädaa judiøshajxiän. Cábøch wiingtuum tøø xquiexy.

25 Mänitä tajjäya'ay ja'a Jesús wyiinjjicädaacy. Mänit ñämaayy:

—Wiindsøn, tunä mayhajt. Høøch puhbéjtäc.

26 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhñ hoyyä coothä huc tsajcaagy nmó'owät mädyii ja'a pigäna'c-hajxy quiayaamby.

Ja'a judiøs Jesús yajmäbaat nebiä pigäna'cän. Ja'a ca'a judiøshajxy, je'eduhñ yajmäbaat nebiä hucän.

27 Mänitä tajjäya'ay miänaaŋ:

—Tøyhajt jaduhñ. Pero quiaaby ja'a huc ja'a tsajcaagyhawaagy coo jim quia'ay maa ja'a wyiindsøn ja'a mieexän.

28 Mänitä Jesús miänaaŋ:

—Tøyhájthøch miich nmädia'agy xmiäbøjcä. Weenä mhuung miøcpøcy.

Mänitiä ja'a yhuung jiaançh møcpøjcy.

29 Mänitä Jesús jim chohñnä. Mänit ñøcxnä maa ja'a mejypia'ajän, ja'a xøhajn Galilea. Mänit hoy piety tunñähgøxp. Mänit yhøxtaacy.

30 Mänitä jäya'ay may miehch maa ja'a Jesúsän, møødä pa'amjäya'ay, møødä cø'ømucyipiä tecymiucyipiä, møødä wiindspä, møødä huumbä. Mänitä Jesús yajmäbaadøøyy.

31 Mänitä jäya'ayhajxy yagjuøøyy coo hajxy jaduhñ yhiixy coo ja'a huumbähajxy tøø quiaxø'øgy, coo ja'a cø'ømucyipiähajxy tøø yhojyø'øy, coo ja'a tecymiucyipiähajxy tøø yo'oyø'øgy, coo ja'a wiindspähajxy tøø yhiixø'øgy. Mänit hajxy miänaaŋ coogä Dios miøjjä jiaançhä.

³² Mänitä Jesús miøjyaaxy ja'a miägu'ughajpä. Mänit miänaañ:

—Nnäxúu'chpøch yø'øya'ayhajxy. Tägøøgxøøjoch hajxy tøø xpiawädity, y cabä caayyøøc hajxy miøødä. Cábøch hajxy nguejxwiimbida'añ jaguiay maa tiøjcän coo hajxy maa tiu'ugädäwät.

³³ Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy miänaañ:

—Pero maadsä cay hajxy jaduñ nnä'ä päatämät maa yø'øya'aguiøxphajxiän. Pactu-umäda'a yaa.

³⁴ Mänitä Jesús miäyajtøøyy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Naag tsajcaagy hajxy jii mmøødä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Juxtujc, chaadsä hacxhuung mejtstägøøg.

³⁵ Mänitä Jesús miänaañ coo ja'a jäya'ayhajxy yhøxtá'agät naaxwiin.

³⁶ Mänitä tsajcaagy quioondsooyy møødä hacxhuung. Mänitä Dios ñämaayy:

—Dioscujú'uyäp.

Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä ja'a tsajcaagy hajxy yajnäguidøøyy møødä hacxhuung. Mänit hajxy yajwa'xtägajch maa ja'a jäya'ayhajxiän.

³⁷ Mänit hajxy quiaayy cu'uxiä nägøxiä. Mänitä Jesús miägu'ughajpä ja'a tsajcaagyhaguij hajxy yajpäðø'cy juxtujcach.

³⁸ Nämädaaxmil ja'a ya'adiøjc-hajxy quiaayy. Pagaayy ja'a to'oxiøjc-hajxypä møødä pigäna'c-hajxy. Pero cab jaduñ yajnajuø'oy nänäagä hajxy hänäjty je'ebä.

³⁹ Mänitä Jesús ja'a jäya'ayhajxy quiejxwiimbijty. Mänit tiägøøyy barcojooty. Mänit ñøcxy Magadännaaxooty.

16

¹ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'e møødä saduceoshajxy. Mänitä Jesús ñämaayy coo hijxtahnd ween yajcähxø'øgy jim tsajpootyp. Paady hajxy jaduñ miänaañ coo ja'a Jesús hajxy hänäjty jia wi'i jiojcapxø'øwa'añ.

² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hänäjty chuujø'oy, mänit hajxy naxy mmäna'añ: “Wa'ads ja'a tsajt; wa'ads jaboom yhida'añ.”

³ Y coo hänäjty jiojø'oy, mänit hajxy naxy mmäna'añ: “Tøø wyiimbøcy; tu'uwaamb.” Mnajuøøby hajxy jaduñ nebiä tsajt yhida'añ, pero cabä hijxtahnd hajxy mwijnjuø'oy ja'aäch chaa nyajcäxø'piä. Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøg hajxy jäya'ayhajnä; cabä Dios hajxy chocy.

⁴ Hijxtahnd hajxy jaduñ yujwaamby, pero cab hajxy mio'owa'añii. Jagooyy hajxy jaduñ yaghixa'añii nebiä Jonás jecy jiajty yhabejtian.

Mänitä Jesús jim jiäwaach. Mänit jim tiu'ubøjcy.

⁵ Mänitä Jesús hajxy miejyñajxy. Pero jiahdiägooyy ja'a quiaayyøøc hajxy, ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy.

⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Huuc mäow hajxy. Cabä fariseos chajcaagychooyhajxy yhooyä, ni ja'a saduceos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä.

⁷ Mänitä miägu'ughajpähajxy tiägøøyy mädiaacpä:

—Paady jaduñ miäna'añ, coo ja'a caayyøøc hajxy nga'a jahmiéjtsäm.

⁸ Najuøøby ja'a Jesús hänäjty nebiaty hajxy hänäjty miädia'agy. Mänit miänaañ:

—Tii hajxy jaduñ coo mwii'ä miädia'agy coo ja'a caayyøøc hajxy mga'a møødä. Cábøchä nmädia'agy hajxy jaduñ xñä'ägädä mäbøjcä.

⁹ Cálnøch nmädia'agy hajxy xwyiinjuøøyyä. Cab hajxy jaduñ mjahmiejtsnä nébiøch ja'a mägooxpä tsajcaagy nyajnäwa'xøøyyän ja'a nämägooxmilpä jäya'ay, y coo hajxy maguiach myajpäðø'cy.

¹⁰ Ni jaduñ hajxy mga'a jahmiejtsnä nébiøch ja'a juxtujpä tsajcaagy nyajnäwa'xøøyyän ja'a nämädaaxmilpä jäya'ay, y coo hajxy maguiach myajpäðø'cumbä.

¹¹ Cooch jaduñ nmänaañ coo ja'a fariseos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä, coo ja'a saduceos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä, cábøch tsajcaagychooy hänäjty ndehm ñänøømy. Pero caj mijts mwijnjuøøyy.

¹² Mänit hajxy wyiinjuøøñä tii Jesús hänäjty miädiaacpyy. Ca'a chajcaagychooyä hänäjty tiehm miädiaacpyy, ja'a hajxy yajtsajcaagyquiojpiä. Jaduñ hänäjty miädia'agy cooc ja'a fariseos miädia'agyhajxy quia'a hoyyä, cooc ja'a saduceos miädia'agyhajxy quia'a hoyyä.

¹³ Mänitä Jesús hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Cesarea de Filipo. Mänitä Jesús miäyajtøøyy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Waambátyhøch ja'a cu'ughajxy xñänømy põñhøch høøch ja'a Diosquexypä.

¹⁴ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Näje'e ja'a cu'ughajxy miäna'añ cooc miich mJuan mäyajnäbejpa; näje'e hajxy miänaambä cooc miich mhElías; näje'e hajxy miänaambä cooc miich mJeremías, ja'a Diosmädia'agy jecy jajwá'xäbä; näje'e hajxy miänaambä cooc miich mDiosquexiä.

¹⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mjtsäts, wáamböch mijts xñänöombä.

¹⁶ Mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Miich je'e ja'a Cristo. Miich ja'a Dios tøø xquiexy, ja'a jim tsajpootypä. MDioshuung miich.

¹⁷ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Miich Simón, Jonás miich xyhuunghajp. Caj miich pøn tøø xyhawaanä cooch nDioshuungä. Ja'a nDéedyhöch tøø xyhawaanä, ja'a jim tsajpootypä. Paady miich hoyhajt weenhajt mbaada'añ.

¹⁸ Miich jaduhñ nnämaaby coo miich mxøhata'añ Pedro; je'edu'unñ nñänöomby "tsaa." Miichcøxpøch ja'a jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy may xmiäbögaanä. Hoy hajxy cu jia ho'og, cab hajxy jaduhñ quiuhdägoyya'añ. Cøjxta'axiøø hajxy jim yhida'añ tsajpootyp.

¹⁹ Nmo'owáambiøch miich cuhdujt cooch miich nmädia'agy xyajwá'xät nébiøch ja'a jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy jaduhñ xmiäböjcat. Dios jaduhñ xñajtscapxø'owáañap nebiaty ja'a jäya'ayhajxy mhané'emät coo hajxy jaduhñ ween quiuiduñ, coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtsxixø'owät.

²⁰ Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä yhanehmy coo hajxy ween quia'a mädia'agy coo je'e Cristo.

²¹ Mänitxøø ja'a Jesús tiägøøyy hawáanäbä ja'a miägu'ughajpähajxy cooc hñajty jim ñøcxa'añ Jerusalén, cooc hñajty jim yajtsaachpøga'añijäm ja'a martuumädøc møødä teedywiindsønhajxy møødä ley-yajñähixøøbiädøc. Mänit miänaambä cooc hñajty yagho'oga'añii, pero cumáaxcäc hñajty jiuypio'ga'añ.

²² Mänitä Pedro ja'a Jesús yajwooduuty. Mänitä Jesús wyiingugapxøøyyä:

—Wiindsøn, cab jaduhñ yhooyä miäbaadä coo jaduhñ mjádät mhabétät.

²³ Mänitä Jesús wia'wiimbijty. Mänitä Pedro yhojjä:

—Jua'ads jim, møjcu'u. Naxyhöch miich xjiojcapxø'oy. Jaduhñ miich mwiinmahñdy nebiä jäya'ayhajxy wyiinmahñdyhatiän. Caj miich mwiinmahñdy tihñä nebiä Dios wyiinmahñdiän.

²⁴ Mänitä Jesús nñamaayy ja'a miägu'ughajpä:

—Pønhöch nmädia'agy jaduhñ xpiaud'u'ubögáañap, weenä yhamdsoo cuhdujt ñajtsxixø'oy; ween jaduhñ chaaçpøjpat nébiøch ndsaachpøga'añän; weenç nmädia'agy xjiojtägøøyyä.

²⁵ Pøn yhamdsoo wiinmahñdy ja wi'i yaghidaamb, cuhdägoyyaamb je'e. Pero coo pøn jaduhñ yhö'ogät ja'a höøchcøxpä, nä'ägä hodiium je'e nøcxy miähmø'owa'añ.

²⁶ Coo pøn jaduhñ quiuhdägöyyät, hoy jaduhñ yaa tøø jia mäyøøhaty hädaa yaabä naaxwiin, caj tii piaada'añ. Cabä jiuqyhajt jaduhñ piaadaañä, homiäduhñtiä xädø'øn cu jia yec.

²⁷⁻²⁸ Cädaactägatsáamböch yaa, höøch ja'a Diosquexypä. Ja'a Diosmóonsøch nmøødcäda'agaamby, ja'a hajxy jim tsajpootypä. Møødhøch nDeedy quiuhdujt jaduhñ ngädaactägatsa'añ. Mänitøch ja'a jugyhajt hñajty njaac mo'owa'añ pønjaty hñajty hoy tøø wiädity. Pero pønjaty hñajty hoy tøø quia'a wädity, je'eds hajxy hñajty yajcumädowáañap. Mänitøch ndägø'owa'añ hanehmbä. Tøyhajt mijts nnäma'ay, cooch hñajty ngädaactägatsa'añ, mänitøch hajxy näje'eyyam xyhixa'añ, ja'a hajxy yaa tänaabiä. Cajnä hajxy hñajty yho'ogyñä.

17

¹ Cudädujxøø ja'a Jesús ja'a Pedro wioonøcxy tunnähgøxp møødä Jacobo møødä Jacobo yhuch Juan. Nämädaaxc hajxy jaduhñ ñøcxy møødä Jesús.

² Mänitä Jesús wiing jiajty maa ja'a Pedro wyiinduumhajxiän. Jaduhñsä wyiin jioj pøx jiaty nebiä haambän. Mänitä wyit hobiob jiajty.

³ Mänitä Moiséshajxy ñäguexhtøø'xy møødä Elías. Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy møødmädiaacpä. Coo hajxy yhiixä,

⁴ mänitä Pedro ja'a Jesús nñamaayy:

—Wiindsøn, hoyøoyy jaduhñ coo højts yaa tøø nbéjtäm. Pø chojpiä mjoot jaduhñ, ween højts tøjquemyhuung tägøøg nhuuc hädiuñ ja'a mijtsçøxpä çøjtu'ug; tu'ug miich mje'e, tu'ug ja'a Moisés jie'e, tu'ug ja'a Elías jie'e.

⁵ Mädiaaccujc ja'a Pedrohajxy ñähgädaacpejtä ja'a näma'a. Hajajp ja'a näma'a hñajty. Mänit hajxy miädooyy quiapxy näma'ajooty:

—Høøch nHuung hädaa; njaanç tehñ chójpiøch. Xyagjootcugøøbiøch. Huuc mädoowä ja'a miädia'agy hajxy.

⁶ Coo ja'a Pedrohajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy miägutscädaacy naaxwiin.

⁷ Mänit hajxy ñähdoonä ja'a Jesús. Mänit hajxy ñämaayä:

—Pädø'og hajxy; ca'a hajxy mdsähgø'øy.

⁸ Mänit hajxy piädø'cy. Mänit hajxy yhiixwädijty. Cab hajxy pøn yhiixy; jagooyä ja'a Jesús hajxy nidiuhñ yhiixy.

⁹ Mänit hajxy miänajcy tunñähgøxp. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaay:

—Cab hajxy pøn mhawäänät nebiaty hajxy jim tøø mhixy tunñähgøxp, høxtä cónøch hänäjty tøø njujypiøjtägach, høøch ja'a Diosquexypä.

¹⁰ Mänitä Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Yø'ø ley-yajñähixøøbiädøjc, tii hajxy coo miäna'añ cooc ja'a Elías miejtsø'øga'añ.

¹¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhñ coo ja'a Elías hijty miejtsø'øga'añ. Mänit hijty cøxiä wiinä yaghoyø'øwa'añ.

¹² Pero mijts jaduhñ nnämaaby coo ja'a Elías tøø jia hoy; pero caj yhöxcajpä. Jaduhñ tiuunä nebiä jäya'ay jioothajxy chojqüän. Jaduhñch hajxy xchaachtuunaambä, høøch ja'a Diosquexypä.

¹³ Mänitä Pedrohajxy wyiinjuøøñä coo ja'a Jesús ja'a Juan mäyajnäbejpä hänäjty miädia'agy.

¹⁴ Mänitä Jesúshajxy miejch maa ja'a jäya'ayhajxy miayyän. Mänitä tu'jäya'ay ja'a Jesús wyiinjiçädaacy. Mänitä Jesús ñämaayä:

¹⁵ —Wiindsøn, høøch nhuung näxú'tsäc. Mayhooc jaduhñ tøø quiäday pojmoød. Hanaxiä jaduhñ chaachpøcy. Naxy jiøøngädawø'øy; naxy ñøøgädawø'øy.

¹⁶ Yaač tøø nja yajmech maa miich mmägu'ughajpädøjcän, pero cab hajxy hijty yajñhwa'adsa'añ.

¹⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Caj mijts mnä'ägä mäbøcy. Cábøch nmee'xtugaanä cooch mijts njaac møøhdidät. Mämín ja'a pigäna'c yaa.

¹⁸ Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy. Mänitä ja'a pigäna'c ñähwaach.

¹⁹ Mänitä Jesús hawiing ñämaayä ja'a miägu'ughajpädøjc.

²⁰ Tii højts ja'a møjcu'u hijty coo nga'a yajpädsøma'añ.

²¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mijts hijty mnä'ägädä mäbøcy. Tøyhajt mijts nnäma'ay, coo hajxy jaduhñ mmäbögät howieeñtiä, mänit hajxy hotyijä mjädät. Høxtähmäts yø'ø tun, coo yø'ø tun hajxy mnäma'awät: "Jua'ads jim, nøcx wiingtuum"; mänitäts yø'ø tun jiaanč jawa'adsät. Hotyijä hajxy jaduhñ mjädät coo hajxy tøyhajt mmäbögät.

²² Mänitä møjcu'u hajxy myajpädsømat coo ja'a Dios hajxy mba'yá'axät, coo hajxy mhamajtsç-hädät.

²³ Jimä Jesús hajxy hänäjty wiädity Galileanaaxooty. Mänitä Jesús miänaañ:

—Xyajcø'ødägø'øwáambøch ja'a cu'ughajxy, høøch ja'a Diosquexypä.

²⁴ Mänitøch hajxy xyagho'oga'añ. Pero cudägøøgxøøch njujypiøjtägatsa'añ.

Mänitä miägu'ughajpädøjc-hajxy jiootmadiägøoyy.

²⁵ Mänitä Jesúshajxy miejch Capernaum. Mänitä Pedro miäyajtøøwä ja'a yajñhjuudiutpädøjc:

—Nej, cabä mwiindsøn hajxy ñähjuudiu'udy maa ja'a tsajtøjcänä.

²⁶ Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Ñähjuudiutyp pues.

Mänitä Pedro tiøjtägøoyy maa ja'a Jesús hänäjty yhäña'ayän. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Simón, nej miich mmäna'añ, ja'a gobiernähajxy, pøn hajxy yajñhjuudiutyp, yhamdsoo cu'ug, tøgä wiingjäya'ay.

²⁷ Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Wiingjäya'ay hajxy yajñhjuudiutyp.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Entonces, cabä yhamdsoo cu'ug hajxy yajñhjuudiu'udy.

²⁸ Pero cábøch pøn nyagjootma'ada'añ. Nøcx mejypia'a. Jiibiä xuhñdy mnøøwobø'øwät. Coo hacx mxúyät, mänit myajpädsømat. Jiibiä xädø'øn mbaada'añ hacxhaawjooty. Mädøyhadaamb jaduhñ coo nämetsc nyajniñähjuudiúutämät. Mänitäts nøcxy mnähjuudiu'udy.

18

¹ Mänitä Jesús miägu'ughajpädøjc-hajxy miejch maa ja'a Jesús wyiinduumän. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Pønjaty ja'a møjtuumg møød maa ja'a Dios yhane'emiän.

² Mänitá Jesús ja'a pigána'c tu'ug miøjyaaxy. Mänitá pigána'c cujc piädaacä.

³⁻⁴ Mänitá Jesús miánaañ:

—Ja'a pigána'c-hajxy, cabä møjtuung hajxy ñiyhøxtáayäxä. Pøn ja'a møjtuung yaa niyhøxtáayäxäp hädaa yaabä naaxwiin, cab jim tiägø'owa'añ maa ja'a Dios wyiinduuman. Pero pøn ja'a møjtuung jaduhñ ca'a høxtaaby, nebiä hädaa pigána'c jaduhñ quia'a høxta'ayän, je'eds ja'a møjtuung jaduhñ jim paadaamb maa ja'a Dios yhane'emiän. Tøyhajt jaduhñ.

⁵ Pøn jaduhñ mägu'ugpögäg hädaa pigána'c jaduhmbä maa ja'a høøhcøxpän, jaduhñ mäwiinhøch høøch xmiägu'ughaty.

⁶ Hädaa pigána'c-høch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäbä, coo hajxy pønnyat jiojcapxø'owøøjät, maas hoy hit jaduhñ coo ja'a mäjøjcapxøøbiä paan yajyo'xodsø'owøøjät y coo miejjiäwipø'owøøjät hagamduum.

⁷ Hanaxiä hajxy yaa chaachpøcy ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiin tsänaabiä. Paady hajxy chaachpøcy coo ja'a jøjcapxøøbiä hajxy piaady. Pero Dios jaduhñ yajcumädowaamb ja'a mäjøjcapxøøbiä.

⁸⁻⁹ 'Coo tii hoyhadsojnä mhíxät, cab jim mmøjhée'pnät ni mga'a nähdonät. Jaduhñ mnibiäda'agøøjät nebiä wiindspän, nebiä cø'øducpän. Pø caj, jim haxøøgtuum mga'awa'añ.

¹⁰ 'Ca'a yø'ø pigána'c hajxy mxøøghaty. Cueendähájtáp hajxy jaduhñ. Ja'a Dios-moonsähajxy ja'a Dioswiindumbä, je'edsä pigána'c hajxy cueendähajp.

¹¹ Høøch møjhajp. Yaach tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nébiøch ja'a jäya'ayhajxy nyajnhwá'adsät coo hajxy hijty quihdägoyya'añ.

¹² 'Tsøc mädiäcäm. Jii tu'jäya'ay meeg mägo'x miøødä. Coo tu'ug tiägøyyät, mänit nøcxy yhøxta'ay. Jimä meeghajxy miähmø'oy tunhøjx, ja'a hajxy tøø quia'a tägøyyäbä.

¹³ Y coo piäadät, mänit xioonda'aga'añ nägø'ø nädecypä. Tøyhajt jaduhñ.

¹⁴ Jaduhñ mäwiinäts je'le neby højts nDeedyhájtäm ja'a jim tsajpootypä; cabä jioot chocy coo ni mädyii pigána'c quia'a cuhdägøyyät.

¹⁵ 'Coo ja'a mmäjøøn coo ja'a mmädøjc jaduhñ xmiägädieéyät, mänit hamee'ch mmägaxp mhané'emät. Coo jaduhñ xmiäbøjcät, mänit jaduhñ yhojø'owät.

¹⁶ Pero coo jaduhñ xquia'a mäbøjcät, mänitä jäya'ay mmøjyá'axät mejtstägøøg neby hajxy jaduhñ tiestigohädät waambaty hajxy hánajty mmädia'agy.

¹⁷ Y coo ni jaduhñ quia'a mäbøgät, mänitäts ja'a hermanodøjc mhawáañät. Y coo ni jaduhñ quia'a mäbøgät, mänit hajxy mbuhwá'adsät.

¹⁸ 'Tøyhajt mijts nnäma'ay coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa myajwá'xät hädaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ hoy yhidät. Dios hajxy jaduhñ xyhané'emäp nebiaty hajxy mmädiä'agät.

¹⁹ 'Jaduhñ mijts nnämaabiä, coo hajxy nämetsc mnøcxät tu'ugmädia'agy hädaa yaabä naaxwiin, y cooñ nDeedy hajxy homiädyiibä xmiäyujwáañät ja'a jim tsajpootypä, mänit jaduhñ xmió'owät.

²⁰ Coo hajxy nämetsc nädägøøg tiu'ugmúgät maa ja'a høøhcøxpän, jimhøch jaduhñ nhidaambä cujc.

²¹ Mänitá Pedro ja'a Jesús ñämaaxy:

—Wiindsøn, cooñ nmäjøøn cooñ nmädøjc jaduhñ xmiägädieéyät, naaghøoc-høch jaduhñ nmämée'xät. Nej, mäðøyyä jaduhñ cooñ juxtujc-hooc nmämée'xädä.

²² Mänitá Jesús yhadsooy:

—Cab jaduhñ miäðøyyä. Cunaaghooc hánajty xmiägädieéyät, mänit mmämée'xät.

²³ 'Neby hajxy hoy mwiiñjuø'owät nebiä Dios yhane'emiän. Tsoc yajmäbáatäm nebiä rey tu'ugän. Mänitá rey wyiimahñdyhajty coo ja'a mioonsähajxy ñuu'xycápxät.

²⁴ Naamnä hánajty ñuu'xycapxtsooñ coo ja'a mioonsä tu'ug miejch. Mamyilløn hánajty miänuu'xyhadyii.

²⁵ Pero cabä mioonsä xäðø'øn hánajty miøødä neby jaduhñ yajnhwá'adsät. Mänitá rey miänaañ coo ween tioogøøjät møødä yhuung møødä tio'oxy, møødä chømy møødä tiajy, cøxiä nebiä ñuu'xy jaduhñ ñähwá'adsät.

²⁶ Mänitá rey wyiinjicädaacä ja'a miøonsäm. Mänit miänuu'xtaacä: "Wiindsøn, mee'x. Cøxáambøch nyega'añ."

²⁷ Mänitá wyiindsøn hojioot ñä'a møødhajty. Mänit miänaañ coo tøø ñähwa'ach, coo ween yhawa'adspädsømy.

²⁸ Coo ja'a moonsä jim choññ, mänitä miämoonsä tu'ug piaaty. Mejtsmil tägøøgmil hánajty miänuu'xyhadyii. Mänitä miämoonsä yo'mämadsøøyy. Mänit miänaañ: "Høøch móoyyác mäduññtiøch miich xmiänuu'xyhaty."

²⁹ Mänit wyiinjicädaacä. Mänit miänuu'xtaacä: "Mee'x, cøxáambøch nyega'añ."

³⁰ Pero cabä craa hojioot ñä'a møødhajty. Mänitä mähdøjc yajtsuumä. Jiiby jaduhñ yhida'añ pujxtøgooty høxtä coonä quioxxy yégät.

³¹ Coo ja'a moonsädöjc-hajxy yhijsy, ja'a hajxy hánajty jaac jim̄bä, mänit hajxy jiootmabiöjcy. Mänitä wyiindsön hajxy hoy yhawaanä nebiaty hánajty t̄ö jiaty t̄ö yhabety.

³² Mänitä rey ja'a mioonsä miöjyaaxy, ja'a hánajty t̄ö n̄ähwá'achäbä. Mänit miänaañ: "Haxöghána'c miich. T̄öch miich c̄oxiä nyajnähwa'ach mäduhñtiöch miich hijty xmiänuu'xyhaty. Páadyhöch miich t̄ö nyajnähwa'ach, coöch miich t̄ö xmiänuu'xta'agy.

³³ Jaduhñ miich mmämoonsä cu mnäxuu'ch nébiöch miich t̄ö nnäxuučhän."

³⁴ Hoyhoy ja'a rey jaduhñ yhawa'andaacy. Mänit miänaañ coo ja'a mioonsä quiumädówät h̄öxtä coonä hánajty t̄ö yajnähwa'ach mäduhñtiä hánajty miänuu'xyhadyii.

³⁵ Jaduhñch nDeedy mijts xyajcumädöwaam̄bä, ja'a jim̄ tsajpootypä, coo ja'a mmäjöön coo ja'a mmädöjc hajxy mga'a mämée'xät hamuumdu'joot.

Mänitä Jesús jaduhñ miädiaacmaayy.

19

¹ Mänitä Jesús jim̄ chohñ Galilea. Mänit jim̄ ñöcxy Judeanaaxooty. Jim̄äts je'e Jordánmönjn̄öshawiimb maa ja'a x̄öö piädsömiän.

² Mänitä jäya'ayhajxy may piadu'uböjcy. Mänit hajxy yajm̄öcpöjca ja'a Jesúsäm.

³ Mänitä Jesús n̄ämejtsä ja'a fariseohajxy näje'ebä. Mänitä Jesús hajxy miäyajt̄öoyy: —Nej, hoy jaduhñ coo jäya'ay ja'a tio'oxiöjc nä'ä nägoobä yhöxmädsädä.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, jia jöjcapx̄ö'öwaan̄ ja'a Jesús hajxy jaduhñ.

⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nej, cajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxyñä. Jilby jaduhñ myiñ coo ja'a Dios jäya'ay jecy quiuuu'xy ya'adio'oxy.

⁵ Paadiä ya'adiöjc ja'a tiaj ja'a tieedy hajxy n̄ähgüecnä, coo ja'a to'oxiöjc hajxy wyiingpöjnä. Nämetsc hajxy jaduhñ ñimiödsäna'awäañänä.

⁶ Jaduhñ hajxy yhidaañnä nebiä tu'que'expän. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy myajniyhöxmadsöjät pönjaty ja'a Dios jaduhñ t̄ö quiuuu'xy coo hajxy ñimiödsäna'awöjät —nömä Jesús miänaañ.

⁷ Mänitä Jesús hajxy miäyajt̄ögumbä:

—Tij ja'a Moisés jaduhñ coo miänaañ coo ja'a to'oxiöjc yhöxmadsöjät cuhdujthaam.

⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a mgöpc-hajxy jaduhñ wyl'i xieä, paadiä Moisés hajxy jaduhñ xquihdujtmoooy coo ja'a mdo'oxiöjc hajxy mhöxmädsät. Pero cabä Dios jaduhñ quiuuu'xy.

⁹ Cab jaduhñ yhooyä coo wiingto'oxiöjc mwiiingpöjtägätsät, p̄ö nä'ä nägoobä ja'a mdo'oxiöjc hánajty t̄ö mhöxmach. Ni jaduhñ quia'a hoyyä coo höxmachtio'oxiöjc mwiiingpögät.

¹⁰ Mänitä Jesús n̄ämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Maas hoyyäda'a jaduhñ coo mga'a nä'ägädä pögät.

¹¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cab hajxy nägöxiä wyiinjuö'öwa'añ hädaaduhmbä. Jayooyyä hajxy jaduhñ wyiinjuö'öwa'añ pönjaty ja'a Dios jaduhñ t̄ö yajwiinjuö'öy.

¹² Näje'e ja'a ya'adiöjc-hajxy ma'ad myiñguia'ay; paady hajxy quia'a ñibiögyii. Näje'e hajxy yajtsucy. Coo ja'a Dios hajxy wyiingudsähgö'öwa'añ, paady hajxy näje'e quia'a nibiögyii. Pön jaduhñ mee'xtugaamb, ween miee'xtucy.

¹³ Mänitä pigäna'c-hajxy näje'e wiomejtsä maa ja'a Jesús wyiinduumän nebiä Jesús ja'a hoyhajt jaduhñ mió'owät. Pero cabä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy jaduhñ yhojiäwöoyy. Mänit hajxy yhojjä, ja'a pigäna'c hajxy hánajty t̄ö wioméchäbä.

¹⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Caj, wéenhöch ja'a pigäna'c-hajxy xñämech. Ca'a hajxy mhojy. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ mmäböögät nebiä pigäna'c-hajxy miäböquiän, mänitä Dios hajxy jaduhñ xyhuunghädät.

¹⁵ Coo ja'a Jesús ja'a pigäna'c-hajxy hánajty t̄ö mio'oy ja'a hoyhajt, mänit jim̄ chohñ.

¹⁶ Mänitä Jesús jäya'ay tu'ug n̄ämejtsä. Mänit miäyajt̄öwä:

—Wiindsön, tii höyböch ndünäp nébiöch njugyhädat cöjxta'axiöö nebiä Dios jiugyhätian.

¹⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiich ja'a hoybä coo xmiäyajt̄öy. Caj pön jaduhñ yhooyä; jagooyyä Dios jaduhñ yhooyä. Pö chojpy ja'a mjoot jaduhñ coo mjugyhädat cöjxta'axiöö nebiä Dios jiugyhätian, mgudiünäp ja'a Diosmädia'agy jaduhñ.

¹⁸ Mänitä craa miänaañ:

—Mädyiibä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mjäya'ay-yaghó'ogät; caj mméedsät; caj pön mnähöönó'owät;

¹⁹ mwiingudsähg'owäp ja'a mdaj ja'a mdeedy; mmøødnijootpaadøøjäp ja'a mmäjøøñ ja'a mmädøjc hamuumdu'joot.

²⁰ Mänitä craa miänaaŋ:

—Tøøch jaduhñ ngøxy cudiuñ. Múutsnøch hänäjty cooçh jaduhñ ngudiuundsohñ. Tijátýhøch jaduhñ nga'a cudiuumyñä.

²¹ Mänitä Jesús miänaaŋ:

—Pø mjaançh cudiunaamby hoy yajxón, nøcx yø'ø mje'e cøxy toog. Mänitä häyooädøjc mnä'ä mó'owät cøxiä. Jaduhñ jim mdägø'owät tsajpootyp. Mänitøch jaduhñ xpiadu'ubögät.

²² Coo ja'a craa jaduhñ miädooyy, mänit jaduhñ jiootmiädägøøyy. Hiç, mäyøø ja'a craa hänäjty. Mänit wyiimbijnä.

²³ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Nä'ägä tøyhajt mijts nnäma'ay, tsip jaduhñ coo mäyøøhäna'c jim ñøcxät tsajpootyp.

²⁴ Tøyhajt jaduhñ, cab jaduhñ jiaty tsip coo ja'a camello ñäxät xuhñdyjutjooty. Maas tsip coo mäyøøhäna'c jim ñøcxät tsajpootyp.

²⁵ Coo hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy ñimiäyajtøøwä:

—Pønds jaduhñ nähwá'adsäp.

²⁶ Mänit hajxy wyiinhee'ppejtä ja'a Jesúsäm. Mänitä Jesús miänaaŋ:

—Cabä jäya'ayhajxy jaduhñ ñä'ä jápät; pero hotyijä ja'a Dios jaduhñ jiaty.

²⁷ Mänitä Pedro miänaaŋ:

—Wiindsøn, tøø højts cøxiä nähgue'egy nhøxy'o'oy. Tøø højts miich nbadu'ubøjñä. Tii højts jaduhñ nbaadaamby.

²⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nä'ägä tøyhajt mijts nnäma'ay, coo ja'a xøøwiimbä naaxwiimbä cøxiä jieemdagätsät, mänitøch jim nøcxy nhøxta'aga'añ maa ja'a Dios wyiinduuman, høøch ja'a Diosquexypä. Jimhøch nhane'ema'añ. Y mijts, jim hajxy jaduhñ nøcxy mhøxta'agaamby pønjátyhøch yaa tøø xpiawädity. Cødu'ug häñaabiejt hajxy jim mbaada'añ, majmetspä. Jim mijts ja'a judiøshajxy mhane'ema'añ, ja'a majmetsc-hagajptpä.

²⁹ Pønjatý ja'a tiøjc jaduhñ tøø ñähgue'egy ja'a høøchcøxpä, o ja'a piuhya'ay ja'a piuhdo'oxy, o ja'a tiaj ja'a tieedy, o ja'a yhuung ja'a tio'oxy, o ja'a ñaax, majiäduhñtiä piaattägatsa'añ, y cøjxta'axiøø jiyghada'añ nebiä Dios jiyghatian.

³⁰ Ja'a hajxy møjtuungmøødpä jäda'ahaty, nämay ja'a tiuung hajxy yajtägøyya'añ; y ja'a møjtuung hajxy jäda'ahaty ca'a møødpä, nämay hajxy miøjtuungpaada'añ.

20

¹ 'Maa ja'a Dios yhane'emiän, tsøc yajmäbaatäm nebiä cudsaaatypcamän tu'ug. Jopy jaduhñ tiu'ubøjcy moonsähøxtaabiä, pøn jaduhñ miøødtúnäp ja'a chaatypcamjooty.

² Coo piaaty, mänit hajxy quiojyquiapxtiuuñ coo ja'a xiøøhajxy jiyuäñäxä mägoøxmiljaty. Mänit hajxy quiejä tuumbä maa ja'a tsaaatypcamän.

³ Møjpetyxiøø ja'a cudsaaatypcam tiu'ubøjcumbä moonsähøxtaabiä. Mänitä jäya'ay jim yhihxy maa halaplaazän. Nämetsc nädagøøghajxy hänäjty jim tiäna'ay. Cabä tuung hajxy hänäjty miøødä.

⁴ Mänit hajxy ñämaayyä: "Jam hajxy cudún maaçh ndsaaatypcamän. Nä'ä mäðøyyäjuøøbyhøch jaduhñ njuya'añ." Mänit hajxy ñøcxy cuduumbyä.

⁵ Mänitä cudsaaatypcam yhöøguiumbä moonsähøxtaabiä cujyxiøøho'ogy. Mänit yhöøguiumbä mänacyxiøø.

⁶ Møjmänacyxiøø tiu'ubøjcumbä. Jimä jäya'ay yhihxy halaplaaz. Cabä tuung hajxy hänäjty miøødä. Mänit hajxy ñämaayyä: "Tii mijts coo myaajä. Tii hajxy yaa coo mwi'i xiunaxy."

⁷ Mänit hajxy miänaaŋ: "Cab højts pøn waamb tøø xñäma'ay." Mänit hajxy ñämaayyä: "Jam hajxy cudún maaçh nnaaxootiän. Nä'ä mäðøyyäjuøøbyhøch jaduhñ njuya'añ."

⁸ Coo chuujøøyy, mänitä cudsaaatypcam ja'a moonsäwiindsøn møjhjäp ä ñämaayy: "Mmøjyá'axäp yø'ø moonsähajxy. Mänit hajxy mmäjüyät. Pønjatý høxhaam tøø jiaac tägø'øy cuduumbyä, je'eds hajxy jawyiin mmäjuuchóonäp. Y pønjatý jawyiin tägøøyy cuduumbyä, je'eds hajxy høxhaam mmäjüyap."

⁹ Mänit hajxy yajmäjuuyy. Jawyiin hajxy yajmäjuuyy ja'a hajxy hänäjty tøø tiägø'øyäbä mänacyxiøø. Pedyii hajxy jaduhñ miooyyä mägoøxmiljaty.

¹⁰ Ja'a hajxy hänäjty tøø tiägø'øyäbä jayøjp, jaduhñ hajxy hänäjty tiajy miay coo hajxy maas majiaty mio'owa'añii. Pero jaduhñ hajxy miøoyyäbä mägoøxmiljaty.

¹¹ Coo hajxy jaduhñ yajmäjuuyy tu'cuhdjät, paadiä cudsaaatypcam hajxy miäjootma'ty.

¹² Mänit hajxy miänaaŋ: "Yø'ø häna'c-hajxy høxhaam tøø jiaac tehñ tiägø'øyäbä, tu'hóráyyä hajxy jaduhñ ñä'ä tuuñ. Pero jaduhñ miich tøø mmäjuy neby højts tøø xmiäjüyyän. Cab jaduhñ yhooyä. Tøø højts tu'xøø nmeex'tucy. Jaançh tehñ yhan jaduhñ. Hamäjaa højts jaduhñ tøø nmänaxy."

¹³ Mänitä cudsaatypcam yhadsooy: “Mägu'ughajpä, cábøch miich tøø nyajniwiiindoyii. Jaduhñ ngojyquiapxtiitunäm cooñ miich mägooxmil nmo'owa'añ.

¹⁴ Chaadsä mmäjuhñdy. Nøcxnä. Chójpjøch njoot jaduhñ cooñ yø'ø craa nmó'owät nébiøch miich tøø nmo'oyän, yø'ø craa høxhaam tøø jiaac tägø'oyäbä.

¹⁵ Nej, cábøch ja'a cuhdujt jaduhñ nmøødä cooñ nxädø'øñ jaduhñ nyajwá'xät nébiøch njot choquiän. Tøgä paady jaduhñ mjootma'adiä, cooñ hojioot nmøødä.”

¹⁶ Pønjaty høxhaam tägøøby, copc-hadaamb je'e. Pønjaty jawyiin tägøøby, høxhaamø'owaamb je'ebä. Nämäy hajxy jaduhñ tøø jia møjya'axyii, pero näweeñtiä hajxy tøø wyiimbiiyi.

¹⁷ Mänitä Jesúshajxy jim chohñ, ñøcxy hajxy Jerusalén. Nämäy ja'a cu'ughajxy hánajty ñøcxy. Tu'haamnøcxpä ja'a Jesúshajxy yohwia'xy møødä miägu'ughajpádøjc-hajxy námajmetspä. Mänitä Jesús miänaañ:

¹⁸ —Yam hajxy nnøcxäm Jerusalén. Høøch ja'a Diosquexypä, jimhøch häna'c xya-jcø'dägø'owa'añ maa ja'a teedywiindsøn'hajxiän, maa ja'a ley-yajnáhixøbiädøjc-hajxiän. Jimhøch hajxy xyajyagho'oga'añii.

¹⁹ Mänitøch hajxy xyajcø'dägø'owa'añ maa ja'a jäya'ayhaxiän, ja'a jäguemnaaxtsohmä. Mänitøch hajxy xwyiinwoona'añ. Mänitøch hajxy xwiobho'oga'añ. Mänitøch hajxy xmiøjpahbedä'añ cruzcøxp. Pero cudägøøgxøøch jaduhñ njujyipiøga'añ cooñ hánajty tøø nho'ogy.

²⁰ Jaduhñä Jesús miägu'ughajpähajxy hánajty xiøhaty metsä, Jacobo møødä Juan. Zebedeo ja'a tieedyhajxy hánajty xiøhaty. Coo ja'a Jesúshajxy hánajty ñøcxy Jerusalén, jimä Jacobo tiajhajxy hánajty piawädijpä. Mänit miejch maa ja'a Jesús wyiinduumän. Mänitä Jesús wyiinjicädaacä, miäyujwaanä ja'a mayhajt.

²¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii mayhájthøch jaduhñ ndúnäp.

Mänitä tajjäya'ay yhadsooy:

—Coo miich hánajty tøø ngoody maa mhane'ema'añän, mänit mhané'emät cooñ nhu-unghajxy yaghøxta'agøøjät hahooyhaampiä møødä hanajtyhaampiä maa miich mwiinduumän.

²² Mänitä Jesús ja'a námajmetspä ñämaayy:

—Cab hajxy jaduhñ mnajuø'oy tii hajxy jaduhñ myujwaamby. Nej, hoy hajxy jaduhñ mjada'añ mhabeta'añä nébiøch jaduhñ njada'añ nhabetä'añän.

Mänit hajxy yhadsooy:

—Hoy pues.

²³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nä'ägä tøyhajt jaduhñ coo mijts jaduhñ mjadaambä mhabetaaambä nébiøch njada'añ nhabetä'añän. Pero cábøch cuhdujt jaduhñ nmøødä coo hajxy jim mhøxtä'agät maäch nwiinduumän, hahooyhaampiä møødä hanajtyhaampiä. Pønjätyhøch ja'a nDeedy jaduhñ tøø yajnähdiij, je'eds jaduhñ jim høxta'agaamb maäch nwiinduumän.

²⁴ Coo ja'a Jesús miägu'ughajpádøjc-hajxy jiaac mädooy ja'a jaac námajcä, mänitä Jacobo hajxy miäjootma'ty møødä Juan.

²⁵ Mänitä Jesús jämiøød quioxy møjyaaxy. Mänit miänaañ:

—Mnajuøøby hajxy coo ja'a gobiernähajxy yhane'emy maa hajxy tiuñän. Ja'a hajxy møjtuuñgmøødpä, je'eds hajxy maas hanehmb.

²⁶ Pero mijts, cab hajxy jaduhñ mhane'ema'añ. Pøn ja'a møjtuuñg jaduhñ tsojp maa mijtsän, tsipcøxp ja'a miägu'ughajpä pihbédät.

²⁷ Y jaanä jaduhñduhmbä, pøn jaduhñ yajcumayaamb maa mijtsän, tsipcøxp ja'a miägu'ughajpä yajtunøøjät.

²⁸ Høøch ja'a Diosquexypä, puhbéjøch jaduhñ tøø ngäda'agy. Cábøch jaduhñ nya-jpühbedä'añ. Pädäyhøch yaa tøø ngäda'agy nébiøch ja'a jäya'ay jaduhñ may nnähho'tú'udät.

²⁹ Tøø hajxy hánajty quioody maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Jericó. Coo hajxy quia-jptpádsøømy, mänitä jäya'ayhajxy may piadu'ubøjcy.

³⁰ Jimä wiindspähajxy hánajty quihxna'ay tu'uba'a nämetscä. Coo ja'a Jesús hajxy miädooy ñajxy, mänit hajxy yaaxy:

—Wiindsøn, miich ja'a David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Højts näxúu'tsác.

³¹ Mänit hajxy yhojjä ja'a cú'ugäm, ween hajxy jaduhñ yhamoñ. Pero cab hajxy miäbøjcy. Mänit hajxy tehngajnä yáaxy:

—Wiindsøn, miich ja'a David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Højts näxúu'tsác.

³² Mänitä Jesús tiänaaxiøjpy. Mänitä wiindspähajxy miøjyaaxy:

—Tii mayhajt hajxy jaduhñ mdsojpy.

³³ Mänit hajxy yhadsooy:

—Højts yaghijxø'cäc.

³⁴ Mänit hajxy ñäxuu'tsä. Mänit hajxy wyiingudsiiwøøyyä. Mänit hajxy jiaančh hijxø'cy. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy.

21

¹ Mäwiingoomb ja'a Jesús hajxy hänäjty jim Jerusalén. Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Betfagé, jim mädøyyä maa ja'a Olivostunän.

² Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä nämetsc ñämaayy:
—Nøcx hajxy maa yø'ø cajpt ximhaampiän. Jimä burrataj hajxy mbaada'añ cuxoch møødä yhuung. Mmäguej'øwäp hajxy jaduñ. Mänit hajxy yaa mwitsmínät.

³ Coo hajxy pøn waamb xñámá'awät, jaduñ hajxy mnámá'awät coo ja'a wiindsøn jaduñ yajmaajiaty, coo hajxy mänit mmoodiägatsa'añ.

⁴ Jaduhnds tiøjjajty nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpä jecy quuijahyyän:

⁵ Jaduhndsä cu'ug hajxy mhawáañät ja'a hajxy jim tsánaabiä Jerusalén:

“Huuc heeb hajxy, xiidsä mgobiernä hajxy jaduñ xñägoody burrohuungnähgøxp møødä burrataj.

Cab jaduñ yajcumaya'añ.”

⁶⁻⁷ Mänitä burrataj hajxy hoy wyich møødä burrohuung, neby hajxy hänäjty tøø ñäma'ayiiñän. Mänitä Jesús miägu'ughajpä wyithajxy yagjåbe'enøøyy ja'a burrohuung. Mänitä Jesús yajpejty.

⁸ Jimä cu'ughajxy hänäjty may tøø yhamugø'øyy. Mänitä wyit hajxy ye'py tu'haam maa ja'a Jesús hänäjty ñaxø'owa'añän. Ja'a jäya'ayhajxy näje'ebä, mänitä hujtshaa'x hajxy hoy ñäbuxy. Mänitä hujtshaa'x hajxy hoy ñajtswidswø'øyy tu'haam.

⁹ Mänit hajxy nägøxiä tiägøøyy hayaaxpä:

—¡Viva ja'a rey David yhap yhoc! Tsøg hajxy wiingudsåhgøøyyäm, ja'a Dios tøø quiéxiabä. Weenä Dios jim wyiingudsåhgø'oyii tsajpootyp.

¹⁰ Mänitä Jesús hajxy quiooty Jerusalén. Coo hajxy tiägøøyy cajptooty, mänitä cu'ughajxy tiägøøyy haamhajpä. Mänit hajxy nämay ñimiäyajtøwä:

—Pøn jäya'ay yø'øduñ.

¹¹ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jesús yø'ø. Nazaret choon Galileanaaxooty. Ja'a Diosmädia'agy jaduñ yajwa'xyp.

¹² Mänitä Jesús tiägøøyy Diostsajtøgooty. Jiibiä jäya'ayhajxy hänäjty may jiuuydioogy. Mänit hajxy yhøxquejxpädsøømä. Mänitä xädø'øñguiuwijtspädøjc ja'a mieexä hajxy yajtsitø'caxä møødä palomatoopädøjc ja'a yhäñaabiejthajxy.

¹³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Jue'ech ndøjc hajxy xwiáañät cooçh hajxy jaduñ jilby xpia'ya'axät.” Dios jaduñ mänaañ; pero mijts jaduñ mwa'añ meedsøhñdy podøhñdy.

¹⁴ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a wiindspä møødä tecymia'adpä. Jilby hajxy hänäjty ñä'ägä hity tsajtøgooty. Mänit hajxy yajmøcpøjcä yajmäbaadøøyyä.

¹⁵ Jiibiä pigána'c-hajxy hänäjty wyi'i ya'axy tsajtøgooty: “¡Viva ja'a rey David yhap yhoc!” Ja'a teedywiindsøn hajxy møødä ley-yajnähiøøbiädøjc-hajxy, coo hajxy yhiixy nebiä Jesús ja'a hoy-yagjuøñäjatypä hänäjty yajcåhxø'øguiän, coo hajxy miädooyy coo pigána'c-hajxy hänäjty wyi'i ya'axy, mänit hajxy yhawa'andaacy.

¹⁶ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Nej, mmädooby jaduñ waambaty hajxy ya'axiä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jexio'ch, nmädøobiøch jaduñ. Pero mijts, nej, cajnä hajxy jaduñ mmädoyhatyñä nebiä Diosmädia'agy myiñän cooc ja'a Dios jaduñ tøø miäna'añ coo ja'a pigána'c-hajxy ween yhy maa ja'a Diosøxpän.

¹⁷ Mänitä Jesús hajxy jim choñ. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Betania. Jim hajxy jaduñ chuunajxy.

¹⁸ Coo jioøøyy, mänitä Jesús hajxy wyiimbijty. Yähó'cäp hajxy hänäjty.

¹⁹ Tu'haamnøcxpä piids hajxy jaduñ piaaty. Pero cabä tii tømøn hänäjty miøødä. Haagä haay hänäjty je'e. Mänitä Jesús ja'a piids ñämaayy:

—Ni mänaa miich mga'a tømbejtägatsaannä.

Mänitä ja'a piids jaduñ jiaančh tøøch.

²⁰ Coo ja'a Jesús miägu'ughajpä hajxy jaduñ yhiixy, mänit hajxy jiaančh tehñ yagjuøøyy. Mänitä Jesús miäyajtøwä:

—Neby yø'ø piids jaduñ paquiä jiaančh tøøch.

²¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nä'ägä tøyhåthøch mijts nnäma'ay, coo hajxy hamuumdu'joot mjaančh mäbøgät, hoyiijä hajxy jaduñ mjädät, nébiøch yø'ø piids jaduñ tøø nyajtøøchän. Coo yø'ø tun

hajxy jaduhñ mnämä'awät: "Jua'ads jim, nõcx mejjiooty täg'øw", mänit jaduhñ jiaančh täg'øwät.

²² Pø mjaančh mäsøjp hajxy jaduhñ, coo ja'a Dios hajxy tijaty mmäyujwá'anät, mänit hajxy jaduhñ xmió'owät.

²³ Mänitä Jesús tiägøøyy tsajtøgooty. Mänit tiägøøyy yajnähxøøbiä. Mänitä teedywi-indsøhajxy miejch møødä martuumädøjc. Mänitä Jesús miäyajtøwä:

—Pøn miich cuhdujt tøø xmió'oy coo miich yaa mhané'emät.

²⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cooč mijts ja'a tøyhajt xmió'owät nébiøch mijts cham nmäyajtøwa'añän, mänitøch mijts ja'a tøyhajt nmoodiägätsät põnhøch ja'a cuhdujt tøø xmió'oy cooč yaa nhané'emät.

²⁵ Pønä Juan jaduhñ quejx mäyajnäbejpä, Dios tögä jäya'ayä.

Cab hajxy ñä'a hadsooyy. Mänit hajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä:

—Coo hajxy nhadsóowämät coo ja'a Dios quejxy, mänit hajxy xmiäyajtøwáanäm tii ja'a Juan miädia'agy hajxy coo tøø nga'a mäsøjcäm.

²⁶ Ni jaduhñ quia'a hoyy coo hajxy nhadsóowämät coo jäya'ay jaduhñ quiejxy; cabä cu'ughajxy jaduhñ yhojiäw'øwät. Jaduhñ hajxy miäna'añ cooc ja'a Juan Dyiosquexiä.

²⁷ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Cab højts nnajuø'øy.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábøch nnägäpaxambä põnhøch ja'a cuhdujt tøø xmió'oy cooč yaa nhané'emät.

²⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Chaadts mijts cuento tu'ug nyajmøødmädia'aga'añ. Jii jäya'ay hijty tu'ug; metscä yhuung hänäjty. Mänitä yhuung ñämaayy tu'ug: "Huung, nõcx jim huuc tun maach ndsaatypcamän."

²⁹ Mänitä yhuung yhadsooyy: "Cábøch nnøcxa'añ." Pero mänit wyiinmahñdyhajty jadähooč coo jaduhñ ñøcxäangumbä.

³⁰ Mänitä yhuung tu'ug ñämägüumbä coo ñøcxät tuumbä. Mänit yhadsooyy coo ñøcxa'añ. Pero cab jaduhñ ñä'a nõcxy.

³¹ Mädyii craa jaduhñ cuduiun nebiä tieedy hänäjty tøø miäna'añ.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a jawyiinhajpä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Nä'ägä tøyhajtøch mijts nnäma'ay, jawyiin ja'a yajnähuudiutpädøjc-hajxy tiäg'øwä'añ Dioswiinduum møødä cuhhiñdo'oxiøjc-hajxy. Pero mijts, høxhaam mijts mdäg'øwä'añ.

³² Ja'a Juan mäyajnäbejpä, hoy mijts xjia yajnähxøøyy neby hajxy hoy mwädität, cab hajxy mmäsøjcy. Ja'a yajnähuudiutpädøjc-hajxy møødä cuhhiñdo'oxiøjc-hajxy, je'eds hajxy jaduhñ mäsøjc. Hoy mijts mja hijxy coo hajxy miäsøjcy, caj mijts mwiinmahñdyhajty jadähooč coo hajxy mmäsøjpät.

³³ 'Chaadts mijts cuento tu'ug nyajmøødmädia'agäangumbä. Jii jäya'ay hijty tu'ug naaxmøød. Mänitä tsaatypcam quiojy. Mänit curaa piädaacy. Mänitä tsaatyñøøxex'hñdy ñädajøøyy tsaajooty. Mänitä häña'awøhñdy cøxp quiojy.

'Mänitä wiingjäya'ay ja'a tsaatypcam hajxy yaghajoodiujcä. Mänitä cudsatypcam jim chohñ, ñøcxy jäguem.

³⁴ Coo ja'a tsaatypcuc yhabaaty, mänitä cudsatypcam miejtstägajch. Mänitä mioonsä quiejxy coo ja'a tsaatyp hajxy yajmëdsät mäduhñtiä hajxy hänäjty mio'owa'añii.

³⁵ Mänitä mioonsähajxy miäjtsäxä; ja'a naaxhajoodiujpähajxy jaduhñ mämajts. Wojpä mähdiøj tu'ug; yagho'cä tu'ugpä; ca'tsä tu'ugpä.

³⁶ Mänitä cudsatypcam ja'a mioonsä quiejxy maas may. Jaanä jaduhñ hajxy yhay-oowhjxäbä.

³⁷ Mänitä yhamdsoo huung jaduhñ quiejxy coo tyijy jaduhñ wyiingudsähgøøyyäxät.

³⁸ Pero coo yhuung jaduhñ yhjxäxä, mänitä naaxhajoodiujpähajxy ñiñämaayyä: "Coo yø'ø craa ja'a tieedy yhö'ogät, mänit yø'ø craa ja'a tsaatypcam miämähmø'owa'añ. Tsog hajxy yaghó'cäm. Mänit højts ja'a tsaatypcam jaduhñ nmämähmøøyyämät."

³⁹ Mänit hajxy jiaančh majch. Mänit hajxy yhøxjujipädsøøny. Mänit hajxy yagho'cy.

⁴⁰ Hoorä, coo ja'a cudsatypcam jaduhñ miëdsät, nebiä naaxhajoodiujpähajxy tiuna'añii.

⁴¹ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Yagho'tägätsänap hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo hajxy quia'awiindøyyä. Mänitä wiingjäya'ay ja'a naax yaghajoodiuga'añ, põnä tsaatyp jaduhñ yegaamb coo ja'a tsaatypcuc yhabäadät.

⁴² Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxyñä maa jaduhñ myiñän cujaayä:

Ja'a tsaä mädyii ja'a tøjcojpähajxy quia'a nä'ägä cumaayy, je'e nä'ägä tuuñdsohn.

Dios jaduñ pädaac, paady højts njaančh tehñ yagju'øy.

(Jesús jaduñ hamdsoo niyajmäbaatä nebiä tsaajän je'eguiøxpä coo hänajty quia'a tsooy quia'a mee'xyijäm ja'a cu'ug. Pero mo'owäanäp ja'a Jesús ja'a mõjtuuñg ja'a hodiuuñg hänajty.)

⁴³ Paady, xpiøgäänäp ja'a mguhdujt hajxy coo hajxy jim mdägó'owät Dioswiinduun. Wiingjäyá'ayäts jaduñ tægó'owaamb pønjaty jaduñ howiädijp.

⁴⁴ Pøn jaduñ cá'awäp yø'ø tsaanähgøxp, tægóyyäp jaduñ. Y coo pøn jaduñ ñähghabedóøjät yø'ø tsääjäm, jaanä tægóyyäp je'ebä.

⁴⁵ Coo ja'a teedywiindsøñhajxy jaduñ miädooyy mõødä fariseodøjc-hajxy, mäñit hajxy ñajuøøyy coo hajxy hänajty tøø miädia'agyii ja'a Jesúsäm.

⁴⁶ Mäñitä teedywiindsøn ja'a Jesús hajxy jia madsaañ; cab hajxy ñä'ä majch je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug hajxy hänajty chähgø'oy; hiñ, jaduñä cu'ughajxy hänajty miäna'añ cooc ja'a Jesús ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xy.

22

¹ Mäñitä Jesús tiägóøguiumbä mädiaacpä. Mäñit miänaañ:

² —Maa ja'a Dios yhane'emiän, jaduñ mäwínäts je'e nebiä rey tu'ugän. Yajpøgaamby ja'a yhuuñg hänajty je'e. Yagjadäänäp ja'a cay ja'a hu'ug hänajty je'e.

³ Mäñitä mioonsähajxy quiejxy woobä wijtspä; pero cabä jäya'ayhajxy hänajty ñøcxa'añ mägaabiä.

⁴ Mäñitä rey ja'a mioonsä quiejxcumbä. Mäñit miänaañ: “Nøcx hajxy näma'aw coo ja'a cay ja'a hu'ugy tøø quiøønä, coochä waj tøø nyajyagho'ogyii ja'a ni'xpä. Tøø ja'a cayiibä yhabaady; weends hajxy miñ quiaay.”

⁵ Pero cabä jäya'ayhajxy ñä'ägädä mäbøjcy. Tu'jäya'ay ñøcxy maa ja'a quiamän; tu'jäya'ay ñøcxy too'pä.

⁶ Mäñitä rey mioonsähajxy miäjtäsäxä ja'a jäya'ayhajxy hänajty jaac jimhä. Mäñit hajxy yaghäyoowhijxy; yagho'cä hajxy jaduñ.

⁷ Mäñitä rey yhawa'andaacy. Mäñitä soldadohajxy quiejxä mäyagho'pä. Ja'a hajxy hänajty tøø mioonsäyagho'oguiäbä, je'e hajxy nøcxy yagho'ogyii; mõødä quiajpthajxy nøcxy ñó'cäxä.

⁸ Mäñitä rey ja'a mioonsähajxy ñämaayy: “Tøø jaduñ yhabaady coochä nhuuñg jaduñ piøga'añ. Pero ja'a jäya'ayhajxy tøø nja woy tøø nja wíchäbøch, cab hajxy hawiinmats myñät.

⁹ Nøcx hajxy wow wits pønjaty hajxy mbaatyp jim tu'haam.”

¹⁰ Mäñitä mioonsähajxy hoy wioy wyich nägøxiä, pønjaty hajxy jaduñ piaatyp, mõødä hojiäya'ay mõødä haxøøgjäya'ay. Mäñitädsä tøjc jaduñ yhuujch.

¹¹ Mäñitä rey tiøjtägøøyy woybä wichpä hijxpä. Mäñitä craa tu'ug yhiixä, cabä wyit hänajty yhooyä.

¹² Mäñit ñämaayyä: “Mägu'ughajpä, cab yø'ø mwit yaa hawiinmats mmädägó'owät maa ja'a pøc jaduñ jiadyijän.” Pero cabä craa ñä'ä hadsoowiimbijty.

¹³ Mäñitä rey ja'a mioonsä ñämaayy, ja'a hajxy hänajty texycøøbiä: “Cø'øxots tecyxiots yø'ø craa. Mäñit hajxy mhøxjuijpadsømat maa wyiingoodsän. Jim jaduñ jiø'øwa'añ xiuudsä'añ.”

¹⁴ Nämäy hajxy jia mõjya'axa'añii, pero näweeñtiä hajxy jaduñ wyiimbiwa'añii.

¹⁵ Mäñitä fariseoshajxy jim choññ. Mäñit hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Jesús hajxy jiojcapxø'øwa'añ neby hajxy jaduñ yajnähdsømat.

¹⁶ Mäñitä miägu'ughajpähajxy quiejxy mõødä Herodes miägu'ughajpähajxy. Mäñitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, nnajuøøby højts coo miich ja'a tøyhajt myecy, coo ja'a Diostu'u myajnähiø'øy. Caj miich mmøjpäda'agy nebiaty ja'a cu'ughajxy miädia'agy; caj miich mmøjpäda'agy pøn tyijy mõjcuhdjtmøød.

¹⁷ Højts capxwíjjäc. Nej, hahixøøby jaduñ coo ja'a gobiernä xädø'øñ mmó'owädä, ja'a jim tsänaabiä Roma.

¹⁸ Najuøøbiä Jesús hänajty coo hänajty jia jøjcapxø'øwa'añii. Mäñit miänaañ:

—Haxøøg mijts mwiiinmahñdyhajxy, hoy hajxy mja nibiäda'agyii nebiä hojiäya'ayän. Tiich hajxy coo xjia jøjcapxø'øwa'añ.

¹⁹ Tsögä xädø'øñ tu'ug huuc hijxäm.

Mäñitä Jesús wa'xxiädø'øñ miooyyä.

²⁰ Mäñit miänaañ:

—Pøn yhähädiuunnaxy hädaaduhñ; pøn xiøø hädaaduhñ.

²¹ Mäñit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä.

Mäñitä Jesús miänaañ:

—Mmó'owäbä gobiernä hajxy mädyii je'e jie'e; y mmó'owäbä Dios hajxy mädyii je'e jie'e.

²² Coo hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy yagjuooyy. Mänit hajxy wyiimbijnä.

²³ Mänitxøø ja'a saduceoðjc-hajxy näje'e miehch maa ja'a Jesúsän. Jaduhñ hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy hajxy nga'a jujypiøjtägatsaanäm. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

²⁴ —Wiindsón, ja'a Moisés jecy mänaañ, coo ja'a pøcy-ya'adiøjc yho'ogät, ja'a cajpä yhuung, mänitätsä piuhya'ay ja'a yaamgt'o'oxy wyiingpøgät, nebiä yaamgt'o'oxy jaduhñ yhuungpaadat ja'a ya'adiøjcxpä, ja'a tøø yho'oguiäbä.

²⁵⁻²⁶ Bueno, näjuxtjc hajxy hijty tu'que'ex, haagä ya'adiøjc. Ja'a coobhuung, jayøjp jaduhñ piøjcy; mänit yho'cy. Cabä yhuung hänajty. Mänitätsä jiädsømy ja'a yaamgt'o'oxy wyiingpøjcy. Mänitätsä je'e yho'cumbä. Mänitätsä miädägøøgpä jaduhñ jiäjcumbä. Jaduhñ hajxy nägøxiä jiajty møødä miäjuxtjcpä.

²⁷ Mänitä to'oxiøjc yho'pä høxhaam.

²⁸ Bueno, coo hajxy jaduhñ jiujypiøgät, mädyii tehñ tiøybä hänajty to'oxiøjc-hadaamb, ja'a näjuxtjcpä puhya'ayhajxy, ja'a hajxy hänajty tøø jia pøquiäbä.

²⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mijts ja'a tøyhajt mnä'ägädä møødä. Cabä Diosmädia'agy hajxy mhixiä ni ja'a Diosmäjaa.

³⁰ Coo ja'a jäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cab hajxy hänajty piøga'añ, ni cabä yhuung hajxy hänajty yajpøga'añ. Jaduhñ hajxy yhida'añ nebiä Diosmoonsähajxiän, ja'a hajxy jim tsajpootypä.

³¹ Hamdsoo ja'a Dios hajxy jaduhñ tøø xñäma'ay cujaayhaam coo ja'a jäya'ayhajxy jiujypiøga'añ:

³² “Xwyiingudsähgøøbiøch ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob.” Hoorä, wiingudsähgøøyap ja'a Dios ja'a jujcyjiäya'ayhájxiäm. Cab jaduhñ wyiingudsähgøøyii ja'a ho'ogyjiäya'ayhájxiäm.

³³ Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús hänajty yajnähiø'oy, mänit hajxy yagjuooyy.

³⁴ Coo ja'a fariseoshajxy jaduhñ miädooyhajty coo ja'a Jesús quia'a yajmäjädaacy ja'a saduceos, mänitä fariseoshajxy yhamugøøy.

³⁵ Jimä fariseo hänajty tu'ug; ley-yajnähiøøby hänajty je'e. Ja'a Jesús hänajty jøjcapxø'owáañp. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

³⁶ —Wiindsón, mädyii cuhdujt maas møj maa ja'a ley myiñän.

³⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—“Wiingudsähgøøw ja'a nDioshajtäm hamuumdu'joot; mabøjcä ja'a miädia'agy; mjahmiédsäp cøjxta'axiøø.”

³⁸ Hädaa cuhdujt, jawyiin jaduhñ myiñ maa ja'a leyän y maas møj jaduhñ.

³⁹ Jaanä jaduhñ ja'a miämetspä miänaambä: “Møødñijootpaadøø ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc hamuumdu'joot.”

⁴⁰ Hädaa cuhdujt metspä, ja'a ley yhøjx tiecy jaduhñ møødä cøxiä mäduhñtiä ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy tøø miädia'agy.

⁴¹ Jimnä ja'a fariseoshajxy hänajty tiäna'ayñä.

⁴² Mänitä Jesús miäyajtøøy:

—Waamb mijts mmäna'añ ja'a Cristocøxpä. Pøñ je'e yhaphajpy tieedyhajpy.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—David yhap yhoc je'eduhñ.

⁴³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pero ja'a Dioshëspirítucøxpä ja'a David ja'a Cristo ñämaayy: “Wiindsón.” Jaduhñä David miänaañ:

⁴⁴ Tøøchä Dios ja'a nWiindsón xñämaayyä:

“Häña'aw yaa hahooyhaamby høxtä coonä ja'a mmädsip jaduhñ quia'a mäjädä'agät”, nømä Dios miänaañ.

⁴⁵ Bueno, pø tøø ja'a David ja'a Cristo ñäma'ay: “Wiindsón”, nébiäts jaduhñ yhaphat yhoc-hädät.

⁴⁶ Caj pøñ waamb ñä'ägädä hadsooyy. Y cabä Jesús waamb miäyajtøøwänä høxtä coonä hänajty yho'oga'añ.

23

¹ Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämaayy møødä jiamioðdhajxy:

² —Ja'a ley-yajnähiøøbiädøjc møødä fariseoshajxy, cuhdujtmø'oy hajxy jaduhñ coo ja'a Moisés miädia'agy hajxy yajnähiøøyä.

³ Mgudiünäp hajxy jaduhñ waambaty hajxy xñäma'ay. Pero cab hajxy mbahixät nebiaty hajxy jiatcø'oy. Cabä yhamdsoo mädia'agy hajxy quiudiuñ.

⁴ Hanaxiä hajxy tsipjaty yajnähihöy; y mänaamb hajxy jaduhñ coo ja'a cu'ug tsipcøxp quiudiünät. Pero cab hajxy hamdsoo quiudiün.

⁵ Jaanñ tehñ yajcumayaamb hajxy maa ja'a cu'ugwiinduumän. Paadiä nocyquiujaaybä hajxy yajxon yajniwiyiinnähgopxodsøoyii; paady hajxy yajniGUIØxodsøoyii. Paadiä wit hajxy piägøøy ja'a höxyñbä.

⁶ Coo hajxy maa miägay, häña'awaamb hajxy hñajty maa ja'a meexäteecän. Y coo hajxy ñøcxy tsajtøgooty, häña'awaamb hajxy hñajty maa ja'a häñaabiejt yajxonbän.

⁷ Coo hajxy maa wiädity cajptooty, yajwiingudsähgøøwaamb hajxy hñajty maa ja'a cu'ugän. Yajnäma'awaamb hajxy hñajty: "Wiindsøn."

⁸ Pero mijts, cab hajxy mmäná'anät coo ja'a cu'ug hajxy xñámá'awät: "Wiindsøn." Tu'ugä mWiindsøñhajxy jaduhñ; ja'a Cristo je'e. Jaduhñ hajxy mnijäwøøwøjat nebiä tu'que'expän.

⁹ Cab hajxy pøñ mnämá'awät: "Teedy", hädaa yaabä naaxwiimbä. Tu'ugä mDeedyhajxy jim cøxp.

¹⁰ Cab hajxy mmäná'anät coo pøñ xñámá'awät coo hajxy xquipc-hädät. Tu'jaya'ay hajxy jaduhñ xyhané'emät; ja'a Cristo je'e.

¹¹ Pøñ jaduhñ puhbejp ja'a jiamioðhajxy, je'edsä møjtuung jaduhñ paadaamb maa mijtsän.

¹² Hiñ, pøñ jaduhñ yajcumayaamb, cabä møjtuung jaduhñ piaada'añ. Pero pøñ jaduhñ ca'a yajcumayaamb, je'edsä møjtuung jaduhñ paadaamb.

¹³ Mänitä ley-yajnähihööbiädøjc-hajxy ñämaayyä møødä fariseohajxy:

—Jaduhñ mijts mnibiäda'agyii nebiä hoyhäna'cän; pero cab hajxy mhoyhäna'cä. Haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Cab hajxy jim mdägøøwa'añ maa ja'a Dioswiinduumän, y cab hajxy jaduhñ mmäna'añ coo wiinghäna'c jim tiägøøwät, hoy hajxy hñajty hamdsoo jia mäna'añ coo hajxy jim tiägøøwät.

¹⁴ Xiøøbä ja'a Dios hajxy jecy tøø mnä'a pa'ya'axy. Mänitä yaamgtø'oxy ja'a tiøjc hajxy mbøjcä. Paady hajxy hoyhoy mdsaaçhpøga'añ.

¹⁵ Wiinduhmyhagajpt jamiøød hajxy naxy mhøxta'ay pøñ jaduhñ xmiøødtünäp maa ja'a mguhdujthaxiän. Y coo hajxy hñajty tøø mbaady, mänitä haxøøgcuhdujt hajxy myajnähihöy. Maas haxøøg hajxy jaduhñ jiatcøøwa'añ quejee mijts.

¹⁶ Cab hajxy hoy mnä'ägä yajnähihöy. Jaduhñ hajxy mmäna'añ; coo hajxy hñajty tii myajwiinwaanøøwa'añ, coo ja'a tsajtøjc mgapxpäädät, cab tyijy jaduhñ ñejpiä coo hajxy mga'a cudiünät neby hajxy hñajty tøø myajwiinwaanøøwän. Pero jaduhñ hajxy mmänaambä, coo ja'a oro hajxy mgapxpäädät, ja'a jii by tsajtøgootypä, tsipcøxp hajxy tyijy mgudiünät.

¹⁷ Mguhmänøøby hajxy jaduhñ; cab hajxy tii mwiinjuøøy. Haa ca'a, maas tsoobaatp ja'a tsajtøjc quejee ja'a oro. Hiñ, Dios ja'a tsajtøjc jaduhñ cunuux. Ja'a oro, ñä'a yajmägunuu'xøøyy je'eduhñ.

¹⁸ Jaanä jaduhñ hajxy mmänaambä, coo mgapxpäädät ja'a cuyoxhñdy, cábäc tyijy jaduhñ ñejpiä coo mga'a cudiünät. Pero jaduhñ hajxy mmänaambä, coo hajxy mgapxpäädät tijaty tøø mguyoxøøy, tsipcøxpäc tyijy jaduhñ mgudiünät.

¹⁹ Nej, cab hajxy mnajuøøyä coo ja'a cuyoxhñdy miaas tsoobaady quejee tijaty hajxy mguyoxøøby.

²⁰ Pøñ jaduhñ capxpaatp ja'a cuyoxhñdy, jaanä jaduhñ quiapxpaatpä tijatycøxpä ja'a jäya'ayhajxy jii by tøø quiuyoxøøy.

²¹ Pøñ jaduhñ capxpaatp ja'a tsajtøjcøxpä, jaanä Dios quiapxpaatpä, ja'a jii by tsänaabiä tsajtøgooty.

²² Pøñ jaduhñ capxpaatp ja'a tsajpootyp, jaanä Dios yhäñaabiejt quiapxpaatpä, møødä Dios ja'a jim häñaabiä.

²³ Mijts myajcopcøøby mädyii ca'a tsoobaatp coo hajxy hñajty tii mguyoxøøwa'añ maa ja'a tsajtøjcän. Pero cabä Diosmädia'agy hajxy myajcopcøøy coo jaduhñ miäna'añ coo mhojiäya'ayhädät, coo hojiøot mmøødhädät, coo ja'a Diosmädia'agy mmäbøgät. Maas hoy jaduhñ coo hajxy mgudiünät ca'xy pedyii.

²⁴ Jaduhñ mäwiinäts hajxy myajwiinhixøøy nebiä wiindspän; cab hajxy myajcopcøøy mädyii tsoobaatp.

²⁵⁻²⁸ Jaduhñ mijts mja wi'i quiähxøøga'añ nebiä hoyhäna'cän maa ja'a cu'ugwiinduumän. Pero haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøød. Tsipcøxp ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixøøwät, jaduhñ hajxy tøyhajt hoy mhidät.

²⁹ Naxy hajxy yajxon mguhmuuch maa ja'a Diosquexypähajxy jecy ñaaxtägøøyyän. Hojiäya'ayhajxy hijty.

³⁰ Mänit hajxy mmäna'añ: "Coo højts häxøpy jecy tøø njugyhäjtäm, cabä nhap ndeedy hajxy häxøpy tøø nbuhbéjtäm coo ja'a Diosquexypä hajxy yagho'cy."

³¹ Cab jaduñ tiõyyä. Tøø ja'a mhap mdeedy hajxy häxøpy mbajatcøöbiä;

³² y jaduñ hajxy myaančh pajatcø'owaambä.

³³ Jaduñ mäwiniäts hajxy mga'awiindøyyä nebiä tsahñdiän. Hoyhoy hajxy jaduñ jiiib y mdsaačhpøga'añ møjcu'uhaam.

³⁴ Nguexämbiøch ja'a Diosquexypä maa mijtsän, møødä cuhwijypä, møødä ya-jnähixøöbiä. Näje'e hajxy myagho'oga'añ; näje'e hajxy mmøjpahbed'añ cruzcøxp; näje'e hajxy mwobho'oga'añ tsajtøgooty. Näje'e hajxy mbäbo'owa'añ cajpt-cajpt.

³⁵ Mijts jaduñ mmødhadaamby ja'a pojpä coo ja'a hojiäya'ayhajxy nägøxiä yagho'cä møødä Abel møødä Zacarías, ja'a Berequías yhuung. Tsajtøgooty ja'a Zacarías yagho'cä; ja'a mhap ja'a mdeedyhajxy jaduñ jecy jatcøyy.

³⁶ Tehñ tiõyhajt jaduñ, mijts ja'a pojpä mmødhadaamby.

³⁷ Mijts Jerusalénpäjäya'ay, tøø ja'a Diosquexypä hajxy mguhga'ačh. Jaduñ mäwinhøch mijts mayhooc tøø nja näwa'añ nebiä tsey ja'a yhuung ñähmuhxtägöyyän; pero caj mijts myajnäwa'ana'añ.

³⁸ Mobädájpcøch mijts nnähgue'ega'añ,

³⁹ y cábøch jaduñ yxhixaannä høxtä cónøch hánajty ngädaactägatsa'añ. Mänit hajxy mmäna'ana'añ: "Tsøc yø'øya'ay wiingudsähgøöyyäm, yø'øya'ay Diosquexypä."

24

¹ Mänitä Jesúshajxy piädsøømy tsajtøgooty. Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy: —Huug hix yø'ø møj tsajtøjc.

² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tehñ tiõyhájthøch mijts nnäma'ay, yø'ø møj tsajtøjcä, cøxaamb jaduñ piuma'añ; cøxaamb jaduñ quiuhdägöyya'añ.

³ Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a Olivostunän. Mänitä Jesús yhøxtaacy naaxwiin. Mänitä Jesús hamee'ch ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Højts hawáanäc mänaa yø'ø tsajtøjc jaduñ piuma'añ. Mädyii hijxtahnd jaduñ cähxø'øgaamb coo hánajty mgädaactägatsa'añ, coo ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ.

⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy myajwiinhøøn.

⁵ Minaamb hajxy nämay. Jaduñ hajxy ñibiäda'aga'añii nébiøch høøčhän. Jaduñ hajxy miäna'ana'añ: "Høøch je'e Cristo." Nämayyä jäya'ay yajwiinhøønna'añ.

⁶ Mänit hajxy mmädoyhada'añ coo ja'a tsip jaduñ tøø piädsøøgy. Pero cab hajxy mdsähgø'øwät. Tsipcøxpä häyohn jaduñ jiada'añii. Pero cajnä hánajty yhabaady coo ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ.

⁷ Cajpthaam hajxy jaduñ ñimiädsibø'owa'añii. Naxaambä yuuba'am wiinduhmyhagajpt møødä hujx.

⁸ Pero nä'ä tsohndaacnä ja'a tsø'ty hánajty jaduñ.

⁹ Mänit mijts myaghäyoowhixa'añ myajyagho'oga'añ. Mänit mijts myajmähanhada'añ maa ja'a høøčhcøxpän wiinduhmyhagajpt.

¹⁰ Mänitä Dios hajxy ñajtshixø'owa'añ nämay. Mänit hajxy ñimiähänhada'añii hamiñ haxøpy møødä hajxy tijaty yajniñähdsøma'añii.

¹¹ Wäditaambä høhndaacpähajxy hánajty may. Mäna'anaamb hajxy hánajty cooc tyijy hajxy wiädity ja'a Dioscøxpä. Nämayyä cu'ughajxy yajwiinhøønna'añ.

¹² Cab hajxy ñimiägu'ughadäänänä je'eguiøxpä coo ja'a haxøøgpä hánajty jiaančh tehñ wiädity.

¹³ Pero pønjaty jaduñ ca'a jøjwa'adsaamb, je'eds ja'a hoybä paadaamb.

¹⁴ Wiinduhmyhagajpt ja'a mädia'agy wiädita'añ mädyii jaduñ mänaamb coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Cøxaambä cu'ughajxy miädoyhada'añ; mänitäts ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ.

¹⁵ (Pøñ hädaa nocy capxp, ween jaduñ wyiinjuø'øy.) Ja'a Daniel, Dios jaduñ jecy quejx. Je'eduhñ cujahy coo ja'a haxøøgpä miedsa'añ maa ja'a Diostøjcän, y coo mänit jaduñ yajma'ada'añ. Coo ja'a haxøøgpä hajxy mhixät,

¹⁶ mänit hajxy päyø'øguiä mnøcxät maa ja'a tunän, mijts yaa tsänaabiä Judeanaaxooty.

¹⁷ Y ja'a hajxy hijpä tøjwiing, jaduhyyä hajxy piäyø'tøwät, cab hajxy jaduñ tii yajpädsømät tøgooty.

¹⁸ Y ja'a hajxy jim hijpä camjooty, jaduhyyä hajxy piäyø'tøøbät, cab hajxy jaduñ nøcxy tii wyich maa ja'a tiøjcän.

¹⁹ Pobre ja'a to'oxiøjc-hajxy hánajty maaxhuungmøødpä, møød hajxy hánajty huungya-jtsi'tspä.

²⁰ Mmänuu'xtä'agäp ja'a Dios hajxy coo hajxy ween mga'a päyø'øgy coo hánajty tiøøchcä, ni ja'a poo'xxiøjooty.

²¹ Porque jaančh tehñ miøc ja'a tsaachpä ñaxa'añ. Ni mänaa jaduhñ tøø quia'a jadyii nebiä jaduhñ jiada'añiiñän. Y caj mänaa jiajtägatsa'añii jadähoočän.

²² Pero Dios jaduhñ tøø yajñähdiy coo ja'a tsaachpä jejcy quia'a jadøøjät, je'eguiøxpä coo chocy ja'a tøøbä wyiimbíyyäbä. Coo häxøpy jaduhñ tøø quia'a yajñähdiy, caj pøñ häxøpy cho'oga'añ.

²³ 'Coo mijts pøñ xñámá'awät: "Huug hiç, chaadsä Cristo", o "Huug hiç, xiids je'e", cab hajxy mmäbøgät.

²⁴ Hiç, minambä wiinhøhmbähajxy; jaduhñ mäwiin hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä Criston; jaduhñ mäwiinäts hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä Diosquexypän. Yajcähxø'øgaamby hajxy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä nebiä cu'ug hajxy jaduhñ wyiinhøønät; høxtä ja wiinhøønäänäp hajxy je'ebä, ja'a Dios tøø wyiimbíyyäbä.

²⁵ Chaads mijts nnäma'ay jäguemiä.

²⁶ Coo pøñ xñámá'awät: "Huug hiç, jim wiädity pactuum", cab hajxy jim mnøcxät; o coo hajxy xñámá'awät: "Huug hiç, jii by je'e yu'uchtiuum", cab hajxy mmäbøgät.

²⁷ Coočh hänäjty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä, jaduhñ mäwiin quiähxø'øga'añ nebiä wädsucän. Wiinduhmyhagäjpthøch ja'a jäya'ayhajxy xyhixa'añ.

²⁸ Tsipecøp jaduhñ jiada'añii nébiøch chaa nmäna'añ.

²⁹ 'Coo ja'a tsaachpä hänäjty tøø ñajxnä, mäntiä hänäjty wyiingoodsø'øwa'añ; cabä po'o hänäjty yhana'añ. Chaadsä madsa'a may quia'awa'añ; chaadsä tsajt chäyuyya'añ.

³⁰ Mänitøch ja'a nhijxtahnd jim quiähxø'øga'añ tsajpootyp coočh hänäjty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitä jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt jio'øwa'añ xiuudsa'añ. Mänitøch hajxy xyhixa'añ coočh hänäjty ngäda'aga'añ jocjooty. Diosmäjaahämhøch jaduhñ ngäda'aga'añ hajäjjäp.

³¹ Mänitøch ja'a nmoonsä tsajpootypä nhane'ema'añ coo ween hajxy møc xiu'uxy xuuxthaam. Mänitøch ja'a nwiimbijbähajxy xyajtu'ugmugaanä wiinduhmyhagajptpä.

³² 'Tøø ja'a tsø'ty jaduhñ yajmábäatäm nebiä piidsquepiän. Coo yhaabiädsømy, mänit hajxy mnajuø'øy coo pioodtägøøñä.

³³ Jaduhñ mäwiinäts je'e, coo ja'a tsø'ty hajxy jaduhñ mhixät, mänit hajxy mnajuø'øwät coočh hänäjty mobädajpä nwiimbida'añ.

³⁴ Tøyhajtäts mijts nnäma'ay, coočh hänäjty nwiimbida'añ, cajnä jäya'ayhajxy hänäjty quiøxy ho'ogy, ja'a hajxy jäda'ahaty jugyhajpä.

³⁵ Ja'a tsajtwiing jaduhñ tägoyyaamb møødä naaxwiimbä. Tøjiadaamb jaduhñ nébiøch cham nmädia'aguiän.

³⁶ 'Pero ni pøñ jaduhñ quia'a najuø'øy mänaaxøø jiada'añii ni mäduhnajtä. Ni ja'a Diosmoonsä tsajpootypä hajxy quia'a najuø'øy. Ni høøch nga'a najuø'øy, høøch ja'a Dioshuung. Jagooyä Dios jaduhñ ñajuø'øy, ja'a nDeedyhajtäm.

³⁷ 'Coočh jaduhñ nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä, jaduhñ mäwiinäts hänäjty jiada'añii nebiä Noé jecy jiajtiän.

³⁸ Cajnä Dios ja'a nøøgomdägoy hänäjty quiexyñä. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty quiai yhu'ugy, piøcy yhu'ugy, høxtä coo ja'a Noé hänäjty tøø tägø'øy barcojooty.

³⁹ Ni mänit hajxy hänäjty quia'a najuø'øyñä høxtä coonä ja'a nøøgomdägoy miejch. Mänit hajxy øjx chømdu'ubøgyii. Jaduhñ mäwiinäts jiadäänäbä coočh hänäjty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

⁴⁰ Mänitxøø ja'a ya'adiøjc-hajxy hänäjty nämetsc yhida'añ camjooty. Tu'ug hänäjty yajñøcxa'añii; tu'ug hänäjty yajmähmø'øwa'añii.

⁴¹ Metscä to'oxiøjc-hajxy hänäjty jioch. Tu'ug hänäjty yajñøcxa'añii; tu'ug hänäjty yajmähmø'øwa'añii.

⁴² 'Nähix hahixø'ø hajxy mhidät; cab hajxy mnajuø'øy mänaa ja'a mWiindsønñhajxy quiäda'aga'añ.

⁴³ Jaduhñ mäwiinäts ja'a cudøjc-hajxy, coo hajxy jaduhñ ñajuø'øwät mäduhnajtä ja'a mee'tspä miedsa'añ coods, jujcy hajxy jaduhñ yhidät, y cabä mee'tspä hajxy jaduhñ yajtøjtägø'øwät.

⁴⁴ Jaduhñ mäwiinäts mijtspä, nähix hahixø'ø hajxy mhidät. Cábøch mijts xñä'ägä najuø'øwät mänäjøch jaduhñ ngäda'aga'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

⁴⁵ Ja'a moonsäwiindsøn, je'edsä miämoonsä yajcaaby maa ja'a wyiindsøn tiøjcän. Hoy jaduhñ coo ja'a wyiindsøn miädia'agy miäbøjcät, coo cuhwijy tiünät.

⁴⁶ Coo ja'a wyiindsøn miädsät, jootcuje ja'a moonsä ñijiawø'øwa'añii mädyii jaduhñ cudiuumb.

⁴⁷ Tøyhajtäts mijts nnäma'ay, jaduhñä moonsä piäda'aga'añii nebiä wyiindsønän jim maa ja'a wyiindsøn tiøjcän, mäduhñtiä ja'a wyiindsøn hänäjty miøødä.

⁴⁸ Pero ja'a moonsä ca'a hoybä, je'eds jaduhñ mäna'anaamb cooc tyijy ja'a wyiindsøn quia'a tsøj medsa'añ.

⁴⁹ Mänitä miämoonsä tiägø'øwa'añ häyoowhiixpä. Mänitä mu'ugyjiäya'ay miøødtägø'øwa'añ caabiä huucpä.

⁵⁰ Cabä wyiindsøn jaduhñ yhuuc jahmiedsaanñä coo wyiimbida'añ. Coo ja'a wyiindsøn jaduhñ jiaančh médsät,

⁵¹ mänitäs ja'a craa hoyhoy quiumäowa'añ møødä miäga'awiindybä. Mänit hajxy jio'øwa'añ xiuuds'añ.

25

¹ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jaduhñ yajcähxø'øga'añ, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä pøc hu'ug tøø jiadyiijän. Jimä cäxyiidøjc ja'a jamiø'ød hajxy hänäjty yhahixy. Nämajc hajxy hänäjty. Candilcón hajxy hänäjty yhahixy.

²⁻⁴ Nämägøoxc-hajxy, cab hajxy hänäjty nähix hahixø'ø tøø tiu'ubøcy. Cabä guiaastä hajxy hänäjty nä'a tægø'øbä tøø jiuu. Pero ja'a jamiøødhajxy ja'a jaac nämägøoxpä, nähix hahixø'ø hajxy hänäjty tøø tiu'ubøcy mæbøjpä. Nä'a tægø'øbä ja'a guiaastä hajxy hänäjty tøø jiuu.

⁵ Coo ja'a jamiø'ød jaduhñ quia'a tsoj mejch, mänitä cäxyiidøjc-hajxy cøjx miaaho'ogy.

⁶ Coo quiuptsuhtmädjøøyy, mänitä jäya'ay tu'ug yaaxy: "Xiidsä jamiø'ød miech; nøxc hajxy jøjcubaadø'ow."

⁷ Mänitä cäxyiidøjc-hajxy cøjx piädø'ogy. Mänitä quiandilhajxy quiuhdøø'xøøyy.

⁸ Mänit hajxy miänaañ, ja'a hajxy hänäjty nähix hahixø'ø tøø quia'a tu'ubøquiäbä: "Højtsä gaastä weeñtiä móoyyāc; pi'idsaamb højtsä ngandil jaduhñ."

⁹ Mänit hajxy yhadsooyy, ja'a hajxy hänäjty nähix hahixø'ø tøø tiu'ubøquiäbä: "Caj, ni jaduhñ quia'a mäðyhadä'añ maa ja'a højtscøxpän. Nøxc hajxy jaduhñ ñiñtiuyyaxä maa tioogyiijän."

¹⁰ Mänit hajxy ñøcxy juubiä. Mänitä jamiø'ød jaduhñ miehch. Ja'a cäxyiidøjc-hajxy gaastämøødpä, mänitä jamiø'ød hajxy miøødtägøøyy tøgooty. Mänitä tøjc hajxy yhagøøñä.

¹¹ Mänitä cäxyiidøjc-hajxy jia mejtsnä, ja'a gaastä hajxy hoy tøø jiuuyyabä. Mänitä hajxy jia cugapxøøyy: "Wiindsøn, huuc yaghawa'ads hädaa tøjc."

¹² Mänit hajxy ñämaayä: "Cábøch mijts jaduhñ nhixiä. Tøyhajt jaduhñ."

¹³ Coo ja'a Jesús jaduhñ miädiaacpædøøyy, mänit miänaañ:

—Jaduhñ hajxy mnibiäda'agøøjät nähix hahixø'ø. Caj mijts mnajuø'oy mänäajøch nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

¹⁴ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jaduhñ yajcähxø'øga'añ, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä jäya'ay tu'ugpä. Nøcxaamb hänäjty je'e wiingnaaxooty. Mänitä mioonsähajxy miøjyaaxy. Mänitä xiädø'øn yajmämähmøøyy.

¹⁵ 'Tu'ug jaduhñ yajmämähmøøyyä mägøoxmillón. Paady may miooyyā coo hänäjty jiaty xädø'øñyajmayø'ow. Tu'ug jaduhñ yajmämähmøøyyä mejtsmillón. Tu'ug jaduhñ yajmämähmøøyyä tu'millón. Mänitä wiindsøn tiu'ubøjcy.

¹⁶ Jaaya'ay ja'a mägøoxmillón wiingpøjcäbä, yajtägøøyy jaduhñ niyhajjätäbä. Yajmayøøyy ja'a xädø'øn jaduhñ; mägøoxmillón jaduhñ jiaac paaty.

¹⁷ Jaanä jaduhñduhmbä, jaaya'ay ja'a mejtsmillón wiingpøjcäbä, mejtsmillón jaduhñ jiaac paaty.

¹⁸ Pero jaaya'ay ja'a tu'millón wiingpøjcäbä, hoy ja'a jut jaduhñ tiajy. Mänitä wyiindsøn xiädø'øn hoy yú'tsanä jutjooty.

¹⁹ 'Cujecy ja'a wyiindsønhajxy miejtstägajch. Mänit hajxy tiägøøyy cueentäyapædsøømbä.

²⁰ Jayøjp jaaya'ay miehch ja'a mägøoxmillón hänäjty tøø wyiingpøquiäbä. Mänitä wyiindsøn miooyy cøxiä møødä mägøoxmillón tøø jiaac päadiäbä. Mänit miänaañ: "Wiindsøn, mägøoxmillónhøch jaduhñ xmiiooyy; chaads je'e møødä mägøoxmillónhøch tøø njaac yajmayø'yäbä."

²¹ Mänitä wyiindsøn miänaañ: "Hoy miich jaduhñ tøø mgudiuñ. Wéeñtiøch miich nyajmämähmøøyy. Maas máyhøch miich ja'a xädø'øn jaduhñ njaac mo'owa'añ neby jaduhñ mjaac yajmayø'owät. Tøjtägø'ow tøgooty, ween nxoondäacäm."

²² Mänitä craa jiaac mejch ja'a mejtsmillón hänäjty tøø wyiingpøquiäbä. Mänit miänaañ: "Wiindsøn, mejtsmillónhøch jaduhñ xmiiooyy; chaads je'e møødä mejtsmillónhøch tøø njaac yajmayø'yäbä."

²³ Mänitä wyiindsøn miänäängumbä: "Hoy miich jaduhñ tøø mgudiuñ. Wéeñtiøch miich jaduhñ nyajmämähmøøyy. Maas máyhøch miich ja'a xädø'øn jaduhñ njaac mo'owa'añ neby jaduhñ mjaac yajmayø'owät. Tøjtägø'ow tøgooty, ween nxoondäacäm."

²⁴ Mänitä craa jiaac tehñ miehch ja'a tu'millón hänäjty tøø wyiingpøquiäbä. Mänit miänaañ: "Wiindsøn, nnajuøøbiøch coo miich hojioot mga'a møødä. Miich ja'a xädø'øn jaduhñ mbaadaamby maa tøø mga'a tuñän."

²⁵ Pæadyhøch hijty ndsähgø'oy. Pæadyhøch ja'a xädø'øn hoy nyu'uch naaxjutjooty. Huug hix, chaads je'e."

²⁶ Mänitä wyiindsón yhadsooy: “Caj miich hoy mgudiun. Mjaanč tehñ ñuux miich. Mnajuøby miich jaduhñ cooç hojioot nga'a møødä, cooçhä xädø'øn nbaada'añ maač tøø nga'a tuñän.

²⁷ Päädyhøch nxädø'øn jaduhñ cu xpiädaacä bancojooty. Jiiby cu miayøøyy. Mänitøch nxädø'øn cu xmiøoy møødä xädø'ønñhuung.”

²⁸ Mänitä hajxy ñämaayyä, ja'a hajxy jim tänaabiä: “Pøjcä yø'ø craa xädø'øn hajxy tu'millón; mo'ow yø'ø craa hajxy ja'a majcmillónmøødpä.

²⁹ Pøn may nä'ägä møød, maas may jaduhñ mio'owa'añii. Hanaxiä jaduhñ miøødhada'añ. Pero pøn jaduhñ weeñtiä møød, pøgäänäxäp je'e mäduhñtiä miøødä.

³⁰ Yø'ø craa jaanč tehñ ñuuxpä, høxwijspädsøm hajxy hagoostuum. Jiiby jaduhñ jiø'owa'añ xiuuds'añ.”

³¹ Cooç jaduhñ ngädá'agät hanehmbä, høøch ja'a Diosquexypä, jimhøch jaduhñ nhäna'awa'añ maa ja'a hoyhäñäbiejtän ja'a yajxonbä. Quipxyhøch nmoonsä tsajpootypähajxy xmiøødcäda'aga'añ nägøxiä.

³² Mänitøch ja'a jäya'ayhajxy xwyiingumedsø'owa'añ ja'a wiinduhmyhagajtpä. Mänitøch hajxy jaduhñ nyajwa'xa'añ nebiä meegän nebiä chiibän.

³³ Nbäda'agäambiøch näje'e maač nhahooguiø'øjän, näje'e maač nhanajtycø'øjän.

³⁴ Ja'a hajxy hijpä hahooguiø'ø, mänitøch hajxy nnäma'awa'añ: “Min hajxy yam; tøøch mijts nDeedy xwyiimbiy coo hajxy mhané'emät. Jequiän hajxy jaduhñ xwyiimbiyy, cajnä ja'a naaxwiin hänajty yhädiun.

³⁵ Mänájøch hijty nyäho'ogyiijän, mänitøch hajxy xyajcaayy. Mänájøch hijty ndødsø'oyiijän, mänitøch hajxy xyajnøøhuucy. Mänájøch hijty nwädiitiän nebiä jäguembäya'ayän, mänitøch hajxy xyaghamejtstaacy.

³⁶ Mänájøch wit hijty nga'a møødän, mänitøch hajxy xñähxojy. Mänájøch hijty mba'amgo'na'ayän, ndsumyhäñä'ayän, mänitøch hajxy hoy xquihixy.”

³⁷ Ja'a hajxy hijpä hahooguiø'ø, mänit hajxy yhadsowa'añ: “Wiindsón, mänaa højts miich tøø nyajca; mänaa højts miich tøø nyajnøøhu'ugy;

³⁸ mänaa højts miich tøø nyaghamejtsta'agy; mänaa højts miich tøø nnähxoxy;

³⁹ mänaa højts miich hoy tøø nguixy.”

⁴⁰ Mänitøch nhadsowa'añ: “Tøyhajt mijts nnäma'ay, cooç mijts ja'a njamiøødhajxy tøø xñäxuu'tsä, hoy hajxy quia'a ja møjtøjcä, jaduhñ mäwiinhøch tøø xñäxuu'tspä.”

⁴¹ Mänitøch hajxy nnäma'awa'añ ja'a hajxy hanajtycø'øbä: “Jua'ads hajxy jim, mijts haxøøgtuum hijpä. Häda'ag hajxy jiiby maa ja'a jøøn mänaa quia'a pi'ichän. Paadiä jøøn tøø piäda'agyii, jiibiä møjcu'uhajxy chaathpøga'añ.

⁴² Mänájøch hijty nyäho'ogyiijän, cábøch hajxy xyajcaayy; mänájøch hijty ndødsø'oyiijän, cábøch hajxy xyajnøøhuucy;

⁴³ mänájøch hijty nwädiitiän nebiä jäguembäya'ayän, cábøch hajxy xyaghamejtstaacy; mänájøch wit hijty nga'a møødän, cábøch wit hajxy xmiøoyy; mänájøch hijty nba'amgo'na'ayän, ndsumyhäñä'ayän, cábøch hajxy hoy xquihixy.”

⁴⁴ Mänit hajxy miäna'ana'añ: “Wiindsón, mänaa højts miich nga'a puhbejty; mänaa højts miich nhixy coo hänajty myäho'ogyii, coo hänajty mdødsø'oyii, coo hänajty mwädity nebiä jäguembäya'ayän, coo wit hänajty mga'a møødä, coo hänajty mba'amgo'na'ay, coo hänajty mdsumyhäñä'ay.”

⁴⁵ Mänitøch nhadsowa'añ: “Tøyhajt mijts nnäma'ay, cooç mijts ja'a njamiøødhajxy tøø xquia'a näxuu'tsä, hoy hajxy quia'a ja møjtøjcä, jaduhñ mäwiinhøch tøø xquia'a näxuu'tspä.”

⁴⁶ Yø'øds hajxy jiiby häda'agaamb maa hajxy chaathpøga'añän cøjxta'axiøø. Pero pønjátyhøch tøø nwiimbiy, je'eds hajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiuqyhätian.

26

¹ Coo ja'a Jesús jaduhñ miädiaacpäðøoy, mänit ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

² —Mnajuøby hajxy jaduhñ coo ja'a pascuaxøø cumaaxc yhadsojwø'owa'añ. Mänitøch hajxy xyajcø'ødägø'owa'añ, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitøch hajxy xmiøpahbedaañ cruzcøxp.

³ Mänitä teedywiindsønñhajxy yhamugøøyy møødä ley-yajnäñhixøøbiähajxy møødä jäya'ayhajxy martuumähajpä maa ja'a judiøshajxiän. Jim hajxy yhamugøøyy maa ja'a Caifás tiøjcän, ja'a hänajty møjcuuhujtmøødpä maa ja'a teedyhajxiän.

⁴ Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy miädsät, neby hajxy jaduhñ yaghó'ogät.

⁵ Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy nmájtsämät ja'a xøøjooty coo ja'a cu'ughajxy ñä'ä haamhadät.

⁶ Jimä Jesús hänajty maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Betania, maa ja'a Simón tiøgootiän, ja'a hänajty tøø ñähwa'ächijäbä ja'a haxøøgpa'am.

⁷ Jimä Jesús hänajty quaiy, mänitä to'oxiøjc tu'ug miejch, perfumecón, ja'a jaančh tehñ chowbä. Mänitä Jesús ja'a perfume yajcuhda'xøøyyä.

⁸ Coo ja'a Jesús jiamiøødhajxy jaduñ yhiixy, cab hajxy jaduñ yhojiäwøøyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Tii yø'ø perfume jaduñ coo yaghäyøoyy.

⁹ Coo jaduñ cu tioo'cy, mänitä häyoobäya'ay jaduñ cu ñä'ägä puhbejty.

¹⁰ Coo ja'a Jesús jaduñ miädooyy, mänit miänaañ:

—Ca'a yø'ø to'oxiøjc hajxy mhadsipy. Ca'a yhaxøøgpä jaduñ tøø tiuñ maa ja'a høøchcøxpän.

¹¹ Ja'a häyoobädøjc, homiänaajä mijts jaduñ xmiøødhida'añ; pero høøch, cábøch mijts jejcy nmøødhida'añ.

¹² Páadyhøch yø'ø to'oxiøjc perfume xyajcuhda'xøøyy, cooçh mobädajpä nho'oga'añ.

¹³ Tøyhájtäts mijts nnäma'ay, homiaajä hädaa hoguiapxy hädaa homiädia'agy hajxy yaghawa'xø'øwät maa hädaa yaabä naaxwiinän, mänit hajxy jaduñ miädia'aga'añ nébiøch yø'ø to'oxiøjc perfume tøø xyajcuhda'xø'øy. Jaduñds yø'ø to'oxiøjc jiahmiedsa'añii.

¹⁴⁻¹⁵ Ja'a Jesús jiamiøødhajxy ja'a nämajmetspä, tu'ug hänajty xiøhaty Judas Iscariote. Mänitä Judas ja'a teedywiindsøn hajxy hoy ñäma'ay:

—Mädühñtiøch hajxy xmiäjüyät cooçh ja'a Jesús hajxy nyajcø'ødägø'øwät.

Mänitä Judas miooyyä hii'xmajc plataxädø'øñ.

¹⁶ Mänit wyiinmahñdyhajty nebiä Jesús yajcø'ødägø'øwät.

¹⁷ Ja'a tehñ xiøøhadsuujø'ø hajxy hänajty quiuhdujthaty coo ja'a tsajcaagy hajxy hänajty quaiy ja'a ca'a tsoomiøødpä. Mänitä Jesús ja'a jiamiøøð ñämejtsä. Mänit miäyajtøøwä:

—Maa hajxy ndsuugäyämät ja'a pascuaxøøjooty.

¹⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nøcx hajxy cajptooty maaçh nmägu'ughajpä tiøjcän. Mänit hajxy mnämä'awät: “Nøm højts nWiindsøn miäna'añ cooc tøø yhabäatäxä, y cooc højts yaa ndsuugaya'añ ja'a pascuaxøøjooty maa miich mdøgootiän.”

¹⁹ Mänit hajxy jiaančh cudiuuñ neby hajxy ñämaayän. Mänitä jøø'xy hajxy yhädiuuñ.

²⁰ Coo quioodsøøyy, jimä Jesús hajxy hänajty quaiy møøðä nämajmetspä.

²¹ Mänitä Jesús miänaañ caaguiujc:

—Tøyhájtäts mijts nnäma'ay cooçh mijts mjamiøøð tu'jäya'ay xyajcø'ødägø'øwa'añ maaçh nmädsipän.

²² Mänit hajxy jiootmadiägøøyy. Mänit hajxy tiägøøyy yajtøøbä:

—Wiindsøn, nej, høøch je'eja.

²³ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'açh tu'ugtexy xmiøødcaamiujpä, je'eçhäts jaduñ xyajcø'ødägø'øwaamb.

²⁴ Jadühñhøch njada'añ nhabeta'añ, høøch ja'a Diosqueyypä, nebiä Diosmädia'agy jaduñ miäna'añän. Pero jaančh tehñ chaachpøgaamb jaaya'ay häyoobä ja'açh tøø xyhawaanø'øyabä. Mejor häxøpy tøø quia'a miñ tøø quia'a ca'ay.

²⁵ Mänitä Judas miänaañ, ja'a hänajty tøø yhawaanø'øyabä:

—Wiindsøn, nej, høøch je'eja.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Miiçh je'e.

²⁶ Jimnä hajxy hänajty quaiyñä, mänitä Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp jejcy. Mänitä tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitä jiamiøøð miooyy. Mänit miänaañ:

—Cay hajxy; jaduñ mäwiin hädaa tsajcaagy nébiøçhä nni'x nébiøçhä ngopcän.

²⁷ Mänitä Jesús taza quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yéjumbä. Mänitä jiamiøøð ja'a taza miooyy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Hu'ug hädaa vino hajxy nägøxiä.

Mänitä vino hajxy yhuucmujcy tu'ugtaza.

²⁸ Mänitä Jesús miänaangumbä:

—Jaduñ mäwiin hädaa vino nébiøçhä nnø'tiän. Hijxtahñd jaduñ cooçhä jemgyuiuhdujt nyajwiimbädsøma'añ cooçhä jäya'ayhajxy may nnähho'tu'uda'añ, cooçh jaduñ nyajñhwa'adsaanä ja'a piojpä quiädieey.

²⁹ Pero nnämäabiøch mijts cooçh hädaa vino nga'a huuctägatsa'añ høxtä cóonøch hänajty tøø nho'ogy. Mänitøch mijts jaduñ nmøødhuucmujtägatsa'añ jim maaçhä nDeedy jaduñ yhane'emiän.

³⁰ Mänitä Dioshøy hajxy yhøøyy. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a Olivostuñän.

³¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Hádaa coods, cáboch mijts ja'a nmádia'agy hajxy hoy xmiábøgáanänä. Mänitøch hajxy jaduhñ xñähgue'ega'añ. Jaduhñä Diosmádia'agy miána'añ: “Nyagho'ogáambiøch ja'a meegcueendáhjpä. Mänitá meeghajxy xii yaa ñøcxø'øwa'añ.”

³² Pero cooçh hánajty tøø njujypiøcy, mánitøch nnøcxø'øga'añ jim Galilea; mánit mijts høxhaam mnøcxa'añ.

³³ Mänitá Pedro miánaañ:

—Hoy miich hajxy nägøxiä xjia nähgue'egät, cáboch miich nnähgue'egät.

³⁴ Mänitá Jesús miánaañ:

—Tøyhájhøch miich nnáma'ay, coo ja'a tseey hánajty quia'a ya'axyñä hádaa coods, tøø miich hánajty tägøøghooc nnijjøgapxyii cóogøch tyijy jaduhñ xquia'a hixiä.

³⁵ Mänitá Pedro miánaañ:

—Høyhøch miich näguipxy nja møødhó'ogät, cáboch jaduhñ nnijjøgapxø'øjät.

Jaduhñ hajxy nägøxiä piamánaambä.

³⁶ Mänitá Jesús hajxy miejch maa hánajty xiøhatiän Getsemaní. Mänitá Jesús miánaañ:

—Yaa hajxy høxta'ag naaxwiin; nøcxyhøch jimhaamby nhuuc Diospa'ya'axy.

³⁷ Mänitá Jesús ja'a Pedro wioonøcxy hawiing møødä Zebedeo yhuunghajxy námetscä. Mänitá Jesús tiägøøyy jootmayhajpä hoyhoy.

³⁸ Mänit miánaañ:

—Jaanch tehñ jootmayhájpøch jaduhñ. Jaduhñhøch nnijjäwø'øyii nebiä ho'ogaambän. Yaa hajxy mmähmø'øwät. Tsøg hajxy jujcy hjtäm.

³⁹ Mänitá Jesús weeñtiä jiaac nøcxy. Mänit miägutscädaacy. Mänit Dyiospa'yaaxy:

—Teedy, miich mee'x, ca'a yhndijy jaduhñ cu ndsaächpøjcy. Pero ca'a yhøøchä nguhdujt jaduhñ nyajtunaamby; miichä mguhdujt nyajtunáanäm.

⁴⁰ Mänitá Jesús wyiimbijty maa ja'a nädägøøgpä hánajty tøø nähgue'eguiän. Jim hajxy hánajty mia'ay coo ja'a Jesús jim miejch. Mänitá Pedro ñámaayä:

—Nej, ni tu'horä hajxy jujcy mga'a hida'añä.

⁴¹ Jujcy hajxy mhídat. MDiospa'yá'axäp hajxy jaduhñ nebiä møjcu'u hajxy jaduhñ xquia'a jøjcapxø'øwät. Jia tsøjpiä mjoothajxy jaduhñ coo hajxy jujcy mhídat, pero ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy jaduhñ ca'a mee'xtugaamb.

⁴² Ja'a miámetsc-hoocpä Jesús ñøcxy Diospa'yaaxpä:

—Teedy, miich mee'x, cáboch ndijy jaduhñ cu ndsaächpøjcy. Pero ween miichä mguhdujt nyajtunäm.

⁴³ Mänit wyiimbijcumbä maa ja'a Pedrohajxiän. Tøø hajxy hánajty miaahó'cumbä. Jaanch tehñ mia'awaamb hajxy hánajty hanaxiä.

⁴⁴ Mänitá Jesús ñähgueeccumbä. Mänit ñøcxcumbä miädägøøghoocpä Diospa'yaaxpä. Mänit jaduhyyä miánángumbä.

⁴⁵ Mänit miéjtscumbä maa ja'a Pedrohajxiän. Mänit miánaañ:

—Ma'awxä hajxy, poo'xxä hajxy. Tøøds je'e yhabaady cooçh hajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ maa ja'a cubojpä cugädieejäya'ayän, høøch ja'a Diosquexyppä.

⁴⁶ Pädø'øg hajxy, jamds hajxy. Xiids je'e myiñ ja'a høøch jaduhñ xyegaambä.

⁴⁷ Mädiaacnä ja'a Jesús hánajty coo ja'a Judas miejch, ja'a Jesús hánajty tøø miøødwäditiäbä ja'a miámajmetspä. Jaanch tehñ miay ja'a jäya'ay hánajty miøødä, pujxtmøødpä, paxycappä. Ja'a teedywiindsøñhajxy jaduhñ quejx møødä martuumädøjc.

⁴⁸ Ja'a Judas ja'a Jesús hánajty yegaamb. Tøø ja'a Judas ja'a jäya'ay hánajty ñáma'ay:

—Ja'a høøch hánajty ndsu'xaambiä, je'eds hajxy mmädsäp.

⁴⁹ Mänitá Judas ja'a Jesús ñámejch. Mänitá yajpoo'xy. Mänit chu'xy.

⁵⁰ Mänitá Jesús miánaañ:

—Mägu'ughajpä, tiich xwia'ana'añ.

Mänitá Jesús hajxy miajch.

⁵¹ Mänitá Jesús jiamøød ja'a piujxt jiuu'ty. Mänitá teedywiindsøñ mioonsä tu'ug tiaatspu-jxtúutäxä.

⁵² Mänitá Jesús miánaañ:

—Cuyugø'øw yø'ø mbujxt. Pøñjaty jaduhñ pädø'p pujxthaam, jaanä pujxthaam yho'ogaambä.

⁵³ Nej, caj miich mnajuø'øyä, cooçhä nDeedy jaduhñ nnámá'awät cooçh ween xpiuhbety, mánitøch ja'a mioonsä tsajpootypä milhaam xyajnäguéxät.

⁵⁴ Pero cooçh jaduhñ nnámá'awät, cabä Diosmádia'agy jaduhñ tiøjiädät maa jaduhñ myiñän cujaay cooçh jaduhñ tsipcøxp njada'añ nhbeta'añ.

⁵⁵ Mänitá Jesús ja'a majjäya'ay ñámaay:

—Pujxtmøød paxycap hajxy tøø mbädø'øgy. Jaduhñhøch hajxy tøø xmiach nebiä mee'tspän. Jabom-jabomhøch mijts hijty nyajnähixø'øy tsajtøogooty, y cáboch hajxy mänaa tøø xmiach.

⁵⁶ Pero páadyhøch jaduñ njaty nhabety, jaduñä Diosmädia'agy jaduñ tiøjiädät, nebiä Diosquexypähajxy jecy quiujahyyän.

Mäniä Jesús jiamioðdhajxy quiøxy päyø'cy. Nidiuhmä Jesús jaduñ ñähgueecä.

⁵⁷ Mäniä Jesús yajmejtsä maa ja'a Caifás tiøjcän, ja'a mõjcuhdujtmøødpä maa ja'a teedy-hajxiän. Jimä ley-yajñähixøøbiähajxy hänajty tøø yhamugø'øy møødä martuumädøjc-hajxy.

⁵⁸ Ja'a Pedro, jäguemjuøøby hänajty pianøcxy. Mäniä jiiy tiägøøyy maa ja'a Caifás tiøjwiingän. Mäniä yhøxtaacy maa ja'a policiahajxiän. Yhixaamby hänajty je'e nebiä Jesús hänajty tiuna'añii.

⁵⁹ Ja'a Jesús, tøø hänajty yajtøjtägø'øyii maa ja'a teedywiindsønñhajxy hänajty tøø yhamugø'øyän møødä ley-yajñähixøøbiähajxy møødä mõjtøjc-hajxy. Jiiy hajxy hänajty wyiinmahñdyhaty nebiä Jesús hajxy jaduñ ñähøøñø'owät, hoy jaduñ quia'a ja tøyyä, nebiä Jesús hajxy jaduñ yajyagho'ogøøjät.

⁶⁰ Pero cabä tøyhajt hajxy piaaty, hoy jäya'ay may jia wi'i ñähøøñøøyy. Mäniä hønndaacpä metsc piädsøømy.

⁶¹ Mäniä hajxy miänaañ:

—Nøm yø'ø craa miänaañ coogä Diostøjc jaduñ yajma'ada'añ; mäniäc cumaaxc wiingpä yajpäðø'ogäängumbä.

⁶² Mäniä teedywiindsønñ tiänaayyø'cy. Mäniä Jesús ñämaayyä:

—Nej, caj mhadsowa'añä. Tii hajxy jaduñ coo xñäxø'owø'øy.

⁶³ Pero cabä Jesús waamb ñä'a mänaañ. Mäniä teedywiindsønñ miänaangumbä:

—Ja'a Dioscøxpä miich ja'a tøyhajt myégät; højts hawäänac pø tøyhajt jaduñ coo miich ja'a Dios tøø xquiexy, coo ja'a Dios xyHuunghaty.

⁶⁴ Mäniä Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduñ nej miich mmäna'añän. Jaduhñhøch mijts nnämaabiä, høøch ja'a Diosquexypä, coooh hajxy xyhixa'añ häña'a maa ja'a Dios yhaoooyhaampiän, ja'a mäjaamøødpä; y coooh jaduñ mmänajtägatsa'añ jocjooty.

⁶⁵ Mäniä teedywiindsønñ ja'a wyit quiøø'ch. Paady quiøø'ch coo hänajty yhawa'anda'agy. Mäniä miänaañ:

—Tøø hädaa craa quiapxtägoy ja'a Dioscøxpä. Tii testigo hajxy njaac wäänämät. Hamdsoo hajxy tøø mmädoy nej tøø quiapxtägoyyän.

⁶⁶ Neby hajxy mmäna'añ.

Mäniä hajxy yhadsooyy:

—Tøø jaduñ quiapxtägoy ja'a Dioscøxpä; ween yho'ogy.

⁶⁷ Mäniä Jesús wyiingudsujøøyyä. Mäniä wiojpä. Mäniä wyiingugoxøøyyä.

⁶⁸ Mäniä ñämaayyä:

—Pø tøyhajt jaduñ coo Dios tøø xquiexy, najuø'ow pøn tøø xquiøxy.

⁶⁹ Jimnä ja'a Pedro hänajty yhäña'ay tøjwiing. Mäniä Pedro ñämejtsä to'oxymoosä tu'ug. Mäniä ñämaayyä:

—Miich ja'a Jesús hijty mmøødwädijpy, túhmäts, ja'a Galileatsohmä.

⁷⁰ Mäniä Pedro ñijitögaxä maa ja'a jäya'ayhajxiän:

—Pätiidä jaduñ mnä'a mädiaacyy.

⁷¹ Tøjpädsømäänäp ja'a Pedro hänajty, mäniä yhiäxägumbä ja'a to'oxymoosä tu'ug. Mäniä moonsä ñämaayy ja'a hajxy hänajty jimä:

—Yø'ø mixy ja'a Jesús hijty møødwädijp ja'a Nazarettsohmä.

⁷² Jadähooc ja'a Pedro ñijitögaxä:

—Tøyhajt, cábøch ja'a craa nhixiä.

⁷³ Mäniäjuøøby ja'a Pedro ñämääyägumbä, ja'a hajxy hänajty jimä:

—Tøyhajt jaduñ coo miich ja'a Jesús hijty mmøødwädity; jaduñ miich mmädiaacpä nebiä Galileatsohmän.

⁷⁴ Mäniä Pedro miänaañ:

—Pø cábøch tøyhajt nmädia'agy, wéenhøch ja'a Dios jaduñ xyajcumädoy. Cábøch ja'a craa nhixiä.

Tuunä ja'a Pedro jaduñ ñä'a mänaañ, mäniä tseye yaaxy.

⁷⁵ Mäniä Pedro quiøxy jahmiech nebiaty ja'a Jesús hänajty tøø miäna'añän: “Cajnä ja'a tseye hänajty ya'axy, tøø miich hänajty tägøøghooc mnijitögaxyii cóogøch tyijy xquia'a hixiä.” Mäniä Pedro jim chohñ. Mäniä tiägøøyy jøøbiä hoyhoy.

27

¹ Coo jioøøyy, mäniä teedywiindsønñhajxy quiojyquiapxytiuuñ møødä martuumädøjc-hajxy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät.

² Mäniä Jesús hajxy cø'øxoch hoy yajcø'ødägø'øy maa ja'a Poncio Pilatän, ja'a hänajty tuumbä gubernador.

³ Ja'a Judas ja'a Jesús hánajty t̄ōo yhawaañ'oy. Coó ja'a Judas yhiŋxy coo ja'a Jesús hánajty yagho'oga'añii, cabá jioot jaduññ ñá'a m̄oc-hajty. Mánitá hii'xmajcpá plataxád'õñ hoy yajwiimbity maa ja'a teedywiindsõñhajxiän, maa ja'a martuumädõjc-hajxiän.

⁴ Mánit miánaañ:

—Tõõch jaduññ ngädieey cooñhä craa ho'cõoc t̄ōo nhawaañ'oy, ja'a cajpä pojpä cádieemiõõdpä.

Mánit hajty yhadsooyy:

—Ca'a yhojts ngüeendä yõ'õduhñ. Miičh mgüeendä yõ'õduhñ.

⁵ Mánitá Judas ja'a xád'õññájtsxäbapõoyy jiiŋby tsajtõgooty. Mánit hoy ñiyo'tõõyynä.

⁶ Mánitá teedywiindsõñ ja'a xád'õññájty pyiwõ'cy. Mánit hajty miánaañ:

—Cab hádaa xád'õññájty hawiinmats nbádaacámät maa ja'a xád'õññájty quiuuy-oxõ'oyän, je'eguiõxpä coo jáya'ay jaduññ t̄ōo tiioogyii ho'cõoc.

⁷ Mánit hajty quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a naax hajty hánajty jiiya'añ, ja'a xõhajpä Tu'tspojstaact, ja'a xád'õññáam ja'a Judas hánajty hoy t̄ōo ñájtsxäbap'õyábä. Je'e hajty hánajty wia'ana'añ cabásantä maa ja'a jáguembájäya'ayhajty ñaaxtäg'õwät.

⁸ Coó ja'a naax hajty jaduññ jiiuuy ja'a xád'õññáam ja'a Judas hánajty hoy t̄ōo ñájtsxäbap'õyábä, paady jaduññ xiõhaty Nõ'ñaax hõxtä jáda'anäbaadyñä.

⁹ Jaduññsá tiõjajty nebiä Jeremias jecy miánaañ, ja'a Diosquexypä: "Mánitá plataxád'õññájty miooyyá hii'xmajc (nebiä judiõshajty t̄ōo ñägapxiän).

¹⁰ Mánitá tu'tspojstaact hajty hoy jiiuy nébiõch ja'a Dios t̄ōo xyhane'emiän."

¹¹ Mánitá Jesús yajmejtsä maa ja'a gobernadorän. Mánit miäyajtõõwä:

—Nej, miich ja'a judiõshajty xguiobiernähajpä.

Mánitá Jesús yhadsooyy:

—Tõyhajt jaduññ nej miich mmána'añän.

¹² Mánitá Jesús ñähwaambéjtä ja'a teedywiindsõñhajty mõõdä martuumädõjc-hajty. Pero cabá Jesús waamb ñä'ägä mánaañ.

¹³ Mánitá Pilato miánaañ:

—Nej, caj miich jaduññ mmädoyyá nebiaty hajty jaduññ xñänõmiänä.

¹⁴ Pero cabá Jesús ñä'ä hadsooyy; paadiä gobernador jiaanch tehñ yagjuõoyy. Cab hánajty ñajuõ'oy nebiaty jaduññ wyiinnmahñdyhádät.

¹⁵ Jaduññsá gobernador hánajty quihdujthaty coo ja'a tsumyjiäya'ay hánajty tu'ug yhoxmach xõõjooty põñ ja'a cu'ug jaduññ ñänõmáp coo yhoxmadsõõjät.

¹⁶ Jiiibiä craa hánajty tu'ug chumyčhána'ay ja'a xõhajpä Barrabás. Tõõ ja'a Barrabás xiõõ hánajty wyi'i wia'xy.

¹⁷ Coó ja'a cu'ughajty hánajty t̄ōo quiõxy hamugõ'oy, mánitá Pilato yajtõoyy:

—Põñ mijts jaduññ mnänõõmby cooñch nhõxmádsät, Barrabás tõgä ja'a Jesús ja'a Cristoha-jpä.

¹⁸ Ñajuõõbiä Pilato hánajty coo ja'a Jesús jaduññ yajcõ'õdägõoyyá je'eguiõxpä coo ja'a quihdujt hánajty quia'a yajmádsõjçäxä.

¹⁹ Jimnä ja'a Pilato hánajty yhäñ'ayñä maa hánajty tiuñän, mánitá Pilato quiapxyñäguejxä ja'a tiõ'oxiõjçäm: "Cab jaduññ cu' mdsaačhtiuuñ; hoyhána'c yõ'õduhñ. Tõõch haamyquioods haxõõg nguma'ay yõ'õgõxpä."

²⁰ Mánitá teedywiindsõñ ja'a cu'ug hajty jiojcapxõoyy coo ween hajty miána'añ coo ja'a Barrabás yhoxmadsõõjät, y coo ja'a Jesús yagho'ogõõjät.

²¹ Mánitá gobernador ja'a cu'ug miäyajtõõgumbä:

—Mädyii hána'c mijts mnänõõmby cooñch nhõxmádsät.

Mánit hajty yhadsooyy:

—Barrabás.

²² Mánitá Pilato yajtõoyy:

—Ja'a Jesúsäts, ja'a xõhajpä ja'a Cristo, nébiõch je'e ndúnät.

Mánit hajty nägõxiä yhadsooyy:

—Mõjpahbet cruzcõxp.

²³ Mánitá Pilato miánaañ:

—Tii haxõõgpä jaduññ t̄ōo tiuñ coo jaduññ yagho'ogõõjät.

Mánit hajty jaduññ yáxcumbä:

—Mõjpahbet cruzcõxp.

²⁴ Coó ja'a Pilato jaduññ yhiŋxy coo ja'a cu'ughajty hánajty quia'a mädowa'añ, coo hajty maas hanaxiä yhaamhada'añ, mánitá nõõ yujwaañ. Mánit quio'õbujy cu'ugwiinduum. Mánit miánaañ:

—Ca'a yhoõch jaduññ mánaamb coo yõ'õ hoyhána'c jaduññ yagho'ogõõjät; mijts jaduññ mánaamb.

²⁵ Mánitá cu'ughajty nägõxiä miánaañ:

—Tøyhajt jaduñ. Højts jaduñ mänaamb mөөd højts nnөөx mөөd højts nmajc.

²⁶ Mäniä Pilato ja'a Barrabás yhöxmajch. Mäniä Jesús yajwojpä. Mäniä yajcө'өdägөөyy coo nөcxy miөjpahbedyii.

²⁷ Mäniä Jesús yajnөcxa ja'a gobernador soldadohajxy. Mäniä Jesús jiuhibigөөyyä ja'a soldadohajxy nägөxiä.

²⁸ Mäniä wyit yajtsijjäxä. Mäniä tsaptswit yajpägөөyyä.

²⁹ Mäniä hapytycoronä piädaacä maa ja'a quiuhduumän. Mäniä paxy yajcө'өгabөөyyä yhahoohyaampiäcө'ө. Mäniä wyiinjiäcädaacä. Mäniä wyiingapxpejtä:

—¡Viva ja'a judíos ja'a guobiernähajxy, viva!

³⁰ Mäniä Jesús wyiingutsujөөyyä. Mäniä paxy piöjcäxä. Mäniä wiojpä quiuhduum.

³¹ Coo yhuuc wiingapxpejtäbä, mäniä tsaptswit yajtsijjägumbä. Mäniä yhamdsoo wit yajpägөөyyägumbä. Mäniä yajnөcxaän maa hänajty miөjpahbedä'añijän.

³² Tu'haamnөcöpä jäya'ay hajxy tu'ug jiojcubaadөөyy ja'a Cirenetsohm bä. Simón hänajty xiөhaty. Mäniä Simón ja'a cruz hadsip yajcajtssowä.

³³ Mäniä hajxy miejch maa jaduñ xiөhatiän Gólgota. Je'eduhñ nänөөmby: “Maa ja'a ho'ogyjiäya'aguiopc nähgäda'aguian.”

³⁴ Mäniä Jesús tsaatyñөө jia yaghuucä ja'a jaanč tehñ tiahmbä. Coo jaduñ yhuucmajch, cab jaduñ chojcy.

³⁵ Mäniä Jesús miөjpahbéjtänä cruzөxp. Mäniä soldadohajxy yhäyө'cy dadoshaam nebiä Jesús ja'a wyit hajxy yajwä'xät. Jaduñdsä tiөjiajty nebiä Diosquexypä jecy miänaañ: “Dadoshaam hajxy yhäyө'cy nébiөch nwiit hajxy jaduñ xyajwä'xät.”

³⁶ Mäniä soldadohajxy jim yhöxtaacy nebiä Jesús hajxy jaduñ wyiinhänä'awät.

³⁷ Mäniä hajxy jim yuugjahy cruzcuhduum tiiguiөxp ja'a Jesús coo төө miөjpahbedyii: “Jesús hädaa, ja'a judíos guobierno hajxy.”

³⁸ Jimä mee'tspä metsc miөjpahbéjtäbä. Cujc ja'a Jesús miähmөөyy, tu'ug hanajtyhaamby, tu'ug hahooyhaamby.

³⁹ Ja'a jäya'ayhajxy hänajty najxpä, wyl'i wyiingapxpejpy hajxy hänajty mөөd hajxy hänajty wyl'i quiuhjägөñ.

⁴⁰ Jaduñ hajxy hänajty ñiñäma'ayii:

—Ja'a, miitč jaduñ mänaañ coo mahñdy ja'a tsajtөc myagjiida'añ, y cumaaxc mahñdy mhädiuna'añ wiingpä. Niyajmänacөjjäts hamdsoo pө төyhajt jaduñ coo miitč Dios xyHuunghaty.

⁴¹ Jaduñ ja'a teedywiindsөñhajxy piamänaambä mөөdä ley-yajnähiөөbiähajxy, mөөdä fariseoshajxy, mөөdä martuumädөc-hajxy.

⁴² —Tөө jaduñ yhuuc wil'i miäyajnäwha'ačh, y caj hamdsoo ñiyajnäwha'adsa'añii. Pө төyhajt jaduñ coo jaduñ guobiernähaty maa ja'a judioshajxiän, ween jaduñ hamdsoo ñiyajmänaayii cruzөxp neby højts jaduñ nmäbөjcämät.

⁴³ Jaduñ төө xnämäayäm coo yHuunghadyii ja'a Diösäm y coo ja'a Dios jaduñ cwieendähada'añ. Pө төyhajt jaduñ coo ja'a Dios jaduñ jiaanč tsocy, ween jaduñ yajnäwha'ačh.

⁴⁴ Jaduñdsä mee'tspähajxy piamänaambä, ja'a hajxy jim mөjpahbetypä cruzөxp.

⁴⁵ Mäniäcujyxiөө ja'a naaxwiimbä wyiingoodsөөyy. Tägөөghorä jaduñ yhjity wiingoods.

⁴⁶ Mäniämnacyxiөө ja'a Jesús mөc yaaxy: “Elí, Elí, lama sabactani”, je'eduhñ nänөөmby: Dios mee'x, Dios mee'x, tiitč jaduñ coo төө xñajtshixө'өy.

⁴⁷ Ja'a hajxy hänajty jim wil'i tiänaabiä, coo hajxy jaduñ miädooyy, mäniä hajxy näje'e miänaañ:

—Elías yө'ө craa jaduñ jia wil'i miөjyaaxyp.

⁴⁸ Mäniä tu'jäya'ay xo'od hoy quioñ päyө'ögiä. Mäniä quiumadsөөyy ja'a tsaatyñөөxunjooty. Cөjx je'e chomө'өy. Mäniä paxy yagjөwөөнөөyy ja'a xo'od. Mäniä Jesús yaghaguubөөyyä neby jaduñ miügät.

⁴⁹ Mäniä häna'c-hajxy wiingpä miänaañ:

—Huug hahijxnä, ween yhuuc cähxө'ögy pө minaambä Elías yajnäwha'adsa'añ.

⁵⁰ Mäniä Jesús jadähöoc mөc yaaxcumbä. Mäniä yho'nä.

⁵¹ Mäniä tsajtөc-hadөөdiuc quiөө'tswa'xy cujjiä. Cөxp jaduñ quiөө'tsohñ. Mäniä hujx ñajxy. Mäniä tsaa jaduñ wia'xy.

⁵² Mäniä ho'ogyjiäya'ajiut may yhawaach. Mäniä ho'ogyjiäya'ayhajxy may jiuypiojcy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty төө miäböquiäbä.

⁵³ Coo ja'a Jesús hänajty төө jiuypiojcy, mäniä ho'ogyjiäya'ayhajxy yhawa'adspädsөөmy, ja'a hajxy hänajty төө jiuypioquiäbä. Mäniä hajxy quiajptägөөyy Jerusalén. Jim hajxy jaduñ yhiyxä nämay.

⁵⁴ Jimä soldadowiindsөñ ja'a Jesús hänajty cwieendähaty mөөdä soldadohajxy. Coo ja'a tsө'ty hajxy jaduñ yhiyx, mäniä hajxy jiaanč tehñ chähgөөyy. Mäniä hajxy miänaañ:

—Tøyhájtám hijty coo hádaa craa hijty Dyioshuungä.

⁵⁵ Jimä tajiäya'ay ja'a Jesús hajxy hánajty wyi'i ñäheebø'øý jäguemduum. Jimä Jesús hajxy hánajty tøø piadsoon Galilea. Tøø hajxy hánajty piuhbety.

⁵⁶ Jimä María hánajtpä ja'a Magdalatsohmä, møødä María ja'a Jacobo tiajhajxy, møødä Zebedeo tio'oxiøjc.

⁵⁷ Coo quioodsøøyy, mänitä mäyøøjäya'ay tu'ug miejch, ja'a xøhájpa José. Jim hánajty choon Arimatea. Pianøcxäbä ja'a Jesús miädia'agy hánajty je'e.

⁵⁸ Mänitä José ja'a Pilato cuhdujt hoy miäyujwa'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ay yajmñácät cruzøxp. Mänitä José ja'a cuhdujt miooyä.

⁵⁹ Mänit jaduhn yajmñajcy. Mänitä poobwit yajñhijty.

⁶⁰ Mänit jaduhn jii by piädaacy tsaajutjooty ja'a naamäajypä. Paadiä José ja'a tsaajut hánajty tøø yajtajyii, jii by hánajty piäda'aga'añii coo hánajty tøø yho'ogy. Mänitä tsaajut yhahämoomtägooy tsaahaam maa ja'a Jesús hánajty tøø ñäaxtägø'øyän. Mänitä José wyiimbijty.

⁶¹ Jimä María Magdalatsohmähajxy miähmøøyy møødä María tu'ugpä. Jim hajxy hánajty yhäña'ay maa ja'a Jesús hánajty tøø ñäaxtägø'øyän.

⁶² Viernes ja'a Jesús jaduhn yho'cy. Cujaboom ja'a teedywiindsøñhajxy miejch maa ja'a Pilatän møødä fariseohajxy.

⁶³ Mänitä Pilato ñämaayä:

—Miich møjteedy, ja'a craa häxøøý hó'cäbä, tøø hijty miäna'añ cooc tyijy cumaaæc hijty jiiyjpiøga'añ. Pero nä'ä hønñdaac jaduhn.

⁶⁴ Entonces, quex ja'a soldado jim maa tøø ñäaxtägø'øyän, jaduhn hajxy jaduhn jim yhadäna'awät jadu'tsuhm. Jadhñdsä Jesús miägu'ughajpá ja'a ñäaxni'x hajxy nøcxy quia'a yajpádsøømä. Jadhñdsä cu'ug hajxy quia'a nämá'awät cooc tyijy tøø jiiyjpiøcy. Maas hanaxiä hajxy jaduhn cu yhoñdaacy quejee ja'a Jesús hijty yhoñda'aguian.

⁶⁵ Mänitä Pilato miänaañ:

—Xiidsä soldadohajxy. Ween hajxy jim nøcxy yhadäna'ay neby jaduhn quia'a pädsømat.

⁶⁶ Mänit soldadohajxy jim quiejxä hadänaabiä. Mänitä tsaajut hajxy xioøjøøyy ja'a jim hämoomnaabiä maa ja'a tsaajuthaawän. Mänit hajxy jim miähmøøyy.

28

¹ Cujaboom näxøø jopyñä, mänitä María Magdalatsohmä jim miejch maa ja'a Jesús hánajty tøø ñäaxtägø'øyän møødä María tu'ugpä.

² Mänitä hujx møc ñajxy. Jimä Dios ja'a mioonsä hánajty tu'ug tiäna'ay. Tsajpootyp hánajty tøø choon. Mänitä tsaajut jiihämoomy ja'a hijty hijpá juthaguum. Mänitä yhoxtaacy tsaanähgøxp.

³ Jaanch tehñ yhaamb hánajty je'e. Jaanch tehñ pioob ja'a wyit hánajty.

⁴ Coo ja'a soldado ja'a Diosmoonsä hajxy yhiixy, mänit hajxy tiägøøyy tsäyubiiä. Jaanch tehñ chähgøøby hajxy hánajty. Mänit hajxy quiädaayy. Jaduhn hajxy miähmøøyy nebiä ho'ogypiän.

⁵ Mänitä María hajxy ñämaayä ja'a Diosmoonsäm:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øý. Nñajuøøbiøch jaduhn coo ja'a Jesús hajxy mhøxta'ay, ja'a hijty tøø miøjpahbedyijäbä.

⁶ Cabä jii; tøø jiiyjpiøcy neby hijty tøø miäna'añän. Min hajxy huug hiç maa tøø ñäaxtägø'øyän.

⁷ Coo hajxy jaduhn mhixät, mänitä miägu'ughajpá hajxy nøcxy paquiä mhawaanä coo jaduhn tøø jiiyjpiøcy, coo jaduhn ñøcxø'øga'añ Galilea. Jim hajxy jaduhn mbaada'añ. Jadhñhøch mijts nhawaanäm.

⁸ Mänitä María hajxy hoy yhiixy paquiä maa ja'a Jesús hánajty tøø ñäaxtägø'øyän. Jiiábä hajxy chähgø'øý, jiiábä hajxy xioonda'agy. Mänitä miägu'ughajpá hajxy hoy yhawaanä päyø'øguiä.

⁹ Tu'haamnøcxpá ja'a Jesús ñäguehxtøøxy. Mänitä María hajxy yajpoo'xä. Mänitä Jesús hajxy wyiingumedsøøyy. Mänit hajxy tiecymiämänøøyy. Jaduhn hajxy wyiingudsähgøøyy.

¹⁰ Mänit hajxy ñämaayä:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øý. Nøcxhøch ja'a nmägu'ughajpá hajxy hawáañäc coo hajxy jim ñøcxät Galilea, cooch hajxy jim xpiaada'añ.

¹¹ Coo ja'a María hajxy hánajty tøø wyiimbity maa ja'a Jesús hánajty tøø jiiyjpiøquiän, mänitä soldadohajxy näje'e nøcxy cajpooty, ja'a hajxy hánajty tøø yhadäna'ayäbä. Mänitä teedywiindsøñ hajxy hoy yhawaanä nebiaty hajxy hánajty tøø yhiixy.

¹² Mänitä teedywiindsøñhajxy hoy miøødmädia'agy ja'a martuumädøjc-hajxy neby hajxy jaduhn quioyquiapxytiünät. Mänitä soldado xädø'øñ hajxy may miooyä.

¹³ Mänitä soldadohajxy ñämaayä:

—Jaduhñ hajxy mmáná'anät coo hajxy coods mmaaho'cy, y coo ja'a Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy hoy yajpädsømyii.

¹⁴Y coodsä gobernador jaduhñ miädoyhádät, højts jaduhñ nyajmäbögäp. Jaduhñ hajxy xquia'a capxpáadät.

¹⁵Mänitä soldado ja'a xädø'øñ hajxy wyiingpøjcy. Mänit hajxy hoy jiatcø'øy neby hajxy hänajty tøø ñäma'ayiiän. Jaduhñsä judioshajxy miädia'agyñä høxtä jäda'anäbaadyñä.

¹⁶Mänitä Jesús miägu'ughajpähajxy jim ñøcxy Galilea, ja'a nämajtu'ugpä. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a tuñän maa ja'a Jesús hänajty tøø ñägaxiän.

¹⁷Coo ja'a Jesús hajxy yhiixy, mänit hajxy wyiingudsähgøøyy, hoy hajxy hänajty näje'e quia'a ja mäbøcy hamuumdu'joot.

¹⁸Mänit hajxy wyiingumedsoøyyä. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Tøøchä Dios cuhdujt cøxiä xmio'oy jim tsajpootyp, møød hädaa yaabä naaxwiin.

¹⁹Nøcx hajxy wiinduhmyhagajpt. Yajwiingapxø'ow hajxy nébiøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Jaduhñ hajxy myajnábétät ja'a Diosteedycøxpä, møødä høøhcøxpä, møødä Dioshespíritucøxpä. Høøch ja'a Dios xyHuonghajp.

²⁰Jaduhñ hajxy myajnähixø'owät coo hajxy jaduhñ miäbögät nebiátyhøch mijts tøø nhane'emiän. Mjahmiédsäp hajxy jaduhñ cooçh mijts nmøødhida'añ cøjxta'axiøø høxtä coonä naaxwiimbä wyiimbídät.

San Marcos

¹ Jaduhnä Diosmädia'agy chohnda'agy ja'a Jesucristocøxpä, neby jiajty, neby yhabejty. Dioshuungä Jesucristo je'eduhn.

² Jaduhn jim cijaay myiñ nocyjiooty, ja'a Isaiäs jecy quiujähyyäbä. Ja'a Isaiäs, je'e ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'x. Jaduhnä Dios ja'a yHuung jecy ñämaayy: Huuc mäadow, chámhøchä nguguexy nguejxø'øga'añ maa miich mnøcxø'øwa'añ. Je'e ja'a mädia'agy nøcxy yajwa'xa'añ coo miich jim nøcxy mwäditaambä.

³ Mänitä Dios jiaac mänaañ:

“Pactúumhøchä nguguexy nøcxy wiädita'añ. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädoyhada'añ coo ja'a wiingapx jøjcapxøøbiä jim tøø quiäda'agy pactuum, mänit hajxy nøcxy wyiingapx jøjcapxø'øwa'añii coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'ød,

coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy miäbøjcät, ja'a hajxy mWiindsønghadaambiä.”

Ja'a Juan jaduhn nänøømä, ja'a hänäjty mäyajnäbetaambä.

⁴⁻⁵ Mänitä Juan je'e jiaančh tägøøyy mäyajnäbejpä jim jäguemduum, maa ja'a møjnøø hänäjty xiøhatiän Jordán. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch maa ja'a Juan hänäjtiän. Jim hajxy hänäjty chooñ maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Judea, møød jim maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Jerusälén. Mänitä Juan ja'a cu'ug tägøøyy yajwiingapxøøbiä coo hajxy ñäbétät, weenä jiootä wyiinmahñdy hajxy yajtägach. Jaduhnä Dios ja'a piojpä quiädieey hajxy yajnáhwäatsät. Mänitä cu'ugä piojpä quiädieey hajxy ñägapxy. Jaduhn hajxy hänäjty miäna'añ cooc ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy hänäjty ñajtshixø'øwa'añ. Mänit hajxy ñäbejnä.

⁶ Ja'a Juan, camellopøjt hänäjty wyithajpy. Wajhac hänäjty wiønhajpy. Mu'u hänäjty chu'uchhajpy. Møjtsiinøø hänäjty yhu'uyghajpy.

⁷ Mänitä Juan ja'a cu'ug yajwiingapxøøyy: “Jimhøchä njamiøød tu'ug jiaac medsa'añ yajwiingapxøøbiä. Maas mäjaamøød je'e miedsa'añ quejeech høøch. Cábøch cuhdujt jaduhn njaty møødä nebiä cuhdujt je'e miøødän, ja'a jaac medsaambä.

⁸ Coo mijts nyajnäbejty, nøøhaam mijts nyajnäbejty. Pero ja'a jaac minaaambä, Diosh-espírituham hajxy jadähooç xyajnäbejtägatsa'añ.” Jaduhnä Juan miänaañ.

⁹ Cujequiä Jesús jim miejch maa ja'a Juan hänäjty miäyajnäbetiän, jim maa ja'a møjnøø hänäjty xiøhatiän Jordán. Jimä Jesús hänäjty tøø chooñ maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret, jim maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Galilea. Mänitä Juan ja'a Jesús yajnäbejty.

¹⁰ Tuunä Jesús ñä'a tø'ødspädsøømy, mänit yhjxy coo ja'a tsajt yhawaach. Mänitä Jesús ja'a Dioshespíritu yhjxy coo hänäjty ñägäda'agyii nebiä paloman.

¹¹ Mänitä Dios jim quiuhgapxnajxy tsajpootyp. “Høøch miich tu'uguiä nHuunghajpy. Miich jiaančh tehñ chojpy. Miich njaančh tehñ quiumaaby.” Jaduhnä Jesús ñämaayyä.

¹² Mänitä Jesús miødhtäjt pactuum ja'a Dioshespíritu.

¹³ Mänitä Jesús jim piuhwaatsä. Nidiuhn jim miähmøøyy. Jagooyyä animalhajxy hänäjty jim wiädity. Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a møjcu'ugong. Mänitä Jesús jia tägøøyyä jøjcapxøøyyäbä. Juxychägüi'xxøø ja'a Jesús jim yhiyty jäguemduum. Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a Diosmoonsähajxy ja'a jim tsajpootypä. Mänitä Jesús piuhbejtä.

¹⁴ Ja'a Juan, cujey je'e chuumä. Coo je'e jaduhn chuumä, mänitä Jesús jim ñøctägajch Galilea. Mänitä Jesús ja'a cu'ug tägøøyy yajwiingapxøøbiä ja'a Diosmädia'agy cooc hänäjty yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa hänäjty yajcähxø'øga'añ.

¹⁵ “Habäatnäp jaduhn coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'øga'añ. Paadiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Weenä mjootä mwiinmahñdy hajxy myajtägach. Weenä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixø'øy.” Jaduhnä Jesús miänaañ.

¹⁶ Cujequiä Jesús tägøøyy wädjipä maa ja'a mejy hänäjty xiøhatiän Galilea. Jim hänäjty wiädity mejypia'a, mänitä jäya'ay metsc yhjxy, ja'a Simón møødä piuhya'ay Andrés. Hacxmats ja'a Simónhajxy hänäjty tiuunghajpy. Jiibiä yhacxjohmd hajxy hänäjty piäda'agy mejjiooty.

¹⁷ Mänitä Simónhajxy ñämaayyä:

—Jam hajxy wädjítäm. Je'e mijts hijty mduunghajpy, hacxmats. Wiingtuung høøch mijts nmo'owaamby. Nyajnähixø'øwäambiøch mijts nebiä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxø'øwät —nøømä Jesús miänaañ.

¹⁸ Tuunä jaduhn ñä'a mänaañ, mänitä Simón ja'a yhacxjohmd hajxy hoy ñajtswidso'øy mejypia'a. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy.

¹⁹ Weeñtiä ja'a Jesúshajxy hänäjty tøø miejypia'ayo'oy, mänitä Jesús ja'a Zebedeo yhjxy møødä yhuunghajxy, ja'a Santiago møødä Juan. Barcohuungooty ja'a Zebedeohajxy hänäjty yhäña'ay. Jiibiä yhacxjohmd hajxy hänäjty yhaxodso'øy.

²⁰ Mänitá Jesús ja'a Santiago mišjyaaxy mōōdā Juan. Mänitá Santiago ja'a Jesús hajxy piadu'ubōjpa. Nähgueec ja'a tieedy hajxy jiiby barcohuungooty mōōdā mioonsāhajxy.

²¹ Mänitá Jesús hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hānajt xiōhatiān Capernaum. Coō ja'a poo'xxiō yhabaaty, mānit hajxy jiiby tiāgōōy tsajtōgooty. Mänitá Jesús ja'a cu'ug tiāgōōy yajwiingapxōōbiā.

²² Mänitá cu'ughajxy yagjuōōy coogā Jesús hānajt hoy yajnāhixō'oy nebiā mōjcu'uhdujtmōōdpān. Maas hōyyāc hānajt yajnāhixō'oy quejee ja'a hāna'c-hajxy, ja'a Diosmādia'agy hajxy hānajt naxy yajnāhixōōbiā tsajtōgooty.

²³ Jiibiā māhdiōjc hānajt tu'ug tsajtōgooty, tōō hānajt yajtāgō'oyii ja'a mōjcu'u. Mänitá mōjcu'u tiāgōōy yaaxpā mōc:

²⁴ —Miich Jesús, Nazaret miich mdsōōn. Tii hōjts coō xmiādsibō'oy. Hōjts jaduhñ xjia wi'i yajcuhdāgoyyaamb, túhmāts. Nnajuōōbiōch pōñ miich. Miichā Dios xyHuunghajp —nōmā māhdiōjcā mōjcu'u yajmānaañ.

²⁵ Mänitá Jesús ja'a mōjcu'u yhojy:

—Hamón, jua'ads jim maa yō'ō māhdiōjcān —nōmā Jesús miānaañ.

²⁶ Mänitá mōjcu'u ja'a māhdiōjc je'e yajpojpaaty. Yāaxābā māhdiōjc nāhwaatsā. Ja'a mōjcu'u jaduhñ yajyaax.

²⁷ Coō ja'a Jesús ja'a māhdiōjc jaduhñ yajnāhwaach, jiaanč tehñ yagjuōōy ja'a cu'ughajxy jaduhñ nāgōxiā. Mānit hajxy tiāgōōy niñāmāyyābā:

—Maa yō'ō craa cuhdujt jaduhñ tōō ñā'ā mahñ piōcy coō yō'ō māhdiōjcā mōjcu'u jaduhñ yajnāhwaatsā. Nej, hawiinjemyguiuhdujtāda'a miōōdājā —nōmā Jesús ñānōōmā.

²⁸ Paquiā mādia'agy jim wia'xy Galileanaaxooty wiinduhmyhagajpt coō ja'a Jesús ja'a miōcmājaa hānajt tōō yajcāhxō'ōy.

²⁹ Coō ja'a Jesús hajxy jiiby chajtōjpdāsōōmy mōōdā jamiōōdtōjc, mānit hajxy jim ñōcxy maa ja'a Simōnghajxy hānajt chāna'ayān mōōdā Andrés. Quipxiā Santioghajxy hānajt choonā mōōdā Juan.

³⁰ Ja'a Simón ja'a miō'ōdhoc, pa'amgō'naaby hānajt je'e. Tobia'am hānajt miōōd. Coō ja'a Jesús jim miejch maa ja'a Simón tiōjcān, mānitá Jesús yhawāāñāxā coō ja'a pa'amjāya'ay hānajt jiiby tōgooty.

³¹ Coō ja'a Jesús tiōjtāgōōy, mānitá pa'amjāya'ay wyidsō'cy. Mānitiā ja'a tiōy tiōjch. Mänitá Jesús yajcaayyā yaghuucā ja'a Simón ja'a miō'ōdhoc.

³² Mänittsuu, coō ja'a xōō hānajt tōō quiuhnaxy, mānitá Jesús pa'amjāya'ay may yajnāmejtsā, jim maa ja'a Simón tiōjcān, mōōdā mōjcu'umōōdpāhajxy.

³³ Jimā cu'ughajxy hānajt may tiāna'ay tōghaawjooty.

³⁴ Mänitá Jesús jāya'ay may yajpa'amnajxy. Madiu'ujā pa'am hajxy hānajt miōōdā. Mōōdā mōjcu'umōōdpāhajxy, yajnāhwaatsā hajxy je'ebā. Mänitá Jesús ja'a mōjcu'u yhanehmy coō hajxy quia'a cāpxāt, je'eguiōxpā coō ja'a Jesús hānajt ñajuō'oyii pōñ je'e.

³⁵ Cujaboom, je'enā hānajt wyiingoodsā, mānitá Jesús piādō'cy. Mānit tiōjpdāsōōmy. Mānit jim ñōcxy jāguemduum. Mänitá Tieedy hoy pia'ya'axy.

³⁶ Coō jobōōy, mānitá Simōnghajxy yhijxy coō Jesús hānajt tōō tiu'ubōcy. Mānit hajxy tiu'ubōjcy hōxtaabiā.

³⁷ Coō ja'a Jesús piaatā, mānit ñāmaayyā:

—Jim miichā cu'ug xjia wi'i yajtōy maachā ndōjcān.

³⁸ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jam hajxy wiingtuum wādjtām maa ja'a cajpt wiingonbān. Jadúhñhōchā cu'ugā Diosmādia'agy jim yajwiingapxōōbiāt. Jadúhñhōch nwiinguexiā coochā Diosmādia'agy wiinduhmyhagajpt nmāwādītāt.

³⁹ Mänitá Jesús tiāgōōy wādijpā tsajtōjc-tsjtōjc wiinduhmyhagajpt jim Galileanaaxooty. Ja'a Diosmādia'agy hānajt yajwiingapxōōy, mōōdā pa'amjāya'ay hānajt yajnāhwaatspā, ja'a hajxy mōjcu'umōōdpā.

⁴⁰ Mänitá Jesús pa'amjāya'ay ñāmejtsā tu'ug, ja'a leprapa'ammōōdpā. Mänitá Jesús wyiinjicādaacā, miānuu'xtaacā:

—Pō chojpy miichā mjoot jaduhñ, hōōch hādaa nba'am yajnāhwātsāc —nōmā Jesús ñāmaayyā.

⁴¹ Mänitá māhdiōjc ñāxuu'tsā. Mānit ñāhdoonā. Mānit ñāmaayyā:

—Tii coō quia'a cabā. Tōō jaduhñ mnāhwa'āch.

⁴² Tuunā ja'a Jesús jaduhñ ñā'ā mānaañ, mānitiā māhdiōjcā pia'am ñāhwaatsā.

⁴³⁻⁴⁴ Mānit miāgapx yhanehmā:

—Huuc mādow, cab jaduhñ pōñ mhawāānāt coō tōō mba'amnāhwa'āch. Tu'uda'aquiā jim mnōcxāt maa ja'a teediān, ween jaduhñ xyhixy coō tōō mjaanč pa'amnāhwa'āch. Mānit mguyoxō'ōwāt nebiā Moisés jecy yhanehmān, jaduhñā cu'ughajxy ñajuō'ōwāt coō tōyhajtā mba'am tōō jiaanč naxy —nōmā Jesús miānaañ.

⁴⁵ Pero cabá craa ñä'ä mädia'agymiäbøjcy, ja'a pia'am hñanjaty tøø yajñähwa'achñijäbä. Coo tiu'ubøjcy, mänit tiägøøyy mädiacpä nebiaty hñanjaty tøø jiaty. Wiinduhmyhagajptä mädia'agy jaduñ wia'xy. Coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy jaduñ miädoyhajty coo ja'a Jesús hñanjaty miäyajpa'amnaxy, mänitä Jesús hajxy tiägøøyy høxtaabii coo ja'a pia'amhajxy yajñäxäät. Paadiä Jesús hñanjaty quia'a cajptägøøwaañnä coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy hñanjaty jia wi'i ñämech. Paadiä Jesús miähmøøñä jäguemduum maa jäya'ay quia'a hitiän. Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay may ñämejtsä. Wiinduhmyhagajptjaty hajxy hñanjaty chooñ.

2

¹ Cujequiä Jesús jadähooc quiajptägøøyy Capernaum. Mänitä mädia'agy wia'xy coo hñanjaty jim tøø miéjtscumbä.

² Mänitä jäya'ayhajxy may miejch maa ja'a Jesús hñanjaty miejtsta'aguiän. Paquiä ja'a tøjc jaduñ yhuich. Høxtä tøgubiaady hajxy miejch. Mänitä Jesús ja'a cu'ugä Diosmädia'agy tiägøøyy yajwiingapxøøbiä.

³ Mänitä pa'amjäya'ay tu'ug quiøømiejtsä cøømucy tecymiucy. Nämädaaxcä jäya'ayhajxy hñanjaty quiøøy tsajiooty.

⁴ Cabä pa'amjäya'ay hñanjaty hoy yajmedsa'añii maa ja'a Jesúsän, coo ja'a jäya'ayhajxy hñanjaty jiaanč tehñ miayyä. Mänitä mähdiøjc miäbejtä cuhjodijñähgøøxp. Mänitä tøjc hajxy weeñtiä yajcuhwaach, jim mädoyyä maa ja'a Jesús hñanjaty pia'täna'ayän, mäduhñtiä pa'amjäya'ay hoy ñänaxy. Mänit jaduñ quiuhdøøñajxä tsajiooty. Jiiby hoy quiäda'agy maa ja'a Jesús wyiinduumän.

⁵ Paadiä pa'amjäya'ay yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, ñajuøøby hajxy hñanjaty coo ja'a pia'am hñanjaty yajñaxäaäxä. Coo ja'a Jesús jaduñ yhiixy coo ja'a miädia'agy hñanjaty miäbøgäaäxä coo hñanjaty miäyajtso'oga'añ, mänitä pa'amjäya'ay ñämaayyä:

—Mägu'ughajpä, tøø ja'a mboj tøø ja'a mgädieey xñähwa'ach —nømä Jesús miänaañ.

⁶ Jiibiä häna'c-hajxy hñanjaty näje'e piahäña'ay, ja'a Diosmädia'agy hajxy naxy yajñähixøøbiä tsajtøogooty. Jiiby hajxy hñanjaty miämädoonaabiä. Mänit hajxy näje'e miänaañ quiopcooty:

⁷ “Tii yøø craa jaduñ coo miäna'añ cooc tyijy yøø pa'amjäya'ay piojpä quiädieey tøø yajñähwäatsäxä. Cap pøn cuhdujt miøødä coo jäya'ayä piojpä quiädieey yajñähwäatsät; jagooyyä Dios tu'uguä miøødä.”

⁸ Ñajuøøyy ja'a Jesús jaduñ waambaty hajxy hñanjaty miädia'agy quiopcooty. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Tii hajxy jaduñ coo mwi'i miädia'agy mgopcooty.

⁹⁻¹¹ Høøch, Diosquëxyhøch høøch, päadyhøch cuhdujt nmøødä coothä jäya'ayä piojpä quiädieeyhajxy yaa nyajñähwäatsät hädaa yaabä naaxwiin. Hädaa mähdiøjc, nyajpa'amnaxäambiic hädaa. Jadühñhøch nyajcähxøøga'añ cooch njaanč Diosquëxiä. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhäjpät cooch cuhdujt njaanč nmøødä coothä jäya'ayä piojpä quiädieeyhajxy nyajñähwäatsät —nømä Jesús miänaañ.

Mänitä pa'amjäya'ay ñämaayyä:

—Tänaayyøøg. Widsøøg yøø mdsaa. Nøcxnä maa ja'a mdøjcän.

¹² Tuunä ja'a Jesús jaduñ ñä'ä mänaañ, mänitä pa'amjäya'ay jiaanč möcpøjcy. Mänit tiänaayyøøcy. Mänitä chaay wyidsøøcy. Mänit tiu'ubøjnä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ yhiixy, mänit hajxy nägøxiä jiaanč tehñ yagjuøøyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Ni mänaa højts jaduñ nga'a hixäm.

Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgøøyy.

¹³ Mänitä Jesús ñøcxtägajch maa ja'a mejjiän. Mänitä jäya'ay jim may ñäméjtsägumbä. Mänitä Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxøøyyä.

¹⁴ Jimä Jesús hñanjaty miejypia'ayo'oy, mänitä Leví yhiixy, ja'a Alfeo yhuung. Jim hñanjaty yhäña'ay meexäpa'a maa hajxy hñanjaty yajñähjuudiu'udiän. Mänitä Leví ñämaayyä:

—Jam wädijtäm —nømä Jesús miänaañ.

Mänitä Leví tiänaayyøøcy. Mänit piadu'ubøjcy.

¹⁵ Mänitä Jesushajxy wioowä mägaabiä maa ja'a Leví ja'a tiøjcän, møødä jiamioødtøjc. Nämayyä jäya'ayhajxy jim piamejch, ja'a Jesús hajxy hñanjaty pawädijpä. Jiibiä yajñähjuudiutpädøjcä Jesús hajxy hñanjaty may miøødcaamiucy miøødhuucmucy, møødä cuboj cugädieediøjc.

¹⁶ Jiibiä fariseoshajxy hñanjaty näje'e miähee'pna'ay, møødä häna'c-hajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hñanjaty naxy yajñähixøøbiä tsajtøogooty. Coo ja'a Jesús hajxy jaduñ yhiixy coo ja'a yajñähjuudiutpädøjc-hajxy hñanjaty miøødcaamiugyii møødä cuboj cugädieejäya'ayhajxy, mänitä Jesús ja'a jiamioødhajxy ñämaayyä:

—Yøø mwiindsøn, tii yøø yajñähjuudiutpädøjc coo miøødcaamiucy, møød yøø cuboj cugädieejäya'ay —nømä fariseoshajxy miänaañ.

¹⁷ Miädoow ja'a Jesús jaduñ coo hajxy jaduñ miänaañ. Mänit hajxy ñämaayä:

— Põn jaduñ mœc, cab hajxy yajtssooyø'oy. Põn jaduñ pa'ammøød, je'eds hajxy jaduñ yajtssooyøøby. Páadyhœch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin cooçhä cuboj cugädiebiähajxy nnämä'awät coo ja'a yhaxøøgwiiimahñdy hajxy ween ñajtsixø'oy. Põñac tyijy pojpä cädieey ca'a møød, cábœch hajxy je'e waamñb nnäma'awa'añ —nømä Jesús miänaañ.

¹⁸ Cujecy, jimä Juan ja'a jiamiøødhajxy hänäjty jaguiay yhity, møødä fariseoshajxy näje'e. Mänitä jäya'ayä Jesús hajxy hoy näje'e miäyajtøy:

— Yø'ø Juan ja'a jiamiøødhajxy, jaguiay hajxy yø'ø yhity, møød yø'ø fariseoshajxy. Pero miichä mjamiøødhajxy, cab hajxy jaduñ yhiijpä. Tisän —nømä Jesús ñämaayä.

¹⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

— Coo ja'a pœc ja'a hu'ug naxy jiadyii, cabä jäya'ayhajxy yhity jaguiay, ja'a hajxy woybä wichpä, coo ja'a jamiø'ød hajxy hänäjty wyiingay wyiinhu'ugy. Cab hajxy hänäjty jiootmay-haty.

²⁰ Pero habaadääñnäp jaduñ cooçh yaa ndsoonaañnä. Mänitœch mäbõjnäbä ja'a njamiøødhajxy yhida'añ jaguiay. Jootmayhadaamñb hajxy hänäjtän.

²¹ Ni pøñä tucwit quia'a hagøoyø'oy jemywyithaam. Ja'a jemywyit, mógap je'e. Ja'a tucwit, cøødsäp je'ebä. Maas hanaxiä jiaac pagøødsät.

²² Jaanä jaduñduñbä, ni pøñä jemyvyino quia'a cudemø'oy tucwajhacxujiooty. Jaac xúnäp ja'a jemyvyino jaduñ. Mägøødsø'øb ja'a tucwajhacxuy jaduñ. Cøxäp ja'a jemyvyino yhøxyocy. Nä'ägä tågöyyäp jaduñ nämetsc. Tågöyyäp ja'a tucwajhacxuy. Jaanä tågöyyäbä jemyvyinäbä. Páadiädsä jemyvyino hajxy quidumø'oy jemywiahacxujiooty —nømä Jesús miänaañ.

²³ Poo'xxiøøjooty hänäjty je'e, jimä Jesús hajxy hänäjty wiädity trigocamjooty, møødä jiamiøødtøjc. Mänitä jiamiøødhajxy yohguiujc tågøoyy trigowiingädsujtspä. Je'e hajxy hänäjty jioø'xaamby.

²⁴ Jimä Fariseoshajxy hänäjty näje'e piawädiijpä. Mänitä Jesús ñämaayä:

— Tii yø'ø mjamiøødhajxy coo trigowiingädsuch poo'xxiøøjooty. Nej, cab hajxiäda'a ñajuø'oyä coo ja'a cuhdujt jaduñ myiñä coo hajxy jaduñ mga'a túnät poo'xxiøøjootiä —nømä fariseoshajxy miänaañ.

²⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

— Nej, cahnä Diosmädia'agy hajxy mgapxiä coo ja'a Davidhajxy jecy yäho'pøjcä møødä jiamiøødtøjc.

²⁶ Ja'a Abiatar hänäjty tuumñb teedywiindsõñ. Mänitä David jiiyb tågøoyy Diostøogooty. Mänitä tsajcaagy quiaayy, ja'a teedyhajxy hänäjty tøø quiuoyoxø'oyäbä Dioswiinduum. Mänitä David ja'a jiamiøødtøjc piuhmooyy. Hoorä, cabä cuhdujt hänäjty myiñ coo ja'a David ja'a tsajcaagy hajxy jaduñ quiáyät. Jagooyyä teedy cuhdujt hajxy hänäjty miøødä coo hajxy quiáyät.

²⁷ Mänitä Jesús miänäängumbä:

— Paadiä Dios ja'a poo'xxiøø quiunuu'xy, weenä jäya'ayhajxy mänit pioo'xy. Mijts jaduñ ja mänaamñb, paadiä Dios ja'a jäya'ay piäda'agy cooc tyijy ja'a poo'xxiøø hajxy wyiingudsähgø'øwät. Cab jaduñ ñä'ä tøyyä.

²⁸ Cooçh jaduñ nDiosquexiä, páadyhœch cuhdujt nmøødä cooçh nmähané'emät høxtä poo'xxiøøjootypaady —nømä fariseoshajxy ñämaayä.

3

¹ Mänitä Jesús jadähooc tiøjtågøoyy tsajtøogooty. Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug cø'øma'ad.

² Jimä fariseos ja'a Jesús hajxy hänäjty miähee'pna'ay pø jaanœh mäyajpa'amnaxaamñb hänäjty je'e poo'xxiøøjooty. Wiinmahñdy hajxy hänäjty yhøxtaaby nebiä Jesús hajxy yajts-
sumøøjät.

³ Mänitä cø'øma'adpä ñämaayyä:

— Tänaayyø'øg. Miñ yañ cujc täna'aw —nømä Jesús miänaañ.

Mänitä mähdiojc jaduñ quiudiuuñ.

⁴ Mänitä fariseoshajxy ñämaayyä:

— Nebiä cuhdujt myiñ coo hajxy ndúunämät poo'xxiøøjooty, hoy tøgä haxøøgä. Nej, jaduñä cuhdujt myiñ coo jäya'ay hajxy nyajtsóocämät poo'xxiøøjootiä, tøgä jaduñ myiñ coo jäya'ay hajxy nyaghó'cämädä —nømä Jesús miänäängumbä.

Pero cabä fariseoshajxy waamñb ñä'ägä hadsooyy.

⁵ Mänit hajxy wyiinhee'ppejtä, mäduññtiä Jesús hajxy hänäjty jiuhdänaawiädity. Jootmay-hajpä Jesús hänäjty coo ja'a fariseos ja'a cø'øma'adpä hajxy hänäjty quia'a näxuuçh. Cabä Jesús hänäjty jiootcuçjä. Mänitä mähdiojc ñämaayyä:

— Xajtøw yø'ø mgø'ø.

Mänitá quiø'ø jiaančh xajtøøyy. Tuunä jaduħn ñä'ä xajtøøyy, mänitiä quiø'ø yhoøøyy.

⁶ Mänitá fariseoshajxy wyiimbijty. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a Herodes jiamioødhajxiän. Ja'a Herodes, gobiernä hánajty tiuumby. Mänitá fariseoshajxy nägøxiä quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy yajyagho'ogøøjät.

⁷ Coo ja'a Jesús hajxy jiihy chohñ tsajtøgooty møødä jiamioødtøjc, mänit hajxy jim ñøcxtägajch maa ja'a mejypia'ajan. Jimä jäya'ayhajxy hánajty may piawädity. Galilea hajxy hánajty chooñ.

⁸ Tøø ja'a mädia'agy hánajty wia'xy wiinduhmyhagajpt coo ja'a Jesús madiu'u hoy-yagjuøøñäjatypä hánajty yajcähxøøgy. Coo ja'a jäya'ay ja'a mädia'agy hajxy jaduħn miädooy wiinduhmyhagajpt, mänitá Jesús jäya'ay may ñämejtsä. Wiinduhmyhagajpt hajxy hánajty chooñ, møød jim Judeanaaxooty, møød jim Jerusalén, møød jim Idumea, møød jim Jordánmøjnøøhawiiimb, møød jim Tiro, møød jim Sidón.

⁹⁻¹⁰ Coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy hánajty may tøø yajmøcøgyii, paadiä Jesús hánajty jia wi'i ñähdon'añii ja'a jäya'ayhajxy jaac pa'ammøødpä, ween hajxy jaduħn ñähwaatspä. Høxtä niyhanø'tsmüjçap hajxy hánajty. Mänitá Jesús ja'a jiamioødtøjc ñämaaay coo barcohuung hajxy jim nähix hahixø'ø miähñä'awät, jaduħnä Jesús jiihy paquiä piédät coo hánajty pianø'øds'añii ja'a cu'ug.

¹¹ Jimä jäya'ayhajxy hánajty wiädijpä ja'a møjcu'umøødpä. Homiaajä Jesús hajxy hánajty yhiy, mänitá Jesús hajxy hánajty wyiinjjcäda'agy, mänitá Jesús hajxy hánajty ñäma'ay:

—Dios miich xyHuunghajp —jaduħnä møjcu'umøødpähajxy hánajty wyl'i ya'axy.

¹² Mänit hajxy yhanehmä coo ja'a Jesús hajxy quia'a nägäpxät majiäya'ayhagujc. Ja'a Jesús jaduħn hanehm.

¹³ Mänitá Jesús jim ñøcxy tunguhduum. Mänitá Jesús ja'a jiamioød miøjyaaxy, pøñ hánajty hoy quipxy miøødwäditaamby. Coo hajxy jim quioo'ty maa Jesús hánajtiän,

¹⁴ mänit hajxy nämajmetsc wyiinguejxä coo ja'a Jesús hajxy quipxy miøødwädität, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy ñøcxy yajwa'xy.

¹⁵ Mänitá cuhdujt hajxy miooyä coo jäya'ay hajxy yajnähwá'adsät, ja'a hajxy møjcu'umøødpä.

¹⁶ Jaduħnä Jesús ja'a jiamioødhajxy hánajty xiøhaty, ja'a hajxy nämajmetspä. Tu'ug hánajty xiøhaty Simón. Je'e ja'a Jesús yajxøbejt Pedro.

¹⁷ Jimä Zebedeo yhuunghajxy hánajtypä, ja'a Santiago møødä Juan. Jue'e hajxy yajxødägøøyyä Boanerges. Jaduħn hánajty miädia'agytiägøøy coo hajxy hánajty paquiä jiaančh tehñ yhawa'anda'agy nebiä hñeejän.

¹⁸ Ja'a hajxy hánajty jaac jimhä, jaduħn hajxy hánajty xiøhaty Andrés, møødä Felipe, møødä Bartolomé, møødä Mateo, møødä Tomás, møødä Santiago, ja'a Alfeo yhuung, møødä Tadeo, møødä Simón, ja'a hánajty xøhajpä ja'a celote.

¹⁹ Ja'a miämajmetspä hánajty xøhajp Judas Iscariote. Je'e ja'a Jesús cujegy too'c; ja'a Jesús miädsiphajxy cø'ødägøøyyä.

²⁰ Mänitá Jesúshajxy ñøcxy maa tiøjcän møødä jiamioødhajxy.

Mänitá jäya'ayhajxy may miéjtsumbä maa ja'a Jesúshajxy hánajtiän. Paadiä Jesúshajxy hánajty quia'a näbaadøøyyäxä mänaa hajxy jaduħn quaiyät møødä jiamioød, coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy hánajty wyl'i yhadisipy coo ja'a pia'amhajxy yajnäjxäxät.

²¹ Coo ja'a Jesús ja'a jiuju miägu'ughajxy jaduħn miädoyhajty coo ja'a Jesús hánajty jiaančh tehñ yhadisyyii, mänitá Jesús hajxy ñämejch. Mänitá Jesús hajxy jia yajñøcxañ hadsip. Jaduħn hajxy hánajty miäna'añ cooc tijy ja'a Jesús hánajty tøø quiuhhiñ.

²² Mänitá häna'c-hajxy näje'e quiaädaacy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty naxy yajñähixøøbiä tsajtøgooty. Jerusalén hajxy hánajty tøø chohñda'agy. Mänit hajxy miänaañ:

—Yø'ø Jesús, puhbéjtäp yø'ø ja'a møjcu'ugong, paadiä majaa miøødä coo jäya'ay yajñähwa'ačh, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Haa ca'a, ja'a møjcu'ugong ja'a møjcu'u hajxy wyiindsøphajpä —nømä Jesús wyiingapxpejtä.

²³⁻²⁶ Mänitá yajñähixøøbiädøjc-hajxy miøjyaaxä. Mänitá Jesús tiägøøyy yajñähixøøbiä cuento yajmäbaadyhaam.

—Coo jäya'ayhajxy ñimiädsibø'øwøøjät quipxyjiaty tu'cajpt, cab hajxy hoy ñimiøødtunäañänä. Jaanä jaduħnduhmbä, coo jäya'ayhajxy ñimiädsibø'øwøøjät quipxyjiaty tu'que'ex, cab hajxy hoy tøogooty ñimiøødhidäañänä. Jaanä jaduħnduhmbä, coo ja'a møjcu'uhajxy ñimiädsibø'øwøøjät quipxyjiaty møjcu'u, cab hajxy jaduħn hoy wiäditaañä. Cøxäp hajxy jaduħn quiuhdägoyy. Jaduħnä tøyhajt hajxy mmøødhädät coochä møjcu'ugong xquia'a puhbety.

²⁷ Jaanä jaduħnduhmbä, ni pøñä møjçäya'ay hoy mga'a mäméedsät tijaty jiihy miøød tiøgooty. Mänit mähøcypä coo jawyiin mgø'øxots mdexyxiödsät, mänitäs hoy mmäméedsät.

²⁸ Tøyhajt jaduħn coo ja'a Dios jäya'ay miämee'xa'añ nebiatiä pojpä cädieey hajxy miøødä, waambatiä Dios hajxy tøø miägäpxtägyo.

²⁹ Pero pønä Dioshespíritu tøø miägapxtägoy, je'e mábøcypíä, cab hajxy mänaa miämee'xáanänä. Homiänaaxøø ja'a piojpä quiädieey hajxy miäwädita'añ —nømä Jesús miänaañ.

³⁰ Paadiä Jesús jaduhñ miänaañ, coo hänäjty tøø ñänømyii cooc tyijy ja'a møjcu'ugong hänäjty miøødwädity.

³¹⁻³² Jimä Jesús hänäjty miädia'agyñä, mänitä tiajhajxy miejch møødá piuhya'ayhajxy. Coo jäya'ayhajxy hänäjty jiaanč tehñ miayyä tøgooty, paadiä tiajhajxy tøguum miähmøøy. Mänitä capxy hajxy quiejxy tøgooty coo ja'a Jesús ween yhuuc pädsømy. Jiibiä Jesús jäya'ay hänäjty may jiuhhäñaawiidityii tøgooty. Mänit hajxy miänaañ:

—Ximä mdaj xwyi'i yajtøy møødá mbuhya'ayhajxy møødá mbuhdo'oxyhajxy.

³³ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønñøch ndajhajpy; pønñøch nbuhya'ayhajpy.

³⁴⁻³⁵ Mänitä Jesús jäya'ay wyiinhee'ppejty mäduhñtiä hänäjty jiuhhäñaawiidityii. Mänit miänaañ:

—Pønjätyhøch nDeedy miädia'agy cudiüñäp, je'ečh ndajhajpy, je'ečh nbuhya'ayhajpy —nømä Jesús miänaañ.

4

¹ Mänitä Jesús jadähooc yhädaaccumbä mejypia'ia Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch maa je'e hänäjtiän. Coo hawa'adspä hänäjty jim quia'a hity pu'uwiing, paadiä Jesús barcohuungooty tiägøøy mejywyiing. Mänit jiihy yhäñaaguiädaacy. Jimä jäya'ayhajxy miähmøøy pu'uwiing hamädoowhiijpä waambatiä Jesús hänäjty miädia'agy.

² Mänitä Jesús tiägøøy yajñähixøøbiä cuento-yajmäbaadyhaam.

³ —Huuc mädoow hajxy, mänitä jäya'ay tu'ug tiu'ubøjcy trigowøjpä.

⁴ Näje'e trigotøømd quiahy tu'haam. Mänitä muuxyhajxy hoy pyiwø'øgy.

⁵ Wiingtuumä trigotøømd hoy quiähgumbä tsaajoot maa naax hänäjty quia'a møøðän. Paquiiä trigotøømd miujxy coo naax hänäjty quia'a cøøcä.

⁶ Pero nägooyyä xøø piädsøømy, cøjxä trigohuung tiø'øch coo tyicts hänäjty cøøc tøø quia'a häda'agy.

⁷ Wiingtuum hoy quiähgumbä maa hapy hänäjty jiaanč tehñ miayyän. Coo hapy jaduhñ yee'cy, cøjx jaduhñ ñähäna'ayii. Ni tømø ja'a trigo quia'a pejty.

⁸ Wiingtuum hoy quiähgumbä maa ja'a naax hänäjty jiaanč tehñ tioo'quiän. Jaanč tehñ yhooyøoy ja'a trigo jim. Näje'e hii'xmajcäpjc miøødá tu'wipä; näje'e tägøøghii'xpäjc miøødá; näje'e mägo'xpäjc miøødá tu'wipä.

⁹ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Pøn hädaaduhñ wiinjuøøby, wéenhøch nmädia'agy xmiäbøjcä.

¹⁰ Coo majiäya'ayhajxy wyiimbijty, jimä Jesús ja'a jiamioød miøødmähmøøy, ja'a hajxy hänäjty nämajmetspä, møødá wiingjäya'ay ja'a näwéñtiäbä. Mänitä Jesús ñämaayyä coo quiapxtøwät waambaty hänäjty tøø miädia'agy.

¹¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñä Dios jioot chocy coo mijts mwiinjuø'øwät nebiä miäjaa yajcähxø'øga'añ. Hijty, cap pøn hijty wyiinjuø'øy. Yø'ø wiinghäna'c-hajxy, ni yø'øhajxy quia'a wiinjuø'øy. Päädyhøch yø'ø häna'c-hajxy nyajñähixø'øy cuento-yajmäbaadyhaam.

¹² Hoy hajxy jia mädooy, cab hajxy wyiinjuø'øy; jaduhñä Dios hajxy quia'a jøjrpøgó'øwät; jaduhñä piojpä quiädieey hajxy quia'a yajñähwäatsäxät.

¹³ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Mijts, pø cab hajxy jaduhñ hoy mwiinjuø'øwa'añ waambätyhøch naamnä tøø ngapxy cuento-yajmäbaadyhaamä, ni jaduhñ hajxy hoy mga'a wiinjuø'øwa'añ waambätyhøch njaac yajmøødmädia'aga'añ cuento-yajmäbaadyhaam.

¹⁴ Ja'a jäya'ay trigowøjpä, jaduhñ mäwiinätis miäbaady nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpän.

¹⁵ Ja'a trigotøømd cähwäbä tu'haam, jaduhñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e jia mädooyän. Pero nägooyyä ja'a møjcu'u ñämech, mänitiä hajxy yagjahdiägøoyyäkä waambaty hajxy tøø yajwiingapxø'øyii.

¹⁶ Ja'a tømød cähwäbä tsaajoot, jaduhñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e paquiiä miäbøquiän, Jaanč tehñ xioønñaac hajxy jaduhñ.

¹⁷ Pero cab hajxy jejcy miäbøcy. Nägooyyä hajxy jaduhñ chaächtiüñii ja'a Diosmädia'agyquixpä, mänit hajxy ñajtshixøøñä.

¹⁸ Ja'a tømød cähwäbä maa hapy jiaanč tehñ miayyän, jaduhñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e jia mábøquiän.

¹⁹ Pero jiaanč tehñ jiahmiejchp hajxy jaduhñ ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä. Je'e hajxy jaduhñ wyl'i ñädajpy wyl'i ñämaaby neby hajxy hoy chänä'awät, neby hajxy hoy yhäyöwät, mөөd maa mäyөөhadyiibän. Yajtägoobiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ.

²⁰ Ja'a tөөmd cähwäbä maa naax jiaanč tehñ tioo'quiän, jaduhñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e hamuumdu'joot miäbөquiän. Hoy hajxy jiaanč tehñ quiuduñ. Jaduhñ hajxy miäbaady nebiä trigo hii'xmajcpajc miөөdän tu'wipä, mөөd nebiä tägөөghii'xpajc miөөdän, mөөd nebiä mägo'xpajc miөөdän tu'wipä.

²¹ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Coo jäya'ay jөөn hajxy quiudөө'xө'өy, cөxp hajxy yujcoñ. Cab hajxy jiiьy quiuhjupy cubetapa'c. Ni jiiьy hajxy quia'a päda'agy maabejtpa'c.

²² Jaanä jaduhñduhmbä, tijaty jaduhñ hijp yu'u'čh, tsipcөxp jaduhñ quiөxy cähxө'өga'añ.

²³ Pөñ jaduhñ wiinjuөөby, wéenhөch nmädia'agy xmiäbөjcä.

²⁴ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Huuc wiinjuө'өw hajxy nébiөch cham nyajmөөdmädia'aga'añ; pөñ hädaa mädia'agy hoy wiinjuөөby, maas hoy jaduhñ jiaac yajwiinjuө'өwa'añii.

²⁵ Pөñhөch nmädia'agy tөө xmiäbөjcä, je'ečh njaac yajnähiхө'өwaamby. Pero pөñhөch nmädia'agy tөө xquia'a mäbөjcä, cäbөch je'e tii nyajnähiхө'өwaanä. Hөxtä jiahdiägoyyaamby je'e mädyii tyijy tөө jia wiinjuө'өy.

²⁶ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Coo ja'a Dios ja'a miөcmäjaa yajcähxө'өga'añ, jaduhñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ñi'ibiän.

²⁷ Coo ñiippädө'өy, mänit nөcxy miaanä coo tөө quioodsө'өy. Cujaboom, coo jioбө'өy, mänit piädө'cumbä. Pero cab jaduhñ ñajuө'өy nebiä tөөmd miuxy. Hix, hamdsoo ja'a tөөmd miuxy yeegy.

²⁸ Ja'a tөөmd, jiiьiä miäjaa piaady naaxooty. Coo miuxy, mänit yeegy. Coo yeegy, mänit piөjy. Coo piөjy, mänit tiөөmbety. Coo tiөөmbety, mänit miäjay.

²⁹ Coo miäjay, mänit hajxy chucy. Tөө jaduhñ yhabaatnä coo hajxy yajpädө'өgät.

³⁰ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Nebiaduhñ njaac yajmäbäatämät coo ja'a Dios ja'a miөcmäjaa jaduhñ yajcähxө'өga'añ.

³¹⁻³² Coo ja'a Dios ja'a miөcmäjaa yajcähxө'өga'añ, jaduhñ mäwiin miäbaady nebiä mostazapajcän. Jaanč tehñ chay ja'abi' mostazapajc jaduhñ. Ni mädyii hujts piäc jaduhñ quia'a tsayyä nebiä habi' mostazapajc chayyän. Pero coo mni'ibät, jaanč tehñ piaquiä jaduhñ yeegy cөxp. Mäjatyaty yhaa'x yeegy. Hөxtä hoyyä muuxyhajxy jim pie'eñ yhaa'xjooty.

³³⁻³⁴ Haagä hädaaduhmbä cuento-yajmäbaadyhaamä Jesús ja'a cu'ug hänäjty yajwiin-gapxө'өy, mäduhñtiä hajxy hänäjty hoy wyiinjuө'өwa'añ. Pero coo ja'a cu'ug hänäjty tөө wyiimbijnä, mänitä Jesús ja'a jiamiөөd hawiing ca'xy quiapxtөөnä, ja'a hajxy hänäjty nämajmetspä.

³⁵ Coo chuujөөy, mänitä Jesús ja'a jiamiөөd ñämaayy:

—Tsөc hajxy jáamäm barcojooty; jam hajxy jimhaamby mejyhawiimb.

³⁶ Jiiьiä Jesúshajxy hänäjty yhäña'ay barcojooty mөөdä jiamiөөdhajxy. Mänit hajxy tiu'ubөjcy. Jiiьiä jäya'ayhajxy näje'e piadu'ubөjpä wiingbarcojooty. Pero ja'a majiäya'ay, jim hajxy miähmөөyy mejypia'a.

³⁷ Mänit mөc tiägөөyy pojpä. Mänitä mejy tiägөөyy ja'tspä. Mänitä barco ñähja'tspejtä. Mänitä nөө com tiägөөyy barcojooty. Hөxtä hujts ja'a barco jaduhñ. Quinaampä barco hänäjty.

³⁸ Pero ja'a Jesús, maab hänäjty je'e jiiьy barcohөjxhaam. Cuhñө'өxө'өy hänäjty jiiьy mia'ay. Jaanč tehñ chähgөөbiä Jesús ja'a jiamiөөdhajxy hänäjty. Mänitä Jesús hajxy hoy yuxy. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsón, nej, caj mdajy mmayyä coo hajxy nguhdägoyyáanämä.

³⁹ Coo ja'a Jesús mia'abiädө'өcy, mänitä poj yhojy mөөdä mejy coo yuungө'өwät. Mänitä poj jiaanč mooñ; mөөdä mejy, yuungөөyy je'ebä.

⁴⁰ Mänitä Jesús ja'a jiamiөөd ñämaayy:

—Tii hajxy hijty coo mwi'i chähgө'өy. Nej, cab hajxy mmäbөquiä coočh mөcmäjaa nmөөdä.

⁴¹ Jaanč tehñ chähgөөby hajxy hänäjty. Mänit hajxy hamee'ch ñiñämaayyä:

—Pөñäda'a yө'ө; hөxtä poj mөөdä mejy, cudiüñäxäbä miädia'agy yө'ө.

5

¹ Mänitä Jesúshajxy jim miejch mejyhawiimb, maa ja'a naax hänäjty xiөhatiän Gerasa.

² Coo hajxy miänajcy barcojooty, jimä jäya'ay hänäjty tu'ug tiäna'ay jäguemjuөөby. Mөjcu'u hänäjty tөө yajtägө'өyii.

³ Jutjooty hánajty chána'ay maa ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hánajty ñaaxtägø'øyän. Jaančh tehñ miöcä craa hánajty. Ni cadenahaamá jäya'ayhajxy hánajty hoy quia'a cø'øxots quia'a tecyxiodsa'añ.

⁴ Mayhooc hajxy hánajty tøø jia cø'øxoch tøø jia tecyxioch cadenahaam. Pero wyl'i yaghapodøøbiä cadena hánajty. Ni pøn hánajty quia'a mäjäda'aga'añ.

⁵ Xøømdsuhñ hánajty jim ya'axy jiocy cabäsantäjooty møød tunjooty. Naxy hánajty tsaahaam hamdsoo ñičhugyii.

⁶ Coo ja'a Jesús jaduñ yhijá jäguem, mänit päyø'øguiä ñänöcxä. Mänit hoy wyiinjicäda'agyii.

⁷⁻⁸ Mänitä Jesús ja'a møjcu'u ñämaayy:

—Jua'ads miich jiihy maa yø'ø craajän.

Mänitä møjcu'u møc yaaxy:

—Miich Jesús, miichä Dios xyHuunhajp, ja'a jim tsajpootypä. Nej mniijäwø'oyii møød høøchcøxpä. Tunä mayhajt, ca'ačh xchaachtiiñ. Dios, cøxp je'e.

⁹ Mänitä Jesús ja'a møjcu'u miäyajtøøyy:

—Tii mxøhaty.

Mänitä møjcu'u yhadsooyy:

—Legiönghøch nxøhaty. Päädyhøch jaduñ nxøhaty coo højts jaduñ njaančh tehñ ñämayyä.

¹⁰ Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a møjcu'uhajxy quia'a høxquexøøjät jäguem.

¹¹⁻¹³ Jim wiingón maa ja'a Jesús hajxy hánajtiän, jim mejypia'a, jimä hädsømhajxy hánajty may yuumydiajy tunmøjc. Námejtsmil hajxy hánajty wiädity. Mänitä Jesús jadähooc miänuu'xtaacä coo ja'a møjcu'uhajxy ween jim quiexyii maa ja'a mayhädsømän, weenä hädsømhajxy nøcxy yajtägø'oyii. Mänitä møjcu'uhajxy jiaančh quejxä maa ja'a hädsømän. Mänitä craa ñähwaach, ja'a hánajty tøø miöjcu'uyajtägø'oyijäbä. Mänitä hädsømhajxy cøjx yajtägø'oyii. Mänit hajxy päyø'øguiä yhädaacy mejjiooty. Cøjx hajxy jiihy ñøøji'xø'øy.

¹⁴ Ja'a häna'c-hajxy hánajty jim hädsømgüeendähajpä, cøjx hajxy piäyø'øgy. Hoyyä mädia'agy hajxy jim yajwa'xy cajpooty møød cajtpa'a neby hánajty tøø jiadyii tøø tiüñii. Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy hoy yhixy.

¹⁵ Coo hajxy jim miejch maa ja'a Jesús hánajtiän, mänitä craa hajxy yhijxy, ja'a hijty pa'ammøødpä, coo hánajty tøø ñähwäatsänä ja'a møjcu'u. Jim je'e hánajty witmøød yhäñaañä. Coo hijty pia'ammøødä, nähwa'ads høxwa'ads hijty wiädity. Tøø hánajty wyiinmahñmejtsnä. Jaančh tehñ yagjuøøyy ja'a cu'ughajxy jaduñ coo ja'a craa hajxy yhijxy coo ja'a pia'am hánajty tøø ñähwäatsänä. Høxtä tsähgøøyy hajxy jaduñ.

¹⁶ Mänit hajxy cøjx yajmøødmädia'agyii neby hánajty tøø jiadyii tøø tiüñii. Ja'a jäya'ayhajxy jaduñ hijkäbä coo ja'a hädsømän ja'a møjcu'u hajxy yajtägø'oyy, je'edshajxy jaduñ mädiaac.

¹⁷ Mänitä cu'ug ja'a Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo jim chöönät maa ja'a quiajpthajxiän.

¹⁸ Coo ja'a Jesús hánajty wyiimbidaannä barcojooty, mänit jaduñ ñämaayy coo ween piadu'ubøgyii. Ja'a craa jaduñ mänaan, ja'a pia'am hánajty tøø yajnäxäxäbä.

¹⁹ Mänitä Jesús ja'a craa ñämaayy:

—Caj, ca'ačh xpianøcxy. Nøcx jim maa ja'a mdøjcän, maa ja'a mjujy maa ja'a mmägu'ugän. Nøcxä mädia'agy yajwa'x coo miichä Dios tøø xñäxuuch, coo miichä Dios ja'a møjcu'u tøø xyajnähwa'ačh.

²⁰ Mänitä craa jiaančh nøcxy maa ja'a tiøjcän. Mänitä mädia'agy jim tiägøøyy yajwa'xpä maa naax hánajty xiøhatiän Decäpolis. Jaduñ je'e miädia'agytiägø'øy majc-cajpt. Jaduñnä miädia'agy hánajty yajwa'xy coo ja'a Jesús ja'a mähdjøc møjcu'umøødpä hánajty tøø yajnähwa'ačh. Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy jiaančh tehñ yagjuøøyy.

²¹ Mänitä Jesús hajxy wyiimbijnä barcojooty møødä jiamøødhajxy. Coo hajxy jim miéjtscumbä mejyhawiimb maa hajxy hánajty tøø chohnda'aguian, mänit hajxy jim biarcomänajcy mejypia'a. Mänitä Jesús jäya'ay may ñämejtsä.

²² Mänitä Jesús jäya'ay tu'ug wyiinjicädaacä. Jairo hánajty xiøhaty. Je'e hánajty jim tuumb wiindsøn maa ja'a tsajtöcän.

²³ Mänitä Jesús miänuu'xtaacä:

—Wiindsøn, møjtä'agyhøch nhuung. To'oxiänä'c je'e. Majmetscjumøjt miøødä. Jámhøch nhuung cø'øñähgäjpäc, ween jaduñ miøcpøcy —nömä Jairo miänaañ.

²⁴ Mänitä Jairo ja'a Jesús miødhajty. Jimä jäya'ay ja'a Jesús hajxy hánajty may pianø'øch piaboñ.

²⁵ Jimä tajjäya'ay hánajty tu'ug pa'ammøød majjäya'ayhagujc. Majmetscjumøjtä ñøty hánajty tøø xiee'xy jabom-jabom.

²⁶ Tøø ja'a mähdjøc hánajty jejcy jia yajtsooyø'øy maa ja'a doctorhajxiän. Pero cábädsä pia'am hánajty ñä'ägä yajnäxäxä. Tøø ja'a xiädø'øñ hánajty quiojxnä tii jaduñ ñä'ä jaac

yajniñämäjuyø'šwøšjöp. Coo hänäjty jaduħñ ñä'ägä yajtsooyø'šy tehngajnä, maas hanaxiä pia'am hänäjty jaduħñ jiaac tehñ miøjt'a'agy.

²⁷⁻²⁸ Coo ja'a mähdiojc jaduħñ miädoyhajty coo ja'a Jesús hänäjty wiädity mäba'amyajnajxpä, mäniť jaduħñ wyiinmaayy quioopcooty: "Coočh yø'ø wyit häyaa nnä'ä nähdoonät, naxäbøch nba'amäda'a häyaaä." Mäniťä Jesús jiøguyohdiägøyyä. Mäniťä wyit jiaančh nähdoonäxä.

²⁹ Mäniťä tajjäya'ay ñø'ty jiaančh hadujcy. Mäniť ñiijiäwøyyä coo ja'a pia'am hänäjty tøø ñaxy.

³⁰ Mäniťä Jesús ñiijiäwøyyä coo tu'jäya'ay hänäjty tøø miøcpøcy ja'a miäjaahaam. Mäniťä Jesús ja'a jäya'ay øjx wyiinhee'ppety. Mäniť miänaañ:

—Pøñhöch nwit tøø xñähdoonä.

³¹ Mäniťä jiamiøødhajxy yhadsooyy:

—Tii jaduħñ coo myajtø y pø tøø miich jäya'ay mwit xñähdoonä. Haa ca'a, majiäya'ay hajxy jaduħñ xwyl'i pianø'tsämä —nømä Jesús ñämaayyä.

³² Pero jimä Jesús hänäjty yhöxta'ayñä pøñä wyit hänäjty tøø nähdoonäxä.

³³ Ja'a tajjäya'ayä, jaančh tehñ chähgøøby hänäjty je'e. Paady hänäjty chähgø'ø y coo hänäjty ñajuø'ø y neby hänäjty tøø miøcpøcy. Mäniťä Jesús hoy wyiinjicäda'agyii tsäyüuyyap. Mäniťä tajjäya'ay ñägäpxy neby hänäjty tøø miøcpøcy.

³⁴ Mäniťä Jesús miänaañ:

—Huang, paady miich mba'am tøø ñaxy coo tøø mmäböcy coočh mäjaa nmøødä coočhä jäya'ay tøy njaančh yajpa'amnaxy. Nøcxnä jootcuç.

³⁵ Jimä Jesús hänäjty miädia'agyñä, mäniťä jäya'ayhajxy näje'e miejch. Jim hajxy hänäjty tøø choñda'agy maa ja'a Jairo tiøjcän. Mäniťä Jairo ñämaayyä:

—Tøø ja'a mhuung yho'nä. Ca'a Jesús mhadsijnä. Tii jaduħñ jim ñä'ä jaac tünäp. Tøø ja'a mhuung yho'nä.

³⁶ Coo ja'a Jesús jaduħñ yhamädoonajxy, mäniťä Jairo ñämaayyä:

—Ca'a mga'a mäböcy. Ca'a mjootmayhaty —nømä Jesús miänaañ.

³⁷ Mäniťä Jesús miänaañ coo pøñ jim quia'a panøcxät maa ja'a Jairo tiøjcän. Jagøoyyägä Pedrohajxy jim ñøcxät møødä Santiago møødä Juan, ja'a Santiago piuhya'ay.

³⁸ Coo hajxy jim miejch maa ja'a Jairo tiøjcän, jaančh tehñ jiøøby jaančh tehñ yaaxpä jäya'ayhajxy hänäjty jim.

³⁹ Mäniťä Jesús hajxy tiøjtägøyy. Mäniťä Jesús miänaañ:

—Cajxä yø'ø to'oxiäna'c ñä'ä hó'oguiäbä. Tii hajxy coo mwil'i jiø'ø y coo mwil'i ya'axy. Nä'ä maab yø'øduħñ.

⁴⁰ Coo ja'a Jesús jaduħñ miänaañ, mäniť ñäxiicä. Mäniťä Jesús ja'a jäya'ay øjx yhöxøjeqxpädsømy tøghaguuy. Mäniťä Jesús ja'a to'oxiäna'c hajxy ñänøcxy maa to'oxiäna'c hänäjty quio'na'ayän, møødä Jesús ja'a jiamiøødhajxy, møødä to'oxiäna'cä tiaj tieedyhajxy.

⁴¹ Mäniťä Jesús ja'a to'oxiäna'c wyidsø'cy. Mäniť ñämaayy:

—Quixyhuung, pädø'ög.

⁴² Tuunä ja'a Jesús jaduħñ ñä'ä mänaañ, mäniťä to'oxiäna'c jiaančh pädø'cy. Mäniť yø'oyø'cy. Jiaančh tehñ yagjuøøyy ja'a Jairohajxy jaduħñ møødä Jesús ja'a jiamiøødhajxy.

⁴³ Mäniťä Jairohajxy yhanehmä coo hajxy jaduħñ quia'a mädiä'agät coogä yhuung hänäjty tøø jiuypioçy. Mäniť hajxy ñämäayyäbä coo yhuung hajxy yajcäyät. Ja'a Jesús jaduħñ mänaañ.

6

¹ Coo ja'a Jesús hajxy jim chóhngumbä møødä jiamiøødhajxy, mäniť hajxy jim ñøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Nazaret. Jimä Jesús hänäjty ñä'ägädä tsooñ.

² Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mäniťä Jesús jim ñøcxy maa ja'a tsajtøjcän. Mäniť tiägøøyy yajñähixøøbiä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduħñ miädooyy, mäniť hajxy jiaančh tehñ yagjuøøyy. Mäniť hajxy tiägøøyy niñämäayyäbä:

—Maa yø'ø craa mädia'agy jaduħñbä tøø ñä'ä maañ yhabøcy coo jaduħñ jiaančh tehñ jiaty jiaančh tehñ ñajuø'ø y, coo jaduħñ hoy-yagjuøøñjaty yajcäxhø'øgy. Haa ca'a, højts nmägunaaxhäjtäm yø'øjä.

³ Je'e yø'ø, ja'a hijty tsejtpä pujxpä. Ja'a María yhuung yø'ø. Hajchhäjtäp yø'ø, ja'a Santiago, møødä José, møødä Judas, møødä Simón. Yaa ja'a piuhdo'oxyhajxy chäna'ay maa højts ngajptän.

Coo ja'a Jesús hänäjty jim chooñ Nazaret, paady hänäjty jim quia'a mämøjø'ø y quia'a mämäyø'yii.

⁴ Coo ja'a Jesús jaduħñ miädooyy, mäniť miänaañ:

—Homiaajä ja'a Dioswiinguexypähajxy wyiingudsähgø'øyii. Jagooyyä hajxy jim quia'a wiingudsähgø'øyii maa yhamdsoo cajpthajxiän, maa yhamdsoo tøjc-hajxiän.

⁵ Coo ja'a Jesús hánajty jim quia'a mämöj'öy quia'a mämáy'öy, paady hánajty jim madiu'u hoy quia'a yajcähx'öga'añ. Námets nádägöoquiä pa'amjáya'ayhajxy jim ñä'a maañ yajpa'amnajxä c'ö'nähgapyhaam.

⁶ Jiaanč tehñ yagjuöbiä Jesús hánajty jaduhñ coo ja'a miädia'agy jim quia'a jöjögöyaxä.

Mänitá Jesús ja'a mädia'agy jim tiägöoy yajwa'xpä mäduhñjatiä cajpthuung wiingonbä.

⁷ Mänitá Jesús ja'a jiamioöod wyiinguejxy, ja'a hajxy hánajty námajmetspä, coo hajxy wiäditát cajpt-cajpt, coo ja'a pa'amjáya'ay hajxy yajnähwá'adsát, ja'a hajxy hánajty möjcu'umödpä. Námetscjaty hajxy hánajty wiädita'añ.

⁸ Mänitá Jesús ja'a jiamioöod jiaac námaayy coo hajxy tii quia'a mänöcxät, ni tsajcaagy, ni morral, ni xädö'öñ. Jagooyyá yomybiaxy hajxy quiäbät tu'uquia.

⁹ Tu'tehñquia c'ö'ög hajxy miänöcxät mööd tu'xojxyä wit.

¹⁰ Mänitá Jesús jiaac mänaañ:

—Coo hajxy jim mmedsä homiädyyi cajptä, jimä töjc hajxy tu'ug myujwá'anät maa hajxy hánajty mmejtsta'aga'añ. Jimiä hajxy jaduhñ mhidät. Cabä töjc hajxy myajtagätsät.

¹¹ Majaty mijtsä cu'ugä mmädia'agy hánajty xquia'a jöjögö'owaanä, mänitá mdecy hajxy mwiinxit mwiinwöbät, weenä naaxoc jaduhñ quiöxy ca'ay. Jaduhñä hijxtahñd miähm'öwät coo ja'a cu'ugä Diosmädia'agy hajxy hánajty töö quia'a jöjhadsow'öy. Mänit hajxy jim mdsónät.

¹² Mänitá Jesús ja'a jiamioödhajxy tiu'ubönä mädia'agy-yajwa'xpä. Jaduhñä cu'ug hajxy hánajty yajwiingapx'öy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy piadu'ubönät, mööd coo ja'a yhäxöögwiinmahñdy hajxy ñajtshixöñät.

¹³ Mayyá jáya'ayhajxy hánajty yajnähwa'ačhii, ja'a hajxy hánajty möjcu'umödpä. Mayyá pa'amjáya'ayhajxy hánajty yajmöpögvyi coo hon hajxy hánajty yajnähjaaxyi.

¹⁴ Jimä Herodes hánajty guiobiernähaty maa ja'a naax hánajty xiöhatiän Galilea. Mänitá Herodes miädohajty coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuöñäjatypä hánajty yajcähx'ögy. Mänitá Herodes miänaañ cooc tyijy ja'a Juan mäyajnäbejpä töö jiuypiojtägach. Ja'a Juan, je'e ja'a Herodes yhajodhajt cooc tyijy hánajty je'e Jiesüsä; paadiägä hoy-yagjuöñäjatypä yajcähx'ögy ja'a wyiinmahñdyöxpä, cooc tyijy hánajty töö jiuypiojtägach.

¹⁵ Wiingatiä jáya'ayhajxy hánajty miänaambä. Naje'e hajxy hánajty miäna'añ cooc tyijy Jesús hánajty je'e yhelíasä. Naje'e hajxy hánajty miänaambä cooc tyijy ja'a Jesús hánajty wiädity nebiä jecyjia'yahajxy hánajty töö Dyiosmädia'agy-yajwa'xiän jegyhajty.

¹⁶ Pero ja'a Herodes, tehngajnä je'e hánajty miäna'añ cooc tyijy je'e Jwiangä, ja'a hánajty töö yajyo'puxyijäbä. Je'eg tyijy jaduhñ töö jiuypiojtägach.

¹⁷⁻¹⁸ Hix, haxöögä Herodes hánajty jiäya'ayhaty; ja'a yhamdsoo puhya'ay tio'oxiojc hánajty miöodtsänäyyäp. Felipe ja'a Herodes piuhya'ay hánajty xiöhaty. Herodias ja'a Felipe tio'oxiojc hánajty xiöhajpä, ja'a Herodes hánajty miöodtsänäabiä. Mänitá Juan ja'a Herodes yhojy: “Cab jaduhñ yhooyä coo ja'a mhamdsoo puhya'ay tio'oxiojc jaduhñ mmöodtsänäyyät.” Coo ja'a Herodes jaduhñ yhojjä, paadiä Juan yajmajtsä. Mänitá Juan chuumä.

¹⁹ Cabä Herodias hánajty yhojwio'öy coo ja'a Herodes jaduhñ yhojjä, paadiä Herodias ja'a Juan hánajty jia wil'i yajyagho'oga'añii.

²⁰ Pero cabä Herodes hánajty jaduhñ miäna'añ coo ja'a Juan yagho'ogöójät. Hix, wyiin-gudsähgöbiä Herodes ja'a Juan hánajty. Najuöbiä Herodes hánajty coo ja'a Juan hánajty jiaanč tehñ yhoyhäna'cä. Jaanč tehñ yhomiädoonä ja'a Herodes ja'a Juan miädia'agy hánajty miädoowä. Pero cabä Herodes hánajty ñajuö'öy neby jiatc'öwät.

²¹ Cabä Herodias wiinmahñdy hánajty ñä'ägädä paady nebiä Juan yajyagho'ogöójät. Mänit yhabaaty coo ja'a Herodes xiö hánajty jiada'añii. Mänitá Herodes ja'a jiamioödtöjc miöodcaayy miöodhuucy, möödä mioonsähajxy, möödä generalhajxy, möödä mäyöodöjc-hajxy, ja'a hajxy hánajty jim tsänaabiä Galilea.

²²⁻²³ Jim hajxy hánajty quiai yhu'ugy, mänitá Herodias yhuung jii by tiöjtägöoy. Mänitá quixy tiägöoy hejtspä pujpä. Jaanč tehñ yajxon yhejch piujty. Jaanč tehñ xioondaac ja'a Herodeshajxy jaduhñ möödä wioybä wyichpä. Mänitá Herodes ja'a quixy ñämaayy:

—Tehñ tiöy nnämä'awät, hööch yajmäyujwáanäc tii mdsogaamby, nmö'owäböch miich je'e, hotyijä, höxtä nmö'owäböch miich naax cupc maach yaa ngobiernähatiän.

Paadiä Herodes jaduhñ miänaañ, jaanč tehñ xioondaac hánajty jaduhñ coo ja'a quixy hánajty yajxon yhech.

²⁴ Mänitá quixy piädsöomy. Mänitá tiaj hoy miäyajtöy tiig jaduhñ yujwá'anäp. Mänitá Herodias wiinmahñdy piaaty nebiä Juan mäyajnäbejpä yajyagho'ogöójät. Mänitá yhuung ñämaayy coo ja'a Juan ja'a quiopc yujwáanäxät.

²⁵ Mänitiä quixy ja'a Herodes hoy ñäma'ay:

—Hööchä Juan quiopc móoyäc texyjooty.

²⁶ Coo ja'a Herodes jaduñ ñämaayä, mänit jiaanč tehñ jiootmadiägøøyy. Mänit jaduñ ñähadsøoy. Hix, tøø hänajty jaduñ miäna'añ cooc hänajty hoy ñä'a tiijä yega'añ. Hix, tøø ja'a wioybä wyichpä hänajty jaduñ yajmädoy.

²⁷ Mänitä Herodes ja'a mioonsä jiiiby quiejxy pujxtøgooty coo ja'a Juan nøcxy yo'puxyii.

²⁸ Mänit hoy jiaanč yo'puxyii. Mänitä quixy ja'a Juan quiopc hoy yajcø'ødägø'oyii texyjooy. Mänitä tiaj hoy mioodiägach.

²⁹ Coo ja'a Juan jiamiøødhajxy jaduñ miädoyhajty coo ja'a Juan hänajty tøø yagho'ogyii, mänitä Juan ñi'x hajxy hoy yajpäðø'cä. Mänit hajxy hoy yajnaaxtägø'oy.

³⁰ Mänitä Jesús ñämejtstägajtsä ja'a jiamiøøð, ja'a hajxy nämajmetspä. Cøjxä Jesús yhawáanäxä, nebiaty hajxy hänajty tøø miäba'amyajnaxy, møøð waambaty hajxy hänajty tøø yajñähixø'oy.

³¹ Jaanč tehñ miayyä Jesús jäya'ay hajxy hänajty ñämečhii. Wiimbijp hadøjpä majiäya'ayhajxy hänajty. Coo ja'a jäya'ayhajxy may wyl'i miech, paadiä Jesúshajxy hänajty quia'a näbaadøøyyäxä mäduhnajty hajxy quiaiy yhu'ugät. Mänitä Jesús miänaañ:

—Jam hajxy paquiä pø'xäm wiingtuom maa majiäya'ay hajxy xquia'a paadänañ.

³² Mänitä Jesúshajxy tiägøøyy barcojooty. Tsohñ hajxy jimän. Mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a majiäya'ayhajxy hänajty quia'a a jadyhitiän.

³³ Coo ja'a Jesúshajxy jaduñ yhiixtu'ubøjcä, mänitä majiäya'ayhajxy wyl'i piadu'ubøjpä. Ñajuøøby hajxy hänajty jaduñ maa ja'a Jesúshajxy hänajty ñøcxa'añ. Päyø'oguiä hajxy jaduñ ñä'ägä nøcxy. Jawyiii hajxy jim ñä'ägä mejch maa ja'a Jesúshajxy hänajty ñøcxiän. Wiinduhmyguiajpt hajxy hänajty chooñ.

³⁴ Coo ja'a Jesús jiiiby piädsøømy barcojooty, mänitä jäya'ay yaghixøøyy may. Mänit näxu'u'tscapxy miøødhajty. Jaduñ yhiixy nej coo meeg wyiindsøn ca'a hijpän, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty quia'a yajñähixø'oyii. Mänitä Jesús madiu'u tiägøøyy yajñähixøøbiä.

³⁵ Tøø hänajty chuujøøñä. Mänitä Jesús ja'a jiamiøøð ñämejtsä. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Jue'e jaduñ yaa, pactuum. Cabä cajpt yaa maa ja'a cu'ug quiaayyøøc hajxy häyaa jiiüyät. Tøø jaduñ hoyhoy jiaanč tehñ chuujø'oy.

³⁶ Näma'aw yø'ø cu'ug, ween hajxy nøcxy quiaiyhøxta'ay maa ja'a cajpt yaa wiingonbän —nømä Jesús ñämaayyä.

³⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tsøg hajxy nä'ägä yajcäayyäm højtshátäm.

Mänit hajxy yhadsoögumbä:

—Haa tii hajxy jaduñ nhuuc nä'ä yajcäayyambäp. Cajx nä'ä caayyøøcpä nä'ä huucøøcpä. Nej, jaduñ miich mmäna'añä coo højts tsajcaagy nøcxy njuy mejtsmägo'x denario —nømä Jesús jiamiøøð ñämaayyägumbä.

³⁸ Mänitä Jesús miänäänögumbä:

—Huuc mäyajtøw yø'ø cu'ug pøn caayyøøc møøð. Pønjaty jaduñ møøð, ween hajxy yajmucy.

Coo hajxy hänajty tøø yajmujnä, mänitä Jesús ñämaayyä:

—Jagooyyä højts tsajcaagy mägooyyä tøø nbaady møøðä hacx metsyä.

³⁹⁻⁴⁰ Mänitä Jesús miänaañ coo ja'a cu'ughajxy yhøxtä'agät necchooty tu'hagøøbiäjaty, nämägo'xhaam møøð näjuxychägui'xmajc-haam. Mänit hajxy jaduñ jiaanč yhøxtaacy.

⁴¹ Mänitä Jesús ja'a tsajcaagy mägoøxpä quioondsøoyy møøðä hacx metspä. Coo chajhee'py, mänitä Dioscujü'yäp yejcy ja'a tsajcaagy quioøxpä møøðä hacx quioøxpä. Mänitä tsajcaagy tiägøøyy haguiddøøbiä. Mänitä jiamiøøð tiägøøyy moobiä ja'a tsajcaagy møøðä hacx, ween hajxy jaduñ yajwa'xy maa ja'a cu'ugän. Tehngajnä Jesús ja'a tsajcaagy hänajty yajwa'añguiojy møøðä hacx. Jiaac tehñ yajmayøøby hänajty jaduñ.

⁴² Cu'uxiä jäya'ayhajxy jaduñ jiaanč tehñ quiaayy.

⁴³⁻⁴⁴ Hoyyä jäya'ayhajxy hänajty jaduñ jia mayyä, majmetscachä tsajcaagy quinuajxy møøðä hacx. Ja'a Jesús jaduñ yajwa'añguioj. Nämägoøxmil ja'a ya'adiøjc-hajxy jaduñ quiaayy yhuucy.

⁴⁵ Mänitä Jesús ja'a jiamiøøð ñämaayy coo hajxy tiägø'øwät jiiiby barcojooty, wéenac hajxy jim ñøcxø'øgät mejyhawiimb maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Betsaida. Coogä Jesús ja'a majiäya'ay jaduñ ñähguéecnät, mänitäc hajxy jim ñibiaadøøjät.

⁴⁶ Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay ñähguéecy, mänit jim ñøcxy tungøxp Diospa'yaaxpä.

⁴⁷⁻⁴⁸ Coo quioodsøøyy, jimä Jesús hänajty tøø miähmø'oy mejypia'a nidiuhñ. Ja'a barco, jagooyyä hänajty mejyquiuyc tøø ñä'ä mahñ miech. Jaanč tehñ miøcä barco hänajty jiojcujoø'oyii. Tøø ja'a Jesús jiamiøødhajxy hänajty jiaanč tehñ yhanuu'xøøñä coo ja'a barco hajxy hänajty jia wi'i quiaaby. Coo ja'a Jesús jaduñ yhiixy coo hajxy hänajty tøø yhanuu'xøøñä, mänit yo'oyhaam tiu'ubøjcy nøøwiing. Mobädajpä hänajty jiobo'øwaanä, tøø

ja'a Jesús ja'a jiamioðod hánajty ñajtspaadøøñä. Wyiinnaxáaǎñbä Jesús ja'a jiamioðod hánajty jaduhñ.

⁴⁹ Coo ja'a Jesús yhiyxä coo hánajty yo'oy nõøwiing, mänitä jiamioðodhaxjy miänaañ cooc tyijy hánajty je'e yháañämä. Mänit haxjy møc chaachyaaxy.

⁵⁰ Nägøxiä haxjy hánajty chähgø'oy coo ja'a Jesús haxjy jaduhñ yhiyxjy coo hánajty yo'oy nõøwiing. Cab haxjy choj høxcajpy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Møcä mjoot haxjy päda'ag; høøch hädaa; ca'ačh haxjy xchähgø'oy.

⁵¹ Coo ja'a Jesús tiägøøyy barcojooty, mänitä poj miooñ. Jiaančh tehñ jagjuøøyy ja'a Jesús jiamioðodhaxjy jaduhñ coo poj miooñ.

⁵² Hoy haxjy hánajty tøø jia hixy coo ja'a Jesús ja'a tsajcaagy yajwa'añguiojy møødä hacx, cab haxjy hánajty ñajuø'oy coo ja'a Jesús møcmájaa miøødä ja'a Dioscøxpä. Jaančh tehñ quiuhxex haxjy hánajty.

⁵³ Coo ja'a Jesús haxjy jim miejch mejyhawiimb maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Genesaret, mänitä barco haxjy jim quiuxojch mejypia'a.

⁵⁴ Tuunä haxjy jaduhñ ñä'ä barcopädsøømy, mänitä Jesús yhøxcajpä ja'a cu'ug.

⁵⁵⁻⁵⁶ Paquiä mädia'agy jim wia'xy coo ja'a Jesús hánajty jim tøø miech. Mänit tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt. Mänitä pa'amjäya'ayhaxjy tiägøøyy cøømiéjtsäbä tsajjooty maa ja'a Jesús hánajty wiäditiän. Jimä pa'amjäya'ayhaxjy hánajty tøø ñajtsøøyø'oyii mõjtu'uba'a maa ja'a Jesús hánajty ñaxø'owa'añän. Mänitä Jesús haxjy miänuu'xtaacy coo ja'a pa'amjäya'ayhaxjy yajpa'amnaxøøjät. Pønjatiä Jesús wyitpa'a hánajty nä'ä nähðoonäxp, tehñ ñajxpä pia'amhaxjy hánajty mänitä.

7

¹ Mänitä fariseos ja'a Jesús haxjy ñämejch, møødä häna'c ja'a Diosmädia'agy haxjy yajñähixøøbiä. Jim haxjy hánajty chooñ Jerusalén.

² Mänitä fariseoshaxjy yhiyxjy coo ja'a Jesús jiamioðod ja'a cuhdujt haxjy hánajty näje'e quia'a yajtuñ, coo haxjy quia'a cø'øbujy coo haxjy hánajty tiägø'owa'añ caabiä huucpä. Ja'a fariseoshaxjy, jaančh tehñ hoyoyä judiocuhdujt haxjy hánajty quiudiuiñ.

³ Hix, jaduhñä judiøshaxjy hánajty nägøxiä quiuhdujthatyñä nebiä yhapä tieedyhaxjy hánajty jegyhajty tøø yajñähixø'oyii. Naaghooc haxjy hánajty quiaaya'añ, tsipcøxpä quiø'ø haxjy hánajty hoyhoy ñä'ägä pujy wa'ads.

⁴ Møød coo haxjy hánajty tøø yhoy halaplaaztøjpa'c, cab haxjy hánajty quiaaya'añ jaguiø'øbujy. Madiu'u cuhdujt haxjy hánajty miøødä coo haxjy cøxiä wiinä ñähbujy ñähje'ečh, møødä cayøhñdy hu'ugøhñdy, møødä tu'ts, møødä pujxtu'ts.

⁵ Mänitä fariseos ja'a Jesús haxjy miäyajtøøyy:

—Tii yø'ø mjamiøodhaxjy jaguiø'øbujy coo quiaay. Cabä jecyquiuhdujt haxjy yajtuñ neby jäya'ayhaxjy hijty jegyhajty quiuhdujthatiän.

⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jue'e mijts, mjaančh tehñ miähane'emaamb mijts, pero cab haxjy mnä'ä cudiuiñ waambaty haxjy hamdsoo mja hane'emy. Mijtscøxpä ja'a Isaias jecy quiujahy, mänitä Dios miänaañ:

Hädaa jäya'ayhaxjy, ja mänaamb haxjy jaduhñ cóogøch tyijy haxjy xwyiingudsähgø'oy, pero cábøch haxjy hamuumdu'joot xñä'ä tsocy.

⁷ Xiøøbøch haxjy xjia wi'i pia'häyoy.

Jaduhñ haxjy jia mäna'añ cóogøch tyijy nmädia'agy haxjy xjia yajñähixøøyyä,

pero yhamdsoo mädia'agy haxjy ñä'ä wi'i miädiaacyy,

nømä Isaias jecy quiujahy.

⁸ Mijts, tøø ja'a Diosmädia'agy haxjy mnajtshixøøñä. Ja'a mhamdsoo cuhdujt haxjy jaduhñ myaghijnäp —nømä Jesús ja'a fariseos ñämaayy.

⁹⁻¹⁰ Mänitä Jesús ñämäaguuiumbä:

—Paadiä Diosmädia'agy haxjy tøø mnajtshixø'oy, jaduhñä mhamdsoo cuhdujt haxjy hoy myaghida'añ. Jaduhñä Moisés jecy miänaañ coo ja'a mdaj coo ja'a mdeedy haxjy mwiingudsähgø'owät. Pero pønägä tiaj ja'a tieedy haxøøg nänøømb, yajcuyagho'ogø'owáañäbäc jaduhñ.

¹¹⁻¹² Pero wiing mijts mja mäna'añ cooc tyijy jaduhñ yhawinmatsä cooc pønä tiajjä tieedy haxøøg ñämä'awät: “Cábøch mijts nbuhbedaañä. Hix, tøøchä Dios nnäma'ay cooch je'e cøxiä nmo'owa'añ ja'ačh mijts hijty nmo'owaambä.”

¹³ Coo haxjy jaduhñ mmäna'añ, myajcähxø'py haxjy jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy haxjy mga'a yajtuunnä, møød coo ja'a mhamdsoo cuhdujt haxjy myajñähixøøñä. Madiu'u haxjy jaduhñ myajcähxø'ogy coo ja'a Diosmädia'agy haxjy tøø mnajtshixøøñä, møød coo ja'a mhamdsoo cuhdujt haxjy myajtuunnä —nømä fariseoshaxjy ñämaayyä.

¹⁴ Mänitä Jesús ja'a cu'ug yajwiingapxøøguiumbä:

—Hөөч nmädia'agy hajxy hamädoowhújtác.

¹⁵ Tijaty hajxy mgaaby mhuucypy, cab hajxy xyajcädieey. Pero ja'a haxøøgwiinmahñdy, je'eds hajxy mäböcy xyajcädieeyäp.

¹⁶ Pøn jaduhñ wiinjuøøby, wéenhöch nmädia'agy xmiäböjçä.

¹⁷ Coo ja'a Jesús ja'a quiapxy miädia'agy jaduhñ yajmaayy, mänitä cu'ughajxy quiøxy wiimbijnä. Mänitä Jesús hajxy tiøjtägøøñä møødä jiamioødtøjc, ja'a hajxy hänajty ja'a nämajmetspä. Mänitä Jesús miäyajtøøwä neby hänajty jaduhñ miädia'agytiägøø'y ja'a hänajty jaduhñ jim tøø miädiä'aguiäbä majiäya'ayhagujc. Ja'a Jesús jiamioødhajxy jaduhñ yajtøøw yajtøø'x.

¹⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nej, ni mijtshajxy jaduhñ tøø mga'a wiinjuøø'yä waambátyhøch tøø nja mädia'aguiä. Jaduhñds je'e, tijaty hajxy mgaaby mhuucypy, cab hajxy xyajcädieey.

¹⁹ Hix, ja'a jøø'xy ja'a pøcy, jiiby jaduhñ yhäda'agøø'y maa ja'a mjøø'xytiøjc-hajxiän. Jadähöc nøcxy piädsøny. Cab jaduhñ jiiby tiehm tiägøø'y maa ja'a mjuøhñdyhajxiän —nøñä Jesús miänaañ.

Jaduhñ hädaaduhñ miädia'agytiägøø'y coo ni mädyii jøø'xy pøcy quia'a hamajtsçä.

²⁰ Mänitä Jesús miänäänagumbä:

—Pero ja'a haxøøgwiinmahñdy, je'eds hajxy mäböjnäbä xyajcädieeyäp.

²¹⁻²² Coo ja'a jäya'ay haxøøgwiinmahñdy hajxy jiaanč tehñ miøødä, paady hajxy haxøøgjaty jiaanč tehñ jiatøø'y; paady hajxy miämeeč, paady hajxy ñiyagho'ogyii, paadiä jäya'adio'oxiøjc hajxy miøødtsäna'ay, paadiä jäya'ajie'e hajxy yhadsoy, paady hajxy miäwiinhøñ, paady hajxy ñiñähøjyii, paady hajxy jiaanč tehñ yajcumaya'añ, paady hajxy quia'a nä'ägädä wiinmahñmech. Coo hajxy naxy miu'ugyii, paadiä hadsojwiinmahñdy hajxy miøødä.

²³ Jaduhñds je'e, jaanč tehñ miadiu'u ja'a haxøøgwiinmahñdy jii. Je'eds hajxy jaduhñ mäböcy xyajcädiehby.

Mänitä Jesús miädiaacpädoøñä.

²⁴ Coo ja'a Jesús jim chohñ, mänit jim ñøcxy maa ja'a naax jaduhñ xiøhatiän Tiro møød Sidón. Mänitä tøjc tu'ug piaaty maa hänajty miejtsta'aga'añ. Hamee'ch jim jia hidaañ. Pero miädoow ja'a cu'ughajxy jaduhñ coo ja'a Jesús hänajty jim tøø miech.

²⁵⁻²⁶ Jimä tajjäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay. Hagriego hänajty miädia'agy. Ca'a hänajty je'e juudiosä. Jimä yhuung hänajty tu'ug, to'oxiäna'c. Tøø ja'a to'oxiäna'c hänajty pia'ambety. Møjcu'u hänajty tøø yajtägøø'yii. Coo ja'a quixiä tiaj jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty jim tøø miech, mänitä Jesús hoy wyiinjicäda'agyii. Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a to'oxiäna'c nøcxy yajpa'amnäjxäxä.

²⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cab jaduhñ yhahixøø'y cooçhä huc-huung tsajcaagy nmó'owät, ja'a pigäna'c-hajxy hijty quiaayaambiä.

Coo ja'a Jesús jaduhñ miänaañ, ja'a judiøshajxy jaduhñ yajmäbaatä nebiä pigäna'cän. Ja'a ca'a judiøshajxy jaduhñ yajmäbaatä nebiä hucän.

²⁸ Mänitä tajjäya'ay yhadsooyy:

—Wiidsøn, tøyhajt jaduhñ. Pero jiibiä huc-huunghajxy pia'piy pia'coñ meexäpa'c tijaty ja'a pigäna'c-hajxy yajwiinga'awøøby.

²⁹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo jaduhñ tøø mmäna'añ, cähxø'p jaduhñ cooç nmädia'agy xmiäböjçä. Tøø ja'a mhuungä møjcu'u ñähwäatsänä. Nøcxnä jootcujc maa ja'a mdøjçän.

³⁰ Mänitä tajjäya'ay wyiimbijty. Coo jim miejch maa ja'a tiøjçän, tøø ja'a yhuungä møjcu'u hänajty jiaanč nähwäatsänä. Jimä yhuung hänajty quio'na'ay maabejtçøxp hoy weenän.

³¹ Mänitä Jesús jim wyiimbijtagajch maa ja'a naax xiøhatiän Tiro. Mänit jim ñaxøøyy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sidón. Mänit jim ñøcxøøyy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Decápolis. Mänit jim miedsøøyy maa ja'a mejy hänajty xiøhatiän Galilea.

³² Mänitä mähdiojç tu'ug yajmejtsä maa ja'a Jesús ja'a wyiinduuman. Cabä mähdiojçä mädia'agy hänajty hoy yhabädsømy, møød hänajty quiuhnatä. Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a quiøø'y yajnähgäbät maa ja'a mähdiojç cuhnatpä. Ja'a mähdiojçä jiamioødhajxy jaduhñ mänaañ.

³³ Mänitä Jesús ja'a mähdiojç jäguemjuøøby miødhajty nidiuhñ. Mänitä Jesús ja'a mähdiojçä tiaatsc piädsihwä. Mänitä Jesús ja'a quiøøwahxc chuyjñähbo'ty. Mänitä mähdiojç tiaatsc chuyhabo'odøøyyäxä.

³⁴ Mänitä Jesús chajhee'py. Mänit miänaañ: “Efata.” Jaduhñ hädaa miädia'agytiägøø'y: “Hawa'ads.”

³⁵ Tuunä ja'a Jesús jaduhñ ñä'ä mänaañ, mänitiä mähdiojç quiapxø'cy miädoowø'cy. Jaanč tehñ yhoy jaduhñ miädiaacnä.

³⁶ Mänitá Jesús miánaañ coo hajxy quia'a mädiá'agät coo ja'a mähdiojc jaduhñ tøø yhoýø'øy. Pero cab hajxy jaduhñ jioodhajty. Mänitiá hajxy jaduhñ hoy yhamädiaagø'øy. Hoyyá Jesús mayhooc jia hanehmy coo hajxy quia'a hamädiaagø'øwät, maas hanaxiä ja'a mähdiojc hajxy yhamädiaagøøyy. Cabá Jesús miädia'agy jaduhñ ñä'a yajtuumäxä.

³⁷ Jiaanč tehñ yagjuøøbiä cu'ughajxy hánajty jaduhñ. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä: "Jaanč tehñ miøjmayhajt jaduhñ tiuumby coo ja'a cuhnatpá yajmädoowø'øgy, møød coo ja'a huumbä yajcapxø'øgy."

8

¹ Cujaboom cumaaxc, mänitá jáya'ayhajxy nämay yhamugøøguiumbä maa ja'a Jesús hánajtiän. Ja yähó'cäp hajxy hánajty, cabä caayyøøc hajxy hánajty ñä'ägädä møødä. Mänitá Jesús ja'a jiamiøødtøjc yaaxmujcy, ja'a hajxy hánajty nämajmetspá. Mänitá Jesús miánaañ:

² —Nnaxúu'chpøch hádaa jáya'ayhajxy. Tägøøgxøøjoch hajxy tøø xpiawädijnä. Tøø ja'a quaiy tøø ja'a yhu'ugyhajxy quiojxnä. Tii hajxy jaduhñ ñä'a jaac cäyáp.

³ Cooch hajxy jaguiay nguejxwiimbädät, wehñdä hajxy jim tiu'uyuugädäwät. Hix, näje'e hajxy jäguem tøø chohnda'agy.

⁴ Mänitá Jesús yhadsoowä ja'a jiamiøødtøjc:

—Tii hádaa jáya'ay hajxy häyaa nnä'a yajcäyäm. Cabä cajpt yaa. Maa tsajcaagy hajxy häyaa nnä'a páatämät —nømä Jesús jiamiøødhajxy miánaañ.

⁵ Mänitá Jesús ja'a jiamiøødtøjc miäyajtøøyy:

—Naag tsajcaagy hajxy jii mmøødä.

—Juxtujc —nømj hajxy yhadsoooy.

⁶ Mänitá Jesús miánaañ coo ja'a majiäya'ayhajxy yhöxtá'agät naaxwiin. Mänitá Jesús ja'a tsajcaagy quioondsooy. Mänitá Dioscujú'uyäp yejcy. Mänitá tsajcaagy tiägøøyy haguioøbiä. Mänitá jiamiøødtøjc mioooy. Mänitá majiäya'ayhajxy mioooyä. Coo ja'a Jesús ja'a tsajcaagy hánajty yhaguioø'øy, yajwa'añguiojpy hánajty tehñgajnä.

⁷ Jimä hacxhuung hajxy hánajty miøødäbä mejtstägøøg. Mänitá Jesús quiunuu'xy. Mänit miánaañ coo ja'a majiäya'ayhajxy mio'owøøjät. Jaduhñ je'e may yajwa'añguiojpä.

⁸ Mänitá jáya'ayhajxy tiägøøyy caabiä. Höxtä cuuxä hajxy hoyhoy. Höxtä jiaac piwø'c hajxy juxtujcach, ja'a hánajty tøø quiunäxiäbä.

⁹ Nämädaaxmil jáya'ayhajxy jaduhñ quiaayy yhuucy. Mänitá Jesús miánaañ coo hajxy wyiimbijnät.

¹⁰ Mänitá Jesús hajxy jadähooc biarcopéjcumbä møødä jiamiøødtøjc. Mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Dalmanuta.

¹¹ Mänitá Jesús ja'a fariseos näje'e ñämejtsä. Mänitá fariseos ja'a Jesús ja'a Diosmädia'agy hajxy miøødyajtsibøøyy. Mänitá Jesús jia nämaayyä:

—Huuc yajcähxø'ögä hijxtahñd hoy-yagjuøøñäbä ja'a tsajpootypä. Jaduhñ højtsä tøyhajt nmøødhädät coo miichä Diosmäjaa mjaanč møødä —nømä fariseoshajxy miánaañ.

¹² Mänitá Jesús jiootmaxieje. Jootmädiägøøyy jaduhñ. Mänit miánaañ:

—Tii ja'a Diosmäjaa hajxy coo mwi'i yhixa'añ. Tøyhajt mijts nnämä'awät coo hajxy mga'a hixa'añ —nømä fariseoshajxy ñämaayyä.

¹³ Mänitá Jesús hajxy wyiimbijnä møødä jiamiøødtøjc. Mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Mejhawiimb hajxy hánajty ñøcxa'añ.

¹⁴⁻¹⁵ Mänitá Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:

—Mnigwieendähadøøjáp hajxy. Ca'a ja'a Herodes chajcaagychooy hajxy mmäwädijtä, ni ja'a fariseos jie'ehajxy.

Mänitá Jesús jiamiøødhajxy yhjxy coo ja'a tsajcaagy hajxy hánajty tøø quia'a jaac juy. Jagooyä tsajcaagy hajxy hánajty tu'uquä miøødä barcojooty.

¹⁶ Mänit hajxy tiägøøyy niñämäayyäbä:

—Paady hajxy jaduhñ xñämäayyäm, coo tsajcaagy hajxy tøø njahdiägøøyyäm.

¹⁷ Coo ja'a Jesús jaduhñ yhamädoonajxy waambatiä jiamiøødhajxy hánajty ñiñäma'ayii, mänit hajxy ñämaayyä:

—Nej, jaduhñ hajxy mwiinjuø'öyä coočhä tsajcaagy tøø nmädia'aguiä, ja'a hajxy tøø njahdiägøøyyäbä. Cab hajxy tøø mnä'ägädä wiinjuø'øy tijätyhøch tøø nmädia'agy. Mjaanč tehñ quiuhxex mijts jaduhñ.

¹⁸ Xiidsä mwiin hajxy mja møødä, cab hajxy tii mhijxmähmø'øy. Xiidsä mmädohnd hajxy mja møødä, cab hajxy tii mmädoomähmø'øy.

¹⁹ Mänäajøchä nämägøøxmilpä jáya'ay nyajcayyän ja'a mägoøxtsajcaagy, naac cachä caadiuc hajxy mbiwø'cy.

Mänit hajxy yhadsoooy:

—Majmetsc.

²⁰ Mänitá Jesús miánaangumbä:

—Jaanaä mänáajõchä nämádaaxmilpä jáya'ay nyajcayyän ja'a juxtujtsajcaagy, naag cach hajxy mbiwø'pä.

Mänit hajxy yhadsoogumbä:

—Juxtujc.

²¹ Mänit hajxy nãmáayyägumbä:

—Caj mijts tøø mnä'ägä wiinjuaø'oy tijátyhøch tøø nmädia'agy —nømä Jesús miänaañ.

²² Mänitä Jesúshajxy jim miejstägajch maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Betsaida. Mänitä wiinds tu'ug wyitsmejtä maa ja'a Jesúsán. Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a wiinds ween nähdoñii, ween jaduhñ yhijsø'ogy.

²³ Mänitä Jesús ja'a wiinds wyijstsooyy. Mänitä wiinds cajptpa'a quipxy miødhajtä. Mänitä wiinds wyiingutsujøoyy. Mänit wyiingumo'xøøyyä. Mänit miäyajtøøwä pø tøø hánajty yhijsø'ogy.

²⁴ Mänit tiägøøyy hijxø'pä weenjaty. Mänit miänaañ:

—Tøøch weenjaty nhijxø'ogy. Cábøchä jáya'ay hoy nhøxcaba'añ. Nnajuøøbiøch jaduhñ coo jiäya'ayä, pero jadúhñhøch nhixy nebiä quepychaajän.

²⁵ Mänitä Jesús ja'a wiinds jadáhooç wyiingumo'xøøguiumbä. Mänitä wiinds hoy tiägøøñä hijxpä. Hotyijä hánajty jäguemjaty yhijsnä.

²⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tu'uda'acquiä mnøcxät maa ja'a mdøjcän. Ca'a cajpooty mguyo'oy mgubøgø'oy —nømä craa nãmáayy, ja'a hánajty tøø yhijsø'øguiäbä.

²⁷ Mänitä Jesúshajxy jim tiu'ubøjcy møødä jiamiøødtøjc. Jim hajxy hánajty ñøcxa'añ maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Cesarea de Filipo. Cajpt-cajpt hajxy hánajty wiädita'añ. Tu'haamnøcxpä, jimä Jesús ja'a jiamiøødtøjc miäyajtøoyy:

—Høøch, pøñhøchä cu'ugäda'a xtyijp.

²⁸ Mänitä Jesús yhadsoowä:

—Näje'e hajxy miäna'añ cooc tyijy miich mJuan mäyajnäbejpä. Näje'e hajxy miänaambä cooc tyijy miich mhElías. Näje'e hajxy jiaac mänaambä cooc tyijy miich mDiosquexiä, cooc tyijy miichä Diosmädia'agy jecy myajwa'xy.

²⁹ Mänitä Jesús yajtøøgumbä:

—Mijtsäts, pøñhøch mijthajxy jaduhñ xtyijp.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Jue'e miich, Cristo. Dios miich tøø xwyiinguexy.

³⁰ Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc nãmáayy coo ja'a Jesús hajxy quia'a mädiä'agät pøñ hánajty je'e.

³¹ Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc tiägøøyy yajwiingapxøøbiä:

—Høøch, Diosquexyhøch høøch. Madiu'ujøchä tsaächpä nøcxy nhabaada'añ. Xmiähänhadäämbøchä jáya'ayhajxy, ja'a hajxy jiiby wiindsøñhjäp maa ja'a tsajtøjcän, møødä teedywiindsøñhjäxy, møødä häna'c-hajxy jiiby Diosmädia'agy-yajñähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän. Mänithøch hajxy jaduhñ xjia yajyagho'oga'añii. Pero cooçh hajxy hánajty tøø xyajyagho'ogyii, cudägøøgxøøyyä, mänithøch njujyipiøjtägatsa'añ.

³² Howyiinjuøøñä ja'a Jesús jaduhñ miädiaacy. Mänitä Pedro ja'a Jesús hawiingtuum wioonøcxy. Mänitä Pedro miänaañ:

—Wiindsón, ca'ads jaduhñ mwili miäna'añ. Caj miich nej mjada'añ mhabetä'añ —nømä Jesús nãmáayy.

³³ Mänitä Jesús wia'wiimbijty. Mänitä jiamiøødtøjc wyiinhee'ppejty. Mänitä Pedro yhojjä:

—Møjcu'u, jua'ads yaa maach nwiinduuman. Jaduhñ miich mwiiinmahñdyhaty nebiä jáya'ayhajxy wyiinmahñdyhjäpän. Caj miich jaduhñ mwiiinmahñdyhaty nebiä Dios wyiinmahñdyhatiän —nømä Jesús miänaañ.

³⁴ Mänitä Jesús ja'a cu'ug miøjyaaxy møødä jiamiøødtøjc. Mänitä Jesús miänaañ:

—Pøñ jioot tsojpp cooçh xjamiøødhädät, weenä yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixø'oy, weenä jioot hajxy piäda'agy coo hajxy chaaçhpøjpat nébiøch ndsaaçhpøga'añän. Wéenhøchä nmädia'agy hajxy tehñgajnä xmiäbøjçä.

³⁵ Pøñä jioot ja pädaacp coo hajxy hoy jiugyhädät, cab hajxy çøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän. Pero pøñä jioot pädaacp coo hajxy yho'ogät ja'a høøchcøxpä møødä Diosmädia'agyquixøxpä, je'edshajxy homiänaajä jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän.

³⁶ Coo hajxy hodiium mga'a mähmø'owät coo hajxy hánajty tøø mhø'ogy, cab hajxy jaduhñ mniyagho'yøwøøjät, hoy hajxy hánajty yaa tøø mja mäyøøhaty hädaa yaabä naaxwiin.

³⁷ Ni tii yaa quia'a nä'ägädä tsoobaady hädaa yaabä naaxwiin nebiä mjugyhajthajxy choobaada'añän, coo hajxy homiänaajä mjugyhädät nebiä Dios jiugyhatiän.

³⁸ Pøñhøch xmiädsähdiuumb møødhøchä nmädia'agyquixøxpä maa hädaa jáya'ay wyiinduuhajxiän, hädaa pojmoødpä cädieemiøødpähajxy, hädaahajxy ca'a

Diosmädia'agymiäbõjpä, cooçh yaa ngädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, mänitõch hajxy jadähooç nmädsähdiuundägatsa'añ, pønjätyhöch hänajty yaa tõõ xmiädsähdiuñ. Diosquëxyhöch hõõch. Diosmõcmäjaamõõdhõch hänajty yaa ngäda'aga'añ, näguipxy mõõdä Diosmoonsähajxy, ja'a hajxy jim hijpä Dioswiinduum —nõmä Jesús miänaañ.

9

1 Mänitä Jesús miänaangumbä:

—Chaadš mijts tõyhajt ndehm ñämä'awät, mijts xii tänaabiä, näje'e hajxy hänajty mga'a ho'ogyñä coo hänajty quiähxõ'õga'añ coo ja'a Dios hänajty yhane'ema'añ ja'a miõcmäjaahaam.

2 Cudädujxõõ, mänitä Jesús ja'a Pedro wioonõcxy maa ja'a tun jaanç tehñ quiõxpän, näguipxy mõõdä Santiago mõõdä Juan. Nämädaaxyä hajxy hänajty jim. Mänitä Jesús wyiin jiojõp wiing jiajty maa ja'a Pedro wyiinduumhajxiän.

3 Hõxtä haamb hõxtä tsämaambä Jesús hänajty mõõdä wyit mõõdä tiucxy. Jaaanç tehñ pioobä wyit hänajty nägõõ nädëcypä.

4 Mänitä Elišhajxy jim ñäguëhxtõõ'xy mõõdä Moisés. Jimä Jesús hajxy hänajty wyl'i miõõdmädia'agy. Nägoojä Pedrohajxy hänajty ñä'a hijxcäda'agy ñä'a hee'pcäda'agy.

5-6 Jaaanç tehñ chähgõõbiä Pedrohajxy hänajty. Cab hajxy hänajty ñajuõ'õy waamb hajxy jaduhñ ñä'a mänä'anät. Mänitä Pedro nä'a nägoobä miänaañ:

—Wiindsõñ, hoyõõy jaduhñ coo hajxy yaa tõõ nbëjtäm. Nhuuc hädiuñ hõjts tõjquemyhuung tägõõg maa mijtshajxy häyaa cõdu'ug myaghäna'awõ'õwät, mõõd miich, mõõdä Moisés, mõõdä Elías —nõmä Jesús ñämaayyä.

7 Tuunä ja'a Pedro jaduhñ ñä'a mänaañ, mänit hajxy ñäma'anähbejty. Mänitä Dios jiiiby quiapxy näma'ajooty: "Hõõch nHuung hädaa. Njaanç tehñ chõjpiõch hädaa. Mäbõjçä miädia'agy hajxy."

8 Coo ja'a näma'a chajpejty, tõõ ja'a Moiséshajxy hänajty yhadägõyyõ'õy mõõdä Elías. Coo ja'a Pedrohajxy jia hijxwädijty, cabä Moisés hajxy yhiixnä ni ja'a Elías; jagooyyä ja'a Jesús hajxy jiaag hijxy nidiuhñ.

9 Jimä Jesushajxy hänajty wyiimänacy tunñähgõxp mõõdä jiamiõõd nädägõõgpä, mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy põñ mnä'ägädä hawaanä tijaty hajxy yaa tõõ mhixy tõõ mmädoy hõxtä cõonõch hänajty tõõ njujypjõtägach coõch hänajty tõõ nho'ogy. Diosquëxyhöch hõõch —nõmä Pedrohajxy ñämaayyä.

10 Coo ja'a Pedrohajxy jaduhñ ñämaayyä, paadiä mädia'agy hajxy jaduhñ miäbõjcy. Jioodhajt hajxy jaduhñ nebiaty hajxy hänajty tõõ yhixy tõõ miädoy. Hamiñ haxõpy hajxy hänajty jia ñimiäyajtõyii waambä Jesús hänajty jaduhñ jia mäna'ana'añ coo jaduhñ miänaañ cooc hänajty jiujypjõtägatsa'añ.

11 Mänitä Jesús hajxy miäyajtõõy:

—Ja'a häna'c hajxy jiiiby yajnähixõõbiä maa ja'a tsajtõjçän, jaduhñ hajxy miäna'añ coogä Elías tsipõcõxp jawyiin quiädä'agät. Mänitägä Cristo hõxhaam jiaac tehñ quiäda'aga'añ. Tii hajxy jaduhñ coo miäna'añ. Nej, tõyhajt jaduhñä.

12-13 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñä Diosmädia'agy jiaaanç mäna'añ coogä Elías jawyiin quiäda'aga'añ. Tõyhajt jaduhñ. Mänitägä cõxiä wiinä yagjema'añ yajtägatsa'añ. Tõõ ja'a Elías jia cäda'agy. Pero tõõ jaduhñ jiaaanç tehñ chaachtiunii nebiatiä jäya'ay jioothajxy chocy. Tõjajjt jaduhñ nebiä Diosquëxyhajxy jecy quiujahyyän. Nej, mnajuõõby hajxy jaduhñä waambätyhöchä Diosmädia'agy xmiädiaacpä, hõõch ja'a Diosquëxypä, coõchä jäya'ayhajxy xchaachtiunaambä, mõõd coõch hajxy xquia'a jaac hixaanä.

14 Coo ja'a Jesushajxy jiiiby quiädaacy maa ja'a jiamiõõdhajxy hänajty tõõ miähmõ'õyän, ja'a hajxy hänajty jiiiby nädaaxtjupä, mänitä Jesús yhiixy coo ja'a jiamiõõdhajxy hänajty piqiiä tõõ piäda'agyii ja'a majiäya'ay. Jimä häna'c hajxy hänajty miõõdnyhojyii, ja'a häna'c-hajxy jim yajnähixõõbiä maa ja'a tsajtõjçän.

15 Nägoõ ja'a cu'ugä Jesús hajxy jiojõcuhixõõy, mänit hajxy jiaaanç tehñ xioõndaacy. Mänitä Jesús jiojõcubäyõ'õgõõy. Mänit yajpoo'xä.

16 Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy mwi'i yajniõuiuhõjõõyypä.

17 Mänit tu'jäya'ay yhadsooyy:

—Wiindsõñ, chaachä nhuung tõõ nja mõõdmech. Mõjcu'u jaduhñ miõõd. Ja'a mõjcu'u wi'i yaguhmb.

18 Naxy jaduhñ yajcädayyii. Mänit tägõ'õy hahoo'pä. Mänitä tiõõts tägõ'õy yajcädajpä. Mänit mõc-häwõõnä jiaty. Tõõchä mjamiõõdtõjç nja mänuu'xta'agy coõch nhuung hajxy cu xyajpa'amñähwaatsä. Pero cab hajxy tõõ miäjäda'agy —nõmä Jesús ñämaayyä.

¹⁹ Mänitá Jesús ja'a jiamioødtøjc ñämaayy:

—Ja'a! Cábøch mijtsä nmädia'agy xñä'a mabøjcä cooch nDiosquexiä. Tøøch mijts jejcy nja møødwädiity, y cahnä hajxy tii mnä'ägädä habøcyñä. Jaanč tehñ yhanaxiä mijts jaduñ mguhxexä. Nébiøch mijts nnä'a tünät. Hoorä, witsminxä ja'a pa'amjäya'ay yaa —nømä Jesús miänaañ.

²⁰ Mänitá Jesús miädia'agy quiudiúunxä. Coø ja'a Jesús yhiyxä ja'a møjcu'u, mänitá mähdiøjcä pia'am tiehñ ñämejtsä. Mänitá mähdiøjcä quiädaayy naaxwiin. Mänit piayajch piadøø'py. Mänit tiägøøyy hahoo'pä.

²¹ Mänitá craa tieedy miäyajtøwäxä:

—Mänaa hädaa mhuung tøø pia'ambety.

Ja'a Jesús jaduñ yajtøøw.

—Muutsnä hänajyñä —nømä craa tieedy yhadsooyy.

²² Mänitá tieedy miänaangumbä:

—Náxyhøch hädaa nhuung jioøngädaw jioømbøgø'øyy coø pia'am jaduñ naxy ñähbaadyii. Naxy ñøøgädaw ñøøbøøbiä. Ja weenjaty jaduñ quiaa yagho'ogyii. Tunä mayhajt. Pø jii miich møcmäjaa mmøødä, højts näxuu'tsác, højts puhbéjtác —nømä Jesús ñämaayy.

²³ Mänitá Jesús miänaañ:

—Nej, jadúhñhøch miich xmiøyajtøyyä pø nmøødhøch møcmäjaajä. Pøñ jaduñ mabøjp, hotiyijä jaduñ yhooyøwäanxä.

²⁴ Mänitá pa'amjäya'ay tieedy yaaxy:

—Nmabøjpiøch. Høøch puhbéjtác, jadúhñhøch maas hoy njaac mabøgät.

²⁵ Jimä jäya'ayhajxy hänajty may wyi'i miamiucy. Coø ja'a Jesús ja'a majiäya'ay jaduñ yhiyx, mänitá Jesús ja'a møjcu'u ñämaayy:

—Høøch miich nhanehñby coø hädaa craa mhøxmäjtsnät. Cab jaduñ mänaa mnämejtstägäjtñät. Naxy miich hädaa mähdiøjcä myaghuumy myajnaty —nømä møjcu'u yhojjä.

²⁶ Mänitá mähdiøjcä møc yajtsaachyaaxä. Mänit jäwiwpø'cy xiäyaayyø'cy. Mänit ñähwaatsä quihwaatsä. Nebiä ho'ogypian jiajty. Coø jaduñ yhiyxä, mänitá jäya'ayhajxy may miänaañ cooc tyijy hänajty tøø yho'ogy.

²⁷ Mänitá Jesús ja'a craa wyidsø'cy. Mänitá craa hoy tiänaayyø'nø.

²⁸ Mänitá Jesús hajxy tiøjtägøøyy møødä jiamioødtøjc. Mänitá Jesús hamee'ch miäyajtøwä ja'a jiamioød:

—Tii højts jaduñ coø tøø nga'a mäjädaacpä.

²⁹ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Coø Dios hajxy mjaanč tehñ miänuu'xtä'agät, mänit yøøduhmbä pa'am hajxy hoy myajnaxät. Pero pø caj, cab hajxy myajnaxät.

³⁰ Coø ja'a Jesús hajxy jim chohñ, mänit hajxy ñøcxy Galilea. Cabä Jesús hänajty yajna-juø'owa'añii maa hänajty nøcxy wiädita'añ.

³¹ Mänitá Jesús ja'a jiamioødtøjcä tiägøøyy yajwiingapxøøbiä:

—Høøch ja'a Diosquexyä, nøcxäambøch nniñähduga'añii coochä jäya'ayhajxy xyghø'ogät. Y cooch hänajty tøø nho'ogy, cumäaxc-høch hänajty njujyipiøjtägatsa'añ —nømä Jesús miänaañ.

³² Cabä Jesús ja'a jiamioødhajxy ñä'ägädä wiinjuøøyy waambatii Jesús hänajty tøø miädia'agy. Cab hajxy hänajty jia nä'a wi'i miäyajtøwaambä. Hix, tsähgøøby hajxy hänajty.

³³ Mänit hajxy jim miejch Capernaum maa hajxy hänajty chäna'ayän. Coø hajxy hänajty tøø tiøjtägøø'yy, mänitá Jesús ja'a jiamioødtøjcä miäyajtøøyy:

—Tii hajxy hijty mw'i'i yajcapxiøøby jim tu'haam-miimbä.

³⁴ Pero cab hajxy waamb ñä'ägädä hadsooyy. Hix, jue'e hajxy hänajty tøø yajtsibø'øyy tu'haam-miimbä, pøñä cuhdujt hänajty maas møc møød. Tsähdiuumb hajxy hänajty, paady hajxy quia'a nä'ägädä hadsooyy.

³⁵ Mänitá Jesús yhänaaguiädaacy, Mänitá jiamioødtøjcä ñämaayy, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä:

—Yañ hajxy weeñtiä huuc møjwa'ag. Pøñ jaduñ pøc-juøøby coø møjcuhuujt miøødhädät, cabä cuhdujt jaduñ ñä'ägädä møødhada'añ. Moonsä jaduñ ñä'ägä tunaamby.

³⁶ Mänitá Jesús pigäna'c-huung tu'ug miøjyaaxy. Mänit piädaacy cujc maa ja'a jiamioødhajxy hänajtiän. Mänit chehñø'cy. Mänitá jiamioødtøjcä ñämaayy:

³⁷ —Pøñ hädaa pigäna'c hädaaduhmbä tsojp ja'a høøchcøxpä, jaduñ mäwíñhøch xchojpä. Jaanä jadúhñhøchä nDeedy hajxy xchójcäbä —nømä Jesús miänaañ.

³⁸ Mänitá Juan ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, tøø højts jäya'ay tu'ug nbaady. Jimä pa'amjäya'ay hänajty yajpa'amnaxy, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Miichä mxøø hänajty xquiapxpäatäp. Mänit højts nnämaayy

coo quia'a yajpa'amnáxnät. Paady højts jaduħn nnämaayy, coo højts näguipxy xquia'a mөөdwdäjtäm.

³⁹ Mänitá Jesús miánaañ:

—Cábäts hajxy waamb cu mnämaayy. Põnhöchä nxөө xquiapxpátäp coo ja'a hoy-yagjuööñäbä hánajty yajcähxөөgy, cáböch jaduħn xchoj mágapxtägoyya'añ.

⁴⁰ Põn højts jaduħn xquia'a mädsiphájtäm, je'eds hajxy jaduħn xmiägu'ughájtäm.

⁴¹ Coo mijs põn xyajnööhú'ugát je'leguiөxpä cooeh mijs xpiawädity, hөөch ja'a Cristo, jimä hoyhajtä weenhajt piadaa'añ Dioswiinduum.

⁴² 'Põnjátyhöchä nmädia'agy xmiäböjcäp, hoy hajxy quia'a jagä hөxpөquiä, coo hajxy jöjcapxөөwөjät, ja'a häna'c-hajxy jaduħn mäjөjcapxөөbiä, mejor paandsaa hajxy häxөpy töө yajyo'xodsө'öyii, jaduħns hajxy häxөpy töө miejjiäwipө'öyii.

⁴³⁻⁴⁴ Põ jimä mgө'ө hánajty xyajcädieey, maas hoy jaduħn coo mnä'ägädä hөxpүxät, jaduħn tehngajnä xquia'a yajcädiehñät. Jadúhñäts homiánaajä mjugyhádät nebiä Dios jjugyhatiän, hoyyá mgө'ө hánajty metsc mga'a jagä möөdä. Hix, coo tehngajnä mjaac cädieéyät, jiihy mhädä'agát haxөgtuum maa ja'a jөөн mänaa quia'a nä'ägädä pi'ichän, hoyyá mgө'ө hánajty jia ca'xiä.

⁴⁵⁻⁴⁶ Jaaná jaduħnduhmbä, pө jimä mdecy hánajty xyajcädieey, maas hoy jaduħn coo mnä'ägädä hөxpүxät, jaduħn tehngajnä xquia'a yajcädiehñät. Jadúhñäts homiánaajä mjugyhádät nebiä Dios jjugyhatiän, hoyyá mdecy hánajty metsc mga'a jagä möөdä. Hix, coo tehngajnä mjaac cädieéyät, jiihy mhädä'agát haxөgtuum, hoyyá mdecy hánajty jia ca'xiä.

⁴⁷ Jaaná jaduħnduhmbä, pө jimä mwiin hánajty xyajcädieey, maas hoy jaduħn coo mnä'ägädä yajpädsómät, jaduħn tehngajnä xquia'a yajcädiehñät. Jadúhñäts homiánaajä mjugyhádät nebiä Dios jjugyhatiän, hoyyá mwiin hánajty metsc mga'a jagä möөdä. Hix, coo tehngajnä mjaac cädieéyät, jiihy mhädä'agát haxөgtuum, hoyyá mwiin hánajty jia ca'xiä.

⁴⁸ Jiihy haxөgtuum, cabä töөnghajxy jiihy mänaa ñä'ägä ho'ogy, möөd cabä jөөн jiihy mänaa ñä'ägä pi'tspä.

⁴⁹ 'Põn jiihy hijp haxөgtuum, cab hajxy jaduħn jiihy mänaa quiөxy toya'añ. Jaduhñ mäwinäts je'e nebiä tsu'üch caanө'öybän, cabä jөөн jaduħn jiihy mänaa pyi'ich.

⁵⁰ Ja'a caan, tuungpaatp je'e. Pero coo ja'a tiaamdspä quiөxät, cab jaduħn mänaa tiungpáatnät. Jaduhñ mäwinäts mijspä, hoy yajxon hajxy mnimiөdhdidөjät. Cab hajxy jaduħn mänaa myajniuiudsip myajniuiuma'adө'өwөjät.

10

¹ Mänitá Jesús jim chöhngumbä Capernaum. Mänit ñөcxy Judea-naaxooty, ja'a xөөbädsөmyhaampiä, jim Jordán-mөjnөöhawiimb. Mänitá jäya'ay may ñäméjtsägumbä. Mänitá Jesús tiägööguiumba yajnähixөөbiä, neby hánajty naxy yajnähixө'öyhatiän.

² Mänitá fariseodөj-c-hajxy näje'e miejch. Mänitá Jesús hajxy miäyajtөөyy:

—Nej, miimbä cuhdujt jaduħnä coo jäya'ayhajxy ñiyhөxmdsөjädä.

Paadiä Jesús jaduħn miäyajtөөwä, hijxmdsäänäp hánajty jaduħn waamb hánajty yhad-sowa'añ.

³ Mänitá Jesús yajtөөdägajch:

—Nej, jaduħnä Moisés jecy quiujahyyä coo hajxy mniyhөxmdsөjädä.

⁴ Mänitá fariseoshajxy yhadsooyy:

—Jaduħnä Moisés jecy quiujahy coogä cuhdujt jaduħn myiñ coo jäya'ayhajxy ñiyhөxmdsөjät.

⁵ Mänitá Jesús miánaangumbä:

—Coo mijs mjaanč tehñ quiuhxexä, paadiä Moisés ja'a cuhdujt jaduħn jecy yecy coo mdo'oxiөjц hajxy mhөxmädsät.

⁶ Mänaa ja'a naaxwiimbä jecy yhawijy tiөө'xta'aguiän, mänitá Dios jäya'ay metsc quiunuu'xy ya'adio'oxy.

⁷⁻⁸ Coo ja'a Dios ja'a jäya'ay jaduħn jecy quiunuu'xy ya'adio'oxy, paadiä ya'adiojц jaduħn tio'oxiөjwiingpөgät. Jaduhñ hajxy jaduħn yhiñnät nebiä tu'que'expän. Hawiingөөby hajxy jaduħn. Cab hajxy wiөөwjiñtänä ja'a tiaj ja'a tiéediäm.

⁹ Põnjatiä Dios jaduħn töө quiunuu'xy coo hajxy ñimiөdtsäna'awөөd nämetsc, cab hajxy jaduħn ñiyhөxmdsөjät —nөmä Jesús miánaañ.

¹⁰ Mänitá Jesús hajxy tiөjtägөөyy möөdä jiamiөөdtөjц. Mänitá Jesús jadähooc miäyajtөөwä ja'a jiamiөөd waambatiä Jesús ja'a fariseodөjц hánajty töө miөөdmädia'agy.

¹¹ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Põnä tio'oxiөjц hөxmajtsp, y mänitá wiingto'oxiөjц wyiingpөcy, miägädiehbiä tio'oxiөjц jaduħn. Haxөөг jaduħn jiatcө'өy.

¹² Jaanä jaduñduhmbä, coo ja'a to'oxiøjc ñihyhap yhøxmádsät, y coo wiingya'adiøjc wyiingpøgät, jaduññä ñihyhap miägädiehbiä. Jaanä haxøøg je'eduhñ jiatcøøbiä —nømä Jesús miänaañ.

¹³ Mänitä Jesús pigäna'c mejtstägøøg yajnámejtsä, coo hajxy ween quinuux'yyii. Coo ja'a Jesús jiamioød hajxy jaduññ yhiixy cooc tyijy ja'a Jesús hänäjty yhadsiba'añii, mänitä pigäna'cä tiajhajxy yhadüjçäxä coo ja'a Jesús hajxy jaduññ quia'a nänøcxät.

¹⁴ Coo ja'a Jesús jaduññ yhiixy coo ja'a pigäna'c-hajxy hänäjty wyl'i yhadugyii, mänitä Jesús ja'a jiamioød yhojy:

—Ca'a yø'ø pigäna'c hajxy mwi'i yhaducy. Wéenhøch hajxy jaduññ xñämiñ. Coo mijtsä Diosmädia'agy jaduññ mmäbøgät neby hädaa pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mänit mijtsä Dios jaduññ xyhuunghädät.

¹⁵ Hiix, ja'a pigäna'c-hajxy, cab hajxy tii quia'a nä'ä mäböcy. Tsipcøxp hajxy jaduññ ñä'ägä mäböcy. Jaduhñds je'e, coo mijts mmäbøgät nebiä pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mänit hajxy jaduññ mjugyhädät cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. Tøyhajt jaduññ —nømä Jesús miänaañ.

¹⁶ Mänitä Jesús ja'a pigäna'c tiägøøyy cunuu'xpä tu'ugjaty-tu'ugjaty. Cø'ønähgäjpäp hajxy hänäjty.

¹⁷ Mänitä Jesús jim chohñ. Jim hänäjty tiu'uyo'oyñä, mänitä Jesús jäya'ay tu'ug päyø'øguiä ñajtspaadøøyyä. Mänit wyiinjiçädaacä. Mänit ñämaayyä:

—Wiindsøn, mjaançh tehñ yhoyhäna'c miich. Nébiøch ngudiünät cooçh cøjxta'axiøø njugyhädät nebiä Dios jiugyhatiän —nømä Jesús miäyajtøøwä.

¹⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiich miich jaduññ coo xñäma'ay cooçh nhoyhäna'cä. Ni pøn jaduññ quia'a hoyhäna'cä. Jagooyyä Dios tu'uquiä yhoyhäna'cä.

¹⁹ Mnajuøøby miich jaduññ nebiatiä Moisés cuhdujt jecy yejcy, túhmäts. “Cab hajxy mniyagho'ogøøjät. Cabä wiingto'oxiøjc hajxy mmøødsänä'awät. Cab hajxy mméedsät. Cab hajxy mhøhñdä'agät. Cab hajxy mmäméedsät hønñda'agymiädia'agyhaam. Mwiin-gudsähgø'øwäbä mdajjja mdeedy hajxy” —nømä Jesús miänaañ.

²⁰ Mänitä Jesús ñämäyägumbä:

—Pero Wiindsøn, homiänäajøch jaduññ ngudiün. Múutsnøçhä hoguiuhdujt nmädsøhndaacy —nømä Jesús ñämaayyä.

²¹ Mänitä Jesús ja'a craa wyiinhee'ppejty. Jiaançh tehñ højçäbä craa hänäjty je'e. Mänitä Jesús miänaañ:

—Tu'tu'uyyä mga'a cøxy cudiün. Nøcx cøxy toog tijaty jim mmøød, jaduññds mmó'owät pønjaty hajxy häyoob. Coo jaduññ mgudiünät, mänit jim mnøcxät Dioswiinduum. Jim miichä hoybä weenbä mbäadät tsajtootyp. Hoorä, høøch padu'ubøjçäc.

²² Coo ja'a craa jaduññ ñämaayyä, mänit jiootmadiägøøyy. Mänit wyiimbijnä tájjäp máayyap. Hiix, jaançh tehñ miäyøø hänäjty je'e.

²³ Jimä Jesús ja'a jiamioødhajxy hänäjty piadäna'ay. Mänitä Jesús wyiinhee'ppejty. Mänit miänaañ:

—Jaançh tehñ chip jaduññ coo yø'ø mäyøøøøjc-hajxy jim ñøcxät Dioswiinduum. Tehñ tøyhajt jaduññ.

²⁴ Coo ja'a Jesús jaduññ miänaañ, jiaançh tehñ yagjuøøyy ja'a jiamioødhajxy jaduññ. Mänitä Jesús miänängumbä:

—Mägu'ughajpädøjc, pønjetiä xiädø'øñ hajxy hajoodhajp, jaançh tehñ chip jaduññ coo hajxy jim ñøcxät Dioswiinduum.

²⁵ Maas paquiä camello tu'ug jiihy ñaxø'øwät xuhñdyjutooty quejee ja'a mäyøøhäna'c-hajxy jim tiägø'øwät Dioswiinduum.

²⁶ Coo ja'a Jesús jaduññ miänängumbä, mänitä jiamioødhajxy maas hanaxiä yagjuøøguiumbä. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Pønçäda'aduññ jaançh tøy nähwa'adsaamb.

²⁷ Mänitä Jesús wyiinhee'ppøjçumbä. Mänit miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy, cab hajxy hamdsoojoot hoy yajniñähwa'adsøøjät. Pero Dios, je'eds mäyajnähwaatp. Hotyijä Dios jaduññ jiaty.

²⁸ Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Huuc mäadow, coo højts miich nbadu'ubøjcy, cøjx højts nnähgue'egy tijaty højts hijty nmøød.

²⁹⁻³⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønjaty cøxiä tøø ñähgue'egy ja'a høøçhcøxpä møødä Diosmädia'agyquiøxpä, maas may hajxy jaduññ jiaac paada'añ hädaa yaabä naaxwiin tijaty hajxy hänäjty tøø ñähgue'egy tøø yhøxy'ooy, tiøjc, piuhya'ay, piuhdo'oxy, tiaj tieedy, yhuung, ñaax. Møød jim hajxy ñøcxa'añ

tsajpootyp. Jim hajxy jaduhñ homiänaajä yhida'añ, hoy hajxy hänäjty yaa tøø jia tsaachpøcy ja'a høøchcøxpä hädaa yaabä naaxwiin. Tøyhajt jaduhñ.

³¹ Pønjatia møjtuung jäda'ahaty ca'a møød, nämay hajxy miøjtägø'øwa'añ. Pero pønjatia møjtuung jäda'ahaty ja møød, nämayyä tiuunghajxy piøgaanäxä —nømä Jesús miänaañ.

³² Mänitä Jesúshajxy jim tiu'ubøjcy møødä jiamioødtøjc. Jerusalén hajxy hänäjty ñøcxa'añ. Jawyiinä Jesús hänäjty yo'oy. Mayyä jäya'ayhajxy hänäjty pianøcy møødä Jesús jiamioødhajxy, ja'a hajxy hänäjty nämajmetspä. Jaan'ch tehñ yagjuøøby hajxy hänäjty. Høxtä tsähgøøby hajxy hänäjty. Mänitä Jesús ja'a jiamioød hawiing wioonøcy. Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaacpä nebiaty hänäjty jiada'añ yhabeta'añ:

³³ —Huuc mäadow hajxy, yam hajxy nnøcxäm Jerusalén. Coø hajxy jim ngoodáanam, mänitøchä teedywiindsønhaajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ, møødä häna'cä Diosmädia'agy hajxy jim yajnähiøøbiä tsajtøgooty, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitøch hajxy jaduhñ xyajnähdija'añ coo'ch hajxy xyagho'oga'añ. Mänitøch hajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ ja'a häna'c-hajxy jim tsohmä Roma.

³⁴ Madiú'ujøch hajxy xchaaçhtiuna'añ. Xñäxi'igáambøch hajxy. Xwyiinwoonáambøch hajxy. Xwyiingutsujø'øwáambøch hajxy. Xwiobho'ogáambøch hajxy. Mänitøch hajxy xjia yagho'oga'añ. Pero cudägøøgxøøyyøch njuypioøjtägatsa'añ, —nømä Jesús miänaañ.

³⁵ Mänitä Jesús wyiinguwa'agøøyyä ja'a Santiago møødä Juan. Ja'a Zebedeo yhuunghajxy hänäjty je'e. Mänit hajxy miänaañ:

—Wiindsøn, huuc tunä mayhajt ja'a højtsøxpä.

³⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tii mayhájthøch ndúnäp.

³⁷ Mänitä Santiogohajxy miänáangumbä:

—Coo miich hänäjty tøø mmøjtägø'øy, coo hänäjty tøø mdägø'øy hanehmbä, mänit højts cuhdujt xmiø'owät coo højts jim nhäñá'awät miichä mnähmøjc, hahooyhaampiä møød hanajtyhaampiä.

³⁸ Mänitä Jesús yhadsoogumbä:

—Mijts, cab hajxy mnajuø'øy tii hajxy jaduhñ mnänøømby. Nej, mmee'xtúgäp hajxy jaduhmbä nébiøch ndsaachpøgá'añänä.

³⁹ Mänitä Santiogohajxy yhadsooyy:

—Nmee'xtúgäp højts jaduhñ.

Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Jaduhñ mijts mjaan'ch tsaachpøgaambä nébiøch ndsaachpøgá'añän. Tøyhajt jaduhñ.

⁴⁰ Pero cábøchä cuhdujt jaduhñ møødä coo mijts cuhdujt nmø'owät coo hajxy jim mhäñá'awät høøchä nnähmøjc mänáajøch hänäjty tøø ndägø'øyän hanehmbä. Dios ja'a cuhdujt møød pøn yajnähdijaamby coo hajxy jim yhäñá'awät. Je'edshajxy jaduhñ jim häñá'awaamb —nømä Jesús miänaañ.

⁴¹ Coo Jaha Jesús jiamioødhajxy jaduhñ miädooyy, ja'a hajxy hänäjty jaac nämajcpä, mänitä Santiogohajxy miäjootma'tä møødä Juan.

⁴² Mänitä Jesús miøjyaaxy ja'a hajxy hänäjty jaac nämajcpä. Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a gobiernahajxy, møødä häna'c-hajxy yaa møjtuungmøødpä hädaa yaabä naaxwiin, ja'a hänä'cätshajxy jaduhñ yaa hanehmb. Mnajuøøby hajxy jaduhñ, túhmäts.

⁴³⁻⁴⁴ Pero mijts, cab hajxy mbøc-juø'owät coo møjtuung hajxy mmøødhädät. Pønä jioot tsojp coo wyiingudsähgø'øwøøjät, weenä jioot piäda'agy coo jiamioød piuhbédät.

⁴⁵ Høøchpaady, høøch ja'a Diosquexypä, mäbuhbéjpoç jaduhñ yaa tøø ngäda'agy. Høxtä nnähho'tu'udáambiøchä jäya'ayhajxy nägøxiä. Cáboch jaduhñ nmäna'añ coo'chä jäya'ayhajxy xpiuhbédät.

⁴⁶ Mänitä Jesúshajxy quioo'ty maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Jericó. Coø hajxy jim chóhngumbä, mayyä jäya'ay hajxy piadu'ubøjcä. Jimä wiinds hänäjty tu'ug yhäñá'ay tu'haam. Bartimeo hänäjty xiøhaty. Timeo ja'a tieedy hänäjty xiøhaty. Xädø'ønyjuwaambä Bartimeo hänäjty.

⁴⁷ Coø ja'a Bartimeo jaduhñ miädooyy coo hänäjty je'e Jiesüsä, ja'a hänäjty tsohmä Nazaret, mänitä Bartimeo møc yaaxy:

—Jesús, David miich jecy mhaphajt mdeedyhajt. Høøch näxúu'tsäc.

⁴⁸ Mänitä Bartimeo yhojmujcä nämay coo cu yhamooñ. Pero cab jaduhñ ñä'ä hamooñ. Tehngajnä maas møc tiägøøyy yaaxpä:

—Jesús, miichä David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Høøch näxúu'tsäc.

⁴⁹ Mänitä Jesús tiänaaxiøjpy. Mänit miänaañ coo ja'a Bartimeo miøjya'axøøjät. Mänitä Bartimeo tu'jäya'ay ñämaayyä:

—Xoon'da'ag, tänaayyø'øg. Ximä Jesús xmiøjya'axy.

⁵⁰ Mänitä Bartimeo paquidä tiänaayyø'cy. Mänitä yoñwit yajniähnaajtuutä. Mänitä Jesús päyø'øguiä hoy wyiingumedøøy.

⁵¹ Mänitá Jesús ja'a Bartimeo miäyajtøøyy:

—Tii mayhajt jaduhñ myajtunaañäp.

Mänitá Bartimeo yhadsoooy:

—Wiindsón, høøch yaghijxó'cäc.

⁵² Mänitá Jesús miänaañ:

—Ja'a hoy, tisän coo quia'a cabä. Coochä nmädia'agy tøø xmiäböjçä, paady tøø mhijxø'nø. Tuunä Jesús jaduhñ ñä'ä mänaañ, mänitiä Bartimeo jiaančh hijxø'cy. Mänitá Jesús piadu'uböjnä.

11

¹ Jimä Jesúsahjxy hänajty quioodaannä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betfagé møøð Betania, jim madøyyä maa ja'a tun hänajty xiøhatiän Olivos. Jim hänajty miäwiingön Jerusalén. Mänitá Jesús ja'a jiamiøød metsc

² ñämaayy:

—Nøcx hajxy jimhaamby maa yøø cajpthuungän. Coo hajxy jim mmedsa'añ, jimä burro hajxy tu'ug mbaada'añ cuxoch. Cahnä pøn yajpejmachñä. Mmäguej'øwäp hajxy. Jaduhñds hajxy yaa mwitsmínät.

³ Y pø jimä jäya'ay hajxy xmiäyajtøy tii hajxy jaduhñ coo mmäguej'øy, mänit hajxy mnämä'awät: "Ja'a nwiindsón højts cham yajmaajiajp. Paquiä højts nnä'ä yajtuna'añ. Mänit højts min nnajtswidsø'øy." Jaduhñ hajxy mmänä'anät —nømä Jesús ñajtsapxøøyy.

⁴⁻⁵ Mänitä burro hajxy hoy jiaančh paady cuxoch jim møjtu'haam, jim tøjñhmøjc madøyyä. Jimä jäya'ayhajxy hänajty näje'e tiäna'ay. Coo ja'a Jesús jiamiøødhajxy tiägøøyy burromäguej'øöbiä, mänit hajxy ñämaayyä:

—Tii yøø burro hajxy jaduhñ coo mmäguej'øy.

⁶ Mänit hajxy jaduhñ yhadsoooy waambaty hajxy hänajty tøø yhane'emyii coo hajxy jaduhñ yhadsowät.

⁷ Mänitá Jesús ja'a burro yajnäméjtsäxä. Mänitá jiamiøødä wyit hajxy jim piädaacy burronähgøxp. Mänitá Jesús jim piejty.

⁸ Jaančh tehñ miayyä jäya'ayhajxy hänajty pianøcxy. Mänitä wyit hajxy näje'e chijy. Jaduhñds hajxy tu'haam ñajtsy'e'ebøøyy maa ja'a Jesús hänajty burronähgøxp ñaxø'owa'añän. Näje'e hujtsaay hajxy hänajty piujxpä. Jim hajxy hänajty piädaacpä tu'haam.

⁹ Cu'ughagujçä Jesús hänajty ñøcxy. Mänitá cu'ughajxy nägøxiä tiägøøyy yaaxpä joppä:

—jViva Jesús, viva! ¡Gloria a Dios! Diosquexy hädaa Jesús jaduhñ.

¹⁰ ¡Gloria a Dios tsajpootypä! Jaduhñ hädaa Jesús yhane'emaambä nebiä David jecy yhanehmiän, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhajtäm.

¹¹ Mänitá Jesúsahjxy jim quioo'nä Jerusalén, møødä jiamiøød ja'a nämajmetspähajxy. Mänit hajxy jim ñøcxøøyy maa ja'a tsajtøjcän. Coo hajxy jiiby chajtøjtägøøyy, mänit hajxy yhi-jxwädijty tjajty hänajty jiiby. Mänit hajxy wyiimbjçumbä. Mänit hajxy jiiby yhädaaccumbä Betania. Hix, tøø hänajty chuujø'øy, y jiiby hajxy hänajty miejtsta'aga'añ Betania.

¹² Cujaboom, mänitá Jesúsahjxy jim tiu'ubøjçumbä. Mänitá Jesús yäho'böjçä.

¹³ Mänitá piids tu'ug ñäheebøøyy coo hänajty jim tiäna'ay picxumñä. Coo wiingön ñämejch, mänit yhiijxy coo tiøøm hänajty quia'a nä'ägädä hity. Haagä haay hänajty je'e. Cahnä yhiit's hänajty yhabaadyñä mänaabä hänajty naxy tiøømbetiän.

¹⁴ Mänitá Jesús piids ñämaayy:

—Ni mänaa miich mga'a tøømbejtägatsaanñä.

Coo ja'a Jesús jaduhñ miänaañ, miädoow ja'a jiamiøødhajxy jaduhñ.

¹⁵ Coo ja'a Jesúsahjxy jim miejtstägajch Jerusalén, mänitá Jesús jiiby chajtøjtägøøguiumbä. Mänitá Jesús ja'a too'pädøjc juubiädøjc tiägøøyy høxpäboobiädsøømbä jiiby tsajtøgooty. Mänitá meexä tiägøøyy høxjuijpä maa xädø'øñ hajxy hänajty quiuwächän, møødä häñaabiejt maa hajxy hänajty yhäña'ayän coo hajxy hänajty pialomatoogy.

¹⁶ Mänitá Jesús tiägøøyy hadujpä coo ja'a jäya'ayä tiogy hajxy jiiby quia'a mädagøøñät tsajtøgooty.

¹⁷ Mänitá Jesús tiägøøyy yajwiingapxøöbiä:

—Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pa'yaaxtäacthøchä ndøjc hajxy nägøxiä xwiäaänät, ja'a jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajtpä." Jaduhñä Dios jecy miänaañ. Pero mijts, wiing mijtsä tsajtøjc mwa'añ. Jaduhñ hajxy mwa'añ nebiä mee'tstaactän —nømä Jesús miänaañ.

¹⁸ Coo ja'a teedywiindsøñhajxy jaduhñ miädooyy, møødä häna'cä Diosmädia'agy hajxy hänajty jiiby yajnähixøöbiä tsajtøgooty, mänit hajxy tiägøøyy cojyquiapxytiuumbä nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. Hix, chähgøöbiä Jesús hajxy hänajty je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hänajty jiaančh tehñ yhamädoowhijtäxä ja'a cu'ug.

¹⁹ Pero coo quioodsøøñä, mänitá Jesúsahjxy jiiby yhädaaccumbä Betania.

²⁰ Cujaboomá Jesúshajxy ñcxtägajch Jerusalén. Coo hajxy jim ñaxóøguiumbä maa ja'a Jesús ja'a piids hánajty tøø ñábogø'øyän, mänitá piids hajxy yhjxy coo hánajty tøø quioxy tø'öch.

²¹ Coo ja'a Pedro jaduhñ jiahmiejstaacy, mänitá Jesús ñämaayyá:

—Wiindsón, huug hix yø'ø piids. Hæxøøy miich yø'ø mnábogøøyy coo ni mänaa quia'a tømhájnát. Tøø yø'ø quioxy tøøtsná —nømä Pedro miänaañ.

²² Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Mábøjcä ja'a Dios miädia'agy coo jiaançh tehñ tiømiädia'aguiä.

²³ Coo hajxy hamuumdu'joot mmábøgät, høxtä yø'ø tun ja'a mmädia'agyhajxy xquiudiüunäp coo hajxy mnámá'awät coo ween nøcxy miejyquia'awø'øy. Mänitá mmädia'agyhajxy jaduhñ xquiudiüunät coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmábøjcät coo tiømiädia'aguiä. Tøyhajt jaduhñ.

²⁴ Coo mijtsä Dios tijaty mmäyujwá'anät, xmió'owäp hajxy jaduhñ, coo ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmábøjcät coo tiømiädia'aguiä.

²⁵ Coo mijtsä Dios hánajty mba'ya'axa'añ, tsipcøxpä häna'c hajxy jayøjp mmämée'xät, ja'a mijts hánajty tøø xñägädieeyø'øyäbä, jaduhñä Dios hajxy jaduhñ xmiämée'xpät tijaty hajxy hánajty mgädieeyhajxy.

²⁶ Pero pø cab hajxy mmämée'xa'añ, ni mijtsä mDeedy tsajpootypä xquia'a mämée'xtägatsa'añ —nømä Jesús miänaañ.

²⁷ Coo ja'a Jesúshajxy jim quioø'tägajch Jerusalén, mänitá Jesús jadähooc tiägøøyy tsajtøgooty. Jiibiä Jesús hánajty wiädity, mänit ñämejtsä ja'a teedywiindsón, møødä häna'c-hajxy jiiby yajnähixøøbiä tsajtøgooty, møødä majjaya'adiøjc.

²⁸ Mänitá Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Pøn miich cuhdujt tøø xmiø'oy coo miich hæxøøy yaa tsajtøgooty tøø mdsiptuñ.

²⁹⁻³⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Nhadsóowäbøch häyaa jaduhñ cooçh mijts häyaa jayøjp xyhadsóowät. Pønä Juan mäyajnäbejpä quejx, Diosä tøgä jäya'ayä. Hadsóowägøch hajxy. Cooçh hajxy häyaa xyhadsóowät, mänitøch mijts häyaa nhadsóowägäjtspät —nømä Jesús miänaañ.

³¹ Cabä teedywiindsøn hajxy hánajty ñajuø'øy waambä Jesús hajxy yhadsóowät. Mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä: “Coo hajxy häyaa nmánäänämät coo ja'a Dios ja'a Juan quejxy, jaduhñ jadähooc xyhadsóowäänäm: Aa, pø tøyhajt jaduhñ coo ja'a Dios ja'a Juan jiaançh quejxy, tii ja'a Juan miädia'agy hajxy coo tøø mga'a mábøjcä.

³² Y coo hajxy häyaa nmánäänämät coo ja'a Dios ja'a Juan quia'a quejxy, mänitá cu'ug hajxy häyaa xmiädsibøøyyämät.” Hix, jaduhñä cu'ughajxy hánajty miäna'añ coogä Juan hánajty Dyiosquexiä.

³³ Mänitá Jesús hajxy ñämaayy coo hajxy hánajty quia'a najuø'øy. Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pues, ni høøch jaduhñ nga'a nägapxaambä pøñhøchä cuhdujt tøø xmiø'oy.

12

¹ Mänitá Jesús tiägøøyy yajnähixøøbiä cuentäyajmäbaadyhaam:

—Mänitá jäya'ay tsaatypcam tu'ug piädaacy. Mänit jjuh guraajøøyy. Mänitá tsaatyñøøxee'xøhñdy ñädajøøyy. Mänitá nähbettøjc tu'ug yhädiuñ coo hajxy jim yhäñá'awät coo ja'a tsaatypcam hajxy hánajty cwieendähada'añ. Mänitá wiingjäya'ay ja'a tsaatypcam hajxy yajcø'ødägøøyyäxä coo hajxy cøguipxyjaty cwieendähädät. Mänitá cudsatyp jäguemnaax ñøcxy.

² Coo ja'a tsaatypcuc yhabaaty, mänitá cudsatyp ja'a mioonsä quejxy coo hajxy cøgujiä ween yajwa'xy.

³ Coo ja'a craa jim miejch, mänit hoyhoy quioxho'cä. Mänit piäboowyiimbijtä cø'øwa'ads.

⁴ Mänitá cudsatyp ja'a mioonsä mäwiingpä jia quéjxcumbä. Maas hanaxiä craa je'e wiobhó'cäbä. Høxtä yajtsäbjtäxä ja'a quiopc jaduhñ. Hoyhoy jaduhñ chaaçhtiuunä.

⁵ Mänitá cudsatyp ja'a mioonsä mäwiingpä jia quéjxcumbä. Mänit hajxy je'e yagho'cy. Maas mayyä mioonsä jia jaac tehñ quejxy. Naje'e hajxy wiobho'cä; naje'e hajxy yagho'cä.

⁶ J'imä cudsatyp ja'a yhuung hánajty tu'ug. Jiaançh tehñ chojpiä yhuung hánajty. Mänit ñämaayy: “Nhuuc quéxyhøch miich jim. Wehñdä miich hajxy häyaa xñä'a wiingudsähgø'øwät.”

⁷ Coo ja'a cudsatyp yhuung jim miejch, mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä, ja'a tsaatypcam hajxy hánajty tøø miämähmø'øyäbä: “Coo hädaa craa tieedy häyaa ñä'a hø'ogät, hädaa craa jaduhñ cøxiä mämähmø'øwaamb mäduhñtiä hädaa tsaatypcam. Tsøc hädaa craa hajxy jaduhñ nä'ägä yagho'cäm, jaduhñ højts hädaa tsaatypcam nje'ehäjtämät.”

⁸ Mänitá cudsatyp yhuung miäjtäxä. Mänit yagho'cä. Mänit hajxy hoy yhøxchømy jäguemjuøøby.

⁹ Haa, nebiä cudsaatypäda'a hänäjty jiatcø'owa'añ. Nøcxaambäda'a hajxy yaghø'tägatsa'añii, ja'a hajxy hänäjty tøø miäyaghø'oguiäbä. Mänitä wiinghäna'cä tsaatypcam hajxy hänäjty yajcø'ødäggø'owa'añii.

¹⁰ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: Ja'a tsaa mädyii ja'a tøjmuu'tspädøjc-hajxy quia'a nä'ägä cumaayy, je'e nä'ägä tuundsøn coo ja'a tøjteecän.

¹¹ Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coo ja'a tsaa jaduhñ jim tiuundsóonät. Paady hajxy jaduhñ jaanč tehñ yajxón nhíxäm —nømä Jesús miädiaacy.

¹² Ja'a teedywiindsøn hajxy, ñajuøøby hajxy hänäjty jaduhñ coo hajxy hänäjty tøø yajmabaadyii nebiä cahwiindøyhäna'cän, ja'a hajxy hänäjty tsaatypcuaeendähajpä. Coo hajxy jaduhñ ñajuøøyy, paadiä Jesús hajxy hänäjty jia wi'i miadsa'añ. Pero cab hajxy jaduhñ ñä'ä majch, je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug hajxy hänäjty chähgø'øy. Mänitä Jesús hajxy ñähgueecnä. Mänit hajxy wyiimbijnä.

¹³ Mänitä fariseohajxy näje'e wyiinguejxä, møødä Herodes quiu'ughajxy näje'ebä, coo ja'a Jesús hajxy yajcapxtägöyyät, jaduhñ hajxy hoy ñäxø'owø'owät.

¹⁴ Mänitä Jesús ñämejtsä. Mänit ñämaayyä: —Nnajuøøby højts coo miich tøy mjaanč tehñ miädia'agy. Caj miich jaduhñ mnä'ägä møjpäda'agy waambatiä cu'ug xjia näma'ay. Tu'cuhdujt miichä jäya'ay mhixy, pønajat hajxy mäyøø, pønajat hajxy häyoob. Tøyhajt højts miich xyajnähixø'øy coo højts hoy njäya'ayhädat nebiä Dios choquiän. Hoorä, coo højtsä gobiernä Rómabä hänäjty xyajnähuudiu'uda'añ, nej, hähixøøby jaduhñ coo højts nnähjuudiü'udädä —nømä Jesús miäyajtøwä.

¹⁵ Mänitä Jesús yhadsooyy: —Tiich hajxy jaduhñ coo xjia wi'i yajcapxtägoyya'añ. Høøchä xädø'øñ tu'ug huuc yaghíxäc.

Paadiä Jesús jaduhñ miänaañ, ñajuøøby hänäjty jaduhñ coo hänäjty jia wi'i yajcapxtägoyya'añii.

¹⁶ Mänitä Jesús xädø'øñ jiaanč yaghijxä. Mänit miänaañ: —Pøn wyiin jiojy yø'øduhñ. Pøn xiøø yø'øduhñ jim miimb.

Mänit hajxy yhadsooyy: —Ja'a gobiernä wyiin jiojy yø'ø, ja'a jim tuumbä Roma. Jaaya'ay xiøø yø'øbä.

¹⁷ Mänitä Jesús miänaangumbä: —Tøyhajt jaduhñ. Mo'owxä ja'a gobiernä hajxy øø je'e jie'e yø'ø. Pero mädyii ja'a Dios jie'e, mo'ow hajxy je'ebä.

Coo ja'a Jesús jaduhñ yhadsooyy, jaanč tehñ yagjuøøyy ja'a fariseohajxy jaduhñ. ¹⁸ Mänitä Jesús ja'a saduceos näje'e ñämejtsä. Cabä saduceoshajxy hänäjty miäböcy coogä ho'ogyjiäya'ayhajxy hänäjty jiuypiojtägatsa'añ. Jaduhñä saduceoshajxy hänäjty miäna'añ cooc tyijy ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy quia'a jiuypiojtägatsa'añ.

¹⁹ Mänitä saduceos ja'a Jesús hajxy ñämaayy: —Wiindsøn, jaduhñ Moisés jecy quiujahy neby højts nguhdujthájtämät, højts judiojäya'ayháltäm. Hoorä, coogä ja'a adiojyc tu'ug yho'ogät, coog hänäjty piøquiä, øø cáhnäg hajxy hänäjty yhuungpaadyñä, øø jimägä piuhya'ay, wéenägä piuhya'ay ja'a yaamgto'oxy wyiingpøcy, jaduhñäc hajxy jaduhñ yhuungpáadät. Jaduhñäc quiähxø'ogät coog hänäjty je'e yhuungä, ja'a hänäjty tøø yho'oguiäbä.

²⁰ Hoorä, jii jäya'ayhajxy hänäjty näjuxtujya'ay, haagä tu'que'ex. Mänitä tehñ quiobhuung tio'oxiojwiingpøjcy. Cab jecy miøødtsänaayy, mänitä craa yho'cy. Cabä huung hajxy ñä'ä paaty.

²¹ Mänitä jioðsømy ja'a yaamgto'oxy wyiingpøjcy. Ni je'ehajxy quia'a huungpaatpä. Mänitä craa yho'pä. Jaduhñä jioðsømy je'ebä jia wiingpøjcumbä. Jaanä jaduhyyä je'e jiajpä nebiä yhajchhajxy jiajtiän.

²² Jaduhñ hajxy näjuxtujc jia møødtsänaayy, ni pøn je'e quia'a yaghuungpaaty. Nägøxiä hajxy jaduhñ yho'cy. Høxtä ja'a to'oxiojyc, jaac tehñ yho'c je'ebä.

²³ Bueno, coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy hänäjty nägøxiä jiuypiojtägatsa'añ, pønda'a je'e tehñ tiøybä møødtsäna'awaamb, ja'a hajxy hänäjty näjuxtujcpä. Hix, näjuxtujc hajxy hänäjty tøø jia møødtsäna'ay. Paady højtsä tøyhajt ndsocy —nømä Jesús ñämaayyä.

²⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy: —Caj mijtsä tøyhajt hajxy mnä'ägä møødä, je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a nä'ägädä wiinjuø'øy. Møød cab hajxy mnajuøøbiä nebiatiä Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'ogy.

²⁵ Coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy hänäjty jiuypiojtägatsa'añ, cab hajxy mänit piøga'añ, cab hajxy mänit yhu'uga'añ. Jaduhñ hajxy yhida'añ nebiä Diosmoonsähajxy jim yhiitiän tsajpootyp.

²⁶ Tii mijts coo mga'a mäbøga'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiuypiojtägatsa'añ. Jaduhñä Moisés jecy quiujahy coogä Dios tähooc miøødnibiaatä jim pactuum maagä hujts haptymøødpä hänäjty tiouyän. Mänitägä Dios ja'a Moisés ñämaayy: "Høøchä Abraham xDyioshajp, møødä Isaac, møødä Jacob."

²⁷ Coo ja'a Dios jaduhñ jecy miänaañ, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo ja'a Abrahamhajxy hänäjty tøø jiuypiojtägach, møødä Isaac, møødä Jacob. Hix, jucyjiäya'ay ja'a Dios jaduhñ Dioshajtäp, ca'a yho'oguiäya'ayä. Coo mijts jaduhñ mmäna'añ cooc tyijy ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy quia'a juypiojtägatsa'añ, caj mijtsä tøyhajt hajxy mnä'ägä møødä —nømä Jesús miänaañ.

²⁸ Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug yhamädoowhity. Tsajtøgooty hänäjty tiuñ. Coo miädooyy coo ja'a Jesús hänäjty hoy tøø yhadsoy, mänitä Jesús hoy wyiinguwa'agø'oyii. Mänit ñämaayyä:

—Madiu'u ja'a Moisés hajxy jecy xyhanéhäm. Mädyii jaduhñ maas tuungpaat —nømä Jesús miäyajtøwä.

²⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñ je'e miäna'añ: "Pønjatia Israel jecy haphajt teedyhajt, hamädoowhit hajxy. Ja'a Dios hajxy nWindsønähajtäm. Tu'uquiiä Dios jaduhñ Dyioshaty.

³⁰ Hamuumdu'jootä Dios hajxy mjaanč tehñ wyiingudsähgø'owät nägø'ø nädecypia. Mäbøjcä miädia'agy hajxy homiänaajä. Jahmiets hajxy jaduhñ cøjxta'axiøø."

³¹ Jaduhñä miämetspä miänaañbä: "Mdsögäbä jäya'ay hajxy nägøxiä nej mijts hamdsooyyä mnichogyijän. Ni mädyii mädia'agy jaduhñ quia'a mäbaady neby hädaa mädia'agy metspä tiuungpaadiän" —nømä Jesús miänaañ.

³² Mänitä craa miänaangumbä, ja'a hänäjty tuumbä tsajtøgooty:

—Wiindsøn, jaanč tehñ yhoy miich mhadsooyy. Tøyhajt jaduhñ nej miich mmäna'añän coo Dios tiu'uquiiä. Cabä wiingDios jyijä. Xjiaanč tehñ tiuungpäättäm hajxy jaduhñ

³³ coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nwiingudsähgø'oyyämät, møød coo jäya'ay hajxy nägøxiä ndsojcämät neby hajxy hamdsooyyä mnichöjcäm. Pero cab hajxy xjiaty tiuungpäättäm coo animal hajxy jii by nøcxy nnä'ä hayöjxäm tsajtøgooty no'cøøc —nømä Jesús ñämaayyä.

³⁴ Coo ja'a Jesús jaduhñ miädooyy coo ja'a craa hänäjty najuøøyyhaamby tøø quiapxy, ja'a hänäjty tuumbä tsajtøgooty, mänitä craa ñämaayyä:

—Jaac mäbøc ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot, jaduhñds miich jim mnøcxät Dioswiinduum —nømä Jesús miänaañ.

Mänitä häna'c-hajxy yhamoönnä, ja'a Jesús hajxy hänäjty jia wi'i yagho'ogaambä. Cabä Jesús hajxy waamb miäyajtøønä je'eguiøxpä coo ja'a Jesús hajxy hänäjty chähgø'øy.

³⁵ Jiibiä Jesús hänäjty yajnähixø'øy tsajtøgooty. Mänit miänaañ:

—Yø'ø häna'c-hajxy jii yajnähixøøbiä tsajtøgooty, tii hajxy jaduhñ coo miäna'añ coogä David ja'a Cristo yhaphaty yhoc-haty.

³⁶ Haa ca'a, jaduhñ jim myiñ cujaayä maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a David hamdsooyyä jecy miänaañ:

Mänitøchä Dios ja'a nWiindsøn xñämaayyä:

"Yaa min häña'aw maachä nhahooyhaampiän, høxtä cøonøchä mmädsip nga'a yajmäjädaacämät."

Ja'a Dioshøspirituhaama David jaduhñ jecy miänaañ.

³⁷ Jaduhñä David jecy miänaañ coogä Cristo hänäjty wyiindsønhaty. Hoorä, pø tøyhajt jaduhñ coo ja'a David ja'a Cristo jaduhñ jecy wyiindsønhaty, tii yø'ø jäya'ayhajxy coo miäna'añ coogä David ja'a Cristo ñä'ä haphaty ñä'ä hoc-haty —nømä Jesús miänaañ.

Jaanč tehñ yhomiädoonä ja'a jäya'ayhajxy hänäjty miädooyy nebiä Jesús hänäjty yajnähixø'øyän. Nämäyvä jäya'ayhajxy hänäjty.

³⁸ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Yø'ø häna'c-hajxy jii yajnähixøøbiä tsajtøgooty, cab yø'ø miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Yoñwitmøød hajxy naxy wiädity cajptooty je'eguiøxpä coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ. Wi'i yajwiingudsähgø'øwaamb hajxy jaduhñ.

³⁹ Jiiby hajxy jia wi'i yhäña'awa'añ maa ja'a häñaabiejt yajxonjatypän, hädaa yaabä tsajtøgootypä, møød jim maa ja'a cay hu'ugy naxy jiadyijän.

⁴⁰ Pero cabä quiuhdujthajxy ñä'ägädä hoyyä. Hix, pøjcäxäbä yaamgto'oxiä tiøjc-hajxy. Hoy hajxy jaduhñ jia jatcø'øy, jecyjiatia Dios hajxy jia wi'i pia'ya'axy. Pero jaanč tehñ yhooyhoy hajxy jaduhñ yajcumädoowa'añii —nømä Jesús miänaañ.

⁴¹ Mänitä Jesús jim mädooyyä hoy yhöxta'agy maa ja'a jäya'ay xäðø'øn hajxy hänäjty naxy quiuyoxø'øyän. Ja'a mäyøøjäya'ayhajxy, majiatiä xäðø'øn hajxy hänäjty piäda'agy. Jimä Jesús hänäjty miähee'pna'ay.

⁴² Mänitä yaamgto'oxy tu'ug miejch. Jaanč tehñ yhäyoob hänäjty je'e. Mejtsmägo'xä häyoobä je'e quiugonøoyy.

43-44 Mänitá Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:

—Huug hix yø'ø yaamgtø'oxy hajxy. Cøxiä yø'øduhn tøø yecy mäduhñtiä hijty miøødá, ja'a hijty ñägayaambiä. Pero yø'ø mäyøøhänä'c-hajxy, weeñtiä hajxy jaduñ ñä'a puhyejcy.

13

1 Coo ja'a Jesúshajxy jiiy chajtøpádsøømy, mänitá jiamiøød tu'ug miänaañ:

—Wiindsón, huug hix yø'ø tsajtøjc, jaančh tehñ yajxón yø'øduhñ miuuchä.

2 Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Hoy huuc tehñ yheeb. Hoy yø'ø tøjc jaduñ jia cruundä, cøxaamb yø'øduhñ jyida'añ. Haxit hatajø'øy yø'ø muuch jiada'añ.

3 Mänitá Jesúshajxy jim ñøcxy maa ja'a tun hánajty xiøhatiän Olivos, jim Jerusalén-woc-hawiimb. Coo hajxy jim miejch, mänitá Jesús haniduhmduum hoy yhøxta'agy. Mänitá Pedro ja'a Jesús hajxy ñänøcxy, møødá Santiago, møødá Juan, møødá Andrés. Mänitá Jesús hajxy miäyajtøøyy:

4 —Mánaads yø'ø tsajtøjc jaduñ jyida'añ. Mädyii hijxtáñdäts jaduñ cähxø'øgaamb coo hánajty jaduñ yhaabaada'añ.

5 Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Mniyajcopcø'øwøøjap hajxy. Cab hajxy myajwiinhøónat.

6 Mayyá jäya'ayhajxy miñ miäwiinhøóna'añ. Jaduñ hajxy hánajty miäna'ana'añ: “Høøch je'e Cristo.” Mayyá jäya'ayhajxy hánajty jiaančh tehñ miäbøga'añ.

7 'Coo hajxy mmädoyhádat coo tsip pleetä hánajty xii yaa tøø piädø'øgy, cab hajxy jaduñ mmáná'anät cooc tyijy ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ. Homiänaajä tsip pleetä jiadyii.

8 Nimiädsibø'owáanap hajxy hánajty wiinghagajptjaty. Wiinduhmyhagajpt hujx hánajty ñäxa'añ. Jadaañäbä yuuxøø hánajty wiinduhmyhagajpt. Coo jaduñ jiada'añii, hijxtahñd jaduñ cähxø'tsoonaamb coo tsø'ty häyohn hočhähgøøñäty hánajty jiada'añii.

9 'Mniyajcopcø'øwøøjap hajxy mänit. Mäjähñdiuum hajxy hánajty mhida'añ. Xmiad-saambä mmädsip hajxy hánajty. Mänit hajxy jim xyajnøcxa'añ haguyc. Møød jim maa ja'a judíos chajtøjc-haxjiän, xwiobho'øgaamb hajxy hánajty jim. Xyajnøcxaamb hajxy hánajty jim maa ja'a gobiernä wyiinduumhaxjiän, je'eguiøxpä cooçh mijs xpiawädity. Jimhöch hajxy jaduñ xmiädiä'agät gobiernäwiinduum.

10 Hix, cahnä naaxwiimbä hánajty wyiimbityñä, cøxaambä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy miädowa'añ wiinduhmyhagajpt.

11 Y coo hajxy jim xyajnøcxiät haguyc, cab hajxy mänit mnädaj mnämáyät waambaty hajxy mhadsówät. Hix, ja'a Dios ja'a mädia'agy hajxy hánajty xmio'owaamb. Cab hajxy hánajty hamdsoo mmädia'aga'añ; ja'a Dioshespíritu hajxy hánajty xyajmädia'agaamb.

12 Hamiñ haxøpiä jäya'ayhajxy hánajty tu'que'ex ñiñähduga'añii coo hajxy yagho'ogøøjät. Jaanä jaduñä yhuung hajxy hánajty ñähdugaambä. Ja'a muutsc-hänä'c-hajxy, jaanä jaduñä tieedy hajxy hánajty tiunaambä.

13 Nägøxiä mijsä jäya'ay xmiähanhada'añ je'eguiøxpä cooçh mijs xpiawädity. Pero pøn hánajty tøø miee'xtucy, hoy hánajty tøø jia ho'ogy, nähwa'adsaamb hánajty je'e.

14 'Habaadaamb jaduñ coo ja'a haxøøgpä ca'a hoybä miedsa'añ maa ja'a Diostøjcän —pøn hädaa nocy capxp, ween jaduñ wyiinjuø'øy—. Mänitá Diostøjcä jaduñ yajma'ada'añii. Coo ja'a haxøøgpä hajxy jaduñ mhíxät, mänit hajxy päyø'øguiä mnøcxät tunjoot, pønajty yaa tsänaaby Judeanaaxooty.

15 Pønajty hánajty häñaaby tøjñähgøxp, ween ñä'ägä päyø'øgy, cap nøcxy tii jiiy yajpádsømy tøgooty.

16 Pønajty hánajty camjooty, cab jaduñ jim ñøcxät maa ja'a tiøjcän. Cap nøcxy jiiy tii yajpádsømy, ni wyit ni tii.

17 Jaančh tehñ chaachpøgaambä to'oxiøjc-hajxy hánajty, ja'a hajxy hánajty co'na'awaambä, møød ja'a hajxy hánajty huungyajtsi'tspä.

18 Mmänuu'xtä'agäbä Dios hajxy coo tsø'ty häyohn ween quia'a jadyii coo hánajty jiaančh tehñ tiøøchcä.

19 Jaančh tehñ yhojyoyyä jäya'ayhajxy hánajty chaachpøga'añ. Ni mädyii tsaachpä jaduñ quia'a mäbaada'añ neby hánajty jiada'añiiän, ni ja'a jecy näjxäbä, ni ja'a jaac minaaambä.

20 Tøø ja'a Dios jaduñ miäna'añ coo ja'a jäya'ayhajxy hánajty jecy quia'a tsaachpøga'añ, je'eguiøxpä coo chocy pønajty jaduñ tøø wyiimbii. Coo ja'a Dios häxøpy jaduñ tøø quia'a mäna'añ, jejquiä jäya'ayhajxy häxøpy chaachpøga'añ. Ni pøn häxøpy quia'a nähwa'adsa'añ.

21 'Coo mijs pøn xñämä'awät coog tyijy ja'a Cristo hánajty jii wiädity, cab hajxy mmäbøgät.

22 Hix, mayyá jäya'ayhajxy hánajty wiädita'añ mäwiinhøhmbä, cooc tyijy hajxy hánajty je'e Cristo, møød cooc tyijy hajxy hánajty Dyiosquexiä. Playajcähxø'øgaambiä hijxtahñd hajxy

hänajty hoy-yagjuóõñäbä. Jaduhnä jäya'ayhajxy hänajty jia wi'i wyyinhøõna'añii, møød ja'a hajxy hänajty Dioswiimbíyyäbä.

²³ Mniyajcopcø'øwøøjäp hajxy. Jäguemä hajxy cham nnäma'ay coo hajxy mniyaj-copcø'øwøøjät.

²⁴ Mänitxøøbä, coo ja'a tsaachpä hänajty tøø ñajxnä, mänitä xøø wyyiingoodø'owahn møødä po'o.

²⁵ Mänitä mamiadsa'a hänajty quia'awa'añ. Tsäyuyyaamb hänajty jaduhn, tijaty jim cuhdujtmøød tsajtcøxp.

²⁶ Mänitøch hänajty ngäda'aga'añ jocjooty, høøch ja'a Diosquexypä. Møcmäjaamøødhøch hänajty ngäda'aga'añ. Yajxønhøch hänajty mänit ngäda'aga'añ. Mänitøchä jäya'ayhajxy hänajty may xpia'hee'ptägø'owa'añ.

²⁷ Mänitøchä nmoonsä tsajpootypähajxy hänajty nguexa'añ coo hajxy jaduhn quiøxy yajtu'ugmügät põnjatyhøch hänajty tøø nwiimbíy. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänajty woomuga'añii.

²⁸ Høxtahmðsä higueraquepy, coo jaduhn wiámät, hijxtahnd jaduhn coo hänajty tøø piodtägøõñä.

²⁹ Jaanä jaduhnduhmbä, coo ja'a tsø'ty hajxy jaduhn mhixät nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, hijxtahnd hänajty jaduhn coøch hänajty mobädajpä ngädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, høøch ja'a Diosquexypä.

³⁰ Cøxaamb jaduhn jiada'añii nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, cahnä jäya'ayhajxy hänajty quiøxy ho'ogyñä, ja'a hajxy jäda'ahaty jugyhajpä. Tøyhajt jaduhn.

³¹ Cuhdägoyyaambä tsajt møødä naaxwiimbä. Pero tsipcøxp jaduhn tiøjada'añ nébiøch cham nmädia'aguiañ.

³² 'Ni põñ jaduhn quia'a najuø'øy mänaa jaduhn jiada'añii. Jagooyyä Dios nidiumh ñajuø'øy, ja'a hajxy nDeedyhajtäm. Ni ja'a Diosmoonsähajxy jaduhn quia'a najuø'øy, ja'a hajxy jim tsajpootypä. Ni høøch nga'a najuø'øy, høøch ja'a Diosquexypä.

³³ Paady, nähix hahixø'ø hajxy mhídat homiänaajä, je'eguiøxpä coo hajxy mga'a najuø'øy mänaa jaduhn jiada'añii.

³⁴ Jii jäya'ay hänajty tu'ug, coo hänajty ñøcxa'añ jäguemnaax, mänitä mioonsä ñämaayy coo ja'a tiøjc cwieendähajtäxät. Nägøxiä hajxy jaduhn yhaagä nä'a tuungmooyyä. Jaduhnä tu'jäya'ay ñämaayyääbä coo jim tiünät maa ja'a tøghaawän, weenä tøjc yaghawa'açh jopy; tsuu jadähooc yhagøøguiumbät.

³⁵⁻³⁶ Ja'a cudøjcä mioonsähajxy, cab hajxy hänajty ñajuø'øy mänaa ja'a wyiindsønähajxy hänajty miejtstägatsa'añ, pø coodsøõñäp hänajty jaduhn, o pø tsuhmdä hänajty, o pø tu'tseey-yaaxø'øgy hänajty, o pø jobøõñäp hänajty. Nähix hahixø'ø ja'a wyiindsøn hajxy jaduhn yhahixät. Pø caj, coo hajxy jaduhn jaguiapxiä ñähmejtspedøøjät, wehndä hajxy hänajty mia'ay. Jaduhn mäwinäts mijtspä, cab hajxy jaduhn mnajuø'øy mänäajøch yaa ngädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Paady hajxy nähix hahixø'ø homiänaajä mnä'ägä hidät.

³⁷ Jadúhnhøchä jäya'ayhajxy nägøxiä nnämaabiä coo hajxy nähix hahixø'ø ñä'ägä hidät homiänaajä.

14

¹ Mejtsxøø ja'a pascuaxøø hänajty quia'a habaady mänaa ja'a judíos tsajcaagy hajxy hänajty quiayyän, ja'a cajpä tsoomiøødpä. Ja'a teedywiindsønähajxy, møødä häna'c-hajxy, ja'a hajxy hänajty jiihy yajñähixøõbiä tsajtøgooty, cojyquiapxytiumb hajxy hänajty jaduhn nebiä Jesús hajxy yajtsumøøjät høhnda'agymiädia'agyhaam, jaduhn hajxy jaduhn hoy yajyagho'ogøøjät.

² Mänit hajxy näje'e ñiñämaayyä:

—Cab hajxy tsøc nej jatcøøyyäm coo ja'a cu'ug hajxy jaduhn xñä'ä nähbädø'cämät.

³ Tøø ja'a Jesús hänajty yhäda'agy Betania. Jim hänajty miädsuugay maa ja'a Simón tiøjcän, ja'a hijty leprapa'ammøødpä. Mänitä to'oxiøjc tu'ug miejch. Jimä nardoperfume hänajty quiø'ogønhaty alabastro-vidrijooty. Jaançh tehñ chowä nardoperfume hänajty ñøcxy. Mänitä to'oxiøjcä perfume-vidrio piuhy. Mänitä Jesús ja'a perfume yajcuhtemøøyyä.

⁴ Mänitä jäya'ayhajxy näje'e jiootma'ty, ja'a hajxy hänajty jim pahäñaabiä. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Cap yø'ø perfume jaduhn cu yaghäyooyy.

⁵ Coo jaduhn cu ñä'ägä too'cy, tsoobaadaamb yø'ø hijty, tægøøgmägo'x-xøøguduñ. Jimä häyoobädøjcä chow hajxy jaduhn cu miooyyä coo jaduhn cu ñä'ägä too'cy.

Jaduhnä to'oxiøjc yhojjä.

⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Weends yhity. Ca'a hajxy mwi'i hoyjo. Nébiöch yø'ø jaduhñ tøø xtiüñän, cab jaduhñ ñejpiä; hoy jaduhñ.

⁷ Homiänaajä mijtsä häyoobäjäya'ay mhixy. Homiänaajä hajxy jaduhñ mbuhbédat. Pero høøch, cáböch mijts jecy xyhixa'añ.

⁸ Xwyiingudsähgøøbiöch yø'øya'ay jaduhñ, páadyhøchä perfume jaduhñ xyajcuhtemøøyy. Jaduhñ miäbaady nej coöch häxøpy tøø nho'oguiän. Jaduhñhøch yø'ø hijty xyajnähdema'añ.

⁹ Majatiä Diosmädia'agy wiädita'añ wiinduhmyhagajpt ja'a høøchcøxpä, jaduhñä jäya'ayhajxy miädia'aga'añ nébiöch yø'øya'ay naamnä tøø xtiüñ. Jaduhñ yø'ø homiänaajä jiahmiedsäañänä. Tøyhajt jaduhñ.

¹⁰ Jimä Jesús ja'a jiamiøød hánajty tu'ug xiøhaty Judas Iscariote, ja'a hajxy hánajty nämajmetspä. Mänitä Judas ja'a teedywiindsøn hoy miøøcojyquiapyxtiüñ coo ja'a Judas ja'a Jesús hánajty tiooga'añ.

¹¹ Coo ja'a teedywiindsønhajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jaduhñ jiaanç tehñ xioondaacpøjcy. Mänitä Judas yajjiunwaanøøyyä coo xädø'øñ hánajty mio'owa'añii. Mänitä Judas tiägøøyy wiinmaabiä nebiä Jesús paquiä yajcø'ødägø'owät.

¹² Mänitä pascuaxøø yhabaatnä. Jaduhñä judiøshajxy hánajty quiuhdujthaty coo tsajcaagy hajxy naxy quia, ja'a cajpä tsoomiøødäbä. Jaduhñ hajxy hánajty quiuhdujthajpä coo meeghuung hajxy naxy xoxy ja'a pascuaxøøjooty. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød miäyajtøwä:

—Maada'a yhoxyä coo pascuaxøø hajxy häyaa nwiindsuugäyayämät.

¹³ Mänitä Jesús ja'a jiamiøød nämetsc ñämaayy:

—Nøcx hajxy jim Jerusalem. Jimä jäya'ay hajxy tu'ug mbaada'añ nøøgön.

¹⁴ Je'eds hajxy mbadu'ubögäp. Mänit hajxy mbadøjtägø'owät. Mänitä cudøjc hajxy mnämä'awät: "Ja'a nWiindsøn højts jaduhñ tøø xwyiinguexy coo højts nyajtøwät maa højtsä pascuaxøø häyaa tsuu nwiindsuugäyät."

¹⁵ Mänit mijtsä cudøjc cuarto nøcxy xyajnähiø'øwa'añ nähbettøjcxp. Jaanç tehñ quiäruundä ja'a cuarto jaduhñ møød yajxonä. Jimä cay hu'ugy hajxy mnähix mhahixø'owät coo hajxy jim ndsuugayaänäm —nømä Jesús miänaañ.

¹⁶ Mänit hajxy nämetsc jiaanç nøcxy jim cajptooty. Jiaanç paat hajxy jaduhñ neby hajxy hánajty tøø ñäma'ayijän. Mänitä tsuugay hajxy tiägøøyy nähix hahixøøbiä.

¹⁷ Coo quioodsøøñä, mänitä Jesús hajxy jim ñøcxy maa ja'a pascuaxøø hajxy hánajty wyiindsuugaya'añän, møødä jiamøødhajxy ja'a jaac nämajcpä. Mänit hajxy tiägøøyy caabiä.

¹⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tü'ughøch mijts mjamiøød xñäxø'owø'owa'añ. Quipxy hajxy je'e cham xmiøødcaamiüjcäm. Tøyhajt jaduhñ —nømä Jesús miänaañ.

¹⁹ Mänit hajxy nägøxiä jiootmadiägøøyy. Mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyabä:

—Nej, høøch je'eda'a tyijy xñänøømbä.

²⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mijts mjamiøød jaduhñ tu'ug jatcø'owaamb, näguipxiä tsajcaagy hajxy jaduhñ jiiby xmiøødpaguhmä'tsäm texyjooty.

²¹ Høøch, ja'a Diosquexypä, jaduhñhøch njada'añ nhabeta'añ nepy jim myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian. Tøjiadaambä Diosmädia'agy jaduhñ. Pero ja'a crájøch jaduhñ xñähdugaambä, jaanç tehñ yhoxy jaduhñ chaachpøga'añ. Maas hoy häxøpy coo quia'a nä'ägä naaxwiimbädsøømy —nømä Jesús miänaañ.

²² Caabyñä ja'a Jesús hajxy hánajty, mänitä Jesús ja'a tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dios ñämaayy: "Dioscujü'uyäp." Mänitä jiamiøødä tsajcaagy nägøxiä yajnäguidøøyy. Mänit miänaañ:

—Cay hädaa hajxy; høøch nni'x ngopc hädaa —nømä Jesús miänaañ.

²³ Mänitä Jesús ja'a vaso quionø'cy, ja'a hánajty vinomøødpä. Mänitä Dios ñämáaguiumbä: "Dioscujü'uyäp." Mänitä Jesús ja'a vino yhuuctsohñ. Mänitä jiamiøød miooyy. Nägøxiä hajxy jaduhñ yhuucy.

²⁴ Mänitä Jesús miänaangumbä:

—Høøch nnø'ty hädaa. Hijxtahñd hädaa jaduhñ coöchä nnø'ty nyajxee'xa'añ coöchä jäya'ayhajxy hánajty nnähho'tu'uda'añ. Jaduhñhøchä cuhdujt nyajtødiägø'owa'añ, ja'a Dios ja'a Abraham jecy miøødyajcuhdüjcäbä.

²⁵ Tøyhájthøch jaduhñ nnämä'awät, cábøchä vino nhuuctägatsa'añ høxtä cóonøch hánajty jim tøø nnøcxtägach maaçhä nDeediä wiinduumän. Mänitøchä vino jembybiä nhuucmadsa'añ —nømä Jesús miänaañ.

²⁶ Mänitä Jesús ja'a Dios høy hajxy yhøøyy, møødä jiamiøødtøjc. Mänit hajxy jim chohñ. Mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a tun hánajty xiøhatiän Olivos.

²⁷ Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:

—Nägóxiöch mijts xñähgue'ega'añ, je'eguiøxpä cooçh nmädia'agy hajxy xquia'a mähøgaanä. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Nyagho'ogáambiöchä meegcueendähajpä. Cøxaambä meeghajxy piäyø'oga'añ. Xii yaa hajxy ñøcxø'owa'añ.”

²⁸ Cooçh hánajty tøø nho'ogy, mänitøch jadähooç njujyjiøjtägatsa'añ. Mänitøch jim nnøcxa'añ Galilea. Mänitøch mijts jim nõcxy xpiaada'añ —nømä Jesús miänaañ.

²⁹ Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Høøch mähøcypia, cábøch miich mänaa nbuhwa'adsa'añ, hoy miich hajxy nägøxiä xjia puhwá'adsät.

³⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhájthøch miich nnämä'awät, häyaa coods miich tägøøghooç mniguiugapxa'añii cooçh tyijy xquia'a hixiä.

³¹ Pero Pedro, tehngajnä je'e jiaac miänaañ:

—Cábøch mänaa nniguiugapxa'añii cooçh tyijy miich nga'a hixiä, höyhøch miich quipxy nja møødhø'ogät —nømä Pedro miänaañ.

Jaduhñ hajxy nägøxiä piahadsoobä.

³² Mänitä Jesús hajxy jim ñøcxy maa hánajty xiøhatiän Getsemaní. Mänitä Jesús ja'a jiamioødtøjc ñämaayy:

—Jiids hajxy huuc häña'aw, nõcxy nhuuc Diospa'ya'axy.

³³ Mänitä Jesús ja'a Pedro hawiing miøødnøcxy, møødä Santiago, møødä Juan. Mänitä Jesús hoyhoy jiaanç tehñ jiootmabiøjcy.

³⁴ Mänitä Pedrohajxy ñämaayyä:

—Høyhøyhøch jaduhñ njaanç tehñ jiootmayhaty. Høxtä ho'ogáambøch nnijiäwø'oyii. Huuc mähmø'øw hajxy yaa. Cab hajxy mmaahø'ogät. Jujcy hajxy mhídät —nømä Jesús miänaañ.

³⁵⁻³⁶ Mänitä Jesús weeñtiä jiaac nõcxy. Mänit jaduhñ miägutsädaacy. Mänitä Dios tiägøøyy mänuu'xtaacpä: “Teedy, mee'x, coo miich jaduhñ cu mga'a mänaañ, cábøch häxøpy ndsaachpøga'añ nébiøch chamñ nmänaxa'añän. Pero cábøchä nguhdujt yhidät nébiøchä njoot jia tsoquiän. Miichä mguhdujt jaduhñ nä'ägädä hidaamb.”

³⁷ Mänitä Jesús jim ñøcxtägajch maa ja'a Pedrohajxy hánajty tøø miähmø'oyän. Coo jim miejch, mänit jaduhñ yhiixy coo hajxy hánajty tøø quioøxy maaho'ogy. Mänitä Pedro ñämaayyä:

—Simón, nej, mmaabä. Nidu'hora miich tøø mga'a mee'xtucy.

³⁸ Jujcy hajxy hit. Tehngajnä ja'a Dios hajxy mba'yá'axät. Jaduhñä møjcu'ugong hajxy xquia'a jøjcapxø'øwät. Jia tsojpiä mjoothajxy jaduhñ coo hajxy jujcy mhídät, pero cabä mni'x ja'a mgopc-hajxy jaduhñ miee'xtuga'añ.

³⁹ Mänitä Jesús ja'a Dios hoy pia'yáaxcumbä. Jaduhñ jadähooç ñämánaanøøguiumbä.

⁴⁰ Mänit jadähooç miéjtscumbä maa ja'a Pedrohajxy hánajty tøø miähmø'oyän. Tøø hajxy hánajty miaahø'cumbä. Hix, tøø hajxy hánajty jiaanç tehñ yhanuu'xø'øy. Coo hajxy jaduhñ yujxä, cab hajxy hánajty ñä'ägä najuø'øy waamb hajxy yhadsowät.

⁴¹ Coo ja'a Jesús jaduhñ miejch ja'a miädägøøghooçpä, mänit miänaañnä:

—Nej, je'enä hajxy mwil'i mia'ayñä. Ween tiuhñ. Tøø yhabaatañä cooçhä cahwi-indøyhána'c-hajxy xquioø'dägø'øwaanä, høøch ja'a Diosqueyypä.

⁴² Pädó'näts hajxy. Jam hajxy. Ximä craa myiñ ja'açh jaduhñ xyajcø'dägø'øwaambä.

⁴³ Jimä Jesús hánajty miädia'agyñä, mänitä Judashajxy miejch, møødä majiäya'ay, haagä espada-cap. Näje'e hajxy hánajty wiojptcappä. Ja'a teedywiindsøghajxy jaduhñ mäguejx, møødä häna'c-hajxy jiiby yajñähixøøbiä tsajtøgooty, møødä majiäya'adiøjc-hajxy.

⁴⁴ Tøø ja'a Judashajxy hánajty quiojyquiapxytiuñ: “Ja'açh hánajty ndsu'xaambiä, je'e hánajty je'e. Mänit hajxy mmädsät. Mänit hajxy nõcxy mdsumy”, nømä Judas hánajty tøø miäna'añ.

⁴⁵ Mänitä Judas ja'a Jesús ñämejch. Mänit ñämaayy:

—¡Wiindsøn!

Mänitä Judas ja'a Jesús jiaançh tsu'xy.

⁴⁶ Mänitä Jesús miäjtsä.

⁴⁷ Ja'a Jesús ja'a jiamioød tu'ug, jimä espada hánajty miøjnädawhaty. Coo jaduhñ yhiixy coo ja'a Jesús hánajty tøø miächii, mänitä yhespada jiuu'pädsøømy. Mänitä teedywiindsøgnä mioonsä tu'ug tiaatspujxtuutä.

⁴⁸ Mänitä Jesús ja'a majiäya'ay ñämaayy:

—Tiich hajxy jaduhñ coo tøø xñämiñ espada-cap wojptcap. Tiich hajxy xyhixy, mée'tspjäjä.

⁴⁹ Tiich hajxy jim coo xquia'a majtspä tsajtøgooty. Nébyhøch hajxy jaduhñ høxtä yaa tøø xñämiñ. Nej, ca'a, jabom-jabomhøch hijty jim nõcxy nyajñähixø'øyä. Pero päadyhøch chamñ njaty nhabyt, jaduhñä Diosmädia'agy tiøjiädät ja'a høøchøxpä.

⁵⁰ Nidiuhmä Jesús hánajty jiaac mádia'agy. Tøø ja'a jiamiøødhajxy hánajty quiøxy päyø'øgy.

⁵¹ Jimä høxcujc-hána'c ja'a Jesús hánajty tu'ug piawädijpä, poobwit-nähcäjeenä. Mänit jaduñ jia madsaana.

⁵² Mänitä poobwit yajniñhájptuutä. Nähwa'ads høxwa'ads je'e päyø'cy.

⁵³ Mänitä Jesús yajnøcxä maa ja'a teedywiindsøn wyiinduumän, ja'a jaac tehñ miøjpä. Mänitä teedywiindsønhajxy jiaac tehñ miejch, møødä majjäya'adiøjc-hajxy, møødä hána'c-hajxy jilby yajnáhixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän.

⁵⁴ Jimä Pedro hánajty jäguemjuøoby piadána'ay maa ja'a teedywiindsøn tiøjwiingøn. Mänit jim piahøxtaacy maa ja'a hadánaabiähajxy hánajty jìøømba'axamiän.

⁵⁵ Jimä teedywiindsønhajxy hánajty jia wi'i wyiinmahñdyhaty nebiä Jesús hajxy yajyagho'ogóøjät. Pero cab hajxy hánajty ñä'ägä wiinmahmybiaady.

⁵⁶ Hix, hoyyá Jesús hajxy hánajty námay jia nähøønø'øy, wiingaty hajxy hánajty miädia'agy; cab hajxy hánajty tiu'ugmädia'aguiä.

⁵⁷⁻⁵⁸ Mänitä wiinghána'c-hajxy tiänaayyø'cy; nøm hajxy je'e miänaambä:

—Tøø højts jaduñ nmädoy coo jaduñ miänaañ: “Hädaa tsajtøjc, jäya'ayhajxy hädaa hädiuun. Pero høøch, nyajnajtsjidø'owäbøch hädaa. Cudägøøgxøøyyøchä wiingpä nhädiuundägätsät. Ca'a jäya'ayhajxy je'e hädiünáp” —jaduñ hajxy je'e yhöñdaacpä.

⁵⁹ Ni je'e hajxy hánajty quia'a tu'ugmädiä'aguiäbä.

⁶⁰ Mänitä teedywiindsøn tiänaayyø'cy majjäya'ayhagujc, ja'a tehñ miøjpä. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Nej, cab jaduñ mnä'ä hadsowa'añä waambaty hajxy miäna'añä.

⁶¹ Pero cabä Jesús waamb ñä'ägä hadsooyy. Mänit ñämáayyägumbä:

—Nej, tøyhajt jaduñä coo miichä Dios tøø xquiexiä, Nej, miichä Dios xyHuunghajpä.

⁶² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduñ. Høøch je'e. Xyhixáambøch mijts jaduñ cooch jim nhäña'awa'añ Dioswiinduum, maa ja'a yhahooyhaampiän. Mänitøch hajxy jadähooc xyhixáangumbä cooch hánajty yaa ngädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jociøotyhöch hánajty nmänaca'añ.

⁶³ Mänitä teedywiindsøn ja'a wyit quiøø'ch. Paady jaduñ jiatcøøyy coo hánajty jiaanç tehñ jiootma'ady. Mänit miänaañ:

—Tii testigo hajxy jaduñ nnä'ä jaac wáanämät.

⁶⁴ Tøø hajxy jaduñ mhamdsoo mädoy coo ja'a Dios tøø miägapxtägy. Waamb hajxy jaduñ mmäna'añ, neby hajxy ndúñämät.

Haagä jaduñ hajxy miänaañ cooc tyijy ja'a Jesús tøø quiädieey, møød cooc ween yagho'ogyii.

⁶⁵ Mänitä Jesús tiägøøyyä wiingutsujøøyyäbä. Mänit wyiinguxøodsøøyyä. Mänit wyiingutexøøyyä. Mänit ñämaayyä:

—Najuø'ow pøn xquiojx.

Mänitä hadánaabiädøjc ja'a Jesús hajxy wyiingula'abøøyy.

⁶⁶⁻⁶⁷ Y ja'a Pedro, jilby hánajty je'e hanaaxyp jìøømba'axamy maa ja'a tøjwiingän. Mänitä teedywiindsønä qyxymoosä tu'ug miejch maa ja'a Pedro hánajtiän. Coo ja'a Pedro jaduñ yhiixä, mänit wyiinhee'ppejtä. Mänit ñämaayyä:

—Naxy miich yø'ø Jesús mmøødwädity, túhmäts. Haagä Nazaret hajxy mdsooñ nämetsc, túhmäts.

⁶⁸ Mänitä Pedro ñijjogapxä:

—Ni nga'a hixiøch yø'ø. Ni nga'a najuø'øyhøch jaduñ tiich jaduñ xjia wi'i yajmøødmädiaacp —nømä Pedro yhöñdaacy.

Mänitä Pedro quiuraabädsøømy. Mänitiä tseyy tu'ug jiaanç yaaxø'cy.

⁶⁹ Mänitä quixymoosä ja'a Pedro yhiixcumbä. Mänitä jäya'ayhajxy ñämaayyä, ja'a hajxy hánajty jim jaac padánaabiä:

—Xii Jesús jiamiøød tu'ug. Je'e yø'ø —nømä quixymoosä miänaañ.

⁷⁰ Mänitä Pedro jadähooc ñiguiügäpaxgumbä. Cab jaduñ ñä'ä jegøøyy, mänitä Pedro ñämáayyägumbä:

—Mbawädijpy miichä Jesúsä, túhmäts. Nyo'mädooby højts jaduñ coo miich jim mdsooñ Galilea.

⁷¹ Mänitä Pedro jadähooc miänaangumbä:

—Tøyhajt, cábøch jaduñ nnä'ägä hixiä pøn hajxy jaduñ mja mädiaacpy.

Tähooccapxiä ja'a Pedro jaduñ miänaañ cooc tyijy ja'a Jesús hánajty quia'a ñä'ägädä hixiä.

⁷² Mänitiä tseyy miämetsc-hoocpä yáaxcumbä. Mänitä Pedro jiahmiejstaacy coo ja'a Jesús hánajty tøø miäna'añ: “Cahnä tseyy hánajty miämetsc-hoocpä ya'axy, tøø miich hánajty tægøøghooc mniguiugapxyii cooch miich hánajty xquia'a hixiä.” Mänitä Pedro jìøøguioo'ty coo ja'a tseyy miämetsc-hoocpä jiaanç yaaxy.

15

¹ Coo jiohøøyy, mänitå teedywiindsøn hajxy nägøxiå yhamugøøguiumbå, møødå majjäya'adiøjc-hajxy, møødå häna'c-hajxy jiiby yajnähiøøbiå tsajtøgooty. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ nebiå Jesús hajxy hänajty tiuna'añ. Mänitå Jesús hajxy quioøøxoich. Mänitå Pilato hajxy hoy yajcøødägøøy maa je'e hänajty guiobiernähatiän.

² Mänitå Pilato ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Nej, tøyhajt jaduñhä coo miichå judiøshajxy xguiobiernähatiä.

Mänitå Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduñ.

³ Madiu'u ja'a teedywiindsøn ja'a Jesús hajxy hänajty jia wi'i ñäxøøwøøy. Pero cabå Jesús hänajty waamb ñä'ägå hadsooyy.

⁴ Mänitå Pilato miänångumbå:

—Nej, caj mhadsowa'añå. Madiu'u miich hajxy xjia wi'i ñäxøøwøøy —nømä Jesús ñåmaayå.

⁵ Pero cabå Jesús waamb ñä'ägådå hadsooyy. Jiaanç tehñ yagjuøøyy ja'a Pilato jaduñ coo ja'a Jesús jaduñ quia'a nä'ägådå hadsooyy.

⁶ Jaduñhä Pilato hänajty jomøjt-jomøjt quihdujthaty coo xøø hänajty jiadyii, mänitå tsumyjiäya'ay naxy tu'ug yajpädsømy, ja'a judiøshajxy hänajty yajnähdijpiä.

⁷ Jiibiå jäya'ayhajxy hänajty näje'e chumyçhäna'ay. Tsip hajxy hänajty tøø yagjadyii. Tøø hajxy hänajty miäjäya'ay-yagho'ogy. Tu'ugå tsumyjiäya'ay hänajty xiøhaty Barrabås.

⁸ Coo ja'a cu'ughajxy jim miejch maa ja'a Pilato wyiinduümån, mänitå Pilato hajxy jaduñ ñåmaayy coo ja'a tsumyjiäya'ay tu'ug yhøxmådsåt.

⁹ Mänitå Pilato yhadsooyy:

—Nej, jaduñ hajxy mmåna'añå cooçhä Jesús nhøxmådsådå, ja'a tyijy hajxy mgobiernähajpiä.

¹⁰ Paadiå Pilato jaduñ miänåañ, ñajuøøby hänajty je'eduhñ tiiguioxpå ja'a Jesús coo yajcøødägøøyyå ja'a teedywiindsøn. Paadiå Jesús jaduñ yajcøødägøøyyå je'eguiøxpå coo ja'a miädia'agy hänajty quia'a yajmädsøjcå.

¹¹ Mänitå teedywiindsøn ja'a cu'ug hajxy jiøjcapxøøyy coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miänå'anåt coo ja'a Jesús ween quia'a høxmåchiï, weenä Barrabås ñä'ägå høxmåchiï. Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ jiaanç mänaañ,

¹² mänitå Pilato ja'a cu'ug jadåhooc miäyajtøøyy:

—Y yøø Jesúsåts, ja'a tyijy hajxy mgobiernähajpiä, neby hajxy yøø myajnähdijy nébioch yøø ndunåt.

¹³ Mänitå cu'ughajxy møc yaaxy:

—Møjpahbet hajxy cruzcøxp.

¹⁴ Mänitå Pilato miänångumbå:

—¡Pero tisån! Tii tøø quidiiey.

Mänit hajxy maas møc yåxcumbå:

—Møjpahbet hajxy cruzcøxp.

¹⁵ Mänitå Pilato jiaanç mänaañ coo ja'a Barrabås hajxy ween nøcxy yajpädsømy pu-jxtøgooty. Hiç, cabå Pilato ja'a cu'ug hänajty yagjootmä'ada'añ. Mänitå Pilato miänåañ coo ja'a Jesús wiobho'ogøøjåt. Mänit miänångumbå coo ja'a Jesús hajxy nøcxy cruzcøxp miøjpahbety.

¹⁶ Mänitå soldado ja'a Jesús hajxy yajnøcxy maa ja'a hagujcån. Mänitå soldado ja'a jiamøød hajxy quioxy møyjaaxy.

¹⁷ Mänitå Jesús hucywyit yajnähtåmoogøøyyå. Mänitå haptycorona yajcuhjenøøyyå.

¹⁸ Mänitå Jesús tiägøøyyå wiinyåaxåbå:

—¡Viva ja'a Jesús, ja'a judiøshajxy jaduñ guiobiernähajpiä! ¡Viva!

Jaduñhä Jesús hänajty wyiinwoofiï.

¹⁹ Mänit hoyhoy wiojpå quihduum paxyhaam. Møød wyiingutsujøøyyå. Mänit wyiinji-çdaacå. Jaduñhä soldadohajxy hänajty jiatcøøy nebiå wyiingudsåhgøøbiån.

²⁰ Pero wyiinwohmbiå Jesús hajxy hänajty jaduñ. Mänitå hucywyit hajxy yajt-sijy. Mänitå yhamdsoo wit yajpøgøøyyåxå. Mänit hajxy yajnøcxy maa hajxy hänajty miøjpahbeda'añån.

²¹ Mänitå jäya'ay hajxy tu'ug jiøcubaadøøyy. Camjooty hänajty tøø yhoxy. Simón hänajty xiøhaty. Jim hänajty chooñ Cirene. Jue'e yhuunghajxy hänajty xiøhaty Alejandro møødå Rufo. Jimå Jesús cruz hänajty chømä. Mänitå Simón hadsip ñåmaayå coo ja'a Jesús ween piuhdsømøøy. Mänitå Simón ja'a cruz jiaanç tsøømø'cy.

²² Mänitå Jesús yajmejtså maa ja'a nähgaphuung hänajty xiøhatiån Gølgota. Jaduñhä nähgaphuung hänajty quihxøøgy nebiå ho'ogyjiäya'aguiopcån, paady hajxy jaduñ yaj-xøbejty Gølgota.

²³ Mänitá Jesús vino jia mooyá. Mirra ja'a vino hajxy hánajty tøø yajmädemø'øy. Pero cabá Jesús jaduññ ñä'ägä moocy.

²⁴⁻²⁵ Mänitá Jesús miøjpahbejtá cruzcøxp. Møjpetyxiøø hánajty jaduññ. Tøø ja'a Jesús ja'a wyit hánajty jadähooc yajtsijjähä. Mänitá soldado ja'a Jesús ja'a wyit hajxy tiägøøyy yajniguiuhäyø'cäbä.

²⁶ Mänit hajxy jim yuugjahy cruzcopcuhduum tiiguiøxpä ja'a Jesús jaduññ coo miøjpahbejtá: "Hädaa ja'a judiøshajxy guiobiernähajpy", nom hajxy jim quuiujahy.

²⁷ Mänitá mee'tspähajxy nämetsc miøjpahbéjtäbä. Tu'jäya'ay miøjpahbejtá maa ja'a Jesús yhahooyhaampiän. Jatu'ug miøjpahbéjtäbä maa ja'a Jesús yhanajtyhaampiän. Cujcä Jesús jaduññ hoy piäda'agyii.

²⁸ Coo ja'a Jesús ja'a mee'tspä jaduññ näguipxy miøødho'cy, jaduññä Diosmädia'agy tiøjiajty maa jaduññ myiñän cujaay: "Haxøøghäna'c jaduññ pianänøømä."

²⁹ Ja'a jäya'ayhajxy hánajty jaduññ jim naxøøbiä, høxtä yagjuøøby hajxy hánajty coo ja'a Jesús hajxy jim yhiixy cruzcøxp. Møød hajxy hánajty wyiinwooñ:

—Ja'a, miich mahñdy ja'a tsajtøjc mwi'i yagjidaamby, y cudägøøgxøøyyä mahñdy miich je'e mhädiuundägätsät.

³⁰ Pø tøy miich møcmäjaa mjaančh møødä, tiids miich jim coo mga'a mänacy cruzcøxp. Jaduññäts mbäyø'øgät —nomä Jesús ñämaayyä.

³¹ Jaanä jaduññä teedywiindsønähajxy hánajty miäwiingapxpejpä, møødä häna'c-hajxy hánajty jim yajnähihøøbiä maa ja'a tsajtøjcän. Jaduññ hajxy hánajty ñiñäma'ayii:

—Tøø yø'ø wiinghäna'c may yajnähwä'ach, pero caj yø'ø hamdsoo hoy yajniñähwa'adsa'añii. Jaduññ hijty ñibiäda'agyii nebiä Dioshuungän. Jaduññ hijty niñänøomyii cooc tyjy ja'a judiøshajxy guiobiernähaty.

³² Mänit hajxy häyaa njaančh mabøjcmät, nägooyyä jim miänácät cruzcøxp.

Jaanä jaduññä mee'tspähajxy hánajty miäwiingapxpejpä, ja'a Jesús hajxy hánajty näguipxy tøø miøødmøjpahbedyljibä.

³³ Nägooyyä quuijyxiøøjøøyy, mänit jaduññ cøjx wyiingoodsø'øy. Tägøøghora jaduññ yhiixy wiingoods.

³⁴ Coo ja'a xøø jaduññ wyiinajtuutumbä, mänitá Jesús møc yaaxy: "Eloi, Eloi, lema sabactani." Jaduññ miädia'agytiägø'øy: "Diosteedy, Diosteedy, tiich coo tøø xñähgue'egy."

³⁵ Jimä jäya'ayhajxy hánajty näje'e miähee'pna'ay. Coo hajxy jaduññ miädooyy, mänit hajxy miänaañ:

—Mädow, Elíasäda'a møyjáaxäp.

³⁶ Mänit tu'jäya'ay esponja hoy quioñ päyø'øguiä. Mänit jiiby piama'tsnajxy xunvinojooty. Mänitá esponja yujxojch paxyjøbhaam. Mänitá Jesús yaghagaabøøyyä coo jaduññ wyi-inmúgät. Mänit jaaya'ay miänaañ:

—Tsøc huuc híjxäm pø minaambä Elías, pø yajmänacáanäbä Jesús cruzcøxp.

³⁷ Mänitá Jesús møc yáxcumbä. Mänit yho'nä.

³⁸ Tuunä ja'a Jesús jaduññ ñä'a ho'cy, mänitá tsajtøjc-hadøødiuitt cujjiiä quioø'tswa'xy. Quiuhduum choñdaacy, høxtä yhøxhaam jaduññ yhagøødsøøyy.

³⁹ Jimä capitán ja'a Jesús hánajty tu'ug wyiindäna'ay. Coo yhiixy coo ja'a Jesús hánajty tøø yho'ogy, mänit miänaañ:

—Tøyhajt yø'øduññ hijty Dyioshuungä.

⁴⁰ Jimä tadjäya'ayhajxy hánajty näje'e miähee'pna'ay jäguemjuøøby. Jimä María hánajtypä, ja'a hánajty jim tsohmbä Magdala, møødä Salomé. Ja'a María, ja'a Santiago møødä José tiaj, jim hánajty je'ebä. Ja'a muutspä Santiago jaduññ ñänøømby.

⁴¹ Hädaa tadjäya'ayhajxy, quipxiä Jesús hajxy hánajty tøø piawädity jim Galilea. Tøø hajxy hánajty piuhbety mänaa hánajty jim tøø yhitiän. Y coo ja'a Jesús jaduññ piejnä Jerusalén, quipxy hajxy piabejty, näguipxy møødä wiingjäya'ayhajxy nämay.

⁴²⁻⁴³ Ja'a viernes hánajty tsuujøøby. Ja'a poo'xxiøø hánajty tsohñda'agaamb, ja'a pascuaxøø. Nähix yhahixøøbiä judiøshajxy hánajty ja'a pascuaxøøgøxpä. Jimä jäya'ay hánajty tu'ug choon Arimatea. José hánajty xiøhaty. Jim hánajty miøjtuungmøødä tsajtøgooty. Jaančh tehñ yhojiäya'ayä José hánajty. Jiøbhixyp hánajty jaduññ coo ja'a Dios ja'a møcmäjaa hánajty yajcähxø'øga'añ. Mänitá José ja'a Pilato ja'a Jesús ñaaxni'x hoy miäyujwaanä. Hix, cabä José ja'a Pilato hánajty chähgø'øy.

⁴⁴ Cahnä Pilato hánajty miädoyhatyñä coo ja'a Jesús hánajty tøø yho'nä. Yagjuøøyy je'eduhñ coo ja'a Jesús paquiä yho'cy. Mänitá Pilato ja'a capitán miøjyaaxy. Mänit miäyajtøøyy mäduhnajtä ja'a Jesús yho'cy.

⁴⁵ Coo ja'a Pilato jaduññ yhawáanähä coo ja'a Jesús hánajty tøø jiaančh ho'ogy, mänit miänaañ coo ja'a José ja'a ho'ogyjiäya'ay ween yajmänacy cruzcøxp.

⁴⁶ Mänitá José sávana hoy jiuu. Mänitá Jesús hoy yajmánacy cruzcøxp. Mänit ñähbjity ñähmojch sábanahaam. Mänit hoy yajnaaxtägø'øy tsaajutjooty. Mänitá tsaajut ja'a tsaahajxy yaghadäguejtägøoyy.

⁴⁷ Jimä Mariahajxy hánajty miähee'pna'ay, møødä Magdala-tsohmä, møødä José tiaj.

16

¹ Coo ja'a poo'xxiøø hánajty tøø ñajxnä, mänitá María perfume hajxy hoy jiuu, møødä Magdala-tsohmä, møødä Santiago tiaj, møødä Salomé. Ja'a Jesús ja'a perfume hajxy hánajty yajnáhjaaxaamby.

² Cujaboom jopy ja'a Mariahajxy jim ñøcxy maa ja'a Jesús hánajty tøø ñaaxtägø'øyän. Näxøø hánajty je'e. Tøø ja'a xøø hánajty piädsøømnä.

³ Tu'haamnøcxpä hajxy tiägøøyy niñámáayyábä:

—Pønä tsaahäyaa hadäguejtú'udäp.

⁴ Tehm miejtsp hajxy hánajty jim, mänitá tsaajut hajxy yhihxy coo hánajty yhaw'aadsän. Tøø hánä'cä tsaahánajty yagjua'açh, hoyyá tsaahánajty jia cruundä.

⁵ Coo hajxy jiihby çajuttägøøyy, mänitá muutsc-hána'c hajxy tu'ug yhihxy. Jiihby hánajty yhána'ay hahooyhaamby. Yomybioobwit hánajty miøød. Coo ja'a Mariahajxy jaduhñ yhihxy, mänit hajxy çähgøøyy.

⁶ Mänit hajxy ñämaayyá:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Ja'a Jesús hajxy mhøxtaaby, ja'a jim tsohmä Nazaret, ja'a tøø miøjpahbedyjiäbä cruzcøxp. Tøø jiuypjiøjtägach. Tøø yaa choñnä. Huuc tehñ yhiç hajxy, cab je'e yaajän maa je'e piädaacän.

⁷ Nøcx ja'a jiamiøød hajxy hawaanä. Møødä Pedro, mhawáanäp je'ebä. Jaduhñ hajxy mhawáanät cooc jim ñøcxa'añ Galilea. Jimäc hajxy nøcxy piaady, neby hajxy hijty tøø yajmøødmädia'agyjiän —nømä muutsc-hána'c miänaañ.

⁸ Päyø'øguiä Mariahajxy jiuupädsøømy. Tsähgøøyyäp tsäyúuyyap hajxy piädsøømy. Cab hajxy jaduhñ pøn ñä'ägädä hawaanä. Hiç, jaançh tehñ çähgøøby hajxy hánajty.

⁹ Näxøø jopy ja'a Jesús jiuypjiøjtägach. Mänitá María jayøjp yhihxtsohñnä, ja'a hánajty jim tsohmä Magdala, ja'a møjcu'u juxtujc-hooc yajnáhwaatsäbä. Ja'a Jesús jaduhñ mäyajnähwaats.

¹⁰ Mänitá María ja'a Jesús jiamiøød hoy jia hawaanä. Wi'i jiøøby wi'i xiuu'tsp ja'a Jesús jiamiøødhajxy hánajty.

¹¹ Hoy hajxy jia nämaayyá coogä Jesús hánajty tøø jiuypjiøcy, møød coogä María hánajty tøø yhiçy hajucy, cab hajxy ñä'ägä mabøjcy.

¹² Cujecy, jimä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hánajty nämetsc ñøcxy camjooty. Mänitá Jesús ñäguehxtø'xy maa wyiinduuhajxiän.

¹³ Mänitá jiamiøød hajxy hoy jia hawáanäbä. Ni je'e ja'a miädia'agyhajxy jaduhñ quia'a mabøjçäxä.

¹⁴ Cujequiä Jesús jiamiøødhajxy hánajty quiay, ja'a hajxy hánajty nämajtu'ugpä. Mänitá Jesús jim ñäguehxtø'øxcumbä maa hajxy hánajty quiayyän. Mänit hajxy jaduhñ ñämaayyá:

—Tii mijsä miädia'agy hajxy coo tøø mga'a mabøjçä, ja'a mijs tøø xjia hawáanäbä cóogøch hajxy tøø xyhiçy hajucy, cóogøch tøø njuyypjiøjtägach.

¹⁵ Nøcx hädaa mädia'agy hajxy yajwa'x wiinduuhmyhagajpt. Jaduhñä jäya'ay hajxy nägøxiä myajwiingapxø'owät neby hajxy ñähwá'adsät.

¹⁶ Pønjaty jaduhñ mabøjp, pønjaty jaduhñ näbejp, je'edshajxy jaduhñ nähwa'adsaamby. Pero pønjaty jaduhñ ca'a mabøjp, haxøøgtuum hajxy je'e miähmø'owa'añ.

¹⁷ Pønjaty jaduhñ mabøjp, hijxtahnd hajxy yajcähxø'øgaamby hoy-yagjuøøñäbä. Ja'a høøchcøxpä, jaduhñä pa'amjýa'ay hajxy yajnáhwa'adsät, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Wiinghayuuc hajxy miädia'agaañäp.

¹⁸ Hoyyá tsañdy hajxy tiehm wyidsø'øgät, cab hajxy nej tiunøøjät. Hoyyá veneno hajxy tiehm yhu'ugät, ni jaduhñ hajxy nej quia'a jádät. Y coo ja'a pa'amjýa'ay hajxy quioñöhägbät, náxäbä pia'amhajxy.

¹⁹ Coo ja'a Jesús ja'a jiamiøødtøjc miøødmädiaacpäðøoyy, ja'a hajxy nWiindsønähjtämbä, mänit ñøcxnä tsajpootyp. Mänit hoy yhøxta'agy maa ja'a Tieediä yhaohooyhaampiän.

²⁰ Mänitá jiamiøødhajxy jiaançh tu'ubøjcy. Mänitá mädia'agy hajxy hoy yajwa'xy wiinduuhmyhagajpt. Piuhbeipiä Jesús ja'a jiamiøødtøjc hánajty. Majaty hajxy hánajty wiädity, yajcähxø'piä hijxtahnd hajxy hánajty hoy-yagjuøøñäjaty. Jaduhñ hánajty yajnájuø'øy coo hajxy hánajty tiomiädia'agy. Amén.

San Lucas

¹⁻⁴ Mägu'ughajpä Teófilo, miichcǝpǝch hädaa nocy nhädiuñ nej miich ja'a tøyhajt jaduñ nmøðhdát ja'a Jesucristocǝxpä, nej jiajty nej yhabejty, nej ñibianǝcxyii. Pedyíjǝch jaduñ tǝø nhabǝc. Jaduñ miich tǝø mmäðyhajpä. Nämaj jäya'ay ja'a nocy capxy hajxy tǝø yajpädǝ'ogy ja'a Jesucristocǝxpä. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy, je'eds hajxy jaduñ tǝø xyajmäðyhäjtäm. Yhamdsoo wiinhaam hajxy tiehm yhiixy.

⁵ Coo ja'a Herodes hänajty jim guobiernähaty Judeanaaxooty, jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Zacarias. Teedy ja'a Zacarias hänajty tiuumby maa ja'a quihdujthajxy hänajty myiñän. Ja'a Abías ja'a quihdujt hänajty yajtuñäxäp neby hänajty jecy tǝø yhane'emiän. Ja'a Zacarias ja'a tio'oxiǝc, Elisabet hänajty xiøhaty. Ja'a Aarón yhap yhoc ja'a Elisabet jaduñ.

⁶ Pedyii ja'a Zacarias hajxy hänajty quiudiñ ja'a Diosmädia'agy. Hoy hajxy hänajty yajtuñ nebiä Dios choquiän.

⁷ Pero cabä yhuunghajxy hänajty nitu'ugtä. Cahnä Elisabet hänajty ñä'ägädä huungpaadyñä. Tǝøds hajxy hänajty miäjaanä.

⁸ Tu'ugxǝðbä, jüibiä Zacarias hänajty tiuñ mǝjtsajtǝgooty.

⁹ Mänitä piaatä coo ja'a poom jüiby jiógät maa ja'a poomjojtaactän, jim Dioswiinduum. Jaduñhä teedyhajxy hänajty quihdujthaty.

¹⁰ Mänit yhabaaty coo ja'a Zacarias ja'a poom hänajty jüiby jioga'añ. Mänitä cu'ughajxy yhamugǝy mǝjtsajtǝghaguuy. Mänit hajxy tiägǝy Diospa'yaaxpä.

¹¹ Jimä Zacarias hänajty piumjocy, mänitä Dios mioonsä tu'ug ñäguehtǝ'xy hahooyhaamby maa ja'a poom hänajty jioquiän. Jim hänajty tǝø chooñ Dioswiinduum.

¹² Coo ja'a Zacarias jaduñ yhiixy, mänit chähgǝy. Cabä wiinnmahdy piaaty nej jiatcǝ'owät.

¹³ Mänit ñämaayyä:

—Zacarias, ca'a mdsähgǝy. Tǝø ja'a Dios miäðy nej tǝø mmägapxiän coo huung xmió'owät. Huungpaadaamb ja'a mdo'oxiǝc jaduñ. Juan ja'a mhuung myajxǝhátät.

¹⁴ Mxoonða'agaamb miich jaduñ ja'a mhuungcǝxpä. Nämaj ja'a jäya'ayhajxy jaduñ xioonda'agaambä coo mhuung myiñät miédsät.

¹⁵ Cumay ja'a mhuung piädsǝma'añ ja'a Dioscǝxpä. Miøðhdadaambiä Dioshespíritu; jaduñ miämín miäga'awa'añ. Cabä jocnǝø yhu'uga'añ ni ja'a vino.

¹⁶⁻¹⁷ Jaduñdsä cuhdujt miøðhdada'añ nebiä Elías jecy miøðhajtän. Ja'a Diosmädia'agy jaduñ yajwa'xaamby. Mänitä judíos ja'a Dios hajxy jiahmiejstaactägatsa'añ jadähooc. Jaduñhä Juan yajwiingapxǝ'owa'añ coo ja'a yhuung hajxy quia'a mǝødnimiädsiphajtänät, y coods hajxy miäbǝjñät ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy pǝñ yhamdsoo cuhdujt ja wi'i yajtunaamb. Coo hajxy jaduñ quiudiñät, mänitä Dios jaduñ quihbǝga'añ.

¹⁸ Mänitä Zacarias miänaañ:

—Nébiøch ja'a tøyhajt jaduñ nmøðhdát cooñ nhuung myina'añ. Tǝø hǝjts nmäjaanä mǝøðhǝch ndo'oxiǝc.

¹⁹ Mänitä Dios mioonsä yhadsooyy:

—Gabriélhǝch nxøhaty. Jimhǝch ndsooñ Dioswiinduum. Je'eçh tǝø xquiexy cooñ miich min nhawaanä coo ja'a mhuung jaduñ myina'añ.

²⁰ Cooñ miich ja'a nmädia'agy tǝø xquia'a mäbǝcä, huum miich mmähmǝ'owa'añ. Hǝxtä coonä ja'a mhuung myiñät, mänit mgapxǝ'oga'añ. Tǝjiadaamb jaduñ nébiøch cham nmädia'aguiän.

²¹ Jimä cu'ug ja'a Zacarias hajxy hänajty jia wi'i yahixy mǝjtsajtǝghaguuy. Yagjuøby hajxy hänajty coo ja'a Zacarias jüiby wyl'i jecy tsajtǝgooty.

²² Coo ja'a Zacarias tiǝjpädsǝmnä, tǝø hänajty jiaanç huumy. Mänitä cu'ughajxy ñajuøyy coo ja'a Zacarias ja'a tsǝty hänajty tǝø yhiixy. Hix, cǝ'øhaam yajñähixǝñä.

²³ Hoorä, coo ja'a Zacarias yaghabejty mäduhñtiä hänajty tiuna'añ tsajtǝgooty, mänit ñǝcxnä maa ja'a quiajptän.

²⁴ Mänitä tio'oxiǝc jiaanç mähmøyy maaxhuungmøð. Jüiby ñä'ägä mähmøyy tǝgooty mägoxpǝ'o. Caj ñä'ägä tǝjpädsǝmnä. Jaduñ hänajty wyl'i miädiaacta'agy quiopcooty:

²⁵ “Pädyhǝch ja'a Dios jaduñ tǝø xñäxuuch nébiøch ja'a cu'ughajxy jaduñ xquia'a péjxnät.”

²⁶ Tädujpo'o ja'a Elisabet hänajty tǝø yhity maaxhuungmøð, mänitä Dios ja'a Gabriel quiejxcumbä. Jimä Gabriel quiejxä maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret jim Galileanaaxooty.

²⁷ Ja'a María jaduhñ yajnägüejaxä. Cäxyihajpnä hñanjty je'enä. Tøø hñanjty tiødiägø'øy coo ja'a José hñanjty piøga'añ. Jue'e ja'a José, David yhap yhoc je'e, ja'a hijty jegyhajty gobiernätuumbä.

²⁸ Mänitä Gabriel tiøjtägøøyy maa ja'a María hñanjtiän. Mänitä María ñämaayyä:

—Diøshøch tøø xquiexy cooçh miich jaduhñ nmägápxät. Miichcøxpä ja'a Dios ja'a mayhajt tiuna'añ. Xmiøødhijp miich ja'a Dios. Maas hoy miich ja'a Dios xyhixy quejee ja'a mmädo'oxiøjc-hajxy.

²⁹ Cabä María hñanjty ñajuø'øy tii jaduhñ coo tøø ñäma'ayii ja'a Dioscøxpä. Tsähgøøyy jaduhñ siémpräm.

³⁰ Mänitä ñämaayyägumbä:

—María, ca'a mdsähgø'øy. Møj ja'a Dios ja'a mayhajt tiuna'añ ja'a miichcøxpä.

³¹ Mhuungpaadaamb miich jaduhñ. Jesús ja'a mhuung myajxøhata'añ.

³² Møj jaançh jaduhñ yhida'añ. Høxcabáañap jaduhñ coo Dyioshuungä. Dios jaduhñ päda'agaamb gobiernä nebiä David jecy tiuññän, ja'a Jesús yhap tieedy.

³³ Paady jaduhñ piäda'aga'añii gobiernä nebiä judiøshajxy yhané'emät cøjxta'axiøø. Nimänaa jaduhñ quia'a hanehmädø'owa'añ.

³⁴ Mänitä María yajtøøyy:

—Nébiøch jaduhñ nnä'ä huungpáadät; cáhnøch ya'adiøjc nhixyhatyñä.

³⁵ Mänitä Gabriel yhadsooyy:

—Minaambä Dioshespíritu xyhuungmo'owa'añ. Dioshuung jaduhñ minaamb ca'awaamb. Cabä pojpä cádieey mänaa tiuna'añ.

³⁶ Y miich mhocmaam, ja'a Elisabet, jaduhñ je'e miaaxhuungpaadaambä, hoy jaduhñ jia majjä jia petiä. Tädujpo'ohájñap je'e. Cábac tyijy hijty miaaxhuungpaada'añ; jaduhñä cu'ughajxy hijty miäna'añ.

³⁷ Pero cabä Dios tii tsip ñä'ägä juø'øy. Hotyijä jaduhñ tiuna'añ.

³⁸ Mänitä María miänaañ:

—Wéenhøch ja'a Dios jaduhñ xñä'ägä moonsähaty. Wéenhøch jaduhñ njaty nébiøch tøø xñäma'ayän.

Mänitä Gabriel wyyimbijnä.

³⁹⁻⁴⁰ Mänitiä ja'a María ñøcxy maa ja'a Elisabethajxiän. Judeanaaxooty hajxy hñanjty chäna'ay tunjooty. Mänitä María tiøjtägøøyy.

⁴¹ Mänitä Elisabet yajpoo'xä. Mänitä maaxhuung jiiby yu'xy Elisabet jiodooty. Mänitä Elisabet ja'a Dioshespíritu ñämejtsä.

⁴² Mänitä Elisabet møc yaaxy:

—Maas hoy miich ja'a Dios xyhixy quejee ja'a mmädo'oxiøjc-hajxy. Jaduhñ miich mhuung xyhixáañabä.

⁴³ Ja'a miich mhuung, nwiindsøghadäämbiøch je'e. Nyagjuøbiøch jaduhñ cooçh miich xwyyiingudsähgø'øy.

⁴⁴ Túunøch miich xñä'ä yajpoo'xy, mänitiøch nhuung yaaby jiaançh tehñ yu'xy njoodootyhøch. Jootcujc jaduhñ ñijjäwø'oyii, paady yu'xy.

⁴⁵ Tøjiaadaamb jaduhñ nej miich ja'a Dios tøø xñäma'ayän. Coo jaduhñ mmäbøcy, jootcujc mhida'añ —nømä Elisabet ja'a María ñämaayy.

⁴⁶ Mänitä María miänaañ:

Tøyhajtä Dios miøjjä jiaançhä.

⁴⁷ Jootcujc-høch nnijjäwø'oyii cooçh je'e xyhixy.

⁴⁸ Xjlahmiéjtspøch jaduhñ, hóyhøch nja häyoy.

Jootcujc-høch ja'a jäya'ayhajxy xñä'ägä nänømaanä,

⁴⁹ je'eguiøxpä cooçh ja'a Dios tøø xyhuungmo'oy.

Møj jaançh ja'a Dios.

⁵⁰ Pønjaty ja'a Dios jaduhñ wiingudsähgøøby,

Dios jaduhñ näxuudsamb cøjxta'axiøø.

⁵¹ Tøø ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øgy;

tøø hajxy quia'a mäjäda'agy, ja'a hajxy hijty yajcumayaambä.

⁵² Tøø ja'a gobiernä quiuhdujthajxy piøjcäxä,

tøø ja'a häyoobäjäya'ayhajxy miøjtägø'øy.

⁵³ Tøø ja'a häyoobäjäya'ayhajxy cøxiä wiinä mio'oyii;

cabä mäyøøjäya'ayhajxy tii tøø piaady.

⁵⁴ Piuhbejt ja'a Dios ja'a judiøshajxy.

Cøjxta'axiøø ñäxuuch pia'häyoy,

⁵⁵ nebiä Abrahamhajxy jecy ñämaayyän,

ja'a nhaphajtäm ja'a ndeedyhajtäm.

⁵⁶ Tägøøgp'o ja'a María jim jiaac hijty maa ja'a Elisabetän. Mänit yhädaacnä maa ja'a quiajptän.

⁵⁷ Mänitä Elisabet miaaxhuungpaatnä; ya'ayhäna'c jaduñ miingahw.

⁵⁸ Mänitä Elisabet hoy quihixylijäm ja'a jiuuy ja'a miägu'ughajxy møødä miädøjc-hajxy. Mänit hajxy nägøxiä xioondaacy coo Dios ja'a mayhajt jaduñ tøø tiuñ.

⁵⁹ Cuductujxøø ja'a pigäna'c hajxy hoy yajcircuncidarhadyii nebiä judiøshajxy hänajty quihdujthatiän. Mänit hajxy jia yajxøhataañ Zacarías nebiä tieedy hänajty xiøhatiän.

⁶⁰ Mänitä tijä miänaañ:

—Cábøch jaduñ nyajxøhata'añ. Juánhøch jaduñ nyajxøhata'añ.

⁶¹ Mänitä Elisabet ñämaayyä:

—Tii jaduñ coo myajxøhata'añ. Caj pøñ jaduñ xiøhaty maa miich mjuuy maa miich mmägu'ugän.

⁶² Mänitä Zacarías miäyajtøøwä cøøhaam nebiä yhuung xiøhätät.

⁶³ Mänitä pu'uyhuung ñädsiwøøyy coo mio'owøøjät. Mänit yuugjahy pu'uguiøxp: "Juan xiøhata'añ." Mänit hajxy nägøxiä yagjuøøyy.

⁶⁴ Mänitä Zacarías quiapxø'nä. Mänitä Dios Dioscujú'uyäp miooyy.

⁶⁵ Jaanč tehñ yagjuøøyy ja'a cu'ughajxy jaduñ. Mänitä mädia'agy tiägøøyy wädijpä jim Judeanaaxooty jim tunjooty nebiaty ja'a Zacarías tøø jiaty.

⁶⁶ Coo ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä miädoyhajty, mänit hajxy tiägøøyy najuøødiaacpä. Mänit hajxy miänaañ:

—Pätiidä yøø pigäna'c tiunaamby coo hänajty tøø yeegy.

Tøyhajtä Dios hänajty piuhbeda'añ.

⁶⁷ Mänitä Zacarías ñämejtsä ja'a Dioshèspiritu. Mänitä Zacarías jimädiaacnajxy neby hänajty tøø miøødmädia'agyijän ja'a Diosäm:

⁶⁸ Møj jaanč ja'a Dios;

paady jaduñ tøø quida'agy coo højts xyajnähw'ads xyajcuhwa'adsäänäm, højts judiøshajtäm.

⁶⁹ Tøø højts ja'a yajnähw'ads pä yajcuhwa'ads pä xyajnäguéjxäm;

je'edsä møjcuhdajt jaduñ møød; ja'a David yhap yhoc je'e.

⁷⁰⁻⁷³ Jaduhnä Dios jecy miänaañ coo højts xyajnähw'ads xyajcuhwa'adsäänäm højts nmädsiphajtäm.

Jaana jaduñ miänaambä coo xñäxuuds xpia'häyowäänäm.

Yajtøjiadaamby jaduñ nebiä Abrahamhajxy jecy miøødyajcuhdujquiän,

ja'a nhap ja'a ndeedyhajtämhajxy.

Ja'a Diosquexyhajxy jaduñ jømädiaacnajx.

⁷⁴ Coo ja'a Dios hajxy jaduñ xñäwäänäm maa ja'a nmädsiphajtämhajxiän,

paady hajxy nga'a tsähgøøyyänä. Hoyyä Dios hajxy nbanøcxämät.

⁷⁵ Hawa'adstuum hajxy xyaghidäänäm cøjxta'axiøø.

⁷⁶ Huung, miich nnämaaby coo Diosmädia'agy-yajwa'xpä mwädita'añ.

⁷⁷ Myajwiingapxøøwaaamby ja'a Dios quiu'ughajxy neby hajxy jaduñ ñähwa'ads quihwä'adsät.

Coo ja'a Dios ja'a piojpä quidiiey hajxy yajmøødmädiä'agät,

mänit hajxy yajnähw'ads yajcuhwa'adsøøjät.

⁷⁸ Xñäxú'tsäm ja'a Dios hajxy jaduñ,

paadiä yajnähw'ads pä yajcuhwa'ads pä quiejxy.

⁷⁹ Xpiädaacäm hajxy hawa'adstuum,

xmiøoyyäm ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy,

nømä Zacarías miänaañ.

⁸⁰ Hoorä, yee'c møjjøøyy ja'a Juan jaduñ. Wiinmahñdymejts jaduñ. Ñajuøøyy jaduñ mädyii hoy mädyii mäbaad. Miøødhajt ja'a Dioshèspiritu jaduñ. Coo miøjøøyy, mänit tiägøøyy wädijpä hanidiuhmduum. Jim yhiyty høxtä coonä tiägøøyy Diosmädia'agy-yajwa'xpä.

2

¹ Coo ja'a xøø jomøjt yhabaaty, mänitä gobiernä Augusto yhanehmy coo ja'a jäya'ayhajxy ween nøcxy nägøxiä ñiguiujaayii maa ja'a yhamdsoo cajpthajxiän, ja'a hajxy wiinduhmyhagajtpä.

² Ja'a Augusto jaduñ hanehmdsohn; cahnä pøñ hänajty jaduñ yhane'emyñä. Ja'a Cirenio, je'e hänajty jim tuumb gobernador Sirianaaxooty.

³ Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä jiaanč cudiuuñ nebiä Augusto hänajty tøø yhane'emian.

⁴⁻⁵ Jue'e ja'a José hänajty, ja'a David yhap yhoc hänajty je'e. Belén ja'a cajpt hänajty xiøhaty maa ja'a David hänajty tøø myiñ tøø quia'ayän, jim Judeanaaxooty. Coo ja'a David hänajty

jim t00 myiñ t00 quia'ay, paadiä Joséhaxy hánajty jim n0cxy ñiguiiuaaya'añii m00dä María. T00 hánajty ti0diäg00ñä coo haxy hánajty pi0gaannä. Maaxhuungm00d ja'a María hánajty. Galileanaaxooty haxy hánajty t00 chohnda'agy maa ja'a cajpt xi0hatiän Nazaret.

⁶ Coo haxy jim miejch Belén, mänitá María miaaxhuungpaaty.

⁷ Ja'a quioobhuung jaduhñ miingahw. Mänitá María ñähbijty ñähmojch. Mänit quiugo'og00y waju00'x0hñdyjooty. Hix, cabä mejtstaact haxy hánajty maa t00 ñä'ägädä paady jim cajptooty. Paady haxy jim ñä'a n0cxy00y t0jpa'c maa häna'c ja'a waj haxy hánajty yajtäna'ayän.

⁸ Jim häna'c-haxy hánajty näje'e mieegcueendähaty cajtpa'a. Coods hánajty je'e.

⁹ Mänitá Dios ja'a cujajpä cud00'xpä yajcähx0'cy maa haxy hánajty mieegcueendähatiän. Mänitá Diosmoonsä tu'ug ñäguehxt00'xy maa wyiinduumhaxjiän; jim hánajty t00 chooñ tsajpootyp. Mänit haxy chähg00y.

¹⁰⁻¹¹ Mänit haxy ñämaayä:

—Ca'a haxy mdsähg0'oy. Naamnä ja'a Cristo t00 myiñ t00 quia'ay jim Belén. Mijts jaduhñ xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsaamb. MWiinds0nghadaamb haxy jaduhñ. Páadyh0ch nhawáañäm nebiä jäya'ayhaxy näg0xiä xioondä'agät.

¹² Coo ja'a pigána'c haxy jaduhñ mbáadät nähbity nähmoch wajj00'x0hñdyjooty, jaduhñ haxy mnaju0'0wät coo hánajty jie'ejä.

¹³ Mänitá Diosmoonsähaxy nämay jiaac näguehxt00'xy; haagä jim haxy hánajty t00 chooñ tsajpootyp. Mänit haxy miänaañ:

¹⁴ M0j jaanç ja'a Dios; tsajpootyp jaduhñ yhity.

Jootcujc ja'a jäya'ayhaxy yaa yhida'añ hädaa yaabä naaxwiin p0njaty ja'a Dios quiumaaby.

¹⁵ Mänitá Diosmoonsä haxy wyiimbijnä, ñ0cñä haxy tsajpootyp. Mänitá meegcueendähajpähaxy ñiñämaayä:

—Jam haxy hijxäm Belén nebiä Diosmoonsä haxy t00 xyhawáañäm.

¹⁶ Páyo'0guiä haxy tu'uh0jcy. Mänitá Jesucristo haxy hoy jiaanç paady m00dä María m00dä José. Jiibiä Jesucristo hánajty quio'na'ay nähbity nähmoch wajj00'x0hñdyjooty.

¹⁷ Mänitá mädia'agy haxy hoy yajwa'xy nebiaty haxy hánajty t00 yhixy t00 miädoy ja'a Jesucristoc0xpä.

¹⁸ Ja'a jäya'ayhaxy jaac mädoyhájtäbä, yagju00y haxy jaduhñ.

¹⁹ Pero cabä María jaduhñ yagju00y. T00 hánajty mi00dmädia'agyii coo jaduhñ jiada'añ yhabeta'añ. Jiiby quiopecooty miädiaactacy. Caj p0n yajm00dmädiaacy.

²⁰ Haa ja'a meegcueendähajpähaxy, mänit haxy wyiimbijnä, ñ0cñä haxy. Mänitá Dios ja'a Dioscujú'uyäp haxy miooy coo haxy t00 yhixy t00 miädoy nebiaty haxy hánajty t00 mi00dmädia'agyii.

²¹ Cuductujx00 ja'a Jesús haxy yajcircuncidarhajtä. Mänit haxy yajx0bejty Jesús nebiä María hánajty t00 ñäma'ayii coo hánajty quia'a huungmo'oyiinä. Ja'a Diosmoonsä tsajpootypä hánajty hoy t00 ñäma'ay.

²² Coo ja'a x00 hánajty t00 yhabejnä, mänit haxy hoy chi'iy nebiä ley myiñän, ja'a Moisés jecy quijähyyäbä. Mänitá Jesús haxy jiiby chehñhådaacy Jerusalén jim m0jtsajt0gooty.

²³ Jaduhñ jiiby myiñ maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Ja'a coobhuung ya'ayhäna'cpähaxy, Diostuung haxy tiunaamby.”

²⁴ Mänitá paloma haxy metsc yojxy nebiä jiiby myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

²⁵ Jimä jäya'ay hánajty tu'ug chäna'ay Jerusalén; Simeón hánajty xi0haty. Hojiäya'ay hánajty je'e. Hoyyá Dios hánajty wyiingudsähg0'oy. Mi00d ja'a Dioshespíritu hánajty je'e.

²⁶ T00 hánajty mi00dmädia'agyijäm ja'a Dioshespíritu coo hánajty quia'a tsoj ho'oga'añ h0xtä coonä ja'a Cristo hánajty t00 yhamdsoo hixy, ja'a Dios hánajty quixaambiä.

²⁷ Mänitá Simeón ñämaayä ja'a Dioshespíritu coo jim ñ0cxät tsajt0gooty. Mänitá Jesús hoy jiiby piady m00dä tiajhaxy. Cahnä haxy hánajty wyiimbitynä.

²⁸⁻²⁹ Mänitá Simeón ja'a Jesús chehñdsooy. Mänitá Simeón miänaañ:

Diosteedy, Dioscujú'uyäp, jootcujc-h0ch nh0'ogät, je'egui0xpä coo t00 myajt0jaty nébi0ch hijty t00 xmi00dmädia'aguiän.

³⁰ Hamds0j0ch t00 nhixy ja'a yajnähwaatpä, ja'a yajcuhwaatpä,

³¹ ja'a miich t00 mguéxiäbä hädaa yaabä naaxwiin.

³² Ja'a haxy ca'a judiospä, yajwiingapx0'0wáañäp ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy haxy. Ja'a judioshaxy, cumayáañäp haxy je'e;

m0j jaanç haxy piäda'aga'añii.

³³ Mänitá Jesús tiajhaxy yagju00y coo yhuunghaxy hánajty jaduhñ t00 ñän00mähä.

³⁴⁻³⁵ Mänit haxy ñämaayä:

—Weenä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt xmi0'oy.

Mänitá María nidiuhñ ñämaayä:

—Näje'e ja'a judiöshajxy yhida'añ tu'ugmädia'agy mөөd miich mhuung. Piaadaamby ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy je'e. Pero nämay hajxy jaduhñ quia'a mөөdhida'añ tu'ugmädia'agy. Nähwaambedaamby hajxy je'e. Tu'udägoyyaamb hajxy jaduhñ. Cähxø'øgaambä wyiinmahñdyhajxy jaduhñ neby hajxy tiajy miay.

³⁶⁻³⁷ Jiibiä yaamgt'o'oxy hänäjty tu'ug tsajtøgooty; Ana hänäjty xiøhaty. Fanuel ja'a tieedy hänäjty tøø xiøhaty. Aser ja'a yhap ja'a tieedy jegyhajty xiøhaty. Juxtujcjomøjt ja'a ñihyhap hänäjty tøø miөөdtsäna'ay. Mänitä ñihyhap yho'nä. Mänitäts hänäjty tøø jiaac juyghaty mädaaxc-hii'xcumädaaxcjomøjt nidiuhñ. Tøø hänäjty miäjaanä. Ja'a Diosmädia'agy hänäjty yajwa'xyp. Jiiby hänäjty ñä'ägä tuñ tsajtøgooty. Xøømdsuhñ ja'a Dios hänäjty wyiingudsähgø'øy. Hayuu hänäjty yhyty tähoocjaty nebiä Diosmädia'agy jaduhñ maas hoy wyiinjuø'øwät.

³⁸ Coo ja'a Ana jaduhñ miädooyy nebiä Simeón ja'a Jesús ñänøømiän, mänitä Dios miooyy Dioscujú'uyäp. Mänitä mädia'agy tiägøøyy yajwa'xpä jim Jerusalem coo ja'a Cristo tøø quiaäda'agy. Nägøxiä jäva'ayhajxy miädoyhajty, ja'a Cristo hajxy hänäjty yhahijxypä.

³⁹ Coo ja'a Mariahajxy hänäjty tøø quidiuñ nebiä Diosley myiñän, mänit hajxy wyiimbijnä, yhädaacnä hajxy Nazaret jiiby Galileanaaxooty, maa hajxy hänäjty tøø chooñän.

⁴⁰ Yee'c møjjøøyy ja'a Jesús jaduhñ. Wiinmahñdymejts jaduhñ. Dios jaduhñ mooyy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.

⁴¹ Wiingujomøjt ja'a judiös ja'a xøø hajxy hänäjty yagjadyii jim Jerusalem mänaabä ja'a meeghuung hajxy hänäjty yoxiän.

⁴² Coo ja'a Jesús majmetscjomøjt yaghabejty, mänitä Mariahajxy ñøcxy xøøhjäpä Jerusalem mөөdä Jesús, nebiä cuhdujt hajxy hänäjty miөөdän.

⁴³ Coo ja'a xøø hänäjty tøø miaañä, mänit hajxy wyiimbijnä. Pero ja'a Jesús, jim je'e miähmøøyy Jerusalem nidiuhñ. Cabä tiajhajxy hänäjty ñajuø'øy pø tøø miähmø'øy.

⁴⁴ Jaduhñ hajxy hänäjty miäna'añ cooc tyjy hajxy hänäjty jim piämänacyii mөөdä miägu'ughajpähajxy. Tu'xøø ja'a Mariahajxy hänäjty tøø tiu'uyo'øy, mänitä Jesús hajxy yhixpaaty coo hänäjty jim quia'a pamänacy høxhaam. Mänit hajxy jia høxtaayy maa ja'a jiujy ja'a miägu'ughajxiän.

⁴⁵ Coo hajxy quia'a paaty, mänit hajxy wyiimbijcumbä. Mänit hajxy ñøcxtägajch Jerusalem jadähooc.

⁴⁶ Jimä Jesús hajxy jiaanč paaty tsajtøgooty. Miädägøøgxøøbä hänäjty jim tøø yhyty. Jiiby hänäjty yhäna'ay maa ja'a ley-yajñähixøøbiädøjc-hajxiän, ja'a hajxy jiiby tsajtøgootypä. Jiibiä capxy mädia'agy hänäjty miämädoona'ay. Cøxiä wiinä hänäjty yajtøy.

⁴⁷ Jaduhñ hänäjty yhadsoy nebiä jajpän, nebiä tøøbä quiapxtä'aguiaäbän. Yagjuøøby hajxy hänäjty, ja'a hajxy hänäjty jiiby häñaabiä tsajtøgooty.

⁴⁸ Coo ja'a Jesús jaduhñ piaatä ja'a tiajhajxy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänitä tiaj miänaañ: —Huong, ti højts jaduhñ coo tøø xyhäyoowhixy coo tøø mmähmø'øy. Jiiby højts miich nja wi'i yhøxta'ay.

⁴⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiich mijts coo xyhøxta'ay. Nej, cab hajxy mnajuø'öyä coočh tsipcøxp nduna'añ maačh nDeedy tiöjcanä. Haa ca'a, Diöshøch jaduhñ nDeedyhajpiä.

⁵⁰ Pero cabä tiajhajxy wyiinjuøøyy ti jaduhñ coo tøø miäna'añ.

⁵¹ Mänitä Jesús jiaanč padu'ubøjñä, piahädaacy jiiby Nazaret. Hix, jiaac mäbøjcäp ja'a tiaj miädia'agyhajxy hänäjty. Y ja'a Maria, jiiby hänäjty yajnøcxy yagjuø'øy quiopecooty nebiä yhuung hänäjty tøø xyi'igy tøø miädia'agy jiiby tsajtøgooty.

⁵² Yee'c-habejt ja'a Jesús jaduhñ; jaac wiinmahñdymejts jaduhñ. Quiumaayy ja'a Dios jaduhñ mөөdä tsaan mөөdä cu'ug.

3

¹⁻² Coo ja'a Juan hänäjty tøø miøjjøøñä, ja'a Zacarías yhuung, mänit miägäpxä ja'a Diösäm. Mänit tiägøøyy wädijpä hanidiuhñduum. Majmocxjomøjt ja'a Tiberio hänäjty tøø guio-biernähaty. Ja'a Poncio Pilato hänäjty tuumb gobernador Judeanaaxooty. Ja'a Herodes hänäjty tuumb gobernador Galileanaaxooty. Ja'a piuhya'ay Felipe hänäjty tuumb gobernador Itureanaaxooty mөөdä Traconitenaaxooty. Ja'a Lisianas hänäjty tuumb gobernador Abilinianaaxooty. Ja'a Anás hänäjty tuumb teedywiindsøn mөөdä Caifás.

³ Mänitä Juan ñøcxøøyy maa ja'a Jordánmøjnøø mäwiingotän. Jaduhñä tsaangu'ug hänäjty yajwiingäpxø'øy coo hajxy ñäbétät, coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'øwät, nebiä piojpä quiaädieey hajxy jaduhñ ñähwä'adsät.

⁴⁻⁵ Tøjijajt jaduhñ nebiä Isaías ja'a Diosquexypä jecy jiahyyän:

Jimä jäva'ay tu'ug yaaxwädity hanidiuhñduum:

“Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy.

Jaduhñ ja'a mWiindsøn hajxy hoy mhahixät;

jaduhñ hajxy hoy mwiingudsähgó'owät.

⁶ Nägöxiä jäya'ayhajxy jaduññ ñajuø'owa'añ neby hajxy yajñähwa'adsóøjäť ja'a Diósäm."

⁷ Coo ja'a tsaangu'ughajxy hñajty yajñäbeta'añijäm ja'a Juángäm, jaduññ hajxy hñajty ñäma'ayii:

—Haay mõju'u, caj mijs hoguiuhdujt mnä'ägä mõödä. Paady hajxy jaduññ mhuuc näbetaambä nebiä Dios hajxy jaduññ xquia'a yajcumädöwät, túhmäts.

⁸ Hoy hajxy mwädítät neby jaduññ quiähxó'ögät coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy hñajty tøø mnajtshixøøñä. Y cab hajxy jaduññ mmäná'anät: "Abrahámhøch nhaphajť ndeedyhajt, páadyhøch ja'a Dios xquia'a yajcumädowa'añ." Mänitä Dios hajxy xyajñähwa'adsät coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixó'owät; ca'a jie'eguiøxpä coo Abraham hajxy mhaphajty mdeedyhajty.

⁹ Hoy hajxy mwädítät nebiä Dios hajxy jaduññ xquia'a pädá'agät haxøøgtuum. Pøñ hoy ca'a wädjip, jaduññ mäwíñäts je'e nebiä quepychaa ca'a tøømhajpän. Piuxaamby hajxy je'e; mänit hajxy ño'oga'añ.

¹⁰ Mänitä tsaangu'ughajxy miänaañ:

—Neby højts ndúnät coo højts hoy nwädítät.

¹¹ Mänitä Juan yhadsooyy:

—Pøñ camiixy metsc mõöd, ween tu'ug ñä'ä mo'oy pøñ quiamiixy ca'a hijp. Jaaná jaduññduhmbä, pøñ jøø'xypøcy mõöd, ween mio'oy pøñ mähdiojc ca'a mõöd —nømä Juan miänaañ.

¹² Näje'e ja'a yajñähjuudiutpähajxy miejtspä näbejpä. Mänitä Juan hajxy ñämaayy:

—Wiindsøñ, højtsäts, neby højts jaduññ ndúnät.

¹³ Mänitä Juan yhadsooyy:

—Cab hajxy nä'ä tägø'øbä myagjuuñáxät.

¹⁴ Jaaná jaduññä policiahajxy näje'e yajtøøbä. Mänitä Juan yhadsooyy:

—Cabä xädø'øñ pøñ mbójcät nä'ä nagoobä. Y caj pøñ mnähwaambädät nä'ä nagoobä. Mjootcädä'agäp ja'a mmäjuhñdy hajxy.

¹⁵ Ja'a tsaangu'ughajxy, jaduññ hajxy hñajty wyi'i yajtøy wyi'i yajtø'xy pø Cristo je'e ja'a Juan. Paady hajxy hñajty wyi'i yajtøy, coo ja'a Cristo hajxy hñajty yhahixy.

¹⁶ Mänitä Juan yhadsooyy:

—Nøøhámhøch mijs chaa nyajñäbety. Pero xiichä jäya'ay tu'ug xjiaac pamiñ. Je'eds mijs mäböcy xmio'owaamb ja'a Dioshespíritu. Xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsaamb hajxy jaduññ. Maas mõc cuhdujt jaaya'ay miøødä quejeech høøch. Cábøchä cuhdujt nnä'ägä mõödä ni weeñtiä maa jaaya'aguixøxpän.

¹⁷ Pøñ ja'a haxøøgwiinmahñdy jaduññ ca'a najtshixø'owaamb, haxøøgtuum piäda'aga'añii. Cøjxta'axiøø jii by chaaçhpøga'añ. Pero pøñä homiädia'agy pawädijp, cøjxta'axiøø hajxy jim yhida'añ tsajpootyp.

¹⁸ Madiu'u ja'a Juan ja'a cu'ug hñajty yajwiinxiic yajwiingapxø'oy ja'a Diosmädia'agy. Møc hñajty jiaanč tehñ miädia'agy.

¹⁹ Mänitä Juan ja'a Herodes hoy yhojy, ja'a hñajty tuumbä gobernador. Paadiä Herodes yhojjä coo yhamdsoo puhya'ay ja'a tio'oxiøjc hñajty miøødtsänaayyä. Felipe ja'a piuhya'ay hñajty xiøhaty. Jiinä hñajty jiugyhatyñä. Herodías ja'a Felipe tio'oxiøjc hñajty xiøhaty. Madiu'u ja'a Herodes hñajty jiatcø'oy haxøøg.

²⁰ Coo ja'a Herodes jaduññ yhojjä, mänitä Herodes ja'a Juan yajtsuumä. Hix, haxøøgwiinmahñdy ja'a Herodes hñajty miøød.

²¹ Coo ja'a Juan hñajty quia'a tsumyiinä, jimä cu'ug hñajty yajñäbety. Mänitä Jesús miejch näbejpä. Juan hñajty je'e yajñäbetaamb. Jimä Jesús hñajty Dyiospa'ya'axy, mänitä tsajpootyp yhawaaçh.

²² Mänitä Dioshespíritu ja'a Jesús ñägädaacy nebiä paloman. Mänit hoy yhäñaaxiøpy ja'a Jesús ja'a quihduum. Mänitä Dios jim quiapxy tsajpootyp:

—NHuunghájpiøch miich. Njaanč tehñ chójpiøch miich. Jootcujc-høch jaduññ nni-jäwø'oyii maa miichøxpän.

²³ Hii'xmajcjomøjt ja'a Jesús hñajty miøødä mänaabä tiägø'oyän yajñähixøøbiä. Ja'a cu'ug jaduññ mänaañ cooc tyijy ja'a Jesús ja'a José hñajty tieedyhaty. Ja'a José yhap tieedyhajxy, jaduññä xiøøhajxy ñibanøcxä: Elí ja'a José tieedy xiøhajty.

²⁴ Ja'a Elí tieedy, Matat je'e xiøhajty. Ja'a Matat tieedy, Leví je'e xiøhajty. Ja'a Leví tieedy, Melqui je'e xiøhajty. Ja'a Melqui tieedy, Jana je'e xiøhajty. Ja'a Jana tieedy, José je'e xiøhajty.

²⁵ Ja'a José tieedy, Matatías je'e xiøhajty. Ja'a Matatías tieedy, Amós je'e xiøhajty. Ja'a Amós tieedy, Nahúm je'e xiøhajty. Ja'a Nahúm tieedy, Esli je'e xiøhajty. Ja'a Esli tieedy, Nagai je'e xiøhajty.

²⁶ Ja'a Nagai tieedy, Maat je'e xiøhajtj. Ja'a Maat tieedy, Matatías je'e xiøhajtj. Ja'a Matatías tieedy, Semei je'e xiøhajtj. Ja'a Semei tieedy, Josec je'e xiøhajtj. Ja'a Josec tieedy, Judá je'e xiøhajtj.

²⁷ Ja'a Judá tieedy, Joanán je'e xiøhajtj. Ja'a Joanán tieedy, Resa je'e xiøhajtj. Ja'a Resa tieedy, Zorobabel je'e xiøhajtj. Ja'a Zorobabel tieedy, Salatiel je'e xiøhajtj. Ja'a Salatiel tieedy, Neri je'e xiøhajtj.

²⁸ Ja'a Neri tieedy, Melqui je'e xiøhajtj. Ja'a Melqui tieedy, Adi je'e xiøhajtj. Ja'a Adi tieedy, Cosam je'e xiøhajtj. Ja'a Cosam tieedy, Elmodam je'e xiøhajtj. Ja'a Elmodam tieedy, Er je'e xiøhajtj.

²⁹ Ja'a Er tieedy, Josué je'e xiøhajtj. Ja'a Josué tieedy, Eliezer je'e xiøhajtj. Ja'a Eliezer tieedy, Jorim je'e xiøhajtj. Ja'a Jorim tieedy, Matat je'e xiøhajtj.

³⁰ Ja'a Matat tieedy, Leví je'e xiøhajtj. Ja'a Leví tieedy, Simeón je'e xiøhajtj. Ja'a Simeón tieedy, Judá je'e xiøhajtj. Ja'a Judá tieedy, José je'e xiøhajtj. Ja'a José tieedy, Jonam je'e xiøhajtj. Ja'a Jonam tieedy, Eliaquim je'e xiøhajtj.

³¹ Ja'a Eliaquim tieedy, Melea je'e xiøhajtj. Ja'a Melea tieedy, Mena je'e xiøhajtj. Ja'a Mena tieedy, Matata je'e xiøhajtj. Ja'a Matata tieedy, Natán je'e xiøhajtj.

³² Ja'a Natán tieedy, David je'e xiøhajtj. Ja'a David tieedy, Isaí je'e xiøhajtj. Ja'a Isaí tieedy, Obed je'e xiøhajtj. Ja'a Obed tieedy, Booz je'e xiøhajtj. Ja'a Booz tieedy, Sala je'e xiøhajtj. Ja'a Sala tieedy, Naasón je'e xiøhajtj.

³³ Ja'a Naasón tieedy, Aminadab je'e xiøhajtj. Ja'a Aminadab tieedy, Admin je'e xiøhajtj. Ja'a Admin tieedy, Esrom je'e xiøhajtj. Ja'a Esrom tieedy, Fares je'e xiøhajtj. Ja'a Fares tieedy, Judá je'e xiøhajtj.

³⁴ Ja'a Judá tieedy, Jacob je'e xiøhajtj. Ja'a Jacob tieedy, Isaac je'e xiøhajtj. Ja'a Isaac tieedy, Abraham je'e xiøhajtj. Ja'a Abra'am tieedy, Taré je'e xiøhajtj. Ja'a Taré tieedy, Nacor je'e xiøhajtj.

³⁵ Ja'a Nacor tieedy, Serug je'e xiøhajtj. Ja'a Serug tieedy, Ragau je'e xiøhajtj. Ja'a Ragau tieedy, Peleg je'e xiøhajtj. Ja'a Peleg tieedy, Heber je'e xiøhajtj. Ja'a Heber tieedy, Sala je'e xiøhajtj.

³⁶ Ja'a Sala tieedy, Cainán je'e xiøhajtj. Ja'a Cainán tieedy, Arfaxad je'e xiøhajtj. Ja'a Arfaxad tieedy, Sem je'e xiøhajtj. Ja'a Sem tieedy, Noé je'e xiøhajtj. Ja'a Noé tieedy, Lamec je'e xiøhajtj.

³⁷ Ja'a Lamec tieedy, Musalén je'e xiøhajtj. Ja'a Musalén tieedy, Enoc je'e xiøhajtj. Ja'a Enoc tieedy, Jared je'e xiøhajtj. Ja'a Jared tieedy, Mahalaleel je'e xiøhajtj. Ja'a Mahalaleel tieedy, Cainán je'e xiøhajtj.

³⁸ Ja'a Cainán tieedy, Enós je'e xiøhajtj. Ja'a Enós tieedy, Set je'e xiøhajtj. Ja'a Set tieedy, Adán je'e xiøhajtj. Ja'a Adán, Dios jaduħñ cunuu'x pádaac.

4

¹ Jimä Jesús hānajtj maa ja'a Jordánmøjnøðjān. Miøødä Jesús ja'a Dioshespíritu hānajtj. Mānitä Jesús wioonøcxā haniduhmduum ja'a Dioshespíritu.

²⁻³ Jim jaduħñ yhiytj juxychägüi'xxøø. Hayuu hānajtj ñā'ägä hity. Jimä Jesús hānajtj jia jøjcapxø'øwa'añii ja'a møjcu'ugøngām coog tyijj cu tiu'udägooyy. Mānitä Jesús yuu piaatä. Mānitä Jesús ñāmaayyā ja'a møjcu'ugøngām:

—Pø tøy miičh ja'a Dios xyHuunghaty, yajwa'añguioj yø'ø tsaā nebiä tsajcaaguiān —ja jøjcapxø'øwaanā ja'a Jesús jaduħñ, paady jaduħñ ñāmaayyā.

⁴ Mānitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduħñä Diosmädia'agy miāna'añ: “Ca'a quiaaguiä ja'a jāya'ayhajxy miäjygyhādät hädaa yaabā naaxwiin; møødä Diosmädia'agy hajxy miäjygyhādät.”

⁵ Mānitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy maa ja'a tun jaančh tehñ quiøxpān. Mānitä Jesús tu'habaquiä yajnāheebøøyyä ja'a naax ja'a cajpt cøxiä hädaa yaabā naaxwiin.

⁶⁻⁷ Mānitä Jesús ñāmaayyā:

—Høøch nje'e yø'øduħñ cøxiä mäduħñtiä jii quiähxø'øgy. Yajxøn yø'ø cajpt jaduħñ. Møj jaančh ja'a jāya'ayhajxy, ja'a hajxy xiiby tsānaabiä. Høøch jaduħñ cøxiä tøø xquiøxy cø'ødägø'øy. Nmøødhøch ja'a cuhdujt jaduħñ cooħ hōpiønā nyajcø'ødägø'øwät. Y cooħ miičh jaduħñ xwyiingudsähgø'øwät, mānitøch miičh ngøxy mó'owät.

⁸ Mānitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduħñä Diosmädia'agy miāna'añ: “Mwiingudsähgø'øwäp ja'a Dios; je'eduhñ mWiindsønähädäp. Cab jaduħñ wiingpā mwiindsønähädät.”

⁹ Mānitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy jim Jerusalén-cajptooty. Mānitä miøødwiimbejtj møjtsajtøjcuħduum. Mānitä møjcu'ugong miānaañ:

—Pø tøy miičh ja'a Dios xyHuunghaty, cuhdøpxnax jiiyb naaxwiin.

¹⁰ Caj miičh nej mjädät. Jaduħñ jiiyb myiñ maa ja'a Diosmädia'aguiān:

Dios hane'emaamb ja'a mioonsähajxy tsajpootypä coo miich xcwieendähädät.

¹¹ Xchehnhidaamb miich hajxy jaduhñ nej miich tsajpooty jaduhñ mga'a cuhnébät.

¹² Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñá Diosmädia'agy miänaambä: “Cabä Dios mjöcäpx'öwät, ja'a mWiindsöñhajpiä.”

¹³ Coo ja'a möjcu'ugong miädia'agy hänajty quia'a jöjtäg'öwääñäxä, mänit nñhgueecnä.

¹⁴ Mänitá Jesús yhädaactägajch Galileanaaxooty. Diosmäjaa hänajty miööd. Mänitá mädia'agy wiädijty ja'a Jesúscöxpä wiinduhmyhagajpt.

¹⁵ Cajpt-cajpt ja'a Jesús hänajty wiädity yajnähixööbiä tsajtögooty. Mänitá Jesús quiu-maayyá ja'a jáya'ayhajxy nägöxiä.

¹⁶ Mänitá Jesús miejch Nazaret maa hänajty tөө miuutsc-hatiän. Coo ja'a poo'xxiөө yhabaaty, mänit tiägöoyy tsajtögooty. Jaduhñ hänajty nñ'ägä cuhdujthaty ja'a poo'xxiөөjooty. Mänit nñmaayyá coo ja'a Diosmädia'agy quiäpxät. Coo tiänaayyö'cy majiäya'awyiinduum,

¹⁷ mänitá libro miooyyá, ja'a Isaías hänajty jegyhajty tөө jiäyabä, ja'a Diosquexypä. Mänitá libro quiejtöoyy. Mänit tiägöoyy capxpä:

¹⁸ Ja'a Dioshëpërítöch nmööd.

Je'ech tөө xpiäda'agy coothä häyoobäya'ayhajxy nhawäänät coo hajxy yaghoyö'owa'añii.

Jaduhñhöch tөө xwyiinguexy coothä jáya'ayhajxy nhawäänät nebiä piojpa quiädieey hajxy nñhwa'ads quihwá'adsät,

nebiä Diosmädia'agy hajxy pedyii quiudiünät.

¹⁹ Tөө jaduhñ yhabaady coo ja'a Dios ja'a mayhajt jaduhñ tiuna'añ möj may.

²⁰ Mänitá Jesús ja'a libro yhabädjina. Mänitá tsajtöyohbiä jaduhñ miooyyá. Mänitá Jesús yhäñaaguädaacy. Wyl'i wyiinhee'ppejpy ja'a cu'ug ja'a Jesús hajxy hänajty.

²¹ Mänitá Jesús miänaañ:

—Tөө ja'a Diosmädia'agy tiöjtiaty nébiöch tөө ngapxiän.

²² Mänitá cu'ughajxy yagjuöoyy coo ja'a Jesús hänajty hoy tөө quiapxy. Hoy ja'a Jesús hajxy hänajty nñnömty:

—Maa yö'ö capxy yö'ö mädia'aguäda'a tөө yhuug haböjppä. Haa ca'a, ja'a José yhuung yö'öduhñ, cabä —nöm hajxy hänajty miäna'añ.

²³ Mänitá Jesús miänaañ:

—Jaduhñhöch mijsäda'a xñäma'awa'añ: “Huuc yajcähx'öög ja'a hijxtahnd yaa maa ja'a mhamdsoo cajptän nej miich jim tөө mhuuc yajcähx'öpän jim Capernaum.”

²⁴ Mänitá Jesús jiaac mänaañ:

—Pero hööch jaduhñ mänaamb, ja'a Diosquexypähajxy, cabä miädia'agyhajxy miäbögañäxä maa yhamdsoo cajpthaxiän. Tehm tiöyhajt jaduhñ.

²⁵⁻²⁶ Coo ja'a Elías hänajty jegyhajty wiädity Diosmädia'agy-yajwa'xpä yaa Israelpä-naaxooty, tögöögjomjätä cupc caj nñ'ägädä tuuyy. Chaadsä yuuxөө jiaan'ch tehm jiajtä. Mänitá Dios ja'a Elías quiejxy maa ja'a cajpt hänajty xiöhatiän Sarepta, jim Sidón mäwiingön. Jimä Elías ja'a yaamgto'oxy hoy tu'ug piuhbety. Pero ja'a yaamgto'oxyhajxy yaabä, cab hajxy yajnäguejxä, hoy hajxy hänajty jia nämayyá.

²⁷ Jaanä jaduhnduhmbä, jii haxөөgpa'ammөөdpähajxy hänajty nämay yaa Israelpä-naaxooty mänaa ja'a Eliseo hänajty yaa wiäditiän Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Pero cabä pia'amhajxy jaduhñ yajnax yajmäyayxä. Jagooyy Naamán pia'am nidihumñ ñajxy miaayy, y jäguemñ hänajty chäna'ay jim Sirianaaxooty, ca'a yaajä.

²⁸ Coo ja'a jáya'ayhajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús miänaañän, ja'a hajxy hänajty jilby tsajtögootypä, cöjx hajxy jiootma'ady.

²⁹ Mänitá Jesús hajxy nñädänaayyö'cy. Mänitá Jesús hajxy jim yajnöcxy tunguhduum jim cajtpa'a. Jimä Jesús hajxy hänajty quihjujpnaxa'añ.

³⁰ Pero cabä Jesús hajxy nej nñ'ä tuuñ. Jaduhyyä je'e yajyohñajxy majiäya'ayhagujc. Mänit jim wyiimbijnä.

³¹ Mänitá Jesús nñöcxy Capernaum, jim Galileanaaxooty. Coo ja'a poo'xxiөө yhabaaty, mänitá Jesús ja'a cu'ug tiägöoyy yajnähixööbiä tsajtögooty.

³² Jaduhñá Jesús hänajty yajnähixö'öy nebiä capxta'agypian, paadiä cu'ughajxy hänajty yagjuö'öy.

³³ Jilbiä jáya'ay hänajty tu'ug ja'a möjcu'uba'ammөөdpä. Mänit möc yaaxy:

³⁴ —Ween höjts nhity. Tii jaduhñ mhöxtaaby maa höjtsän. Nej, xyajcuhdägoyyaamb höjtsä. Nhixyhöch miich. Jesús mxöhaty. Nazaret mdsooñ. Nnajuööbiöch jaduhñ coo miichä Dios xyHuonghaty.

³⁵ Mänitá Jesús ja'a möjcu'u yhojy:

—Hamón, jua'ads jim maa yö'ö craajän.

Mänitá mähdiöjc quiädaayy naaxwiin maa ja'a jáya'ay wyiinduumhaxiän. Mänitá möjcu'u piädsöomy. Cabä mähdiöjc nej jiajnä.

³⁶ Mänitá jáya'ayhajxy nägöxiä chähgöoyy. Mänit hajxy nññämaayyá:

—Høxtahm̄ds jaduħn quiapxy miädia'agy. Cuhdujtmøødäda'a yø'øduħn maa ja'a møjcu'uhajxiän. Jaančh pädsøømb hajxy jaduħn coo hajxy nãma'ayii coo hajxy piädsømät.

³⁷ Mänitã miädia'agy tiägøøyy wädijpã ja'a Jesúscøxpã jim wiinduhmyhagajpt.

³⁸ Mänitã Jesús piädsøømy tsajtøgooty. Mänit ñøcxy maa ja'a Simón tiøjc-hajxiän. Jiibiã Simón miøødhoc hãnajty pia'amgo'na'ay tomiøød. Mänitã Jesús hajxy miãnuu'xtaacy coo ja'a toy ween yajtøjtsãxã.

³⁹ Mänitã Jesús ja'a pa'amjãya'ay wyiinguwoodsøøyy. Mänit miãnaaħ coo ja'a toy ween ñãhwa'achii. Mänitiã ja'a toy jiaančh tøjtsnä. Mänitã pa'amjãya'ay piädø'cy. Mänit tiägøøyy mayhajt-tuumbã maa ja'a Jesúshajxiän.

⁴⁰ Coo chuujøøyy, mänitã pa'amjãya'ayhajxy may wioomejtsã maa ja'a Jesúsän. Madiu'u ja'a pa'am hajxy hãnajty miøødã. Mänitã Jesús nãgøxiã quiø'ønãhgajpy tu'ugjaty-tu'ugjaty. Jaduħnã pia'amhajxy ñãhwaats quiuhwaatsã.

⁴¹ Nãmay hajxy hãnajty miøjcu'tuba'ammøødã. Coo ja'a møjcu'uhajxy piädsøømy, mänit hajxy vyhayaaxy:

—Dios miich xyHuunghajp.

Mänitã Jesús ja'a møjcu'u yhojy. Cab hajxy ñã'ägã yajcapxã. Hiħ, ñajuøøby hajxy hãnajty coo ja'a Jesús jie'eja ja'a Cristo, ja'a Dios tøø quiéxiãbã.

⁴² Coo jiobøøyy, mänitã Jesús ñøcxy cajtpa'a hanidiuhmduum. Jimã cu'ug ja'a Jesús hajxy hãnajty yhøxta'ay. Coo hajxy piaaty, mänit hajxy jia yajmãhmø'øwaaħ.

⁴³ Mänitã Jesús miãnaaħ:

—Pãadyhøch ja'a Dios yaa tøø xquiey hãdaa yaabã naaxwiin cooħ wiinduhmyhagajpt nwäditã, cooħ nyajwiingapxø'øwät coo ja'a Dios ja'a miãjaa yajcãhxø'øgaannã. Paady, cábøch yaa nmãhmø'øwaaħ.

⁴⁴ Jaduħnã Jesús hãnajty wiädity yajnãhixøøbiã jim Galileanaaxooty. Wiinduhmychajtojç hãnajty wiädity.

5

¹ Mänitã Jesús hãnajty jim tiãna'ay Genesaretmejypia'a. Mänitã jãya'ayhajxy may miejch Diosmiädia'agymiãdoobã. Nø'øchpãn ja'a jãya'ayhajxy hãnajty tiãna'ay maa ja'a Jesúsän. Cabã hawa'adspã hãnajty maa.

² Mänitã Jesús barco yhiyx metsc jim mejypia'a. Yajwa'adsã barco hãnajty. Jimã cubarcohajxy hãnajty quiuhjuiptsaabiujy mäwiingõn.

³ Mänitã Jesús ja'a barco tu'ug yajpejty ja'a Simón jie'e. Mänitã Jesús ja'a Simón ñãmaayy coo barco weenã yajmäwiingõnãt wiinduum. Jimã Simón ja'a Zebedeo yhuunghajxy hãnajty miøødã nãmetscã. Jacobo hãnajty tu'ug xiøhãty. Tu'ug hãnajty xiøhãpã Juan. Mänitã Jesús yhäñaaguiaädaacy barcojooty. Mänitã cu'ughajxy tiägøøyyã yajwiingapxøøyyãbã.

⁴ Coo ja'a Jesús jaduħn quiapxpädøøyy, mänitã Simón ñãmaayyã:

—Yajmøjyo'oy ja'a mbarco ja ween comduum. Jiibiã mguhjuiptsaay hajxy mbädã'agät.

⁵ Mänitã Simón yhadsooyy:

—Wiindsõn, tu'tsuhm højts tøø nja cuhjuipy. Cab højts tii tøø nnã'ägädã mach. Pero cooħ miich jaduħn tøø xñãma'ay, nõcxyhøch nhuuc jaac juipy.

⁶ Coo hajxy jaduħn jiaančh cudiuuħ, mänitã hacx hajxy may miajch, høxtã tsøømgøø'tsã ja'a cuhjuiptsaay jaduħn.

⁷ Mänitã miãgu'ughajpã hajxy miøjjeemy, ja'a hajxy hãnajty wiingbarcojootypã, coo hajxy min piuhbodyii. Mänitã barco hajxy metsc yaghujch. Ja weenjaty hajxy quia'a mäguinã.

⁸⁻¹⁰ Mänit hajxy yagjuøøyy coo hacx hajxy may miajch. Mänit hajxy ñajuøøyy coo ja'a Jesús ja'a hijxtahnd jaduħn yajcãhxø'cy hoy-yagjuøøñã. Mänitã Simón Pedro ja'a Jesús wyiinjiçãdaacy. Mänit miãnaaħ:

—Wiindsõn, cábøch miich hawiinmats xmiøødhidät. Cábøch hoguiuhdujt nmøødã.

Mänitã Jesús ja'a Simón ñãmaayy:

—Ca'a mdsãhgø'øy. Wiingtuung mbanøcxãannãp. Myajwiingapxø'øwaañbiã cu'ug ja'a Diosmiädia'agy.

¹¹ Mänitã barco hajxy yajmøjyohbiejty mejypia'a. Mänitã Jesús hajxy piadu'ubøjcy. Ñãhgueecy hajxy jaduħn cøxiã.

¹² Mänitã Jesús wiingcajpt miejch. Jimã jãya'ay hãnajty tu'ug haxøøgpu'udsmøød. Coo ja'a Jesús yhiyxã, mänit wyiinjiçãdaacy. Mänit ñãmaayyã:

—Wiindsõn, miich nnãmaaby, høøch nbu'uds yajtsøocãc.

¹³ Mänitã Jesús ja'a mãhdiøjc ñãhdoon. Mänitã Jesús miãnaaħ:

—Tøø jaduħn mdso'ogy.

Tuunã ja'a Jesús jaduħn ñã'ã mãnaaħ, mänitiã ja'a mãhdiøjc choocy.

¹⁴ Mänitã Jesús miãnaaħ:

—Caj pøn mhawáañät coo tøø mdsö'ogy. Nøcx tu'uda'aquíä maa ja'a teediän. Jimä xädø'øn mguyoxø'owät nebiä Moisés jecy yhanehmiän. Paadiä xädø'øn mguyoxø'owät, jaduñä hijxtahnd myajcähxø'ögät coo tøø mdsö'ogy.

¹⁵ Mänitä mädia'agy hajxy yajwädijty jäguembaady cooc ja'a Jesús ja'a hijxtahnd tøø yajcähxø'ogy. Mänitä jäya'ayhajxy maas may jiaac hamugøøyy maa ja'a Jesúsän. Ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänajty yhamädoowhidaañäp. Møødä pia'amhajxy hänajty yajnaxáañäxä.

¹⁶ Coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty wyl'i'yhamugø'oy maa ja'a Jesúsän, paadiä Jesús hanidi-uhmduum ñøcxy Diospa'yaaxpä.

¹⁷ Wiinghoocä Jesús ja'a cu'ug hänajty yajwiingapxø'oy. Jaanč tehñ yhujts ja'a tøjc hänajty. Jiibiä fariseoshajxy hänajty yhäña'ay møødä ley-yajnähixøbiähajxy. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänajty choon Galileanaaxooty møødä Judeanaaxooty møødä Jerusalén. Miøødä Jesús ja'a Diosmäjaa hänajty nebiä pa'am jaduñ yajnaxät.

¹⁸ Mänitä cø'omucypäi tecymiucypäi tu'ug quioømiejtsä tsaajiooty. Jiiby hajxy jia yajtjätgø'owaañ maa ja'a Jesús hänajty miädia'aguian.

¹⁹ Pero jaanč tehñ yhujts ja'a tægø'owøødiaact hänajty. Mänit hajxy ñiñämaayy coo hajxy jim yaghawa'adsa'añ tøjnähgøxp. Mänit pa'amjäya'ay hajxy quiuhdøøñajxy tøjcuhdum maa ja'a Jesús hänajty pia'tána'ayän.

²⁰ Coo ja'a Jesús ñajuøøyy coo ja'a miädia'agy hänajty miäbøgáañäxä, mänitä cø'omucypäi tecymiucypäi ñämaayyä:

—Mägu'ughajpä, miich nnämaaby coo ja'a mbojpä mgädieey tøø xñähwa'ačh tøø xquiuhwa'ačh.

²¹ Mänitä fariseoshajxy quiopcooty tiägøøyy mädiaactaäcpä møødä ley-yajnähixøbiä: “Tii yø'ø craa jaduñ coo miäna'añ. Capxtägooby yø'øduhn. Jagooyyä Dios ja'a cuhdut jaduñ miøødä coo ja'a pojpä cädieey mié'e'xät.”

²² Mänitä Jesús ñajuøøyy nebiaty hajxy hänajty miädiaacta'agy quiopcooty. Mänit miänaañ:

—Tii hajxy jaduñ coo mmädiaacta'agy mgopcooty.

²³ Nej, maas páquiøch yø'ø mähdijc nnämä'awädä: “Tøøch miich mbojpä mgädieey nmämee'xy”, tögä maas páquiøch jaduñ nnämä'awädä “Tánaayyø'og, yo'oyø'og.”

²⁴ Mhuug hixäp hajxy nébiøch hädaa mähdijc nyajmøcpøga'añ. Jaduñ hajxy mna-juø'owät coočä cuhdut jaduñ nmøødä hädaa yaabä naaxwiin coočä pojpä cädieey jaduñ nmée'e'xät, høøch ja'a Diosquexypä.

Mänitä mähdijc ñämaayyä:

—Tánaayyø'og; widsø'og yø'ø mdsaa; nøcxnä maa ja'a mdøjcän.

²⁵ Mänitä ja'a mähdijc jaduñ tiänaayyø'ocy maa ja'a wyiinduuhajxiän. Mänitä tsaay wyidsø'ocy maa hänajty tøø quio'na'ayän. Mänit ñøcxnä maa ja'a tiøjcän. Mänitä Dios Dioscuju'uyäp miooyy.

²⁶ Mänit hajxy nägøxiä jiaanč tehñ yagjuøøyy. Jaanč tehñ chähgøøyy hajxy jaduñ. Mänitä Dios Dioscuju'uyäp hajxy miooyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Tøødsä hoy-yagjuøøñäbä hajxy nhijxäm jäda'a.

²⁷ Mänitä Jesús wyiimbijnä. Mänitä jäya'ay tu'ug yhiixy, ja'a Levihajpä. Jimä Leví hänajty yhäña'ay maa hajxy hänajty yajnähjuudi'udiän. Je'e ja'a Leví hänajty tiuunghajpy. Mänitä Jesús ja'a Leví ñämaayy:

—Høøch pamijnäc.

²⁸ Mänitä Leví tiänaayyø'ocy, pianøcxy ja'a Jesús. Cøjx jaduñ ñähgue'egy mäduhñtiä hänajty miøødä.

²⁹ Mänitä Leví ja'a xøø yagjajtä maa ja'a tiøjcän ja'a Jesüscøxpä. Jiibiä yajnähjuudiutpähajxy hänajty nämay miägaabiä møødä wiinghäna'c-hajxy.

³⁰ Jiibiä fariseoshajxy hänajty miägaabiä møødä ley-yajnähixøbiähajxy. Mänitä Jesús jiamioødhajxy ñämaayyä ja'a fariseoshajxy:

—Tii yø'ø yajnähjuudiutpähajxy coo mmøødcay coo mmøødh'u'ugy. Haa ca'a, jue'e yø'ø hajxy, pojpäya'ay cädieejäya'ayhajxy jaduñ.

³¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøn møc, cab hajxy yajtsooyø'oy. Pøn pa'ammøød, je'eds hajxy yajtsooyøøby.

³² Jaduñ mäwinäts høøch ja'a pojpäya'ay cädieejäya'ay nyajnäwha'ačh nyajcuhwa'ačh. Pero mijts jaduñ mänaamb cooc tyijy pojpä cädieey hajxy mga'a møødä. Pädyyhøch mijts waamb nga'a näma'ay.

³³ Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Ja'a Juan jiamioødhajxy, naxy hajxy yhity hayuu; naxiä Dios hajxy pia'ya'axy. Jaduñä fariseos jiamioødhajxy naxy quiudiuumbä. Pero miich mijamioødhajxy, nä'a caaby nä'a huucp hajxy je'e. Cab hajxy yhity hayuu. Cab jaduñ yhooyä.

³⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a pøc hu'ug maa jiadyii, cabä woybä wichpähajxy hayuu wyiimbity. Jaduhñ mäwiniäts høøch nebiä jamiø'ødän ja'a pøgaambä. Päädyhöch njamiøødhajxy hayuu quia'a hity.

³⁵ Habaadäännäp jaduhñ cooçh yaa ndsoonaannä. Mänitøch njamiøødhajxy yhida'añ hayuu mäbøcypä.

³⁶ Mänitä Jesús jadähooc wyiingapxøøguiumbä:

—Cabä tucwit pøñ yhägøø'øy jemywyithaam. Cøødsäp ja'a jemywyit jaduhñ; cab jaduhñ ñibiaada'añii møødä tucwit.

³⁷ Jaanä jaduhñduhmbä, cabä jemyvyino pøñ quidemø'øy ja'a tucwajhacxujiooty. Cøødsäp ja'a tucwajhacxuy jaduhñ; høxyögäp ja'a vino jaduhñ. Haagä tægøyyäp ja'a tucwajhacxuy jaduhñ møødä vino.

³⁸ Pero jiihiä jemyvyino hajxy quidemø'øy ja'a jemywiajhacxujiooty. Cab jaduhñ tii mia'ady, ni ja'a jemyvyino, ni ja'a jemywiajhacxuy.

³⁹ Cabä jemyvyino pøñ hoyhuucnä jiäwø'øy coo ja'a vino hänajty tøø yhu'ugy ja'a tehñ jiecypä. “Maas hoyhuucnä ja'a jecyvyino” —nømä jäya'ayhajxy miäna'añ.

6

¹ Mänitxøø ja'a Jesús hajxy hänajty wiädity trigoni'ibyquijc. Poo'xxiøøjooty hänajty je'e. Mänitä jiamiøød ja'a trigo hajxy tiøjy. Mänit hajxy ñähxajsttuuty. Mänit hajxy jioø'xy.

² Mänitä fariseoshajxy näje'e miänaañ:

—Cabä cuhdujt jaduhñ myiñ coo hajxy jaduhñ mdünät ja'a poo'xxiøøjooty.

³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxiä nebiä David tiuun coo hänajty yäho'ogyii møødä jiamiøødhajxy.

⁴ Mänit hajxy jiihy tiägøøyy tsajtøgooty. Mänitä tsajcaagy hajxy quiaaay ja'a teedyhajxy hänajty tøø quuiyoxø'øyäbä. Cabä David ja'a cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy jaduhñ quiaät. Jagooyä teedy ja'a cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy quiaät.

⁵ Høøch ja'a Diosquexypä, jaduhñhöch høøchpä, nmøødhøch ja'a cuhdujt jaduhñbä høxtä maa ja'a poo'xxiøøbaadiän —nømä Jesús miänaañ.

⁶ Jatu'uggä poo'xxiøøjootypä ja'a Jesús tiägøøyy tsajtøgooty. Mänit tiägøøyy yajwiingapxøøbiä. Jiihiä mähdijc hänajty tu'ug hadu'ugcø'ødø'øds ja'a yhahooyhaampiä.

⁷ Jiihiä fariseoshajxy hänajty tiäna'ay møødä ley-yajnähihöbiähajxy. Jiihiä Jesús hajxy hänajty wyl'i yheeb. Yhiixmajchp ja'a Jesús hajxy hänajty pø yajnaxaambiä pa'am ja'a poo'xxiøøjooty. Yhöxtaabiä fariseos ja'a wiinmahñdy hajxy hänajty nebiä Jesús hajxy yajtsumøøjät coo ja'a pa'amjäya'ay hänajty yajmøcpøgyii ja'a poo'xxiøøjooty.

⁸ Ja'a Jesús, ñajuøøby hänajty je'e nebiä fariseoshajxy hänajty tiajy miay. Mänitä Jesús ja'a mähdijc ñämaay ja'a hadu'ugcø'ødø'ødspä:

—Tänaayø'øg, miñ huuc täna'aw cujc.

Mänit jiaançh tänaayø'cy.

⁹ Mänitä Jesús ñämaay ja'a fariseoshajxy:

—Mijts nmäyajtøøby, nej, yejpiä Dios ja'a cuhdujt jaduhñ coo hajxy hoy ndüünämät ja'a poo'xxiøøjootiä, tøgä yejpiä cuhdujt coo hajxy haxøøg ndüünämät ja'a poo'xxiøøjootiä. Jaanä jaduhñduhmbä, nej, yejpiä Dios ja'a cuhdujt coo ja'a jäya'ay hajxy nyajnäwäätsämät ja'a poo'xxiøøjootiä, tøgä yejpiä cuhdujt coo jäya'ay hajxy nyajcuhdägøoyämät ja'a poo'xxiøøjootiä.

¹⁰ Mänitä Jesús ja'a jäya'ay wyiinhee'ppejty nägøxiä. Mänitä Jesús ja'a mähdijc ñämaay:

—Xajtøw yø'ø mgø'ø.

Mänitä quio'ø jiaançh xajtøøyy. Mänitä quio'ø hoy jiajnä.

¹¹ Mänitä fariseoshajxy jiootina'ty hoyhoy. Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy tiuna'añ.

¹² Cujaboomgumaaxc ja'a Jesús ñøcxy tunguhduum. Tu'tsuhmä Tieedy pia'yaaxy.

¹³ Coo jiobøøyy, mänitä jiamiøødhajxy miøjyaaxy. Mänitä nämajmetspähajxy wyiimbiiwä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwä'xät.

¹⁴ Jaduhñdsä nämajmetspähajxy hänajty xiøhaty: Simón, ja'a Jesús hänajty tøø yajxøbétiiäbä Pedro, møødä piuhya'ay Andrés, møødä Jacobo, møødä Juan, møødä Felipe, møødä Bartolomé,

¹⁵ møødä Mateo, møødä Tomás, møødä Jacobo, ja'a Alfeo yhuung, møødä Simón ja'a celote,

¹⁶ møødä Judas, ja'a Jacobo yhuung, møødä Judas Iscariote; je'e ja'a Jesús hänajty yajcø'ødägø'øwaamb ho'cøøc maa ja'a fariseoshajxiän.

¹⁷ Mänitä Jesús hajxy miänajnä tunguhduum. Mänit hajxy hoy ñaaxoguiädaacnä. Jimä Jesús jiamiøødhajxy hänajty nämay. Jimä jäya'ayhajxy hänajty may tøø miech. Ja'a Jesús miädia'agy

hajxy hánajty yhamádoowhidáaŋp. Yajnaáxáŋxáp ja'a pia'amhajxy hánajty. Jáguembaady hajxy hánajty tøø choof Judeanaaxooty, møødá Jerusalén, møødá mejypia'a jim Tiro møøð jim Sidón.

¹⁸ Ja'a jáya'ayhajxy hánajty møjcu'uba'ammøødpá, yajnájxáxá ja'a pia'amhajxy je'e bá.

¹⁹ Nágøxiá ja'a Jesús hajxy hánajty nãhdona'añ. Mánitá pia'amhajxy yajnájxáxá ja'a Jesús miãjaahaam.

²⁰ Mánitá Jesús wyiinhee'ppejty ja'a jiamioødhajxy. Mánit miánaañ:

—Jootcujc mijts mhity, mijts háyoobádøjc. Paady hajxy jootcujc mhity coo hajxy jim mnøcxa'añ maa ja'a Diosán.

²¹ Jootcujc mijts mhity, mijts yajmaajiajpá. Paady hajxy jootcujc mhity coo ja'a Dios hajxy cøxiá wiiná xmiø'owa'añ.

Jootcujc mijts mhity, mijts jøøbiá xuu'tspá. Paady hajxy jootcujc mhity coo hajxy mxi'ig mxoonda'aga'añ.

²² Jootcujc mijts mhity, hoy mijts jáya'ay xjia máhanhatty ja'a høøchcøxpá, hoy mijts jáya'ay xquia'a ja tsocy xquia'a ja mee'xy, hoy mijts xjia nãnømy, hoy mijts xjia pexy.

²³ Mxi'ig mxoonda'agáp hajxy jaduhñ. Mbaadaambiá hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jim tsajpootyp. Jaduhñ hajxy jiajpá yhabepjá, ja'a Diosmádia'agy hajxy jecy tøø yajwá'xiábá.

²⁴ Pero mijts mäyøøjáya'ayhajxy, ja'a tsaachpá hajxy mbaadaamby. Cab hajxy mxoonda'agaanná neby hajxy hijty mxoonda'aguián.

²⁵ Hoy mijts tii hamaay mga'a ja juø'øy, myajmaajiaadaamby hajxy jaduhñ.

Hoy mijts mja xi'igy mja xoonða'agy, pero mná'ägädá jøøw mná'ägädá xuudsaa mb hajxy.

²⁶ Tspicøxpá tsaachpá hajxy mbaada'añ, hoyyá cu'ug hajxy xjia cumay. Jaduhñ jáya'ayhajxy hijty yajcumay ja'a hajxy hijty jegyhajty ná'á wádijpá høhndaacpá. Ná'á mánaamb hajxy hijty jaduhñ cooc tyijy ja'a Diosmádia'agy hajxy yajwá'xy.

²⁷ Huuc mádow hajxy, mdsógáp hajxy pøn jaduhñ xmiádsiphajp hádaa yaabá naaxwiin; mmée'xáp hajxy pøn jaduhñ xmiáhanhajp.

²⁸ Mmánuu'xtá'agáp ja'a Dios hajxy coo ja'a Dios ween mio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt pønjaty mijts jaduhñ xyháyoowhijxp, pønjaty mijts jaduhñ haxøøg xñänømb.

²⁹ Coo pøn xyhatejxø'øgát tu'nax, mmøjcøogumbáp jadu'nax; ween jaduhñ jadu'nax xjiaac tehñ yhatejxø'øgy. Coo pøn mjocxwit xpíøjcát, mánitá mgamiixy mjaac tehñ miø'owát.

³⁰ Coo pøn tii jaduhñ xmiäyujwá'anát, mmó'owáp jaduhñ. Y coo pøn tii xpíøjcát, cab je'e mmäyujwaandägájtñát.

³¹ Jaduhñds mijts wiinghána'c mnáxuúdsát nej mijts hánajty myajnáxuúdsaañ.

³² Coo ja'a mmágu'ughajpáhajtiá hajxy mmøødnijootpaadøøjät, cab hajxy tii mbáadát; jaduhñdsá pojpyá'ay cádieejjáya'ayhajxy ñiçhøjcábá.

³³ Coo hajxy jagooyyá mmøødníäxuúdsøøjät pønjaty jaduhñ xñáxuutsp, cab hajxy tii mbáadát; jaduhñdsá pojpyá'ay cádieejjáya'ayhajxy ñiñáxuutsäbá.

³⁴ Coo jagooyyá xädø'øñ hajxy myaghanúu'xát pøn jaduhñ mnajuøøby xmiøodiägatsaamb pedyii, cab hajxy tii mbáadát; jaduhñdsá pojpyá'ay cádieejjáya'ay xädø'øñ hajxy yajniimiáhanúu'xábá. Najuøøby hajxy jaduhñ coo hajxy pedyii miøodiägatsa'añii.

³⁵ Mdsógáp hajxy pøn jaduhñ xmiádsiphajp. Mnáxuúdsáp hajxy jaduhñ. Coo pøn xädø'øñ xmiäyujwá'anát, mná'á mó'owáp jaduhñ. Mánitá hoyhajt ja'a weenhajt hajxy mbáadát may. Mánitá Dios hajxy xyhuunghádát jim tsajpootyp. Hix, Dios, ñáxuuchp ja'a jáya'ayhajxy høxtá ja'a jáya'ayhajxy ja'a Dioscujú'uyáp hajxy quia'a yejpiá, møøð ja'a hojioot hajxy ca'a møødpá.

³⁶ Mmøødhádáp ja'a hojioot hajxy jaduhñ nebiá nDeedy hojioot miøødhájtám.

³⁷ Cabá wiinghána'c hajxy mnáhójt coo ja'a Dios hajxy xyajcumádówát. Pero mmámée'xáp hajxy jaduhñ; mánitá Dios hajxy jaduhñ xmiámée'xpát.

³⁸ Mádühñtiá wiinghána'c hajxy mmo'oy, ná'á tågø'øbá hajxy mbaatägatsa'añ.

³⁹ Jaduhñhøch mijts nyajmábáadát nebiá wiindspán. Coo ja'a wiindspähajxy ñiwyitswädityii, tspicøxp hajxy jiuca'ay. Paady mijts jaduhñ mga'a wádítát nebiá wiindspán.

⁴⁰ Cabá capxtaacpána'c-hajxy jiaty jaty nebiá wyiindsøñhajxy jiatian. Coo hajxy nágø'ø nádecypii quiapxtá'agát, mánit hajxy jaduhñ ñajtspaadø'owát.

⁴¹⁻⁴² Coo ja'a mmágu'ughajpá weeñtiá quiádiéeyát, y coo miich hánajty maas hanaxiá tøø mgádiéey, cabá mmágu'ughajpá hawiinmats waamb mná'ägädá námá'awát. Coo miich hánajty tøø mnáhwa'açh, mánitá mmágu'ughajpá hawiinmats mwiingapx mjøcaxpø'owát.

⁴³ Mädyii quepychaa pa'ag ná'ägädá tøømbejp, ni mánaa ja'a tiøøm quia'a xuná. Jaaná jaduhñduhmbá, mädyii quepychaa xun ná'ägädá tøømbejp, ni mánaa ja'a tiøøm quia'a pa'agø'øy. Tøyhajt jaduhñ.

⁴⁴ Mnajuøøby hajxy jaduhñ mädyii quepychaa hoy tøømhajp. Ja'a hapyt, cab jaduhñ tiøømhaty nebiá piidsán. Y ja'a wádsats, cab jaduhñ tiøømhaty nebiá tsaatypán.

⁴⁵ Jaduhñ mäwínádsä hojiäya'ay ja'a howyiinmahñdy miøødä. Hoy jaduhñ wiädity. Pero ja'a ca'awiindøjiäya'ayhajxy, cabä howyiinmahñdy hajxy miøødä. Haxøøgwiinmahñdy hajxy miäwädijpy. Haxøøg hajxy jaduhñ ñä'ägädä capxy ñä'ägädä mädia'agy.

⁴⁶ Wiindsøñhöch mijts xwyl'i ñäma'ay; pero cab hajxy jaduhñ mgudiuna'añ nébiøch mijts nja hane'emiän.

⁴⁷ Pøñhöch nmädia'agy xmiädóowäp, pøñhöch nmädia'agy xmiäbøjcäp, jaduhñ mäwínäts je'e

⁴⁸ nebiä jäya'ay tiøjcojiän. Cøøc jaduhñ tiajøøyy. Tsaawiing jaduhñ miuu'tsø'cy. Coo ja'a nøøgomdägoy quíädaacy, coo ja'a tøjc jaduhñ ñøøñähgoombejty, cab jaduhñ piädø'cy, je'eguiøxpä coo hänäjty cøøc miuu'tsø'øguiä.

⁴⁹ Pero pøñhöch nmädia'agy jaduhñ xquia'a mäbøjcäp, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä jäya'ay tiøjc cøøc quia'a muu'tsø'quiän. Coo ja'a tøjc ñøøñähgoombejty, pädø'c jaduhñ; cøjx jaduhñ quíäday.

7

¹ Coo ja'a Jesús miädiaacpädøøyy, mänit quiajptägøøyy Capernaum.

² Jimä soldadowiindsøñ hänäjty tu'ug. Roma hänäjty chooñ. Tøø ja'a mioonsä hänäjty tu'ug pia'ambety. Jaduhñ hänäjty jiäwøøy nebiä yhamdsoo puhya'ayän. Nä'ägädä ho'ogäannäp hänäjty je'e.

³ Coo ja'a soldadowiindsøñ miädoyhajty coo ja'a Jesús ja'a pa'amjäya'ay hänäjty yajmøcpøcy, mänitä majtøjc näje'e quiejxy maa ja'a Jesúsän. Judíos hajxy je'e.

⁴ Mänitä Jesús hajxy hoy miänuu'xta'agy coo ja'a pa'amjäya'ay ween nøcxy yajmøcpøcy. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Ja'a soldadowiindsøñ, hojiäya'ay je'e. Hahixøøby jaduhñ coo mbuhbédät.

⁵ Xhöjçäm hajxy jaduhñ. Tøø højts ndsajtøjc xyajcøjjäm.

⁶⁻⁷ Mänitä Jesús ja'a majtøjc miøødtu'ubøjcy. Ja ween hajxy hänäjty quia'a coody maa ja'a soldadowiindsøñ tiøjcän, mänitä soldadowiindsøñ ja'a Jesús capxy yajnäguejxy:

—Wiindsøñ, jaduhyä mmänä'anät cooñ nmoonsä miøcpøgät. Cábøch cuhdujt nmøødä nej miich cuhdujt nmøødän; paady jaduhñ caj yhawinmatsä coo mdägø'øwät maañ ndøgootiän. Päadyhöch miich hamdsoo tøø nga'a mägapxy.

⁸ Hix, hané'emyhöch nhity; y cooñ nsoldado howiaambä nhané'emät møødhøch nmoonsä, xquiudiüünäbøch nmädia'agy hajxy —nømä soldadowiindsøñ ja'a Jesús quiapxyñäguejxy.

⁹ Jaanç tehñ yagjuøøyy ja'a Jesús jaduhñ coo jaduhñ ñämaayyä. Mänitä cu'ug wyiin-hee'ppejty. Mänit miänaañ:

—Cábøch nmägunaaxhajxy jaduhñ miäböcy nej yø'ø craa miäböquiän, y jäguem chooñ.

¹⁰ Ja'a majtøjc hänäjty tøø quiexyijäbä maa ja'a Jesúsän, mänit hajxy wyiimbijnä. Coo hajxy miejstägajch maa ja'a soldadowiindsøñ tiøjcän, tøø ja'a soldadowiindsøñ mioonsä hänäjty miøcpøjnä.

¹¹ Mänitä Jesús hajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Nain møødä miägu'ughajpähajxy. Nämaayyä jäya'ayhajxy hänäjty pianøcxy.

¹² Jim hajxy hänäjty miäwiingoñ cajtpa'a, mänitä ho'ogyjiäya'ay hajxy hoy jicubaaðø'oy. Cabäsantä hänäjty nøcxy ñäaxtägø'oy. Tu'ughuung hänäjty je'e. Yaamgto'oxy ja'a tiaj je'ebä. Majiäya'ay hänäjty panøcpx.

¹³ Coo ja'a Jesús ja'a yaamgto'oxy yhiijxy, mänit ñäxuu'ch. Mänit ñämaayy:

—Ca'a mjø'oy ca'a mxuu'ch.

¹⁴ Mänitä Jesús miänaañ coo hajxy yhuuc yaghahixät. Mänitä cøøbiädøjc-hajxy tiänaaxiøjpy. Mänitä Jesús ja'a ho'ogyjiäya'aguiajä hoy ñähdoñ. Mänitä ho'ogyjiäya'ay ñämaayy:

—Jexy, pädø'øg.

¹⁵ Mänitä craa yhänaayyø'cy. Mänit quiapxø'cy. Mänitä tiaj miødhajnä.

¹⁶ Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä jiaanç tehñ yagjuøøyy. Mänitä Dios hajxy ñämaayy:

—Dioscujú'uayäp.

Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Diosquexy yø'ø craa. Møj jaanç yø'øduhñ. Paadiä Dios tøø quiexy, piuhbedaamby ja'a quiu'ug jaduhñ, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä.

¹⁷ Mänitä mädia'agy tiägøøyy wädijpä jim Judeanaaxootty coo ja'a Jesús ja'a ho'ogyjiäya'ay tøø yagjujypiøcy. Wiinduhmyhagajpt ja'a mädia'agy jaduhñ wiädijty.

¹⁸ Ja'a Juan, tøø je'e hänäjty chumyii. Coo ja'a miägu'ughajpähajxy miädoyhajty nebiatiä Jesús hänäjty tiuñ, mänitä Juan hoy yhawáanäxä.

¹⁹⁻²⁰ Mänitä Juan ja'a miägu'ughajpä metsc miøjyaaxy. Mänit hajxy quiejxä maa ja'a Jesúsän. Coo hajxy jim miejch, mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Juan mäyajnäbejpä höjts tøø xquiexy coo höjts miich nmäyajtöwät põñ miich. Nej, miich ja'a Dios hijty jaduhñ quieixaambä, tögä wiinghäna'c je'jeä.

²¹ Jimä Jesús ja'a pa'amjäya'ay hänajty yajmøcpøcy. Madiu'u ja'a pa'am hajxy hänajty miøødä møødä møjcu'u. Møødä wiindspähajxy hänajty nämay yaghijxø'ogyii.

²² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nøcxä Juan hajxy hawaanä nebiaty hajxy yaa mhixy mmädoy. Hijxø'p ja wiindspähajxy, yo'oyø'p ja'a tecymia'adpähajxy, nähwaatsp ja'a haxøøgpa'ammøødpähajxy, mädoowø'p ja'a cuhnatpähajxy, juyjyøjp ja'a ho'ogyiäya'ayhajxy, yajwiingapxøøyyäp ja'a häyoobäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy.

²³ Pøñjätyhöch nmädia'agy xmiäböjcäp tehngajnä, jootcuyc hajxy jaduhñ ñijiäwø'oyii —nømä Jesús miänaañ.

²⁴ Coo ja'a Juan miägu'ughajpähajxy wyiimbijnä, mänitä Jesús miänaañ:

—Coo hajxy tøø mhoy pactuum, Juan miädia'agy hajxy hänajty mmädoowaanäp, túhmäts. Cabä tsajcapy pojyu'xpä hajxy hoy mhixy. Caj pues, paady hajxy jim tøø mhoy coo ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy hänajty mmädoowaanä.

²⁵ Diosquexy je'e, paady hajxy hoy tøø mmädoowä, hoyyä howyit je'e quia'a ja møødä nebiä mäyøøjäya'ayhajxy miøødän.

²⁶ Tøyhajt jaduhñ coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy yajwa'xy. Maas may ja'a Dios ja'a Juan cuhdujt tøø mio'oy quejee ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwä'xabä.

²⁷ Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy jecy nägäpxäbä, Juan je'e. Jaduhñä Dios jecy miänaañ coo ja'a quiguexy hänajty jayøjp quiexa'añ coo ja'a cu'ug ween yajwiinxiic yajwiingapxø'oy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'öwät. Høxhäamhöch hijty ngäda'aga'añ. Jayøjpä Juan quiejxä; høxhäamhöch njaanč cădaacy.

²⁸ Ni põñ jaduhñ jäda'ahaty quia'a mäbaady hädaa yaabä naaxwiin nebiä Juan mäyajnäbejpä ja'a cuhdujt miøødän. Tøyhajt jaduhñ. Pero cooçh hänajty tøø nho'nä, cooçh hänajty tøø nnøcxtägäçh maäch nhuuc tsohmän, põñjaty ja'a Diosmädia'agy hänajty mäbögaamb ja'a høøchcøxpä, maas may ja'a cuhdujt hajxy hänajty miøødhada'añ quejee ja'a Juan jäda'ahaty miøødän, hoyyä møjcuuhdujt hajxy hänajty quia'a ja møødä.

²⁹ Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooy møødä yajnähjuudiutpädøjc-hajxy, mänitä Dios hajxy quiapxpaaty coo yhooyä, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty tøø yajnäbetyii ja'a Juängäm.

³⁰ Pero ja'a fariseoshajxy møødä ley-yajnähixøøbiähajxy, cab hajxy hänajty tøø yajnäbetyii ja'a Juängäm. Paadiä Dios hajxy quia'a jøjpøgøøyy. Cabä jioot hajxy hänajty chocy coo hajxy yajnähwa'adsøøjät ja'a Diösäm.

³¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nhuuc yajmäbäadyhöch ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä.

³² Cab hajxy ti yhojiäwø'owa'añ. Jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä pigäna'c-hajxy wiinhecpän. Coo hajxy naxy miech häyø'pä tøjpa'c, mänitä miäbigäna'c hajxy ñäma'ay: “Tøø höjts nja xu'uxy, pero cab hajxy tøø mhech. Tøø höjts hojiøöñä nja høy, pero cab hajxy tøø mjø'oy.”

³³ Hoorä, coo ja'a Juan mäyajnäbejpä miejch, cabä tsajcaagy hänajty quiaya'añ, ni ja'a vino hänajty quia'a hu'uga'añ. Y mijts jaduhñ mänaamb coo quiihmänø'oy.

³⁴ Y cooçh nbamejtspä, høøçh ja'a Diosquexyäp, mänitøch ndägøøyy caabiä huucpä. Jaduhñçh mijts xñänøømbä cooçh nwi'i quiaya'añ, cooçh nwi'i yhu'uga'añ, cooçhä po-jpäya'ay cădieejäya'ay nmägu'ughaty møødä yajnähjuudiutpädøjc.

³⁵ Pøñjaty ja'a Dios jaančh jahmiejtsp, yajcähxø'py hajxy jaduhñ coo ja'a Dioswiinmahñdy hajxy miøødä.

³⁶ Mänitä fariseo ja'a Jesús tu'ug hoy wioy caabiä. Simón hänajty xiøhaty. Mänit hajxy yhäñaaguiädaacy caabiä maa ja'a Simón tiøjcän.

³⁷ Mänitä to'oxiøjc tu'ug miejch cuhhiñbä. Haxøøgcuhdujt hänajty miøød. Tøø hänajty miädohyaty coo ja'a Jesús jiihy tøø miech maa ja'a Simón tiøjcän. Perfume quionmejts alabastrofrascooty.

³⁸ Mänit tiägøøyy jøøbiä. Mänitä Jesús tiencypijy wyiinnøøhaam. Mänit tiencymieexy quiihwaayhaam. Mänit tiencychu'xy. Mänit tiencyñähjahxy perfumehaam.

³⁹ Mänitä Simón tiägøøyy tajpä maabiä: “Coo ja'a Jesús häxøpy quiunajuøhñdiä, tøø häxøpy ñajuø'oy coo yøø to'oxiøjc quiihhiñä.”

⁴⁰ Mänitä Jesús ja'a Simón ñämaayy:

—Simón, tsøg mädiäcäm.

Mänitä Simón yhadsooyy:

—Wiindsøñ, tsøc.

⁴¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Jimä jäya'ay hijty tu'ug miänuu'xyhadyii jäya'ay metscä. Tu'jäya'ay hänajty miänuu'xyhaty mägoøxmägo'x denarios. Jatu'ug, juxychägui'xmajc.

⁴² Cab hajxy hánajty tii miøðä nebiä ñuu'xy hajxy yajnáhwá'adsät. Mänit hajxy ñämaayyá: "Weends yhity." Hoorä, pønäda'a maas mädsógäp.

⁴³ Mänitä Simón yhadsooyy:

—Jue'eda'a, ja'a craa ja'a ñuu'xy maas may hijty miøðpä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Je'e pues.

⁴⁴ Mänitä Jesús ja'a to'oxiøjc miøjhee'py. Mänitä Simón ñämaayy:

—Cooch yaa ndägøøyy maa miich mdøgootiän, cábøch miich nøø tøø xmio'oy cooçh ndecypiuját. Jaduhñ hajxy naxy nguuhdujthájtäm. Pero yø'ø to'oxiøjc, wyiinnøøháamhøch ndecy tøø xpiujjá, quiuhwaayháamhøch ndecy tøø xmieexä.

⁴⁵ Cáboch miich tøø xchu'xy, pero yø'ø to'oxiøjc, tehngájnoch ndecy xwyi'i chu'xä.

⁴⁶ Cáboch miich ja'a nguhwaay tøø xyhoonä. Jaduhñ hajxy naxy nguuhdujthájtäm. Pero yø'ø to'oxiøjc, perfumeháamhøch ndecy tøø xyhoonä.

⁴⁷ Xjiaanç tehñ chójpøch yø'øduhñ; paadiä piojpä quiädieey yajnáhwáatsäxä, hoy hijty may jia møðä. Pero pønä pojpä cädieey hijty ca'a jaty møøð, cáboch jaduhñ xjiaty wiingudsähgø'øy.

⁴⁸ Mänitä Jesús ja'a to'oxiøjc ñämaayy:

—Tøøçh miich ja'a mbojpä mgädieey nyajnáhwáatsäm.

⁴⁹ Ja'a hajxy hánajty jiiby pahäñaabiä, mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyabä:

—Maa ja'a cuhdujtäda'a tøø yhuuc paatpä coo ja'a pojpä cädieey yajnáhwa'açh.

⁵⁰ Mänitä Jesús ja'a to'oxiøjc ñämáaguumbä:

—Cooch nmädia'agy tøø xmiäböjçä, páadyhøch ja'a mbojpä mgädieey tøø nyajnáhwa'açh. Nøcxnä jootcujc.

8

¹ Mänitä Jesúshajxy tiägøøyy wädijpä wiinduhmyhagajpt møøðä jiamiøðdhajxy ja'a nämajmetspä. Diosmädia'agy-yajwa'xpä hajxy hánajty wädity. Jaduhñä Jesús hánajty miänaañ cooc ja'a Dios ja'a miäjaa hánajty yajcähxø'øgaanñä.

² Quipxiä to'oxiøjc-hajxy hánajty nämay piawädijpä, ja'a Jesús hánajty tøø yajpa'amnäxiäbä, møøð ja'a møjcu'u hajxy hánajty tøø yajnáhwa'açhíjábä. Paadiä Jesús hajxy hánajty piawädity, mioobiä Jesús hajxy hánajty tijaty je'e hánajty miäjuggyhajpy. María ja'a to'oxiøjc hánajty tu'ug xiøhаты ja'a Magdalatsohmä. Juxtuujc ja'a møjcu'u hánajty tøø yajnáhwa'açhi.

³ Jatu'ug hánajty xiøhаты Juana, ja'a Cuza tio'oxiøjc. Ja'a Cuza hánajty copc-hajp maa ja'a Herodes hánajty yhane'emiän. Møøðä Susana hánajty piawädijpä.

⁴ Mänitä Jesús jäya'ay may ñänøcxä. Mayhagajpt hajxy hánajty chooñ. Coo hajxy hánajty may tøø yhamugø'øy, mänitä Jesús tiägøøyy yajwiingapxøøbiä yajmäbaadyhaam:

⁵ —Mänitä jäya'ay tu'ug tiu'ubøjcy niippä. Coo ja'a tøømd tiägøøyy wøjpä, näje'e ja'a tøømd quiahy tu'haam. Mänitä muuxyhajxy hoy yajpæðø'øgy. Mäduhñtiä ja'a muuxyhajxy quia'a yajpæðø'øcy, je'edsä jäya'ay jiaac yajtehñ.

⁶ Näje'e ja'a tøømd quiahy tsaanähgøxp. Ja mujx je'eduhñ, pero tøøts. Hix, weeñtiä ja'a naax jim tsaanähgøxp.

⁷ Näje'e ja'a tøømd quiahy haptiooty. Ja mujx je'eduhñ. Ja yee'c, pero caj ñä'a tøømbejty. Hix, ja'a hapy je'e xaam.

⁸ Näje'e ja'a tøømd quiahy maa ja'a hoñaaxän. May je'e tiøømhajty høxtä mägo'xhaam.

Mänitä Jesús møc miänaañ:

—Pøn hädaa wiinjuøby, wéenhøch hädaa nmädia'agy xmiäböjçä.

⁹ Mänitä Jesús miäyajtøøwä neby jaduhñ miädia'agytiägø'øy. Ja'a miägu'ughajpähajxy jaduhñ yajtøøw.

¹⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chopiä Dios joot jaduhñ coo mijts mwijnjuø'øwät nebiä miäjaa yajcähxø'øga'añ. Pero ja'a häna'c-hajxy jaac yaabä, cabä Diosmädia'agy hajxy tiu'jootsooy. Hoyyä mädia'agy hajxy jia mädoyy, pero cab hajxy wyiinjuø'øy tii jaduhñ jia mädiaacpyy.

¹¹ Jaduhñdsä miädia'agytiägø'øy nébiøch hajxy tøø nyajwiingapxø'øyan. Jaduhñdsä tøømd miäbaady nebiä Diosmädia'aguian.

¹² Ja'a tøømd cáhwäbä tu'haam, jaduhñ miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy jia mädoyyän. Coo ja'a møjcu'u miech, mänit hajxy wyiinhøøñii neby hajxy jaduhñ quia'a mäböggät, nebiä piojpä quiädieeyhajxy jaduhñ quia'a nähwá'adsät.

¹³ Y ja'a tøømd cáhwäbä tsaanähgøxp, jaduhñdsä je'e miäbaatpä neby hajxy jia mädoyyän. Tu'habaquiä hajxy jaduhñ xioonda'agy. Pero cab hajxy hamuumdu'joot pianøcxy. Coo hajxy øxypänejpiä tiuñii, mänit hajxy ñajtshixøøñä.

¹⁴ Y ja'a tømmd cáhwäbä haptiooty, jaduñds je'e miäbaatpä neby hajxy jia mädooyän. Pero cabä yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixø'owa'añ møødä miäyøøhajt. Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiuna'añ.

¹⁵ Y ja'a tømmd cáhwäbä hoñaaxooty, jaduñ miäbaady nebiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mabøjpän. Jaanč tehñ yhoj hajxy jaduñ quiudiuñ.

¹⁶ 'Coo jäya'ay jøøn hajxy quiuhno'ogø'oy, cøxp hajxy yujcoñ neby hajxy quiudøø'xøjät, ja'a hajxy tøjtägøøbiä. Cabä pøñ jøøn quiuhjupy, ni maabejtpa'c hajxy quia'a päda'agy.

¹⁷ Jaduñ mäwīnāts mijts ja'a nmädiä'agyhøch hajxy xwyiinjuø'owaanä, ja'a tsipjätypøch jaduñ tøø nyajwiingapxø'oyäbä.

¹⁸ 'Huuc wiinjuø'ow hajxy hoy. Pøñhøch nmädia'agy tøø xmiäbøjcä, njaac ya-ñähixø'owäambiøch je'e. Pøñhøch nmädia'agy tøø xquia'a mabøjcä, cábøch tii nya-ñähixø'owaanä. Høxtä jiahdiägoyyaamby hajxy je'e mädyii tyijy ja'a tøø wyiinjuø'oy.

¹⁹ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a tiaj møødä piuhya'ayhajxy. Cab hajxy hoy tiehm wyi-ingumedsoøyy, je'eguiøxpä coo ja'a jäya'ayhajxy hānajtä ñāmayyā jiiy tøgooty maa ja'a Jesús hānajtīän.

²⁰ Mänitä Jesús ñāmaayyā:

—Ximā mdajhajxy tøghaguuy møødä mbuhya'ayhajxy. Miič hajxy xjia wil'i miøødmädia'agaam̄b.

²¹ Mänitä Jesús miānaañ:

—Pøñä Diosmädia'agy jaduñ mabøjp, pøñ jaduñ cudiumb, je'eč ndajhajpy, je'eč nbuhya'ayhajpy.

²² Miäwiinghoocpä ja'a Jesúshajxy tiägøøyy barcojooty møødä miägu'ughajpähajxy. Mänitä Jesús miānaañ:

—Jam̄ hajxy jim̄ mejyhawiimb.

Mänit hajxy jiaanč tu'ubøjcy.

²³ Nøcxnä hajxy hānajtä jaduñ, mänitä Jesús miaaho'cy. Mänitä poj møc piädø'cy. Mänitä nøø quiubøjøøyy barcojooty. Hújtsnäp ja'a barco hānajt.

²⁴ Mänitä Jesús hajxy hoy yuxy. Mänit hajxy ñāmaayy:

—Wiindsøñ, Wiindsøñ, pädø'og, quinaambä barco cham̄.

Mänitä Jesús piädø'cy. Mänitä poj yhojy møødä nøø. Mänitä poj yuungøøyy. Moñdiucy jaduñ jiajnä.

²⁵ Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy ñāmaayy:

—Tii hajxy coo mwil'i chāhgø'oy. Nej, cab hajxy mnajuø'oyä cooč mijts homiānaajä ngüeendähada'añ.

Jaanč tehñ yagjuøøyy hajxy jaduñ. Mänit hajxy hamiñ haxøpy ñiñāmaayyā:

—Pøñäda'a yø'duñ coo ja'a miädia'agy miäbøjcäxä ja'a poj møødä nøø.

²⁶ Mänit hajxy miejyhawiimpädsøømnä jim̄ maa ja'a naax hānajtä xiøhatiän Gadara, jim̄ jaduñ mejyhawiimpä maa ja'a Galileanaaxootiän.

²⁷ Coo ja'a Jesús biarcopädsøømy, mänitä jäya'ay tu'ug miejch Jesús wyiinduum, ja'a jim̄ cajptooty tsānaabiä. Tøø hānajtä jiegø'oy mānaa ja'a mähdiøjc møjcu'u hānajtä tøø ñāmečhiijän. Cabä wit hānajtä miøødhajnä, ni quia'a hāña'ay hānajtä tøgooty. Jim̄ hānajtä yhity maa ja'a cabäsantän.

²⁸ Coo ja'a Jesús yhijsy, mänit wyiinjiicädaacy. Mänitä møjcu'uhajxy yaaxy:

—Jesús, tii højts xwia'ana'añ. Dios miič xyHuunghajp ja'a tsajpootypä. Tunä mayhajt, ca'a højts jiiy xquieyx maa jiaanč tehñ chaachpän.

²⁹ Paadiä mähdiøjc jaduñ yaaxy, je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a møjcu'u hānajtä tøø yhan'eemy coo ñāhwa'adsøøjät. Mayhooc ja'a mähdiøjc hānajtä tøø ñāmečhiijä ja'a møjcu'ujäm. Paadiä jäya'ayhajxy hānajtä jia wil'i yaghida'añ cø'øxoch tecyxioch cadena-haam neby jaduñ hoy yhidät. Pero nimiäpodøøyyäp hānajtä je'e, y yajñøcxäp hānajtä pactuum ja'a møjcu'ujäm.

³⁰ Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc miäyajtøøyy:

—Tii mxøhaty.

Mänit yhadsooyy:

—Legiønhøch nxøhaty.

Paady jaduñ miānaañ coo ja'a møjcu'u hānajtä may miøødä.

³¹ Mänitä møjcu'u ja'a Jesús hajxy miānuu'xtaacy coo hajxy jiiy quia'a quexøjät møjcu'uhaam maa jiaanč tehñ chaachpän.

³² Jim̄ä mayhädsøm̄ hānajtä yuuny tunmøjc. Mänitä møjcu'u ja'a Jesús hajxy miānuu'xtäaccumbä coo hajxy jim̄ quixøjät maa ja'a mayhädsøm̄ hānajtä. Mänitä Jesús cuhdujt miooyy.

³³ Mänitā mähdiøjc ja'a møjcu'u ñähwáatsänä. Mänitā hädsømhajxy hoy ñämeçhii. Mänit hajxy wyiimnācpäyø'cy. Mänit hajxy quiuhgahnajxy naaxøjpcøxp mejjioty. Jiiby hajxy cøjx ñøøho'ogø'øy.

³⁴ Coo ja'a hädsømgüendähajpähajxy jaduhñ yhiyx, mänit hajxy piäyø'cy. Mänitā cu'ug hajxy hoy yhawaanā cajptooty møødä cajtpa'a.

³⁵⁻³⁶ Mänitā cu'ughajxy hānajtý nøcxy yhixa'añ neby hānajtý tøø jiadyiijän. Mänit hajxy miejch maa ja'a Jesús hānajtīän. Jiibiä mähdiøjc ja'a Jesús hānajtý wyiinhāñ'ay, ja'a møjcu'u hānajtý tøø ñähwa'açhiijäbä. Tøø wit hānajtý piägøøñä. Tøø hānajtý wyiimahñdymejtsnä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ yhiyx, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. Paady hajxy chähgøøyy, haxøøgjäya'ay tyijy ja'a Jesús. Mänitā cu'ughajxy yhawaanāxä nebiä mähdiøjc ja'a møjcu'u hānajtý tøø ñähwa'açhiijän. Ja'a hajxy hānajtý tøø yhiixiäbä, je'e hajxy jaduhñ nägapx.

³⁷⁻³⁹ Mänitā Jesús hajxy tiägøøyy mänuu'xtaacpä coo jim chōonāt Gadara. Hix, jaançh tehñ chähgøøby hajxy hānajtý. Jim tyijy ja'a Jesús cøxypānejpiä jiaac jatcø'owa'añ. Ja'a mähdiøjc hānajtý tøø ñähwá'açhābä, mänitā Jesús miānuu'xtaacy coo cu miødhajty. Mänitā Jesús yhadsooyy coo miähmø'owāt maa quiajptän:

—Nøcx maa ja'a mdøjcän; mädia'ag nebiaty ja'a Dios tøø xpiuhbety.

Mänitā craa jiaançh nøcxy, miädiacy jiiby cajptooty nebiaty hānajtý tøø piuhbedyijäm ja'a Jesús. Mänitā Jesús biarcotägøøñä, wyiimbijnä.

⁴⁰ Coo ja'a Jesús jim miejstägajch mejyhawiimb, jimä cu'ughajxy hānajtý yhahixy. Mänit hajxy xioondaacy.

⁴¹ Mänitā jäya'ay tu'ug miejch ja'a xøhajpä Jairo. Tsajtøwiindsøn hānajtý tiuumby. Mänitā Jesús wyiinjicādaacy. Mänit miānuu'xtaacy coo ñøcxāt maa ja'a tiøjcän.

⁴² Jimä Jairo yhuung hānajtý yho'ogaanä. Tiu'ughuung hānajtý je'e. Majmetscjomøjt ja'a to'oxyhāna'c hānajtý miøødä. Mänitā Jesús tiu'ubøjcy. Mayyā jäya'ayhajxy piadu'ubøjcy, høxtä yhanø'tsmujp ja'a Jesús hajxy hānajtý.

⁴³⁻⁴⁴ Mänitā Jesús ja'a tājjäya'ay tu'ug jioøuyohdiägøøyyä. Pa'ammøød hānajtý je'e. Majmetscjomøjt ja'a pa'am hānajtý tøø miähäyoy. Ñø'ty hānajtý wi'i xiee'xp, pero weenjaty weenjaty. Ni pøn hānajtý quia'a najuø'øy nebiä choomiäyät. Mänitā Jesús wyitpa'a ñähdoonäxä. Mänitiä ja'a tājjäya'ay ñø'ty yhadujnä.

⁴⁵ Mänitā Jesús miānaañ:

—Pøñhøch xñähdoon.

Ni pøn quia'a mänaañ coo hajxy ñähdoon. Mänitā Pedrohajxy miānaañ:

—Wiindsøn, xjiaançh tehñ yhanø'tsmujp miich ja'a cu'ug. Tii nyajnajuoøyyäm pøn tøø xñähdoñ.

⁴⁶ Mänitā Jesús miānaangumbä:

—Najuøøbiøch coo pøn tøø miäbaadø'øy høøçh nmäjaahaam. Päädyhøch jaduhñ tøø nnä'ä najuø'øy cooçh hajxy tøø xñähdoñ.

⁴⁷ Mänitā tājjäya'ay jaduhñ ñajuøøyy coo ja'a Jesús hānajtý ñajuø'øy coo je'e hānajtý tøø miänähdoñ. Mänitā Jesús wyiingumedsoøyy tsäyüuyyap. Mänitā Jesús wyiinjicādaacy. Mänit ñägapxy cu'ughajyc cooc ja'a Jesús wyit hānajtý tøø ñähdoonä, y cooc mänitiä pia'amnajxy.

⁴⁸ Mänitā Jesús ja'a tājjäya'ay ñämaayy:

—Huung, paady miich tøø mba'amnaxy coo tøø mmäbøcy. Nøcxnä jootcujc.

⁴⁹ Jimä Jesús hānajtý miädia'agyñä, mänitiä jäya'ay tu'ug miejch. Jim hānajtý tøø choñda'agy maa ja'a Jairo tiøjcän. Mänitā Jairo ñämaayy:

—Tøø ja'a mhuung yho'ogy. Cabä wiindsøn mhadsijpnät.

⁵⁰ Miädoow ja'a Jesús jaduhñ. Mänitā Jairo ñämaayy:

—Ca'a mjootmayhaty. Mäbøc. Jujypiögäp ja'a mhuung häyaa.

⁵¹ Mänit hajxy jim miejtsnä maa ja'a Jairo tiøjcän. Coo ja'a Jesús tiøjtägøøyy, caj pøn miøødtøjtägøøyy, jagooyy Pedro møødä Juan møødä quixy tiaj tieedy.

⁵² Tøghaguuy ja'a cu'ughajxy miähmøøyy jøøbiä xuu'tspä. Mänitā Jesús miānaañ:

—Ca'a hajxy mw'i'i jio'øy mw'i'i xiuuuch. Caj tøø yho'ogy, nä'ä maab jaduhñ.

⁵³ Mänitā Jesús ñäxiicä. Najuøøby hajxy hānajtý coo ja'a quixy hānajtý tøø yho'ogy.

⁵⁴ Mänitā Jesús ja'a quixy quio'ø miajtsä. Mänitā Jesús møc miānaañ:

—Huung, pädø'øg.

⁵⁵ Mänitā quixy jujypiojcy. Mänit piädø'cy. Mänitā Jesús miānaañ coo hajxy yajcáyät.

⁵⁶ Jaançh tehñ yagjuøøyy ja'a tiaj ja'a tieedy jaduhñ. Mänitā Jesús miānaañ coo hajxy pøn quia'a yajmøødmädiä'agät neby hānajtý tøø jiatian.

9

1 Mänitä Jesús ja'a jiamioðod miøjyaaxy ja'a hajxy nämajmetspä. Mänitä cuhdujt hajxy miooyä coo ja'a møjcu'uba'ammøødpä hajxy nägøxiä yajnáhwá'adsät. Møødá mäjaa hajxy miooyäbä coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy yajmøøcpøgät.

2 Mänit hajxy wyiinguejxä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät, coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy yajmøøcpøgät. Jaduhñ hajxy miädiä'agät coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

3 Mänit hajxy ñämaayä:

—Cab hajxy tii mmänøcxät, ni cuhdajt, ni pijty, ni tsajcaagy, ni xädø'øñ. Tu'xojxc-hajtiä ja'a mwit hajxy mmänøcxät, ca'a mietscä.

4 Homiädyii tøjčä hajxy mmejtstá'agät, jim hajxy mmähmø'øwät høxtä coonä hajxy jim jadähooc mwiimbídät.

5 Y coo hajxy maa xquia'a yajtøjtägø'owá'anät, mänit hajxy jim mdsóonät maa ja'a cajptän. Mänitä mdecy hajxy mwiinwóbät nebiä hijxtahñ jaduñ miähmø'øwät coo mijts tøø xquia'a yajtøjtägø'oy —nømä Jesús miänaañ.

6 Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänäjty wiädity Diosmädia'agy-yajwa'xpä, pa'amjäya'ay-yajmøøcpøjpä.

7 Ja'a Herodes hänäjty jim tuumñ gobernador. Mänit miädoyhajty nebiatiä Jesús ja'a hijxtahñ hänäjty yajcähxø'øguiän. Cab hänäjty ñajuø'oy nebiä wyiinnmahfidyhädät. Hiñ, näje'e hajxy hänäjty miäna'añ cooc tyijy ja'a Juan hänäjty tøø jiuypjøcy. Hiñ, tøø ja'a Juan hänäjty yagho'ogyii.

8 Näje'e hajxy hänäjty miänaambä cooc tyijy je'e Elías, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä. Näje'e hajxy hänäjty jiaac mänaambä cooc tyijy ja'a jecyiäya'ay tøø jiuypjøcy, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä.

9 Mänitä Herodes miänaañ:

—Høøchä Juan nyajyo'pujxä. Pøñäda'a jaduñ wädiyp. Madiú'ujøch jaduñ nmädoy yajcähxø'øgy.

Jiaanč tehñ yhixaambiä Herodes ja'a Jesús hänäjty.

10 Coo ja'a Jesús jiamioðdhajxy wyiimbijtagajch, mänitä Jesús hajxy yajmøødmädiaacy nebiaty hajxy hänäjty tøø wiädity. Mänit hajxy miøødnøcxä pactuum, jim mäwiingøn maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Betsaida.

11 Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miädoyhajty, mänitä Jesús hajxy jim piamejch. Mänit hajxy ñämaayä coo hajxy jim miähmø'øwät. Mänitä Diosmädia'agy hajxy yajmøødmädiaacä cooc ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Møødá pa'amjäya'ayhajxy may yajmøøcpøjčä.

12 Tsuujøøñäp hänäjty, mänitä Jesús wyiingumedsoøyyä ja'a jiamioðdhajxy ja'a nämajmetspä. Mänitä Jesús ñämaayä:

—Näma'aw yø'ø jäya'ayhajxy coo hajxy nøcxy pioo'xnä, coo hajxy nøcxy quaiyhøxta'ay wiingtuum maa ja'a cajpt mäwiingonän. Yaa maa hajxy nhjätm, cabä tii yaa.

13 Mänitä Jesús miänaañ:

—Huuc yajcay mijts.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab højts tii nmøødá; jagooyyä højts tsajcaagy mägoøxc nmøødá møødá hacx metscä. Tøgå nøcxäp højts njuuyyä ja'a hajxy quiaayaambiä, hoy hajxy jia nämayä.

14 Nämägooxmil ja'a ya'adiøjc-hajxy hänäjty nägøxiä. Mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamioðdhajxy:

—Näma'aw hajxy ween hajxy yhäñaaguiäda'agy naaxwiin näjuxychägui'xmajcjaty.

15 Mänit hajxy ñämaayy coo hajxy jaduñ yhäñaaguiäda'agät. Mänit hajxy yhäñaaguiädaacy nägøxiä.

16 Mänitä Jesús ja'a mägooxpä tsajcaagy quioondsooyy møødá metspä hacx. Mänit chajhee'py. Mänitä Dios pia'yaaxy, miänaañ:

—Dioscujú'uyäp coo højts hädaa tøø xmio'oy.

Mänit jaduñ yhaguidøøyy. Mänitä jiamioðod miooyy coo hajxy jaduñ yajwá'xät maa ja'a cu'ugän.

17 Mänit hajxy nägøxiä quiaayy cu'uxiä. Majmejtscach ja'a caadiuc quiunajxy.

18 Wiingxøø hänäjty je'ebä, jimä Jesús ja'a Tieedy hänäjty pia'ya'axy hanidiuhmduum. Jimä jiamioðdhajxy hänäjty miøødá. Mänitä Jesús yajtøøyy:

—Nébyhøch ja'a cu'ughajxy xñänømy pønhoch høøch.

19 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Näje'e hajxy miäna'añ cooc tyijy miich mJuangä ja'a hijty mäyajnäbejpä. Näje'e hajxy miänaambä cooc tyijy miich mhElíasä. Näje'e hajxy jiaac mänaambä cooc tyijy ja'a jecyiäya'ay tøø jiuypjøcy, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä, y cooc tyijy miich mje'ejä.

20 Mänitä Jesús yajtøøgumbä:

—Mijtsäts, nej mijts mmänaambä pøn xtyijy høøch.

Mänitá Pedro yhadsooyy:

—Diosquexy miich.

²¹ Mänitá Jesús mœc miánaañ coo hajxy quia'a nágápxät pœn hánajty je'e.

²² Mänitá Jesús miánaangumbá:

—Hœœch ja'a Diosquexypá, hoyhóyhœch njaančh tehñ chaachpœga'añ. Cábœch ja'a tsajtœjwiindsœnhajxy xñá'ägädá wiingudsáhœ'œwa'añ, ni ja'a teedywiindsœnhajxy, ni ja'a jáya'ayhajxy jim̄ cuhdujtmœœdpá tsajtœgooty. Xyagho'ogáambœch hajxy, pero cudägœœxœjœch njuyjpiœga'añ.

²³ Mänit jáaac mánáangumbá:

—Pœnjátyhœch nmädia'agy xpiaadu'ubœgáañäp, ween yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixœ'œy, ween hajxy chaachpœjpá jabom-jabom nébiœch ndsaaachpœga'añ. Jadúhñhœch nmädia'agy hajxy hoy xpianœcxät.

²⁴ Pœn jiugyhajt ja wi'i yaghoýœ'œwaamb, ná'ägá cuhdägoyyaamb je'e. Pero pœn jiugyhajt jaduhñ yajtägoyyaamb ja'a hœœchœxpá, ná'ägá hodiium je'e miáhmœ'œwa'añ.

²⁵ Coo hajxy hodiium mga'ch nmáhmœ'œwát, cab hajxy jaduhñ mniyaghoýœ'œwœjät, hoy hajxy mja máyœjâ hádaa yaabá naaxwiin.

²⁶ Pœnhœch xmiádsáhdiumb mœœdhœch nmädia'agyquiœxpá, mánitœch jaduhñ nmádsáhdiumaamb cooçh hánajty ngádaactägatsa'añ. Hajjaamb hánajty yaa neby jim̄ yhajajián tsajpootyp maaçh nDeedy yhtián, maa ja'a mioonsáhajxy yhtián.

²⁷ Tœyhájthœch jaduhñ nmána'añ, ja'a hajxy yaa tánaabiá, náje'e hajxy jaduhñ quia'a tsoj ho'oga'añ hœxtá cooná ja'a Dios ja'a miájaa hánajty yajcáhxœ'œga'añ.

²⁸ Cuductujxœ ja'a Jesús ja'a Pedro miœœdwiimbejty tunguhduum Diospa'yaaxpä, mœœdá Juan mœœdá Jacobo.

²⁹ Jim̄ Jesús ja'a Tiedy hánajty pia'ya'axy, mánitá wyiin jiojyp hœxtá haamb hœxtá tsámaamb quiáhxœ'cy. Jaančh tehñ pioob ja'a wyit jaduhñ jiajná.

³⁰⁻³¹ Mänitá Moisésahajxy ñägœxhtœ'œxy maa jiajy maa chámamián mœœdá Elías. Mänitá Jesús hajxy miœœdtägœy mädiaacpá. Je'e hajxy hánajty miádiaacypy coo ja'a Jesús hánajty jim̄ nœcxy yho'oga'añ Jerusalén.

³² Hoyyá Pedrohajxy hánajty jia wi'i mia'awa'añ, cab hajxy ñá'ägädá maaho'cy. Mänit hajxy yhiyxy coo ja'a Jesúsahajxy hánajty jiajy chámamy mœœdá Moisés mœœdá Elías.

³³ Coo ja'a Moisésahajxy hánajty wyiimbidaañ, coo ja'a Jesús hajxy hánajty piuhwa'adsaanná, mánitá Pedro ja'a Jesús ñámaayy:

—Wiindsœñ, hoyœy jaduhñ coo hajxy yaa tœœ nébtám. Ween hœjts tœjquemy tágœœg cu nhádiuñ, tu'ug miich mje'e, tu'ug Moisés jie'e, tu'ug Elías jie'e.

Ná'á nagoobá ja'a Pedro jaduhñ miánaañ.

³⁴ Mänitá náma'a tehñ miapxy quiádaacy maa hajxy hánajtián. Nädägooyy hajxy jaduhñ. Mänitá Pedrohajxy cháhœœbiœjcy.

³⁵ Mänit hajxy miádooyy ja'a Dios quiapxy náma'ajooty:

—Hœœch nHuung hádaa. Hœœch tœœ nwiinguexy. Mhamádoowhjtáp ja'a miádia'agy hajxy.

³⁶ Mänitá Jesús hajxy yhiyxy coo hánajty niduhñ tiánaañ. Hamoñ hajxy jaduhñ miáhmœœñ. Cab hajxy pœn yajmœœdmádiaacy nebiaty hajxy hánajty tœœ yhiyxy.

³⁷ Cujaboom hajxy jim̄ wyiimbijná tunguhduum. Mänitá Jesús jáya'ay may jiojycubaadœy. ³⁸⁻³⁹ Mänit tu'jáya'ay mœc quiapxy maa ja'a cu'ugän:

—Wiindsœñ, tú'uquiœch nhuung. Náxyhœch nhuung mœjcu'u xjiaančh tehñ ñámejtsá. Mœc jaduhñ ya'axy, mœc châyuy. Hœxtá hahœp jaduhñ. Hanaxiá jaduhñ chaachtuñii, y cab jaduhñ ná'ägädá náhwa'açh. Wiindsœñ, tuná mayhajt, yajnáhwaatsägœch nhuung.

⁴⁰ Tœœch ja'a mjamiœœd nja wi'i miánuu'xta'agy cooçh nhuung hajxy xyajnáhwaatsät, pero cab hajxy jaduhñ ñá'á jajty.

⁴¹ Mänitá Jesús ja'a jiamiœœd ñámaayy:

—Nej, cájtám mijts mánaa mmábœga'añ. Pámádúhñtiœch mijts jaduhñ njaac mämee'xtuga'añ.

Mänitá cuhuung ñámaayy:

—Woomixá mhuung.

⁴² Cahná craa hánajty miechñá maa ja'a Jesúsán, mänit yajcádaawá ja'a mœjcu'ujám. Mänit yajtsâyuyyá. Mänitá Jesús ja'a mœjcu'u yhœxquejxy. Mänitá craa ñáhwaach. Mänitá tiedy yajcœ'œdägœy. ⁴³ Mänitá cu'ughajxy nágœxiá yagjuœy coo ja'a Dios miœjâ jiaančhá, nebiá Jesús ja'a hijxtahnd hánajty yajcáhxœ'œguián.

Mänitá Jesús ñámaayy ja'a jiamiœœdhajxy:

⁴⁴ —Hoy hajxy wiinjuœ'œw; ca'a hajxy mjahdiägoy; hœœch ja'a Diosquexypá, nmádsíphœch hajxy jim̄ xyajcœ'œdägœ'œwaamb maa ja'a cu'ughajxián nágœxiá.

⁴⁵ Pero cabä jiamiøðhaxjy ñä'ägädä wiinjuøøyy neby hajxy hänäjty tøø miøðmädia'agyijän. Hix, Jesús jaduñ ca'a yajwiinjuøøyy. Cab hajxy jaduñ yajtøøyy. Tsähgøøby hajxy hänäjty.

⁴⁶ Mänit hajxy tiägøøyy yajtsiptaacpä pøn cuhdujt maas møj mo'owáanäp.

⁴⁷ Ñajuøøbiä Jesús hänäjty nebiaty hajxy hänäjty tiajy miay. Mänitä pigäna'c hoy tu'ug wioy, piädaacy miøjc-haamy.

⁴⁸ Mänit miänaañ:

—Pøn hädaa pigäna'c jaduñ tsógäp ja'a høøhcøxpä, jaduñ mäwínäts høøch xchojpä. Y pønhoç jaduñ xchoj, je'eçh nDeedy jaduñ xjahmiéjtsäp ja'açh jaduñ tøø xquiéxiäbä. Pøn ja'a møjcuñdujt ca'a tsogaamb maa mijsän, je'eds ja'a møjcuñdujt jaduñ nä'ägädä mo'owáanäp.

⁴⁹ Mänitä Juan miänaañ:

—Wiindsøn, tøø højts tu'jäya'ay nhixy. Miihcøxpä ja'a møjcu'u hijty yhøxquexy. Mänit højts jaduñ nnämaayy coo quia'a høxquéjxnät, je'eguiøxpä coo højts xquia'a møødwädjätm.

⁵⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cab hajxy jaduñ cu mnämaayy. Pøn højts jaduñ xquia'a mädsiphájtäm, je'e højts jaduñ xmiägu'ughájtäm.

⁵¹ Tøø hänäjty miäwiingooñnä coo ja'a Jesús hänäjty ñøcxaanä tsajpootyp, mänitä jioot yajmøødmädiaacy coo jim ñøcxnät Jerusalén.

⁵² Mänitä jiamiøðd mejtstägøøg quiejxø'cy. Mänitä mejtstaact hajxy hoy jia høxta'ay maa ja'a cajpthuung tu'ugän jim Samarianaaxooty.

⁵³ Pero cab hajxy jaduñ ñä'ä tøjmooyä, je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty jim jiaac nøcxa'añ Jerusalén. Hix, cabä Samariabä-jäya'ayhajxy hänäjty miøðnijiootpaadyii ja'a jäya'ayhajxy hänäjty tsänaabiä Jerusalén.

⁵⁴ Coo ja'a Jacobo jaduñ miädooy møødä Juan, mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, tähooc ja'a Elías jøøn jim miøjyaaxy tsajpootyp nebiä haxøøgjäya'ayhajxy jaduñ tióyät. Nej, mmäná'anäp miiçh jaduñ coo højts jøøn jim nmøjyáaxpä tsajpootyp neby hajxy jaduñ tióobiät ja'a højts jaduñ xquia'a tøjmo'owaambä.

⁵⁵ Mänitä Jesús wyiinhee'ppejty; mänit yhojy:

—Mijts, cab hajxy mnajuø'oy coo haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødä.

⁵⁶ Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nébiøch ja'a jäya'ayhajxy jaduñ nyajnáhwa'ads nyajnuwá'adsät. Cábøch hajxy jaduñ nyajcuhdägoyya'añ.

Mänit hajxy jim tiu'ubøjnä, ñøcxy hajxy wiingcajpt.

⁵⁷ Jim hajxy hänäjty tiu'uyo'oyñä, mänitä jäya'ay hajxy tu'ug piaaty jim tu'haam. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, nja wi'l pianøcxáambiøch miiçh majaty miiçh mnøcxa'añän.

⁵⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a xøøga, jimä juut je'e; ja'a muuxy, jimä pie'eñ je'e; pero høøch ja'a Diosquexypä, cábøch ndøjc jaduñ maaçh nboø'x nhäñá'awät.

⁵⁹ Mänitä Jesús wiinghäna'c ñämáaguumbä:

—Høøch padu'ubøjcäc.

Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Mänitøch miiçh nbadu'ubögät cooçh ndeedy hänäjty tøø yho'nä, cooçh hänäjty tøø nyajnaaxtägøøñä.

⁶⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy ca'a mabøjpä, je'e miiçh ja'a mdeedy hajxy xyajnaaxtägøøwáanäp. Pero miich, nøcx ja'a Diosmädia'agy yajwa'x coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

⁶¹ Mänitä Jesús ñämaayyä wiingjäyá'ayägumbä:

—Wiindsøn, nja wi'l pianøcxáambiøch miiçh, pero nøcxyhøch ja'a njujy nmägu'ug nhuuc hawaanä jayøjp cooçh miiçh jaduñ nbadu'ubøgaanä.

⁶² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønhoç jaduñ xjia wi'l piawäditaamb, cooçh nmädia'agy hamuumdu'joot xquia'a mabøjcät, cábøch jaduñ hoy xpianøcxät.

10

¹ Mänitä Jesús jäya'ay jiaac wiimbiiyy nädägøøghii'xcumajc. Mänit hajxy metscaty metscaty quiejxø'cä majaty ja'a Jesús hänäjty ñøcxa'añän.

² Mänit hajxy ñämaayyä:

—Nämayyä jäya'ayhajxy jia mabøga'añ; je'eds ca'a hijp pøn ja'a Diosmädia'agy yajwá'xäp. Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä jiaac quéxät.

³ Nøcx hajxy. Mnigwieendähadøøjäp hajxy. Ca'awiindøyhäna'c-hagujc hajxy mwädita'añ.

⁴ Cabä xuummy hajxy mmänöcxät, ni xäd'öñ. Tu'tehngä cø'ög hajxy mmänöcxät. Cab hajxy pøn mwiindänaaxiöbät tu'haam.

⁵ Coo hajxy muum maa mhamejststä'agät, myajpöo'xäp ja'a cudøjc hajxy. "Weenä Dios hajxy xmió'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt." Jaduhñ hajxy mnämä'awät.

⁶ Pø hojiäya'ay ja'a cudøjc-hajxy jaduhñ, mänitä Dios jiaančh mó'owät ja'a hoyhajty ja'a weenhajt; pø caj, cab hajxy jaduhñ mio'owöjät. Y cab hajxy jim mnä'ägä mähmó'owät.

⁷ Cab hajxy tøjc-tøjc mwädítät. Jim hajxy mnä'ägädä hídät maa hajxy hánajty tøø mmejstta'aguian. Jim hajxy mmähu'ug mmägáyät. Je'e hajxy jaduhñ mhú'ugäp mgáyäp tijaty hajxy jaduhñ xmiöoby. Hawiinmats jaduhñ coo hajxy jaduhñ xmió'owät, je'eguiøxpä coo hajxy mwiinguexiä.

⁸ Homiädyyi cajptä hajxy jaduhñ xtiøjmó'owät, mgáyäp hajxy jaduhñ tijaty hajxy xmiöoby.

⁹ Myajmøcpøgäp ja'a pa'amjäya'ay hajxy maa ja'a cajptän. Jaduhñ hajxy mnämä'awät: "Tøø miäwiingoonnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ ja'a mijtscøxpä."

¹⁰ Pero homiädyyi cajptä hajxy jaduhñ xquia'a tøjmó'owät, callejooty hajxy nøcxy mya'axy:

¹¹ "Hádaa cajpt yaabä, cabä quiuhdujthajxy yhooyä. Paady højts ndecy nwiinwoba'añ. Jaduhñ hijxtahñd miähmó'owät coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Mjahmiédäp hajxy jaduhñ coo miäwiingoonnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ ja'a mijtscøxpä."

¹² Tøyhájtthøch jaduhñ nmäna'añ, coo ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ, maas hanaxiä ja'a cajpt jaduhñbä chaačhpøga'añ quejee ja'a Sodomacajpt jecy chaačhpøquiän.

¹³⁻¹⁴ 'Mjaančh tehñ chaačhpøgaamb hajxy pønajty jim tsänaaby Corazincajptooty møødä Betsaidacajptooty. Maas hanaxiä hajxy mdsaačhpøga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jecy chaačhpøquiän, ja'a hajxy jecy tsänäayyabä Tirocajptooty møødä Sidöncajptooty. Coo je'e hajxy cu yhiixy ja'a hijxtahñd nej mijs mja hixiän, cu ñajtshixøøyy ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy; cu jiøøyy cu xiuu'ch hajxy jaduhñ.

¹⁵ Y mijs jim tsänaabiä Capernaum, haagä jii by mijs mhäda'aga'añ møjcu'uhaam. Cab hajxy jim mnøcxä'añ tsajpootyp neby hajxy mdijjiän.

¹⁶ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamioødhajxy ja'a nädägøøghii'xcumajcpä:

—Pønajty mijs mmädia'agy xyhamädoowhíjtäp, jaanä jadühñhøch nmädia'agy hajxy xyhamädoowhíjtäbä. Pero pønajty mijs mmädia'agy xquia'a hamädoowhíjtäp, ni høøch nmädia'agy hajxy xquia'a hamädoowhíjtäbä; ni ja'a nDéedyhøch miädia'agy xquia'a hamädoowhíjtäbä, ja'a'ch tøø xquiéxiäbä.

¹⁷ Mänitä nädägøøghii'xcumajcpähajxy tiu'ubøjcy Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Cujecy hajxy wyiimbijtagajch. Jaančh tehñ jiootcujc hajxy hánajty. Mänit hajxy miänaañ:

—Wiindsøn, høxtä ja'a møjcu'u højts nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä ja'a miichcøxpä.

¹⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduhñ. Nhíjxhøch ja'a Satanás coo jim quiahyy tsajpootyp. Nebiä wädsucän jaduhñ jiatcøøyy.

¹⁹ Huuc mäadow hajxy, tøøch mijs ja'a mäjaa nmo'oy coo mijs tsahñdy myajtéénät møødä caa'pty, y coo ja'a møjcu'u hajxy mga'a yajmäjädá'agät; y cab hajxy nej mjada'añ.

²⁰ Paady hajxy mxoondä'agät coo ja'a mxøøhajxy jim yhyty cujaay tsajpootyp. Cab jaduhñ ñejpiä pø tøø ja'a møjcu'u ja'a mmädia'agyhajxy xmiäbøjcä.

²¹ Mänitä Jesús jiaančh tehñ yajxoonäacpøjcä ja'a Dioshespíru. Mänitä Jesús miänaañ:

—Teedy, miichäts jim Wiindsønhajp tsajpootyp møød hädaa yaabä naaxwiin. Cho- jpy miich mjoot jaduhñ coo ja'a hajxy ca'a høxpøcypiiä wyiinjuó'owät tijaty ja'a hajxy høxpøcypiiä tøø mga'a yajwiinjuó'oy. Páadyhøch miich hoy nnänømy.

²² Mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamioødhajxy:

—Tøøch nDeedy ja'a cuhdjyt xquiøxy mo'oy. Cábøch pøn xñajuó'oy pønñhøch høøch, jagóøyyøch nDeedy jaduhñ xñajuó'oy. Y jagóøyyøch nDeedy nnajuøöbiä. Najuøöby hajxy je'ebä pønjätyhøch tøø nyajnähdiij coo hajxy ñajuó'owät.

²³ Mänitä Jesús ja'a jiamioød wyiinhee'ppejty ja'a hajxy nämajmetspä. Mänit hajxy hawiing ñämaayyä:

—Jootcujc hajxy jaduhñ mhídät je'eguiøxpä coo'ch mijs ja'a hijxtahñd may tøø nya- jnähixø'oy.

²⁴ Tøyhájtthøch jaduhñ nmäna'añ. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy møødä gobiernähajxy, nämay hajxy jia hixaañ tijaty mijs mhixyp. Nämay hajxy jia mädownaañ tijaty mijs mmädooby.

²⁵ Mänitä ley-yajnähixøöbiä tu'ug tiänaayyø'cy. Mänitä Jesús hoy miäyajtøy:

—Wiindsøn, tiich ngudiünäp nébiøch cøjxta'axiøø njugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän.

Paadiä Jesús jaduhñ ñämaayyä, nä'a mädia'agyhixaañäp hánajty je'e waamb hánajty yhadsowa'añ.

²⁶ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Neby jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a leyän. Neby jaduñ mwiinjuo'oy.

²⁷ Mänitä ley-yajñähixøöbiä yhadsooy:

—Jaduñ jim myiñ maa ja'a leyän coo ja'a Dios mwiingudsähgø'owät hamuumdu'joot. Jaanä jaduñ jim myiimbä coo hopiønä mdsógät mba'häyowät nebiä mni'x nebiä mgopc mdsouäñ.

²⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Hoy jaduñ tøø mhadsoy; coo jaduñ mgudiünät, mänit jim mnøcxät tsajpootyp.

²⁹ Pero yajcumayaambä ley-yajñähixøöbiä hänajty. Mänit miänaangumbä:

—Pøn jaduñ mnänøømby cooñ hopiønä ndsógät nba'häyowät.

³⁰ Mänitä Jesús yhadsoogumbä:

—Nhuuc yajmøødmädiä'agyhöch mädia'agy tu'ug, nej miich jaduñ hoy mwiinjuo'owät. Jiibiä jäya'ay hänajty tu'ug yhäda'agy Jericó. Jerusalén hänajty tøø choñda'agy. Tu'haamhädaacpä ja'a mee'tspä piaaty. Cøjx jaduñ mié'e'tsäx møødä wyit. Mänit hoyhoy wiohho'cä. Nebiä ho'ogypian hajxy jaduñ ñähgüecy.

³¹ Mänit teedywiindsøn tu'ug ñajxy. Coo ja'a mähdiøc jaduñ yhiyxy, cab jaduñ tiänaaxiøjpy. Jiuhyohy jaduñ.

³² Jaduñdsä tsajtøc ueendähajpä tu'ug ñajxpä; jaduñ je'e jiuhyohbiä.

³³ Mänitä Samariabäya'ay tu'ug ñajxpä. Coo jaduñ yhiyxy, mänitä hojiot miøødhajty.

³⁴ Mänitä mähdiøc chooyøøyy aceitehaam møødä vinohaam. Mänit yhamägüjty withaam maa hänajty tøø jiotiän. Mänitä yhamdsoo jäyujcøxp yujtsehñ. Mänitä mähdiøc hoy ñajtsømo'oyii maa ja'a mejtstaactän. Mänit jim yhijxä.

³⁵ Cujaboomä Samariabäya'ay ja'a cudøc plataxädo'øn metsc miooyy. Mänit ñämaayy: “Tuñä mayhajt, huuc cueendähät yø'ø mähdiøc. Mäduñtiä xädø'øn mjaac yajtuñ, mänitøch jaduñ nmoodiägätsät cooñ nwiimbijtägätsät.”

³⁶ Mänitä Jesús ja'a ley-yajñähixøöbiä miäyajtøoyy:

—Pøn maas hoyhäna'c tøø piädsømy yø'ø nädägøøgpähajxy.

³⁷ Mänitä ley-yajñähixøöbiä yhadsooy:

—Ja'a häna'c hojiot møødhäjtäbä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Nøcx, y jaduñ miich hojiot mmøødhäjpät.

³⁸ Mänitä Jesushajxy tiu'ubøjcumbä. Mänit hajxy miehcy wiingcajptooty. Mänitä Jesús yajtøjtägøoyy ja'a to'oxiøc tu'ug ja'a xøhajpä Marta.

³⁹ Jimä Marta piuhdo'oxy hänajty tu'ug ja'a xøhajpä María. Mänitä María ja'a Jesús wyi-inhøxtaacy. Yhamädoowhidaamby hänajty je'e waambaty ja'a Jesús hänajty miädia'aga'añ.

⁴⁰ Pero wyi'i jioodhadøøtsäp ja'a Marta tiuung hänajty. Mänitä Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, nej miich jaduñ mnijjäwø'oyii cooñ nbuhdo'oxy ja'a tuung tøø xyajmähgüegø'oy. Huuc näma'aw ween'ch xpiuhbety.

⁴¹ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Marta, Marta, madiu'u miich mwi'i tiajy mwi'i miay.

⁴² Tu'tu'uuyy jaduñ yhawiiñmatsä. Hoyy mbuhdo'oxy jaduñ quiudiñ. Cabä María ja'a cuhdujt jaduñ pøn piögäänäxä cooñ nmädia'agy jaduñ xyhamädoowhijät.

11

¹ Wiingtuumä Jesús ja'a Dios hänajty pia'ya'axy. Coo pia'yaaxpädooyy, mänitä jiamiøød tu'ug miänaañ:

—Wiindsøn, højts Diospa'ya'ax yajñähixøøyyäc nebiä Juan ja'a jiamiøød yajñähixøøyyän.

² Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a Dios hajxy hänajty mba'ya'axa'añ, jaduñ hajxy mmänä'anät:

Dios, miich højts nDeedyhajpy. Jim mhity tsajpootyp.

Weenä jäya'ayhajxy nägøxiä xwyiingudsähgø'oy. Weenä mmäjaa myajcähxø'ogy.

Weenä mmädia'agy hajxy yaa xmiäbøjcä hädaa yaabä naaxwiin neby hajxy jim xmiäbøjcän tsajpootyp.

³ Móoyyac højts ja'a cay jäda'axøø neby højts cu'uxiä ngáyät.

⁴ Højts ja'a pojpä cädieey mämée'xäc neby højts jaduñ nmämee'xiän pønjaty højts xñägädieeyøøby.

Cabä møjcu'ugong cuhdujt mmø'owät coo højts xjiøjcapxø'owät, coo højts ja'a haxøøgpä xyajñähijät.

⁵ Mänitä Jesús miänaangumbä:

—Tsøg hajxy jaduñ määnänäm coo mijts mmägu'ughajpä mmøødä tu'ug. Coo miich cuptsuhmdä nøcxy mnäma'ay: “Mägu'ughajpä, høøchä tsajcaagy tagøøg yajyujwäänäc.

⁶ Ja'a nmägu'ughájpöch tu'ug tøø miech. Jáguem chooñ. Cáböch tii nmøødä tiich jaduñ nmä'ä mó'owäp."

⁷ Weñdä mmägu'ughajpä jii by tøgooty xyhadsówät: "Ca'a xyhadsipy. Hagø'ø y ja'a tøjcan. Tøø højts ngøxy maaho'nä møødhöch nhuunghajxy. Cáböch nbädø'øgaanä cooçh miich jaduñ tijaty nmó'owät."

⁸ Tøyhájthöch jaduñ nmäna'añ, hoy jaduñ xjia mägu'ughaty, cab jaduñ xñä'ä näbädø'øgåmbät coo miich tijaty xmió'owät. Pero coo miich tehngajnä mwil'i ñé'emät, mäñit jaduñ piädø'ögät, mäñit jaduñ xmió'owät tijaty miich hánajty myajmaaijapy.

⁹ Tøyhájthöch jaduñ nmäna'añ, coo mijts ja'a Dios tijaty mmäyujwá'anät tehngajnä, tsipcøxp jaduñ xñä'ägädä mó'owät.

¹⁰ Coo pønä Dios tijaty miäyujwá'anät tehngajnä, tsipcøxp jaduñ ñä'ägädä mó'owa'añii.

¹¹ Pø jim mhuunghajxy, coo tsajcaagy xmiäyujwá'anät, cabä tsa mmo'owa'añ; coo hacx xmiäyujwá'anät, cabä tsahñdy mmo'owa'añ.

¹² O coo tseediu'udy xmiäyujwá'anät, cabä caa'pty mmo'owa'añ.

¹³ Hojiatypä ja'a mhuung hajxy jaduñ mmooby, hoy hajxy mja ca'awiindøyyä. Mänaxiä ja'a mDeedyhajxy jim tsajpootypä xmió'owät ja'a yhEspiritu coo mijts jaduñ mmäyujwá'anät.

¹⁴ Wiinghoocä Jesús ja'a møjcu'u hánajty yhöxquexy. Tøø jäya'ay hánajty tu'ug yaghuumyii. Coo ja'a mähdiojc ñähwaatsnä, mäñit quiapxø'nä. Yagjuøyy ja'a jäya'ayhajxy jaduñ.

¹⁵ Pero näje'e hajxy jaduñ miänaañ:

—Yø'ø craa, ja'a møjcu'ugongä miäjaa jaduñ miøødhájtp, paadiä møjcu'u yhöxquexy. Ja'a møjcu'ugong, ja'a møjcu'u wyiindsønhaixy je'e.

¹⁶ Näje'e häna'c ja'a Jesús hajxy hánajty ñäma'ay coo hijxtahnd ween yajcähxø'øgy, ja'a jim tsajpootypä. Wyiinmahñdyhixaambiä Jesús hajxy hánajty.

¹⁷ Pero ñajuøöbiä Jesús hánajty nebiaty hajxy hánajty wyl'i tiajy wyl'i miay. Mäñit miänaañ: —Homiidyyii cajptä, coo ja'a cu'ughajxy ñiyhawiingpäda'agøøjät, coo hajxy tu'tøjc ñimiädsibø'øwøøjät, cuhdägöyyäp ja'a chäna'ahajxy jaduñ.

¹⁸ Jaanä jaduñduhmbä, coo Satanášhajxy ñimiädsibø'øwøøjät, cuhdägöyyäp hajxy je'ebä. Mijts jaduñ mänaamb cooçh tyijy ja'a møjcu'uhajxy nhøxquexy ja'a møjcu'ugongä miäjaagøxpä.

¹⁹ Pero coo häxøpy jaduñ tiøyyä, maa mijts mjamiøød ja'a mäjaa hajxy yhuuc paatpä coo ja'a møjcu'u hajxy yhöxquexy. Cähxø'p jaduñ coo mijts ja'a tøyhajt hajxy mga'a møødä.

²⁰ Pero høøçh, ja'a Diosmäjaagøxpöch ja'a møjcu'uhajxy nhøxquexy. Y cähxø'p jaduñ coo miäwiingoonnä coo Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ ja'a mijtsøxpä.

²¹ Tsög jaduñ mänaañäm, coo ja'a jäya'ay jaançh møcpä cwieendähädät ja'a yhamdsoo tøjc, coo puixt coo wojpt hánajty miøødä, cabä mee'tspä jaduñ tiägø'owät.

²² Pero coo jäya'ay maas ca'awiindøybä miédsät, cabä cudøjc jaduñ miäjädä'agät. Pøjcäxäp ja'a puixt ja'a wiojpt jaduñ ja'a tyijy yajmäjäda'agaambiä. Møød jaduñ piøjcäxäbät tijaty jii by miøød tøgooty. Y høøçh, jaduñ mäwiinät høøçh ja'a møjcu'ugong nga'a yajmäjäda'agy.

²³ Pøñhöch jaduñ xquia'a møødpädø'p, høøçh nmädsip je'eduhñ. Y pøñhöch jaduñ xquia'a møødtuumb, je'e jaduñ yajma'p pønjätyhöch nmädia'agy xjia wil'i miäbögaanäp.

²⁴ Mäñitä Jesús miänaangumbä:

—Tsög jadähöc mädiäaccumbä. Coo ja'a møjcu'u piädsömät maa jäya'ay tu'ugän, mäñit tiägø'ø y poo'xtaacthöxtaabiä pactuum. Y coo jaduñ quia'a paadät, mäñit miäna'añ cooc jim wyiimbida'añ maa tøø yhuuc pädsømbän.

²⁵ Coo jim miejtstägätsät maa ja'a jäya'ayän, tøø ja'a jäya'ay hánajty wyiinmahñdymech nebiä tøjc wa'adspän.

²⁶ Mäñitä møjcu'u ja'a jiamiøød nøcxy wioy juxtujc ja'a maas haxøøgpä. Mäñit hajxy nägøxiä tiägø'ø y maa ja'a jäya'ayän tsänaabiä. Y maas haxøøg ja'a jäya'ay ñä'ägä jaty quejee hánajty.

²⁷ Jimä Jesús hánajty miädia'agyñä, mäñitä to'oxiøjc tu'ug yaaxy cu'ughagujc:

—Jootcujc miich mdaj mdsi'tsc jaduñ yhyty je'eguiøxpä coo miich tøø xyajtso'ogy tøø xyajyeegy.

²⁸ Mäñitä Jesús miänaañ:

—Je'eds maas jootcujc hijp, pønjätiä Diosmädia'agy cudiuumb.

²⁹⁻³⁰ Tehngajnä ja'a Jesús ja'a cu'ug hánajty jiaançh tehñ ñämugø'øyyii may. Mäñitä Jesús miänaañ:

—Cabä jäya'ay howyiinmahñdy hajxy miøødä, ja'a hajxy jäda'ahatypä. Ja'a hijxtahnd hajxy jia wil'i yhixaamby, ja'a hoy-yagjuøøñäbä. Pero cab hajxy jaduñ yaghixa'añii. Jagooyy hajxy jaduñ yhixa'añ cooçh høøçh jaduñ njada'añ nebiä Jonás jecy jiajtään mänaa jim quixeyiiñ Ninivecajptooty. Dios jaduñ quejx.

³¹ Coo jaduhñ yhabáadät coo ja'a jäya'ayhajxy hánajty yajnähdi ja'afñii, mänitá to'oxiojç piädö'oga'añ, ja'a jecy hanéhmbä jim jäguemnaax ja'a jøømbojmanajpä. Je'e jaduhñ mäna'anaamb coo ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä piäda'agóøjät haxøøgtuum. Je'eds ja'a Salomón hoy tøø miämádoona'ay, je'eguiøxpä coo ja'a Salomón hánajty jiaançh tehñ quiuh-wijjiä. Y cabä Salomón cuhdujt hánajty jiaty møødä nébiøch høøch jaduhñ nmøødän.

³² Y ja'a jäya'ayhajxy jecy tsánáayyábä Nínivecajptooty, jaduhñ hajxy miäna'anaambä coo ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä piäda'agóøjät haxøøgtuum. Coo ja'a Jonás ja'a Diosmädia'agy hoy yajwa'xy jim Nínivecajptooty, mänitá jäya'ay ja'a yhaxøøgwinnmahñdy hajxy ñajtshixøøyy. Y cabä Jonás cuhdujt hánajty jiaty møødä nébiøch høøch nmøødän.

³³ Coo ja'a jäya'ay jøøn hajxy quiuhno'ogø'oy, cøxp hajxy jaduhñ piäda'agy, nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ quiudøø'xóøjät ja'a hajxy tøjtägøøbiä. Cabä jøøn hajxy yu'uçh, ni cab hajxy quiuhjupy cajonghaam.

³⁴⁻³⁶ Cooch mijts ja'a nmädia'agy hamuumdu'joot xmiäböjçät, hoy hajxy jaduhñ mwädität homiänaajä. Pero cooch nmädia'agy hajxy xquia'a mäböjçät, hagoonstuum hajxy jaduhñ mhídät. Homiänájøch nmädia'agy hajxy xmiäböjçät neby hajxy hagoonstuum mga'a cá'awät.

³⁷ Coo ja'a Jesús miädiaacpádøøyy, mänitá Jesús wioonøcxä mägaabiä ja'a farisewäm. Coo jim miejch maa ja'a fariseo tjoçän, mänit yhäñaaguiaäacy meexäwiinduum.

³⁸ Jaguiøøbujy ja'a Jesús yhäñaaguiaäacy. Caj quiø'øbujy nebiä judiošhajxy hánajty quiuh-dujthatiän. Coo hajxy hánajty tiägø'øwa'añ caabiä, mänit hajxy hánajty quiø'øbujy. Coo ja'a Jesús quia'a cø'øbujy, yajguøøyy ja'a fariseo jaduhñ.

³⁹ Mänitá Jesús miänaañ:

—Mijts fariseodøjc, jaduhñ hajxy mja wi'i quiähxø'oga'añ nebiä hoyhána'cän jim cu'ughagujç. Pero cabä mjoot cabä mjuøhñdyhajxy yhooyä, je'eguiøxpä coo hajxy mwili mieeçh mwili pioty.

⁴⁰ Caj mijts mwiiinmahñdy yhooyä. Tøø ja'a Dios ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy xquiunuu'xä. Tøø ja'a mjoothajxy xjia cunú'xäbä coo ja'a mjuøhñdyhajxy hoy cu mhijty.

⁴¹ Coo ja'a häyoobäya'ay hajxy mbuhbédat hamuumdu'joot, mänit hajxy jaduhñ mnähwá'adsät.

⁴² 'Mijts fariseodøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabet'añ. Xiøøbä hajxy mja nä'ä wi'i quiuyoxø'øyy yø'øbi'c jøø'xychooy jii by tsajtøgooty. Pero cabä Diosmädia'agy hajxy mgudiuna'añ maa jaduhñ myiñän coo hajxy hoy mwädität, coo ja'a Dios hajxy mwiiingudsähgø'øwät. Pedyii ja'a Diosmädia'agy hajxy mgudiünät.

⁴³ 'Mijts fariseodøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabet'añ. Mjaançh tehñ yajcumayaamb hajxy jaduhñ. Jiiby hajxy mja wi'i yhäña'awa'añ maa ja'a häñaabejt hojiatypän jiiby tsajtøgooty. Y chojpy ja'a mjoothajxy jaduhñ coo ja'a cu'ug hajxy xi'ig xon xwyiin-gudsähgø'øwät jiiby halaplaaz.

⁴⁴ 'Mijts fariseodøjc, mijts ley-yajnahixøøbiädøjc, mhøhndaacp hajxy jaduhñ. Cab hajxy myajcähxø'øgy coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyä. Y pønjaty ja'a nmädia'agyhajxy xpianøcxäp, tu'udägøoby hajxy je'ebä, je'eguiøxpä coo hajxy quia'a najuø'øyy coo mijts mguhdujt jaduhñ yhaxøøgä.

⁴⁵ Mänitá Jesús ñämaayy ja'a ley-yajnahixøøbiä tu'ug:

—Wiindsøn, coo jaduhñ mmäna'añ, haxøøg højts jaduhñ xñänøømbä.

⁴⁶ Mänitá Jesús miänaañ:

—Mijts ley-yajnahixøøbiädøjc, jaanä haxøøg mijts mjadaambä mhabet'aambä. Hanaxiä mijts ja'a tsipjatypä myajnahixø'øyy. Ni pøn jaduhñ quia'a jada'añ nej mijts myajnahixø'øyän. Y cab hajxy hamdsoo mgudiuna'añ neby hajxy myajnahixø'øyän ni weeñtiä.

⁴⁷⁻⁴⁸ 'Haxøøg hajxy mjada'añ mhabet'añ. Haxøøg mijts mguhdujt nebiä mhap ja'a mdeedyhajxy hijty chána'ay yhäyoyän jegyhaty. Je'eds hajxy jaduhñ yagho'c ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. Y mijts ja'a tjoç-huunghajxy myajcøjjäp maa hajxy jecy ñaaxtägøøyyän. Myajcähxø'py hajxy jaduhñ coo ja'a mhap ja'a mdeedy hajxy tu'ugwiiinmahñdy mmøødhity.

⁴⁹ 'Najuøøbiä Dios jaduhñ. Je'e jaduhñ mänaañ: "Nguexäämbiøch nguguexyhajxy maa yø'ø häna'c-haxjiän. Näjé'ejøch nguguexyhajxy xyagho'ogaanä. Naje'e hajxy ñä'ä tsaachtuuna'añii."

⁵⁰ Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, pojpatuum cádieedium hajxy jaduhñ miähmø'øwa'añ ja'a Dios quiugueycøpähajxy, ja'a hajxy tøøbä yagho'ogyijjäbä nägøxiä. Mänit hajxy tiägøøyyä yagho'cäbä mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguian.

⁵¹ Møødä Abel yagho'cäbä møødä Zacarías. Tsajtøghaguuy ja'a Zacarías yagho'cä jim mäðøyyä maa ja'a altarän. Tøyhajt jaduhñ coo ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä miähmø'øwa'añ pojpatuum cádieedium.

⁵² Mijts ley-yajnáhixøøbiädøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabet'añ. Cabä cu'ug ja'a tøyhajt hajxy mnä'ä mo'owa'añ. Cabä tøyhajt hajxy hamdsø mnä'ä tsoy. Mijts ja'a cu'ug mwi'i quiapxhiimby nebiä tøyhajt hajxy jaduñ quia'a páadät.

⁵³ Mänitá Jesús jiaanč tehñ miäjootma'tä ja'a fariseodøjc møødä ley-yajnáhixøøbiädøjc. Mänit hajxy tiägøøyy mäyajtøøbä madiu'u.

⁵⁴ Jia wiinmahñdyhixaan ja'a Jesús hajxy jaduñ neby hajxy jaduñ cu yajnáhdsøømy.

12

¹ Mänitá jäya'ayhajxy yhamugøøyy milhaam høxtä niñø'tsmujcä hajxy jaduñ. Mänitá Jesús ja'a jiamiøød hawiing ñämaayy:

—Cabä fariseos miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Nämäy häna'c jaduñ tiu'udägoy coo ja'a fariseos miädia'agy hajxy miäbøjcä. Hiç, høñndaacp ja'a fariseoshajxy jaduñ. Yajna-juø'øwaamb jaduñ tsipcøxp coo hajxy jaduñ yhøñda'agy. Hoy hajxy hoy jia capxy jia mädia'agy, cab hajxy hamdsø hoy quidiuñ.

² Hiç, cab jaduñ tii ñä'ägädä mähmø'øwa'añ jañägapxy. Haagä cähxø'øgaamb jaduñ cøxiä.

³ Jaanä jaduñduhmbä ja'a mijtsøxpä, waambaty hajxy tøø mmäna'añ hamee'ch, yajmädøwaamb jaduñ cu'ughagujc.

⁴ Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy mdsähgø'øwät pøn ja'a mni'x ja'a mgopc xyaghó'cäp. Cab jaduñ nej xjiaac tünät.

⁵ Pero ja'a Dios hajxy jaduñ mdsähgø'øwäp. Je'edsä cuhdujt møød coo ja'a mjogyhajthajxy xyajcuhdägøøyyät, y coo hajxy xpiädä'agät haxøøgtuum.

⁶ Høxtahmñsä muuxyhuunghajxy, hoy hajxy yaa tii quia'a ja wa'añ, jiahmiejchpä Dios je'e.

⁷ Mänaxiä mijts ja'a Dios xquia'a jahmiédsät. Paady hajxy jaduñ mga'a tsähgø'øwät. Xjiaanč tehñ chojp mijts ja'a Dios høxtä xmiøoby hajxy tijaty hajxy myajmaajajpy.

⁸ Tøyhájthøch jaduñ nmäna'añ, høøch ja'a Diosquexypä, pøñhøch xquiapxpaatp cu'ughagujc, je'eč jaduñ ngapxpaattägatsaamby jim tsajpootyp ja'a Diosmoonsäwiinduum.

⁹ Pero pøñhøch jaduñ xquia'a capxpaatp cu'ughagujc, ni je'eč jaduñ nga'a capxpaadaambä ja'a Diosmoonsäwiinduum.

¹⁰ Pøñhøch haxøøg xñänøømb, mee'xáanäp je'e. Pero coo ja'a Dioshespíritu hajxy haxøøg ñänømät, cab hajxy jaduñ mié'e'xänät.

¹¹ Coo mijts häna'c mädsibø'øbä xyajnöcxät tsajtøgooty o jim maa ja'a hagujtøcän, cab hajxy mdaj mmáyät waamb hajxy mmädiá'agät,

¹² Je'eguiøxpä coo ja'a Dioshespíritu hajxy xñajtsapxøøyyät waambaty hajxy jaduñ mhadsöwät.

¹³ Mänitá Jesús ñämaayyä tu'jäya'ay maa ja'a cu'ugän:

—Wiindsón, nämáayyägøch nbuhya'ay cooča nnädeedyñaax xpiuhmó'owät.

¹⁴ Mänitá Jesús miänaañ:

—Pøñhøch tøø xquiuhdujtmø'oy cooč mijts nhané'emät.

¹⁵ Mänitá Jesús miänáangombä:

—Mnigwieendähadóøjap hajxy coo hajxy tii mga'a hadsógät. Cab hajxy nøcxy mdajy mmay coo hajxy cøxiä mga'a møødä.

¹⁶ Mänit miänáangombä:

—Tsøg hajxy mänáanäm, jii jäya'ay hijty tu'ug jaanč tehñ miäyøø. Mänitá ñøø miooc may yajpädø'cy.

¹⁷ Mänit tiägøøyy tajpä maabiä: “Nébiøch nnøø nmooc ndúnät. Maač jaduñ nnä'ä pädá'agät.”

¹⁸ Mänit miänáangombä: “Tøøch nnajuø'oy maač nbädä'agät. Nyajmä'adäbøch yø'ø ndsehç. Maas crúundøch ngójät. Jíbyhøch nnøø nmooc ngøxy pädá'agät, mädúhñtiøch nmøødä.

¹⁹ Cábøch jaduñ tii ndájñät nmáañät. Jootcujc-høch jaduñ ndsánáañät nhäyóonät majiomøjt. Poo'xáambøch, cayáambøch hu'ugáambøch, xoonä'agáambøch.”

²⁰ Mänitá Dios ja'a craa ñämaayy: “Miič, cab jaduñ mnä'ägä mäbøcy. Jäda'a coods mho'oga'añ. Yø'øduñ tøø mwi'i piädä'aguiäbä, pøn jaduñ mähmø'øwaamb.”

²¹ Jaduññsä mäyøøjäya'ayhajxy jiaty yhabety pønjaty maxiädø'øn jaduñ tehngajnä yajmuyp yhamdsøogøxpähajxy. Pero maa ja'a Dioswiinduumän, häyøob hajxy jaduñ.

²² Mänitá Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Ca'a hajxy mdajy mmay tii hajxy mnäjyghadaamby, tii hajxy mgayaamby, tii hajxy mwithadaamby.

²³ Cab hajxy nøcxy mdajy mmay coo hajxy cøxiä wiinä mga'a møødä.

²⁴ Høxtahm̄ds yø'ø muuxyhajxy, cab hajxy tiuñ xiajy. Cab hajxy tii ñi'iby; cab hajxy tii yajpádø'ogy; cabä tseh̄x hajxy miøødä. Ja'a Dios jaduñ yagjøø'xp. Y mijts, mmaas tsoobaatp hajxy quejee ja'a muuxyhajxy.

²⁵ Hoy hajxy mäduhñtiä mja taj mja máyät, cab hajxy hamdsoo mniyajyeegø'jät ni weeñtiä.

²⁶ Pø cab hajxy hoy hamdsoo mniyajyeega'añii, cab hajxy tii mdaj mmáyät.

²⁷ Høxtahm̄ds yø'ø pøjy, yee'p yø'ø. Pero cab tiuñ xiajy; cab pyiidyhädiuñ. Tøyhajt jaduñ, nij ja'a rey Salomón jecy quia'a nä'ägä mäbaaty nej yø'ø pøjjiän, hoy howyit hñanjty jia møødä.

²⁸ Hoyyä Dios yø'ø pøjy yajxón jia cunuux'y, cab jiec'y. Mänaxiä mijts ja'a Dios xquia'a witmó'owät, hoy mijts jaduñ mga'a ja mäbøcy.

²⁹ Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay tii hajxy mgayaamby mhu'ugaamby.

³⁰ Ja'a hajxy jaduñ ca'a mäbøjpä, je'eds hajxy wyl'i tiajpy wyl'i miaaby. Pero mijts, ñajuø'obiä mDeedyhajxy tijaty hajxy myajmaajajpy.

³¹ Taj may hajxy nebiä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiünät, mänitä Dios cøxiä xmió'owät.

³² Mägu'ughajpádøjc, ca'a hajxy mdsähgø'oy, hoy hajxy jaduñ mja nä'ä weeñtiä. Chojpiä mDeedy jioot jaduñ coo mijts xyhuunghádät.

³³ Mdøögäp hajxy mäduhñtiä hajxy mmøødä; mänitä häyoobäya'ay hajxy mnä'ä mó'owät cøxiä. Jaduñ mijts hoyhajt weenhajt jim mbáadät tsajpootyp. Cab jaduñ pøn jim tii xpiø'jät.

³⁴ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiünät, mbáadäp ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jaduñ. Coo ja'a yaabä naaxwiimbä hajxy mbøcjuø'owät, cab hajxy tii mbáadät.

³⁵⁻³⁶ Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaacpä nebiä jiamioødhajxy nähix hahixø'ø yhidät coo hñanjty quiädaactägatsa'añ jadähooc. Mänit miänaañ:

—Nähix hahixø'ø hajxy mhídät nebiä homioonsähajxiän coo ja'a wyiindsøn hajxy wyiimbídät mägaabiä mähuucpä maa ja'a pøc hu'ug jiadyiijän. Jøønmoød hajxy jaduñ yhahixy. Coo ja'a wyiindsøn hajxy miech maa ja'a tiøjcän, mänit hajxy yajtøjtägø'oy.

³⁷⁻³⁸ Pø jujyñä ja'a mioonsähajxy hñanjty, hoy ja tsuhmdä, hoy ja moññä, cumayaambä wyiindsøn jaduñ. Tøyhajt jaduñ. Høxtä yajcayø'jap hajxy ja'a yhamdsoo wiindsøn.

³⁹ Y jaanä jaduñduhmbä, coo ja'a cudøjc jaduñ ñajuø'owät mäduhñtiä ja'a mee'tspä miédsät, cab jaduñ ñä'ägä maahó'ogät nebiä mee'tspä jaduñ quia'a tøjtägø'owät.

⁴⁰ Jaduñ mijts nähix hahixø'ø mhjöpät. Cab hajxy mnä'ägä najuø'owät mänäajøch ngädaactägatsa'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

⁴¹ Mänitä Pedro yajtøøyy:

—Wiindsøn, pøn miich hädaa myajmøødmädiaacypy, højtsyähajtiä tøgä nägøxiä.

⁴² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøn jaduñ cudiuumb nebiatiä wyiindsøn yhane'emiän, je'eds jaduñ hoy copc-hajp maa ja'a wyiindsøn tiøjcän. Coo ja'a wyiindsøn maa ñøcxy, je'eduñ mähmøøby coo jaduñ yajcáyät pøn jii by hijp tøgooty.

⁴³ Pø cudiuumbä copc-hajp hñanjty hoy, coo ja'a wyiindsøn wyiimbijtägätsät, cumayáañäp jaduñ ja'a wyiindsøn.

⁴⁴ Mänitä wyiindsøn yajnähdi ja'añii coo jaduñ quiopc-hádät mäduhñtiä ja'a wyiindsøn miøødä cøxiä.

⁴⁵ Pero coo ja'a copc-hajp miänä'anät coo ja'a wyiindsøn quia'a tsoj medsa'añ, coo ja'a miämoonšä yhäyoowhixät, coo tiägø'owät huucpä caabiä, coo miu'udø'jät,

⁴⁶ mänitä wyiindsøn mjejtstägatsa'añ jaguiapxy, mänit jaduñ jiaanč tehñ chaächtiuna'añii neby hajxy chaächtiunijän ja'a hajxy ca'a mäbøjpä.

⁴⁷ Mädyii moonšä jaduñ ca'a mädia'agymiäbøjp, hoy jia najuø'oy nebiaty ja'a wyiindsøn yhane'emyii, jaanč tehñ chaächtiunáañäp je'e.

⁴⁸ Pero mädyii moonšä ca'a mädia'agymiäbøjp je'eguiø'xpä coo quia'a najuø'oy, cab jaduñ jiaty tsaächtiuna'añii. Pøn madiuung jaduñ yajcø'ødägøøyyäp, tsipcøxp jaduñ quiudiünät nebiaty yhane'emyii.

⁴⁹ Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä tsip jaduñ piädø'ogät. Weenä jäya'ayhajxy ñimiädsibø'oyii.

⁵⁰ Mobadäjpøch nho'oga'añ. Jiaanč tehñ chøjpiøch njoot coo paquiä yhabáadät.

⁵¹⁻⁵² Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy ñimiädsibø'owø'jät. Cabä jäya'ayhajxy jootcujc ñä'ägä hidaannä. Ñimiädsibø'owáañäp hajxy tu'ugtøgooty. Nädägøøgpäna'c-hajxy yajmuga'añ ja'a nämetspäya'ay.

⁵³ Miøødnimiädsibø'owáañäp ja'a tiaj ja'a tieedyhajxy. Miøødhoc jiaxie'ebhajxy ñimiädsibø'owa'añii.

⁵⁴ Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämaayy:

—Coo ja'a joc piädø'ogy maa ja'a xøø quiuhnaxiän, hijxtahñd je'e coo tiu'uwa'añ.

⁵⁵ Y coo jioombojy, hijxtahnd jaduhñ coo han yhida'añ. Y mnajuøøby hajxy jaduhmbä.

⁵⁶ Tøyhajt jaduhñ, mnajuøøby hajxy jaduhñ nebiä xøø ñaxa'añ, pero cab hajxy mnajuøøoy tijaty jadaannäp habetäännäp. Hiñ, hamdsoo ja'a mjoothajxy quia'a tsooy coo hajxy jaduhñ mnajuøøwät.

⁵⁷ Tii hoguiuhdujt hajxy hamdsoo coo mga'a jada'añ.

⁵⁸ Coo pøn hänäjty tøø xñäxø'owø'oy, coo hänäjty xyajnoçxy haguyc, tu'haamnøcxpä myatjødiägø'owät. Pø caj, xchúmäp hajxy jaduhñ.

⁵⁹ Y cab jaduhñ mdsoj pädsömät høxtä coonä mnuu'xy myajñähwä'adsät pedyii. Jaduhñ mäwíñäts Dios hajxy xyajcumädöwät.

13

¹ Mänitiä ja'a Jesús yhawáañäxä coo ja'a Pilato ja'a Galileabäya'ay hänäjty näje'e tøø yajyagho'ogyii tsajtøghaguuy. Animalyojxpä Galileabäya'ayhajxy hänäjty. Jaduhñ hajxy hänäjty quuiuhdujthaty.

² Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, mmänaamb hajxy jaduhñä, paady yø'ø häna'c-hajxy yagho'cä je'eguiøxpä coo maas may ja'a pojpä cädieey hajxy hänäjty tøø tiuñ quejee ja'a miägunaaxhaxiä.

³ Høøch jaduhñ mänaamb, caj. Y coo mijts ja'a mhaxøøgcuhdajt hajxy mga'a najtshixø'owät, jaduhñ hajxy mjájpät nägøxiä.

⁴ Y yø'ø häna'c-hajxy nämajmocxtägøøgpä tøø yhö'oguiäbä jim Siloé mänaa ja'a møj torre tøø ñähgahbetiän, nej, mmänaamb mijts jaduhñä coo maas may pojpä cädieey hajxy hänäjty tøø tiuñ quejee ja'a jiamioødhajxy jim tsänaabiä Jerusalén.

⁵ Høøch jaduhñ mänaamb, caj. Y coo mijts ja'a mhaxøøgcuhdajt hajxy mga'a najtshixø'owät, jaduhñ hajxy mjájpät nägøxiä.

⁶ Mänitä Jesús miänaangombä:

—Tsøc mädiäcäm, jii jäya'ay piids hijty tu'copc miøødä maa ja'a ñaaxän. Mänit hoy jia hixø'oy pø tøø tiøømbety. Cahnä hänäjty tiøømbetyñä.

⁷ Mänitä mioonsä ñämaayy: “Huug hiñ yø'ø piids, tøø ndijy häxøpy tiøømbejnä cudägøøgjomøjt, y cahnä ñä'ägädä tøømbetyñä. Púxäts, xiøøbä jim ñä'ä naaxñähäna'ay.”

⁸ Mänitä mioonsä miänaañ: “Wiindsøn, ween jiaac täna'ay tu'jomøjt. Nhuuc nä'ä juhdajtú'udyhøch. Nhuuc tsooyø'oyhøch abonohaam.

⁹ Wehñdä jaduhñ ñä'ä tøømbédät. Pø caj, mänitøch nbúxät.”

¹⁰ Wiinghoocä Jesús hänäjty jiihy yajwiingapxø'oy tsajtøgooty. Poo'xxiøøjooty hänäjty je'e.

¹¹ Jiibiä tajiäya'ay hänäjty tu'ug. Majmocxtägøøgjomøjt ja'a pa'am hänäjty tøø miähäyoy. Jøney ja'a mähdiojç hänäjty tøø yagjadyii ja'a møjçú'ujäm; ni cab hänäjty hoy ñä'ägä tøwa'añ.

¹² Coo ja'a Jesús ja'a tajiäya'ay yhiñxy, mänit miojyaaxy. Mänit miänaañ:

—Pi'maam, tøø ja'a mba'am jaduhñ xñähwa'açh.

¹³ Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay ñähdoofñ. Mänitiä ja'a mähdiojç tiøøyy. Mänit miänaañ coo ja'a Dios miojjä jiaanchä.

¹⁴ Mänitä tsajtøjwiindsøn jiootma'ty je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a pa'am yajnajxy ja'a poo'xxiøøjooty. Mänitä cu'ug ñämaayy:

—Tädujxøø ja'a Dios tøø quiuunuu'xy coo hajxy nduünämät. Mänitä mba'am hajxy min myajniñähwa'açhii. Pero cab hajxy myajniñähwa'adsøøjät ja'a poo'xxiøøjooty.

¹⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mhøhñdaacp mijts jaduhñ. Nej, caj mijts mweey mburro hajxy myajnoøhu'ugy ja'a poo'xxiøøjootiä. Hoy hajxy hoy mja capxy mja hane'emy, cab hajxy hamdsoo hoy mgduiufñ.

¹⁶ Y hädaa tajiäya'ay, Abraham yhap yhoc hädaaduhñ. Majmocxtägøøgjomøjt hijty tøø yaghidyii pa'ammøød ja'a møjçú'ujäm. Nej, cáboch ja'a cuhdajt hijty nmøødä cooçh poo'xxiøøjooty tøø nyajñähwa'açhä.

¹⁷ Mänitä Jesús miädsiphajxy chähdiuufñ. Pero ja'a cu'ug, jaançh tehñ xioønñaac hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänäjty tøø yajcähxø'ogy.

¹⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänäjty yajcähxø'øga'añ, jaduhñhøch nyajmäbaada'añ

¹⁹ nebiä habi'c mostazapajcän. Coo jäya'ay jaduhñ ñi'libät maa ja'a ñaaxän, cøxp jaduhñ yéegät. Høxtä pe'eñhädiünäp ja'a muuxyhajxy yhaa'xcøxp.

²⁰ Mänitä Jesús miänaangombä:

—Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänäjty yajcähxø'øga'añ, jaduhñhøch nyajmäbaada'añ

²¹ nebiä to'oxiojç tsajcaagychooy hajxy yajtuñän coo tsajcaagy hajxy yhädiuñ. Tägøøgquipxøhñdy ja'a harina hajxy yajmäbädaagø'oy ja'a tsajcaagychooy. Mänit jaduhñ hoy piädø'øgy.

²² Mänitä Jesús tiu'ubøjcy. Jerusalén hänäjty ñøcxa'añ. Tu'haamnøcxpä ja'a Jesús hänäjty yajñähixø'oy maa ja'a cajpthuungän.

²³ Mänitä Jesús miäyajtøwä:

—Nej, näweeñtiä hajxy ñähwa'adsa'añ ja'a piojpä cädieeyhajxiä.

Mänitä Jesús yhadsooy:

²⁴ —Tsipcøxpä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiünät nebiä cuhdujt hajxy hoy nmøødhädät neby hajxy jim mdägø'owät tsajpootyp. Nämaj hajxy jia wi'i tiägø'owa'añ, pero cab hajxy hänajty yajtägø'owa'añii coo cuhdujt hajxy hänajty quia'a møødä.

²⁵ Coo ja'a Dios ja'a tøjc hänajty tøø yhagøñä, mänitä tøghagø'ow hajxy hänajty jia wi'i quiojxnoga'añ, pønjaty tøba'am hänajty tøø miähmø'øy. Mänit hajxy hänajty jia wi'i miäna'ana'añ: “Dios, yaghawa'ads yø'ø tøjc.” Mänitä Dios yhadsowa'añ: “Cábøch mijts nhixiä.”

²⁶ Mänit hajxy hänajty miäna'anäängombä: “Pero tøøds miich nmøødcay nmøødhu'ugy; tøøds miich mmädia'agy xyajñähixø'øy mänaa jim mhitiän maa højts ngajptän.”

²⁷ Mänitä Dios hänajty yhadsowäängombä: “Tøø hajxy nnäma'ay coo hajxy nga'a hixiä. Wiimbit hajxy. Caj mijts mguhdujt ñä'ägä hoyyä.”

²⁸ Mänitä Abraham hajxy hänajty jim mhixa'añ tsajpootyp jim Dioswiinduum møødä Isaac møødä Jacob møødä Diosquexyhajxy nägøxiä. Mänit hajxy mjø'owa'añ mxuudsaañ coo ja'a Dios hajxy tøø xquia'a yajtägø'øy.

²⁹ Nøcxaambä jäya'ayhajxy miägaya'añ Dioswiinduum ja'a hajxy wiinduhmyhagajpt-tsohmbä.

³⁰ Jaaya'ayhajxy jäda'ahaty péjxäbä, näje'e møjtuung hajxy piaada'añ. Y jaaya'ayhajxy jäda'ahaty møjtuungmøødpä, näje'e tiuunghajxy piögäänäxä.

³¹ Mänitxøøbä ja'a fariseoshajxy näje'e miehch maa ja'a Jesúsän. Mänitä Jesús hajxy ñämaay:

—Mdsóonäp yaa coo ja'a Herodes xjia wi'i jajyagho'oga'añii.

³² Mänitä Jesús yhadsooy:

—Ca'awiindøyyä Herodes jaduhñ. Nøcx hajxy nämä'aw cooçh mejtsxøø tægøøgxøø njaac tuna'añ. Njaac høxquexäämbiøch ja'a møjcu'uhajxy. Njaac jajmøcpøgäämbiøch ja'a pa'amjäya'ayhajxy. Mänitøch nduumbädø'owa'añ.

³³ Jexioo, mejtsxøø tægøøgxøøjøch njaac tu'uyo'oya'añ. Mänitøch jim nmedsa'añ Jerusalén. Cab jaduhñ yhawiinmatsä coo ja'a Diosquexy wiingtuum yhö'ogät.

³⁴ Mänitä Jesús miänäängombä:

—Ja'a häna'c-hajxy jim tsänaabiä Jerusalén, tøø ja'a Diosquexy hajxy may quihga'açh. Tøøch mayhooc nja wi'i ñäma'ay coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät; pero cab hajxy ñä'a najtshixø'owa'añ.

³⁵ Cooçh jim ngóodät Jerusalén, páquiøch jim nhida'añ. Mänitøch mijts jim nnähgüe'egäängombä. Cábøch hajxy xyhixaañnä høxtä cöonøch hänajty ngädaactägatsa'añ. Mänit hajxy hänajty mmäna'ana'añ: “Jaançh tehñ miøj jaançh tehñ jiaançh ja'a Dios tøø quixiäbä.”

14

1 Wiinghoocä Jesús ñøcxy mägaabiä maa ja'a fariseowiindsønä tiøjcän. Poo'xxiøjooty hänajty je'e. Jiibiä Jesús hänajty miähixna'ayijäm tøgooty ja'a fariseoshajxy.

² Jiibiä mähdiojc hänajty tu'ug qui'ixypa'ammøød. Jesúswiinduum hänajty tiäna'ay.

³ Mänitä Jesús miäyajtøoy ja'a ley-yajñähixøøbiähajxy møødä fariseoshajxy:

—Nej, jii cuhdujt jaduhñ coo ja'a pa'amjäya'ay myajmøcpøgät poo'xxiøjootiä.

⁴ Pero cab hajxy waamb ñä'a hadsooy. Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay ñähdoofñ, jajmøcpøjcy. Mänit ñämaay coo wyiimbídat.

⁵ Mänitä fariseoshajxy ñämääyyägombä:

—Coo mijts mburro mweey quuga'awø'owät nøøjutjooty, nej, cab hajxy mänitiä myajpádsömädä, hoy hänajty jia poo'xxiøjootiä.

⁶ Cab hajxy waamb ñä'ägä hadsooy.

⁷ Mänitä Jesús yhiixy coo ja'a woybä wichpä hoyhäänaabiejt hajxy jia wi'i yhöxta'ay. Mänit miänaafl:

⁸ —Coo ja'a pøc ja'a hu'ug hänajty mänaa jiadyii, coo mijts myajwówät, cabä hoyhäänaabiejt hajxy myaghääna'awø'owät. Hix, coo häna'c maas cuhdujtmøødpä jiaac médsät,

⁹ mänitä cudøjc xñämá'awät: “Pädø'og, mo'ow yø'ø häñaabiejt yø'ø häna'c tøø jiaac méchäbä.” Xyajtsähdiünäp jaduhñ. Mänit nøcxy mhääna'ay maa ja'a häñaabiejt ca'a hoji-atypän.

¹⁰ Pero jajøjp mhøxtá'awät ja'a häñaabiejt ca'a hojiatypä. Mänitä cudøjc xñämá'awät: “Mägu'ughajpä, yaa naç maa hädaa häñaabiejt hojiatypän.” Xquiumáyap ja'a jäya'ayhajxy ja'a hajxy jim häñaabiä.

11 Pøñ ja wi'i yajcumayaamb, yajpexaamb je'eduhñ. Pøñ ca'a yajcumayaamb, je'eds jaduñh møjtagø'owaamb.

12 Mänitã Jesús ja'a fariseowiindsón ñämaay, ja'a hãnjaty tøø miãwóyyäbã:

—Coo ja'a tsuunañ hãnjaty mänaa myagjada'añii, cabã mmãgu'ughajpãhajxy mwówät, ni ja'a mbuhya'ayhajxy, ni ja'a mjujy ja'a mmãgu'ughajxy, ni ja'a mmãjøøn ja'a mmãdøjc-hajxy ja'a mäyøøbã. Xwoodãgãtsãp hajxy je'e ja'a miich hãnjaty tøø mwóyyäbã.

13 Pero je'eds mwówãp ja'a häyoobã, ja'a ca'a hoybã, ja'a tecymia'adpã, ja'a wiindspã.

14 Hoy miich jaduñ xquia'a ja woodãgãtsãt, jootcujc mhãdãt jadãhooc je'eguixpã coo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mbaada'añ mänaa ja'a jäya'ayhajxy hãnjaty jiuypjøjtãgatsa'añã, ja'a Diosmädia'agy hajxy hãnjaty tøø quidiuñãbã.

15 Jimã jäya'ay hãnjaty tu'ug yhäña'ay meexãwiinduum. Mänitã Jesús ñämaay:

—Jootcujc je'e, pøñ mägayaamb Dioswiinduum.

16 Mänitã Jesús miãnaañ:

—Tsøc mädiãacãm. Jaduñã jäya'ay tsuunañ tu'ug yagajtä. Mänitã jäya'ay may yajwoowã.

17 Coo hãnjaty tøø yhabaady, mänitã mioonsã ñämaay: “Nøcx ja'a woybã wichpãhajxy nãma'aw coo hajxy yhadø'ødsãt, coo ja'a cay tøø yhabaatañã.”

18 Pero mänit hajxy nägøxiã yhadsooy cooc hajxy quia'a nãbaadø'wããñãxã. Tu'jäya'ay miãnaañ: “Tøøchã naax njuy; nøcxãmbøch cham nhixa'añ. Huuc mee'x, cãbøch xñãbaadø'wããñã.”

19 Mänit wiingpã miãnaãngombã: “Tøøchã waj njuy mägooxmancuerno. Je'eçh nøcxy nyajtuunghabøga'añ. Huuc mee'x, cãbøch xñãbaadø'wããñã.”

20 Mänitã wiingpã jiaac mänaãngombã: “Naambøcyhøch høøch; páadyhøch nga'a nøcxa'añ mägaabiã.”

21 Coo ja'a moonsã wyiimbijtagajch, mänit je'e øjx ñãgapxy waambaty hajxy yhadsooy. Mänitã wyiindsón jiaañch tehñ jiootma'ty. Mänitã mioonsã ñãmãguioombã: “Nøcx jim päyø'øguiã maa ja'a mõjtu'ujãñ. Pønjaty jim mbaatyp, ja'a häyoobã, ja'a ca'a hoybã, ja'a tecymia'adpã, ja'a wiindspã, je'e jaduñh mwoominãp.”

22 Coo ja'a moonsã jadãhooc wyiimbijtagajch, mänit miãnaañ: “Wiindsón, Tøøch ngudiuñ nébøch miich tøø xyhane'emiãñ. Pero xiinã hawa'adspã.”

23 Mänitã wyiindsón yhadsooy: “Nøcx jim maa ja'a xu'udstu'ujãñ, maa ja'a padu'ujãñ; pønjaty jim najxp, mnãmã'awãp hãdrip coo hajxy myinãt, nébøch ndøjc jaduñh yhädsãt.

24 Pero pønjatyhøch tøø nja yajwoyü, cab hajxy min quia'añ maach ndsuunañ nyagjadyiãñ.”

25 Nãmãyã jäya'ay ja'a Jesús hãnjaty pianøcxy. Mänitã Jesús wia'wiimbijty. Mänit miãnaañ:

26-27 —Pønjatyhøch xpianøcxaamb, wéenhøch xmiaas tsocy quejee ja'a tiaj ja'a tieedyhajxy chocy, møødã yhuch ja'a piuhya'ay; quejee ja'a yhuungã tio'oxy chocy. Pø caj, cãbøch hoy xpianøcxãt. Pøñ ja'a jiujuhajt ca'a nãhduj, cãbøch jaduñ hoy xpianøcxãt.

28 Coo pøñã tøjc hãnjaty quioja'añ, jayøjpã xiãdø'øñ miãchocy pø pedããñãp jaduñ.

29 Pø caj, mänit jaduñh ñãxi'igøøjtãt coo hãnjaty quia'a maya'añ.

30 Jaduñh hajxy miãna'anãt: “Xiøøbã yø'ø craa ñã'ã yajtsøhndaacy; maa jaduñh ñã'ã yajmaay.”

31 Coo ja'a reyhajxy hãnjaty ñimiãdsibø'owa'añii, jayøjp hajxy yhahixø'øy pø

mãjãda'agaamb coo nãmajcmil soldado jia møødã, coo ja'a miãdsip ja'a soldado ñãhii'xmil miøødã.

32 Pø caj, jäguemiã ja'a quiuguexy quiãxãt weenã miãdsip jaduñh miee'xy.

33 Jaanã jaduñh mijtspã, coo hajxy cøxiã wiinã mga'a najtshixø'øwãt ja'a høøchcøxpã, cãbøch hajxy hoy xpianøcxãt.

34 Tuunpãatpã caan hit. Pero coo jio'øwãt, cab jaduñh mänaa yhoýøøñãt.

35 Cab jaduñh tiunpãadaañã. Nã'ã tãgooby jaduñh. Pø mwijnjuwøby hajxy, wéenhøch hädaa nmãdia'agy xmiãbøjcã.

15

1 Mänitã Jesús ñãmejtsã ja'a yajnãhjuudiutpãhajxy nãmãy møødã cubojpã cugãdieeybãhajxy. Miãdowaambiã miãdia'agy hajxy hãnjaty.

2 Mänitã fariseos ja'a Jesús hajxy tiãgøøyy mädiacpã møødã ley-yajnãhixø'øbiãhajxy:

—Cab jaduñh yhoýyã coo yø'ø craa ja'a cubojpã ja'a cugãdieeybã miãgu'ughãdãt, coo miøødcãyãt.

3 Mänitã Jesús tiãgøøyy mädiacpã:

4 —Tsøc mänaãñãm, pøñ meeg hãnjaty møød mägø'x, coo tu'ug tiãgøyyãt, nej, cabãda'a nãgø'ø nädecypia mhøxtã'awãdã.

⁵ Y coo mbáadät, mänit mxoondá'agät. Mänitá meeg mdsehñó'ogät. Mänit mdsehñnócxät maa ja'a mdøjcän.

⁶ Coo jim mmédsät, mänit mmäjøøn mmädøjc mwoomúgät møødä mmägu'ughajpähajxy. Mänit mmäná'anät: "Tsøg hajxy xoondáacäm; tøøchä meeg nbaady ja'a hijty tøø tiägóyyäbä."

⁷ Tøyhajt, jaaná jaduhñ hajxy jim xioonda'agaambä tsajpootyp coo ja'a cubojpä cugädieeybä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixó'owät. Ja'a jaac nämädaaxc-hii'x-cumajmoxcmädaaxc jáya'ayhajxy, ja'a hijty tøø quia'a tu'udägóyyäbä, cab hajxy jiaty näxoonda'aga'añii.

⁸ Tsøg jaac mänánañäm, mädyii to'oxiøjc xädø'øñ majc møød, coo tu'ug tiägóyyät, mänitá jøøn quiudøø'xø'oy. Mänit tiägø'oy tøjpeetpä hodia'agyhaamby, cham jaduhñ yhøxta'ay.

⁹ Coo ja'a xädø'øñ piaady, mänitá miäjøøn miädøjc wioomucy møødä miägu'ughajpähajxy. Mänit miäna'añ: "Tsøg hajxy xoondáacäm; tøøchä xädø'øñ nbaady ja'a hijty tøø tiägóyyäbä."

¹⁰ Tøyhajt jaduhñ, jaaná jaduhñ ja'a Diosmoonsähajxy jim xioonda'agaambä tsajpootyp coo ja'a cubojpä cugädieeybä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixó'owät.

¹¹ Mänitá Jesús jadähooc miänaañgombä:

—Tsøc mädiáacäm, jaduhñä jáya'ay hánajty tu'ug, metsec yhuung.

¹² Mänitá muutspä ñämaayy ja'a tieedy: "Teedy, høøchä xädø'øñ móoyyác mäduhñtiøch hijty tøø xyajñähijjy." Mänitá yhuunghajxy miooyy ja'a xädø'øñ.

¹³ Cujaboom cumaaaxcä craa muutspä tiu'ubøjnä. Cøjxä xiädø'øñ miädu'ubøcy. Mänit ñøocy jäguemnaax. Mänitá xiädø'øñ cøjx ñähaduñ ñähána'ma'awø'oy. Haxøøg hánajty wiädity.

¹⁴ Coo ja'a xiädø'øñ hánajty tøø quiøjxnä, mänitá yuu miejch maa ja'a craa hánajtiän. Mänitá yuu hoyhoy piáatänä.

¹⁵ Mänitá tuung hoy piaady mähädsømyagjøø'x.

¹⁶ Jia wi'i jiøø'xaamby hánajty ja'a hädsøm hánajty jiøø'xypä, pero cab hánajty tii ñä'ägä mo'oyii.

¹⁷ Mänit wyiimahñdymejch: "Jim maach ndeedy tiøjcän, jaanç tehñ quiu'uxiä ja'a moonsähajxy jim quiay yhu'ugy. Y høøch, cooch yaa nmähmó'owät, yuuhó'ogäbøch häyaa.

¹⁸ Nnä'ägä nõcxyhøch jim maach ndeedy tiøjcän. Jadúhñhøch nnäma'awa'añ: Teedy, tøøch ngädieey ja'a Dioscøxpä møødä miichcøxpä.

¹⁹ Cábøch miich hawiinmats xyhuunghájnät. Hóyhøch miich xñä'ä wá'anät moonsä."

²⁰ Mänitá craa wyiimbijty, ñøcxtägajch maa ja'a tieedy tiøjcän.

Møjnä hánajty quia'a mech, mänitá tieedy jiøjcuhøøyyä. Mänitá tieedy jiøot xiuu'tspøjcy jadähooc. Mänit päyø'øguiä hoy jiøjcubaadø'oy. Mänit ñähmäneefñ quiuhmäneefñ. Mänit chu'xy.

²¹ Mänitá yhuung miänaañ: "Teedy, tøøch ngädieey ja'a Dioscøxpä møødä miichcøxpä. Cábøch miich hawiinmats xyhuunghájnät."

²² Mänitá tieedy ja'a moonsä tu'ug ñämaayy: "Tsógäm, nõcx ja'a howyit yajpäsøm. Yajniñgiubøgøø. Pädaacä cø'øjädsøhñdy tu'ug møødä xägüiø'og.

²³ Nøcxä wajhuung hajxy yagho'og ja'a ni'xpä. Tsøgä xøø hajxy yagjätäm. Tsøg hajxy caayy tsøg hajxy húcäm.

²⁴ Jadúhñhøch hádaa nhuung hijty nebiä ho'ogyipiän nebiä tägoybän. Pero tøøch jadähooc xyhajuo'oyii. Y chaach tøø xñämech." Mänitá xøødsuu hajxy yagjätä.

²⁵ Ja'a craa mõjpä, jim hánajty je'e camjooty. Mänit wyiimbijty. Coo hánajty miedsaannä maa tøjcän, mänit miädooyy coo hajxy wyi'i xiu'uxy, coo hajxy wyi'i yhech wyi'i piuty.

²⁶ Mänitá moonsä tu'ug miøjyaaxy. Mänit miäyajtøoyy: "Tii jaduhñ jätäp."

²⁷ Mänit ñämaayyä: "Tøø ja'a mhuch miech hoy ween. Paadiä mdeedy ja'a wajhuung ni'xpä tøø yajyagho'ogyii."

²⁸ Mänitá craa mõjpä jiøotma'ty. Cab hánajty tiøjtägø'owa'añ. Mänitá tieedy tiøjpadsoømy. Mänit hoy miänuu'xta'agyii coo tiägø'owät.

²⁹ Mänitá craa ja'a tieedy ñämaayy: "Tøøch miich majiomøjt nja møødtuñ. Homiänájøch miich mmädia'agy tøø nmäbøjcäm. Pero cábøch miich mänaa tii tøø xñä'ägä mo'oy, nébiøchä xøø jaduhñ nyagjadøøjät møødhøch nmägu'ughajpädøjc-hajxy.

³⁰ Pero xiidsä mhuung tøø miech. Tøø miich mxädø'øñ xñä'ä yaghäyø'cä maa ja'a cuhñindo'oxiøjcän. Y ø'ø craagøxpä miichä wajhuung ni'xpä tøø myajyagho'ogyii."

³¹ Mänitá tieedy miänaañ: "Huung, homiänájøch miich tøø xmiøødhity. Y haagä miich mje'e jaduhñ mäduhñtiøch jii nmøødä.

³² Pero hawiinmats jaduhñ coo ja'a xøø nyagjätämät, coo nxoondáacämät, je'eguiøxpä coo yø'ø mhuch tøø miech. Jaduhñ hijty nebiä ho'ogyipiän nebiä tägoybän. Pero tøøds jadähooc xyhajuo'oyyäm."

—Jaduhñdsä mäyøøjäya'ay hänajty tu'ug. Mänit hoy yhawáanäxä coo ja'a xiädø'øñ hänajty yajtúunäxä ja'a mioonsä.

² Mänitä mioonsä miøjyaaxy: “Nej, tøyhajt jaduhñ cooch miich ja'a nxädø'øñ xwyi'i yajtúunäjä. Hoorä, høøch móoyäc mäduhñtiøch miich hijty tøø nyajcø'ødägø'øy. Cábøch miich nmoonsähadaañä.”

³ Mänitä craa tiägøøyy tajpä maabiä: “Nébiøch jaduhñ nnä'a jatcø'owät. Xpiøgåanäbøch ja'a nduung jaduhñ. Cábøch mæcmäjaa nmøødä cooch nyu'uw cooch nbúxät. Tsähdiúnäbøch jaduhñ cooch ndägø'owät xädø'øñyujwaambä.

⁴ Tøøch nnajuø'øy nébiøch njatcø'owät, nébiøchä jäya'ayhajxy xtiøjmó'owät, cooch nduung hänajty tøø xpiøjcä.”

⁵ Mänit tu'ugjaty tu'ugjaty miøjyaaxy pønnyat ja'a wyiindsøn hänajty mänuu'xyhajp. Mänitä tu'jäya'ay jayøbjat miäyajtøoyy: “Mäduhñtiøch yøø nwiindsøn xmiänuu'xiä.”

⁶ Mänit yhadsooyy: “Mägo'xlatä acéitøch nmänuu'xiä.” Mänitä craa miänaañ: “Hädaa nocy jaduhñ mänaamb coo miich mägo'xlatä mmänuu'xyhaty. Chaadsä nocy wiingpä. Huug hädiuundägats coo juxychägu'xmajc-latä mmänuu'xyhaty.”

⁷ Mänitä tu'ug miäyajtøogombä: “Míichäts, mäduhñtiä mnuu'xy.” Mänit yhadsooyy: “Mägo'xquixpøhñdyhøchä trigo nmänuu'xyhaty.” Mänitä craa miänaañ: “Chaadsä nocy wiingpä. Huug hädiuundägats coo mädaaxc-hii'x mmänuu'xyhaty.”

⁸ Mänitä mäyøøjäya'ay ja'a mioonsä quiumaayy coo quihwijiä. Maas cuhwijy ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä maa ja'a tiuunghajxiän quejee yøø Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä.

⁹ Tsipecøxpä xädø'øñ quiøxa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Myajtúnäp hajxy jaduhñ nebiä jäya'ay hajxy jaduhñ xmiägu'ughädät. Coo hänajty tøø mho'nä, mänitä Dios jim xwyi- ingpøgät tsajpootyp.

¹⁰ Pønä xädø'øñ hoy yajtuumb, hoy jia weeñtiä, coo ja'a xädø'øñ hänajty miayyä, mänit hoy yajtúungombät. Pero pønä xädø'øñ hoy ca'a yajtuumb coo hänajty weeñtiä, ni jaduhñ hoy quia'a yajtúnät coo hänajty miayyä.

¹¹ Jaduhñds je'e, coo mijts ja'a xädø'øñ hoy mga'a yajtúnät hädaa yaabä naaxwiin, caj mijts ja'a Dios xyajcø'ødägø'owät mädyii jaanç tsoobaadaamb.

¹² Y coo wiingjäya'ay xiädø'øñ hajxy hoy mga'a yajtúunät, cabä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jim mbäädät tsajpootyp.

¹³ Coo ja'a moonsä ja'a wyiindsøn metsc miädúnät, ja'a tu'jäya'ayäbä, je'e miädia'agy hoy quiudiunäp; ja'a tu'jäya'ayäbä, cabä miädia'agy miäbøjcät. Jaanä jaduhñduhmbä, coo ja'a xädø'øñ hajxy mwi'i chögät, cabä Dios hajxy hoy mmädúnät.

¹⁴ Jimä fariseoshajxy hänajty näje'e miämädoona'ay. Jiaanç tehñ piøcjuøbiä fariseos ja'a xädø'øñ hajxy hänajty. Mänitä Jesús hajxy ñäxiicy.

¹⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mijts, mjaanç tehñ yajcumayaamb hajxy jaduhñ maa ja'a cu'ughagujcän. Pero xñajuøøyyäp ja'a Dios ja'a mwiinmahñdyhajxy. Mädyiijaty ja'a jäya'ayhajxy quiumaaby, je'edsä Dios jaduhñ piejxyp.

¹⁶ Ja'a Moisés miädia'agy hijty cudiúunäxäp møødä Diosquexy miädia'agyhajxy. Pero coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy tiägøøyy yajwa'xpä, nägøxiä jäya'ayhajxy jia wi'i tiägø'owa'añ maa ja'a Diosmädia'aguian.

¹⁷ Pero cabä Moisés miädia'agy tiägøyya'añ. Maas paquiä ja'a tsajpootyp tiägøyyät møødä naaxwiin quejee ja'a Moisés miädia'agy.

¹⁸ Pønä tio'oxiøjc høxmajtsp, tu'udägooby jaduhñ coo wiingto'oxiøjc wyiingpøjnät. Jaanä jaduhñ tiu'udägoobiä pønä to'oxiøjc wiingpøjp ja'a tøø yhøxmachijjäbä.

¹⁹ Jaduhñdsä mäyøøjäya'ay hänajty tu'ug. Jaanç tehñ yajxonä ja'a wyit hänajty miøødhaty. Jabom-jabom ja'a xøø hänajty yagjadyii jaanç tehñ yajxonä.

²⁰ Jimä mähdiojc hänajty tu'ug xiøhaty Lázaro. Jaanç tehñ ñähu'uds jaanç tehñ quiuhbu'udsä Lázaro hänajty. Jim naxy yhäña'ay naaxwiin maa ja'a mäyøøhäna'c tiøghaawän.

²¹ Je'e ja'a Lázaro hänajty jia wi'i quiayaamby tijaty jiiby cahb naaxwiin maa ja'a mäyøøjäya'ay mieexän. Høxtä nähwéhyyäxäbä Lázaro piu'uds hänajty ja'a hücän.

²² Mänitä Lázaro yho'nä. Mänitä yhäñämä yajnøcxäxä tsajpootyp maa ja'a Abraham wyi- induumän. Ja'a Diosmoonsä yajnøcx. Mänitä mäyøøjäya'ay yho'pä. Mänit yajnaaxtägøøyyä.

²³ Mänitä yhäñämä yhädaacy møjcu'uhaam. Mänit tiägøøyyä tsaachtúunäbä. Mänit chajhee'py. Jimä Abraham ñäheebøøyy møødä Lázaro.

²⁴ Mänit yaaxy: “Abraham, høøch näxúu'tsäc. Høøchä Lázaro yajnäguéjxäc. Weenä quiø'øjøp yajxoogy wéenhøch ndoots min xyajtøjtsä. Jaanç tehñ chaächpøjpøch yaa jøønjooty.”

²⁵ Mänitá Abraham yhadsooy: “Huung, jahmiets jaduñ nej tøø mdsána'ay nej tøø mhäyoyyän yajxón. Pero Lázaro, jaanch tehñ yhäyooob je'e hijty. Pero coo yaa tøø quioo'nä, jootcujc yhiñä. Míichäts jiiyby tsaachpójnäp.

²⁶ Y chaads je'ebä, cabä najxtaact maa, coo ja'a Lázaro jiiyby yhadá'agät, ni coo miich yaa mbédät.”

²⁷ Mänitá mäyøøjäya'ay miänaañ: “Abraham, tuñä mayhajt, huuc quex ja'a Lázaro jim maach ndeediän.

²⁸ Mägóoxc-höch nbuhya'ay jim. Weenä Lázaro nõcxy ñäma'ay coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät, neby hajxy yaa miñ quia'a tsaachpójpät.”

²⁹ Mänitá Abraham miänaañ: “Jim hajxy je'e miøødá ja'a Moisés miädia'agy møødá Diosquexy miädia'agyhajxy. Je'e hajxy quiudiünäp.”

³⁰ Mänitá mäyøøjäya'ay miänáangombä: “Abraham, tøyhajt jaduñ, pero coo ja'a ho'ogyjiäya'ay jim miédsät maach ndeedyhajxiän, mänit mäbøcypiä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät.”

³¹ Mänitá Abraham yhadsoogombä: “Pø cab hajxy quiudiuna'añ nebiä Moisés jia hanehmian, nebiä Diosquexyhajxy jia hanehmian, nej, je'e hajxy nõcxy ñä'a mäbøquiä coo ja'a ho'ogypiä jia médsädä.”

17

¹ Mänitá Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Tsipcøxpä jäya'ay hajxy xjia wi'i yajtu'udägoyya'añ. Pero pøn jaduñ jatcøøby, haxøøg jiada'añ.

²⁻³ Nägüentä hajxy mwädität. Coo pøn yø'ø pigäna'c yajtu'udägóyyät, haxøøg jaduñ jiädät. Mejor ñä'ägä mejjwyipø'owøøjät molinopaanyo'xodsø'oy.

'Coo ja'a mbuhya'ay xñägädieeyø'owät, mhóäp jaduñ. Y coo xñämä'awät coo mmée'xät, mmée'xäp jaduñ.

⁴ Coo juxtujc-hooc xñägädieeyø'owät tu'xøøbä, y coo juxtujc-hooc xñämä'awät coo quia'a jatcø'owaanä jaduñ, mmée'xäp jaduñ.

⁵ Mänitá Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Højtsä mäjaa jaac móoyyac neby højts maas hoy nmäbögät.

⁶ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Coo mijs häxøpy mmäbøcy hoy jia tu'lii'xiä, coo yø'ø quepychaa hajxy mnämä'awät coo nõcxy ñimiejwyipø'oyii, xquiudiünäbä mmädia'agyhajxy jaduñ.

⁷ 'Tsøg jaduñ mänänañ, coo ja'a mmoonsä tu'ug wyiimbität camjooty, nej, jaduñ mnämä'awädä: “Miñ cay.”

⁸ Caj pues, cab jaduñ mnämä'awät. Jaduñ mnämä'awät: “Høøch njøø'xy hädiünäc, høøch puhbéjtac maach cham ngaya'añ nhu'uga'añän. Mänit miich häyaa høxhaam mgäyät mhú'ugät.”

⁹ Ni mnga'a Diosmó'owät coo ja'a mmädia'agy hänäjty tøø xquiudiünä.

¹⁰ Jaanä jaduñ mijspä, coo hajxy hänäjty tøø mgudiün nebiatiä Dios hänäjty tøø xyhane'emiän, jaduñhä Dios hajxy mnämä'awät: “Cab højts hawiinmats xmió'owät Dioscujú'uyäp. Jadhuyyä højts tøø ngudiün neby højts miich tøø xyhane'emiän” —nømä Jesús miänaañ.

¹¹ Tu'uyóhñäbä Jesúshajxy hänäjty. Jerusalén hajxy hänäjty nõcxy. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a Samarianaax miøødnibiaadyiijän ja'a Galileanaax.

¹² Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpthuung tu'ugän. Mänitá Jesús jiojcubaadøøyyä ja'a häna'c nämajcpä ja'a haxøøgpu'udsmøødpä. Pero cabä Jesús wiingón tiehñ ñämejtsä.

¹³ Mänit hajxy yaaxy:

—Jesús, Wiindsón, højts näxúu'tsác.

¹⁴ Coo ja'a Jesús jaduñ yhiixy, mänit miänaañ:

—Nøcx hajxy niyajcähxø'ogøø maa ja'a teedyhaxjiän.

Coo hajxy wyiimbijty, mänit hajxy øjx ñähwa'aç ja'a piu'uds.

¹⁵ Coo hajxy yhiixy coo hajxy hänäjty tøø ñähwa'aç, mänit tu'jäya'ay wyiimbijcumbä. Mänit møc yaaxy coo ja'a Dios miøjjä jiaançhä.

¹⁶ Mänitá Jesús hoy wyiinijcäda'agy. Høxtä mägujtsädaac naaxwiin. Mänitá Jesús Dyiosmooyy. Samaria ja'a craa hänäjty chooñ.

¹⁷ Mänitá Jesús miänaañ:

—Nämajc ndijy hajxy tøø ñähwa'aç. Maa ja'a jiamiøødhajxy ja'a nädaaxtucpä.

¹⁸ Jagooyyä hädaa craa nidihñ tøø wyiimbity Diospa'yaaxpä, y Samaria chooñ.

¹⁹ Mänitá Jesús ja'a craa ñämaayy:

—Tänaayø'og, nõcxnä. Coo tøø mmäbøcy, paadiä mbu'uds tøø cho'ogy.

²⁰ Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy miäyajtøøyy mänaa hänäjty yhabaada'añ coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänäjty yajcähxø'oga'añ. Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduñ yaghixa'añ mänaa jaduñ yhabaada'añ.

²¹ Cab hajxy jaduñ miäna'ana'añ: “Xiids je'e”, o “Chaads je'e.” Tøø yhabaatañ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ.

²² Mänitä Jesús ja'a jiamiøød nāmaayy:

—Habaadaañb jaduñ cooñ mijts xjia wi'i yhijtägatsa'añ, høøch ja'a Diosquexypä; pero cábøch hajxy xyhixa'añ.

²³ Mänitä cu'ughajxy miäna'ana'añ cóogøch tyjy tøø ngäda'agy; pero cab hajxy mmäbøgät.

²⁴ Jaduñhøch ngäda'aga'añ nebiä wädsucän coo xim yam tiägø'oy hajajpä.

²⁵ Pero jaanč tehñ chaachpøgáañbøch jayøjp. Cáboch jäya'ayhajxy xmiee'xa'añ ja'a hajxy jäda'ahatypä.

²⁶ Cooñ hänäjty ngädaactägatsa'añ, jaduñnä jäya'ayhajxy hänäjty jiatcø'owa'añ nebiä jecyjäya'ayhajxy hänäjty jiatcø'oyän mänaa ja'a Noé hänäjty jyijän.

²⁷ Wi'i quiaaby wi'i yhuucp hajxy hänäjty, wi'i piøjp wi'i yhuucp hajxy hänäjty. Mänitä Noé tiägøøyy barcojooty. Mänitä Dios ja'a nøøgomdägoy quiejxy. Cøjx hajxy jaduñ yho'ogy.

²⁸ Jaduñ hajxy hänäjty jiatcøøbiä mänaa ja'a Lot hänäjty jyijän. Wi'i quiaaby wi'i yhuucp hajxy hänäjty, wi'i jiuuby wi'i tiø'p hajxy hänäjty, wi'i ñiip hajxy hänäjty, wi'i tiøjcojp hajxy hänäjty.

²⁹ Coo ja'a Lot jim chohñ maa ja'a Sodomacajptootiän, mänitä jøøñ tiägøøyy cahbä møødä azufre. Cøjxä jäya'ayhajxy yho'ogy.

³⁰ Jaduñnä jäya'ayhajxy hänäjty jiatcø'owáangombä cooñ hänäjty ngädaactägatsa'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

³¹ Mänitxøø, pøñ hänäjty hijp tøjwiing, caj tiøjtägø'owät coo cøxiä wiinä jajpädsømtä; jaduhyä piäyø'ogät. Ypøñ hänäjty hijp camjooty, caj wyiimbidät maa ja'a tiøjcän; jaduhyä tiu'ubøjtøwät.

³² Høxtahmdsä Lot tio'oxiøjc jiajty.

³³ Pøñä jügyhajt hädaa yaabä naaxwiin ja wi'i yaghoyø'owaamb, haxøøgtuum piäda'aga'añii. Pero pøñä jügyhajt nähdugaamb, hodiium je'e ñä'ägä nøcxa'añ.

³⁴ Tøyhajt jaduñ, mänitcoods, nämetsc hajxy hänäjty mia'awa'añ tu'ugmaabejt. Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug yajmähmø'owa'añii.

³⁵ Jaduñnä to'oxiøjc-hajxy hänäjty jiojtpä nämetsc. Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug yajmähmø'owa'añii.

³⁶ Jaduñnä ya'adiøjc-hajxy hänäjty nämetsc tiuumbä camjooty. Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug yajmähmø'owa'añii.

³⁷ Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Wiindsøn, maa jaduñ jiaada'añii.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tsipcøp jaduñ jiaada'añii nébiøch chamñ nmädia'aguiän.

18

¹ Mänitä Jesús tiägøøyy yajwiingapxøøbiä coo hajxy tehngajnä Dyiospa'yá'axät, coo hajxy mänaa quia'a jootmayhädat, hoyyä Dios quia'a ja tsoj hadsøwät.

² Mänit miänaañ:

—Tsøg hajxy mädiáacäm. Jaduñnä jäya'ay hijty tu'ug quiuduunghaty. Cabä Dios hänäjty wyiingudsähgø'oy ni ja'a miägajptjäya'ay.

³ Jimä yaamgto'oxy hänäjty tu'ug maa ja'a cajptän. Ja'a miädsip hänäjty jia wi'i ñäxø'owø'owaamb. Paady hänäjty jabom-jabom ñøcxy maa ja'a cuduungän neby jaduñ piuhbedøøjt.

⁴ Cabä yaamgto'oxy miädia'agy hänäjty ñä'ägä cuduunáañxä. Mänitä cuduung tiägøøyy tajpä maabiä: “Cáboch pøñ nwiingudsähgø'oy ni ja'a Dios ni ja'a jäya'ay.

⁵ Pero cooñ yø'ø yaamgto'oxy xwyi'i yhadsiy, ngudiunáañbøchä miädia'agy jaduñ, nébiøch min xquia'a wi'i yhadsiñpät. Pø caj, jootmä'adäbøch häyaa.”

⁶ —Nømä cuduung miänaañ, ja'a Dios ca'a wiingudsähgøøbiä.

⁷ Jaduñnä Dios ja'a yhuung piuhbedaambä, ja'a hajxy xøømdsuhm pa'yaaxpä.

⁸ Paquia yhadsowa'añ. Pero høøch ja'a Diosquexypä, cooñ yaa ngädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, nej, je'enä ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty miäbøcyñjä.

⁹ Jimä jäya'ayhajxy hänäjty näje'e, wi'i yajcumayaamb hajxy hänäjty. Wyl'i piejxyp wyl'i tiehmy ja'a miägu'ughajpä hajxy hänäjty. Mänitä Jesús miänaañ:

¹⁰ —Tsøg hajxy mädiáacäm. Jaduñnä jäya'ay metsc ñøcxy tsajtøgooty Diospa'yaaxpä. Tu'ug hänäjty tiuñ fariseo, tu'ug hänäjty tiuñ yajnähjuudiutpä.

11 Ja'a fariseo, täna'a hánajty Dyiospa'ya'axy: "Haay Dios, Dioscujú'uyäp cooch nguहुdujt quia'a haxøøgå. Cábøch nmeech cábøch nboty, cábøchá to'oxiøjc nmøødá wiingpä. Cábøch jaduһn njatcø'øy nej yø'ø yajnáhuuduutpä.

12 Hayúujøch naxy nhity metsc-hooc tu'ugpä semana. Nyéjpiøchá diezmo homiánaajä."

13 Jäguemjuøøbiä yajnáhuuduutpä hánajty tiána'ay. Cab hánajty nã'ägä tsajheebý. Jaanč tehм jiootmayhajp hánajty je'e. Jaduһn hánajty miána'añ: "Haay Dios, høøch näxúu'tsäc. Nnajuøøbiøch cooch ngubojpä cooch ngugädieeyä."

14 Tøyhajt jaduһn, coo ja'a yajnáhuuduutpä wyiimbijnä, tøø ja'a piojpä quiädieey hánajty yajnáhwa'ačhújäm ja'a Diósäm. Pero ja'a fariseo, cab jaduһn yajnáhwaatsä. Pøñ ja wi'i yajcumayaamb, cabä Dios quiumay. Pero pøñ ca'a yajcumayaamb, je'edsä Dios jaduһn quiumaaby.

15 Mänitä pigána'c-huunghajxy näje'e wiomejtsä maa ja'a Jesúsän, nebiä Jesús jaduһn quiunúu'xät. Coo ja'a jiamiøødhajxy jaduһn yhiyxý, mänit hajxy tiägøøy hojpä ja'a pigána'c-hajxy tøø wiomečhújäbä.

16-17 Mänitä Jesús nãmaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Weenč yø'ø pigána'c-hajxy xñämiñ. Ca'a hajxy mhaducy. Yø'ø pigána'c-hajxy, chojpä jioothajxy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøgåt. Cab hajxy yajcumaya'añ. Pøñä jioot jaduһn tsojpc coo ja'a Diosmädia'agy miäbøgåt, pøñ ca'a yajcumayaamb, je'eds jim nõcxaamb maa ja'a Dioswiinduumän. Tøyhajt jaduһn.

18 Mänitä Jesús miäyajtøøwä ja'a copc-hajpä tu'ug:

—Wiindsøn, mhoyhána'c miich. Tiich ngudiúnäp nébiøch cøjxta'axiøø njugyhädät nebiä Dios jjugyhatiän.

19 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiich coo xñäma'ay cooch nhoyhána'cä. Jagooyyä Dios tu'ug yhooyä.

20 Mjajpy jaduһn nebiä Dios tøø xyhanéhäm, tuhñds: "Cabä to'oxiøjc wiingpä mmøødhädät; ca'a mjäya'ay-yagho'ogy; ca'a mmeech; ca'a mhøhnda'agy; mwiingudsähgø'øwäp ja'a mdaj ja'a mdeedy."

21 Mänitä copc-hajpä miánaañ:

—Ngudiúumbiøch jaduһn. Chüucnøch jaduһn nmädsohndaacy ja'a wiinmahñdy hoybä.

22 Mänitä Jesús miánaañ:

—Jadu'tu'uyyä mga'a yajpedyí. Cøx toog mäduhñtiä mmøødá; mänitä häyoobäya'ay mnä'a mó'owät. Coo jaduһn mgudiúnät, mänit jim mdägø'øwät tsajpootyp. Hoorä, høøch padu'ubøjcäc.

23 Mänitä craa jiootmabiøjcy, je'eguiøxpä coo hánajty jiaanč tehм miäyøøjä.

24 Coo ja'a Jesús yhiyxý coo ja'a craa hánajty tøø jiootmabiøcy, mänit miánaañ:

—Jaanč tehм chip jaduһn coo ja'a mäyøøjäya'ayhajxy jim tiägø'øwät Dioswiinduum.

25 Maas paquiä ja'a camello nãxø'øwät ja'a xuhñdyjutjooty quejee ja'a mäyøøjäya'ayhajxy jim tiägø'øwät Dioswiinduum.

26 Mänitä jäya'ayhajxy miánaañ, ja'a hajxy hánajty jim mämädoonaabiä:

—Pøñäda'a jim nä'ä tægø'øwäp Dioswiinduum.

27 Mänitä Jesús miánaangombä:

—Mädyí ja'a jäya'ayhajxy quia'a jadaamby, Dios mäbøcypä jadaamb.

28 Mänitä Pedro miánaañ:

—Tøøds højts ngøxy najtshixø'øwä mäduhñtiä højts hijty nmøødá, neby højts miich hoy nbanøcxät.

29 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduһn, pøñä tiøjc najtshixø'øwaaamb, o ja'a tiaj ja'a tieedy, o ja'a piuhya'ay, o ja'a yhuung ja'a tio'oxy, ja'a Diosmädia'agyquiøxpä,

30 piaadaamby ja'a maas hoybä ja'a maas weenbä hädaa yaabä naaxwiin. Y coo hánajty tøø yho'nä, mänit hánajty cøjxta'axiøø jjugyhada'añ nebiä Dios jjugyhatiän.

31 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød hawiing wioonøcxy ja'a nämajmetspä. Mänit miánaañ:

—Yam hajxy nnøcxäm Jerusalén. Jimhøch njada'añ nhabeta'añ nébiøchá Diosquexyhajxy jecy xmiädiaaquiän, høøch ja'a Diosquexypä.

32 Xquiøødägø'øwäambøch ja'a teedywiindsønhajxy ja'a jäguembäya'ayhajxy. Xñäxi'igäambøch hajxy. Xwyiinwoonáambøch hajxy. Xwyiingutsujø'øwäambøch hajxy.

33 Xwiobho'ogäambøch hajxy. Mänitøch hajxy xyagho'ogaanä. Y cudägøøgxøøjøch njujypiøga'añ.

34 Cabä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hánajty nã'ägä wiinjuø'øy nebiä Jesús hánajty miädia'agy. Tsip hánajty miädia'agy.

35 Coo ja'a Jesús hajxy hánajty tøø miäwiingoonä maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Jericó, jimä wiindspä hánajty tu'ug yháña'ay tu'haam. Xädø'øñ hánajty yujwaamby.

36 Coo miädooyy coo jäya'ay hánajty may wyl'i naxy, mänit yajtøøy tiä jätäp.

- ³⁷ Mänitá yhawáanäxä coo ja'a Jesús hánajty ñaxy, ja'a Nazaret-tsohmä.
³⁸ Mänitá wiindspä yaaxy:
 —Jesús, miichä David xyhaphajp xyhoc-hajp. Høøch hii näxúu'tsäc.
³⁹ Ja'a hajxy hánajty jawyiin najxpä, mänit hajxy yhojy coo yhamónät. Pero maas moç jaduhñ jiaac yaaxy:
 —Miichä David xyhaphajp xyhoc-hajp. Høøch hii näxúu'tsäc.
⁴⁰ Mänitá Jesús tiánaaxiøjpy. Mänit miánaañ:
 —Yajmets yø'ø wiindspä yaa.
 Coo ja'a mähdiøjc yajmejtä maa ja'a Jesúsän, mänitá Jesús ja'a wiindspä miäyajtøøyy:
⁴¹ —Nébiøch miich nbuhbédat.
 Mänitá mähdiøjc yhadsooyy:
 —Wiindsón, høøch hii yaghijxø'cäc.
⁴² Mänitá Jesús miánaañ:
 —Tøø jaduhñ mhijxø'ogy coo tøø mmäbøcy.
⁴³ Mänitiä ja'a wiindspä jiaanč hijxø'cy. Mänitá Jesús piadu'ubøjcy. Mänit tiägøøyy mänaambä coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ hijxäbä, jaduhñ hajxy miánaambä nägøxiä coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä.

19

- ¹ Mänitá Jesús quiajptägøøyy Jericó. Mänit ñajxy cajptooty.
² Jimä mäyøøjäya'ay hánajty tu'ug ja'a xøhajp Zaqueo. Wiindsón hánajty tiumby maa ja'a yajnähjuudiutpähxiän.
³ Ja'a Zaqueo, jia wi'i yhixaambä Jesús hánajty, pero cab hánajty hoy yhixa'añ je'eguiøxpä coo hánajty jiaanč tehñ ñaxyypä, moødä jäya'ayhajxy hánajty jiaanč tehñ miayyä.
⁴ Mänit päyø'oguiä ñøcxy maa ja'a Jesús hánajty ñaxø'owa'añän. Mänit piejty quepyquixøp, nebiä Jesús jaduhñ hoy yhäxät.
⁵ Coo ja'a Jesús jim ñajxy, mänit yuughee'py maa ja'a Zaqueo hánajty yhäña'ayän. Mänitá Jesús miánaañ:
 —Zaqueo, tsógämäts, mänácäts, mejtsta'agáambøch jim maa miich mdøjcän.
⁶ Mänitiä ja'a Zaqueo miänajcy. Mänitá Jesús hoy yajtøjtägø'oy jootucj.
⁷ Coo ja'a cu'ug jaduhñ yhiixy, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä cooc jaduhñ quia'a hoyyä coo ja'a Jesús jim miejtstä'agät maa ja'a cubojpäya'ay cugädieejiäya'ay tiøjcän.
⁸ Mänitá Zaqueo tiánaayyø'cy. Mänitá Jesús ñämaayy:
 —Wiindsón, huuc mädo, mäduhñtiøch nmøødä, cúpc-høčhä häyooböya'ay nnä'a mo'owa'añ. Pønätýhøch tøø nmämeech høhnda'agy miädia'agyhaam, mädaaxcjaduhñtiøch nyajwiimbida'añ.
⁹ Mänitá Jesús miánaañ:
 —Jädá'ajøchä piojpa quiädieeyhajxy nyajnähwa'adsaanä hädaa tøgootypä, je'eguiøxpä coo yhAbraham yhap yhocä hädaa craabä, hoy jia nä'a yajnähjuudi'uudy.
¹⁰ Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, høøch ja'a Diosquexypä, nébiøchä jäya'ay piojpa quiädieeyhajxy jaduhñ nyajnähwä'adsät. Jadhñhøch njoot chocy.
¹¹ Mäwiingoonnäbä Jesushajxy hánajty Jerusalén. Miädöowäbä cu'ugä Jesús miädia'agy hánajty. Jaduhñ hajxy hánajty miäna'añ cooc hánajty tøø yhabaatañ coo ja'a Dios ja'a miäjaa hánajty yajcähxø'oga'añ.
¹² Paadiä Jesús tiägøøyy mädiaacpä:
 —Jaduhñ mäyøøhäna'c hánajty tu'ug. Nøcxaamb hánajty jäguemnaax coo hánajty mio'owa'añii mõjtuung maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänit hánajty wyiimbida'añ.
¹³ Coo hánajty tiu'ubøga'añ, mänitá mioonsä ja'a majcpä miøjyaaxy. Mänitá maxiädø'øñ hajxy nägøxiä yajcø'ødägøøyyä. Mänitá mäyøøjäya'ay miánaañ: “Mäduhñtiøch jäguem nhida'añ, myajmayø'owäp hädaa xädø'øñ hajxy.” Mänitá craa tiu'ubøjcy.
¹⁴ Jaanč tehñ xiøøghájtäbä craa jim maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänitá cu'ugä capxy quiejxy coo hajxy hánajty quia'a tsocy coo ja'a craa jim quiopc-hädät maa ja'a quiajpthaxiän.
¹⁵ Coo ja'a craa hánajty tøø tiuungwiingpøjnä, mänit wyiimbijnä maa ja'a quiajptän. Mänitá mioonsä miøjyaaxy ja'a xädø'øñ hajxy hánajty tøø yajcø'ødägø'øyijjäbä. Yajtøwaambiä craa hánajty mäduhñjaty hajxy hánajty tøø yajmayø'øy.
¹⁶ Mänit tu'ug miejch. Mänit miánaañ: “Wiindsón, majcjaduhñtiä ja'a mxädø'øñ tøø miayø'øy.”
¹⁷ Mänitá craa yhadsooyy: “Jaanč tehñ yhoy miich tøø mgudiun. Wéeñtiøch miich hijty tøø nyajcø'ødägø'øy. Coo hoy tøø mgudiun, páadyhøch miich nyajnähdiy coo mgopc-hädät maa yø'ø majcpä cajptän.”

18 Mänitā wiingpä miejtspä. Mänit miänaañ: “Wiindsón, mägooxjaduhñtiä ja'a mxädø'õñ tøø miayø'øy.”

19 Mänitā craa yhadsoógombä: “Jim miich mgopc-hada'añ maa ja'a mägooxpä cajptän.”

20 Mänitā wiingpä jiaac mejtspä. Mänit miänaañ: “Wiindsón, chaadsä mxädø'õñ. Paayyjáootyhøch hijty nyaghyty.

21 Miichhøch hijty ndsähgøøby je'eguiøxpä coo miich mjootmøjjä, coo miich myajpådø'øgy maa hijty tøø mga'a päda'aguiän.”

22 Mänitā mäyøøhäna'c miänaañ: “Caj miich hoy tøø mgudiun. Hamdsoo miich mmäna'añ cooch njootmøjjä, cooch nyajpådø'øgy maach hijty tøø nga'a päda'aguiän.

23 Jimhøch nxädø'õñ häxøpy tøø xpiädaacä maa ja'a bancon, neby jaduñ cu miayøøyy, mäduññtiøch hoy jäguem tøø nwädity.”

24 Mänitā craa ja'a jäya'ay nāmaayy ja'a hajxy hānajtj jilby tānaabiä: “Pøjcä yø'ø craa yø'ø xädø'õñ. Mo'ow yø'ø craa ja'a xädø'õñ majcjaduhñtiä tøø yajmayø'yäbä.”

25 Mänit hajxy yhadsooyy: “Wiindsón, tisän, ximä xädø'õñ may miøødäbä.”

26 Mänitā mäyøøhäna'c yhadsooyy: “Høøch jaduñ mänaamb; pøn may møød, maas may mio'owa'añii. Pero pøn weññtiä møød, pøgáanäxäp cøxiä mäduññtiä miøødä.

27 Y ja'a nmädsiphøchhajxy, ja'a høøch hajxy xxiøøghajpä, yajmin hajxy yaa; yagho'og hajxy yaa maach nwiinduumän” —nømä Jesús miänaañ.

28 Mänitā Jesúshajxy tiu'ubøjcombä. Jerusalén hajxy hānajtj ñøcxj.

29 Mäwiingomb hajxy hānajtj maa ja'a cajpt hānajtj metsc xiøhatiän Betfagé møødä Betania, mäwiingón maa ja'a tun hānajtj xiøhatiän Olivos. Mänitā Jesús ja'a jiamioød metsc 30 nāmaayy:

—Nøcxø'øg hajxy jim maa yø'ø cajptän. Jim cajtpa'a ja'a burrohuung hajxy tu'ug mbaada'añ cuxoch. Cahnä pøn nā'ägä yaghāaabietyñä.

Mmäguejø'øwäp hajxy; mänit hajxy yaa mmämínät.

31 Coo pøn xmiäyajtøwät tii ja'a burro hajxy coo mmäguejø'øy, mänit hajxy mhadsöwät cooch høøch jaduñ nmäna'añ.

32 Mänitā burro hajxy hoy jiaanč paady nebiä Jesús hānajtj tøø miäna'añän.

33 Jimä burro hajxy hānajtj miäguejø'øy, mänit hajxy nāmaayy ja'a cuburrohajxy:

—Tii yø'ø burro hajxy coo mmäguejø'øy.

34 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Højts nwiindsón jaduñ mänaamb.

35 Mänitā burro hajxy yajnøcxy maa ja'a Jesúsän. Mänitā wyit hajxy piädaacy burronähgøxp. Mänitā Jesús hajxy yajpejty burronähgøxp.

36 Mänitā cu'ugä wyit hajxy tiägøøyy najtswidsoøbiä tu'haam maa ja'a Jesús hānajtj ñaxø'øwa'añän.

37 Olivostunmøjcä tu'u hānajtj ñaxø'øy. Coo hajxy miejtsnä maa ja'a wiinmäncän, mänitā Jesús jiamioødhajxy tiägøøyy yaaxpä jøjpä je'eguiøxpä coo hajxy hānajtj xioonda'agy. Nāmāyā Jesús jiamioødhajxy hānajtj. Jaduñ hajxy hānajtj ya'axy coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä, coo hajxy hānajtj tøø yhixy ja'a hoy-yagjuøññajatypä ja'a Jesús hānajtj tøø yajcähxø'øguiäbä:

38 —Møj jaanč hädaa gobiernä; Diosquexy hädaaduhñ. Møj jaančhä Dios jim tsajpootypä; ween hajxy jim xioonda'agy —nøñ hajxy hānajtj ya'axy.

39 Jimä fariseoshajxy hānajtj näje'e piädäna'ay. Mänitā Jesús hajxy nāmaayy:

—Wiindsón, mhøjäp yø'ø mjamiøødhajxy.

40 Mänitā Jesús yhadsooyy:

—Høyhøch yø'ø häna'c cu nja hoj, cab häna'c häyaa nā'ä hamóombät; maas møc hajxy nā'ägä yá'axät.

41 Coo ja'a Jesús hānajtj jim miedsaannä Jerusalén, coo jaduñ nāheebøøyy, mänit tiägøøyy jøøbiä.

42 Mänit miänaañ:

—Yø'ø Jerusalénpäya'ayhajxy, cooch hajxy cu xchojcy, jootcujc hajxy häxøpy yhyty. Tøø yhabaady coo ja'a cu'ughajxy cu jootcugøøyy. Pero cab hajxy wyiinjuø'øwa'añ. Cábøch hajxy xchoga'añ xmiee'xa'añ.

43 Haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ. Medsaambä miädsiphajxy. Mänit hajxy jiuhgu-raajø'øwa'añii piquiä.

44 Cab hajxy yajmä'äda'aga'añii. Yagho'ogáanäp hajxy jaduñ. Mänitā quiajpthajxy quihdägoyya'añ. Paady hajxy jaduñ jiada'añ yhabeta'añ cooch hajxy jaduñ xquia'a tsoga'añ.

45 Coo ja'a Jesús miejch cajpooty, mänit tiägøøyy tsajtøgooty. Mänit tiägøøyy høxquejxpädsøømbä pønajatj jilby juuby too'p.

46 Mänit miänaañ:

—Jim̄ jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Jue'ečh ndøjc hajxy xwiáañät coočh hajxy jiiyb xpia'yá'axát.” Ja'a Dios jaduñ mänaañ. Pero mijts, jaduñ hajxy mwa'añ meedsøñdy.

⁴⁷ Najxpäxøø ja'a Jesús hánajty jiiyb yajnáhixø'øy tsajtøgooty. Pero ja'a teedywiindsøñhajxy møødä ley-yajnáhixøøbiáhajxy, quiojyquiapxytiuumby hajxy hánajty nebiä Jesús hajxy yaghó'ogát, møødä cu'ugwiindsøñhajxy.

⁴⁸ Pero cab hajxy hánajty ñajuø'øy neby hajxy jiatcø'owät je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug ja'a Jesús miädia'agy hajxy hánajty jiaanč tehñ miämädoonaayyá.

20

¹ Jiibiä Jesús ja'a cu'ug ja'a Diosmädia'agy hánajty yajnáhixø'øy tsajtøgooty, mänitä Jesús ñämejtsä ja'a teedywiindsøñhajxy møødä ley-yajnáhixøøbiáhajxy møødä copc-hajpáhajxy.

² Mänit hajxy miänaañ:

—Pøñä cuhdujt tøø xmiø'oy coo ja'a cu'ug tøø mhøxquejxpädsømy tsajtøgooty, y coo tøø mdägø'øy yajnáhixøøbiä.

³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Chaads mijts nmäyajtøwaambä. Mhadsówäp hajxy jaduñ:

—Coo ja'a Juan hijty wiädity mäyajnäbejpä, pøñ jaduñ quejx, Dios tøgä jäya'ayä.

Cab hajxy ñä'ä hadsooyy.

⁵ Mänit hajxy tiägøøyy yajcäpxiøøbiä:

—Neby hajxy nnä'ä hadsówämät; coo hajxy nmänáañämät coo ja'a Dios quiejxy, mänit yhadsowa'añ: “Tii hajxy coo mga'a mähøjcä.”

⁶ Y coo hajxy nmänáañämät coo jäya'ay quiejxy, mänitä cu'ug hajxy xquihgá'tsamät. Hiç, haagä mänaamb hajxy jaduñ coo ja'a Juan tøø quiexyijäm ja'a Dios.

⁷ Mänit hajxy yhadsooyy coo hajxy quia'a najuø'øy pøñä Juan quejx mäyajnäbejpä.

⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ni høøch nga'a nägapxa'añ pøñhøch ja'a cuhdujt tøø xmiø'oy.

⁹ Mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy møødmädiaacpä:

—Jaduñä jäya'ay tsaatypcam piädaacy maa ja'a ñaaxän. Mänit yhadoo'tujcy. Mänit tiu'ubøjcy. Jäguem ñøcxy. Jegaamb hánajty jim̄.

¹⁰ Coo ja'a tsaatypcam yhabaaty, mänitä mioonsä tu'ug quiejxy coo ja'a tsaatypcam piuhmo'owøøjat. Mänitä mioonsä quioxhó'cäxä. Caj tii yajmäwiimbijtä.

¹¹ Mänitä mioonsä tu'ug quiejxcumbä. Jaduñä mähdiøjc quioxhó'cägombä. Haxøøgiaty jaduñ ñamaayyá. Ni je'e tii quia'a mooyyá.

¹² Mänitä wiingpä jiaac quiejxcumbä. Nähdsäbit cuhdsäbit ja'a mähdiøjc piädäcänä.

¹³ Mänitä cudsatypcam miänaañä: “Nébiøch nnä'ä jatcø'owät. Tøøch cham̄ nnajuø'øy. Hädaa nhüunghøch, njaanč tehñ chójpiøch njaanč tehñ pia'häyøobiøch hädaa. Nhuuc quexyhoch hädaa. Coo yhøxcabøøjat, wehñä wyingudsähgø'owøøjat.” Mänitä yhuung quiejxy.

¹⁴ Coo yhøxcäjpä, mänit hajxy tiägøøyy ñiñmäayyäbä, ja'a tsaatypcam hajxy hánajty hajoodiujpä: “Ja'a cudsatypcam yhuung yø'ø. Coo yø'ø tieedy jaduñ yhó'ogát, yø'ø mähmø'øwaamb cudsatypcam. Tsøg hajxy yaghó'cäm neby hajxy jaduñ nmähmøøyyämät.”

¹⁵ Mänitä cudsatypcam yhuung yhøxwijtspädsøømäxä. Mänit hajxy yagho'cy.

Mänitä Jesús yajtøoyy:

—Nebiä cudsatypcam jiatcø'owa'añ coo yhuung yaghó'cäxä.

¹⁶ Nøcxaamb yagho'tägatsa'añ ja'a yhuung tøø yaghó'cäxäbä. Mänitä wiinghänä'c ja'a tsaatypcam yaghajoodiuga'añ.

Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy miänaañ:

—Ni ja'a Dios jaduñ quia'a mänä'anät.

¹⁷ Mänitä Jesús ja'a cu'ug wyiinhee'ppejty. Mänit miänaañ:

—Nej mijts ja'a Diosmädia'agy myajmädia'agytiägø'øy coo miäna'añ:

Ja'a tsaa mädyii ja'a tøjcojpä hajxy quia'a nä'ägä cumaayy, je'e nä'ägä tuundsøñ.

(Jesús hamdsoo niñänøømä nebiä tsaajän je'eguiøxpä coo hánajty quia'a tsocy quia'a mee'xyijäm ja'a cu'ug. Pero mo'owáañäbä Jesús hánajty møjtuumg.)

¹⁸ Mänitä Jesús miänaañgumbä:

—Pøñ jaduñ cá'awäp yø'ø tsaanähgøxp, tägóyyäp jaduñ. Y coo pøñ nähgahbedøøjat yø'ø tsaa, tägóyyäp je'ebä.

¹⁹ Mänitiä ja'a Jesús jia madsaana ja'a teedywiindsøñhajxy møødä ley-yajnáhixøøbiáhajxy. Ñajuøøby hajxy hánajty coo hajxy hánajty tøø miädia'agyii. Pero cabä Jesús ñä'ä majtsä je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug hánajty chähgø'øyijäm ja'a teedywiindsøñhajxy.

²⁰ Mänitä häna'c hajxy yajnähdijy coo hajxy ñibiäda'agóøjät nebiä hoyhäna'cän. Nócäp hajxy miädoj nebiaty ja'a Jesús hänajty miädia'aga'añ. Coo ja'a Jesús quiapxtägóyyät, mänit hajxy ñäxø'owø'owa'añ maa ja'a gobernadorän.

²¹ Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Wiindsøn, nnajuøøby højts coo miichä tøyhajt myajnähihø'øyy ja'a Diosmädia'agy. Hopionä miich mmøødmädia'agy; y caj miich pøn mmøjpäda'agy, hoy pøn møjtung jia møødä.

²² Højtsä tøyhajt móoyäc. Coo højtsä gobiernä hänajty xyagjuy xyajmo'ona'añ, nej, hoyyäda'a jaduñ coo højts njúyadä.

²³ Pero ñajuøøbiä Jesús hänajty coo hänajty jia yajcapxtägoyya'añii. Mänit miänaañ:

—Tiich hajxy coo xjia wi'i jiojcapxø'owa'añ.

²⁴ Høøchä xädø'øñ tu'ug yaghjác. Pøn yhajahñaxy yø'øduñ, pøn xiøø yø'øduñ.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä.

²⁵ Mänitä Jesús miänäangombä:

—Pues, mmó'owäp ja'a gobiernä hajxy tijaty yø'ø jie'ehajpy. Y mmó'owäbä Dios hajxy tijaty yø'ø jie'ehajpy.

²⁶ Cabä Jesús hajxy hänajty hoy yajcapxtägoyya'añ cu'ughagujc. Yagjuøøyy hajxy jaduñ coo hoy yhadsooyy. Y cab hajxy waamb miänaañnä.

²⁷ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a saduceoshajxy näje'e, ja'a hajxy jaduñ mänaambä cooc tyijy ni pøn quia'a jujyipiøga'añ. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

²⁸ —Wiindsøn, jaduñsä Moisés jecy quiujahy, cooc ja'a ya'adiøjc hänajty tu'ug tøø yho'ogy, y cooc ja'a yaamgto'oxy ja'a huung quia'a møødä, mänitägä quiapy wyiingpøgät, nébiägä yhuung jaduñ miähmø'owät ja'a piuhya'aguiøxpä.

²⁹ Jaduñnä häna'c-hajxy hänajty, näjuxtujc tu'que'ex. Ja'a craa møjpä, mänit jia pøjcy. Mänit yho'cy. Nitu'ugtä yhuung quia'a mähmøøyy.

³⁰ Mänitä jødsømy ja'a yaamgto'oxy jia wiingpøjcombä. Mänit je'e yhó'combä. Nitu'ugtä yhuung quia'a mähmøøbiä.

³¹ Mänitä yaamgto'oxy ja'a quiapy jia wiingpøjcombä jat'u'ug. Jaanä jaduñ yhó'combä. Nägøxiä ja'a yaamgto'oxy ja'a quiapy jia møødtsänaayy ja'a näjuxtujpä; cøjx hajxy yho'ogy, y ni pøn yhuung quia'a mähmøøyy.

³² Mänitä yaamgto'oxy jiaag ho'pä.

³³ Hoorä, coo hajxy hänajty tøø jiuypiojñä, pønä to'oxiøjc tøyhajt møødtsäna'awaamb ja'a näjuxtujpä, jim tsajpootyp.

³⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Hädaa yaabä naaxwiin, pøjp huucp ja'a jäya'ayhajxy yaa.

³⁵ Pero pønjaty jujyipiøgaamb, pønjaty nócxaamb tsajpootyp, cab hajxy jim piøgaannä yhu'ugaannä.

³⁶ Cab hajxy mänaa yho'tägatsaannä. Coo hajxy hänajty tøø jiuypiojñä, jaduñ hajxy miähmø'owaannä nebiä Dioshuungän, nebiä Diosmoonsän.

³⁷ Hamdsoo ja'a Moisés hajxy xyajnähihø'øyyäm coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiuypiojga'añ, jiiy maa jaduñ myiñän coo ja'a hujtshuung hänajty tioy tu'ug. Jaduñ jiiy myiñbä coo ja'a Dios wyiingudsähgø'øyjijäm ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob.

³⁸ Cabä Dios wyiingudsähgø'øyjijäm ja'a ho'ogypiähajxy. Ja'a jujcyjiäya'ayhajxy, je'eds hajxy jaduñ wiingudsähgøøby ja'a Dios.

³⁹ Mänitä ley-yajnähihøøbiähajxy näje'e miänaañ:

—Wiindsøn, yajxon miich jaduñ mmädia'agy.

⁴⁰ Cabä Jesús hajxy waamb ñämaañä je'eguiøxpä coo hajxy hänajty chähgøøñä.

⁴¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy coo mmäna'añ cooc ja'a David yhuunghaty ja'a Diosquexy.

⁴² Hamdsoo ja'a David miänaañ maa ja'a Salmos quiujahyyän:

Mänitøchä Dios ja'a nwiindsøn xñämaayyä:

“Yaads min häña'aw nhahooguiø'øháampiøch,

⁴³ høxtä cöonøchä mmädsip tøø nga'a yajmäjäädäacäm.”

⁴⁴ Coo ja'a David ja'a Diosquexy hamdsoo ñämaayy “wiindsøn”, nébiäts jaduñ ñä'a huunghädät.

⁴⁵ Jimä cu'ughajxy hänajty nägøxiä miämädoona'ay, mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamioødhajxy:

⁴⁶ —Ca'a yø'ø ley-yajnähihøøbiä miädia'agy hajxy mmäbøjcä. Yoñwitmøød hajxy wyi'i wiädity je'eguiøxpä coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ. Jaduñnä jioothajxy jia tsoy coo hajxy jim wyiingudsähgø'owøøjät halaplaaz. Jiiy hajxy yhäna'awa'añ maa ja'a hänaabiejt yajxonjatypän jiiy tsajtøgooty, chaads jim maa ja'a xøø jiadyijän.

⁴⁷ Y piójcábä yaamgt'o'oxy ja'a tiöjc hajxy. Wi'i yajcumayaamb hajxy, paady hajxy wyi'i Dyiospa'ya'axy jecyjiaty. Hanaxiä hajxy chaachtuuna'añii.

21

¹ Tsajtögootiä Jesús hánajty, mänitá mäyöøjäya'ay yhiixy coo xädø'øñ hajxy hánajty quiuyoxø'øy.

² Mänitá yaamgt'o'oxy tu'ug yhiixpá ja'a jaanč tehñ yhäyoobä. Jagooyä xädø'øñhuung hánajty miöødá metsc. Je'eduhñ cøjx yecy.

³ Mänitá Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduñ, maas may hädaa yaamgt'o'oxy häyoobä ja'a xädø'øñ tøø quiuyoxø'øy quejee yø'ø mäyöøjäya'ayhajxy.

⁴ Yø'ø mäyöøjäya'ayhajxy, je'e hajxy quiuyoxø'øy mäduhñtiä hajxy tøø yajcunaxy. Pero hädaa yaamgt'o'oxy, je'e cøjx quiuyoxø'øy mäduhñtiä hijty ñägaya'añ.

⁵ Jiibiä jäya'ayhajxy hánajty näje'e tsajtögooty. Jaduhñ hajxy hánajty miädia'agy coo ja'a tsaa jiaanč tehñ yajxonjatiä, coo hajxy tögooty yajxón jiaanč tehñ yhiixy nebiatiä jäya'ayhajxy hánajty tøø piäda'aguian. Mänitá Jesús miänaañ:

⁶ —Habaadaamb jaduhñ coo hädaa tsajtöjc jyida'añ cøxiä.

⁷ Mänitá Jesús ñämaayä:

—Wiindsón, mänaa jaduhñ jiada'añii. Tii hijxtahñd jaduhñ naxaamb coo hánajty tøø yhabaatnä.

⁸ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Mniyajcopcø'øwøøjäp hajxy, cab hajxy myajwiinhóonät. Nämay hajxy wiädita'añ. Jaduhñ hajxy miäna'ana'añ: “Høøchä Dios tøø xquiexy”, y “Tøø yhabaatnä.” Pero cab hajxy mmäbögåt.

⁹ Coo hajxy jaduhñ mmädyohädät coo tsip piädø'øga'añ, cab hajxy mdsähgø'øwät. Jayøjpä tsip jiada'añii, cahnä hánajty yhabaadyñä.

¹⁰ Mänitá Jesús jiaac mänaañ:

—Nimiädsibø'øwáanäbä wiingcajtjaty.

¹¹ Møc hujx jiädita'añ. Jadáanäbä yuuxøø møødá pa'am wiinduhmyhagajpt. Y jimä hochähgøøñajaty pä quiähxø'øga'añ tsajtwiing.

¹² 'Pero cahnä hánajty yhabaadyñä, xmiadsaamb mijts ja'a jäya'ayhajxy. Xyajnøcxaamb hajxy maa ja'a tsajtöjcän. Jiiby hajxy xñäxø'øwø'øwa'añ. Xchumaamb hajxy jaduhñ. Xyajnøcxaamb hajxy maa ja'a gobiernäwiinduumhaxiän. Ja'a høøchcøxpä hajxy xchaachtuuna'añ.

¹³ Coo hajxy jaduhñ mjädät mhabétät, mänitøch hajxy xmiädiä'agät.

¹⁴ Wiinjuø'øw hajxy jaduhñ. Cab hajxy jäguemiä mwiinmahñdyhädät waambaty hajxy mhadsówät.

¹⁵ Høøch mijts nbuhbadaamby. Nmo'owáambiøch mijts ja'a wiinmahñdy nebiä mmädsip hajxy mga'a yajmajädä'agät.

¹⁶ Høxtä xñähdugaambä mdeedy hajxy møødá mbuhya'ayhajxy møødá mjujy mmägu'ughajxy møødá mmägu'ughajpähajxy. Näje'eyyäm mijts häna'c xyagho'oga'añ.

¹⁷ Nägøxiä hajxy xxiøøghada'añ maa ja'a høøchcøxpän.

¹⁸ Hoy hajxy cøxypänejiä cu mja jat cu mja habet, tsipcøxp hajxy hodiium mñøcxa'añ.

¹⁹ Coo hajxy hamuumdu'joot mmee'xtügät, mdägø'øwäp hajxy jim tsajpootyp.

²⁰ 'Coo hajxy mhixät coo ja'a Jerusaléncajpt hánajty tøø jiuhibigø'øyijäm ja'a miädsip, mänit hajxy mnajuø'øwät coo hánajty tøø yhabaatnä coo Jerusalén quiuhdägoyya'añ.

²¹ Pønjaty hánajty yaa hijp Judeanaaxooty, tsipcøxp hajxy piäyø'øgät, nøcxäp hajxy jim maa ja'a tunän. Pønjaty hánajty yaa hijp Jerusaléncajptooty, tsipcøxp hajxy yaa choonät. Pønjaty hánajty hijp camjooty, cab hajxy ñøcxtägätsät quiajptootyhajxy.

²² Jaanč tehñ chaachpøgaambä jäya'ayhajxy nägø'ø nädecypäi. Jadáanäp jaduhñ nebiaty jiiby myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian coo jiada'añii.

²³ Jaanč tehñ chaachpøgaambä to'oxiøjc-hajxy hánajty, ja'a hajxy hánajty moxtsa'amhjäp, ja'a hajxy hánajty maaxhuungmøødpä. Hoyhoyyä jäya'ayhajxy yaa chaachpøga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaanč tehñ yajcumädozáanäp hajxy jaduhñ.

²⁴ Näje'e hajxy yho'oga'añ coo ja'a tsip jiada'añii. Näje'e hajxy miädsä'añii. Mänit hajxy yajnøcxa'añii wiinduhmyhagajpt. Minaambä jäguemjäya'ay ja'a Jerusaléncajpt hajxy yajma'ada'añ, høxtä coonä yhabétät coo ja'a cuhdujt hajxy piójcaxät coo hajxy jaduhñ quia'a jatcøøñät.

²⁵ 'Cähxø'øgaambä hijxtahñd maa ja'a xøøjän, maa ja'a po'ojän, maa ja'a madsä'ajän. Päðø'øgaambä mejy; jäditaamb jaduhñ. Paadia cu'ughajxy chähgø'øwa'añ wiinduhmyhagajpt.

²⁶ Wiinmahñtiägoyyaambä jäya'ayhajxy coo hočhähgøøñä yaa jiada'añii hädaa yaabä naaxwiin. Tsäyuyyaambä xøø chaadsä po'lo chaadsä madsa'a.

²⁷ Mänitøch ngädaactägatsa'añ joc-hagujc, høøch ja'a Diosquexypä. Hajájábøch ngäda'aga'añ mäjaamøød. Xyhixäambøchä jäya'ayhajxy.

²⁸ Coo jaduhñ jiadøøjät, mänit hajxy mjootcugø'øwät. Mänit hajxy mbädsøma'añ hawa'adstuum.

²⁹ Mänitä Jesús miänánañgombä:

—Høxtahmdsä quepychaa,

³⁰ coo hajxy mhixy coo wiamy, mnajuøøby hajxy coo pioodtägøøñä.

³¹ Jaduhñ mäwíinäts je'e coo ja'a hijxtahnd hajxy mhixtsóonät, mnajuø'øwäp hajxy jaduhñ coo yhabaatnä coo Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

³² Coo jaduhñ yhabaadät nébiøch chamñ nmädia'aguiän, cahnä jäya'ayhajxy hänäjty quiøxy ho'ogyñä ja'a hajxy jäda'ahatypä. Tøyhajt jaduhñ.

³³ Tägoyyaambä tsajtwiing møødä naaxwiin, pero tøjiaadaamb nébiøch chamñ nmädia'aguiän.

³⁴⁻³⁵ 'Mniyajcopcø'øwøøjäp hajxy. Cab hajxy mnajuø'øy mänäajøch ngädaactägatsa'añ. Paady hajxy hoy mhídät. Cab hajxy mhu'ug cab hajxy mjøø'xät. Cab hajxy tii mhadsógät hädaa yaabä naaxwiin. Pønjaty jaduhñ ca'a cudiumb, haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ, høxtä hoy hajxy maa cu jia tsäna'aw.

³⁶ Nähix hahixø'ø hajxy mhídät. Homiänaajä hajxy mDiospa'ya'axät neby hajxy haxøøg mga'a jat mga'a habétät, nébiøch hajxy hoy xwyiingudsähgø'øwät, høøch ja'a Diosquexypä.

³⁷ Xøømbaadäi Jesús hänäjty yajnähixø'øy tsajtøgooty. Coodspaady hänäjty wiädity maa ja'a tun xiøhatiän Olivos.

³⁸ Jopyñä ja'a jäya'ayhajxy hänäjty quiøxy hamugø'øy tsajtøgooty coo ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänäjty wyl'i yhamädoowhidaañä.

22

¹ Tøø ja'a pascuaxøø hänäjty miäwiingooñnä mänaa ja'a tsajcaagy hajxy hänäjty quiayyän ja'a cajpä tsooy miøødäbä.

² Jia wyl'i xyiictaacyy jia wyl'i miädiaactaacyy ja'a teedywiindsønhajxy hänäjty møødä ley-yajnähixøøbiähajxy nebiä Jesús hajxy yaghø'ogät. Pero chähgøøbiä cu'ug hajxy hänäjty.

³ Mänitä Judas Iscariote ja'a Satanäs jioottägøøyy quioptägøøyyä. Jesús jiamioød hänäjty je'e tu'ug maa ja'a nämajmetspän.

⁴ Mänitä Judas ja'a teedywiindsøn hoy miøødmädia'agy møødä møjhjäp hajxy maa ja'a tsajtøcän. Je'e yajmøødmädiaac nebiä Jesús yajcø'ødägø'øwät.

⁵ Mänitä teedywiindsønhajxy xioondaacy. Mänitä Judas hajxy ñämaayy coo xädø'øn hajxy mio'owa'añ.

⁶ Mänitä Judas ñähadsooy. Mänit tiägøøyy wiinmahñdyhajpä nebiä Jesús yajcø'ødägø'øwa'añ, mänaa ja'a cu'ughajxy hänäjty quia'a jat mayyän.

⁷ Mänitä pascuaxøø yhabaatnä mänaa ja'a tsajcaagy hajxy quiayyän, ja'a cajpä tsooy miøødäbä. Yoxyypä meeghuung hajxy hänäjty ja'a pascuaxøøjooty.

⁸ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a Pedro møødä Juan:

—Nøcx ja'a tsuugay hajxy yaghoyø'øw. Tøø yhabaady coo hajxy ndsuugayáañäm ja'a pascuaxøøgøxpä.

⁹ Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Maa højts nyaghoyø'øwät.

¹⁰ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Coo hajxy mgajptägø'øwät, mbaadaambä jäya'ay hajxy tu'ug majtcón. Mbanøcxäp hajxy maa tiøjtägø'øwa'añän.

¹¹ Mänitä cudøjc hajxy mnämä'awät: “Højts nWiindsøn tøø xquiexy coo højts miich nmäyajtøwät maa hawa'adspä jii maa højts ndsuugáyät ja'a pascuaxøøgøxpä.”

¹² Mänitä hawa'adspä hajxy xmio'owa'añ cruundä jim cøxp. Tøø hajxy hänäjty hoy yajxøn yaghoyø'øy. Jimä tsuugay hajxy myaghoyø'øwät.

¹³ Mänit hajxy hoy piaady nebiatiä Jesús hänäjty tøø miäna'añän. Mänitä tsuugay hajxy yaghoyøøyy ja'a pascuaxøøgøxpä.

¹⁴ Coo yhabaatnä, mänitä Jesús hajxy yhäñaaguiädaacy meexäwiinduum møødä jiamioødhajxy.

¹⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cooch nho'ogaannä, jootcüc-høch nnijiäwø'øyii cooch mijts nmøødtsuugaya'añ ja'a pascuaxøøgøxpä.

¹⁶ Cábøch mijts nmøødtsuugaadiägatsa'añ høxtä coonä yhabaadät mänaa ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añän. Tøyhajt jaduhñ.

¹⁷ Mänitá Jesús ja'a vaso tu'ug quionø'cy vinomøød. Mänitá Dioscujú'uyäp yejcy. Mänit miänaañ:

—Huucmuc hajxy hädaa nägøxiä.

¹⁸ Cábøçhä vino nhuuctägatsa'añ høxtä coonä yhabáadät coo ja'a Dios ja'a miäjaa ya-jcähxø'oga'añ.

¹⁹ Mänitá Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitá Dioscujú'uyäp yéjcombä. Mänitá tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitá jiamiøød miooyy. Mänit miänaañ:

—Høøçh nni'x ngopc hädaa. Ja'a mijsçøxpøch nniñähduga'añii cooçh mijs nnähho'tu'uda'añ. Naaghóoc-høch mijs xjiahmiejtsta'agy, jaduhñä tsajcaagy hajxy mgáyät.

Coo hajxy quiaabiädøoyy, mänitá Jesús ja'a vaso quionø'cy, ja'a hánajty vinomøødpä. Mänit miänaañ:

²⁰ —Hädaa vino, hijxtahñd jaduhñ miähmø'owa'añ nébiøch nnø'ty nyaghäyowa'añän cooçh mijs nnähho'tu'uda'añ.

²¹ 'Pero ja'a craa xyegaambøçhä, yaach jaduhñ xmiøødhäñ'a'y maa hädaa meexän.

²² Tsipecøxpøch nho'oga'añ nébiøçhä Dios tøø xyajñähdijjiän, høøçh ja'a Diosquexyäp. Pero ja'a craa xyegaambä, maas haxøøg jiada'añ yhabeta'añ.

²³ Mänitá Jesús jiamiøødhajxy tiägøoyy nimiäyajtøwäbä hamiñ haxøpy pønä Jesús yegaamb.

²⁴ Mänit hajxy tiägøoyy yajcapxiøöbiä pøn møjtuung mo'owänaañ.

²⁵ Mänitá Jesús miänaañ:

—Hädaa hajxy yaa gobiernähajpä hädaa yaabä naaxwiin, nä'a hanehmb hajxy. Tsipecøxpä cu'ughajxy quidiuñ neby hajxy yhane'emyiijän.

²⁶ Pero mijs, cab hajxy mnibiäda'agøøjät nebiä gobiernän. Pøn møjtuung møød maa mijsän, ween ñibiäda'agyii nebiä tuung møj ca'a møødpän. Pøn hanehmb maa mijsän, ween ñibiäda'agyii nebiä moonsän.

²⁷ Pøn møjtuung møød, ja'a craa caabiä, tøgä craa mäyajcaabiä. Ja'a craa caabiä, je'eds møjtuung møød. Pero høøçh mijs nyajcaaby, høyhøch møjtuung nja møødä.

²⁸ Tøøçh mijs xmiøødyo'oy xmiøødnaxy tsip xex.

²⁹ Páadyhøch mijs møjtuung nmo'owa'añ, nébiøch nDeedy tøø xmiø'oyän,

³⁰ neby hajxy jim mgay mhú'ugät maaçh nmeexäwiinduumän maaçh ngobiernähada'añän, nebiä hoyhäñaabejt hajxy myaghäñ'awø'owät mänaa ja'a judios hajxy mhane'ema'añän, ja'a nämajmetsc-hagajtpä.

³¹ Mänitá Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Simón, Simón, mniyajcopcø'øwøøjäp. Tøøçhä Satanás cuhdujt xjia mäyujwa'añ coo mijs xyajtu'udägóyyät.

³² Pero tøøçhä Dios nmänuu'xta'agy ja'a miichcøxpä nébiøch miich nmädia'agy homiänaajä xmiäbøjät. Coo miich hánajty tøø mwiinmahñdymejtsnä, mjoødcapxmøcpøgäp ja'a mjamiøødtøjc neby hajxy jaduhñ quia'a tu'udägóyyät.

³³ Mänitá Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Homiäajøch miich nbanøcxät, hoy jia pujxtøgootiä. Høxtä näguipxy jaduhñ nmøødhø'ogät.

³⁴ Mänitá Jesús miänaañ:

—Pedro, cham nnäma'ay, cahnä tseey hánajty ya'axyñä, tøø miich hánajty tægøøghooc mnijigapxyii cooçh tyijy xquia'a hixiä.

³⁵ Mänitá Jesús miäyajtøoyy ja'a jiamiøødhajxy:

—Cooçh mijs nguejxy Diosmädia'agy-yajwa'xpä, mänitøch mijs nnämaayy coo hajxy tii mga'a wähätät, ni xuummy, ni xädø'øñhidøhñdy, ni cø'og. Y tii hajxy myajmaajiajt.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ni tii.

³⁶ Mänitá Jesús miänaañ:

—Pero chaaçh nmänaañnä coo xuummy hajxy mwähätät møødä xädø'øñhidøhñdy. Pøn espada ca'a møød, weenä wyit tioogy nebiä espada jiyüät.

³⁷ Tsipecøxp tiøjiada'añ neby jim myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian ja'a høøçhcøxpä: "Ca'awiindøyhäna'c jaduhñ tyijjä." Cøxiä jaduhñ tiøjiada'añ neby jim myiñän cujaay ja'a høøçhcøxpä.

³⁸ Mänit hajxy miänaañ:

—Chaa højts espada metsc nmøødä.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Mädøyyä jaduhñ.

³⁹ Mänitá Jesús tiu'ubøjcy. Mänit ñøcxy maa ja'a Olivostunän neby hánajty ñä'ägä cuhdujthatiän. Quipxiä jiamiøødhajxy pianøcxy.

⁴⁰ Coo hajxy jim̄ miejch, mänitá Jesús miánaañ:

—Tsøgá Dios hajxy pa'yáaxám; jaduhñ hajxy mga'a tu'udägóyyát.

⁴¹ Mänitá Jesús ñøcxy jäguemjuøøby nidiuhñ Diospa'yaaxpá. Mänit jyijcädaacy.

⁴² Mänit miánaañ:

—Teedy, coo miich jaduhñ mmáná'anát, cábøch hádaa tsaachpá peená nmánáxát. Pero ca'a yhøøch nguhdujtá nyaghidaamb; miich nguhdujt hidaamb.

⁴³ Mänitá Diosmoonsá tu'ug ñäguexxtøø'xy. Tsajpootyp hánajty chooñ. Ja'a Jesús ja'a mäjaa hoy mio'oy.

⁴⁴ Jaanč tehñ chaachpøjpá Jesús hánajty. Mänitá Dios miänuu'xtaacy nägø'ø nädecypä. Mänit xiäbitnøø tiägøøyy ta'xpá naaxwiin nebiá nõ'tiän.

⁴⁵ Coo ja'a Jesús Dyiospa'yaaxpádøøyy, mänit tiánaayyø'cy. Mänitá jiamiøødhajxy hoy yhiøø'oy. Haagá maab hajxy hánajty je'eguiøxpá coo hajxy hánajty jiaanč tehñ jiootmay-haty.

⁴⁶ Mänitá Jesús miánaañ:

—Tii hajxy coo mwi'i mia'ay. Pädø'øg hajxy. MDiospa'yá'axáp hajxy; jaduhñ hajxy mga'a tu'udägóyyát.

⁴⁷ Jim̄ná ja'a Jesús hánajty miädia'agyñá, mänitá cu'ug miejch. Ja'a Judas hánajty copc-hajp maa ja'a cu'ughajxiän. Je'e ja'a Jesús hánajty tøø jiamiøødhaty maa ja'a nämajmetspähajxiän.

⁴⁸ Mänitá Jesús hoy chu'xy. Mänitá Jesús miánaañ:

—Judas, nej, tsu'xyháamhøch miich xyega'añá, høøch ja'a Diosquexypá.

⁴⁹ Mänitá Jesús jiamiøødhajxy miánaañ:

—Wiindsón, nej, pädø'øgáp højts espadahaamá.

⁵⁰ Mänitá Jesús jiamiøød tu'ug tiaatspujxtuuty ja'a teedywiindsón mioonsá. Ja'a ha-hooybá taatsc ñábujx.

⁵¹ Mänitá Jesús miánaañ:

—Ween hajxy yhity. Ween tiuhná.

Mänitá Jesús ja'a craa tiaatsc piädaacá. Tsooc je'e.

⁵² Mänitá Jesús ñämaayy ja'a teedywiindsønhajxy, møødä tsajtøjwiindsønhajxy, møødä møjtøjc-hajxy, ja'a Jesús hajxy hánajty yajpádø'øgaambá:

—Nej, méé'tspøch hajxy jaduhñ xtyijjiä coo espada coo wojpt hajxy mmäbdø'øguiä.

⁵³ Cooch mijts hijty nmøødhity tsajtøgooty najxpäxøø, cábøch mijts hijty nej xtiuñ. Pero tøø yhabaatañá cooch mijts xmiädsät ja'a haxøøgpá miäjaagøxpá.

⁵⁴ Mänitá Jesús hajxy miajch. Mänit hajxy yajnøcxy maa ja'a teedywiindsón tiøjcän. Jäguemjuøøbiä Pedro hánajty piayo'oy.

⁵⁵ Mänitá soldado jøøñ hajxy tiägøøyy yajmøjjiøøbiä jim̄ tøba'amhagujc. Mänit hajxy yhøxtaacy piquiä jøømba'axaambá. Mänitá Pedro piahøxtaacy.

⁵⁶ Mänitá to'oxymoonsá ja'a Pedro yhiyxy coo jiiy piahäñaabiä. Mänit miánaañ:

—Yøø mixy, ja'a Jesús jiamiøød yø'ø.

⁵⁷ Mänitá Pedro ñijijøgapxä:

—Pi'muuxy, cábøchá Jesús nhixiä.

⁵⁸ Mänitá Pedro yhøxcájpägombá wiinghána'c. Mänit ñämaayyá:

—Miich mjamiøød je'e, tuhmds.

Mänitá Pedro yhadsooyy:

—Joom, caj tiøyyä.

⁵⁹ Tøø hánajty tu'horä yhity, mänitá Pedro ñänøømä:

—Tøyhajt jaduhñ coo ja'a Jesús jiamiøød yø'ø. Galilea yø'ø craa chohmä.

⁶⁰ Mänitá Pedro miánaañ:

—Joom, pätiidä miich jaduhñ mnä'ä mädiaacyy.

Tuunä Pedro jaduhñ ñä'ä mänaañ, mänitiä ja'a tseej jiaanč yaaxy.

⁶¹ Mänitá Jesús ja'a Pedro miøjee'py. Mänitá Pedro cøjx jiahmiech waambaty hánajty tøø ñäma'ayijäm ja'a Jesús: “Cahnä tseej hánajty ya'axyñá, tøø miich hánajty tägøøghooc mnijijøgapxyii cøogøch tyjy xquia'a hixiä.”

⁶² Mänitá Pedro wyiimbijnä. Mänit hoyhoy jioøyy.

⁶³ Mänitá Jesús tiägøøyyä näxñcäbä näyáaxäbä ja'a häna'c-hajxy hánajty hadänaabiä. Mänit tiägøøyyä wobhö'cäbä.

⁶⁴ Mänit hajxy wyiinguxodsøøyy. Mänit hajxy wyiinguwobøøyy. Mänitá Jesús ñämaayyá:

—Najuø'øw pøñ tøø xwiopy.

⁶⁵ Jaanč tehñ yhaxøøgjatiä Jesús ñämaayyá.

⁶⁶ Coo jiobøøyy, mänitá judiøshajxy yhamugøøyy, møødä møjtøjc-hajxy, møødä teedywi-indsønhajxy, møødä ley-yajnähixøøbiähajxy. Mänitá Jesús hajxy yajnøcxy maa junta hajxy hánajty yagjadiijän. Mänit hajxy miäyajtøøyy:

⁶⁷ —Højtsä tøyhajt móoyyác, nej, miich Dios tøø xquiexiä.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Hóyhøch jaduhñ cu nja mána'an, cábøch mijts háyaa xñá'a mábøjcábät.

⁶⁸ Y cooch mijts waambaty nmäyajtówät, cábøch hajxy xyhadsówät, ni cábøch hajxy xyhøxmádsät.

⁶⁹ Tøø yhabaatná cooch jim nnøcxaanä maa ja'a Diosän, ja'a møjcuhdujtmøødpä. Jimhøch nõcxy nhäña'awa'añ maa ja'a yhahooyhaampiän, høøch ja'a Diosquexypä.

⁷⁰ Mänit hajxy wyl'i miäyajtøøyy:

—Nej, miichä Dios xyHuunghajpä.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhñ nej mijts mmána'añän.

⁷¹ Mänit hajxy miänaañ:

—Tii testigo hajxy nnä'a jaac wáañämät. Hamdsoo hajxy tøø nmädóowäm coo hamdsoo tøø ñimiädia'agyii.

23

¹ Mänit hajxy nägøxiä tiänaayø'cy. Mänitá Jesús hajxy yajnøcxy maa ja'a Pilato wyiindumän.

² Mänit hajxy tiägøøyy nähwaambejpä:

—Jim hádaa craa ja'a cu'ug hijty wyl'i quiapxhiñ. Nøñ hijty miäna'añ coo højtsä gobiernä xädø'øñ nga'a mó'owät ja'a jim tsánaabiä Roma. Jaduhñ hijty miänaambä cooc tyijy ja'a Dios tøø quiexyii gobiernähajpä.

³ Mänitá Pilato ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Nej, jaduhñ miich mnibiäda'agyii nebiä gobiernän maa hádaa judíosájpänä.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhñ nej miich mmána'añän.

⁴ Mänitá Pilato ñämaayy ja'a teedywiindsøñhajxy møødä cu'ug:

—Cábøch hádaa craa nhixy coo tii pojpä quia'a møødä.

⁵ Mänit hajxy tehngajnä wyl'i ya'axy:

—Høñda'agymiädia'agyaam yø'ø craa yajnähixø'øgy ja'a Judeabä-jäya'ayhajxy. Jim yajtsøhndaacy Galilea. Yaa tøø miech. Jaduhñ yaa jiatcøøbiä.

⁶ Coo ja'a Pilato jaduhñ miädooyy, mänit yajtøøyy pø jimä Jesús jiaanç tsooñ Galilea.

⁷ Coo ja'a Pilato yhawáañäxä cooc ja'a Jesús jim chooñ, mänitá Pilato ja'a Jesús quiejxy maa ja'a Herodes wyiindumän. Hix, gobernador ja'a Herodes hänajty jim tiuumby Galilea. Tøø hänajty quioody Jerusalén xøøhajpä.

⁸ Coo ja'a Herodes ja'a Jesús yhiixy, mänit jiootcugøøyy je'eguiøxpä coo hänajty jia wi'i yhixa'añ. Tøø hänajty miädoyhaty coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty tøø yajcähxø'øgy. Jaduhñä Herodes hänajty jia wi'i yhixa'añ coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäbä yajcähxø'øgät.

⁹ Mänitá Herodes ja'a Jesús madiu'u jia wi'i miäyajtøøyy, pero cabä Jesús ñä'ägä hadsooyy.

¹⁰ Tehngajnä ja'a Jesús hänajty ñähwaambedyijäm ja'a teedywiindsøñhajxy møødä ley-yajnähixøøbiähajxy.

¹¹ Mänitá Herodes ja'a Jesús hajxy tiägøøyy näxiicpä näyaaxpä møødä soldadohajxy. Mänitá wit hajxy yajpägøøyy yajxonbä nebiä rey wytän. Mänitá Herodes ja'a Jesús quiejxwiimbijty maa ja'a Pilatän.

¹² Mänitxøø ja'a Pilato ja'a Herodes miøødnimiägu'ughajpøjcä. Nimiädsiphájtäp hajxy hänajty.

¹³ Mänitá Pilato yaaxmujcy ja'a teedywiindsøñhajxy møødä copc-hajpähajxy møødä cu'ughajxy.

¹⁴ Mänit miänaañ:

—Mjtsøch hádaa craa tøø xyajnämeh. Mmänaamb mijts jaduhñ coo ja'a cu'ug hijty quiapxhiñ. Tøøch nja yajmäyach maa mijts mwiinduumhajxiän, y tøø hajxy mhixy mmädooy coo ja'a pojpä quia'a møødä nej mijts tøø mja nähwaambetiän.

¹⁵ Ni ja'a Herodes quia'a mána'añ coo ja'a pojpä miøødä, paady tøø quiejxwiimbity. Tøø hajxy mhixy coo ja'a pojpä quia'a møødä. Paady, cábøch nyajyagho'oga'añii.

¹⁶ Jayøjphøch nyajcumädowa'añ, mänitøch nhøxmadsaanä.

¹⁷ Jaduhñ hajxy hänajty quihuujthaty coo ja'a tsumyjjiäya'ay hajxy hänajty tu'ug yhøxmach ja'a pascuaxøøjooty.

¹⁸ Mänit hajxy nägøxiä yaaxy:

—Ca'a yø'ø craa mhøxmach. Jue'e mhøxmädsäp ja'a craa Barrabáshajpä.

¹⁹ Paadiä Barrabás hänajty tøø chumyii coo ja'a tsip hänajty tøø yajpädø'øgy cajptooty, møødä coo hänajty tøø miäjäya'ay-yagho'ogy.

²⁰ Jia wi'i yhøxmadsaamby ja'a Pilato ja'a Jesús hänajty. Jaduhñä cu'ug jia nämáguiombä.

21 Mänitä cu'ughajxy maas mœc jiaac yaaxy:

—Møjpahbet hajxy cruzcœxp, mõjpahbet hajxy cruzcœxp.

22 Miädägœghoocpä ja'a Pilato jia mänáangombä:

—Pero nébiámäts jaduhñ tœø jiatcœ'øy. Cabä pojpä tii miœødä. Nébiœch nyajyagho'ogóøjät. Nyajcumädowáambiœch. Mänitœch nhœxmdsaannä.

23 Pero tehngajnä hajxy jiaanch tehñ ya'axy coo ja'a Jesús miøjpahbedóøjät cruzcœxp. Jaduhñsä teedywiindsœñhajxy yaaxpä. Májadaac hajxy jaduhñ neby hajxy hánajty miána'añän.

24 Mänitä Pilato miánaannä coo ja'a Jesús miøjpahbedóøjät cruzcœxp.

25 Mänit Barrabás yhœxmajch, ja'a cu'ughajxy hánajty tœø yajnähðjiiäbä, ja'a hánajty tœø chumýlijäbä je'eguiœxpä coo tsip hánajty tœø yajpäðœ'ogy, mœød coo hánajty tœø miäjäya'ay-yagho'ogy. Mänitä Pilato yhanehmy coo ja'a Jesús miøjpahbedóøjät cruzcœxp.

26 Jimä soldado ja'a Jesús hajxy hánajty yajnœcxy maa hajxy hánajty miøjpahbedáañän. Mänitä jäya'ay hajxy tu'ug miajch, ja'a xœhajpä Simón, ja'a Cirenetsohmä. Camjootiä Simón hánajty tœø yhoj. Mänitä cruz hadsip yajtsœmdu'ubœjčä. Hœxhaamä cruz miäyohy.

27 Jaanč tehñ ñämay hajxy hánajty pianœcxy mœødä to'oxiœjc-hajxy. Jóøyyäp yáaxäbä to'oxiœjc-hajxy hánajty ñœcxy. Jootmayhajp hajxy hánajty ja'a Jesúsœxpä.

28 Mänitä Jesús ja'a to'oxiœjc-hajxy miøjhee'ppejty ja'a hajxy tsohmä Jerusalem. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Ca'ač hajxy xñäjœ'øy. Mijts hamdsoo mniñäjœ'œwóøjöp mœødä mhuunghajxy.

29 Habaadaamb jaduhñ coo ja'a jäya'ayhajxy miána'ana'añ: "Jootcujčä to'oxiœjc-hajxy yhyty ja'a yhuung ca'a hijpä."

30 Mänitä jäya'ay ja'a tun hajxy ñäma'awa'añ: "Hœjts nähgabhéjtäc, hœjts yú'tsäc."

31 Xchaachtiunáambiœch ja'a jäya'ayhajxy, hóyhœčhä pojpä cádieey nga'a ja mœødä. Maas hanaxiä mijts mjada'añ mhabetá'añ.

32 Metscä mee'tspädœjc ja'a Jesús hánajty quipxy nœcxy miœœdmøjpahbedáañii.

33 Coo hajxy jim miejch maa hánajty xiœhatiän "Maa ja'a Ho'ogyjiäya'aguiœpc Ñähgädá'aguiän", mänitä Jesús miøjpahbejtä cruzcœxp mœødä mee'tspädœjc, tu'ug hanajtyhaamby, tu'ug hahooyhaamby.

34 Jimnä ja'a Jesús hánajty miøjpahbedyiinä, mänit miánaañ:

—Teedy, mee'x yœ'œ hána'c-hajxy; cab hajxy ñajuœ'øy tii hajxy jaduhñ coo jiatcœ'øy.

Mänitä soldado ja'a Jesús wyit hajxy tiägœøyy yajniuguuihäyœ'cäbä.

35 Jimä cu'ughajxy hánajty miähee'pna'ay mœødä tuungmœœdpähajxy. Jimä Jesús hajxy hánajty wyl'i ñäxi'igy:

—Yajnähwaachp yœ'œ craa hijty wiinghána'c. Ween hamdsoo yajniñähwa'ačhii pœ tøy jaduhñ Dyioshuungä, pœ tøy jaduhñ Dyiosquexiä.

36 Jaanä jaduhñä soldadohajxy wyl'i ñäxiicpä. Mänitä Jesús vinagre yaghuucä.

37 Mänit ñämaayyä:

—Pœ tøy miichä judioshajxy xquiobiernähaty, hamdsoods yajniñähwa'adsœø.

38 Mänitä soldado pu'yuhuung hajxy jim yujpahy cruzcuhduum. Tägœøgtu'u hayuuc hánajty miœødä cujaay: "Hádaadsä judioshajxy guiobiernähajpy." Griegohaam hánajty quiujaayä, mœødä latínhaam, mœødä hebreohaam.

39 Mänitä mee'tspä tu'ug miánaañ, ja'a hánajty tœø miøjpahbéjtäbä cruzcœxp:

—Pœ tœyyä Dios tœø xquieyxy, hamdsoods yajniñähwa'adsœø, y yajnähwáatsägäts hœjtspä —nœmä Jesús ñämaayyä.

40-41 Mänitä craa yhojjä jiamioœd:

—Nej, cájtämä Dios mwiingudsähgœ'øyä. Paady hœjts ngumadowáañäm coo tœø ngádiéhyyäm. Pero hádaa craa, caj nej tœø jiatcœ'øy.

42 Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Jesús, hœœch xjiahmiédsäp coo miich hánajty mdägœ'œwa'añ gobiernähajpä.

43 Mänitä Jesús yhadsooy:

—Tœyhajt jaduhñ nnäma'ay, jädá'ajœch miich jim xmiœdhada'añ tsajpootyp.

44 Cujyxioœ hánajty je'e, mänit wiiingoodsœøyy wiinduhmyhagajpt. Tägœøghorä yhiyty wiingoods.

45 Cabä xœø hánajty maa ñä'a hañ. Mänitä tsajtœjc-hadœœdiuc quiœø'tswa'xy cujjiä.

46 Mänitä Jesús yaaxy:

—Teedy, hœœch miich njoot njuœhfidy nyajcœ'œdägœ'œwaamby.

Jagoo jaduhñ jiaac mänaannä, mänitä yho'nä.

47 Mänitä soldadowiindsœñ yhiyxxy nebiä Jesús jiajtian. Mänit jia mänaañ coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä, coo ja'a Jesús ja'a pojpä hijty quia'a mœødä.

48 Coo ja'a cu'ughajxy yhiyxxy nebiä Jesús jiajtian, mänit hajxy wiiimbijnä jootmayhajtäp.

⁴⁹ Jimä Jesús miägu'ughajpähajxy hänajty tiäna'ay jäguemjuoøby møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty jim tøø piadsöönäbä Galilea. Yhiyx hajxy je'ebä nebiä Jesús jiajtian.

⁵⁰ Jimä hojiäya'ay hänajty tu'ug ja'a xøhajpä José. Arimatea hänajty choofn jim Judeanaaxooty. Møjtuung hänajty miøød maa ja'a judioscajptän.

⁵¹ Pero cab jaduhñ piämänaañ coo ja'a Jesús cu yagho'cä. Jiøbhijxyp hänajty je'e coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ.

⁵² Mänitä José ja'a Pilato ja'a cuhdujt hoy miäyujwa'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ay yajmänácät cruzcøxp.

⁵³ Coo ja'a cuhdujt jaduhñ miooyyä, mänit yajmänajcy. Mänitä poobwit yajnäbhijty. Mänit hoy yajnaaxtägø'oy maa ja'a tsaajutän ja'a naamhädiüñäbä.

⁵⁴ Mänacyxiøø hänajty je'e mänaa ja'a Jesús ñaaxtägø'oyän. Viernes hänajty je'e. Hadsuu-jøøñäp hänajty; ja'a poo'xxiøø hänajty habáatnäp.

⁵⁵ Ja'a to'oxiøjc-hajxy, ja'a Jesús hajxy hänajty tøø piadsöönäbä Galilea, mänitä Jesús hajxy hoy yhiyx maa hänajty tøø ñaaxtägø'oyän.

⁵⁶ Coo hajxy wyiimbijty, mänitä pa'agxuu'pähøñ hajxy hoy jiuu. Mänit hajxy pioo'xnä ja'a poo'xxiøøjooty neby hajxy hänajty quihdujthatiän.

24

¹ Näxøøjopiä to'oxiøjc-hajxy ñøxtägajch maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'oyän møødä jiamioødhajxy wiingpä. Pa'agxuu'pähongón hajxy ñøcxy ja'a hajxy hänajty tøø jiuuyäbä.

² Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy yhiyx coo ja'a tsaajut hänajty tøø yhawa'açh.

³ Mänit hajxy jiiy tiägøøyy. Cab hajxy jiiy pøn piaaty.

⁴ Mänit hajxy chähgøøyy. Cab hajxy hänajty ñajuø'oy neby hajxy jiatcø'owät. Mänit hajxy yhiyx coo ja'a jäya'ay hajxy hänajty metsc miøødtäna'ay. Yajxonjatiä wyithajxy hänajty. Høxtä haambä wyithajxy hänajty.

⁵ Mänitä to'oxiøjc-hajxy ñaaxcooyy je'eguiøxpä coo hajxy hänajty chähgø'oy. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Tii ja'a Jesús hajxy yaa coo mhøxta'ay maa ja'a ho'ogyjiäya'ayhagujcän.

⁶ Cab je'e yaajän. Tøø jiuuypiøjnä. Nej, cab hajxy mjahmiechä neby hajxy jiiy tøø xyajmøødmädia'aguiän Galilea.

⁷ Nømä Jesús ja'a Diosquexypä hajxy xyhawaanä cooc hijty quioø'dägø'owa'añii ja'a cuboipäya'ay ja'a cugädieejiäya'ay, cooc hijty miøjpahbeda'añii cruzcøxp, cooc cudägøøgxøø hijty jiuuypiøga'añ.

⁸ Mänit hajxy jiaançh jahmiejtsnä neby hajxy hänajty tøø ñäma'ayiiän Jesúsäm.

⁹ Mänit hajxy wyiimbijnä. Mänitä jiamioød hajxy hoy yhawaanä ja'a nämajtu'ugpä møødä nämaybä.

¹⁰ Ja'a to'oxiøjc ja'a mädia'agy hajxy mäméjtsäbä, jue'e hajxy hänajty näje'e xiøhaty María Magdalatsohmbä, møødä Juana, møødä María ja'a Jacobo tiaj.

¹¹ Pero cabä to'oxiøjc ja'a miädia'agyhajxy miäböjçäxä ja'a Jesús jiamioødhajxy. Nebiä cuhhiinbä-mädia'aguiän hajxy jaduhñ miädooyy.

¹² Pero ja'a Pedro, miäböjç je'e. Päyø'oguiä ñøcxy maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'oyän. Coo jiiy quiuwoodsøøyy, mänitä poobwit yhiyx coo wingtuum yhijnä. Mänit wyiimbijnä. Yagjuøøyy jaduhñ neby hänajty tøø jiadyiiän.

¹³ Mänitxøøbä ja'a Jesús jiamioødhajxy hänajty metsc ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Emaús. Majtu'ugkilómetro hänajty jäguemä maa ja'a Jerusaléncajptän.

¹⁴ Mädiäcäp hajxy hänajty tiu'uyo'oy tijaty tøø jiadyii.

¹⁵ Mänit hajxy wyiingumedsøøyyä ja'a Jesús. Mänit hajxy miøødtu'ubøjcy.

¹⁶ Hoy hajxy jia hijxy, cab hajxy yhøxcajpy.

¹⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy mmädiaacyy. Tii hajxy coo mdajy coo mmay.

¹⁸ Tu'jäya'ay hänajty xiøhaty Cleofas. Mänit yhadsooyy:

—Hopioñä ñajuø'oy tii jim tøø jiadyii Jerusalén jäda'a xøøbä. Nej, miich nidiuhñ mga'a najuøøby tii jim tøø jiadyiiä, hoy miich jim tøø mja hijpä.

¹⁹⁻²⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tii jaduhñ tøø jiadyii.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Jesús tøø yagho'ogyii cruzcøxp. Ja'a teedywiindsøñhajxy yejc møød højts ngopc-hajpä. Diosquexy hijty wiädity. Hoy-yagjuøøñäjatypä hijty yajcähxø'py. Hoy hijty miädia'agy ja'a Dioscøxpä cu'ughagujc.

²¹ Jaduhñ højts njoot hijty chocy coo ja'a Jesús ja'a gobiernä Rómaba ja'a quihdujt cu piøjçä nebiä gobiernä yaa quia'a hanéhñnät maa højts ngajptän, højts judiøsjäya'ayhajxy. Maaxtøjcy mädägøøy jaduhñ yagho'cä.

²² Haamiän ja'a to'oxiøjc-hajxy näje'e yhooyy maa ja'a Jesús hänäjty tøø ñaaxtägø'øyän.

²³ Pero cábác hajxy piaaty. Mánitägä Diosmoonsä hajxy metsc yhjy ja'a tsajpootypä-tsohmä. Mánitác hajxy yhawáanäxä cooc ja'a Jesús hänäjty tøø jiuypjønä. Hoy-yagjuøñä højts hajxy xyajmøødmäiaacy.

²⁴ Mánit højts njamiøødhajxy hoy yhjixpä. Jaduhñac hajxy piaatpä nebiä to'oxiøjc-hajxy hänäjty tøø ñägaxiän. Ni jé'egädsä Jesús hajxy quia'a hijxy.

²⁵ Mánitä Jesús miänaañ:

—Nej, cab hajxy mnä'ägä wiinjuø'oyä, cab hajxy mnä'ägä mäbøquiä nebiä Diosquexyhajxy jecy miänaañän.

²⁶ Tsipcøxpä Diosquexy chaaçhpøga'añ coo hänäjty jim ñøcxaanä tsajpootyp.

²⁷ Mánit tiägøøyy yajwiingapxøøbiä ja'a Diosmädia'agy majaty miädia'agyijän. Jim quiapxtsohñ maa ja'a Moisés hänäjty tøø quiujaayän. Cøjx quiapxy mäduhñtiä ja'a Diosquexyhajxy quiujahyyän.

²⁸ Cooc hajxy jim miejch Emaús, mánitä Jesús miänaañ cooc jiaac yo'oya'añ.

²⁹ Mánit hajxy ñämaayho'cy:

—Huuc mähmø'ow yaa maa højtsän. Tøø chuujøøñä. Coodsøñäp jaduhñ.

Mánitä Jesús jiaançh mähmøøyy. Mánit hajxy tiøjtägøøyy.

³⁰ Mánit hajxy yhänaaguiädaacy meexäwiinduum. Mánitä Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mánitä Dioscujú'uyäp jejcy. Mánitä tsajcaagy qyijwa'xy. Mánitä jiamioøød mioooy.

³¹ Mánitnätš hajxy yhøxcajpnä. Mánitä Jesús yhadägoyyøøñä.

³² Mánit tu'jäya'ay miänaañ:

—Wiinghøch hijty nnijäwø'oyii tu'haambejpä coo ja'a Diosmädia'agy xyajmøødmäiaacäm.

³³ Mánitü hajxy wyiimbijnä, ñøcxtägajch Jerusalén. Mánitä jiamioøød hajxy hoy piaady maa hajxy hänäjty tøø yhamugø'øyän, ja'a nämajtu'ugpä møød hajxy nämaybä.

³⁴ Mánit hajxy nämetspä ñämaayä:

—Tøyhajt jaduhñ coo ja'a nWiindsønähjätäm tøø jiuypjøcy. Ja'a Simón jaduhñ tøø yhjy.

³⁵ Mánit hajxy je'e ñägaxpä cooc ja'a Jesús hajxy tøø piaady tu'haam. Mánitác hajxy yhøxcajpnä coogä Jesús ja'a tsajcaagy qyijwa'xy.

³⁶ Jiiby hajxy hänäjty miädia'agyñä, mánitä Jesús ñäguehxtøø'xy maa hajxy hänäjty yhäña'ayän. Mánit yajpoo'xy ja'a jiamioøødhajxy.

³⁷ Mánit hajxy jiaançh tehñ chähgøøyy. Háañämä tyjy hajxy nämejtsä.

³⁸ Mánitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy coo mwi'i chähgø'oy. Tiich hajxy coo xquia'a høxcapy.

³⁹ Høxtähmðsøch hádaa ngø'ø, høxtähmðsøch hádaa ndecy. Høøch je'e Jesús. Høøch hajxy nähðoonäc. Cabä háañämä ñix copc mioøðä nébiøch høøch nmøøðän.

⁴⁰ Mánitä Jesús ja'a quioø'diecy yaghijxy ja'a jiamioøødhajxy.

⁴¹ Pero cab hajxy hamuumdu'joot ñä'ägä mäbøjcy. Xoonðaacp hajxy hänäjty møød hajxy hänäjty yagjuø'oy. Mánitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy jii mmøød cooçh ngáyät.

⁴² Mánitä hacxtsa'ay hajxy mioooy møøðä møjtsiinjøødy.

⁴³ Mánitä Jesús quioonðsoooy. Mánit quiaayy maa ja'a wyiinduumhajxiän.

⁴⁴ Mánit miänaañ:

—Nébiøch tøø njatiän, tøøds hajxy hijty nhawáanäm mänaa hajxy quipxy tøø nhjätäm. Tøjiajt jaduhñ ja'a høøchøøxpä neby jiiy myiñän cujaay maa ja'a Moisés miädia'aguiän, chaads jiiy maa ja'a Sálmosän, chaads jiiy maa ja'a librän ja'a Diosquexyhajxy jecy jähyyäbä.

⁴⁵ Mánitä Diosmädia'agy quiapxtøøyy:

⁴⁶ —Jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Diosquexy tsipcøxp yho'oga'añ, y cooc cudägøøgxøø jiuypjijtägatsa'añ,

⁴⁷ y cooc miädia'aga'añii wiinduhnyhagajpt. Yaa Jerusalén miädiaactsoona'añii. Jaduhñä cu'ughajxy yajwiingapxø'owa'añii coo ja'a yhaxøøcguhdjt hajxy ñajtsixø'owät. Mánit hajxy yajnáhwa'adsa'añii ja'a piojpä quiaädiey hajxy.

⁴⁸ Hamdsoo hajxy tøø mhixy tøø mmädoy nébiøch chamñ nmädia'aguiän.

⁴⁹ Nyajnäguexäämbiøch mijts ja'a Dioshøpíritu ja'a nDéedyhøch tøø xyajwiinwaanø'øyäbä cooçh mijts nmó'owät. Jim choona'añ tsajpootyp. Yaa hajxy mmähmø'owät Jerusalén høxtä coonä ja'a Dioshøpíritu hajxy hänäjty tøø xñägäda'agy.

⁵⁰ Mánitä Jesús mioøðcajptäpðsøømy ja'a jiamioøødhajxy. Mánit hajxy miejch maa ja'a cajpt xiøhatiän Betania. Mánitä Jesús ja'a quioø'ø chajxajy. Mánitä Dioscujú'uyäp jejcy ja'a jiamioøðcøxpähajxy.

⁵¹ Mánit hajxy ñähguécänä. Mánitä Jesús jim ñøcxy tsajpootyp.

⁵² Mänitä Jesús hajxy wyiingudsähgøøyy. Mänit hajxy wyiimbijnä jaančh tehñ jiootcujc. Mänit hajxy ñøcxy Jerusalén.

⁵³ Jabom-jabom hajxy hánajty ñøcxy tsajtøgooty. Nøcxy hajxy hánajty quiapxy miädia'agy coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä. Amén.

San Juan

¹ Ja'a Dioshuung, je'e hajxy xyajnáhixóoyyám nebiá Dios jiäya'ayhatiän. Jiyyám hánajty je'e mánaa hádaa yaabá naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Jiyyám hánajty je'e møødä Dios; Diósäts je'e.

² Jim hánajty je'e møødä Dios mánaa hádaa yaabá naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän.

³ Jaaya'ay jaduhñ hädiuun cøxiä. Nidiuhñ yhädiuunñ.

⁴ Ja'a Dioshuung, yejpy ja'a jugyhajt je'e. Jaduhñ mäwiin je'e nebiä cujajpä nebiä cudøø'xpän. Xyajpádsøømäm hajxy hagoonstuum.

⁵ Coo jøøn yhajjy hagoonstuum, hoy jaduhñ nhixäm. Ja'a Dioshuung, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä jøønän coo xyaghixäm neby hajxy hoy nwädjítämät.

⁶ Mänitá Dios jäya'ay tu'ug quiejxy, ja'a xøhjäpä Juan.

⁷ Paadiä Juan quiejxä, jaduhñä Dioshuung nägápät, jaduhñä jäya'ayhajxy nägøxiä miäböğät.

⁸ Ja'a Juan, ca'a je'e Dyioshuungä. Nä'ä nägäxpä jaduhñ quiejxä.

⁹ Tøø ja'a Dioshuung hánajty yaa miejtsnä hádaa yaabá naaxwiin. Je'e ja'a tøyhajt hajxy xmióoyyám nägøxiä maa hajxy yaa ndsánáyyám hádaa yaabá naaxwiin. Cøxiä xyajnáhixóoyyám.

¹⁰ Coo yaa miejch hádaa yaabá naaxwiin, cabä miädia'agy miäböjçäxä, hoy hánajty cøxiä tøø jia hädiuñ.

¹¹ Jim je'e jia medsøoyy maa ja'a yhamdsoo cajptän, pero cab jim chojçä.

¹² Pero näje'ejaty hajxy chojcy. Pøn jaduhñ tsojcy, pøn ja'a miädia'agy mäböjçä, je'edsä cuhdujt hajxy mooyyá coo hajxy yhidät nebiä Dioshuungän.

¹³ Cab hajxy xyhuunghajtäm nebiä yaabá teedy hajxy xyhuunghajtäm. Pero coo hajxy nmäböjçämät ja'a Dios ja'a miädia'agy, mänit hajxy jaduhñ xyhuunghajtämät.

¹⁴ Ja'a Dioshuung, jäya'ayhajjt je'e neby højts chaa njäya'ayhajtäm. Hádaa yaabá naaxwiin je'e chánaayy maa højtsajtäm. Tøø højts nhixy coo je'e miøjjä jiaançhä. Paady miøjjä jiaançhä coo je'e Dyioshuungä. Tiuumby je'e ja'a mayhajjt homiänaajä. Tømiädiaacp je'e homiänaajä.

¹⁵ Jaayá'ayädsä Juan jaduhñ nägäpx:

—Yø'øya'ayhøch hijty nnägäpxyp, yø'ø høxhaam tøø jiaac méchäbä. Høøch hijty jayøjp tøø nmech. Yø'ødsä møjcuhdujt nä'ägädä møød. Høøch, cábøchä cuhdujt jaduhñ nmøødä neby yø'øya'ay miøødän. Jimiäm yø'øya'ay hánajty cooçh yaa nmiüñ ngahy.

¹⁶ Jaayá'ayäts ja'a mayhajjt tuumb ja'a højtsçøxphajtäm homiänaajä.

¹⁷ Dios ja'a Moisés ja'a cuhdujt jaduhñ mooyy. Højts ja'a Moisés ja'a cuhdujt xmiöödiägätsäm. Pero xchøjçäm ja'a Dios hajxy møød xmióoyyám ja'a tøyhajt. Paadiä Jesucristo yaa quiejxä.

¹⁸ Ni pøn ja'a Dios quia'a hixyñä. Ja'a yHuung, je'e hajxy xyhawáanäm nebiä Dios jiäya'ayhatiän. Jiaançh tehñ chojpy ja'a Dios ja'a Jesucristo. Tu'ughuunghajjt ja'a Jesucristo.

¹⁹ Mänitá teedyhajxy näje'e jim quiejxä møødä levitashajxy maa Juangän. Ja'a levitashajxy, tsajtøjçueendähajpä hajxy hánajty tiuunghajpy. Jim hajxy choñdaacy maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Jerusalén. Ja'a judíos wyiindsønñhajxy jaduhñ mäguejx. Paadiä teedyhajxy jaduhñ quiejxä coo ja'a Juan hajxy ween nøcxy tiøyhajtmäduy pøn je'e.

²⁰ Coo ja'a Juan jaduhñ miäyajtøøwa, yejç je'e ja'a tøyhajt. Caj yhøñdaacy:

—Ca'a yhøøchä je'e ja'a Cristo, ja'a hajxy nhahixämbä, ja'a Dios tøø wyiinguéxiäbä coo hajxy xyhanéhmämät.

²¹ Mänitá jadähooç miäyajtøøwägumbä:

—Pøn miich. Nej, miich Eliashajpä ja'a mináambäjä.

Mänitá Juan yhadsooyy:

—Caj.

Mänitá miäyajtøøwägumbä:

—Nej, tøgä miich ja'a Diosmädia'agy jecy tøø mhuuc mäwädijpä.

Mänitá Juan yhadsoogumbä:

—Cábämäts.

²² Mänitá miäyajtøøwägumbä:

—Pøn miich. Højts ja'a tøyhajt móoyyác neby højts ja'a nwiindsønñ häyaa nhawaandägätsät pøn miich.

²³ Mänitá Juan yhadsooyy:

—Hөөч, nyajcapxóobiöch ja'a Diosmädia'agy mөc pactuum. Panөcx ja'a Diostu'u hajxy nebiä Isaias jecy miänaañän coo hajxy mbanөcxät. Diosmädia'agy ja'a Isaias jecy yajwa'x.

²⁴ Ja'a hajxy hänäjty tөө quiexyñjábä maa ja'a Juangän, näje'e hajxy hänäjty pianөcxä ja'a fariseos ja'a miädia'agy hajxy.

²⁵ Mänitä Juan miäyajtөwа:

—Tii miich coo mnä'a mäyajnäbejpä pө cá'adäm miich mGrístjä, pө cá'adäm miich ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy jecy tөө yajwá'xiäbä.

²⁶ Mänitä Juan yhadsooy:

—Hөөч, nөөháamhöch nmäyajnäbety. Pero ximа jäya'ay tu'ug majiäya'ayhagujc. Cahnä hajxy mhixyhatyñä.

²⁷ Jayөjphөch nmejch. Mänit yө'öya'ay hөxhaam jiaac mejch. Mөjcuhdujt yө'öya'ay miөөd quejeech nmөөdä.

²⁸ Jimä Juan hänäjty miäyajnäbety maa ja'a cajpt hänäjty xiөhatiän Betäbara, ja'a Jordängpä mөjnөөhaawiimbä jaduhñ maa ja'a xөө piädsөmiän.

²⁹ Cujaboom ja'a Juan ja'a Jesús yhiixy. Jimä Jesús hänäjty miänacy maa ja'a Juan hänäjty tiäna'ayän. Mänitä Juan miänaañ:

—Huug hix hajxy, xii jäya'ay tu'ug miänacy. Yө'ө jaduhñ xөhajn ja'a Meeghuung ja'a Dios tөө quiéxiäbä. Yө'өds hajxy je'e xñähho'tu'udäañäm. Yө'өds hajxy je'e xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsáañäm ja'a nbojpa ngädieeyhajtäm.

³⁰ Yө'өч hijty nnänөөmby ja'a hөxhaam tөө jiaac méchäbä. Hөөч hijty jayөjп tөө nmech. Yө'өds je'e ja'a mөjcuhdujt mөөd quejeech nmөөdä. Jimiäm yө'öya'ay hänäjty mänaach nmiñ nga'ayän.

³¹ Cábөch hijty nnajuө'oy pөñ jaduhñ tunaamb nébiöch tөө nmädia'aguiän. Pero páadyhöch tөө nmech mäyajnäbejpä nөөhaam neby hajxy jaduhñ mnajuө'өwät pөñ je'e, mijts judíos.

³² Mänitä Juan miänáangumbä:

—Tөөчhä Dioshеспiritu nhixy coo jim tөө choon tsajpootyp. Mänitөch nhixy coo hänäjty miänacy nebiä palomän. Mänitä ñaaxcädaacy. Mänitä jim yhöxtaacy yө'öya'ay quiuhduum.

³³ Cahnөch hänäjty nnajuө'oy pөñ je'e. Pero jaayá'ayhöch tөө xquiéxiäbä mäyajnäbejpä nөөhaam, je'eч jaduhñ xñämaayy: “Mhixaambiä Dioshеспiritu maa je'e miänacө'owa'añän. Jim jaduhñ miähmө'owa'añ maa tu'jäya'ay quiuhduumän. Jaayá'ayäts ja'a Dioshеспiritu jaduhñ yegáannäp.”

³⁴ Tөөч njaanч hixy. Tөөч nnägapxy coo yө'öya'ay jiaanч Dioshuungä. Nyépiöch ja'a төyhajt jaduhñ.

³⁵ Cujaboom ja'a Juan hänäjty jim tiänáaguiumbä mөөdä jiamiөөd metscä.

³⁶ Jimä Jesús hänäjty wiädijpä. Coo ja'a Juan ja'a Jesús miөөhee'py, mänitä Juan miänaañ:

—Yө'өds jaduhñ xөhajn ja'a Meeghuung ja'a Dios tөө quiéxiäbä.

³⁷ Coo ja'a Juan ja'a jiamiөөdhajxy jaduhñ miädooy, mänitä Jesús hajxy piadu'ubөjcy nämetscä.

³⁸ Coo Jesús jiäwөөyy coo hänäjty pianөcxyii, mänitä wia'wiimbijty. Mänitä yhiixy coo hänäjty nämetscä pianөcxyii. Mänitä miänaañ:

—Tii hajxy mhөxtaaby.

Mänit hajxy yhadsooy:

—Wiindsөñ, maa miich tөө nmejtsta'agy.

³⁹ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Jam huug hixäm.

Mänit hajxy hoy jiaanч hixy maa Jesús hänäjty tөө mjejtsta'aguiän. Tөө hänäjty miänacyxiөjөñä. Jim hajxy miähmөөñä maa Jesúsän.

⁴⁰ Tu'ugä Juan ja'a jiamiөөd hänäjty xiөhaty Andrés, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Je'eds ja'a Jesús hänäjty tөө piadu'ubөjcy mөөdä jiamiөөd tu'ug.

⁴¹ Mänitä Andrés ja'a piuhya'ay hoy piaady, ja'a xөhajn Simón. Mänitä Simón ñämaayy:

—Tөө höjts ja'a Mesias nbaady —je'e jaduhñ ñänөөmby ja'a Cristo, ja'a Dios tөө wyiinguéxiäbä coo hajxy yaa xyhanéhmmät.

⁴² Mänitä Andrés ja'a Simón jim wioonөcxy maa ja'a Jesús hänäjtiän. Coo ja'a Jesús ja'a Simón yhiixy, mänit miänaañ:

—Miich, Simón miich mxөhaty. Jonás miich mdeedyhajpy. Pero Pedro mxөhataañä —je'e jaduhñ ñänөөmby tsaa.

⁴³ Cujaboom ja'a Jesús hänäjty ñөcxa'añ Galilea. Mänitä Felipe hoy piaady. Mänitä Felipe ñämaayy:

—Jámhöch quipxy mөөdwädijtäc. Hөөчhä nmädia'agy habөjcäc.

⁴⁴ Jimä Felipe hänäjty choon maa ja'a cajpt hänäjty xiөhatiän Betsaida. Jim ja'a Andrés hänäjty choһmbä mөөdä Pedro.

⁴⁵ Mänitä Felipe ja'a Natanael hoy piaady. Mänitä Natanael ñämaayy:

—Tøø højts jaaya'ay nbaady ja'a Moisés tøø ñägápxiäbä maa ja'a nocy piädø'quiän, ja'a Diosmädia'agymiaäwädiþjahajxy tøø ñägápxiäbä. Jesús jaduñ xiøhaty. José yhuung je'eduhñ. Jim jaduñ chooñ Nazaret.

⁴⁶ Mänitä Natanael miänaañ:

—Nazaretä. Cabä ndiyy hoybäda'a jim Nazaret.

Mänitä Felipe yhadsooyy:

—Jam huug hijxäm.

⁴⁷ Jimä Natanael ja'a Jesús hänajty ñämech. Coø Jesús ja'a Natanael yhiþxy, mänitä Jesús miänaañ:

—Yøø judío xii miimbä, hamuumdu'joot ja'a Diosmädia'agy quiudiuñ. Ni mänaa quia'a høñda'agy.

⁴⁸ Mänitä Natanael ja'a Jesús miäyajtøoyy:

—Maach miich tøø xyhixy cooçh miich jaduñ tøø xyhøxcapy.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jiiby miich hänajty mdäna'ay piidspa'c. Cahnä Felipe hänajty xmiägapxy.

⁴⁹ Mänitä Natanael miänaañ:

—Wiindsøn, Dios miich xyhuunghajp. Mhanehmby miich ja'a judiøshajxy.

⁵⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Päadyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcä cooçh jaduñ nmänaañ cooçh miich jiiby tøø nhixy piidspa'c. Pero mhixaamby cooçh maas hoy-yagjuøññajatypä nyajcähxø'øga'añ.

⁵¹ Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Chaads mijts nnámá'awät, mhixaamby hajxy coo ja'a tsajpootyp yhawa'adsa'añ. Mhixaamby ja'a Diosmoonsä hajxy ja'a tsajpootypä coo hajxy chajpeda'añ coo hajxy ñaaxcäda'aga'añ maachä nwiinduumän, høøch ja'a Diosqueþypä.

2

¹ Cumaaxc ja'a pøc hu'ug hänajty jiada'añii maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Caná de Galilea. Jimä Jesús ja'a tiaj wioowä

² møødä Jesús møødä jiamiøødhajxy.

³ Mänitä vino quiøxy. Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a tiaj coog ja'a vino tøø quiøxy.

⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Maam, ca'a mhaaw mbäda'agy. Ca'a myiichä mgüeendä. Høøch nnajuøøby. Cahnä yhabaadyñä cooçh nmayhajtünät.

⁵ Mänitä Jesús ja'a tiaj miänaañ, ñämaayyä ja'a moonsähajxy:

—Naxy hajxy mdehm miäbøgät coo Jesús hajxy xmiägäpx xyhané'emät.

⁶ Jimä hamøj tsaanøøgow hänajty quiärumna'ay tädujcä. Tägø'øwaamb jiiby tu'nøøgow mädaaxc-hi'xlitro o mägo'xlitro. Jue'e ja'a judiøshajxy hänajty wia'añ, cø'øbujnøøhidøhñdy. Jaduñ hajxy hänajty quiuhdujthaty.

⁷ Mänitä Jesús miänaañ, ñämaayyä ja'a moonsähajxy:

—Cudemø'øw nøø hajxy nøøgowooty. Cøxy yaghuts hajxy.

Mänit hajxy jiaançh yaghujch.

⁸ Mänit Jesús miänáangumbä:

—Jee'ppädsøñ nøø hajxy weeñtiä. Nøcx ja'a mwiindsøn hajxy mo'ow.

Mänit hajxy jaduñ quiudiuñ.

⁹ Tøø ja'a nøø hänajty wia'añguiojy vino. Jesús jaduñ yajwa'añguioj. Mänitä moonsäwiindsøn ja'a vino quiøøchooyy. Mänit yhuucmajch. Cab hänajty ñajuø'øy maa ja'a vino tøø chooñ. Pero ñajuøøby ja'a moonsähajxy hänajty; hiç, je'e ja'a nøø hajxy hänajty tøø jee'ppädsømy. Mänitä moonsäwiindsøn ja'a jamiø'd miøjyaaxy.

¹⁰ Mänit ñämaayyä:

—Jayøþp ja'a hovvino hajxy naxy ñä'ägädä temy. Coø ja'a woybä wichpähajxy hänajty com tøø yhu'ugy, mänit hajxy hänajty jiaac tema'añ ja'a vino ca'a jaty hoybä. Pero miich, cahnä hovvino mdemyñä.

¹¹ Coø Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy jim Caná de Galilea, hijxtahnd jaduñ yajcähxø'tsoñ coo miøjjä coo jiaançhä. Coø Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduñ yhiþxy coø Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy, paadiä Jesús miädia'agy miäbøjcäxä.

¹² Mänitä Jesúshajxy jiiby yhádaacy maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Capernaum, møødä tiaj, møødä piuhya'ayhajxy, møødä jiamiøødhajxy. Coø hajxy jiiby quiädaacy, mejtsxøø tägøøgxøø hajxy jiiby yhiþty.

¹³ Jadáañap ja'a pascuaxøø hänajty jim maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Jerusalén. Ja'a judiøshajxy hänajty jim yagjadáañap. Mänit Jesús jim ñøcxy Jerusalén.

¹⁴ Coo jim quioo'ty, mänit jiiby tiöjtägøøyy maa ja'a tsajtøjc hamøjpän maa ja'a judíos ja'a Dios hajxy hänäjty wyiingudsähgø'øyän. Jiiby ja'a wajtoo'pähajxy hänäjty møødá meegtoo'pä møødá palomatoop'pä. Jaaná jiiipiä xädø'øñguiuwijtspähajxy hänäjty yhäñaabiä.

¹⁵ Coo Jesús jaduñ yhiixy, mänitä xaač wyidsø'cy. Mänitä ju'xt yhädiuñ. Mänitä jäya'ayhajxy cøjx yhöxpäbo'oyii jiiby tsajtøgooty møødá waj møødá meeg cøxiä. Mänitä Jesús yajtsitø'cy ja'a xädø'øñguiuwijtspä miexähajxy. Cøjx ja'a xiädø'øñhajxy yhöxxity.

¹⁶ Mänitä palomatoop'pähajxy ñämaayyä:

—jYajpädsøm yø'ø mbaloma hajxy! jCábøch nDeedy ja'a tiøjc hajxy xwiäanät halaplaaz!

¹⁷ Mänitä jiamioødhajxy jiahmiejtsaacy coo jaduñ yhity cujaay: “Mjaanč tehñ cwiendhadäänäböch hädaa miich mdøjc nägø'ø nädecypiä, hóyhøch hajxy cu xjia yajcuyagho'ogø'ow.”

¹⁸ Mänitä judíoshajxy miänaañ, ñämaayyä Jesús:

—Tii hijxtahnd højts xyajcähxø'ogäänäp hoy-yagjuøøñäjatypä pø mmøød miich cuhudjt jaduñ coo yø'øya'ayhajxy tøø mgøxy høxpäbo'oy.

¹⁹ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Coo hädaa tsajtøjc hajxy myagjidät, pues cudägøøgxøøyyøch nyaghoyøødiägätsät.

²⁰ Mänitä judíoshajxy miänaañ:

—Cujuxychägüi'xtädujcumøjt hädaa tsajtøjc jecy miaayy y tægøøgxøøyyä miich myaghoyøødiägätsa'añ. Cab højts jaduñ näböcy.

²¹ Pero jue'e Jesús hänäjty ñänøømby “ja'a tsajtøjc”, ja'a yhamdsoo ni'x ja'a yhamdsoo copc.

²² Coo Jesús hänäjty cujecy tøø jiaanč juyypiøcy, mänitä jiamioødhajxy jiahmiejtsaacy nebiaty hänäjty tøø miäna'añän. Mänitä Diosmädia'agy hajxy miäböjnä møødá Jesús ja'a miädia'agy.

²³ Mänaa ja'a Jesús jim yhtiän Jerusalén ja'a pascuaxøøjooty, mänitä cu'ugä Jesús hajxy yhiixy coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänäjty yajcähxø'øgy. Mänitä Jesús ja'a miädia'agy miäböjçäxä nämöj nāmay.

²⁴ Pero cabä Jesús hänäjty yajwiinhøøñ, je'eguiøxpä coo hänäjty ñajuø'øy hamdsoohaamby coo ja'a cu'ughajxy hänäjty hamuumdu'joot quia'a mäböcy.

²⁵ Hiix, hamdsoohaambiä Jesús hänäjty ñajuø'øy coo hajxy haxøøg nwiinmahñdyhjätm nägøxiä. Cabä Jesús hänäjty pøñ miäyajtøy neby hajxy nwiinmahñdyhjätm.

3

¹⁻² Coo maxiøø hänäjty tøø yhiinä, mänitä copc-hajpä jim tu'ug miejch maa Jesúsän. Nāmay hajxy hänäjty quiopc-haty maa judíoshajxiän. Nicodemo ja'a copc-hajpä hänäjty xiøhaty. Pianøcxäp ja'a fariseos miädia'agyhajxy hänäjty. Tøø hänäjty quioodsø'øy coo jim miejch maa Jesúsän. Mänit Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, nnajuøøby højts coo miichä Dios tøø xquiexy yajnähiøøbiä. Coo miichä Dios häxøpy xquia'a puhbety, caj miich hoy-yagjuøøñäjatypä häxøpy myajcähxø'øgy.

³ Mänit Jesús miänaañ:

—Chaads miich tehñ tiøyhajt nnämä'awät, coo mga'a miindägats mga'a cahdägätsät, cabä Dios xyhané'emät.

⁴ Mänit Nicodemo yajtøøyy:

—Pero neby jaduñ mmiindägats mgahdägätsät coo hänäjty tøø mmäjaanä. Neby jiiby mdägøødiägätsät ja'a mdaj jioodooty coo jiiby jadähooc mmaaxhuunghädät.

⁵ Mänit Jesús yhadsooy:

—Pues caj. Chaads miich tehñ tiøyhajt nnämä'awät, coo mga'a miindägats mga'a cahdägätsät nøøhaam møødá Dios yhEspirituhaam, cabä Dios xyhané'emät.

⁶ Coo tøø mmiñ tøø mga'ay nebiä maaxhuungän, Dios je'e xmiooy ja'a mni'x ja'a mgopc møødá mjuøhñdy. Y jaduñ mäwínäts je'e, coo DioshEspiritu mbadu'ubögät, nebiä miindägach cahdägachpäñ mmähmø'owät.

⁷ Ca'a myagjuø'øy cooh jaduñ nnäma'ay coo tsipcøxp mmiindägats mgahdägätsät.

⁸ Coo poj jaduñ xiämemy, cab hajxy nnajuøøyyäm maa myinø'øy maa ñøcxø'øy. Ho-miaajä poj xiämemy. Mmädowäp jaduñ pero caj mhixät. Jaduñ mäwínäts ja'a Dios yhEspiritu coo xjiootägø'ow coo xquioptägø'owät. Coo jaduñ mmäböögät hamuumdu'joot, jaduñ mjädät nebiä miindägach cahdägachpäñ —nømä Jesús miänaañ.

⁹ Mänitä Nicodemo yajtøøgumbä:

—Neby je'eduhñ mnänømy.

¹⁰ Mänit Jesús yhadsooy:

—Yajnähiøøbiä miich mduunghajpy maa ja'a judíoshajxiän pero cahnøch nmädia'agy xwyiinjuøøyyäbä.

¹¹ Chaads miich tehñ t̄oyhajt nnámá'awät. Nmädiaacypy h̄ojts mädyijaty h̄ojts nnajuøøby y nnägaxyp h̄ojts mädyijaty h̄ojts t̄øø nhixy. Pero mijts, cab h̄ojts mijts nmädia'agy xñä'ägädä m̄ab̄øjcä.

¹² T̄øø hajxy nja yajmøødmädia'agy tijaty yaa ja hijp hädaa yaabä naaxwiin, pero cab hajxy mmäböcy. Hoora, cooçh ja'a tsajpootypä hajxy nyajmøødmädia'agät, ni je'e hajxy mga'a wiiñjuø'owät.

¹³ 'Ni p̄øn jim̄ quia'a hoyñä tsajpootyp. Jagöooyoch jim̄ nidiuhñ ndsooñ, h̄øøch ja'a Diosquexypä. Páadyh̄och ja'a t̄oyhajt nmøødä neby jim̄.

¹⁴ Ja'a Moisés, jim̄ä tsahñdyhahädiuunnaxy yujpahy quepyquiøxp jim̄ pactuum. Jaaná jaduhñh̄och jäya'ay xyujpa'awaambä, h̄øøch ja'a Diosquexypä.

¹⁵ P̄ønjätyh̄och nmädia'agy xmiäb̄øjcäp, cabä yháañmähajxy mänaa quiuhdägoyya'añ. C̄øjxta'axiøø hajxy jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän —nømä Jesús miánaañ.

¹⁶ Xjiaançh tehñ chojc xjiaançh tehñ pia'häyöowäm ja'a Dios hajxy nägøxiä, mäduhñtiä hajxy yaa nhijtäm hädaa yaabä naaxwiin; paadiä tiu'ughuung ñähdujcy. Coo ja'a mädia'agy hajxy hamuumdu'joot nmäb̄øjcämät ja'a Dioshuungcøxpä, cabä nhäañmähajxy mänaa quiuhdägöoyämät. Jaduhñ hajxy c̄øjxta'axiøø njugyhajtämät nebiä Dios jiugyhatiän.

¹⁷ Paadiä Dios ja'a yHuung yaa t̄øø quiexy hädaa yaabä naaxwiin coo hajxy jaduhñ ween xñäho'tütütäm. Cab hajxy jaduhñ xyajcumädowäañäm.

¹⁸ P̄ønjätiä Dios yHuung ja'a miädia'agy m̄ab̄øjcäxäp, cab hajxy je'e yajcumädowa'añii. P̄ønjäty ca'a m̄ab̄øjp, t̄øø Dios miána'añ cooc hajxy yajcumädowä'añii, coogä Dios ja'a yHuung ja'a miädia'agy quia'a m̄ab̄øjcäxä.

¹⁹ Coo Dios yHuung yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin, hagoostuum jäya'ayhajxy h̄änajty yhyty. Paady hajxy h̄änajty yhyty hagoostuum coo haxøøgwiinmahñdy hajxy h̄änajty tiuñ. Cabä Dios yHuung miädia'agy h̄änajty miäb̄øjcäxä. Jaduhñ mäwiinäts je'e nebiä j̄øønän. Paady jaduhñ nebiä j̄øønän, jaduhñ jäya'ayhajxy piädsømäät hagoostuum. P̄ønjäty hagoostuum mähmø'owaamb, je'eds Dios ñänøømby coo hajxy yajcumädowä'añii.

²⁰ P̄ønjäty haxøøgwiinmahñdy tuumb, cab hajxy chocy maa jiajiän. Cähxø'ogaamb yhaxøøgwiinmahñdyhajxy je'e, paady hajxy quia'a pädsøma'añ jajtuum.

²¹ P̄ønjäty panøcxaamb ja'a t̄ømiädia'agy, je'eds jaduhñ pädsømaamb jajtuum. Paady hajxy jaduhñ piädsøma'añ, jaduhñ quiähxø'oga'añ coo Dios hajxy t̄oyhajt jiaançh puhbedyii.

²² Mänitä Jesúshajxy jim̄ ñøcxy Judeanaaxooty møødä jiamioødhajxy. Coo hajxy jim̄ miejch, mänit hajxy tiägøoyy mäyajnäbejpä. Maxiøø hajxy jim̄ yhiyty mäyajnäbejpä.

²³ Jaaná jim̄ä Juanghajxy h̄änajty miäyajnäbejpä maa ja'a cajpt h̄änajty xiøhatiän Enón. Salim cajpt mäwiingón jaduhñ. Comä nøø h̄änajty jim̄. Mejtsp jäya'ayhajxy h̄änajty jim̄ näbejpä.

²⁴ Cahnä Juan h̄änajty chumyii.

²⁵ Mänitä Juan ja'a jiamioødhajxy tiägøoyy mädiaacpä møødä judiøshajxy nämejtsc nädägøøg. Je'e hajxy h̄änajty miädiaacypy neby hajxy ñäbétät.

²⁶ Mänit Juan hoy ñäma'ayii:

—Wiindsón, xiily yø'øya'ay miäyajnäbety, ja'a miich hijty jim̄ xmiøødhijpä ja'a Jordängpä m̄øjñøøhawiiimb, ja'a miich t̄øø mnägäpxiäbä coo Dios t̄øø quiexy. May jäya'ay t̄øø ñämech maa miäyajnäbetiän.

²⁷ Mänit Juan miánaañ:

—Coo ja'a Dios jaduhñ t̄øø miána'añ, paadiä Jesús miädia'agy pianøcäxä nämay.

²⁸ T̄øø hajxy mmädooy cooçh ng'a'a Cristo. Jawyinh̄och Dios xquiejxy. Páadyh̄och jawyiin xquiejxy cooçh mädia'agy nyajwá'xät yø'ø Jesúsøxpä.

²⁹ Coo ja'a pøc hu'ug maa jiadyii, ja'a jamiø'ød, je'eds ja'a jaxie'eb møød. Ja'a jamiø'ød ja'a miägu'ughajpä jii hijpä, xoonäacp je'eduhñ coo jamiø'ød quiapxy. Jaaná xoonäacpøch h̄øøchpä je'eguiøxpä coo Jesús miädia'agy pianøcäxä nämay.

³⁰ Tehñgahnä hajxy miayø'owa'añ, ja'a Jesús miädia'agy hajxy panøcäbä. Pero p̄ønjätyh̄ochä nmädia'agy xpianøcäp, haweenø'owaamb hajxy je'e.

³¹ Xyhanéhäm hajxy je'e nägøxiä, jaaya'ay jim̄ tsohm̄bä tsajpootyp. Yaayyä hajxy ndsänäyäm hädaa yaabä naaxwiin, y hädaa yaabä naaxwiimbä mädia'agy hajxy nmädiaacäm. Pero jaaya'ay jim̄ tsohm̄bä tsajpootyp,

³² je'eduhñ miädiaacypy nebiaty jim̄ t̄øø yhixy t̄øø miädooyän tsajpootyp. Pero cabä miädia'agy miäb̄øjcäxä nämay.

³³ P̄ønjätiä Jesús miädia'agy m̄ab̄øjcäp, je'eds t̄oyhajt jeyp coo Dios t̄ømiädia'agy.

³⁴ Jaaya'ay Dios t̄øø quiexiäbä, Diosmädia'agy je'eduhñ miädiaacypy. Hamuumdu'joot Dios ja'a Jesús ja'a Dioshëp̄iritu miooyy nebiä Jesús jaduhñ miädiaactägätsät.

³⁵ Chojpy ja'a Dios ja'a yHuung; paadiä cøxiä wiinä t̄øø yajcø'ødägøøy.

³⁶ Põnã Dios yHuung ja'a miãdia'agy mabõjçäp, je'eds cõjxta'axiõõ jugyhadaamb nebiã Dios jugyhatiã. Ja'a hajxy ca'a mabõjpã, cab hajxy jaduñ jugyhada'añ nebiã Dios jugyhatiã; yajcumãdowãñãp hajxy je'e ja'a Diõsãm.

4

¹⁻³ Coo Jesús miãdoyhajty coogã fariseoshajxy hãnajty tõõ miãdoyhaty coogã Jesús ja'a jiamioõdhajxy hãnajty maas may yajmãbõcy y yajnãbety quejee Juan, mãnit Jesússhajxy wyiimbijty Judea. Galilea hajxy ñõcxtãgajch.

⁴ Jim hajxy ñaxõõyy Samarianaaxooty.

⁵ Mãnit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hãnajty xiõhatiã Sicar jim Samarianaaxooty, mãwiingõñ maa José ñãdeedyñaaxã. Ja'a tieedy jaduñ jecy xõhajt Jacob.

⁶⁻⁸ Jimã nõõjut mãdyii José yajmãmãhmõõyyã coo Jacob yho'cy. Coo Jesússhajxy jim miejch maa nõõjutã, tõõ Jesús hãnajty yhanuu'xõ'õy. Mãnit Jesús yhõxtaacy nõõjutpa'a. Tõõ hãnajty quijyxiõõjõ'õy. Mãnitã jiamioõdhajxy ñõcxy cajptooty juuguiaabiã. Mãnitã to'oxiõjc tu'ug quiaãdaacy nõõgoombã; Samaria hãnajty choõñ. Mãnit Jesús to'oxiõjc ñãmaayy:

—Hõõchã nõõ móõyyã.

⁹ Mãnit Jesús ñãmaayyã:

—Tiich miich nõõ coo xmiãyujwa'añ. Jue'e miich mdsoõñ Judea. Hõõch, yaaçh ndsoõñ Samaria.

(Ix, cabã Judéabã jãya'ayhajxy hãnajty miõõdnijootpaadyii ja'a Samãriabã jãya'ayhajxy.)

¹⁰ Mãnit Jesús yhadsooyy:

—Coo hãxõpy mnajuõ'õy tii mayhajt Dios tiunaamby maa miichcõxpãn y põñch hõõch coõch ja'a nõõ tõõnja yujwa'añ, mãnitõch cu xmiãyujwaañ ja'a nõõ ja'a ni mãnaa ca'a tõõtspã.

¹¹ Mãnitã to'oxiõjc yhadsooyy:

—Tsãguhñ, cõõc hãdaa nõõjut. Caj miich tii mmõõdã coo ja'a nõõ myajwohñbãdsõmãt. Maa tyijy miich ja'a nõõ mbãadãt, ja'a ni mãnaa ca'a tõõtspã.

¹² Nejy, maas mõctãm miich cuhdujt mmõõdã quejee Jacob cuhdujt jegyhajty miõõdã, ja'a hajxy hijty nhaphajt ndeedyhãjtãm. Je'e hãdaa nõõjut xyajmãmãhmõõyyãm. Yaa jecy ñõõhuucy mõõdã yhuunghajxy mõõdã yhanimalhajxy.

¹³ Mãnit Jesús yhadsooyy:

—Coo hãdaa nõõ hajxy yhu'ugy, najxp tiõdsõ'õhajxy jaduñ. Mãnit hajxy tiõdsõ'õbãatãgumbã cujaboom cumaaxç.

¹⁴ Hõõch, nyéjpiõch ja'a nõõ, ja'a ni mãnaa ca'a tõõtspã. Coo hajxy yhu'ugãt, ni mãnaa ja'a tõdsõ'õ hajxy quia'a paattãgãjtsãnãt. Cõjxta'axiõõ hajxy jaduñ jugyhada'añ nebiã Dios jugyhatiã.

¹⁵ Cahnã to'oxiõjc ja'a mãdia'agy hãnajty wyiinjuõ'õyñã nebiã Jesús ja'a nõõ ñãgapxiã. Jue'e Jesús jaduñ ñãnõõm ja'a mayhajt ja'a Dios jaduñ tiunaamby maa hõjtscõxpãn. Mãnit to'oxiõjc miãnaañ:

—Hõõchã nõõ móõyyãc nébiõch tõdsõ'õ xquia'a páatnãt. Jadúhñhõch yaa miñ nga'a nõõwõhñnãt.

¹⁶ Mãnit Jesús miãnaañ:

—Nõcx ja'a mnihyhap mõjya'ax; mãnit yaa mwoomínãt.

¹⁷ Mãnit to'oxiõjc yhadsooyy:

—Cãbõch mnihyhap.

Mãnit Jesús miãnaañ:

—Tehñ tiõyhajt miich jaduñ mmãna'añ coo nihyhap mga'a mõõdã.

¹⁸ Mãgoõcã mnihyhap tõõ mmõõdtsãna'ay, y yõ'õ ya'adiõjc xim mmõõdpã, tõyhajt, ca'a myiichã mhamdsoo nihyhap yõ'õ.

¹⁹ Mãnit to'oxiõjc miãnaañ:

—Tsãguhñ, nyo'mãdõõbiõch jaduñ coo miich ja'a Dioshespõritu mmõõdã.

²⁰ Jim hõjts nhap ndeedy ja'a Dios hajxy hijty jecy wyiingudsãhgõ'õy maa yõ'õ tunã. Pero mijts mãnaamb coo hajxy jim nwiingudsãhgõ'õyyãmãt jim Jerusalén.

²¹ Mãnit Jesús yhadsooyy:

—Muuxy, mabõjçãgõch nmãdia'agy. Habaadãñãp je'ejã coo mijts ja'a Diosteedy homiaajã mwiingudsãhgõ'õwaãñã. Ca'a ñã'ã jiiyyã hajtiã mwiingudsãhgõ'õwa'añ maa yõ'õ tunã ni jim Jerusalén.

²² Hoy Dios hajxy mja wiingudsãhgõ'õy, cab hajxy mhixiã. Hõjts, nhixy hõjts ja'a Dios. Jaduñ ja'a Diosmãdia'agy miãna'añ coo ja'a judiõs jãya'ay tu'ug yajnãhwa'ads yajcuhwa'adsa'añ.

²³ Põñ ja'a Dios tehñ tiõyhajt wiingudsãhgõ'õñãp, je'eds hamuumdu'joot wiingudsãhgõ'õby. Jadúhñãts ja'a Dios chocy coo wyiingudsãhgõ'õwõõd hamuumdu'joot.

²⁴ Jaduhñä Dios nebiä poj nebiä täxa'ajän. Tsipcøxp hit ja'a Dios hajxy nwiin-gudsähgøøyyämät.

²⁵ Mänit to'oxiøjc miänaaŋ:

—Ja'a Cristo, ja'a Dios quiexaambiä, je'e højts nhahjxäm. Coø je'e quiäda'aga'añ, mänit højts je'e cøxiä xyhawaanaañäm.

²⁶ Mänit Jesús miänaaŋ:

—Høøchäts je'e ja'a Cristo.

²⁷ Mänit Jesús jiamiøødhajxy miejch. Coø hajxy yhiixy coø Jesús ja'a to'oxiøjc hänajty miøødmädia'agy, yagjuøøyy hajxy jaduñ. Pero cab hajxy yajtøøyy tiiguiøxpä Jesús ja'a to'oxiøjc hänajty coø miøødmädia'agy.

²⁸ Mänitä to'oxiøjc jiiby choññ maa hajxy hänajty miädia'aguiän. Jiibiä miajt ñähgueey, ñøcxy je'e cajptooty, hoy ja'a cu'ughajxy ñäma'ayii:

²⁹ —Jam jäya'ay hajxy tu'ug huug hixäm. Tøøch je'e xñajuøøy nebiätyhöch haxøøgpä tøø nduñ. Jadühñhöch je'e tøø xyhawaañ. Je'e ndijjiäda'a je'e ja'a Cristo.

³⁰ Mänitä cu'ughajxy tiu'ubøjcy cajptooty, ñänøcxy ja'a Jesús hajxy.

³¹ Jimä Jesús hänajty ñäma'ayii ja'a jiamiøødhajxy:

—Wiindsøn, cay.

³² Mänit Jesús yhadsooyy:

—Xiich jøø'xypøcy nmøødä. Cab hajxy mnajuøøy tii je'eduhñ.

³³ Mänitä jiamiøødhajxy ñiñämaayyä:

—Nejy, tøø jøø'xypøquiäda'a yajmëjtsäxä.

³⁴ Mänit Jesús miänaaŋ:

—Cooch jaduñ nmänaaŋ cooch jøø'xypøcy nmøødä, je'e'ech hänajty jaduñ nnänøømby cooch njootcujcä, cooch ngudiünät nébiøch Dios tøø xyhane'emiän, cooch tiuung nya-jmääyyät; je'e'ech jaduñ tøø xquiexy.

³⁵ Huug hix yøøya'ay hajxy xii mänajpä. Xmiäbøgåañbøch nmädia'agy hajxy yøø. Jaduhñ mäwinaäts høøchä nmädia'agy nebiä tøømd paquiä miayøøyän. Tehm quiähxø'p jaduñ. Cab hajxy jaduñ mdehm miänä'anät nebiä niipädøjc-hajxy miäna'añän cooc mädaaxpo'o yhabety, mänitac hajxy je'e yajpädø'oga'añ.

³⁶ Pøñhöch jäya'ay ja'a nmädia'agy xyajmäbøgåañp, xoonda'agaamb hajxy je'e coø hajxy je'e may miäbøga'añ. Quipxy hajxy miøødxoonda'aga'añ ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøbajt yaghawa'xøøchóñäbä. Ja'a hajxy yajmäbøgåañäbä, je'edshajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiguyhatiän.

³⁷ Tøyhajt je'eduhñ nebiä jäya'ayhajxy miäna'añän: “Wiingpä je'e niip, y wiingpä je'e yajpädø'p.”

³⁸ Tøøch mijts nwiinguexy coø mijts jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy myajmäbøgät, ja'a hajxy hijty tøø miädoyhätiäbä. Wiingpä hajxy jayøbajt yajmädoyhajt; mijts høxhaam myajmäbøgaamby —nøm Jesús miänaaŋ.

³⁹ Ja'a Sicarpä jäya'ayhajxy, nämay hajxy je'eduhñ miäbøjcä ja'a Jesús miädia'agy. Paady hajxy je'eduhñ miäbøjcy coø ja'a to'oxiøjc hänajty jaduñ tøø ñägapxy cooc yhaxøøgwiinmahñdy cøjx ñajuøøyyäxä, møød cooc cøjx yhawaandøøwäxä. Jimä Sicarpä jäya'ayhajxy hänajty xiøønaxy Samarianaaxooty.

⁴⁰ Mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coø jim miähmø'owät maa quiajpthajxiän. Mänit jiaançh mähmøøyy. Mejtsxøø je'eduhñ jim yhiyty.

⁴¹ Coø Jesús jiaac yajmøødmädiaacy ja'a jäya'ayhajxy, nämay ja'a miädia'agy jiaac mäbøjcäxä.

⁴² Mänitä to'oxiøjc hajxy ñämaayy:

—Høxtahmids miich jim hoy mnägapxiän cajptooty, cab højts tu'joot nmäbøjcy. Pero coø højts jiiby ngädaacy, mänit højts je'e xtiehm yhamdsoo møødmädiaacy. Mänit højts nmäbøjcy. Mänit højts mnajuøøyy coø yøøy'adiäm Cristohaty. Yøøds hajxy xyajnähwä'ads xyajcuhwa'adsañäm nägøxiä mäduhñtiä hajxy yaa ndsänaayyäm hädaa yaabä naaxwiin.

⁴³ Nägooyyä mejtsxøø yhabety, mänit Jesús hajxy tiu'ubøjnä, ñøcxnä hajxy jim Galilea.

⁴⁴ Hamdsoo Jesús je'eduhñ miänaaŋ cooc hajxy quia'a wiingudsähgøøyii maa yhamdsoo cajptän, ja'a Diosmädia'agy hajxy yaghawa'xøøbiä.

⁴⁵ Pero coø Jesús jim miejch Galilea maa yhamdsoo cajptän, mänit yajpoo'xä haxi'ig haxøn. Paadiä Jesús yajpoo'xä, coø jäya'ayhajxy hänajty tøø yhiixy hoy-yagjuøøñäjatypä, nebiaty Jesús jim tøø tiuñ tøø yajcähxøøgy Jerusalén ja'a pascuaxøøjooty.

⁴⁶ Mänit Jesús jim jadähooc miëjtscombä Caná de Galilea maa ja'a nøø hänajty tøø yajwä'añguiojjiän vino. Jimä gobiernä mioonsä hänajty tu'ug tøø miech. Tu'ugä yhuung hänajty tøø pia'ambety jim Capernaum.

⁴⁷ Coø ja'a gobiernä mioonsä miädoyhajty coø Jesús hänajty tøø miech jim Galilea, mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coø yhuung nøcxy yajmøøcøjcxä. Møjta'agy yhuung hänajty.

- ⁴⁸ Mänitá gobierná mioonsá ñämaayyá:
—Mijts, cahná hajxy mmáböcyñä, hoy hajxy tøø mja mädoyhaty cooçh hoy-yagjuøøñäjatypä tøø nduñ. Mänit hajxy mmáböga'añ coo hajxy mhuuc tehñ yhixa'añ.
- ⁴⁹ Mänitá gobierná mioonsá miänaañ:
—Tsögäm, jam hadø'øçhä; çámhøch nhuung yho'ogaañä.
- ⁵⁰ Mänit Jesús miänaañ:
—Wiimbit jootcujc. Cabä mhuung yho'oga'añ.
Mänit Jesús miädia'agy jiaançh máböjçäxä. Mänit gobierná mioonsá jiaançh wiimbijty.
- ⁵¹ Tu'haamhädaacpä ja'a mioonsähajxy jöjçubaadøøyyä. Mänit yhawáañäxä cooc yhuung hänajty tøø jiaançh møcpøcy.
- ⁵² Mänit yajtøøyy mädunajtä hänajty tøø miøcpøcy. Mänit ñämaayyá:
—Häxøøyy ja'a tøy tøjch cuyxioøho'ogy.
- ⁵³ Mänit ja'a gobierná mioonsá jiaançh jahmiejch coo Jesús hänajty häxøøyhajty cuyxioøho'ogy tøø miäna'añ cooc yhuung miøcpøga'añ. Mänit Jesús ja'a miädia'agy çøjx miáböjçäxä mäduhñtiä hajxy tiu'ugtøjçä.
- ⁵⁴ Miämetsc-hoocpä Jesús je'eduhñ yajcähxø'cy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jim Galilea. Mänit je'eduhñ yajcähxø'cy coo hänajty tøø yhoj Judea.

5

- ¹ Mänit Jesús ñöçxcumbä jim Jerusalén xøøhajpä. Ja'a judíos xioøhajxy hänajty jadaañäp.
- ² Jimä tsiidaact jaduñ tu'ug xioøhaty Betzata, ja'a hebreohayuuc-haamby. Jimä tsiidaact mädoøyyä maa ja'a meegtoo'taactän. Mägoøç-hit ja'a tøjwiing wäditiä jim maa ja'a tsiidaactän.
- ³ Mayyá pa'amjäya'ay hänajty jim quio'na'ay møødä wiindspä møødä tecymia'adpä møødä tecymiucypiä. Jim hajxy hänajty yhahixy coo ja'a nøø jaduñ jädsenyó'oyät.
- ⁴ Wiingumänaa ja'a Dios mioonsä tsajpootypä hänajty tu'ug quiäda'agy nøøyagjädsenyohbiä maa ja'a tsiidaactän. Pero cab hänajty quiähxø'ogy. Nägooyyä ja'a nøø hajxy hänajty jaduñ yhixy tiägø'øy jädsenyohbiä, mänitá pa'amjäya'ayhajxy tiägø'øy nøøjooty. Ja'a hänajty jayøbajt tehñ tiägøøçhohmbä, je'eds hänajty jaduñ møcpøjp niduihm. Hoy tyii pa'amä hänajty jia møødä, yajnajxyp je'e.
- ⁵ Jim jäya'ay hänajty tu'ug pia'amgo'na'ay. Miähii'xmajmocxtägøøgmumjtpä hänajty jim tøø yhity.
- ⁶ Coo Jesús ja'a pa'amjäya'ay jaduñ yhijxy, mänit Jesús yajtøøyy:
—Nejy, mmøcpøgaambä.
- ⁷ Mänitá pa'amjäya'ay yhadsooyy:
—Cábøch nbøn pónhøch xpiäda'agäp nøøjooty coo ja'a nøø tiägø'øy jädsenyohbiä. Cooçh hänajty jii by nja tægø'owa'añ, tøø wiingpä hänajty tiägøøñä.
- ⁸ Mänit Jesús miänaañ:
—Pädø'øg, yajpädø'øg mdo'ogy, yohñä.
- ⁹ Mänitiä pa'amjäya'ay jaduñ jiaançh møcpøjcy. Mänitá miaabejt jiaançh yajpädø'cy yo'oyø'cy. Poo'xxioøjooty hänajty je'e.
- ¹⁰ Mänitá judiøshajxy miänaañ, ñämaayyä ja'a craa ja'a hänajty tøø yajmøcpøgylijäbä:
—Poo'xxioø jäda'a. Cabä cuhdujt jaduñ myiñ coo yø'ø mdo'ogy jäda'a mgapwädítät.
- ¹¹ Mänit jäya'ay yhadsooyy ja'a hänajty tøø miøcpøquiäbä:
—Jaayá'ayhøch tøø xyajmøcpøquiäbä, je'eçh jaduñ xñämaayy cooçh ndo'ogy nya-jpädø'ögät.
- ¹² Mänit miäyajtøøwa:
—Pøn jaduñ tøø xñäma'ay coo mdo'ogy myajpädø'ögät, coo myo'oyø'ögät.
- ¹³ Cabä mähdiojç ñä'a hadsooyy. Hix, jaançh tehñ ñämay jäya'ayhajxy hänajty jim. Tøø Jesús hänajty yhiçxtägöoyyänä. Paadiä mähdiojç hänajty quia'a najuø'øy waamb yhadsowät.
- ¹⁴ Mänit cueeñtiä, mänit Jesús yhiçxcumbä maa ja'a tsajtojç hamøjpän. Mänit Jesús miänaañ:
—Huuc mädoøw, chaa miich nnämä'awät, tøø miich mmøcpøcy. Ca'a tii pojpä cädieey mduñ coo maas haxøøgmjädät.
- ¹⁵ Mänitá mähdiojç hoy ñägapxy maa ja'a judiøshajxiän coodäm Jesús je'e, ja'a hänajty tøø miäyajmøcpøquiäbä.
- ¹⁶ Coo Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä yajcähxø'cy ja'a poo'xxioøjooty, paadiä judíos Jesús hajxy miädsiphajty; paady hajxy wyiinmaayy nebiä Jesús hajxy yaghó'ögät.
- ¹⁷ Mänit Jesús miänaañ, ñämaayyä ja'a judiøshajxy:
—Cábøch nDeedy mänaa tiuumbädø'øy. Jäda'anäbaadyñä tiuñ. Páadyhøch jaduñ nbaduumbä, hoy jaduñ jia poo'xxioøjootiä.

¹⁸ Paady hajxy jia wiinmaayy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät, coo Jesús ja'a hoy-yagjuoññäjatyp ja'ajcähxó'y ja'a poo'xxiööjooty, mөөd coo jaduhñ miänaañ cooc Dios Tieedyhaty, mөөd coo yajnimiäbaatä nebiä Diosän.

¹⁹ Mänit Jesús miänaañ, ñämaayyä ja'a judioshajxy:

—Chaads mijts tehñ töyhajt nnämä'awät, cáböch nhamdsoo tuung nduñ; jadúhñhöch nduñ nébiöch nDeedy jim tiuñän. Nebiätýhöch nDeedy tiuñ, jadúhñhöch nduumbä.

²⁰ Xchójpöch nDeedy. Xyajnähixóöbiöch nebiaty je'e tiuñ. Maas hoy-yagjuoññätýhöch nDeedy xyajnähixó'owa'añ neby hajxy myagjuó'owät.

²¹ Yagjujypiójpöch nDeedy ja'a ho'ogyjiäya'ay. Jaaná jadúhñhöch nyagjujypiógaambä, pönjátýhöch nyajnähdjäp.

²² NDéedyhöch, cab je'e pön yajcumädowa'añ. Hööch je'e töö xquiuhdujtm'o'y cooöch jáya'ay nyajcumädowät, ja'a hajxy ca'a mädia'agymiäböjpä.

²³ Páadyhöch jaduhñ töö xquiuhdujtm'o'y cooöchä jáya'ayhajxy ween xwyiingudsähgö'oy nébiöch nDeedy wyingudsähgö'oyijjän. Pönjátýhöch hajxy xquia'a wiingudsähgö'oby, ni nDéedyhöch hajxy xquia'a wiingudsähgö'oyyabä, ja'a'ach töö xquiéxiäbä.

²⁴ Chaads mijts tehñ töyhajt nnämä'awät, pönjaty höjts nmädia'agy hajxy xmiäbögaanäp mөөdhöch nDeedy, töö ja'a haxöggpä hajxy quiöxy najtshixöñä. Je'eds hajxy cöjxta'axiöö jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän. Cab hajxy je'e mänaa quiumädowa'añ.

²⁵ Ja'a hajxy ca'a mäböjpä, töö yhabaady cooöchä nmädia'agy hajxy xmiäbögaanä. Cooöchä nmädia'agy hajxy jaduhñ xmiäböjcät, jaduhñ hajxy jiugyhada'añ cöjxta'axiöö nebiä Dios jiugyhatiän.

²⁶ Miөөdhöch nDeedy cuhdajt coo jáya'ayhajxy ñämä'awät coo hajxy jaduhñ jiugyhádat tsajpootyp cöjxta'axiöö. Je'e'ch cuhdajt töö xmio'oy cooöchä jáya'ayhajxy jaduhñ nnämä'awät coo hajxy jim yhidät cöjxta'axiöö.

²⁷ Cooöch je'eduhñ töö xwyiinguexy, páadyhöch jaduhñ töö xquiuhdujtm'o'y cooöch nyajnähdjät nebiaty jáya'ayhajxy jiädät.

²⁸ Ca'a hajxy myagjuó'oy. Habaadaamb je'e cooöchä ho'ogyjiäya'ayhajxy nyaaxpádsöma'añ. Mänitöch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä.

²⁹ Mänit hajxy nägöxiä quiöxy jutpádsöma'añ mäduhñtiä hajxy hánajty töö yho'ogy. Ja'a'ach nmädia'agy hajxy hánajty töö xquia'a mäböjcäbä, je'eds hajxy nөcxaamb tsajpootyp. Ja'a'ach nmädia'agy hajxy hánajty töö xquia'a mäböjcäbä, je'eds hajxy ca'awaamb haxöggtuum.

³⁰ Nyajtödiägööbiöch nébiöch nDeedy xñäma'ayän. Ca'a yhööchä nhamdsoo wiinmahñdy nyaghijpy. Ngudiümbiöch jaduhñ nébiöch nDeedy xmiägapxy xyhane'emiän. Cooöch jaduhñ ngudiüñ, páadyhöch ja'a töyhajt nyecy cooöch nyajtödiägö'oy.

³¹ Cooöch häxöpy hamdsoo nniñägapxyii, mänit hajxy cu mmänaañ cooöchä töyhajt nga'a mädia'agy.

³² Jiichä wiingpä xñägapxy; nnajuööbiöch coo ja'a töyhajt je'eduhñ yecy. Díöshöch je'e xñägaxp.

³³ Tөөöch mijts hoy xyajtöy maa Juangän pө Díöshöch töö xjiaan'ch quexy. Mänitä Juan ja'a töyhajt hajxy xmiooy.

³⁴ Pero hööch, ca'a jiäyá'ayhöch töö xyhawaanä cooöch Dios töö xquiexy. Nyagjah-miөjchpöch mijts nebiä Juan hajxy töö xyhawaanän cooöch Dios töö xquiexy, neby hajxy jaduhñ mnähwa'ads mguhwá'adsät.

³⁵ Yajwa'xyp ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy hijty. Xyajnähixö'oby hajxy hijty neby hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät. Hoy ja'a miädia'agy hajxy hijty mmädöowä. Pero cabä miädia'agy hajxy hijty mnähbögaanä.

³⁶ Ndüümbiöch nébiöch nDeedy töö xyhane'emiän. Cooöch jaduhñ nduñ, cähxö'p jaduhñ cooöch nDeedy töyhajt töö xquiexy. Cooöch hajxy jaduhñ xyhixy nébiöch nduñän, páquiöch nmädia'agy hajxy xmiäböjcät, hoy ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy töö mga'a ja mäböjcä ja'a hööchcөxpä cooöch xñägapxy.

³⁷ Ja'a nDéedyhöch, ja'a'ach töö xquiéxiäbä, hööchcөxpä jii by töö xyajcujaayii maa Diosmädia'aguian. Pero cab hajxy mnajuó'oy cooöch nDeedy ja'a miädia'agy jaduhñ nmädiaac. Cab hajxy mnajuó'oy cooöch jaduhñ nduñ nébiöch nDeedy tiuñän.

³⁸ Pero cáböch mijts nDeedy ja'a miädia'agy töö xmiäböjcä, ja'a'ach töö xquiéxiäbä. Coo hajxy häxöpy töö mmäböcy, cu xmiäböjcöch mijts ja'a nmädia'agy.

³⁹ Myajmädiaac-ho'py ja'a Diosmädia'agy hajxy, ja'a jecy mähmööyyabä cujaay. Paady hajxy jaduhñ myajmädiaac-ho'ogy coo tyijy hajxy jaduhñ mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän. Chaads mijts hajxy nnämä'awät, cooöch nmädia'agy hajxy xyajtuñät, mänit hajxy jaduhñ mjugyhádat. Pero höyhöch Diosmädia'agy xjia nägapxy,

⁴⁰ cáböch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbögaanä. Cooöch mijts nmädia'agy hamuumdu'joot xmiäböjcät, mänit hajxy mäböcy mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän.

⁴¹ Cáböch nmöjpäda'agy, höyhöch jáya'ayhajxy xquia'a ja wiingudsähgö'oy.

⁴² Nnajuðbiøch coo mijts Dios mga'a tsocy.

⁴³ NDéedyhøch tøø xjia hamdsoo quexy. Pero cábøch mijts nmädia'agy xmiäbøgaanä. Coo wiingpä miédsät, je'eds mijts ja'a miädia'agy paquiä mmäbøgaanäp.

⁴⁴ Cábøch mijts nmädia'agy hoy xmiäbøgaanä. Jia tsojpy ja'a mjoothajxy jaduñ coo jäya'ay hajxy xwyiingudsähgø'øwät. Pero cabä mjoothajxy chocy coo Dios hajxy xchögät.

⁴⁵ Ca'a yhøøchä mijts jim nnäxø'øwø'øwaamby maa Dios wyiinduumän. Ja'a Moisésäts mijts jaduñ xñäxø'øwø'øwaamb. Mmänaamb hajxy jaduñ coo tyijy Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä.

⁴⁶ Coo mijts cu mjaançh mäbøjcy, cu xmiäbøjçøch nmädia'agy hajxypä. Høøchcøxpä Moisés jaduñ jecy quiujahy.

⁴⁷ Pero pø cab hajxy mmäbøga'añ nebiä Moisés jecy quiujahyyän, ni høøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaanäbä.

6

¹ Cumejtspo'o cudägøøgpø'o Jesús jim ñøcxy mejyhawiimb. Mejtstu'u ja'a mejy xiøhaty Galilea møød Tiberias.

² Nämay Jesús hänajty pianøcxyii jäya'ayhajxy. Paady hänajty pianøcxyii coo hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty tøø yajcähxø'øgy, møød coo pa'amjäya'ay hänajty tøø yajmøcpøcy.

³ Mänit Jesús hajxy jim wyiimbejty maa ja'a tunguhduumän møødä jiamiøødhajxy. Mänit hajxy jim yhøøxtaacy tunguhduum.

⁴ Mäwiingooomb ja'a pascuaxøø hänajty, ja'a judiøshajxy yagjätäbä.

⁵ Mänit Jesús wyiinee'ppejty coo jäya'ay hänajty may pianøcxyii. Mänit Jesús ja'a Felipe ñämaayy:

—Maa ja'a caayyøøc hajxy nbäatämät coo yø'øya'ay hajxy nyajcäayämät nämay.

⁶ Paadiä Jesús jaduñ miänaañ, yhuuc nä'a mädia'agyhixaamby hänajty waambä Felipe hänajty yhadsowa'añ. Tøø Jesús hänajty hamdsoo wyiinmay nebiä jäya'ayhajxy hänajty yajcaya'añii.

⁷ Mänitä Felipe yhadsooyy:

—Ni mejtsmägo'x denariojuy ja'a tsajcaagy quia'a mädyhädät, hoy hajxy tu'lii'xyjaty cu nja móoyyäm.

⁸ Andrés ja'a Jesús ja'a jiamiøød hänajty tu'ug xiøhaty, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Mänitä Andrés ja'a Jesús ñämaayy:

⁹ —Chaadsä pigäna'c ja'a cebadatsajcaagy miøødä mägoøxcä, møødä hacx metscä. Pero cab jaduñ miädøyhädät. Hiç, majiäya'ay yø'øduñ.

¹⁰ Mänit Jesús miänaañ:

—Näma'aw hajxy ween hajxy yhøøxta'agy.

Møj jim miøøjootä. Jim hajxy yhøøxtaacy ja'a mägoøxmilpä ya'adiøjç-hajxy møødä to'oxiøjç-hajxy hawiing.

¹¹ Mänit Jesús ja'a tsajcaagy quioondsooyy. Mänit Jesús Dios jaduñ ñämaayy: “Dioscujú'uyäp.” Mänit Jesús ja'a jiamiøød ja'a tsajcaagy miooyy. Mänitä jiamiøød ja'a tsajcaagy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä maa jäya'ayhajxy hänajty yhäña'ayän. Møødä hacx hajxy yajmäwa'xøøbiä. Jaduññtiä jäya'ayhajxy miooyy mäduññtiä hajxy hänajty quiaa'añ.

¹² Coo hajxy quiaabiädøoyy, mänit Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Yajpäðø'og tsajcaagyquiaadiuc hajxy møødä hacxtsu'tstuc, neby hajxy jaduñ nga'a nähguéécämät.

¹³ Mänit ja'a tsajcaagyquiaadiuc hajxy cøjx yajpäðø'ogy møødä hacxtsu'tstuc. Mä-jmetscach hajxy yaghujch ja'a tsajcaagyquiaadiuc.

¹⁴ Coo jäya'ayhajxy yhiyx nebiä Jesús ja'a tsajcaagy hänajty tøø yajwa'añguiojjiän, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä:

—Pues tehñ tiøyhajt, yø'øds je'e, ja'a hajxy hijty nhahjxämbä coo hajxy hijty xñämedsäänäm nebiä Diosmädia'agy miäna'añän.

¹⁵ Coo Jesús ñajuøøy coo hänajty nøcxy piäda'aga'añii gobiernä mädsibø'øbä, mänit jim choñnä. Mänit jim ñøcxnä nidiuhñ tunjoot.

¹⁶ Coo chuujøøyy, mänitä Jesús jiamiøødhajxy yhädaacy mejypia'a.

¹⁷ Mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Jim Capernaum hajxy hänajty ñøcxa'añ mejyhawiimb. Wiingoods hänajty. Cahnä Jesús ja'a jiamiøød hänajty piaadyñä.

¹⁸ Mänitä poj piäðø'cy møc. Mänitä mejy chajcujy cøxp.

¹⁹ Mägoøxkilómetro tädujkilómetro hajxy hänajty tøø ñøcxy, mänitä Jesús hajxy yhiyx coo ja'a barco hänajty tøø ñajtspaaðø'oy. Yohby Jesús hänajty mejywyiing. Mänitä jiamiøødhajxy chähgøøbiøjcy.

²⁰ Mänit hajxy ñämaayyá:

—Ca'a hajxy mdsáhgø'oy; Jesúshøch høøch.

²¹ Mänit hajxy jiootcugøøyy. Mänitä Jesús yajtägøøyyá barcojooty. Mänitiä hajxy jim miejtsnä mejypia'a maa hajxy hánajty ñøcxian.

²² Cujaboom, jimnä majiäya'ayhajxy hánajty mejyhawiimbä, maa hajxy hánajty tøø yajcayiiän. Ñajuøøby hajxy hánajty coo Jesús hánajty tøø quia'a møødtu'ubøgyii ja'a jiamioødhajxy quipxy. Hijxä ja'a Jesús jiamioødhajxy coo hajxy tiu'ubøjcy barcojooty ja'a majiäya'ayhajxy. Jagoo barco hánajty tu'ug; je'e hajxy hánajty tøø yajtu'ubøcy.

²³ Mänitä barco hajxy yajmejch wiingpä, ja'a Tiberiastsohmbä. Jim hajxy miedsøøyy maa jäya'ayhajxy hánajty tøø chajcaagyquaiyyän, mänaa Jesús ja'a Dioscujú'uyap yequiän.

²⁴ Coo ja'a majiäya'ayhajxy yhiixy coo Jesúshajxy quia'a jiiän, mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy Jesúshøxtaabiä. Jim hajxy ñøocy mejyhawiimb jim Capernaum.

²⁵ Coo hajxy jim miejch mejyhawiimb, mänitä Jesús hajxy jim piaaty. Mänit Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsón, mänaa mmejch.

²⁶ Mänit Jesús miänaañ:

—Chaadš mijs tehñ tiøyhajt nnámá'awät, páadyhøch mijs hijty xyhøxta'ay coøch mijs je'e cu'uxiä nyajcaayy. Cábøch mijs je'e xmiäyajtøwa'añ tiiguiøxpøch ja'a hoy-yagjuøøñäbä coo nyajcähxø'cy.

²⁷ Paady hajxy mduñ, jaduñä cay hu'ugy hajxy mbaady. Pero chaadš mijs nnámá'awät jadunajtä coo hajxy mhøxtá'awät neby hajxy mjugyhádat nebiä Dios jiyughatiän. Høøch mijs cuhdujt nmo'owaamby coo hajxy jaduñ mjugyhádat. Páadyhøch mijs jaduñ nmo'owa'añ, coøchä Dios tøø xquiuhdujtmø'oy, høøch ja'a Diosquexypä.

²⁸ Mänit Jesús miäyajtøøwa:

—Neby højts ngudiünät nebiä Dios choquiän.

²⁹ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Chojpy ja'a Dios coøch mijs ja'a nmädia'agy xmiäbøjcät, ja'a'ach tøø xquiéxiäbä.

³⁰ Mänitä Jesús miäyajtøøwägumbä:

—Tii hijxtahnd hoy-yagjuøøñäbä myajcähxø'øgaamby neby højts miich ja'a mmädia'agy jaduñ nmäbøjcät coo miich ja'a Dios tøø xquiexy.

³¹ Ja'a hajxy hijty nhaphájtäm ndeedyhájtäm ja'a jecypia, jimä maná hajxy quiaayy maa hánajty pøn quia'a tsäna'ayän. Moisés ja'a maná yajwa'añguioj. Ja'a maná, nebiä tsajcaaguiän je'e. Jiiby jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Yajcaayyä jäya'ayhajxy ja'a tsajcaagyhajpä ja'a tsajpootyptsøhmbä. Dios jaduñ quejx."

³² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaadš mijs tehñ tiøyhajt nnámá'awät: Caha Mioisésä mijs ja'a tsajcaagy xyajnäguejx ja'a tsajpootyptsøhmbä. Dios, je'eds hajxy je'e xyajnäguejx. Je'eds hajxy je'e xquiuhdujtmø'owaamby coo hajxy jim mdägø'øwät tsajpootyp.

³³ Ja'a Dios tøø quiéxiäbä, jim tsajpootyp je'e tøø choøn. Paady je'e yaa tøø quiäda'agy neby mijs xquiuhdujtmø'owät coo hajxy mjugyhádat nebiä Dios jiyughatiän.

³⁴ Mänitä Jesús ñämaayyá:

—Højts yø'ø tsajcaagy móoyäc cøjxta'axiøøbä, ja'a tsajpootyptsøhmbä.

Paady hajxy jaduñ miänaañ coo hajxy quia'a wiinjuøøyy coo Jesús jaduñ ñiñänøøma hamdsoo coo je'e tøø quiexyii ja'a Dios.

³⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch je'e, ja'a Dios tøø quiéxiäbä. Cuhdujtyéjppøch coo hajxy jim tiägø'øwät tsajpootyp pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Cøjxta'axiøø hajxy jim yhidät.

³⁶ Pero mijs, cábøch ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä, hoy hajxy tøø mja hixy coøchä hoy-yagjuøøñäbä tøø nja yajcähxø'øgy.

³⁷ Pønjátyhøch ja'a nDeedy jaduñ xyajcø'øwaanøøby, je'echä nmädia'agy xmiäbøgåanäp. Nguhøgåambøch hajxy je'e.

³⁸ Páadyhøch tøø ndsoøn tsajpootyp coøch ngudiünät nébiøch nDeedy xyhane'emiän, ja'a'ach tøø xquiéxiäbä. Cábøch ja'a nhamdsoo wiinmahndy nyaghida'añ.

³⁹ Cábøchä nDeedy miäna'añ coo hajxy haxøøgtuum quiá'awät, ja'a'ach hajxy tøø xyajcø'øwaanø'øyábä, coo ja'a xøø jumøjt jaduñ yhabéjnät. Pero jaduñ miäna'añ coøch hajxy nyajnøcxät tsajpootyp.

⁴⁰ Jadúñhøch ja'a nDeedy miäna'añ coo hajxy cøjxta'axiøø jiyugyhádat neby jaaya'ay jiyughatiän, pønjaty jaduñ najuøøby coøchä Dios xyHuunghaty, pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Je'ech hajxy jim nyajnøcxaamby tsajpootyp coo ja'a xøø jumøjt yhabéjnät.

⁴¹ Coo Jesús miädiaacpäðøøyy, mänit tiägøøyyä wiingapxpéjtäbä ja'a judiøshajxy. Paadiä wyiingapxpejtä coo hánajty tøø miäna'añ coo jim choøn tsajpootyp.

42 Jaduhñ hajxy ñiñãmaayyã:

—Jesús yø'øya'ay xiðhaty; José yhuung yø'ø. Nhixyhájtãm ja'a tiaj tieedy yø'ø. Høhndaacp yø'øduhñ cooc tyijy jim tøø choonñ tsajpootyp.

43 Mänitã Jesús ja'a judíos yhojy:

—Ca'a hajxy mgapxtãgøonã.

44 Pøñhøch ja'a nDeedy yajnãhdijpy, je'eçhã nmãdia'agy xmiãbøgãanãp. Je'eçh nyanjønxcxaamby tsajpootyp coo ja'a xøø jumøjt yhabéjnãt.

45 Jiiby jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmãdia'aguiã coo Dios jäya'ay nägøxiã yajnãhixø'øwa'añ. Pøñjãtyhøch ja'a nDeedy ja'a miãdia'agy tøø xwyijnjuøyyã tøø xyhabøjcã, je'eçhøch ja'a nmãdia'agy tøø xmiãbøjcã.

46 *Cãbøch nDeedy mãnaa yhixyii jäyã'ayãm; høøch nidiuhñ tøø nhixy. Jimhøch ndsooñ Dioswiinduum.

47 Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnãmã'awãt, pøñhøch nmãdia'agy xmiãbøjcãp, je'eds jugy-hadaamby cøjxtã'axiøø nebiã Dios jiugyhãtiã.

48 Høøch hajxy jaduhñ jim nyajtãgø'øwaamby.

49 Ja'a nhaphãjtãm ndeedyhãjtãmhajxy, ho'c hajxy je'e, hoy ja'a manã hajxy jia caayy pactuum. Ja'a manã, mãjaayec jaduhñ. Pero paquiã ja'a miãjaahajxy quiøjxy.

50-51 Høøch, páadyhøch tøø ndsooñ jim tsajpooty nébiøch jäyã'ayhajxy jim nyajtãgø'øwãt. Jim hajxy yhida'añ cøjxtã'axiøø pøñjãtyhøch nmãdia'agy xmiãbøjcãp. Nnãhdugãambjøch ja'a nni'x ja'a ngopc. Nnãhho'tu'udãambjøch jäyã'ayhajxy nägøxiã.

52 Mänitã judíoshajxy yajcapxiøoyy ja'a Jesús ja'a miãdia'agy:

—Nejy, xmiø'owãanãm yø'øya'ay ñi'x quiopcãda'a coo ndsút'sãmãdã.

53 Mänitã Jesús ñãmaayy ja'a judíoshajxy:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnãmã'awãt, høøch ja'a Diosquexypã, cooçh mijts ja'a nni'x ja'a ngopc xquia'a tsút'sãt, cooçh mijts ja'a nnø'ty ja'a njoot xquia'a húucãt, cab hajxy jim mdãgø'øwãt maa Dioswiinduumãn.

54 Pøñjãtyhøch ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsãp, pøñjãtyhøch ja'a nnø'ty ja'a njoot xyhúucãp, je'eds je'e hidaamby cøjxtã'axiøø jim tsajpootyp.

55 Tsu'tsøc-høch ja'a nni'x ja'a ngopc; huucøc-høch ja'a nnø'ty ja'a njoot.

56 Pøñjãtyhøch ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsãp, pøñjãtyhøch ja'a nnø'ty ja'a njoot xyhúucãp, je'eçh jaduhñ nnãnøømby ja'a nmãdiã'agyhøch hajxy xmiãbøjcãp. Je'eçh hajxy nguuhdujtmø'owaamby coo hajxy yhidãt cøjxtã'axiøø jim tsajpootyp. Tu'ugmãdiã'agyhøch hajxy nmøødhida'añ.

57-58 Ja'a nDeedyhøch, ja'açh tøø xquiéxiãbã, je'eçh jaduhñ tøø xquiuhdujtmø'oy cooçh jäyã'ayhajxy jim nyajnøcxãt tsajpootyp, pøñjãtyhøch ja'a nmãdia'agy xmiãbøjcãp. Jim hajxy yhida'añ cøjxtã'axiøø. Ja'a nhaphãjtãm ja'a ndeedyhãjtãm, ho'c hajxy je'e jequiã, hoy ja'a manã hajxy jia caayy. Pero pøñjãtyhøch ja'a nmãdia'agy xmiãbøjcãp, cab hajxy quia'awa'añ haxøøgtuum mãnaa.

59 Jaduhñ Jesús jim miãdiaacy Capernaum coo hãnjaty yajnãhixø'øy tsajtøgooty maa ja'a judíos ja'a Dios hajxy hãnjaty wyiingudsãhgø'øyãn.

60 Coo Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduhñ jim miãdooyy, mänit hajxy näje'e miãnaañ:

—Cab hajxy jaduhñ nguhbøjcãmãt; tsip xex yø'ø mãdia'agy jaduhñ.

61 Ñajuøoyy Jesús jaduhñ nebiaty hajxy hãnjaty miãdia'aguiã. Mänit hajxy ñãmaayyã:

—Nejy, cãbøchã nmãdia'agy hajxy xjiøjyøgø'øwãanãjã.

62 Cooçh mijts xyhãxãt cooçh hãnjaty jim nnøcxxy tsajpootyp, mãnitøch mijts ja'a nmãdia'agy xmiãbøgãanã cooçh jim ndsooñ tsajpootyp, høøch ja'a Diosquexypã.

63 Ja'a mjuøhñdyhajxy, je'eds hajxy yaa xyagjugyhajp. Ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy, cab hajxy je'e yaa xyagjugyhaty. Cooçh mijts ja'a nmãdia'agy xmiãbøjcãt, mänit hajxy mdãgø'øwãt jim tsajpootyp.

64 Pero cahñã hajxy nägøxiã mmãbøcyñã.

Paadiã Jesús jaduhñ miãnaañ, ñajuøøby hãnjaty jaduhñ pøñjaty hãnjaty je'e ca'a mãdia'agymiãbøgaamby. Ñajuøøby hãnjaty je'ebã pøn hãnjaty yegãanãp ho'cøøc. Jãguemiã Jesús jaduhñ ñajuøøby mãnaa ja'a miãgu'ughajpãhajxy tiãgø'øyãn yajnãhixøøbiã.

65 Mänit Jesús miãnãngumbã:

—Pãadyhøch mijts jaduhñ nnãmaayy: “Pøñhøch ja'a nDeedy yajnãhdijpy, je'eçhã nmãdia'agy xmiãbøgãanãp.”

66 Coo Jesús jaduhñ miãdiaacpãdøoyy, mänitã jiamiøødhajxy nãmãy wyiimbijnã. Cabã Jesús hajxy hãnjaty miøødwãditaannã.

67 Mänitã Jesús ja'a jiamiøød miãyajtøoyy ja'a nãmajmetspãhajxy:

—Nejy, xpíuhwa'adsãambøch mijtspã.

68 Mänitã Simøn Pedro yhadsooyy:

—Wiindsón, caj. Tii hõjts miich coo nnä'ä puhwá'adsät. Miich hõjts je'e xyajnáhixøøby neby hõjts jim ndägø'øwät tsajpootyp.

⁶⁹ Nmäbõjcäp hõjts miichä mmädia'agy. Nnajuøøby hõjts coo jim tøø mdsöön maa Diosän, coo mGristähaty, ja'a hõjts hijty nahijxypä, ja'a Dios hijty quixaambiä.

⁷⁰ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Páadyhøch mijts tøø nwiimbiy nébiøch hajxy jaduhñ xmiøødwädítät, mijts ja'a námajmetspä. Pero xii hajxy tu'jáya'ay mmøødá, ja'a møjcu'uwiinmahñdymøødpä.

⁷¹ Ja'a Judas jaduhñ nänøøma, ja'a Simón Iscariote yhuung. Ja'a Judas, je'edsä Jesús hánajty yegaamb ho'cøoc, hoy ja'a Judas ja'a Jesús hánajty jia møødwädity møødá námajtu'ugpáhajxy.

7

¹ Mänitä Jesús tiägøøyy cajpthayohbiä jim Galilea. Cab hánajty jim wiäditaannä jim Judea, je'eguiøxpä coo ja'a judioshajxy hánajty yhøxta'ay nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät.

² Jadáanäp ja'a judíos xiøøhajxy hánajty coo ja'a ramada hajxy yhádiuñ. Jim hánajty jiada'añii Jerusalén.

³ Mänitä Jesús ñämaayyä yhuchhajxy:

—Ca'a yaa mmähmø'øy. Nøcx jim Judea. Ween ja'a mmägu'ughajpähajxy jimä yhuung hijxpä ney miich ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä myajcähxø'øgiän.

⁴ Myajcähxø'py miich hijty maa jáya'ay quia'a mayyän. Pero pø chojpy ja'a mjoot jaduhñ coo ja'a mmädia'agy wiädítät ja'a miichcøxpä, mänit hijxwiinduum myajcähxø'ogät majiäya'ayhagujc.

⁵ Cabä Jesús ja'a miädia'agy hánajty miäbõjcäxä ni ja'a yhamdsoo huchhajxy. Paady hajxy jaduhñ miänaañ.

⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cahnä yhabaadyñä cooñ jáya'ayhajxy nhawáanät pøñhøch høøch. Pero mijts, homiänaajä hajxy jim mnøcxät Jerusalén.

⁷ Caj mijts cu'ug xmiähanhaty. Pero høøch, xmiähanhájpoç cu'ug. Páadyhøch hajxy xmiähanhaty cooñ nnägapxy coo hajxy yhaxøøgwädity.

⁸ Nøcx mijts xøøhat. Cábøch nnøcxa'añ høøch. Cahnä yhabaadyñä cooñ jáya'ayhajxy nhawáanät pøñhøch høøch.

⁹ Mänit Jesús miädiaacpádøøñä. Mänit jim jiaançh mähmøøñä jim Galilea.

¹⁰ Mänit Jesús yhuchhajxy jim ñocxy xøøhajpä Jerusalén. Mänit Jesús jim pianøcxy hamee'ch.

¹¹ Jimä judíos ja'a Jesús hajxy hánajty yhøxta'ay maa ja'a xøø hánajty jiadyiän. Jaduhñ hajxy hánajty miäna'añ:

—Maada'a tyijy je'e.

¹² Mädiäcäp ja'a Jesús hánajty ja'a majiäya'ayhajxy. Naje'e hajxy hánajty miäna'añ cooc yhojiäya'ayä. Naje'e hajxy hánajty miänaambä cooc tyijy yhaxøøgjäya'ayä, cooc tyijy hánajty wiädity cu'ugwiinhøhmbä.

¹³ Pero hamee'ch hajxy hánajty miädia'agy. Hix, chähgøøby hajxy hánajty ja'a judíos wyiindsønñhajxy.

¹⁴ Mägujnä xøø hánajty jiadyii, mänit Jesús tiägøøyy tsajtøogooty yajnáhixøøbiä.

¹⁵ Mänitä judioshajxy yagjuøøyy, miänaañ hajxy:

—Tii yø'øya'ayäda'a coo jiaançh tehñ jiaty madiu'u y caj yhøxpøquiä.

¹⁶ Mänit Jesús yhadsooy:

—Ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa; nDeedyhøch miädia'agy hädaa jaduhñ, ja'açh tøø xquiéxiäbä.

¹⁷ Pøñ jaduhñ cudiunaamb nebiä Dios miäna'añän, je'e najuø'øwaamb coo quia'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa, coo Diosmädia'agy hädaa.

¹⁸ Pøñ jioot jaduhñ tsojp coo yajcumáyät, je'edsä yhamdsoo mädia'agy mädiaacp. Pero chójpjøch njoot coo Dios wyiingudsähgø'øwøøjät, ja'açh tøø xquiéxiäbä. Nmøødhøch ja'a tøyhajt; cábøch nhøñda'agy.

¹⁹ Tøyhajt coo Moisés ja'a ñocy jecy jejcy, túhmäts. Jiiby jaduhñ miäna'añ ñocyyjiooty coo hajxy hoy mjäya'ayhädät. Pero cab hajxy mgudiuñ. Mmänaamb hajxy jaduhñ cooñ hajxy xyagho'oga'añ.

²⁰ Mänitä cu'ug yhadsooy:

—Nej, mguhmäñøøbiä coo jaduhñ mmäna'añ coo hõjts miich nyagho'oga'añ. Pøñdsän miich xyagho'ogaamb.

²¹ Mänitä Jesús miänaangumbä:

—Tähóoc-høch ja'a hoybä tøø nduñ ja'a poo'xxiøøjooty; mänit hajxy myagjuøøyy nägøxiä. Mmänaamb hajxy jaduñ coo hajxy tii nga'a tüünämät ja'a poo'xxiøøjooty; paady hajxy myagjuøøyy.

²² Moisés ja'a cuhdujt jecy yejc coo hajxy mnicircuncidarhadøøjät. (Ca'a Mioisäsä yajtsøhndaac; yhaphajpä tieedyhajpähajxy jecy yajtsøhndaac.) Paadiä mhuung hajxy mcircuncidarhaty hoy jia poo'xxiøøjootiä.

²³ Mgudiuumby hajxy jaduñ nebiä Moisés ja'a cuhdujt jecy yejquiän; pero mjootma'p hajxy cooçhä jäya'ay tøø nyajmøcpøcy ja'a poo'xxiøøjooty.

²⁴ Cabä jäya'ay hajxy paquiä mwiinmahñdyhixät nebiä wyiinmahñdy je'e. Coo jecy nmøødhidät, mänitäs ja'a wyiinmahñdy je'e mhíjxät. Cooçhä pa'amjaya'ay tøø nyajmøcpøcy ja'a poo'xxiøøjooty, paady hajxy jaduñ mmäna'añ cóogøch tyijy ja'a haxøøgwiiinmahñdy nmøødä. Mmänaamb hajxy jaduñ coo tii nga'a tüünämät ja'a poo'xxiøøjooty. Pero Dios mänaamb coo yhahixø'øcy coo hajxy ndüünämät.

²⁵ Mänitä Jerusaléngpä jäya'ayhajxy näje'e tiägøøyy mänaambä:

—Yø'øds hajxy yhøxtaaby coo hajxy yagho'oga'añ.

²⁶ Xiidsä quiapxy majiäya'ayhagujc, y caj waamb ñäma'ayii. Nej, mänaamb højts nwiindsøñhajtämhajxiäda'a coo yø'ø Miesiasä, ja'a hajxy nhahíjxämbä.

²⁷ Nnajøøyyäm hajxy maa yø'øya'ay chooñ. Pero ja'a Mesias, ja'a gobiernähadaambä, cab hänäjty yajnajuo'owa'añ maa hänäjty chooñ.

²⁸ Jiibiä Jesús hänäjty yajnahixø'øcy tsajtøgooty. Coo jaduñ miädooyy waambaty hajxy hänäjty miäna'añ, mänitä møc miänaañ:

—Xyhixyhájpøch hajxy. Mnjajuøøby hajxy maaçh ndsooñ. Pero ca'a yhøøçhä hamdsoo tøø nwiinmay cooçh yaa ngädä'agät. Ja'a nDéedyhøch tøø xquiexy. Pero cab hajxy mnajuø'øy.

²⁹ Nhíxyhøch je'e. Jímhøch ndsooñ. Je'eçh jaduñ tøø xquiexy.

³⁰ Coo Jesús jaduñ miänaañ, mänitä jia madsaana. Pero caj ñä'a yajmajch. Cajnä hänäjty yhabaadyñä coo Jesús yagho'ogøøjät.

³¹ Hoy ja'a Jesús hänäjty jia madsa'añii, nämay ja'a Jesús ja'a miädia'agy hänäjty miäböjçäxä. Mänit hajxy miänaañ:

—Coo ja'a Mesias jaduñ miédsät, ja'a hajxy nhahíjxämbä, nej, maas hoy-yagjuøøñajty ja'a Mesiasäda'a yajcähxø'øga'añ quejee nej yø'øya'ay jaduñ yajcähxø'øguiän.

³² Mänitä fariseoshajxy jaduñ miädoyhajty waambaty Jesús hänäjty miädia'agyii. Mänitä policiahajxy quiejxä coo Jesús hajxy miädsät. Ja'a fariseoshajxy jaduñ mäguejx møødä tieedywiindsøñhajxy.

³³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábøch mijs jecy nmøødhidaannä. Nøcxáañnøbøch maachä ndsohñän.

³⁴ Xjia høxta'awáambøch hajxy, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy jim hoy mnøcxät maach nhida'añän.

³⁵ Mänitä judiøshajxy ñiñämaayyä:

—Maa yø'øya'ayäda'a ñøcxa'añ coo hajxy jaduñ nga'a páatämät. Nej, nøcxaambäda'a jim maa ja'a judiøshajxy wa'xyjaty çhänä'ayän maa ja'a hajxy ca'a Israelpähajpä, coo Diosmädia'agy yajnahixø'øwät ja'a hajxy ca'a judiøshajpä.

³⁶ Tiüda'a tyijy coo miäna'añ cooc hajxy nja høxta'awáañäm, pero cábäc hajxy nbaadaañäm, y cooc hajxy hoy nga'a nøcxämät maa yhida'añän.

³⁷ Coo ja'a xøø hänäjty miayaannä, ja'a møjxøøjooty, mänitä Jesús tiänaayø'øcy. Mänitä møc miänaañ:

—Pøñ tødsøøyyäp, ween yaa myiñ maach høøçhän, ween min yhu'ugy mädyíboch nmo'owaamby.

Jaduñ Jesús yajnimiäbaatä nebiä møjnøøgopcän. Mänitä miänaangumbä:

³⁸ —Pøñjatyhøch ja'a nmädia'agy xmiäböjçäp, je'eçhä nmädia'agy xyajwa'xtägájsäp, nebiä Diosmädia'agy miäna'añän.

³⁹ Jaduñ Jesús miänaañ, pøñjaty ja'a miädia'agy mäbögaanäp, mänitä Dioshøpíritu mio'owa'añii. Cahnä Dioshøpíritu hänäjty quiäda'agyñä. Cahnä Jesús hänäjty yagho'ogyü; cahnä hänäjty yhoodiägachñä maa ja'a Tieediän.

⁴⁰ Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miädooyy nebiä Jesús hänäjty tøø miädia'aguiän, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Tehm tiøyhajt ja'a Dios ja'a quiugapxy yø'ø, ja'a Dios hijty quiexaambä.

⁴¹ Näje'e hajxy miänaambä:

—Ja'a Mesias yø'ø, ja'a gobiernähadaambä.

Pero näje'ehajxy miänaambä:

—Pero cabä Mesias jim choona'añ Galilea.

⁴² Jaduñ Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a Mesias ja'a David yhaphada'añ tieedyhada'añ, y cooc jim choona'añ Belén maa ja'a David jecy çhänäayyän.

⁴³ Coo hajxy hānajty jaduhñ miādia'agy, cab hajxy hānajty tu'ugmādia'agy ñibiaadyii ja'a Jesúscøxpā.

⁴⁴ Nāje'e ja'a Jesús hajxy hānajty jia madsa'añ, pero caj pøn ñā'ā majch.

⁴⁵ Mānitā policiahajxy wyiimbijty maa ja'a teedywiindsønñhajxiān, maa ja'a fariseosha-jxiān. Mānitā policiahajxy ñāmaayā:

—Tii hajxy coo mga'a yajmejch.

⁴⁶ Mānit hajxy yhadsooyy:

—Cab jaduhñ pøn mānaa miādia'agy nej yø'øya'ay miādia'aguiān.

⁴⁷ Mānitā fariseoshajxy miānaañ:

—Cab jaduhñ yhooyā coo mijts jaduhñ tøø myajwiinhøhmbā.

⁴⁸ Caj yø'øya'ay ja'a miādia'agy miābøjcāxā ja'a wiindsønñhajxy møødā fariseoshajxy.

⁴⁹ Pero yø'ø cu'ughajxy, cabā jecyquihdujty hajxy jiaty. Ween hajxy chaachpøcy.

⁵⁰ Jimā Nicodemo hānajty, ja'a Jesús hānajty tøø ñāhøyyābā. Fariseohajp hānajty je'ebā. Mānitā Nicodemo miānaañ:

⁵¹ —Cab højts nguhdujhājtām jaduhñ myiñām coo jāya'ay nyajcumādóowāmāt coo hānajty tøø nga'a mādia'agymiādóowām jayøjp.

⁵² Mānitā Nicodemo wyiinwohñā ñāmaayā:

—Jaduhñ miich mbamādiaacpā nebiā Galileabā jāya'ayhajxy miādia'aguiān. Huuc tehñ yajmādia'ag ja'a Diosmādia'agy. Cab jaduhñ jiihy maa myiñ coo ja'a Dios ja'a quiguapxy jim choona'añ Galilea.

⁵³ Mānit hajxy ñøcxnā maa ja'a tiøjc-hajxiān.

8

¹ Mānitā Jesús jim ñøcxy maa ja'a tuñ jaduhñ xiøhatiān Olivos.

² Cujaboom jopyjiajjo'øgyñā, mānitā Jesús ñøcxy maa ja'a tsajtøjcān. Mānitā Jesús ja'a cu'ug ñāmejtsā. Mānitā Jesús yhāñaaguiādaacy, tiägøoyy yajñāhixøbibiā.

³ Mānitā to'oxiøjc tu'ug yajmejtsā maa Jesúsān. Ja'a cuhdujtyajñāhixøbibiāhajxy māyajmejts møødā fariseoshajxy. Paadiā to'oxiøjc hānajty tøø miachii coo hānajty tøø tiu'uma'ady tøø tiu'udāgoy. Mānitā to'oxiøjc jim yajñøcxā maa ja'a cu'ughagujcān.

⁴ Mānitā cu'ug ja'a Jesús hajxy ñāmaayy:

—Wiindsøn, paady hādaa to'oxiøjc tøø miachii coo tøø piaadyii wiingya'adiøjmøød.

⁵ Jiihy maa ja'a Diosmādia'aguiān, jiihbiā Moisés hajxy xyhanéhñām coo ja'a to'oxiøjc jaduhñbā hajxy nguhgā'tsāmāt. Miichāts, waamb miich mmānaambā.

⁶ Paady hajxy jaduhñ yajtøoyy, coo hajxy hānajty miādowa'añ pø tu'ugmādia'agy ja'a Jesús hānajty møødā Diosmādia'agy. Yhøxtaaby hajxy hānajty nebiā Jesús hajxy ñāhwaambédāt coo hāxøpy quia'a tu'ugmādia'aguiān. Pero cabā Jesús waamb yhadsooyy. Mānitā Jesús ñāaxcooyy. Mānitā tiägøoyy jahbiā cø'øhaam naaxwiin.

⁷ Mānitā Jesús jaduhñ miāyajtøowāgumbā. Mānit yhāñaaguiøgy. Mānit miānaañ:

—Pønā pojpa cādieey ca'a møød, ween quia'tstsooñ.

⁸ Mānitā Jesús ñāaxcøogumbā. Mānit tiägøoguiumbā jahbiā naaxwiin.

⁹ Coo hajxy jaduhñ miādooyy nebiā Jesús hānajty tøø miāna'añān, mānit hajxy je'e tiu'ubøjnā hanidiuhñjaty. Ja'a møjpā, je'e jawyiin tehñ tiu'ubøjtsøhñ. Niñajuøoyyā hajxy hamdsoo coo ja'a pojpa cādieey hajxy hānajty miøødā, paady hajxy tiu'ubøjcy. Mānāmetscā Jesús ja'a to'oxiøjc miøødmāhmøoyy. Jimā to'oxiøjc hānajty tiāna'ay Jesús ja'a wyiinduum.

¹⁰ Mānitā Jesús yhāñaaguiøgy. Mānitā Jesús ja'a to'oxiøjc ñāmaayy:

—Maa jaaya'ayhajxy, ja'a hajxy hijty xquihga'adsaambā. Nej, caj pøn tøø xñā'ā cuhga'ačhā.

¹¹ Mānitā to'oxiøjc yhadsooyy:

—Wiindsøn, caj.

Mānitā Jesús miānaañ:

—Ni høøch jaduhñ nga'a mānaambā coo miich myajcuhgā'adsāt. Nøcx; cab jaduhñ haxøog mjatcøøñāt.

¹² Mānitā Jesús miānaāngumbā:

—Jaduhñ māwiinhøch nyajnimiābaadyii nebiā jøønān coočhā jāya'ayhajxy nyajñāhixø'y ja'a tu'u hoybā. Pønjaty ja'a nmādia'agy xplanøcxāāñp, cab jaduhñ wiādita'añ hagoostuum. Cøjxta'axiøø jim yhida'añ tsajpootyp.

¹³ Mānitā fariseos ja'a Jesús hajxy ñāmaayy:

—Hamdsoo miich mniñānømyii. Pero caj miich mnā'ā tømīādia'agy.

¹⁴ Mānitā Jesús yhadsooyy:

—Tømīādiāacpøch, hōyhøch hamdsoo nja niñānømyii. Nñajuøbich maač ndsooñ maač nñøcxy. Pero mijts, cab hajxy mnajuø'y.

¹⁵ Nā'ä nägóoboch mijts xñä'ä nähwaambety. Pero hөөчhā, cábөch jäya'ay nā'ä nägoobā nnähwaambety.

¹⁶ Tөyhájthөch nnä'ägädä mädia'agy. Ca'a yhөөчhā nhamdsoo mädia'agy hádaa; ja'a nDeedyhөчhā miädia'agy hádaa, ja'ačh tөө xquiéxiäbä.

¹⁷ Miimb jaduhñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän, coo jäya'ayhajxy tiu'ugmädia'aguiä nämetscä, pues төyhajt hajxy jaduhñ jejy.

¹⁸ Pues hөjts, tu'ugmädia'agy hөjts mөөdhөch nDeedy cooch je'e tөө xquiexy.

¹⁹ Mänitä fariseoshajxy miänaañ:

—Maa mDeedy.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábөch mijts xñajuө'өy; ni ja'a nDeedyhөch hajxy xquia'a najuөөyyä. Cooch mijts häxөpy xñajuө'өy, xñajuөөyyäbөch ja'a nDeedy hajxy häxөpy.

²⁰ Yajnähihööguijyc ja'a Jesús jaduhñ miänaañ jii by tsajtөгooty, jii by mädөyyä maa ja'a cajän maa ja'a xädө'өн hajxy hänäjty yajnähgäda'aguiän. Pero cabä Jesús hänäjty pөñ miadsa'añii, hoy hänäjty jia mädia'agy cu'ughagujc. Cahnä hänäjty yhabaady coo je'e miadsөjät.

²¹ Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Nөcxäaṅnábөch hөөчh. Xjia hөxta'awáambөch mijts, pөro cábөch hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy hoy mnөcxät maačh nnөcxa'añän. Coo hajxy mho'oga'añ, jii by hajxy mga'awa'añ haxөөgtuum.

²² Mänitä judiөshajxy ñiñämaayyä:

—Nej, hamdsooda'a ñiyagho'oga'añii, coo hajxy jaduhñ nga'a nөcxämät maa ñөcxä'añän.

²³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Yaa mijts mdsooñ, hádaa yaabä naaxwiin. Pero hөөчh, tsajpөotyөch ndsooñ, ca'a yaajä.

²⁴ Tөөчh mijts jaduhñ nnäma'ay, coo hajxy hänäjty tөө mho'ogy, cahnä mbojpä mgädieey hajxy hänäjty xñähwa'ačhñä. Cabä mbojpä mgädieey hajxy xñähwa'adsa'añ coochä nmädia'agy hajxy xquia'a mäböjcät pөñhөch hөөчh.

²⁵ Mänitä Jesús hajxy miäyajtөөyy:

—Pөñäsän miičh.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tөөчh mijts nja hawáañäm pөñhөch hөөчh.

²⁶ Madiú'ujөch nnägäpxät coo hajxy haxөөг mjäya'ayhaty. Cábөch mijts ja'a nmädia'agy xmiäböjcä. Nhawáañäm mijts jaduhñ nebiätyhөch jaaya'ay tөө xñajtsapxөөyyän, ja'ačh tөө xquiéxiäbä.

²⁷ Pero cab hajxy wyiinjuөөyy coo Jesús ja'a Tieedy jaduhñ ñägäpxy.

²⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coočh mijts hänäjty tөө xmiөjpahbety, mänit hajxy mnajuө'owa'añ pөñhөch hөөчh, y coochä nhamdsoo cuhdujt nga'a yajtuñ. Pero jaduhñ nhawáañäm nebiätyhөch ja'a nDeedy tөө xyajnähihö'өy.

²⁹ Xmiөөdwädjipөch je'e, ja'ačh tөө xquiéxiäbä. Cáбөch nidiuhñ tөө xñähgue'egy je'eguiөxpä cooch homiänaajä ngudiuñ nébiөch tөө xyhane'emiän.

³⁰ Coo ja'a Jesús jaduhñ miädiaacy, mänitä miädia'agy miäböjcäxä nämay.

³¹ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a judiөshajxy, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänäjty tөө miäböjcäbä:

—Coočh mijts ja'a nmädia'agy xquiudiúñät homiänaajä, mänitөch mijts hamuumdu'joot xmiөөdwädität.

³² Jaduhñdsä төyhajt hajxy mmөөdhädät cooch ja'a Dios tөө xquiexy. Jaduhñdsä mhaxөөгwiinmahñdy hajxy mnajtshixө'өwät, nebiä möjcu'ugong hajxy jaduhñ xquia'a hané'emät.

³³ Mänitä judiөshajxy yhadsooyy:

—Abraham hөjts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy. Cab hөjts pөñ xyhane'emy. Tii jaduhñ coo mmäna'añ coo hөjts ja'a möjcu'ugong xquia'a hané'emät.

³⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts tehñ tiөyhajt nnämá'awät, pөñjaty ja'a pojpä cädieey jaduhñ mөөd, möjcu'ugong jaduhñ hanehmб.

³⁵ Ja'a moonsähajxy, cab hajxy jim yhyty cөjxta'axiөө maa hajxy quiuduñän. Pero ja'a cumoonsä yhuungä, je'eds jim nä'ägä hijp maa ja'a tiөjcän.

³⁶ Hөөчh, nbuhbédäbөch mijts jaduhñ nebiä mhaxөөгwiinmahñdy hajxy mnajtshixө'өwät, nebiä möjcu'ugong hajxy jaduhñ xquia'a hané'emät.

³⁷ Nnajuóbiøch jaduñ coo Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty. Pero xyagho'ogáambøch mijts, je'eguiøxpá coo hajxy tu'joot mga'a tuna'añ nébiøch mijts nja náma'ayän.

³⁸ Nmädiaacypiøch nébiøch ja'a nDeedy tøø xyajmøødmädia'aguiän. Pero mijts, jaduñ mijts mjäya'ayhaty nebiä mdeedy yaa jiäya'ayhatiän hädaa yaabä naaxwiin, nebiä cu'ug yhane'emiän.

³⁹ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Abraham højts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy.

Mänitá Jesús miänaañ:

—Pø tøyhajt ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty, jaduñ hajxy mjäya'ayhájpät nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtjän.

⁴⁰ Pero xyagho'ogáambøch mijts, hóyhøch mijts ja'a tøyhajt tøø nja yajmøødmädia'agy, mädyíibøch ja'a Dios tøø xyajmøødmädia'agy. Cábøchä Abraham häxøpy xyagho'oga'añ. Caj mijts mjäya'ayhaty nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtjän.

⁴¹ Jaduñ mijts mjäya'ayhaty nebiä mdeedyhajxy jiäya'ayhatiän.

Mänitá Jesús ñämaayyá:

—Tøyhajt højts ja'a Abraham hijty nhaphaty ndeedyhaty. Jaduñ højts njäya'ayhaty nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtjän. Tu'ug højts nDeedy; Dios je'e.

⁴² Mänitá Jesús miänaañ:

—Coo Dios hajxy häxøpy tøyhajt mDeedyhaty, xchøjpøch mijts häxøpy yaabä. Jímhøch tøø ndsooñ maa Diosän; pero yaach nhijnä hädaa yaabä naaxwiin. Ca'a yhamdsoo jóothøch yaa tøø ngáda'agy. Diøshøch xquiejx.

⁴³ Xióøbøch yaa nja mädia'agy; cábøch mijts ja'a nmädia'agy xñä'ä cudiunaañä.

⁴⁴ Ja'a møjcu'ugong hajxy mdeedyhajpy. Jaduñ hajxy mjäya'ayhaty nebiä mdeedy jiäya'ayhatiän. Mänit je'e tiägøøyy jäya'ay-yagho'pá mänaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Cabä hädaa yaabä naaxwiin hoy jiäya'ayhaty. Høhndaacp je'e; jaduñ ñä'ägä cuhdujthaty. Jaduñ jäya'ayhajxy yaa yajnähixø'øyyi ja'a møjcu'uwiinmahñdy.

⁴⁵ Pero høøch, cooçh mijts ja'a tøyhajt nyajmøødmädia'agy, cábøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcä.

⁴⁶ Hopiønä ñajuø'øy cooçhä pojpä cádieey nga'a møødá. Jaduñ hajxy mnajuø'owät cooçhä tøyhajt nmädia'agy.

⁴⁷ Ja'a Dios ja'a yhuungä, miädóowäp je'e ja'a Dios ja'a miädia'agy. Pero mijtsä, caj mijts Dios xyhuunghaty; paadiä Dios miädia'agy hajxy mga'a mädowaanä.

⁴⁸ Mänitá Jesús ñämaayyá ja'a judiøshajxy:

—Nej, cab jaduñ tiøyyä coo jim mdssooñ Samaria, coo møjcu'ugong tøø xyajtägø'øyyä.

⁴⁹ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Cábøchä møjcu'ugong tøø xyajtägø'øyy. Nwiinguhdsähgøøbiøch ja'a nDeedy. Pero cábøch mijts xwyiingudsähgø'øyy.

⁵⁰ Cábøch hamdsoo nmäna'añ cooçh hajxy xwyiingudsähgø'owät. Ja'a nDeedyhøch jaduñ mänaamb. Yajcumädowaamby je'e pønñøch haxøøg xñänøomb.

⁵¹ Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, cooçhä nmädia'agy pøn xmiäbøjcät, ni mänaa quia'a hó'ogät.

⁵² Mänitá judiøshajxy yhadsooyy:

—Hoorä sí, tøø højts nnajuø'øy coo møjcu'ugong tøø xyajtägø'øyy. Tøø ja'a Abraham yho'ogy møødá Dios ja'a quigapxyhajxy. Pero miich mänaamb coo nmädia'agy pøn xmiäbøjcät, ni mänaa quia'a hó'ogät.

⁵³ Nej, maas møc miichä cuhdujt mmøødá quejee ja'a Abraham jecy miøødhajty, ja'a hajxy hijty nhaphajtäm ndeedyhajtämbä. Tøø je'e yho'ogy. Jaduñ ja'a Dios ja'a quigapxyhajxy tøø yho'pä. Pøn tyijy miich coo jaduñ mniñänømyi.

⁵⁴ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduñ yhahixø'øy cooçh hamdsoo nniguiumayøøjät. Pero Diøshøch xquiumaaby, ja'a tyijy mijts mDioshajpy.

⁵⁵ Cähñøch nDeedy hajxy xñajuøøyyä. Pero høøch, nhíxyhøch høøch. Cooçh nmäná'anät cooçh nga'a hixiä, høhnda'agäbøch jaduñ nej mijts mhøhnda'aguiän. Pero nhíxyhøch høøch. Nmäbøjcábøch ja'a miädia'agy je'e.

⁵⁶ Ja'a Abraham, ja'a hajxy jecy nhaphajtäm ja'a ndeedyhajtämbä, xoondaacp je'e hijty cooçh hñajty xyhixa'añ mänäajøch hñajty nhida'añän hädaa yaabä naaxwiin. Tøøch je'e xjiaançh hixy. Mänit jiaançh xoondaacy.

⁵⁷ Mänitá Jesús ñämaayyá ja'a judiøshajxy:

—Je'enä jaduñ mdsaanä. Nej, tøø ja'a Abraham mhixiä.

⁵⁸ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Chaad̄s mijts teh̄m tiøyhajt nnämá'awät, jíyyämøch hánajty; cah̄nä Abraham hánajty jiiñä.

⁵⁹ Mänitá tsaa hajxy quionø'cy; Jesús hajxy hánajty quiuhga'adsaamby. Pero tøø ja'a Jesús hánajty ñiguii'u'chii. Mänit piädsømnä tsajtøgooty.

9

¹ Jimä Jesús hánajty ñaxy. Mänitá wiindspä tu'ug yhiixy. Jaduhñä mähdiøjc ñä'ägä maaxhuunghajty wiinma'ad.

² Mänitá Jesús ñämaayä ja'a jiamiøødhajxy:

—Wiindsøñ, tii yø'øya'ay wyiinäda'a coo mia'adä. Pøñä pojpä cädieeyäda'a tøø tiuñ, yø'øya'ayä, tøgä tiaj tieediä.

³ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Ni pøñ. Paady yø'øya'ay wyiin mia'adä nebiä Dios ja'a miäjaa jaduhñ quiähxø'øgät maa yø'øya'aguiøxpän.

⁴ Tsøc Diostuung hajxy túuñäm, ja'a'ch tøø xquiéxiäbä, mäduhñtiä jugyhajt hajxy nmøødhájtäm. Coo hajxy nhó'cänät, cab hajxy jaduhñ mänaa ndúuñänät.

⁵ Coo'ch yaa nhity hädaa yaabä naaxwiin, nyajcähxø'piøch jäya'ay piojpä quiädieeyhajxy.

⁶ Mänitá Jesús ñajtsujøøyy naaxwiin. Mänitá chujy yajmo'ondscojy. Mänitá pyiinø'cy. Mänitá wiindspä yajwiingupiinøøyy ja'a chujy, ja'a hánajty tøø mio'ondscojjiäbä.

⁷ Mänitá Jesús ja'a wiindspä ñämaayy:

—Nøcx niwyyimbujoø maa ja'a tsiidaact jaduhñ xiøhatiän Siloé —je'e jaduhñ ñänøømby, Qeexy.

Mänitá wiindspä hoy jiaan'ch niwyyimbujiy. Coo wyiimbijnä, tøø hánajty wyiindøø'xø'nä.

⁸ Mänitá mähdiøjc yhiixä ja'a miädoøjc-hajxy møødä hajxy hijty yhiixypä coo hánajty xiädø'ñyujwa'añ. Mänitá hajxy miänaañ:

—Nej, caj jie'e yø'øjä, ja'a hijty naxy xädø'ñyujwaambä häña'a.

⁹ Näje'e hajxy hánajty miäna'añ:

—Jaan'ch je'e yø'ø.

Näje'e hajxy hánajty miäna'añ:

—Ca'a jie'e'jä; pero teh̄m jiaduhñ quiähxø'øgy.

Pero ja'a mähdiøjc, hamdsoo hánajty ñiñänømyii:

—Høø'ch je'e hijty wiinds.

¹⁰ Mänitá miäyajtøwa:

—Nejy mwiindøø'xø'cy.

¹¹ Mänit yhadsooyy:

—Jaaya'ay ja'a Jesúshajpä, jaaya'ay ja'a chujy yajmo'ondscoj. Mänitøch xyajwiingubiinøøyy. Mänitøch xñämaayy coo'ch nøcxy nniwyyimbujiy maa ja'a tsiidaact jaduhñ xiøhatiän Siloé. Mänitøch hoy njaan'ch niwyyimbujiy. Mänitøch nwiindøø'xø'cy.

¹² Mänitá miäyajtøwägumbä:

—Maa jaaya'ayäda'a.

Mänit yhadsooyy:

—Pämäadädä.

¹³ Mänitá mähdiøjc yajnøcxä maa ja'a fariseos wyiinduumhajxiän, ja'a hánajty tøø wyiindøø'xø'øguiäbä.

¹⁴ Poo'xxiøøjooty ja'a Jesús ja'a chujy yajmo'ondscojy, yajwiindøø'xø'cy ja'a wiindspä.

¹⁵ Mänitá mähdiøjc miäyajtøwägumbä ja'a fariseoshajxy:

—Nejy mwiindøø'xø'cy.

Mänit yhadsooyy:

—Chujy jaaya'ay yajmo'ondscoj; je'e'ech je'e xyajwiingubiinøøyy. Mänitøch hoy nniwyyimbujiy. Mänitøch nwiindøø'xø'nä.

¹⁶ Mänitá fariseoshajxy näje'e miänaañ:

—Ca'a yø'øya'ay Dyiosquexiä. Tuumb yø'øduhñ poo'xxiøøjooty. Cabä cuhdujt miøødä coo jaduhñ tiünät poo'xxiøøjooty.

Pero näje'e hajxy hánajty miäna'añ:

—Pero nebiä cuboj cugädieejiäya'ay ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jaduhñ ñä'ä yajcähxø'øgät.

Cab hajxy hánajty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii.

¹⁷ Mänitá mähdiøjc ñämaayy, ja'a hánajty tøø wyiindøø'xø'øguiäbä:

—Mi'chäts, waamb mi'ch mmäna'añ. Nejy yø'øya'ay mnänømy, ja'a tøø xyaghijxø'øguiäbä.

Mänit yhadsooyy:

—Dios je'e tøø quieexy.

¹⁸ Cabä judiöshajxy hänajty miäbøga'añ coo jaaya'ay hijty wyiindsä, coo jaaya'ay hijty tøø wyiindsø'xø'øgy. Paady hajxy miøjyaaxy jaaya'ay tiaj tieedy.

¹⁹ Mänit hajxy miäyajtøøwa:

—Nej, mijts ja'a mhuung yø'ø, ja'a hajxy mnänøømbiä coo hijty wiinds tøø miaaxhuung-hatiä. Nebiäda'a tøø yhjixø'øgy.

²⁰ Mänitä tiaj tieedyhajxy yhadsooyy:

—Højts nhuung jaanč yø'ø. Wiinds jiaanč maaxhuunghajty.

²¹ Pero cab højts nnajuø'øy ney tøø yhjixø'øgy o pøn jaduhñ tøø yaghjixø'øgy. Yø'ø hajxy mäyajtøw. Møj yø'øjän. Ween hamdsoo ñägäpxy.

²² Paady hajxy jaduhñ miänaañ, coo ja'a teedywiindsøn hajxy hänajty chähgø'øy. Tøø ja'a teedywiindsøn hajxy hänajty quiojyquiapxyhaty coo hajxy hänajty yajpädsøma'añ tsajtøgooty pøn jaduhñ mäna'anaamb cooc Jesús Miesiashaty. Nägooyyä hajxy hänajty yajtøjöpädsøma'añ, cab hajxy hänajty yajtøjtägø'øwaannä tsajtøgooty.

²³ Paady jaaya'ay tiaj tieedyhajxy miänaañ: “Yø'ø hajxy mäyajtøw. Møj yø'øjän.”

²⁴ Mänitä mähdiøjc miøjyääxägumbä, ja'a hänajty tøø yhjixø'øguiäbä. Mänitä ñämaayyä:

—Højts tøyhajt móoyyäc. Nnajuøøby højts coo Jesús quiuboj quigüdieeyä.

²⁵ Mänit yhadsooyy:

—Cábøch nnajuø'øy pø cuboj pø cugädieey je'e. Pero nnajuøøbiøch cooç tøø nhijxø'øgy, høyhøch hijty nja wiindsä.

²⁶ Mänit ñämaayyä:

—Nej xyaghjixø'cy.

²⁷ Mänit yhadsooyy:

—Tøøds mijts nja hawáañäm. Pero cab hajxy mmäbøjcy. Tii hajxy coo mmädowáangombä. Nej, mbanøcxáañap ja'a miädia'agy hajxypä.

²⁸ Mänit yhojjä ñämaayyä:

—Miich jaduhñ mbanøcxäp ja'a miädia'agy. Højtsä, Moisés ja'a miädia'agy nbanøcxäp.

²⁹ Nnajuøøby højts coo Dios ja'a Moisés miøødmäiaacy jequiän. Pero jaaya'ayä, cab højts nnajuø'øy maa chooñ.

³⁰ Mänitä mähdiøjc yhadsooyy:

—Hoy-yagjuøøñä jaduhñ. Cab hajxy nnajuø'øy maa jaaya'ay chooñ, høyhøch tøø xjia yaghjixø'øgy.

³¹ Hoy piønä jaduhñ ñajuø'øy coo Dios jaduhñ quia'a mädoowa ja'a miädia'agy ja'a cuboj ja'a cugädieey. Pero pøn ja'a Dios jaduhñ wiingudsähgøøby, pøn jaduhñ cudiumb nebiä Dios yhane'emiän, je'e ja'a miädia'agy jaduhñ mädoowäxäp ja'a Diosäm.

³² Høxtahmðs ja'a naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguian, ni mänaa jaduhñ quia'a yajmädoyhaty coo jäya'ay yaghjixø'øgyii, ja'a wiinds tøø miaaxhuunghatiäbä, høxtä jäda'anäbaady.

³³ Coo jaaya'ay häxøpy quia'a Diosquexiä, cab jaaya'ay cu yajcähxø'cy hoy-yagjuøøñäbä.

³⁴ Mänitä mähdiøjc yhojjä:

—Nej, xyajnähiø'øwaamb højts miichä. Pojpätuum cädieeduum miich tøø mmaaxhuunghaty.

Mänitä mähdiøjc je'e yajpädsøma tsajtøgooty.

³⁵ Mänitä Jesús miädoyhajty coo ja'a mähdiøjc hänajty tøø yajpädsømyii tsajtøgooty. Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc yhøxtaayy. Mänit jiaanč paaty. Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, mmäbøjcäp ja'a miädia'agy, ja'a Dios tøø quiëxiäbä.

³⁶ Mänitä mähdiøjc yhadsooyy:

—Wiindsøn, pøn jaduhñ mnänøømby. Høøch hawáañäc nébiøch ja'a miädia'agy nmäbøjcät.

³⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø je'e mhixy. Høøch je'e.

³⁸ Mänitä mähdiøjc miänaañ:

—Wiindsøn, mäbøjpøch.

Mänitä Jesús wyiinijcädaacä, wyiingudsähgøøyyä.

³⁹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Päadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin neby hajxy jaduhñ yhjixø'øgät, ja'a hajxy hijpä nebiä wiindspän; møød neby hajxy jaduhñ wyiindsø'øwät, ja'a hajxy hijpä nebiä hijxpän.

⁴⁰ Jimä fariseoshajxy hänajty näje'e tiäna'ay maa Jesús hänajty mädooyän. Coo hajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús miänaañän, mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Nej, mmänaamb miich jaduhñä coo højts jaduhñ nhijpä nebiä wiindspän.

⁴¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hajxy häxøpy mhity nebiä wiindspän, cabä pojpa cädieey hajxy häxøpy mhixyhaty. Pero coo hajxy jaduhñ mmäna'añ coo hajxy mhity nebiä hijxpän, paadiä mbojpa ja'a mgädieey hajxy xquia'a nähwa'achñä.

10

¹ Mänitä Jesús miänáangombä:

—Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämä'awät: cabä mee'tspähajxy jii by tiägø'owø'oy maa ja'a meegcuraahaawän. Wiingtuum hajxy je'e tiägø'owø'oy maa ja'a curaahaaw quia'a hitiän.

² Pero ja'a cumeeg, je'eds jii by tögø'owø'oy maa ja'a curaahaawän.

³ Yajtägø'oy ja'a curaagüendähajpä ja'a cumeeg jii by curaajooty. Coo hñajty mieegmøjya'axa'añ, mänitä mieeg quixøxy xøøguya'axy. Yo'mädooby ja'a meeg ja'a wyiindsøn hajxy. Mänitä cumeeg yhøxwoobädsømy.

⁴ Coo ja'a meeghajxy hñajty tøø piädsømy, mänitä wyiindsøn hajxy cøjx piadu'ubøcy. Paady hajxy jaduhñ piadu'ubøcy coo ja'a wyiindsøn hajxy yo'mädooy.

⁵ Cabä wiingjäya'ay hajxy pianøcxa'añ. Coo wiingjäya'ay hajxy yo'mädooy, cøjx hajxy chähgø'øbäyø'ogy.

⁶ Ja'a Jesús, yajmäbaadyhaam hñajty miädia'agy; pero cabä miädia'agy hñajty wyiinjüøøyyäxä.

⁷ Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämä'awät: Øøch, jaduhñ mäwínhøch nebiä curaahaawän maa ja'a meeghajxy tiägø'owø'oyän.

⁸ Cahnøch hñajty nmech, tøø jäya'ayhajxy hñajty may miech hønndaacpä. Jaduhñ hajxy ñibiäda'agyii nebiä Diosquexypan. Jaduhñ mäwínläts hajxy miäbaady nebiä meegmee'tspän. Pero cabä miädia'agyhajxy miäbøjcäxä. Jaaya'ayädhajxy jaduhñ ca'a mäbøjc, pønjätyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp. Jaduhñ mäwínläts hajxy je'e miäbaatpä nebiä meegmädia'agymiäbøjpan.

⁹ Ja'a meeghajxy, jii hajxy je'e tiägø'owø'oy maa ja'a curaahaawän. Høøch, jaduhñ mäwínhøch nebiä curaahaawän. Pønñøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'e ch ngüendähadaamby.

¹⁰ Ja'a hajxy jäya'awyihñhmbä, Diosmädiä'agüäc tyijy hajxy je'e yajwa'xyp. Yhamdsoo copcooty ja'a mädia'agy hajxy hñajty yajpädsømy. Pero høøch, päadyhøch tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ jim ñøcxät tsajpootyp, neby hajxy jaduhñ jim yhidät cøjxta'axiøø.

¹¹ Ja'a cumeeg, cwieendähajpy ja'a mieeg je'e. Jaduhñ mäwínhøch je'e, ngüendähadaambiøch ja'a ch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäbä. Jaaya'ay ja'a meeg jaan ch tehñ chojpä, høxtä ññhho'tu'udäp ja'a mieeg.

¹²⁻¹³ Ja'a moonsähajxy, cabä meeg hajxy tu'joot cwieendähaty. Paady hajxy je'e tu'joot quia'a cweendähaty, coo hajxy je'e quia'a yhamdsoo je'ejä. Mäjuy hajxy je'e jia cuduhñ. Coo ja'a pahuc miech meegtsu'tspä, mänitä moonsähajxy piäyø'ogy. Mänitä meeg mähdioj-c-hajxy ñä'ägä ma chii. Mänit hajxy chähgø'øbäyø'ogy.

¹⁴⁻¹⁵ 'Pero høøch, jaduhñ mäwínhøch nebiä jäya'ay meeg hajxy jaan ch tehñ chojpan. Xy-hixyhäjpøch ja'a nDeedy, y nhixyhäjpøch je'ebä. Jaanä jaduhñs je'e, jaanä nhixyhäjpøch pønjätyhøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäp. Nñhho'tu'udäambiøch hajxy je'e.

¹⁶ Jaanä xmiäbøgäänäbøch ja'a nmädia'agy hajxy, ja'a jäya'ayhajxy tsänaabiä wiinghaga-jpt. Tu'ugmädia'agy hajxy yhida'añ møød hädaa jäya'ayhajxy yaabä. Tu'cuhdújthøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä nägøxiä.

¹⁷ Päadyhøch ja'a nDeedy xchocy cooch jaduhñ nmäna'añ cooch häna'c ween xyagho'ogy nebiøch jaduhñ njujyipiögät jadähooç.

¹⁸ Høøch, hamdsooch nmäna'añ coochä jäya'ay xyagho'ogät. Cooch häxøpy nga'a mänaambä, cäbøchä jäya'ay häxøpy xyagho'oga'añ. Nmøødhøch cuhdujt cooch nhø'ogät; y nmøødhøch cuhdujt cooch njujyipiögät jadähooç. Päadyhøch ja'a nDeedy tøø xwyiinguexy cooch nhø'ogät, cooch njujyipiögät.

¹⁹ Coo Jesús jaduhñ miädiaacy, paadiä judiohajxy tu'ugmädia'agy quia'a nibiaatä.

²⁰ Mänit hajxy nämay miänaañ:

—Møjcu'uda'a miøød. Cuhmäñøøbiäda'a jaduhñ. Tii yø'ø miädia'agy hajxy coo mmädoowaanä.

²¹ Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Cabä møjcu'umøødpä jaduhñ miädiä'agät. Cabä møjcu'u ja'a wiindspä jaduhñ yaghi-jxø'ogät.

²² Jäjtäbä xøø hñajty jim Jerusalén, ja'a xøhajpä ja'a Dedicación. Tøøchpojooty hñajty.

²³ Jii biä Jesús hñajty wiädity tsajtøgooty, jii by maa ja'a tøjwiingän, ja'a xøhajpä Salomón.

²⁴ Mänitä judiohajxy jim yhamugøøyy maa Jesús hñajty wiäditiän. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Mánaa hõjts xyhawaanaana pø tøyhajt mMesíasahaty.

²⁵ Mänitá Jesús yhadsooy:

—Tøøds mijts nja hawáanäm, pero cab hajxy mmäbõjcy. Cooch jaduhñ ngudiuñ nébiõch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän, cähxø'pøch jaduhñ cooch nGristohaty.

²⁶ Pero, cooch mijts ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a panøcxä, päadyhøch ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaanä.

²⁷ Nhixyhájpjøch pøhøch ja'a nmädia'agy xmiäbõjcäp; je'eçh ja'a nmädia'agy xpianøcxäp.

²⁸ Nyajnøcxämbjøch hajxy jim tsajpootyp. Jim hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø. Cábøch hajxy je'e pøn xpiøjcät.

²⁹ Miøødhøch ja'a nDeedy ja'a mäjaa. Cabä pøn ja'a mäjaa jaduhñ miøødä nébiõch ja'a nDeedy miøødän. Ja'a nDeedyhøch jaduhñ tøø miäna'añ cooch jaaya'ay ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbõjcät. Cábøch ja'a nDeedy jaaya'ayhajxy mänaa piøgaañaxä.

³⁰ Høøch møødhøch ja'a nDeedy, tu'ugmädia'agy hõjts nhity.

³¹ Mänitá judíoshajxy tiägøøguiombä tsaagonø'pä. Jesús hajxy hánajty quia'adsaamby.

³² Mänitá Jesús ja'a judíos ñamaayy:

—Madiú'ujøch ja'a hoybä tøø ngudiuñ nébiõch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän. Ti-guiøxpøch mijts coo xquia'adsa'añ.

³³ Mänit hajxy yhadsooy:

—Paady hõjts miich nga'adsa'añ coo Dios haxøøg mnänømy, coo mnibiäda'agyii nebiä Diosän; ca'a jie'eguiøxpä coo hodiung jaduhñ tøø mduñ.

³⁴ Mänitá Jesús yhadsooy:

—Jiiby jaduhñ myiñ maa mijts mguhdujtän coo Dios jaduhñ miänaañ: “Mdioshajp hajxy.”

³⁵ Tøyhajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ ñä'ägädä mädia'agy. Jaduhñ miäna'añ cooc hajxy jaduhñ dyioshaty, ja'a jäya'ayhajxy tøø wyiingpøquiäbä ja'a Diosmädia'agy.

³⁶ Hoorä, Diøshøch tøø xquiunuu'xy tøø xpiäda'agy. Yaath tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin. Cábøch Dios tøø nwiingapxety cooch nmänaañ coochä Dios xyHuonghaty. Tøyhájtøch jaduhñ xyHuonghaty.

³⁷ Cooch häxøpy nga'a tuñ nébiõch ja'a nDeedy tiuñän, cábøchä nmädia'agy hajxy häxøpy xmiäbõjcä.

³⁸ Pero jaançh túumbøch jaduhñ. Mmäbøgäp hajxy jaduhñ coochä Dios tøø xquiexy, høyhøchä nmädia'agy hajxy xquia'a ja mäbøjcä. Jaduhñds hajxy mnajuøøñät coo hõjts tu'ugjäya'ay nhity møødhøchä nDeedy.

³⁹ Mänitá Jesús jia madsaänägumbä. Pero cabä ñä'a yajmajch.

⁴⁰ Mänitá miøjnøøñäxcumbä ja'a Jordängpä møjnøøbä maa ja'a Juan miäyajnäbejtsohñän.

⁴¹ Mänitá Jesús hajxy ñámejch nämay. Mänit hajxy miänaañ:

—Cabä Juan ja'a hoy-yagjuøøñäbäjaty ñä'a yajcähxø'cy. Pero tøyhajt jaduhñ cøxiä nebiä Juan yø'øya'ay tøø ñägapxiän.

⁴² Mänitá Jesús ja'a miädia'agy hajxy jim miäbøjcä nämay.

11

¹ Tu'ug jäya'ay hánajty xiøhaty Lázaro. Tøø hánajty pia'ambety. Jim hánajty chána'ay Betania møødä piuhdo'oxyhajxy, ja'a María møødä Marta.

² Cahnä hánajty yhabaady mänaa María ja'a Jesús ja'a perfume hánajty yajtecy-tia'xø'øwa'añ, mänaa María ja'a Jesús hánajty tiecymie'exa'añ ja'a quiuhwaayhaam.

³ Coo Lázaro hánajty tøø pia'ambety, mänitá piuhdo'oxy ja'a capxy hajxy quiejxy maa Jesúsän coogä Lázaro tøø pia'ambety. Jesús ja'a miägu'ughajpä hánajty je'e.

⁴ Coo Jesús ja'a mädia'agy jaduhñ miädooyy, mänit miänaañ:

—Cabä mähdjøc tiehñ yho'oga'añ. Paady tøø pia'ambety neby jaduhñ quiähxø'øgät coo Dios miøjjä jiaançh, neby jaduhñ quiähxø'øgät cooch nmøjjä njaançh. Diøshøch xyHuonghajp.

⁵ Hoy ja'a Jesús hánajty jia jaançh tehñ miøødnijootpaadyii ja'a Lázarahajxy,

⁶ mejtsxøø jim jiaag hijty maa hánajty ñä'ägä hitiän.

⁷ Mänitá Jesús ja'a jiamøød ñamaayy:

—Jamds hajxy jadähooc Judea.

⁸ Mänitá Jesús hajxy ñamaayy:

—Wiindsøn, cahnä jiegøøy mänaa ja'a judíoshajxy xjia cuhga'adsa'añän. Tii jim coo mnøcxätägatsa'añ.

⁹⁻¹⁰ Mänitá Jesús yhadsooy:

—Ja'a Diostuung hajxy tuumbä, coo ja'a tiuunghajxy je'e quia'a mayñä, cahnä hajxy je'e yho'oga'añ. Jaduhñ mäwinäts hajxy je'e nebiä xøømbä tiu'uyo'oyän. Cab hajxy je'e quiuhnepy. Hoy hajxy je'e yhixy.

¹¹ Mänitá miänäänögombä:

- Tøø højts nmägu'ughajpä Lázaro miaahó'cäm. Nøcxáambøch cham nyuxa'añ.
- 12 Mänitá jiamiøødhajxy miänaañ:
—Pero, wiindsøn, pø nä'ä maaho'c jaduñ, møcpøjtägatsaambäda'a jaduñ, cabä.
- 13 Coo Jesús jaduñ miänaañ cooc Lázaro miaaho'cy, jaduñ hánajty miäna'anaañ cooc tøø yho'ogy. Pero cabä jiamiøødhajxy jaduñ wyiinjuøøyy coo Lázaro tøø yho'ogy. Jaduñ hajxy wyiinjuøøyy coo tøø miaaho'cäm.
- 14 Mänitá Jesús howyijnjuøøñä tiehñ ñägaxnä:
—Tøø ja'a Lázaro yho'ogy.
- 15 Xoondáacpøch jaduñ cooñ hánajty nga'a jimä. Coo hajxy jaduñ mhixa'añ nébiøch nduna'añän, mänitøch mijts ja'a nmädia'agy xmiaas mabøgañä. Páadyhøch jaduñ nx-oonða'agy. Jamds hajxy jim maa Lázaran.
- 16 Tu'ugä Jesús ja'a jiamiøød hánajty xiøhaty Tomás, ja'a hajxy hánajty ñänøømbiä hametsc-huung. Mänitá Tomás ñämaaya ja'a jiamiøødhajxy:
—Jamxä Jesús hajxy møødhó'cäm.
- 17 Coo hajxy jim miejch Betania, mänitá Jesús yhawáañäxä coo ja'a Lázaro hánajty jiiby tøø yhity mádaaxxøø jutjooty maa cabäsaantän.
- 18 Mäwiingón Betania hánajty jim Jerusalén. Jaduñda'a jüguema, mejtskilómetro ja cupcäda'a.
- 19 Nämäy ja'a judiøshajxy hánajty tøø ñämech ja'a Marta møødä María. Capxmøcpøgåañäp hajxy hánajty coo ja'a piuhya'ayhajxy hánajty tøø yho'ogy.
- 20 Coo ja'a Marta jaduñ miädoyhajty coo Jesús hánajty miäwiingoñ, mänit hoy jügcubaadø'øyy. Pero María, jiiby miähmøøyy maa ja'a tiøgootyhajxiän.
- 21 Mänitá Marta ja'a Jesús ñämaayy:
—Wiindsøn, coo häxøpy myaajä, cábøchä nbuhya'ay häxøpy tøø yho'ogy.
- 22 Nnajuøøbiøch jaduñ, hoytyiijä Dios mmäyujwá'anät, xmió'owäp je'e.
- 23 Mänitá Jesús ja'a Marta ñämaayy:
—Jujypiøgaambä mbuhya'ay.
- 24 Mänitá Marta miänaañ:
—Nnajuøøbiøch coo jujypiøga'añ coo ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ, coo hajxy nägøxiä njujypiøgåañäm.
- 25-26 Mänitá Jesús miänaañ:
—Nyagujypiøgåambiøch hajxy je'e pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiábøjcäp. Nya-jnøcxáambiøch hajxy je'e jim tsajpootyp, hoy hajxy hánajty jia jujcyñä, hoy hajxy hánajty tøø jia ho'ogy. Nejy, mmäbøjpy jaduñä.
- 27 Mänitá Marta miänaañ:
—Wiindsøn, nmäbøjpiøch coo miich ja'a Dios xyHuunghaty, coo mMesíashaty, coo miich ja'a Dios tøø xquixy hádaa yaabä naaxwiin.
- 28 Mänitá Marta ja'a piuhdo'oxy hamee'ch hoy ñäma'ay:
—Tøø ja'a nWiindsøn hájtäm miéjtsäm. Miich xyajtøøb.
- 29 Coo ja'a María miädooyy, mänitá tiänaayyø'cy. Mänitá María ja'a Jesús ñänøcxy.
- 30 Jimä Jesús hánajty tøø miähmø'øyy maa ja'a Marta hánajty hoy tøø miøødmädia'aguiän. Cahnä Jesús hánajty quiajptägø'øyy.
- 31 Ja'a judiøshajxy hánajty jiiby maa ja'a María tiøgootyhajxiän, coo hajxy yhiixy coo María tiänaayyø'cy, coo tiøjpädsøømy, mänitá María hajxy piadøjpädsøømy. Jim tyijy María hánajty ñøcxy cabäsaantä jøøbiä xuu'tspä.
- 32 Coo ja'a María jim miejch maa ja'a Jesús hánajty tøø miähmø'øyän, mänitá Jesús yhiixy. Mänitá María ja'a Jesús wyiinjjcädaacy. Mänitá María miänaañ:
—Wiindsøn, coo miich häxøpy myaajä, cábøchä nbuhya'ay häxøpy tøø yho'ogy.
- 33 Coo Jesús jaduñ yhiixy coo María hánajty jiø'øyy møødä judiøshajxy, ja'a hánajty tøø piamechüjábä, mänitá Jesús jiootmabiøjcy.
- 34 Mänit miänaañ:
—Maa hajxy tøø myajnaaxtägø'øyy.
Mänitá Jesús ñämaayyä:
—Wiindsøn, jam nyajñähixø'øyy.
- 35 Mänitá Jesús jiøøyy.
- 36 Mänitá judiøshajxy miänaañ:
—Høxtahmds jiø'øyy coo Lázaro hijty jiaançh tehñ miøødnijiootpaadyi.
- 37 Mänit hajxy näje'e miänaañ:
—Tisän yø'øya'ay ja'a Lázaro coo quia'a yajmøcpøjcy. Tøø yø'øya'ay ja'a wiindspä yaghi-jxø'øgy, túhmäts.
- 38 Mänitá Jesús jiootmabiøjcombä. Mänit jim ñøcxy maa ja'a naaxjutän maa ja'a Lázaro hánajty tøø ñäaxtägø'øyän. Jimä tsaa ja'a jut hánajty yhadäguéc-haty.

- ³⁹ Mänitá Jesús ñámaayy ja'a hajxy hánajty jim tanaabiä juthaguum:
—Hadägejt'u'd y'o'ø jut hajxy.
Jimä cuhäyohnd hánajty tiánaabiä, ja'a Martahajpä. Mänitá Marta ja'a Jesús ñámaayy:
—Wiindsón, pero mádaaxxøø jii by tøø yhity jutjooty. Haxøøxuu'páda'a y'o'øján.
- ⁴⁰ Mänitá Jesús ja'a Marta ñámaayy:
—Tøøch miich nhawáanäm, coo mmábøgät, mänit mhíxät coo Dios miøjjä jiaančhä.
- ⁴¹ Mänitá jut hajxy jiaanč yhadägejtuty. Mänitá Jesús chajhee'py. Mänit miánaañ:
—Teedy, Dioscujú'uyäp coo ch miich ja'a nmädia'agy tøø xmiádoowa.
- ⁴² Nnajuøbiøch jaduhñ coo ch miich ja'a nmädia'agy hoymiánaajä xmiádoowa. Páadyhøch miich tøø nnäma'ay "Dioscujú'uyäp" neby hajxy miábøgät coo ch miich tøø xquiexy, y'o'øya'ayhajxy xii tanaabiä.
- ⁴³ Mänitá Jesús møc yaaxy:
—iLázaro, pádsømts!
⁴⁴ Mänitá Lázaro jiaanč pádsømy, ja'a hánajty tøø yho'oguiäbä. Nähbity nähmoch pádsømy. Mänitá Jesús ñámaayy ja'a hajxy hánajty jim tanaabiä:
—Näbjitu'ud y'o'ø hajxy. Ween ñøcxy maa ja'a tiøjcän.
Mänitá Lázaro hajxy jiaanč nähbjituuty. Mänit ñøcxy maa ja'a tiøjcän.
- ⁴⁵ Mänitá Jesús ja'a miädia'agy miábøjcäxä nämay ja'a judiøshajxy, ja'a María hajxy hánajty tøø miøðhitiäbä maa ja'a tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy hánajty tøø yhiäbä coo ja'a Jesús ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujpiøjcy.
- ⁴⁶ Pero cab judiøshajxy näje'e miábøjcy. Paady ja'a fariseos hajxy hoy yhawaanä nebiä Jesús hánajty tøø tiuñ.
- ⁴⁷ Mänitá teedywiindsønhajxy yhamugøoyy møødä fariseoshajxy møødä tuungmøødpähajxy. Mänit hajxy ñiñámaayyä:
—Neby hajxy nwiinmahñdyhájtamät. Madiu'u jaaya'ay ja'a hoy-yagjuøøñbájaty tøø yajcähxø'øgy.
- ⁴⁸ Coo hajxy nga'a májtsämät, mänitá miädia'agy miábøgáanäxä nägøxiä. Minaambä romano jáya'ayhajxy ja'a møjcuhdujtmøødpä. Mänitá ndsajtøjc hajxy xyajma'adáanäm. Mänitá nguhdajt hajxy xpiøgáanäm.
- ⁴⁹ Caifás ja'a teedywiindsón hánajty xiøhaty ja'a møjcuhdujtmøødpä. Mänit miánaañ:
—Cab hajxy tii mjaty mnajuø'øy.
- ⁵⁰ Cab hajxy mwiinjuø'øy coo maas hoy hit jaduhñ coo ja'a cu'ug tu'jáya'ay xñähho'túutämät. Cab hajxy jaduhñ nägøxiä nguhdägøoyyämät.
- ⁵¹ Ca'a Quiaifás ja'a yhamdsoo wiinmahñdy jaduhñ. Pero coo hánajty tiuñ teedywiindsón møjcuhdujtmøødpä, paadiä Dios ja'a Caifás jaduhñ yajnägäpaxy coo ja'a Jesús ja'a judiøshajxy ñähho'tu'uda'añ.
- ⁵² møød hajxy nägøxiä, ja'a Dios hánajty tøø wyiimbíyyäbä, ja'a wiinghagajptjatypä.
- ⁵³ Mänitá møjcuhdujtmøødpähajxy quiojyquiapxyhajty coo Jesús hajxy hánajty yagho'oga'añ.
- ⁵⁴ Paadiä Jesús hánajty jim quia'a wäditaanä mayjiäya'ayhagujc maa ja'a Israelpähajxiän. Mänitá Jesúshajxy jim choññ jim Judea, ñøcxy hajxy jim maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Efraín. Jimä Jesúshajxy miähmøoyy møødä jiamioødhajxy. Mäwiingón ja'a cajpt hánajty tøødsnähgäp.
- ⁵⁵ Habaadáanpä ja'a pascuaxøø hánajty, ja'a judiøshajxy yagjájtabä. Nämay hajxy jim ñøcxy xøøhajpä jim Jerusalén, ja'a hajxy jim tsohmä maa ja'a cajpthuungän. Cahnä xøø hánajty jim choñnda'agy coo hajxy jim quioo'ty. Jayøjp hajxy hánajty yhuuc tsi'iwa'añ. Jaduhñäc tyjy hajxy hánajty nähwa'adsa'añ ja'a piojpä quidiäeey.
- ⁵⁶ Jii biä Israelpäjäya'ay ja'a Jesús hajxy hánajty yajcopcø'øy tsajtøgooty. Jii by hajxy hánajty ñimiäyajtøyii:
—Nej, cabä Jesúsäda'a miedsa'añ xøøhájpäjä.
- ⁵⁷ Tøø ja'a teedywiindsønhajxy hánajty yhane'emy møødä fariseoshajxy, coo Jesús pøn yhiät, mänit hajxy nägäpät, nebiä Jesús hajxy jaduhñ miädsät.

12

¹ Ja tädujxøø ja'a pascuaxøø hánajty quia'a habaady. Mänitá Jesús jim ñøcxy Betania, maa Lázaro hánajty chána'ayän, ja'a Jesús hánajty tøø yagjujpiøquiäbä coo hánajty tøø yho'ogy.

² Nämayyä jáya'ayhajxy jii by yhamugøoyy tsuugaabiä ja'a Jesúsøxpä. Ja'a Marta hánajty txyhabøgøøby. Jii biä Lázaro ja'a Jesús hánajty miøødtsuugay tøgooty.

³ Mänitá María ja'a perfume quionmejch cuplitro. Haagä nardopøjy ja'a perfume hánajty ja'a tsowjatypä. Mänitá María ja'a Jesús yajtecytia'xøøyy ja'a perfume. Mänitá María ja'a Jesús tiecymieexy quihwaayhaam. Mänitá perfume tiägøoyy pu'xø'pä tøgooty.

⁴ Jiibiä Judas hánajty, ja'a Simón Iscariote yhuung. Jesús ja'a jiamiøød hánajty je'ebä. Je'edsä Jesús hánajty yegaamb coo hánajty yajcø'ødägø'øwa'añii maa ja'a soldadohajxiän. Mänitä Judas miänaañ:

⁵ —Maas hoy hijty coo yø'ø perfume cu ndóo'cäm nebiä häyoobädøjc ja'a xädø'øñ cu nnä'a möoyäm.

⁶ Pero cabä Judas ja'a häyoobädøjc hánajty ñä'ägädä näxuuch. Je'e ja'a xädø'øñ hánajty yajcønädjítáp. Pero hamdsoo hánajty wyi'i yajpäsømy. Paady jaduñ miänaañ coo ja'a perfume hajxy cu tioo'cy nebiä xädø'øñ jaduñ miéedsät.

⁷ Mänitä Jesús ja'a Judas ñämaayy:

—Ween yø'ø to'xiøjc yhyty. Ca'a waamb mnäma'ay. Ween yø'ø perfume yaghity høxtä cöonøch nhó'ogät. Mänitøch yø'ø perfume xyajñähjáxät.

⁸ Hoymiänaajä mijts ja'a häyoobädøjc xmiøødhida'añ. Pero høøch, cábøch mijts hajxy jejcy nmøødhida'añ.

⁹ Nämayyä Israelpä jäya'ayhajxy miädoyhajty coogä Jesús hánajty jim tøø miech Betania. Mänitä Jesús hajxy hoy yhixy møødä Lázaro, ja'a Jesús hánajty tøø yagjujypiøquiäbä.

¹⁰⁻¹¹ Coo Jesús ja'a Lázaro hánajty tøø yagjujypiøcy, paadiä Israelpä jäya'ay ja'a Jesús hajxy hánajty tøø piadu'ubøcy nämay. Y paadiä Jesús ja'a miädia'agy hajxy hánajty tøø miäböjcäxä nämay. Coo ja'a teedywiindsøn ja'a miädia'agyhajxy hánajty quia'a jaty panøcxäxä, paady hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Lázaro hajxy ween yagho'ogy nebiä Jesús hajxy hánajty yagho'oga'añän.

¹² Nämayyä jäya'ayhajxy hánajty jim tøø miech Jerusalén pascuaxøøhajpä. Cujaboom hajxy miädoyhajty coo ja'a Jesús hánajty miedsa'añ cajpooty.

¹³ Mänitä xi'iwhaay hajxy hoy piuxy. Mänitä Jesús hajxy hoy jiojcubaadø'y xi'iwhaaguiaj. Yáaxäp ja'a Jesús hajxy hánajty ñänøcxy:

—¡Viva Jesús! Tsøc yø'øya'ay hajxy wiingudsähgøøyyäm, yø'ø Dios tøø quiéxiäbä. Paadiä Dios tøø quiexy coo hajxy ngobiernähjätämät, højts ja'a Israelpäjäya'ayhajtäm.

¹⁴ Mänitä Jesús ja'a burrohuung tu'ug piaaty. Mänit yajpejty. Jaduñ jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

¹⁵ Ca'a hajxy mdsähgø'y, mijts jim tsänaabiä Jerusalén.

Huug hix hajxy, xiidsä mgobiernähajxy piety burrohuungñähgøxp.

¹⁶ Cabä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hánajty ñajuø'y pøn jaduñ ñänøømby coo miedsa'añ burrohuungñähgøxp, ja'a Dios quiexaambiä. Pero cujegy, coo Jesús hánajty tøø jiujyjiøjinä, coo hánajty tøø ñøcxnä tsajpootyp, mänitä jiamiøødhajxy jiahmiejstaacnä coo jaduñ jiaanç miñ cujaay ja'a Jesúscøxpä y coo Jesús hajxy hánajty tøø piuhbety.

¹⁷ Mädiaacp hajxy hánajty neby hajxy hánajty jim tøø yhixy mänaa Jesús ja'a Lázaro jiiby yhöxyaaxpädsømiän tsajjooty. Ja'a hajxy hánajty tøø quia'a yhiéxiäbä, je'eds hajxy hánajty miøødmädiaacyy.

¹⁸ Coo jaduñ yajmädoyhajty nebiä Jesús ja'a Lázaro hánajty tøø yagjujypiøquiän, paadiä Jesús hajxy hánajty øøcxy jiojcubaadø'y mayjiäya'ay.

¹⁹ Mänitä fariseoshajxy ñiñämaayyä:

—Nejy yø'øya'ay nduunämät coo jaduñ piawädityii nägøxiä.

²⁰ Tøø ja'a ca'a Israelpähajpähajxy hánajty näje'e quioo'pä xøøhajpä. Dioswiingudsähgøøbiä hajxy hánajty tøø quioody.

²¹ Mänitä Felipe hajxy hoy ñämech. Betsaida Felipe hánajty choon jim Galileanaaxooty. Mänitä Felipe ñämaayyä:

—Tsäguhñ, maa ja'a Jesús. Je'eds højts nja møødmädia'agaan.

²² Mänitä Felipe ja'a Andrés hoy yhawaanä coogä Jesús hajxy hánajty hoy tøø jia møødmädia'aga'añ. Mänitä Felipe ja'a Jesús hajxy hoy yhawaandägajtsä møødä Andrés.

²³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø yhabaady cooñ nhó'ogät. Páadyhöch Dios tøø xquiexy.

²⁴ Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, coo jäya'ay ja'a trigo hajxy ñi'iby, mänitä tøømd tyictspädsømy yhaabiädsømy. Coo jaduñ tyictspädsømtät yhaabiädsømtät, mänit hoy tiägøñä yee'pä. Mayø'øb ja'a trigo jaduñ. Pero coo quia'a tiictspädsømtät quia'a haabiädsømtät, jaduhyyä piú'udsät. Cabä miúxät. Cabä trigo miayø'owät.

²⁵ Pønjätyhöchä nmädia'agy xquia'a mäbøgaanäp, cab hajxy jim ñøcxät tsajpootyp. Páadyhöchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaanä coo hajxy chähgø'y coo hajxy yagho'oga'añii. Pønjätyhöchä nmädia'agy xmiäböjcäp, je'eds hajxy jim øøcxaamb tsajpootyp, hoy hajxy jia yagho'ogyii ja'a høøhcøxpä.

²⁶ Pø xWyiindsønphadäambøch hajxy je'e, wéenhøchä nmädia'agy hajxy xpianøcxä. Nwøwhídäbøch hajxy je'e. NDéedyhöch päda'agaamb coo hajxy wyiingudsähgø'øwøød wiingjäya'aybä.

²⁷ Jootmayhájpøch cham. Cab jaduñ yhahixø'oy coochä nDeedy nnämä'awät ween xyajtsø'ogy cooch hånajty yaa nho'oga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy cooch yaa nhø'ogät.

²⁸ Teedy, yajcähxø'øg ja'a mmäjaa.

Mänitä Dios jim yhadsooy tsajpootyp:

—Tøøch tähooc nyajcähxø'øgy. Nyajcähxø'øgåmbiøch jadähooc.

²⁹ Ja'a hajxy hånajty jim tänaabiä nämay maa ja'a Jesús ja'a wyiinduumän, jia mädoow hajxy, pero cab hajxy wyiinjuøoy. Näje'e hajxy miänaañ cooc tyijy hänee yaaxy. Näje'e hajxy miänaañ cooc tyijy ja'a Dios ja'a mioonsä jim tsajpootyp tu'ug quiapxy.

³⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a yhøøhcøxpä ja'a Dios jaduñ miänaañ. Paady jaduñ miänaañ nej mijts mna-juø'owät cooch jaduñ xmiägapy.

³¹ Cooch nhø'ogät, cábøch ja'a møjcu'ugong nyajmäjäda'aga'añ, jaaya'ay hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. Dios jaduñ mänaamb coo hajxy ween yajcumädoy, ja'a høøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcäbä.

³² Høøch, cooch nyajmøjpahbedät cruzcøxp, mänithøchä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä, ja'a hajxy tsänaabiä wiinduhmyhagajpt.

³³ Paadiä Jesús jaduñ miänaañ, neby hajxy ñajuø'owät neby hånajty yagho'oga'añii.

³⁴ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Jiby jaduñ myiñ maa højts nguhdujtän coo jaaya'ay hånajty yhane'ema'añ mayjiomøjt, ja'a Dios quiexaambiä, ja'a højts nhahijxypä. Pero miich jaduñ mänaamb coo tsipcøxp ja'a Diosquexypä yajmøjpahbedä'añ cruzcøxp. Pøñ miich jaduñ mnänøømby ja'a Diosquexypä.

³⁵⁻³⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábøch mijts hajxy jecy nmøødhida'añ. Jaduñ mäwínhøch mijts ngudøø'xy nebiä jøønän. Mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxy, mäduhñtiøch hädaa yaabä naaxwiin nhidät, nébyhøch mijts jaduñ hoy xpianøcxät, neby hajxy mga'a hidät hagoodstuum. Pøñ hajxy jaduñ hijp hagoodstuum, tägodium hajxy ñä'ägädä hity. Høøch, nøcxäannäbøch. Cábøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiädowaanänä.

Coo ja'a Jesús jaduñ miädiacpädøøyy, mänitä tiu'ubøjnä. Mänit ñiguii'tsä.

³⁷ Cabä Jesús ja'a miädia'agy hånajty miäbøgaanäxä, hoy hånajty madiu'u hoy-yagjuøøñäjaty tøø jia yajcähxø'øgy.

³⁸ Paady hajxy hånajty quia'a mäbøga'añ nebiä profeta Isaías ja'a miädia'agy jaduñ tiøjiädät, nebiä jecy quiujahyyän:

Dios, cab højts ja'a nmädia'agy pøñ tøø xmiäbøjcä.

Tøø ja'a mmäjaa mja yajcähxø'øgy, pero cab hajxy tøø xmiøjpäda'agy.

³⁹ Cabä Jesús ja'a miädia'agy miäbøgaanäxä nebiä Isaías wiingtuum quiujahyyän:

⁴⁰ Tøø ja'a Dios miäna'añ:

Tøøchä quiopc-hajxy nyajxexjä nébyhøchä nmädia'agy hajxy xquia'a wiinjuøøyyät, nebiä yhaxøøgwiinmahñdy hajxy quia'a najtshixø'owät.

Cábøch ja'a piojpä quiädieey hajxy nyajñahwäatsät.

⁴¹ Jaduñä Isaías jecy quiujahy nebiä Isaías ja'a Jesús hånajty tøø yhiixän tsajpootyp.

Cahnä Jesús hånajty yaa quiäda'agy hädaa yaabä naaxwiin.

⁴² Siémpräm ja'a Israelpä jäya'ay ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy miäbøjcä, møødä copc-hajpähajxy nämay. Pero hamee'ch hajxy miäbøjcy. Cabä Jesús hajxy hånajty quiapx-paady mayjiäya'ayhagujc. Tsähgøøby hajxy hånajty coo hajxy yajpädsøømøød maa ja'a chajtøjc-hajxiän ja'a fariseohajxy.

⁴³ Ja'a judiøshajxy, cab hajxy chocy coo hajxy quiuamøød ja'a Dios. Je'e hajxy chojpy coo hajxy ween wyiingudsähgø'oyii ja'a cu'ug.

⁴⁴ Mänitä Jesús møc miänaañ:

—Pøñhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, jaanä xmiäbøjcäbøchä nDeedy ja'a miädia'agy hajxypä, ja'açh yaa tøø xquiéxiäbä hädaa yaabä naaxwiin.

⁴⁵ Pøñhøch jaduñ xyhijxp, jaanä xyhijxäbøchä nDeedy hajxypä.

⁴⁶ Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy quia'a mähmø'owät hagoodstuum pøñjätyhøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäp. Jaduñ mäwínhøch ngudøø'xy nebiä jøønän neby hajxy hoy yhiçät.

⁴⁷ Ca'a yhøøchä hajxy nyajcumädoowaamby, ja'a nmädia'agyhøch hajxy xquia'a mäbøjcäbä, hoy hajxy jaduñ tøø jia mädooyhaty. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, nébyhøch ja'a jäya'ayhajxy jaduñ nnähho'tü'udät. Ca'a yhøøchä hajxy je'e nyajcumädoowaamby.

⁴⁸ Póñhóchä nmädia'agy hajxy xquia'a mábójcäp, mänit hajxy quiumädowa'añ coo ja'a naaxwiimbä hänäjty wyiimbida'añ. Paady hajxy quiumädowa'añ, coochä nmädia'agy hajxy hänäjty tóø xquia'a mábójcä.

⁴⁹ Ca'a yhóøchä nhamdsoo mädia'agy jaduñ tóø nyaghity. Ja'a nDeedyhøch, ja'açh tóø xquiéxiäbä, je'eçh jaduñ tóø xyhane'emy nebiátyhøch nmädiá'agät.

⁵⁰ Hóøchä, nmóødhøch ja'a tøyhajt jaduñ coo hajxy jim yhida'añ tsajpootyp cøjxta'axiøø, pønjátyhøch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy mábójcäp. Nmädiáacypiøch nébyhøchä nDeedy tóø xyhane'emiän.

13

¹ Mänitá pascuaxøø hänäjty tieñ yhadsoojø'oy. Tóø ja'a Jesús hänäjty ñajuø'oy coo hänäjty tóø yhabaady coo hänäjty yaa choonaanä hädaa yaabä naaxwiin, coo hänäjty jim ñøcxaanä maa ja'a Tieediän. Chojoy ja'a Jesús ja'a jiamiøød hänäjty hamuumdu'joot hädaa yaabä naaxwiin.

² Coo ja'a Jesúshajxy hänäjty chuugaya'añ, tóø Judas hänäjty wyiinmahñdyhaty, ja'a Simón Iscariote yhuung, coo Jesús hänäjty yajcø'øwaañø'øwa'añii maa ja'a soldadohajxiän. Ja'a møjcu'ugong ja'a Judas jaduñ yajwiinmahñdiägooyy.

³ Ñajuøobiä Jesús hänäjty nebiaty ja'a cuhdujt hänäjty tóø mio'oyii ja'a Tieedy. Ñajuøoby hänäjty coo hänäjty jim tóø choon maa ja'a Tieediän, coo hänäjty jim ñøcxaangombä jadähooç.

⁴ Coo hajxy hänäjty tóø chuugaabiäðøñä, mänitá Jesús tiänaayø'cy. Mänitá wyit chijy. Mänitá cuhbe'en tu'ug yajnimioxmäguitøøyyä.

⁵ Mänitá nøø quiudemøøyy palanganajooty. Mänitá Jesús tiägøøyy tecyuijupä ja'a jiamiøød. Coo tiecyuijupäðøøyy, mänit tiecymiéxcombä.

⁶ Coo ja'a Jesús ja'a Simón Pedro hänäjty tiecyuijua'añ, mänitá Simón Pedro miänaañ:

—Nej, xtiecyuijuaambøch hóøçhpjä.

⁷ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Miich, caj miich mnajuø'oy tiiguiøxpøch miich coo ndecyuijy. Mänit jaduñ mnajuø'øwa'añ cooçh jaduñ njädät nhabetät.

⁸ Mänitá Pedro miänaañ:

—Cab jaduñ yhahixø'oy cooçh miich jaduñ xtiecyuijüt.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pø cájtäm miich myajtecyuijua'añ, cájtämøch miich hoy xjiamiøødhadaanä.

⁹ Mänitá Simón Pedro miänaañ:

—Bueno, Wiindsøn, cøxiøch jaduñ xpiütät móødhøchä ndecy, móødhøchä ngøø, móødhøchä ngopc.

¹⁰ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pøn tóø chi'iy, wa'ads ja'a ñi'x ja'a quiopc je'e. Jagoo ja'a tiecy uiütät. Mijts, mwa'ads mijts hajxy, pero cab hajxy nägøxiä mwa'adsä.

¹¹ Ñajuøobiä Jesús hänäjty pøn hänäjty yajcø'øwaañø'øwáañäp. Paady jaduñ miänaañ coo tu'jäya'ay hänäjty quia'a wa'adsä.

¹² Coo ja'a Jesús cøjx tiecyuijupäðø'oy ja'a jiamiøødhajxy, mänitá Jesús wyitpägøøñä. Mänit yhøxtaacnä. Mänit miänaañ:

—Chójpjøchä njoot jaduñ coo hajxy mnajuø'øwät tiiguiøxpøch mijts coo tóø ndecyuijy.

¹³ Hoy jaduñ cooçh mijts jaduñ xñäma'ay: "Wiindsøn." Tøyháthøch mijts hajxy jaduñ xWyindsønhaty.

¹⁴ Tóøch mijts hajxy ndecyuijy, hóyhøch Wiindsøn nja tuñ. Jaanä jaduñ mijtspä, mnidiecyuijøjøb hajxy hamiñ haxøpy.

¹⁵ Mbahixäp hajxy jaduñ nebiátyhøch mijts tóø nduñ.

¹⁶ Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämá'awät, cabä moonsä cuhdujt møc miøødä quejee ja'a wyiindsøn. Jaanä jaduñ je'ebä ja'a tóø quiexyiäjäbä, cabä cuhdujt je'e møc miøødäbä quejee ja'a tóø miäguéxiäbä.

¹⁷ Coochä nmädia'agy hajxy xwyiinjuøøyyät, coo hajxy jaduñ mgudiünät, jootcujc hajxy jaduñ mhidät.

¹⁸ Cáboch mijts nägøxiä nnägapxy. Nnajuøøbiøch pønjátyhøch tóø nwiimbiy. Pero tøjiajpä Diosmädia'agy maa jaduñ miäna'añän: "Ja'a craaçh tu'ugmucy xmiøødcaabiä, tóøch je'e xmiädsibø'oy."

¹⁹ Jäguémjøch mijts chaahawáañäm cooçh haxøøg njada'añ nhabetä'añ. Cooçh jaduñ njaançh jädät njaançh habetät, mänit hajxy mhuuc mábógät cooçhä Dios tøyhajt tóø xjiaançh quexy.

²⁰ Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät, pøñ hajxy mägu'ugpøgaamb ja'ach nguex-aambiä, møød høøch jaduñ xmiägu'ugpøgaambä. Jaanä jaduñds je'ebä, pøñhøch je'e xmiägu'ugpøgaamb, møødä Dios jaduñ miägu'ugpøgaambä, ja'ach tøø xquiéxiäbä.

²¹ Coo ja'a Jesús miädiaapädøñä, mänit jiootmadiägøñä. Mänit miänaañ:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät cooñ mijts ja'a mjamiøød tu'ug xyega'añ ho'cøøc.

²² Mänitä jiamiøødhajxy ñiwyiñhee'ppejtä. Cab hajxy hänäjty ñajuø'øy pøñ ja'a Jesús hänäjty jaduñ ñänøømby.

²³ Jimä Jesús ja'a jiamiøød hänäjty yhäña'ay tiehñ ñähmøjc. Jaanç tehñ yhoj ja'a Jesús hänäjty miøødnijootpaadyii.

²⁴ Mänitä Simón Pedro ja'a craa miäwø'xy. Mänit hamee'ch ñämaayy:

—Huuc mäyajtøw pøñ jaduñ ñänøømby.

²⁵ Mänitä craa ja'a Jesús tiaatsmägowøøyy. Mänit miäyajtøøyy:

—Pøñ jaduñ mnänøømby.

²⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nbama'tsnaxáambiøch hádaa tsajcaagyhaguijt. Mänitøch ja'a craa nmo'owa'añ, ja'ach xyegaambä ho'cøøc.

Mänitä Jesús ja'a tsajcaagyhaguijt jiaanç pama'tsnajxy. Mänitä Judas yajcø'ogonøøyy, ja'a Simón Iscariote yhuung.

²⁷ Tuunä Judas ja'a tsajcaagy ñä'ä coonðsooyy, mänititä miøjcu'ujootägøøyyä. Mänitä Jesús ja'a Judas ñämaayy:

—Tsógäm. Nøcx jatcø'ow ney jmatcø'owa'añän.

²⁸ Ja'a hajxy hänäjty jim caabiä, cab hajxy hänäjty ñajuø'øy tiiguiøxpä Jesús jaduñ coo miänaañ.

²⁹ Näje'e hajxy hänäjty wyiñmahñdyhaty coo tyijy ja'a Jesús ja'a Judas hänäjty quiexy juubiä mädyijaty tyijy hänäjty yajtunaamby xøøjooty. Näje'e hajxy hänäjty wyiñmahñdyhajpä coo tyijy Jesús ja'a Judas ja'a häyoobäya'ay hänäjty yajmo'owa'añ xädø'øñ. Paady hajxy hänäjty wyiñmahñdyhaty, coo ja'a Judas ja'a xädø'øñ hänäjty yajwijtswädityii.

³⁰ Tuunä Judas ja'a tsajcaagy ñä'ä coonðsooyy, mänititä tiøjpädsøømy. Tøø hänäjty quiood-søøñä.

³¹ Coo ja'a Judas tiøjpädsøømy, mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø yhabaady cooñ ngähxø'øga'añ cooñ nmøjjä njaançhä. Høøçhcøxpä Dios jaduñ quiähxø'øga'añ coo miøjjä jiaançhä. Dióshøch tøø xwyiinguexy.

³² Nyajcähxø'øgåambiøch ja'a Dios coo miøjjä jiaançhä. Mobädäjpøch ja'a Dios xyajcähxø'øgaambä cooñ nmøjjä njaançhä.

³³ Mägu'ughajpäðøjc, cáboch mijts jecy nmøødhida'añ. Xjia høxta'awáambøch mijts, pero cáboch hajxy xpiaada'añ. Chaads mijts hajxy nnámá'awät nébyhøchä Israelpä jäya'ayhajxy tøø nnäma'ayän: Cab hajxy jim hoy mnøcxät maach nhida'añän.

³⁴ Chaads mijts hajxy ja'a hawiñjemyguiuhdujt nmó'owät coo hajxy hamiñ haxøpy mniçogøød nébyhøch mijts ndsoquiän.

³⁵ Coo hajxy mniçogøød mñibia'häyowøød, cáhxø'øgäp jaduñ cooñ mijts ja'a nmädia'agy xjiaanç panøcxä. Xyhíxäp ja'a jäya'ayhajxy jii nägøxiä.

³⁶ Mänitä Simón Pedro ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsøñ, maa mnøcxa'añ.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábøch miich jadunajtä hoy xpianøcxät maach nnøcxa'añän. Miich, høxhaam miich mnøcxät.

³⁷ Mänitä Pedro ja'a Jesús miäyajtøøgumbä:

—Tiich miichäda'a jadunajtä hoy nga'a panøcxät. Nnähho'tú'udäbøch miich häyaa.

³⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaançhä; cabä ndijy miichäda'a xñähho'tú'udät. Chaads miich jadunajtä nnámá'awät, cahnä tseey hänäjty ya'axyñä, tøø miich hänäjty tägøøghooc mñijogapxyii cooñ tyijy miich hänäjty xquia'a hixiä.

14

¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy mw'i' tiay mw'i' miay. Mäbøjcä ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy, y mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxypä.

² Jim tsajpootyp maachä nDeediän, mayyä tsäna'awøhñdy jim. Coo häxøpy quia'a tøyyä, cab hajxy cu nhawáañäm. Nøcxáambøch ja'a tsäna'awøhñdy nbäda'aga'añ nähix hahixø'ø maa mijts mhídät.

³ Coočh jim nnøcxa'añ, cädaactägatsáambøch jadähöocägumbä. Mänitøch mijts jim ngøxy woonøcxa'añ maach nhida'añän. Näguipxy hajxy jim nhidáañäm.

⁴ Mnajuøøby hajxy maach nnøcxa'añ. Jaduhñ hajxy mnajuøøbiä neby hajxy jim nnøcxa't.

⁵ Mänitä Tomás ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, pero cab højts nnajuø'øyy maa miich nnøcxa'añ. Neby højts jaduhñ jim nnä'ä nõcxa't.

⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñ mäwíinhøch høøch nebiä tu'ujän. Høøchcøxpä hajxy jim mgooda'añ pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Høøchcøxpä hajxy jim mhida'añ cøjxta'axiøø. Paady hajxy jim mhida'añ cooçhä tøyhajt nyajcähxø'øgy ja'a Dioscøxpä.

⁷ Pønjátyhøch je'e xyhixyhajp, jaaná xyhixyhájtæbøch ja'a nDeedy je'ebä. Tøø hajxy mhixy.

⁸ Pero cab hajxy wyiinjuøøyy waambä Jesús jaduhñ jia mänaañ. Mänitä Felipe ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, ween højts ja'a mDeedy xyhuuc yaghixät. Mänit højts jootcuyc nmähmø'owät.

⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Felipe, tii jaduhñ coo mmäna'añ. Tøøch miich jeycy xpiawädity. Xyhixyhájpøch miich jaduhñ. Pønch xyhixp, jaaná xyhixæbøch ja'a nDeedy je'ebä. Tiič miich jaduhñ coo xñäma'ay cooçh mijts ja'a nDeedy nyaghixät.

¹⁰ Nej, cab jaduhñ mmäbøquiä cooçhä nDeedy tu'ugmädia'agy nmøødhity. Ja'a nDéedyhøch miädia'agy, je'eč jaduhñ nmädiácäp; ca'a yhøøçhä nhamdsoo mädia'agy nmädiacyy. Ja'a nDéedyhøch ja'a mäjaa jaduhñ xmiøøby; je'eč ja'a tiuung jaduhñ nduunäp.

¹¹ Mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxy cooçhä nDeedy jaduhñ tu'ugmädia'agy nmøødhity. Hoy hajxy mwijnjuø'øyy mga'a ja wiinjuø'øyy, mmäbøgäp hit hajxy jaduhñ. Páadyhøch hit hajxy ja'a nmädia'agy xmiäbøjcät, cooçh hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxø'øgy.

¹² Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämäaguimbä, pønñhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, jaaná yajcähxø'øgaamy je'ebä ja'a hoy-yagjuøøñäjaty. Maas hoy-yagjuøøñäjatypä je'e yajcähxø'øga'añ quejeeč nyajcähxø'øgy. Paady jaduhñ yajcähxø'øga'añ cooçh jim nnøcxa'añ maachä nDeediän.

¹³⁻¹⁴ Coo hajxy mmäbøgät cooçh ja'a cuhdujt tøyhajt nmøødä, coo hajxy hänäjty tii myujwa'ana'añ, ngudiünæbøch jaduhñ neby jaduhñ quiähxø'øgät cooçhä nDeedy je'eduhñ miøjjä jiaançhä.

¹⁵ Pø xchøjpøch mijts, mänitøch mijts ja'a nmädia'agy xquiudiünäp nebiätyhøch mijts tøø nmägapy tøø nhane'emiän.

¹⁶ Nmämäbiøch ja'a nDeedy coo mijts ja'a jootcapxmøcpøjpä wiingpä xyajnäguéxät, ja'a tømädiácäp. Ja'a Dioshespíritu je'e. Cøjxta'axiøø hajxy jaduhñ xmiøødhida'añ.

¹⁷ Pønjaty ja'a Diosmädia'agy ca'a mäbøjp, cabä Dioshespíritu hajxy choga'añ. Cab hajxy mänaa yhixyhada'añ. Pero mijts, mobädäjpä hajxy je'e mhixyhada'añ. Xmiøødhidáañäp hajxy je'e. Jiiby hajxy nmøødhada'añ mjoodootyhajxy.

¹⁸ Cábøch mijts je'e nnähgue'ega'añ nidiuhñ nämetsc. Cädaactägatsáambøch yaa jadähöoc maa mijtsän.

¹⁹ Mejtsxøø tægøøgxøøch ja'a jäya'ayhajxy xjiaag hixa'añ. Cábøch hajxy hänäjty yaa xyhixaañnä cooçh yaa ndsoonaañnä. Cooçh cøjxta'axiøø nhida'añ, paady mijts cøjxta'axiøø mhidaambä.

²⁰ Mobädäjpä hajxy jaduhñ mnajuø'øwa'añ cooçhä nDeedy tu'ugmädia'agy nmøødhity. Jaaná tu'ugmädia'agy hajxy jaduhñ nhidáañämbä.

²¹ Pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xquiudiünäp nebiøch tøø nmägapy tøø nhane'emiän, xchøjpøch je'e. Jaaná ndsojpy højts je'ebä møødhøch ja'a nDeedy. Nyaghixáambøch ja'a nwiinmahñdy hajxy.

²² Jii Jesús ja'a jiamíøød hänäjty tu'ug xiøhaty Judas. Pero ca'a je'e yhIscariote. Mänitä Judas ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsón, tii højts ja'a mwijnmahñdy coo xyaghixa'añ, pero cabä cu'ughajxy myaghixa'añ.

²³ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønñhøch xchojp, xquiudiünæbøch ja'a nmädia'agy je'e. Y chøjpíøçhä nDeedy je'ebä. Tu'ugmädia'agy højts nmøødhida'añ møødhøch ja'a nDeedy.

²⁴ Pønñhøch jaduhñ xquia'a tsojp, cábøçhä nmädia'agy xyajtuunä. Ca'a yhøøçhä nhamdsoo mädia'agy hádaa, hádaa hajxy nyajmøødmädiacypiä. Ja'a nDéedyhøch miädia'agy hádaa, ja'ačh tøø xquiéxiäbä.

²⁵ Mijts, nyajmøødmädiacypiøch mijts jaduhñ mäduhñtiä hajxy yaa nmøødhitiän.

²⁶ Nägóoyyoch nnøcxaanä ndu'ubøgaanä, mänitøch ja'a nDeedy yhEspiritu quieixa'añ maa mijsän. Je'eçh jaduñ nguwiitshadaamby. Mijs jaduñ xjiootcapxmøcpøgaamb. Cøxaamb hajxy xyajñähixø'owa'añ. Cøxaamb hajxy xyagjahmiejtsta'aga'añ nebiätühøch mijs yaa tøø nyajmøødxi'igy tøø nyajmøødmädia'agy.

²⁷ Jootcøjc-høch mijs nyajmähmø'owa'añ. Cab mijsä cu'ug xyagjootcugø'owät nébiøch mijs jootcujc tøø nyaghitiän. Ca'a hajxy tii mnädajy mnämay. Ca'a hajxy mdsähgø'øy mdsähdiññ.

²⁸ Tøøch mijs nhawáañäm cooçh nnøcxa'añ ndu'ubøga'añ. Pero cádaactägatsáambøch jadähooc. Pø xchøjpøch mijs tøyhajt, mxoondá'agäp hajxy coo nhawáañäm cooçh jim nnøcxa'añ maaçhä nDeediän. Miaas møødä mäjaa je'e quejeech nmøødä.

²⁹ Tøøch mijs jäguemiä nhawáañäm nébiøch yaa njada'añ hädaa yaabä naaxwiin y cooçh jim nnøcxaanä maaçhä nDeediän. Cooçh jaduñ njädät, cooçh jim nnøcçät, mänit hajxy nhuuc tehñ miäbøgät.

³⁰ Tu'hábäquiøch mijs nhuuc jaac møødmädia'agyñä. Medsaambä møjcu'ugong, ja'a yaa cu'ughanehmbä; pero cabä cuhdujt miøødä maaçh høøchcøxpän.

³¹ Ngudiunáañbøch nébiøch ja'a nDeedy tøø xmiägapy tøø xyhane'emiän. Páadyhøch jaduñ ngudiuna'añ neby jaduñ quiähxø'ogät cooçhä nDeedy tøyhajt njaançh tsoy. Tänaayyø'og hajxy. Jam hajxiän.

15

¹ Høøch, jaduñ mäwíinhøch høøch nebiä tsaatyptequiän ja'a tøyhajtpä. Ja'a nDéedyhøch, jaduñ je'e nebiä cudsatypcamän.

² Ja'a nDéedyhøch, xyhøxpújxäbøch ja'a nhaads mädyii ca'a tømbejj; pero mädyiids jaduñ tømbejj, je'eds jaduñ weenjaty yhøxpujxy, nebiä maas majiaty tiøømbédät.

³ Coo hajxy jaduñ tøø nmäbøcy nebiätühøch mijs je'e tøø nyajñähixø'oyän, jadúñhøch ja'a nDeedy mijs tøø xyajñähwä'ach ja'a mhaxøøgwiinmahñdyhajxy. Jaduñ mäwíinäts je'e nebiä tsaaty hajxy jøjpxiän.

⁴ Tehngájñøch ja'a nmädia'agy hajxy xpianøçät; tehngájñøch mijs nbuhbeda'añ. Ja'a tsaatyphaads, cab je'e tiøømbeda'añ coo ja'a yhøxä tiecy hánajty quia'a hity. Jaduñ mäwíinäts mijtpä, pø cábøch ja'a nmädia'agy hajxy tehngájñä xpianøcxaanä, cab hajxy hoy mwädítät.

⁵ Høøch, jaduñ mäwíinhøch høøch nebiä tsaatyptequiän. Høøch mijs jaduñ nhaadshajpy. Cooçhä nmädia'agy hajxy tehngájñä xpianøçät, mänit hajxy hoy mwädítät. Nbhøédäbøch mijs jaduñ. Cooçh mijs nga'a puhbédät, cab hajxy tii hoy mduna'añ.

⁶ Pøñhøçhä nmädia'agy xquia'a panøçxäp, jaduñ mäwíinäts je'e nebiä tsaatyphaads hajxy yhøxpuxiän. Coo jaduñ tiøøçh, mänit hajxy yajpädø'ogy; mänit hajxy ñø'ogy.

⁷ Cooçhä nmädia'agy hajxy tehngájñä xpianøçät, coo hajxy mga'a jahdiägóyyät nebiätühøch mijs tøø nyajñähixø'øy, ngudiünäbøch jaduñ mädyiibajaty mijs xmiäyujwa'anaamb.

⁸ Coo hajxy hoy mwädítät, cähxø'ogäp jaduñ cooçhä nmädia'agy hajxy tøyhajt xpianøçä. Jaanä cähxø'ogaaamb jaduñmbä cooçhä nDeedy je'e miøjjä jiaançhä.

⁹⁻¹⁰ Nébiøçhä nDeedy xhoquiän, jadúñhøch mijs ndsojpä. Cooçhä nmädia'agy hajxy xyajtünät, ngumáyäbøch mijs jaduñ; hoy miänájøch mijs ndsøgät. Jadúñhøçhä nDeedy xhocy cooçhä miädia'agy nyajtünäbä.

¹¹ Páadyhøch mijs jaduñ nyajmøødxi'igy nyajmøødmädia'agy coo hajxy tehngájñä mxoondá'agät nébiøch nxoonda'aguiän.

¹² Mijshøch jaduñ nmägapy nhanehmby coo hajxy hamiñ haxøpy mnichogøød mnibia'häyowøød nébiøch mijs ndsoquiän.

¹³ Pøñ jaduñ jaançh tehñ chójcäp, coo hánajty yagho'oga'añii, nähho'tu'udøøb je'e ja'a miägu'ughajpä.

¹⁴ Coo hajxy mgudiünät nebiätühøch mijs tøø nmägapy tøø nhane'emy, xmiägu'ughajpøch mijs hánajty jaduñ.

¹⁵ Cábøch mijs nnäma'awaanä "moonsä." Ja'a moonsä, cabä ñajuø'øy tii ja'a wyiindsøn tiuñby. Pero mijs, tøø mijs ngøxy hawáañäm nebiätühøch ja'a nDeedy je'e tøø xyhawaanä. Páadyhøch mijs nnäma'awaanä "mägu'ughajpä."

¹⁶ Ca'a yhøøch mijs je'e tøø xwyiimby; høøch mijs je'e tøø nwiimby. Tøøch mijs jaduñ nwiinguexy coo hajxy hoy mwädítät, coo Diosmädia'agy hajxy myajwä'xät, neby hajxy jaduñ mmayø'owät. Weenä Diosmädia'agy hajxy tehngájñä pianøçpä; ween hajxy hoy wiädijpä. Jadúñhøch mijs nDeedy xmió'owät tijaty mijs hánajty mdsogaamby, cooçhä nmädia'agy hajxy hánajty xmiäbøçä.

¹⁷ Chámhøch mijs jadähooc nmägapy nhane'emy coo hajxy mnichogøød mnibia'häyowøød hamiñ haxøpy.

¹⁸ 'Mijts, xmiähanhadaamb ja'a tsaan ja'a cu'ug hajxy. Moorä hөөч hajxy төө xmiähanhadjäpä.

¹⁹ Xmiähanhadaamb mijts je'e, ja'a hajxy haxөөгwädijpä. Paady mijts xmiähanhada'añ coo mijts ja'a haxөөгpä төө mgөxy najtshixөөñä. Төө mijts ja'a mbojppä mgädieey nya-jnähwäatsäm. Coo mijts häxөpy төө mga'a najtshixө'oy ja'a haxөөгpä, cu xmiägu'ughajty jäya'ay hajxy may.

²⁰ Huuc jahmiets hajxy nejy mijts төө nnäma'ayän, cabä moonsähajxy quihdujt-mөөд quejee wyiindsөnhajxy. Coochä jäya'ayhajxy näje'e xmiädsiphaty, paady mijts hajxy xmiädsiphadaambä. Y coochä nmädia'agy hajxy näje'e xmiäböjcä, paady mijts ja'a nmädia'agy hajxy xmiäböggäänäbä.

²¹ Hөөчөxpä mijts ja'a cu'ug xmiädsiphada'añ, je'eguiөxpä coochä nDeedy hajxy xquia'a hixyhajtä, ja'açh төө xquiéxiäbä.

²² 'Tөөч jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy hoy nyajmädoyhaty. Coochä nmädia'agy hajxy төө xquia'a mäböjcä, paady hajxy quiumädowa'añ. Coochä nmädia'agy hajxy häxөpy төө xquia'a mädoyhajtä, cab hajxy häxөpy quiumädowa'añ.

²³ Pөnhөch xmiähanhadjäp, jadühnhөчhä nDeedy xmiähanhadjätäbä.

²⁴ Tөөчhä hoy-yagjuөөñäjatypä nyajcähxө'ogy. Caj pөñ jaduhñ yajcähxө'ogy hädaa yaabä naaxwiimbä. Hoy jäya'ayhajxy төө jia hixy төө jia mäday, xmiähanhadjäp hөjts möөdhөчhä nDeedy. Paady hajxy je'e quiumädowa'añ. Coochä hoy-yagjuөөñäjatypä häxөpy төө nga'a yajcähxө'ogy, cab hajxy häxөpy quiumädowa'añ.

²⁵ Coochä jäya'ayhajxy xmiähanhady, төjiäjp jaduhñ nebiä Diosmädia'agy myiñän, neby hajxy jecy quuijahyyän: "Pues, nä'ä nägöböch hajxy xmiähanhady."

²⁶ 'Nguexäämbiөch ja'a Dioshespiritu, ja'a mijts xjiootcapxmөcpөgaambä, ja'a төmiädiacpä. Jim jaduhñ choona'añ maaçhä nDeediän. Coo quiäda'aga'añ, mänitөch je'e xñägäpaxa'añ.

²⁷ Jadühnhөch mijts xñägäpaxaambä, nebiätyhөch mijts yaa төө nmөөдwädity. Hөxtähmдsөчhä jäya'ayhajxy nyajnähixөөчhooñän, quipxyhөch mijts nmөөдtägөyy wädijpä hөxtä jäda'anäbaadyñä.

16

¹ 'Päadyhөch mijts cham nyajmөөдxi'igy nyajmөөдmädia'agy, cooch mijts ja'a nmädia'agy ni mänaa xquia'a najtshixөөyyät, hoy mijts jäya'ay mäduhñtiä xjia mädsiphaty xjia mähanhady.

² Xyajpädsөmaamb mijts je'e tsajtөгooty. Hөxtä habaadaamb jaduhñ coo mijts xyagho'oga'añ je'eguiөxpä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy quidiuñ.

³ Paady mijts je'e xmiädsiphada'añ coo hөjts je'e xquia'a hixiä möөdhөчhä nDeedy.

⁴ Coo hajxy jaduhñ mjädät mhabetät, mänit hajxy jaduhñ mjahmiédsät coo hajxy nhawäänäm. Paady cham nhawäänäm.

⁵ Cooch mijts hijty quipxy nmөөдwädity, paady hajxy hijty nga'a hawäänäm.

⁶ Nөcxäännäböch jim maaçhä nDeediän, ja'açh төө xquiéxiäbä. Jimhөch nhidaannä. Pero cáböch mijts xmiäyajtөy maaçh nnөcxa'añ.

⁶ Mjootmayhajp mijts jaduhñ cooch mijts jaduhñ төө nyajmөөдmädia'agy.

⁷ Chaads mijts tehñ tiөyhajt nnämä'awät, hoyө'owaamb jaduhñ mijtsөxpä cooch nnөcxa'añ. Nguexäämbiөch pөñ mijts xjiootcapxmөcpөgaamb. Cooch nga'a nөcxät, cab jaduhñ quiäda'agätä maa mijtsän.

⁸⁻⁹ Tspicөxp jaduhñ ñä'ägä cáda'aga'añ. Mänitä jäya'ayhajxy yajwiinjuo'owa'añii coo pojppä cádieey hajxy төyhajt jiaançh möөдä. Paady hajxy miөөдä, coochä nmädia'agy hajxy төө xquia'a mäböjcä. Paady hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diösäm.

¹⁰ Jaduhñ hajxy yajwiinjuo'owäänäbä cooch ja'a pojppä cádieey nga'a möөдä. Nөcxäämbөch jim maaçhä nDeediän; cáböch mijts yaa xyhixaannä.

¹¹ Jaduhñ hajxy yajwiinjuo'owäänäbä coo hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diösäm, pөnjaty ja'a möjcu'ugong ja'a miädia'agy panөcxäp, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. Төө ja'a Dios miäna'añ coo ja'a möjcu'ugong quiumädowa'añ.

¹² 'Madiu'u mijts nja hawaäänänäm, pero cab hajxy mwiinjuo'owät.

¹³ Coo ja'a Dioshespiritu hänäjty quiäda'aga'añ, mänit mijts ja'a төyhajt xquiөxy yajwi-injuө'owa'añ. Ca'a yhamdsoo mädia'agy je'e miädia'agaamb. Piamädia'agaamby jaduhñ nebiaty je'e төө miäday. Je'e mijts xyajmädoyhadaamb tijaty jadaan tunäänäp.

¹⁴ Xñägäpaxäämbөch je'e cooch nmөjjä njaançhä. Mijts xyajmädoyhadaamb nebiätyhөch je'e төө nnäma'ayän.

¹⁵ Coo hөjts nhity tu'ugmädia'agy möөdhөчhä nDeedy, päadyhөch mijts cham nnäma'ay coo mijts ja'a Dioshespiritu xyajmädoyhada'añ nebiätyhөch je'e төө nnäma'ay.

¹⁶ Mobádajpøch jim nncxaanñä maačhä nDeediän. Pero cábøch njega'añ; mänitøch mijts hánajty xyhijxtägatsa'añ.

¹⁷ Mänitä Jesús ja'a jiamioødhajxy näje'e ñiñämaayyä:

—Pätiidä yø'øya'ay jaduhñ coo ñä'ä mäna'añ cooc mobádajpä ñcxaanñä; cábac jaduhñ jiega'añ. Mänitac nhixáanñägombä. Pätiidä coo ñä'ä mäna'añ cooc ñcxa'añ maa ja'a Tieddiän.

¹⁸ Pätiidä coo ñä'ä mäna'añ “mobádajpä.” Päwaambtä jaduhñ jia mäna'ana'añ.

¹⁹ Ñajuøøbiä Jesús hánajty coo hánajty miäyajtøwa'añii. Mänit miänaañ:

—Xmiäyajtøwäämbøch mijts tijátyhøch jaduhñ tøø nja mädia'agy, túhñämäts.

²⁰ Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät, mjø'øwaamb mxuudsaaamb mijts ja'a høøchcøxpä. Pero yø'ø cu'ughajxy, jaanč tehñ xioonda'agaamb hajxy. Pero cab hajxy jejcy mjootmayhada'añ. Paquiä hajxy mjootcugø'øwäängombä.

²¹ Coo ja'a to'oxiøjc ja'a xiøøbio'ohajxy piedyii, mänitä jioothajxy piädø'øgø'øgy. Nägooyyä ja'a yhuunghajxy je'e miejtsnä, hagádaacp ja'a jioothajxy je'e. Cab hajxy je'e jiahmiejtsnä coo ja'a jioothajxy hánajty tøø piädø'øgy. Xoondáacnáp hajxy coo yhuunghajxy hoy ween tøø myiñ tøø quia'ay.

²² Jaduhñ mäwínäts hajxy mjootmayhaty nebiä to'oxiøjc ja'a jioothajxy piädø'øguiän. Pero nägooyyä højts nniyhíxägumbä, mänit mijts mxoonda'aga'añ. Caj mijts pøn xyagjootmayhadaanñä.

²³ Cáboch mijts hánajty tii xmiäyujwa'anaanä. Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät, cooçh mijts nDeedy hánajty tijaty xmiäyujwa'anaanä, xmio'owaamb mijts je'e ja'a høøchcøxpä.

²⁴ Cahnä hajxy tii mhuuc yujwa'añ ja'a høøchcøxpä. Coo hajxy tijaty myujwá'anät, xñä'ägä mo'owaamb hajxy je'e. Jaduhñ hajxy hoy jootcujc mhídät.

²⁵ Yajmäbaadyháamhøch mijts tøø nmøødmädia'agy. Habáatnáp jaduhñ cooçh nga'a mädia'agaanñä yajmäbaadyhaam. Howyiinjuøøñøch ja'a nDeedy nmädia'agaanñä.

²⁶⁻²⁷ Mänitøch mijts ja'a nDeedy hoy tyiijä xmiäyujwa'anaanä ja'a høøchcøxpä. Mänit hajxy xmio'owa'añ. NDéedyhøch mijts xyhamdsoo mäyujwa'anaanäp je'eguiøxpä cooçh mijts nDeedy xjiaanč tehñ chocy. Paady mijts xchocy cooçh mijts xchojpä, cooçh mijts ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä cooçh jim tøø ndsoon maačhä nDeediän. Hamdsoo hajxy nmäyujwa'ana'añ; cáboch waamb nmäna'ana'añ.

²⁸ Høøch, jimhøch tøø ndsoon maačhä nDeediän. Yaach tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin. Pero tsoonäämbøch yaa jadähóocägumbä. Nøcxtägatsäämbøch jimägumbä maačhä nDeediän.

²⁹ Mänitä Jesús ja'a jiamioødhajxy miänaañ, ñämaayyä Jesús:

—Hoorä si, howyiinjuøøñä miičh nmädiaacnä.

³⁰ Tøø højts nnajuø'øy. Cab højts miičh tii nmäyajtøwaanñä. Nmäbøjnáp højts jaduhñ cóodäm miičh jim mjaanč tsoon maa Diosän.

³¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mjaanč mäbøjpiäda'a tyijy hajxiä.

³² Habáatnáp jaduhñ coo mijts ja'a cu'ug xquiøxy päboowia'xa'añ. Mänit hajxy jim mnøcxaanñä maa mdøjc-hajxiän. Nidiuhmhøch hajxy yaa xñähgue'egaanñä. Pero cáboch nidiuhñ tøyhajt nhida'añ. Ja'a nDéedyhøch jaduhñ xmiøødhidaamb.

³³ Päädyhøch mijts jaduhñ cham nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy coo mijts ween jootcujc mhíjnät cooçhä nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Mbaadaambiä tsaächpa peenä hajxy hädaa yaabä naaxwiin. Pero ca'a hajxy tii mdajy mmay; cáboçhä møjcu'ugong nyajmäjäda'aga'añ.

17

¹ Nägooyyä Jesús miädiaacpääðøyy, mänit yuughee'py tsajpootyp. Mänit miänaañ:

—Teedy, tøø yhabaatnä. Huuc yajcähxø'øg cooçh nmøjjä cooçh njaančhä. Jaduhñhøch nyajcähxø'øgaambä coo miičh nmøjjä coo miičh mjaančhä.

² Tøøch miičh cuhdujt jaduhñ xmio'oy cooçhä jäya'ayhajxy nägøxiä nghudjtmó'owät coo hajxy jim jaduhñ ween yhity maa miičhän cøjxta'axiøø, pønjätyhøch miičh tøø xya-jcø'øwaanø'øy.

³ Jaduhñ hajxy jim cøjxta'axiøø yhida'añ maa miičhän, coo højts ja'a nmädia'agy jaduhñ xmiäbøjcämät coo miičh nidiuhñ mDioshaty, coo miičh mdømiädia'agy, cooçh miičh yaa tøø xquixy hädaa yaabä naaxwiin.

⁴ Høøch, ngudiümbiøch hädaa yaabä naaxwiin nébiøch miičh tøø xyhane'emiän. Nya-jcähxø'piøch jaduhñ coo miičh ja'a mäjaa tøyhajt mmøødä.

⁵ Teedy, høøchä nmäjaa yajcähxø'cäc jim maa miičhä mwiinduumän nébiøchä mäjaa hijty jim nmøødän mänaabä hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän.

6 P'ənjaty miich yaa təə mwiimbij hädaa yaabä naaxwiin, je'ečh hajxy jayəjp nya-jmädoyhajt coo miich nidiuhm mDioshaty, coo miich mdəmiädia'agy. Miichä mgə'əjooty hajxy je'e hijty. Pero jadähöc-həch miich je'e təə xyajcə'əwaanə'əguumbä. Təə ja'a mmädia'agy hajxy je'e xmiäbəjcä xquiuduunä.

7 Najuə'əñäp hajxy cooč miich jaduhñ təə xmiə'oy mäduhñtiəch nməöä.

8 Təəch hajxy ngəxy yajnähixə'əy nebiätyhəch miich təə xyajnähixə'əbiän. Najuə'əñäp hajxy cooč jim təyhajt ndsoñ maa miichän. Təəchä nmädia'agy hajxy jaduhñ xmiäbəjcä cooč miich təə xquiexy.

9 Teedy, tunä mayhajt. Cueendähat hädaa jäya'ayhajxy, hädäajəch miich təə xyajcə'əwaanə'əyabä. Ca'a jie'eməödəch jaduhñ nnänəmy ja'a mmädia'agy hajxy təə xquia'a mäbəjcäbä.

10 Həjts hädaa jäya'ay nje'ehajmüjcäm; päadyhəch miich nnäma'ay coo mgüendähädät. Hädaa jäya'aguiəxpä jaduhñ quiähxə'əga'añ coo həjts nməjhajtäm coo həjts njaančhajtäm.

11 Cábəch yaa nhidaannä hädaa yaabä naaxwiin. Nəcxäannəbəch jim maa miichän. Pero yaachä njamiədhajxy miähmə'əwa'añ. Cueendähat hajxy neby hajxy jaduhñ yhidät tu'ugmädia'agy neby həjts nhjätäm tu'ugmädia'agy. Miichä mmäjaagəxpä mgüendähädät. Miichhəch hajxy təə xyajcə'əwaanə'əy. Jaančh tehñ wia'ads miichä mjoot miichä mwiin-mahñdy.

12 Həxtä jäda'anäbäadyñəch hajxy ngüendähaty miichä mmäjaagəxpä. Caj miichä mmädia'agy hajxy nägəxiä təə xñajtshixə'əyyä. Jagooyyä tu'jäya'ay ja'a mmädia'agy təə xñajtshixə'əyyä, ja'a hijty nä'ägä tu'udägoyyaambä. Paady jaduhñ tu'udägoyy nebiä mmädia'agy jaduhñ tiəjiädät nebiä cujaaybä miähmə'əyyän.

13 Hə'əch, nəcxäannəbəch jim maa miichän. Päadyhəch miich jaduhñ cham nya-jməödmädia'agy hädaa jäya'ay wyiinduuhajxy neby hajxy jaduhñ xioonäcäpät nébiəch nxoonda'aguiän.

14 Təəch miichä mmädia'agy hädaa jäya'ayhajxy nyajməödmädia'agy. Paady hajxy yaa miähanhadyii hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy haxə'əgtuum quia'a wädijnä. Hə'əch hajxy xpiahijxp cooč haxə'əgtuum nga'a wädity.

15 Chaads miich nnämá'awät coo miich hädaa jäya'ayhajxy mgüendähädät maa ja'a məjcu'ugongän. Cábəch jaduhñ nmäna'añ coo hajxy yaa chəonät hädaa yaabä naaxwiin.

16 Hoy hajxy jaduhñ wiädity nébiəch nwäditiän.

17 Cunuu'x hädaa jäya'ayhajxy ja'a miichä mhomiädia'agyhaam nebiä mmädia'agy hajxy tehngajnä xpianəcxät xquiuduunät. Mäduhñtiä miichä mmädia'aguiä, təyhajt je'e.

18 Hə'əch, hädaa yaabä naaxwiinhəch miich təə xquiexy nébiəch miich ja'a jäya'ay ja'a mmädia'agy hajxy nyajmädoyhädät. Jadúhñhəch yə'əya'ayhajxy nwiinguexaambä nebiä mmädia'agy hajxy xyaghawa'xə'əyyät.

19 Nnähho'tu'udäambioch hädaa jäya'ayhajxy nejy miichä mmädia'agy hajxy tehngajnä xpianəcxät xquiuduunät.

20-21 Jadúhñhəch nmänaambä coo jäya'ayhajxy ween yhity tu'ugmädia'agy nägəxiä mäduhñtiəch ja'a mmädia'agy hajxy xmiäbəgaanä majatyhagájphəchä njamiəöd ja'a mmädia'agy hajxy xyajwa'xaanä. Ween hajxy xmiədhjätäm tu'ugmädia'agy neby həjts nhjätäm tu'ugmädia'agy. Jaduhñsä jäya'ayhajxy miäbəga'añ cooč miich təyhajt təə xji-aančh quexy.

22 Təəch hajxy nguuhdujtmə'oy coo hajxy yhidät tu'ugmädia'agy, nébiəch miich təə xquiuhdujtmə'oyän coo nhjätämät tu'ugmädia'agy.

23 Tu'ugmädiä'agyhəch hajxy xmiədhity nébiəch miich nməödhitiän tu'ugmädia'agy. Nägəxiä hajxy jaduhñ yhidät tu'ugmädia'agy, ja'a nmädiä'agyhəch hajxy təə xmiäbəjcäbä. Jaduhñsä jäya'ayhajxy najuə'əwa'añ nägəxiä cooč miich təə xquiexy, coo miich hajxy jaduhñ mdsocy nébiəch miich xchoquiän.

24 Teedy, mänäambəch jaduhñ cooč hajxy jim ween xmiədhity maach nhida'añän, ja'ačh miich təə xyajcə'əwaanə'əyabä. Jadúhñhəch nmänaambä coo ja'a mäjaa hajxy ween yhixy, ja'ačh miich təə xmiə'əyabä. Xjiaančh tehñ chəjəpəch miich hənajty mänäabä hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiə'əxta'aguiän. Həxtä jäda'anäbäadyñəch miich xchocyñä.

25 Teedy, təyhajt miich mnä'ägädä mädia'agy. Ja'a cu'ughajxy, cab hajxy wyiinjuə'əy coo miich mdəmiädia'agy. Pero hə'əch, nhixyhəch miich. Hädaa njamiəödhəch hajxy chaa tänaabiä, najuə'əby hajxy je'e cooč miich təə xquiexy.

26 Təəch hajxy je'e nyajməödmädia'agy coo miich nidiuhm mDioshaty, coo miich mdəmiädia'agy. Tehngajnəch jaduhñ nyajməödmädia'aga'añ neby hajxy jaduhñ ñichogəöd ñibia'häyowəöd nébiəch miich xchoquiän. Wéenhəch hajxy tu'ugmädia'agy xmiədhity.

Mänitä Jesús miädiaacpädə'əy.

18

¹ Coo Jesús miädiaapädöøyy, mänitá Jesúshajxy chohñ cajptooty mөөдä jiamiөөdhajxy. Mänitá woc hajxy yajnajxy, ja'a hánajty xөhjäpä Cedron. Mänit hajxy tiägөөyy olivocamjooty.

² Ja'a Judas, yhixy hánajty je'e jiiiby olivocamjooty. Mayhooc ja'a Jesúshajxy hánajty jiiiby tөө yhamugö'öy. Ja'a Judas ja'a Jesús hánajty yegaamb. Ja'a Jesús ja'a miädsiphajxy hánajty yajcö'ödägö'öwáanäp.

³ Mänitá Judas ja'a soldadohajxy hoy wioy. Mөөдä policiahajxy hoy wioy maa ja'a teedywiindsөnhajxiän, maa ja'a fariseoshajxiän. Mänitá Jesús jiiiby ñägädaacä olivocamjooty, ja'a Judashajxy mөөдä soldado mөөдä policia. Tөө hánajty quioodsөөñä. Mөөдä jiөөn mөөдä quiuhmд hajxy quiädaacy.

⁴ Ja'a Jesús, ñajuөөby hánajty je'e nebiaty hánajty je'e tiuna'añii. Mänitá Jesús hoy jiojcuyo'oyö'öy ja'a Judashajxy. Mänit miäyajtөөyy:

—Pөñ hajxy mhөxtaaby.

⁵ Mänit hajxy yhadsoooy:

—Jesús Nazaretpä höjts nhөxtaaby.

Mänitá Jesús miänaañ:

—Hөөч jaduhñ xөhjäp.

⁶ Coo ja'a soldadohajxy jaduhñ miädooy, mänit hajxy jaduhyyä yhöxtägö'öwa'cy. Jaduhyyä hajxy çөjx quiädäy.

⁷ Mänit Jesús miäyajtөögumbä:

—Pөñ hajxy mhөxtaaby.

Mänitá Judashajxy yhadsoögumbä:

—Ja'a Jesús Nazaretpä höjts nhөxtaaby.

⁸ Mänit Jesús miänaañ:

—Tөөds mijts nja hawáanäm. Höөөчhämts je'e. Pө höөөчhtiäm mijts xyhөxtaaby, wéenhөчhä njamiөөdhajxy wyiimbity.

⁹ Paadiä Jesús jaduhñ miänaañ neby jaduhñ tiöjiädät nebiä Tieedy hánajty tөө ñäma'ayän: "Pөñhöch miich tөө xyajcö'öwáanö'öy, cábөch pөñ xpiögaanä. Cab hajxy nej jiada'añ."

¹⁰ Mänitá Simón Pedro ja'a espada jiädujpadsoomy. Mänitá teedywiindsөñ ja'a mioonsä tiaatsc ñä'a pүjxäxä, ja'a hahoodiaatsc. Malco hánajty xiөhaty.

¹¹ Mänitá Jesús ja'a Pedro yhojy:

—Cuyugö'öw yө'ө mhespada. Tspicөxpөch nho'oga'añ nébiөчhä nDeedy tөө xñäma'ayän.

¹² Mänitá Jesús miajtsä quio'өxojsä. Ja'a soldadohajxy jaduhñ jatcөөyy mөөдä wyiindsөnhajxy mөөдä policiahajxy, ja'a judiөshajxy hánajty tөө quiexiäbä.

¹³ Mänitá Jesús yajnөcxä maa ja'a Anás ja'a tiöjcän. Ja'a Anás ja'a Caifás hánajty miө'өdhajpy. Teedywiindsөñ ja'a Caifás hánajty tiuumby.

¹⁴ Ja'a Caifás, je'e ja'a judiөshajxy hánajty tөө ñäma'ay cooc yhahixö'öy jaduhñ coo tu'jäya'ay ja'a cu'ug ñähho'tú'udät.

¹⁵ Höxhaam ja'a Simón Pedro ja'a Jesús hajxy hánajty pianөcxy nämetscä. Ja'a Jesús ja'a jiamiөөdhajxy nämetscä. Ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä, yhixy ja'a teedywiindsөñ hánajty je'e. Mänit Jesús piädägөөyyä ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä maa ja'a teedywiindsөñ tiöghawa'adsän.

¹⁶ Ja'a Pedro, jim je'e miähmөөyy töghawa'adshaguum. Mänitá Pedro miägu'ughajpä piädsөөmy. Mänitá to'oxymoonsä miägapxy ja'a töjcueendähajpä. Mänitá Pedro quiuwöwöyyäbä töghawa'ads ja'a yhamdsoo mägu'ughajpä.

¹⁷ Mänitá to'oxymoonsä ja'a Pedro miäyajtөөyy:

—Miich yө'öya'ay mmөөөdwädiipy, túhñämäts.

Mänitá Pedro yhadsoooy:

—Ca'a yhöөөчhä.

¹⁸ Jimä policiahajxy hánajty jiөөmba'axamy mөөдä moonsähajxy. Tөөчhc hánajty. Paady hajxy hánajty tөө jiөөnyajmөjjö'öy. Jimä Pedro hánajty jiөөmba'axaambä.

¹⁹ Mänitá Jesús miäyajtөөwa ja'a jiamiөөdcөxpä mөөдä miädia'agyquiөxpä. Ja'a teedywiindsөñ jaduhñ yajtөөw.

²⁰ Mänitá Jesús yhadsoooy:

—Jimhöch hijty tөө nmädia'agy majiäya'ayhagujc. Jimhöch hijty nmäyänähixö'öy Diostөгooty mөөд tsajtөгooty maa ja'a judiөshajxy naxy yhamugö'öyän. Cábөch jim mänaa pactuum tөө nmädia'agy.

²¹ Tiich miich coo xmiäyajtöy. Yө'öya'ayhajxy mmäyajtөwäp yө'ө nmädiá'agyhöch hajxy tөө xmiädöwäbä. Yө'өhajxy je'e najuөөby nebiätyhöch jim tөө nmädiá'aguian.

²² Tuunä Jesús jaduhñ ñä'ä hadsooyy, mänit yhala'abø'cä. Policía jaduhñ tu'ug jatcøoyy. Mänitä Jesús ñämaayy:

—Cab jaduhñ yhooyä coo ja'a teedywiindsón jaduhñ mhadsówät.

²³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pø tøøch ngapxtägoy, yec ja'a tøyhajt yaa. Pø caj, cab jaduhñ yhooyä cooçh miich nä'ä nägoobä xñä'ä hala'abø'ogät.

²⁴ Mänitä Anás ja'a Jesús quiejxy cø'øxoch maa ja'a Caifás ja'a wyiinduumän. Caifás hänajty teedywiindsón tuumb.

²⁵ Ja'a Simón Pedro, jim hänajty jiømba'axamy. Mänit miäyajtøøwa:

—Miich yø'øya'ay mmøødwädiipy, túhñämäts.

Mänitä Pedro ñiguiugapxä:

—Ca'a yhøøchä.

²⁶ Mänitä Pedro miäyajtøøwägumbä:

—Tøøch miich jiiby nhixy olivocamjooty møød yø'øya'ay, túhñämäts.

Ja'a teedywiindsón ja'a mioonsä jaduhñ mäyajtøøw, jaaya'ayä jiuuy miägu'ug ja'a tiaatsc hänajty tøø ñä'ä púxäxä ja'a Pedro.

²⁷ Mänitä Pedro ñiguiugäpxägumbä. Tuunä jaduhñ ñä'ä mänaañ, mänitä tseej yaaxy.

²⁸ Mänitä Jesús yajnøcxä maa ja'a gubernador tiøjcän. Pilato hänajty tuumb gubernador. Jobø'øwaamb hänajty. Coo hajxy jim quioo'ty, cabä teedywiindsønhajxy ñä'ä tøjtagøoyy. Cabä Israelpä quiuhdujhajxy hänajty jaduhñ myiñ coo hajxy jiiby tiøjtägø'owät maa ja'a tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy ca'a Israelpähajpä, ja'a pascuaxøøjooty. Coo hajxy jiiby tiøjtägø'owät, cädiéeyäp hajxy jaduhñ. Coo hajxy jaduhñ quiädiéeyät, cab hajxy miägáyät ja'a pascuaxøøjooty. Paady hajxy jiiby quia'a tågøoyy Pilato tiøgooty.

²⁹ Coo Pilato miädooyy coo hajxy hänajty tøø quioody, mänit hajxy ñädøjpädsøøma. Mänitä Pilato miänaañ:

—Tii mijts yø'øya'ay myajcuxø'owø'øwaamby.

³⁰ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Coo hädaa jäya'ay häxøpy tøø quia'a cädieey, cab højts miich häxøpy tøø nyajnägooty.

³¹ Mänitä Pilato miänängumbä:

—Yajwiimbit yø'øya'ay hajxy. Nøcx mijts mädia'agymiädoow nej mijts ja'a mguhdujt myiñän pø tøø quiädieey.

Mänitä judíoshajxy yhadsooyy:

—Ja mäná'anäp højts jaduhñ coo yagho'ogøød; pero højts, cab højts ja'a cuhdujt jaduhñ nmøødä coo højts jäya'ay nyaghó'ogät.

³² Paady hajxy jaduhñ yhadsooyy, ween ja'a Pilato jaduhñ ñägäpxy pø tøø Jesús tøyhajt jiaanch cädieey. Tøjajjt jaduhñ nebiä Jesús hänajty tøø miäna'añän coo hänajty yega'añii maa ja'a ca'a Israelpähajxiän, coo hänajty yagho'oga'añii cruzøpx.

³³ Mänitä Pilato tiøjtägøoyy. Mänitä Jesús quiuyaaxøøyyä tøgooty. Mänit miäyajtøøwa:

—Nej, miichä judíoshajxy xguiobiernähajpä.

³⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøn jaduhñ xñämaayy. Tøgä miichä mhamdsoo copcooty mnä'ä yajcojjiä.

³⁵ Mänitä Pilato jadähooc yhadsoögumbä:

—Tiich nyajnajuø'øb. Ca'a yhøøchä Israelpäjäya'ay. Miichä mhamdsoo mägunáaxhøch miich tøø xyajnägooty møødä teedywiindsønhajxy. Tii jaduhñ tøø mgädieey.

³⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Høøch, cáboch yaa nduñ gobiernä hädaa yaabä naaxwiin. Cooch häxøpy nduñ, tøøchä nmoonsähajxy häxøpy xñäwa'añ. Cábochä judíoshajxy häxøpy tøø xñä'ä mach. Cáboch yaa nduñ gobiernä.

³⁷ Mänitä Pilato miänaañ:

—Mduumbäda'a gobiernä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Jexioo, túumbøch jaduhñ. Høøch, nmädiáacypiøch ja'a tøyhajt hädaa yaabä naaxwiin. Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nga'ay. Pønjaty ja'a tømiaadia'agy mäbøjp, je'eçhä nmädia'agy xmiäbøjcäp.

³⁸ Mänitä Pilato miänaañ:

—Pätiidä miich jaduhñ mnänøømby ja'a tøyhajt.

Mänitä Pilato tiøjpädsøømgumbä. Mänitä judíoshajxy ñämaayyä:

—Høøch, cáboch yø'øya'ay tøø nhamdsoo hixy tøø nhamdsoo paady pø tøø quiädieey.

³⁹ Jii mijtsä mguhdujt jaduhñ cooçh mijts ja'a jäya'ay tu'ug nhøxmátsämät ja'a pascuaxøøjooty. Nej, mmänaamb hajxy jaduhñä coo ja'a mgobiernähajxy nhøxmátsämät.

⁴⁰ Mänit hajxy møc yhadsooyy:

—¡Ca'a yø'øya'ay mhøxmach! ¡Høxmats ja'a craa Barrabáhajpä!

Paadiä Barrabás hänajty chumyčhänä'ay coo hänajty tøø mieečh tøø pioty. Mänitä Pilato tiöjtägøøñä.

19

¹ Mänitä Pilato ja'a Jesús yajwojpä.

² Mänitä soldado ja'a wädsatscorona hajxy yhädiuun. Mänitä Jesús ja'a quiuhduum piädäacaxä. Mänitä Jesús ja'a hucywyit yajnähgäjeñøøyyä nebiä gobiernähajxy hänajty wyithatiän. Paadiä Jesús jaduhñ tiuunä, neby hajxy hänajty ñä'a wi'i ñäxi'iga'añ ñä'a wi'i ñäya'axa'añ. Paady hajxy hänajty ñä'a wi'i ñäxi'iga'añ coo ja'a Pilato hänajty tøø miäna'añ coogä Jesús hänajty guiobiernähaty.

³ Mänitä Jesús miäwiingoonä. Mänit ñäxiicä:

—¡A poco miich tuumb gobiernäjäl!

Mänitä Jesús tiägøøyyä coxhó'cäbä.

⁴ Mänitä Pilato tiöjöpädsøømgumbä. Mänitä judfoshajxy ñämaayyä:

—Nyajtöjöpädsøømaambiöch yø'øya'ay nebiä tøyhajt hajxy jaduhñ mmøødhät cooçh tøø nhixy tøø nbaady coo tøø quia'a cädieey.

⁵ Mänitä Jesús piadöjöpädsøømy hucywyitmøød, coronamøød. Mänitä Pilato ñämaayy ja'a Israelpäjäya'ayhajxy:

—Xiids yø'øya'ay tøø tiöjöpädsømy.

⁶ Coo Jesús jaduhñ yhiixä ja'a teedywiindsøñhajxy møødä policíahajxy, mänit hajxy ñäyaaxøøyy:

—¡Möj pahbétäts hajxy cruzcøxp! ¡Möj pahbétäts hajxy!

Mänitä Pilato miänaañ:

—Hamdsoo hajxy mmöj pahbédät. Høøch, cábøch jaduhñ nmäna'añ coo tøø quiädieey.

⁷ Mänitä Israelpäya'ayhajxy yhadsooy:

—Jaduhñ højts nguhdujt myiñ coo yø'øya'ay ween yagho'ogyii je'eguiøxpä coo tøø miäna'añ coogä Dios Tiedyhaty.

⁸ Coo Pilato jaduhñ miädooyy, mänitä chähgøøbiöjcy.

⁹ Mänitä Pilato ja'a Jesús miøødtöjtägøøñä. Mänitä miäyajtøøyy:

—Maa miich mjaançh tsoon.

Pero cabä Jesús waamb miänaañ.

¹⁰ Mänitä Pilato miänäänagumbä:

—Nej, cábøch xñä'ägä hadsowa'añä. Nej, caj miich mnajuø'øya cooçhä cuhdujt nmøødä cooçh miich nhøxmädsät, ó cooçh miich nyajmøj pahbedøød.

¹¹ Mänit Jesús yhadsooy:

—Coo Dios miich cuhdujt häxøpy tøø xquia'a mo'oy, caj miich ja'a cuhdujt häxøpy mmøødä maaçh høøhcøxpän. Paady miich ja'a pojpa caj mjaty møødä quejee ja'a teedywiindsøñ, ja'a høøch yaa tøø xyajméchäbä maa miichä mwiinduumän.

¹² Mänit Pilato jia wiinmahñdyhajty nebiä Jesús yhøxmädsät. Pero mänitä Israelpäya'ayhajxy ñäyaaxøøguiumbä:

—¡Pø mmägu'ughajpy miich ja'a gobiernä César, caj miich yø'ø craa mhøxmädsät! Pøñ jaduhñ wi'i ñibiädäacöp nebiä gobiernän, je'edsä gobiernä César møøtnimiädsiphajtäp.

¹³ Coo Pilato jaduhñ miädooyy, mänitä Jesús miøødtöjöpädsøømgumbä. Mänitä Pilato yhøxtaacy häñaabiejtcøxp maa hajxy hänajty xiøhdooacthatiän. Jue'e hänajty jim xiøhaty Gabata, hebreohayuuc-haamby. Je'eduhñ ñänøømby “maa ja'a tsaa quiøøñä'ayän.”

¹⁴ Tøø hänajty quiujyxiøjø'øy. Hadsuujø'øwaambä pascuaxøø hänajty. Mänitä Pilato ñämaayy ja'a Israelpäya'ayhajxy:

—¡Xiidsä mgobiernähajxy!

¹⁵ Mänit hajxy ñäyaaxøøguiumbä:

—¡Ween yho'ogy! ¡Ween yho'ogy! ¡Nøcx hajxy möj pahbet!

Mänit Pilato miänaañ:

—Nej, mmänä'anöp mijts jaduhñä coo mijts ja'a mgobiernä nmöj pahbéjtämät.

Mänit teedywiindsøñhajxy yhadsooy:

—César højts ngobiernähajpy. Ca'a wyiinghäna'cä.

¹⁶ Mänitä Pilato Jesús yajcø'ødägøøyy maa ja'a Israelpähajxiän, coo Jesús miöj pahbedøød.

¹⁷ Mänitä Jesús jim yajnøcxä maa jaduhñ xiøhatiän “Maa ja'a Ho'ogyjiäya'aguiopcän.” Gólgota jim xiøhaty hebreohayuuc-haamby. Yhamdsoo cruz je'e yajquejyquiaphajtä.

¹⁸ Jimä Jesús hoy miöj pahbedyii. Metscä jäya'ay jim miöj pahbéjtäbä Jesús ja'a ñähmøjc. Cujc ja'a Jesús quiuba'awøøyyä.

¹⁹ Mänitä Pilato yagjahyyä pu'uyhuungcøxp: “Jesús Nazaretpä, ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guiobiernähajxy.” Mänitä pu'uyhuung yajyujpahwa cruzcuhduum.

²⁰ Tägöøghayuuc-haamby jaduñ jagjahyyä, mөөдä hebreo, mөөдä griego, mөөдä latin. Cajptmāwiingön Jesús miöjpahbejtä. Paadiä judiöshajxy nämay yajmädiaacy nebiä Pilato hänajty tөө yajyuugajaayiiän cruzcөxp. Mänitä teedywiindsön ja'a Pilato hajxy ñämaayy:

²¹ —Cab hijty jaduñ yhahixө'öy coo jaduñ cu mjahy: “Ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guio-biernähajxy.” Jaduñ cu mjahy: “Nä'ä nibiädäacöp jaduñ nebiä Israelpäjäya'ay ja'a guioiernähajxiän.”

²² Mänitä Pilato yhadsooyy:

—Tөөч jaduñ njaay; cábөч nyajtägatsa'añ.

²³ Coo Jesús hänajty tөө miöjpahbedyii, mänitä soldado ja'a Jesús ja'a wyit hajxy yajpädө'cä. Nämädaaxc ja'a soldadohajxy hänajty. Mänitä wit hajxy yajwa'xy cөdu'ug. Jii Jesús ja'a yoñwit hänajty tu'ug. Tu'ugwit mänitä tөө quiojy; cab hänajty maa xiuyyä.

²⁴ Mänitä soldadohajxy ñiñämaayyä:

—Cab jaduñ yhooyy coo hädaa wit hajxy nhagөөdsө'öyyämät. Tsөг hajxy häyө'cäm. Pөн hädaa wit jaduñ cuhäyө'ögäp, je'e jaduñ je'ehädäp.

Mänitä soldadohajxy jaduñ jiaanč häyө'cy. Jaduñdsä Diosmädia'agy tiöjiajty maa jaduñ cujaay myiñän: “Xyajwä'xөч ja'a nwiit hajxy; xquihäyө'cөч ja'a nwiit hajxy jaduñ.”

²⁵ Jimä Jesús ja'a tiaj hänajty tiäna'ay maa hänajty mädooyyä tөө miöjpahbedyiiän, chaadsä tiaj ja'a piuhdo'oxy, chaadsä María ja'a Cleofas ja'a tio'oxiөjc, chaadsä María Magdalena. Jimä Jesús ja'a miägu'ughajpä hänajty tu'ug tiäna'ay maa ja'a Jesús tiaj mädooyyän, ja'a Jesús hänajty jiaanč tehñ chojpiä.

²⁶ Coo hajxy yhiyxä ja'a Jesús, mänitä Jesús ja'a tiaj ñämaayy:

—Maam, hädaads mhuunghädäp.

²⁷ Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä ñämaayy:

—Hädaads mdajhädäp, ja'a hөөчhä ndaj.

Mänit jiaanč tajnäbөjcy.

²⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tөdsөyyäbөч.

Tөjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ. Näjuөöbiä Jesús hänajty coo hänajty tөө yhabejnä.

²⁹ Jimä texy hänajty tu'ug quioöña'ay vinoxunmөөd. Mänitä xo'od hajxy quiugonөoyy vinojooty. Cөjx je'e chomө'öy. Mänitä paxy hajxy yagjөwөөnөoyy ja'a xo'od. Mänitä Jesús ja'a xo'od hajxy yaghayuugөөoyy.

³⁰ Coo Jesús ja'a vino miuu'cy, mänitä miänaañ:

—Tөөds jaduñ miaañä.

Mänitä quiopc yagiñaanñä. Mänit yho'nä.

³¹ Mänaa ja'a Jesús yho'oguiän, ja'a pascuaxөө hänajty tehñ yhadsoujөby. Cujaboom ja'a möjpasuaxөө hänajty jiada'añii, poo'xxiөjooty. Jaduñdsä judiöshajxy hänajty quih-dujthaty, cabä ho'ogyjiäya'ay hajxy hänajty jim yajmähmө'öy cruzcөxp ja'a poo'xxiөjooty. Mänitä Israelpä ja'a Pilato hajxy hoy ñäma'ay coo soldado quieät weenä Jesús ja'a tiocy-hajxy nöcxty tiöjjäxä neby hajxy paquiiä yhö'ögät. Nägooyyä häxyt jaduñ yhö'ögät, mänit hajxy yajmänacөөd cruzcөxp.

³²⁻³³ Mänitä Pilato ja'a soldado jiaanč quejxy. Coo ja'a soldadohajxy jim miejch, mänit hajxy yhiyx coo ja'a Jesús hänajty tөө yho'ogy. Cabä tiocy hajxy je'e ñä'ä töjjä. Mänitä ñähmөjcpähajxy tiectytiöjjä nämetsä. Cahnä hajxy hänajty yho'ogy.

³⁴ Mänitä Jesús quiaacñmägumөoyyä cuhñdhaam. Soldado jaduñ tu'ug jatcөoyy. Mänitä nө'ty piädsөomy chaadsä nөө.

³⁵ Hөөч, төyhäjthөч jaduñ tөө nhixy. Pädyyhöч mjiys jaduñ nyajmädojhaty neby hajxy jaduñ mmäbөгät.

³⁶⁻³⁷ Jecy hajxy jaduñ quiujahy Diosmädia'agyjooty ja'a Jesüscөxpä: “Cabä piäc tiöjäänäxä.” Jaduñ hajxy quiujahbiä ja'a Jesüscөxpä: “Wyiinhee'ppedaamby hajxy, ja'a hajxy hänajty tөө quiümiäbä.” Coo ja'a Jesús ja'a tiocy jaduñ quia'a jaanč töjjäxä, coo jaduñ jiaanč cuuma, töjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ.

³⁸ Tu'ugä jäya'ay hänajty jim chooñ Arimatea. José hänajty xiөhaty. Hamee'ch ja'a Jesús hänajty miөödnimiägu'ughadyii. Chähgөөbiä José ja'a judiöshajxy. Paadiä Jesús hänajty hijxwiinduum quia'a mөөdwädityii. Mänitä José ja'a cuhdujt hoy yajpädsөmy maa ja'a Pilatän coo ja'a Jesús yajmänaca'añ cruzcөxp. Mänitä Pilato ja'a cuhdujt jiaanč jecy. Mänitä José ja'a Jesús yajmänajcy cruzcөxp.

³⁹ Mänitä Nicodemo ja'a perfume miämejch hii'xmajc kilo. Mäyäbicө'öy miämejch mөөдä mirra mөөдä äloes. Tөө hänajty jiegө'öy coo ja'a Nicodemo hänajty tөө yhuug hoobiä coods maa ja'a Jesúsän.

⁴⁰ Mänitá José ja'a Jesús hajxy ñähbijty mөөдä Nicodemo. Jiibiá perfume hajxy ja-jmñähbidөөyy. Jaduhñdsá judioshajxy hánajty quiuhdujthaty. Perfumemñähbidөөy ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hánajty jajnaaxtägөөy.

⁴¹ Jimá olivocam hánajty tu'ug máwiingón maa ja'a Jesús hánajty tөө miöjpahbedyijän. Jiibiá tsaajut hánajty tu'ug olivocamjooty wiinmөjtuum. Naamba'ay ja'a tsaajut hánajty. Cahná ho'ogyjiäya'ay hánajty jiiby piädaactsoofiiná.

⁴² Ja'a judioshajxy, tsuu ja'a pioo'xxiөө hajxy hánajty yajtsohn'da'agy. Cab hajxy hánajty quiuhdujthaty coo hajxy tii tuínát ja'a poo'xxiөөjooty. Ja ween ja'a poo'xxiөө hánajty quia'a habaady, paadiá Joséhajxy quia'a nábaadөөyyá coo hajxy hoy jäguem cu jajnaaxtägөөy. Paady hajxy jimíá ñá'a pádaacy tsaajutjooty ja'a olivocamjootypá.

20

¹ Cumaaxc, năxөө hánajty je'e. Mänitá María Magdalenahajxy jim ñөcxy maa ja'a tsaajután, maa ja'a Jesús hánajty tөө ñaaxtägөөyän. Cahná hánajty hoy jajjөөgyñá. Cood-sjuөөbyñá hánajty. Mänit hajxy yhiyx coo ja'a tsaá jim tөө jiöwa'ačh juthaguuy.

² Coo ja'a María yhiyx coo ja'a tsaá quia'a jimán juthaguuy, mänit wyiimbijty päyөөguiá. Mänitá Simón Pedrohajxy piaatá chaadsá Jesús ja'a miägu'ughajpá, ja'a Jesús hánajty jiaanč tehñ chojpiá. Mänitá María miánaañ:

—Tөө ja'a nWiindsönhájítám hajxy xyajpádsөөmám tsaajutjooty. Cab hөjts nnajuөөy pámaadá hajxy tөө piáda'agy.

³ Coo ja'a Pedrohajxy jaduhñ miádooyy, mänit hajxy jim ñөcxy päyөөguiá maa ja'a tsaajután. Mänitá María jadähoc pianөcxumbá.

⁴ Mänitá Pedro yhöxpáyө'cá. Jayөjp ja'a Pedro jiamiөөd jim miejch maa ja'a tsaajután.

⁵ Mänit jiiby quiuwoodsөөy tsaajutjooty. Mänitá wit yhiyx coo jiiby yhöxna'ay jutjooty. Pero cab jiiby tiehñ tiägөөy. Ná'a cuhixөөy jaduhñ.

⁶ Mänitá Simón Pedro hөxhaam jiaac mejch. Tu'uda'aquiá jiiby tiägөөy tsaajutjooty. Jaduhñá wit yhijxpá coo jiiby yhöxna'ay.

⁷ Mänitá paayá yhiyx, ja'a Jesús hajxy hánajty tөө yajcuhmäguítiábá. Hawiing hánajty jim ñe'na'ay.

⁸ Mänitá Pedro jiamiөөd piadägөөbiá, ja'a hánajty jayөjp tөө miéčhábá. Mänitá paayá yhijxpá coo hawiing ñe'na'ay. Paady jaduhñ miábөjcy coo ja'a Jesús hánajty tөө jiuyppiөcy.

⁹ Cahná Diosmädia'agy hajxy hánajty hoy wyiinjuөөyñá ja'a jecypíá maa jaduhñ myiñán coo ja'a Jesús hánajty jiuyppiөga'añ coo hánajty tөө yho'ogy.

¹⁰ Mänitá Pedrohajxy wyiimbijná, ñөcxná hajxy maa ja'a tiөjc-hajxián.

¹¹ Tөө ja'a María hánajty piáméjtscumbá hөxhaam maa ja'a tsaajután. Coo ja'a Pedrohajxy wyiimbijná, mähmөөy ja'a María jim nidiuhñ. Wi'i jiөby hánajty. Mänit jiiby quiuwood-sөөguiumbá tsaajutjooty.

¹² Mänitá Diosmoonsá metsc yhiyx, ja'a tsajpootyptsohmbá. Haagá nähboobwit hajxy hánajty. Jiiby hajxy hánajty yháña'ay maa ja'a Jesús hánajty tөө wyijtsna'ayän. Tu'jäya'ay hánajty yháña'ay maa ja'a Jesús ja'a quiopc hánajty tөө quioonna'ayän. Y tu'jäya'ay hánajty yháña'ay maa ja'a Jesús ja'a tiecy hánajty tөө quiajpná'ayän.

¹³ Mänitá María miäyajtөwa:

—Muuxy, tii coo mwi'i jiөөy.

Mänitá María yhadsooyy:

—Tөөčhá nWiindsön hajxy xyajpádsөөmä. Pámaadá hajxy tөө piáda'agy.

¹⁴⁻¹⁵ Tuuná María jaduhñ ñá'a hadsooyy, mänitá wia'wiimbijty. Mänitá Jesús yhiyx. Jim hánajty tiána'ay; pero cab jaduhñ yhöxcajpy. Olivocamgüendähajpá je'e yhajoodhajt. Mänitá Jesús miánaañ:

—Muuxy, tii coo mwi'i jiөөy. Pөñ mhөxtaaby.

Mänitá María yhadsooyy:

—Tsäguhm, pө miich tөө myajpádsөmy, hөөch hawáañác maa tөө mbáda'agy nébiөch háyaa nөcxy nyajpádөөgy.

¹⁶ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—¡María!

Tuuná María jaduhñ ñá'a námaayá, mänitá wyiinhee'ppejty. Mänitá yhöxcajpy coo je'e Jesúsá. Mänitá jaduhñ miánaañ hebreohayuuc-haamby:

—¡Raboni! —je'e jaduhñ ñänөmby “Wiindsön.”

¹⁷ Mänitá María ja'a Jesús jia mats jia mänenaañ. Mänitá Jesús miánaañ:

—Ca'ačh xmiach. Cáhñөch jim nhoyñá maachá nDeedián. Nөcxhөchá njamiөdhajxy hawáañác coöch jim nnөcxa'añ maachá nDeedián, maachá nDiosán. Jaaná je'e mijs mDeedyhajpá mDioshajpá.

¹⁸ Mänitá María ja'a Jesús ja'a jiamiөdhajxy hoy jiaanč náma'ay:

—Tøøch je'e nhixy, ja'a hajxy nWiindsøñháltämbä.

Mänit hajxy cøjx yhawáanäxä nebiaty ja'a María hánajty tøø ñäma'ayii.

¹⁹ Coo quiooodsøøñä, mänitä Jesús ja'a jiamioødhajxy ñiyhagøøyyänä. Hix, chähgøøby ja'a judios hajxy je'e hánajty; paady hajxy ñiyhagøøyyä. Mänitä Jesús jii by ñäguehxtøø'xy hagujc hawa'ads. Mänitä Jesús miänaañ:

—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.

²⁰ Mänitä Jesús yajcähxø'cy ja'a quioø'joot møødá quiaaachhac maa hánajty tøø jiotiän. Coo hajxy yhjxy, mänit hajxy ñajuøøyy coo je'e Jiesúsä. Mänit hajxy xioøn daacy.

²¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy tii mdajy mmay. Nébiøchá nDeedy tøø xwyiinguexiän, jaanä jadúhñhøch mijts nwiinguexaambä.

²² Mänitä Jesús ñäbäxujy ja'a jiamioødhajxy. Mänitä miänaañ:

—Wiingpøc ja'a Dioshespíritu hajxy.

²³ Høøch mijts ja'a májaa nmo'owaamby. Pønjaty mijts mhawáanäp coo Dios ja'a piojpä quidiieyhajxy tøø yajnähwa'açh, pues tøyhajt jaduhñ coo Dios tøø yajnähwa'açh. Pønjaty mijts mhawáanäp coo Dios tøø quia'a yajnähwa'açh, pues tøyhajt jaduhñ coo Dios tøø quia'a yajnähwa'açh.

²⁴ Majmetscjäya'ay ja'a Jesús hánajty tøø miøødwädity. Tu'ug hánajty xiøhaty Tomás, ja'a hajxy hánajty ñänøømbiä "Hametsc-huung." Mänaa ja'a Jesús ñäguehxtøø'xtsooñän jayøbajit, cabä Tomás hánajty jim.

²⁵ Mänitä Tomás ñämaayyä ja'a jiamioødhajxy:

—Tøø højts nhixy, ja'a hajxy nWiindsøñháltämbä.

Mänitä Tomás miänaañ:

—Mänitøch nmäbøgät cooçh ndehm yhiät pø jaançh jot ja'a quioø, cooçh ngøø jii by nhuuc tehñ piädá'agät maa ja'a quiaaachmøjc jiuätän. Pø cabä, cábøch jaduhñ nnä'ägä mäbøgät.

²⁶ Cuductujxøø, jii biä Jesús ja'a jiamioødhajxy hánajty tøgóotiägumbä. Jii biä Tomás hánajtpä. Tøø ja'a tøjc hajxy hánajty yhagøøguiumbä. Mänitä Jesús jii by ñäguehxtøø'xcumbä hagujc hawa'ads. Mänitä miänaañ:

—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.

²⁷ Mänitä Tomás ñämaayy:

—Tehñ quiudsiiwø'ow yø'ø mgø'ø yaaby ngø'øjóotyhøch maa ja'a clavohaawän. Híjxägøch hädaa ngø'ø. Päda'ag yø'ø mgø'ø yaaby ngaachmøjc-høch. Miich, caj miich hijty mmäbøcy. Chaaçh miich nnämä'awät coo mmäbøgät.

²⁸ Mänitä Tomás yhadsooyy:

—Miichhøch nWiindsøñhajpy, nDioshajpy.

²⁹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cooçh miich tøø xyhixy, paady jaduhñ mmäbøcy. Jootcujc hajxy je'e, ja'a hajxy tøø miäbøquiäbä, hóyhøch hajxy je'e tøø xquia'a ja hixy.

³⁰ Madiu'u ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjäty pä yajcähxø'cy ja'a jiamioødá wyiinduumhajxy. Cab yam cøxiä quiujaayä hädaa librocøp. Cujwa'xy je'e yam quiujaayä.

³¹ Paady yam quiujaayä neby hajxy jaduhñ mmäbøgät coo Jesús ja'a Dios Tiededyhaty, coo Jesús je'e Miesiashaty, coo ja'a Dios jaduhñ tøø quiexy. Coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät, mhídäp hajxy jim tsajpootyp cøjxta'axiøø.

21

¹ Jadähooc ja'a Jesús yhiägumbä ja'a jiamioødhajxy jim mejypia'a ja'a xøhajpä Tiberias.

² Jimä Simón Pedrohajxy hánajty møødá Tomás, ja'a hajxy hánajty ñänøømbiä "Hametsc-huung", møødá Natanael ja'a Caná de Galilea tsohmä, møødá Zebedeo yhuunghajxy, møød hajxy jaac nämetspä. Haagä Jesús ja'a jiamioødhajxy jaduhñ.

³ Mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Nøcxy nhuuc jaac hacxmach.

Mänitä jiamioødhajxy miänaañ:

—Ween hajxy nnøcxäm.

Mänit hajxy jiaançh nøcxy mejypia'a. Mänit hajxy biarcotägøøyy. Mänit hajxy hoy jia hacxmadsa'añ. Tu'tsuhñ hajxy jaduhñ jia wädijty. Pero cab hajxy tii ñä'ägä paaty.

⁴ Coo jiobøøyy, jimä Jesús hánajty tiäna'ay pu'uwiing. Pero cabä Jesús yhøxcajpä ja'a jiamioødhajxy.

⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mägu'ughajpædøc, nej, cab hajxy tii tøø mnä'ägä paadiä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Joom mägu'ughajpä, cab højts tii tøø nnä'ägä paady.

⁶ Mänitá Jesús miánaañ:

—Páda'ag yø'ø mdsaa'y hajxy jimhaamby ja'a barcohahooyhaampiä pa'ahaam. Mänit hajxy jaduhñ mbáaadät.

Mänitá chaay hajxy jim jiaančh pádaacy. May ja'a hacx hajxy jiaančh tehñ yaghadujcy. Cab hajxy hánajty miaya'añii coo ja'a tsaay hajxy hánajty jia wijtspädsøma'añ nøøjooty.

⁷ Mänitá Pedro ñämaayyá ja'a Jesús ja'a jiamiøød, ja'a Jesús hánajty jiaančh tehñ chojpiä: —Ja'a nWiindsøñhájttámhajxy yø'ø!

Tuunä Pedro jaduhñ ñä'a mädooy coo je'e Jiesúsä, mänitá wyitpägøøyy. Høxyø'øhuungmøød hajxy hánajty yhacxmach. Mänitá quiuhtøpxnaxy nøøjooty. Nøcxaamb hánajty pu'uwiing maa ja'a Jesúsän.

⁸ Ja'a jiamiøødhajxy, jii by hajxy miähmøøyy barcojooty. Mejypia'a mäwiingøn hajxy hánajty yhacxjoomy. Jaduhñäda'ja'a mejypia'a hajxy hánajty tøø ñähgue'egy mägo'xmetro. Hujts ja'a tsaay ja'a hacx hánajty miøødä. Mänitá tsaay hajxy pawich yajnøcxy mejypia'a barcojooty.

⁹ Mänit hajxy biarcopädsøømy. Mänitá juhñdy hajxy yhiixy coo jim wyi'i tioy pu'uwiing. Jimä Jesús hánajty yhacxtsa'ay. Jimä tsajcaagy hánajty yajcooñna'ay.

¹⁰ Mänitá Jesús miánaañ:

—Mämín ja'a hacx hajxy mejtstägøøg, ja'a hajxy tøø mmáchäbä.

¹¹ Mänitá Pedro tiägøøguiumbä barcojooty. Mänitá tsaay pawich yajmejch mejypia'a. Mägo'x cu juxychägui'xmajtägøøg ja'a hacx hánajty jii by tsaajiooty, haagä majatypä. Hujts ja'a tsaay hánajty, pero cabä hacx yajcøø'ch.

¹² Mänitá Jesús miánaañ:

—Minðs hajxy cay.

Cab hajxy miäyajtøøyy pøn je'e. Tøø hajxy hánajty yhøxcapy coo je'e Jiesúsä.

¹³ Mänitá Jesús ja'a jiamiøød ja'a tsajcaagy hajxy miooyy møødä hacxtsa'ay.

¹⁴ Miädägøøghoocpä ja'a Jesús hajxy hánajty tøø yhiixy mänaa hánajty tøø jiiuypiøquiän.

¹⁵ Coo hajxy quiaabiädøøyy, mänitá Jesús ja'a Simón Pedro ñämaayy:

—Simón, Juan miich mdeedyhajpy. Pøñhøčhädä'a xmiaas tsojp, yø'ø njamiøødhájttäm o miich.

Mänitá Pedro yhadsooyy:

—Mnajuøøby miich cooçh miich njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitá Jesús miánaañ:

—Yaghójcägøčhä nmeeghuunghajxy.

Ca'a mieeghuungä ja'a Jesús jaduhñ tiehñ ñänøøm. Je'eduhñ ñänøøm coo ja'a Simón Pedro ja'a jäya'ayhajxy yajnähixø'owät, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy panøcxäbä.

¹⁶ Mänitá Jesús miánaangumbä:

—Simón, nej, xchójpøch miichä.

Mänitá Pedro yhadsooyy:

—Mnajuøøby miich cooçh miich njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitá Jesús miánaañ:

—Cueendähájttägøčhä nmeeghajxy.

¹⁷ Ja'a miädägøøghoocpä ja'a Simón Pedro ñämäayyägumbä:

—Simón, nej, jaduhñčh xjwiø'øyä nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitá Pedro jiootmadiägøøyy coo miäyajtøøwa ja'a miädägøøghoocpä.

Mänitá Pedro yhadsooyy:

—Cøxiä miich mnajuø'øy. Mnajuøøby jaduhñ cooçh miich njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitá Jesús miánaangumbä:

—Pues, yaghójcägøch ja'a nmeeghajxy.

¹⁸ Tehñ tiøyhájthøch miich chaa nnämä'awät, coo hijty mdsucywiajyhatyñä, hamdsoo ja'a mwit hijty mbägø'øy. Mwädiyp hijty maa ja'a mjoot hijty choquiän. Pero coo hánajty tøø mmäjaanä, mänit mgø'ø mxajtøøwa'añ. Mänitá wiinghänä'c ja'a mwit xyajpägø'øwa'añ. Mänit xyajñøcxa'añ maa ja'a mjoot hánajty quia'a tsoquiän.

¹⁹ Paadiä Jesús jaduhñ miánaañ nebiä Pedro jaduhñ ñajuø'owät neby hánajty yagho'oga'añii, nebiä Dios ja'a miäjaa jaduhñ yajcähxø'ogät ja'a Pedrocøxpä. Mänitá Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Jam hajxy wädjttäm.

²⁰ Mänitá Pedro quioowiimbijty. Mänitøch xyhiixy cooçhä Jesús hánajty nbanøcxpä. Høøçh, Juánghøch høøçh. Høøçhä Jesús hijty xjiaančh tehñ chojpp. Høøçh je'e hänaay ja'a Jesús ja'a ñähmøc mänaa højts ndsuugayyän. Høøçh jaduhñ nyajtøøy: “Wiindsøn, pøn miich jaduhñ xyegaamb.”

²¹ Cooçhä Pedro xyhiixy, mänitá Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsón, yø'øyá'ayäts, nej yø'øya'ay jiada'añ.

²² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ca'a myiichä mgüeentä yø'ø pø chójpiøchä njoot jaduñ coo yø'øya'ay hānajtj jiiñä cooçhā ngādaactägātsāt. Pero miich, panøcxägøch ja'a nmādia'agy.

²³ Mänitä mädia'agy jii wiädiyty maa ja'a jäya'ayhajxiän ja'a Diosmädia'agy hajxy panøcxpä cóogøch tyijy nga'a ho'oga'añ. Pero cabä Jesús jaduñ miānaañ cóogøch nga'a ho'oga'añ. Nøñ jaduñ miānaañ: “Ca'a myiichä mgüeentä yø'ø pø chójpiøch ja'a njoot jaduñ coo yø'øya'ay hānajtj jiiñä cooçh ngādaactägātsāt.”

²⁴ Høøch, Juānghøch høøch. Tehñ tiøyhājthøch jaduñ tøø nhixy nébiøch chaa ngujaayän. Ñajuøøbiøchä njamiøødhajxy cooçhā tøyhajt nmøødä.

²⁵ Madiu'u ja'a Jesús jaduñ jiaanç tuuñ. Cábøch yam cøxiä tøø ngujaay. Cooçh häxøpy cøxiä tøø ngujaay, cabä ndijy hädaa naaxwiimbä miädøyhādät. Amén.

Hechos

¹ Mägu'ughajpä Teófilo, mänáajoch miich jayøbajnt nnáajayø'øyän, mänitøch ngøxy cujahy nebiatiä Jesús yaa wiädijty hädaa yaabä naaxwiin, mөөд nebiaty yajnähiхөөyy,

²⁻⁴ mänaa jaduһn tiägø'øyän wädijpä hөxtä coonä hänäjty ñöcxtägatsa'añ tsajpootyp. Cahnä Jesús hänäjty yho'ogyñä, tööyämä jiamiөөд hänäjty wyiinguexy coo miädia'agy yajwä'xäxät wiinduhmyhagajpt. Coö Jesús yho'cy, mänit jiuypiojtägajch. Coö Jesús jaduһn yhiyxä ja'a jiamiөөдhajxy, jaduһnä töyhajt hajxy miөөдhajty coö Jesús hänäjty töө jiaanch juiypiojtägach. Coö Jesús jaduһn jiuypiojtägajch, mänitä jiamiөөд jiaac möөdwädijty juxychägui'xxөө. Jaduһnä Jesús hänäjty yajnähiхөөy coö Dios hajxy xyhanéhäm ja'a miөcmäjaahaam. Coö juxychägui'xxөө yhabejty, mänitä Jesús ja'a jiamiөөд miөөдhamugөөyy maa tuñ hänäjty xiøhatiän Olivostuñ. Mänitä Jesús tiägөөyy haneһmä ja'a Dioshespiritu miäjaahaam. Mänit miänaañ:

—Coö hajxy jim mnөcxtägätsät Jerusalén, cab hajxy jim mdsöһndägätsät. Jim hajxy jaduһn mjöbhixөt cooch mijtsä nDeedy ja'a yhEspiritu xyajnäguéxät nej mijts töө nnäma'ayän. Tөөчт mijtsä nDeedy xyhuuc yajwiinwaanөöbiä coö hajxy jaduһn xyajnäguexa'añ.

⁵ Ja'a Juan, nöøhaam hijty miäyajnäbety. Tөyhajt jaduһn. Pero jaboom juxtөpc mijtsä Dios ja'a yhEspiritu xjiaanch yajnäguexa'añ. Ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduһn xyajnäbeta'añ —nömä Jesús ja'a jiamiөөд ñämaayy, ja'a hajxy hänäjty töө yhamugø'øyäbä.

⁶ Mänitä Jesús miäyajtөwä:
—Wiindsöñ, nej, jaduһn miich töө mwiinmahñdyhatiä coö höjtsä nmädsip mga'a yajmäjädaacnädä, höjts judios, möөд coö höjtsä nhamdsoo mägunaax ngobiernähäjnät.

⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Ja'a nDéedyhöchä töyhajt möөд mänaa jaduһn yajtөjiada'añ nej mijts myajtyyyän. Je'e cuhdujt nidiuhm möөд coö jaduһn yajtөjiädät. Pero mijts, caj yhahixө'øy coö mijtsä töyhajt mnөөdhädät.

⁸ Coö mijtsä Dioshespiritu xñägädä'agät, mänitä mäjaa hajxy xmio'owa'añ. Mänitøch hajxy jim xmiädiä'agät Jerusalén cooch töө njuypiojtägach, höyhøch hänäjty töө nja ho'ogy. Möөд jim hajxy xmiädiäcäpät Judea-naaxooty, möөд jim Samaria-naaxooty, möөд jim wiinduhmyhagajpt hөxtä mäduһñtiä cajpt quiugөxө'øyän.

⁹ Mänitä Jesús miädiaacpädөөyy. Jimä Jesús hänäjty wyiinhee'ppediyi ja'a jiamiөөдhajxy, mänitä Jesús nä'ä nägoobä chajpejty. Mänit hoy tiägø'øy jocjooty. Mänitä Jesús yhiyxätgooyy ja'a jiamiөөдhajxy.

¹⁰ Jim hajxy hänäjty chajheebyñä, mänitä jäya'ayhajxy metsc ñäguehtө'xy jim maa Jesús ja'a jiamiөөдä wyiinduuhajxiän. Nähboobwit hajxy hänäjty nämetsc.

¹¹ Mänitä Jesús ja'a jiamiөөдhajxy ñämaayyä:
—Mägu'ughajpädөjc, jim hajxy mdsoñ Galilea maa Jesús chooñän. Mijtsä mmägunaax yøø. Quipxy hajxy hijty mmөөdwädity. Ca'a hajxy mwil'i yuugheeby. Ca'a hajxy mwil'i tijay mwil'i miay. Tөө Jesús jaduһn ñöcxnä tsajpootyp. Pero coö yhabädät, mänit jaduһn wyiimbijtagatsa'añ neby hajxy töө mhijxnөcxian.

¹² Mänitä Jesús ja'a jiamiөөдhajxy jim choһñ maa tuñ hänäjty xiøhatiän Olivos. Mänit hajxy ñöcxy Jerusalén. Tu'kilómetro hänäjty jiäguemä.

¹³ Jue'ä Jesús ja'a jiamiөөдhajxy hänäjty xiøhaty: Pedro, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Simón ja'a Celote, möөдä Judas. Nämetsc hajxy hänäjty xiøhaty Santiago. Judas ja'a piuhya'ay je'e ja'a tu'jäya'aybä. Alfeo ja'a Judas ja'a tieedyhajxy hänäjty xiøhaty.

¹⁴ Naxy hajxy hänäjty yhamugø'øy Diospa'yaaxpä nägөxiä, näguipxy möөдä Jesús ja'a tijay Maria, möөдä Jesús ja'a piuhya'ayhajxy, möөдä to'oxiөjc-hajxy, ja'a Jesús hänäjty quipxy töө piawädityijäbä.

¹⁵ Cujaboom cumaaaxc, mänitä mäböjpädөjc-hajxy yhamugөөyy. Nämägo'x-cu-ii'x hajxy hänäjty. Mänitä Pedro tiänaayyø'cy. Mänit miänaañ:

¹⁶⁻²⁰ —Mägu'ughajpädөjc, jequianä David quiujahy salmosjooty ja'a Judascөxpä, nebiatiä Dioshespiritu ñajscapxөөyyä: Pactsacä tiөjc jiada'añ; caj pөñ jim chäna'awaannä. Ja'a Judas ja'a tiөjc jaduһn nänöөmäxä. Jaduһn jim miänaambä coogä Judas wiingjäya'ay hänäjty ñähduundu'uda'añii. Jaanch töjiajt jaduһn ja'a Judascөxpä nebiatiä David jecy quiujahyyän. Näguipxy höjtsä Judas hijty xmiөөdwädijtam. Näguipxy höjts hijty xmiөөдtuunmüjcäm. Mänitä Judas wyiinmahñdyhajty coö Jesús ñähdügät. Mänitä Judas ja'a jäya'ay wiomejch maa Jesús hänäjtiän, ja'a Jesús hajxy hänäjty madsaambä. Coö Judas jaduһn haxөөг jiatcөөyy, mänit miäjuuyyä. Mänitä naax hoy jiuuy. Mänit hoy quiuhgahnaxy cuhmänac. Coö mioxtsäbijty, mänitä tyiinç yhöxhänöөmbädsөөmy. Coö jäya'ayhajxy jaduһn miädohajty,

ja'a hajxy hánajty jim tsánaabiá Jerusalén, coo ja'a Judas hánajty tōō yho'ogy, mánitá naax hajxy yajxōbejty Acéldama, ja'a Judas hánajty tōō jiuýyábá; jaduħn miádia'agytiägō'oy yhamdsoo hayuuc-haambyhajxy, Nō'ñaax.

²¹⁻²² Jii hōjtsá nmágu'ughajpáhájtám, náguipxy hajxy tōō xmiōōdwádjítám mánaa Jesús hijty jiián, mánaa Juan ja'a Jesús yajnábetián, hōxtá coo Jesús chajpejty cōxp. Hahixōoby jaduħn coo hajxy tu'jáya'ay nwiinguéjxámát, ja'a Judas náhdundu'udaambá. Náguipxiá miádia'agy hajxy xmiōōdyajwá'xámát coo Jesús tōō jiuýjpiōcy —nōmá Pedro miánaañ.

²³ Mánitá jáya'ay metsc nánōōmá. Tu'ug hánajty xiōhaty Matías. Jatu'ugpä, tægōōgtu'u hánajty xiōhaty: José, Barsabás, Justo.

²⁴ Mánitá Pedrohajxy tiägōōy Diospa'yaaxpä:

—Teedy, miich mnajuōōby neby hōjts nágōxiá nwiimahñdyhatián. Hōjts hawáñác mádyii miich tōō mwiimbij hádaahajxy námetspä,

²⁵ mádyiibá Judas jaduħn náhdundu'udáp. Coo Judas jaduħn quiádiehy, paadiá tiuung yajtágooy. Paady jii by yhádaacy haxōōgtuum —jaduħn Dios hajxy pia'yaaxy.

²⁶ Mánit hajxy yháyo'cy suertehaam mádyii hánajty tiuungtägō'owaamb. Mánitá Matías piaatá. Mánitá Matías hajxy quiumaayy, ja'a hajxy hánajty námajtu'ugpä.

2

¹ Coo Pentecostés-xōō yhabaaty, mánitá mabōjpádōjc-hajxy nágōxiá yhamugōōy.

² Jii by hajxy hánajty tōgooty yháña'ay. Mánit hajxy miádooyy nebiá poj yhamuuyán coo mōc piojy. Cōxp jaduħn chohndaacy. Mōc jii by yhawaandsōōy tōgooty.

³ Mánit hajxy nágōxiá nágádaacá hanidiuhmjaty ja'a Dioshēpíritám. Jaduħn hánajty quiáhxō'ogy nebiá tootsán, nebiá jōōnhaayán.

⁴ Mánit hajxy nágōxiá yhadägōōyá jioottägōōyá ja'a Dioshēpíritám. Mánit hajxy tiägōōy mädiaacpä wiinghayuucjaty. Ja'a Dioshēpíritu hánajty jaduħn yajmädiaacp.

⁵ Tōō judiōshajxy hánajty námay miech Jerusalén xōōhajpá. Wiinduhmyhagajpt hajxy hánajty chooñ. Paady hajxy miech Jerusalén xōōjooty, quiudiunaambiá quiuhdujt hajxy hánajty jaduħn neby hajxy hánajty quiuhdujthatián.

⁶⁻⁷ Coo judiōshajxy miádooyy coo poj hánajty mōc yhamuuy jii by tōgooty maa mabōjpádōjc-hajxy hánajty tōō yhamugō'oyán, mánitá judiōshajxy jii by tiōjtägōōy. Coo judiōshajxy jaduħn miádooyy coo mabōjpádōjc-hajxy hánajty quiapxy miádia'agy wiinghayuucjaty, mánitá judiōshajxy wyiinjuōōy yhamdsoo hayuuc-haamby neby hajxy hánajty miádia'aguián majaty hajxy hánajty chooñ wiinduhmyhagajpt. Coo hajxy jaduħn miádooyy, mánit hajxy jiaanč tehñ yagjuōōy nágō'ō nádecypíá. Mánit hajxy ñiñamaayyá: —Yō'ō jáya'ayhajxy xiiby capxpá mädiaacpä, haagá Galilea yō'ō hajxy chooñ.

⁸ Tii haxiáda'a coo tōō nmádoowám nebiaty hajxy cōjwiinghayuuc tōō nmámín tōō nmága'awōōyám.

⁹ Hix, wiinduhmyhagajpt hajxy ndsōhñám, Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia,

¹⁰ Frigia, Panfilia, Egipto, mōōd jim Libia, Círene máwiingōñ. Hōxtá Roma hajxy náje'e ndsōhñám,

¹¹ mōōd Creta, mōōd Arabia. Náje'e hajxy judiōs nmámín nmága'awōōyám. Náje'e ja'a judiōs quiuhdujt wyiinmahñdy hajxy tōō njōjpōgōōyám neby hajxy quiuhdujthatián. Coo yō'ō Galileabá-jáya'ayhajxy jaduħn tōō quiapxy tōō miádia'agy wiinghayuucjaty nebiatíá Dios ja'a hoy-yagjuōōñábá tōō yajcáhxō'ogy, jaduħn hajxy tōō nwiinjuōōyám ja'a nhamdsoo hayuuc-haamby cōjwiinduum —nōmá judiōshajxy ñiñamaayyá.

¹² Coo judiōshajxy jaduħn wyiinjuōōy ja'a yhamdsoo hayuuc-haamby, paady hajxy jiaanč tehñ yagjuōōy nágō'ō nádecypíá. Mánit hajxy ñimiáyajtōōwá:

—Tii yō'ō jáya'ayhajxy coo quiapxy coo miádia'agy wiinghayuucjaty, yō'ō hajxy tsohmhá Galilea.

¹³ Mánit hajxy náje'e yhadsooyy xi'igy hanáhaty:

—Múucáp haxiáda'a.

¹⁴⁻¹⁵ Mánitá Pedrohajxy tiánaayō'cy mōōdá jiamiōōdhajxy ja'a námajtu'ugpä, ja'a hajxy hánajty jaduħn Dioswiingueyxpá. Mánitá Pedro mōc tiägōōy mädiaacpä:

—Mágu'ughajpádōjc, nágōxiá hajxy njudiōshájtám máduhñtiá hajxy yaa nyajpáatám, máduhñtiá hajxy jáguem mdsooñ, mōōd mijts yaa tsohmhá Jerusalén. Náje'e mijts mmána'añ cooc tyjij hōjts nmu'ugyii. Pero cab jaduħn tiōyyá. Cab jaduħn pōñ yhu'ugy jopyñá.

¹⁶ Coo hajxy tōō mhixy tōō mmádooy coo hōjts tōō ngapxy tōō nmádia'agy wiinghayuucjaty, jaanč tōjajt jaduħn nebiá Joel jecy quiujahyán ja'a Dioscōxpá. Diosquexiá Joel hánajty. Jaduħná Joel jecy quiujahy:

17 Jaduhñä Dios miänaañ: Coö hänäjty yhabaadaañnä coö naaxwiimbä hänäjty wyiimbidaannä,

mänithøchä nhEspíritu nguexa'añ maa jäya'ayhajty nägøxiän, mäduhñtiä hajxy yaa yhyty hädaa yaabä naaxwiin.

Y mijsä mnøox mmajc-hajxy, mänithøchä nmädia'agy hajxy xyajwa'xaanä.

Ja'a høxcujc-häna'c-hajxy, hoy-yagjuøøñäjätyhøch hänäjty nyajwiinhixa'añ.

Jaaná jaduñnä majjäya'adiøjc-hajxypä, nyajcuma'awäämbiøch hajxy hänäjty hoy-yagjuøøñäjäty.

18 Coö hänäjty yhabaada'añ, mänithøchä nhEspíritu nyajnäguexaambä ja'a nmoonsähajxy, ja'a ya'aybä, ja'a to'oxypä.

Mänithøchä nmädia'agy hajxy xyajwa'xaanäbä.

19 Nyajcähxø'øgäämbiøchä hijxtahnd hoy-yagjuøøñäjätypä jim tsajtcøxp møød hädaa yaabä naaxwiin.

Hochähgøøñäjätyhøch jaduñ nyajcähxø'øga'añ nebiä nø'tiän, nebiä jøønän, nebiä jøønjocän.

20 Wiingoodsø'øwaambä xøø hänäjty.

Ja'a po'o, tsapts hänäjty yhana'añ nebiä nø'tiän.

Ja ween hänäjty quia'a habaadyñä coochä naaxwiimbä nyajwiimbidaannä, coochä nHuung Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin.

Mänitä jäya'ayhajty nägøxiä yajtyyhahtyega'añii.

Jadúhnhøchä nmøcmäjaa hänäjty nyajcähxø'øga'añ.

21 Pønjätiä Jesucristo hänäjty capxpaadaamb, je'e hänäjty hodium mähmø'øwaamb, nömä Dios miänaañ. Jim jaduñ myiñ maa Joel jecy quijuhyyän.

22 'Mijts israelitas, huuc hamädoowhit hajxy hoy. Mnajuøøby hajxy jaduñ coö Dios ja'a Jesús ja'a Nazaretsohmä wyiinguejxy coö jii tiünät maa mijtsän. Madiu'u ja'a Jesús hijxtahnd yajcähxø'cy hoy-yagjuøøñäjätypä maa mijtsä mwiinduuhajxiän.

23 Tøø Dios hänäjty yajnähdijy coö mijtsä Jesús mmädsät. Mänitä cahwiindøyhäna'c hajxy hoy myajcø'odägø'øy. Mänitä Jesús hoy miøjpahbedyii cruzcøxp. Mänit yho'cy.

24 Pero mänitä Dios ja'a Jesús yagjujypjøjtägajch. Jaduhñä Dios hänäjty tøø miäna'añ coögä Jesús tsipcøxp jiuujypjøgät.

25 Hix, jaduñnä David jecy miädiaacy ja'a Jesúsøxpä:

Nnajuøøbiøch jaduñ cooch homiänaajä xpiuhbety.

Homiänájøch jaduñ xcwieendähaty, jadúhnhøch pøn xquia'a hadsähgø'øwøt.

26 Päädyhøch jootcujc njaanč tehñ ñijäwø'øyii.

Päädyhøchä Dios jootcujc nba'ya'axy.

Cábøchä nho'og ndsähgø'øy je'eguiøxpä coochä njuøhñdy nbäda'agy maa Diosän.

27 Xyagjujypjøgäämbøch miüch jaduñ.

Cábøch miüch jiiby jutjooty xyajmähmø'øwa'añ cooch jiiby nbü'udsät,

je'eguiøxpä cooch miüch xyHuunghaty.

28 Xyagjugyhadaambøch miüch cøjxta'axiøø nej miüch homiänaajä mjugyhatiän.

Cooch miüch jaduñ xmiøødhida'añ tehngajnä, päädyhøch jootcujc nniijäwø'øwa'añii.

29 Mänitä Pedro miänäänqumbä:

—Mägu'ughajpädøjc, nmøødhäjtämä tøyhajt hajxy jaduñ coö David jaduñ jecy quia'a nimiädiaacä hamdsoo. Hix, coö David jecy yho'cy, mänit hoy ñaaxtägø'øy. Jiiby jaduñ yhytyñä jutjooty høxtä jäda'anaäbaadyñä.

30 Coö David jaduñ jecy miädiaacy, ñajuøøby hänäjty jaduñ coö yhapä yhoc hänäjty tu'ug wyiinguexäänäxä ja'a Diósäm, møød coö hänäjty yhane'emaambä nebiä David jecy yhanehmiän. Tøøyyämä Dios hänäjty miäna'añ coö hänäjty yajtøjiada'añ coö David ja'a yhapä yhoc hänäjty tu'ug wiindsøn tiuna'añ.

31 Jaduhñä David tøyhajt jecy miøødhajty coö Dios ja'a wyiinguejxypä yagjujypjøga'añ coö hänäjty tøø yho'ogy, møød coö hänäjty quia'a mähmø'øwa'añ jutjooty, møød coö ñi'xä quiopc hänäjty jiiby quia'a pu'uda'añ.

32 Ja'a Jesúsøxpä David jecy miädiaacy coö Jesús hänäjty jiuujypjøjtägatsa'añ. Tøø højts nhamdsoo hixy coö jiaanč jujypjøjcy.

33 Mänitä Jesús jim miøjyaaxä maa Tieediä wyiinduuman. Mänit ñämaayyä coö jim yhøxtä'agät maa Tieediä yhaooyhaampiän. Mänitä Jesús jaa Tieediä yhEspíritu miooyyä nebiä Tieedy hänäjty tøø yajwiinwaanø'øyijän. Mänitä Jesús ja'a Tieediä yhEspíritu yaghawa'xøøyyä. Je'e hajxy jaduñ tøø mhixy tøø mmädoy.

34 Ja'a Jesúsäts jim møjyaaxä tsajpootyp, ca'a Diavitä. Hix, jaduñnä David jecy miänaambä: Ja'a høøchä nWiindsøn, je'e jaduñ nämaayyä ja'a Tiēediäm: "Min yaa häna'aw maač nhahooyhaampiän.

³⁵ Nmo'owaambiöch miich cuhdujt jaduhñ coo mmädsip mga'a yajmäjäädä'agät." Jaduhñä Dios ja'a yHuung ñämaayy.

³⁶ Mänitä Pedro miänäänġumbä:

—Jaduhñds je'e, ja'a Jesús, ja'a mijs mmøjpahbéjtäbä cruzcøxp, je'e ja'a Dios jaduhñ wyiinguejx coo hajxy nWiindsønñájtämät, coo hajxy xyajñähwäatsämät. Tøyhajt jaduhñ. Hahixøby jaduhñ coo hajxy nägøxiä mmäbøgät ja'a Jesuscøxpä, mijs israelitas. Ca'a hajxy mga'a mæböcy —nømä Pedro miänäänġ.

³⁷ Ja'a jäya'ayhajxy hänäjty jii by hamädoowhijpä, coo hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy tiägøoyy tajpä maabiä hoyhoy. Mänitä Pedrohajxy ñämaayyä møødä jiamioødtøjc:

—Mägu'ughajpädøjc, neby jaduhñ yhahixø'oy højts ngudiünät.

³⁸ Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Najtshixø'ow ja'a mhaxøggcuhdujt hajxy. Jøjrogøoyyä ja'a Dios ja'a quiuhdujt hajxy. Näbet hajxy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñä Dios ja'a mbojpä mgädieeybä hajxy xyajñähwäatsät. Jaduhñä yhEspiritu hajxy xmiöobiät.

³⁹ Pønjätiä Dios ja'a nWiindsønñájtämä miøyaaxyp, jé'egädsä piojpä quiädieeybä yajñähwäatsäxäp, jé'egädsä Dios yhEspiritu mio'owaamby, møød mijs, møødä mhap møødä mhoc-hajxy, møød pønjäty jäguem tsänaaby. Jaduhñ hajxy xyajwiinwaañøoyyäm —nømä Pedro miänäänġ.

⁴⁰ Madiu'ujä Pedro jiaac mädiaacy. Mänit jiaac tehñ miänäänġ:

—Yø'ø cahwiindøjyä'ayhajxy, ca'a hajxy tehngajnä mbahixy neby hajxy quiuhdujthatiän, coo hajxy jaduhñ mnä'ä padägøyyät —nømä Pedro miägapxy yhanehny.

⁴¹ Mänitä Pedro miädia'agy miäböjcäxä nädgøøgmil-jäya'ay. Mänit hajxy hoy nägøxiä ñäbety.

⁴² Hamuumdu'joot hajxy hänäjty miäböcy nägøxiä neby hajxy hänäjty yajñähixø'oyiiän ja'a apøstoldøjcäm. Naxy hajxy hänäjty yhamugø'oy tsajcaagyquiaamiujpä, møød hajxy hänäjty Dyiospa'ya'axy. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy hajxy hänäjty yhity. Hamiñ haxøpy hajxy hänäjty ñibuhbedyii.

⁴³ Madiu'ujä apøstoldøjcø hijxtahnd hajxy hänäjty yajcähxø'ogy hoy-yagjuøñäjäty. Jiaanč tehñ yagjuøbiä mäbøjpädøjc-hajxy hänäjty neby hajxy hänäjty yhixiän.

⁴⁴ Tu'ugmädia'agy hajxy hänäjty yhity mäduhñtiä hajxy hänäjty miäböcy. Yajtuunmujpy hajxy hänäjty tijaty hajxy hänäjty miøød.

⁴⁵ Mänit hajxy nägøxiä tiägøoyy too'pä tijaty hajxy hänäjty miøød. Pønjätiä xädø'øn hänäjty yajmaajajp, mänitä xädø'øn hajxy hänäjty mio'oyii mäduhñjäty hajxy hänäjty yajmaajaty.

⁴⁶ Jabom-jabom hajxy hänäjty yhamugø'oy maa nøjtsajøjcän Diospa'yaaxpä. Jootcujc hajxy hänäjty quiaamiucy yhuucmucy maa yhamdsoo tøjc-hajxiän. Hojioot hajxy hänäjty miøød.

⁴⁷ Wyiingudsähgøøbiä Dios hajxy hänäjty. Møødä cu'ug hajxy hänäjty wyiingudsähgøøbiä. Jabom-jabomä mäbøjpädøjc-hajxy hänäjty yajmayø'oyii ja'a Diósäm. Jaduhñ hajxy hänäjty yajñähwa'achii.

3

¹ Tu'ugxøøbä Pedrohajxy hänäjty ñøcxy tsajtøgooty møødä Juan. Mänacyxiø hänäjty je'e. Jaduhñ hajxy hänäjty quiuhdujthaty jabom-jabom coo hajxy mänacyxiø Dyiospa'ya'axy.

² Jimä pa'amjäya'ay hänäjty tu'ug yhäña'ay maa tsajtøghaawän. Tecymia'adä mähdjøc hänäjty tøø myiñ tøø quia'ay. Jabom-jabom hänäjty jim yajmechii maa tsajtøjcän xädø'øñyjuwaambä. Jim hänäjty jabom-jabom ñajtshäña'awø'oyii maa tsajtøghaawän, ja'a hänäjty xøhajpä ja'a yajxonbä. Pønjäty hänäjty jii by tägøoby, mänitä xädø'øn hajxy hänäjty miäyujwa'añii ja'a pa'amjäya'ay.

³ Coo Pedrohajxy hänäjty jii by tiøjtägø'owa'añ tsajtøgooty, mänit hajxy yhiixä ja'a pa'amjäya'ay. Mänitä xädø'øn hajxy miäyujwaanä.

⁴ Mänitä Pedro ja'a mähdjøc ñaaxcuheebøoyy maa hänäjty yhäña'ayän. Mänitä Pedro miänäänġ:

—Højts wiinhee'ppéjtäc.

⁵ Mänitä Pedrohajxy jiaanč wiinhee'ppejtä. Jaduhñä mähdjøcä yhaa jioot hänäjty yagjaty coo xädø'øn hänäjty mio'owa'añii.

⁶ Mänitä Pedro miänäänġumbä:

—Cab højtsä xädø'øn nnä'ä møødä tii højts miich nnä'ä mó'owäp. Pero ndunaamby højtsä mayhajt maa miichcøxpän. Jaduhñ højts miich nnäma'ay coo mbädø'ögät, coo myo'oyø'ögät. Ja'a Jesucristocøxpä højts miich jaduhñ nnäma'ay, ja'a hijty jim tsohmä Nazaret.

⁷⁻⁸ Mänitä Pedro ja'a mähdjøcä yhaooquiø'ø miajtsä. Mänitiä ja'a mähdjøcä tiecy miøgøoyy møødä tiecy-yo't. Coo Pedro wyidsø'cy, mänitä pa'amjäya'ay tiøpxø'cy. Mänit

yo'oyø'cy. Mänitã Pedrohajxy jiiy miøødtøjtãgøøyyã tsajtøgooty. Tøpxãp júhyyp ja'a craa tiøjtãgøøyy, ja'a hãnajtý tøø miøcpøquiãbã. Mänitã tiãgøøyy Dioscapxpaatpã.

⁹ Jiihiã jãya'ayhajxy hãnajtý nãmay tsajtøgooty. Mänitã hajxy yhiijxy coo craa hãnajtý yo'oy, møød coo Dios hãnajtý quiapxpaady.

¹⁰ Mänitã craa yhøxcãjã coo hãnajtý je'e jie'ejã, ja'a hãnajtý jim tøø xiãdø'øñyujwã'ãñãbã maa tsajtøghaawã, ja'a hajxy hãnajtý tyijpiã ja'a jaanç tehñ yajxonbã. Mänitã jãya'ayhajxy jiaanç tehñ yagjuøøyy nãgø'ø nãdecypã coo craa hãnajtý tøø miøcpøcy.

¹¹ Jimã Pedrohajxy hãnajtý tiãna'ay maa hajxy hãnajtý tyijjiã Pórtico de Salomón, møødã Juan, møødã craa ja'a hãnajtý tøø miøcpøquiãbã. Cabã Pedrohajxy hãnajtý piuhwa'adsa'ãñii. Mänitã jãya'ayhajxy jim ñøcxøøyy yagjuøøyyã maa Pedrohajxy hãnajtý tiãna'ayã.

¹² Coo Pedro jaduhñ yhiijxy coo jãya'ayhajxy hãnajtý yagjuø'øyy, mänitã jãya'ay ñãmaayy:

—Mãgu'ughãjãdøjc, israelitãdøjc, tii hajxy jaduhñ coo mwi'i yagjuø'øyy. Tii højts jaduhñ coo xwyi'i yheebý. Coo hädaa craa tøø miãbøcy ja'a Jesúscøxpã, paady jaduhñ tøø yo'oyø'ogy, ca'a jie'eguiøxpã coo højts mãjaa nmøødã, ni quia'a je'eguiøxpã coo højtsã Dios hoy nwiingudsãhgø'øyy.

¹³⁻¹⁵ Jue'e hajxy jecý nhaphãjtãm ndeedyhãjtãm, ja'a Abrahamhãjã, møødã Isaac-hãjã, møødã Jacobhãjã. Wyiingudsãhgøøbiã Abraham ja'a Dios hajxy hãnajtý jegyhãjtý. Pero coo Dios ja'a yHuung Jesús yaa quiejxy hädaa yaabã naaxwiin, cab hajxy mwiingudsãhgøøyy. Mänitã hajxy hoy mmach. Mänitã tuungmøødpã hajxy hoy myajcø'ødãgø'øyy. Mänitã Pilato ja'a Jesús jia yaghøxmdsaanã. Pero mijts, caj mijts jaduhñ mmãnaã coo Jesús yhøxmdsøøjtã, hoyyã Jesús tii pojã tii cãdieey hãnajtý quia'a jagã møødã. Mänitã mijtsã haxøøghãna'c mnã'ãgã nãhdujcy coo yhøxmdsøøjtã, ja'a hãnajtý tøø jãya'ay-yaghø'oguiãbã. Mänitã hajxy mmãnaã coo Jesús yaghø'ogøøjtã. Coo Jesús jaduhñ yho'cy, xyajñhwaatsãm hajxy jaduhñ; jaanã jaduhñ hajxy xyagjyghadãanãm cøjxta'axiøø neby je'e jiygyhatãin. Mänitã Dios ja'a Jesús yagjujypiøjtãgãjch. Jaduhñã Dios ja'a Jesús yajmøjtãgøøyy. Coo Jesús hãnajtý tøø jiuujypiøcy, mänitã højts nhijxy, paady højts tøyhãjt jaduhñ nmøødã.

¹⁶ Hoorã, hädaa craa, mnajuøøby hajxy hijty coo hijty tiecymia'adã. Mhijxnãp hajxy jaduhñ coo tøø choocnã. Paady tøø cho'ogy coo tøø miãbøcy ja'a Jesúscøxpã, coo Jesús møcmãjaa miøødã, møødã møccuhdujt.

¹⁷ 'Mãgu'ughãjãdøjc, huuc mãdow hajxy. Nnajuøøbiøch jaduhñ coo mijts hãnajtý mgã'a najuø'øyy coo Jesús Dyioswiinguexiã, paady hajxy myajyaghø'cã. Ni ja'a mwiindsønãhajxy hãnajtý quia'a najuø'øyy coo je'e Dyiosquexiã.

¹⁸ Jëquiãnã Dios ja'a profetãdøjc ñajtsapxøøyy coo Mesias hãnajtý tsipcøxp yho'oga'ãñ, ja'a Dios hãnajtý tøø wyiinguexiãbã. Jaduhñã profetãdøjc-hajxy jiaanç cujahy. Y coo Jesús jaduhñ jiaanç ho'cy, jaduhñã Dios yajtøjiajty neby hãnajtý jecý tøø miãna'ãñ.

¹⁹ Paadiã mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtsxixø'øwãt. Jøjtãgøøyyã ja'a Dios ja'a miãdia'agy hajxy. Jaduhñã Dios ja'a mbojã mgãdieeybã hajxy xyajñhwaatsãt. Y jaduhñã hoybã weenbã hajxy xmiø'owãt.

²⁰ Coo yhabãadãt, mänitã Dios ja'a Jesús yaa quiejxtãgãtsa'ãñ hädaa yaabã naaxwiin, ja'a tøø wyiinguexiãbã coo mijts xyajñhwa'adsãt.

²¹ Cahnã yhabaady coo Jesús jim chohndãgãtsãt tsajpootyp, coo yaa miãnajtãgãtsãt hädaa yaabã naaxwiin. Jim jaduhñ yhida'ãñã høxtã coonã yhabãadãt coo Dios yaghoyøødiãgãtsãt tijaty yaa hijp hädaa yaabã naaxwiin. Jaduhñã Dios ja'a profetãdøjc jecý ñãmaayy coo hajxy quiujãayãt, ja'a Dios hãnajtý tøø wyiinguexiãbã.

²² Hix, jëquiãnã Moisés jaduhñ ñãmaayy ja'a nhaphãjtãm ja'a ndeedyhãjtãm: "Tøøchã Dios xwyiinguexy coochã profeta ndúnãt. Coo yhabãadãt, mänitã Dios tu'jãya'ay wyiinguexa'ãñ, ja'a højts nmãgunãaxãm. Jaduhñ je'e tiunaambã profeta nébiøch nduñã. Nebiaty mijts xyhane'ema'ãñ, mgdiúunãbã miãdia'agy hajxy.

²³ Pønãjaty hãnajtý ca'a mãbøgaamb, yajcuhdãgoyãanãp hajxy hãnajtý ja'a cú'ugãm", nømä Moisés jecý miãnaãñ.

²⁴ 'Jaduhñã profetãdøjc-hajxy jecý miãdiaacy nãgøxiã nebiaty jãda'ahaty jiadyii tiuñii, møødã Samuel, møødã hajxy jaac tũunãbã profeta.

²⁵ Ja'a hajxy jecý tũunãbã profeta, mänitã Dios hajxy ñajtsapxøøyyã coo mijtsã Dios xñãmaayy coogã Dios ja'a Mesias hãnajtý wyiinguexa'ãñ mijtsøxpã. Jaanã jaduhñduhmbã, jëquiãnã Dios yajcuhdujcy møød højtsã nhaphãjtãm møød højtsã ndeedyhãjtãm coo Mesias hãnajtý wyiinguexa'ãñ mijtsøxpã. Hix, jaduhñã Dios ja'a Abraham jecý ñãmaayy: "Ja'a miichã mhãpã mhocøxpã tu'ug, jadúhnhøchã jãya'ay nãgøxiã ngunuu'xa'ãñ wiinduhmyhãgãjpt", nømä Dios jecý miãnaãñ.

²⁶ Y coo Dios ja'a yHuung yagjujypiøjtãgãjch mãnaa hãnajtý tøø yho'oguiãñ, mijts jayøjp xyajñãgøejx. Paady mijts jaduhñ xyajñãgøejxy coo mijts jaduhñ xquiunuu'xãt, coo weenã mhaxøøgcuhdujt hajxy jaduhñ nãgøxiã mnajtsxixø'øwãt, —nømä Pedro miãnaãñ.

4

1-2 Jimä Pedro ja'a cu'ug hänajty miøødmädia'agyñä tsajtøgooty, mänitä teedyhajxy miädoyhajty møødä saduceodøjc coogä Pedro ja'a cu'ug hajxy hänajty yajnähixø'øy coogä Jesús hänajty tøø jiuypjøjtägach mänaa hänajty tøø yho'oguiän. Coogä Jesús jaduhñ jiuypjøjcy, jaduhñägä Pedro tøyhajt hajxy hänajty miøødä coogä ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty jiuypjøgaambä. Coø teedyhajxy jaduhñ miädoyhajty coogä Pedrohajxy hänajty jaduhñ yajnähixø'øy, mänitä teedyhajxy jiaaanch tehñ jiootma'ty møødä saduceodøjc-hajxy, møødä tsajtøjcueendähajpä wyiindsønhajxy. Mänitä Pedrohajxy ñämejtsä møødä Juan.

³ Mänitä Pedrohajxy hoy chumyil. Tøø hänajty chuujø'øy. Mänit hajxy jiihy yhiyty pujxtøgooty tu'tsuhñ.

⁴ Mänitä jäya'ayhajxy nämay miäböjcy ja'a Jesúsøxpä, ja'a hajxy hänajty tøø miädöyöbä nebiä Pedrohajxy yajnähixøøyyän tsajtøgooty. Nämägøoxmil ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhñ jiajty, haaga ya'adiøjc.

⁵ Cujaboom, mänitä judíos wyiindsønhajxy jim yhamugøøyy Jerusalén, møødä majjäya'adiøjc-hajxy, møødä cuhdujtyajñähixøøbiädøjc-hajxy,

⁶ møødä Anás, ja'a hänajty tuumbä teedywiindsøn, møødä Caifás, møødä Juan, møødä Alejandro, møødä teedywiindsøn jiuju miägu'ughajxy.

⁷ Mänitä Pedrohajxy yajnøcxä møødä Juan jim maa judíos wyiindsønhajxy hänajty tøø yhamugøøyyän. Mänitä Pedrohajxy piädaacä cujc. Mänit hajxy miäyajtøowä:

—Coo mijts hädaa craa tecymia'adpä tøø myajtso'ogy, pøñä quiuhdujthaam, pøñä miäjaahaam hajxy jaduhñ myajtsoocy.

⁸ Haa ja'a Pedro, miøødä Dioshøpirtu hänajty je'e. Mänitä Pedro miänaañ:

—Mijts cu'ugwiindsønøjc, mijts majjäya'adiøjc,

⁹ mijts højts jaduhñ xmiäyajtøøb neby højts hädaa mähdiojc tøø nyajtso'ogy, hädaa hijty tecymia'adpä.

¹⁰ Huuc tuñä mayhajt hajxy, huuc hamädoowhit hajxy weeñtiä neby højts cham nmädia'aga'añän maa mijtsä mwiinduuhajxiän. Jaduhñ tøyhajt hajxy nägøxiä mmøødhädät møødä israelitadøjc-hajxy nägøxiä neby hädaa mähdiojc miøcpøjcy, hädaa hijty tecymia'adpä, hädaa yaa tänaabiä mijtsä mwiinduuum. Ja'a Jesucristo jaduhñ yajmøcpøjc, ca'a yhöjtsä. Nazaret ja'a Jesucristo hijty chooñ. Mänit mijts myajmøjpahbejtä cruzøxp. Mänitä Dios yagjuypjøjtägajch.

¹¹ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: “Jaa tsaa mädyiibä tøjcojpädøjc-hajxy quia'a cumaay, je'eds jaduhñ jayøjp pädaactsohñä jim tøjteec.” Haa jaa Jesucristo, jaduhñ je'e miäbaady nebiä tsaañ, ja'a jayøjp jim pädaactsohñäbä teectuum. Pero mijts, cab hajxy mgumaay, paady hajxy myajyagho'cä.

¹² Jaaya'ay hajxy jaduhñ xyajñähwaats xyajcuhwäatsäm. Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coo Jesús hajxy jaduhñ xyajñähwaats xyajcuhwäatsämät —nømä Pedro miänaañ.

¹³ Coø Pedrohajxy hänajty quiapxy hamøj jootmøj, paadiä møjtøjc-hajxy hänajty yagjuø'øy. Hix, ñajuøøbiä møjtøjc-hajxy hänajty coø Pedrohajxy hänajty quia'a høxpøquiä. Mänitä møjtøjc-hajxy ñajuøøjcy coø Pedro ja'a Jesús hänajty tøø piawädity, paady hajxy hänajty quiapxy hamøj jootmøj.

¹⁴ Cabä Pedrohajxy hänajty hoy quiapxhaduga'añii, je'eguiøxpä coø hajxy hänajty puhädäna'awø'oyii ja'a craa ja'a hänajty tøø chó'oguiäbä.

¹⁵ Mänitä Pedrohajxy jiihy yhoxquejxpädsøømä. Mänitä teedyhajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä:

¹⁶ —Neby hajxiäda'a nnä'a jatcøøyyämät maa yø'ø häna'øxpän. Mäduhñtiä cu'ughajxy yaa chäna'ay Jerusalén, quioxy hixy quioxy mädyø hajxy jaduhñ coo yø'ø häna'c yø'ø tecymia'adpä hajxy tøø yajtso'ogy. Neby hajxy jaduhñ nnä'a mänaañämät coø jaduhñ quia'a tøyyä neby yø'ø häna'c yø'ø tecymia'adpä hajxy tøø yajtso'oguiän. Pero cab jaduhñ yhähixø'øy coo yø'ø capxy coo yø'ø mädia'agy jaduhñ tehngahnä yhawa'xø'owät.

¹⁷ Hähixøøby jaduhñ coø hajxy nhadsähgøøyyämät, jaduhñä dijuuntä Jesús hajxy tehngahnä quia'a ja wi'i quiapxpadät —nømä teedyhajxy ñiñämaayä.

¹⁸ Mänitä Pedrohajxy yajmøjyaaxä møødä Juan. Mänit hajxy yhanehmä coø Jesús hajxy quia'a capxpaatnät, coø cu'ug hajxy quia'a yajnähixøøñät ja'a Jesúsøxpä.

¹⁹ Mänitä Pedrohajxy yhadsooyy:

—Huuc wiinmahñdyhat hajxy waambä Diosäda'a miäna'añ, pø hähixøøby jaduhñ coø højts mijtsä mmädia'agy ngudiüunämät, cahnä højtsä Dios ja'a miädia'agy hänajty ngudiüunä.

²⁰ Caj pues, cab jaduhñ yhähixø'øy coø højts mijtsä mmädia'agy ngudiüunämät, cahnä højtsä Dios ja'a miädia'agy hänajty ngudiüunä. Hoorä, jaduhñ højtsä Dios tøø xyhane'emy coø højtsä miädia'agy tehngahnä ngapxwä'xät coø højtsä Jesús tøø nhixjuypjøjcy, coø højts

tõõ nmädoy nebiatiä Jesús tõõ yajnähiõ'õyän. Paady hõjts jaduñ nga'a hamona'añ —nõmã Pedrohajxy miänaañ.

²¹⁻²² Mänitã Pedrohajxy jadähooc yhadsähgõõyyä. Mänit hajxy yhõxmajtsä. Paady hajxy jaduñ yhõxmajtsä coo teedywiindsõnhajxy hänajty quia'a najuõ'õy nebiã Pedrohajxy ñã'ä tsaaçhtiuñõjät. Hiõ, çähgõõbiã teedywiindsõñã cu'ug hajxy hänajty je'eguiõxpä coo cu'ugã Dios hajxy hänajty tehngahnã wyl'i quiaipxpaady coo mähdiõjc tõõ cho'õgy, ja'a hänajty tõõ myiñ tõõ quia'ayäbã tecymia'ad. Jiaanç tehñ yagjuõõbiã cu'ughajxy hänajty jaduñ, je'eguiõxpä coo mähdiõjc juxychägui'x naxy jomõjt hänajty miõõdã, ja'a tõõ chõ'õguiäbã.

²³ Coo Pedrohajxy yhõxmajtsänã mõõdã Juan, mänit hajxy jim ñõcxy maa jiamiõõdhajxiän. Mänit hajxy quioxy mädiaacy waamõbatiã teedywiindsõnhajxy hänajty tõõ miäna'añ, mõõdã majtõjc-hajxy.

²⁴ Coo jiamiõõdhajxy jaduñ miädooy, mänit hajxy nägõxiã tiägõõyy Diospa'yaaxpä:

—Diosteedy, miich hõjts nWiindsõnhajxy. Miichã tsajt jaduñ mhädiuñ mõõd hädaa yaabã naaxwiin, mõõdã mejy, mõõd tijaty jim hijp tsajtcõxp, mõõd hädaa yaabã naaxwiin, mõõd jii by mejjiooty.

²⁵⁻²⁶ Jaduñ miichã David jecy mnajtsapxõõyyä ja'a mhEspirituham:

Ñã'ä nõgõbã jäya'ayhajxy yhawa'anda'agy, ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgõõbiã. Xiõõbã hajxy ñã'ä wiinmahñdyhaty, cab hajxy tii yhoõõõyyäxã.

Mänitã gobiernähajxy yhamugõõyy, ja'a hajxy yaa hanehmbã hädaa yaabã naaxwiin.

Mänitã Dios hajxy jia näbädõ'cy.

Jaanã Mesias jaduñ ja näbädõ'cäbã, ja'a Dios hänajty wyiinguexaambiã,

nõmã David jecy miänaañ, ja'a miich jecy mmoonsähjätbã, ja'a hõjts jecy nhaphajt ndeedyhätbã.

²⁷ 'Coo Jesús jaduñ miajtsä, mänitã Herodeshajxy yaa yhamugõõyy juntahajpä yaa Jerusalen, mõõdã Poncio Pilato, mõõdã israelitahajxy, mõõdã jäya'ayhajxy ca'a israelitã. Jaduñ jiaanç tõjajty nebiã David jecy jiaanç mänaañ. Mänitã Herodes ja'a Jesús hajxy ñãhwaamõjty, hoyyã Jesús hänajty tii cãdieey quia'a jagã mõõdã. Miichã mHuung je'e. Miich je'e mwiinguejx coo Mesias tiünãt.

²⁸ Tõõyyãm miich hänajty jaduñ mmäna'añ coo Jesús hänajty jaduñ tsipcõxp jiada'añ yhabeta'añ, paady miich jaduñ waamõb mga'a mänaañ coo Jesús jaduñ jiaanç jajty jiaanç habejty.

²⁹ Hoorã, Diosteedy, mnajuõõby miich jaduñ coo hõjtsã teedywiindsõndõjc tõõ xjia hadsähgõ'õy. Hõjts miich jaduñ xmiõõsähajp. Hõjtsã mäjaa jaac móõyyäc, jaduñ hõjts miichã mmädia'agy jaduñ hoy njaac yaghawa'xõõyyät hamõj jootmõj.

³⁰ Hõjts jaac puhbéjtãc, jaduñ hõjtsã pa'amjäya'ay najymõcpõgät ja'a miichã mHuungã miãjaagõxpä, ja'a Jesúshajpä, weenä cu'ughajxy jaduñ jiaanç tehñ yagjuõ'õy nej mijtsã mõcmäjaa hajxy mjaanç tehñ miõõdã —nõmã Pedro ja'a Dios hajxy pia'yaaxy.

³¹ Coo Pedrohajxy jaduñ Dyiospa'yaaxpädõõyy, mänit jim çäyuyy maa hajxy hänajty tõõ yhamugõ'õyõn. Mänitã Dioshõspiritu hajxy nägõxiã yhadägõõyyã jiõõttägõõyyä. Mänitã Diosmädia'agy hajxy tiägõõyy yajwa'xpã hamõj jootmõj.

³² Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiã mabõjpdõjc-hajxy hänajty nägõxiã. Mäduñjaty hajxy hänajty miõõdã cõxiã wiinã, tu'ugmucy hajxy hänajty yajtuunmucy. Cab hänajty põñ miäna'añ coo hänajty nidiuhñ jie'ehaty.

³³ Haa ja'a apõstoldõjc-hajxy, Diosmäjaamõõd hajxy hänajty quiapxy miädia'agy coogã Jesús hänajty tõõ juujpõcy, ja'a hajxy nWiindsõnhätbã. Jaanç tehñ puibhéjtãp hajxy hänajty nägõxiã ja'a Diõsãm.

³⁴ Cab hänajty põñ tii yajmaajiaty. Hiõ, põnjatiã naax hänajty mõõd, mõõdã tõjc, tioo'py hajxy hänajty. Põnjaty hänajty tõõ ñaaxtoogy tõõ tiõjtoogy,

³⁵ mänitã xädõ'õñ hajxy hänajty yecy maa apõstoldõjc-hajxiän. Mänitã mabõjpdõjcã xädõ'õñ hajxy hänajty yajniñäwa'xõ'õyii põnjaty hänajty yajmaajiajp.

³⁶ Jimã mabõjpä hänajty tu'ug xiõhaty José. Chiprenaaxooty hänajty choõñ. Ja'a Levi ja'a José hänajty jeyghaty tõõ yphaphaty tõõ tieedyhaty. Bernabé ja'a José yajxõbõjtã ja'a apõstoldõjcãm. (Jue'e Bernabé miädia'agytiägõ'õy hahebreohaam, "mäjootcapxmõcpõjp.")

³⁷ Jimã José naaxcam hänajty miõõdã. Mänit tioo'cy. Mänitã xädõ'õñ hoy yecy maa apõstoldõjc-hajxiän.

5

¹ Jimã jäya'ay hänajty tu'ug xiõhaty Ananías. Safira ja'a tio'oxiõjc hänajty xiõhaty. Mänitã ñaax hajxy je'e piadoo'pä.

² Tõõ hajxy hänajty quiojyquiapxytiun mõõdã tio'oxiõjc coogã xädõ'õñ hajxy hänajty cujjiã yega'añ maa apõstoldõjc-hajxiän. Cújjiãc hajxy hänajty miämähmõ'õwa'añ. Coo Ananias ja'a

Pedro ja'a xädø'øñ yajnämejch, mänitä Ananías miänaañ cooc tyijy ja'a xädø'øñ hänajty tøø quiøxy yecy mäduhñtiä hänajty tøø tiioogy.

³⁻⁴ Mänitä Pedro miänaañ:

—Ananías, coo miichä mnaax tøø mdoogy, cujiä xädø'øñ tøø mmämähmø'oy mäduhñtiä tøø xquiujuuuyä. Cooch miichä xädø'øñ cujiä tøø xmiø'oy, jaduñ miich tøø mmäna'añ cooch tyijy cøxiä tøø xmiø'oy. Coo naax hänajty mga'a toogyñä, mje'ehajpyñä hänajtyñä. Coo tøø mdoø'nä, miich mje'e hijty je'e ja'a naaxtsow. Coo jaduñ tøø mhøhnda'agy, mgädiehy jaduñ. Ja'a Dios miich mja wiinhøønaañ, ca'a yhøjtsä. Ja'a møjcu'ugong miich jaduñ xyajcapxtägooyy, paadiä Dioshespíritu jaduñ mja wiinhøønaañ —nømä Ananías ñämaayä.

⁵ Coo Ananías jaduñ miädooyy, mänitiä ho'ogy quiädaayy. Pønjaty jaduñ mädoyhajt coo Ananías jaduñ yho'cy, mänit hajxy chähgøøbiøjcy.

⁶ Mänitä høxcujc-häna'c-hajxy näje'e miejch. Mänitä ho'ogyjiäya'ay hajxy ñähbijty. Mänit hajxy hoy yajnaaxtägø'oy.

⁷ Cudägøøghorä, mänitä Ananías tio'oxiøjc piamejtspä, ja'a hänajty xøhjäpä Safira. Cahnä Safira hänajty miädoyhatyñä coo ñihyhap hänajty tøø yho'ogy. Mänitä Safira tiøjtägøoyy maa Pedro hänajtiän.

⁸ Mänitä Pedro ja'a Safira miäyajtøoyy:

—Nej, jaduñnä mnaax hajxy mjaanč yejquiä, neby hajxy tøø mnägapxiän.

—Jaduñ —nømä Safira yhadsooyy.

⁹ Mänitä Pedro miänängumbä:

—Tii hajxy coo mja cojyquiapxytuiuñ coo hajxy hänajty mhøhnda'aga'añ. Nej, cab hajxy mnajuø'oyä coo Dioshespíritu hotyijä yajcopcø'oy. Cab hajxy jaduñ hoy mwinhøønät. Coo mñihyhap yhøhndaacy, paady tøø yho'ogy. Xii häna'c-hajxy je'e tiøjtägø'oy, ja'a hajxy hoy tøø miäyajnaaxtägø'oyäbä. Nøcxaamb miich yø'ø häna'c xyajnaaxtägø'øwaambä —nømä Safira ñämaayä.

¹⁰ Tuunä Safira jaduñ ñä'a mädooyy, mänitiä Pedro tiecyquiädawøøyyä ho'ogy. Coo høxcujc-häna'c-hajxy tiøjtägøoyy, mänitä Safira hajxy yhjy coo hänajty tøø yho'ogy. Mänit hajxy yhøxcøøbiädsømy. Mänit hajxy hoy yajnaaxtägø'oy maa ñihyhap ñähmøjčän.

¹¹ Pønjaty jaduñ mädoyhajt nebiä Ananiashajxy hänajty tøø jiaty tøø yhabetiän, mänit hajxy nägøxiä chähgøøbiøjcy, møødä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä.

¹² Mänitä apøstoldøjc-hajxy jim tiägøoyy mäba'amyajnajxpä cajptooty. Jaanč tehñ yho-yagjuøøñä hajxy hänajty tiuñ. Jaduñ hajxy hänajty yajcähxø'ogy coo Dios mäjaa jiaanč tehñ miøødä. Jimä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty yhamugø'yhaty tsajtøgooty maa hänajty xiøhatiän ja'a Pórtico de Salomón.

¹³⁻¹⁴ Tehngahnä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty miayø'oy näya'ay-nädo'oxy, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä. Haa ja'a jäya'ayhajxy hänajty ca'a mäbøjpä, cab hajxy hänajty jim ñä'ägädä nøcxy maa mäbøjpädøjc-hajxy hänajty naxy yhamugø'oyän, hoyyä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jiaanč tehñ quiumayii ja'a cú'ugäm. Paady hajxy hänajty jim quia'a nøcxa'añ, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä, coo hajxy hänajty chähgø'oy.

¹⁵ Coo apøstoldøjcä pa'amjäya'ay hajxy hänajty may yajmøpcøcy, paadiä pa'amjäya'ayhajxy hänajty jim quiøñøcxyii tu'haam maa Pedro hänajty ñaxø'owa'añän. Jaduhñägä pa'amjäya'ayhajxy jaduñ näje'e miøcøgät coogä Pedro yhahapc hajxy ñä'a päatät maa hajxy hänajty quio'na'ayän cøjxcøxp, møød to'ogyquiøxp.

¹⁶ Mayyä pa'amjäya'ayhajxy hänajty jim yajmečii Jerusalén, møød ja'a hajxy haxøøgpä ca'a hoybä møødpä, ja'a hajxy hänajty tsohmbä Jerusaléncajtpa'a mäwiingön. Nägøxiä hajxy hänajty yajmøpcøgyii.

¹⁷ Coo teedywiindsønñhajxy jaduñ miädoyhajty coo pa'amjäya'ayhajxy hänajty may tøø wyl'i miøpcøcy, mänit hajxy nägø'ø nädecypä jiootma'ty, møødä saduceodøjc-hajxy. Hix, cabä apøstoldøjc-hajxy hänajty yajmädsogyii coo hajxy hänajty tehngahnä wyl'i yajnähixø'oy ja'a Jesuscøxpä.

¹⁸ Mänitä apøstoldøjc-hajxy hoy chumyii.

¹⁹ Mänitcoodsä Diosmoonsä ja'a pujxtøghaaw hoy yaghawa'ačh. Mänitä apøstoldøjc-hajxy yhøxwoobädsømmä ja'a Diosmoonsäm.

²⁰ Mänit hajxy ñämaayä:

—Coo jiobø'owät, mänit hajxy jim mnøcxät maa tsajtøjčän. Jimä cu'ug hajxy myajnähixø'owät neby hajxy ñähwá'adsät, neby hajxy jaduñ jiugyhädät cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän —nømä Diosmoonsä miänaañ.

²¹ Coo jiobøoyy, mänitä apøstoldøjc-hajxy jim jiaanč nøcxy tsajtøgooty neby hajxy hänajty tøø ñäma'ayijän ja'a Diosmoonsäm. Mänitä cu'ug hajxy tiägøoyy yajnähixøøbiä.

Mänitä teedywiindsønḡhajxy miänaañ coo hajxy nägøxiä yhamug'øwät juntahajpä, møødä majtøjc-hajxy israelitabä. Mänit hajxy miänaañ coo tsumyhäna'c-hajxy jim yajmedsøøjät maa junta hajxy hänajty yagjadyiijän.

²² Coo policíashajxy jim miejch maa pujxtøjcän, cab pøn hänajty jiihiän. Mänitä policíashajxy wyiimbijty.

²³ Mänit hajxy miänaañ:

—Coo højts jim nmejch maa pujxtøjcän, je'enä hänajty hoy yhaawguiichä. Jimä soldado-hajxy hänajty yhadäna'aynä maa pujxtøghaawän. Pero coo højts jiihy nja tøjtägøøyy, cab pøn hänajty jiihiän —nømä policíashajxy miänaañ.

²⁴ Coo teedywiindsønḡhajxy jaduḡn miädooyy, møødä tsajtøjcueendähajpä wyiindsønḡhajxy, møødä mõjteedywiindsønḡ, mänit hajxy jiaanč tehḡ yagjuøøyy. Cab hajxy hänajty ñajuø'øyy tii hänajty jäjtäp tüünäp.

²⁵ Mänitä jäya'ay tu'ug miejch maa teedywiindsønḡhajxy hänajty jiiuntahatiän. Mänitä craa miänaañ:

—Xiḡä cu'ug wyi'i yajnähihöøyyägumbä tsajtøgooty —nømä teedywiindsønḡhajxy ñämaayyä.

²⁶ Mänitä apóstoldøjc-hajxy hoy wioyii. Ja'a tsajtøjcueendähajpähajxy hoy miäwoy møødä policíashajxy. Hahoy haweenä apóstoldøjc-hajxy jaduḡn jim yajmejtsä maa junta hänajty jadyiijän. Hiḡ, tsähgøøbiø policíashajxy hänajty coo hajxy ñä'a paga'ads ñä'a pawobøøjät ja'a cú'ugäm.

²⁷ Coo apóstoldøjc-hajxy jim wioomejtsä maa junta hänajty jadyiijän, mänit hajxy jim yajnöcxä maa mõjteedywiindsønḡ wyiinduuman. Mänitä apóstoldøjc-hajxy ñämaayyä:

²⁸ —Tøø højts mijts nja näma'ay coo hajxy mga'a nä'ägädä yajnähihöøñät ja'a dijuuntä Jesuscøxpä. Pero cab højts mijtsä nmädia'agy tøø xquiuduunä. Tøø cu'ug hajxy jaduḡn mgøxy yajnähihöø'øyy, mäduḡñtiä hajxy yaa chäna'ay Jerusalén. Y højts mijts jaduḡn xjia wi'i yajnähdsumoamb cooc tyijy højtsä dijunto Jesús nyajyagho'cä.

²⁹ Mänitä Pedrohajxy yhadsooyy møødä jiamiøødhajxy:

—Cab yahihøø'øyy coo højtsä jäya'ay miädia'agy ngudiuunät, cahnä højtsä Dios miädia'agy hänajty ngudiuunä.

³⁰ Coo mijtsä Jesús myajyujmänoönä cruzcøxp, mänitä Dios ja'a Jesús yagjuypiojtägajch, ja'a højtsä nhapä ndeedyhajtäm jecy wyiingudsähgøøyyäbä.

³¹ Mänitä Dios ja'a Jesús cuḡdujt miooyy coo Jesús jim miähané'emät tsajpootyp maa Dios yhaohøyhaampiän. Coo judíos ja'a yhaxøøcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät, jaduḡn piøjpä quiädieybä hajxy jaduḡn yajnähihöø'øyy yajcuḡhwaatsäxät Jesúsäm.

³² Højtsä tøyhajt nyejpy coo Jesús jiiuyypiojtägajch coo hänajty tøø yho'ogy. Jaanä jaduḡn Diøshespiritu tøyhajt yejpä coo Jesús jiiuyypiojcy. Pønjatiä Dios ja'a miädia'agy jaduḡn cudiüünäp, je'e ja'a Dios ja'a yhEspiritu miooby —jaduḡn Pedrohajxy miänaañ.

³³ Coo teedywiindsønḡhajxy jaduḡn miädooyy, mänit hajxy jiaanč tehḡ jiootma'ty. Mänit hajxy jaduḡn jia mänaañ coo Pedrohajxy yagho'ogøøjät.

³⁴ Jimä fariseo hänajty tu'ug teedywiindsønḡhajxy. Jue'e hänajty xiøhaty Gamaliel. Ley-yajnähihöøbiä hänajty tiuunghajpy. Jaanč tehḡ wyiingudsähgøøyyäp hänajty je'e ja'a cú'ugäm. Mänit tiänaayyø'cy. Mänit yhanehmy coo apóstoldøjc-hajxy nøcxy yajpädsømyii tu'habaquiä.

³⁵ Mänitä Gamaliel ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:

—Mägu'ughajpädøjc, huuc wiinmahñdyhat hajxy hodiägaamby neby yøø häna'c hajxy mduna'añ.

³⁶ Huuc jahmiets hajxy nebiä Teudas jecy jiajtiän. Mänit jootmøj ñibiädaacä. Mänit ñiñänøømä cooc tyijy miøjjäya'ay jiaančjäya'ayä. Mänit piadu'ubøjcä nämädaaxmägo'x jäya'ay. Mänitä Teudashajxy tiägøøyy tsiptuumbä. Mänitä Teudas yagho'cä. Ja'a soldado-hajxy jaduḡn mäyagho'c. Mänitä Teudas jiamiøødhajxy xii yaa ñøcxøøyy. Mänitä tsip jaduḡn yhamaadiujnä.

³⁷ Mänitä tsip wiingpä jadähooc choḡndäaccumbä mänaa censo hajxy hänajty yajpädøøguiän. Ja'a craa Judas ja'a tsip jaduḡn yajtsoḡndaac, ja'a hänajty jim tsoḡmbä Galilea. Mänitä cu'ug may piadu'ubøjcäbä. Mänitä Judas yagho'cäbä ja'a soldadohajxy. Jaduḡnä Judas jiamiøødhajxy xii yaa ñøcxøøbiä.

³⁸ Paady, høxmats yøø häna'c hajxy. Cab jaduḡn yahihøø'øyy coo hajxy nej mdúnät. Hiḡ, pø yhamdsoo wiinmahñdy hajxy jaduḡn yajtuumby, cab jaduḡn yhoø'øwät; tu'umä'adäp jaduḡn.

³⁹ Pero pø yøø häna'cä Dios wyiinmahñdy hajxy yajtuunäp, cab hajxy jaduḡn hoy mgapx-hadügät. Hiḡ, jaduḡn quiähxø'øgät nejpiä Dios hajxy hänajty mmädsiphajpiän —jaduḡnä teedywiindsønḡhajxy ñämaayyä.

Jiaanč mäbøjc hajxy jaduḡn nebiä Gamaliel miänaañän.

⁴⁰ Mänitä apóstoldøjc-hajxy jadähooc quiuyaaxøøyyä tøgooty. Mänit hajxy wiobho'cä. Mänit hajxy yhanehmä coo Jesús hajxy quia'a capxpäatnät. Mänit hajxy ñajtsmadsøøyyä.

⁴¹ Xoondáacäp hajxy tiöjpdäsoomy maa junta hänajty jiadyiijän. Paady hajxy hänajty xioonnda'agy, hiḡ, hahixøøby hänajty jaduḡn coo hajxy hochähdiuunnä chaächpögät ja'a Jesúsøxpä.

⁴² Mänit hajxy tiägøøguiumbä yajnähiḡøöbiä ja'a Jesúsøxpä, tsajtøgooty møød tøgooty paady. Tehngahnä hajxy hänajty yajnähiḡøöy jøjwidsø'ø.

6

¹ Tehngahnä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jiaanč tehḡ miayø'øy. Jaduḡn hajxy hänajty quiuhdujthaty coo yaamgt'o'oxy cay hu'ugy hajxy jabom-jabom mio'owøøjät. Cujwa'xiä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty quiapxy hagriego. Cujwa'xiä hajxy hänajty quiapxy hahebreo. Ja'a hajxy hänajty capxpä hagriego, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä coo yaamgt'o'oxy cay hu'ugy hajxy hänajty pedyii quia'a móoyänä, ja'a hajxy hänajty capxpä hagriego. Høxtä yajtsip yajma'adøøby hajxy hänajty ja'a yaamgt'o'oxycøxpä.

² Mänitä apóstoldøjc ja'a nämajmetspähajxy miänaañ coo mäbøjpädøjc hajxy nägøxiä yhamugø'owät. Mänitä apóstoldøjc-hajxy miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, cab jaduḡn yhahixø'øy coo højtsä cay hu'ugy njaac yajwá'xät tehngahnä. Hiḡ, cab højtsä Diosmädia'agy jaduḡn hoy ngapxwa'xaanä.

³ Paadiä, hahixøøby jaduḡn coo hajxy mniwiyimbüwøøjät näjuxtujc coo cay hu'ugy hajxy yajwá'xät. Jue'e hajxy mwiimbüwäp mädyii hoyhäna'c, mädyii Dioshespíritumøød, mädyii jajp najuøøby.

⁴ Y højtsä ja'a nämajmetspä, tehngahnä højtsä Dios nba'ya'axa'añ. Tehngahnä højtsä miädia'agy nyajnähiḡø'owaanä —nømä apóstoldøjc-hajxy miänaañ.

⁵ Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä cojyquiapxy miähmøøyy pønjayty hajxy hänajty wyi-imbüwaamby. Jue'e hajxy jaduḡn wiimbüwä, ja'a Esteban, møødä Felipe, møødä Prócoro, møødä Nicanor, møødä Timón, møødä Parmenas, møødä Nicolás. Haa ja'a Esteban, hoyyä Diosmädia'agy hänajty jiaanč tehḡ miäböcy. Miøødä Dioshespíritu hänajty je'e. Haa ja'a Nicolás, Antioquia hänajty choof. Coo hänajty tøø miøjjo'øy, mänit jaduḡn tiägøøyy maa judíos quiuhdujthajxiän.

⁶ Mänitä näjuxtupähajxy jim wioonøcxä apóstolwiinduumhajxy. Coo näjuxtupähajxy jim miejch, mänit hajxy quiø'ønähgajpä ja'a apóstoldøjc. Mänitä apóstoldøjcä Dios hajxy pia'yaaxy coo näjuxtupä cuhdujt hajxy mio'owøøjät coo hajxy jaduḡn tiünät nebiä apóstoldøjc-hajxy hänajty tiuñän.

⁷ Tehngahnä Diosmädia'agy hänajty yhawa'xø'øy. Mayøøbyñä ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty tehngahnä jim Jerusalén. Mayyä teedywiindsøn hajxy hänajty miäbøjpä.

⁸ Haa ja'a Esteban, miøødä Diosmäjaa hänajty je'e. Dioswiinguexy hänajty jaduḡn. Mänit tiägøøyy pa'amyajnajxpä maa cu'ugän. Hoy-yagjuøøñä hänajty jaduḡn wyi'i tiuñ.

⁹ Mänitä judíos ja'a Esteban hajxy näje'e tiägøøyy yajcapxiøöbiä nebiatiä Esteban hänajty yajnähiḡø'øy. Tøø hajxy hänajty yhity nebiä cudoogø'oybän. Pero tøø hajxy hänajty yhöxmäjtsänä. Jimä yhamdsoo tsajtøjc hajxy hänajty miøødä. Jäguembaady hajxy hänajty choof wiinghagajptjaty, møød jim Cirene, møød jim Cilicia-naaxooty, møød jim Asia-naaxooty.

¹⁰ Pero cab hajxy hänajty miäjäda'aga'añ je'eguiøxpä coo Esteban hänajty jiaanč tehḡ jiaty mädia'ag. Hiḡ, miøødä Esteban ja'a Dioswiinmahñdy hänajty nebiaty hänajty mio'oyii ja'a Dioshespíritäm.

¹¹ Mänitä judiøshajxy quiojyquiapxytiuuñ coo wiinghäna'c hajxy miäjüyät coo weenä Esteban ñähwaambedyii cooc tyijy ja'a Moisés hänajty haxøøg tøø ñänømyii møødä Dios.

¹² Coo Esteban jaduḡn ñähwaambejtä, mänitä cu'ughajxy hoyhoy jiootma'ty, møødä majtøjc-hajxy, møødä ley-yajnähiḡøöbiädøjc-hajxy. Mänitä Esteban yajmujcä. Mänit miajtsä. Mänit yajnöcxä maa teedywiindsønwiinduumhajxiän, maa junta hajxy hänajty yagjadyiijän.

¹³ Mänitä wiinghäna'c-hajxy yajmejtsä maa junta hänajty jiadyiijän. Mänitä Esteban tiägøøyyä nähwaambejtäbä:

—Tehngahnä yø'ø craa hädaa tsajtøjc haxøøg ñänømy maa Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämän. Jaduḡnä ley haxøøg ñänøömbä, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä.

¹⁴ Jaduḡn højtsä nmädooyy coo jäya'ayhajxy miänaambä cooc tyijy ja'a Jesús Nazaretpä hädaa tsajtøjc yajma'ada'añ, cooc tyijy ja'a cuhdujt yajtägatsa'añ, ja'a Moisés hajxy jecy xyajmänähgueegøøyyämbä —nømä Esteban ñähwaambejtä.

¹⁵ Mänitä tuungmøødpä Esteban hajxy wyiinhee'ppejty, mäduhñtiä hajxy hänajty jim yhäña'ay maa junta hänajty jiadyiijän. Haamb tsämaambä Esteban wyiin jiojöp hänajty quiähxø'øgy nebiä Diosmoonsä wyiin jiojophajxy quiähxø'øguiän, ja'a hajxy jim hijpä tsajpootyp.

7

1 Mänitá teedywiindsønä Esteban miäyajtøøyy:

—Nej, jaančh tøyhajt jaduhñä nej miich yø'ø häna'c xñänømiän.

2 Mänitá Esteban yhadsooyy:

—Majtøjc, puhya'adiøjc, høøchä nmädia'agy hajxy huuc hamädoowhjtäc. Ja'a Abraham hajxy jecy nhaphajt ndeedyhjtäm. Jim hänajty chäna'ayñä Mesopotamia-naaxooty maa Caldeabä-jäya'ayhajxy hänajty chäna'ayän. Cahnä Abraham hänajty jim jibøjnaxyyñä maa naax hänajty xiøhatiän Harán. Mänitá Dios tsajpootypä jim ñäguehxtøøxy maa Abraham wyiinduuman.

3 Mänitá Dios ja'a Abraham ñamaayy: “Mdsóonäp yaa maa mnaax maa mgajptän. Mnägué'egäbä mjujy mmägu'ug. Jim mnøcxät maach miich nwoonøcxa'añän. Mänitøch miich jim nyajñähixø'owät maa mdsánaadiaacpøgät”, nømä Abraham jecy ñamaayyä.

4 Mänitá Abraham jim jiaančh tsohnä Mesopotamia. Mänit jim ñøcxy tsänaadiaacpøjpä Harán-naaxooty. Pero cab jim jecy yhjity Harán-naaxooty. Coo Abraham tieedy yho'cy, mänit jim chóhngumbä. Mänitá Dios ja'a Abraham yaa wiomejch hädaa yaabä naax hädaa yaabä cajpt maa hajxy jäda'ahaty nhjtäm.

5 Pero cabä Dios ja'a Abraham cuhdujt ñä'ägä mooyy ni weeñtiä coo yaa chänaadiaacpøgät. Jaduhñä Abraham cuhdujt ñä'ä mooyy coo yaa ñä'ä hahidät. Mänitá Dios ja'a Abraham yajwiinwaanøøyy coogä cuhdujt hänajty mio'owa'añ coo yhap yhoc-hajxy yaa chänaañät coo Abraham hänajty tøø yho'ogy, hoyyä Abraham yhuung hänajty quia'a jagä jiiä mänaa jaduhñ yajwiinwaanøøyyän.

6 Jaduhñä Dios jiaac mänaañ coogä Abraham yhap yhoc-hajxy hänajty wiingnaaxooty nøcxy yhadsäna'awa'añ, møød coog hajxy hänajty yhida'añ nebiä cudoogø'øybän mädaaxmägo'xjumøjt, møød coog hajxy tsaächtiunñ yhida'añ.

7 Mänitá Dios miänängumbä: “Coo miichä mhapä mhoc-hajxy hänajty tøø yagjaamduñ tøø yajtsaächtiunñ, mänithøchä jäya'ay nyajcumädowa'añ, ja'a miichä mhapä mhoc hänajty tøø xjiaamduunñ tøø xchaächtiunñäbä. Mänitá mhapä mhoc-hajxy jim choona'añ. Mänit hajxy yaa myina'añ. Yaačh hajxy jaduhñ xwyiingudsähgø'owa'añ.”

8 Coo Dios ja'a Abraham jaduhñ yajmøødmädiaacy, yajcuhdujc hajxy jaduhñ neby hajxy jaduhñ miädiaaquian. Mänitá Dios ja'a Abraham yhanehmy coo Abrahamhajxy yajcircuncidarhädät, møødä yhuunghajxy, møødä yhapä yhoc-hajxy. Jaduhñä hijxtahñd miähmøøyy coo Dios ja'a Abraham jaduhñ miøødyajcuhdujcy. Paadiä, coo Abraham yhuung Isaac jiaančh miinñ jiaančh cahy, cuctujxøø ja'a Abraham ja'a yhuung jiaančh circuncidarhajty. Y coo Isaac hänajty tøø miøjjø'øy, jaduhñä yhuung Jacob tiuumbä. Y ja'a Jacob, jaanä jaduhñä ñøøx miajc yajpanøcxpä, ja'a nämajmetspä, ja'a højts jecy nhaphajt ndeedyhjtämbä.

9 Jue'e Jacob yhuung hänajty tu'ug xiøhaty José. Coo José hänajty jiaančh tehñ chogyii ja'a tiéediam, paadiä José yahjchhajxy jiootma'ty. Mänitá José jim quiudoogøøyyä Egipto-naaxooty. José yahjchhajxy jaduhñ jatcøøyy. Pero tehngahnä Dios ja'a José hänajty cwieendähaty.

10 Coo José hänajty hoyhoy tøø chaächtiunñii, mänit yajñähwaatsä ja'a Diósäm. Mänitá José wiinmahñdy miooyyä. Mänitá Dios miänaañ coo José quiuumayøøjät ja'a Faraóngäm, ja'a hänajty jim tuumbä gobiernä Egipto-naaxooty. Mänitá Faraón ja'a José wyiinguejxy coo José jim yhané'emät mäduhñtiä Egipto-naax, møød jimbaady maa Faraón tiøjcän.

11 Mänitá yuuxøø hoyhoy jiajtä jim Egipto møød jim Canaán-naaxooty. Mänit højtsä nhapä ndeedyhajxy jiaančh tehñ chaächpøjcy ja'a yuugøxpä, coo cay hu'ugy hänajty jim quia'a hijnä.

12 Pero coo Jacob jaduhñ miädoyhajty coo trigo hänajty jim yajpaady Egipto, mänitá ñøøx miajc jim quiejxy trigojuubiä. Coo Jacob yhuunghajxy yhoøchohñ jayøbjat, cabä José choj høxcajpä ja'a yhäjchäm.

13 Coo hajxy miämetsc-hoocpä yhoodiägajch, mänitá José ñiñägaxä. Mänit yhøxcäjpänä. Mänitá Faraón ñajuøøñä coo José yahjchhajxy hänajty je'e.

14 Mänitá José quiapxyñäguejxy coo tieedyhajxy jiiy by ween miänacy Egipto, møødä jiuuy miägu'ughajxy nägøxiä. Jue'e hajxy hänajty nägøxiä, nädägøøghii'xcumajmoxc.

15 Mänitá Jacobhajxy jiiy jiaančh hädaacnä Egipto møødä yhuunghajxy. Jiiy hajxy nägøxiä yho'taacy, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhjtämbä.

16 Cujequiä Jacob pajc-hajxy yagjødsohnñäxäxä møødä José pajc. Jimä pajc-hajxy yajñøcxäxä maa cajpt hänajty xiøhatiän Siquem. Jim hajxy hoy ñaaxtägøødiägach maa Abraham ja'a naax hänajty tøø jiuuyän. Ja'a Hamor yhuungä naax hajxy too'c.

17 Coo hänajty yhabaadaannä coo Dios hänajty yajtøjiada'añ nebiä Abraham hänajty tøø yajwiinwaanøøyijian, tøø højtsä nhaphjtämä ndeedyhjtämhajxy hänajty miayøøñä jim Egipto.

¹⁸ Mänitä wiinggobiernä jim tiägøøyy tuumbä Egipto-naaxooty. Cabä gobiernä miöjpädaacy nebiä José hänajty tøø tiuñän.

¹⁹ Mänit hõjtsä nhaphájtämä ndeedyhájtámhájxy wyiinhõhñä. Ja'a gobiernä jaduñ mäwiinhõhñ. Mänit hájxy jiaamduunä chaachtuunä. Mänit hájxy yhanemä hadsip coo yhuung hájxy yhõxtseenät yhõxcónät, ja'a naammiñ ja'a naammechpä, coo hájxy jaduñ ween yho'ogy.

²⁰ Mänitä Moisés myiññguiahy. Yajxõñ jiaanč tehñ miaaxhuunghajty. Cabä Moisés yhõxtsehnä nebiä gobiernä hänajty tøø jia hane'emiän. Yu'uchä Moisés yaghijtä tägøøgp'o'ogooty.

²¹ Coo Moisés hänajty hoy yu'uch quia'a hidaannä, mänitä gobiernä tio'oxyhuungä Moisés yohbiaaty. Mänit yajtsoocy nebiä hamdsoo huungän.

²² Coo Moisés miöjjøøyy, mänitä cuhdujt cõxiä yajwiinhixøøyyä nebiä egipcioshájxy hänajty quihuudujthatiän. Jaanč tehñ jiajp jaduñ piädsøømy. Jaanč tehñ yajxõñ hänajty quiahpy miädia'agy nebiä jajp nebiä näjsoøbiän. Jaanč tehñ yhoj yhanaj miähane'emy.

²³ Coo Moisés jiumõjt juxychägui'x yhabejty, mänit wyiñmaadiaacy coo ja'a miägunaax nõcxy quihixa'añ.

²⁴ Jimä Moisés ja'a miägunaax hänajty tu'ug chaachtuñii ja'a egipcio-jäyá'ayäm. Coo Moisés jaduñ yhihxy, mänitä miägunaax ñäwaañ. Mänitä egipcio-jäyá'ay yagho'cy, ja'a hänajty mädsaačhtuumbä.

²⁵ Paadiä Moisés jaduñ jiatcøøyy, jaduñ hänajty tiajy miay coo miägunaaxhájxy hänajty tøø miäbøcy coo Moisés hänajty tøø wyiinguexyii ja'a Diósäm coo miägunaax jaduñ yajnähwá'adsät. Pero cab hájxy jaduñ ñä'ä mäbøjcy.

²⁶ Cujaboom, jimä israelitahájxy hänajty nämetsc ñiguioxyii. Coo Moisés jaduñ yhihxy, mänit jia mänaañ coo hájxy ñiyhõxmadsoøjät. Mänit miänaañ: “Mägu'ughajpädøjcy, jue'e mijts jaduñ, mdu'ugcunaax mijts jaduñ. Cab jaduñ yhahixø'oy coo hájxy jaduñ mniguioxøøjät.”

²⁷ Mänitä Moisés yhõxjahmä tu'jäyá'ay, ja'a hänajty mäjäda'agaambä. Mänitä Moisés ñämaayä: “Põñ miich tøø xpiaäda'agy coo hõjts miich xyhané'emät.

²⁸ Nej, jaduñ miich mdaj mmaabiä cooñ miich xygho'ogaambä nej miichä egipcio-jäyá'ay häxøøyy myagho'quiän.”

²⁹ Coo Moisés jaduñ miädooyy, mänit piäyø'cy. Mänit jim ñõcxy jäguem maa naax hänajty xiõhatiän Madiän. Mänit jim tiägøøyy hadsänaabiä. Mänitä jäyá'ay wyiingpøjcy. Mänitä huung hájxy metsc piaaty.

³⁰ Coo Moisés hänajty jim tøø yhiñä Madiän juxychägui'xjumõjt, mänit jim tiägøøyy wädijpä pactuum, jim mädooyy maa ja'a tun hänajty xiõhatiän Sinaí. Mänitä Moisés yhihxy coo ja'a wädsats hänajty tioy. Mänitä Diosmoonsä tu'ug ñäguehxtøø'xy jøñhaajiooty. Tsajpootyp hänajty tøø chooñ.

³¹ Coo ja'a Moisés jaduñ yhihxy, mänit jaduñ jiaanč tehñ yagjuøøyy. Mänitä Dios ja'a Moisés ñämaayy:

³² “Høøch Dioshajp. Høøchä Abrahamhájxy jecy xwyiingudsähgøøyy, møødä Isaac, møødä Jacob, ja'a miich jecy mhaphajt mdeedyhájtäbä.” Mänitä Moisés tiägøøyy tsäyuuabiä. Jaanč tehñ chähgøøby hänajty jaduñ. Cab hänajty jim ñä'ägä møjheeba'añ maa hänajty miägapyijjän.

³³ Mänitä Moisés ñämáayyägumbä: “Jen yøø mgø'øg. Høøch nwiinduum miich yaa mdäna'ay.

³⁴ Tøøch nhixy cooñä ngu'ughájxy jim jiaanč tehñ chaachpøcy Egipto-naaxooty. Tøøch nmädooy coo hájxy wyl'i jio'oy wyl'i xiuuch. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a ngú'ughøch nyajñähwa'ads nyajcuhwa'adsaamby. Miich jim nguexaamby Egipto yajnähwaatspä”, nõmä Dios miänaañ.

³⁵ Mänitä Esteban jiaac mädiaacy:

—Tøø ja'a Moisés ja'a miädia'agy hänajty quia'a mäbøjcäxä. Ja'a yhamdsoo miägunaaxhájxy hänajty tøø quia'a mäbøcy. Mänit hájxy miänaañ: “Põñ miich tøø xwyiinguexy coo mmõjhádät, coo mmähane'emät.” Hoyyä Moisés hänajty jaduñ tøø jia näma'ayii, mänitä Dios ja'a Moisés wyiinguexy windsoñhajp maa ja'a quiu'ugän, coo hájxy jaduñ ñähwa'ads quihwá'adsät. Ja'a Diosmoonsä ja'a Moisés jaduñ najtsapxøøyyä, ja'a hänajty tøø ñäguehxtøø'xiäbä maa ja'a wädsats hänajty tioyyän.

³⁶ Mänitä Moisés ja'a hoy-yagjuøøñjätypä may yajcähxø'cy jim Egipto-naaxooty. Mänitä miägunaax jim hoy wioobädsømy. Majatiä Moiséshájxy hänajty wiädity, yajcähxø'piä Moisés ja'a hoy-yagjuøøñjätypä hänajty, møød jim maa ja'a Tsaptsmeijjän, møød jim pactuum. Juxychägui'xjumõjt hájxy jim wiädijty pactuum.

³⁷ Mänitä Moisés ja'a miägunaax ñämaayy: “Nébiõchä Dios tøø xwyiinguexiän coo mijts nyajñähwá'adsät, jaanä jaduñä Dios wiinghänä'c wyiinguexaambä, ja'a jaac miimä ja'a

jaac cabhä. Mijtsä mmägunaax jaduhñ pädsømaamb. Naxiä miädia'agy hajxy mdehm quidiuunät waambaty hänajty miäna'ana'añ", nomä Moisés jecy miänaañ.

³⁸ Hanäguipxiä Moisés ja'a miägunaax jim miøødwädiyty pactuum, ja'a højts nhaphajt ndeedyhájtäm. Coö hajxy jim miejch maa ja'a tun hänajty xiøhatiän Sinai, mänitä Diosmoonsä ja'a Moisés jim tu'ug miägapxy, ja'a hänajty jim tsohmä tsajpootyp. Mänitä Moisés ja'a Diosmädia'agy ñajtsapxøøyyä. Paady jaduhñ ñajtsapxøøyyä, coö højts jaduhñ xyajmänähgueegøøyyämät. Ja'a Diosmädia'agy, cab jaduhñ mänaaxøø quihdägoyya'añ.

³⁹ Pero cabä Moisés ja'a miädia'agy hänajty yajtunänaäxä. Ja'a højts nhaphajt ndeedyhájtämhajxy hänajty ca'a cudiunaamb. Jaduhñä jioot hajxy hänajty tøø piäda'agy coö hajxy hänajty wyiimbida'añ, coö hajxy hänajty jim ñøcxtägatsa'añ Egipto.

⁴⁰ Jimä Moisés ja'a piuhya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Aarón. Coö ja'a Moisés hänajty tøø ñøcxy tunmøjc, mänitä cu'ugä Aarón hajxy ñämaayy: "Huuc tunä mayhajt, højtsä saandä mejstägøøg hädiuunäc, jaduhñ højts nwiingudsähgø'øwät. Je'e højts jaduhñ xwyiinwówäp. Ja'a Moisés, ja'a højts tøø xwiobädsøømämbä jim Egipto-naaxooty, cab jaduhñ yajnajuw'øy neby jaduhñ tøø jiaty tøø yhabety", nomä Aarón ñämaayyä.

⁴¹ Mänitä saandä hajxy yhädiuunñ wajhuunghahädiuunaxy. Mänitä saandä hajxy tiägøøyy wiingudsähgøøbiä. Mänitä animal hajxy tiägøøyy yojxpä ja'a saandäcxpä. Mänitä saandä hajxy wyiinxoondaacy, ja'a hajxy hänajty hamdsoo tøø yhädiuunñäbä.

⁴² Mänitä Dios ja'a tsaangu'ug piuhwaatsnä. Mänitä ñähgueecnä, je'eguiøxpä coö ja'a xøø hajxy hänajty tøø tiägø'øy wiingudsähgøøbiä møødä po'o møødä madsa'a. Hix, jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a profeta jecy quijahyän:

Mijts Israelpäjäya'ay,
mänaa hajxy jecy mwäditian pactuum juxychägui'xjumøjt,
ca'a yhøøchcxpä ja'a animal hajxy mw'i'ijoyxy,
ca'a yhøøchä mijts xwyiinudsähgøøyy.

⁴³ Caj pues, ca'a yhøøchä.

Je'e hajxy mwiingudsähgøøyy ja'a saandä hänajty xøhjäpä Moloc.

Je'e chajtøjc-hähädiuunaxy hajxy mmädajnaxä, møødä saandä Renfán ja'a miadsa'ahahädiuunaxy.

Hamdsoohaambiä saandä hajxy mhädiuunñ neby hajxy jaduhñ mwiingudsähgø'øwät.

Coö hajxy jaduhñ mjatcø'øy, paady mijts nhøxquejxpädsøma'añ maa ja'a mhamdsoo naaxhajiän.

Jäguem mijts nguexa'añ Babilonia-nänaxy.

Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

⁴⁴ 'Hoorä, mänaa højts nhaphajt ndeedyhájtämhajxy jecy wiäditiän pactuum, carpa-tøbia'cä Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy. Tsajtøjcä carpa-tøy hajxy hänajty wia'añ. Hoy ñä'a majatiä carpa hajxy hänajty ñä'a tøy. Jaduhñä carpa-tøy hajxy yhädiuunñ nebiä Dios ja'a Moisés ja'a hijxtahnd jecy yaghixiän coö jaduhñ piahädiunät.

⁴⁵ Ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhájtämhajxy, ja'a hajxy jaac pühwäbä jaac h'i'cäbä, tehngahnä cuhdujt hajxy hänajty jiaac panøcxy coö ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy carpa-tøbia'c. Jaduhñ hajxy hänajty jiaac paduññä mänaa ja'a Josué hajxy jim wioonøcxyijän wiinghagajpt maa ja'a wiingjäya'ayhajxy hänajty chäna'ayän. Coö ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhájtämä naax hajxy ñädägøøyy tsiptuumbä, ja'a Dioscxpä hajxy miäjädaacy. Ja'a miädsiphajxy, cøjxä ñaax hajxy yhøxpäyøøgy. Y coö ja'a David cujecy tiägøøyy gobiernähäpä, je'enä ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhájtämä cuhdujt hajxy hänajty jiaac paduñ coö ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy carpa-tøbia'c, ja'a hajxy hänajty tøø jiaac tehñ piú'uyäbä, ja'a hajxy hänajty tøø jiaac tehñ yhi'iguiäbä.

⁴⁶ Ja'a David, jaančh tehñ quiumaabiädsøøm jaaya'ay maa ja'a Diosän. Mänitä David ja'a Dios cuhdujt miäyujwañ coö ja'a tsajtøjc yhädiunät maa ja'a Jacob yhap yhoc ja'a Dios hajxy jaduhñ pia'yä'axät.

⁴⁷ Ca'a Diavitä ja'a tsajtøjc hädiuun ja'a Dioscxpä. Ja'a David ja'a yhuung Salomón, je'edsä tsajtøjc jaančh hädiuun.

⁴⁸ Pero ja'a Dios tsajpootypä, cab jaduhñ tiehm yhity tsajtøgooty, ja'a jäya'ayhajxy yhädiuumbiä. Jaduhñä profeta tu'ug jecy quijahy coögä Dios miänaañ:

⁴⁹ Høøch Dioshajp. Yaačh nhäña'ay tsajpootyp.

Yaačh nmähane'emy. Jiily naaxwiin, jiiybyhøchä ndecy nyaghyty.

Cábøchä tøjc nyajmaajaty maačh nbóo'xät. Cab jaduhñ yhahixø'øy coö mijtsä tøjc xquiójjät. Tiičhä tøjc jaduhñ nnä'a wä'anät.

⁵⁰ Haa ca'a, høøch cøxiä tøø nhuuc hädiuumbä mäduhñtiä yaa tsajpootypä møød jiiy naaxwiin,

nomä Dios miänaañ.

⁵¹ Mänitä Esteban jiaac miänaañ:

—Ja'a mijsä mhapä mdeedyhajxy ja'a jecypiä haampiä, jaanč tehñ quiuhxex hajxy hijty, nebiä Diosmädia'agy hajxy ca'a mabøjpän. Jaanä jaduhñ mijsä, caj mijsä Diosmädia'agy mmäbøgaambä. Høxtä Dioshespíritupaady hajxy jaduhñ homiänaajä mmädsiphaty.

⁵² Ja'a mijsä mhapä mdeedyhajxy ja'a jecypiä haampiä, quiøxy jaamduun quiøxy tsaachtiiun ja'a profetadøjc hajxy jecy, ja'a Dios hänajty tøø wyiinguexiäbä coo ja'a mädia'agy hajxy yajwä'xät coogä Dios ja'a yHuung hänajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a poppä cädieey ca'a møøpä. Høxtä yagho'cä ja'a profetadøjc-hajxy jaduhñ. Y coo ja'a Dios yHuung yaa jiaanč cädaacy, mänit mijsä mgø'øyejcy coo yagho'ogøjät.

⁵³ Coo ja'a Dios ja'a Moisés cuhdujt jecy miooyy, ja'a Diosmoonsä ja'a Moisés najtsapxøøyyä, ja'a jim tsohmä tsajpootyp, mänit mijsä mhapä mdeedy ja'a cuhdujt hajxy jaduhñ mioodiägajtsä. Hoyyä Diosmoonsä ja'a cuhdujt hajxy jia yejcy, cab hajxy jaduhñ mgudiunñ —nømä Esteban miädiaacpädøøyy.

⁵⁴ Coo ja'a teedywiindsønhajxy jaduhñ miädooyy nebiä Esteban hänajty miädia'aguiän, mänitä Esteban hajxy jaduhñ jiaanč tehñ miäjootma'ty. Høxtä tøøtsädajp hajxy hänajty.

⁵⁵ Pero cabä Esteban jaduhñ ñä'a møjpädaacy. Hiç, miøødhajpiä Esteban ja'a Dioshespíritu hänajty. Mänitä Esteban yuughee'py tsajpootyp. Mänit jaduhñ yhiixy coo jim jiaanč tehñ yajxonä maa ja'a Dios yhäña'ayän. Mänitä Jesús jaduhñ yhiixäbä coo jim yhäñaabiä maa ja'a Dios ñähmøjcän yhahooyhaamby.

⁵⁶ Mänitä Esteban miänaañ:

—Huug hiç hajxy. Jaduhñhöchä tsajt nhixy nebiä hawa'adspän. Ximä Jesucristo yhäña'ay Diosñähmøjc maa yhahooyhaampiän.

⁵⁷ Mäduhñtiä jäya'ayhajxy hänajty yhamädoowhity, mänit hajxy ñidiaatsmo'xä; haa ca'a, cab hajxy hänajty tehngahnä miädoowaannä nebiatiä Esteban hänajty miädia'agy. Mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä jøjpä møjaty. Mänitä Esteban yajmujcä.

⁵⁸ Mänit yajnocxä cajtpa'a hadsip. Ja'a häna'cä Esteban hajxy hänajty tøø ñähwaambétiäbä, mänitä jiocxwit hajxy nägøxiä yhøxchijy. Jimä høxcujc-häna'c hänajty tu'ug piädäna'ay, ja'a hänajty xøhjäpä Saulo. Mänitä Saulo ñämaayyä coo ja'a jiocxwithajxy cwiendähjätxät. Mänitä Esteban tiägøøyyä ca'adshó'cäbä.

⁵⁹ Jimä Esteban hänajty quia'adsho'ogyii, mänit tiägøøyy Diospa'yaaxpä. Mänit miänaañ:

—Wiindsøn Jesús, tunä mayhajt, høøch njuøhñdy jim wiingpøjçäc tsajpootyp.

⁶⁰ Mänitä Esteban jyjicädaacy. Mänit møc yaaxy:

—Dios, ca'a jaduhñ mmøjpäda'agy nébiøch yøø häna'c xchaachtiiunñ, hoy jia møjpoj jia møjçädieeyä.

Coo ja'a Esteban jaduhñ jiaac tehñ quiapxy, mänit yho'nä.

8

¹ Y ja'a Saulo, quiumaayy je'eduhñ coo ja'a Esteban yagho'cä.

Ja'a mänitxøøbä ja'a mabøjpädøjc-hajxy tiägøøyyä jaamduun tsaachtiiunäbä jim Jerusalén. Mänit hajxy xii yaa ñøcxøøyy. Näje'e hajxy miähmøøyy Judea-naaxooty wiinduhmyhagajpt. Näje'e hajxy ñøcxøøbiä Samaria-naaxooty. Jagooyyä ja'a apøtolädøjc-hajxy jim jiaac mähmøøyy Jerusalén.

² Mänitä dijuuntä Esteban hoy yajnaaxtägø'oyii. Näje'e jäya'ayhajxy hoy miäyajnaaxtägø'oy, pønjetiä hojiot hänajty møød. Hoyhoyyä Esteban ñäjøøyy ñäxuu'tsä.

³ Y ja'a Saulo, tehngahnä ja'a mabøjpädøjc hänajty jiaamduun chaachtiiun wiinduhmyhagajpt. Høxtä ja'a adiøgootypaadiä Saulo hänajty tiägø'oy. Pønjaty hänajty yajpaatp tiøgooty, mänit hajxy hänajty yhøxwich yhøxwooñii, ja'a ya'adiøjc ja'a to'oxiøjc.

⁴ Y ja'a mabøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø chøoñäbä Jerusalén, je'enä ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tehngahnä yajwa'xy ja'a Jesuscøxpä, majaty hajxy hänajty wiädity.

⁵ Høxtähmäsä craa Felipehajpä, coo jim chohñ Jerusalén, mänit jim ñøcxy Samaria-cajptooty. Coo jim miejch, mänit jaduhñ tiägøøyy mädiaacpä ja'a Jesuscøxpä, coo hänajty je'e Dyiosquexiä.

⁶ Mayyä jäya'ayhajxy hänajty yhamugø'oy mädia'agyhamädoowhihpä waambatiä Felipe hänajty miäna'añ. Madiu'u ja'a Felipe hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty yajcähxøøgy, paadiä miädia'agy hänajty jiaanč tehñ yhamädoowhjtäxä.

⁷ Pønjetiä haxøøgpä ca'a hoybä hänajty møød, mänit hajxy nämay pia'amnajxy. Yáaxäp jøjçäbä haxøøgpä ca'a hoybähajxy hänajty piädsømy. Jaduhñä cøømucypä tecymiucypihajxy hänajty miøcpøjpä møødä tecymia'adpähajxy.

⁸ Paadiä cu'ughajxy hänajty jiaanč tehñ xioonda'agy jim Samaria.

⁹⁻¹¹ Jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Simón. Tøø ja'a magia-wiinmahñdy hänajty jecy tiunñ jim Samaria. Tøø ja'a Simón ja'a jäya'ay hänajty jim may jiaanč tehñ wyiinhøøñ.

Jaduhñä Simón hänajty ñiñänomyii cooc tyijy jiaanč tehñ miøj jiaanč tehñ jiaančhä, je'eguiøxpä cooc tyijy ja'a magia hänajty jiaanč tehñ jiaty. Madiu'u ja'a Simón ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty jiaanč tehñ yajcähxø'ogy, paadiä miädia'agy hänajty jiaanč tehñ miäböjçäxä nägøxiä høxtä ja'a mõjtøjçpaady:

—Yø'ø Simón, jue'eda'a yø'ø, Dioswiinguexiäda'a yø'ø, paadiä mõcmäjaa jaduhñ jiaanč tehñ miøødä.

Jaduhñä Simón hänajty ñänomyii ja'a cú'ugäm.

¹² Jaduhñä Felipe hänajty yajnähixø'oy coogä Dios yhane'emy ja'a miøcmäjaahaam, mõød coogä Jesús Dyioswiinguexiä. Mänitä jäya'ayhajxy may miäböjçy näya'ay nädo'oxy. Mänit hajxy nägøxiä hoy ñäbety.

¹³ Y ja'a Simón, miäböjç je'eduhñbä. Mänit hoy pianäbejpä. Mänitä Simón ja'a Felipe tiägøøyy mõødwädiipä. Yagjuøøbiä Simón hänajty nebiä Felipe ja'a hoy-yagjuøøñäbä hänajty yajcähxø'øguiän.

¹⁴ Y ja'a apóstoldøjç-hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø miähmø'øyäbä Jerusalén. Mänit hajxy miädoyhajty coogä cu'ug ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø jiojprøgø'oy jim Samaria. Mänitä Pedrohajxy jim quiejxä mõødä Juan.

¹⁵ Cooc hajxy jim miejch Samaria, mänit hajxy tiägøøyy Diospa'yaaxpä ja'a mähøjpädøjçøxpähajxy, weenä Dioshespíritu hajxy nägøxiä yhadägø'oy jioottägø'oyii.

¹⁶ Hix, cahnä Dioshespíritu hänajty pøn yhadägø'oy jioottägø'oyii. Tøø hajxy hänajty jia näbety ja'a Jesúsøxpä. Cahnä hajxy hänajty miädoyhatyñä ja'a Dioshespíritucøxpä.

¹⁷ Cooc ja'a Pedrohajxy Dyiospa'yaaxpädøøyy mõødä Juan, mänitä mähøjpädøjç-hajxy quio'ønähxajjä. Mänit hajxy yhadägøøyy jioottägøøyyä ja'a Dioshespiritäm.

¹⁸ Y ja'a Simón, cooc jaduhñ yhiixy, mänitä Pedro xädø'øñ hajxy jia yajmähawaanøøyyä.

¹⁹ Mänitä Simón miänaañ:

—Høøch yø'ø mäjaa jaduhñbä yaghabøjçäc. Hix, cooç pøn jaduhñ ngø'ønähxäjät, tehñ jiaduhñ je'e yhadägøøyy jioottägøøyyäbät ja'a Dioshespiritäm.

²⁰ Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Coo miich jaduhñ mwil'i tiajy mwil'i miay cooc højts miich ja'a Diosmäjaa nyaghabøgät juyhaam, paady miichä Dios xyajcuhdägøyyä'añ mõødä mxädø'øñ. Hix, ñä'a yejpiä Diosjaa miäjaa jaduhñ, caj pøn yajmädoogy.

²¹ Caj miich cuhdujt mnä'ägädä mõødä cooc højts miich ja'a Diostuung xmiøødtúnät, je'eguiøxpä cooc miichä mwiiimahñdy quia'a nä'ägädä hoyyä ja'a Diosøxpä.

²² Najtshixø'ow ja'a mhaxøøgwiimahñdy jaduhñ. Jimbädä Dios xñä'a mämée'xät cooc mmänu'xtä'agät.

²³ Tøøch miich nhøxcapy cooc miichä mhaa mjoot jiaanč tehñ yhaxøögä, mõød cooc miich haxøög mjaanč tehñ tiajy mjaanč tehñ miay mjoodooty mgopcooty.

²⁴ Mänitä Simón yhadsooyy:

—Huuc tunä mayhajt hajxy, huuc Diospa'ya'ax hajxy ja'a høøchøxpä, jadúhnhøchä Dios xquia'a yajcumädöwät nébiøch hajxy tøø xyajmøødmädia'aguiän —nømä Simón miänaañ.

²⁵ Jimä Pedrohajxy hänajty jiaac capxy jiaac mädia'agy ja'a Jesúsøxpä mõødä Juan, nebiaty hajxy hänajty tøø yhamdsoo yajnähixø'oyii ja'a Jesúsäm. Mänit hajxy wyimbijnä, mänit hajxy jim ñøcxtägajch Jerusalén näguipxy mõødä Felipe. Tu'haamnøcxpä, nõødänäyyäp tu'udänäyyäp hajxy hänajty ñøcxy. Majatiä cajpthuung jim Samaria-naaxooty, jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hänajty yajwa'xy nebiä cu'ugä piojpä quiiädieybä ñähwa'ads quihwá'adsät.

²⁶ Cooc hajxy jim jioot'ty Jerusalén, mänitä Felipe ja'a Diosmóonsäm tu'ug ñämaayyä, ja'a jim tsohmä tsajpootyp:

—Nøcxø'ow jim jøømboj mänajpä. Ja'a mõjtu'u mbanøcxäp, ja'a jim nøcxpä maa ja'a cajjt jaduhñ xiøhatiän Gaza.

Ja'a mõjtu'u jaduhñbä, pactuum jaduhñ ñøcxø'oy.

²⁷⁻²⁸ Mänitä Felipe jiaanč tu'ubøjçy. Ja'a tu'haamnøcxpä, mänitä Felipe ja'a jäya'ay tu'ug piaaty, ja'a hänajty tsohmä Etiopia. Tøø jaaya'ay hänajty yhoj Jerusalén Dioswiingudsähgøøbiä. Quiajptooty hänajty ñøcxnä. Eunuco je'e. Møjtuung hänajty jim miøød maa ja'a ñaax maa ja'a quiajptän. Xädø'øñgwiendähajpä hänajty jim tiuumby. Ja'a reina mioonsä hänajty je'eduhñ, ja'a hänajty jim mähanehmä Etiopia. Carretajooty jaaya'ay hänajty ñøcxy nocyhée'päp. Jue'e hänajty quiapxyp, ja'a nocy ja'a Isaias jecy quiujuhyyäbä, ja'a jecy tūñäbä profeta.

²⁹ Mänitä Felipe ñämaayyä ja'a Dioshespiritäm cooc jim miøjwä'agät carretawiinduum.

³⁰ Cooc ja'a Felipe jim jiaanč mõjwa'cy carretawiinduum, mänitä Felipe miädooyy cooc ja'a Etiopiabä jäya'ay ja'a nocy hänajty quiapxy, ja'a Isaias jecy quiujuhyyäbä. Mänitä Felipe jaaya'ay miäyajtøøyy:

—Nej, mwiiinjuøøby miich jaduhñä nebiaty mgapxiän.

³¹ Mänitá jaaya'ay yhadsooyy:

—Cábøch nwiinjus'øy. Cábøch pøn nmøðä pøn høch jaduhñ xquiapxtøwäp.

Mänitá Felipe ñämaayyá coo jim piédät carretajooty, coo jim yhøxtá'agät maa ja'a Etiopiábä jáya'ay ñähmøjcän.

³² Jaduhñä jaaya'ay hánajty quiapxy:

Hadsipä mähdiøjc yajnøcxä maa ja'a yagho'taactän, jaduhñ nebiä meeg yajnøcxyijän maa ja'a yagho'taactän.

Cabä mähdiøjc waamb ñä'ägädä capxy;

jaduhñ hamoñ yhiyty nebiä meeg hamoñ yhitiän coo ñähme'xyii.

³³ Hoçhähdiuunñä ja'a mähdiøjc yagho'cä.

Cab jaduhñ pøn ñähgapxtuuty.

Cabä ñøøxä miajc miøðhajty; hix, tøø ja'a jjugyhajt hánajty yaa quiøjxnä hädaa yaabä naaxwiin.

³⁴ Mänitá Felipe ñämaayyá:

—Tuñä mayhajt, høøch huuc hawáañäc, coo ja'a Isaías jaduhñ jecy quiujahy, pøn jaduhñ miädiac, wiingjáya'ay tøgä je'eguiøxpä —nømä Etiopiábä jáya'ay yajtøøyy.

³⁵ Mänitá Felipe tiägøøyy capxtøøbä waambaty hánajty jaduhñ miädia'agytiägø'øy. Mänit miädiacy ja'a Jesuscøxpä, coo hajxy hoy xñähho'túutäm.

³⁶ Weeñtiä hajxy jaduhñ jiaac yohy carretajooty, mänitá nøø hajxy piaaty. Mänitá Etiopiábä jáya'ay miänaañ:

—Xii nøø. Nej, cab jaduhñ yhahixø'øyá cooçh nnäbétädä.

³⁷ Mänitá Felipe yhadsooyy:

—Hahixøøby jaduhñ pø tøyhajt jaduhñ mmäbøcy hamuumdu'joot.

Mänitá Felipe yhadsoowä:

—Nmäbøjpøch jaduhñ coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä.

³⁸ Mänitá Etiopiábä jáya'ay ja'a carreta yajyajtánaaxiøjpä. Mänitá Felipehajxy nämetsc quiarretamánajcy, møðä Etiopiábä jáya'ay. Mänit hajxy nämetsc ñøðdägøøyy. Mänitá Etiopiábä jáya'ay ñäbejty.

³⁹ Coo hajxy ñøðbädsøømgumbä, mänitá Felipe wiingtuum yajnøcxä ja'a Dioshespíritäm. Cabä Felipe yhijxtägäjtänä ja'a Etiopiábä jáya'ayäm. Xoonäacäp ja'a Etiopiábä jáya'ay ñøcxnä.

⁴⁰ Y ja'a Felipe, mänit jim miejch maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Azoto. Mänit tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt. Yajwa'xypä Felipe ja'a Diosmädia'agy hánajty nebiä cu'ugä piojpä quiädieeybä ñähwa'ads quiuhwä'adsät. Mänit jim miejch Cesarea.

9

¹ Y ja'a Saulo, tehngahnä ja'a mähøjpädøjc hánajty yhadssäghø'øy yhajuø'øy coo hajxy hánajty yagho'oga'añii, pønajaty hánajty mähøjp ja'a Jesuscøxpä. Coo ja'a Saulo hánajty jaduhñ tehngahnä jia wi'i miähadsäghø'øwa'añ, paady jim ñøcxy maa ja'a teedywiindsønän.

² Mänitá Saulo cuhdujt miooyyä nocyhaam coo jim ñøcxät Damasco, coo ja'a mähøjpädøjc-hajxy jim yhøxta'awøøjtät wiinduhmçhajtøjc, majatiä judíoshajxy hánajty yhamugø'øyän. Jaduhñä Saulo hánajty tiajy miay coo ja'a mähøjpädøjc-hajxy hánajty jim nøcxy chuma'añii Jerusalén, ya'adiøjcä tio'oxiøjcä.

³ Mänitá Saulohajxy tiu'ubøjcy møðä jiamøðd nämetsc nädägøøg. Ja ween hajxy hánajty jim quia'a mech Damasco, mänitá Saulo jøøn møc quihujajcädaacä wäditiä. Tsajpootypä jøøn choñdaacy.

⁴ Mänitá Saulo quiädaayy. Mänit miädooyy coo jáya'ay hánajty tu'ug quiapxy:

—Saulo, Saulo, tiiçh miieçh jaduhñ coo xwyi'i miädsibø'øy.

⁵ Mänitá Saulo yajtøøyy:

—Wiindsøn, pøn miieçh jaduhñ.

Mänit yhadsoowä:

—Jesushøch høøch. Høøch miieçh jaduhñ xwyi'i miädsibøøby. Cooçh miieçh jaduhñ xwyi'i miädsibø'øy, hamdsoo miieçh jaduhñ mniçhaaçhtiufii.

⁶ Tsäghøøyy tsäyúuyyábä Saulo yajtøøgumbä:

—Wiindsøn, neby yhahixø'øy njatçø'øwädøch.

Mänit yhadsoowägumbä:

—Pädøøg, nøcx cajpooty. Jim häna'c xyhawáañät nej mjatçø'øwät.

⁷ Y ja'a Saulo jiamøðdhajxy, coo hajxy jaduhñ miädooyy nebiatiä Saulo hánajty tøø miägapyijän, jaançh tehñ çähgøøyy hajxy jaduhñ. Hix, cab hajxy pøn yhijxy. Høxtä hahuum høxtä hawiinds hajxy miähmøøyy.

⁸ Mänitá Saulo jiaančh tánaayyø'cy. Coo jaduhñ jia wiindøø'xy, cab jaduhñ tii yhjixy. Hix, tøø hánajty wiyiinoočh. Coo hajxy jaduhñ tiu'ubøjtägajch, wichhaamá Saulo jim yajmejtsá Damasco.

⁹ Tägøøgxøø ja'a Saulo jim yhjity wiinxoods Damasco. Ni quia'a cay ni quia'a hu'ugy hánajty tii.

¹⁰ Jimá jáya'ay hánajty tu'ug chána'ay Damasco, ja'a hánajty xøhájpa Ananías. Tøø ja'a Diosmádia'agy hánajty miábøcy. Mänitá Ananías ja'a Jesús wiyiinhijsy hagama'ayhaam. Mänitá Ananías miägäpxä:

—Ananías.

Mänit yhadsooyy:

—Wiindsøñ, chaach høøch, tisän.

¹¹ Mänitá Jesús miánaañ:

—Pädøøg. Nøcx jim maa ja'a øøjt'u jaduhñ xiøhatiän Tødiu'u. Jimá jáya'ay tu'ug chána'ay, ja'a xøhájpa Judas. Jimá craa tu'ug yhahity, ja'a xøhájpa Saulo. Jim je'e choon maa ja'a cajpt xiøhatiän Tarso. Diospa'yaaxp jim jadunajtä maa ja'a Judas tiøjcän. Coo jim mmédsät, mänitá Saulo myajtøwät.

¹² Tøø miichä Saulo xwiyiinhijsy hagama'ayhaam coo miich hoy mnähdoñ, jaduhñ yhjixtägätsät.

¹³ Coo ja'a Ananías jaduhñ miädooyy, mänit miánaañ:

—Wiindsøñ, tøøch jaduhñ mayhooc nmädohyaty nebiä craa Saulo naxy jiatcø'øy jim Jerusalén. Náxiägä mäbøjpädøjc-hajxy jim jiaamduñ chaachtuñii, ja'a miichä mmädia'agy hajxy xmiäbøjcäbä.

¹⁴ Jaduhñhøch tøø nmädohyajpä coogä cuhdujt jim miooyyä coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy yaabä yajnøcxøjtät jim Jerusalén, coo hajxy jim chúumäbät, ønjaty miich jaduhñ yaa xquiapxpaatp. Ja'a teedywiindsøñä cuhdujt hajxy jaduhñ yejc. Hoorä, tøø ja'a Saulo yaa mijejtsnä Damasco —nømä Ananías miánaañ.

¹⁵ Mänitá Jesús ja'a Ananías ñämäaguiumbä:

—Tsógäm, nøcx cudiñ nébiøch miich tøø nhane'emiän. Tøøchä Saulo nyajnáhdijy coo miädiá'agät ja'a høøchcøxpä jim maa ja'a israelitahajxiän, møød jim maa ja'a ca'a israelitahajxypän, møød jim maa ja'a guobiernähajxiän.

¹⁶ Høøchä Saulo nyajnáhdijaamby mäduhñtiä jaduhñ yhahixø'øy chaachpögät ja'a høøchcøxpä.

¹⁷ Mänitá Ananías jiaančh nøcxy maa ja'a Saulo hánajty tøø mijejtsä'aguian. Coo ja'a Ananías tiøjtägøøyy, mänitá Saulo quiø'ønähgajpä. Mänit ñämaayyä:

—Mägu'ughajpä Saulo, ja'a Jesús miich jaduhñ jim mhijx tu'haammiumbä. Jaayä'ayhøch jaduhñ yaa tøø xquiexy nej miich jaduhñ mhijxø'tägätsät hoy. Y jaduhñ miichä Dios-espíritu xyhadägø'ow xjiøottägø'owät.

¹⁸ Tuunä ja'a Ananías jaduhñ ñä'a mänaañ, mänitá Saulo wyingahduutä nebiä tsaamghacän. Mänitá yhjixø'tägajch. Mänit tiänaayyø'cy. Mänit hoy ñäbety.

¹⁹ Mänit quiaayy yhuucy. Møcøjc je'e jaduhñ. Mänit jim jiaac mähmøøyy mejtsxøø tægøøgxøø Damasco maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän.

²⁰ Mänitá Saulo tiägøøyy mädia'agy-yajwa'xpä wiinduhmčhajtøjc jim Damasco maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jaduhñ hánajty miädia'agy coogä Jesús Dyioshuungä.

²¹ Ønjaty ja'a Saulo miädia'agy hánajty hamädoowhjtäp, jiaančh tehñ yagjuøøby hajxy hánajty jaduhñ nebiä Saulo hánajty miädia'aguian ja'a Jesúsøcøxpä. Mänit hajxy tiägøøyy niñämäayyäbä:

—Yø'ø craa Saulo, jue'e yø'ø, yø'ø ja'a mäbøjpädøjc jim wi'i miädsibøøby Jerusalén, ønjatiä Jesús capxpaatp. Paady yø'ø yaa tøø piejpä Damasco coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy yaa miäjtsäbät, møød coo hajxy jim yajnøcxøød Jerusalén hadsip, jaduhñ hajxy jim nøcxy quiø'øyegyii maa ja'a teedywiindsøñhajxiän —nømä Saulo ñänøømä.

²² Y ja'a Saulo, tehngahnä hánajty hamøj jootmøj jiaty coo ja'a tsaanä cu'ug hánajty yajwiinxiic yajwiingapxø'øy coogä Jesús Dyioswiinguexiä. Jaančh tehñ homiäbøjnä hánajty miädia'agy. Y ja'a judioshajxy, ja'a hajxy hánajty jim tsánaabiä Damasco, cabä Saulo hajxy hánajty hoy quiapxhaduga'añ, je'eguiøxpä coo Saulo hánajty miädia'agy hamøj jootmøj.

²³ Cujecy, mänitá judioshajxy jim yhamugøøyy. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ coogä Saulo hajxy hánajty yagho'oga'añ.

²⁴ Xøømdsuhmä Saulo hánajty miäxojna'ayii mäduhñjatiä tægø'owøødiaactän maa ja'a Damasco-cajpt jiuhmuu'tswädiän. Mänitá Saulo jaduhñ miädohyajty cooc hánajty yagho'oga'añii.

²⁵ Mänitá mäbøjpädøjcä Saulo hajxy coods piädaacy møjcachjooty. Mänit hajxy quihdøøñajxy maa ja'a cajpt hánajty piquiä yhamuudsø'øguiän. Jaduhñsä Saulo piäyø'cy.

²⁶ Coo Saulo jim chohñ Damasco, mänit jim ñøcxtägajch Jerusalén. Coo jim quioo'ty, mänit jim ñøcxøøyy maa ja'a mabøjpädøjc-hajxiän. Pero je'enä ja'a Saulo hajxy hänajty nägøxiä jiaanč tehñ chähgø'oy. Hix, cab hajxy hänajty ñajuø'oy pø mabøjp hänajty je'ebä.

²⁷ Jimä mabøjpä hänajty tu'ug xiøhaty Bernabé. Je'e mabøcypä, cab hänajty chähgø'oy. Mänitä Bernabé ja'a Saulo wioonøcxy maa ja'a apøstoldøjc-hajxiän. Mänitä Bernabé ja'a apøstoldøjc yajmøødmäiaacy coogä Saulo ja'a Jesús hänajty tøø wyiinhixy tu'haamnøcxpä jim Damasco-mäwingón, møød coogä Jesús ja'a Saulo jim miägäpxy, møød coogä Saulo tiägøøyy mädiaapä hamøj jootmøj jim Damasco ja'a Jesúscøxpä. Jaduhñä Bernabé ja'a apøstoldøjc yajmøødmäiaacy ja'a Saulocøxpä.

²⁸ Mähmøøyy ja'a Saulo jim Jerusalén. Mänitä Saulo ja'a apøstoldøjc tiägøøyy møødwädijpä. Mänitä mädia'agy tiägøøyy yajwa'xpä ja'a Jesúscøxpä hamøj jootmøj.

²⁹ Jimä judioshajxy hänajty näje'e, hagriego hajxy hänajty yhayuuc-hajpy. Mänitä Saulo tiägøøyy møødyajcapxiøbiä ja'a Jesúscøxpä. Pero cabä judioshajxy jaduhñ yhojiäwøøyy. Mänit hajxy wyiinmaayy coo ja'a Saulo hajxy yaghó'ogät.

³⁰ Coo ja'a mabøjpädøjc-hajxy jaduhñ miädoyhajty coogä Saulo hänajty yagho'oga'afñii, mänitä Saulo hajxy miøødnøcxy jim Cesarea. Coo hajxy jim miejch, mänitä Saulo hajxy quiejxtägajch Tarso.

³¹ Mänitä tsip jaduhñ yhamaadiujnä ja'a mabøjpädøjcøxpähajxy, mäduhñjaty hajxy hänajty xii yaa chäna'ay, møød jim Judea, jim Galilea, jim Samaria. Tehngahnä møcmäjaa hajxy hänajty mio'oyii jøjwidsø'ø ja'a Dioshespiritäm, paady hajxy hänajty jabom-jabom miayø'oy.

³² Y ja'a Pedro, wiinduhmçhajtøjc hänajty wiädity mäduhñjatiä mabøjpädøjc-hajxy hänajty chäna'ay. Mänit jim ñøcxøøbiä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Lida. Jimä mabøjpädøjc-hajxy hänajty chänaabiä.

³³ Jimä jäya'ay hänajty tu'ug pia'amgo'na'ay, ja'a hänajty xøhajpä Eneas. Tuctujcumøjt hänajty tøø piøgyii. Jue'e hänajty je'e, cøømucy tecymiucy. Coo ja'a Pedro jim miejch Lida, mänit jim ñøcxy maa Eneas tiøjcän.

³⁴ Mänitä Pedro miänaañ:

—Eneas, ja'a Jesucristo miich xyajmøcpøgaamb. Pädø'og. Pädit yøø mgøjxt.

Tuunä ja'a Eneas jaduhñ ñä'ä nämaayä, mänitiä jiaanč pädø'cy.

³⁵ Mäduhñtiä jäya'ayhajxy hänajty chäna'ay jim Lida møød jim maa ja'a joy hänajty xiøhatiän Sarón, coo hajxy jaduhñ miädoyhajty coogä Eneas hänajty tøø pia'amnaxy, mänitä Eneas hajxy nägøxiä hoy yhixy coo tøø jiaanč møcpxøc. Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy mabøjpä ja'a Jesúscøxpä. Mänitä yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixøøñä.

³⁶ Jimä tadjäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Jope. Tabita ja'a tadjäya'ay hänajty xiøhaty arameo-ayuuuc-haamby. Hagriegoahaamby, jue'e hajxy hänajty tiyjy Dorcas. Jaduhñ miädia'agytiägø'oy "Gacela." Hoorä, ja'a Dorcas, miabøjpiä Diosmädia'agy hänajty je'e, paadiä häyoobädøjc hänajty naxy piuhbety, pønjaty hänajty tii yajmaajp. Jaañch tehñ yhojyvä Dorcas hänajty jäya'ayhaty.

³⁷ Mänitä Dorcas pia'ambejty. Mänit yho'cy. Mänitä ho'ogyjiäya'ay hajxy yajtsiiyy. Mänit hajxy hoy piäda'agy cøxp nähbettøgooty.

³⁸ Jim Jope, wiingón hänajty jim Lida maa ja'a Pedro hänajty yhitiän. Hoorä, ja'a mabøjpädøjc-hajxy hänajty jim tsänaabiä Jope, coo hajxy jaduhñ miädoyhajty coogä Pedro hänajty jim wiädityñä Lida, mänitä cugapxy hajxy metsc quiejxy coo Pedro paquiä yhuuc nøcxät jim Jope maa ja'a Dorcas hänajty tøø yho'oguiän.

³⁹ Mänitä Pedro jiaanč panøcxy. Coo hajxy jim miejch Jope, mänitä Pedro wioonøcxä nähbettøgooty maa ja'a ho'ogyjiäya'ay hänajty wyijtsna'ayan. Piquiä ja'a yaamgto'oxy ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hänajty tøø piäda'agy. Wi'i jioøby wi'i xiuu'tsp hajxy hänajty. Mänitä Pedro ja'a wit tucxy yaghjxä mädyijatiä Dorcas hänajty tøø yhädiñ.

⁴⁰ Mänitä Pedro ja'a jäya'ay nägøxiä yhøxquejxpädsøømy. Mänitä Pedro jyijcädaacy. Mänit Dyiospa'yaaxy. Mänitä ho'ogyjiäya'ay wyiinee'ppejty. Mänit miänaañ:

—Tabita, pädø'og.

Mänitä Dorcas wyiindøø'xø'cy. Coo ja'a Dorcas ja'a Pedro yhiixy, mänitä Dorcas yhäñaayyø'cy.

⁴¹ Mänitä Pedro ja'a Dorcas wyidsø'cy. Mänitä Pedro ja'a mabøjpädøjc quiyuaxøøyy tøgooty møødä yaamgto'oxy. Coo hajxy tiøjtägøøyy, mänit hajxy yhiixy coo ja'a Dorcas hänajty tøø jiuypjijpnä.

⁴² Mänitä mädia'agy paquiä wia'xy jim Jope cooc jaduhñ tøø jiuypjio'cy. Mänitä jäya'ayhajxy may jiaanč mabøjcy ja'a Jesúscøxpä.

⁴³ Mänitä Pedro jim jiaac mähmøøyy Jope maxiøø. Jim hänajty miejtsa'agy maa ja'a Simón tiøjcän, ja'a wajhacyajtøøtspä.

10

¹ Jimä jäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay Cesarea, ja'a hänajty xohajpä Cornelio. Soldado-wiindsón hänajty tiuumby. Italia ja'a soldadohajxy hänajty choofñ. Nämäyää soldadohajxy hänajty jim yhity Cesarea.

² Hoyyá Cornelio ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy møødä yhuung møødä tio'oxy. Hojiootä Cornelio hänajty jiaančh tehñ miøød. Naçiä judioshajxy hänajty piuhbedyii xädø'ñhaam, ja'a hajxy hänajty häyoobä. Jabom-jabomä Cornelio hänajty Dyiospa'ya'axy.

³ Mänacyxiøø hänajty jaduñ, jimä Cornelio hänajty tiuñ xiaxy tøgooty, mänitä Diosmoonsä tu'ug ñäguehxtøø'xy maa Cornelio hänajtiän. Tsajpootyp ja'a Diosmoonsä hänajty tøø chohnda'agy. Mänitä Diosmoonsä ja'a Cornelio ñämaayy:

—Cornelio.

⁴ Coo ja'a Cornelio ja'a Diosmoonsä jaduñ yhiixy, chähgøøyy jaduñ. Jejcy-juøøby miähee'pnaayy. Mänit miäyajtøøyy:

—Wiindsón, tii mdsojpy.

Mänitä Diosmoonsä yhadsooyy:

—Xquiumaaby miichä Dios jaduñ coo miich tehñgahnä mba'ya'axy, møød coo miichä häyoobäjäya'ay naxy mbuhbety.

⁵⁻⁶ Jim Jope, jimä jäya'ay tu'ug chäna'ay mejypia'a, ja'a xohajpä Simón. Jue'e Simón tiuunghajpy, wajhacyajtøøtp. Jimä craa tu'ug yhähäña'ay maa ja'a Simón tiøjcän. Mejtstu'u ja'a craa xiøø, Simón møød Pedro. Jimä cugapxy mejtstägøøg mguéxät Jope, weenä Pedro jaduñ nõcxy ñäma'ayii cooc miich yaa min xquiuhixy. Jaaya'ay jaduñ xyhawáanap tii miichä Dios xyajmädsoj coo mgudiünät —nømä Diosmoonsä miänaañ.

⁷ Coo ja'a Diosmoonsä wyiimbijnä, mänitä Cornelio ja'a mioonsä metsc quiuyaaxøøyy møødä soldado tu'ug. Dioswiingudsähgøøbiä soldado hänajty. Miøødnijootpátäbä Cornelio ja'a soldado hänajty.

⁸ Mänitä Cornelio quiøxy yajmøødmäiaacy waambaty hänajty tøø ñäma'ayii ja'a Diosmoonsäm. Mänitä Cornelio ja'a mioonsä jim quiejxy Jope nädägøøg møødä soldado.

⁹ Cujaboom cujyxioø, jim hajxy hänajty tiu'uyo'oyñä. Ja ween hajxy hänajty jim quia'a mech Jope. Y ja'a Pedro, mänit jim wyiimbejty tøjnähgøøp Diospa'yaaxpä.

¹⁰ Jaančh tehñ yähó'cäbä Pedro hänajty. Jaguiay hänajty je'eduhñ. Jimä quiay hänajty yaghoyøøyyäxä. Mänit jaduñ wyiinhixy

¹¹ coo ja'a tsajt hänajty tøø yhawa'ach. Mänit jaduñ yhiixy coo tii jaduñ quiuhdøøñaxyii nebiä poobwit crutypän. Mädaaxc-hitä poobwit hänajty xiojtsø'øguiä. Jaduñ hänajty miänooñna'ay.

¹² Madiu'u animalhajxy hänajty jim quiähxø'øgy poobwittøguiøxp, møødä hamädaaxtecypiähajxy, møødä tsahñdy, møødä muuxy.

¹³ Mänitä Dios ja'a Pedro ñämaayy:

—Pedro, pädø'øg, Yagho'og yø'ø animal maybä. Mänit mdsú'udsät.

¹⁴ Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Wiindsón, caj; cábøch yø'ø animal jaduñmbä mänaa ndsu'učh. Hix, cab højts nguuhdujt jaduñ myiñ coo højts animal hoñä'ä mädyiibä ndsu'udsät.

¹⁵ Mänitä Pedro ñämääyyägumbä:

—Tijátyhøch nyajnähdiipy coo hajxy mdsú'udsät, cab jaduñ yhähixø'øy coo hajxy mwiingäpxät —nømä Dios miänaañ.

¹⁶ Tägøøghoocä Pedro jaduñ miägapxä, mänit yhiixy coo ja'a poobwit chajpécumbä tsajpootyp.

¹⁷ Wyi'i tiajpy wyi'i miaabiä Pedro hänajty tiiguiøxpä hänajty jaduñ coo tøø wyiinhixy. Y ja'a Cornelio quiugapxyhajxy, tøø ja'a Simón ja'a tiøjc hajxy hänajty piátanä.

¹⁸ Mänit hajxy moc quiugapxøøyy pø jiiibiä Simón Pedro jiaančh hity.

¹⁹ Y ja'a Pedro, je'enä hänajty wyi'i tiajpy wyi'i miay tiiguiøxpä hänajty jaduñ coo tøø wyiinhixy. Mänitä Dioshespíritu ja'a Pedro ñämaayy:

—Mädox, xiiby miich häna'c nädägøøg xyhøxta'ay.

²⁰ Mänac, nõcx yø'ø häna'c yajtojtagø'ow. Hoy jaduñ coo mbanøcxät coo hajxy hänajty wyiimbida'añ. Hix, høøch yø'ø häna'c jaduñ tøø nguexy coo miich jaduñ xwioonøcxät maa ja'a quiajpthajxiän.

²¹ Mänitä Pedro jiaančh mänajcy. Mänitä Pedro ja'a häna'c nädägøøgpä ñämaayy:

—Høøch Pedrohajp. Høøch mijts xyhøxtaaby. Tiičh mijts xwia'ana'añ.

²² Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Cornelio højts tøø xquiexy, ja'a soldado-wiindsón. Jaančh tehñ yhojiäya'ay je'e. Dioswiingudsähgøøby je'e. Jiaančh tehñ chojpiä judíos ja'a Cornelio hajxy. Jiaančh tehñ quiumaaby hajxy jaduñ —nømä Pedro ñämaayyä.

²³ Mänitä Pedro ja'a häna'c nädägøøgpä ñämaayy coo hajxy tiøjtägø'owät, møød coo hajxy jim miejstá'agät. Cujaboom hajxy wyiimbijnä näguipxy møødä Pedro. Näje'e ja'a mäbøjpädøjc-hajxy pianøcxpä, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Jope.

²⁴ Cumaaxc hajxy jim miejch Cesarea. Jimä Cornelio hänajty yhahixy, møødä juijy møødä miägu'ug, møødä miägu'ughajpähajxy.

²⁵ Coo ja'a Pedro jim miejch maa ja'a Cornelio tiøjcän, mänitä Cornelio ja'a Pedro yajpoo'xy. Mänitä Cornelio ja'a Pedro wyiinjiçädaacy. Wyiingudsähgø'owaambiä Cornelio ja'a Pedro hänajty jaduhñ.

²⁶ Mänitä Pedro ja'a Cornelio ñämaayy:

—Tänaayyø'og, ca'a'ch nDiosä. Nä'ä pajäya'ayhájpøch høøch nej miichän. Cab jaduhñ yhahixø'oy cooch miich xwyiingudsähgø'owät.

²⁷ Mänitä Cornelio jiaančh tänaayyø'cy. Mänit hajxy paquiä miädiaacy. Mänit hajxy tiøjtägøøyy maa ja'a Cornelio miägu'ughajpähajxy hänajty nämay tøø yhamugø'oyän.

²⁸ Mänitä Pedro miänaañ:

—Højts judíos-jäya'ay, jaduhñ højts nguhdujt myiñ coo højts jiiy nga'a tøjtägø'owät maa jäya'ay tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy ca'a judiøspä, nébiøch chaa tøø ndøjtägø'oyän. Coochä Dios jaduhñ xyajwiinhijxy, jaduhñhøch tøø xyajwiinjuø'oy coo jaduhñ quia'a hahixø'oy cooch pøn nbéxät.

²⁹ Paady, coochä Cornelio tøø xyajmøjya'axyii, päadyhøch jaduhñ tøø nga'a mäna'añ cooch hänajty nga'a mina'añ. Huuc tunä mayhajt, høøch huuc hawáañäc tiich jaduhñ coo tøø xyajmøjya'axyii.

³⁰ Mänitä Cornelio yhadsooyy:

—Maaxtøjcy mädägøøyy, yáabiøch hänajty nDiospa'ya'axy tøgooty. Mänacyxiø hänajty je'e. Mänitä jäya'ay tu'ug ñäguehxtøø'xy høøch nwiinduum. Jaanč tehñ yhaambä wyit hänajty.

³¹ Mänitøch xñämaayy: “Cornelio, tøø miichä Dios xmiädey coo jaduhñ jabom-jabom mba'ya'axy. Xquiumaaby miichä Dios jaduhñ coo miichä häyobädøjc mnäxuuč.

³² Capxyñägüex ja'a Simón Pedro jim Jope coo ween yaa myiñ. Jim jaduhñ yhahäña'ay maa ja'a craa Simónhajpä tiøjcän, ja'a wajhacyajtøøtspä. Mejypia'a mäðøyyä chäna'ay. Coo ja'a Simón Pedro yaa miédsät, mänit miich jaduhñ xmiøødmädia'aga'añ.”

³³ Mänitøch häna'c jim njaančh quejxy coo miich nøcxy xwioy. Hoy jaduhñ coo tøø mmiñ. Paady højts yaa tøø nhamugø'oy coo højts miich mgapxy nmädia'agy nhamädoowhidäänäm nebiaty miichä Dios tøø xñajtsapxøøyyän coo højts jaduhñ xyajmøødmädiaactägätsät. Xyhi- jxp højtsä Dios jaduhñ coo højts hamuumdu'joot nmäbøga'añ —nømä Pedro ñämaayyä.

³⁴ Mänitä Pedro tiägøøyy mädiaacpä:

—Tøøch nwiinjuøøñä coo højtsä Dios tu'cuhdujt xchøjcäm. Cabä Dios pøn hijxy heeby piäda'agy. Tøyhajt jaduhñ.

³⁵ Pønjiatiä Dios jaduhñ wiingudsähgøøby hamuumdu'joot, pønjiaty hojiot møød, je'edsä Dios quiumaaby, homiädyii cajptä hajxy jia tsooñ.

³⁶⁻³⁷ Mänaa ja'a Juan tiägø'oyän mäyajnäbejpä, mänitä mädia'agy jim tiägøøyy yajwa'xpä Galilea-naaxooty cooc ja'a Dios ja'a Jesucristo hänajty quixea'añ maa ja'a israelita-jäya'ayhajxiän, majaty hajxy hänajty chäna'ay, jaduhñä piøjpä quiädieeybä hajxy ñähwa'ads quiiuhwä'adsät. Jaaya'ay hajxy nägøxiä nWiindsønähjätäm.

³⁸ Nazaret ja'a Jesús hänajty chooñ. Mänitä Dios ja'a Jesús ja'a yhEspíritu miooyy møødä mäjaa. Jaduhñä Jesús wyiinguejxä coo wiädität mayhajtuumbä. Pønjiaty hänajty pøjcäp, yajpa'amnäjxäp hajxy hänajty. Pønjiatiä haxøøgpä ca'a hoybä hänajty møød, yajñähwäatsäp hajxy hänajty. Puhbéjtäbä Jesús hänajty ja'a Diøsä.

³⁹ Højts, hamdsoo højts nhijxy tijatiä Jesús jim tiuun Judea-naaxooty møød jim Jerusalén. Paady højtsä tøyhajt nmøødä coo tiøyyä. Mänitä Jesús miøjpahbejtä cruzcøxp. Jaduhñ yho'cy.

⁴⁰⁻⁴¹ Pero cumaaxcä Dios ja'a Jesús yagujyipiøjcy. Mänit højtsä Dios ja'a Jesús xyaghijxy coo hänajty tøø jiaančh juypiøcy. Cabä jäya'ayhajxy nägøxiä yhiijxy. Jagooyyä højts nhijxy. Paady højtsä Dios xyaghijxy coo højts hänajty jaduhñ tøø xyajñähdiy. Mänit højtsä Jesús nmøødcaayy nmøødhucy.

⁴² Mänit højtsä Jesús xwyiinguejxy coo højtsä Diosmädia'agy nøcxy nyajwa'xy wiinduhmyhagajpt ja'a Jesuscøxpä, coo ja'a Dios ja'a Jesús tøø piäda'agy coo jäya'ayhajxy nägøxiä yajtøyhajtyegøjät, yho'oguiä, juijyquiä.

⁴³ Jaduhñä profetadøjc-hajxy jecy quiiuhwä coogä jäya'ayä piøjpä quiädieey hajxy yajñähwa'a'ch yajcuhwa'a'chii, pønjiatiä Jesús ja'a miädia'agy mäbøjcäp.

⁴⁴ Cahnä ja'a Pedro hänajty miädiaacpäðø'oyñä, mänit hajxy nägøxiä yhadägøøyy jioottägøøyyä ja'a Dioshëpñitäm, pønjiatiä Pedro ja'a miädia'agy hänajty hamädoowhñjät.

⁴⁵ Y ja'a judiøshajxy, ja'a Pedro hajxy hänajty tøø piamechñijäbä, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä, coo hajxy jaduhñ yhiijxy coo ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiøshajpä yhadägøøyy jioottägøøyyä, mänit hajxy jiaančh tehñ yagujøoyy.

⁴⁶ Hix, miädoow ja'a judiöshajxy jaduhñ coo ja'a ca'a judiöspähajxy hänajty wiinghayuuc miädia'agy. Jaduhñä Dios hajxy hänajty quiapxpaady coo miöjjä coo jiaančhä.

⁴⁷ Mänitä Pedro ja'a judiös ñämaayy:

—Neby höjtsä Dioshespíritu xyhädägööy xjioottägööyyäm, jaanä jaduhñ hädaa jäya'ayhajxy yaabä tөө yhadägööy tөө jioottägööyabä, hädaa ca'a judiöshajxypä. Hähixöoby jaduhñ coo hajxy ñäbéjpät.

⁴⁸ Mänitä Pedro ja'a jäya'ay ca'a judiöspä jiaančhä nämaayy coo hajxy ñäbétät ja'a Jesucristocöxpä. Mänit hajxy hoy jiaančhä näbety. Mänitä Cornelio ja'a Pedro ñämaayy coo Pedro jim jiaac hidät mejtsxöө tägöögxöө maa ja'a Cornelio tiöjcän.

11

¹ Mänitä mädia'agy jim wia'xy Judea-naaxooty wiinduhmyhagajpt coogä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty tөө jioöppög'öy, ja'a hajxy ca'a judiöspä. Jaduhñä apöstoldöjc-hajxy miädoyhajty möödä mäböjpädöjc-hajxy.

²⁻³ Pero coo ja'a Pedro jim ñöcxtägajch Jerusalén, mänit ñähöjja:

—Tii miichä jäya'ay hoy coo tөө mguhixy, ja'a hajxy ca'a judiöspä. Tii hoy coo tөө mmöodcay coo tөө mmöodhu'ugy.

Ja'a mäböjpädöjc-hajxy jaduhñ mänaan, ja'a hajxy hänajty mänaambä coo ja'a ca'a judiöshajxy tsipcöxp yajcircuncidarhájpat nebiä judiöshajxy quiuhdujthatiän.

⁴ Mänitä Pedro quiöxy mädiaacy tiiguiöxpä hänajty coo tөө yhooy Cesarea:

⁵ —Jimhöch hänajty ndiöspa'ya'axy maa ja'a cajpt xiöhatiän Jope, mänitöch nwiinhixy coo tii hänajty quiuhdöönaxyii tsajpootyp nebiä poobwit crutypän. Mädaaxc-hit hänajty xiojtsö'öguä. Jaduhñ hänajty miänoonna'ay. Coo jaduhñ ñäaxcädaacy maačhä hänajtiän,

⁶ mänitöch jiiyb nguheebööy poobwitöjiooty. Mänithöčhä animal madiu'u nhixy möödä hamädaaxtecyipiähajxy, möödä hawa'anjatypä, möödä tsahñdy, möödä muuxy.

⁷ Mänithöčhä Dios xñämaayy: “Pedro, pädö'ög. Yagho'og yö'ö animal. Mänit ndsú'udsät.”

⁸ Mänitöch nhadsooyy: “Wiindsón, caj, cáböch yö'ö animalduhmbä mänaa ndsu'uch. Hix, cab höjts nguhdujt jaduhñ myiñ coo höjtsä animal hoñä'ä mädyiibä ndsú'udsät.”

⁹ Mänithöčhä Dios jadähöoc xñämäaguümbä: “Tijátyhöch nyajnähdiipy coo hajxy ndsú'udsät, cab jaduhñ yhähixö'öy coo hajxy mwiingápaxät.”

¹⁰ Tägöoghöoc-höčhä Dios jaduhñ xñämaayy, mänithöčhä poobwit nhixy coo chapéjcumbä tsajpootyp.

¹¹ Mänithöčhä häna'c nädägöög xñämejch maačhä hänajty nmejtsta'aguian. Jim hajxy hänajty tөө chohnda'agy Cesarea.

¹² Mänithöčhä Dioshespíritu xñämaayy coöch tähooccapxiä nbadu'uböögät. Mänitöch njaančhä möödnöocy. Mänit hädaa mäböjpädöjc-hajxy nädädujc piadu'uböjpa. Jope hajxy choon. Coo höjts jim nmejch Cesarea, mänit höjts jim ndöjtägööy maa ja'a craa Cornelio-hajpä tiöjcän.

¹³ Mänit höjtsä Cornelio xyajmöödmädiaacy nébiägä Diosmoonsä tsajpootypä ñäguehxtö'xiän ja'a Cornelio wyiinduum. Mänitägä Diosmoonsä ja'a Cornelio ñämaayy: “Jimä craa tu'ug yhity Jope, ja'a xöhajpä Simón Pedro. Capxyñäguex ja'a craa jaduhñ coo yaa myinät.

¹⁴ Coo yaa miédsät, mänit miich xyhawaanaañä nebiä mbojpa mgädieeybä hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät, möödä mhuung möödä mdo'oxy.”

¹⁵ Cooch ndägööy mädiaacpä, mänitä Corneliohajxy yhadägööy jioottägööyyä ja'a Dioshespíritäm, neby höjts jayöbajty xyhuuc nägädäacämbän.

¹⁶ Mänitöch njahmiejtstaacy nebiä Jesús tähöoc miänaañän: “Ja'a Juan, nööhaam hijty miäyajnäbety. Töyhajt jaduhñ. Pero mijts jaduhñ xyajnäbetaamb ja'a Dios yhEspirituhaam”, nöm höjtsä Jesús xñämaayy.

¹⁷ Y coo hajxy tөө nmäböjcäm ja'a Jesucristocöxpä, paadiä Dios ja'a yhEspíritu hajxy tөө xmiöoyyäm. Hoorä, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiöspä, tөө ja'a Dios ja'a yhEspíritu mioobiä, neby hajxy tөө xmiöoyyambän. Pöñhöch hööch coöchä Dios jaduhñ nnä'ä capxhadügät —nömä Pedro mädiaacy.

¹⁸ Coo ja'a mäböjpädöjc-hajxy jaduhñ miädoyhajty jim Jerusalén, mänit hajxy hamoñ haducy miähmööy. Mänitä Dios hajxy pia'yaaxy coo miöj coo jiaančhä. Mänit hajxy miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiöspä, tөө ja'a cuhdujt hajxy miöoyyabä coo ja'a Dios hajxy jioöppög'öwät, mööd coo ja'a yhäxöögcuuhdujt hajxy ñajtshixö'öwät, jaduhñ hajxy cöjxta'axiöö jiuugyhädät nebiä Dios jiuugyhatiän.

¹⁹ Tööyyämä Esteban hänajty jim yagho'ogyii Jerusalén, mänitä mäböjpädöjc-hajxy jim tiägööyyä jaamdüünabä tsaächtiüünabä. Coo hajxy jim chohñ, näje'e hajxy jäguembaady ñöcxööy, Fenicia, Chipre, Antioquia. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajwa'xy ja'a

Jesucristocõxpä homiaajä, jagooyyã judíos ja'a Diosmädia'agy hajxy hãnjaty yajnãhixõ'øyii. Põnjaty hãnjaty ca'a judíos, cab hajxy hãnjaty yajnãhixõ'øyii.

²⁰ Ja'a mabõjpadõjc-hajxy hãnjaty jim̄ tsohm̄bã Chipre mõød Cirene, coo hajxy näje'e miejch maa ja'a cajpt hãnjaty xiõhatiã Antioquia, hopiõnã Diosmädia'agy yajnãhixõøyyã ja'a Jesuscõxpä, mõødã judioshajxy, mõødã ca'a judioshajxypä. Jaduhñ hajxy yajnãhixõøyyã coo ja'a Jesús hajxy nWiindõhãjtãm.

²¹ Ja'a mabõjpadõjc-hajxy, miõõdhãjtãbã Dios ja'a miõcmãjaa hajxy hãnjaty. Mãnitã jäya'ay ja'a jiecycuiuhdujt hajxy nãmay ñajtshixõøyy. Mãnitã Dios hajxy jiojõpõøøyy.

²² Ja'a mabõjpadõjc-hajxy, ja'a hajxy hãnjaty hijpã Jerusalén, coo hajxy jaduhñ miãdoyhajxy coo ja'a mabõjpadõjc-hajxy hãnjaty jim̄ miayõ'øy Antioquia, mãnitã Bernabé hajxy jim̄ quejxy.

²³ Coo ja'a Bernabé jim̄ miejch Antioquia, mãnit yhiixy coo ja'a Dios ja'a mayhajt hãnjaty mõj tõõ tiuñ, coo ja'a mabõjpadõjc-hajxy hãnjaty tõõ jiaančh mayõ'øy. Mãnitã Bernabé jiaančh tehñ xioondaacpõjcy. Mãnitã Bernabé ja'a mabõjpadõjc ñãmaacy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngahnã miãbõgãt hamuumdu'joot ja'a Jesucristocõxpä.

²⁴ Hojiõõtã Bernabé hãnjaty jiaančh tehñ miõød. Jiaančh tehñ miõødã Diosh-espõritu hãnjaty je'eduhñ. Hamuumdu'jootã Diosmädia'agy hãnjaty miãbõcy. Paadiã mabõjpadõjc-hajxy hãnjaty jaduhñ tehngahnã miayõ'øy, ja'a hajxy hãnjaty mabõjpa ja'a Jesuscõxpä.

²⁵ Coo ja'a Bernabé jim̄ choññ Antioquia, mãnitã Saulo hoy piaady. Mãnit hajxy jim̄ nãmetsc ñõcxtãgajch Antioquia.

²⁶ Tu'jumõjtã Bernabéhajxy jim̄ yhiyty mõødã Saulo maa ja'a mabõjpadõjc-hajxiã. Jim̄ cu'ugã Diosmädia'agy hajxy nãmay yajwiingapxõøyyã. Jim̄ Antioquia, jim̄ mabõjpadõjc-hajxy yajxõbejtsõhnã cristianos, je'eguiõxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hãnjaty tõõ jiojõpõø'øy.

²⁷ Mãnitã jäya'ayhajxy näje'e jiiiby quiãdaacy Antioquia. Jerusalén hajxy hãnjaty tõõ choñnda'agy. Tõõ hajxy hãnjaty ñajtscapxõøyyã ja'a Diõsãm.

²⁸ Tu'jäya'ay hãnjaty xiõhaty Agabo. Tõõ ja'a mabõjpadõjc-hajxy hãnjaty yhamugõ'øy. Mãnitã Agabo tiãnaayõ'cy jäya'ayhagujc. Mãnit miãnaañ coogã yuuxõõ hãnjaty jecy jiada'añii wiinduhmyhagajpt. Mãnit jaduhñ jiaančh tõjiajty cujicy mãnaa ja'a Claudio hãnjaty jim̄ tiuungmõødãñ Roma.

²⁹ Mãnitã mabõjpadõjc-hajxy quiojyquiapxytiuuñ jim̄ Antioquia coo ja'a xãdõ'õñ hajxy hãnjaty jim̄ quixea'añ Judea maa ja'a mabõjpadõjc-hajxy jim̄bãn. Jaduhñ hajxy haniduhmjaty jecy, mãduhñtiã xãdõ'õñ hajxy hãnjaty miõødã.

³⁰ Mãnitã xãdõ'õñ hajxy jaduhñ jiaančh quejxy. Ja'a Bernabéhajxy jim̄ mãnõcx Judea mõødã Saulo. Mãnitã majjäya'adiõjc ja'a xãdõ'õñ hajxy hoy mio'oyii, ja'a hajxy hãnjaty tsãnaabiã jim̄ Judea.

12

¹ Mãnitã mabõjpadõjc-hajxy näje'e tiãgõøyyã jaamdúunãbã tsaachtiúunãbã. Ja'a Herodes jaduhñ jatcõøyy, ja'a hãnjaty tuumbã gobiernã jim̄ Judea.

² Mãnitã Herodes ja'a Santiago yajyagho'cã espadahaam, ja'a Juan yhajch.

³ Coo ja'a Herodes jaduhñ yhiixy coo ja'a judioshajxy hãnjaty xioõnda'agy je'eguiõxpä coo ja'a Santiago hãnjaty tõõ yagho'ogyii, mãnitã Herodes ja'a Pedro yajmajtsã. Ja'a xõõ hãnjaty jãjtãp mãnaa ja'a judíos ja'a tsajcaagy hajxy hãnjaty quiayyãn, ja'a ca'a tsoomiõõdpã.

⁴ Coo ja'a Pedro jaduhñ yajmajch, mãnit chuumã. Xõõmsuhñ ja'a Pedro hãnjaty cwieendãhadyii ja'a soldadãm. Tãdujc-horajatiã soldadohajxy hãnjaty nãmãdaaxcjaty yhadãna'ay. Niguiuwjtsãp hajxy hãnjaty. Tõõ ja'a Herodes hãnjaty wyiinmay coo ja'a Pedro hãnjaty xõõnaxy yajtyhajtýega'añii cu'ughagujc.

⁵ Hoyyã Pedro hãnjaty jia tsumiã, tehngahnã mabõjpadõjc ja'a Dios hajxy hãnjaty pia'ya'axy ja'a Pedrocõxpä, coo yhõxmadsoõjãt.

⁶ Cujaboomã Herodes ja'a Pedro hãnjaty yajnõcxa'añ cu'ughagujc, jimã Pedro hãnjaty mia'ay pujxtõgooty. Coods hãnjaty jaduhñ. Soldadohajxy hãnjaty mia'ay. Cõ'õxoch hãnjaty jaduhñ mejtsnax. Jimã soldadohajxy hãnjaty yhadãna'ay pujxtõghaawjooty.

⁷ Mãnitã Diosmoonsã tu'ug nägehxtõ'xy ja'a Pedro wyiinduum. Mãnitã jõõn jiiiby yagjajõøyy pujxtõgooty. Mãnitã Diosmoonsã ja'a Pedro jiahmyu'xy. Mãnitã Pedro ñãmaayyã: —Tsõgãm, pãdõ'õg.

Mãnitã Pedro ja'a cadena quiõ'õgahduutã.

⁸ Mãnitã Diosmoonsã miãnaangumbã, ja'a hãnjaty jim̄ tsohm̄bã tsajpootyp:

—Niwiõhnda'adsõõ. Pãgõ'õw yõ'õ mgõ'õg.

Coo ja'a Pedro jaduhñ quidiuuñ, mãnit ñãmãayyãgumba:

—Pãgõ'õw yõ'õ mjocxwit. Hõõch pajããmãc.

⁹ Mänitá Pedro ja'a Diosmoonsä jiaančh padu'uböjcy. Cabä Pedro hänajty ñajuø'oy pø tøyyä ja'a Diosmoonsä jiaančh hijxy, tögä ñä'ä wiinhijx jaduhñ.

¹⁰ Mänitá Pedrohajxy jim ñajxy maa ja'a soldado jayöjpä hänajty yhadána'ayän. Mänit hajxy ñajxy maa ja'a miämetspän. Coö hajxy jim miejch maa tehm piujxtögħaawän, mänit yhawaach hamdsoo. Coö hajxy piädsøömy, mänit hajxy weefñtiä jiaac nøcxy. Mänitá Diosmoonsä yhadägoyyøöñä. Nidiuhmä Pedro jaduhñ miähmøöyy.

¹¹ Mänitá Pedro wyiinmahñmejtsnä. Mänit miänaañ quiojcooty:

—Tøyhajt jaduhñ coočhä Dios ja'a mioonsä tøø xyajnägüexy. Tøøch jaduhñ xyajñahwa'ačh ja'a Herodescøxpä møødä judiøshajxy.

¹² Mänitá Pedro jim ñøcxy maa ja'a María tiøjcän, ja'a Juan ja'a tiaj. Jaduhñä Juan hajxy hänajty tyijpä Marcos. Tøø jäya'ayhajxy hänajty may yhamugø'oy tøgooty Diospa'yaaxpä.

¹³ Coö ja'a Pedro jim miejch, mänitá tøgħaaw quiojxnojcy. Mänitá quixy tu'ug jim miejch maa ja'a tøgħaawän, ja'a hänajty xøhajpä Rode. Miädoowaambä Rode hänajty jaduhñ pønä tøjc cojxnojcy.

¹⁴ Coö ja'a Rode ja'a Pedro yo'mädooyy, mänitá Rode päyø'øgiä wyiimbijty xoonädaacp. Cabä Rode ja'a tøjc ñä'ä yaghawaach. Mänit hoy ñägäpxy coogä Pedro hänajty jim tiäna'ay tøgüuy.

¹⁵ Mänitá Rode ñämaayyä:

—Tøø miichäda'a mguhññ.

Pero tehngahnä Rode hänajty miäna'añ cooc hänajty jie'ejä ja'a Pedro. Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ca'ada'a yø'ø jie'ejä. Ja'a yhaañämädah yø'ø.

¹⁶ Jimä Pedro ja'a tøgħaaw hänajty tehngahnä jia wi'i quiojxnocy. Coö hajxy hoy yaghawa'ačh, mänit hajxy yhjxy coö hänajty jiaančh jie'ejä.

¹⁷ Mänitá Pedro seña tiuun quio'øhaam coö hajxy yhamönät. Mänit jaduhñ miädiaacy neby hänajty tøø yajpädsøömyii pujxtøgooty ja'a Diósäm. Mänit jiaac mänaañ:

—Nøcxä Santiago hajxy hawaañä møødä mäbøjpdøjc coočh tøø nnähwa'ačh.

Coö ja'a Pedro jaduhñ miädiaacpädøöyy, mänit wiingtuum ñøcxnä.

¹⁸ Coö jioböøñä, mänitá soldadohajxy jiaančh tehm yagjuøöyy coö ja'a Pedro hänajty quia'a jilbiän pujxtøgooty.

¹⁹ Mänitá Herodes yhanehmy coö ja'a Pedro yhøxta'awøøjät. Coö ja'a Pedro maa quia'a yajpaaty, mänitá soldadohajxy yajnähdsøömä, ja'a hajxy hänajty tøø yhadána'ayäbä maa ja'a pujxtøjcän. Mänitá Herodes yhanehmy coö ja'a soldadohajxy yagho'ogøøjät. Mänitá Herodes jim chohñ Judea. Mänit jim ñøcxy tsänaabiä Cesarea.

²⁰ Mänitá Herodes ja'a cu'ug jiaančh tehm miäjootma'ty, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä jim Tiro møød jim Sidón. Mänitá cu'ughajxy nägøxiä quiojyquiapxytiuun coö hajxy nägøxiä jim ñøcxät ja'a Herodes wyiinduüm. Jimä Herodes ja'a mioonsä hänajty tu'ug xiøhaty Blasto. Møjtuungä Blasto hänajty jim miøød maa ja'a Herodes wyiinduümän. Mänitá cu'ugä Blasto hajxy miäjuuyy coö ja'a Blasto ja'a cu'ug piuhbädät, weenä tsip jaduhñ ñaxy miay. Hix, jimä cu'ughajxy hänajty tiuundaacchaty maa ja'a Herodes ñaaxootiän.

²¹ Coö hajxy hänajty tøø yajcuhdycy mänaa hajxy hänajty jim yhamugø'owa'añän maa ja'a Herodes wyiinduümän, mänitá Herodes ja'a reewyit piägøöyy. Mänit jim yhøxtaacy maa ja'a yhäñaabiejtän, maa ja'a cu'ughajxy hänajty tøø yhamugø'oyän. Mänitá Herodes ja'a cu'ug tiägøöyy møødmädiaacpä.

²² Mänitá cu'ughajxy tiägøöyy yaaxpä:

—Yø'ø craa xim capxpä, jue'e yø'ø, Diosäda'a yø'ø; ca'ada'a yø'ø jiyä'ayä neby højtshajtäm.

²³ Tuunä hajxy jaduhñ ñä'ä mänaañ, mänitá ja'a Diosmoonsä ja'a Herodes yajpa'ambejty. Paady jaduhñ yajpa'ambejtä je'eguiøxpä coö ja'a Dios hänajty tøø quia'a wiingudsähgø'oy. Mänitá Herodes tiøngcuhsu'tsä. Mänit yho'nä.

²⁴ Pero ja'a Diosmädia'agy, tehngahnä hänajty jaduhñ wia'xy wiinduhmyñaax wiinduhmyguiajpt.

²⁵ Hoorä, coö ja'a Bernabé møødä Saulo ja'a majjäya'adiøjc ja'a xädø'øñ hajxy hänajty tøø mio'oy jim Jerusalén, mänit hajxy wyiimbijnä. Mänit hajxy ñøcxtägajch jim Antioquia. Quipxiä Juan Marcos pianøcxy.

13

¹ Jim Antioquia, jimä jäya'ayhajxy hänajty may tøø yhamugø'oy Jesúswiingudsähgøöbiä. Näje'e hajxy hänajty tiuun Diosmädia'agy-yajwiingapxøöbiä. Näje'e hajxy hänajty tiuumbä yajnähixøöbiä. Ja'a hajxy hänajty jaduhñ tuumbä, jue'e hajxy hänajty xiøhaty: Bernabé, Simón ja'a humybiä, Lucio ja'a Cirene-tsohmä, Saulo, møød Manaén. Quipxiä Manaén ja'a Herodes hänajty tøø miøødmuutsc-haty, ja'a hänajty jim tøø quobiernähätiäbä Galilea.

² Jiibiä Dios hajxy hänäjty wyiingudsähgø'oy jaguiay jayhu'ugy maa ja'a chajtøjc-hajxiän. Mänit hajxy nämaayyä ja'a Dioshespíritäm:

—Tøøchä Bernabé møødä Saulo nyajnähdijy cooçhä nduung hajxy xtiúunät. Mwiin-guexäp hajxy jaduhñ.

³ Coo ja'a mähøjpädøjc-hajxy jaduhñ Dyiospa'yaaxpádøøyy, mänitä Bernabéhajxy quiø'nähgäjpä møødä Saulo. Mänitä Bernabéhajxy tiu'ubøjnä møødä Saulo.

⁴ Mänitä Bernabéhajxy wyiinguejxä ja'a Dioshespíritäm coo hajxy wiädítät Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Mänit hajxy jiiby yhádaacy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Seleucia. Mänit hajxy hoy biarcotägø'oy. Mänit hajxy ñøcxy mejyhawiimb maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Chipre, ja'a mejyhagujpä.

⁵ Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy jim biarcomänajcy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Salamina. Mänit hajxy tiägøøyy Diosmädia'agy-yajwiingapxøöbiä maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jimä Juan Marcos hänäjty piawädiijpä nä'a jamioød.

⁶ Coo ja'a Bernabé ja'a cajpthuung hajxy hänäjty tøø quiøxy hawädity jim Chipre, mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Pafos. Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug wiädijpä, ja'a hänäjty xøhajpä Barjesús. Judío hänäjty je'e. Wiinmahñmøød hänäjty je'e. Jaduhñ hänäjty yhöñda'agy cooc tyijy hänäjty je'e Dyiosquexiä.

⁷ Hoyyä Barjesús ja'a Sergio Paulo hänäjty miøødnimiägu'ughadyii, ja'a hänäjty tuumbä gubernador. Coo ja'a Sergio Saulo jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Bernabé ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty miäwädity, mänitä Bernabéhajxy miøjyaaxä møødä Saulo. Miädowaambiägä Sergio Paulo ja'a Diosmädia'agy hänäjty.

⁸ Haa ja'a Barjesús, Elimas hänäjty xiøhaty hagriegoaam. Hoorä, coo ja'a Elimas jaduhñ miädoyhajty coogä Sergio Paulo ja'a Diosmädia'agy hänäjty miädowa'añ, cabä Elimas jaduhñ yhojiäwøøyy. Mänitä Elimas ja'a Sergio Paulo jia jøjcapxøøyy coo quia'a mähøgät.

⁹ Haa ja'a Saulo, mejtstu'u hänäjty je'e xiøhajpä møødä Pablo. Hoorä, miøødä Pablo ja'a Dioshespíritü hänäjty. Mänitä Pablo ja'a Elimas wyiinhee'ppejty.

¹⁰ Mänit yhojy:

—Møjcu'uhuung, mjaanç tehñ yhöñdaacp miich. Jaanç tehñ yhaxøøg miichä mwiinmahñdy. Caj miich myajmädsocy coo jäya'ayhajxy hoy quiuhdujthädät. Tii miich jaduhñ coo mwil'i miäna'añ cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy quia'a tøyyä.

¹¹ Xyajcumädowaamb miichä Dios. Xyajwiinxoodsaamb miich jaduhñ. Jejcy miich wiinds mmähmø'øwa'añ. Caj miichä jajpä mdsoj hixa'añ, —nømä Elimas nämaayyä.

Mänitä Elimas jiaanç miich xoo'ch. Hobiänejpä hänäjty tioonä'ay maa ñøcxø'øwät. Yhöxtaaby hänäjty jaduhñ pøn jaduhñ wiinwidsäp.

¹² Coo ja'a Sergio Paulo jaduhñ yhiixy nebiä Elimas hänäjty tøø jiaty tøø yhabetiän, mänit yagjuøøyy. Mänitä Diosmädia'agy jiaanç mähøjcy coo tøyyä.

¹³ Mänitä Pablohajxy jim biarcotägøøguiumbä, møødä Bernabé, møødä Juan Marcos. Mänit hajxy miejyñäjcumbä. Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Perga, jim maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Panfilia. Jimä Juan Marcos wyiimbijnä nidiuhñ. Mänit yhádaacnä Jerusalén.

¹⁴ Coo ja'a Pablohajxy jim choñ Perga, møødä Bernabé, mänit hajxy jiaac nøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Antioquia, jim maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Pisidia. Coo ja'a poø'xxiøø yhabaaty, mänitä Pablohajxy chajtøjtägøøyy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Mänit hajxy jiiby yhäñaaguüädaacy.

¹⁵ Ja'a häna'c-hajxy hänäjty jiiby tuumbä tsajtøgooty, mänitä Diosmädia'agy hajxy quiapxy maa ja'a Moisés jecy quiujahyyän, møød maa ja'a profetahajxy jecy quiujahyyän. Mänitä Pablohajxy nämaayyä:

—Mägu'ughajpädøjc, pø jii mijts mädia'agy hajxy mmädia'aga'añ, huuc capx hajxy, weenä cu'ughajxy miädoy.

¹⁶ Mänitä Pablo tiänaayyø'cy. Mänitä quiø'ø chajtsihy, weenä cu'ughajxy jaduhñ yhamädoowhity. Mänit miänaañ:

—Huuc hamädoowhit hajxy nägøxiä, mijts israelitahajxy, møød mijts ca'a israelitabä. Mhaagä wiingudsähgøöbiä Dios hajxy.

¹⁷ Højts israelitabä, Dios højts nDioshajxy. Jegyhajty højtsä nhapä ndeedyhajxy hijty jim yhadšana'ay maa ja'a naax xiøhatiän Egipto. Mänit hajxy jaduhñ yajnähdiijä ja'a Diósäm coo hajxy hänäjty quiu'ughada'añii ja'a Diósäm. Mänit hajxy jim Egipto yhöxwoobädsøømä ja'a Diósäm. Jaduhñä Dios ja'a miäjaa yajcähxø'cy.

¹⁸ Coo hajxy jim wiioomejtsä pactuum maa hänäjty pøn quia'a tsäna'ayän, jim hajxy miähmøøyy juxychägui'xjomøjt. Miece'xtujpiä Dios hänäjty jaduhñ, hoyyä miädia'agy hänäjty quia'a jagä yajtúunäxä.

¹⁹ Mänitá israelitashajxy jim ñøcxy maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Canaán. Ja'a jáya'ayhajxy hánajty jim tsánaabiá, ja'a nájuxtujc-hagajtpá, cøjx hajxy jajcuhdägoyyii ja'a Diósám. Mänit højtsá nhapá ndeedyhajxy ñaaxpaatná.

²⁰ Mädaaxmägo'xjomøjt ja cupc hánajty tøø yhity coo hajxy hánajty tøø choon Egipto.

²¹ Mänitá Dios miánaañ coo cuduung hajxy miøødhädät. Jaduhñ hajxy jeycy miøødhajty. Ja'a Samuel, je'eds jaac tehñ tiuun cuduung.

²² Mänitá cu'ughajxy miánaañ coo gobierná hajxy mio'owøøjät, coo hajxy jaduhñ yhane'emøøjät. Mänitá Dios ja'a Saúl jajnähdiyy coo je'e tiünät gobierná, ja'a Cis yhuung. Benjamín ja'a Cis hánajty jegyhajty tøø yphaphaty tøø tieedyhaty. Juxychägü'xjomøjtä Saúl jaduhñ tiuunñ gobierná.

²³ Mänitá Dios miánaanná coo Saúl jaduhñ quia'a túunnät gobierná. Jaduhñ miánaanná coo David jaduhñ ween tiuunná gobierná: "Njaanč tehñ quiumáabiøčhá David jaduhñ, ja'a Isaí yhuung. Cøxaamb jaduhñ quidiuna'añ waambátyhøch nnáma'awa'añ", nømá Dios ja'a David jeyc ñänømy.

²⁴ Mänitá Jesús cujeyc jiaac mejch. Ja'a Jesús ja'a David jeyc yphaphajt tieedyhajt. Paadiá Dios ja'a Jesús quiejxy coo ja'a israelitashajxy jaduhñ ween min jajnähwa'ačhii. Jéquiäná Dios hajxy jaduhñ jajwiinwaanøøyyá coogá jajnähwaatpá hánajty quiexa'añ.

²⁵ Cahná Jesús hánajty tiägø'oyñá wädijpá, jimá Juan ja'a israelitashajxy hánajty jajwiingapxø'øyy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy nägøxiá ñajtsixø'øwät, møød coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot wyiingudsáhøø'øwät, møød coo hajxy ñäbétät.

²⁶ Coo ja'a Juan hánajty tiuumbädø'owaanná, mänit miánaañ: "Jaduhñhøch mijtsáda'a xñänømy cooc tyjij høøčh nGristo. Ca'ačh nje'ejá. Jímhøčhá njamiøød tu'ug jiaac medsa'añ. Maas møcmájaamøød je'e miedsa'añ queečh høøčh. Cábøch cuhdujt jaduhñ njaty møødä nebiä cuhdujt je'e miøødän ja'a jaac medsaambá."

²⁷ Mägu'ughajpádøjc, højtsá Abraham jeyc nhaphajt ndeedyhätäm; møød mijts ca'a judiøspá, mwiiingudsáhøøbiá Dios hajxypá. Nägøxiá ja'a Dios hajxy tøø xyajnähdiijäm coo hajxy nägøxiá xyajnähwa'adsaänäm.

²⁸ Coo ja'a Jesús quioo'ty Jerusalén, cabá cu'ughajxy hánajty ñajuø'øyy coo hánajty je'e Dyiosquexiá. Ni ja'a teedywiindsøñhajxy hánajty quia'a najuøøbiá. Coo ja'a Jesús hajxy jajyagho'cá, jaduhñá Diosmädia'agy hajxy jajtøjiajty nej myiñän cujaay coo ja'a Diosquexy hánajty yagho'oga'añii. Ja'a profetadøjc-hajxy jaduhñ jeyc cujahy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty jegyhajty mäwädijpá. Hoyyá cu'ugá Diosmädia'agy hánajty jia mädoyy wingusábadohaam nebiä profetadøjc ja'a Diosquexy hajxy hánajty jia mädia'aguiän, cabá cu'ughajxy hánajty ñajuø'øyy coo ja'a Jesús hánajty Dyiosquexiá.

²⁹ Jaduhñá cu'ughajxy hánajty tehngajná ñä'ägá mänaañ cooc tyjij ja'a Jesús hánajty hanaxiá tøø quidiieey. Pero cab hánajty jaduhñ ñä'ä töyyábá. Hoy hánajty quia'a jagá töyyá, tehngajná cu'ug ja'a Pilato hajxy jaduhñ ñämaayy coo ja'a Pilato ja'a Jesús jajyagho'ogøøjät.

³⁰ Coo ja'a Jesús jaduhñ jiaančh ho'cy, cøjx jaduhñ tjøjaty nebiaty jim miädia'aguijän maa ja'a Diosmädia'agy myiñän. Mänit jajmännajcá cruzcøxp. Mänit hoy jajnaaxtägø'oyii.

³¹ Mänitá Dios ja'a Jesús yagjujypiøjtägajch.

³² Mayhoocá Jesús jaduhñ jiaac hijxá ja'a jiamiøødhajxy, ja'a hajxy hánajty quipxy tøø piadsøhdá'aguiäbiá jim Galilea. Quipxiá Jesús hajxy piagoo'ty Jerusalén. Hoorá, jáda'ahatiá Jesús hajxy miädiaacpá maa ja'a judiøshajxiän coogá Jesús Quiáristo.

³³ Paady højts mijts jaduhñ nyajwiingapxø'øyy ja'a Jesúsøxpá. Jeqüiän højts nhap ndeedyhajxy yhawáañxá ja'a Diósám coogá Dios ja'a jajnähwaatpá hánajty quiexa'añ.

³⁴ Coo ja'a Jesús hajxy tøø xñähho'túütäm, møød coo jujypiøjtägajch, jaduhñá Jesús hajxy tøø xjiaančh jajnähwaatpá. Jaduhñá Dios ja'a miädia'agy jajtøjiajty neby højts nhap ndeedyhajxy jeyc yhawáañxám coogá Dios ja'a jajnähwaatpá hánajty quiexa'añ. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a salmo miämetspän: "Høøčh miich nHuunghajpy. Jáda'ach miich tøø nyagjujypiøjtägach."

³⁵ Jéquiäná Dios jaduhñ miánaañ coogá yHuung hánajty yagjujypiøjtägatsa'añ, jaduhñäc je'e quia'a pú'udsät. Jaduhñ jim myiñbá cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Mijtsøch ngunuu'xaamby nébiøčhá David tøø nyajnáma'ayän. Nyajtøjadiámabiøch jaduhñ."

³⁶ Jaduhñ jim myiñbá cujaay wiingsalmojooty: "Caj miich mmána'ana'añ coo ja'a mHuungá ñi'xá quiope piú'udsät, coo hánajty tøø yho'ogy. Myagjujypiøjtägatsaamby miich jaduhñ", nømá Dios ñämaayyá.

³⁷ Hoorá, coo ja'a David jeyc miähanehmbädøøyy nebiä Dios hánajty tøø jajnähdiijän, mänitá David yho'ná tiägøøñá. Mänit hoy ñaaxtägø'øyy. Mänit piuutsná. Tøyhajt jaduhñ.

³⁸ Pero ja'a Jesús, coo je'e yho'cy, cab je'e piuuch, je'eguiøxpá coo yagjujypiøjtägajtsá.

³⁸⁻³⁹ Mägu'ughajpádøjc, huuc hamädoowhit hajxy, jaduhñ højts mijts nyajwiingapxø'øyy coo ja'a Jesús hajxy nägøxiá tøø xñähho'túütäm, møød coo jádähooc jujypiøjtägajch. Pønjaty jaduhñ mäbøjp, nähwa'adsaamb hajxy je'e; hawa'adstuum hajxy miähmø'owa'añ. Hoyyá

jecyquihdujt hajxy hijty nja wi'i quidiunaañäm, ja'a Moisés jecy quijáhyyäbä, cab hajxy hoy pedyii ngudiunaañäm, paady hajxy hijty nga'a nähwa'adsaañäm.

⁴⁰ Naxy hädaa mädia'agy hajxy mdehm miäböğät neby hõjts mijts cham nyajwiingapxø'øyän. Pø caj, wehndä hajxy mjat mhabétät nebiä profetadøjc-hajxy jecy quijahyyän:

⁴¹ Huuc mäadow hajxy, pønjaty jaduñ mäwiingapxpejp,

myagjuø'øwäp hajxy jaduñ;

mniguiu'uds mniguiuhhämeedø'øwøøjäp hajxy.

Hix, hoy-yagjuøñöch jaduñ njaanč tehñ yajcähxø'øga'añ maa mijts mwiinduumhaxiän.

Pero cab hajxy jaduñ miäböga'añ, ja'a hajxy hamdsoo ca'a hixaambä, nõmä Dios jecy miänaañ.

⁴²⁻⁴³ Mänitä Pablo miädiacpäðøñä. Coö ja'a Pablohajxy chajtøjpädsøomy møðä Bernabé, mänit hajxy ñämaayyä coö hajxy jadähooç ween min miädia'agy ja'a sábado hänajty jaac miimbä, neby hajxy hänajty tøø yhuuc mädiacpäñ. Mänitä Pablo jäya'ay hajxy may piadu'ubøjčä, møðä judiøshajxy, møðä ca'a judiøspähajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpä. Mänitä Pablohajxy miänaañ coö ja'a jäya'ayä Dios hajxy homiänaajä yhajodhäät.

⁴⁴ Coö ja'a sábado hänajty jadähooç yhabaatcumbä, mänitä cu'ughajxy jim miejch maa ja'a judiøš chajtøjc-hajxiän. Tøø ja'a cu'ughajxy hänajty miädoyhaty coö ja'a Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty jadähooç miädia'agångumbä.

⁴⁵ Coö ja'a judiøš wyiindsønhajxy jaduñ yhiixy coö ja'a cu'ughajxy hänajty jaanč tehñ miay tøø miech Diosmädia'agyhamädoowhijpä, mänit hajxy jiootma'ty. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä cooc tyijy ja'a Pablohajxy hänajty yhøhnda'agy. Wiingapxpéjtäbä Pablohajxy hänajty jaduñ.

⁴⁶⁻⁴⁷ Pero cabä Pablohajxy ñä'ägä møjpädaacy. Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jaduñ hõjtsä Dios tøø xwyiinguexy coö hõjts mijts judiøspä jayøjp nyajwiingapxø'øwät ja'a mädia'agy ja'a Jesúscøxpä. Pero caj mijts hädaa mädia'agy mnä'ägä mäadowa'añ. Coö hajxy jaduñ mga'a mäböga'añ, paady jaduñ quia'a hawiinmatsä coö hajxy homiänaajä mjugyhäät nebiä Dios homiänaajä jjugyhatiän. Cab hõjts mijts hädaa mädia'agy nyajmøðmädia'agaannä. Jim hõjtsä jäya'ay nõcxy nnä'ägä yajwiingapxø'øwaanä, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian.

⁴⁸ Coö hajxy jaduñ miädooyy, ja'a hajxy ca'a judiøspä, mänit hajxy xioondaapøjcy. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä coögä Diosmädia'agy ja'a Jesúscøxpä jiaanč tehñ yhooyä. Mänit hajxy nägøxiä miäböjcy, pønjatä Dios hänajty tøø yajnähdiy coö hajxy jjugyhada'añ homiänaajä neby je'e jjugyhatiän.

⁴⁹ Mänitä Diosmädia'agy ja'a Jesúscøxpä tiägøøyy wa'xpä wiinduhmyhagajpt.

⁵⁰ Mänitä mäyøøjäya'ayhajxy jiojcapxøøyyä møðä to'oxiøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty Dioswiingudsähgøøbiä. Jaduñ hajxy ñämaayyä coö ja'a Pablo miädia'agyhajxy quia'a mäböjčäät. Ja'a judiøswiindsønhajxy jaduñ mänaañ. Jaduñ hajxy hänajty miänaambä coö ja'a Pablohajxy yhøxpäbo'owøøjät.

⁵¹⁻⁵² Mänitä Pablo ja'a tiecy hajxy wyiinxiyty wyiinwojpy, weenä naaxoc jaduñ quioøxy ca'ay. Hijxtahnd hajxy jaduñ yajcähxø'c coö ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty nämay quia'a mäböga'añ. Pero ja'a jäya'ayhajxy hänajty mäbøjpä, jaanč tehñ xioondaap hajxy hänajty. Høxtä piaatypä Dioshespíritu hajxy hänajty. Mänitä Pablohajxy jim choñnä møðä Bernabé. Mänit hajxy jim nõcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Iconio.

14

¹ Mänitä Pablohajxy jim miejch Iconio. Coö sábado yhabaaty, mänit hajxy ñöcxy maa ja'a judiøš ja'a chajtøjc-hajxiän. Mänitä Pablo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxøøyy. Mänitä jäya'ayhajxy may miäböjcy, møðä judiøshajxy, møðä hajxy ca'a judiøspä.

² Pero cabä judiøshajxy nägøxiä miäböjcy. Mänitä jäya'ayhajxy jiojcapxøøyyä, ja'a hajxy hänajty ca'a judiøspä, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä. Jaduñ hajxy jiojcapxøøyyä coö ja'a Pablo miädia'agy hajxy quia'a mäböjčäät. Ja'a judiøshajxy jaduñ mänaañ, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä. Jaduñ hajxy hänajty miänaambä coö ja'a Pablohajxy wyiingapxpedøøjät.

³ Jejquiä Pablohajxy jim jiaac hijty Iconio. Cabä Diosmädia'agy hajxy hänajty tsähgø'ø-tsähgø'ø ñä'ä mädia'agy. Jaduñ hajxy hänajty miädia'agy coögä Dios hajxy xjiaanč tehñ chójcäm. Madiu'u ja'a Pablo pa'am hajxy hänajty yajnaxy. Hijxtahnd hajxy hänajty yajcähxø'py jaduñ coö ja'a Pablo ja'a Jesús ja'a miäjaa hajxy hänajty tøø mio'oyii. Hix, ja'a Jesús ja'a miäjaahaamä pa'am hajxy hänajty yajnaxy. Jaduñä cu'ughajxy hänajty ñajuo'øy coö ja'a Dios hajxy tøyhajt xjiaanč tsójcäm.

⁴ Pero cabá cu'ughajxy hánajty tiu'ugmádia'aguiá. Náj'e ja'a judíos miádia'agy hajxy hánajty miábójcá. Náj'e ja'a Pablo miádia'agy hajxy hánajty miábójcá. Dioswiinguexiá Pablohajxy hánajty tiuumby mөөдá Bernabé.

⁵ Mánitá mөjtuumngmөөdpáhajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Pablohajxy quihuga'adsóójät. Jaduhñ judíoshajxy piamánaambá mөөд hajxy ca'a judíospá.

⁶ Coo ja'a Pablohajxy jaduhñ miádooy, mánit hajxy jim piáyö'cy. Mánit hajxy ñöcxy maa ja'a naax hánajty xiöhatiän Licaonia, mөөд maa ja'a cajpt hánajty xiöhatiän Listra mөөд Derbe.

⁷ Mánitá Diosmádia'agy hajxy jim tiägöoyy yajwiingapxөөbiá Licaonia-naaxooty wiinduhmyhagajpt.

⁸ Jimá pa'amjáya'ay hánajty tu'ug chána'ay Listra. Tecymiuquiá mähdiöjc hánajty төө myñ төө quia'ay. Cahná hánajty mánaa yo'oyö'ögy.

⁹ Jiaanč tehñ yhamádoowhijpiá mähdiöjc hánajty waambatiá Pablohajxy hánajty miádia'agy. Coo ja'a Pablo ja'a mähdiöjc jaduhñ yhiijxy coo ja'a mähdiöjcá jioot hánajty төө piáda'agy coo miöcpögát, mөөд coo hánajty miáböcy coo ja'a Pablo ja'a Jesús miájaa hánajty miödhajtä,

¹⁰ mánitá Pablo ja'a mähdiöjc ñámaayy:

—Pádö'ög, tánaayyö'ög.

Mөcá Pablo jaduhñ miánaañ. Mánitá craa jiaanč tánaayyö'cy. Mánit hoy tiägөөñá yohbiá.

¹¹⁻¹² Coo ja'a cu'ugá craa hajxy jaduhñ yhiijxy coo hánajty төө miöcpögy, mánit hajxy tiägöoyy yaaxpä yhamdsoo hayuuc-haambyhajxy:

—Tөө ja'a Zeus hajxy xñägádácám mөөдá Hermes, ja'a hajxy nwiingudsáhgóyyämbá. Tөө hajxy jaduhñ ñibiáda'agyii neby jáya'ayän —nömá Pablohajxy ñänöömá.

Jaduhñ Bernabé hánajty yhajodhadyii nebiá Zeusán. Haa ja'a Pablo, jaduhñ hánajty je'e yhajodhájtabá nebiá Hérmesán, je'eguiöxpá coo ja'a Pablo hánajty jiaanč tehñ miádia'agy.

¹³⁻¹⁴ Pero cabá Pablohajxy hánajty wyiinjuö'öy waambaty hajxy hánajty ñänömyii. Hoorá, jimá tsajtöjc hánajty tu'ug cajptpa'a maa ja'a cu'ugá Zeus hajxy hánajty wyiingudsáhgó'yän. Ja'a jáya'ay hánajty jim tuumbá teedy, mánitá waj may yajmejch maa ja'a Pablohajxy hánajty cajptpa'a төө miähmö'yän. Mayyá pöjy jaduhñ yajmejtspá. Mánitá Pablohajxy tiägöoyyá wiingudsáhgóyyäbá. Ja'a cu'ughajxy mөөдá teedy, je'e hajxy hánajty mäwiingudsáhgóöby. Mánitá teedyhajxy tiägöoyy mánaambá coogá waj hajxy hánajty yoxa'añ ja'a Pablocöxpáhajxy. Hagriegohaam hajxy jaduhñ miánaañ. Coo ja'a Pablohajxy jaduhñ wyiinjuөөñá nebiá cu'ughajxy hánajty jiatcö'owa'añ, mánitá Pablohajxy tiägöoyy tajpä maabiá. Mánitá wyit hajxy quioö'ch. Mánit hajxy jim tiägöoyy cu'ughagujc. Mánit hajxy yaaxy:

¹⁵ —Mägu'ughajpádöjc, ca'a höjts xwyiingudsáhgó'yöy. Jáya'ay höjts nej mijtsán. Paady höjts yaa төө nmech maa mijts mgajptän, coo höjts mijtsá Diosmádia'agy nyajwiingapxö'öwät, jaduhñá Dios juppiá ja'a miádia'agy hajxy mmáböjcät. Jéquiäná Dios ja'a tsajt yhádiuuñ, mөөдá naaxwiin, mөөдá mejy, mөөд tijaty jaac jii, cöxiá. Jaduhñá Dios miána'añ coo hajxy je'e mwiingudsáhgóöñät, coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy mnajtshixөөñät, ja'a ca'a tsoobaatpä.

¹⁶ Hijty, jaduhñá Dios hijty miána'añ coo ja'a jáya'ayá yhamdsoo cuhdujt hajxy ween yajtuñ.

¹⁷ Homiánaajá ja'a Dios yajcähxö'ögy coo hojioot jiaanč tehñ miөөдá maa mijtscöxpän, mөөд coo yajtu'uy coo yajta'xy, mөөд coo ja'a camá tu'u yaghoyö'öy, jaduhñ hajxy ngaayy nhúucám jootcujc —nömá Pablohajxy miánaañ.

¹⁸ Hobiánejpíá ja'a Pablo ja'a cu'ug hajxy jaduhñ yajmáböjcy coo ja'a waj hajxy quia'a yóxät, coo ja'a Pablohajxy jaduhñ quia'a wiingudsáhgó'öwөөд mөөдá Bernabé.

¹⁹ Mánitá judíoshajxy náj'e miejch. Antioquia hajxy hánajty choon mөөд Iconio. Mánitá cu'ug hajxy yajmáböjtägajch cooc tyijy ja'a Pablohajxy hánajty yhöñda'agy mөөдá Bernabé. Mánitá cu'ugá Pablo hajxy jaduhñ ja ca'ch. Jaduhñ hajxy hánajty yhajodhaty coo ja'a Pablo hánajty төө yho'ogy, pero cab hánajty төө ñá'a ho'pä. Mánitá Pablo hajxy hoy yhöxwich cajptpa'a.

²⁰ Ja'a jáya'ayá Diosmádia'agy hajxy hánajty jaduhñ төө miáböquibá, mánitá Pablo hajxy hoy jiuhmugö'öy. Mánitá Pablo jadáhooc wyiinmahñmejch. Mánitá Pablohajxy jaduhñ jiiy tiägöoguiumbá cajptooty mөөдá máböjpádöjc. Cujaboomá Pablohajxy jim chohñ mөөдá Bernabé. Mánit hajxy ñöcxy maa ja'a cajpt hánajty jaduhñ xiöhatiän Derbe.

²¹ Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Derbe, mánitá Diosmádia'agy hajxy tiägöoyy hawaan hayaaxөөbiá. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miádooy, mánit hajxy may miáböjcy. Mánitá Pablohajxy jim wyiimböjcumhá. Mánit hajxy jim ñöcxtägajch Listra, mөөд jim Iconio, mөөд jim Antioquia, majaty hajxy hánajty төө yhuuc hoobiän.

²² Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø miäbóquiäbä, mänit hajxy wyiingapxøøyyä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot pianócxät tehngahnä, hoy hajxy jaduhñ cu jia mänäx cu jia yajnañ ja'a tsaächpä ja'a peenä. Mänit hajxy jaduhñ jim ñócxät Dioswiinduum.

²³ Majatiä Pablohajxy hänajty wiädity, wyiinguejxyp hajxy hänajty pøñ jaduhñ jim túnäp wiindsøn maa ja'a tsajtöjcän. Mänitä Pablo ja'a Dios hajxy pia'yaaxy coo hajxy jaduhñ quiuweendähadøøjät ja'a Diósäm, ja'a hajxy hänajty tøø miäbóquiäbä. Jaguiay jayhu'uguiä Dios hajxy hänajty miänuu'xta'agy.

²⁴ Mänitä Pablohajxy jim ñaxøøyy møødä Bernabé maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Pisidia. Møød hajxy jim yhoobiä maa ja'a naax hänajty xiøhjäpän Panfilia.

²⁵ Mänitä Pablohajxy jim jadähooc miéjtscumbä Perge. Jimä Diosmädia'agy hajxy jadähooc yajwä'xcumbä. Mänit hajxy ñöcxy jadähooc Atalia.

²⁶ Jim hajxy jadähooc hoy biarcotägø'oy. Mänit hajxy jim ñöcxumbä Antioquia maa hajxy hänajty jaduhñ tøø yhuuco tsohndaacpä, maa hajxy hänajty jaduhñ tøø wyiinguexyijän coo ja'a Dios ja'a tiuung hajxy tiuunät. Coo hajxy jaduhñ jim miejstägajch Antioquia, yaghabejt hajxy jaduhñ nebiä Dios hänajty tøø yhane'emiän coo hajxy jaduhñ tiünät.

²⁷ Coo hajxy jim miejch Antioquia, mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc hajxy wioomujcy. Mänit hajxy miäiaacy nebiatiä Dios hajxy hänajty tøø piuhbedyijän, møød coo ja'a Dios cuhdujt jaduhñ tøø yecy coo ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ miäbøjpät, ja'a hajxy hänajty jaduhñ ca'a judiöspä.

²⁸ Jejquiä Pablohajxy jim yhiyty Antioquia. Xyiicy xioondaacy hajxy jaduhñ møødä mäbøjpädøjc-hajxy.

15

¹ Mänitä jäya'ayhajxy jaduhñ jim näje'e miejch Antioquia. Judea hajxy hänajty tøø choñda'agy. Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy yajnähiøøyyä coo hajxy jaduhñ quiudiünät nebiä Moisés hänajty jegyhaity tøø yhane'emiän, coo hajxy yajcircuncidarhädät. Coo hajxy jaduhñ quia'a cudiünät, cábac hajxy jaduhñ ñähwá'adsät. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim tsohmbä Judea, je'edsä mäbøjpädøjc hajxy jaduhñ yajnähiøøyy.

²⁻³ Pero cabä Pablohajxy jaduhñ quiumaayy coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhñ yajnähiøø'owøøjät. Mänitä Pablo ja'a mädia'agy hajxy jaduhñ yajcapxiøøyy coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhñ quia'a mäbøgät neby hajxy hänajty tøø yajnähiøø'oyijän coo hajxy tsipcøxp yajcircuncidarhädät. Mänitä Pablohajxy jim quiejxä Jerusalén møødä Bernabé, møødä wiinghäna'c-hajxy. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhñ mägejx coo ja'a tsip ja'a pleetä jaduhñ ween nøcxy yajcøxy yajmay. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim tuumbä Jerusalén maa ja'a tsajtöjcän, je'edsä tsip ja'a pleetä hajxy hänajty miøødyajcøxaamby miøødyajmayaamby, jaduhñ hajxy quia'a tsipyajpädø'nät. Coo ja'a Pablohajxy jim tiu'ubøjcy Antioquia, mänit hajxy jim ñaxøøyy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Fenicia, møød jim maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Samaria. Jimä Pablo ja'a mäbøjpädøjc hajxy miøødmäiaacy, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä jim Fenicia møød jim Samaria. Jaduhñä Pablohajxy miäiaacy coogä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø piadu'ubøcy, ja'a hajxy hänajty ca'a judiöspä, møød coogä yhamdsoo cuhdujt hajxy hänajty tøø ñajtshixøøñä. Coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jaduhñ jiaanç tehñ xioondaacy.

⁴ Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Jerusalén møødä Bernabé, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy jim yhamugøøyy maa ja'a tsajtöjcän, møødä Dioswiinguexypähajxy, møødä tsajtöjc-wiindsønñhajxy. Mänitä Pablohajxy miäiaacy nebiatiä Dios hajxy hänajty tøø piuhbedyijän.

⁵ Jimä fariseoshajxy näje'ebä. Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty miäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy tiänaayyø'cy. Mänit hajxy miänaañ:

—Tsiçøxpä mäbøjpädøjc-hajxy yajcircuncidarhápät, hoy hajxy jaduhñ quia'a jagä judiöspä; weenä mädia'agy hajxy jaduhñ quiudiunñ nebiä Moisés jecy yhanehmiän —nømä fariseoshajxy miänaañ.

⁶ Mänitä Dioswiinguexypähajxy yhamugøøyy møødä tsajtöjc-wiindsønñhajxy. Mänit hajxy tiägøøyy mädiaacpä waambatiaä fariseoshajxy tøø miäna'añ.

⁷ Mänitä Pedro tiänaayyø'cy mädiaaccujc. Mänit yajcapxøøyy:

—Puhya'adiøjc, mnajuøøby hajxy jaduhñ coochä Dios jecy xwyiinguejxy coochä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'owät, ja'a hajxy ca'a judiöspä, coo hajxy miäbøgät, jaduhñ hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät.

⁸ Haa ja'a Dios, xyhixyhätämä njootä njuøhñdyhajxy. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ miäbøjcy, ja'a ca'a judiöspä, mänitä Dioshespíritu hajxy miöoyyabä, nebiä Dios ja'a yhEspíritu hajxy tøø xmiöoyyäm højtshätäm. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhätäm coo ja'a nähwaatstaact hajxy jaduhñ piaatpä, neby højts tøø nbäatäm.

⁹ Tu'cuhdujtä Dios hajxy tøø xyajnahwaatsäm møødä cajpä judiöspähajxy. Coo hajxy jaduñ tøø miäbøjpä, paadiä piojpä quiädieyhajxy tøø ñähwaatspä.

¹⁰ Pero jaduñ mijts mja mäna'añ coo ja'a cajpä judiöspä ja'a mädia'agy hajxy jaduñ quiudiüumbät nebiä Moisés jecy yhanehmiän. Ni højts pedyii nga'a cudiüünäm, højts judiöshäjtäm. Ni højtsä nhapä ndeedyhajxy hijty jegyhajty hoy quia'a cudiüünämbä. Coo mijts jaduñ mja mäna'añ coo ja'a cajpä judiöshajxy jaduñ quiudiüumbät, jaduñ hajxy myajcähxø'øgy nebiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mga'a mäbøjcäbän.

¹¹ Pero jaduñ hajxy nnajuöøyyäm coo ja'a Jesús hajxy tøø xñ'ä yajnahwaatsäm tu'cuhdujt, møød højts judiöspähäjtäm, møødä cajpä judiöshajxy. Hojiootä Jesús jaduñ miøødhajpy maa højtscøxphäjtäm —nømä Pedro miänaañ.

¹² Mäniä mäbøjpädøjc-hajxy miädiaacpädøyy, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Jerusalén. Mäniä Pablohajxy tiägøøyy mädiaacpä møødä Bernabé nebiatiä Dios ja'a miäjaa hänajty tøø yajcähxø'øgy maa ja'a jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a cajpä judiöspähajxy, møød nebiatiä Pablo ja'a hoy-yaguiøñäjatypä hajxy hänajty tøø tiuñ.

¹³ Coo ja'a Pablohajxy jaduñ miädiaacpädøyy, mäniä Santiago miänaañ:

—Puhya'adiøjc, huuc tunä mayhajt hajxy, huuc hamädoowhit hädaa mädia'agy hajxy.

¹⁴ Jaduñä Simón tøø miädia'agy coo ja'a Dios ja'a hojioot miøødhajnä maa ja'a jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a hajxy cajpä judiöspä, møød coo ja'a Dios wyiimbiy pønjaty jaduñ quiu'ughädäp.

¹⁵ Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän nebiä profetadøjc-hajxy jecy quiapxy miädiaquiän coo ja'a Dios hojioot hänajty miøødhada'añ maa ja'a jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a hajxy cajpä judiöspä. Jaduñä profeta Amós jecy quiujahy quiuguee'ch

¹⁶ coo ja'a Dios jaduñ miänaañ:

Nguexäämbiøchä nguguexy coo ween jaduñ yhanehmäbä nebiä David jecy yhanehmiän,

¹⁷ jadühñhöchä jäya'ayhajxy xwyiingudsähgø'owät,

ja'a hajxy cajpä judiöspä, pønjätyhöch tøø nwiimbiy coo'ch je'e ngu'ughädät.

¹⁸ Jéquiänä Dios jaduñ miänaañ coo jaduñ yajtøjiada'añ.

¹⁹ Mäniä Santiago jiaac mänaañ:

—Tøyhajt jaduñ nebiä Diosmädia'agy miäna'añän. Cab jaduñ yhahixø'øgy coo ja'a mäbøjpädøjc hajxy nhanéhämät, ja'a hajxy ca'a judiöspä. Cab hajxy nnäiäyyänät coo højtsä nguuhdujt hajxy npiähjxämät, højts judiöshäjtäm.

²⁰ Jaduñ mäbøcypä, tsøc hajxy yajnäjaayøøyyäm coo hajxy jaduñ quia'a tsü'udsät tijatiä jäya'ayhajxy tøø yoxy quepychechwiinduum, møød coo wiingto'oxiøjc hajxy quia'a møødmä'awät, møød coo animal hajxy quia'a tsü'udsät ja'a jañø'xiee'xypä, møød coo animalpø'ty hajxy quia'a hu'ug quia'a jøø'xät.

²¹ Jaduñä Moisés jecy quiujahy coo højts jaduñ nguuhdujthäjtämät, højts judiöshäjtäm. Jaduñ højts wiindu'ugpoo'xxiøø nyajnähixøøyyäm maa ja'a tsajtøjcän wiinduhmyhagajpt.

²² Mäniä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä quiøjyquiapxyhajty møødä Dioswiinguexyppähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsønhajxy, coo ja'a cunocy hajxy jim quiéxät Antioquia, coo ja'a Pablohajxy miøøhadøøjat møødä Bernabé. Mäniä Judashajxy jaduñ wyiinguejxä møødä Silas coo hajxy jaduñ quiunocyhädät. Jimä Judashajxy hänajty quiøpc-haty møødä Silas maa ja'a tsajtøjcän. Mejtstu'u ja'a Judas hänajty xiøhaty møødä Barsabäs.

²³ Mäniä mäbøjpädøjcä nocy hajxy yhädiuñ. Mäniä Pablo ja'a nocy hajxy yajcø'ødägøøyyä coo hajxy miänøcxät Antioquia. Jaduñä nocy hajxy quiujahy:

“Puhya'adiøjc, mijts hädaa nocy nyajnäguejxyp, mijts ca'a judiöspä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø mmäbøcy, pønjaty jim tsänaaby Antioquia, møød jim Siria, møød jim Cilicia. Højts hädaa nocy tøø nhädiuñ, højts mäbøjpädøjc yaa hijpä Jerusalén, møødä Dioswiinguexyppähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsønhajxy.

²⁴ Tøø højts jaduñ nmädoyhaty coo højtsä nmägu'ughajpähajxy näje'e jim tøø yhoy maa mijtsän. Ca'a yhöjts jaduñ nguejx; hamdsoo joot hajxy jim tøø ñøcx. Jaduñ højts tøø nmädoyhaty coo mijts häna'c xjia wi'i wyiinhøøna'añ, ja'a hajxy jim tøø yhöyyäbä maa mijtsän, møød coo mijts näje'e tøø myajwiinhøøñ.

²⁵ Coo mijtsä häna'c jaduñ xjia wi'i wyiinhøøna'añ, paady højts tøø ngojyquiapxyhaty coo højtsä nmägu'ughajpä nämetsc jim nguéxät maa mijtsän näguipxy møødä Pablo møødä Bernabé. Højtsä Pablo njaanç tehñ chojpy njaanç tehñ pia'häyooby møødä Bernabé.

²⁶ Jaanç tehñ yhooyä Pablo ja'a Jesucristo hajxy miäduñ. Coo hajxy jaduñ hoy miäduñ, paady hajxy mayhooc tøø jia wi'i yagho'oga'añii.

²⁷ Ja'a Judas højts nwiinguejxyp møødä Silas coo hajxy jim ñøcxät maa mijtsän. Häjäya'ayhaam mijts jaduñ xmiøødmädia'aga'añ waambaty højts cham njaay ngueeçhän nocyquiøxp.

28-29 Jaduhñ højtsä Dioshespíritu tøø xmiøødcojyquiapxyhaty coo mijts nhané'emät coo hajxy mga'a tsú'udsät mädyijjaty animal ja'a häna'c tøø xoxy quepychewiinduum, møød coo animal hajxy mga'a tsú'udsät ja'a jañø'xiee'xypä, møød coo wiingto'oxiøjc hajxy mga'a møødmá'awät. Coö hajxy jaduhñ mgudiúnät, jaduhñ hajxy mniyaghoyø'wøøjät. Cabä wiingcuhdujt yaghane'ema'añ. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xcwieendähädäp." Jaduhñä mæbøjpädøjcä nocy hajxy yhädiuufñ, ja'a hajxy hänäjty jim hijpä Jerusalén.

30 Mänitä Pablohajxy jim tiu'ubøjcy møødä Bernabé, møødä Judas, møødä Silas. Mänit hajxy jim ñøcxy Antioquia. Coö hajxy jim miejch, mänitä mæbøjpädøjc-hajxy nägøxiä jim yhamugøøyy maa ja'a tsajtøjcän. Mänitä Pablo ja'a mæbøjpädøjcä nocy hajxy yajcø'ødägøøyy. 31 Mänitä mæbøjpädøjcä nocy hajxy quiapxy. Mänit hajxy jiaančh tehñ jootcugøøyy je'eguiøxpä coö hajxy jaduhñ quiapxmcøpøjcä nocyhaam.

32 Mänitä Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxøøyyä. Ja'a Judashajxy jaduhñ capx møødä Silas. Yoñ hajxy jaduhñ quiapxy miädiaacy. Diosquexiä Judashajxy hänäjty møødä Silas nämetsc.

33 Maxiøø ja'a Judashajxy jim yhiyty Antioquia møødä Silas. Coö hajxy hänäjty wyiimbidaañä, mänit hajxy ñämaayyä coö ja'a Dioscujú'uyäp hajxy jim nõcxy yecy Jerusalén. Mänitä Judashajxy ñøcxnä Jerusalén maa hajxy hänäjty tøø yhuuc tsohñdaacpäñ.

34 Pero cabä Silas ja'a Judas pianøcxy. Jim miähmøøyy Antioquia

35 näguipxy møødä Pablo møødä Bernabé. Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajwiingapxøøbiä näguipxy møødä mæbøjpädøjc-hajxy nämaybiä.

36 Mänitä Pablo ja'a Bernabé jucyey ñämaayy:

—Jam jadähooc wädijtäm majatiä Diosmädia'agy hoy nyajwá'xäm. Jamä mæbøjpädøjc cuhñjxäm pø tehngahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy pianøcxy.

37 Jia nähadsøow ja'a Bernabé jaduhñ. Mänit jaduhñ jia mänaañ coö ja'a Juan Marcos hajxy cu miødhajty.

38 Pero cabä Pablo jaduhñ miänaañ coö ja'a Juan Marcos hajxy jaduhñ miødhädät je'eguiøxpä coö ja'a Juan Marcos hajxy hänäjty tøø piuhwa'ačhii mänaa hajxy hänäjty jim wiäditiän Panflia maa ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty yajwa'xiän.

39 Coö ja'a Pablo hänäjty quia'a tu'ugmädia'aguiä møødä Bernabé, paady hajxy mänit ñiwia'xä. Mänitä Bernabé ja'a Marcos wiowø'cy. Mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy jim nõcxy mejyhawiimb maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Chipre.

40 Haa ja'a Pablo, mänit je'eduhñ miänaañ cooc ja'a Silas hänäjty miøødwädiä'añ. Mänitä mæbøjpädøjcä Dios hajxy miänuu'xtaacy coö ja'a Pablohajxy piuhbedøøjät. Mänitä Pablohajxy tiu'ubøjnä møødä Silas.

41 Mänit hajxy jim ñaxøøyy Siria møød jim Cilicia. Majatiä Pablohajxy hänäjty wiädity, jimä mæbøjpädøjc hajxy hänäjty quiapxmcøpøcy.

16

1 Mänitä Pablohajxy jim nõcxy Derbe. Coö hajxy jim tiu'ubøjcumbä, mänit hajxy jim ñøcxumbä Listra. Jimä craa hajxy tu'ug hoy piaady. Timoteo ja'a craa hänäjty xiøhaty. Miäbøjpiä Timoteo ja'a Diosmädia'agy hänäjty. Ja'a Timoteo ja'a tiajjä, judia hänäjty je'e. Jaanä miäbøjpiä Diosmädia'agy hänäjty je'ebä. Ja'a Timoteo ja'a tieediä, ca'a hänäjty je'e jiidiosä.

2 Quiumaabiä mæbøjpädøjcä Timoteo hajxy hänäjty, ja'a hajxy hänäjty jim tsänaabiä Listra møød jim Iconio.

3 Mänitä Pablo ja'a Timoteo ñämaayy coö hänäjty miøødwädiä'añ. Pero cahnä Timoteo hänäjty yajcircuncidarhaty. Mänitä Pablo ja'a Timoteo yajcircuncidarhajtä, jaduhñä judioshajxy jaduhñ quia'a jootmä'adät. Hiç, ñajuøøbiä judioshajxy hänäjty nägøxiä coö ja'a Timoteo hänäjty quia'a yajcircuncidarhatyñä. Coö ja'a Timoteo ja'a tieedy hänäjty quia'a judiosä, paadiä Timoteo hänäjty quia'a yajcircuncidarhatyñä.

4 Mänitä Pablohajxy tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt møødä Silas møødä Timoteo. Majaty hajxy hänäjty wiädity, jimä mæbøjpädøjc hajxy hänäjty yajmädoxyhaty waambatia Dioswiingueypähajxy hänäjty tøø yhane'emiän, møødä tsajtøjc-wiindsøghajxy, ja'a hajxy hänäjty jim hijpä Jerusalén.

5 Jaanä jaduhñä Pablo ja'a mæbøjpädøjc hajxy hänäjty quiapxmcøpøjpä wiinduhmyhagajpt, paadiä mæbøjpädøjcä Diosmädia'agy hajxy hänäjty hoy jiaac tehñ miäbøcy. Møød hajxy hänäjty jiaac tehñ miayø'øy jabom-jabom.

6 Pero cabä Pablo cuhdujt hajxy choj mooyyä ja'a Dioshespíritäm coö ja'a Diosmädia'agy hajxy jim nõcxy yajwa'xy Asia. Paady hajxy jim jiaac wädijty Frigia møød jim Galacia.

7 Mänit hajxy jim miejch maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Misia. Mänit hajxy jia mänaañ coö hajxy jim ñøcxät maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Bitinia. Pero cabä Jesús yhEspíritu jaduhñ miänaañ coö hajxy jim ñøcxät.

⁸ Coo hajxy jim ñaxøøyy Misia, mänit hajxy jim miehch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Troas.

⁹ Mänitcoodsä Pablo jäya'ay tu'ug wyiinhijxy. Jim hänäjty chooñ maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Macedonia. Tänaaby hänäjty jaduñ. Mänitä Pablo ñämaayy: "Huuc tunä mayhajt, jam højtsä Diosmädia'agy yajwiingapxøøyyäc jim Macedonia." Jaduhñä Pablo miänuu'xtaacä.

¹⁰ Coo ja'a Pablo jaduñ wyiinhijxy, mänit højts jaduñ nwiinmaayy coo højts jim njaančh nõcxät Macedonia. Jaduhñ højts hänäjty nwiinjuo'øy coo højtsä Dios hänäjty tøø xwyiinguexy coo højtsä Diosmädia'agy jim nõcxy nyajwa'xy.

¹¹ Mänit højts hoy nbarcotägø'øy. Mänit højts jim ndsohñ Troas. Mänit højts nõcxy mejyhawiimb maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Samotracia. Mejihagujcä naax jaduñ. Cujaboom højts jadähooc nbarcotägøøguiumbä. Mänit højts njaac nõcxy mejyhawiimb maa ja'a cajpt hänäjty jaduñ xiøhatiän Neápolis. Coo højts jim nmejch mejyhawiimb, mänit højts nbarcopädsøømnä.

¹² Mänit højts nõncxcumbä maa ja'a cajpt hänäjty jaduñ xiøhatiän Filipos, jim Macedonia-naaxpa'a. Jimä Rómabä jäya'ayhajxy hänäjty nämay chäna'ay. Jim højts jaduñ maxiøø nhijnä.

¹³ Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänit højts jim nõcxy mõjnøøba'a, jim cajptpa'a. Jimä judios ja'a Dios hajxy hänäjty naxy pia'ya'axy. Jimä to'oxiøjc-hajxy hänäjty näje'e tøø yhamugø'øy. Mänit højts jim nhøxtaacy. Mänit højtsä jäya'ay ndägøøyy yajmøødmädiacpä ja'a Diosmädia'agy, ja'a hajxy hänäjty tøø yhamugø'øyäbä. Haagä to'oxiøjc hajxy hänäjty je'e.

¹⁴ Tu'jäya'ay hänäjty xiøhaty Lidia. Jim hänäjty chooñ maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Tiatira. Hucyvyit hänäjty tioo'py, ja'a hojiatypä. Wyiingudsähgøøbiä Lidia ja'a Dios hänäjty. Mänitä Dios ja'a Lidia yajmäböjcy waambatiä Pablo hänäjty yajnähixø'øy.

¹⁵ Mänitä Lidiahajxy hoy näbety nägøxiä mäduhñtiä hajxy hänäjty jim yhity maa ja'a tiøjcän. Mänit højtsä Lidia xñämaayy:

—Pø mmänaamb hajxy jaduñ coohä Dios ja'a miädia'agy hamuumdu'joot nmäböjčä, jam hajxy jim mejtsta'ag maačhä ndøjcän —nøñ højts jaduñ xñämaayyho'cy.

Mänit højts jim hoy nmejtsta'agy.

¹⁶ Wiinghooc højts hänäjty jim nõcxy maa ja'a Dios hajxy hänäjty pia'ya'axiän. Tu'haamnøcxpä, jim højtsä cäxyiihäna'c tu'ug hoy nbaady. Cudoogø'øy hänäjty je'eduhñ. Ja'a haxøøgpä hänäjty miøød. Cuwiinmahñdy hänäjty je'eduhñ. Cøxiä hänäjty jaduñ ñajuø'øy tijaty hänäjty jadäaņp tunäaņp. Majiatiä xädø'øñ hänäjty ñämečhi coo hänäjty jaduñ cøxiä ñajuø'øy. Coo xädø'øñ hänäjty mio'oyii, cøxiä wyiindsøn hänäjty mioodiägach, mäduhñtiä hänäjty quianarhaty.

¹⁷ Mänit højtsä cäxyiihäna'c xpiadu'ubøjcy høxhaam. Mänit tiägøøyy yaaxpä jojpä:

—Yø'ø jäya'ayhajxy, ja'a Dios hajxy miäduumby, ja'a maas mõc cuhdujt mõødpä. Mijts hajxy xyajwiingapxø'øwaamb neby hajxy mnähwa'ads mguuhwä'adsät.

¹⁸ Maxiøø højtsä quixy jaduñ xpiawädipty yäaxp wäaņp. Coo ja'a Pablo jaduñ čijpänä coo ja'a quixy jaduñ wyi'i ya'axy, mänitä Pablo ñäwa'wiimbijty. Mänitä Pablo ja'a haxøøgpä yhøxquejxy:

—Ja'a Jesucristocøxpøch miičh nhøxquexy; pädsøñ jiihy maa yø'ø cäxyiihäna'cän —nøñä Pablo miänaañ.

Mänitä haxøøgpä jaduñ jiaančh pädsøømy.

¹⁹ Coo ja'a quixiä wyiindsøñhajxy jaduñ yhijxy coo ja'a quixy hänäjty jaduñ tøø ñähwa'ächii, mänit hajxy jaduñ ñajuøøyy coo ja'a quixy hänäjty jaduñ quia'a canarhadaañnä, mõød coo xädø'øñ hajxy hänäjty quia'a mo'owäaņänä. Mänitä Pablohajxy miajtsä mõødä Silas. Mänit hajxy yajnøcxä hagujc.

²⁰ Mänit hajxy jaduñ ñäxø'øwøøyyä:

—Hädaa judioshajxy, cajptyajma'p hajxy jaduñ.

²¹ Wiingcuhdujt højts xjia wi'i yajnähixø'øwäaņäm. Cab hajxy hawiinmats nmäböjčämät, je'eguiøxpä coo hajxy jim ndsøñäm Roma —nøñä Pablohajxy ñänøøñä.

Ja'a quixiä wyiindsøñhajxy jaduñ mänaañ.

²² Mänitä Pablohajxy ñäbädø'cä ja'a cú'ugäm. Mänitä cuduunghajxy miänaañ coo ja'a Pablo ja'a wyithajxy yajtsijjächät, mõød coo hajxy wiobho'ogøøjät paxyhaam.

²³ Coo ja'a Pablohajxy hänäjty tøø wiobho'ogyii, mänit hajxy hoy chumyii. Mänitä tsumyjiäya'agwieendähajpä yhanehmä coo ja'a Pablohajxy hoy cwieendähadøøjät.

²⁴ Mänit hajxy hoy piäda'agyii hadsihxtuum jiihy pujxtøgooty. Pu'uyhawa'adsootiä tiecyhajxy jaduñ yhame'mújčäxä.

²⁵ Cuptsuhmdä hänäjty jaduñ, jiiibiä Pablo ja'a Dios hajxy hänäjty pia'høy pia'ya'axy. Jiiibiä miädsuymyjiäya'ayhajxy hänäjty jaduñ yhamädoowhity.

²⁶ Mänitá hujx mœc ñajxy. Hœxtá tsáyuuyy ja'a pujxtœjc jaduñ. Cœjxá tœghaaw jaduñ yhawa'ačh. Mœødä cadena jaduñ cœjx pioty maa ja'a tsumyjiäya'ayhajxy hánajty jaduñ quiuxochän.

²⁷ Coó ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpá mia'abiädœ'cy, mänit jaduñ yhiixy coó ja'a tœghagœ'ow hánajty jaduñ tœœ quiœxy hawa'ačh. Mänit jaduñ miánaañ cooc tyjy ja'a tsumyjiäya'ayhajxy tœœ quiœxy päyœ'ogy. Mänitá espada jiuu'ty. Niyagho'ogáañáp hánajty jaduñ hamdsoo je'eguiœxpá coó hajxy cu piäyœ'cy.

²⁸ Mänitá Pablo yaaxy:

—Ca'a jaduñ mniyagho'ogyii. Chaa hœjts jaduñ nägœxiä. Caj pœñ tœœ piäyœ'ogy —nœmä tsumyjiäya'agwieendähajpá ñamaaayyá.

²⁹ Jaančh tehñ chähgœœby hánajty je'eduhñ. Hœxtá tsáyuuby hánajty je'eduhñ. Mänitá jœœn hoy quioñ. Päyœ'oguiä tiœjtägœœguiumbä. Mänitá Pablohajxy hoy wyiinjiicadá'agyii mœødä Silas.

³⁰ Mänit hajxy yhœxwoobädsœœmä pujxtœgooty. Mänit hajxy miäyajtœœwä:

—Wiindsœndœjc, ja wi'i ñähwa'adsáambœch hœœch. Nébyhœch jaduñ njatcœ'owat.

Ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpá jaduñ mánaan.

³¹ Mänitá Pablohajxy yhadsooyy:

—Coó hajxy jaduñ mmäbœgát ja'a Wiindsœñ Jesúscœxpá, jaduñ hajxy mnähwá'adsát mäduhñtiä hajxy jim mhity maa ja'a mdœjcän.

³² Mänitá tsumyjiäya'agwieendähajpá ja'a Dioscapxy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy ya-jwiingapxœ'oyii mäduhñtiä hajxy hánajty jim yhity maa ja'a jœœn maa ja'a tiœjcän. Ja'a Pablohajxy jaduñ mäyajwiingapxœ'oyy.

³³ Moññä hánajty jaduñ. Mänitá Pablohajxy hoy yajtsi'iyii mœødä Silas majaty hajxy hánajty jaduñ tœœ chaachœ'oyän. Ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpá jaduñ mäyajtsiiw. Mänit hajxy nägœxiä hoy ñäbey mäduhñtiä hajxy hánajty jim yhyty maa ja'a jœœn maa ja'a tiœjcän.

³⁴ Mänitá Pablohajxy jim wioonœcxä maa ja'a craa tiœjcän. Mänit hajxy yajcaayy yaghu-ucä. Jaančh tehñ xioœndaac ja'a craahajxy jaduñ je'eguiœxpá coó ja'a Dioscapxy ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty tœœ miäbœcy.

³⁵ Coó jioœœyy, mänitá cuduungå policia hajxy quiejxy maa ja'a pujxtœjcän. Mänitá policia ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpá hajxy hoy ñäma'ay coó ja'a Pablohajxy ween yhœxmächii mœødä Silas.

³⁶ Mänitá Pablo hoy ñämaadiägachii:

—Tœœchä cuduunghajxy jaduñ xyhane'emy coœch mijts nhœxmádsát. Nœcx hajxy jaduñ jootcujc.

³⁷ Mänitá Pablo ja'a policia ñämaayy:

—Hœjts, Roma hœjts nxœnaxy. Jaduñ hœjts cuhdujt nœœdä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miœdän. Hoy hœjts jim nja xœnaxy Roma, tœœ hœjtsä cuduunğ xyajwobho'ogyii hijxwi-nduum. Hoy hœjts tii pojpá tii cadiëey nga'a jagä mœødä, tœœ hœjts xyajtsumyii. Hoorä, tsähdiuumbä cuduunghajxy jaduñ coó hœjts jaduñ tœœ xchaachtiiñ. Paady hœjts hamee'ch xjia wi'i yaghœxmasda'añii. Ween hœjts min xyhamdsoo hœxmach —nœmä policiahajxy ñämaayyá.

³⁸ Mänitá cuduunghajxy hoy yhawáañäxä waambatiä Pablo hánajty tœœ miána'añ. Coó ja'a cuduunghajxy jaduñ miädooyy coogä Pablohajxy hánajty jim xiœnaxy Roma, mänit hajxy chähgœœbiœjcy.

³⁹ Mänitá Pablohajxy hoy ñäma'ayii mœødä Silas:

—Huuc tunä mayhajt hajxy, hœjts huuc mämée'xác —nœmä cuduunghajxy hoy miána'añ.

Mänitá Pablohajxy yhœxmájtsänä. Mänit hajxy miänuu'xtaacä coó hajxy jim chœonät Filipos.

⁴⁰ Coó ja'a Pablohajxy piujxtœjpädsœœmy, mänit hajxy jim ñœcxy maa ja'a Lidia tiœjcän. Mänitá mäbœjpädœjc-hajxy jim yhamugœœyy. Mänit hajxy quiapxmœcpœjäc ja'a Pablo. Mänitá Pablohajxy jim choññä mœødä Silas.

17

¹ Mayhagajptä Pablohajxy ñaxœœyy, mœœd jim Anfípolis, mœœd jim Apolonia. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hánajty xiœhatiän Tesalónica. Jimä judíos ja'a chajtœjc-hajxy hánajty tu'ug.

² Jaduñnä Pablo hánajty quiuhdujthaty coó jaduñ chajtœjyo'oy. Wiindu'ugpoo'xxiœœ hánajty jaduñ jim ñœcxy maa ja'a tsajtœjcän. Tägœœghoocä Pablo jim yhooyy maa ja'a tsajtœjcän jim Tesalónica. Jimä Pablo ja'a jäya'ay hánajty miœœdcapxy miœœdmädia'agy. Ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty yajcapxiœœby.

³ Jadhunä Pablo hänäjty quiapxtøy coo jadhun jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coogä Dios ja'a Mesias hänäjty yaa quixea'añ hädaa yaabä naaxwiin, møød cooc hänäjty yho'oga'añ, møød cooc hänäjty jiuypjøjtägatsa'añ:

—Ja'a Jesušhøch mijts nyajmøødmädiacyy. Jue'e je'e, ja'a Mesias je'e, ja'a Dios jecy ñänøømäbä cooc hänäjty yaa quixea'añ ho'pä —nømä Pablo miänaañ.

⁴ Näje'e ja'a judiøshajxy miäbøjcy. Nämayyä jäya'ayhajxy miäbøjpä, ja'a hajxy hänäjty ca'a judiøspä, ja'a Dios hajxy hänäjty wiingudsähgøøbiä. Nämayyä to'oxiøjc-hajxy miäbøjpä, pønjatai ñihyhaphajxy hänäjty jim tuungmøød haguyc. Mänitä Pablohajxy miägu'ugpøjcä møødä Silas, ja'a jäya'ayhajxy hänäjty tøø miäbøquiäbä.

⁵ Coo ja'a Pablohajxy jadhun miägu'ugpøjcä, mänitä judiøshajxy jiootma'ty, ja'a hajxy hänäjty ca'a mäbøjpä. Mänitä haxøøghäna'c-hajxy hoy wioomugyii. Mänit hajxy ñämaayyä coo hajxy ween quiajptyajma'ady. Mänitä haxøøgjäya'ayhajxy miädoyhajty cooc tyjy ja'a Pablohajxy hänäjty jim tøø miech maa ja'a Jasón ja'a tiøjcän. Jue'e ja'a haxøøgjäya'ayhajxy hänäjty jiatcø'owa'añ møødä judiøshajxy, jimä Pablohajxy hänäjty yajnøcxa'añii haguyc. Mänitä Jasón ja'a tiøjc hadsip yhajhmdüütäxä.

⁶ Coo ja'a Pablohajxy jim quia'a paatä, mänitä Jasónhajxy jim wyitsnøcxä haguyc hadsip, møødä mäbøjpädøjc-hajxy näje'e. Mänitä judiøshajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä, ja'a hajxy hänäjty ca'a mäbøjpä:

—Ja'a Pablohajxy, cajptyajma'pä hajxy jadhun wiädity homiaajä. Tøø hajxy yaa miejtspä.

⁷ Jim hajxy miejtsa'agy maa ja'a Jasón ja'a tiøjcän, paadiä Jasón ja'a pojpä miøødäbä. Homiaajä Pablohajxy jadhun wiädity, jadhunä cu'ug hajxy jiojcapxø'øyy coo ja'a gobiernä miädia'agy hajxy quia'a mäbøjcänät, ja'a jim møjhajpä Roma. Jadhunä Pablohajxy yhöñndaacpä cooc tyjy ja'a Jesús jadhun miøjhajpä nebiä gobiernän —nømä judiøshajxy miänaañ, ja'a hajxy hänäjty ca'a mäbøjpä.

⁸ Coo ja'a cu'ughajxy jadhun miädooyy møødä møjhajpähajxy, mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä waambä.

⁹ Mänitä Jasónhajxy ñiñähjuudiutä møødä mäbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänäjty tøø miächijäbä. Mänit hajxy yhöxmäjtsänä.

¹⁰ Coo quioodsøøyy, mänitä Pablohajxy ñämaayyä møødä Silas coo hajxy jim choonät, coo hajxy ñøcxät jim maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Berea. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jadhun mänaañ. Mänitä Pablohajxy jim jiaančh nøcxy Berea. Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy ñøcxy maa ja'a judiøshajxy haxiän.

¹¹ Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajnähixøøbiä. Coo ja'a judiøshajxy jadhun miädooyy, mänit hajxy jadhun jiootcugøøyy. Cab hajxy jadhun jiootma'ty nebiä miäjjudiøshajxy hänäjty tøø jiootma'adiän jim Tesalónica. Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy capxtaacpä jabom-jabom pø jaančh tøyhajit hänäjty jadhun nebiä Pablo hajxy hänäjty miädia'aguiän.

¹² Paady hajxy jadhun may miäbøjcy. Møødä jäya'ayhajxy may miäbøjpä, ja'a hajxy hänäjty ca'a judiøspä, møødä møjhajpädøjc-hajxy, ya'adiøjc-hajxy møødä to'oxiøjc-hajxy.

¹³ Ja'a jäya'ayhajxy hänäjty jim tsänaabiä Tesalónica, ja'a hajxy judiøspä, coo hajxy jadhun miädoyhajty coo ja'a Pablo ja'a Diosmädia'agy hänäjty jim yajwa'xy Berea, mänit hajxy jiootma'ty. Mänitä jäya'ayhajxy Beräbä hoy jiojcapxø'øyyii coo ja'a Pablo ja'a miädia'agy quia'a mäbøjcäxät.

¹⁴ Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänäjty mäbøjpä jim Berea, mänit hajxy miänaañ coo ja'a Pablo jim choonät, coo wiingtuum ñøcxät mejypia'a. Paady hajxy jadhun miänaañ je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty chähgø'øyy coo ja'a Pablo cøxypänejpiä tiunøøjtät. Coo ja'a Pablo jim jiaančh tsohñ Berea, jimä Silashajxy miähmøøyy møødä Timoteo.

¹⁵ Yajmøødquejxä ja'a Pablo ja'a mäbøjpädøjc nämetsc nädägøøg. Coo ja'a Pablohajxy jim miejch mejypia'a, mänit hajxy biarcotägøøyy. Mänit hajxy ñøcxy barcojooty maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Atenas. Coo hajxy jim miejch, mänitä Pablo jiamiøødhajxy wyiimbijnä. Mänitä Pablo capxy jim quiejxy Berea coo ja'a Silashajxy jim paquiä ñøcxpät Atenas møødä Timoteo, coo ja'a Pablo hajxy jim piäadät.

¹⁶ Jimä Pablo ja'a Silas hänäjty yahixy Atenas møødä Timoteo, mänitä Pablo yhjxy coo tsasaandä hänäjty jim jiaančh tehñ miayyä cajptooty. Je'e ja'a cu'ughajxy hänäjty wiingudsähgøøby. Coo ja'a Pablo jadhun yhjxy, mänit jiaančh tehñ jiootmayhajty.

¹⁷ Naxiä Pablo hänäjty jim ñøcxy maa ja'a judiøshajxy haxiän. Ja'a Jesucristocøxpä ja'a Pablo hänäjty jim yajcapxy yajmädia'aguiø'øyy møødä judiøshajxy, møødä jäya'ayhajxy ca'a judiøspä, ja'a Dios hajxy hänäjty wiingudsähgøøbiä. Jabom-jabomä Pablo hänäjty jim ñøcxy cajptcujc. Møød jimä Pablo ja'a Jesucristocøxpä hänäjty yajcapxy yajmädia'aguiøøbiä møødä cu'ug, ja'a hajxy hänäjty jim yohby najxpä.

¹⁸ Mänitä jäya'ayä Pablo hajxy näje'e wyiingumedsøoy. Cujwa'xy hajxy hänajty yhabøcy ja'a epicureodøjcä miädia'agy. Møød kujwa'xy hajxy hänajty yhabøjpä ja'a estoicodøjcä miädia'agy. Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Yø'ø craa, jaančh tehñ yajcumayaamb yø'øduhñ cooc tyijy jiaančh tehñ yhøxpøquiä. Pero cap yø'øduhñ tii ñä'ägädä jaty —nømä Pablo jaduhñ ñänøømä.

Mänitä wiinghänä'c-hajxy miänaañ:

—Jäguem yø'ø craa chooñ. Wiingdiosäda'a miädiaacyy.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, je'eguiøxpä coo ja'a Pablo ja'a Jesucristo hänajty miädia'agy, cooc hajxy hoy xñähho'túutäm, møød cooc jadähooc jiuypjøjtägajch.

¹⁹ Mänitä Pablo jim wioonøcxä maa ja'a tuñhuung hänajty xiøhatiän Areópago. Jimä jäya'ayhajxy hänajty may tøø yhamugø'øy. Mänitä Pablo ñämaayä:

—Højts hawáañac tii miich jaduhñ mmädiaacyy hawiinjemybiä.

²⁰ Jaančh tehñ wyiing miich jaduhñ mmädia'agy. Højts capxwíjjac neby jaduhñ miädia'agytiägø'yän —nømä Pablo miäyajtøwä.

²¹ Hix, ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim tsänaabiä Atenas, møødä jäya'ayhajxy hänajty jim hadsänaabiä, jaduhñ hajxy hänajty quiuhdujthaty coo hajxy hänajty øxiä wiinä miädowa'añ, ja'a hänajty hawiinjemybiä.

²² Mänitä Pablo tiänaayyø'cy cu'ughagujc. Mänit miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, mijts yaa tsänaabiä Atenas, tøøch jaduhñ nhixy coo mijtsä tsaasaandä madiu'u mwiingudsähgø'øy.

²³ Mayhitä wiingudsähgø'diaact hajxy mmøødä. Tøøchä altar tu'ug nhixy coo letra jaduhñ yuugjaay miøødä: "Jii ja'a Diosäda'a tu'ug, cahnä pøn yhixyñä. Je'e yhaltar hädaa." Hoorä, mwiingudsähgøøby yø'ø Dios hajxy jaduhñ, hoy hajxy mga'a jagä hixyhatyñä. Pues je'ečh mijts jaduhñ nyajmøødmädiaacyy.

²⁴ Ja'a Dióshøch jaduhñ nmädiaacypiä, øxiä je'e yhädiuñ møød hädaa yaabä naaxwiimbä, møød tijaty yaa hijp. Wiindsønhajp je'e jim tsajpootyp møød hädaa yaabä naaxwiin. Øxiä wiinä jaduhñ yhane'emy homiaajä. Cab jaduhñ jii by chäna'ay tsajtøgooty, ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ yhädiuumbiä.

²⁵ Cabä Dios tii yajmaajaty. Cab jaduhñ miäna'añ coo højts nbuhbéjtämät. Pero jaaya'ay hajxy øxiä xmiøoyäm tijaty hajxy nyajmaajijätm, møødä jugyhajt, møødä poj, øxiä.

²⁶ Tu'ug jäya'ay ja'a Dios jecy yhädiuñdsøhñ. Je'e hajxy nägøxiä nhøjxhjätm ndecyhjätm mäduhñtiä hajxy yaa ndsänaayäm hädaa yaabä naaxwiin wiinduhmyhagajpt. Cahnä Dios hajxy hänajty yxhädiuñäm, tøøyyäm hajxy hänajty xyajnähdijäm mänaa hajxy nmiin ngähwämät, maa hajxy ndsänaayy nhäyøwämät.

²⁷ Chøjpiä Dios ja'a jioot jaduhñ coo hajxy nwiingudsähgøøyyämät, paady hajxy tøø yxhädiuñäm. Coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nba'yäaxämät, xyhadsøowäm hajxy jaduhñ.

²⁸ Hix, jaaya'ay hajxy xyagjugyhjätm. Jaduhñ hajxy tøø xquiunú'xäm coo hajxy ndsänaayy nhäyøwämät, møød coo hajxy nyohy nnäxämät. Jaduhñä yaabä jäya'ayhajxy näje'e tøø quiujaay coogä Dios hajxy xyhuunghjätm.

²⁹ Tøyhajt jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xyhuunghjätm. Pero coo jäya'ayä jäya'ayhahädiuñnaxy hajxy yhädiuñ, jue'e hajxy yajtuumby, oro, møødä poobhoro, møødä tsa. Cab jaduhñ yxhixø'øy coo jaduhñbä jäya'ayhahädiuñnaxy hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Hix, ca'a Dyiosä je'e jaduhñ.

³⁰ Jegyhajty, cabä jäya'ayhajxy hijty ñajuø'øy pø jii Dios. Y cabä Dios hijty miøjpäda'agy coo hijty quia'a wiingudsähgø'oyii. Pero jäda'ahaty, tøø ja'a Dios hajxy xyhanéhäm coo ja'a nhaxøøgcuhdujt hajxy nägøxiä nnajtsixøøyyämät, mäduhñtiä hajxy yaa ndsänaayäm hädaa yaabä naaxwiin.

³¹ Hix, tøø ja'a Dios wyiinmay coo hajxy nägøxiä xyajtøyhajtyegäänäm. Jaanä jaduhñ tøø wyiinmaabiä mänaa hajxy jaduhñ xyajtøyhajtyegäänäm. Tøø ja'a Dios tu'jäya'ay yajnähdijy coo hajxy mänitxøøbä xyajcuendäyegäänäm. Coo tu'jäya'ay jaduhñ yho'cy, mänitä Dios jaaya'ay yagjuypjøjtägajch jadähooc. Coo jaaya'ay jaduhñ jiaančh juypjøjtägajch, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhjätm coo jaaya'ay hajxy tøyhajt xyajcuendäyegäänäm mänitxøøbä —nømä Pablo miänaañ.

³² Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooy coo ja'a Pablo jaduhñ miänaañ cooc tu'jäya'ay hänajty tøø jiuypjøjtägajch, ja'a hänajty tøø yhø'oguiäbä, mänitä Pablo hajxy näje'e ñäxiicy. Mänit wiinghänä'c-hajxy näje'e miänaañ:

—Mmínäp yaa jadähooc. Njaac mädoowaamby højts jaduhñ nej miich mmädia'aguiän —nømä Pablo ñämaayä.

³³ Mänitä Pablo wyiimbijnä.

³⁴ Näje'e jäya'ayä Pablo hajxy pianøcxy. Miäbøjc hajxy jaduhñ. Tu'jäya'ay hänajty xiøhatty Dionisio. Møjhajp hänajty je'e jim maa ja'a Areópagon. Jaaná jaduhñä to'oxiøjc tu'ug miäbøjpä. Dámaris hänajty xiøhatty. Nämay hajxy jaduhñ miäbøjcy.

18

¹ Mänitä Pablo jim chohñ Atenas. Mänit wiingtuum ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Corinto.

² Jimä Pablo ja'a judío tu'ug miøødniabaatä. Jue'e ja'a judío hänajty xiøhatty Aquila. Jim hänajty choon maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Ponto. Jue'e tio'oxiøjc hänajty xiøhatty Priscila. Naam mech hajxy hänajty jim Corinto. Jim hajxy hänajty tøø chohñda'agy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Italia. Paady hajxy jim chohñ Italia, je'eguiøxpä coo ja'a gobiernä Claudio hänajty tøø yhane'emy coo ja'a judíos hajxy jim quiøxy tsóonät Roma. Mänitä Pablo jim ñøcxy cuhijxpä maa ja'a Aquilahajxy hänajty yhahaña'ayän.

³ Jue'e Aquilahajxy hänajty tiuunghajpy, loondøy hajxy hänajty yhädiuumby. Y ja'a Pablo, jaaná jaduhñ hänajty tiuunghajpy, møødä Aquila ja'a Pablo ñämaayy coo ja'a Pablo jim miøødtünät. Mänitä Pablo jim miähmøøñä.

⁴ Wiindu'ugäsábado ja'a Pablo hänajty jim ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jiibiä Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwiingapxø'øy ja'a Jesucristocøxpä, weenä jäya'ayhajxy jaduhñ miäbøcy, møødä judíos hajxy, møødä ca'a judíos hajxy.

⁵ Mänitä Silashajxy jim miejch Corinto møødä Timoteo. Macedonia hajxy hänajty tøø chohñda'agy. Mänitä Pablo jaduhñ wyiinmaayy coo tu'tu'uuyä hänajty tiunaapnä, coo ja'a Diosmädia'agyhajtäi hänajty miäwäditaapnä. Mänitä Pablo ja'a judíos tiägøøyy yajwiingapxø'øwaannä. Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiøspä, je'e ch hajxy jaduhñ nyajwiingapxø'øwaannäp —nømä Pablo ja'a judíos ñämaayy.

⁶ Mänitä judíos hajxy jiootmaty. Mänit hajxy miänaañ cooc tyijy ja'a Pablo hänajty yhohñda'agy. Mänitä Pablo ja'a wyit wyiinxiyty. Jaduhñä hijxtahnd jeycy coo ja'a judíos wyiinmahñdyhajxy hänajty quia'a hoyyä. Mänitä Pablo miänaañ:

—Hamdsooyä pojpä hajxy jaduhñ mmøødä coo hajxy jaduhñ mga'a nähwa'adsa'añ. Paady hajxy jaduhñ mga'a nähwa'adsa'añ coo haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødä. Ca'a yhøøchä pojpä jaduhñ mmøød coo hajxy mga'a nähwa'adsa'añ. Cábøch mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øwaannäp —nømä Pablo ja'a judíos ñämaayy.

⁷ Mänitä Pablo chajtøjpädsøømy. Mänit jim ñøcxy maa ja'a craa Ticio Justo tiøjcän, jim tsajtøjnähmøjc. Wyiingudsähgøøbiä Ticio Justo ja'a Dios hänajty, hoy hänajty je'e quia'a jagä judíosä.

⁸ Jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhatty Crispo. Jue'e hänajty tiuumby tsajtøjwiindsøn. Mänitä Crispo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøjcy nägøxiä, møødä yhuuung møødä tio'oxy. Nämayyä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäbøjpä, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Corinto. Mänit hajxy hoy ñäbety.

⁹ Mänitä Pablo ja'a Jesucristo wyiinhiyty coods. Mänitä Jesucristo miänaañ:

—Ca'a pøn mdsähgø'øy. Høøch nmädia'agy tehngajnä yajwá'xác. Caj mhamónät.

¹⁰ Høøch miich ngüendähajpy. Caj miich pøn nej xtiuna'añ. Hix, nämäyhøchä jäya'ay ja'a ngapxy ja'a nmädia'agy hajxy yaa xmiäbøjcä maa hädaa cajptän —nømä Pablo ñämaayyä.

¹¹ Tu'jomøjtä cupcä Pablo jim yhjity Corinto. Jue'e ja'a Pablo hänajty jaduhñ ñä'ägädä tuunghajpy, ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xyiibä.

¹² Pero coo ja'a craa Galiön jim tiägøøyy tuumbä gobernador maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Acaya, mänitä judíos ja'a Pablo hajxy tiägøøyy mädsibøøbiä. Mänit hajxy jim yajwäncxy hagujc maa ja'a Galiön hänajty tiuñän.

¹³ Mänitä judíos ja'a Galiön hajxy ñämaayy:

—Jue'e hädaa craa jiatcø'øy, jioøcapxøøby hädaa craa ja'a cu'ug coo højts nguhdujt hajxy xquia'a yajtúunät neby højtsä Dios nwiingudsähgø'øyän. Wiingwiinmahñdy jaduhñ yajnähixøøby coo højtsä Dios wiing nwiingudsähgø'øwät —nømä Pablo ñähwaambejtä.

¹⁴ Coo ja'a Pablo hänajty yhadsowa'añ, mänitä Galiön yaghadsowøøyy:

—Coo hädaa craa häxøpy tøø quädieey, mänitøch mijtsä nmädia'agy häxøpy nmädowaanä.

¹⁵ Pero ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy jaduhñ myajtsibøøby. Ja'a mhamdsoo mädia'agy hajxy jaduhñ myajcapxiøøby pøn jaduhñ xøhajt ja'a Mesías. Hamdsoo mijts myajtödiägø'øwät. Cábøch jaduhmbä nmädowa'añ —nømä judiøshajxy yhojjä.

¹⁶ Mänitä Galiön ja'a judíos yhøxquejxy maa ja'a hagujtøjcän.

¹⁷ Jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhatty Sóstenes. Copc-hajp hänajty je'e maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Mänitä cu'ugä Sóstenes hajxy miajch. Mänit hajxy jim yajnøcxy hagujc. Mänit hajxy jim quioxho'ocy. Pero cabä Galiön jaduhñ miøjpädaacy.

¹⁸ Y ja'a Pablo, maxiøø je'e jim jiaag hijty Corinto. Mänitå Pablo ja'a mäbøjpådøjc ñåmaayy coo hänajty jim choonaannå. Jim hänajty ñøcxa'añ Siria barcojooty näguipxy møødå Priscila møødå Aquila. Cahnå hajxy hänajty jim biarcotågø'øy Cencrea, mänitå Pablo cuhdøø'x yajcuhme'xy. Paady jaduhñ yajcuhme'xy coo ja'a Dios hänajty cøxiå wiinå tøø miåyujwa'añ. Mänitå Pablohajty tiu'ubøjnå barcojooty.

¹⁹ Mänitå hajxy mejyhawiimb ñajxy. Mänitå hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiån Efeso. Jimå Pablohajxy ñibiuhyohdiütånå møødå Priscila møødå Aquila. Mänitå Pablo jim ñøcxy nidiuñ maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiån. Mänitå Pablo ja'a judíos tiågøøyy møødmådiaacpä.

²⁰ Mänitå judiøshajxy jia mänaañ coo ja'a Pablo jim jejcy yhidåt. Pero cabå Pablo jaduhñ miånaañ.

²¹ Mänitå miånaañ: "Nøcååmbøch cham Jerusalén xøøhajpå. Pero coo ja'a Dios jaduhñ miånå'anåt, mänitøch yaa nmiindågåtsåt maa mijtsån."

Coo ja'a Pablo jaduhñ quiaxpådøøyy, mänitå jadåhooc biarcotågøøguimbå. Mänitå jim chohñ Efeso.

²² Mänitå jim ñøcxy barcojooty maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiån Cesarea. Coo jim miejch, mänitå biarcopådsøømy. Mänitå ñøcxy Jerusalén. Coo jim quioo'ty, mänitå mäbøjpådøjc-hajxy hoy quiiuhxyii. Mänitå Pablo jim ñøcxy Antioquia.

²³ Maxiøø jim yhijty. Mänitå jim tiu'ubøjcumbå. Mänitå jim ñøcxy maa ja'a naax hänajty xiøhatiån Galacia møød jim Frigia. Majatiå Pablo hänajty wiådity, jimå mäbøjpådøjc-hajxy hänajty quiaxpmøcøpyii nebiå Diosmädia'agy hajxy jaduhñ hoy yajnøcååt.

²⁴ Mänitå judios jim tu'ug miejch Efeso. Apolos hänajty xiøhaty. Jue'e hänajty choon Alejandria maa ja'a naax hänajty xiøhatiån Egipto. Jøjwidsø'ø hänajty quiapxy miådia'agy. Ca'xiå Diosmädia'agy hänajty jiaañch tehñ jiaty.

²⁵ Tøø ja'a Diostu'u hänajty jaduhñ hoy yhabøcy. Hamuumdu'joot hänajty yajñåhixø'øy ja'a Jesucøøxpå, neby hänajty tøø jiaty tøø yhabetiån. Najuøøbiå Apolos hänajty jaduhñ coo ja'a Juan hänajty tøø miåyajnåbety. Pero cahnå Apolos hänajty miådoyhatyñå coo ja'a mäbøjpådøjc-hajxy hänajty ñåbejnå ja'a Jesucristocøøxpå.

²⁶ Mänitå Apolos jim ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiån. Mänitå Apolos ja'a Diosmädia'agy tiågøøyy yajwiingapx yajwiinmädiaagøøbiå. Møcjoot hänajty mïøød. Jimå Priscilahajxy hänajty yhamådoowhity tsajtøgooty møødå Aquila. Coo ja'a Apolos jaduhñ miådiaacpådøøyy, mänitå Priscila ja'a Apolos hajxy hawiing wioonøcxy. Mänitå Apolos hajxy ca'xy yajmøødmådiaacy nebiå Apolos ja'a Diosmädia'agy jaduhñ maas hoy yajnøcååt.

²⁷ Mänitå Apolos miånaañ coo hänajty jim ñøcxa'añ Acaya. Mänitå mäbøjpådøjc-hajxy jaduhñ piamánaañ coo ja'a Apolos jim ñøcååt. Mänitå mäbøjpådøjc nocy hajxy yhädiuñ coo ja'a Apolos jim piuhbedøøjåt Acaya. Ja'a mäbøjpådøjc-hajxy hänajty jim hijpå Acaya, je'edså Apolos hajxy puhbådåp. Mänitå Apolos jim chohñ Efeso. Mänitå jim ñøcxy Acaya. Coo jim miejch, mänitå mäbøjpådøjcå Apolos hajxy piuhbejty nägø'ø nådecypiå. Paady hajxy hänajty tøø miåbøcy ja'a Jesucristocøøxpå, je'eguiøøxpå coo ja'a Dios hojioot jiaañch tehñ miøødå.

²⁸ Majatiå Apolos ja'a judíos ja'a Diosmädia'agy hänajty miøødyajcapxiø'øy cu'ughagujc, cabå judiøshajxy hänajty yajmäjåda'agyii. Jaduhñå Apolos yajñåhixø'øy coogå Jesús hänajty je'e Miesiaså, ja'a Dios hänajty jecy tøø yajñåhdjjiåbå coo hänajty yaa quixexa'añ hädaa yaabå naaxwiin. Jaduhñå Apolos hänajty yajñåhixøøbiå coo jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian coo ja'a Dios jaduhñ jecy tøø miånå'añ coogå Mesias hänajty yaa quixexa'añ.

19

¹ Jimå Apolos hänajty yhytyñå Corinto, mänitå Pablo jim chohñ Antioquia. Mänitå jim ñaxøøyy tunjoot. Mänitå jim miejch Efeso. Jimå Pablo ja'a mäbøjpådøjc may piaaty.

² Mänitå Pablo miånaañ:

—Månaa mijtså Diosmädia'agy mmåbøquiån, nej, mänitiå ja'a Dioshespíritu hajxy xquiorazóngtågøøyyå —nømä mäbøjpådøjc-hajxy miåyajtøøwå.

Mänitå hajxy yhadsooyy:

—Tii jaduhñ mnånøømy ja'a Dioshespíritu. Cahnå højts jaduhñ nmådoyhatyñå.

³ Mänitå Pablo miånåangumbå:

—Månaa mijts mnåbetiån, pønå quiiuhdujt hajxy myajtuunå.

Mänitå hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Juan quiiuhdujt højts nyajtuunå.

⁴ Mänitå Pablo jiaac mänåangumbå:

—Jue'e ja'a Juan hänajty yajñåbejpy, pønjatiå yhaxøøgwiinmahñdy hänajty tøø ñajtshixø'øy. Jaduhñå Juan hänajty yajñåhixøøbiå coo ja'a Jesús ja'a miådia'agy miåbøjcååt, ja'a hänajty jaac medsaåmbå —nømä Pablo ja'a mäbøjpådøjc ñåmaayy.

⁵ Coo hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy hoy ñäbety ja'a Jesucristocõxpä.

⁶ Mänitã Pablo ja'a mäbõjpädõjc tiägõõyy cõõguhxjpä hanidiuhmjaty. Mänitã Diosh-espõritu hajxy ñähgädaacã. Mänit hajxy tiägõõyy capxpä wiinghayuuc-haamby. Mänitã Dios ja'a miädia'agy hajxy tiägõõyyã najtscapxõõyyäbã.

⁷ Nämajmetscã mäbõjpädõjc-hajxy hänajty.

⁸⁻⁹ Mänitã Pablo tiägõõyy nõcxpã maa ja'a judíos chajtõjc-hajxiän jim Efeso. Sábadohaam hänajty ñõcxy. Mänitã Pablo ja'a judíos ja'a Diosmiädia'agy tiägõõyy yajwiingapx yajwiinmiädiaagõõbiã nebiatiã Dios yhane'emiän. Mõcjootã Pablo miõõdhajt. Jia wi'i yajmãbõgaambiã Pablo ja'a judíos hänajty. Jia mäbõjc hajxy jaduhñ näje'e. Pero cab hajxy nägõxiã miãbõjcy. Ja'a hajxy hänajty ca'a mäbõjppã, mänit hajxy haxõõgjaty ñã'ägã mänaañã jäya'ayhagujc. Haxõõgã Diostu'u hajxy piädaacnã. Mänitã Pablo wyiinmaayy coo hänajty jim quia'a nõcxaannã maa ja'a judíos chajtõjc-hajxiän. Tägõõgpo'o hänajty tõõ yhabety coo ja'a Pablo jim tiägõõyy nõcxpã. Coo ja'a Pablo jim chohñ, mänitã Pablo ja'a mäbõjpädõjc jiaac mõõdnõcxy. Mänit hajxy tiägõõyy hamugõõbiã maa ja'a Tirano tiõjcän. Hamõj ja'a Tirano tiõjc hänajty. Jabom-jabomã Pablohajxy hänajty jim ñõcxy capxpã miädiaacpã.

¹⁰ Mejtsjomõjtã Pablo jim jiaac yajñähixõõyy. Nämayyã jäya'ayã Diosmiädia'agy hajxy jaduhñ jim miädooyy maa ja'a naax hänajty xiõhatiän Asia, wiinduhmyhagajpt, mõõdã judiõshajxy, mõõd hajxy hänajty ca'a judiõspã.

¹¹ Madiu'ujã Pablo pa'am jim yajnajxy ja'a Dios miãjaahaam. Hoy-yagjuõõñãjatiã Pablo jaduhñ tiuuf.

¹² Coo ja'a Pablo wyit hänajty ñãhdõõnãxã, hõxtã najxpã pia'amhajxy hänajty, hõxtã nähwãatsãp ja'a haxõõgpoj hajxy hänajty.

¹³ Jimã judiõshajxy hänajty näje'e wiädity. Jäya'ay hajxy hänajty yajñãhwaachp, ja'a hajxy hänajty haxõõgpoj mõõdpã. Coo ja'a judiõshajxy jaduhñ miädooyy cooc ja'a Pablo jäya'ay haxõõgpoj hänajty yajñãhwa'ach ja'a Jesús miãjaagõõxpã, mänit hajxy wyiinmaadiaacy coo ja'a Pablo hajxy hänajty jaduhñ piahixaambã. Mänitã haxõõgpoj hajxy tiägõõyy ñãmaabiã:

—Ja'a Jesús miãjaagõõxpã, ja'a Pablo naxy miädiaacypiã, jaduhñ miich nhane'emy coo miich jiiyby mjõwã'adsãt.

¹⁴⁻¹⁵ Jaduhñã Esceva yhuunghajxy hänajty jiatcõõbiã, ja'a hajxy hänajty näjuxtujpã. Teedy-wiindsõnã Esceva hänajty tiuumby maa ja'a judiõs chajtõjc-hajxiän. Mänitã jäya'ay hajxy tu'ug piaaty. Haxõõgpoj hänajty miõõd. Mänitã haxõõgpoj hajxy ñãmaayy:

—Ja'a Jesús miãjaagõõxpã miich nhane'emy coo miich jiiyby mjõwã'adsãt.

Mänitã haxõõgpoj yhadsooyy:

—Nhixyhõchã Jesús. Nnajuõõbiõch põñ je'e ja'a Pablo. Pero mijts, caj mijts nhixiã —jaduhñã Esceva yhuunghajxy yhadsoowã.

¹⁶ Mänit hajxy hoyhoy quioxho'cã. Ja'a craa jaduhñ jatcõõyy, ja'a haxõõgpoj hänajty mõõdpã. Hoyhoy hajxy jaduhñ chaaçhõõyy. Nähwa'ads hõxwa'ads hajxy jaduhñ piädaacã. Mänit hajxy jiiyby yhõxpãbooyyã maa craa tiõjcän.

¹⁷ Mänitã miädia'agy jim wiädijty Efeso nebiã Esceva yhuunghajxy jiajty yhabejty. Nägõxiã jäya'ayhajxy jaduhñ miädoyhajty, mõõdã judiõshajxy, mõõdã ca'a judiõshajxypã. Jaançh tehñ chãhgõõyy ja'a cu'ughajxy jaduhñ. Mänitã Jesús hajxy tiägõõyy wiingudsãhgõõbiã nägõõ nõdecypã, ja'a hajxy nWiindsõnhãjtãmbã.

¹⁸ Mänitã mäbõjpädõjc-hajxy nämay hoy ñãgapxy cu'ughagujc nebiaty hajxy hänajty haxõõg tõõ jiäya'ayhaty.

¹⁹ Ja'a jäya'ayhajxy hänajty tõõ tiüñãbã magiahaam, mänitã magianocy hajxy quioxy yajmejch. Mänit hajxy quioxy nõ'cy hijxwiinduuy. Jue'egã noquiãda'a hänajty tõõ choobaady juxychãgui'xmajcmil.

²⁰ Coo ja'a nõcy hajxy jaduhñ nõ'cy, jaduhñã hijxtahnd hajxy yejcy coo ja'a Diosmiädia'agy hajxy hänajty hoy tõõ miãbõcy. Tehngajnã ja'a Diosmiädia'agy hajxy jim jiaac yajwa'xy wiinduhmyhagajpt.

²¹ Mänitã Pablo wyiinmaadiaacy coo hänajty jim nõcxy wiädita'añ Macedonia mõõd jim Acaya. Coo hänajty jim tõõ quioxy wädity, mänit hänajty jim ñõcxa'añ Jerusalén. Mänit miãnaañ:

—Cooch hänajty tõõ nhoy Jerusalén, mänitõch jim nnõcxa'añ Roma.

²² Jimã Pablo jiamiõõd hänajty miõõdã nämetsc, ja'a Timoteo mõõdã Erasto. Mänit ja'a Pablo ja'a jiamiõõd jim quiejxõ'cy Macedonia. Haa ja'a Pablo, maxiõõ jim jiaag hijty Asia.

²³ Mänitã jäya'ayã tsip hajxy näje'e jim yajpãdõ'cy Efeso. Paady hajxy jaduhñ yajpãdõ'cy je'eguiõxpã coo ja'a Diosmiädia'agy hajxy hänajty quia'a tsooy.

²⁴ Jimã jäya'ay hänajty tu'ug xiõhaty Demetrio. Saandãtõjc-hahãdiuunñaxiã Demetrio hänajty yhädiuumbly poobhorohaam maa ja'a saandã hänajty yhiitiän, ja'a xõhãjã Artemisa. Mayyã Demetrio moonsã hänajty miõõdã. Jaançh tehñ quianarhajp hajxy hänajty jaduhñ coo ja'a saandãtõjc-hahãdiuunñaxiã hajxy hänajty tiogy.

²⁵ Mänitá Demetrio ja'a mioonsá miøødhamugøøyy nägøxiä møød pønjaty hánajty hawiing saandáhdiuumbä. Mänitá Demetrio miánaañ:

—Mägu'ughajpádøjc, coo hädaaduhmbä tuung hajxy ndúunäm, paady hajxy njaanč tehñ quianarhájtäm. Tøyhajt jaduhñ.

²⁶ Tøø hajxy mhixy, tøø hajxy mmädoy coo ja'a Pablo jii wiädity, coo jii quiapxy coo jii miädia'agy cooc tyijy højtsä nsaandä quia'a júquiäm. Tøø jäya'ayhajxy may miäböcy; ca'a yaayyá Efeso, pero cøxiä wiinduhmyhagajpt yaa Asianaaxooty.

²⁷ Coo jäya'ayhajxy maas may jiaac mäbögat, cab hajxy majiaty nganarhájtänät. Y cabä jäya'ayä nsaandähajxy xwyiingudsähgø'øwáañänä, ni ja'a saandätøjc maa yhi-tiän. Jiahdiägoyyaamby hajxy jaduhñän. Wiinduhmyhagajptä saandä Artemisa wyiingudsähgø'øyyii yaa Asianaaxooty møød jäguembäady.

²⁸ Coo ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jiootma'ty. Mänit hajxy tiägøøyy yaaxpá jojpä.

—¡Viva Artemisa, viva! Højtsä Artemisa yaa nsaandähájtäm yaa Efeso.

²⁹ Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy coo ja'a Demetrio mioonsähajxy hánajty jaduhñ wyl'i ya'axy wyl'i jioocy cajptooty, mänitá cu'ughajxy tiägøøyy haamhajpä. Jimä Pablo-hajxy hánajty wiädity cajptooty. Jue'e ja'a jiamiøødhajxy hánajty xiøhaty, Gayo møød Aristarco. Macedonia hajxy hánajty nämetsc chooñ. Mänitá Gayohajxy miajtsä møødá Aristarco. Ja'a cu'ughajxy jaduhñ mämajts. Mänitá Gayohajxy piawijtsä piajägüjcä maa ja'a hamugøødiaactän. Mänit hajxy jimñ ñäxø'øwøøyyä.

³⁰ Haa ja'a Pablo, coo jaduhñ miädoyhajty coo ja'a jiamiøød jaduhñ miäjtsäxä, mänit jiiiby jia wi'i tiägø'øwaañ jäya'ayhagujc. Ja'a jiamiøød hánajty jia wi'i ñähgapxtu'udaamby. Pero cabä mäböjpádøjcä Pablo hajxy jaduhñ quiejxy.

³¹ Jimä Pablo ja'a miägu'ughajpähajxy näje'e miøjhaty Asia. Mänitá Pablo nocy yajnägüejxä coo jiiiby quia'a tägø'øwät jäya'ayhagujc.

³² Jaanč tehñ yaaxp jaanč tehñ jiojpä cu'ughajxy hánajty jimñ maa hajxy hánajty tøø yhamugø'øyän. Wiingjaty hajxy hánajty ya'axy. Cab hajxy hánajty tu'cuहुdujt ya'axy. Ni quia'a najuø'oy hajxy hánajty tii hajxy hánajty jaduhñ tøø ñähhamugø'øy.

³³ Jimä judíos hánajty tu'ug xiøhaty Alejandro. Mänitá Alejandro jaduhñ piajahmä jäya'ayhagujc. Ja'a miägunaaxhajxy jaduhñ näje'e jatcøøyy. Mänitá Alejandro yhawáañäxä tiiguiøxpä yø'ø jäya'ayhajxy hánajty jaduhñ coo wyl'i yhaamhaty. Mänitá Alejandro ja'a judíos jia nähgapxtu'udaañ jäya'ayhagujc.

³⁴ Coo ja'a cu'ugä Alejandro hajxy jaduhñ yhøxcajpy coo hánajty je'e jiidíospä, mänit hajxy tiägøøguiumbä yaaxpá jojpä.

—¡Viva Artemisa, viva! Højtsä Artemisa yaa nsaandähájtäm yaa Efeso.

Mejtshora hajxy jaduhñ jiaac yaaxy jiaac jiojcy.

³⁵ Hobiä nejpiä ja'a secretario ja'a cu'ug yaghamoöñ. Mänit miánaañ:

—Mägu'ughajpádøjc, mijs yaa tsánaabiä Efeso, jéquiänä tsaä tu'ug quiahy tsajtwiing. Artemisa hajxy nyaxøhájtäm. Je'e hajxy yaa nwiingudsähgøøyyäm yaa Efeso. Tøø ja'a tiøjc hajxy jaduhñ nhädiunäm coo jaduhñ jiiiby yhidät jiiiby tiøgooty. Højtsä cuहुdujt jaduhñ nmøød'ájtäm coo højtsä Artemisa ngüeendähájtäm.

³⁶ Tøyhajt jaduhñ. Hopiønä jaduhñ miäna'añ. Hoorä, huuc tunä mayhajt hajxy. Huuc hamón hajxy. Hoy hajxy jaduhñ mhuuc tehñ tiaj mhuuc tehñ miáyät jayøjp tii hajxy mdunaamby.

³⁷ Hädaa mähdiojc hajxy tøø mmächäbä, cabä tii pojpä tii cädieey hajxy hädaa tøø tiuñ. Cabä Artemisa hajxy tøø miägapxtägoy, ni cab hajxy tii tøø mieech maa ja'a Artemisa tiøgootiän.

³⁸ Pø tøø hädaa mähdiojc-hajxy jaduhñ jiaanč cädieey nebiä Demetrio-hajxy ñäxø'øwø'øyän, weenä Demetrio-hajxy jimñ nøcxy ñäxø'øwø'øy maa ja'a hagujtøjcän. Jaduhñä cuहुdujt ñä'ägä miñ. Paadia cuduung yhuuc jimäbä.

³⁹ Pø jimä tsip wiingpä hajxy jaduhñ mjaac møødá, mänit hajxy mnägápxät coo junta hánajty jiaac jada'añii.

⁴⁰ Cab jaduhñ yhahixø'oy coo hajxy jaduhñ nwi'i yhaamhájtäm nä'a nägoobä, coo tsip hajxy jaduhñ nä'a nägoobä nyajpádø'cäm. Coo ja'a gobiernä Rómabä jaduhñ miädoyhädät neby hajxy jada'a tøø njatcøøyyäm, wehñdä häyaa xñäxø'øwøøyyämät. Neby hajxy häyaa nnä'a hadsoowämät.

⁴¹ Mänitá secretario quiapxpádøøñä. Mänit miánaañ coo ja'a jäya'ayhajxy wyiimbjñät.

20

¹ Coo ja'a jäya'ayhajxy hánajty tøø mioon tøø tiujnä, mänitá Pablo ja'a mäböjpádøjc miøjyaaxy. Mänitá Pablo miägapxy yhanehmy. Mänit miánaañ coo hánajty jimñ wyiimbidaañä, møød coo hánajty jimñ ñøcxañnä Macedonia.

² Coo jim miejch, mänit jim tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt. Majaty hänajty wiädity, jimä mäböjpädøjc hänajty miägäpaxy yhane'emy. Mänitä Pablo jim chøhngumbä Macedonia. Mänit jim ñøcxy Grecia.

³ Coo jim miejch, mänit jim yhiyty tägøøgpø'o. Coo hänajty jim choonångumbä, mänit hänajty jim ñøcxa'añ Siria barcojooty. Cahnä Pablo hänajty biarcotägø'øynä, mänit määdøyhajty coogä judiøshajxy hänajty tøø quiojyquiapxytiun coogä Pablo hajxy hänajty miadsa'añ, nägøoyyäsä Pablo jiihy tägø'øwät barcojooty. Mänitä Pablo wyiinmahñdyhajty coo hänajty quia'a tu'ubøgaannä barcojooty. Jaduhñ wyiinmahñdyhajnä coo jim ñøcxø'øwät Macedonia teci-yo'oyhaam.

⁴ Nämayyä Pablo miägu'ughajpähajxy jim miøødncøxy Asia, møødä Timoteo, møødä Sópater, ja'a hänajty jim tsohmä Berea, ja'a Pirro yhuung, møødä Gayo, ja'a hänajty jim tsohmä Derbe, møødä Aristarco, møødä Segundo, møødä Tiquico, møødä Tróximo. Tesalónica ja'a Aristarcohajxy hänajty choon møødä Segundo. Asia ja'a Tiquicohajxy hänajty choon møødä Tróximo.

⁵ Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Filipos møødä jiamioødhajxy, mänithøchä Pablo jim nbaattägajch, høøch Lucas. Høøch hädaa nocy jaduhñ nhädiuumby. Mänitä Pablo jiamioødhajxy jim ñøcxø'cy Troas. Jim højts hänajty xyhahixa'añ, høøch møødä Pablo.

⁶ Paady højts jim nmähmøoyy Filipos, coo ja'a judiøsa ja'a xiøøhajxy jiada'añii mänaa ja'a judiøsa ja'a tsajcaagy hajxy quiayyän, ja'a ca'a levadura møødpä. Coo ja'a xøø jaduhñ miaaay, mänit højts jim nbarcotägøøyy. Mänit højts jim ndsohñä Filipos barcojooty. Mägøoxøø højts mejjiooty nyohy. Mänit højts jim nmejch Troas. Mänit højtsä Pablo ja'a jiamioødhajxy jim nbaattägajch, ja'a højts hänajty jim xyhahixpä. Jim højts njaac hijty juxtuxøø nägøxiä.

⁷ Coo näxøø jaduhñ yhabaaty, mänit højts nhamugøøyy, højts mäböjpädøjc. Mänit højtsä Santa Cena nyagajtä. Mänit højtsä Pablo xtiägøøyy yajnähiøøbiä. Jeycy jaduhñ miädiaacy j'eleguøxpä coo hänajty cujaboom tiu'ubøgaannä. Cuptsuhmdä hänajty tøø jiaty, jimnä ja'a Pablo hänajty miädia'agyñä.

⁸ Maa højts hänajty tøø nhamugø'øyän, nähbettøjtøgooty hänajty jaduhñ jim. Jiibiä jøøn hänajty may tiøy.

⁹ Jimä høxcujc-häna'c hänajty tu'ug yhäña'ay ventanahaguuy nähbettøjnähgøxp ja'a miädägøøgpisobä. Eutico ja'a craa hänajty xiøhaty. Jim Eutico ja'a Pablo hänajty yhamädoowhity. Tøø ja'a Pablo hänajty jeycy miädiaacnä. Mänitä Eutico jim miaaho'cy maa hänajty yhäña'ayän ventanahaguuy. Mänit jim quihgahnajxy. Ho'ogy hoy wyidsø'cänä.

¹⁰ Coo ja'a Pablo jaduhñ yhiyty, mänit jiihy yhädaacy naaxyp maa ja'a Eutico hänajty tøø quia'ayän. Mänitä Pablo ja'a Eutico miäneenø'cy. Mänit højtsä Pablo xñämaayy:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Jujcyñä hädaa craa jaduhñ.

¹¹⁻¹² Jujcy ja'a craa jiaanç yajnöcxä maa ja'a tiøjcän. Mänitä mäböjpädøjc-hajxy jiaanç tehñ xioondaacy. Mänitä Pablo jim ñøcxtägajch cøxp maa hänajty yajnähiø'øyän. Mänitä Pablo ja'a tsajcaagy yajwa'xy. Mänit højts ngaayy nhuucy nägøxiä. Mänitä Pablo jiaac tägøøyy yajnähiøøbiä. Jim højts jaduhñ ngujobøoyy. Mänitä Pablo miädiaacpädøøñä. Mänit jim chohñä Troas.

¹³⁻¹⁴ Tøø højtsä Pablo hänajty xñäma'ay cooc hänajty teci-yo'oyhaam ñøcxa'añ jim maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Aso. Pero højts, barcojooty højts jim nnøcxy, høøch Lucas møødä Pablo jiamioødhajxy. Coo højts jim nmejch Aso, mänitä Pablo jim tiägøøbiä barcojooty. Mänit højts jim ndu'ubøjcumbä Aso näguipxy møødä Pablo. Mänit højts jim nägøxiä nnøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Mitilene.

¹⁵ Coo højts jim ndsøhngumbä, mänit højts cujaboom nnaxøoyy jim mäðøyyä maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Quo. Mänit højts jim cujaboom nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Samos. Coo højts jim ndsøhngumbä, cujaboom højts jim nmèjtscumbä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Mileto.

¹⁶ Tøø ja'a Pablo hänajty wyiinmay coo hänajty jim quia'a näxø'øwångumbä Efeso. Hix, cabä Pablo hänajty jim jeycy wiädita'añ Asianaaxooty. Paady hänajty jim quia'a wädita'añ Asia coo hänajty jim ñøcxa'añ Jerusalén. Möbädajpä ja'a Pentecostésxøø hänajty jim jiaada'añii. Paadiä Pablo hänajty yhadø'øch, jaduhñä Pentecostés-xøø mäðøyyä piädat.

¹⁷ Jimnä højts hänajty nhityñä Mileto, mänitä Pablo capxy jim quiejxy Efeso coo ja'a tsajtøjwiindsønhajxy jim ñøcxät Mileto, ja'a hajxy hänajty jim tuumbä Efeso.

¹⁸ Coo hajxy jim miejch Mileto, mänit hajxy nñämaayyä:

—Mänäjøch jim nhitiän maa mijtsän jim Asianaaxooty, jaanç tehñ yhöyhøch jim nduun mäduñtiøch jim nhity. Mnajuøøby hajxy jaduhñ cooçh jaduhñ nga'a høhñda'agy.

¹⁹ Jaanç tehñ yhöyhøchä Jesús ja'a tiuung hänajty nduunä, ja'a hajxy nWiindsøphäjtämbä. Mee'xxiéemhøch hänajty nduñ. Näxyhøch hänajty njootmayhaty

coochä nmägunaaxä Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänäjty quia'a maböogaanä. Mayhooc hajxy jaduhñ quiojyquiapxytiuuñ cooch hajxy hänäjty xjia wi'i yagho'oga'añ.

²⁰ Cöxyhøch mijts hänäjty nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy neby hajxy hoy mhídät. Homiänáajøch mijts hänäjty nyajnähixø'øy, møød jim jäya'ayhagujc, møød jim maa ja'a mdøjc-hajxiän.

²¹ Jadúhñhøch mijts hänäjty nmägapxy nhane'emy coo ja'a mhaxøøgcuhtujt hajxy jaduhñ mnajtshixø'øwät, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmábögät ja'a Jesúscøxpä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Nägøxiøch mijts hänäjty jaduhñ nmøødmädia'agy, møød mijts judíoshajxy, møød mijts cajpä judíospä.

²² Hoorä, tøøchä Dioshøpíritu xñäma'ay cooch jim nnøcxät Jerusalén. Pero cábøch nnajuø'øy nébyhøch jim njada'añ nhabeta'añ.

²³ Jagóoyøch jaduhñ nnajuø'øy cooch jim nyajtsuma'añ, coochä tsaachpä peenä jim nbaada'añ. Majátyhøch jaduhñ tøø nwädity, jadúhñhøchä Dioshøpíritu tøø xyhawaanä cooch jaduhñ njada'añ nhabeta'añ.

²⁴ Pero cábøch tii ndajty nmay. Cabä cueentä jaduhñ cooch nnä'a hó'ogät. Je'eyyähájtíøch nbøcjuøøby coochä nduung nyajmayaannä, ja'a Jesúshøch xmióoyyábä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Jadúhñhøch xtiuungmooyy coochä mädia'agy jaduhñ nyajwá'xät coo ja'a Dios højiøot jiaanøch tehñ miøødä.

²⁵ Tøøch mijts nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy coo ja'a Dios yhane'ema'añ ja'a miøcmäjaahaam. Hoorä, cábøch mijts mänaa xyhijxtägatsaanä. Tøyhajt jaduhñ.

²⁶ Coo mijtsä Diosmädia'agy mga'a mabögät nébyhøch tøø nja mädia'aguiän, ca'a yhøøchä pojpä jaduhñ nmøød.

²⁷ Hix, pedyijøch mijts tøø nyajmøødmädia'agy nebiatiä Dios tøø yhane'emiän.

²⁸ Mniyajcøpcø'øwøøjäp hajxy. Mgüeendähádäbä mabøjpadøjc hajxy nägøxiä. Ja'a Dioshøpíritu hajxy jaduhñ xpíadaac coo hajxy jaduhñ mgüeendähádät. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, paadiä Dios hajxy jaduhñ xyhuunghájtäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmábøjcäm.

²⁹ Cooch mijts jaduhñ nbuhwa'adsaanä, mäniä wiinghänä'c-hajxy yaa miedsa'añ maa mijtsän. Mäwiinhøhmbä hajxy jaduhñ miedsa'añ. Xjia wi'i jiojcapxø'øwaamb mijts jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtshixø'øwät. Jaduhñ mäwiinäts hajxy jiatcø'øwa'añ nebiä pahucä meeg hajxy chu'uchän. Tøyhajt jaduhñ.

³⁰ Høxtä mijtsä mjamiøød näje'e tiägø'øwaambä høhndaacpä. Näje'e ja'a mabøjpadøjc-hajxy jaduhñ yajtägoyyäänäbä nebiä høhndaacpähajxy tiägoyyaañ.

³¹ Naxy hajxy jaduhñ mdehñ ñiyajcøpcø'øwøøjät. Tägøøgomøjthøch mijts jaduhñ nmägapxy nhanehmy xøømdsuhñ. Jaanøch tehñ chaachpøjpojch hänäjty. Naxy hajxy jaduhñ mdehñ jahmiédsät.

³² Hoorä, mabøjpadøjc, mijtsä Dios nyajcø'øwaanøøby ween hajxy jaduhñ xcwieendähaty. Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a Dios højiøot jiaanøch tehñ miøødä. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuundujøot mmábögät, jaduhñä Dios hajxy xjiaac tehñ piuhbédät ja'a miäjaahaam. Møød hodiuum hajxy jaduhñ xpíädä'agät näguipxy møød pønjaty ja'a Dios yhuunghajpy.

³³ Cábøch pøñä wyitä xiädø'øñ tøø nhadsojca.

³⁴ Ja'a nhamdsoo cø'øháamhøch jaduhñ tøø nniyhixyii. Jadúhñhøchä nmägu'ughajpä tøø nbuhbejpä. Tøyhajt jaduhñ.

³⁵ Homiänáajøch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy coo hajxy mniguiidúunäxät, møød coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy jaduhñ mbuhbédät møødä häyooobäjäya'ay. Mjahmiédsäp hajxy jaduhñ coo ja'a Jesús jaduhñ jecy miänaañ: "Coo wiinghänä'c mbuhbédät, jaduhñds jootcujc mhídät. Pø mnä'a yajpuhbedaañb jaduhñ, cab jaduhñ jootcujc mhídät."

³⁶ Coo ja'a Pablo jaduhñ quiapxpädøøyy miädiaacpädøøyy, mäniä hajxy nägøxiä jyijcädaacy näguipxy møødä Pablo. Mäniä hajxy tiägøøyy Diospa'yaaxpä.

³⁷ Mäniä hajxy tiägøøyy jøøbiä xuu'tspä coo ja'a Pablo hajxy piuhwa'adsaanä. Mäniä Pablo hajxy miämjch miäneñ. Mäniä Pablo hajxy chu'xy.

³⁸ Jaanøch tehñ jiootmayhajp hajxy hänäjty je'eguiøxpä coo ja'a Pablo hänäjty tøø miäna'añ coo ja'a Pablo hajxy hänäjty quia'a hijxtägatsaanä. Mäniä Pablo hajxy hoy ñajtshixøøñä maa ja'a Pablo hänäjty biarcotägø'øwa'añ.

21

¹ Mäniä højtsä mabøjpadøjc nbuhwaatsnä. Mäniä højts nbarcotägøøyy. Mäniä højts jim ndsohñnä Mileto. Mäniä højts jim tu'uda'acuiä nnøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Cos. Cujaboom højts njaac nøcxy maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Rodas. Coo højts jim ndsøhngumbä, mäniä højts jim njaac nøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Pátara.

² Jim hõjtsä barco wiingpä hoy nbaady. Jim hånajty ñõcxa'añ maa ja'a naax hånajty xiõhatiän Fenicia. Mänit hõjts ndu'ubõjcumä wiingbarcojooty.

³ Mänit hõjtsä naax nnäheebõõy, ja'a hånajty xõhjäpä Chipre. Hahooyhaamby hõjts jim nwiinnajxy jäguemjuõõy. Jim hõjts hånajty nnõcxõ'õy maa ja'a naax hånajty xiõhatiän Siria. Coõ hõjts jim nmejch, mänit hõjts jim nbarcopädsõõmy maa ja'a cajpt hånajty xiõhatiän Tiro. Paadiä barco jim miedsõõy Tiro coõ tsõmy hajxy hånajty jim ñähsõõmdu'uda'añ.

⁴ Jim hõjtsä mäbõjpädõjc näje'e nbaaty. Mänit hõjts jim nhijty Tiro juxtujxõõ maa ja'a mäbõjpädõjc-hajxiän. Mänitä Pablo hajxy jia nämäaay coõ jim quia'a jaac nõcxät Jerusalén. Jaduhñäc hajxy hånajty tõõ ñajtsapxõ'õyii ja'a Dioshespíritäm. Pero cabä Pablo jaduhñ ñä'a mõjpädaacy.

⁵ Coõ juxtujxõõ yhabejty, mänit hõjts jim ndu'ubõjcumä. Mänit hõjtsä mäbõjpädõjc nägõxiä hoy xñajtsxixõ'õy cajtpa'a mõõdä yhuung mõõdä tio'oxy. Mänit hõjts jim nji-cädaacy pu'uwiiing. Mänit hõjts nDiospa'yaaxy.

⁶ Mänit hõjtsä mäbõjpädõjc xpuihuwaatsnä. Mänit hajxy wyiimbijnä maa ja'a tiõjc-hajxiän. Mänit hõjts ndägõõdiägajch barcojooty.

⁷ Mänit hõjts jim ndsõhngumbä Tiro. Mänit hõjts jim njaac nõcxy maa ja'a cajpt hånajty xiõhatiän Tolemaida. Coõ hõjts jim nmejch, mänit hõjtsä mäbõjpädõjc hoy nguhixy. Tu'tsuhñ hõjts jim nhijty maa ja'a mäbõjpädõjc-hajxiän.

⁸ Cujaboom hõjts jim ndu'ubõjcumä. Mänit hõjts jim nnõcxy maa ja'a cajpt hånajty xiõhatiän Cesarea. Coõ hõjts jim nmejch, mänit hõjts jim nnõcxõõy maa ja'a Felipe tiõjcän. Mänit hõjtsä Felipe xñämaay coõ hõjts jim nmejtstä'agät maa ja'a tiõjcän. Jue'e ja'a Felipe hånajty tiuunghajpy, ja'a Diosmädia'agy hånajty yajwa'xyp. Tõõ hånajty jaduhñ wyiinguexyii coõ ja'a mäbõjpädõjc piuhbédät. Näjxujtc hajxy hånajty jaduhñ wyiinguejxä coõ hajxy jaduhñ miäbuhbédät.

⁹ Mädaaxcä Felipe yhuung hånajty haagä cäxyii. Nämädaaxcä Diosmädia'agy hajxy hånajty ñajtsapxõ'õy.

¹⁰ Maxiõõ hõjts hånajty jim tõõ nhity maa ja'a Felipe tiõjcän, mänitä jäya'ay tu'ug miejch. Agabo hånajty xiõhaty. Jim hånajty choõñ Judea. Ñajtsapxõõbiä Diosmädia'agy hånajty je'ebä.

¹¹ Coõ ja'a Agabo jim miejch maa hõjts hånajty nmejtsta'aguian, mänitä Pablo ja'a wiõõn wiähjätäxä. Mänitä Agabo hamdsoõ ñiguiõ'õxojs ñidiecyiojtsä ja'a Pablo ja'a wiõõnhaam. Mänitä Agabo ja'a Pablo ñämaayy:

—Jaduhñhõchä Dioshespíritu tõõ xñäma'ay coõch miich nnaajtsapxõõyät. Jaduhñäc miichä judíos xquiõ'õxots xtiiecyiõdsämbä jim Jerusalén nébyhõch cham tõõ nhamayyän. Mänitäc miich xyajõ'õdägõ'õwa'añ ja'a soldadohajxy Rómabä.

¹² Coõ hõjts jaduhñ nmädooyy, mõõdä mäbõjpädõjc-hajxy, mänit hõjtsä Pablo nja nämäaay coõ jim quia'a nõcxät Jerusalén.

¹³ Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Tii hajxy coõ mjõ'õy coõ mxuuch. Tiih hajxy coõ xyagjootmayhaty. Cabä cuentä jaduhñ coõchä häna'c jaduhñ jim xquiõ'õxots xtiiecyiõdsät Jerusalén. Cabä cuentä jaduhñ coõch häna'c jim xyaghõ'õgät ja'a Jesúsõxpä, ja'a hajxy nWiindsõnhjätämbä —nõmä Pablo miänaañ.

¹⁴ Coõ hõjts jaduhñ nhijxy coõ ja'a Pablo hånajty quia'a mäbõga'añ, mänit hõjts nmänaañnä:

—Ween jaduhñ jiadyii nebiä Dios tõõ miäna'añän.

Mänit hõjts nhamoõñnä.

¹⁵ Mänit hõjts nhadsõõmbõjcy, hõõch mõõdä Pablo. Mänit hõjts jim nnõcxy Jerusalén.

¹⁶ Näje'e hõjtsä mäbõjpädõjc jim xpianõcxy, ja'a hajxy hånajty jim tsohmä Cesarea. Coõ hõjts jim nmejch Jerusalén, mänit hõjts hoy xñajtswoõ'õy maa ja'a Mnasón ja'a tiõjcän. Jimä Mnasón hånajty jecy tõõ choñda'agy Chipre. Tõõ hånajty jiegõ'õy coõ ja'a Mnasón ja'a Diosmädia'agy hånajty tõõ miäbõcy. Jim hõjts nmejtstaacy maa ja'a Mnasón ja'a tiõjcän.

¹⁷ Coõ hõjts jim nmejch maa ja'a mäbõjpädõjc-hajxiän, mänit hõjts xquiõñdymooyy xoondäacäp.

¹⁸ Cujaboom hõjtsä Pablo jim xmiõdhajty maa ja'a tsajtõjcän. Jimä Santiago hånajty mõõdä tsajtõwiindsõnhajxy nägõxiä.

¹⁹ Mänitä Santiagohajxy miõõdnijapoo'xä ja'a Pablo. Mänitä Pablo tiägõõy mädiaacpä nebiatiä Diosmädia'agy hånajty tõõ yajwa'xiän maa ja'a cajpa judioshajxiän, cooc jaduhñ quiapxy miädiaacy ja'a Dios miäjaahaam.

²⁰ Coõ ja'a Santiagohajxy jaduhñ miädooyy, mänitä Dios hajxy wyiingudsähgõõy. Mänitä Pablo hajxy ñämaayy:

—Mägu'ughajpä Pablo, mnajuõõby miich jaduhñ coõ ja'a judíos ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy nämay tõõ miäbõjcä. Jaduhñ hajxy nägõxiä miäna'añ coõ ja'a cuhduj hajxy tsipcõxp ngudiünämät, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä.

²¹ Tøø hajxy jaduhñ miädoyhaty cooc tyijy miichä judíos wiingcuhtujt tøø myajñähixø'øy, ja'a hajxy jäguembaady hadsänaabiä. Jadúhñac tyijy tøø myajñähixø'øy coo cuhtujt hajxy ñajtshixø'owät, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. Jadúhñac tyijy tøø myajñähixø'öbiä coo højts ja'a nguhtujt nga'a cudiüünänät, højts judíos, møød coo højts nhuung nga'a circunci-darhätänät.

²² Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädoyhädät coo miich yaa tøø mgoody Jerusalén, mänitä tøyhajt hajxy choga'añ pø tøyhajt jaduhñ coo miichä judíos jaduhñ tøø mjaanñ yajñähixø'øy, ja'a hajxy jäguembaady hadsänaabiä.

²³ Tøø højts ja'a wiinmahñdy tu'ug nbaady nej miich myajniyhoyø'owøøjät. Jii højtsä nmägu'ughajpä nämädaaxcä. Tøø xøø hajxy yhagapxtucy coo meeg hajxy hänäjty yoxa'añ nebiä Moisés jecy yhanehmian coo hajxy jaduhñ nguhtujthätämät.

²⁴ Mmødhädäp miich yø'ø häna'c yø'ø nämädaaxpä. Jaduhñ miich mnämäjuyø'owät coo meeg hajxy hänäjty yoxa'añ. Jaanä jaduhñ miichä meeg tu'ug myöjxpät. Coo miich jaduhñ mnämäjuyø'owät, jaduhñ hajxy hoy yajcuhméxät. Coo miich jaduhñ nguhtujthädät, jaduhñ miichä cu'ug xyhixät coo miichä cuhtujt jaduhñ mgudiuumbä, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. Jaduhñä cu'ugä tøyhajt hajxy miøødhada'añ coo miich wiingcuhtujt tøyhajt mga'a yajñähixø'øy.

²⁵ Pero ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiöspä, ja'a hajxy mäbøjpä, tøø højtsä nocy nyajñäyaayø'øy. Jaduhñ højts tøø nmägapxy tøø nhane'emy coo hajxy quia'a tsü'udsät mädyiibä häna'c tøø yoxy quepychechwiinduum, møød coo hajxy quia'a tsü'tspät ja'a tøø quia'a nø'xié'e'xiäbä, møød coo wiingto'oxiöjc hajxy quia'a møødmä'awät —nømä Pablo ñämaayä.

²⁶ Mänitä Pablo ja'a häna'c miødhajty ja'a nämädaaxpä. Mänit hajxy cujaboom hoy quidiuñ nebiä judíos quihuhtujthajxy hänäjty myiñän. Mänit hajxy tiøjtägøøyy tsajtøgooty. Mänit hajxy ñägapxy cooc juxtujxøø hänäjty quia'a habetyñä neby hajxy hänäjty tøø yhagapxtuquian coo meeg hajxy hänäjty yoxa'añ.

²⁷⁻³⁰ Ja weenjaty hänäjty quia'a habety ja'a juxtujxøøbä. Mänitä jäya'ayhajxy näje'e tiägøøyy tsajtøgooty. Jim hajxy hänäjty choon Asia. Coo ja'a Pablo hajxy jiihy yhihxy tsajtøgooty, mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä cooc ja'a Pablo hänäjty jiihy wiädity:

—Judioštöjc, højts puhbéjtäc. Kiids yø'ø craa Pablo wiädity. Yø'ødsä wiingcuhtujt homia-jaty nocy yajwiinhixø'øy. Jaduhñ yø'ø craa ja'a cu'ug jiojcapxø'øy coo højtsä nguhtujt hajxy xquia'a cudiüünämät, nebiä Moisés jecy jia hanéhmian. Jaduhñ yø'ø craa yajwiinhixø'öbiä cooc tyijy hädaa tsajtöjc jaduhñ quia'a tsoobaady. Maas hanaxiä haxøøg tøø jiatcø'øy coo jäya'ay yaa tøø miøødtägø'øy tsajtøgooty, ja'a hajxy ca'a judiöspä. Hix, cabä cuhtujt jaduhñ ñä'ägä miñ coo hajxy yaa tiägø'owät tsajtøgooty, pønajty ca'a judíos.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, je'eguiøxpä coo ja'a Pablo hänäjty tøø yhixyii cajptooty coo ja'a Tróximo hänäjty miøødä. Jaduhñä Asiabäjäya'ayhajxy hänäjty miäna'añ cooc tyijy ja'a Pablo ja'a Tróximo hänäjty tøø miøødtägøøyy tsajtøgooty. Efeso ja'a Tróximo hänäjty choon. Ca'a jiidiosä hänäjty je'e. Hoorä, coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädoomy cooc ja'a Pablo hänäjty jiihy wiädity tsajtøgooty, mänit hajxy tiägøøyy haamhajpä. Mänitä Pablo hajxy miajch. Mänit hajxy piawijch piäjäduty jim tsajtøghaguuy. Mänitä tsajtöjc hajxy yhagøøyy.

³¹ Jimä cu'ugä Pablo hajxy hänäjty ñä'ägä yagho'ogaanä, mänitä soldado-wiindsønä mädia'agy ñämejtsä coogä cu'ughajxy hänäjty jim wyi'i yhaamhaty Jerusalén. Roma ja'a soldadohajxy hänäjty choon.

³² Tuunä ja'a soldado-wiindsøn jaduhñ ñä'ä mädooyy, mänitä soldadohajxy yhamugøøyy. Mänit hajxy päyø'øguiä yhädaacy maa ja'a cu'ughajxy hänäjty yhaamhatiän. Coo ja'a cu'ugä soldado hajxy jaduhñ jiojcuheebøøyy coo ja'a soldadohajxy hänäjty miänacy maa ja'a Pablo hänäjty wiobho'ogyiian, mänitä Pablo yhøxmajtsä.

³³ Coo ja'a soldado-wiindsøn jiihy quidaacy, mänitä Pablo chuümä. Hamejtsadena quio'øxojs tiecyxiojtsä. Mänitä soldado-wiindsønä cu'ug miäyajtøøyy pønä Pablo, møød tii hänäjty coo tøø wiobho'ogyii.

³⁴ Mänitä jäya'ayhajxy may yhadsooyy haagä wiingjaty. Cab hajxy hänäjty tiu'ugmädia'aguiä. Coo ja'a cu'ughajxy hänäjty jaduhñ wyi'i ya'axy, cabä soldado-wiindsønä tøyhajt hänäjty hoy piaada'añ. Mänit miänaañ coo ja'a Pablo jim yajnoxcøøjät maa ja'a cuartelän.

³⁵ Coo ja'a soldado ja'a Pablo hajxy jim miøødcooty maa ja'a escalera jaduhñ choñda'aguiän, mänitä Pablo hajxy quioyø'cy. Paady hajxy jaduhñ quioyø'cy coo ja'a cu'ugä Pablo hajxy hänäjty jia wi'i yagho'oga'añ.

³⁶ Høxhaamä cu'ugä soldado hajxy hänäjty pianøcxy yäaxäp coo ja'a Pablo yagho'ogøøjät.

³⁷ Jimä soldado ja'a Pablo hajxy hänäjty miøødtägø'owa'añ cuarteltøgooty, mänitä Pablo ja'a soldado-wiindsøn ñämaayy:

—Huuc miñ, nhuuc møødmädiä'agyhøch miich paquiä.

Hagriegohaamä Pablo jaduhñ miänaañ. Mänitä soldado-wiindsøn yhadsooyy:

—Mjájpytiämä hagriegio jaduhnä.

³⁸ Cájttäm miich jim mdsöön Egipto-naaxootiä. Tøø jegø'øy coo häna'c tsip jim tøø yajpädø'øgy Egipto. Nämädaaxmilä jiamioød hánajty, haagä cahwiindøyhäna'c. Mänit hajxy piäyø'cy. Mänit hajxy jim ñcxøøyy pactuum maa pøn quia'a tsäna'ayän.

³⁹ Mänitä Pablo miänångumbä:

—Cábøch jim ndsoön Egipto. Judíojäyá'ayhøch høøch. Jimhøch ndsoön maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Tarso jim Cilicianaxooty. Møjjuøøbyhøch ngajpt. Huuc tunä mayhajt, nhuuc cøxy møødmädiá'agyhøch yø'ø cu'ug.

⁴⁰ Mänitä soldado-wiindsønä Pablo cuhdujt miooy coo quiápxät. Mänitä Pablo piejty escaleracøp. Mänitä quiø'ø chajxajy. Mänitä cu'ughajxy cøjx yhamoñ. Mänit tiägøøyy xiicpä mädiacpä hebreohayuuc-haamby:

22

¹ —Mägu'ughajpädøjc, huuc hamädoowhit hajxy hoy; mijts nmøødmädiá'agaamby.

² Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädooy coo ja'a Pablo hánajty quiapxy miädiá'agy hebreo-hayuuc-haamby, tehngajnä hajxy hánajty hoy yhamädoowhity. Mänitä Pablo jiaac mädiacy:

³ —Judíojäyá'ayhøch høøch. Jimhøch nnaaxque'exä Tarso, jim Cilicianaxooty. Múutsnøch yaa ngoo'ty Jerusalén. Ja'a teedyhap Gamalielhøch yaa xyajcapxtaac. Jaanč tehñ yhøyhøch xyajnáhixøøyy ja'a jecyquihdujt. Jaanč tehñ yhøyhøchä Dioscuhdujt hijty nbaduñ hamuumdu'joot nej mijts jäda'ahaty mbaduñän.

⁴ Nyajtsaachpøjpiøchä jäya'ay hijty, ja'a Diosmädiá'agy hajxy mäbøjpä ja'a Jesúsøxpä, to'oxiojčä, ya'adiøjčä. Høxtä nyaghó'piøch hijty tähoocjaty. Pawíchhøch hijty pujxtøgooty nyajnøcxy cø'øxoch tycyioxh.

⁵ Ja'a teedywiindsøn yaa tuumbä Jerusalén, coo hajxy jaduhn mmäyajtówät pø tøyhájtøch jaduhn tøø njatcø'øy, xmió'owäbä tøyhajt hajxy jaduhn. Jaanä jaduhnä majtøjčä tøyhajt hajxy yéjpat coo hajxy jaduhn mmäyajtówät. Yø'øchä nocy hajxy tøø xyajmäguexy coo højts nmägunaax jim nmó'owät maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Damasco. Jimhøchä jäya'ay hánajty nøcxy nhøxta'awa'añ Damasco pønjatä Diosmädiá'agy mäbøjpä ja'a Jesúsøxpä. Je'ečh hánajty nøcxy nmadsa'añ. Yaach hánajty nyajmänaca'añ Jerusalén. Yaach hánajty miñ ndsaächtiuna'añ.

⁶ Jim tu'haamnøcxpä, ja weenjátyhøch hánajty jim nga'a coody Damasco, mänitä jøøn quihajcädaacy jaanč tehñ miøc, mäduhñtiøch hánajty nyo'oy. Cuyxiøøho'ogy hánajty jaduhn.

⁷ Túunøchä jøøn jaduhn nnä'a hijxy, mänitiøch jaduhn ngädaayy. Mänitøch nmädooy cooch häna'c hánajty xxiøøguya'axy: “Saulo, Saulo, tiich jaduhn coo xwy'i' miädsibø'øy.”

⁸ Mänitøch nmäyajtøøyy: “Wiindsøn, pøn miich.” Mänitøch xyhadsooyy: “Jesushøch høøch. Nazaréthøch hijty ndsoön. Høøch miich jaduhn xmiädsibøøby.”

⁹ Pønjátýhøch hánajty nmøødnøcxyp, yhiyx ja'a jøøn hajxy. Pero cab hajxy miädooy coochä Jesús jaduhn xmiägäpaxy.

¹⁰ Mänitøchä Jesús nmäyajtøøgumbä: “Wiindsøn, tiich jaduhn ndúnäp.” Mänitøch xyhadsøogumbä: “Tánaayyø'øg. Jaac nøcx jim Damasco. Coo miich jim mgóodät, mänit miich häna'c jim xyhawaanaañ tijaty miichä Dios jaduhn xyajtunaamby.”

¹¹ Hoorä, coochä jøøn nhijxy, wiinxóo'tshøch jaduhn. Cábøch hánajty hoy nhijxnä. Ja'a njamiøødhøch hajxy jim xjiaac witscoo't Damasco.

¹² Jimä jäya'ay hánajty tu'ug chäna'ay. Ananías hánajty xiøhaty. Jaanč tehñ yhooyä Ananías ja'a cuhdujt hánajty piaduñ nebiä Moisés jecy yhanehmiän. Jimä judiošhajxy hánajty näje'e chänaabiä Damasco. Jiaanč tehñ quiumaabiä judíos ja'a Ananías hajxy hánajty jaduhn.

¹³ Hoorä, cooch jim ngoo'ty Damasco, mänitøchä Ananías hoy xquihixy. Mänitøch xñämaayy: “Puhya'ay Saulo, hijxø'øg jadähøoc cham jaduhnajtä.” Tuunä ja'a Ananías jaduhn nñä'a mänaañ, mänitiøch jaduhn njaanč hijxø'cy.

¹⁴ Mänitøchä Ananías xñämäguiumbä: “Ja'a nhaphájtámhajxy ja'a ndeedyhájtámhajxy ja'a jecypia haampiä, ja'a Dios hajxy hijty wyiingudsähgøøby jegyhajty. Jaaya'ay miich jaduhn tøø xyajnáhdijy coo jaduhn mdúnät neby je'e jioot choquiän, møød coo ja'a Jesús mhamdsoo hixät coo mhamdsoo mädwät nebiaty je'e miädiá'agy.

¹⁵ Nøcxaamb miich mmädiá'aga'añ wiinduhmyhagajpt ja'a Jesúsøxpä, nebiaty tøø mhixy nebiaty tøø nmädooy.

¹⁶ Hoorä, tsógänämäts, nøcx näbejnä. Jaduhnä Jesús mmänuu'xtá'agät coo weenä mbojpä mgädieey xyajnáhwaats xyajcuhwäatsät”, nómhøchä Ananías xñämaayy.

¹⁷⁻¹⁸ Mänitøch yaa nwiimbijtagajch Jerusalén. Mänitøch nnøcxy tsajtøgooty Diospa'yaaxpä. Mänitøchä Jesús nwiinhijxy, ja'a hajxy nWiindsønähájtämbä. Mänitøchä

Jesús xñāmaayy: “Tsógānāmāts, mdsóonāp yaa. Caj miichā cu'ugā mmādia'agy yaa xmiābōgaanā cooh miich yaa xjia wi'i miādia'aga'añ.”

¹⁹ Mānītōch nhadsooyy: “Wiindsón, ñajuøbiā cu'ughajxy cooh hijty nwādity wiinduhmyhagajpt maa ja'a judíos chajtōjc-hajxiān, coohā jāya'ay hijty nyajncōxy pujxtōgooty pōnjatiā mmādia'agy xmiābōjcāp. Nāxyhōch hijty nyajwobyii.

²⁰ Y coo ja'a Esteban yagho'cā, jimhōch hānajty nbadsoonābā. Mōdhōch hānajty nbamānaambā coo yagho'ogōjāt. Ja'a hāna'cā Esteban hajxy yagho'cābā, hōōchā wyit ngūeendāhajtā. Paadiā Esteban jaduhñ yagho'cā je'eguiøxpā coo miichā mmādia'agy hānajty xyajwa'xā.”

²¹ Mānītōchā Jesús xñāmaaguimbā: “Cabā cueentā jaduhñ. Nōcñā. Jāguēmhōch miich nguexa'añ maa ja'a jāya'ayhajxy chāna'ayān, ja'a hajxy ca'a judíos.”

²² Māduhñjatiā Pablo hānajty miādia'agy, hamādoowhjtāxābā miādia'agy hānajty jaduhñ. Pero coo jaduhñ miānaañ cooc hānajty jāguem quixea'añii maa ja'a jāya'ayhajxy chāna'ayān, ja'a hajxy ca'a judíos, cabā cu'ugā Pablo ja'a miādia'agy hajxy hānajty yhamādoowhidānānā. Mānitā cu'ughajxy tiāgōyoy yaa xpā jojpā:

—Ween yø'ø craa yho'ogy. Yagho'og yø'ø craa hajxy.

²³ Tehñgajñā hajxy hānajty jaduhñ wyi'i ya'axy wyi'i jioocy. Yamā wyit hajxy hānajty wyi'i chajyemy. Yamā naaxoc hajxy hānajty wyi'i chajwōjy. Paady hajxy hānajty jaduhñ wyi'i jiatcō'oy coo ja'a Pablo hajxy hānajty jiaančh tehñ miādsiphaty.

²⁴ Mānitā soldado-wiindsón miānaañ coo ja'a Pablo jii byajtōjtāgō'owōjāt cuarteltōgooty. Mānit jāac mānaañ coo ja'a Pablo wiobho'ogōjāt, ween jaduhñ quioxy nāgapxy tiiguiøxpā cu'ugā Pablo hajxy hānajty coo tōø wyi'i ñāya'axy.

²⁵ Mānitā soldado ja'a Pablo hajxy quio'øxoch. Wiobho'ogaambiā Pablo hajxy hānajty. Mānitā Pablo ja'a capitán miāgapxy, ja'a hānajty jim tanaabiā wiinduum:

—Caj mijts cuhdujt mmōōdā cooh mijts xwiōbāt nā'a nāgoobā. Cab hajxy mnajuø'oy pō tōōch ngādieey. Hōōch, jaduhñhōchā cuhdujt nmōōdā nebiā Rómabā jāya'ayhajxy miōōdān —nomā Pablo ja'a capitán ñāmaayy.

²⁶ Coo ja'a capitán jaduhñ miādooyy, mānitā wyiindsón ñāmaayy:

—Ca'a hajxy jaduhñ mwopy. Jaduhñac yø'ø craa cuhdujt miōōdā nebiā Rómabā jāya'ayhajxy miōōdān.

²⁷ Mānitā soldado-wiindsōñā Pablo hoy miāyajtōy:

—Nej, tōyhajt jaduhñ coo miichā cuhdujt jaduhñ mmōōdā nebiā Rómabā jāya'ayhajxy miōōdānā.

Mānitā Pablo yhadsooyy:

—Tōyhajt jaduhñ.

²⁸ Mānitā soldado-wiindsón miānaañ:

—Jaduhñhōchā cuhdujt nmōōdābā nebiā Rómabā jāya'ayhajxy miōōdān. Pero jaančh tehñ chōwhōch jaduhñ tōø xyhabādsōmā coohā cuhdujt jaduhñ tōø njuy.

Mānitā Pablo miānaañ:

—Cooch jim nnaaxque'exā Tarso, pāadyhōchā cuhdujt jaduhñ nmōōdā nebiā Rómabā jāya'ayhajxy miōōdān.

²⁹ Ja'a soldadohajxy hānajty māwobaambā, coo hajxy jaduhñ miādooyy coogā Pablo cuhdujt hānajty jaduhñ miōōdā nebiā Rómabā jāya'ayhajxy hānajty miōōdān, mānitā Pablo hajxy piuhwaach. Y ja'a soldado-wiindsón, coo je'e jaduhñ miādooyy, tsāhgōyoy je'eduhñ je'eguiøxpā coo ja'a Pablo hānajty tōø quio'øxochii tōø tiecyxiochii.

³⁰ Cujaboomā soldado-wiindsón jaduhñ miānaañ coo ja'a Pablo quio'øguejōjāt. Mānit miānaañ coo ja'a teedywiindsōñhajxy yhamugō'owāt mōōdā majtōjc-hajxy. Mānitā Pablo jim yajncōxā maa ja'a teedywiindsōñhajxy hānajty tōø yhamugō'oyān. Mānitā Pablo jim yajtānaaguiaādaac cu'ugwiinduum. Miādoowaambiā soldado-wiindsón hānajty jaduhñ tiiguiøxpā judíos ja'a Pablo hajxy hānajty coo tōø ñāxō'owō'oy.

23

¹ Mānitā teedywiindsōñhajxy wyiinee'ppejtā ja'a Pāblām. Mānitā Pablo miānaañ:

—Māgu'ughajpādōjc, Diōshōch jaduhñ xyhijxp cooh homiānaajā nhojiāya'ayhaty.

² Coo ja'a Pablo jaduhñ miānaañ, mānitā hāna'c-hajxy ñāmaayyā coo ja'a Pablo hajxy yhapo'xō'ogāt, ja'a hāna'c-hajxy hānajty jim tanaabiā Pablo wyiinduum. Ja'a Ananías jaduhñ mānaañ coo hajxy jaduhñ jiatcō'owāt. Mōjhajpā Ananías hānajty jim maa ja'a teedywiindsōñhajxiān.

³ Mānitā Pablo ja'a Ananías ñāmaayy:

—Dios miich jaduhñ xyajcumādoowaamb. Caj miich hoy mduñ. Jaduhñ miich mduungmōōdā cooh miich xyajtōyhajtyégāt hoy yajxōñ nebiā cuhdujt myiñān. Pero coo

miich jaduhñ tøø mmána'añ cooñ hána'c xquioxät, myajcähxø'py miich jaduhñ coo miichä cuhdujt hoy mga'a yajtuñ.

⁴ Ja'a hána'c-hajxy hánajty jim tanaabiä, mänitá Pablo hajxy ñämaayy:

—Tøø miich jaduhñ ngapxtägoy coo yø'ø møjteedywiindsøn jaduhñ tøø mwiingapxpety. Haa ca'a, Dios yø'øduhñ tøø yhuuc pädaacpä.

⁵ Mänitá Pablo yhadsooyy:

—Mägu'ughajpädøjc, huuc mee'x hajxy, cábøch hijty nnajuø'øy coo yø'ø jaduhñ tiuñ møjteedywiindsøn. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo hajxy nga'a nänómät haxøøg, pønjatíä tuuñg møød maa ja'a tsaan maa ja'a cu'ugän.

⁶ Mänitá Pablo jaduhñ yhiixy coo hána'c-hajxy hánajty mejtstu'u tøø yhamugø'øy, møødä saduceoshajxy, møødä fariseoshajxy. Mänitá Pablo møc quiapxy:

—Mägu'ughajpädøjc, høøch, jue'eèch høøch, fariseøshøch høøch. Haagä fariseos højts jaduhñ. Cooñ jaduhñ nmäbøcy coo ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jaduhñ jiuypiojtägatsa'añ, päadyhøchä hána'c jaduhñ tøø xñäxø'øwø'øy.

⁷ Coo ja'a Pablo jaduhñ miänaañ, mänitá fariseoshajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä møødä saduceoshajxy. Cabä miädia'agyhajxy hánajty ñibiadyii.

⁸ Hix, jaduhñä fariseoshajxy hánajty miäbøcy cooc ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jiuypiojtägatsa'añ. Jaduhñ hajxy hánajty miäbøjpä cooc ja'a Dios ja'a mioonsä jim møødä tsajpootyp, møød cooc ja'a nhaañmähäjtämhajxy quia'a hó'cäm. Pero cabä saduceoshajxy hánajty miäbøcy nebiä fariseoshajxy hánajty miäbøquiän.

⁹ Tehngajnä hajxy hánajty miäas nāmāyø'øy haamhajpā. Tehngajnä hajxy hánajty yhambøcy. Mänitá fariseoshajxy näje'e tiänaayyø'cy, ja'a hajxy hánajty yajñähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän. Mänit hajxy miänaañ:

—Yø'ø craa, cap tii pojpä cädiey møødä. Jimbädä Diosmoonsä tøø miägäpxyii, o hääñämä.

¹⁰ Maas hanaxiä hajxy hánajty yhambøcy. Tsähgøøbiä soldado-wiindsøn hánajty coo ja'a Pablo hánajty yagho'oga'añii. Mänitá soldado-wiindsønä soldado miøjyaaxy coo ja'a soldado ja'a Pablo hajxy jii by wyitstsoónät, møød coo hajxy jim yajñøcxät maa ja'a cuartelän.

¹¹ Mänitcoodsä Jesús jii by ñäguehxtø'xy maa ja'a Pablo wyiinduuman. Mänitá Jesús ja'a Pablo ñämaayy: “Ca'a mdsähgø'øy. Nébyhøch miich yaa tøø xmiädia'aguiän Jerusalén, jaanä jadúhñhøch miich jim nøcxy xmiädia'agäängumbä Roma.”

¹² Cujaboomä judiøshajxy näje'e hoy quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yagho'ogät. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Mäduhñtiä Pablo jiaac jugyhaty, cab hajxy nnä'ägä caayy nnä'ägä hüucämät.

¹³ Näjuxychägüi'xnaxy hajxy hánajty je'eduhñ, ja'a hajxy hánajty jaduhñ tøø quiojyquiapxyhätibä.

¹⁴ Mänit hajxy hoy ñägäpxy maa ja'a majtøjc-hajxiän:

—Tøø højts jaduhñ ngoyjyquiapxyhaty coo højtsä Pablo nyaghó'ogät. Høxtä mänit højts ngaya'añ nhu'uga'aññä.

¹⁵ Hoorä, mijts, nøcxä soldado-wiindsøn hajxy jaduhñ näma'aw coo weenä Pablo yaa yajmechiijts mijts mwiinduun. Jaduhñ hajxy mwiinhøønät coo tyijy ja'a Pablo hajxy mjaac tehñ miäyajtøwa'añ. Cahnä Pablo hánajty yaa quioody maa mijts mwiinduuman, jim højts nyaghó'ogät tu'haam —nømä teedywiindsøn hajxy ñämaayyä.

¹⁶ Mänitá Pablo chojmajc jaduhñ miädoyhajty coogä Pablo hánajty yagho'oga'añii. Mänitá Pablo hoy yhawääñäxä maa hánajty chumiän.

¹⁷ Mänitá Pablo ja'a capitán tu'ug miøjyaaxy. Mänit ñämaayy:

—Huuc tunä mayhajt, huuc woonøcx hädaa craa jim maa ja'a mwiindsønän. Jim jaduhñ miøødmädia'aga'añ.

¹⁸ Mänitá Pablo chojmajc wioonøcxäxä maa ja'a soldado-wiindsønän. Mänitá capitán ja'a soldado-wiindsøn ñämaayy:

—Ja'a Pábløch jaduhñ tøø xñäma'ay cooñ hädaa craa yaa nwoominät maa miichän. Miichäc jaduhñ xmiøødmädia'agaamb.

¹⁹ Mänitá Pablo chojmajc wingtuun wyitsnøcxäxä. Mänitá soldado-wiindsøn miänaañ:

—Tiich jaduhñ xhawääñäñäp —nømä Pablo chojmajc miäyajtøwäxä.

²⁰ Mänitá Pablo chojmajc yhadsooyy:

—Tøø ja'a judiøshajxy näje'e quiojyquiapxytiun cooc miich xñäma'awa'añ coo miichä Pablo jaboom ween mguexy maa ja'a teedywiindsønä wyiinduunhajxiän. Jadúhñäc miich xwyiinhøøna'añ cooc tyijy ja'a Pablo hajxy cøxiä wiinä jiaac tehñ miäyajtøwa'añ.

²¹ Caj miich jaduhñ nmäbøgät. Näjuxychägüi'xnaxiä jäya'ayhajxy jaduhñ tøø quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yagho'ogät tu'haamnøcxpä. Cábäc hajxy jaduhñ ñä'ägä caya'añ ñä'ägä hu'uga'añ. Høxtä coogä Pablo hajxy yagho'ogät, mänitác hajxy quiaaya'añ yhu'uga'aññä. Miichäc hajxy xyhuuc jaac hahixp cooc miich jaduhñ mmána'anät pø mgudiunaamby jaduhñ —nømä soldado-wiindsøn ñämaayyä.

²² Mänitá Pablo chojmajc ñamáayyáxá coo quia'a nágápxát wiingtuum waambaty hánajty jaduñ tōō miádia'agy. Mänitá soldado-wiindsōñ jaduñ miánaañ coo ja'a Pablo chojmajc wyiimbjñät.

²³⁻²⁴ Mänitá soldado-wiindsōñä capitán metsc miōjyaaxy. Mänit hajxy wyiinguejxá coo ja'a Pablo hajxy coods jim yajnōcxát Cesarea. Nämäyá soldadohajxy hánajty pianōcxa'añ. Námejtsmägo'x hajxy hánajty ñōcxa'añ teczy-yo'oyhaam; mōōd nädägōōghii'xcumajc hajxy hánajty ñōcxa'añ cuaañähgōōp; mōōd námejtsmägo'x hajxy hánajty ñōcxaambá cuhmdcap. Jaduñhä capitánhajxy ñamáayyábá coo ja'a Pablo cuaañähgōōp ñōcxát, mōōd coo hoy cwieendähadōōjät, jaduñ nejy quia'a jat quia'a habétät. Jaduñhä soldado-wiindsōñ yhanehmbá coo ja'a Pablo ja'a gobernador Félix yajcō'ōdägō'ōwōōjät.

²⁵ Mänitá soldado-wiindsōñä nocy yhädiuñ. Ja'a gobernador Félix hánajty yañguexaamby. Jaduñ soldado-wiindsōñ quiujahy:

²⁶ “Hōōch hádaa nocy nhädiuumbly, hōōch Claudio Lisias. Wiindsōñ Félix, miich jaduñ cham nyajpoo'xyp.

²⁷ Hádaa jáyá'ayhōch miich nyajnäguejxyp. Pablo jaduñ xiōhaty. Hāxōōy maaxtōjquía Pablo yaa miajtsá Jerusalén. Ja'a judiōshajxy jaduñ māmajts. Yagho'ogáañábá Pablo hánajty. Pero cooch jaduñ nmādoyhajty coo ja'a Pablo cuhdujt jaduñ miōōdá nebiá Rómabá jáyá'ayhajxy miōōdän, mänitōchä soldado ja'a Pablo hoy nmōōdyajnähwa'ačh.

²⁸ Je'ečh hánajty nmādoyaañby tiiguiōxpä Pablo hánajty coo tōō miächii, páadyhōch jiiiby nmōōdhädaacy maa ja'a judiōs ja'a junta hajxy hánajty yagjadyiijän.

²⁹ Mänitōch nmādooy coogä Pablo tii pojpä tii cádieey quia'a mōōdá. Je'eduhñ yajcumadsōōyyá coo ja'a judiōs ja'a quiuhdujthajxy wyiingjatiä. Páadyhōch jaduñ nga'a mänaañ coo ja'a Pablo yagho'ogōōjät, ni coo chumōōjät.

³⁰ Cooch jaduñ nmādoyhajty coo ja'a judiōshajxy hánajty näje'e tōō quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy hánajty yagho'oga'añ, mänitōch jaduñ nwiinmaayy cooch miich jaduñ nyajnäguéxät. Ja'a hāna'cä Pablo hajxy ja wi'i yagho'ogaamñ, tōōch nñama'ay coo ja'a Pablo jim nōcxy ñāxō'ōwō'ōyii miich mwiinduum.”

³¹ Mänitá soldadohajxy jiaančh cudiuñ nebiä wyiindsōñ hajxy hánajty tōō ñāma'ayiiijän. Mänitá Pablo hajxy jim coods yajnōcxy maa ja'a cajpt hánajty xiōhatiän Antipatris.

³² Cujaboomä soldadohajxy wyiimbjty, ja'a hajxy hánajty tōō ñōcxy teczy-yo'oyhaam. Ja'a hajxy hánajty cuaañähgōōpä, je'edsä Pablo hajxy jaac mōōdnōcxnä.

³³ Mänit hajxy jim quioo'ty Cesarea. Mänitá Pablo ja'a Félix hoy yajcō'ōdägō'ōyii mōōdá nocy, ja'a soldado-wiindsōñ hánajty tōō quiéxiábä.

³⁴ Mänitá Félix ja'a nocy quiapxy. Mänitá Félix ja'a Pablo miäyajtōōy maa je'e chooñ. Mänitá Pablo yhadsooy coo hánajty jim chooñ Cilicianaxooty.

³⁵ Coo ja'a Félix jaduñ miādooy, mänitá Pablo ñāmaay:

—Weenä jáyá'ayhajxy yhuuc mech, ja'a miich hajxy jaduñ xñāxō'ōwō'ōwaambá, mänitōchä tōyhajt nmādowa'añ ja'a miichcōxpä.

Mänitá Félix ja'a soldado ñāmaay coo ja'a Pablo piäda'agōōjät mōjtgooty, ja'a hánajty xōhjäpä Palacio de Herodes. Jaanä jaduñhä Félix miánaambá coo ja'a Pablo hoy cwieendähadōōjät.

24

¹ Cumägooxxōō ja'a Ananías hajxy jim quioo'ty Cesarea. Mōjteedywiindsōñä Ananías hánajty tiuumby jim Jerusalén. Näguixpiä majtōjc-hajxy näje'e piagoo'pä mōōdá licenciadä tu'ug, ja'a hánajty xōhjäpä Tértulo. Mänit hajxy jim ñōcxy maa ja'a gobernador Félix hánajty tiuñän. Mänitá Félix hajxy ñāmaay coo ja'a Pablo hajxy hánajty ñāxō'ōwō'ōwa'añ.

²⁻³ Mänitá Félix miánaañ coo ja'a Pablo yajmedsōōjät maa ja'a Félix wyiinduumän. Coo Pablo jaduñ yajmejtsä, mänitá Tértulo ja'a Pablo tiägōōy nāxō'ōwō'ōbiä:

—Wiindsōñ Félix, hoy hōjts njaančh tehñ ñijiäwō'ōyii maa miichcōxpän, coo miich hoy mjaančh tehñ tiuñ. Tōō hōjts miichä nnaaxä ngajpt xjiaančh tehñ yaghoyōōyyä. Cabä tsip cabä pleetä jaduñ maa yajpaady. Coo miich jaduñ hoy mjaančh tehñ tiuñ, paady hōjts Dioscujú'uyábä njaančh tehñ yecy maa miichcōxpän.

⁴ Cábōch miich jejcy nhadsiba'añ. Huuc tunä mayhajt, hōjtsä nmädia'agy hamädoowhjtäc. Paquía hōjts jaduñ nmädia'aga'añ.

⁵ Yō'ō craa Pablohajpä, nmōōdhajpy hōjtsä tōyhajt jaduñ coo yō'ō hōjts xjiaančh tehñ miädsib'ōy majaty hōjts nhity, hōjts judiōshajpä. Jaduñ hōjts xjia wi'i jiojcapxō'ōy coo hōjtsä nguhdujt nnajtshixō'ōwät. Jaduñhä tsip homiaajä yajpādō'ōgy. Ja'a jáyá'ayä Jesús Nazaretpä miädia'agy hajxy panōcxäbä, je'e ja'a Pablo hajxy wiindsōñhajp.

⁶ Mänitá Pablo jáyá'ay nāmādaaxc miōōdtōjtägōōy maa hōjtsä nmōjtsajtgootiän. Ja'a hajxy nāmādaaxpä, ca'a hajxy je'e judiōsä. Cab hōjtsä nguhdujt jaduñ myiñ coo wiingjāyā'ay

jiiby tiägö'owät. Mänit højtsä Pablo nyajmajtsä. Nyajcumädowaamby højts hänajty, tii hänajty jiiby tiuumby tsajtögooty. Jaduhñ højtsä nguuhdujt myiñ coo jaduhñ quiumädöwät.

⁷ Mänitä soldado-wiindsöñ piayajcahw piayajpögöoyy, ja'a xøhjäpä Lisias. Mänit højtsä Pablo mädsib'öbä xpjöcä.

⁸ Mänit højtsä Lisias xñämaayy coo højts yaa nmínät maa miichä mwiinduumän, coo højtsä Pablo yaa nnäxø'owö'owät. Hoorä, hamdsoo miichä Pablo mmäyajtöwät pø tøyhajt jaduhñ neby højts chamñ nnäxø'owö'oyän —nømä Tértulo ja'a Félix ñämaayy.

⁹ Jaduhñä judíoshajxy piamánaambä.

¹⁰ Mänitä gobernador Félix ja'a Pablo miäwø'xy coo ja'a Pablo miädiä'agät. Mänitä Pablo miänaañ:

—Wiindsöñ Félix, jaanč tehñ jiootcüc-høch chamñ nniijiäwø'oyii cooth yaa nniguiugapxa'añii miichä mwiinduum. Hiñ, nnajuðöbiøch jaduhñ coo miich mõjtuung jejcy yaa tøø nmøðdhaty maa højtsä nnaax maa højtsä ngajptän.

¹¹ Chaanä majmetsxøohaty cooth jim ngoo'ty Jerusalén. Jímhøchä Dios hänajty nwiingudsähgø'owa'añ tsajtögooty. Tøyhajt jaduhñ. Hoy piöñä jaduhñ miäna'añ.

¹² Pero cáböchä tsip jimñ nhøxtaayy. Cáböchä tsip ni maa nhøxtaayy, majátyhøch tøø nwädity, ni jiiby mõjtsajtögooty, ni jiiby muutstsajtögooty, ni jimñ cajptooty. Cáböch pøñ jimñ nmøðdyajcapxiöoyy.

¹³ Hoorä, yø'ø häna'c-hajxy ximñ xwyiingapxpéjöpchä, høhñdaacp hajxy yø'ø. Cab hajxy töyyä ñä'a mädia'agy.

¹⁴ Pero jaduhñ mäböcyiä, nwiingudsähgø'öbiøchä Dios. Nebiä jecyjjiäya'ayä Dios hajxy wyiingudsähgøöyyän, jadúhñhøch nwiingudsähgøöbiä. Coothä Dios jaduhñ nwiingudsähgø'oy, páadyhøchä yHuung Jesús ja'a miädia'agy jaduhñ nbanøcxä. Yø'ø häna'c-hajxy ximbä, cabä Jesús ja'a miädia'agy hajxy wyiinjuöoyy. Cáböch tyijy jaduhñ tiöyyä. Pero nmäböjpiøchä jecymiädia'agy, ja'a Moisésahajxy jecy quuijáhyäbä møødä profetadöjç-hajxy.

¹⁵ Yø'ø häna'c-hajxy, jaduhñ hajxy miäböcy cooc ja'a ho'oguiäya'ayhajxy nägøxiä jiiuyyipiøjtägatsa'añ, hoyhäna'cä, haxøøghäna'cä. Jaanä jadúhñhøch nmäböjpä. Coo ja'a Dios jaduhñ miänaañ cooc hajxy nägøxiä xyagjujyipiøjtägatsaanäm, töy jaduhñ.

¹⁶ Cooth jaduhñ nmäböcy, páadyhøchä njoot homiänaajä nbäda'agy coothä Diosmädia'agy hoy tehngajnä nbadúnät. Jadúhñhøchä Dios xquiumáyät. Jaanä jadúhñhøchä cu'ug xquiumáabiät.

¹⁷ Mänäajøch hoy nwäditiän jäguembaady meijtsjomøjt tægøøjomøjt, mänitøch jimñ meijtsstägajch Jerusalén. Xädó'øñhøch jaduhñ nmämejts. Ja'a nmägunäaxhøch hänajty nmø'owaamby. Møðdhøchä meeg hänajty nyoxa'añ ja'a Dioscøxpä.

¹⁸ Jadúhñhøch hänajty jiiby nguuhdujthaty mõjtsajtögooty, mänithøchä judíoshajxy näje'e xyhijxy, ja'a hajxy jimñ tsohmä Asia. Tøøch hänajty ngudiñ neby højtsä nguuhdujt myiñän. Cáböchä häna'c hänajty nämay nmøødä. Cab højts hänajty nhaamhaty.

¹⁹ Ja'a jäya'ay højts jaduhñ xyhijxäbä mõjtsajtögooty, je'eds jaduhñ hahixøöby xñäxø'owö'owäbøch yaa miichä mwiinduum, pø tøøch hajxy jaduhñ xyhixy cooth ngädiehy.

²⁰ Yø'ø häna'c-hajxy ximñ tänaabiä, ween yø'øhajxy jaduhñ ñägapxy pø tøøch hänajty ngädieey mänaachä häna'c jimñ xyajmechän maa ja'a teedywiindsöñä wyiinduumhajxiän jimñ Jerusalén.

²¹ Wéhñdøch mänit ngapxtägooyy cooth nmänaañ cooth nmäböcy coo ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jiiuyyipiøga'añ. Møc-høch jaduhñ nmänaañ.

Mänitä Pablo quiapxpädøöñä.

²² Coo ja'a Félix jaduhñ miädooyy, mänit jaduhñ wyiinmahñdyhajty coo ja'a tsip hänajty quia'a tsoj yajtödiägø'owa'añ ja'a Pablocøxpä. Hiñ, ñajuøöbiä Félix hänajty jaduhñ coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty hoy quihdujthaty, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty panøcxäbä. Mänitä Félix ja'a judíos ñämaayy:

—Mhahixäbä Lisias hajxy. Coo je'e yaa quiadä'agät, mänitøchä mdsiphajxy nya-jtödiägöoyyät —nømä Félix miänaañ.

²³ Mänitä Félix ja'a capitän ñämaayy coo ja'a Pablo jiaac yaghidöjät tsumy, møød coo quia'a tsaachtuinojät ni weenñtiä. Jaduhñä Félix miänaambä coo ja'a Pablo quihixøjät ja'a miägu'ughajpädøjç, møød coo hoy tyiijä ween yajñämehii.

²⁴ Cumejtsxøø cudägøøgxøø ja'a Félix ja'a tio'oxiøjç miøødmejch maa haguñcän. Drusila hänajty xiøhaty. Judia hänajty je'e. Mänitä Félix miänaañ coo ja'a Pablo yajmedsøjät maa ja'a Félix wyinduumhajxiän. Miädowaambiä Félixhajxy hänajty tiiguiøxpä Pablo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hänajty coo pianøcxä.

²⁵ Mänitä Pablo tiägöoyy mädiaacpä coo hajxy hoy njäya'ayhajtämät, møød coo hajxy hoy nguuhdujhtämät, møød coo ja'a Dios hajxy cøxiä xyajñägapxäänäm nebiaty hajxy hänajty tøø njäya'ayhajtäm. Coo ja'a Félix jaduhñ miädooyy, mänit chähgøöbiøjcy. Mänitä Félix ja'a Pablo ñämaayy:

—Ween tiuhnä. Tøø ja'a mmädia'agy nmädöwäm. Nøcxnä. Coo jadähooc ñäbaadö'öwät, mänit miich jadähooc nyajmøjya'axöøjät —nømä Félix ja'a Pablo ñämaayy.

²⁶ Jaduhnä Félix hänajty miäna'añ cooc tyijy xädö'öñ mio'owa'añii Pabläm, cooc tyijy ja'a Pablo jaduhn yajpädsömoøjät pujxtögooty. Paadiä Félix ja'a Pablo hänajty ja naañooc yajmøjya'axyii coo hänajty miöødmädia'aga'añii.

²⁷ Mejtsjomøjtä Pablo hänajty jim tøø chumyčhäna'ay Cesarea, mänitä gubernadorhajxy ñiguiuwjtsä. Coo ja'a Félix piädsöomy, mänit wiinghäna'c tiägöøguiumbä. Porcio Festo hänajty xiøhaty. Cabä Félix ja'a judíos hänajty yagjootma'ada'añ, paadiä Félix miänaañ coo ja'a Pablo jaduhn jiaac hídät tsumy.

25

¹ Mänitä Festo tiägöøyy tuumbä gubernador jim Cesarea. Cudägöøgxøø jim ñöcxy Jerusalén.

² Coo jim quioo'ty, mänitä teedywiindsøn'hajxy jim miejch maa ja'a Festo wyiinduumän, mөөdä möjhajpä judiøshajxy. Mänitä Pablo hajxy tiägöøyy näxö'öwöøbiä.

³ Mänitä Festo hajxy miänuu'xtaacy coo mayhajt cu tiuunü, coo cu yhanehmy coo ja'a Pablo jim cu quiejxä Jerusalén. Hix, tøø ja'a judiøshajxy hänajty quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghö'ogät tu'haamnöcxpä.

⁴ Pero cabä Festo jaduhn ñähadsooy. Mänit miänaañ coo ja'a Pablo hänajty jii by chumyčhäna'ay Cesarea. Jaduhnä Festo miänaambä coo hänajty paquiä jim yhida'añ Jerusalén, möød coo hänajty jii by yhäda'agáangumbä Cesarea.

⁵ —Pøn cuhdujt möød maa mijsän, wéenhöch hajxy jii by xpiahäda'agy Cesarea. Y pø tøødsä Pablo jaduhn jiaanč cädieey, jii by jaduhn näxö'öwö'öwöøjät —nømä Festo ja'a judíos ñämaayy.

⁶ Tuctujxøø ja'a Festo jim jiaac hijty Jerusalén. Mänit jii by yhädaactägajch Cesarea. Coo jii by quidaacy, mänit jim tiägöøyy tuumbä haguyc. Mänit miänaañ coo ja'a Pablo jim yajmedsöøjät.

⁷ Coo ja'a Pablo jim miejch haguyc, mänitä judíos ja'a Pablo hajxy piquiä piädaacy, ja'a hajxy hänajty tøø chohndä'aguiäbä Jerusalén. Mänitä Pablo hajxy cøxypänejpy ñähwaambejty.

⁸ Mänitä Pablo ñijjögäpxä:

—Cáböchä cädieey jaduhn maa nmөөdä, ni jim maa ja'a judíos quihdujthajxiän, ni jim maa ja'a chajtöc-hajxiän, ni jim Roma maa ja'a gobiernä yhane'emiän.

⁹ Mänitä Festo ja'a Pablo ñämaayy:

—Nej, mmänaamb miich jaduhnä coo højts jim nnöcxämät Jerusalén, coo miich jim mdøyhajtyégät maachä nwiinduumän.

Paadiä Pablo jaduhn ñämaayy, je'eguiøxpä coo ja'a Festo ja'a judíos hänajty quia'a yagjootma'ada'añ.

¹⁰ Mänitä Pablo yhadsooy:

—Cab jaduhn yhawiinmatsä cooch jim ndøyhajtyégät Jerusalén. Hix, cáböch tii cädieey nmөөdä maa yø'ø judiøshajxiän. Mnajuøøby miich jaduhn. Jaduhn maböccypii yhawiinmatsä cooch yaa ndøyhajtyégät maa ja'a gobiernä yhane'emiän, ja'a jim tuumbä Roma.

¹¹ Cooch häxöpy tøø ngädieey, mahixöøby hijty jaduhn cooch nhö'ogät. Pero cáböch tøø ngädieey, hoy yø'ø judiøshajxy jaduhn tøø xjia nähwaambety. Cab jaduhn yhähixö'öy cooch pøn xyégät maa yø'ø judiøshajxiän. Jaduhñhöch nja mäna'añ cooch jim ndøyhajtyégät maa ja'a gobiernä wyiinduumän jim Roma —nømä Pablo miänaañ.

¹² Mänitä Festo ja'a jiamimöød miäyjtøøyy neby jaduhn wyiinmahñdyhädät ja'a Pablocøxpä. Mänitä Festo ja'a Pablo ñämaayy:

—Miich jaduhn tøø mmäna'añ coo miich jim nøcxy mdøyhajtyega'añ jim Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Pues jimhöch miich njaanč quexa'añ Roma tøyhajtyejpä.

¹³ Cumejtspo'ö cudägöøgpö'ö, mänitä Agripahajxy jim miejch Cesarea möødä tii'oxiöc Berenice. Gobiernä ja'a Agripa hänajty tiuumby wiingtuum. Mänitä Agripa ja'a Festo hajxy yajpoo'xy.

¹⁴ Maxiøø ja'a Agripahajxy hänajty jim yhida'añ maa ja'a Festo tiöjcän. Mänitä Festo ja'a Agripa ñämaayy:

—Jimä jäya'ay tu'ug chumyčhäna'ay. Pablo jaduhn xiøhaty. Coo ja'a Félix yaa piädsöomy tuumbä, jimä Pablo jaduhn jiaac mähmøøyy tsumy.

¹⁵ Mänäjöch jim nohyän Jerusalén, mänitöchä judiøshajxy xñähooyy, ja'a hajxy hänajty möjhajpä, möødä teedywiindsøn'hajxy. Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy näxö'öwöøyy maačh nwiinduumän. Mänitä judiøshajxy miänaañ coo ja'a Pablo cu yaghö'cä.

¹⁶ Mänitöch nhadsooy: “Jaduhn hajxy jim quihdujthaty Roma, cab jaduhn pøn yaghö'ogyii, pø cahnä hänajty ñijjögäpxyii maa ja'a jäya'ayä wyiinduumhajxiän, ja'a hajxy hänajty mänäxö'öwöøbiä”, nõmhöchä judíos nnämaayy.

¹⁷ Hoorä, cooch yaa ngädaactägajch Cesarea, mänitöchä judíos xpiamänajcy. Cujabóomhøch ndägøøyy tuumbä. Mänitöchä Pablo nyajmøjyaaxä.

¹⁸ Coo ja'a judiøshajxy jim miejch maačh nwiinduumän, mänitä Pablo hajxy tiägøøyy näxø'øwøøbiä. Haxøøgaty ndijy ja'a Pablo hänäjty näxø'øwø'øwa'añii. Pero cabä Pablo jaduñh haxøøgaty ñä'ä nänøømä.

¹⁹ Jue'e ja'a judiøshajxy hänäjty yajcapxiøøby, nebiatiä quiuhdujt hajxy yaghity, møød coogä Pablo hoy quia'a cudiuñ. Møød hajxy hänäjty yajtsibøøbiä pø tøø ja'a Jesús jiaančh juyjpiøjtägach, ja'a hänäjty tøø yho'oguiäbä. Jaduñhä Pablo yhajodhaty coogä Jesús tøyhajt tøø juyjpiøcy.

²⁰ Høøčh, cábøch hänäjty nnajuø'øy nébiøchä capxy mädia'agy jaduñh nyajtødiägø'øwät. Mänitöchä Pablo nmäyajtøøyy pø nøcxaamb hänäjty jim Jerusalén coo jim cu tiøyhajtyeicy.

²¹ Mänitä Pablo yhadsoooy cooc hänäjty jim quia'a nøcxa'añ Jerusalén. Mänit miänaañ cooc hänäjty jim nøcxy yajtyøyhajtyega'añii Roma maa ja'a gobiernä tiuñän. Coo jaduñh yhadsooy, páadyhøch jaduñh nmänaañ coo yaa jiaac hidät tsumy. Coo jaduñh ñäbaadø'øwät, mänitøch jim nguexa'añ Roma, ween jim nøcxy tiøyhajtyeicy maa ja'a gobiernä wyiinduumän —nømä Festo quiapxy miädiaacy.

²² Mänitä Agripa ja'a Festo ñämaayy:

—Nmädowäambiøch høøčhpä waambä craa jaduñh miädia'aga'añ.

Mänitä Festo yhadsooy:

—Jaboom mmädöwät —nømä Agripa ñämaayyä.

²³ Cujaboomä Agripahajxy jim miejch hagujc møødä Berenice. Wiinxu'uxy wiinwopy hajxy jim miejch. Mänit hajxy jilby tiøjtägøøyy maa ja'a Festo hänäjty tiuñän, näguipxy møødä soldado-wiindsøn'hajxy, møødä møjtøjc-hajxy. Mänitä Festo ja'a Pablo yajmøjyaaxä.

²⁴ Coo ja'a Pablo jilby tiägøøyy, mänitä Festo miänaañ:

—Wiindsøn Agripa, møød pønjaty yaa tøø miech maa højts nwiinduumän, mijtsäts jaduñh nmägäpaxy. Yø'ø craa xii tanaabiä, yø'øds jaduñh xøhajt Pablo. Yø'ødsä judiøshajxy tøø wyi'i näxø'øwø'øy yaa Cesarea møød jim Jerusalén. Jaduñh hajxy tøø wyi'i ya'axy tøø wyi'i jioy coo yø'ø Pablo ween yho'ogy.

²⁵ Pero høøčh, cábøch jaduñh nmäna'añ coo tøø quidiieey. Páadyhøch jaduñh nmäna'añ coo quia'a hø'ogät. Pero hamdsoo yø'øduñ tøø miäna'añ coo jim ñäcxät Roma, coo jim nøcxy yajtyøyhajtyega'añii maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Páadyhøch jaduñh jim nguexa'añ.

²⁶⁻²⁷ Cábøch nnajuø'øy waambátyhøchä gobiernä Rómabä nnocyñäjayø'øwät ja'a Pablocøxpä. Cab jaduñh yhawiinmatsä coochä Pablo jim nguexät Roma tsumy, pø cábøch tøyhajt nmøødä pø tøø jiaančh cädieey. Hoorä, páadyhøchä Pablo yaa tøø nyajmech coo mijts jaduñh ween myajtyøyhajtyeicy. Miich, Wiindsøn Agripa, miich mjaančh tehñ jiajpy mjaančh tehñ ñajuøøby. Coo mijts hänäjty tøø myajtyøyhajtyeicy nebiaty jaduñh tøø jiaančh cädieey, mänitøch mäböcy nnajuø'øwät nébiøch njäyät —nømä Festo miänaañ.

26

¹ Mänitä Agripa ja'a Pablo ñämaayy:

—Hahixøøby jaduñh coo miich hamdsoo nnijigäpaxø'øjät.

Mänitä Pablo ja'a quiø'ø chajxajy. Mänit tiägøøyy mädiaacpä:

² —Wiindsøn Agripa, chámhøch nnijigäpaxa'añii nebiatyhøchä judiøshajxy tøø xñähwaambety. Jootcújc-høch jaduñh nnijäwø'øyii cooch yaa nmädia'aga'añ miich mwiinduum.

³ Páadyhøch jootcujc nnijäwø'øyii je'eguiøxpä coo miich mjaančh tehñ jiaty mjaančh tehñ ñajuø'øy nebiatiä judiøshajxy quiuhdujthaty, møød tijaty hajxy naxy yajtsibøøby. Høøčh huuc mé'e'xác. Høøčhä nmädia'agy huuc hamädoowhijtác.

⁴ Ñajuøøbiä judiøshajxy jaduñh nägøxiä coochä quiuhdujthajxy hoy ngudiunä homiänaajä, møød jim maačhä nhamdsoo cajptän, møød jim Jerusalén. Múutsnøch hänäjty jaduñh coochä quiuhdujthajxy jaduñh nbadu'ubøjcä.

⁵ Jaaná jaduñhä judiøshajxy ñajuøøbiä coochä fariseos quiuhdujthajxy hoy nyajtuñäbä. Múutsnøch hänäjty jaduñh cooch ndägøøyy habøjpä. Miøødä judíos ja'a tøyhajt hajxy jaduñh. Hahixøøby jaduñh coo hajxy jaduñh ñägäpät. Ja'a fariseoshajxy, ca'xiä cuhdujt hajxy yajnøcxy nebiä judiøshajxy yajnähixø'øyän.

⁶⁻⁷ Jéquiänä Dios jaduñh miänaañ coogä ho'ogyjiäya'ay yagjuyjpiøga'añ. Højts judíos, jaduñh højtsä nhapä ndeedyhajxy jecy xyajwiinwaanøøyyä ja'a Diósäm. Nägøxiä højts jaduñh njøbhixy coo ja'a Dios jaduñh yajtøjiada'añ neby jecy miänaañän, højts ja'a majmetsc-hagajtpä. Paady højtsä Dios xøømdsumñ nwiingudsähgø'øy. Hoorä, Wiindsøn Agripa, cooch jaduñh nmäböcy coo ja'a Dios ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjuyjpiøga'añ, páadyhøch yø'ø judiøshajxy chamñ xñäxø'øwø'øy miich mwiinduum —nømä Pablo ja'a Agripa ñämaayy.

⁸ Mänitä Pablo ja'a judíos ñämaayy:

—Tii hajxy jaduñ coo mga'a mäböga'añ coo ja'a Dios ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujyipiöga'añ.

⁹ Mänitä Pablo jiaac mänaañ:

—Bueno, jadúñhöch hijty nmäna'añ coo hijty yhahixø'oy cooçhä jäya'ayhajxy nd-saaçhtiünät, ja'a Jesús Nazaretpä ja'a miädia'agy hajxy hänäjty panócxäbä.

¹⁰ Jadúñhöch jim njaanç jatcøøyy Jerusalén. Ja'a teedywiindsøñhöçhä cuhdujt hajxy jim xmiøøyy cooçhä jäya'ayhajxy nyajtsumøød, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hänäjty panócxäbä. Nämäyhøch hajxy jaduñ njaanç yajtsummä. Y coo hajxy yagho'cä, jadúñhöch hänäjty nbamänaambä coo hajxy yagho'ogóøjät.

¹¹ Ja naaňhöc-høch hajxy tøø nyajtsaaçhtiünii coo hajxy ñijjögapxóøjät ja'a Jesúsøxpä. Wiinduhmyçajtøjc-høch hijty ndsaaçhtiün. Hanáxiøch hajxy hijty nmäjoetma'ady, páadyhöch hajxy hijty jäguembaady ndsaaçhtiün.

¹² "Mänithøçhä teedywiindsøñhajxy jim xwyiinguejxy Damasco cooçhä mäböjpädøjc jim nyajtsaaçhtiünóøjät.

¹³ Tu'haamnøcxpä, mänit højtsä jøøn xquihujacädaacy jaanç tehñ miøc. Cuyxixøho'ogy hänäjty je'e. Cabä xøø hänäjty miäbaady nebiä jøøn hänäjty jiajjiän. Høxtä xquihujawädijt højts jaduñ.

¹⁴ Coo højtsä jøøn jaduñ nhijxy, mänit højts nägøxiä ngädaayy. Mänitøch nidiumñ nmädooyy cooçhä häna'c xmiägapxy hahebreohaam. Mänitøch xñämaayy: "Saulo, Saulo, tiich miich jaduñ coo xwyi'i miädsibø'oy. Cooçhä miich jaduñ xwyi'i miädsibø'oy, hamdsoo miich jaduñ mnichaaçhtiünii."

¹⁵ Mänitøch nmänaañ: "Wiindsøn, pøñ miich." Mänitøch xyhadsooyy: "Jesúshøch høøçh. Høøçh miich jaduñ xmiädsibøøby.

¹⁶ Tänaayyø'og. Páadyhöch jaduñ tøø nnäguehxtøø'xy ja'a miichøxpä, miichhöch nwiinguexaamby coo ja'a mädia'agy jaduñ myajwá'xät nebiätýhöch tøø xyhixy, møød nebiätýhöch miich njaac yajnáhixø'owa'añ.

¹⁷ Nnäwa'anámbiøch miich majaty miich mwädita'añ, jim maa ja'a judíoshajxiän, jim møød maa ja'a wiingjäya'ayhajxiän, ja'a hajxy ca'a judíospä. Jímhöch miich jaduñ nguexa'añ maa ja'a wiingjäya'ayhajxiän.

¹⁸ Páadyhöch miich jim nguexa'añ, jaduñ miichä Diosmädia'agy myajwiingapxó'owät, jaduñä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät. Cabä møjcu'ugong ja'a miädia'agy jaduñ mäböjçäxät. Ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduñ miäböğäp. Y cooçhä nmädia'agy hajxy jaduñ xmiäböjçäbät, jadúñhöch nyajnáhwá'adsät ja'a piojpä quiädieeyhajxy, jaduñ hajxy miähmø'owät hawa'adstuum", nøñhöçhä Jesús xñämaayy.

¹⁹ "Wiindsøn Agripa, cooçhä Jesús jaduñ jim xmiägapxy tsajpootyp, páadyhöçhä miädia'agy jaduñ ngudiünä.

²⁰ Mänitøçhä Diosmädia'agy ndägøøyy yajwa'xpä coo jäya'ayä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy piadu'ubögät. Coo hajxy jaduñ yho-jiäya'ayhadät, jaduñ hajxy yajcähxó'ögät coo yhaxøøgcuhdujt hajxy tøø jiaanç najtshixø'oy. Jímhöçhä Diosmädia'agy nyajwa'xtsohñ Damasco. Mänitøch jim njaac yajwa'xy Jerusalén, møød jim Judeanaaxooty wiinduhmyçagajpt. Mänitøçhä jäya'ayhajxy njaac yajnáhixøøyy, ja'a hajxy ca'a judíospä.

²¹ Cooçhä jäya'ayhajxy jaduñ nyajnáhixøøyy, ja'a hajxy ca'a judíospä, páadyhöçhä judíoshajxy näje'e jim xjia majch møjtsajtoogooty, jim Jerusalén. Cooçhä hajxy jaduñ xmiäjch, mänitøch hajxy xjia yagho'ogaañ.

²²⁻²³ Pero Dióshøch xpiuhbejp. Tehngájñøçhä Diosmädia'agy nyajwa'xy høxtä jäda'anäbaady, ja'a Jesúsøxpä. Nägøxiøçhä jäya'ayhajxy jaduñ nyajnáhixø'oy, møjtojç, häyooböøjc. Jadúñhöch nnä'ägä mädia'agyhaty neby jim cujaay myiñän nocyjtooty, ja'a profetadøjc-hajxy jecy yhädiünäbä, ja'a Moisés jecy yhädiünäbä. Jaduñ hajxy jecy quiujahy coogä Dios ja'a wyiinguejxypä hänäjty quixexa'añ, ja'a xøhjäpä Cristo. Jaduñ hajxy jecy quiujahbiä coogä Cristo hänäjty yho'oga'añ. Jaayá'ayäc hänäjty jayøjp jujyipiögaamb. Jadúñägä jäya'ayhajxy hänäjty yajnáhwa'adsa'añii, møødä judíoshajxy, møødä wiingjäya'ayhajxy. Hoorä, coo ja'a Jesús yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin, Dios jaduñ wiinguejx. Jaduñ tøjajty nebiä profetadøjc-hajxy jecy quiujahyyän, nebiä Moisés jecy quiujahyyän —nøñä Pablo ñijjögapxä.

²⁴ Mänitä Festo yaaxy:

—Pablo, tøø miich jaduñ nguuhhiñ. Coo hanaxiä tøø mgapxta'agy, je'e tøø xyajcuhhiñ.

²⁵ Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Wiindsøn Festo, cábøch nguuhhiñ. Ja'a tøyhajt, je'eçh nmädiaacy. Homiäböjnøch jaduñ nmädia'agy.

²⁶ Mänitä Pablo ja'a Agripa ñämaayy:

—Wiindsón Agripa, cóxiöch cham nmädia'agy maa miich mwiinduumän. Nmóðhóchä töyhajt jaduñ coo miich jaduñ mgøxy najuøöbiä nebiátyhöch cham nmädia'agy. Hijxwiinduum jaduñ tøø jiadyii tøø tiuñii, ca'a yhayu'uch ca'a yhamee'chä.

²⁷ Wiindsón Agripa, nnajuøöbiöch jaduñ coo miichä mädia'agy mmäböcy, ja'a profetadöjc-hajxy jecy yhädiuñäbä.

²⁸ Mänitä Agripa yhadsooy:

—Ja weenjátyhöch miich xquia'a yajniñähdujca cooñ jaduñ nmäböögät ja'a Jesúscøxpä.

²⁹ Mänitä Pablo miänaañ:

—Hoy jia weenjaty hoy jia möjjaty hajxy mga'a mäböcyñä, chojpiä Dios ja'a jioot jaduñ coo ja'a miädia'agy hajxy nägøxiä mmäböjcat ja'a Jesúscøxpä nébiöch nmäböquiän, mäduññitiä hajxy yaa mhamädoowhity, mööd miich Wiindsón Agripa. Pero cáböch jaduñ nmäna'añ coo hajxy tsumy mhídät nébiöch hööchän.

³⁰ Mänitä Agripahajxy tiänaayyø'cy, möödä Festo, möödä Berenice, möödä jäya'ayhajxy nägøxiä.

³¹ Mänitä hajxy töjpadsoomy. Mänitä Agripahajxy hawiing ñiñämaayä möödä Festohajxy:

—Caj yø'ø craa tii cádieey miøødä. Cab jaduñ yhäxiø'øcy coo tsumy jiaac hídät ni coo yagho'ogøøjät.

³² Mänitä Agripa ja'a Festo ñämaayy:

—Coo yø'ø craa häxøpy tøø quia'a mäna'añ coo jim nøcxy yajtyhajtyega'añii Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän, tøø häxøpy yhöxmaçhii.

27

¹ Mänitä Festo wyiinmahñdyhajty coo ja'a Pablohajxy jim quiejöøjät Italia barcojooty mööd jiamiøødhajxy, ja'a hajxy hänäjty tsumybiä. Mänitä Julio ja'a tsumyhäna'c yajcøødgøoyy. Capitán ja'a Julio hänäjty tiuumby maa ja'a Augusto biatallongän. Hööch Lucas, hööchä Pablo hänäjty nbanøcxaamby.

² Mänit höjts hoy nbarcotägø'øcy. Jimä barco hänäjty tøø choñda'agy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Adramitio. Tänaayyaambiä barco hänäjty ñøcxa'añ majatiä cajpt hänäjty miejypia'ajän jim Asianaaxooty. Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug piadsoonä. Aristarco hänäjty xiøhaty. Jim hänäjty quiunaaxä Tesalónica, jim Macedonia-naaxooty. Mänit höjts ndu'uböjñä barcojooty.

³ Cujaboom höjts nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Sidón. Jaanñ tehñ yhojiootä Julio hänäjty mööd ja'a Pablocøxpä. Paadiä Julio ja'a Pablo cuhdujt miooyy coo ja'a Pablo ja'a miägu'ughajpä nøcxy quihuixy cajptooty, weenä Pablo jaduñ piuhbedyii.

⁴ Mänit höjts jim jadähooc ndu'uböjtcumbä Sidón barcojooty. Møc höjts hänäjty xjiøcubojø'øcy. Paady höjts Chiprenaaxooty hahooyhaamby mwiinnajxy maa hänäjty möc quia'a jaty pojjiän.

⁵ Mänit höjts jim nnaxøoyy Cilicia-naaxooty mööd Panfilia-naaxooty. Mänit höjts jim nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Mira, jim Licea-naaxooty.

⁶ Jimä Julio wiingbarco hoy piaady, ja'a hänäjty nøcxaambä Italia. Alejandria ja'a barco hänäjty tøø choñda'agy. Mänit höjts barcojooty hoy ndägøödiägach. Mänit höjts ndägøoyy tu'uyohbiä jadähooc.

⁷ Je'enä höjts hänäjty möc xjiøcubojø'øcy, paady höjts hänäjty hodiägaamby ndu'uyo'oy. Mädaaxøø mägooxøø höjts hänäjty tøø njaac nøcxy coo höjts jim nmejch mäwiingón maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Gnido. Hobiänejiä höjts jim nmejch. Cab höjts hänäjty hoy ndu'uyo'oyaanä. Je'enä höjts hänäjty möc xjiøcubojø'øcy. Mänit höjts wiingtuum nnøcxøoyy maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Creta. Coo höjts jim nnaxøoyy mäwiingón maa hänäjty xiøhatiän Cabo Salmón, mänit höjts Creta hanajtyhaamby nnøcxøoyy maa hänäjty möc quia'a jaty pojjiän.

⁸ Hamäjaa höjts jim nmejypia'ayohy. Mänit höjts jim nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Buenos Puertos, jim mäwiingón maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Lasea.

⁹ Maxioø höjts jim nhijty. Tøø höjts hänäjty hanaxiä nhøxhaamø'øcy. Mähññ ja'a tu'uyo'oyiibä hänäjty tøø jiañä je'eguiøxpä coo tøøchpoj hänäjty tøø piädsømnä. Mänitä Pablo miänaañ:

¹⁰ —Wiindsöndöjc, mähññdiägøöbiöchä tu'uyo'oyiibä jaduñ nhixnä coo tøøchpoj tøø piädsømnä. Wehñä barco jaduñ miä'adät möödä tsømydiajy cøxiä. Wehñä höjts jaduñ nhó'cämät.

¹¹ Pero cabä Julio ja'a Pablo ja'a miädia'agy ñä'yajtuunä. Jue'e ja'a miädia'agyhajxy yajtuunäxä, ja'a barcoyajyohbiä möödä cubarco. Jaduñ hajxy hänäjty tøø miäna'añ cooc tyijy hänäjty quia'a mähññä.

¹² Cab hänajty yhahixø'oy coo højts tøchpoj jim nyajnáxät Buenos Puertos. Mänit hajty nämay miänaañ coo højts jadähooc ndu'ubøjcumbät barcojooty. Jim hajty hänajty ñaxa'añ maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Fenice. Creta-naaxooty hänajty je'e mejypia'a. Cab hänajty jim jiaty mäjahñä je'eguiøxpä coo jim møc quia'a pojy. Paadiä tøchpoj hajty hänajty jim yajnáxa'añ.

¹³ Mänitä jøømboj yuung piädsøømy. Mänit hajty miänaañ cooc hajty hoy jiaac tu'uyo'oya'añ barcojooty. Mänit højts njaanč tu'ubøjcumbä. Jim højts njaac mejypia'ayohy Creta.

¹⁴ Weeñtiä højts hänajty tøø njaac tu'uyo'oy, mänitä tsuxpoj møc piädsøømy.

¹⁵ Møc højts hänajty xjiøjcubojo'oy. Coø ja'a barcoyajyohbiä jaduhñ yhiyx coo hänajty quia'a mäjäda'aga'añ, mänit hajty ñiñämaayyä coo ja'a barco ween piabojo.

¹⁶ Mänit højts jim nmejch maa ja'a naax mejyquiujc chuucpä, ja'a hänajty xøhjäpä Cauda. Mänit højts jim nnaxøøyy hanajtyhaamby maa hänajty møc quia'a pojjiän. Jim højtsä barcohuung hänajty nbawich. Hobiänejpiä højtsä barcohuung jiihy nyuugiädujty møjbarcojooty.

¹⁷ Coø hajty yajwiimbejty, mänitä barco hajty yagjuhmägüiwädijty laansähaam, jaduhñä barco quia'a mä'adät. Coø ja'a mejy hänajty jim quia'a jaty hagomä, paadiä barcoyajy-ohbiähajty hänajty chähgø'oy coo ja'a barco jiihy je'xät tsäbiu'ujooty nøøba'c. Mänitä wit pojyohbiä hajty yajmänaajcy, ja'a barco hänajty quiuhdøyhajpiä. Mänit hajty miänaañ coo ja'a barco ween jaduhyyä piabojo.

¹⁸ Cujaboom, je'enä hänajty møc piojy. Møcä barco hänajty miøjpojepdyii. Ja'a tsømydiajy ja'a barco hänajty yajnøcxypä, mänit hajty ñøøjuip ñøøpøgøøyy mejjiiooty.

¹⁹ Cujaboom højtsä tuumbejt njaac nøøjuip njaac nøøpøgøøyy, møødä wit pojyohbiä, ja'a barco hänajty quiuhdøyhajpiä, møødä wittøøbiejt.

²⁰ Maxiøø højts jaduhñ nmänajty nyajnájxy. Tehngajnä hänajty møc piojy. Jaanč tehñ wyiimbøcy hänajty. Cabä xøø cabä madsa'a hänajty quiähxø'ogy ni weeñtiä. Cab højts hänajty nnajuø'oy maa højtsä poj hänajty xchømnøcxy. Jaanč tehñ chähgøøby højts hänajty coo højts nhø'ogät.

²¹ Tøø højts hänajty maxiøø nhity jaguiay. Mänitä Pablo tiänaayyø'cy jäya'ayhagujc. Mänit miänaañ:

—Wiindsønøjc, cooçhä nmädia'agy hajty häxøpy tøø xyajtuunä, cab hajty häxøpy jim tøø mdsøñ Creta, y cabä tsø'ty cabä häyohn hajty häxøpy tøø nbäatäm.

²² Pero, ca'a hajty mdsähgø'oy. Caj pøñ yho'oga'añ, hoyyä barco cu jia ma'ad.

²³ Hix, haamyquiøodshøçhä Diosmoonsä tu'ug nwiinhijxy. Jim chooñ Dioswiinduum. Nwiingudsähgøøbiøçhä Dios. Je'eçhä jaduhñ xwyiinguejx.

²⁴ Mänithøçhä Diosmoonsä xñämaayy: "Pablo, ca'a mdsähgø'oy. Tsipcøxp yhahixø'oy coo miich jim mmäsät Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Miichcøxpä ja'a Dios tøø miäna'añ cooc pøñ quia'a ho'oga'añ mäduhñtiä hajty jiihy mnøcxy barcojooty", nõmhøçhä Diosmoonsä xñämaayy.

²⁵ Paady, ca'a hajty mdsähgø'oy. Nmäbøjcäbøçhä Dios ja'a miädia'agy jaduhñ cooc hajty xyajnäwha'adsäanäm, nebiätyhøçhä Diosmoonsä tøø xyajmøødmädia'agy.

²⁶ Jim mejyquiujc, jimä naaxhuung tu'ug. Jim højts nøcxy nmøjpojepedäänäm. Tøyhajt jaduhñ —nømä Pablo miänaañ.

²⁷ Majmactsxøø højts hänajty tøø nbabojo barcojooty jim maa ja'a mejy hänajty xiøhatiän Adriática. Cuptsuhñ hänajty jaduhñ, mänitä barcoyajyohbiähajty ñajuøøyy coo højts hänajty naaxpä'a tøø nmäwiingøñ.

²⁸ Mänitä nøø hajty qyipyx mäduhñtiä quiøøcä. Jue'e hänajty quiøøcä, hii'xmajmocxmetro. Coø hajty weeñtiä jiaac nøcxy, mänit hajty qyipxumbä. Jue'e hänajty quiøøcä, hii'xjuxtujmetro.

²⁹ Tsähgøøby hajty hänajty coo ja'a barco tsaa nøøba'c miøjpojhmbédät, paadiä pujxthajo'c hajty mädaaxc ñøøjuipøøyy barcohøxhaam. Cuxodsø'oyä pujxthajo'c hänajty. Paady hajty jaduhñ ñøøjuipøøyy coo ja'a barco jaduhñ jiihy wiohñmähmø'owøøjät. Jaanč tehñ jiootmayhajp hajty hänajty. Jaduhñ hajty hänajty miäna'añ coo paquiä cu jiobøøyy.

³⁰ Mänitä barcoyajyohbiä ja'a barcohuung hajty quiuhdøøñajxy nøøjooty. Jaduhñ hajty hänajty yajnäno'ma'añ cooc tyijy ja'a pujxthajo'c hänajty ñøøjuipø'owa'añ barcojøbhaam. Ja wi'i piäyø'ogaambä barcoyajyohbiähajty hänajty jaduhñ ja'a barcohuungooty.

³¹ Pero cabä Pablo yajwiinhøhñ. Mänitä Juliohajty ñämaayyä møødä soldadohajxy:

—Coø yøø yajyohbiädøjc-hajxy häyaa piäyø'ogät, mhø'ogäp hajty jaduhñ —nømä Pablo miänaañ.

³² Mänitä soldado ja'a barcohuung hajty miäbuxøøyy. Mänitä barcohuung chømnøcä nähgapjooty.

³³⁻³⁴ Jobø'øwaamb hänajty jaduhñ, mänitä Pablo jäya'ay ñämaayy:

—Joom, huuc wiingaañáxáts hajxy hii. Majmactsxøø hajxy tøø nhity jaguiay jamia'ay. Cab jaduñ yhooyá coo hajxy jaguiay mjaac hídat, coo hajxy jaduñ mná'á páma'ayó'owát. Hix, cab hajxy nej mjada'añ.

³⁵ Coo ja'a Pablo jaduñ quiapxpádøøyy, mänitá tsajcaagy quionø'cy. Mänitá Dios ñämaayy “Dioscujú'uyáp” jiamioødwiinduum. Mänitá tsajcaagy yhaguidøøyy. Mänit tiägøøyy caabiá.

³⁶ Coo ja'a Pablo jaduñ yhiyxá coo hánajty quiaay, mänitá jiamioødhajxy jiootcugøøyy. Mänit hajxy piadägøøbiá caabiá.

³⁷ Jue'e højts hánajty nhity barcojooty nämejtsmägo'xcudägøøghii'x cu majmoxtu'ug.

³⁸ Coo hajxy jaduñ quiaabiádøøyy, mänitá trigo hajxy miejjwyipøøyy, jaduñá barco ween pie'tioø'oy.

³⁹ Coo jioðøøyy, cabá barcoyajyohbiádøjc-hajxy hánajty yhajuoø'oyii. Mänitá laguun hajxy yhiyx mejypia'a. Pa'adsäbiu'u hánajty je'e. Mänit hajxy miänaañ coo ja'a barco hajxy jim yajnøcxát pu'uwiiing, coo hajxy jim yajmøjyádsujtspédát.

⁴⁰ Mänitá pujxthajo'c hajxy miäbuxøøyy. Jiiby jaduñ miähmøøyy mejjiooty. Mänitá barcocaapt hajxy jayyuungøøyy, jaduñá barco hoy yó'oyát. Mänitá wit hajxy yujxojch barcojøbhaam, ja'a barco hánajty quihdøyhajpiá. Mänitá barco tiägøøyy yohbiá. Jim ñøcxøøyy pu'uwiiing.

⁴¹ Mänitá barco jie'xy nøøba'c tsäbiu'ujooty maa nøø hánajty quia'a comän. Ja'a barcojøbhaam jaduñ je'x. Mänitá barcohøxhaam tiägøøyyá møjcupjéjtábá. Mänit tiägøøyy ma'pá tsaybiig.

⁴² Coo ja'a soldadohajxy jaduñ yhiyx coo ja'a barco hánajty mia'ada'añ, mänitá tsumyhána'c-hajxy jia yagho'ogaañá, jaduñ hajxy cu quia'a päyø'cy yáhwáp.

⁴³ Pero cabá Julio jaduñ miänaañ coo ja'a tsumyhána'c-hajxy yagho'ogóøjät. Paady jaduñ miänaañ je'eguiøxpá coo ja'a Julio ja'a Pablo hánajty yajnähwa'adsa'añ. Mänitá Julio miänaañ coo hajxy ñøøga'awó'owát, pønjaty yaaw hánajty jajp, jaduñ hajxy ñøcxát tø'ødstuum yáhwáp.

⁴⁴ Pønjaty hánajty ca'a yaawjajp, wénaç hajxy ñøcxy pu'uñähgøxp, møødá barcohadøjøxp. Jaduñ højts nägøxiá ndsoocy tø'ødstuum.

28

¹ Coo højts jaduñ nägøxiá ndø'ødspádsøømy, mänit højts nmädooyy coo ja'a naax hánajty xiøhaty Malta.

² Mänit højtsä jäya'ay xñäxuu'ch, ja'a hajxy hánajty jim ná'ägá tsänaabiá. Tuub hánajty; tøøhc hánajty jaduñ. Mänitá jøøn hajxy yajmøjjoøyy. Mänit højts xñämaayy coo højts njøømba'axámát.

³ Mänitá Pablo ja'axy tø'ødspá miämejch tu'tso'oy. Jiibiá Pablo ja'axy hánajty piáda'agy jøønhaajiooty. Mänitá hawa'andsahñdy tu'ug piádsøømy jøønhaajiooty. Mänitá Pablo quioø'mäwødsøøyyá.

⁴ Coo ja'a jäya'ayhajxy jaduñ yhiyx coo ja'a Pablo tsahñdy hánajty miøødá quioø'ogøxp, mänit hajxy ñiñämaayyá:

—Tøø yø'ø craada'a miäjäya'ay-yagho'ogy. Coo jaduñ tøø quidiieey, paady jaduñ tsipøøxp yho'oga'añ, hoy jaduñ tøø jia tso'ogy mejjiooty.

⁵ Mänitá Pablo ja'a quioø'ø xiádiyty. Mänitá tsahñdy hoy quia'ay jøønhaajiooty. Cabá Pablo nej jiajty.

⁶ Nømä jäya'ayhajxy hánajty miäna'añ coog ja'a Pablo quioø'ø cu gyiixta'ch, o cooc cu yho'cy. Pero coo hajxy yhiyx coo ja'a Pablo nej quia'a jajty, mänit hajxy miänaanná cooc tyjy ja'a Pablo Dyosá.

⁷ Jimá jäya'ay hánajty tu'ug chána'ay mäwiingón maa højts hánajty njøømba'axamiän. Publio hánajty xiøhaty. Gobernador ja'a Publio hánajty jim tiuumby Malta. Coo højts jim nmejch maa ja'a tiøjcän, mänit højts jim xyajmejtstaacy tægøøgxøø.

⁸ Jimá Publio tieedy hánajty pia'amgo'na'ay. Tóoyyap hánajty jaduñ møødá nø'tioø'nøø hánajty miøødá. Mänitá Pablo jiiby tiøjtägøøyy maa ja'a Publio tieedy hánajty pia'amgo'na'ayän. Mänitá Pablo ja'a Dios pia'yaaxy. Mänitá Pablo ja'a pa'amjäya'ay ñähdoof. Mänit pia'amyajnajxá.

⁹ Coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy jaduñ jim miädoyhajty Malta, mänit hajxy hoy yajmøpójcábá nägøxiá.

¹⁰⁻¹¹ Mänit højts madiu'u xñä'ä mooyy cøxiá wiinä. Jimá barco hánajty tu'ug tiøøchpojnaxy. Jue'e ja'a barco hánajty xiøhaty: “Ja'a Hametsc-huung.” Alejandria ja'a barco hánajty tøø choñda'agy. Coo højts hánajty jim tøø nhity Malta tægøøgpø'o, mänit højts nbejty barcojooty, ja'a hánajty xøhajpá: “Ja'a Ametsc-huung.” Mänit højtsä jäya'ay xjiaac mooyy tijaty højts

hänäjty nmänöcxaamby barcojooty. Ja'a jäya'ayhajxy hänäjty tšö miöcpräquiäbä, je'e hajxy jaduhñ xmiiooyy. Mänit hõjts jim ndu'ubõjnä Malta.

¹² Mänit hõjts nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiõhatiän Siracusa. Jim hõjts njaac hijty tägõögxõö.

¹³ Coo hõjts jim ndu'ubõjcumä, mänit hõjts njaac mejypia'ayohy. Mänit hõjts jim nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiõhatiän Regio. Cujaboomä jõõmboj piädsõõmy. Mänit hõjts jadähooc ndu'ubõjcumä. Cumaaxc hõjts jim nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiõhatiän Puteoli. Jim hõjtsä barco nnähmänajtuutnä.

¹⁴ Mänit hõjtsä jäya'ay näje'e nbaaty. Ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty miäbõjpy. Mänit hõjts xñämaayy coo hõjts jim nmejtstä'agät maa ja'a tiõjc-hajxiän. Juxtujuxõõ hõjts jim nhijty. Mänit hõjts jim ndu'ubõjcy tecy-yo'oyhaam. Jaduhñ hõjts hänäjty jim njaac nõcxa'añ Roma.

¹⁵ Mänitä mäbõjpadõjc-hajxy Rómabä miädoyhajty coo hõjts hänäjty jim nnõcxy Roma. Mänit hõjts näje'e hoy xjiõjcubaadõ'oy jim maa hänäjty xiõhatiän Foro de Apio. Näje'e hõjts hoy xjiõjcubadõõbiä maa hänäjty xiõhatiän Tres Tabernas. Coo ja'a Pablo jaduhñ yhiyxy, mänitä Dioscujú'uyäp vejcy. Mänit jiootcugõõyy.

¹⁶ Coo hõjts jim ngoo'nä Roma, mänitä Pablo cuhdujt miooyyä coo ja'a yhamdsoo tõjc yhõxtä'awät maa jaduhñ yhidät. Mänitä soldado tu'ug yajcõ'õwaanõõyyä coo ja'a Pablo cwieendähadõõjät, coo ja'a Pablo jaduhñ ñä'ä päyõ'õgät. Mänitä tsumyhäna'c-hajxy jiaac yajcõ'õdägõõyyäbä ja'a soldado-wiindsõñ, ja'a copc-hajpä.

¹⁷ Cudägõögxõõ ja'a Pablo ja'a judios yajmõjyaaxä, ja'a hajxy hänäjty mõjhajpä maa ja'a chajtõjc-hajxiän. Coo hajxy hänäjty tšö yhamugõ'oy, mänit hajxy ñämaayyä:

—Mägu'ughajpädõjc, mänäajõch jim nhitiän Jerusalén, jimhõch häna'c näje'e xmiäjch, hõyhõch hänäjty tšö nga'a jagä cädieey, hõyhõchä cuhdujt hänäjty pedyii tšö nja cudiuñ nebiä nhaphájtämä ndeedyhájtmahajxy jecy yajtsõhndaquian. Ja'a nmägunaaxhájtämhajxy jaduhñ xmiajts. Mänitõch hajxy xquiõ'õyeycy maa ja'a soldadohajxiän, ja'a hajxy yaa tsohmäbä Roma.

¹⁸ Coochä soldadoshajxy hänäjty tšö xyajtõyhajtyecy, mänit hajxy jaduhñ ñajuõõyy coochä hänäjty tšö nga'a cädieey. Mänit hajxy jia mänaañ cooch hajxy jaduhñ xyhõxmädsät.

¹⁹ Pero cabä judioshajxy jaduhñ miänaamä cooch nyaghõxmädsät. Mänitõch nwiin-mahñdyhajty coo jaduhñ yhahixõ'õy cooch yaa ndõyhajtyégät Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Pero cábõch hänäjty nmäna'añ coochä nmägunaaxhajxy nnäxõ'õwõ'õwät.

²⁰ Hoorä, cooch jaduhñ tšö njaty tšö nhabety, päadyhõch mijs jaduhñ nmõõdmädia'aga'añ. Päadyhõch cham ndsumyhäna'ay coo hõjts judios nmäbõjcam coo ja'a ho'ogyiäya'ayhajxy jiuypjõga'añ —nõmä Pablo miänaañ.

²¹ Mänitä judios ja'a Pablo hajxy ñämaayy:

—Cab hõjts tii capxy tii mädia'agy tšö nmädoyhaty maa miichcõxpän. Caj miich põñ waamb tšö xñänõmy, ja'a hajxy jim tsohmäbä Judea.

²² Jaduhñ hõjts tšö nmädoyhaty coo jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt miädsiphadyii, ja'a hajxy jaduhñ mäbõjpä coo ja'a Jesús Dyiosquexiä. Paady hõjts nhamädoowhida'añ nej miich mwiinmayyän —nõmä judioshajxy miänaañ.

²³ Mänitä judios ja'a Pablo hajxy miõõdcõjyquiapxytiuuñ mänaa hajxy jadähooc ñõcxät maa ja'a Pablo hänäjty yhitiän. Coo yhabaaty, mänitä jäya'ayä Jesús haxxy nämay jiaançh nämejch. Tu'xõõ ja'a Pablo jäya'ayä Diosmädia'agy yajwiingapxõõyy ja'a Jesúsõcxpä, coo ja'a Dios ja'a Jesús hänäjty tšö quiexy, nebiä Moisés jecy quiujahyyän, nebiä profetadõjc-hajxy jecy quiujahyyän. Jia wi'i yajniñähdugaañäbä Pablo ja'a jäya'ay hänäjty coo hänäjty tõyhajt miädia'agy ja'a Jesúsõcxpä.

²⁴ Näje'e hajxy miäbõjcy nebiatiä Pablo hänäjty tšö miädia'aguian. Näje'e hajxy quia'a mäbõjcy.

²⁵ Mänitä mädia'agy hajxy tiägõõyy yajcapxiõõbiä nebiä Pablo hänäjty tšö miädia'aguian. Coo ja'a miädia'agy hajxy quia'a yajniabiaatä, mänit hajxy tiägõõyy wiimbijpä. Mänitä Pablo miänaañ:

—Jéquiänä Dioshespíritu ja'a profeta Isaías miägapxy. Mänit hõjtsä nhaphájtämä ndeedyhájtmahajxy miägapxtägajtsä:

²⁶ Nõcx yõ'õ jäya'ay nãma'aw:

Hoy hajxy mja mädownä'añ, cab hajxy mwiinjuõ'õwa'añ.

Hoy hajxy mja hixa'añ, cab hajxy mmäbõga'añ.

²⁷ Tšö hajxy mguhxexy. Jaduhñ hajxy mniäbiä'agyii nebiä wiindspän nebiä cuhnatpän.

Coo hajxy häxõpy tšö mga'a cuhxexy, cu mwiinjuõõyy hajxy.

Jaduhñä mhaxõõgwiinmahñdy hajxy cu mnajtshixõõyy.

Jaduhñ hajxy cu yajniähwaach,

nõmä Dioshespíritu jecy miänaañ. Tõyhajt jaduhñ miänaañ.

²⁸ Mänitä Pablo jaduhñ jiaac mänaañ:

—Huuc mäadow hajxy, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, yajwiingapxø'øwáanábä Diosmädia'agy hajxy je'e coo hajxy yajnähwa'adsáanábä. Je'e hajxy mábøcypä mábøgaamb.

²⁹ Coo ja'a Pablo jaduñ quiapxpädøøyy, mänitä judíoshajxy quiøxy wiimbijnä.

³⁰ Mejtsjomøjtä Pablo jim jiaag hijty maa ja'a tøjc hánajty yhajoodiuquiän. Pønjaty hánajty jim mejtsp tøghayohbiä, mioobiä Pablo häñaabiejt hánajty.

³¹ Hagujc jootcujcä Pablo ja'a Diosmädia'agy hánajty yajwiingapxø'øy ja'a Jesúsøxpä coo ja'a Dios ja'a Jesús hánajty yaa tøø quiexy hädaa yaabä naaxwiin. Cabä Pablo hánajty yhagapxtugyii ni pøñ.

Romanos

¹ Høøch hädaa nocy njahby, høøch Pablohajpä. Høøchä Jesucristo xyajtuumb nebiä moonsän. Hamuumdu'jóothøchä miädia'agy jaduñ nyajtuunä. Diøshøch jaduñ xpiädaac cooch ndünät apóstol. Cooch jaduñ nduñ apóstol, je'eduhñ nänøømby coochä Dios xwyiinguejxy coochä miädia'agy nmäwädjítät ja'a yHuungcøxpä, coo hajxy yaa hoy xñähho'túutäm.

² Jéquiänä Dios jaduñ miänaañ cooc ja'a yHuung hänäjty yaa quixa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jim jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian. Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä, jaaya'ayhajxy jaduñ jecy cujahy.

³ Ja'a Jesucristo ja'a Dios jaduñ yHuunghajpy, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Jäya'ayhajt je'e hädaa yaabä naaxwiin neby højtshájtäm. Ja'a rey David yhap yhoc hänäjty je'e.

⁴ Y coo ja'a Jesucristo yho'cy, mänit jiuypjiøjtägajch ja'a yHEspirituhaam. Coo jaduñ jiuypjiøjtägajch, jaduñ yajnajuø'oy coo je'e ja'a Dios yHuunghadyi, coo møcmäjaa jiaančh tehñ miøødä, coo ja'a Dioshøspiritu jiaančh tehñ miøødä.

⁵ Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, coo jiuypjiøjtägajch, páadyhøchä Dios tøø xquiexy wiinduhmyhagajpt mädia'agy-yajwa'xpä ja'a Jesucristocøxpä, weenä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäböcy, ween hajxy hoy yajtuñ, weenä Jesucristo hajxy jaduñ wyiingudsähgø'oy. Coochä Dios jaduñ tøø xquiexy, yajcähxø'py je'eduhñ cooch jaduñ xquiumay.

⁶ Møød mijtsä Dios xyajnáhdjipä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxäbät, mijts jim hijpä maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Roma.

⁷ Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby, pønjatia Dios yaghijpy quiwø'jooty jim Roma. Jaaya'ay mijts jaduñ xyajnáhdj coo ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Xjiaančh tehñ chojp mijts jaaya'ay jaduñ. Ween mijtsä hoyhajtä weenhajt xmio'oy møødä yHuung Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Ja'a Dios hajxy nDeedyhájtäm.

⁸ Jayø'phøchä Dios Dioscujú'uyäp nmo'oy. Coo ja'a Dioscujú'uyäp hajxy jaduñ nyéjcam, mänitä Jesucristo hajxy jaduñ xñähgapxtúutäm. Wiinduhmyhagajptä mädia'agy wiädity cooc mijtsä Diosmädia'agy hoy mjaančh tehñ miäböcy nägøxiä. Páadyhøchä Dioscujú'uyäp nyecy.

⁹ Najuøöbiä Dios cooch tøy nmädia'agy cooch nmäna'añ coo mijts homiänaajä njahmiech coochä Dios naxy nba'ya'axy. Hamuumdu'jóothøchä Dios nmøøduñ coochä miädia'agy nyajwa'xä ja'a yHuungcøxpä.

¹⁰ Mayhöoc-høch jim tøø nja nøcxa'añ maa mijtsän. Jadúhnhøchä Dios nja wi'i näma'ay cooch jim xyajnöcxät. Wehdä jaduñ miänáagnät.

¹¹ Páadyhøch jim nja wi'i nøcxa'añ maa mijtsän, jaduñ mijts hoy nbuhbédät ja'a Dioshøspiritucøxpä, jaduñä Diosmädia'agy hajxy maas hoy mmäbøgät.

¹² Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcäm, páadyhøch jim nja wi'i nøcxa'añ maa mijtsän, jaduñ hajxy hoy hamiñ haxøpy nnijootcapxmøpøjcämät.

¹³ Mägu'ughajpädøc, jadúhnhøch nja wi'i miäna'añ cooch jim nja wi'i nøcxa'añ maa mijtsän, cáböch jaduñ nnä'ä yajnäbaadø'oy. Páadyhøch jim nja wi'i nøcxa'añ, chøjpiøchä njoot jaduñ coo hajxy mjaac mayø'owät maa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøquiän, nebiä mäbøjpädøc-hajxy tøø miayø'oyän wiingtuumjaty, majátýhøchä Diosmädia'agy tøø nyajwa'xiän.

¹⁴ Jadúhnhøchä Dios xwyiinguejxy coochä miädia'agy nyajwá'xät ja'a yHuungcøxpä wiinduhmyhagajpt majatia jäya'ayhajxy griegohaam miädia'aguian, møød majatia jäya'ayhajxy griegohaam quia'a mädia'aguian. Jadúhnhøch tøø xwyiinguejxpä coochä jäya'ay jaduñ nägøxiä nyajwiingapxø'owät, hoy hajxy jia høxpøquiä, hoy hajxy quia'a jagä høxpøquiä.

¹⁵ Páadyhøch jim nja wi'i nøcxaambä Roma maa mijtsän, jimhøchä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'owaambä.

¹⁶ Hiç, cáböchä Diosmädia'agy nmädsähdiuñ ja'a Jesucristocøxpä, je'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy nägøxiä piäda'aga'añii hawa'adstuum ja'a Dios miäjaahaam, pønjatia Diosmädia'agy mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä. Højts judíos, højts ja'a Diosmädia'agy jayøjp nmädoosohñ. Høxhaamä jäya'ayhajxy jiaac mädooy, ja'a hajxy ca'a judiøspä.

¹⁷ Ja'a miädia'agyhaamä Dios hajxy xyajwiinjuøyyäm coo piäda'aga'añ hawa'adstuum pønjaty jaduñ mäbøgaamb coo ja'a Dios yajtøjiada'añ waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Pøn jaduñ ca'a mäbøgaamb, cab je'e piäda'aga'añii hawa'adstuum. Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian: "Pønjaty jaduñ mäbøgaamb coo ja'a Dios yajtøjiada'añ

waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, je'e ja'a Dios jaduñ piäda'agaamby hawa'adstuum. Je'e jaduñ nõcxaamb Dioswiinduum.”

¹⁸ Hoy piönä jaduñ ñajuø'oy coo ja'a Dios tsajpootypä yajcumädowa'añ pønjataiä Dios ca'a wiingudsähgøøby, møød pønjataiä jioot ca'a tsojpp coo ja'a Dios wyiingudsähgøøwøøjät wiinghäna'c. Paadiä jioothajxy jaduñ quia'a tsoy je'eguiøxpä coo hajxy haxøøg jiaac jatcø'owa'añ.

¹⁹ Cabä tøyhajtpä hajxy chocy, hoyyä Dios hajxy tøø jia yajwiinjuø'oyii nebiatiä Dios jaduñ wyiimahñdyhaty.

²⁰ Jéquiänä Dios cøxiä yhädiuñ, møød yø'ø tsajt, møød hädaa yaabä naaxwiin, cøxiä. Coo hajxy jaduñ nhjxäm tijaty ja'a Dios jaduñ tøø yhädiuñ, paadiä tøyhajtpä hajxy nmøødhjätäm coo ja'a Dios møcmäjäa miøødä homiänaajä, møød coo cøxiä wiinä yhane'emy, hoyyä Dios hajxy nga'a jagä hjxäm. Jaduñä tøyhajtpä hajxy nmøødhjätäm coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Cab jaduñ pøn hawiinmats miänä'anät cooc tyijy hajxy quia'a najuø'oy coo ja'a Dios jyijjä.

²¹ Ja'a häna'c-hajxy jaduñ haxøøg jatcøøbiä, cabä Dios hajxy wyiingudsähgø'ø, hoy hajxy jaduñ jia najuø'oy coo ja'a Dios jyijjä. Ni cabä Dios Dioscujü'uyäp hajxy mio'oy. Paadiä wyiimahñdyhajxy quia'a tsoobaada'añ. Y paady hajxy tehngajnä wyiimahñdyhada'añ haxøøg. Cabä howyiimahñdy hajxy hoy miøødhadaannä.

²² Hoy hajxy jia nibiäda'agyii nebiä jaanč tehñ jiajpän, cab hajxy tiä ñä'ägädä jaty.

²³ Ja'a Dios, mõj jaanč je'e. Hoy miänaajä yhity. Cab jaduñ mänaa yho'ogy. Pero cabä haxøøghäna'cä Dios hajxy wyiingudsähgø'owa'añ. Jäya'ayhahädiuunnaxy hajxy wyiingudsähgøøby, hoyyä jäya'ayhajxy jia ho'ogy; møødä muuxyhahädiuunnaxy hajxy wyiingudsähgøøbiä, møødä tsahñdyhahädiuunnaxy, møødä animalhahädiuunnaxy ja'a hamädaaxtecypiä.

²⁴ Paady, cabä Dios waamb miäna'anaannä, weenä jäya'ayhajxy haxøøg wyiimahñdyhaty nebiä jioot hajxy choquiän, coo hajxy cøxypänejpiä ween ñidiuñii hočhädiuunnä,

²⁵ je'eguiøxpä coo ja'a tøyhajtpä hajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Dioscøxpä. Ja'a hønnda'agymiädia'agy hajxy jaduñ miäbøjpy. Cabä Dios hajxy wyiingudsähgø'ø. Jue'e hajxy wyiingudsähgøøby, tijatiä Dios yaa tøø quiunuuxy hädaa yaabä naaxwiin. Pero, hahixøøby coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät homiänaajä. Tøyhajt jaduñ.

²⁶ Coo häna'cä Dios hajxy quia'a wiingudsähgø'owa'añ, paadiä Dios waamb quia'a mäna'ana'añ, ween hajxy hočhädiuunnä ñidiuunnä. Høxtä to'oxiøjpaadyhajxy jaduñ jiatcø'ø. Cabä ñihyhap hajxy näje'e miøødtsäna'awaannä; quipxyjatiä to'oxiøjc-hajxy cøxypänejpiä ñidiuñii hočhädiuunnä.

²⁷ Jaanä jaduñä ya'adiøjc-hajxy näje'ebä, cabä tio'oxiøjc hajxy miøødtsäna'awaannä. Quipxyjatiä ya'adiøjc-hajxy ñimiøødtsäna'awa'añii. Hočhädiuunnä hajxy jaduñ ñidiuñii cøxypänejpiä. Coo hajxy jaduñ jiatcø'ø, paady hajxy quia'a niyaghoyø'oyii maa ja'a ñi'xcøxp maa ja'a quiopecøxphajxiän, møød maa ja'a wiimahñdyøxphajxiän.

²⁸ Coo ja'a haxøøghäna'cä Dios hajxy jaduñ quia'a wiingudsähgø'owa'añ, paady hajxy ñajtshixø'oyii ja'a Diösäm. Ja'a Dios, cab jaduñ waamb miäna'anaannä, weenä yhaxøøgwiimahñdy hajxy tiuñ, ween hajxy jaduñ jiaac jatcø'øy haxøøg.

²⁹ Madiu'u hajxy haxøøg jiatcø'øy cøxypänejpiä. Miøødtsänaabiä cuhñindo'oxiøjc hajxy. Møødä jäya'ajie'e hajxy yhadsoy. Cab hajxy hojiäwø'øy pø jimä miägu'ughajpähajxy cøxiä wiinä miøødä. Høxtä niyaghó'cäp hajxy. Nimiädsiphjätär hajxy. Hønndaacp hajxy. Niñähøønøøyyäp hajxy.

³⁰ Niwyiingapxpejtär hajxy. Møødä Dios hajxy miähanhaty. Nibiéjxär hajxy. Yajcumayaamb hajxy. Hawiinjemybiä haxøøgwiimahñdy hajxy yajcojpy. Cabä tiaj, cabä tiediä miädia'agy hajxy miäbøjcä.

³¹ Jaanč tehñ quiuhxex hajxy. Ni ja'a yhamdsoo mädia'agy hajxy quia'a cudiuuna'añ. Cab hajxy pøn chocy miee'xy. Ni cab hajxy pøn miee'xa'añ. Cabä hojiot hajxy ñä'ägädä møødä.

³² Ñajuøøby hajxy jaduñ coo ja'a Dios tøø yhane'emy coo hajxy haxøøgjaty quia'a jatcø'owät nébiøc naamnä tøø nmädia'aguiän. Jaanä jaduñ hajxy ñajuøøbiä, pøn jaduñ haxøøg jatcøøby, quiumädowaamby hajxy je'e tehngajnä. Pero nägø'ø nädecypiä hajxy jaduñ jiatcø'ø, hoy hajxy jaduñ jia najuø'ø. Høxtä xoondaacp hajxy jaduñ coo wiinghäna'c-hajxy jaduñ haxøøg pijaatcøøbiä.

2

¹⁻³ Nnajuøøyyäm hajxy jaduñ coo jaduñ yhahixø'øy coo ja'a Dios hajxy nägøxiä xyajcumädoowämät je'eguiøxpä coo hajxy nägøxiä haxøøg njatcøøyyäm. Cab jaduñ yhahixø'øy coo højtsä jäya'ay nnänøømämät coo hajxy hoy quia'a hity, coo hajxy ween

quiumädooy. Caj pues, haa ca'a, jaduñ hõjts haxõõg nbajatsõõyyämbä. Hix, ni põñ jaduñ hahixõõby quia'a mäná'anät cooc tyijy hoy tiehm yhity. Paady jaduñ yhahixõõy coo ja'a Dios hajxy nägõxiä xyajcumädóowämät, je'eguiõxpä coo hajxy hoy nga'a hoyhidáañäm.

⁴ Pero hojiootä Dios jiaanč tehñ miõõd, paady hajxy xquia'a tsøj tsaáčhtiunäm. Cho-
jpiä jioot jaduñ coo hoyiinmahñdy hajxy nbadu'ubõjčänät, coo ja'a nhaxõõgwiinmahñdy hajxy nnajtshixõõyyänät.

⁵ Pero jii jäya'ayhajxy näje'e, jaanč tehñ xiexä quiopcä tiaatsc-hajxy. Cabä yhaxõõgwiinmahñdy hajxy ñajtshixõõwa'añ. Y coo hajxy jaduñ tehngajnä quia'a mäbõgät, mänit hajxy hñajty hanaxiä chaáčhpõga'añ coo yhabáadät coo ja'a Dios ja'a cahwiindõyhána'c hñajty chaáčhtiuna'añ.

⁶⁻¹⁰ Põnä jioot nägõ'õ nädecypii tsojp coo hoy yhidät, põnä jioot pädaacp coo jim ñõcxät Dioswiinduum, coo ja'a hoyhajtä weenhajt jim piáadät, coo jim quiumayõõjät ja'a Diósäm, pues je'edsä Dios jim yajnõcxaamby. Mio'owaambiä Dios je'e ja'a hoyhajtä weenhajt. Quiumayaambiä Dios jaduñ. Yaghidaambiä Dios je'e jiootcuj homiánaaj, hopiõnä, hoy jia judiõsä, hoy quia'a jagä judiõsä. Pero hoyhoyä Dios chaáčhtiuna'añ põñ haxõõg jatcõõby, põnä Diosmädia'agy ca'a cudiunaamb, põñ ca'a yajmägäp ca'a yaghane'emaamb waambatiä Dios hajxy jaduñ xjia hanéhmäm. Hopiõnä jaduñ chaáčhpõga'añ, põñjaty jaduñ haxõõg jatcõõby, hoy hajxy jia judiõspä, hoy hajxy quia'a jagä judiõspä.

¹¹ Hix, cabä Dios miõjpäda'agy põ mjudio miičh, põ caj. Je'e yajcopcõõby põ mhoyhána'c, põ caj.

¹²⁻¹⁵ Hõjts judiõshajpä, jequiän hõjtsä Dios xyhanehmý neby hõjts hoy nguhdujthädät. Mänitä Moisés ja'a mädia'agy jaduñ quiujahy nebiaty hõjts hoy nguhdujthädät. Hoorä, ja'a hñana'c-hajxy ca'a judiõspä, cabä mädia'agy hajxy miädooyä nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero hoy hajxy quia'a jagä mädooyä, coo hajxy hamdsõojoot hoy quiudiünät nebiä Dios jioot jia tsoquiän, cähxõ'õgäp jaduñ coo hajxy yhawáañäxä ja'a Diósäm ja'a wyiinmahñdyhaambahxy. Jaduñ hajxy hamdsõo ñajuõ'õy põ hoy hajxy quiudiün, põ caj. Jaduñ hajxy yajtuungpaady néjiäm hajxy häxõpy tõõ miädooy ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Y coo hajxy hoy quia'a cudiünät neby hajxy ñajuõ'õy ja'a wyiinmahñdyhaambahxy, mänit hajxy quiumädowa'añ. Jaanä jaduñ hõjtspä, hõjts judiõspä, coo hõjts nga'a cudiünät neby hõjtsä Dios jecy xyhanehmian, nebiä Moisés ja'a mädia'agy jecy quiujahyyän, jaduñ hõjts ngumädowaambä. Hix, põñ jaduñ cudiuumb nebiä Dios yhane'emiän, je'e ja'a Dios piäda'agaamby hawa'adstuum, hoyyä mädia'agy tõõ quia'a jagä mädooy nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero põñ jaduñ ca'a cudiuumb, hoyyä mädia'agy tõõ jia mädooy nebiä Moisés jecy quiujahyyän, cab je'eduhñ hawa'adstuum piäda'aga'añii ja'a Diósäm. Jaduñds je'e, nägõxiä ja'a cahwiindõyhána'c-hajxy quiumädowa'añ, hoy hajxy jia judiõspä, hoy hajxy quia'a jagä judiõspä.

¹⁶ Mänit hajxy jaduñ quiumädowa'añ coo ja'a Dios ja'a Jesucristo hñajty yaa quejxtägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä jäya'ayhajxy yhixa'añii ja'a Jesucristäm nebiaty hajxy hñajty yaa tõõ jiatcõ'õy. Mänit hajxy yagjahmiejtsta'aga'añii nebiaty hajxy hñajty tõõ wyiinmahñdyhaty hamee'ch. Jaduñä Diosmädia'agy miäna'añ ja'a Jesucristocõxpä, ja'ačh nyajwa'xypä.

¹⁷ Hõjts judiõshajpä, naxy hõjts nnguiumayii coo hõjts njudiõshaty, coo hõjtsä mädia'agy nmäböcy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Jaduñ hõjts nnguiumäyyäbä coo hõjtsä Dios tõyhajt xquiu'ughaty, hõjtsyähajtiä, hõjts judiõshajpä.

¹⁸ Nnajuõõby hõjts jaduñ nebiatiä Dios jioot chocy coo hõjts nhoyhána'c-hädät. Y ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä, je'e hõjts jaduñ xyhawáañäp neby hõjts nwiimbíwät tii hoy tii mäbaad.

¹⁹⁻²⁰ Niyhajuõõyyäp hõjts coo hõjts hñana'c hoy nyajnähixõõwa'añ, ja'a hñana'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a jajpä ca'a najuõõbiä. Jim hõjtsä tõyhajt nbaady maa ja'a mädia'aguiän, ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä.

²¹ Hoorä, coo hõjts hñana'c jaduñ nyajnähixõõy ja'a Diosmädia'agy, hahixõõby jaduñ coo hõjtsä Diosmädia'agy hoy ngudiünät. Cábõčhä nmägunaaxhajxy näje'e hoy quiudiün. Y coo hõjts hñana'c nmägapy nhane'emy coo hajxy quia'a méedsät, hahixõõby jaduñ coo hõjts nga'a méé'tspät. Jádühñhõčhä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcõ'õy.

²² Y coo hõjts hñana'c nmägäpny nhane'emy coo wiinghána'cä tio'oxiõjc hajxy quia'a mõõdtsänäyyät, cab jaduñ yhahixõõy coo hõjts jaduñ njatcõõbiät. Jádühñhõčhä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcõ'õy. Cab hõjts quepychec naaxpoch nwiingudsähgõ'õy. Pero cab jaduñ yhahixõõy coo hõjts xädõ'õñ nméedsät tsajtõgooty maa ja'a quepychec naaxpoch yhitiän. Jádühñhõčhä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcõ'õy.

²³ Niguiumäyyäp hõjts jaduñ coo hõjtsä mädia'agy nmäböcy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Pero näje'echä nmägunaaxhajxy, cab hajxy hoy quiudiün. Jaduñ hajxy yajcähxõ'õgy coo ja'a Dios hajxy tõyhajt quia'a wiingudsähgõ'õy.

²⁴ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "mijts judíoshajpä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mga'a cudiuñ, paadiä Dios haxøøgiaty ñahojyii ja'a häna'c-hajxy ca'a judíospä." Tøyhajt jaduhñ.

²⁵ Højts, judíos højts nmäminø'oy nmäga'awø'oy. Mänit højtsä Dios xquiumáyät coo højtsä mädia'agy hoy ngudiünät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero coo højts jaduhñ hoy nga'a cudiünät, cab højtsä Dios jaduhñ xquiumaya'añ.

²⁶ Hoorä, ja'a häna'c-hajxy ca'a judíospä, coo hajxy hoy quiudiünät nebiä Dios yhane'emiän, mänit hajxy quiumaya'añii ja'a Diósäm.

²⁷ Näje'echä nmägunaaxhajxy, cab hajxy hoy quiudiuñ nebiä Dios yhane'emiän, hoy hajxy judíos jia mäminø'oy jia mäga'awø'oy, hoyyä mädia'agy hajxy jia mädooyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Je'ehajxy mæbøcypia ca'a cumayáañp ja'a Diósäm.

²⁸ Pønjaty hoy cudiuumb nebiä Dios yhane'emiän, je'edsä Dios quiu'ughajpy, hoy hajxy judíos quia'a jagä mäminø'oy quia'a jagä mäga'awø'oy, hoyyä hijxtahnd hajxy quia'a jagä møødá maa ja'a ñi'xcøp xphajxiän neby højts judíos nmøødän.

²⁹ Hix, coo pøn hoy quiudiünät hamuumdu'joot nebiä Dios choquiän, mänit hajxy quiu'ughada'añii ja'a Diósäm, hoyyä judíoshajxy näje'e quia'a ja mäna'añ cooc tyijy hajxy jaduhñ quia'a cu'ughadyii ja'a Diósäm. Hix, quiumaabiä Dios jaduhñ pøn jaduhñ cudiuumb hamuumdu'joot.

3

¹⁻² Xchoobáatäp højts jaduhñ madiu'u coo højts judíos nmäminø'oy nmäga'awø'oy, coo højtsä hijxtahnd nyajpáda'agy maa højts nm'xcøpän, ja'a jaduhñ yajcähxø'pä coo højtsä Dios xquiu'ughaty. Tøyhajt jaduhñ. Haa ca'a, Dios højts nhap ndeedy jecy xyajcø'dägøøyyä ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Mänit hajxy ñämaayyä ja'a Diósäm coog hajxy hñajty quiu'ughada'añii.

³⁻⁴ Y je'enä højtsä Dios xquiu'ughatyñä neby højts jecy xyajwiinwaanøøyyän, hoy højts nhap ndeedy nämay hoy quia'a jagä cudiuuñ neby hajxy hñajty tøø yhane'emyijän ja'a Diósäm. Tøyhajt jaduhñ coo ja'a Dios tiømiädia'agy. Cabä Dios mänaa yhöñda'agy, hoy hajxy nägøxiä cu nja mänaañäm cooc tyijy ja'a Dios quia'a yajtøjaty waambaty hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: Diosteedy, hopiønä jaduhñ ñajuø'oy coo miich myajtøjaty waambaty højts miich tøø xyajwiinwaanøø'oy.

Coo miich pøn xñäxø'owø'owät cooc tyijy miich jaduhñ mga'a yajtøjaty waambaty miich tøø nmädia'agy,

cähxø'ogaamb jaduhñ coo je'e yhöñda'agy, ja'a miich jaduhñ xñäxø'owøøbiä.

⁵ Jaanč tehñ yhooyä Dios yhiy. Pero højts, cab højts hoy nnä'ägä hjítäm. Tøyhajt jaduhñ. Paadiä, cähxø'p jaduhñ coo ja'a Dios jiaanč tehñ hoyyä. Hix, coo højts häxøpy nhjítäm hoy, cab jaduhñ häxøpy quiähxø'øgy coo ja'a Dios jaduhñ hoy jiaanč tehñ yhiy. Pero jaduhñä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy ja'a Dios howyiinmahñdy quia'a møødá, je'eguiøxpä coo hajxy xyajcumädoówáañäm.

⁶ Pero hahixøøby jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xyajcumädoówämät. Haa ca'a, coo ja'a Dios häxøpy hoy quia'a hity, cabä cuhdujt häxøpy miøødá coo hajxy jaduhñ xyajcumädoówämät.

⁷ Hoyyä jäya'ayhajxy näje'e jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios quia'a yajtøjaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, yajnajuøøby jaduhñ coo ja'a Dios tøyhajt mänaa quia'a höñda'agy. Jaduhñä jäya'ayhajxy nägøxiä ñajuø'owañ coo jaduhñ yhahixø'oy coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Pero coo pønä Dios jaduhñ ñänømat cooc tyijy quia'a yajtøjaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, hahixøøby jaduhñ coo je'e quiumädoówät.

⁸ Näje'echä jäya'ayhajxy xñähøønø'oy cóogøch tyijy nmäna'añ cooc tyijy jaduhñ yhahixø'oy coo hajxy haxøø njatcøøyyämät, jaduhñäc tyijy maas hoy quiähxø'oga'añ coo ja'a Dios jiaanč tehñ yhooyä. Ja'a hñänä'c-høch hajxy jaduhñ xñähøønøøbiä, höñdaacp hajxy jaduhñ. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy quiumädoówät.

⁹ Jaanä jaduhñ højts judíospä, cab højtsä Diosmädia'agy maas hoy ngudiuñ quejee ja'a häna'c-hajxy ca'a judíospä. Haa ca'a, tøøch nhuuc mänaambä coo hajxy jaduhñ hoy nga'a nä'ägä hojiäya'ayhjtäm, coo ni pønä Diosmädia'agy hoy quia'a nä'ägä cudiuñ, ni højts judíos, ni ja'a häna'c-hajxy ca'a judíospä. Hamdsoojoot hajxy jaduhñ hoy nga'a jäya'ayhjtäm.

¹⁰ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Ni pøn hoy quia'a wädity.

¹¹ Ni pøn jaduhñ quia'a wiinjuø'owa'añ nebiä Dios wyiinmahñdyhatiän.

Ni pønä jioot quia'a páda'agy maa ja'a Diósän.

¹² Tøø ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy nägøxiä ñajtshixøøñä.

Cøjnøø cøjtu'u hajxy tøø piadu'ubøjnä.

Haxoøg hajxy jiäya'ayhajnä nägøxiä.

¹³ Jaanč tehñ yhaxoøg hajxy quiapxy miädia'agy.

Jaduhñä yhaawhajxy tiocxuugy nebiä ho'oguiäya'ajiut tiocxuuguiän, ja'a tøø yhawá'ačhäbä.

Jaanč tehñ yhoñdaacp hajxy. Jaduhñä haxoøgpä hajxy yaghity yhaawjooty nebiä haxoøgtsahñiädyhawän.

Jaanč tehñ miägaxpojp hajxy.

¹⁴ Jaanč tehñ quiapxtägooby hajxy hoñeipiä nebiä jioot hajxy yajmädsociän. Jaanč tehñ yhaxoøg hajxy ñiñänomyii.

¹⁵ Jaanč tehñ piaquiä jootma'ad hajxy piaadyii, mänitä miäya'adiöc hajxy nõcxy yagho'oga'añ.

¹⁶ Jaanč tehñ chipyapädöp hajxy majaty hajxy wiädity. Chaačhtiumbiä cu'ug hajxy jaduhñ.

¹⁷ Jaanč tehñ chiptsojp hajxy.

¹⁸ Cab hajxy tiajy miay pø yajcumädowaänäbä Dios hajxy.

¹⁹ Jaduhñds je'e, yajcumädowaambiä Dios ja'a jäya'ay nägøxiä, pønä miädia'agy hoy ca'a cudiuunäp, møød højts judíos, møødä häna'c-hajxy ca'a judiöspä. Højts judíos, højtsä pojpä nmaas møød, je'eguiöxpä coo højtsä Dios ja'a nhapä ndeedy jecy xjia hanehmä coo hajxy haxoøgjaty quia'a jatcö'owät nébiöch naamñä tøø ngujaayän. Pero cab højts jaduhñ nnä'ägädä cudiuna'añ.

²⁰ Jéquiänä Dios ja'a Moisés yhanehmy coo ja'a miädia'agy quiujähyyäxät. Jaduhñ hajxy nnajuöyyäm coo hajxy nägøxiä hoy nga'a jäya'ayhätäm. Ni pøn jaduhñ hoy quia'a cudiuna'añ ja'a Diosmiädia'agy. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, paadiä Dios hajxy xpiaäda'agäänäm hawa'adstuum, caj jie'eguiöxpä cooc tyijy ja'a mädia'agy hajxy hoy ngudiuunäm, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä.

²¹⁻²⁶ Hoorä, nnajuöyyäm hajxy jaduhñ coo hajxy nägøxiä haxoøg njatcöyyäm, mäduhñtiä hajxy yaa ndsänäyyäm hädaa yaabä naaxwiin, møød højts judíos, møødä häna'c-hajxy ca'a judiöspä. Cabä Dios pøn ñä'ägädä cumay. Jaduhñä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy hajxy piäda'aga'añii hawa'adstuum coogä jecymiädia'agy hajxy hoy quiudiunät, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Pero tøø hajxy nhixäm coo ni pøn jaduhñ quia'a päda'aga'añii hawa'adstuum. Hoorä, jéquiänä Dios wyiinmaayy coo ja'a yHuung hänajty yaa quixa'añ maa højtshätäm. Mayhajtä Dios hänajty tiunaamby maa højtshätäm. Jaduhñ hajxy hänajty xpiaäda'agäänäm hawa'adstuum. Jim jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a jecymiädia'aguiän, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Pero cabä jecyjiäya'ayhajxy hänajty wyiinjuöy. Hojiootä Dios miøød coo ja'a jecyjiäya'ayhajxy quia'a pädaacä haxoøgtuum, hoy hänajty jia hawiinmatsä coo hajxy jim cu piädaacä, je'eguiöxpä coo hajxy hänajty haxoøg jatcö'oy. Paadiä Dios ja'a yHuung ñähdujcy, jaduhñä jäya'ayä piojpä quidiieey hajxy ñähwá'adsät. Jaduhñ quiahxö'ogy coo ja'a Jesucristo ja'a xycyjiäya'ay yajnähwaach ja'a piojpä quidiieeyhajxy. Høxtä jäda'anäbaadyñä ja'a Dios hajxy xyajwiinjuöyyäm neby hajxy xpiaädaacäm hawa'adstuum. Jaanä jaduhñ hajxy xyajwiinjuöyyämbä coo hajxy piäda'aga'añii haxoøgtuum pønajty haxoøg jatcöyby jäda'ahaty. Paadiä Dios ja'a yHuung ñähdujcy, ja'a Jesucristo, neby hajxy jaduhñ xñähho'túütäm. Y coo hajxy jaduhñ nmäböjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaanč nähho'túütäm, jaduhñä Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajñähwáatsäm, jaduhñ hajxy xpiaädaacäm hawa'adstuum, hopiönä, møød højts judíos, näguipxy møødä häna'c-hajxy ca'a judiöspä. Mayhajtä Dios jaduhñ tiuun maa højtshätäm coo hajxy jaduhñ xpiaädaacäm hawa'adstuum.

²⁷⁻²⁸ Cab jaduhñ yhawiiinmatsä coo hajxy hamdsoo nniguiumäyyämät. Hix, coo hajxy nmäböjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, paadiä Dios hajxy xpiaäda'agäänäm hawa'adstuum, hoy hajxy nga'a jagä panöcxäm nebiä Moisés jecy quiujähyyän. Coo ja'a Dios hajxy häxöpy xpiaädaacäm hawa'adstuum je'eguiöxpä coo ja'a jecymiädia'agy hajxy ngudiuunäm, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, mänit hajxy mäböcy cu nniguiumäyyäm hamdsoo. Pero caj pøn jaduhñ piäda'aga'añii hawa'adstuum hamdsoohaam.

²⁹⁻³⁰ Tu'ucuiä Dios jaduhñ. Tu'cuhdujtä Dios hajxy xyhixäm nägøxiä, møød højts judíos, møødä häna'c-hajxy ca'a judiöspä. Tøyhajt jaduhñ. Coo hajxy nägøxiä nmäböjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, paadiä Dios hajxy jim xpiaädaacämät hawa'adstuum nägøxiä.

³¹ Pero cáböch nmäna'ana'añ coo ja'a jecymiädia'agy quia'a töyyä, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, hoy hajxy nja wiinjuöyyänä coo ja'a Jesucristo hajxy xpiaädaacäm hawa'adstuum mänaa hajxy tøø xñähho'túütäm. Hix, maas hoy hajxy jaduhñ nwiinjuöyyänä coo ja'a jecymiädia'agy jaduhñ jiaanč töyyä, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Coo hajxy nmäböjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, paady

hajxy xpíadáčám hawa'adstuum, caj jie'eguiõxpá cooc tyijy ja'a jecymiádia'agy hajxy jaduhñ hoy ngudiúunám. Tõõ hajxy jaduhñ nwiinjuõõyyäná coo jaduhñ tiõyhajtá.

4

¹ Hõjts judíos, hõjtsá Abraham jecy nhaphajt ndeedyhajt.

² Hõyyá Abraham hijty jiäya'ayhaty jegyhajty. Hoorá, coo ja'a Dios ja'a Abraham hãxõpy tõõ piáda'agy hawa'adstuum je'eguiõxpá coo ja'a Abraham hoy jia jáya'ayhajty, mänitá Abraham cu ñiguiumaayyá.

³ Hix, paadiá Dios ja'a Abraham piádaacy hawa'adstuum, coo ja'a Abraham ja'a Dios miádia'agy miábõjcá cooc ja'a Dios yajtõjiaty waambaty tõõ quiapxy tõõ miádia'agy, ca'a jie'eguiõxpá coo ja'a Abraham hoy jiäya'ayhajty. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmiádia'aguiän.

⁴ Hoorá, ja'a cuduumbädõjc, paady hajxy miäjuyii coo hajxy quiuduñ, cab jaduhñ ñä'ä mayhajtá. Jaduhñ miäbaady nebiä jáya'ayhajxy näje'e wyiinnmahñdyhatiän. Yajcumayaamb hajxy ja'a Diósám, paady hajxy jia wi'i yhojiäya'ayhada'añ.

⁵ Pero pønjaty tõõ miábõcy coo ja'a Dios yajtõjiaty waambaty tõõ quiapxy tõõ miádia'agy, je'edshajxy jaduhñ hawa'adstuum páda'agáañp. Paady hajxy jim piáda'aga'añii coo hajxy jaduhñ miábõcy, ca'a jie'eguiõxpá coo hajxy hoy jia jáya'ayhajty. Jim hajxy jaduhñ piáda'aga'añii, hoy hajxy haxõõg tõõ jia jatcõ'õy. Tiuumbiá Dios mayhajt jaduhñ. Coo ja'a Dios hajxy hãxõpy xpíadáčám hawa'adstuum je'eguiõxpá cooc tyijy hajxy hoy ñäya'ayhajtám, cab hajxy hãxõpy nmánaañám cooc ja'a Dios mayhajt tiuñ.

⁶ Jaduhñ David jecy miánaañ cooc hajxy jootcujc yhida'añ, pønjaty jaduhñ najuõõby coo ja'a Dios hajxy xpíadáčám hawa'adstuum ja'a miayahajthaam, hoy hajxy hãnjaty haxõõg tõõ jia jatcõ'õy. Hix, cabá Dios miõjpáda'agy pø cabá häna'c hãnjaty hoy tõõ jiäya'ayhaty.

⁷⁻⁸ Coo jaduhñ yhabáatnát coo Dios ja'a jáya'ay yajtõyhajtyega'añ nebiaty hajxy hãnjaty tõõ quiädieeyän,

mänit hajxy jootcujc yhida'añ pønjatiá Dios piádaacy hawa'adstuum, pønjatiá Dios miee'xyp,

pønjatiá piojhajpiä ja'a quiädieeyhajpiä hajxy yajnáhwáatsäxá, nõmä David jecy miánaañ.

⁹ Jue'e ja'a David jecy ñänõõm cooc hajxy jootcujc yhida'añ, pønjatiá Dios piádaacy hawa'adstuum, hopiõnä, mõõdá judiõshajxy, ja'a Dios quiu'ughajpiä, mõõdá cajpá judiõshajxy. Je'edshajxy ca'a cu'ughajtáp ja'a Dios. Hix, jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmiádia'aguiän: "Coo ja'a Abraham ja'a Dios miádia'agy miábõjcá cooc ja'a Dios mänaa quia'a hõhnda'agy, paady piádaacá hawa'adstuum."

¹⁰ Hoorá, jaduhñ judiõshajxy quiuhdujthaty, yajcircuncidarhappá ya'adiõjc-hajxy. Jaduhñ miádia'agytõõ'õy coo hijxtahnd hajxy piádaacáxá maa ja'a ñi'xcõxpániän. Hoorá ja'a Abraham, tõõyyám hãnjaty je'e piádaacániä hawa'adstuum, cajná hijxtahnd hãnjaty jaduhñ piádaacáxá maa ja'a ñi'xcõxpán. Jaduhñ tõyhajt hajxy nmõõdhajtám coo häna'c-hajxy piáda'agyii hawa'adstuum je'eguiõxpá coo ja'a Dios miádia'agy hajxy miábõjcá cooc ja'a Dios yajtõjiaty waambaty je'e tõõ quiapxy tõõ miádia'agy, hõyyá hijxtahnd hajxy quia'a jagá mõõdá maa ja'a ñi'xcõxpahajiän.

¹¹ Paadiá Abraham hijxtahnd jaduhñ piádaacáxá maa ja'a ñi'xcõxpán, jaduhñ yajnajjuõ'õy coo ja'a Abraham hãnjaty tõõ piáda'agyii hawa'adstuum. Paady jim piádaacá coo ja'a Dios ja'a miádia'agy hãnjaty tõõ miábõjcáxá. Jaduhñ Abraham piádaactõhñä hawa'adstuum, hõyyá hijxtahnd hãnjaty jaduhñ quia'a jagá pádaacániä maa ja'a ñi'xcõxpán. Pønjaty jaduhñ mábõjp nebiä Abraham jecy miábõjquiän, jaaná jaduhñ hajxy yhixáañábä ja'a Dios nebiä Dios ja'a Abraham jecy yhiñxiän, hoy hajxy quia'a jagá judiõspá. Coo hajxy jaduhñ nmábõjcám nebiä Abraham jecy miábõjquiän, jaduhñ quiáhõ'õgy coo ja'a Abraham hajxy nhõjxhajtám ndecyhajtám.

¹² Hõjts judiõshajxy, hõjtsá Abraham jecy nhaphajt ndeedyhajt. Jaaya'ay jaduhñ pádaactõhñä hawa'adstuum je'eguiõxpá coo jaduhñ miábõjcy coo ja'a Dios yajtõjiaty waambaty hãnjaty tõõ quiapxy tõõ miádia'agy. Tõyhajt jaduhñ. Hõjts judíos, jaduhñ hõjts nyajcircuncidarhaty nebiä Abraham jecy yajcircuncidarhajiän. Pero tõõyyámá Abraham ja'a Dios ja'a miádia'agy hãnjaty miábõjcá, cahnä hãnjaty yajcircuncidarhaty. Hõjts judíos, hõjts jaduhñ mábõjpá, jaaná jaduhñ hõjts nmábõjpá nebiä Abraham jecy miábõjquiän. Jaduhñ tõyhajt hajxy nmõõdhajtám coo hõjtsá Abraham jecy nhõjxhajty ndecyhajty, coo hõjts jaduhñ nmábõcy, hõjts judíos.

¹³ Jéquiäná Dios ja'a Abraham ñämaayy cooc hãnjaty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabá naaxwiin näguipxy mõõdá yhap mõõdá yhoc. Ja'a Dios jaduhñ mänaañ. Paadiá Abraham jaduhñ ñämaayyá je'eguiõxpá coo ja'a Abraham ja'a Dios miádia'agy hajxy miábõjcá, ca'a jie'eguiõxpá cooc tyijy ja'a Abraham jia cudiuuñ nebiaty hãnjaty tõõ yhane'emyii. Pero

coo ja'a Abraham jaduñ miäbøjcy coo ja'a Dios yajtøjiaty waambaty hänäjty tøø quiapxy tøø miädia'agy, paadiä Abraham jaduñ ñämaayyã coo ja'a Abrahamhajxy hänäjty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabã naaxwiin, møødä yhaphajxy, møødä yhoc-hajxy.

¹⁴ Haa ca'a, jaduñhä Dios miänaañ cooc hajxy yaa miähane'ema'añ hädaa yaabã naaxwiin pønjaty jaduñ mähøjp coo ja'a Dios yajtøjiaty waambaty hänäjty tøø miäna'añ. Jaduñ miädia'agytiägø'øy coo ja'a Dios ja'a hoybã weenbã hajxy xmiø'owáanäm je'eguiøxpã coo hajxy jaduñ nmäbøjcäm. Pero coo ja'a hoybã weenbã hajxy häxøpy nbáatäm je'eguiøxpã coo ja'a jecymiädia'agy hajxy hoy ngudiúunäm, ja'a Moisés jecy quuijáhyyãbã, cab jaduñ cu choobaaty coo ja'a Dios hajxy jaduñ tøø xñámáayyãm coogã mayhajt hänäjty tiuna'añ coo ja'a hoybã weenbã hajxy xmiø'owáanäm. Ni jaduñ cu quia'a tsoobaaty coo højts cu nmäbøjcäm coo ja'a Dios jaduñ yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy.

¹⁵ Hix, cabã jecymiädia'agy hajxy hoy ngudiúunäm, ja'a Moisés jecy quuijáhyyãbã. Coo hajxy jaduñ nga'a cudiúunäm, paady hajxy ngädiéhyyãm. Y paady jaduñ yhähixø'øy coo hajxy ngumädoowãmät. Pero pønjaty ja'a jecymiädia'agy tøø quia'a mädoj, ja'a Moisés jecy quuijáhyyãbã, cab hajxy jaduñ quiumädowa'añ, hoy hajxy tøø quia'a jagã tuñ nebiã Moisés jecy yhanehmiän.

¹⁶ Coo ja'a Abraham jaduñ jecy miäbøjcã ja'a Dios miädia'agy coo ñämaayyã coogã Abrahamhajxy hänäjty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabã naaxwiin, møødä yhap møødä yhoc-hajxy, paadiä tøyhajt hajxy nmøødhajtãm coo ja'a Dios ja'a hoybã weenbã hajxy nägøxiã xmiø'owáanäm nä'a mayhajt, coo ja'a Abraham hajxy nbamäbøjcãmät coo ja'a Dios yajtøjiaty waambaty tøø miäna'añ, møød højts judios, møød mijts ca'a judiospã. Coo ja'a Abraham hajxy jaduñ nbamäbøjcãmät, jaduñ mäwiin hajxy nägøxiã xyajmäbáatäm nebiã Abraham hajxy xyhaphajtãm xyhoc-hajtãm. Jaduñ quiahxø'øgy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhajtãm ndecyhajtãm.

¹⁷ Hix, jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Dios ja'a Abraham piädaacy coo ja'a jäya'ayhajxy mayhagajptpã yhaphat yhoc-hadøøjät ja'a Abraham. Y miäbøjcja'a Abraham jaduñ coo jaduñ ñämaayyã coogã tio'oxiøjc hänäjty quio'na'awa'añ, hoy hajxy hänäjty tøø jia miäjaanã. Paadiä Abraham jaduñ miäbøjcy, ñajuøøby hänäjty jaduñ coo ja'a Dios mäjaa miøødã coo ja'a ho'oguiäya'ay yagjujyipiøjtägätsät, y coo mäjaa miøødãbã coo ja'a jäya'ay quiuunú'xät ja'a hajxy hänäjty ca'a miimb ca'a cahbnã. Y coo ja'a Abraham hajxy jaduñ nbamäbøjcãm, jaduñ mäwiin hajxy nmäbáatäm nebiã Abraham hajxy xyhaphajtãm xyhoc-hajtãm. Jaduñ quiahxø'øgy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhajtãm ndecyhajtãm.

¹⁸⁻²¹ Coo ja'a Dios ja'a Abraham jaduñ jecy ñämaayy coogã mayhagajptpã-jäya'ayhajxy hänäjty yhaphada'añ tieedyhada'añ ja'a Abraham, tøø ja'a Abrahamhajxy hänäjty miäjaanã møødã tio'oxiøjc. Mägo'x-jomøjtã Abraham hänäjty miøødã. Y ja'a tio'oxiøjc, ja'a Sara-hajpã, cahnä hänäjty ñä'ägädã huungpaadyñã, hoyyã jomøjt hänäjty tøø jia nøcxnä coo yhuungpãdãt. Pero cabã Abraham jaduñ ñä'ägädã møjpãdaacy coo hajxy hänäjty tøø miäjaanã. Hamuundu'jootã Abraham jaduñ miäbøjcy nägø'ø nãdecypiã neby hänäjty tøø ñäma'ayiiñ ja'a Diósãm coog hänäjty jäya'ay may yhaphat yhoc-hada'añii. Paady jaduñ tiøjiajty. Jaduñ jim myiimbã cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Abraham yhap yhoc-hajxy hänäjty jiaanch tehñ miayø'øwa'añ. Paadiä Abraham jaduñ miäbøjcy, ñajuøøby hänäjty jaduñ coo ja'a Dios mäjaa miøødã coo jaduñ yajtøjiãdãt waambaty hänäjty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Mänitã Abraham ja'a Dios jaduñ miøjpãdaacy jiaanchpãdaacy.

²² Coo ja'a Abraham jaduñ miäbøjcy, paady hawa'adstuum piädaacã.

²³ Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a Abraham piädaacã hawa'adstuum je'eguiøxpã coo ja'a Dios miädia'agy miäbøjcãxã coogã Dios yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy.

²⁴ Jaanã jaduñ højtsã Diosmädia'agy xñänøømämbã. Coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy jaduñ nmäbøjcãmbãt, jaduñhä Dios hajxy xpiädaacãmbãt hawa'adstuum, je'eguiøxpã coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjujyipiøjtägajch. Ja'a Jesucristo, je'e hajxy nWiindsønhajtãm.

²⁵ Jaaya'ay jaduñ nähdujçã coo hajxy xñähho'túutãm. Jaduñhä nbojphajtãm ja'a ngädieyhajtãm hajxy xyajñähwãatsãm. Y coo ja'a Jesucristo jaduñ yagjujyipiøjtägajtsã, jaduñ hajxy nmähmøøyyänã hawa'adstuum.

5

¹ Hoorã, coo hajxy nmäbøjcãm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutãm, paadiä Dios hajxy tøø xyajñähwãatsãm ja'a nbojphajtãm ja'a ngädieyhajtãm. Paady hajxy xpiädaacãm hawa'adstuum. Jootcujcã Dios hajxy jaduñ xmiøødhajtãm.

² Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduñ tøø xñähho'túutãm, coo je'e jiuujyipiøjtägajch, paadiä Dios hajxy xquiumäayyänã. Paady hajxy nxoonãdãcãm. Y coo jaa tøyhajt hajxy jaduñ

nmødhájtäm coo ja'a Dios hajxy jim xyajnøcxáañäm maa ja'a wyiinduumän, paady hajxy jootcujc nhjítäm.

³⁻⁴ Jaanä jaduhñduhmbä, xoondáacäm hajxy hädaa yaabä naaxwiin, hoy hajxy yaa nja tsaachpójcäm. Coo hajxy nmee'xtújcämät, jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiúunämät. Y coo hajxy jaduhñ hoy ngudiúunämät, jaduhñä tøyhajt hajxy nmødháañäm coo ja'a Dios hajxy jim xyajnøcxáañäm maa ja'a wyiinduumän. Coo hajxy jaduhñ nnajuóoyäm coo hajxy jim xyajnøcxáañäm, paady hajxy yaa nxoondáacäm, hoy hajxy yaa nja tsaachpójcäm.

⁵ Coo ja'a Dios jaduhñ miäna'añ coog hajxy jim xyajnøcxáañäm maa ja'a wyiinduumän, yejpiä Dios ja'a tøyhajt jaduhñ. Cab hajxy jaduhñ xwyiinhóhñäm. Hiç, tøø ja'a Dioshëpíritu hajxy xyhadägøoyy xjiootägøoyyäm. Jaduhñ hajxy xyajnnajuóoyäm coo hajxy xjiaançh tehñ chójcäm hamuumdu'joot.

⁶ Coo ja'a Dios yajnähdiç coo hñajty tøø yhabaatnä, mänitä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm. Jaduhñä nbojhájtämä ngädieeyhájtäm hajxy xyajnáhwáatsäm. Cab hajxy hñajty hoy nnähwa'adsáañäm hamdsoo je'eguiøxpä coo hajxy hñajty ngahwiindøyhájtäm.

⁷ Hiç, caj miich põñ xchoj nähho'tú'udät, hoy miich hñajty mja hojiäya'ayhaty.

⁸ Pero ja'a Dios hajxy xjiaançh tehñ chójcäm, paadiä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, hoy hajxy hñajty nja cuboj nja cugädieeyhájtäm.

⁹ Hoorä, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädáacäm hawa'adstuum, jaduhñä tøyhajt hajxy nmødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xquia'a yajcumäowáañäm.

¹⁰ Coo hajxy hijty cøxypänejpiä njäya'ayhájtäm, jaduhñ mäwiin hijty piaady néjjiäm coo ja'a Dios hajxy hijty nmädsiphájtäm. Pero coo ja'a yHuung Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä, paady cabä Dios hajxy nmädsiphájtänä. Hoyyä Dios hajxy xyhuunghájtänä. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Dios hajxy nmødhájtänä. Y coo ja'a Jesucristo jiuypiojtägajch, coo jim fiøxtägajch maa ja'a Tieddiän, jaduhñä tøyhajt hajxy nmødhájtäm coo hajxy jim xyajnøcxáañäm.

¹¹ Jaduhñä tøyhajt hajxy nmødhájtämbä coo ja'a Dios hajxy xquiumáayyänä. Paady hajxy jaduhñ xquiumáayyänä coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajnáhwáatsäm. Tsøcxä hajxy jaduhñ xoondáacäm.

¹² Hoorä, tu'jäya'ay jecy quia'a cudiuundsøhñ neby hñajty tøø yhane'emyijän ja'a Diösäm. Ja'a Adánhøch jaduhñ nnänømby, ja'a hajxy jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm. Jaduhñä pojpä cádieey yaa chohñdaacy hädaa yaabä naaxwiin. Y coo ja'a Adán jaduhñ jecy quiaädiehy, paady jaduhñ yhuuc ho'tsohmä. Y coo ja'a Adán hajxy jaduhñ jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm nägøxiä, paady hajxy nbagädiéhyyäm, paady hajxy nbahó'cäm.

¹³⁻¹⁴ Høxtä jecyjäya'abiaady hajxy haxøøg jäya'ayhajty, paady hajxy nägøxiä yho'cy, hoyyä Moisés hñajty quia'a jagä miññä, quia'a jagä ca'ayñä, hoyyä Dios hñajty quia'a jagä hane'emyñä coo ja'a jäya'ayhajty hoy jäya'ayhadät nebiä Moisés jecy quiuujahyän, hoy hajxy hñajty quia'a jagä pagädiehbiä nebiä Adán hñajty tøø quiaädieeyän. Hoyyä Dios hñajty quia'a jagä hane'emyñä coo ja'a jäya'ayhajty hoy jäya'ayhadät, nägøxiä jäya'ayä pojpä cádieey hajxy hñajty miøødä. Y ja'a Adán, jaduhñ je'je jecy ñämaayyä cooc hñajty yho'oga'añ, pø cab hñajty jaduhñ quiudiuna'añ nebiä Dios hñajty tøø yhane'emiän. Y coo ja'a Moisés jaduhñ cujecy quiuujahy nebiatiä Dios hñajty tøø yhane'emiän, jaduhñä jäya'ayhajty nägøxiä ñämáayyäbä coogä Adán hajxy hñajty nägøxiä piaho'ogaambä, pø cab hajxy hñajty quiudiuna'añ nebiä Dios hñajty tøø yhane'emiän. Ja'a jecyjäya'ayhajty hñajty jiiibä, cahñä Moisés hñajty quiujaayñä nebiatiä Dios hñajty tøø yhane'emy, cab hajxy hñajty jaduhñ nämay ñajuø'oy coo hajxy hñajty yho'oga'añ, pø haxøøg hajxy hñajty jäya'ayhaty.

¹⁵ Coo ja'a Adán ja'a Dios miädia'agy jaduhñ jecy quia'a cudiuunä, paady hajxy nägøxiä nhó'cäm. Pero coo ja'a Jesucristo ja'a Tieddiä miädia'agy jaduhñ quiudiuunä, paady hajxy nnähwaats nguhwáatsäm. Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ hoy xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Møjmayhajtä Dios jaduhñ tiuun maa højtshájtäm, põnjatiä miädia'agy tøø miäbøjcä ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jim xyajnøcxáañäm maa ja'a wyiinduumän.

¹⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm, jaduhñä tøyhajt hajxy nmødhájtäm coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy jaduhñ xyajnáhwáatsäm nägøxiä, põnjaty tøø miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Paadiä Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Paady hajxy jim xyajnøcxáañäm maa ja'a wyiinduumän.

¹⁷ Jaduhñds je'e, coo ja'a Adán ja'a Dios miädia'agy jecy quia'a cudiuunä, paady hijty yhawinmatsä coo ja'a Dios hajxy xpiädáacämät haxøøgtuum. Pero tøø ja'a Jesucristo hajxy xyajnáhwáats xyajcuhwáatsäm. Møjmayhajtä Dios jaduhñ tiuun. Paadiä Dios hajxy xquia'a päda'agáañäm haxøøgtuum, põnjaty hawa'adstuum. Y paady højtsä hoyhajtä weenhajt yaa

nbaadaánäm hádaa yaabä naaxwiin je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnáhwaats tøø xyajcuhwaatsäm.

¹⁸⁻¹⁹ Mänaa ja'a Jesucristo yaa yhtiän hádaa yaabä naaxwiin, ca'xiä Tieediä miädia'agy quiudiuunä mäduhñtiä yaa yhiyty. Y coo hajxy jaduññ xñäho'túutäm, ja'a Tieediä miädia'agy jaduññ quiudiuunä. Jaduññ hajxy xyajnáhwaatsäm. Coo hajxy jaduññ nmäbójcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaančh nähho'túutäm, mäniä Dios hajxy xpiädaacämät hawa'adstuum. Hoorä, ja'a Adán, haxøøg je'e jecy jiäya'ayhajty. Cabä Adán ja'a Dios miädia'agy jecy ñä'ägädä cudiuunä. Y coo ja'a Adán hajxy jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm, paadiä Dios miädia'agy hajxy nga'a nä'ägädä cudiunáañämbä. Coo hajxy jaduññ nga'a cudiunáañäm, paady hijty yhawiinmätsä coo ja'a Dios hajxy jiiyby cu xpiädaacäm haxøøgtuum. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñäho'túutäm, paady hajxy jim xyajñøcxáañäm Dioswiinduum. Jaduññä Dios mayhajt mõj jiaančh tehññ tiuunä maa højtshájtäm.

²⁰⁻²¹ Coo ja'a Dios jecy yhanehmy coo ja'a jäya'ayhajxy hoy jiäya'ayhadät, mäniä Moisés jaduññ quiujahy. Y coo ja'a nocy hajxy ngäpxämät, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, jaduññ hajxy nnajuøöyyämät coo hajxy njaančh cädiéhyäm. Hoy hajxy jaduññ nja najuøöyyäm, cab hajxy nmäbójcäm. Pero xjiaančh tehññ ñäxuu'tsämä Dios. Paadiä mõjmayhajt jiaančh tehññ tiuunä maa højtshájtäm. Jaduññä Dios paady hijty yhawiinmätsä coo ja'a Dios hajxy jiiyby cu xpiädaacäm haxøøgtuum. Pero coo ja'a Dios hajxy xñäxuu'tsämä, paadiä Jesucristo hajxy hoy xñäho'túutäm, ja'a hajxy nWiindøñhájtämbä. Jaduññä Dios hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum. Mäniä hajxy xyajnyhadáañäm cøjxta'axiøø nebiä Dios jiuqyhatiän.

6

¹ Cab jaduññ ñä'ägädä hahixø'øy coo hajxy nmánaañämät: "Tsøg hajxy cädiéhyäm tehngajnä. Haa ca'a, tehngajnä Dios hajxy xñäxuudsáañäm."

² Caj pues, cab jaduññ yhahixø'øy coo hajxy tehngajnä ngädiéhyämät. Haa ca'a, tøø ja'a pojpä cädieey hajxy nnajtshixøöyyänä coo ja'a Diosmiädia'agy hajxy tøø nmäbójcäm ja'a Jesucristocøxpä.

³⁻⁵ Tøgä cab hajxy mnajuø'øyä coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhájtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy coo hajxy tøø nnäbéjtäm ja'a Jesucristocøxpä. Y coo hajxy jaduññ tøø nnäbéjtäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduññ mäwiin piaady néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødhø'cäm. Jaanä jaduññ mäwiin piaatpä néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødnaaxtägøöyyäm. Coo ja'a pojpä cädieey hajxy tøø nnajtshixøöyyänä, jaduññ miädia'agytiägø'øy coo hajxy jaduññ ween nga'a jatcøöyyänä haxøøg. Y coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjtägajch ja'a miäjaahaam, mäniä Jesucristo juyghajt hawiinjemybiä miøødhajty. Jaanä jaduññ højtshájtämbä, coo hajxy nnäbéjtäm, jaduññ mäwiin piaady néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødjuyjypiøjtägájtäm. Paadiä juyghajt hajxy hawiinjemybiä nmøødhájtämbä. Tøyhajt jaduññ. Jaduññä højiototä howyiinmahñdy hajxy nmøødhájtämät. Jaduññ miädia'agytiägø'øy coo ja'a Dios hajxy xyajnyhadáañäm cøjxta'axiøø neby je'e jiuqyhatiän.

⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñäho'túutäm cruzøxp, mäniä nhaxøøgwiinmahñdyhajxy quiuhdägøöyyänä nebiä haxøøgwiinmahñdy hajxy nägøxiä hijty nmøødhájtäm. Coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhajxy jaduññ quiuhdägøöyyänä, paadiä Jesucristo hajxy nmøødhájtänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Paady hajxy jaduññ tøø xñäho'túutäm, jaduññä nhaxøøgwiinmahñdyhajxy jaduññ quiuhdägøöyyänä. Jaduññä njoot hajxy nga'a pädaacänät maa ja'a haxøøgpän.

⁷ Pøñä Jesucristo hánajty møødhijp tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa ja'a Jesucristo yho'oguiän, cabä jioot piädaacnä maa ja'a haxøøgpän.

⁸ Coo hajxy nmäbójcäm coo ja'a Jesucristo hajxy jaduññ tøø xñäho'túutäm møød coo jadähøoc jiujypiøjcy, jaduññ mäwiin miäbaady néjjiäm coo ja'a Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødjuyjypiøjcy. Paady hajxy jaduññ njuyghadáañäm cøjxta'axiøø neby je'e jiuqyhatiän.

⁹ Coo ja'a Jesucristo jiujypiøjtägajch, cab jaduññ mänaa yho'tägatsaannä. Homiänaaxøøjä homiänaadsuujä jiuqyhada'añ. Tøyhajt jaduññ.

¹⁰ Hix, tähoocnäho'tu'utiä ja'a Jesucristo hajxy xñäho'túutäm. Jaduññä nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajnáhwaatsäm. Y coo ja'a Jesucristo tøø jiujypiøjtägajtsnä, paady homiänaaxøøjä homiänaadsuujä ja'a Dios miøødhidaannä.

¹¹ Jaanä jaduññ højtshájtämbä, coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhájtänä tu'ugmädia'agy, tsøg hajxy jahmiejtstäcäm coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhajxy tøø quiuhdägøöyyänä. Jaduññ hajxy tsøc jahmiejtstäcämbä coo hawiinjemybiä juyghajt hajxy nmøødhájtänä nebiä Jesucristo hánajty miøødhatiän mänaa jiujypiøjtägachän. Paadiä Dios hajxy nmøødhájtämbä tu'ugmädia'agy.

¹² Cab hajxy cõxypãnejpiä tsõc jatcõõyyänä. Cabä njootä ngopc hajxy nbädaacänät maa ja'a haxõõgpän.

¹³ Cabä ngõ'õ ndecy hajxy nyaghanáxnänät, ni ja'a nhaawhájttäm. Tsõgä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot cudiuunäm. Coo ja'a Jesucristo hajxy hãnjaty nmõõdhjttäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa yho'oguiän, mõõd mänaa jiuypjõjtägachän, paadiä Dios hajxy nmõõdhjttänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy.

¹⁴⁻¹⁵ Paadiä Dios hajxy xquiumáyyäm coo mayhajt tõõ tiuñ maa hõjtshtëttäm, ca'a jie'eguiõxpä coo ja'a mädia'agy hajxy nja wi'i quiudiunãanäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Coo ja'a Dios mayhajt jaduhñ tiuun maa hõjtshtëttäm, je'eçh jaduhñ nnãõõmby coo hajxy xyajnáhwaats, coo hajxy xyajcuhwãatsäm. Hõyyä Dios mayhajt jaduhñ tiuun maa hõjtshtëttäm, cab jaduhñ ñäl'ägä hahixõ'õy coo hajxy haxõõg njatcõõyyämät tehngajnä.

¹⁶ Tsõg hajxy paquiä mädiãacäm neby hajxy yaa nguhdujtháttäm hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñä cuhdujt hajxy nmõõdhjttäm coo hajxy nwiimbíiwämät põñ jaduhñ nmãdunãanäm. Y jaduhñ hajxy ngudiunãm nebiatiä nwiindsõñhájttäm hajxy xyhanéhñmäm. Jaanä jaduhñä cuhdujt hajxy nmõõdhjttämbä coo hajxy nwiimbíiwämät mädyii hajxy nyajtunãanäm, ja'a Diosmädia'agy, o ja'a nhaxõõgwiinmahñdyháttäm. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nya-juunãmät, mänitä Dios hajxy jaduhñ xquiumáyyämät. Pero coo ja'a nhaxõõgwiinmahñdy hajxy nyajtuunãmät, cabä Dios hajxy jaduhñ nmõõdhjttämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Mänitä Dios hajxy xpiãdaacämät haxõõgtuum. Tõyhajt jaduhñ.

¹⁷ Dioscujú'uyäp ja'a Dios coo mijtsä Diosmädia'agy hamuumdu'joot myajtuunnä neby hajxy tõõ mmãbõquiän. Cahnä Diosmädia'agy hajxy mmãdõyñä, haxõõg hajxy hijty mjäya'ayhaty.

¹⁸ Coo mijts tõõ mmãbõcy coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñãhho'túutäm, paadiä mhaxõõgwiinmahñdy hajxy tõõ mnajtsxixõõñä. Tõõ ja'a mjoot hajxy mbäda'agy coo hajxy hamuumdu'joot mhojiäya'ayhãjñä.

¹⁹ (Pãadyhõch jaduhñ nmãdia'agy neby hajxy yaa nguhdujtháttäm hädaa yaabä naaxwiin, jaduhñ hajxy hoy mwiinjuõ'õwät. Cab hajxy jaduhyyä hoy mwiinjuõ'õwa'añ.) Hijty, jaançh tehñ yhaxõõgaty hajxy hijty mjäya'ayhaty. Cõxypãnejpiä hajxy hijty mjaançh tehñ jiatcõ'õy. Maas hanaxiä hajxy hãnjaty mjatcõ'õwa'añ tehngajnä. Pero tõõ ja'a Diosmädia'agy hajxy mmãbõjnä ja'a Jesucristocõxpä, paadiä Diosmädia'agy hajxy myajtuunnät nägõ'õ nädecypiä.

²⁰ Coo ja'a mhaxõõgwiinmahñdy hajxy hijty myajtuñ, cabä mjoothajxy hijty chocy coo hajxy hoy mjäya'ayhãdät. Coo hajxy häxõpy tõõ mhojiäya'ayhaty, tõõ ja'a Dios hajxy häxõpy xquiumay.

²¹ Hõchãhdiuunnä hajxy hijty mjatcõ'õy. Cabä tii hoybä hajxy hijty mbaady. Haxõõgtuum hajxy hijty mnä'ägädä häda'aga'añ.

²² Paadiä Jesucristo hajxy tõõ xñãhho'túutäm, coo ja'a mhaxõõgwiinmahñdy hajxy jaduhñ mnajtsxixõ'õwät. Tõyhajt jaduhñ. Paadiä Jesucristo hajxy nmõõdhjñä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Coo ja'a mjoot hajxy hamuumdu'joot tõõ mbäda'agy coo ja'a Dios hajxy nmõõdtuna'añ, paadiä hoyhajtä weenhajt hajxy mbaada'añ. Jaduhñ miãdia'agytiãgõ'õy, coo mijtsä Dios hoyhãna'c xyagjada'añ nebiä Jesucristo yhoyhãna'c-hatiän, paadiä Dios hajxy xyagjyghada'añ cõjxta'axiõõ neby je'e jiygyhatiän.

²³ Coo hajxy cõxypãnejpiä njatcõõyyämät, cabä Dios hajxy jaduhñ nmõõdhjttämät tu'ugmädia'agy, mõõd haxõõgtuum hajxy nhãdaacämät. Pero tõõ ja'a Dios mayhajt tiuñ coo ja'a yHuung hajxy yaa tõõ xyajnáguéjãm, ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsõñhájttämbä. Hõyyä Jesucristo hajxy tõõ xñãhho'túutäm. Jaduhñä Dios hajxy xpiãdaacäm hawa'adstuum. Coo hajxy jaduhñ nmãbõjcämät, mänitä Dios hajxy xyagjyghájttämät cõjxta'axiõõ neby je'e jiygyhatiän.

7

¹ Mägu'ughajpãdõjc, mnajuõõby hajxy jaduhñ nebiä cuhdujt yaa myiñ hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a häna'c-hajxy mõcuhdujtmõõdpä, ja'a häna'c hajxy jaduhñ xyhanéhñmäm mäduhñtiä hajxy yaa njygyhájttäm, túhñäts. Pero coo hajxy nhõ'cänä, cab hajxy jaduhñ xyhanéhñmãnä.

²⁻³ Hõxtahmãsä to'oxiõjc ja'a ya'adiõjcmõõdpä, jaduhñä cuhdujt myiñ coo hajxy ñimiõõdtsãna'awõõjät mäduhñtiä hajxy nãmetsc jiygyhaty. Hoorä, coo ja'a to'oxiõjc wiingya'adiõjc miõõdtsãna'awät, y je'enä ñihyhap jiygyhatyñä, haxõõgä to'oxiõjc jaduhñ jiatcõ'õwät. Hix, cabä cuhdujt jaduhñ myiñ coo jaduhñ jiatcõ'õwät. Pero coodsä ñihyhap yho'ogät, mänitä quixy cuhdujt miõõdãnä coo piõjtãgãtsät, y cab jaduhñ ñejpiä.

⁴ Hoorä, mägu'ughajpãdõjc, coo mijtsä Jesucristo hãnjaty nmõõdhity tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa yho'oguiän, paadiä jecymiãdia'agy hajxy xquia'a hanehñmã, ja'a

Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaaná jaduhnduhmbä, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Jesucristo hajxy hánajty mmøødhjítäbä mänaa jiuypjotägachän. Tøø ja'a njoot hajxy mbäda'agy coo jaaya'ay hajxy mmøødtúnät. Jaduhnä Dios hajxy mmøødtúumbät.

⁵ Cahnä hajxy hánajty nmäbójcäm coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhnä njoot hajxy hánajty nnä'ägädä pädaacäm coo hajxy hánajty jaduhn njatcø'owáañäm hoñejpiä. Paady hajxy hijty nhäda'agáañäm jiiuby møjcu'uhaam. Jaanč tehñ yhaxøøg hajxy hánajty nwiinmahñdyhajtäm. Hoyyä mädia'agy hajxy hánajty nja mädoowäm, ja'a Dios ja'a Moisés jecy ñajtsapxøøyyäbä, cab hajxy hánajty nyajtunáañäm.

⁶ Cahnä Diosmädia'agy hajxy hánajty nmäbójcäm ja'a Jesucristocøxpä, tehngajnä ja'a jecymiädia'agy hajxy hánajty nja wi'i quiudiunáañäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaduhnäc tyjy hajxy hánajty nnähwa'adsáañäm. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä jecymiädia'agy jaduhmbä xquia'a hanéhmnä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnáhwáatsäm, jaduhn hajxy xyagjughadáañäm cøjxta'axiøø neby jaaya'ay jiuuyhatiän. Y xpiuhbéjtämä Dioshèspiritu hajxy nebiä Dios hajxy hoy nmøødtúunämät.

⁷⁻⁹ Cahnøchä jecymiädia'agy hánajty nmädooyñä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, cáboch hánajty nnajuø'øy cooçh hánajty hoy nga'a jäya'ayhaty. Pero cooçh jecymiädia'agy jaduhn nwiinjuøøñä, páadyhøch nnajuøøñä cooçh cøxypänejiä njatcø'øy hoñejpiä. Cooçhä haxøøgwiinmahñdy jaduhn njaanč tehñ miøødá, páadyhøchä njoot hijty chocy cooçh cøxypänejiä njatcø'owät hoñejpiä nebiatiä jecymiädia'agy hajxy xjia hanéhmmä coo hajxy nga'a jatcøøyyämät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Y cooçhä jecymiädia'agy jaduhn nmädooy, maas hanäxiøch cøxypänejiä njaac jatcø'øy tehngajnä. Páadyhøchä tøyhajt nmøødá cooçh hijty nga'awa'añ haxøøgtuum.

¹⁰ Høyhøch ndijy jaduhn ngudiuna'añ ja'a jecymiädia'agy, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Y cooçh häxøpy hoy ngudiun, hawa'adstúumhøchä Dios cu xpiädaacy. Pero cáboçhä jecymiädia'agy jaduhn hoy nnä'ägädä cudiuna'añ, páadyhøch hawiinmats nhäda'agät haxøøgtuum.

¹¹ Hoy ndijyhøchä jecymiädia'agy hánajty nyajtuna'añ, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaduhn ndijyhøchä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt xmiø'owa'añ. Pero cáboçhä tøyhajt hánajty nnä'ägä møødá. Cooçhä haxøøgwiinmahñdy hánajty nmøødá, páadyhøchä jecymiädia'agy hánajty hoy nga'a yajtuñ, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Páadyhøch hánajty nga'awa'añ haxøøgtuum.

¹² Ja'a jecymiädia'agy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, je'e hajxy xyhanéhmmä coo hajxy hoy njäya'ayhajtämät. Jaduhn miädia'agy neby hajxy hoy njäya'ayhajtämät. Xyajnajuøøyyäm hajxy jaduhn coo ja'a Dios howyiinmahñdy jiaanč tehñ miøødá.

¹³ Paadiä jecymiädia'agy jaduhn yhooyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero høyhøch hánajty tøø nja mädooy, tehngájnoch hánajty haxøøg nwi'i jäya'ayhatyñä. Páadyhøch hijty jiiuby nga'awa'añ haxøøgtuum. Hiç, cáboçhä nwiinmahñdy hánajty yhooyä. Y cooçhä jecymiädia'agy jaduhn nmädooy, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, maas hanäxiøch hánajty haxøøg njatcø'øwa'añ.

¹⁴ Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo ja'a jecymiädia'agy hajxy xyhawáañäm coo ja'a Dios howyiinmahñdy jiaanč tehñ miøødá. Jaaná jaduhn hajxy xyhawáañämbä coo Dios ja'a jioot chocy coo hajxy hoy njäya'ayhajtämät. Pero højts, cab højts hoy nnä'ägädä jäya'ayhajtäm, je'eguiøxpä coo højts hädaa yaabä naaxwiimbä wiinmahñdy nmøødhajtäm. Hamdsoojoot hajxy jaduhn haxøøg njatcøøyyäm.

¹⁵ Jaduhnä njoothajxy jia wi'i chójcäm coo hajxy hoy njäya'ayhajtämät, pero cab hajxy nnä'ägädä jadaañäm hojiäya'ayhat. Pätiidä hajxy jaduhn coo nga'a jadaañäm. Cøxypänejiä hajxy nwi'i jatcøøyyäm, hoy hajxy nja najuøøyyäm coo jaduhn yhaxøøgä.

¹⁶ Nnajuøøyyäm hajxy jaduhn coo ja'a jecymiädia'agy yhooyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaduhnä njoothajxy jia tsójcäm coo hajxy ngudiunämät nebiatiä jecymiädia'agy hajxy xyhanéhmmä. Pero cab hajxy hoy nnä'ägädä cudiunáañäm.

¹⁷ Pero, ca'a yhamdsoojoot hajxy jaduhn haxøøg njatcøøyyäm. Ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhn xyagjatcøøyyäm haxøøg.

¹⁸⁻¹⁹ Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiunáañäm hamdsoojoot, hoyyä njoothajxy jia tsójcäm coo hajxy ngudiunämät. Haxøøg hajxy njatcøøyyäm, hoyyä njoothajxy jaduhn quia'a jagä tsójcäm coo hajxy jaduhn njatcøøyyämät.

²⁰⁻²¹ Hiç, ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy haxøøg xyagjatcøøyyäm, ca'a yhamdsoojootä.

²² Jaduhnä Diosmädia'agy hajxy xyhanéhmmä nebiaty hajxy hoy njäya'ayhajtämät. Njoodøtyhøch ngopcøotyhøch jaduhn njøø'øy coo ja'a Diosmädia'agy jiaanč tehñ yhooyä.

²³ Nnajuøøbiøch jaduhn cooçhä haxøøgwiinmahñdy njaanč tehñ miøødá. Páadyhøchä howyiinmahñdy hoy nga'a nä'ägädä yajtuna'añ. Hiç, ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhøch haxøøg xyagjäya'ayhajp. Y cáboch hoy nnä'ägädä najtshixø'øwa'añ.

²⁴ Coočh häxøpy pøn hoy xquia'a yajnáhwa'adsa'añ ja'a nhaxøøgwiinmáhñdyhöch, cábøchä Dios häxøpy hoy nmøødhida'añ tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jiibyhöch häxøpy nhäda'aga'añ møjcu'uhaam. Jaanč tehñ yhoñäxúu'tsnøch häxøpy nhity.

²⁵ Pero nmøøbiøchä Dios Dioscujú'uyäp coočhä Jesucristo tøø xyajnáhwa'ačh, ja'a haxjy nWiindsøn'hájtämbä. Páadyhöchä Diosmädia'agy hoy nyajtuna'añ ja'a nhowyiinmahñdyháamhöch, hóyhøchä haxøøgwiinmahñdy nja møødnä. Je'ečh tähoocjaty haxøøg xyagjatcøøby.

8

¹ Hoorä, hawa'adstuum hajxy nmähmøøyyänä coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjätäm tu'ugmädia'agy. Jaduhñ hajxy ngudiunäm nebiä Diosmädia'agy hajxy xyhanéhäm. Cab hajxy cøxypänejiä njatcøøyyänä.

² Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, paady hajxy xmiøødhjätäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Paadiä Dioshèspiritu hajxy xyagjuyhadáañäm cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. Paadiä Dios hajxy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy xmiøødhidáañäm homiänaajä. Coo ja'a Jesucristo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø xyajnáhwaátsäm, paady hajxy jiiby nga'a häda'agáañänä haxøøgtuum.

³⁻⁴ Coo ja'a Dios ja'a yHUung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, jaduhñ yaa jiäya'ayhajty neby højtshjätäm. Jesucristo je'e. Pero cabä Jesucristo haxøøg jiäya'ayhajty neby højtshjätäm. Mäniä Jesucristo hajxy xñähho'túütäm. Hoyyä Jesucristo ja'a jecymiädia'agy quiudiuuñ, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Pero højtshjätäm, cab hajxy jaduhñ ngudiunäm. Paady jaduhñ yhahixøøy coo hajxy ngumädóowämät. Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túütäm, quiumädoow je'e ja'a højtscøxphjätäm jaduhñ. Paadiä jecymiädia'agy hajxy xquia'a hanéhmänä, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Ja'a Dioshèspiritu hajxy xpiuhbéjtänä coo ja'a Dios hajxy xmiøødhjätämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhñ hajxy xpiuhbéjtämbä coo hajxy haxøøg nga'a jäya'ayhjäjtänät.

⁵ Y coo ja'a Dioshèspiritu hajxy jaduhñ xpiuhbéjtäm, paady hajxy nxiictaac nmädiaactaacäm nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nyajtúunämät. Pero ja'a jäya'ay ja'a Dioshèspiritu ja'a miädia'agy hajxy ca'a cudiunáañäbä, jaduhñ hajxy xyiicta'agy miädiaacta'agy nebiä yhamdsoo wiinmahñdy hajxy yajtuñ.

⁶ Pøn jaduhñ xiictaacp mädiaactaacp nebiä Dioshèspiritu ja'a miädia'agy maas hoy miäböjcat, je'e ja'a Dios jaduhñ miøødhijpy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Je'eduhñ nøcxaamb Dioswiinduum. Jootcujc je'e jim yhida'añ møødä Dios. Pero pønä yhamdsoo wiinmahñdy wi'i yajtunaamb, ja'a Dios ja'a miädsip je'eduhñ. Haxøøgtuum je'eduhñ ñä'ägä häda'aga'añ,

⁷⁻⁸ Je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädsiphaty. Cabä Diosmädia'agy hoy yajtuna'añ, ni ja'a jioot jaduhñ quia'a tsooy coo yajtúnät. Y cab jaduhñ quiumäyii ja'a Diósäm.

⁹ Pønä Dioshèspiritu ca'a møødhijp tu'ugmädia'agy, cabä Diosmädia'agy miäböcy ja'a Jesucristocøxpä. Coo mijts jaduhñ mjaanč mäböcy, paady mijtsä Dioshèspiritu mmøødhity tu'ugmädia'agy. Y coo ja'a Dioshèspiritu hajxy jaduhñ mmøødhity, paadiä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø mhøxhijxnä.

¹⁰ Tøyhajt jaduhñ coo hajxy nho'ogáañäm, je'eguiøxpä coo ja'a Adán jecy quiädiehy, ja'a hajxy jecy nhaphjätäm ndeedyhjäjtäm. Pero coo mijtsä Dios tøø xpiäda'agy hawa'adstuum, y coo ja'a Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy, paady mijtsä Dioshèspiritu xyagjuyhadä'añ homiänaajä nebiä Dios jiugyhatiän. Jim hajxy xyajncøx'aañ Dioswiinduum.

¹¹ Coo ja'a Dioshèspiritu hajxy xmiøødhjätäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xyagjuyjpiøjtägätsáañäm ja'a yHèspirituhaam coo hajxy hanajty tøø nhó'cäm. Jaduhñ hajxy xyagjuyjpiøjtägätsáañäm nebiä Jesucristo yagjuyjpiøjtägätsän.

¹² Mägu'ughajpäðjc, jaduhñds je'e, hahixøøby jaduhñ coo ja'a Dioshèspiritu miädia'agy hajxy nyajtúunämät. Cab jaduhñ yhahixøøy coo ja'a nhamdsoo wiinmahñdy hajxy nyajtúunänät tehngahnä.

¹³ Hix, coo hajxy tehngahnä haxøøg njatcøøyyänät, cabä Dios hajxy hoy nmøødhjätämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Mäniä hajxy jiiby nhädaacämät haxøøgtuum. Pero coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtsxixøøyyämät ja'a Dioshèspirituhaam, jaduhñä Dios hajxy hoy nmøødhjätänät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy.

¹⁴ Hix, pønjaty jaduhñ puhbéjtäp ja'a Dioshèspiritu nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ hoy yajtúnät, Dios yhuung hajxy je'e.

¹⁵ Haa ca'a, ja'a yHèspirituhaamä Dios hajxy xyhuunghjäjtäm, paady hajxy nnämáyyäm: "Diosteedy." Y coo ja'a Dios hajxy xyhuunghjäjtäm, paadiä Dios hajxy nga'a tsähgøøyyänä neby hajxy hijty ndsähgøøyyäm coo hajxy hijty xquia'a pädaacännä hawa'adstuum.

¹⁶ Y coo ja'a Dioshèspiritu hajxy jaduhñ xmiøødhjätäm, jaduhñä tøyhajt hajxy xmiøøyyäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghjäjtänä.

¹⁷ Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm näguipxy mөөдä Jesucristo, paadiä Jesucristo hajxy jim xyajncxáanäm Dioswiinduum. Paadiä Dios hajxy madiu'x quiuunuu'xáanäm näguipxy mөөдä Jesucristo, nebiä Dios jecy miánaañän cooc hajxy xquiuunuu'xáanäm. Y coo hajxy ndsaachpójcämät ja'a Dioscxpá nebiä Jesucristo chaachpójquiän, mänitä Dios hajxy möj jaanč xpíadácämät näguipxy mөөдä Jesucristo.

¹⁸ Hөөч jaduhñ mänaamb coo hajxy yaa weeñtiä ndsaachpójcäm hädaa yaabä naaxwiin. Pero cab jaduhñ ñä'ägädä mäbaady ni weeñtiä nebiä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy jim xmiowáanäm maa je'e wyiinduumän.

¹⁹ Tijatiä Dios yaa tөө quiuunuu'xy hädaa yaabä naaxwiin, jia wi'i jibbhijxyp hajxy jaduhñ coo yhabaadät coo ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt mio'owa'añ pønjaty jaduhñ yhuunghajpy. Mänitä Dios jaduhñ miána'ana'añ coo hajxy nga'a tsaachpógáanänä.

²⁰⁻²¹ Coo ja'a Adán jaduhñ jecy jawyiinhajt quíadiech'ohñ, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhájtämbä, paadiä Dios ja'a tsөty ja'a häyohn yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Mäduhñtiä Dios yaa tөө quiunuu'xy cөxiä hädaa yaabä naaxwiin, cөxaamb jaduhñ quíuhdägoyya'añ. Pero cabä pojpa hajxy tii miөөдä. Ca'a jie'eguiөxpä ja'a Dios ja'a tsөty ja'a häyohn yaa quiejxy. Hix, jagooyyä jäya'ay pojpa cádieey hajxy miөөдä, paadiä Dios tsөty häyohn yaa quiejxy. Jéquiänä Dios jaduhñ wyiinmaayy coo cөxiä wiinä chaachpógät näguipxy mөөдä jäya'ayhajxy, tijatiä Dios yaa tөө quiunuu'xy, hөxtä coonä yhabaadät coo ja'a Dios hajxy xquia'a yajtsaachtuünaañänä. Mänitä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy nägөxiä xmiowáanäm, hөjts Dioshuung, näguipxy mөөд tijaty ja'a Dios yaa tөө quiunuu'xy.

²² Hix, tijatiä Dios yaa tөө quiunuu'xy hädaa yaabä naaxwiin, jia wi'i jibbhijxyp hajxy jaduhñ coo yhabaadät coo ja'a Dioshuung ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy mio'owa'añii. Tөyhajt jaduhñ. Pero cahnä yhabaady, jaanč tehñ chaachpójp hajxy jaduhñ.

²³ Jaanä jaduhñ hөjts'hájtämbä, jaduhñ hөjts ndsaachpójcämbä, jaduhñ hөjts nja wi'i jibbhijxämbä coo yhabaadät coo ja'a Dios hajxy pedyii xmiowáanäm ja'a hoyhajtä weenhajt. Coo Dios hajxy xyhuunghájtäm, paady hajxy jaduhñ xmiowáanäm. Mänitä Dios ja'a hawiinjemybiä ni'xcopx xmiowáanäm, ja'a mänaa ca'a ma'p ca'a tägoobiä. Coo ja'a Dios ja'a yHEspiritu hajxy tөө xyajnäguéjxäm, jaduhñä tөyhajt hajxy nmөөdhájtäm coo ja'a Dios hajxy xjiaanč huunghájtäm. Jaanä jaduhñä tөyhajt hajxy nmөөdhájtämbä coo ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy pedyii xmiowáanäm.

²⁴ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tөө nmäbójcäm ja'a Jesucristocxpä, paady hajxy nnähwaats nguhwáatsäm, paadiä Dios hajxy xmiөөdhájtänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Y paady hajxy nja wi'i jibbhijxäm coo yhabaadät coo ja'a Dios hajxy xmiowáanäm ja'a hoyhajtä weenhajt cөxiä. Cahnä yhabaady, paady hajxy nja wi'i jibbhijxämnä. Coo häxөpy tөө yhabaatnä, cab hajxy häxөpy njөbhijxänä.

²⁵ Coo hajxy hamuumdu'joot nmäbójcäm coo ja'a Dios hajxy tөyhajt xmiowáanäm tijaty hajxy xyajmädsójcäm, paady hajxy tsөc mee'xtújcäm mäduhñtiä hajxy yaa njaac jөbhijxäm, hoy hajxy nej nja jajt nja habéjtäm.

²⁶ Y xpiuhbéjtämä Dioshespiritu hajxy nebiaty hajxy hamdsoo nga'a jadáanäm. Hix, coo ja'a Dios hajxy naxy nja wi'i pia'ya'axáanäm, cab hajxy naxy nnajuөyyäm tijatiä Dios hajxy nmäyujwáanämb, waambatiä Dios hajxy nmänuu'xtácämät. Naxy hajxy jaduhñ njájtäm coo ja'a capxy ja'a mädia'agy hajxy hoy xquia'a habädsömáanäm. Nä'ä möcxéjjäm nä'ä ho'ogyxiéjjäm hajxy jaduhñ. Pero coo hajxy nga'a najuөyyämät nebiä Dios hajxy nmänuu'xtácämät, mänitä Dioshespiritu hajxy xpiuhbéjtämät.

²⁷ Píuhbejpiä Dioshespiritu pønjatü Diosmädia'agy tөө miäböcy. Hoorä, ñajuөöbiä Dioshespiritu jaduhñ waambatiä Dios jioot chocy coo ja'a Dios hajxy nmänuu'xtácämät. Jaduhñä Dioshespiritu hajxy xyajxiic xyajmädiácäm ja'a ngopcootyhájtäm. Y ñajuөöbiä Dios jaduhñ waambaty hajxy nxiic nmädiácäm ja'a ngopcootyhájtäm.

²⁸ Hoorä, cab hajxy njootmayhájtämät coo Dios ja'a tsaachpä peenä hajxy xmiöoyyämät. Haa ca'a, nnajuөyyäm hajxy jaduhñ coo Dios quioxy najuөy nebiaty hajxy njajt nhabéjtäm, pønjatü Dios tsojpp. Nnajuөyyäm hajxy jaduhñ coo Dios wyiinmay coo hajxy ween xyhөyөyyäm cөxiä wiinä. Tөө hajxy xyajnähdíjjäm coo hajxy njäya'ayhájtämät nebiä jioot choquiän. Jaanä jaduhñ hajxy xyhawáanämbä cooc hajxy xyhuunghadáanäm.

²⁹ Hix, jéquiänä Dios yhuuc najuөöbiä pønjatü miädia'agy hänäjty mäböganäxäp. Je'ehajxy jaduhñ yajnähdíjjä coo hajxy yhojiäya'ayhadät nebiä Jesucristo yhojiäya'ayhatiän, ja'a Dios yHuung. Jaduhñä Dios hajxy nägөxiä xyhixáanänä nebiä Jesucristo yhuchän. Hөjts jaduhñ xñänөmäm coo Jesucristo hajxy nbuhya'ayhadáanäm, je'eguiөxpä coo Dios hajxy xyhuunghájtäm.

³⁰ Coo Dios hajxy jecy xyajnähdíjjäm coo miädia'agy hajxy nmäbójcämät, paady hajxy tөө xyhawáanäm cooc hajxy xyhuunghadáanäm. Y coo miädia'agy hajxy jaduhñ tөө njaanč mäbójcäm, mänit hajxy xpíadácäm hawa'adstuum. Jaduhñ tөө miánaambä coogä cuhdajt hajxy nmөөdhadáanäm nebiä Jesucristo miөөдän.

³¹ Homiädoonä hädaa mädia'agy, túhmäts. Coo Dios hajxy jecy xyajnáhdíjjäm coo hajxy xyhuunghájtäm, ni pøn jaduhñ xquia'a yajtu'udägóoyyämät. Tøyhajt jaduhñ coo Dios yajtøjiada'añ tíjaty tøø wyiinmay ja'a højtscøxphájtäm.

³² Xjiaanč tehñ chójcämä Dios jaduhñ. Høxtä ñähdujx ja'a yhamdsoo Uung coo hajxy hoy xñähho'túutäm nägøxiä. Jaanč tehñ miøjjä Dios mayhajt jaduhñ tiuunñ ja'a højtscøxphájtäm. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a mayhajt jaduhñ tehngajnä jiaac tuna'añ.

³³ Coo Dios hajxy tøø xyajnáhdíjjäm coo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, paady hajxy pøn hoy xquia'a näxø'øwø'øwäanäm maa Dioswiinduumän. Haa ca'a, tøøDios hajxy xpiäädäcäm hawa'adstuum.

³⁴ Ni pøn hajxy jaduhñ hoy xquia'a päda'agäanäm haxøøgtuum. Haa ca'a, jimä Jesucristo hajxy xñähgapxtúutämDioswiinduum. Ja'a Dios yhaoooyhaambiä Jesucristo yhäñ'ay. Møj jaanč jim yhity. Paady hajxy jim xñähgapxtúutäm, coo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm, møød coo hoy tøø jiuujpiøjtägach. Jaduhñ hajxy tøø xyajnáhdäwaats tøø xyajcuwäatsäm.

³⁵ Xjiaanč tehñ chójcämä Jesucristo hajxy jaduhñ nägø'ø nädecypä. Nnä'ägädä møødhájtämä tøyhajt hajxy jaduhñ coo hajxy mänaa xquia'a nähgüe'egäanäm, hoyyä tsaathpä peenä hajxy cu nja páatäm, hoy hajxy pøn cu xjia tsaachtúuunäm ja'a Diosmädia'agyquixpä, hoyyä yuu hajxy cu xjia páatäm, hoyyä wit tucxy hajxy cu nja yajmaajíjtäm, hoy hajxy mäjahñdiuum cu nja wädíjtäm, hoyyä cahwiindøyhäna'c hajxy cu xjia yaghó'cäm.

³⁶ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Xøømdsuhñ højtsä cahwiindøyhäna'c xjia wi'i yaghø'oga'añ ja'a miitč mmädia'agyquixpä; ho'cøøc højts xñä'ägädä wa'ana'añ, nømä Dios ñämaayyä.

³⁷ Hoy hajxy jaduhñ cu nja jajt, hoy hajxy jaduhñ cu nja habéjtäm, nnä'ägädä mee'xtugäanäm hajxy jaduhñ. Ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xñä'ägädä puhbéjtäm, je'eguiøxpä coo hajxy xjiaanč tehñ chójcäm. Naamgahnä hajxy tii xjijájtäm xyhabéjtäm, jaduhñä Jesucristo hajxy maas hoy nbanøcxämät hamuumdu'joot.

³⁸⁻³⁹ Coo Dios hajxy xjiaanč tehñ chójcäm, jaduhñä tøyhajt hajxy njaanč tehñ miøødhájtäm coo Jesucristo hajxy tehngajnä xñä'ägädä puhbedäanäm, hoy ñejpiä hajxy cu nja jajt cu nja habéjtäm, hoy yhädaa yaabä naaxwiinä, hoy hajxy cu nja hó'cäm, hoy hajxy cu nja tægóoyyäm, hoy hajxy cu nja jaac jugyhájtäm, hoy hajxy cu nja jaac tsuxc-hájtäm, hoyyä mõjcuhdujtmøødpädøjc hajxy cu xjia mädsiphájtäm, ja'a pojhajpä täxa'ahajpä, hoyyä mõjcu'ugong hajxy cu xjia mädsiphájtäm, hoy miaajä hajxy jia hity, hoy yhädaa yaabä naaxwiinä, hoy jyim xjiaapootypä, hoy jyiiby mõjcu'uhaamä. Pero cabä cuhdujt hajxy ñä'ägädä møødá maa Jesucristocøxpän, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Paadiä Jesucristo hajxy homiänaajä xchójcäm; paady hajxy homiänaajä xcwieendähájtäm.

9

¹⁻³ Jaanč tehñ jiootmayhájpøčhä judioscøxpähajxy je'eguiøxpä coo hajxy quia'a mäbøga'añ coo ja'a Jesucristo hajxy tøø ñähho'tu'udyii. Høøč nmägunaaxhajxy je'e. Jaanč tehñ chaačhøøbiøch njoøt jaduhñ coo hajxy quia'a mäbøga'añ. Tøyhøch jaduhñ nmädia'agy. Coočhä Jesucristo nmøødhity tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhádät coočh nga'a hønnda'agy. Ja'a nhamdsoo juøhñdyháamhøch jaduhñ nnajuø'øy coočh nga'a hønnda'agy, møød coo Diosheshpíritu jaduhñ miänaambä. Jaanč tehñ chaačhøøbiøch njoøt jaduhñ coočhä nmägunaaxhajxy quia'a mäbøga'añ; høxtä cu nja nãhãdaactu'udãanñøch hajxy jiiiby haxøøgtuum coo Dios jaduhñ cu miänaañ. Jaduhñhøch nmäna'ana'añ coočhä Jesucristo cu xquia'a yajnähwaach, pero coočhä nmägunaaxhajxy cu yajnáhwaatsä. Hoorä, ja'a Israel, højts nhap ndeedy hijty je'e jegyhajxy.

⁴ Jéquiänä Dios ja'a Israel miøødyajcuhdujcy coo Israel yhoc-hajxy hãnjaty piuhbedãanãxã. Jaanč huunghajtä hajxy je'eduhñ ja'a Diósãm. Je'eduhñ ñãnøømby coo hajxy jaduhñ quui'ughajtä ja'a Diósãm. Yhijx hajxy jaduhñ coo Dios ja'a miäjaa yajcãhxø'cy jim mädyöyä maa Diostøjcän. Jaduhñ hãnjaty quiahxø'øgy nebiä jocän. Mãnitä Dios hajxy yhanehmã madiu'u. Mãnitä Moisés quuijahy nebiatiä Dios hãnjaty tøø yhan'eemiän. Mãnitä Dios cuhdujt yeycy nebiatiä Dios hajxy jaduhñ jim wyiingudsãhgø'øwät. Mãnitä Dios tøyhajt yeycy coo ja'a yajnähwaatspä hajxy hãnjaty yajnäguexa'añii. Coočh jaduhñ nnãnøømy coo hajxy yphaphaty yhoc-hadyii ja'a Israel, højts jaduhñ niñãnøømãp, højts judioshajxy.

⁵ Højtsä jecyjiäya'ay nhaphajt ndeedyhajt, ja'a Abraham møødá Isaac møødá Jacobo. Cumaayyä ja'a jecyjiäya'ayhajxy jaduhñ ja'a Diósãm. Y coo Cristo yaa hoy jiäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin neby højtsájtäm, jaanä jaduhñ je'e yphájtäbä yhoc-hájtäbä ja'a Israel. Dioshajpä Cristo. Cøxiä wiinä je'eduhñ yhan'eemy homiaajä. Tsøc hajxy wiingudsãhgøøyyäm homiänaaxøøjä coo miøjjä coo jiaančhä. Tøyhajt jaduhñ.

⁶ Coočh nmäna'añ coočhä nmägunaaxhajxy quia'a mäböga'añ coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, cáböch jaduhñ nmäna'ana'añ cooc tyijy ja'a Dios ja'a miädia'agy tøø quia'a yajtøjaty coo jecy miänaañ coogä Israel yhap yhoc-hajxy hänäjty yajnähwa'adsa'añii. Hix, coo Dios ja'a Israel jecy ñämaayy coo yhap yhoc-hajxy hänäjty yajnähwa'ads yacuhwa'adsaãxä, cabä Dios hänäjty miäna'ana'añ cooc tyijy hajxy hänäjty nägøxiä ñähwa'ads quihwa'adsa'añ. Jue'e hänäjty ñänøømy pønjaty mäböjp coo Dios yajtøjaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Hix, cabä Israel yhap yhoc-hajxy nämay miäböcy coo hajxy tøø ñähho'tu'udyii ja'a Jesucristäm. Pønjaty jaduhñ mäböjp, je'eds hajxy jaduhñ tøyhajt haphájtäp hoc-hájtäp ja'a Israel. Pønjaty jaduhñ ca'a mäböjp, cab hajxy tøyhajt yhaphaty yhoc-hadyii ja'a Israéläm.

⁷ Jaaná jaduhñä Abraham ja'a yhuunghajxy je'ebä. Tu'uquiiä jaduhñ ñänøømä ja'a Diósäm coo hoyhajt weenhajt hänäjty mio'owáanäbä nebiä Abraham hänäjty mio'owa'añiiján. Ja'a Abraham ja'a yhuung tu'ugpä, cab je'e jaduhñ ñänøømä coo ti mi'owa'añii. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Ja'a miich mhuung Isaac, je'e yhap yhoc-höch jaduhñ nhixáanäp nej miich mhap nej miich mhocän", nømä Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy.

⁸ Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo Isaac yhap yhoc-hajxy quiu'ughájtäxä ja'a Diósäm. Paadiä Isaac yhap yhoc-hajxy jaduhñ quiu'ughájtäxä ja'a Diósäm coo Abraham jecy yhawaanä coo tio'oxiøjc hänäjty yhuungpaada'añ. Coo ja'a Abraham jaduhñ yhawáanäxä, tøø ja'a Sara hänäjty miäjay, y cabä yhuung hänäjty ni tu'ugtä.

⁹ Hix, cahnä Sara hänäjty yhuungpaadyñä, tøøyyäm Dios ja'a Abraham hänäjty jaduhñ ñäma'ay: "Coo jaduhñ yhabáadät, mäniit miich mhixa'añ coočhä nmädia'agy nyajtøjiaada'añ. Co'na'awaambä mdø'oxiøjc Sara. Ya'ayhänä'c jaduhñ minaamb ca'awaamb", nømä Dios ja'a Abraham jecy ñämáaguiumbä. Ja'a Isaac jaduhñ ñänøømä coo hänäjty myina'añ quia'awa'añ.

¹⁰ Jaaná jaduhñä Rebécabä, ja'a Isaac tio'oxiøjc, coo je'e quio'naabiä, mäniitä pigäna'c-hajxy myiñguiahy táhoocmechpä.

¹¹⁻¹² Cahnä Rebeca hänäjty quio'na'ayñä, tøøyyäm hänäjty ñäma'ayii ja'a Diósäm coo ja'a Jacobo ja'a Esau hänäjty yhane'ema'añ, hoyyá Esau jayøjp jia mejch, hoyyá Jacobo jia jaac tehñ miejch høxhaam. Paadiä Dios jaduhñ miänaañ, tøøyyäm hänäjty wyiinmahñdyhaty coo Jacobo yhap yhoc-hajxy hänäjty quiu'ughadäänäxä ja'a Diósäm, møød coo Esau yhap yhoc-hajxy hänäjty jaduhñ quia'a cu'ughadäänäxä, hoy hänäjty quia'a jagä cähxø'øgyñä pø hoyhänä'c-hadaambä Rebeca yhuunghajxy hänäjty, pø caj. Hix, hamdsoojootä Dios jaduhñ wyiinmahñdyhaty nebiä Jacobo hänäjty yhixa'añ, nebiä Esau hänäjty yhixa'añ.

¹³ Jaduhñ jim myiimbä cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Ndsøjc-höçhä Jacobo møødá yhap møødá yhoc-hajxy, päadyhöch hajxy nnäxuudsä'añ. Pero ja'a Jacobo yhajch, ja'a Esau, cáböch je'e nnäxuudsä'añ. Ni cáböçhä yhap yhoc-hajxy jaduhñ nnäxuudsäänäbä", nømä Dios cujecy miänaañ.

¹⁴ Pero cab hajxy hawiinmats waamb nmänäänämät cooc tyijy Dios hoy quia'a wiinmahñdyhaty coo miänaañ coogä Jacobo yhap yhoc-hajxy hänäjty piuhbedäänäxä, møød coogä Esau yhap yhoc-hajxy hänäjty quia'a puhbedäänäxä. Caj pues. Haa ca'a, hoyyá Dios jaduhñ wyiinmahñdyhaty homiänaaxøøjä.

¹⁵ Hix, jaduhñä Dios ja'a Moisés jecy ñämaayy: "Nnäxuu'chpø nba'häyöobiøch pønjätyhöch njoot chojpy cooch jaduhñ nnäxúudsät, cooch jaduhñ nba'häyöwät. Cáböch nnäxuudsä'añ pønhöch njoot quia'a tsojpy coočh nnäxúudsät."

¹⁶ Coo Dios jaduhñ miänäxuuch, jaduhñ hajxy nyajnajuøøyyäm coo hojioot jiaančh tehñ miøødá. Hamdsoo ñägapy pøn ñäxuudsäamby. Hamdsoojoot jaduhñ miänäxuuch, caj jie'eguiøxpä coo hajxy cu nja námáayyäm coo hajxy ween xñäxuu'tsäm, coo hajxy ween xpia'häyöowäm. Ni quia'a je'eguiøxpä coo njoot hajxy nbädäacäm coo hajxy hoy njäya'ayhájtmät.

¹⁷⁻¹⁸ Hix, ñäxuu'chpä Dios pøn ñäxuudsäamby. Jaaná jaduhñduhmbä, yajnähdiipiä Dios coo quiopc-hajxy xiéxät pønä Dios jaduhñ yajmädsøjpy coo quiopc-hajxy jaduhñ xiéxät. Jaduhñä Dios ja'a gobiernä ja'a quiopc jecy yajxejxä, ja'a hänäjty jim hanehmbä Egipton-aaxooty. Tøyhajt jaduhñ. Haa ca'a, jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coo Dios ja'a gobiernä jaduhñ ñämaayy: "Päadyhöch miich tøø nyajmøjtägø'y, tøøch hänäjty nwiinmay coočhä nmájaa hänäjty nyajcähxø'øga'añ maa mijts mnaax maa mijts mgajptän. Coočh ngu'ug jim nhøxwoobädsømjät maa mijts mnaax maa mijts mgajptän, jaduhñhöch nmájaa njaančh tehñ yajcähxø'øga'añ. Jaduhñä mädia'agy wiädita'añ wiinduhnyhagajpt ja'a høøchcøxpä coočh njaančh tehñ miøjjä coočh njaančh tehñ jiaančhä", nømä gobiernä jecy ñämaayyä.

¹⁹ Jii häna'c-hajxiäda'a näje'e miäna'ana'añ: "Cabä Dios wyiinmahñdy yhooyä je'eguiöxpä coo hajxy xñäx'öw'öw'öyäm cooc hõjts pojpä cädieey nmøødhájtäm. Haa ca'a, hamdsoo hõjts ngopc tøø xyajxéjäm. Paady hõjts pojpä cädieey nmøødhájtäm."

²⁰ Pero cab jaduñ yhahix'öy coo pøn jaduñ miäná'anät. Tøyhajt jaduñ. Caj pues. Haa ca'a, yaa hajxy njäya'ayhájtäm. Cabä cuhdujt hajxy nnä'ägädä møødhájtäm ni weññtiä coo Dios hajxy nhadsóowámät. Hix, jaduñ mäwinäts hõjts Dios xyajnáhdjijäm nebiä tu'tspojtpädöjç-hajxy piochän nebiä jioot hajxy yajmädsöquiän. Coo tu'ts quiapx'ö'ögät, cabä pojtspä hawiinmats nãmä'awät: "Tiich yajxon coo xquia'a pojch." Caj pues, cab jaduñ yhahix'öy coo tu'ts jaduñ miäná'anät.

²¹ Haa ca'a, miøødä tu'tspojtpädöjç cuhdujt hajxy jaduñ coo tu'tsnaax hajxy yajtünät nebiä jioot hajxy yajmädsöquiän. Pø chojpiä jioothajxy jaduñ coo tsowdu'ts hajxy piódsät, pues miøødä cuhdujt hajxy jaduñ coo hajxy jaduñ piódsät. Y pø chojpiä jioothajxy jaduñ coo cuhga'aybä hajxy piódsät, jaduñä cuhdujt hajxy miøødäbä coo hajxy jaduñ piódsät. Jaduñ mäwinätsä Dios cuhdujt miøødäbä coo hajxy xyajnáhdjijämät nebiä jioot choquiän. Coo jioot jaduñ chógät coo hajxy xpiädäacämät hawa'adstuum, pues miøødä cuhdujt jaduñ coo hajxy jim xpiädäacämät. Y coo jioot jaduñ chógät coo hajxy xpiädäacämät haxøøgtuum, jaduñä cuhdujt miøødäbä coo hajxy jaduñ jim xpiädäacämät.

²² Y jaanä jaduñä Dios cuhdujt miøødäbä coo jaduñ miee'xtujcy ja'a cahwiindöjjiä'aguioxpä. Miøødä Dios cuhdujt jaduñ coo ja'a cahwiindöjjiäya'ayhajxy yajcumädo'w'öjät. Pero cab hajxy choj cumädo'wa'añ, hoy hajxy tøø jia cädieey hanaxiä. Hawiinmats hit jaduñ coo hajxy paquiä quiumädöwät. Y coo Dios hånajty yajcumädo'wa'añ ja'a quidiieeguiöxpähajxy, hijxtahndä Dios jaduñ yajcähx'ö'ogaamby coo mäjaa møc miøødä. Jaduñ yajcähx'ö'ogaambä coo haxøøghäna'c-hajxy tehngajnä quia'a mee'xtuga'añii.

²³⁻²⁴ Coo Dios jaduñ jecy wyiinmahñdyhajty coo haxøøghäna'c yajcumädo'wa'añ, paady jaduñ wyiinmahñdyhajty neby hõjts jaduñ hoy nwiinjuøöyämät coo jaduñ yhawiinmatsä coo haxøøghäna'cä quidiieey hajxy quiumädöwät. Jaanä jaduñduhmbä, paadiä Dios jäya'ay näje'e quia'a yajcumädoy, je'eguiöxpä coo hajxy näxuučhii ja'a Diósäm, hoy hajxy hånajty tøø jia cädieey. Jequiän hajxy jaduñ yajnáhdjijä coo hajxy jim nõcxät Dioswiinduum. Hõjts jaduñ xñänøömäm coo Dios hajxy tøø xyajnáhdjijäm coo hajxy jim xyajnöcxäänäm wyiinduum, pønjaty hajxy tøø xyajwiinwaanøöyäm coo hajxy xyhuung-hadäänäm, møødä judiøshajxy, møødä cajpä judiøshajxy. Jaduñ hajxy nwiinjuøöyäm coo Dios möjmayhajt tøø tiuñ maa hõjtscøxphájtäm, møødä coo hojioot jiaanč tehñ miøødä.

²⁵ Maa Oseas nocy jecy quuijahyyän, jaduñ jim myiñ cujaay coo Dios jaduñ miänaañ: Yø'ø jäya'ayhajxy cajpä judiø, cábøch hijty ngu'ughaty.

Cábøch hijty ndsocy. Pero tøøch nyajnáhdijnä coo ch ngu'ughadäänä. Ndsójnábøch jaduñ.

²⁶ Wiingtuum miänangumbä: "Cábøch mijts hijty ngu'ughaty."

Pero jaduñhájtøch mijts nhuunghadaannä, homiajä hajxy mhity, nømä Dios miänaañ. Homiänaajä Dios yhity.

²⁷ Y ja'a Isaías, jaduñ je'le jecy quuijahy: "Yø'ø judiøshajxy, hoy hajxy jaduñ jia nämayyä nebiä tsäbiu'ujän, näweññtiä hajxy jaduñ cho'oga'añ.

²⁸ Ja'a jäya'ayhajxy yaa cädiehbiä hädaa yaabä naaxwiin, mobädajpä hajxy yajcumädo'wa'añii ja'a Diósäm. Tähooc-yajcumädoybä hajxy yajcumädo'wa'añii hoyhoy."

²⁹ Jaanä jaduñä Isaías jecy miädiäaccumbä ja'a judiøscøxpähajxy:

Cøxiä wiinä Dios yhane'emy homiajä. Coo hõjtsä Dios häxøpy tøø xquia'a näxúu'tsäm, tøø hõjts häxøpy ngøxy cuhdägöoyäm, nebiä jäya'ayhajxy jecy quuihdägöoyän, ja'a hajxy hijty jegyhajty tsänaabiä maa cajpt hijty xiøhatiän Sodoma møød Gomorra.

³⁰ Nébiøch cham tøø ngujaayän, jequiän hõjtsä Dios xyajnáhdjij coo hõjts hånajty xquiu'ughada'añ, hõjts judiøshajpä. Pero, ja'a jäya'ayhajxy cajpä judiø, cabä Dios hijty je'le näxuučh. Ni ja'a jäya'ayhajxy hijty quia'a näxúu'tsábä, ja'a hajxy hånajty ca'a tajp ca'a maabiä maa nãhwaatstaact hajxy piädät. Pero cahnä jiegø'öy coo mädia'agy hajxy tøø miädoonä coogä Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy, cooc ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm. Coo hajxy jaduñ miädooy, näje'e hajxy miäböjcy; paady hajxy tøø nãhwa'ačh, paady hajxy tøø quuihwa'ačh.

³¹⁻³² Pero yø'ø judiøshajxy, jaduñnäch tyijy hajxy hijty nãhwa'adsa'añ je'eguiöxpä cooc tyijy hajxy hoy quuiidiuñ nebiä Moisés jecy quuijahyyän. Pero cab hajxy jaduñ nã'ä nãhwaach je'eguiöxpä coo tøyhajt hajxy quia'a møødä coo Dios miäyajnãhwa'ačh je'eguiöxpä coo hojioot miøødä, ca'a jie'eguiöxpä coo jäya'ayhajxy hoy jia wi'i jäya'ayhada'añ. Paadiä judiøshajxy quia'a nãhwaach je'eguiöxpä coo hajxy quia'a mäböjcy coo hõjtsä Jesucristo xñähho'túutäm. Jaduñ mäwiin hajxy jiaty nebiä häna'c quuihnepiän tsaanähgøxp päyø'cujc. Cab hajxy nã'ägä mech maa hajxy hånajty jia wi'i nõcxa'añän.

³³ Tõõyämä Dios hänajty ñajuø'oy coo judiøshajxy hänajty quia'a mabøga'añ coo Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Jimä cajpt tu'ug xiøhaty Siõn. Jimä judiøshajxy chäna'ay, ja'a Dios quiu'ughajpiä. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: Jimhøch ngu'ug chäna'ay maa cajpt jaduhñ xiøhatiän Siõn.

Jimhøchä tsaa tu'ug nbäda'aga'añ, weenä jäya'ayhajxy jim quiuhnepy maa tsaañän, ween hajxy jim quiäday.

Ja'a Jesucristo jaduhñ mäbaat neby yøø tsaañän. Hiç, pøn jaduhñ ca'a mabøjp coo højtsä Jesucristo hoy xñäho'túutäm, jaduhñ je'e miäbaady nebiä häna'c cuhnejpän. Quiumädowaamby je'e. Pero pøn jaduhñ jaanç mabøjp ja'a Jesucristocøxpä, je'eds hodiium päda'agaanäp.

10

¹ Mägu'ughajpädøjc, jia tsójpøch njoøt jaduhñ coo judiøshajxy ñähwä'adsät. Jaduhñhøchä Dios nja pa'ya'axy jaaya'aguiøxpä. Haa ca'a, judiøhájøch høøchpä.

² Jia wi'i quiuidunaambiä Diosmädia'agy hajxy. Tøyhajt jaduhñ. Pero cabä Diosmädia'agy hajxy hoy wyiinjuø'oy.

³ Hamdsoo hajxy jia wi'i yajniñähwa'adsa'añii yhamdsoo cuhdujtcøxpä. Hiç, cab hajxy jaduhñ wyiinjuø'oy tiiguiøxpä Dios ja'a jäya'ay piäda'agy hawa'adstuum. Paady hajxy jim piäda'agyii coo Dios ja'a miädia'agy hajxy miabøjcä coo hajxy jaduhñ ñähwa'adsa'añii.

⁴ Pønjaty mabøjp coo hajxy tøø ñähho'tu'udyii ja'a Jesucristäm, je'edsä Dios ñäxuu'chp. Coo Jesucristo hajxy cu quia'a ñähho'túutäm, ngumädowäänäm hajxy hijty, je'eguiøxpä coo jecymiädia'agy hajxy tøø nga'a cudiüünäm, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Ja'a Jesucristo mabøcypia, ca'xiä jecymiädia'agy quiuidiuñ, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, nebiä Dios hänajty tøø yhane'emiän. Jaanç tehñ yhooyä Jesucristo jaduhñ yhäna'c-hajty. Cabä pojpä cädieey hänajty ñä'ägädä møødä ni weñtiä. Paady hijty jaduhñ quia'a hahixø'oy coo jaduhñ cu yho'cy. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñäho'túutäm, paady yøø jecymiädia'agy hajxy jaduhñ xquia'a hanéhñänä, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä.

⁵ Jaduhñä Moisés jecy quiujahy coo judiøshajxy pedyii quiuidiünät nebiaty hänajty tøø quiujaay. Jaduhñägä hoyhajtä weenhajt hajxy piäadät.

⁶ Coo hajxy nmäbøjcämät maa Jesucristocøxpän, jaduhñä hoyhajtä weenhajt hajxy nbäatämät. Ja'a Diosmädia'agy jaduhñ mänaamb. Pero cab hajxy ndaj nmäyyämät: "Pøn jim nõcxäp tsajpootyp coo yajñähwaatspä wioomänäcät."

⁷ Ni jaduhñ hajxy nga'a taj nga'a mäyyämät: "Pøn jiihy hädä'agap møjcu'uhaam coo ja'a yajñähwaatspä wiobédät, jiihy maa ho'ogyjiäya'ay yhäañämähajxy yhiitiän." Paady hajxy jaduhñ nga'a taj nga'a mäyyämät je'eguiøxpä coo Jesucristo yaa tøø yhoonä hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy tøø xñäho'túutänä, møød coo jadähooç jiiyypjøjtägajch. Hiç, jaduhñ hajxy tøø xyajñähwaats tøø xyajcuhwäatsäm.

⁸ Nägooyä hajxy jaduhñ nmäbøjcämät coo Jesucristo hajxy tøø xñäho'túutäm, jaduhñ hajxy nnähwäatsämät. Cab hajxy jaduhñ pøn xñämäyyämät coo nähwaatstaact hajxy wiingtuum nhøxtäyyämät. Cab hädaa mädia'agy jaduhñ ñä'ägä tsipä. Howyiinjuøonä hädaa mädia'agy jaduhñ. Jaduhñ højts nnä'ägä yajñähixø'oyhaty.

⁹ Coo hajxy mejtstu'u ngudiünämät, mänit hajxy nnähwäatsämät. Je'eçh jaduhñ nnänøømby mejtstu'u, coo hajxy nnägäpxämät cu'ughagujc coo Jesucristo hajxy nWiindsønhajtäm, møød coo hajxy nmäbøjcämät hamuumdu'joot coo Dios ja'a Jesucristo yagjuypjøjtägajch mänaabä hänajty tøø yho'oguiän. Coo Dios ja'a Jesucristo jaduhñ yagjuypjøjtägajch, jaduhñ hajxy nnajuøyyäm coo Dios ja'a Jesucristo quiumay, møød pønjaty ja'a Diosmädia'agy mabøjp ja'a Jesucristocøxpä.

¹⁰ Coo hajxy jaduhñ nnä'ägä mabøjcämät hamuumdu'joot, jaduhñä Dios hajxy xquiumäyyämät. Y coo Jesucristo hajxy nmädiäcämät cu'ughagujc coo hajxy nWiindsønhajtäm, mänit hajxy nnähwäatsämät.

¹¹ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Pøn jaduhñ jaanç mabøjp ja'a Jesucristocøxpä, je'eds jaduhñ päda'agaanäp hodiium ja'a Diösäm."

¹² Hiç, tu'cuhdujt højtsä Jesucristo xyhixäm, møødä judiøshajxy, møødä ca'a judiøshajxypä. Tu'cuhdujt højtsä Jesucristo jaduhñ xyhuunghajtäm. Coo højtsä Jesucristo nba'yäaxämät coo nbojpä ngädieey hajxy xyajñähwäatsämät, tsipcøxp højts jaduhñ xñäxu'utsämät, tsipcøxpä mayhajt jaduhñ tiünät maa højtscøxphajtäm.

¹³ Jaduhñä Diosmädia'agy miänangumbä: "Pønä Jesucristo pa'yaaxp, hodiium je'eduhñ piäda'aga'añii ja'a Diösäm."

¹⁴ Pønjaty ca'a mädoobnä ja'a Jesucristocøxpä, cabä Jesucristo hajxy jaduhñ hoy miänuu'xta'aga'añ. Tøyhajt jaduhñ. Pø cahnä hajxy jaduhñ miädohyaty coogä Jesucristo hajxy tøø xñäho'túutäm, cab hajxy hoy miäbøga'añ. Pø cahnä hajxy yajwiingapxø'oyii ja'a Jesucristocøxpä, cab hajxy hoy miädoob'añ.

¹⁵ Ja'a Diósädsä cugapxy quejx coo ja'a miädia'agy jajwá'xäxät maa jäya'ayhajxiän, ja'a cahnä hajxy hänäjty miädoybä. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Pønjatii Diosmädia'agy tøø miädoy coogä Dios jajnähwa'aäch pønjatii Dios pa'yaaxp, paady hajxy xioonda'agy coo hajxy jaduhñ tøø miädoonä. Jaanč tehñ yhoy jaduhñ coo Diosmädia'agy jaduhñ wia'xy."

¹⁶ Pero cabä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy nägøxiä tøø miäböcy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñä Isaias jecy quiujahy: "Dios, tøø miäch mmädia'agy nja jajwa'xä, pero cab pøn tøø miäböcy."

¹⁷ Mayhagajptä Diosmädia'agy tøø wia'xy ja'a Jesucristocøxpä. Tøø jäya'ayhajxy may miädoonä. Näje'e hajxy hoy tøø wyiinjuø'öy. Je'eds hajxy jaduhñ tøø miäböcy. Coo hajxy quia'a mädówät, cab hajxy jaduhñ miäböçät.

¹⁸ Hoorä, ja'a judiøshajxy, tøyhajt jaduhñ coo hajxy je'e miädöyyäbä. Haa ca'a, jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiänä: "Wiinduhmyhagajptä mädia'agy tøø wia'xy ja'a Dioscøxpä."

¹⁹ Y jia wiinjuøöyy ja'a judios ja'a mädia'agy hajxy jaduhñ ja'a Jesucristocøxpä. Pero cab hajxy miäböçy. Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiospä, je'eds hajxy jaduhñ mabøjc. Jaduhñä Moisés jecy quiujahy coogä judiøshajxy ñämaayä ja'a Diósäm:

Mbejxyp mijts pønjaty ca'a judiøshajpä cóogøch tyijy nga'a cu'ughaty.

Pero ngu'ughadämbiøch hajxy je'e. Jaduhñ mijts mnänømy cooc tyijy hajxy tii quia'a jaty quia'a najuø'öy.

Pero nnäxuudsämbiøch hajxy je'e, paady mijts mjootma'ada'añ,

nømä judiøshajxy jecy ñämaayä.

²⁰ Mänitä Isaias høxhaam jiaac cujahy coogä Dios miänaañ:

Pønjatii nähwaatstaact hijty ca'a høxtaaby, tøøchä nmädia'agy hajxy xmiäböçänä.

Cábøch hajxy hijty xyajtøy, pero tøøch hajxy nyajwiinjuøñä cooch hojioot njaanč tehñ miøødä.

²¹ Jaduhñgä Dios miänäänagumbä: "Yø'ø judiøshajxy, tøøch hajxy jaduhñ nja wi'i miänuu'xta'agy cooch nmädia'agy hajxy xmiäböçät. Pero cab hajxy jaduhñ ñä'ägä mabøga'añ. Jaanč tehñ xiexä quiopcä tiaatsc-hajxy jaduhñ", nømä Dios jecy miänaañ.

11

¹ Pero cábøch nmäna'ana'añ coo judiøshajxy tøø ñajtshixø'öyii ja'a Diósäm. Caj pues, caj tiähoocnajtshixø'öyyä; paquiä hajxy ñajtshixø'öyyä. Haa ca'a, judiøshajpøch høøchpä. Abrahamhøch nhaphajt ndeedyhajt. Y ja'a Benjamínhajpä, møød je'ečh nhaphajty ndeedyhajt. Ja'a Abraham yhap yhoc je'ebä, ja'a Benjamínhajpä.

² Cab højtsä Dios tøø xñajtshixø'öy, højts judiøshajpä. Hix, jequiän højtsä Dios xyajnähdijy coo højts hänäjty xquiu'ughada'añ. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coogä Elias ja'a miägunaax jecy ñäxø'øwøöyy, ja'a judiøshajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty quia'a mabøgaambiä. Ja'a Elias, jequiän je'e quiuguexyhajtä Diósäm. Pia'yaaxypä Elias ja'a Dios hänäjty coo jaduhñ miänäxø'øwøöyy:

³ "Dios, yø'ø judiøshajxy, haxøøg hajxy tøø jiatcø'öy. Tøø miäch mguguexyhajxy xyagho'cä. Tøø tsaamaa'xy hajxy jajma'ady maa animalho'ogy hajxy hijty ño'oguiän coo miäch hajxy hijty xwyiingudsähgø'öy. Nägøxiä jäya'ayhajxy tøø yagho'ogyii, ja'a miäch hajxy hijty xwyiingudsähgøöbiä. Nidiühmhøch tøø nmähmø'öy jujcy. Høøchpaady hajxy xjia wi'i yagho'ogaambä", nømä Elias ja'a Dios jecy ñämaay.

⁴ Mänitä Dios yhadsooy: "Caj tiøyyä cooch miäch nidiuhñ xjiaac wiingudsähgø'öyñä. Je'enøchä jäya'ayhajxy xwyiingudsähgø'öyñä ja'a hajxy najuxtujmilpä. Cabä Baal hajxy wiingudsähgø'öy. Quepychech je'e ja'a Baalhajpä", nømä Dios jecy miänaañ.

⁵ Ja'a judiøshajxy, jequiän hajxy jaduhñ jajnähdiijä ja'a Diósäm coo hajxy hänäjty quiu'ughada'añii. Paady hajxy jaduhñ quiu'ughadyii coo Dios hojioot jiaanč tehñ miøødä. Pero näweeñtiä judios ja'a Dios miädia'agy hajxy miäböçä, caj ñämayä. Jäda'anäbaadyñä, jiinä judios ja'a Dios miädia'agy hajxy näje'e miäböçä. Je'enä hajxy quiu'ughadyiinä ja'a Diósäm. Coo hajxy jaduhñ ñäxuuchii, paady hajxy je'enä wiowhdyii, jaduhñä Dios miädia'agy tehngajnä miäböçäxät.

⁶ Jaduhñä judiøshajxy jajnähdiijä coo ja'a Dios miädia'agy hajxy miäböçät ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jaduhñ jajnähdiijä je'eguiøxpä coo Dios hojioot miøødä, ca'a je'eguiøxpä coo hajxy hoy jiaja'ayhaty. Coo jäya'ayhajxy häxøpy ñäxuuchii ja'a Diósäm je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy jiaja'ayhaty, cab hajxy jaduhñ cu nmänäänäm coo Dios hojioot miøødä.

⁷ Hix, näje'e judiøshajxy jajnähdiijä coo hajxy ñähwä'adsät näweeñtiä. Jaduhñä Dios miädia'agy hajxy miäböçä ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a judiøshajxy nämaybä, cab hajxy jaduhñ

yajnáhdijj, hoy hajxy hánajty jaduhñ jia wi'i ñähwa'adsa'añ. Hix, xejx ja'a quiopcá tiaatsc-hajxy jaduhñ. Cabä Dios miädia'agy hajxy miäbøjcä ja'a Jesucristocøxpä.

⁸ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Tøø quiopcä tiaatsc-hajxy yajxéjxäxä ja'a Diósäm. Jaduhñ hajxy yhity nebiä wiindspän nebiä cuhnatpän høxtä jäda'anäbaadyñä."

⁹ Jaduhñä David jecy quiujahbiä:

Xøødsuu ja'a judiøshajxy naxy yagjåjtäp. Jaduhñäc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiuñ.

Jaduhñäc tyijy hajxy quiumayii ja'a Diósäm. Pero ween hajxy hoy quiumädox. Hix, cab hajxy tøyhajt miäbøga'añ.

¹⁰ Ween hajxy jaduhñ jiaty nebiä wiindspän nebiä xoodspän.

Ween hajxy ni mänaa quia'a wiinjuø'oy nebiä piojpa quidiieeyhajxy ñähwä'adsät.

Jaduhñä David jecy quiujahy.

¹¹ Hoorä, nämayyä judiøshajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Pero cab hajxy nägøxiä ñajtshixø'owa'añii ja'a Diósäm. Cab hajxy nägøxiä quiumädox'añ. Pero jaduhñä Dios wyiinmaayy coo jäya'ayhajxy ween miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Coo ja'a ca'a judiøshajxy ñähwaatsnä, paadiä judiøshajxy näje'e jia mänaambä coo hajxy ween ñähwaatspä.

¹² Coo judiøshajxy quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy paquiä ñajtshixø'oyyä ja'a Diósäm. Pero mänitä Dios wyiinmaayy coo jäya'ayhajxy ween ñähwa'ach wiinduhmyhagajpt, ja'a hajxy cajpä judiø. Paadiä judiø ja'a quiopcä tiaatsc-hajxy yajxéjxäxä ja'a Diósäm. Paadiä hoyhajtä weenhajt hajxy quia'a mooyyä ja'a Diósäm. Cu miooyyä hajxy jaduhñ coo hajxy cu miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Pero ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiøspä, ja'a hajxy jim tsänaabiä wiinduhmyhagajpt, je'edsä hoyhajtä weenhajt mäbøcyppiä mooyyä. Hoorä, habaadaamb jaduhñ coo judiøshajxy miäbøgaambä ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy je'e ñähwa'adsaambä. Jaanč tehñ jiootcujc hajxy jaduhñ yhidäaannäbä. Mänitä jäya'ayä hoyhajtä weenhajt hajxy maas may jiaac mo'owa'añii wiinduhmyhagajpt.

¹³ Mijts jaduhñ ca'a judiøshajpä, mijts nyajwiinmädiaagøøñäp. Diøshøch jaduhñ tøø xwyinguexy coochä miädia'agy jim nyajwä'xät maa mijtsän. Xtiungmøoyhøchä Dios jaduhñ. Nägø'ø nädecypiøchä nduung jaduhñ nnä'ägä tuñ,

¹⁴ ween mijts nämay mmäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, ween mijtsä judiø jaduhñ xpiahixy. Coo mijtsä judiø jaduhñ xyhixät coo mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt tøø xmio'oy, mänitä judiøshajxy miäbøgaambä ja'a Jesucristocøxpä. Høøch nmägunaaxhajxy je'e ja'a judiøshajxy. Ween hajxy jaduhñ ñähwaatspä neby mijts tøø mnähwa'achän.

¹⁵ Coo judiøshajxy quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy ñajtshixø'oyyä ja'a Diósäm. Paadiä Dios hánajty tøø wyiinmay coo mijtsä miädia'agy mmäbøjcänät, pønjayty jaduhñ ca'a judiøspä. Y coo judiøshajxy jaduhñ miäbøjpät ja'a Jesucristocøxpä, mänit hajxy quiuhbøgäänägumbä ja'a Diósäm. Mänit hajxy yagjugyhada'añii homiänaajä ja'a Diósäm neby jaaya'ay jiugyhatiän.

¹⁶ Ja'a judiøshajxy, ja'a Abraham hajxy jecy yhaphajt tieedyhajt. Yhaadshajt tryictshajt ja'a Abraham hajxy jaduhñ. Jeqüianä Dios ja'a Abraham quiu'ughajty. Paadiä judiøshajxy jäda'ahaty quiu'ughajtäbä ja'a Diósäm. Jaduhñ mäwiinä Abraham miäbaady nebiä quepytyictsä. Y ja'a judiøshajxy, jaduhñ mäwiin hajxy miäbaatpä nebiä quepyhaa'xän.

¹⁷ Hoorä, nämayyä judiøshajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy tøø ñajtshixø'oyii ja'a Diósäm. Jaduhñ mäwiin hajxy miäbaady nebiä olivohaa'x tøø piuhdøjjiän. Jaduhñ miädia'agytiägø'oy coo judiø ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy quia'a mo'owäaannä ja'a Diósäm. Y mijts ca'a judiøspä, jaduhñ mäwiin hajxy mmäbaatpä nebiä yuuc-holliohaa'xän coo tøø yagjøjheedsø'oy maa olivohaa'x tøø piuhdøjjiän. Coo hajxy tøø mmäbøjnä, paadiä Dios hajxy xmiooñä ja'a hoyhajtä weenhajt.

¹⁸ Pero caj mijtsä judiø hawiinmats mbéxät. Ca'a hajxy mniguiumayii. Cab hajxy mmänä'anät: "Cabä judiøshajxy quiu'ughajtänä ja'a Diósäm. Højtsä Dios xquiunuu'ughajtänäp, højts ca'a judiøspä." Hix, Dios mijts jaduhñ tøø xquiunuu'xy je'eguiøxpä coo Abraham jecy quiunuu'xä møødä yhap møødä yhoc, ja'a judiøshajxy. Coo Dios ja'a Abraham jecy cu quia'a cunuuxy, ni mijts hijty xquia'a cunuuxaambä.

¹⁹ Wehdnä pøn miänä'anät: "Yø'ø judiøshajxy tøø quia'a mäbøquiäbä ja'a Jesucristocøxpä, høøchcøxpä hajxy tøø ñajtshixø'oyii ja'a Diósäm. Hix, päadyhøchä Dios xhocy cooch ngä'a judiø. Cabä judiøshajxy højtcänä ja'a Diósäm."

²⁰ Tøyhajt jaduhñ. Paadiä judiøshajxy tøø ñajtshixø'oyii ja'a Diósäm coo hajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Y mijts, coo hajxy tøø mmäbøcy, paady mijtsä Dios tøø xquiunuu'xy. Pero ca'a hajxy mniguiumayii coo Dios hajxy jaduhñ xñä'a najtshixø'øbiät. Hix, caj mijts hijty hoy mjäya'ayhaty. Coo Dios hojioot miøødä, paady hajxy xquiunuu'xy.

²¹ Jaanč tehñ yajcumayaambä judiøshajxy jaduhñ. Paady hajxy jaduhñ ñiguiumayii coo hajxy tøø quia'a mäbøcy coo hajxy tsipcøxp ñäxuudsøjät ja'a Diósäm. Paady hajxy

ñajtshixøøyyä ja'a Diósäm, hoyyá Abraham hajxy jecy jia haphajty jia teedyhajty. Jaaná jaduhñ mijspä, mijs ca'a judiöspä, coo mijs jaduhñ mniguiumáayäbät, mäniä Dios hajxy jaduhñ xñajtshixøøbiät.

²² Hix, jiaanč tehñ quiunuu'xypä Dios ja'a quiu'ug. Pero pønhatiä Dios tøø ñajtshixø'øy, je'eds hajxy jaduhñ jaanč tehñ yajcumäowáanäp ja'a Diósäm. Paady mijsä Dios xjiaanč tehñ quiunuu'xy, coo hajxy mmäböcy. Pero pø cab hajxy jaduhñ mmäbögaanä, mäniä Dios hajxy xyajcumäowaañbä.

²³ Hoorä, ja'a judiöshajxy tøø quia'a mäböquiäbä, coo hajxy jaduhñ miäböjpät, mäniä hajxy jaduhñ quiu'ughäjtägumbät ja'a Diósäm. Haa ca'a, miøødä Dios mäjaa jaduhñ coo hajxy jaduhñ quiu'ughäjtägumbät.

²⁴ Hix, ja'a judiöshajxy, Abraham hajxy jecy yhaphajt tieedyhajt. Jéquiänä Abrahamhajxy yajnáhdijjä ja'a Diósäm coog hajxy jaduhñ quiu'ughadøøjtät ja'a Diósäm, møødä Abraham yhap yhoc-hajxy, ja'a judiöshajxy. Tøyhajt jaduhñ, paadiä Abrahamhajxy paquiä hoy quiu'ughadäanägumbä Diósäm. Y mijs, jaaná jaduhñ mijsä Dios xquiu'ughäjnäbä, hoy mijs hijty jegyhajty xquia'a cu'ughaty. Paady, ca'a hajxy mmäna'añ cooc tyijy ja'a judiöshajxy quia'a cu'ughäjtägatsa'añii ja'a Diósäm.

²⁵⁻²⁶ Mägu'ughajpäðjç, nébiøch chamñ nmädia'aga'añän, náamñøchä Dios tøø xñajtscapxøøyyä. Cahnä jäya'ay hädaa mädia'agy hajxy nämay miädoynä. Paady mijs jaduhñ nhawáanäm, jaduhñ hajxy mga'a niguiumayøøjtät, hoyyá Dios hajxy tøø xjia cu'ughaty. Tøyhajt jaduhñ coo judiöshajxy nämay tøø quia'a mäböcy ja'a Jesucristocøxpä. Pero habaadaañb jaduhñ coo hajxy nägøxiä miäbögaanä. Mäniä hajxy jaduhñ miäböga'añ coo mijs hánajty tøø mmäböcy, ja'a mijs ca'a judiöspä, mäduhñtiä hajxy hánajty mmäböga'añ. Jaduhñ jim myiñ maa Diosmädia'aguiän:

Mäniä yajnáhwaatspä jim choona'añ maa cajpt jaduhñ xiøhatiän Siön, maa judiöshajxy chána'ayän.

Cøxaambä judiöshajxy jaduhñ miäböga'añ ja'a yajnáhwaatspäcøxpä. Cøxaambä piojpä quiädieeybä hajxy ñähwa'adsa'añ.

²⁷ Cooč hajxy jaduhñ nyajnáhwä'adsät, mäniä jaduhñ tiøjiada'añ nébiøch hajxy hijty tøø nyajwiinwaanø'øyän mänäajøch hajxy nmøødyajcuhduquiän hawiinjerny, nømä Dios miänaañ.

²⁸ Coo judiöshajxy tøø quia'a mäböcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm. Y coo hajxy jaduhñ tøø ñajtshixø'øyii, paady mijsä Dios tøø xyajnáhdijy coo hajxy mmäbögåt ja'a Jesucristocøxpä, mijs ca'a judiöspä. Pero, hoyyá judiöshajxy tøø quia'a jagä mäböcy, tsøjcäpnä hajxy jaduhñ ja'a Diósäm je'eguiøxpä coo yhapä tieedyhajxy jecy yajnáhdijjäxä ja'a Diósäm coo hajxy quiu'ughadøøjtät.

²⁹ Hix, cabä Dios mänaa yhöhnda'agy. Homiänaajä yajtøjiaty waambaty quiapxy miädia'agy. Y coo Dios jaduhñ jecy miänaañ coogä judiöshajxy homiänaajä quiu'ughada'añii, yejcä Dios ja'a tøyhajt jaduhñ. Hix, cabä Dios ja'a miädia'agy mänaa yajtägach. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhäjtäm coo Dios jiaanč yajtøjiada'añ waambaty tøø miäna'añ ja'a judiöscøxpähajxy.

³⁰ Mijs ja'a ca'a judiöspä, cabä Diosmädia'agy hajxy hijty mmädoyyä. Cabä Dios hajxy hijty mwiiingudsähgø'øy. Y coo judiöshajxy tøø quia'a mäböcy ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hojioot miøødä ja'a mijscøxpä.

³¹ Jäda'anäbaadyñä, cabä judios ja'a Dios miädia'agy jäda'ahaty miäbögaanä ja'a Jesucristocøxpä. Coo hajxy jaduhñ quia'a mäböga'añ, paady mijsä Dios xñäxuu'tsnä, mijs ca'a judiöspä. Hoorä, coo mijsä judios xyhixät coo mijsä Dios xñäxuuč, mäniä hajxy jaduhñ miäbögaambä ja'a Jesucristocøxpä. Mäniä hajxy ñäxuuksaanäbä ja'a Diósäm.

³² Jéquiänä Dios jäya'ay yhawaanä nägøxiä coo pojpä cädieey hajxy miøødä, møødä judiöshajxy, møødä ca'a judiöshajxypä. Jaduhñ hajxy jecy yhawáanäxä coo hajxy hawiinmats quiumäðwät. Hix, paadiä Dios jaduhñ miänaañ, je'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy hánajty nägøxiä ñäxuuksa'añii tu'cuhdujt, møødä judiöshajxy, møødä ca'a judiöshajxypä. Coo Dios hajxy häxøpy tøø xquia'a näxuu'tsäm, nägøxiä hajxy hijty ngumäðowáanäm.

³³ Jaanč tehñ jiajp, jaanč tehñ ñajuøøbiä Dios. Cab hajxy hoy nnä'ägä wiinjuøwáanäm nebiatiä Dios wyiinmay. Hix, hojiootä Dios jiaanč tehñ miøød coo hajxy nägøxiä tøø xñäxuu'tsäm, møødä judiöshajxy, møødä cajpä judiöshajxy. Nägøxiä ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'owáanäm tu'cuhdujt.

³⁴ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy pøn ñajuøøyyäxä. Cabä Dios pøn miäyajtøy nebiä wyiinmahñdyhädat.

³⁵ Cabä Dios pøn miänuu'xyhaty."

³⁶ Hamdsoojootä Dios ja'a naaxwiimbä jecy yhädiuun møødä jäya'ay nägøxiä. Tijaty yaa jäjtäp tüünäp hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Dios jaduhñ hanehñb coo jaduhñ jiadøøjtät, coo jaduhñ tiunøøjtät. Y tijaty jaduhñ jädäänäpnä tunäänäpnä, ja'a Dios jaduhñ yajtøjiadaañb

nebiaty hánajty tøø wyiinmay. Tsøgä Dios hajxy mõj jaančh pädaacäm homiänaajä. Tsøg hajxy homiänaajä wiingudsähgøøyyäm. Amén.

12

¹ Mägu'ughajpádøjc, miøødä Dios hojioot maa højtsøxphájtäm. Chamčh mijts nhande'emy coo hajxy hamuumdu'joot mniyegøøjät Dios quiø'øjooty tiecyjiooty. Jaduhnä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiünät hamuumdu'joot. Jaduhnä Dios hajxy hoy mwiingudsähgø'øwät nebiä Dios hajxy xyajmädsøquiän.

² Ca'a hädaa wiinmahñdy hajxy myajtuñ nebiä jäya'ay wyiinmahñdyhajxy yaajän. Pønjatä Dios quia'a cu'ughajpy, je'eds hädaa yaabä wiinmahñdy hajxy yajtuumb. Cabä yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'øwa'añ. Ca'a hajxy mbahixy. Hawiinjemybiä wiinmahñdy hajxy jaduhñ mmøødhájnáp, je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy mmøødhájnä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhnä tøyhajt hajxy mmøødhádät tijatiä Dios hajxy xyajmädsøjp coo hajxy mdúnät. Homiänaajä Dios hajxy xyajmädsøjcäm coo hajxy hoy njäya'ayhájätämät, coo hajxy hoy ndúunämät. Coo hawiinjemybiä wiinmahñdy hajxy jaduhñ mmøødhájätämät, jaduhnä tøyhajt hajxy jaduhñ mmøødhájätämät tijatiä Dios hajxy xyajmädsøjcäm coo hajxy ndúunämät.

³ Mayhajtä Dios jaduhñ ñä'ä tuun ja'a høøchcøxpä coočhä cuhdajt jaduhñ xmiøoyy coočh mijts nmägapx nhande'emat. Ca'a hajxy mniguiumayii cooc tyijy hajxy cøxiä wiinä mjaančh tehñ jiaty. Tijatiä tuungä Dios hajxy tøø xmiø'oy, je'eds hajxy mmøøpáda'agäp. Ca'a wiingtuung hajxy mmøøpáda'agy. Hoy hajxy mdúnät nebiatiä Dios hajxy tøø xyajnáhdijy.

⁴ Hix, nägøxiä ni'xcopc hajxy mmøødhájätäm møødä cø'ødecy, møødä wiinjøjp, møødä copctaatsc. Cab hajxy tiu'ugtuungä; haagä hawiingjaty hajxy tiuñ. Pero haagä tuungpaatp hajxy jaduhñ.

⁵ Jaduhñ mäwiin højts nmäbaatäm nebiä tu'ugni'x tu'ugcøpcän coo hajxy tu'cuhdujt nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, hoy hajxy nja nämahájätäm. Jaduhñ hajxy hawiingjaty ndúunäm. Jaduhñ hajxy nnibihubéjtäm hamiñ haxøpy.

⁶ Tsøg hädaa tuung hajxy hoy yajnøcxäm nebiatiä Dios hajxy tøø xyhanéhäm. Mayhajtä Dios jaduhñ tiuun coo wiinmahñdy hajxy cøjwiinduum xmiøoyyäm nebiaty hajxy ndúunämät. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo Dios ja'a miädia'agy hajxy yajwá'xät nebiaty hajxy hánajty tøø ñajtscapxøøyyäxä, ween hajxy jaduhñ yajwa'xy nebiaty hajxy hánajty piuhbedyii.

⁷ Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo hajxy miäbuhbédät, ween hajxy hamuumdu'joot tiuñ. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät, ween hajxy hoy yajwa'xy.

⁸ Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo hajxy miäjootcapxmøcpøgät, ween hajxy hoy tiuñ. Pønjaty mäyøø, weenä häyøobä hajxy piuhbety hamuumdu'joot. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo hajxy miähané'emat maa tsajtøjcän, ween hajxy hoy miähane'emy. Hix, Dios ja'a cuhdajt jaduhñ yejc coo hajxy jaduhñ miähané'emat. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo mayhajt hajxy tiünät maa häyøobädøjcän, møød maa yaamgtø'oxyhaxiän, ween hajxy hamuumdu'joot piuhbety. Møød weenä pa'amjäya'ay hajxy quiuhixy.

⁹ Tsøg hajxy hamuumdu'joot ničhøjcäm nibia'häyøowäm. Tsøgä haxøøgpä hajxy najtshixøøyyäm. Tehngajnä howyiinmahñdy hajxy tsøc tsøjcäm.

¹⁰ Hamiñ haxøpy hajxy mničhogøøjät mnibia'häyowøøjät neby tu'ugpuhya'ay neby tu'ugpuhdo'oxypän. Hamiñ haxøpy hajxy mniwiiingudsähgø'øwøøjät. Cab hajxy mni-biexøøjät.

¹¹ Hamuumdu'jootä Wiindsøn Jesucristo hajxy mmädúnät. Jootcujy hajxy jaduhñ mdúnät. Cab hajxy jaduhñ mänaa mnänuuxø'øwät.

¹² Coo hajxy pøn xchaachtiünät, cab hajxy mmøøpáda'agät; mmee'xtügäp hajxy jaduhñ. Mnajuøøby hajxy jaduhñ coo hajxy jim mnøcxä'añ maa Dioswiinduumän. Paady hajxy jaduhñ mxoondá'agät. Homiänaajä Dios hajxy mba'ya'axät.

¹³ Coo pøn ti yajmaajädät, naxy hajxy mdehñ piuhbédät. Je'ech jaduhñ nnänøømby pøn jaduhñ mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä. Pønjaty jaduhñ mejtsp maa mdøjc-haxiän, myajtøjtägø'øwäp hajxy je'e. Myajcäyäp myaghú'ugäp hajxy jaduhñ.

¹⁴ Coo hajxy pøn xchaachtiünät, cab hajxy mmähanhádät. Pero mmänuu'xtá'agäp ja'a Dios hajxy coo hajxy ween ñähwa'ach.

¹⁵ Pønjaty xoondaacp, mmøødxoondá'agäp hajxy je'e. Pønjaty jøøby xuu'tsp, mmøødjøøw mmøødxuudsäp hajxy je'ebä.

¹⁶ Tu'ugcøpc tu'ugwiinmahñdy hajxy mnimiøødhidøøjät. Cab hajxy pøn mbéxät. Jootcujy hajxy mhídät, hoyyä møjtuing hajxy mga'a jagä møødä. Cab hajxy mänaa mniguiumayøøjät.

¹⁷ Coo häna'c hajxy xyhäyoowhíxät, cab hajxy myaghawiimbijtagátsät. Hoy hajxy mjäya'ayhädät, jaduhñä Dios hajxy jaduhñ xquiumáyät; jaduhñ mijtsä cu'ug waamb xquia'a nänómät. Pero xwyiingudsähg'owäbä cu'ug hajxy jaduhñ.

¹⁸ Coo mijtsä cu'ug xjia wi'li jiojcapx'owät coo hajxy jaduhñ mbahíxät nebiaty hajxy haxøog jiatc'oyän, cab hajxy jaduhñ mbahíxät. Pero coo hajxy waamb xquia'a nämá'awät, mänit hajxy hoy yajxón mmøødmädiá'agät. Cab hajxy pøn mmädsiphädät.

¹⁹ Mägu'ughajpädøjc, coo hajxy pøn xyhäyoowhíxät, cab hajxy myaghawiimbijtagátsät. Dios jaduhñ yaghawiimbídäp. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coogä Dios jaduhñ miänaañ: "Høøch jaduhñ nyaghawiimbídäp."

²⁰ Coo hajxy pøn xmiädsiphädät, cab hajxy mmädsiphajtagátsät. Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Pø yähó'cäbä häna'c ja'a miich hänäjty jaduhñ xmiädsiphajpä, myajcáyäp myaghú'ugäp jaduhñ. Pø tødsøyyäp, mmó'owäbä nøø. Coo jaduhñ mgudiünät, hoyhoyä häna'c chähdiünät, ja'a miich hänäjty jaduhñ xmiädsiphajpä."

²¹ Nägüentä hajxy mhídät, cabä haxøøgpä hajxy myaghawiimbijtagátsät. Coo hajxy jaduhñ mjatc'owät, myajcähx'ogäp hajxy jaduhñ coo mhaxøøgwinnmahñdy hajxy hänäjty tøø mbadu'ubøjcumbä. Pero coo häna'c hoy yajxón mmägäpxät, ja'a mijts hänäjty xmiädsiphajpä, jaduhñ hajxy myajcähx'ogät coo hawiinjemybiä wiinnmahñdy hajxy hänäjty mmøødhjäñ. Mänitä Dios jaduhñ xquiumáyät.

13

¹ Tsøg hajxy nägøxiä cudiüünäm nebiatiä cuduung hajxy xyhanéhäm. Hix, Dios ja'a cuhdujt møc møød. Je'e ja'a cuhdujt yejp jadähooc. Pønä cuhdujt møød, paady jaduhñ miøødä coo tøø mio'oyii ja'a Diósäm.

² Pøn jaduhñ ca'a cudiunaamb nebiatiä cuduung jia hane'emiän, quiumädowaamby hajxy je'e. Hix, ja'a Dios ja'a cuduung pädaac coo yhané'emät. Jaduhñds je'e, pø cab hajxy jaduhñ mgudiuna'añ nebiatiä cuduung yhané'emiän, jaduhñ miäbaady coo Dios miädia'agy hajxy mga'a cudiunaañ.

³ Pønjaty hoy wädjip, cabä cuduung hajxy chähg'øy. Pero pønjaty hoy ca'a wädjip, je'eds mähøcypä tsähgøøby. Coo hajxy hoy mwädítät, mänitä cuduung hajxy xquiumáyät. Cab hajxy jaduhñ xchaaçhtüünät.

⁴ Hix, ja'a cuduunghajxy, moonsähjätäp hajxy je'e ja'a Diósäm. Paady hajxy jaduhñ tiuñ, coo mijts hajxy jaduhñ xwioowhídät. Jaduhñä cuhdujt hajxy tøø miøoyäbä coo mijts hajxy xyajcumädöwät coo mijts hänäjty tøø mgädieey. Paady hajxy jaduhñ mdsähg'owät.

⁵ Naxy hajxy mdehm quidiünät nebiatiä cuduung hajxy xyhane'emiän, coo Dios hajxy jaduhñ xñä'a yajcumädöwät. Jaanä jaduhñduhmbä, coo hajxy hamdsoo mnajuø'oy coo jaduhñ yhahixø'oy coo hajxy hoy mwädítät, paady hajxy jaduhñ mgudiünät waambatiä cuduung hajxy xyhane'emiän. Coo hajxy jaduhñ mga'a cudiünät, cab hajxy jootcujc mhídät, je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty mnajuø'oy hamdsoo coo hajxy hänäjty tøø mgädieey.

⁶ Jaanä jaduhñduhmbä, tsipcøxp hajxy mnähjuudiü'udät tijaty häna'c hajxy xyajnämaaby coo hajxy mnähjuudiü'udät. Hix, ja'a Dios ja'a cuhdujt jaduhñ yejc coo mijtsä häna'c jaduhñ xyagjúyät.

⁷ Hahixøøby jaduhñ coo cuduung hajxy mmájúyät nebiaty hajxy xyajnäma'ay. Jaanä jaduhñ yhahixøøbiä coo cuduung hajxy mwiingudsähg'owät, miøjjiä miuutscä.

⁸ Naxiä mnuu'xy hajxy mdehm jiahmiédsät. Naxy hajxy mniçhogøøjät nebiä tu'ugpuhya'aybän, nebiä tu'ugpuhdo'oxypän. Hix, pøn wiinghäna'c tsojpp, hoy jaduhñ quidiüñ nebiatiä Dios hajxy xyhanéhäm.

⁹ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Pø jim miich mdo'oxiøjc, cabä wiingpä mmøødhídät. Cab mmäyaghó'ogät. Cab mméedsät. Cabä mmädøjcä jie'e mhadsójcät." Hoorä, coo wiinghäna'c mdsögät hamuumdu'joot, hoy jaduhñ mgudiünät nébiøch naamnä tøø nmädia'aguiän.

¹⁰ Hix, pøn wiinghäna'c jaançh tsojpp hamuumdu'joot, cab jaduhñ mänaa yhäyoowhixa'añ. Hoorä, coo wiinghäna'c mjaançh tsögät hamuumdu'joot, hoy ca'xy mgudiünät nebiä Dios yhané'emiän.

¹¹ Naxy hajxy jaduhñ mdehm ñiçhogøøjät. Hix, mnajuøøby hajxy jaduhñ coo tøø jiecý mänaa hajxy tøø mmäbøquiän. Habáatnäp jaduhñ coo Jesucristo hajxy min xya-jpädø'ogäanäm, coo hajxy jim xyajnøçxäanäm tsajpootyp. Nägüentä hajxy jaduhñ mwädítät. Hix, cab hajxy nnajuøøyyäm mänaa Jesucristo yaa quidaactägatsa'añ, coo hajxy jaduhñ xñä'a nähgädaacpéjtämät. Hix, coo jaduhñ quidaactägátsät, mänit hajxy xyajtøyhajtyegäänäm.

¹² Habáatnäp jaduhñ coo hajxy yaa ndsoonäänäm, coo hajxy jim nnøçxäänäm tsajpootyp. Tsøçxä ja'a haxøøgpä hajxy najtshixøøyyäm neby hajxy yaa tøø njäya'ayhájätäm, cahnä Dios hajxy hänäjty nwiingudsähgøøyyäm.

¹³ Tøø Dios hajxy xyajnáhdjijäm coo hajxy homiänaajä njugyhájtämät neby je'e jiyguyhatiän. Paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy nbanøcxäänäm. Tsøcxä hajxy hoy wädjítäm, ca'a jiaduhñä nebiä häna'c-hajxy hagoonstuum wädjipän. Cab hajxy mhaxøøghu'ug mhaxøøgjøø'xät. Cab hajxy comjaty mhú'ugät. Cab hajxy jim mnøcxät maa cuh-hin'do'oxiøjc-hajxiän. Tsøgä to'oxiøjc hajxy wiingudsähgøøyyäm. Hix, ja'a cu'ug hajxy xyhijäm neby hajxy njäya'ayhátäm, pø hoy, pø caj. Cab hajxy haxøøg mnä'ägä jatcø'owät. Cab hajxy pøn mmähahñádät, hoy hajxy jia mäyøøjä que mijts. Cab hajxy tii mmädsibø'owät.

¹⁴ Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsøn'hájtäm. Je'e hajxy xyhanéhäm. Jaan'ch tehñ yhoj je'e wyiinmahñdyhaty. Naxy hajxy jaduhñ mdehñ miøødhádät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhñ mhaxøøgwiinmahñdy hajxy hoy mhøxhixät. Jaduhñ hajxy hoy mhäna'c-hádät.

14

¹ Jii jäya'ayhajxy näje'e, cahñä Diosmädia'agy hajxy hoy yhabøcyñä, hoy hajxy tøø jia mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy mmägu'ughádät. Pero cab jaduhñ yhahixøø'oy coo mädia'agy hajxy mmøødyajyonät ja'a cuhdujtcøxpä.

² Pønjatä Diosmädia'agy hoy tøø yhabøcy, ñajuøøby hajxy je'eduhñ coo jaduhñ yhawinmatsä coo hotyijjä mgáyät. Pero pønjaty hoy tøø quia'a habøcy, cábc tyijy yhooyä coo tsu'u'ch ndsú'tsämät. Páadiäc tyijy quia'a hoyyä coo tsu'u'ch ndsú'tsämät, yajnajyuøøby jaduhñ coo häna'c ja'a tsu'u'ch hajxy hñajty tøø quinu'u'xy maa habojtsnaxy wyiinduumän. Jaduhñäc tyijy miäbaady nëjijämä habojtsnaxy jaduhñ mwiingudsähgøøbiän.

³ Hoorä, pø mdsu'chp miichä tsu'u'ch, cab jaduhñ mbéxät ja'a häna'cä tsu'u'ch ca'a tsu'tspä. Jaanä jaduhñduhmbä, pønä tsu'u'ch ca'a tsu'tsp, cab jaduhñ waamb ñämä'awät ja'a häna'cä tsu'u'ch tsu'tspä cooc tyijy jaduhñ quiädieey. Haa ca'a, ja'a Dios yhuung je'ebä.

⁴ Cabä cuhdujt jaduhñ myiñ coo waamb mnämä'awät pønä Diosmädia'agy panøcxp. Haa ca'a, ja'a Dios ja'a mioonsä je'ebä. Jagooyä Dios cuhdujt jaduhñ miøødä coo miäná'anät pø hoyyä mioonsä quiudiuñ, pø caj. Hamdsoojä Dios jaduhñ ñämä'awät neby hoy wiädítät. Haa ca'a, ja'a Dios je'e hanehmb.

⁵ Näje'ejä jäya'ayhajxy miäna'añ coo poo'xxiøø jyijjä mädyii hajxy yhamajtsc-hádäp. Näje'e hajxy miänaambä coo Dios hajxy homiänaajä nwiingudsähgøøyyämät. Pero mijts, jaduhñ hajxy mgudiünät nebiä Dios hajxy hamdsoo tøø xyajwiinjuø'oyän.

⁶ Hix, pønjaty jaduhñ mänaamb coogä poo'xxiøø jyijjä, nägüenät hajxy jaduhñ wiädity ja'a poo'xxiøøjooty. Jaduhñä Dios hajxy wyiingudsähgøø'oy. Jaanä jaduhñduhmbä, pønjaty jaduhñ mänaamb cooc jaduhñ quia'a cádieeyä coo tsu'u'ch ndsú'tsämät, hoy hñajty tøø jia cunu'u'xyii maa habojtsnaxy wyiinduumän, mioobiä Dios Dioscujú'uyäp jaduhñ coo jaduhñ yajcayii. Jaanä jaduhñduhmbä, pøn jaduhñ mänaamb cooc jaduhñ quia'a hoyyä coo tsu'u'ch ndsú'tsämät, jaanä jaduhñä Dios Dioscujú'uyäp mioobiä coo jaduhñ yajcayii.

⁷ Coo Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy xmioonsähájtäm. Paady jaduhñ quia'a hahixøø'oy coo hajxy njäya'ayhátämät nebiä nhamdsoojoot hajxy chójcäm. Ni ja'a cuhdujt hajxy nga'a møødhájtäm coo hajxy hamdsoo nniyajnáhdjijämät mänaa hajxy nho'ogäänäm ndägøoyäänäm.

⁸ Ja'a Jesucristo hajxy xmioonsähájtäm mäduhñtiä hajxy yaa njugyhájtäm, hoy ñeippiä hajxy cu nja jajt cu nja habéjtäm. Y coo hajxy nho'c coo hajxy ndägøoyämät, je'enä hajxy hñajty xmioonsähádaañäm homiänaajä.

⁹ Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, mänit jadähooç jiuypjøjtägajch. Jaduhñ hajxy xquiu'ughájtäm, pønjaty jaduhñ mäbøjp, møød hajxy tøø yhø'oguiäbä, møød hajxy jaac jujcyptiä jaac tsuxpä. Jaanä jaduhñ hajxy xyhanéhämämbä.

¹⁰ Cabä mmägu'ughajpä hajxy hawiinmats mbéxät, hoyyä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a jagä habøcyñä. Cab hajxy pøn mnämä'awät cooc tyijy hajxy hoy quia'a cuidiuñ, hoyyä wiinguhdujt hajxy jia panøcxp. Hix, coo Jesucristo yaa quiädaactägätsät, mänit hajxy nägøxiä jim nnoxø'owäänäm ja'a Jesucristo wyiinduum tøyhajtyejpä.

¹¹ Jaduhñ jim myiñ maa Diosmädia'aguian:

Nägøxiøchä jäya'ayhajxy nøcxy xwyiinjjina'awa'añ.

Xwyiingudsähgøø'owäämbøch hajxy jaduhñ. Jaduhñhøch hajxy xquiapxpaadaambä cooch nidiuhñ nDioshaty. Tøyhajt jaduhñ, nømä Dios miänaañ.

¹² Jaduhñ hajxy nyajnajyuøøyyäm coo hajxy nägøxiä jim nøcxy ndøyhajtyegäänäm Dioswiinduum.

¹³ Cab hajxy tsøc niñänøømänä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nga'a panøcxäm. Pero jaduhñ tsøc cuidiunäm nebiatä mäbøjpädøjc-hajxy quiudiuñän, jaduhñ hajxy waamb xquia'a nänøømämät. Pøn jaduhñ mänaamb cooc tyijy quia'a hawiinmatsä coo tsu'u'ch ndsú'tsämät, pues, hahixøøby jaduhñ coo mga'a tsú'udsät coo hñajty mmøødhity. Hix,

wehndä miich jaduhñ xpiadsú'udsät. Coo miich jaduhñ xjiaanč padsú'udsät, cädieeyäp je'eduhñ.

¹⁴ Cab jaduhñ quiädieeyä coo tsu'uch ndsú'tsämät, hoy hánajty tøø jia cunuu'xyii maa habojsnaxy wyiinduumän. Nmøødhøčhå tøyhajt jaduhñ. Hiç, tu'ugmädiá'agyhøčhå Jesucristo nmøødhity, ja'a nWiindsøñhåjtåmbä. Pero jii jäya'ayhajty näje'e miäna'añ cooc tyijy quia'a hoyyå coo tsu'uch ndsú'tsämät. Coo hajxy jaduhñ jiaanč tsú'udsät, ja'a hajxy jaduhñ mänaambä, pues, cädieeyäp hajxy jaduhñ.

¹⁵ Hoorä, coo miichä tsu'uch jaduhñ mdsú'udsät, y coo jaaya'ay jaduhñ xpiahixät, ja'a jaduhñ mänaambä cooc tyijy quia'a hoyyå coogå tsu'uch mdsú'udsät, myajcädieeyäp miich je'eduhñ. Pø jaanč tøy mdsocy, cab jaduhñ myajcädieeyät, je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy miäbøcy. Hiç, ja'a Jesucristo jaaya'ay tøø ñähho'tu'udy. Pero coo myajcädieeyät, wehndä Jesucristo miädia'agy ñajtshixøøyyäxät.

¹⁶ Y coo jaaya'ay jaduhñ myajcädieeyät, wehndä miich myajnänómät. Y wehndä jaaya'ay yajnänøømbät, ja'a Jesucristo miädia'agy tøø ñajtshixøøyyäbä. Jaduhñds je'e, maas hoy hit jaduhñ coo tsu'uch mga'a nä'ägä tsú'udsät, hoy jaduhñ mja najuø'oy coo jaduhñ quia'a cädieeyä coo mdsú'udsät.

¹⁷ Coo hajxy tøø nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hajxy xyhanéhmänä. Hiç, cabä Dios waamb miäna'añ coo hajxy hotyijjå ngaayy nhúucäm; ni jaduhñ quia'a mänaambä coo hajxy tii nga'a caayy nga'a húucämät. Coo Dios hajxy tøø xpiaädacäm hawa'adstuum, paady hajxy hoy njäya'ayhåjtäm, paady hajxy jootcuyc nnimiøødhjätäm, paadiä Dioshespiritu hajxy xyajxoondacäm.

¹⁸ Hoorä, pønä Jesucristo miädia'agy jaduhñ cudiunåñap, cumayåañap je'e ja'a Diósäm møødä cü'ugäm. Tsøcxä hajxy jaduhñ cudiunäm nebiä mæbøjpädøjc-hajxy quiudiuñän.

¹⁹ Mågu'ughajpådøjc, tsøgå hoybä hajxy tehngajnå høxtåayyäm, jaduhñ hajxy jootcuyc nnimiøødhjätämät, jaduhñ hajxy hoy nnguiapxmøcpøjcämät, jaduhñä Jesucristo miädia'agy hajxy hoy ngudiunämät hamuumdu'joot.

²⁰⁻²¹ Cab jaduhñ quiädieeyä coo hajxy hotyijjå ngaayy nhúucämät. Pero pø jii mæbøjpådøjc-hajxy jaduhñ näje'e miäna'añ cooc tyijy ja'a tsu'uch hajxy nga'a tsú'tsämät, cooc tyijy ja'a vino hajxy nga'a húucämät, pues, maas hoy jaduhñ coo mga'a tsú'udsät, coo mga'a hú'ugät. Hiç, coo hajxy jaduhñ xyhixät coo hánajty jaduhñ mgay mh'u'ugy, wehndä hajxy jaduhñ xpiahixät. Y coo hajxy jaduhñ xpiahixät, cädieeyäp hajxy jaduhñ. Jaduhñ quia'hxø'ogät coo miich hánajty tøø myajcädieey. Y cab jaduhñ hoyyå coo mæbøjpådøjc myajcädieeyät hoy ñä'a tiiguiøxpä. Hiç, jia wi'i pianøcxåañäbä Jesucristo miädia'agy hajxy jaduhñ, y coo hajxy jaduhñ quiädieeyät, cab hajxy jaduhñ hoy pianøcxät.

²² Hoy miich mja najuø'oy coo quia'a cädieeyä coo hotyijjå mgay mhú'ugät, cab jaduhñ hoyyå coo wiinghåna'c mmyøødyajtsibø'øwät. Ja'a Dios miich jaduhñ xyhijxp coo hoy mgudiñ. Pøn jaduhñ najuøøby coo quiumayii ja'a Diósäm nebiä quiuhdujthaty, jootcuyc je'eduhñ yhity.

²³ Pero pøn jaduhñ ca'a najuøøby pø yejpiä Dios cuhdujt jaduhñ coo tsu'uch ndsú'tsämät, pø caj, coo je'e jiaanč tsú'udsät, cädieeyäp je'eduhñ, hoy hamdsoo jaduhñ jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios tøø miäna'añ coo hajxy nga'a tsú'tsämät. Paady jaduhñ miäna'añ, wehndä tsu'uch hánajty tøø quiunuu'xyii maa habojsnaxiä wyiinduumän. Jaanä jaduhñduhmbä, hoy ñä'a tiiguiøxpä, pøn jaduhñ ca'a najuøøby pø tøø Dios cuhdujt yecy je'eguiøxpä, o pø caj, coo jaduhñ jiaanč jatcø'øwät, cädieeyäp jaduhmbä.

15

¹⁻² Nnajuøøyyäm højts jaduhñ coo quia'a cädieeyä coo hajxy hotyijjå ngaayy nhúucämät. Pero tsøgå nmågu'ughajpådøjc ja'a Diosmädia'agy jaac yajmæbøjcäm, ja'a hajxy naamðägøøy habøjpä, ja'a hajxy jaduhñ mänaambä cooc tyijy quia'a hawiinmatsä coogå tsu'uch ndsú'tsämät, coogå vino nhúucämät. Cabä nhamdsoo cuhdujthatjätä hajxy nyaghjätämät; møødä Dioscuhdujt hajxy nyaghjätämät.

³ Hiç, mänaa Jesucristo yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin, cabä yhamdsoo cuhdujt hánajty yaghity. Ja'a Tieediä miädia'agy jaduhñ quiudiuñä, paady jaduhñ chaachpøjcy. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Pønajaty miich haxøøg xñänøømb, jaduhñ mäwiin miäbaady néjjiäm høøch xñänøømbän", nømä Jesucristo ja'a Tieedy ñämaayy.

⁴ Ja'a højtsøxpä Dios ja'a miädia'agy jecy yajcujahyå, jaduhñ hajxy hoy ngapxtacämät. Jaduhñ højtsä tøyhajt nmøødhjätäm coo Dios yajtøjiada'añ neby jecy yajcujahyån coo højts jim xyajncxåañäm maa wyiinduumän. Coo hajxy jaduhñ nnajuøøyyäm coo hajxy jim nnøcxåañäm, paady hajxy hotyijjå nme'e'xtújcämät. Cab hajxy tsøc jootmayhåjtäm, hoy hajxy cøxypånejpiä cu nja jajt cu nja habéjtäm.

⁵ Ja'a Dios hajxy jaduhñ xpiuhbéjtäm coo hajxy jaduhñ nmee'xtújcämät, coo hajxy jaduhñ nga'a jootmayhájítämät. Ween mijtsä Dios xpiuhbety coo hajxy jaduhñ mbahixát nebiä Jesucristo hoy yhitiän. Jootcujc hajxy jaduhñ mnimiøðdhidøjät tu'ugmädia'agy.

⁶ Jaduhñ hajxy tu'ugmädia'agy mhídät coo Dios hajxy mgapxpádat möj jaančh. Ja'a Dios, ja'a Jesucristo Tieedy je'e. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsøn'hájítäm.

⁷ Hoorä, nebiä Jesucristo hajxy xhöjcäm, jaaná jaduhñ hajxy hamuumdu'joot nničhöjcämbät. Coo cu'ug hajxy jaduhñ xyhíjxämät coo hajxy hánajty nničhöjcäm, jaduhñä cu'ughajxy ñajuø'øwaambä coo Dios miøjjä jiaančhä.

⁸ Jéquiänä Dios jaduhñ miänaañ coogä yajnähwaats yajcuhwaatspä quiexa'añ maa judiøshajxiän. Ja'a judiøsa ja'a yhapä tieedy hajxy, je'eds hajxy jaduhñ jecy hawáanäxä, møødá Abraham, møødá Isaac, møødá Jacob. Coo Jesucristo yaa quiejxä hädaa yaabä naaxwiin, hoyyä judiøshajxy piuhbedyii. Tøjiajt jaduhñ nebiä Dios jecy miänaañän coo yajnähwaats yajcuhwaatspä hánajty quiexa'añ. Hix, tømíadiacpä Dios. Caj mänaa yhöñda'gy. Tøyhajt jaduhñ.

⁹ Jaaná jaduhñduhmbä, paadiä Jesucristo yaa quiejxä, hoyyä jäya'ayhajxy piuhbéjtäbä, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Coo hajxy jaduhñ ñäxúu'tsábä ja'a Diøsam, paadiä Dios hajxy möj jaančh quiapxpaady. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Miich ngapxpaadaamby möj jaančh näguipxy møød hajxy ca'a judiøspä.

Høyháamhöch miich nwiingudsähgø'øwa'añ, nømä Dios ñämaayyä.

¹⁰ Wiingtuumä Diosmädia'agy myíngumbä cujaay:

Mijts ca'a judiøspä, xoonda'og hajxy møødá Dios quii'ughajxy näguipxy.

¹¹ Jaduhñ cujaay myíngumbä wiingtuum:

Mijts ca'a judiøspä, weenä Dios hajxy möj jaančh mgapxpaady wiinduhmyhagajpt.

¹² Wiingtuumä Isaías jecy quijáhguiumbä:

Ja'a Isai yhapä yhoc, minaañb je'e miähane'ema'añ.

Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiøspä, je'eds hajxy jaduhñ hane'emáañäp.

Jaaya'ay hajxy jaduhñ jiøbhijxyp coo hajxy min yajnähwa'ads yajcuhwa'adsa'añii,

nømä Jesucristo jecy ñänøømä, møødá jäya'ayhajxy ca'a judiøspä.

¹³ Hoorä mijts, coo Diosmädia'agy hajxy tøø mmäbøcy, weenä Dios hajxy hoyhoy xyajx-oonda'agy, ween hajxy xyaghity jootcujc. Hix, tøø Dios hajxy xhawáanäm coogä hoyhajtä weenhajt hajxy xmiø'owáanäm ca'xy pedyii. Hamuumdu'joot hajxy jaduhñ mjøbhixät. Xpiuhbédbä Dioshèspíritu hajxy jaduhñ ja'a miäjaahaam.

¹⁴ Mägu'ughajpádøjc, nmøødhøchä tøyhajt jaduhñ coo hajxy hamuumdu'joot nničhocy mnibia'häyoyii, møød coo hojioot hajxy nmøødá, møød coo Diosmädia'agy hajxy hoy mwiinjuø'øy, møød coo hajxy mjaty mägapx hane'em.

¹⁵⁻¹⁶ Nébiøch hädaa nocy cham ngujaayän, hamøc hadsaäch mijts tøø nmägäpxy tøø nhane'emy. Nyagjahmiejchp mijts jaduhñ jadähooç. Nmøødhøchä cuhdujt jaduhñ cooch mijts nyagjahmiédsät. Hix, ja'a Diøshøch jaduhñ tøø xtiuungmo'oy coochä miädia'agy nyajwä'xät ja'a Jesucristocøxpä jim maa mijtsän, mäduhñtiä hajxy mga'a judiøshaty. Coo jäya'ayhajxy nämay miäbögåt hamuumdu'joot ja'a Dioshèspíritu miäjaahaam, mänit hajxy quiumaya'añii ja'a Diøsam.

¹⁷ Jootcujc-høch jaduhñ nnijwiø'oyii coochä nduung tøø yhoøyø'øy, ja'a Diøshøch tøø xmiø'oyäbä. Ja'a Jesucristøch jaduhñ xpiuhbejp, páadyhöch nduung tøø yhoøyø'øy.

¹⁸ Jayóoyyøch cham nmädia'aga'añ nebiätühøchä Jesucristo xpiuhbejty mänaabøchä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy nyajmäbøquiän, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Cáboh nmädia'aga'añ nebiatiä wiinghäna'c-hajxy tøø tiuñ. Mädia'agyháamhöchä jaaya'ay nyajmäbøjcy, møød coochä hoy-yagjuøñäbä hánajty nyajcähxø'øgy.

¹⁹ Ja'a Dios, ja'a miäjaahaamä hijxtahnd tøø yajcähxø'øgy hoy-yagjuøñä. Ja'a yh-Espírituhaamä jäya'ay tøø yajmäbøcy. Wiinduhmyhagájühøchä Diosmädia'agy hoy nyajwä'xy ja'a Jesucristocøxpä, coo jaaya'ay hajxy hoy xñähho'túutäm. Jimhöch ndägøoy wädjipä Jerusalén. Jägüémhöch hoy nwädity. Høxtä jimhöch hoy nwädity maa naax xiøhatiän Iliria.

²⁰ Jayóoyyøch jim tøø nwädity majatiä Jesucristo hánajty tøø quia'a mädoyhadyijän. Jaduhñhöch nnä'ägä wädityhaty. Hix, cábøchä Dios xtiuungmooy cooch nwädítät maa wiinghäna'cä Diosmädia'agy hánajty tøø yajwä'xiän.

²¹ Pønatiä Diosmädia'agy tøø quia'a mädoy, je'ečh tøø nyajwiingapxø'øy. Jaduhñ jim myiñ cujaay jaaya'aguiøxpä maa Diosmädia'aguiän, ja'a hánajty cahnä miädoybä: Pønaty ca'a mädoobnä coo Dios ja'a yajnähwaatspä tøø quiexy, je'edshajxy jaduhñ mädoyhadaamb.

Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hijty ca'a mädoobnä, jaduhñ hajxy yajmøødmädia'aga'añii coo hajxy ñäxuuchii ja'a Diøsam.

²² Tøøch jim mayhooc nja nõcxa'añ maa mijsän jim Roma. Pero cábøch hijty xñåbaadøyyä cooçh jim nnøcxät. Hix, ja'a Diosmädia'agyhøch hijty nyajwa'xyp wiinduhmyhagajpt.

²³ Pero tøøch nwädijpådøøñå wiinduhmyhagajpt. Mobädåjpnøch jim nnøcxaannå maa mijsän. Tøø jaduhñ majiomøjt yhiñå cooçh jim tøø nja wi'ñ nõcxa'añ maa mijsän.

²⁴ Cooçh mæbøcy hånajty jim nnøcxa'añ España, mänitøch mæbøcy jim ndu'unaxø'owät maa mijsän. Jootcúç-høch jaduhñ nnijwiø'owøøjät cooçh mijs jaduhñ nguhiçät. Mänitøch njaac tu'uyø'oyät cooçh hånajty jim nnøcxa'añ España. Mänitåts mijs hii xpiuhbedät.

²⁵⁻²⁶ Pero cab jaduhñ choj nåbaadø'owa'añ cooçh jim nnøcxät maa mijsän. Hix, Jerusalénhøch jayøp jim nnøcxa'añ. Xädø'øñhøch jim nõcxy nyega'añ. Ja'a häyooåððøç-høch nõcxy nmo'owa'añ, ja'a hajxy mæbøjpå. Ja'a mæbøjpådøç-hajxy jim tsånaabiå Macedonia møød jim Acaya, jaaya'ayå xädø'øñ hajxy yajmujc. Høøçhå xädø'øñ hajxy xyajmæguexaamb cooçh hånajty jim nnøcxa'añ Jerusalén.

²⁷ Hamdsoojot hajxy yajmujc, ca'a yhøøçhå nnåmaayy coo hajxy yajmúgät. Hawiimats jaduhñ coo mæbøjpådøç-hajxy piuhbedøøjät, ja'a hajxy jim tsånaabiå Jerusalén. Hix, judiøshajp hajxy je'e. Jaaya'ayå Diosmädia'agy hajxy jim mæbøjtsohn Jerusalén månaabå Diosmädia'agy tiågø'oyån wädijpå ja'a Jesucristocøxpå. Mänitå jäya'ayhajxy høxhaam jiaac mädoyhajty, ja'a hajxy ca'a judiøspå. Miåbøç hajxy je'eå. Paady jaduhñ yhawiiimatså coo ja'a judiøshajxy piuhbedøøjät ja'a jäya'ayhåxiäm, ja'a hajxy ca'a judiøspå.

²⁸ Hoorå, cooçhå xädø'øñ hånajty jim hoy tøø nyecy Jerusalén, mänitøch mæbøcy jim nnøcxa'añ España. Mänitøch jim ndu'unaxø'owät maa mijsän jim Roma.

²⁹ Y cooçh jim nmædsät maa mijsän, någø'ø nädécypiøçå Jesucristo xpiuhbedå'añ cooçh mijså Diosmädia'agy nyajnåhixø'owät, jaduhñ hajxy tu'ugmucy nhijtåmät jootcujc. Nmøødhøçhå tøyhajt jaduhñ.

³⁰ Mågu'ughajpådøç, tu'ugmädia'aguiå Jesucristo hajxy nmøødhijtåmbå, ja'a hajxy nWiindsønhåjtåm. Ja'a Dioshepíritu hajxy xyajniçhóçåm. Huuc tuñå mayhajt hajxy maach høøçhcøxpån. Tsøgå Dios hajxy hamuumdu'joot månuu'xtåacåm maach høøçhcøxpån

³¹ cooçhå Dios jim xñåwå'anät Judeanaaxooty maa jäya'ayhajxy ca'a mæbøjpån. Jaduhñå Dios hajxy nmånuu'xtåacåmbät cooçhå mæbøjpådøç-hajxy jim jootcujc xtiojmo'owät jim Jerusalén cooçh jim nmædsät xädø'øñyejpå.

³² Y coo Dios jaduhñ miånå'anät, mänitøch jim nwiimbådät, mänitøch jim jootcujc nnøcxät maa mijsän. Jootcúç-høch jaduhñ jim nbó'xät. Hamiñ haxøpy hajxy mänit nnijiootcapxmøçpøçjåmät.

³³ Xmiøoyyåmå Dios ja'a hoyhajtå weenhajt hajxy. Wéenåts mijs någøxiå xpiuhbety.

16

¹ Jímhøçhå nmågu'ughajpå tu'ug çåna'ay maa cajpt xiøhatiån Cencrea. Febe xiøhaty. Diosmädia'agymæbøjp je'eå. To'oxiøç je'eduhñ. Måbuhbejp jaduhñ maa tsajtøçån.

² Coo Febe jim miédsät maa mijsän, naxy hajxy jootcujc mdehm miågu'ugpøgät ja'a Jesucristocøxpå. Hawiimats coo hajxy jaduhñ mmågu'ugpøgät pønjatå Diosmädia'agy mæbøjp. Mmó'owåbå Febe hajxy jaduhñ tijaty yajmaajajpy. Hix, nåxyhøch jaduhñ xpiuhbety. Nåmay hajxy jaduhñ tøø piuhbedyii.

³ Nyajpø'oxypøçhå Prisca møødå Aquila. Tøøch hajxy jaduhñ xmiøødtuñ ja'a Jesucristocøxpå.

⁴ Tøøch hajxy jaduhñ jim xñåwa'añ måjahñdium. Páadyhøçhå Dioscujú'uyåp nmo'oy. Jaduhñå mæbøjpådøçjå Dioscujú'uyåp hajxy yejpå, ja'a hajxy ca'a judiøspå, wiinduhmyhagajpt.

⁵ Møødhøçhå jäya'ay jaduhñ nyajpoo'xpå, pønjaty jaduhñ hamugøøby Dioswiingudsåhgøøbiå maa Prisca tiøç-hajxiån. Møødhøçhå Epeneto nyajpoo'xpå. Jaanç tehñ yhøyhøch je'eduhñ xmiågu'ughaty. Jaaya'ayåts jim mæbøjtsohn ja'a Jesucristocøxpå maa naax jaduhñ xiøhatiån Asia.

⁶ Nyajpø'oxypøçhå Mariabå. Jaanç tehñ yhoy jim tiuñ maa mijsän.

⁷ Nyajpø'oxypøçhå Andrónico møødå Junias. Høøch nmågunaaxhajxy je'e. Någuipxyhøch hajxy hijty xmiøødtsumyçhåna'ay. Hoy piønå jaduhñ ñajuø'oy coo hajxy Dyiosquexiå. Paady hajxy jaduhñ quiejxå, coo Diosmädia'agy hajxy jaduhñ yajwå'xät. Jayøp hajxy miåbøjcy ja'a Jesucristocøxpå. Høøch høxhaam njaac mæbøç.

⁸ Nyajpø'oxypøçhå Ampliato. Høyhøch je'e xmiøødnijiootpaadyii ja'a Jesucristocøxpå, ja'a hajxy nWiindsønhåjtåm.

⁹ Nyajpø'oxypøçhå Urbano. Någuipxy hajxy je'e xmiøødtuñåm ja'a Jesucristocøxpå. Nyajpø'oxypøçhå Estaquis. Høyhøch je'eduhñ xmiågu'ughaty.

¹⁰ Nyajpø'oxypøçhå Apeles. Tøø jiaanç tehñ miee'xtucy ja'a Jesucristocøxpå. Nyajpø'oxypøçh pønjaty jaduhñ jim tsånaaby maa Aristóbulu tiøçån, ja'a hajxy mæbøjpå.

¹¹ Nyajpoo'xypõchä Herodiön. Hõõch nmägunaax je'ebä. Nyajpoo'xypõch pønjaty jaduñ jim tsänaaby maa Narciso tiõjcän, ja'a hajxy mäbõjpä.

¹² Nyajpoo'xypõchä Trifena mõõdä Trifosa. Tuumb hajxy jaduñ ja'a Jesucristocõxpä, ja'a hajxy nWiindsõnhájtämbä. Nyajpoo'xypõchä Pérsida. Jaançh tehñ chõjcäp je'e. Hoy jiaançh tehñ tiuumbä maa Jesucristocõxpän.

¹³ Nyajpoo'xypõchä Rufo mõõdä tiaj. Jaançh tehñ yhooyä Rufo ja'a Jesucristo miädia'agy pianõcxä. Jadúñhõchä tiaj njuõõyyä nébiõch nhamdsoo tajján.

¹⁴ Nyajpoo'xypõchä Asíncrito, mõõdä Flegonte, mõõdä Hermas, mõõdä Patrobas, mõõdä Hermes, mõõdä mäbõjpädõjc jaac jimhä.

¹⁵ Nyajpoo'xypõchä Filólogo, mõõdä Julia, mõõdä Nereo mõõdä piuhdo'oxy, mõõdä Olimpas, mõõdä Diosmädia'agymiäbõjppähajxy jaac jimhä.

¹⁶ Xi'ig xon hajxy mniyajpoo'xõõjät ja'a Jesucristocõxpä. Xyajpoo'xp mijtspä, ja'a hajxy mäbõjppä ja'a Jesucristocõxpä wiinduhmyhagajpt.

¹⁷ Mägu'ughajpädõjc, jii jäya'ayhajxy näje'e wiädity, wiing hajxy yajñähixõ'õy; cab hajxy yajñähixõ'õy nej mijts tõõ mhabõquiän ja'a Jesucristocõxpä. Cabä jioot hajxy xyajmädsocy coo mijts tu'ugmädia'agy mhidät maa Diosmädia'agyquiõxpän. Jaduhñ hajxy yajñähixõ'õy coo wiingmädia'agy hajxy mbadu'ubõgät. Naxy hajxy mdehñ ñigwieendähadõõjät maa jaaya'ayhajxy jaduhmbän. Cab hajxy jim mnõcxõ'õwät maa jaaya'ayhajxy jaduhmbän.

¹⁸ Hiç, cabä Diosmädia'agy hajxy yajñähixõ'õy ja'a Jesucristocõxpä. Jaduhñ hajxy yajñähixõ'õy nebiä cu'ughajxy jia mädowa'añän. Paady hajxy jaduñ yajñähixõ'õy, yajmäjuyaamb hajxy jaduñ; jaduñ hajxy hoy jiatcõ'owa'añ nebiä jioot hajxy choquiän. Hoy yajxõn hajxy jia capxy jia mädia'agy. Pero xjia wi'i yajtägoyyaamb mijts jaduñ.

¹⁹ Hopiõnä tõõ miädoyhaty coo mijtsä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäbõcy ja'a Jesucristocõxpä; mäadyhõch jootcujc mnijjäwõ'õyii ja'a mijtscõxpä. Jaduhñ mijts nyajmädsocy coo hajxy mniyajcopcõ'õwõõjät, jaduñ hajxy hoy mwädität, jaduñ hajxy haxõõg mga'a jäya'ayhadät.

²⁰ Ja'a Dios hajxy xyaghidaamb jootcujc. Coo hajxy mga'a mõjpadá'agät waambatiä hõñndaacpä hajxy xjia wi'i yajñähixõ'õwa'añ, jaduñä Dios ja'a mõjcu'ugong quia'a yajmäjadá'agät. Y cabä mõjcu'ugong hajxy nej xtiüunnät. Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt tehngajnä xmio'oy, ja'a hajxy nWiindsõnhájtämbä.

²¹ Xyajpoo'xp mijtsä Timoteo. Hõõch jaduñ xmiõõdtuumb. Jaanä xyajpoo'xp mijts jaduñ ja'a Lúcioba, mõõdä Jasón, mõõdä Sosipater. Haagä hõõch nmägunaaxhajxy je'e.

²² Hõõch Tercio, hõõch hädaa nocy ngujahby. Jaanä hõõch mijts nyajpoo'xpä ja'a Jesucristocõxpä.

²³ Xyajpoo'xp mijtsä Gayo. Yaaçh jaduñ nhity ja'a Gayo tiõgooty. Yejpiä tiõjc jaduñ coo mäbõjpädõjc-hajxy yaa yhamugõ'õwät Dioswiingudsähgõõbiä. Xyajpoo'xp mijtsä Erasto. Jim je'e tiuñ hagujc. Xädõõñgieendähajp jim. Mõõdä hermano Cuarto hajxy xyajpoo'xpä.

²⁴ Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt xmio'oy nägõxiä. Amén.

²⁵ Hoorä, tsõgä Dios hajxy mõj jaançh capxpáatäm. Jaaya'ay mijts hamuumdu'joot xjiaac yajmäbõgäp ja'a Jesucristocõxpä. Jadúñhõch nnä'ägä yajñähixõ'õyhaty coo Dios ja'a Jesucristo quiejxy. Jaduhñä Jesucristo hajxy hoy xyajñähwáatsäm nägõxiä, mõõdä judioshajxy, näguipxy mõõdä ca'a judioshajxypä. Tõyhajt jaduñ. Jéquiänä Dios jaduñ wyiinmaayy, pero cab jaduñ choj yajtõjajty. Paady hajxy nga'a tsoj wiinjuõõyyäm.

²⁶ Pero jim jaduñ myiñ cujaay maa Diosquexyhajxy jecy quiujahyyän. Jim jaduñ cõxiä quiapxõy. Naamnä hajxy jaduñ tõõ nwiinjuõõyyäm. Paadiä Dios jaduñ yhanehmñä coo mädia'agy ja'a Jesucristocõxpä wiä'xät wiinduhmyhagajpt, jaduñä jäya'ayhajxy nägõxiä miäbõgät, jaduñ hajxy quiudiüumbät. Homiänaajä Dios yhity.

²⁷ Jagooyä Dios tõõ wyiinmay coo hajxy xyajñähwáatsäm, coo hoyhajtä weenhajt hajxy xmiõõyyäm. Ja'a Jesucristocõxpä Dios mõj jaançh quiapxpäadyii cõjxta'axiõõ. Amén.

1 Corintios

1-2 Høøch Pablo hädaa nocy cham njahby. Dióshøch xwyiinguejx coochä Jesucristo xquiuguexyhädat. Mijts hädaa nocy cham nyajnjahby, pønjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøjp maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Corinto. Dios ja'a Jesucristo jaduñ quejx coo hajxy hoy xñähho'túutäm, pønjaty ja'a Jesucristo miädia'agy mäbøjcäp wiinduhmyhagajpt. Jaaya'ay hajxy nWiindsønähjätäm. Dios hajxy xyajndhijäm coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämät. Ja'a hermano Sóstenes, xyajpoo'xp mijts je'ebä.

³ Weenä Dios hoyhajt weenhajt hajxy xmio'oy møødä Jesucristo. Ja'a Dios hajxy nDeedyhäjtäm.

⁴ Homiänähjøch ja'a Dios nnäma'ay Dioscujú'uyäp je'eguiøxpä coo Dios mayhajt tiuñ maa mijtsøxpän. Paadiä Dios mayhajt jaduñ tiuñ, coo Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy mmøødhity.

⁵ Coo hajxy jaduñ mmøødhity, paadiä Dios hajxy tøø xpiuhbety møj may, jaduñ hajxy hoy mgäpät, jaduñ hajxy hoy mwiinjuó'øwät cøxiä.

⁶ Coo højts mijts ja'a mädia'agy tøø nyajwiingapxø'øy coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, paadiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøjnä.

⁷ Coo hajxy jaduñ mmäbøjnä hamuumdu'joot, paadiä Dios mäjaa hajxy xjiaanèh tehñ mio'oy coo hajxy mgudiuñ waambaty hajxy xyhane'emy. Mjøbhijxyp mhajuøøbiä Jesucristo hajxy jaduñ coo quiädaactägatsa'añ.

⁸ Dios hajxy xpiuhbedaamb coo miädia'agy hajxy hoy mgudiüünät. Paady mijts Dios hänajty xpläda'aga'añ hawa'adstuum coo ja'a Jesucristo ja'a haxøøgjäya'ay hänajty yacumädowaanä.

⁹ Tøyhajt ja'a Dios miädia'agy jaduñ. Cabä Dios mänaa yhøhnda'agy. Jaaya'ay hajxy tøø xyajndhij coo yHuung hajxy mmøødhjät tu'ugmädia'agy. Ja'a Jesucristo je'e.

¹⁰ Hermanodøjc, ja'a Jesucristo miädia'agyhøch mijts cham nyajmøødcapx nyajmøødmädiaactägatsaamy coo hajxy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mhídät maa tsajtøjcän. Cab hajxy tü myajtsibø'øwät.

¹¹ Páadyhøch jaduñ nmäna'añ, tøøchä hermanohajxy xyajmädohyaty coog hajxy mmiädsibø'øyii. Jijñ hajxy choon maa Cloé tüøcän.

¹² Wiingátiägä mädia'agy hajxy mbanøcxy. Näge'e hajxy miäna'añ cóogøch høøch nmädia'agy hajxy xpianøcxä. Näge'e hajxy miänaambä coogä Apolos miädia'agy hajxy pianøcxä. Näge'e hajxy miänaambä coogä Pedro miädia'agy hajxy pianøcxä. Y näje'e hajxy miänängombä coogä Jesucristo miädia'agy hajxy pianøcxä.

¹³ Pero cabä Jesucristo miädia'agy hajxy madiu'u xyajnhixøøyyäm. Hix, jaaya'ay mijts jaduñ xñähho'tuut cruzøxp, ca'a yhøøch mijts nnähho'tuut. Paady hajxy mnäbejty coo Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxä, ca'a jie'eguiøxpä coøch høøch nmädia'agy hajxy xpianøcxä.

¹⁴⁻¹⁵ Jagøoyøch ja'a craa Crispo nyajnäbejty maa mijtsän møødä craa Gayo. Cábøchä wiinghäna'c jijn nnä'a yajnäbejty. Cab hajxy jaduñ mmäná'anät cooc xtyijy nyajnäbejty. Páadyhøchä Dios jaduñ nnäma'ay Dioscujú'uyäp.

¹⁶ (Jexioo, chamèh njahmiejtsäaccombä coochä Estéfanashajxy nyajnäbejpä, møødä yhung møødä tio'oxy. Cab ndijy wiinghäna'c njaac yajnäbejty.)

¹⁷ Ca'a jäya'ay-yajnäbéjpøch Jesucristo xquiejxy. Diosmädia'agy-yajwá'xpøch xquiejxy coo hajxy xñähho'túutäm cruzøxp. Cooch jaduñ nwädity Diosmädia'agy-yajwá'xpä, howyiinjuøøñøch hänajty ngapxy nmädia'agy. Páadyhøch jaduñ ngapxy nmädia'agy howyiinjuøøñä, chøjpjøch njoot jaduñ coo hajxy hoy mwiinjuó'øwät ja'a Jesucristocøxpä. Cábøch njoot chocy cooch nmädia'agy hajxy xquiümäyyät je'eguiøxpä cóogøch tyijy yajxøn ngapxy nmädia'agy.

¹⁸ Nmäbøjcäm ja'a mädia'agy hajxy jaduñ coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm cruzøxp. Pønjaty häda'agaamb møjcu'uhaam, coo hajxy miädoy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzøxp, ñäxiicypy hajxy jaduñ je'eguiøxpä cooc tyijy jagooyyä cädieyhäna'c-hajxy yagho'ogyii cruzøxp.

¹⁹ Jaduñ jijn myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: Ja'a häna'c-hajxy cuwiinmahñdypä, ja'a tyijy hajxy howyiinmahñdymøødpä, cábøchä wyiinmahñdyhajxy nyajtsoobaadaanä, nømä Dios miänaañ.

²⁰ Hoorä, yajcähxø'piä Dios coo jäya'ay wyiinmahñdyhajxy quia'a tsoobaada'añ, ja'a hajxy niñänøømäbä cuwiinmahñdy, ja'a tyijy hajxy howyiinmahñdymøødpä. Näxiicypiä Dios jaduñ.

21 Jaanč tehñ quiuwiinmahñdiä Dios tu'quüä. Je'e jaduñ mänaañ coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xámät coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Pønjaty jaduñ mäböjp, Dios jaduñ wiinmahñdyhajt coo hajxy jaduñ yajnáhwa'adsóöjät ja'a piojppä quiädieeyhajxy, hoyyá jáya'ayhajxy näje'e jia näxi'igy. Ca'a yhöjts nhamdsoo wiinmahñdyhaam ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy xyajwiinjuóöyyäm. Jaduñä Dios miänaañ.

22 Ja'a judíoshajxy, coogä hoy-yagjuóöñábä hajxy yhixät, mänitác tyijy hajxy jaduñ miäböga'añ. Y ja'a griegohajxy, mänitác tyijy hajxy jaduñ miäböga'añ coogä jáya'ay miädia'agy hajxy miädóowät, ja'a hajxy niñänóömbäbä cuwiinmahñdy, ja'a tyijy hajxy howyiinmahñdy móödpä.

23 Pero højtshájtäm, jaduñ højts nmädiácäm coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm cruzcøxp. Cabä judíoshajxy jaduñ miäböcy. Cab hajxy jaduñ miäna'añ cooc tyijy Jesucristo quia'a Dioshuungä. Hix, nõm hajxy miäna'añ cooc tyijy ja'a Dioshuung quia'a ho'oga'añ cruzcøxp. Hoorä, ja'a jáya'ayhajxy ca'a judíospä, ni je'e hajxy quia'a mäböjpä. Hoñäxiicnä Diosmädia'agy hajxy miädy.

24 Pero coo Dios hajxy tøø xwyiimbíiwäm, paady hajxy nmäböjcam coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, hoy hajxy nja judíosäm. Cooc hajxy jaduñ xñähho'túutäm, jaduñä Dios yajcähxø'cy coo mäjaa mióödá, coo quiuwiinmahñdiä.

25 Cooc Dios ja'a yHuung ñähdujcy coo yagho'ogóöjät, paadiä jáya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy Dios quia'a cuwiinmahñdiä, cooc tyijy mäjaa quia'a móödá. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäböcy, paady hajxy jaduñ miäna'añ. Hoyyá Dios ja'a wiinmahñdy häxøpy weeñtiä jia móödá, ni jaduñä jáya'ay wyiinmahñdyhajxy häxøpy quia'a najtspaadøöyyä. Jaaná jaduñduhmbä, hoyyá Dios ja'a mäjaa häxøpy weeñtiä jia móödá, ni jaduñä jáya'ay miäjaahajxy häxøpy quia'a najtspaadøöyyä.

26 Hermanodøjc, huuc mäadow hajxy, mänaa mijts Dios xwyiimbiiyyän, cab hajxy hánajty nämay mhøxpøquiä, näjé'eyyäm; cab hajxy hánajty nämay mmäyøöjä, näjé'eyyäm; cabä møjcuhdajt hajxy hánajty nämay mmøödá, näjé'eyyäm.

27-28 Nmäböjcam ja'a Diosmädia'agy hajxy. Xpiéjxäm jáya'ay hajxy hijty coo hajxy hijty nga'a høxpøquiäm, coo hajxy hijty nga'a mäyøöjäm, coo møjcuhdajt hajxy hijty nga'a móödhájtäm. Xxiøghájtäm ja'a jáya'ay hajxy hijty jaduñ. Pero coo Dios hajxy xwyiimbíiwäm, jaduñä Dios ja'a jáya'ay yajtsähduundägajch, ja'a hajxy hijty xpiéjxämbä. Jaduñä Dios yajcähxø'cy coo hajxy hánajty tøyhajt quia'a høxpøquiä, coo hajxy hánajty tøyhajt quia'a mäyøöjä, coo møjcuhdajt hajxy hánajty tøyhajt quia'a móödá.

29 Hix, cab jaduñ pøn jim ñiguiumayañänä Dioswiinduum.

30 Dios hajxy jaduñ xpiädäcäm tu'ugmädia'agy móödá Jesucristo. Jaduñä Dios yajcähxø'cy coo quiuwiinmahñdiä coo Jesucristo yaa quejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñähho'túutäm. Jaduñ hajxy xyajnáhwáatsäm ja'a nbojppä ngädieeyhájtäm. Jaduñ hajxy xpiädäcäm hawa'adstuum.

31 Jaduñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Cab hajxy hamdsoo nniguiumáayyämät. Tsögä Dios hajxy møj jaanč pädáacäm."

2

1 Hermanodøjc, mänájøch mijts nnähooçhooñän, mänájøch mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxøøçhooñän, cab mijts yajxón nmøødmädiaacy.

2 Cooçh hánajty jim nnøcxa'añ maa mijtsän, tøøçh hánajty nwiinmahñdyhaty coo Jesucristo hajxy hánajty nyajmøødmädia'aga'añ, coo hajxy hánajty je'e tøø xñähho'túutäm cruzcøxp. Cábøch wiingmädia'agy hánajty nmädia'aga'añ.

3 Nnajuóöbiøch hánajty cooçh hánajty hoy nga'a capxa'añ ja'a nhamdsoo copc-háamhøch. Høxtä tsähgøöbiøch hánajty; høxtä tsäyüubiøch hánajty.

4 Hóyhøch hánajty yajxón nga'a jagä mädia'agy, xpiuhbéjppøch ja'a Dioshøpíritu hánajty ja'a miäjaahaam neby hajxy jaduñ ca'xy mwiinjuó'owät.

5 Hix, chojpiä Dios ja'a jioot jaduñ coo miädia'agy hajxy mmäböjçät. Ja'a miäjaahaamä Dios hajxy nyajmäböcy, ca'a quiuwiinmahñdyhána'c hajxy jaduñ xyajmäböjp.

6-7 Ja'a hána'c-hajxy cuwiinmahñdy pä hädaa yaabä naaxwiimbä, cábøch hajxy jaduñ xñänømy cooçh nguwiinmahñdiä. Jadhñhøch hána'c-hajxy xñänømbä cooçh nga'a cuwiinmahñdiä, ja'a møjcuhdajtmøödpähajxy ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäböjpä. Mänitä miäjaahajxy piøgáañxä móödá wyiinmahñdyhajxy coo hädaa yaabä naaxwiimbä hánajty quiuhdägoyya'añ. Pønjatä Diosmädia'agy ca'xy cudiuumb, ñajøøby hajxy jaduñ coo Dios tøyhajt quiuwiinmahñdiä. Paady hajxy jaduñ ñajuó'øyc cooçh jaduñ tøø nyajmøødmädia'agy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, møød coo hajxy jim nnøcxaañäm Dioswiinduum. Jequiän ja'a Dios jaduñ wyiinmaayy. Cahnä naaxwiimbä hánajty yhawijy tiøø'xta'agy. Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy choj yajwiingähxø'cy. Cahnä hajxy xyajwiinjuóöyyäm høxtä jäda'anäbaadyñä.

⁸ Pero cabä møjcuhdujtmøødpähajxy jaduñ wyiinjuø'owa'añ. Coo hajxy cu wyiinjuøøyy, cabä Jesucristo hajxy cu miøjpahbejty cruzøøxp. Piädaac ja'a Dios ja'a yHuung jaduñ coo yaa wyiingudsähgø'owøøjät hädaa yaabä naaxwiin.

⁹ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ:

Ni pøn quia'a hixyñä, ni quia'a mädoynä,

ni quia'a wiinmayñä nebiatiä Dios hoyhajt weenhajt mio'owa'añ pøn jaduñ chojpy.

¹⁰ Ja'a højtshäjtäm, tøø Dios hajxy xyajwiinjuøøyyäm ja'a yHespírituhaam nebiaty jaduñ wyiinmahñdyhajty. Yhøxtaabä yHespíritu jaduñ neby hajxy hoy xyajwiinjuøøyyämät.

¹¹ Cabä wiinghäna'c jaduñ xñajuøøyyät nebiaty hänäjty mwiinmay. Jagooyyä miich mhamdsoo juøhñdy jaduñ ñajuø'owät. Jaanä jaduñä Diospä, cab jaduñ pøn ñajuøøbiä nebiatiä Dios wyiinmay. Jagooyyä Dios yhamdsoo Espíritu jaduñ ñajuø'oy.

¹² Tøø Dios ja'a yHespíritu hajxy xmiøøyyäm coo højts ja'a miädia'agy jaduñ nmäbøjcam. Ja'a yaabä juøhñdy, cab jaduñ miäbaady nebiä Dios ja'a yHespíritän. Paady hajxy jaduñ xmiøøyyäm, jaduñ hajxy xyajnajuøøyyäm coo hoyhajt weenhajt hajxy xñä'ä móøyyäm.

¹³ Jaduhñä jäya'ay hajxy nhawaandägäjtäm coo hajxy jaduñ xñä'ä móøyyäm. Jaduhñ hajxy nhawaanäm nebiatiä Dioshespíritu hajxy xyajwiinjuøøyyäm. Jaduhñ hajxy nyajwiinjuøødiägäjtäm je'eguiøøxpä coo Dioshespíritu hajxy miøødhajpä. Ja'a häna'c-hajxy tyijy cuwiinmahñdy, cabä wiinmahñdy hajxy ca'xy miøøä coo tijaty mädia'agy hajxy hänäjty xyajmøødmädia'aga'añ. Paadiä wiinmahñdy hajxy ca'xy quia'a møøä coo Dioshespíritu hajxy quia'a møøä. Pero højts, cab højts nmädiäcäm ja'a mhamdsoo wiinmahñdyhaam.

¹⁴ Pønatiä Dioshespíritu ca'a møød, cab hajxy wyiinjuøøyy nebiatiä Dioshespíritu hajxy jia wi'i yajmøødmädia'aga'añii. Cábäc tyijy jaduñ choobaady. Hix, coo Dioshespíritu hänäjty mga'a møøä, cab jaduñ mnä'ägädä wiinjuø'owät nebiä Dioswiinmahñdy.

¹⁵ Pønatiä Dioshespíritu møød, quiøxy wiinjuøøyy hajxy jaduñ. Pønä Dioshespíritu ca'a møød, cabä cuhdajt hajxy miøøä coo hajxy miäná'anät cooc tyijy jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a yajnähiøø'oy, ja'a jäya'ay ja'a Dioshespíritu hajxy møødpä.

¹⁶ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Cabä Dios wyiinmahñdy pøn ñajuøøyyä. Cabä Dios pøn yajnähiøø'oyii." Pero nmøødhäjtäm ja'a Jesucristo wyiinmahñdy hajxy jaduñ.

3

¹⁻² Hermanodøjc, cooçh jim nhooçhoñ maa mijsän, cáboçh mijs tsipjaty nyajnähiøøyy. Ja'a ca'a tsipjaty pøçh mijs jaduñ nyajnähiøøyy. Hix, je'enä hajxy hänäjty mhityñä nebiä naamdagøøybän maa Jesucristocøxpän. Jaduhñ hajxy hänäjty mhity nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän. Cahnä hajxy hänäjty may mwiinjuøøyyñä maa Dioshespíritucøxpän. Y høxtä jäda'anäbaadyñä, cahnä hajxy jaduñ may mwiinjuøøyyñä.

³ Je'enä hajxy mniwyiinhecy mniwyiindoyiinä coo hajxy mga'a hity tu'ugmädia'agy. Cab hajxy jaduñ mniçocy mmimiee'xyii. Je'enä hajxy jaduñ mjäya'ayhaty nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän.

⁴ Näje'e hajxy mmäna'añ: "Høøçh ja'a Pablo miädia'agy nbanøøcxäp." Näje'e hajxy mmäna'ambä: "Høøçh ja'a Apolos miädia'agy nbanøøcxäp." Coo hajxy jaduñ mga'a hity tu'ugmädia'agy, cáhxø'p jaduñ coo hajxy jaduñ mjäya'ayhatyñä nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän.

⁵ Høøçh Pablo, cáboçh møjcuhdajt nmøøä. Ni ja'a Apolos jaduñ quiaa møødäbä. Cab jaduñ yhähiøø'oy coo højts nmädia'agy hajxy jaduñ xyajtsibøøyyät. Jue'e højts, Dios højts jaduñ xñä'ä moonsähajp. Dios højts jaduñ xquiejx coo mijs jaduñ nyajnähiøø'owät. Jaduhñ hajxy mmäbøjcy ja'a Diosøøxpä. Cøjwiinduum højts ja'a Dios ja'a tuuug xmiøøyy.

⁶ Høøçh mijs ja'a Diosmädia'agy nyajnähiøøçhoñ. Mänitä Apolos hajxy jaduñ xjiaac yajnähiøøyy. Pero Dios, je'e mijs jaduñ xyajmäbøjc. Y tehngahnä hajxy xjiaac yajmäbøga'añ. Tehngahnä hajxy xjiaac yajmayø'owa'añ.

⁷ Høøçh Pablo, cáboçh møjcuhdajt nmøøä. Ni ja'a Apolos jaduñ quia'a møødäbä. Jagooyyä Dios møjcuhdajt miøøä. Je'eduhñ tu'ug xyajmäbøgäp. Je'eduhñ tu'ug xyajmayø'owäp.

⁸ Tu'ugmädiä'agyhøçh ja'a Apolos nmøødhity, hoy højts cøjwiingtuuug nja møøä. Coo højts hoy ndünät, mänitä Dios møjmayhajt tüünät maa højtsøøxpän. Pero coo højts hamuumdu'joot nga'a tüñät, mänitä Dios mayhajt hänäjty weeñtiä tiunaambä maa højtsøøxpän.

⁹ Højts ja'a Dios nmøødtuumbä. Y coo mijs hoy mjäya'ayhaty, jaduñä jäya'ay hoyhajt hajxy miøøä coo Dios hajxy hoy xyagjäya'ayhaty. Mijs ja'a Dios ja'a mwiinmahñdy xyajtägäjtäsäp neby hajxy jaduñ mhidät nebiatiä jiøot chocy.

¹⁰⁻¹¹ Tøøçhä Dios xwyiinguexy coo mijs ja'a miädia'agy nyajnähiøøyyät ja'a Jesucristocøxpä. Xmiøøyyhøçhä wiinmahñdy jaduñ nebiøch mijs jaduñ hoy nyajnähiøø'ød.

Cabä cuhdujt jaduñ myiñ coo pøn ja'a Dios miädia'agy yajtagátsät ja'a Jesucristocøxpä. Ween hajxy jaduñ yajñähixøøbiä nébiøch tøø nyajñähixø'øyän.

¹² Pønjatia Diosmädia'agy mäbøjp, jaduñ hajxy tiuunghaty nebiä jäya'ayhajxy jaduñ miädoyhädät ja'a Jesucristocøxpä. Näje'e hermanodøjc-hajxy hoy tiuñ. Paady hajxy jiaanč tehñ quiomayyii. Jiiby hajxy näje'e, cab hajxy hoy tiuñ. Paady hajxy jaduñ quia'a cumayyii.

¹³⁻¹⁴ Coo Jesucristo hänajty yaa quidaactägatsa'añ, mänit jaduñ quiahxø'øga'añ pønjaty hänajty hoy tøø tiuñ. Cøjxta'axiøø ja'a Dios jiahmiedsa'añ neby hajxy hänajty hoy tøø tiuñäbä. Møjmayhajt ja'a Dios tiunaambä maa häna'c hoy tøø tiuñän. Jaduhñ je'e quiahxø'øgaambä pønjaty hänajty hoy tøø quia'a tuñ. Cabä Dios mayhajt tiuna'añ maa häna'c hoy tøø quia'a tuñäbän.

¹⁵ Hawa'adstuum hajxy yaghida'añii, pero hobiä nejpiä.

¹⁶ Jaduhñ hajxy nmäbätäm hädaa hajxy njoothájtämbä nebiä Diostøjcän coo Diosh-espíritu hajxy nmøødhájtäm maa hädaa njoodootyhajxiän. Mnajuøøby hajxy jaduñ, túhmäts.

¹⁷ Pønjaty haxøøg nä'ägädä jäya'ayhajp, hoyyä Dioshespíritu hajxy jia møødä jioodooty, päda'agáanäp hajxy hajøøc. Hix, coo ja'a Dioshespíritu hajxy mmøødä ja'a mjoodooty, páadiäts mjoot hajxy wa'ads myaghidät. Hix, cabä Dioshespíritu hoñä'ä maaja yhida'añ majaty hänajty quia'a wa'adsä.

¹⁸⁻¹⁹ Näje'eg tyijy mijts madiu'u mnajuø'øy neby hädaa yaabä naaxwiimbä wiinmahñdy myiñ. Cab hajxy hamdsoo mniguiumayøød coo hajxy mjaty coo hajxy mnajuø'øy. Nømä Dios miäna'añ cooc hädaa yaabä naaxwiimbä wiinmahñdy quia'a tsoobaady. Hähixøøby jaduñ coo mhamdsoo wiinmahñdy hajxy mnajtsihixø'ñät, coo hajxy jaduñ mnibiäda'agøøjät nebiä ca'a wiinjuøøbiän. Jaduhñ ja'a Dioswiinmahñdy hajxy hoy mwi-injuø'owät nebiä tiøyyän. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Dios yac-umädowaamb ja'a häna'c jaanč tehñ jiajpä mäwiinhøøn."

²⁰ Jaduhñ jim myiimbä cujaay maa Diosmädia'aguian: "Najuøøbiä Dios coo jäya'ay wyiin-mahñdyhajxy quia'a tsoobaady, ja'a hajxy tyijpiä cuwiinmahñdy."

²¹⁻²² Näje'e jäya'ayhajxy ñiguiumayii je'eguiøxpä coo jäya'ay miädia'agy hajxy pianøcxä ja'a tyijy tøyhajtmøødpä. Cab hajxy jaduñ mbahixät. Mijtsøcxpä Dios cøxiä yhädiuñ tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin. Møød højts ja'a Dios jaduñ xyhädiuumbä ja'a mijtsøcxpä, højts yajñähixøøbiädøjc, møød høøch, møødä Apolos, møødä Pedro. Paadiä Dios jugyhajt hajxy xmiøoyyäm neby hajxy jaduñ hoy nyajtuungpäatämät. Hoy hajxy cu nja hó'cäm, hoy hajxy nyajtuungpäadaañäm tijaty jäda'ahaty jajtäp tuunäp, chaads tijaty jadaañäp tunäänäp, je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy hajxy nbanøcxäm.

²³ Hix, coo Jesucristo hajxy mWiindsønhaty, paadiä miädia'agy hajxy myajtuunä. Y jaduñä Jesucristobä, yajtuunäbä Tieedy miädia'agy je'ebä.

4

¹ Cab højts mõjcuuhdujt jaduñ nmøødä, ni høøch ni Apolos; xñä'ä moonsähajp højts ja'a Jesucristo jaduñ. Dios højts jaduñ tøø xwyiinguexy coo højts ja'a Diosmädia'agy ca'xy ngapxtøwät, mädyijaty ja'a jäya'ayhajxy hijty jegyhajty quia'a wiinjuøøby.

² Mäduhñtiä jäya'ay mioonsähadyii, tsipcøxp hajxy quidiünät neby hajxy yhane'emyii. Paady højts jaduñ ngudiunaambä neby højts ja'a Dios tøø xwyiinguexy.

³⁻⁴ Pero høøch, cábøch jaduñ tii nmøjpäda'agy cooçh pøn waambaty xñänómät pø høyhøch nyajñähixø'øy, pø caj. Høyhøch cu nja mäna'an cooçh hoy nyajñähixø'øy, cab jaduñ choobaada'añ. Tu'uquiiä Jesucristo jaduñ ñajuø'øy pø høyhøch njaanč yajñähixø'øy. Y høøch, cooçh hamdsoo nniñänómøøjät pø høyhøch nyajñähixø'øy, pø caj, cábøch nmädia'agy jaduñ choobáadät. Cáboch nnajuø'øy pø høyhøch tøø nyajñähixø'øy, pø caj. Pero, cab jaduñ ñejpiä pø nnajuøøbiøch, pø cábøch nnajuø'øy. Ja'a Jesucristo tu'uquiiä nägapxaamb pø høyhøch tøø nyajñähixø'øy, pø caj.

⁵ Caj pøn nä'ä nägoobä mnä'ä nänómät coo tøø quiädieey pø cabä tøyhajt hänajty mnä'ä møødä. Coo Jesucristo yaa quidaactägatsät, mänit hänajty jaduñ yajcähxø'øga'añ neby hajxy nwiinmahñdyhajtäm, nebiaty hajxy hänajty hamee'ch tøø ñäya'ayhajtäm. Mänitä Dios hajxy xquiumayäänäm coo hajxy hänajty hoy tøø ngudiunäm.

⁶ Páadyhøch cham tøø nmädia'agy ja'a høøchcøxpä møødä Apolosøcxpä neby højts nyajñähixø'øy, cábøch njoot jaduñ chocy coo hajxy jaduñ mnänómät coo tu'jäya'ay jiaty, coo tu'jäya'ay quia'a jaty. Pønjatia Diosmädia'agy yajñähixøøby, je'eçh jaduñ nnänøømby coo hajxy jaduñ mga'a nänómät.

⁷ Cab jaduñ yhooyä coo hajxy mniguiumayøøjät. Hix, Dios mäjaa hajxy jaduñ xmiøoby neby hajxy jaduñ hoy mmädünät. Cab jaduñ yhooyä coo hajxy mmänä'anät coo hajxy hamdsoohaamby mbaady. Caj mijts pøn xñänømy cooc tyijy mijts mjaanč tehñ miøj mjaanč tehñ jiaančhä.

⁸ Nõm mijsäda'a hamdsoo mniñänomyii cooc tyijy Jesucristo mmäbaatnä nej yho-jiäya'ayhatian, y cooc tyijy ja'a Diosmäjaa hajxy mjaanč tehñ miøødä. Jaduhñ mäwiin mijs mniñäädäacänä nebiä jäya'ayhajxy hanehmñbän, cooc tyijy mijs cuhdujt nmaas møødä que hõjts. Pero mgapxtägooby hajxy jaduhñ. Hoy hijty jaduhñ coo hajxy cu mhanehmy. Näguipxy hajxy jaduhñ cu nhanéhñmäm.

⁹ Pero hõjts Diosquexypä, jaduhñ mäwínhõch ndijy hõjts Dios xpíadaacy nebiä cuhdujtmøød ca'a hidaambän. Jaduhñ mäwiin hõjts xpíadaacpä nebiä cädieehäna'c yagho'oga'añijän. Hijxwiinduum hõjts jaduhñ njaanč tehñ chaachpøcy. Ja'a Diosmoonsähajxy tsajpootypä, je'e hõjts jaduhñ xyhijxp, møødä jäya'ayhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä.

¹⁰ Nõmä jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy hõjts tii nga'a jaty nga'a najuø'oy. Paady hõjts jaduhñ xñänomy coo hõjts ja'a Jesucristo miädia'agy nyajwa'xä. Pero mijs, mjaanč tehñ ñiguiumäayyp hajxy jaduhñ cooc tyijy mijs ja'a Dios xjiaanč tehñ yajwiinjuaø'oy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñ hõjts jäya'ayhajxy xñänømbä cooc tyijy hõjts Diosmäjaa nga'a møødä. Pero mijs, mjaanč tehñ miøød ja'a Diosmäjaa tyijy. Mijs ja'a jäya'ayhajxy xñä'ägä wingudsähgøoby. Pero hõjts jäya'ay xjiaanč tehñ piejxp xjiaanč tehñ tiehmñb cooc tyijy hõjts tii nga'a jaty nga'a najuø'oy.

¹¹ Jaguiay jayhu'ugy hõjts naxy nhity homiänaaxøøjä. Hagøødsø'oy hõjts nwit nducxy naxy nmäwädity. Xjiaanč tehñ chaachtiumñb hõjts jäya'ayhajxy yaa homiänaaxøøjä. Cab hõjts tsänaadiaact maa tøø nmøødhaty ni mänaa.

¹² Hamdsoo cøøhaam hamdsoo tecyhaam hõjts nduñ nxajy. Jaduhñ hõjts nnägaayyøøc nbaady. Coo hõjts jäya'ay naxy xñänomy haxøøgjaty, cab hõjts ndsippäda'agy nma'adpäda'agy. Yajxon hõjts nhadsoy. Coo hõjts jäya'ay naxy xyajtsaachpøcy, nmee'xtujpy hõjts jaduhñ. Cab hõjts waamb jaduhñ nnä'ägädä mäna'añ.

¹³ Coo hõjts jäya'ay naxy xñähwaambety nä'ä nägoobä, mee'xxieemy hõjts jaduhñ njaanč tehñ yhadsoy. Høxtä jäda'anäbaadyñä hõjts jäya'ay xyhixy nebiä hujts nebiä haayän.

¹⁴ Hermanodøjc, jaduhñhõch mijs njuøøñä nebiä hamdsoo huungän. Páadyhõch mijs jaduhñ nmägäpxy nhane'emy. Cábõch mijs jaduhñ nyajtsähdiuna'añ.

¹⁵ Hoy mijs häna'c xjia yajnähixø'oy nämay ja'a Jesucristocøxpä, høøč mijs jaduhñ tu'uquäi xtiedyhajp ja'a Jesucristocøxpä, je'eguiøxpä coo hõjts jayøbajt nyajnähixøøyy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, y coo jädähooc jiuypijøtägajch.

¹⁶ Jaduhñhõch mijs nja näma'ay coo hõjts hajxy jaduhñ xpiañixät.

¹⁷ Y ja'a Timoteo, jaduhñhõch je'e ndsoy nébiõch nhamdsoo huungän ja'a Jesucristocøxpä. Pedyii jaduhñ jiaanč tehñ quiudiun ja'a Diosmädia'agy. Páadyhõch jim tøø nguexy maa mijsän nébiõch mijs jaduhñ xjahmiejtstä'agät coo hõjts Jesucristo nbanøcy. Wiinduhmyhagájphõchä Jesucristo miädia'agy nyajwiingapxøøyyä maa tsajtøjcän.

¹⁸⁻¹⁹ Høøč, möbädájphõch jim nnøcxaambä maa mijsän coo Dios jaduhñ miäná'anät. Cabä jäya'ayhajxy näje'e miäbocy cooc tyijy jaduhñ jim nga'a nõcxä'añ, je'eguiøxpä cooc tyijy njaanč tehñ chähgø'oy. Paady hajxy jiaanč tehñ ñiguiumayii. Howiaambaty hajxy jiaanč tehñ miäna'añ. Pero coo hõjts jim jaduhñ njaanč nõcxät maa mijsän, mänitõch jaduhñ jim nhixa'añ pø jaanč tøyhajt ja'a Diosmäjaa hajxy jiaanč møødä, ja'a hajxy jaduhñ ñiguiumäayyabä. Paady hajxy ñiguiumayii cooc tyijy ja'a Diosmäjaa hajxy jiaanč tehñ miøødä.

²⁰ Je'e jaduhñ jaanč tehñ choobaatp coo Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiünät. Cab jaduhñ choobaady coo hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä xil'ig mnä'ä mädiä'agät.

²¹ Nøcxäambõch jim maa mijsän. Coo mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtsixø'owät, mänitõch hajxy hoy yajxon nmøødmädiä'agät. Pero pø cabä mhaxøøgcuhdujt hajxy nnajtsixø'owa'añ, nmøødhõch cuhdujt jaduhñ coo hajxy nyajcumädöwät.

5

¹ Tøøch nmädoyhaty coo tu'jäya'ay haxøøg jiaanč tehñ jiatcø'oy maa mijsän, hoyyä Diosmädia'agy hajxy mja mabøcy. Yhamdsoo huudájjac jaduhñ miøødtsänaaby. Ni pøn jaduhñ quia'a jatcø'oy, ni ja'a cajpä jiidioshajxy.

² Hahixøøby jaduhñ coo yo'øya'ay hajxy mga'a mägu'ughájñät. Cu mhojy hajxy jaduhñ. Jaduhñ hajxy cu mjootmayhajty. Pero cab hajxiäda'a waamb tøø mnä'ägädä näma'ay. Høchähdiunñä jaduhñ coo hajxy mga'a hojy. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy mniguiumayii.

³⁻⁴ Hóyhõch jim nga'a jagä hity maa mijsän, nmøødhõch cuhdujt jaduhñ coo hõjts mijs nhané'emät ja'a Jesucristocøxpä coo jaaya'ay hajxy mga'a mägu'ughájñät, ja'a yhamdsoo huudaj jaduhñ miøødtsänaabiä. Mänit hajxy myajpäsömät coo hajxy hñajty mhamugø'oy. Diõshõch ja'a cuhdujt jaduhñ xmiooy coo hõjts mijs jaduhñ nhané'emät.

⁵ Cab hajxy jim myajmèjtsnät maa tsajtøjcän. Ween jaduhñ chaachtiiñii ja'a mõjcu'ugõngäm. Wehñdä jaduhñ yhuuc tehñ wyiinmahñmèdsät coo haxøøg jiatcø'oy.

Mänit jaduñ ñähwá'adsät ja'a piojpa quiádieey. Mänit jaduñ jim ñócxpät tsajpootyp coo Jesucristo yaa quiádaactágátsät, ja'a nWiindsõnhájtãmbã.

⁶ Cab jaduñ yhooyã coo hajxy myajcumáyãt. Huuc madow hajxy, coo jáya'ay tsajcaagy hajxy yajcojy, mänitã chooy hajxy piádaacã harinajooty. Mänit hajxy yajmãtijwãditø'oy. Mänitã harina chooy yajtãgø'oyii.

⁷ Paadiã craa hajxy mga'a yajmëjtsnãt maa tsajtøjcãn coo mijts jaduñ mnã'ã pahíjxpãt ja'a haxøøgpã. Jaduñ mijts jaduñ mga'a padu'udãgóobiãt. Hix, tøø Jesucristo hajxy xñãhho'tuutãm. Jaduñ nbojhãjtãm ngãdieeyhãjtãm hajxy xyajñãhwãatsãm.

⁸ Jaduñds je'e, tsøgã haxøøgpã hajxy najtshixøøyyãm. Tsøgã tøyhajtpã hajxy hamuundu'joot hoy yajtu'uyøhyãm.

⁹ Tøøch mijts ja'a nocy tu'ug nyajñãjaayø'oy coo hajxy mga'a mägu'ughãdãt ja'a jáya'ayhajxy haxøøgwãdijpã.

¹⁰⁻¹³ Je'eçh jaduñ nnãnoømby pønda'a tyijy tuumb hermano. Cab hajxy jaduñ mnãgu'ughãdãt ja'a hajxy wiingto'oxiøjc pawãdijpã, møød hajxy jáya'ajie'e hadsojpa, møød ja'a quepychec hajxy wiingudsãhgøøbiã, møød hajxy jáya'añãhwaãmbejpa, møød hajxy jaduñ müucãp wãdijpã, møødã jáya'ayhajxy mee'tspã. Ni jáya'ay jaduñmbã hajxy mga'a møødcáyãt, pøn tyijy jaduñ tuumb hermano. Tsipcøxp hajxy jaduñ jim mhøxquejxpãdsømãt maa tsajtøjcãn, pønjaty jaduñ haxøøgwãdijpã. Pero cab højts cuhdujt nmøødhãjtãm maa jáya'aguiøxpãhãjxiã, ja'a hajxy ca'a tuumbã hermano, hoy hajxy jaduñ jia wãdijpã haxøøg. Dios jaduñ najuøøby nebiã tsaachpã hajxy mio'owa'añii. Homiajatã jáya'ay hajxy nbãatãm ja'a hajxy haxøøgwãdijpã, møød ja'a jáya'ajie'e hajxy hadsojpa, møød ja'a mee'tspãhajxy, møød ja'a quepychec hajxy wiingudsãhgøøbiã.

6

¹ Hermanodøjc, coo mijts hãnjaty mniñãxø'øwø'øwa'añii, jim hajxy mnøcxãt maa Dios quiu'ugãn; cab hajxy jim mnøcxãt maa cuduunghãjxiã, ja'a Diosmãdia'agy hajxy ca'a mãbøjpa. Jaduñã hermanohajxy nãje'e jatcø'oy.

² Tøgã cab hajxy mnajuø'oyã coo højts jáya'ayhajxy nãgøxiã nyajtøyhajtyegãñãm ja'a hãdaa yaabã naaxwiimbã, coo Jesucristo quiádaactágátsät. Paady hajxy hãnjaty jaduñ ndunãñãm coo Dios hajxy xquiu'ughãjtãm. Hoorã, pø myajtøyhajtyegaamby hajxy hãnjaty jaduñã, tii hajxy coo mga'a jajpã yajtøyhajtyec mãdyiibã ca'a tsipjaty.

³ Tøgã cab hajxy mnajuø'oyã coo Diosmoonsãbaady hajxy nyajtøyhajtyegãñãmbã, ja'a hajxy jim hijpã Dioswiinduum. Jaduñds je'e, hoy hajxy jaduñ nyajtøyhajtyécãmãt mãdyijiaty hãdaa yaabã naaxwiimbã.

⁴ Pø jii hajxy tijaty myajtsibø'oy ja'a hãdaa yaabã naaxwiimbã, tii hajxy jim coo nõcxy myajtødiãgø'oy maa hajxy ca'a mãbøjpa.

⁵ Høchãhdiuunã hajxy jaduñ mjatcø'oy. Jii jajpãhãna'cãda'aduñ maa mijtsãn tu'ug metsc. Je'eduhñ xyajtødiãgøøyyãp ja'a mdsiphajxy, hermanodøjc.

⁶ Cab jaduñ yhooyã coo hajxy hamiñ haxøpy mniñãxø'øwø'øwø'øjãt maa cuduunghãn, ja'a Diosmãdia'agy ca'a mãbøjpa.

⁷ Coo hajxy hãnjaty tijaty myajtsibø'oy, myajcãhxø'py hajxy hãnjaty jaduñ coo Diosmãdia'agy hajxy hoy mga'a cudiuñ. Maas hoy hit jaduñ coo pøn xmiãgãdiéeyãt, coo pøn xmiãmeedsãt, cab hajxy mnãxø'øwø'øwãt.

⁸ Pero cab jaduñ yhooyã coo hajxy mnimiãgãdiéeyøøjãt, coo hajxy mnimiãmeedsøøjãt, haagã hermanodøjc.

⁹ Tøgã cab hajxy mnajuø'oyã coo haxøøghãna'c-hajxy jim quia'a tãgø'øwa'añ maa Dioswiinduumãn. Tøyhajt jaduñ. Jue'eçh jaduñ nnãnoømby ja'a haxøøgjãya'ayhajxy, ja'a hajxy nimiøodtsãñãayyãbã jabiøcy, møød hajxy quepychec naaxpoch wiingudsãhgøøbiã, møød hajxy wiingjãya'ay tio'oxiøjc møøodtsãñaabiã, møødã jáya'ay miãya'adiøjc møøodtsãñaabiã,

¹⁰ møødã mee'tspãhajxy, møød hajxy jáya'ajie'e hadsojpa, møød hajxy müucãp wãdijpã, møød hajxy wi'i quiapxpã, møød hajxy mee'tspã hønnda'agyhaam. Pønjaty jaduñ jatcøøby, cab hajxy jim tiãgø'øwa'añ maa Dioswiinduumãn.

¹¹ Jaduñ hajxy hijty nãje'e mbajtcøøbiã. Pero tøø Dios ja'a mbojpa ngãdieeyhajxy xyajñãhwa'ach ja'a yEspirituhaam maa Jesucristocøxpãn, ja'a hajxy nWiindsõnhãjtãmbã. Jaduñã Dios hajxy tøø xpiãdãacãm coo hajxy hoy nwãdijtãmãt, coo hajxy hoy njãya'ayhãjtãmãt nebiã jioot jaduñ chocy.

¹² Jaduñã jáya'ayhajxy nãje'e miãna'añ coogã cuhdujt jaduñ myiñ cooc hajxy hotyijatiã nduunãmãt nnãjãmãt. Tøyhajt jaduñ. Pero cab jaduñ xyhãhixøøyyãmãt coo hajxy cøxiã wiinã nduunãmãt nnãjãmãt. Y cab hajxy ndehñ yaghanãjãmãt nebiã nwiinmahñdy hajxy hoy nhøxhijãmãt.

¹³ Paadiã Dios jøøxytiøjc caadiøjc hajxy xmiøoyyãm coo hajxy jaduñ ngãayyãmãt coo hajxy jaduñ nhuucãmãt. Pero nãã mãdøyyã hajxy ngãayyãmãt nhuucãmãt, cab

hajxy ngaayyhanáxámät. Pero cab jaduñ ñeipiä pø cáayyäm pø ca'a ngáayyäm; hix, ñä'ägädä yajcuhdágooyaañbiä Dios je'e. Paadiä Dios hajxy xpíädáacäm coo miädia'agy hajxy ngudiúunámät. Pero cabä jioot jaduñ chocy coo hajxy haxøøg nwädíjtämät.

¹⁴ Nebiä Dios ja'a yHuung yagujyupiøjquiän, jaaná jaduñ højts xyagujyupiøgáanämbä ja'a miäjaahaam.

¹⁵ Huuc mäow hajxy, coo Jesucristo hajxy nWiindsøñhátäm, paady jaduñ quia'a nä'ägädä hoyyá coo cuhñindo'oxiøjc hajxy nmøødmáawämät.

¹⁶ Jaduñä Diosmädia'agy miäna'añ, coo jäya'ayhajxy ñimiøødma'awøøjät, jaduñä Dios yhixy nebiä tu'ugpä jäya'ayän. Jaduñds je'e, coo cuhñindo'oxiøjc hajxy nmøødmáawämät, jaduñä Dios hajxy xyhíjxäm nebiä tu'ugpä jäya'ayän.

¹⁷ Pero coo Jesucristo miädia'agy hajxy nbanøøcxämät, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy ja'a Jesucristo hajxy jaduñ nmøødhíjtämät.

¹⁸ Cabä cuhñindo'oxiøjc hajxy nmøødmá'awät; haxøøg jaduñ. Hoy hajxy nej cu mja jatcø'ow, cabä mni'x cabä mgopc nej jiaty jádät. Pero coo cuhñindo'oxiøjc hajxy nmøødmá'awät, mnä'ägädä mägädiehbiä mhamdsoo ni'x ja'a mhamdsoo copc hajxy jaduñ.

¹⁹ Nej, cab hajxy mnajuø'oyä coo Dioshespiritu jiiby yhity mjuøññiiootyhajxiä. Dios hajxy jaduñ xmiøoyy. Jaaya'ay hajxy jaduñ xyhuunghajp, paadiä miädia'agy hajxy myajtúunät; cabä mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtúunät.

²⁰ Paady hajxy xyhuunghaty coo yHuung hajxy xñähho'tuuty. Paady hajxy hoy mwädítät, jaduñ hajxy myajcähxø'øgät coo Dios miøjjä jiaançhä.

7

¹ Hoorä, tsøg hajxy mädiäcäm waamßátyhøch mijts xmiäyajtøøyy nocyaam. Hoy hit jaduñ coo ya'adiøjc ja'a to'oxiøjc quia'a møødtsänä'awät.

² Pero coo hajxy hánajty mga'a mee'xtuga'añ, maas hoy hit jaduñ coo to'oxiøjc hajxy mnä'ägädä pøgät, y weená to'oxiøjc ja'a ñihyhap miøødhájpät.

³⁻⁴ Ja'a pøcyjiäya'ayhajxy, hamiñ haxøpy hajxy ñimiøødma'awøøjät. Cabä cuhdujt hajxy nmøødá maa mhamdsoo ni'xhajxiän. Hix, pø xmiøødma'awaamßä mjamiøød jaduñ, naxy mdehm miøødmá'awät, cab jaduñ mnimiøøjð'øgøøjät.

⁵ Jaduñ hajxy mnä'ägädä cuhdujthádät coo møjcu'ugong hajxy xñä'a yajtu'udägøyyät. Coø hajxy jaduñ nämetsc mmänä'anät coo Dios hajxy mba'ya'axät, mäñit jaduñ yhooyä coo hajxy mga'a ñimiøødma'awøøjät hamiñ haxøpy. Hoorä, coo Dios hajxy hánajty tøø mba'ya'axy, mäñit hajxy mnimiøødmáawägombät. Mäñitä møjcu'ugong hajxy jaduñ xquia'a yajtu'udägøyyät.

⁶ Cáboch jaduñ nmäna'añ coo hajxy mädsibø'øbä mbøgät. Nnä'ä móobiøçhä cuhdujt jaduñ.

⁷ Maas hoy hit jaduñ coo hajxy jaduñ mnä'ägädä hídät nidiuhm nébiøch høøçh jaduñ nhitiän. Pero cøjhamiñø'oy ja'a Dios hajxy tøø xpíädáacäm. Näje'e hajxy tøø xpíädáacäm coo hajxy nidiuhm nhíjtämät, näje'e caj.

⁸ Jaduñds je'e, pøñ jaduñ nidiuhmhajpnä, jaduñ ñä'ägädä mähmø'owät nidiuhm nébiøch høøçh nhitiän. Y jaaná jaduñduhmßä, ja'a yaamgtø'oxyhajxy, cab hajxy piøjtägätsät.

⁹ Pero pø cab hajxy mme'e'xtuga'añ, maas hoy hit jaduñ coo hajxy mbøgät, coo cuhñindo'oxiøjc hajxy xñä'a yajcuhhínät.

¹⁰ Pero pøñjaty jaduñ tøø piøjnä, cham hajxy nmägapxy nhane'emy. Ca'a yhøøçh nhamdsoo mädia'agy hádaa; Diosmädia'agy hádaa. Cab jaduñ yhooyä coo to'oxiøjc ja'a ñihyhap piuhwá'adsät.

¹¹ Pero coods jaduñ piuhwá'adsät, cabä wiingya'adiøjc wyiingpøgät. Maas hoy coo ñihyhap ñä'ägädä nämejstägätsät. Y ja'a ya'adiøjc, jaaná jaduñ je'ebä, cabä tio'oxiøjc yhøxmädsät.

¹² Chámhøch njaac mädia'aga'añ. Ja'a nhamdsoo mädiä'agyhøch hádaa; cab jaduñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguüän. Pø jii ya'adiøjc tu'ug mäbøjpä, pø cabä tio'oxiøjc miäbøcy, cabä tio'oxiøjc yhøxmädsät pø jaac møødtsänä'awáanäp ja'a tio'oxiøjcäm.

¹³ Jaaná jaduñduhmßä, pø jii to'oxiøjc mäbøjpä, pø cabä ñihyhap miäbøcy, cabä ñihyhap ñähgu'e'egät pø jaac møødtsänä'awáanäp ja'a ñihyhápäm.

¹⁴ Coø ya'adiøjc ja'a Diosmädia'agy hánajty quia'a mäbøcy, yaghoyøøyyäp je'e ja'a tio'oxiøjcäm je'eguiøxpä coo tio'oxiøjc miäbøcy. Jaaná jaduñduhmßä, coo to'oxiøjc ja'a Diosmädia'agy hánajty quia'a mäbøcy, yaghoyøøyyäp je'ebä ja'a ñihyhápäm je'eguiøxpä coo ñihyhap miäbøcy. Coø hajxy jaduñ yhodiuumä, paadiä yhuunghajxy jaduñ yhodiuumäbä. Pø cabä tiaj tieedy häxøpy nidu'jäya'adiä quia'a mäbøcy, cab hajxy häxøpy yhodiuumäbä.

¹⁵ Põn jaduñ mábõjp, coo jiamioõd ja'a ca'a mábõjpa hadsip miána'anat coo hajxy ñiyhõxmadsoõjät, ween hajxy jaduñ ñiyhõxmachii. Jaduñ jiajcombät nebiä tõe quia'a põquiäbä. Hix, chojpiä Dios jioot jaduñ coo hajxy hoy nhijtämät.

¹⁶ Põn jaduñ mábõjp, cab jaduñ yajnajuõ'õy pø yajmábõgaambytiä ja'a jiamioõd ja'a ca'a mábõjpa.

¹⁷ Cõjhaminõ'õy ja'a Dios hajxy tõe xpiaäacäm. Jaduñ hajxy jootcujc njaac hjtämät neby hajxy hãnjaty nhijtäm mänaa Dios hajxy xyajnahdijjäm coo hajxy nmäduõnämät. Hädaa mädiä'agyhõch homiaajä nyajnahixõõby majatiä hermanodõjc-hajxy yhamugõ'õyän Dioswiingudsähgõõbiä.

¹⁸ Hõjts judios, coo Jesucristo miädia'agy hajxy nbanõcxäm, cab hajxy ndsähdüõnämät, hoy hajxy nja judioshjtäm. Y ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiospä, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy panõcxpä, ni je'ehajxy quia'a tsähdiünät, hoy hajxy quia'a ja judioshaty.

¹⁹ Cab jaduñ ñeipiä pø mjudiošhãjp, pø caj. Je'e nä'ägädä tsoobaatp coo Dios miädia'agy mgudiünät.

²⁰ Jaduñ hajxy mjaac hídät neby hajxy hãnjaty mhitiän mänaa Dios hajxy xyajnahdijjiän coo miädia'agy hajxy mmábõjcät.

²¹ Näje'e mijts jäya'ay xjie'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän, hoyyä Diosmädia'agy hajxy mja panõcxp. Cab hajxy jaduñ mmõjpädä'agät. Pero pø cabä mwiindsõñ hajxy xyajtunaanä, ween hajxy xyhõxmajtsnä.

²² Tõe mijts ja'a Dios xyajnahdijj coo miädia'agy hajxy mmábõjcät, hoyyä jäya'ay hajxy hãnjaty xjia je'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän. Hix, tõe Jesucristo hajxy xyajnahwäatsäm ja'a nbojpähjtäm ja'a ngädieyhjtäm. Hoorä, pønjaty hãnjaty ca'a je'ehãjtãp jaduñ nebiä waj nebiä cuaayän mänaa hajxy yajnahdijjiän ja'a Diõsäm coo miädia'agy hajxy miäbõjcät, moonsä hajxy je'e tiünãp ja'a Jesucristocõxpä.

²³ Tõe Jesucristo hajxy xñãhho'túütäm, paadiä Dios miädia'agy hajxy nmábõjcänä. Cabä jäya'ay miädia'agy hajxy nmábõjcänät.

²⁴ Jaduñds je'e, hermanodõjc, jaduñ hajxy mjaac hídät neby hajxy hãnjaty mhitiän mänaa Dios hajxy xyajnahdijjiän coo miädia'agy hajxy mmábõjcät. Jaduñä Dios hajxy hoy mmädünät.

²⁵ Myajtõõw hajxy jaduñ pø hahixõõby jaduñ coo cãxyiihäna'c-hajxy piõgät. Hõõch nhamdsoo mädia'agy hädaa; cab jaduñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän. Pero hahixõõby jaduñ coõch mijts nmädia'agy xmiäbõjcät; hix, Diõshõch jaduñ tõe xyajnahdijj coõch nmädünät.

²⁶ Pnes hõõch jaduñ mänaamb coo jaduñ yhahixõõby coo hajxy mga'a põgät, je'eguiõxpä coo tsõ'ty häyohn wiädijnä jäda'ahaty.

²⁷ Pø jii mdo'oxiõjc, caj mhõxmädsät. Y pø cabä to'oxiõjc mmõõdä, ca'a mhõxta'ay.

²⁸ Cab jaduñ yhaxõõgä coo mbõgät; y coo cãxyiihäna'c jaduñ piõgät, ni jaduñ quia'a haxõõgä. Pero coo hajxy jaduñ piõgät, maas hamäjaa jjugyhajt hajxy miänaxa'añ. Páadyhõch jaduñ nja mäna'añ coo hajxy quia'a põgät.

²⁹ Hermanodõjc, jue'ech jaduñ nja mäna'ana'añ, ja ween quia'a habaady coo Jesucristo yaa quiaädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Cab hajxy yaa jejcy njaac tunäänäm. Jaduñds je'e, pønjaty to'oxiõjmõõd, jaduñ hajxy xyiicät'ag miädiaactä'agät nebiä Dios hajxy hoy miädünät. Cabä yhuung tio'oxy hajxy ñädaj ñämäañät.

³⁰ Pønjaty jaduñ jootmayhãjp, ween hajxy jaduñ quia'a xoonädaacnä. Y ja'a hajuubiädõjc-hajxy, ween hajxy jaduñ yhyty nebiä toogy hajxy ca'a mõõdpän.

³¹ Pønjaty jaduñ yaa tsänaaby häyooõ hädaa yaabä naaxwiin, ween hajxy jaduñ yhyty neby hajxy tii ca'a mõõdpän. Hix, hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy chamñ nhijxäm, cõxaamb hädaaduhñ quiuhdãgoyya'añ.

³² Jaduhõch njoot chocy coo hajxy tii mga'a nädaj mga'a nämáyät. Ja'a ya'adiõjc nidiuhmhãjpa, caj tii ñädajy ñämay. Jagoo tiajy miay nebiä Dios hoy miädünät.

³³ Pero ja'a craa to'oxiõjmõõdpä, je'e tiajpy miaaby nebiä yhuung nebiä tio'oxy hoy miõõdhidät.

³⁴ Y cabä Dios hoy miäduna'añ. Jaanä jaduñä cãxyiihäna'c-hajxypä, cab hajxy tii tiajy miay. Jagoo hajxy tiajy miay nebiä Dios hajxy hoy miädünät. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy quidiuna'añ. Pero ja'a to'oxiõjc ja'a ya'adiõjmõõdpä, nebiä ñiyhyap hoy miõõdhidät, je'eyyä ñä'a tajpy ñä'a maaby.

³⁵ Páadyhõch jaduñ nmäna'añ, mijts jaduñ nja puhbedaan. Caj mijts jaduñ nhane'ema'añ. Pero chõjpiõch njoot jaduñ coo hajxy hoy yajxon mwädítät, coo Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiünät.

³⁶ Pø jii mhuunghajxy tõe quiaxyiijõ'õy, ween hajxy piõcy, pø chojpy mjoothajxy jaduñ. Cab jaduñ yhaxõõgä coo hajxy jaduñ piõgät.

³⁷ Pero pø cabä mjoothajxy chocy coo hajxy piógát, ween hajxy jaduhñ quia'a pøcy. Hix, cabä cuhdujt pøñ miøðä coo miich xyhané'emät maa mhuungcøxpän.

³⁸ Hoy jaduhñ coo mhuung myajpøgát. Jaaná hoy jaduhmbä coo mga'a yajpøgát; cab jaduhñ ñejpiä.

³⁹ Ja'a to'oxiøjc ya'adiøjmøødpä, cabä cuhdujt miøðä coo wiingpä miøødsäná'awät. Pero coo ñihyhap yh'ogát, mänit mábøcy wyiingpøgát pøñ jaduhñ chojpy. Pero tsipecøxpä hermano wyiingpøgát.

⁴⁰ Pero maas jootcujc yhidät coo quia'a nä'ägädä pøjtägätsät. Høøch jaduhñ mänaamb. Ja'a Dioshespíritøch ndijy jaduhñ xñajtsapxøøyyäp.

8

¹ Näje'eçh hajxy tøø xmiäyajtø y pø hoy jaduhñ coo animalho'ogy hajxy ndsú'tsämät ja'a häna'c-hajxy quepychechwiinduum vojxypä. Tøyhajt jaduhñ coo hajxy nägøxiä tøø nmädoyhájtäm hädaagøxpä. Cab jaduhñ yhojyä coo hajxy nmänáanämät cooc tyijy hajxy cøxiä nwiinjüøyyäm. Jaduhñä häna'c-hajxy näje'e miänaambä, ja'a hajxy yajcumayaambä. Pero coo hajxy hamiñ haxøpy nniçhojc nniimié'e'xämät, mänitä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nmäbøjcämät.

² Pøñ jaduhñ mänaamb cooc tyijy hotyjijä jiaty, høhñdaacp jaduhñ. Cab jaduhñ tiøyyä coo hotyjijä jiaty. Ween jaduhñ jiaac habøcy.

³ Pøñä Dios jaduhñ wiingudsähgøøby, ñajuøøbiä Dios jaduhñ pøñ je'e.

⁴ Tsøg hajxy jadähooc jaac mädiáacäm pø hoy jaduhñ coo animalho'ogy hajxy ndsú'tsämät, ja'a häna'c-hajxy quepychechwiinduum vojxypä. Bueno, nnajuøøyyäm hajxy coo quepychech naaxpoch quia'a jujyquiä. Y nnajuøøyyäm hajxy coo Dios tiu'ugä.

⁵ Mayyā jāya'ayhajxy jaduhñ miäna'an cooc tyijy ja'a Dioshajxy miayyā jim tsajpootyp chaads yaa hädaa yaabä naaxwiin. Je'eg hajxy jaduhñ jiaançh wiingudsähgøøby.

⁶ Pero højts jaduhñ mänáanäm coo Dios tiu'ugä, ja'a nDeedyhájtäm. Je'e jaduhñ hädiuun cøxiä näguipxy møðä yHuung. Paady hajxy jaduhñ xquiuunú'xäm xpíädäacäm coo hajxy jaduhñ ween nwiingudsähgøøyyäm. Jaduhñ hajxy nmänáanäm coo Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm. Cabä wiingpä hajxy nwiindsønhájtäm. Møøð je'e cøxiä yhädiuumbä. Høxtä højtspaadyhájtäm hajxy xquiuunú'xäm.

⁷ Pero cabä jāya'ayhajxy nägøxiä miäbøcy coo quepychech quia'a jujyquiä, coo naaxpoch quia'a jujyquiä. Näje'e jāya'ay quepychech naaxpoch hajxy wyiingudsähgøøyñä. Y coo hajxy jaduhñ chú'udsät tijaty jāya'ayhajxy vojxyp quepychechwiinduum, jootmayhajp hajxy jaduhñ cooc tyijy jaduhñ quia'a hoyyä coo hajxy chú'udsät. Hix, je'enä hajxy jaduhñ miäbøcyñä cooc tyijy quepychech jiujyquiä.

⁸ Nnajuøøyyäm hajxy coo Dios quia'a møjpäda'agy pø ndsú'tsäm pø caj ndsú'tsäm. Cab jaduhñ ñejpiä pø ndsú'tsäm pø caj ndsú'tsäm.

⁹ Pero hoy hajxy nja najuøøyyäm jaduhñ coo quia'a nejpia pø ndsú'tsäm pø caj ndsú'tsäm, maas hoy hit jaduhñ coo nga'a tsú'tsämät, pø jii hermanohajxy näje'e quia'a najuøøbiä coo jaduhñ quia'a nejpia coo hajxy ndsú'tsämät.

¹⁰ Tsøc mädiáacäm coo miich mnajuøøy coo jaduhñ quia'a nejpia coo yø'øduhmbä tsu'uèh mdsú'udsät. Hoorä, tsøc mänáanäm coo miich yø'øduhmbä tsu'uèh hänajty mdsu'uèh maa quepychechwiinduumän. Hoorä, coo hermano jaduhñ tu'ug xyhíxät, ja'a ca'a najuøøbiä coo jaduhñ quia'a nejpia coo miich jaduhñ mdsú'udsät, wehñdä je'e xpiadsú'tspät. Wehñdä miäna'anät cooc tyijy jaduhñ tøø quiädieey coo jaduhñ tøø xpiadsu'uèh.

¹¹ Y coo jaduhñ quiädiéyät, miichä pojpä hänajty mmøøð je'eguiøxpä coo miich hänajty jim mgay. Hix, tøø mähdiøjc ñähho'tu'udyii ja'a Jesucristäm.

¹² Y coo miichä mähdiøjc jaduhñ myajcädiéyät, jaduhñ hänajty tøø piady nejpä miichä Jesucristo hänajty tøø mmägädieeyän.

¹³ Hoorä, pø cädieeyaambä hermano tu'ug je'eguiøxpä cooch høøch yø'øduhmbä tsu'uèh ndsu'uèh, cábøch jaduhñ nnä'ägädä tsú'udsät mänaa, coo hermano ñä'ä cädiéyät.

9

¹ Cábøch pøñ xyhane'emy, túhmäts. Diøshøch xwyiinguejx, túhmäts. Hamdsooçhä Jesucristo nhijxy, túhmäts, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Mijts ja'a Diosmädia'agy nyajmábøjc, túhmäts.

² Näje'e jāya'ayhajxy miäna'an cooc tyijy høøchä Dios tøø xquia'a wiinguexy. Pero mmøøðä tøyhajt hajxy jaduhñ coochä Dios tøø xwyiinguexy, je'eguiøxpä cooch mijts nyajmábøjcy ja'a Diosmädia'agy.

³ Cooch pøñ mänaa xñäma'ay cooc tyijy høøchä Dios tøø xquia'a wiinguexy, jadúhñhøch naxy nhadsoy:

⁴ Nmòòdhòch ndiyy cuhdujt jaduñ cooch mijts cay hu'ugy nmäyujwá'anät je'eguiòxpä coohä Diostuung nduñ.

⁵ Ja'a Jesucristo yuhchajxy, miòòdá cuhdujt hajxy je'e coo hajxy wiädítät to'oxiòjmòòd. Jaduhñä Pedro miòòdäbä, mòòdá Dioswiinguexyphajxy. Jadúhñhòch cuhdujt nmòòdäbä, hoyyä jäya'ayhajxy näje'e jia mäna'añ cooc tyijy hòòch nga'a mòòdá.

⁶ Tògä mmänaamb mijts jaduñä coo hòjts cuhdujt nga'a mòòdá coo hòjts nduung nnajtshixò'ówät, coo hòjts ja'a Diosmädia'agy nyajwá'xät, hòòch mòòdá Bernabé. Ja'a Diosquexyhajxy nägòxiä, tòò tiuung hajxy ñajtsixò'oy coo Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy.

⁷ Yajmäjuuby hajxy je'e, y jaduñ hòjts nyajmäjuyaambä. Hix, yajmäjuubiä soldadohajxy. Y jaanä jaduñduhmbä, ja'a cudsaatypcamhajxy, jiòò'xypä tsaatytsa'am hajxy. Y jaanä jaduñduhmbä, ja'a meegcueendähajphajxy, yhuucypä meegtsi'tsnòò hajxy.

⁸ Ca'a yhòòch nhamdsoo mädia'agy hádaa; jaduñä mädia'agy miänaambä ja'a Moisés jecy quuijáhyäbä.

⁹⁻¹⁰ Jaduhñ jim myiñ cujaay: "Cabä waj mhaxuu'tsò'ogät coo trigopajc hänäjty tiehñjò'och." Coo Dios jaduñ jecy miänaañ, jaduñ miänaañ coo hòjts nyajmäjüyät. Hix, ja'a häna'c naaxpuhbähajxy mòòdá tsijpádòjc-hajxy, ñajuòòby hajxy jaduñ coo hajxy yajmäjuya'añ. Jaanä jaduñ hòjtspä, jaduñ hòjts nyajmäjüubiät.

¹¹ Coo hòjts mijtsä Diosmädia'agy tòò nyajnáhixò'oy, paady hajxy xmiäjüyät.

¹² Mmäjüubiä Diosquexy hajxy, túhmäts; maas may hòjts cuhdujt nmòòdá coo hòjts mijts xmiäjüubiät.

Pero cahnä hòjts mänaa nmäna'añnä coo hòjts nyajmäjüyät. Chopy hòjts njoot jaduñ coo Diosmädia'agy wiá'xät, ja'a Jesucristocòxpä, paady hòjts nhity jamiäjuy.

¹³ Pero nmòòd hòjts cuhdujt jaduñ coo hòjts nyajmäjüyät. Hix, ja'a häna'c-hajxy jim tuumbä tsajtògooty, miòòdá cuhdujt hajxy je'e coo hajxy quíayät tijatiä c'uughajxy jim quuiyoxòòby maa altarän.

¹⁴ Jaanä jaduñduhmbä, tòò Dios yhane'emy coo Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy yajmäjüyät. Ja'a jäya'ayhajxy mädoobä, je'eds hajxy jaduñ mäjüyäp.

¹⁵ Pero hòòch, cábòch mänaa tòò nmäna'añ cooch mijts xmiäjüyät. Jadúhñhòch njoot chocy cooch jamiäjuy ndúnät. Y cooch háyaa nnä'a yuuhó'ogät, cab jaduñ ñeipiä, nägòòch hänäjty tòò nduñ jamiäjuy.

¹⁶ Näje'e jäya'ayhajxy yajcumaya'añ je'eguiòxpä coo Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. Pero Diòshòch xwyiinguejx cooch nyajwá'xät hòòch; cábòch hamdsoojoot nyajwa'xy. Paady, cábòch nyajcumaya'añ. Y coochä Diosmädia'agy jaduñ nga'a yajwá'xät, xajcumädòwábòchä Dios jaduñ.

¹⁷ Cábòch hamdsoojoot ndägòòyy Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Diòshòch jaduñ xwyiinguejx cooch miädia'agy nyajwá'xät. Cooch häxòpy tòò ndägò'oy hamdsoojoot, mänitòch cu nyajmäjuuyy.

¹⁸ Jaanç tehñ xioondáacpòch jaduñ coochä Diosmädia'agy nyajwa'xy jamiäjuy, hòyhòchä cuhdujt nja mòòdá cooch cu nyajmäjuuyy.

¹⁹ Hix, cooch jaduñ nduñ jamiäjuy, cábòch pòn xyhane'emy. Pero chójpiòch njoot jaduñ cooch hoy piòñä xyhané'emät, nägòò Diosmädia'agy hajxy miäbògät.

²⁰ Cooch jim nhijty maa judiòshajxiän, jadúhñhòch nghudujthajpä nebiä judiòshajxy quihudujthatiän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduñ cu miäbòjcy. Y cooch jim nhijty maa jäya'ayhajxy hänäjty yhane'emyiñän ja'a Diosmädia'agy, ja'a Moisés jecy quuijáhyäbä, jadúhñhòch nyaghanehmbä neby hajxy hänäjty yaghanehmbän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduñ cu miäbòjcy, hòyhòchä cuhdujt nja nmòòdá cooch nga'a yaghané'emät.

²¹ Y cooch jim nhijty maa jäya'ayhajxiän, ja'a cajpä judiòspä, ja'a mädia'agy hajxy ca'a cudiuumbä, ja'a Moisés jecy quuijáhyäbä, jadúhñhòch nghudujthajpä neby hajxy hänäjty quihudujthatiän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduñ cu miäbòjpä. Cábòch nmäna'ana'añ coochä Dios ja'a miädia'agy hänäjty nga'a mäbòjçä. Hix, nmäbòjçäbòchä Jesucristo miädia'agy jaduñ.

²² Y cooch jim nhijty maa hermanohajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'xy ca'a wiinjuòòbiä, jadúhñhòch nbagudujthajpä neby hajxy hänäjty quihudujthatiän, je'eguiòxpä cooch hänäjty nyajnáhixò'òwa'añ nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy wyiinjuò'òwät. Majátyhòch jaduñ nwädity Diosmädia'agy-yajwa'xpä, cábòchä jäya'ayhajxy jaduñ nyagootma'ady, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduñ niäbòjcy.

²³ Pädtyhòch jaduñ nghudujthaty, jadúhñhòchä Diosmädia'agy hoy nyajwá'xät. Y coochä jäya'ayhajxy may nyajmäbògät, mänitòch jaduñ nxoondá'agät.

²⁴ Coo jäya'ayhajxy naxy ñiyòxpäyò'ogyii, tu'jäya'ay jaduñ nòcxy quihäyò'ogy, ca'a ñägòxiä. Tòyhajt jaduñ. Jaduhñ mäwiin hòjtshájtäm, coo Diosmädia'agy hajxy nbanòcxäm, naxy hajxy hoy ndehñ quuiðiunämät, jaduñ hajxy jim nnòcxämät Dioswiinduun.

²⁵ Høxtahmndsä häyø'päðøjc-hajxy, tu'jõppiä jioot ja'a wyiinmahñdy hajxy naxy piäda'agy coo hajxy jaduhñ quiuhäyø'ögät, túhmäts. Paadiä haxøøgpä hajxy jaduhñ quia'a nä'ägä nähdoñ. Premio hajxy jaduhñ móoyäp, y cab jaduhñ ñä'ä jecy. Pero højtshájtäm, coo Diosmädia'agy hajxy hoy njaanč tehñ quiudiúunämät, mänit hajxy jaduhñ jim nõöcxämät Dioswiinduum. Jimds hajxy jaduhñ nhjítämät cøjxta'axiøø.

²⁶ Ja'a häna'c cuhäyø'päðøjc-hajxy, tøyyä hajxy jaduhñ ñä'ä päyø'øgy, cab hajxy jaduhñ yhimybiäyø'øgy miaamybiäyø'øgy. Ja'a boxeadorhajxy jajpä mägox mädex, cab hajxy jaduhñ ñä'ä yemy ñä'ä wopy. Jaduhñ mäwínäts høøch, tu'jõppiøchä Diosmädia'agy nbanøcxy.

²⁷ Cábøchä haxøøgpä jaduhñ nnä'ägä nähdoñ. Ngudiúumbiøchä Diosmädia'agy jaanč tehñ yhoy. Páadyhøchä Dios jim xyajnøcxa'añ maa wyiinduumän. Y cooth jaduhñ hoy nga'a cudíunät, cábøch jim xyajnøcxät, hóyhøchä jáya'ayhajxy hánajty tøø nja yajwiinhixø'øy.

10

¹ Hermanodøjc, huuc mäadow hajxy jaduhñ. Jéquiänä Dios ja'a joc ja'a nämä'a jaduhñ quiejxy maa nhaphájtäm maa ndeedyhájtämhajxy hánajtiän, møødá Moisés. Mänit hajxy jaduhñ jecy piadu'ubøjcy nägøxiä näwiinä. Mänit hajxy nägøxiä ñøønajxy coo Tsaptsmejy paquiä tiøøch.

² Ja'a Moisés hajxy hánajty näguipxy miøðwädiipy nägøxiä maa joc hajxy hánajty piawädiitiän, maa hajxy ñøønajxiän Tsaptsmejjiooty.

³ Mänitä Dios hajxy miooyä ja'a cay ja'a hu'ugy. Mänit hajxy quiaaay nägøxiä.

⁴ Mänitä Dios ja'a tsaa tu'ug yajtsäbijty. Mänitä nõø tiägøøyy xee'xpä. Mänit hajxy nägøxiä ñøøhuucy. Jaduhñ mäwínäts ja'a Cristo neby yø'ø tsaajän. Hiç, puhbéjtäp hajxy hánajty ja'a Cristäm majaty hajxy hánajty wiädity. Ja'a Cristo, Dios yHuung je'e.

⁵ Pero cabä Diosmädia'agy hajxy hoy nämay quiuduüñ. Cabä Dios hajxy jaduhñ quiu-maayyä. Paady hajxy jim tiu'uho'cy pactuum.

⁶⁻⁷ Paady hajxy jaduhñ jiajty yhabejty coo haxøøgpä hajxy yhadsojcy, coo quepychech ja'a naaxpoch hajxy wyiingudsähgøøyy. Hijxtahnd jaduhñ coo hajxy nga'a pahijx nga'a padúunämät. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Mänit hajxy quiaaay yhuucy quepychechwiinduum; mänit hajxy yhejch piujty quepychechwiinduum."

⁸ Näje'e hajxy haxøøg jiatcøøyy. Paady hajxy nähii'xtägøøg mil yho'cy tu'xøøbä. Paady hajxy jaduhñ nga'a pahijx nga'a padúunämät.

⁹ Näje'e Dios hajxy yhiixmajch pø tøyhajt hajxy hánajty yajcumädowa'añijäm ja'a Dios. Mänit hajxy chahñchu'tsä. Cøjx hajxy je'e yho'ogy. Paady hajxy jaduhñ nga'a pahijx nga'a padúunämät.

¹⁰ Näje'e hajxy hánajty jootcujc quia'a hity, je'eguiøxpä coo hajxy hánajty quia'a mäböcy. Paadiä Dios ja'a mioonsä quiejxy, hoy hajxy yagho'ogyii.

¹¹ Paady hajxy jaduhñ jiajty yhabejty, hijxtahnd jaduhñ coo hajxy nga'a pahijx nga'a padúunämät. Paady cujaay yhity. Hiç, habáatnäp jaduhñ coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ.

¹² Pøñ jaduhñ ñiñänøømäp coo hamuumdu'joot miäböcy, naxy tiehñ ñiyajcopcø'øwóøjät coo ñä'ä tu'udägóoyät.

¹³ Mijts ja'a møjcu'ugong xjia wi'l yajtu'udägóoyaaamb. Hoy piønä jaduhñ jia yag-jatcø'owa'añii haxøøg. Pero jaduhñä Dios miäna'añ cooc hajxy xpiuhbedäänäm, neby hajxy jaduhñ nga'a tu'udägóoyämät. Tøyhajt jaduhñ coo hajxy xpiuhbedäänäm. Hiç, cabä møjcu'ugongä miäjaa jaduhñ miäbaady nebiä Dios mäjaa miøðdän.

¹⁴ Jaduhnds je'e, hermanodøjc, cabä quepychech, cabä naaxpoch hajxy mwiin-gudsähgø'øwät.

¹⁵ Mnajuøøby hajxy jaduhñ cooch tøyhajt nmädia'agy. Hiç, mwiinjuøøby hajxy hädaaduhñ.

¹⁶ Coo tsuugay nyagiájtäm mänaa vino hajxy nhúucäm, mänitä Dioscujü'uyäp hajxy nyéjçäm. Je'e jaduhñ ñänøømby coo hajxy tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy nhjítäm, je'eguiøxpä coo Jesucristo ñø'ty jiaanč tehñ yaghäyooyy mänaa hajxy je'e xñähho'túutäm maa hädaa yaabä naaxwiinän. Y coo tsajcaagy hajxy nyajniñäguidøøyyäm, je'e jaduhñ ñänøømgumbä coo hajxy tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy nhjítäm, je'eguiøxpä coo Jesucristo ja'a ñi'x ja quiopc ñähdujcy mänaa hajxy je'e xñähho'túutäm.

¹⁷ Coo tu'ugpä tsajcaagy hajxy ngaamiúçäm, paady hajxy tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy nhjítäm, hoy hajxy nja nämáyyäm.

¹⁸ Jaduhñä judiøshajxy yhijpä tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy møødá Dios mänaa animal hajxy chu'uchän, ja'a jáya'ayhajxy yojxyp altarwiinduum.

¹⁹ Jadúhñhøch nmäna'añ coo quepychech naaxpoch quia'a jujyquiä. Jadúhñhøch nmänaambä coo animal quia'a cunu'u'xiä ja'a jáya'ayhajxy yojxypä quepychechwiinduum.

²⁰ Caj pues. Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, coo animal hajxy yoxy quepychechwiinduum, ja'a møjcu'ugong hajxy jaduñ wyiingudsähgøøby, ca'a Dyiosä. Cábøch njoot chocy coo jäya'ay hajxy mmøødhidät tu'ugwiinmahñdy, ja'a møjcu'ugong hajxy wyiingudsähgøøbiä.

²¹ Pø mhu'ugaambiä vino hajxy ja'a Dioscøxpä, cab hajxy hoy mhú'ugät ja'a møjcu'ugongcøxpä. Pø mgayaambiä tsajcaagy hajxy ja'a Dioscøxpä, cab hajxy hoy mgáyät ja'a møjcu'ugongcøxpä.

²² Cab jaduñ yhooyä coo Dios hajxy nyagjootmä'tämät. Hiñ, maas mäjaamøødä Dios que højtshájtäm.

²³ Jaduhñä jäya'ayhajxy miäna'añ cooc cuhdujt hajxy nmøødhájtäm hoy ñejpiä. Tøyhajt jaduñ. Pero cab jaduñ yhawwiinmatsä coo hajxy hoy ñejpiä njatcøøyyämät. Hiñ, coo hajxy hoy ñejpiä njatcøøyyämät, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy nyajtu'uyóhyämät.

²⁴ Näje'e jäya'ayhajxy yhoxta'ay coo hajxy chänä'awät coo hajxy yháywät. Pero maas hoy jaduñ coo nmädøjc hajxy nbuhbéjtämät.

²⁵ Tsu'udsä tsu'uch hajxy jaduñ mädyijaty jim tóo'cäp halaplazpa'c. Pero cab hajxy myajtøwät pø tøø jäya'ay animal hajxy yoxy quepychechwiinduum. Cab hajxy je'eduhñ mnä'ä taj mnä'ä máyät ja'a tsu'uchcøxpä.

²⁶ Hiñ, jaduñä Diosmädia'agy miädia'agy: "Dios jie'e hädaa cøxiä maa hädaa yaabä naaxwiimbän."

²⁷ Coo pøn hajxy jaduñ xwiówät mägaabiä, hoy jaduñ coo hajxy mnøcxät, hoyyä craa ja'a Diosmädia'agy hñajty quia'a jagä mäbøcy. Y cab hajxy myajtøwät pø tøø animal hñajty quepychechwiinduum yoxyii. Cab hajxy mdaj cab hajxy mmáyät ja'a tsu'uchcøxpä.

²⁸ Pero coo pøn hajxy jaduñ yhawwáañät coo häna'c yø'ø animal hñajty tøø yoxy quepychechwiinduum, cab hajxy jaduñ mdsú'udsät, weenä craa jaduñ quia'a jootma'ady ja'a hajxy tøø xhawwáañäbä. Jaduhñä craada'a tiajy miay coo jaduñ quia'a hoyyä coo yø'øduhmbä tsu'uch hajxy ndsú'tsamät, ja'a häna'c yoxyypä quepychechwiinduum.

²⁹ Ja'a craa tøø yhawwáañäbä, je'eçh jaduñ nnänøømby coo wehñdä jiootma'ada'añ. Cábøch jaduñ nmäna'ana'añ coo mijts mjootma'ada'añ.

Näje'e jäya'ayhajxiäda'a miäna'ana'añ: "Ween yø'ø craa jaduñ ñä'ä jootma'ady, nmøødhøch cuhdujt jaduñ cooçhä animal ndsú'udsät, hoy häna'c tøø jia yoxy quepychechwiinduum.

³⁰ Haa ca'ca, nnämäabiøchä Dios Dioscujú'uyäp cooçhä tsu'uch hñajty tøø ndsu'uch. Tiich yø'ø craa jaduñ coo xñä'ä näma'ay cooçh nga'a tsú'udsät."

³¹ Jaduhñds je'e, tsøgä mädia'agy hajxy hoy yajxón yajtuun yaghjítäm homiädyiibä coo hajxy ngaayy coo hajxy nhúucäm. Coo jäya'ay hajxy jaduñ xyhjxämät coo mädia'agy hajxy hñajty hoy yajxón nyajtuun nyaghjítäm homiädyiibä, mänitä Dios hajxy miøjpäda'aga'añ jiaançhpäda'aga'añ.

³² Hiñ, coo mädia'agy hajxy hoy yajxón nyajtuun nyaghjítämät homiädyiibä, ni pøn jaduñ quia'a jootmä'adät, ni ja'a judiøshajxy, ni ja'a jäya'ayhajxy cajpä judiøshajpä, ni ja'a jäya'ayhajxy ja'a Diosmädia'agy mäbøjpä.

³³ Jaduhñhøch høøçhpä, hoy yajxónhøchä nyajtuñ nyaghity homiädyiibä nébiøçhä jäya'ayhajxy jaduñ xquiumáyät. Cábøch pøn jaduñ nyagjootma'ady. Hiñ, chøjpiøch njoot jaduñ coo jäya'ayhajxy nägøxiä ñähwa'adsät ja'a piojpä ja'a quiädieehajxy. Cábøch njoot chocy cooçh niiduhñ nbáadät ja'a hoybä ja'a weenbä.

11

¹ Nébiøçhä Jesucristo nbahixiän, jaduhñhøch mijts xpiahjxpät.

² Hermanodøjc, xoondáacpøch jaduñ cooçh mijts xjahmiejtsta'agy homiänaajä, y coo Diosmädia'agy hajxy homiänaajä myajtuñ nebiätyhøch hajxy tøø nnajtsapxøøyyäm.

³ Chøjpiøch njoot jaduñ coo hajxy mwiinjuø'owät coo Jesucristo ja'a Dios Wyiindsønhaty y coo højtsä Jesucristo nWiindsønhájtämbä, højts ya'adiøjc-hájtäm. Jaaná jaduñä ndo'oxiøjc-hájtäm hajxy xwyiindsønhájtämbä, højts ya'adiøjc-hájtäm.

⁴ Maa hermanodøjc-hajxy yhamugø'øyän tsajtøgooty, coo ya'adiøjc jim tu'ug Dyiospa'yá'axät cuhjupmøød, cabä Jesucristo hamuumdu'joot wyiingudsähgø'oy; ni jaduñ coo Diosmädia'agy cuhjupmøød yajwiinhixø'owät.

⁵ Jaaná jaduñduhmbä, coo to'oxiøjc-hajxy jiiyb Dyiospa'yá'axät cuhwa'ads tsajtøgooty, o coo Diosmädia'agy hajxy jiiyb yajwiinhixø'owät cuhwa'ads, høçhädiuunnä hajxy je'eduhñ. Jaduhñ je'eduhñ piaady nejpian yø'ø to'oxiøjc quihwaay hajxy yhøxme'xypän.

⁶ Jaduhñds je'e, pø cabä to'oxiøjc-hajxy tiägø'owa'añ tsajtøgooty cuhjuuxy, ween hajxy jaduñ ñä'ägä yajcuhme'xy. Y pø tsähdiuumb hajxy jaduñ cuhme'xy, ween hajxy ñiguiuhjuuxyil.

7 Pero ja'a ya'adiøjc-hajxy, cab hajxy je'e ween tsajtøgooty cuhjumøød tiägøøbiä. Hix, jaduhnä Dios ja'a ya'adiøjc yhädiuun' nebiä Diosän. Ja'a ya'adiøjc-cøxpä jaduhñ quiähxø'øgy coo Dios mäjaa jiaanč tehñ miøødä. Pero ja'a to'oxiøjc-cøxpä quiähxø'øgy coo ya'adiøjc mäjaa miøødäbä.

8 Coo Dios ja'a to'oxiøjc jecy yhädiuun', jayøjpä ya'adiøjc ja'a quiaač tu'ug piøjcäxä. Mänitä to'oxiøjc yajwa'añguiojjä caačhhaam. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiañ. Pero cab jaduhñ miäna'añ coo ya'adiøjc yajwa'añguiojjä ja'a to'oxiøjc quiaačhhaam.

9 Ja'a ya'adiøjc-cøxpä ja'a to'oxiøjc yhädiuun'äbä. Cab hajxy nmänaañämät coo ya'adiøjc yhädiuunä ja'a to'oxiøjc-cøxpä.

10 Päädiädsä to'oxiøjc-hajxy wiädität cuhjuuxy, jaduhñ hajxy yajcähxø'øgät coo hajxy yhane'emyii ya'adiøjcäm. Jaduhñä Diosmoonsähajxy quiumay, ja'a hajxy jim tsajpootypä.

11 Pero jaduhñä Dios hajxy jecy xquiuun'ü'xäm ya'adio'oxy.

12 Hix, jequiänä to'oxiøjc yajwa'añguiojjä ja'a ya'adiøjc quiaačhhaam. Jaanä jaduhñduhmäbä, ja'a to'oxiøjc-cøxpä ja'a ya'adiøjc myiñguia'ay.

13 Huuc mäna'an mijts pø hawiinmats jaduhñ coo to'oxiøjc-hajxy cuhwa'ads Dyiospa'yá'axät tsajtøgooty.

14 Hočhädiuunä jaduhñ coo ya'adiøjc quihwaayahajxy yoñ jayyéegät. Hoy piøñä jaduhñ miäna'añ.

15 Pero hahixøøyyäp ja'a to'oxiøjc-hajxy jaduhñ coo quihwaayahajxy jayyéegät yoñ; jaduhñ je'eduhñ miäbaady nebiä cuhmochpäñ.

16 Jaduhñ højts nnä'ägädä yajnähixø'øgy coo to'oxiøjc-hajxy cuhmoch Dyiospa'yá'axät tsajtøgooty. Y jaduhñ hermanohajxy nägøxiä yajnähixøøbiä tsajtøgooty wiinduhmyhagajpt. Hoorä, pønjaty jaduhñ mänaamb cooc tyjy jaduhñ quia'a nejpä coo to'oxiøjc-hajxy jaguiuhmoch tsajtøgooty Dyiospa'yá'axät, cabä tøyhajt hajxy nã'ägädä møødä.

17-19 Tøøčh nmädoyhaty coo hajxy näje'e haxøøgtøjjiämuum mniñäma'ayii maa hajxy tsajtøgooty mhamugø'øyän. Tøyhajtäda'a jaduhñ. Cab jaduhñ yhoyyä y cábøch jaduhñ ngumay, höyhøch jaduhñ nja najuø'øgy coo jäya'ayahajxy yhixa'añ pønjaty tøyhajt hoy wädijp.

20 Coo Jesucristo hänajty yagho'oga'añii, mänitä jiamiøød nãmaayy coo hajxy chuugaamiügät ja'a Jesucristocøxpä. Pero mijts, coo hajxy naxy tsajtøgooty mhamugø'øgy, coo hajxy naxy mdsuugaamiucy, cabä Jesucristo hajxy naxy mjahmiech.

21 Hanidiuhmjaty hajxy naxy mgay. Cab hajxy naxy mdajy mmay pø jii mmägn'ughajpä caayyøc hajxy miøødä quia'a møødä. Näje'e hajxy naxy mmu'ugyii.

22 Jim hajxy hawiinmats mgay mhü'ugät maa mhamdsøø tøjc-hajxiän. Cab jaduhñ yhoyyä coo hajxy jaduhñ mjatcø'øgy maa Diostøjcän. Myajtsähdiuumbiä häyoobäya'ay hajxy jaduhñ. Cáboch mijts jaduhñ nnä'ägädä cumay coo hajxy jaduhñ mjatcø'øgy.

23 Hamdsøøčhä Jesucristo xyajnähixøøyy nébiøch mijts tøø nnajtscapxøøyyäm: Hoorä, mänittsuu, coo Jesucristo hänajty tioga'añii, mänitä Jesucristohajxy tiägøøyy tsugaabiä møødä jiamiøødhajxy. Mänitä Jesucristo tsajcaagy quionø'cy.

24 Mänit Dioscuju'uyäp yejcy. Mänitä tsajcaagy yhaguidøøyy. Mänit miänaa: "Huuc cay hajxy. Høøčh nni'x høøčh ngopc hädaa. Mijtscøxpøčhä häna'c xtiooga'añ. Coočh mijts mänaa xjiahmiejtstä'agät, jaduhñä tsajcaagy hajxy mgáyät."

25 Y coo hajxy hänajty tøø chuugaabiäðøñä, mänitä Jesús vino quionø'cy copajooty. Mänit miänäängombä: "Coočh mijts nnähho'tu'udaannä, coočh nnø'ty nyaghäyowaañnä, hawiinjemybiä Dios hajxy xmiøødyajcuhduga'añ. Hoorä, hädaa vino, hijxtahnd jaduhñ miähmø'øwa'añ nébiøch nnø'tiän. Y naaghooc hädaa vino hajxy mhü'ugy, mänitøch hajxy xjiahmiejtstä'agät."

26 Homiänaajä hädaa tsajcaagy hajxy hänajty mgaya'añ, homiänaajä hädaa vino hajxy hänajty mhü'uga'añ, myajcøhxø'py hajxy hänajty coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm. Hix, wiimbijtägatsaambä Jesucristo. Yaa jadähoc quiaädaagatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin.

27 Nebiä Jesucristo jiamiøødhajxy miøødcaayy miøødhuuquian, jaduhñäc hajxy ngaayy, jaduhñäc hajxy nhuucämbät. Pønjatä howyiinmahñdy hänajty ca'a møød coo hänajty jaduhñ quiaaya'añ, coo hänajty jaduhñ yhu'uga'añ, haxøøg hajxy jaduhñ jiatcø'øgy ja'a Jesucristo ñi'xcøxpä ñø'tycøxpä.

28 Jaduhñds je'e, coo hajxy hänajty mgaya'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hänajty mhü'uga'añ ja'a Jesucristocøxpä, naxy hajxy jayøjpiä mdehñ ñiñajuø'øwøøjat pø howyiinmahñdy hajxy hänajty mjaanč møød.

29 Pønjaty jaduhñ caaby huucp ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy jaduhñ quia'a møjpäda'agät coo Jesucristo hajxy xñähho'túütäm, yajcumädoöwaañp hajxy jaduhñ.

30 Näje'e hajxy mba'ambety; näje'e hajxy mga'a majaamøødä. Høxtä näje'ejaty hajxy jaduhñ tøø yho'ogy. Paady hajxy jaduhñ mjaty mhabetty coo hajxy mga'a møjpäda'agy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm.

³¹ Pero cabä Dios hajxy xyajcumädöowämät coo howyiinmahñdy hajxy hñajnty nmøødhájtäm coo hajxy hñajnty ngayáanäm ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hñajnty nhu'ugáanäm ja'a Jesucristocøxpä.

³² Paadiä Dios hajxy tähoogaty xyajcumädöowäm, jaduñ hajxy xyajnajuoøyyäm coo miädia'agy hajxy hñajnty hoy nga'a yajtúunäm. Y coo miädia'agy hajxy hoy nyajtúunämät, cab hajxy jiiiby nnä'ä hädáacämät møjcu'uhaam maa jäya'ayhajxy yhäda'aga'añän, ja'a hajxy ca'a mabøjpä.

³³ Jaduhñds je'e, hermanodøjc, coo hajxy hñajnty mänaa mgaamiuga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hñajnty mänaa mhuucmuga'añ ja'a Jesucristocøxpä, naxy hajxy tu'cuhdugt mdehm quiaachöönät. Mniyhahixø'owøøjp hajxy jaduñ.

³⁴ Pø myähó'cäp hajxy hñajnty, jayøjp hajxy mnä'ägä cáyät maa mdøjc-hajxiän. Jaduhñä Dios hajxy xquia'a yajcumädöwät coo hajxy hñajnty mgaamiuga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hñajnty mhuucmuga'añ ja'a Jesucristocøxpä. Madiu'uch hajxy tøø xjiaac mäyajtøy. Cooch jim nnøcxät maa mijtsän, mänitøch jim nyajtødiägø'owät.

12

¹ Hermanodøjc, tsøg hajxy mädiäcäm nebiatiä Diosheshpíru hajxy xpiuhbéjtäm, coo hawiingatiä tuung hajxy xmióoyäm. Naxy hajxy jaduñ mdehm wyiinjuø'owät.

² Mnajuøøby hajxy jaduñ, coo Diosmädia'agy hajxy hñajnty mga'a panøcxyñä, je'enä quepychech naaxpoch hajxy hñajnty mwiingudsähgø'oyñä. Cabä quepychech naaxpoch quiapxy miädia'agy. Jaduhñ hajxy hñajnty mwädity nebiä tu'udägoybän.

³ Huuc wiiñjuø'ow hädaa mädia'agy hajxy. Pønjatiä Diosheshpíru jaduñ najtscapxøøyyäp, cabä Jesús hajxy je'e haxøøg nñänømy. Y pønjatiä Diosheshpíru jaduñ ca'a najtscapxøøyyäp, cab hajxy hoy miäna'ana'añ coo Jesús hajxy nWiindsønhájtäm.

⁴ Coo Diostuung hajxy jaduñ ndúunäm, hawiingatiä Diostuung hajxy jaduñ xpiáatäm. Pero ja'a Dios ja'a yhEspírituhajtiä hajxy jaduñ xtiuungmóoyäm.

⁵ Madiu'u ja'a Diostuung hajxy jaduñ njaančh túunäm, pero tu'jäya'ayyä hajxy jaduñ nWiindsønhájtäm. Ja'a Jesucristo je'e.

⁶ Ja'a Dios hajxy xpiuhbéjtäm coo tiuung hajxy ndúunämät, nebiatiä tiuung hajxy xpiáatäm.

⁷ Paadiä Diosheshpíru hajxy hawiingaty xtiuungmóoyäm, jaduñ hajxy hoy nnibuhbéjtämät hamiñ haxøpy.

⁸ Hix, näje'e hermanohajxy tiuungmóoyii ja'a Diosheshpíritäm coo hajxy quiapx coo hajxy miädiä'agät nebiä jajpä häna'cän.

⁹ Näje'e hermanohajxy piuhbedyii ja'a Diosheshpíritäm coo hajxy hoy jiaančh tehñ miäböğät ja'a Diosmädia'agy. Näje'e hajxy miäjaamo'oyii nebiä jäya'ay hajxy yajmøcpøğät, ja'a pøjc ja'a hixjábä.

¹⁰ Näje'e hermanohajxy piuhbedyii ja'a Diosheshpíritäm coo hajxy hoy-yagjuøøñä tiuñ ja'a Diosmäjaagøxpä. Näje'e hajxy tiuungmóoyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät. Näje'e hajxy tiuungmóoyäbä coo hajxy yhøxcábät pøñ najtscapxøøyyäp ja'a Diosheshpíritäm, pøñ najtscapxøøyyäp ja'a møjcu'ugóngäm. Näje'e hajxy piaadyii coo hajxy quiápaxät wiinghayuucjaty. Näje'e hajxy piáatäbä coo hajxy quiapxhoyø'owät waambatiä hermanohajxy tøø quiapxy wiinghayuucjaty.

¹¹ Hanidiuhmjatiä Diosheshpíru hajxy xtiuungmóoyäm, nebiä jioot chocy. Tu'uquä ja'a Diosheshpíru jaduñ.

¹² Ja'a tu'ugpä ni'x, ja'a tu'ugpä copc, madiu'u pajc miøødä. Pero tu'ugpä ni'x tu'ugpä copc hajxy jaduñ nmøødhájtäm. Jaduhñ mäwiin højtshájtäm, tu'ugmädia'agy hajxy nhájtäm coo Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm, hoy hajxy nja nämayhájtäm.

¹³ Coo hajxy nnábéjtäm, jaduñä Diosheshpíru hajxy xpiädäcäm tu'ugmädia'agy nägøxiä, møødä judioshajxy, møødä cajpä judioshajxy, møødä jäya'ayhajxy je'ehájtäbä wiinghänä'cäm, møødä jäya'ayhajxy hijpä hawa'adstuum. Nägøxiä ja'a Diosheshpíru hajxy nmøødhájtäm.

¹⁴ Ja'a tu'ugpä ni'x ja'a tu'ugpä copc, madiu'u pajc hajxy nmøødhájtäm.

¹⁵ Coods yø'ø tecy jaduñ ñä'ä mäná'anät: "Cábøch tii nmach cábøch tii nnähdoñ nej yø'ø cø'øjän, páadyhøch miich jaduñ xquia'a yajtuna'añ", cab jaduñ ñä'ä tøyäbä; haa ca'a, nyajyohy nyajnáxäm ja'a tecy jaduñbä.

¹⁶ Jaanä jaduñduhmbä, coo yø'ø taatsc jaduñ miänámäbät: "Cábøch jaduñ nhixy nej yø'ø wiinän, páadyhøch miich jaduñ xquia'a yajtuna'añ", cab jaduñ ñä'ä tøyäbä; haa ca'a, nyajmädöowäm ja'a taatsc jaduñbä.

¹⁷ Coo hajxy häxøpy nhaagä wiinhájtäm, cab hajxy häxøpy nmädöowäm. Y coo hajxy häxøpy nhaagä mädohndhájtäm, cab hajxy häxøpy tii xjøjxuangøoyäm.

¹⁸ Jaduhñä Dios hajxy xquiunúu'xäm nebiaty hajxy xyajmädsøjcäm. Paadiä ni'x ja'a copc hajxy nmøødhájtäm, paadiä cø'ø ja'a tecy hajxy nmøødhájtäm.

¹⁹ Coo hajxy häxøpy nhaagä pajc-hájtäm, cabä nni'x ja'a ngopc-hajxy häxøpy yhäjtäm.

²⁰ Madiu'u ja'a pajc hajxy nmøødhájtäm ja'a tu'ugpä jáya'ay. Tu'ugni'x tu'ugcopc hajxy jaduhñ nmøødhájtäm.

²¹ Coo wiin häxøpy quiapxy, cabä cø'ø jaduhñ ñámá'awät: "Cábøch miich nyajmaajiaty." Jaaná jaduhñä copcpä, coo häxøpy quiapxy, cabä tecy jaduhñ ñámáabiät: "Cábøch miich nyajmaajiaty."

²² Pero nhaagä yajtuungpáatäm ja'a ni'x ja'a copc cøxiä, hoyyä pajc näje'e quia'a jagä mōcä.

²³ Cabä ni'x ja'a copc hajxy teeñmuum nyajcähxø'øgáanäm, paadiä wit hajxy nmøødhájtäm.

²⁴ Pero ja'a nwiin ja'a njøpjhájtämhajxy, cab jaduhñ ñeipiä coo hajxy nyajcähxø'cämät. Jaduhñhøch cham tøø nmädia'agy nebiä Dios ja'a nni'x ja'a ngopc-hájtämhajxy xquiunú'xäm tu'ughamuum. Hoorä, jaduhñ mäwiin højtshájtäm, tu'ugmädia'agy hajxy nnimiøødhájtäm coo Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcäm, coo Jesucristo hajxy näguipxy nWiindsønñhájtäm. Jaduhñä Dios hajxy xquiunú'xäm coo hermanodøjc hajxy nwiingudsähgøøyyämät, hoy hajxy jia xoñ jia häyoy.

²⁵ Jaduhñä Dios quiumay coo hajxy nhájtämät tu'ugjoot tu'ugcopc, coo hajxy nniçhojc coo hajxy nnimié'e'xämät hamiñ haxøpy.

²⁶ Coo tu'jáya'ay chaachpøgät, mänit hajxy nägøxiä njootmayhájtämät. Jaaná jaduhñduhmbä, coo tu'jáya'ay wyiingudsähgø'øwøøjät, mänit hajxy nägøxiä nxoondáacämät.

²⁷ Nwiindsønñhájtämä Jesucristo hajxy nägøxiä pønñatiä Diosmädia'agy mäbøjp. Hawiingatiä Dios hajxy tøø xquiunú'xäm.

²⁸ Näje'e hermanohajxy tøø tiuungmo'oyii ja'a Diósäm. Ja'a Dios quiugexyhájtäbä, je'e hajxy jayøjp tuungpaat. Mänit hajxy je'e tiuungpaatpä, ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy, møødä Diosmädia'agy-yajwiinhixøøbiähajxy. Näje'e hermanohajxy hoy-yagjuøøñä tiuñ ja'a Diosmäjaagøxpä. Näje'e hermanohajxy yajmøcpøcy ja'a jáya'ayhajxy nähba'amguhba'ambä. Näje'e hermanohajxy miäbuhbety. Näje'e hajxy jaduhñ miägapy yhane'emy. Näje'e hajxy piaadyii coo wiinghayuucjaty hajxy quiápät.

²⁹ Hoorä, cabä Dios hajxy nägøxiä xquiugexyhájtäm. Cabä Diosmädia'agy hajxy nägøxiä nyajwá'xäm. Cab hajxy nägøxiä nyajnähixøøyyäm. Cab hajxy nägøxiä nduññäm hoy-yagjuøøñä ja'a Diosmäjaagøxpä.

³⁰ Cab hajxy nägøxiä nba'amyajnáxäm. Cab hajxy nägøxiä tøø xpiátäm coo ngápämät wiinghayuucjaty. Y cab hajxy nägøxiä tøø xpiátäm coo hajxy ngapxhoyøøyyämät waambatiä hermano tøø quiapxy wiinghayuucjaty.

³¹ Tøøgä njoot hajxy pädáacäm hamuumdu'joot coo Dios tuung hajxy ween xmióoyyäm ja'a maas tsoobaatpä. Chámhøçhä mädia'agy hajxy nyajnähixø'øwa'añ nebiä Dios miädia'agy hajxy hoy mmaas yajtu'uyó'oyät.

13

¹ Coo nmädøjc hajxy nga'a tsojc nga'a mé'e'xämät, cabä Diosmädia'agy hajxy hñajty hoy ngudiunñäm, hoy hajxy cu nja capx cu nja mädiäacäm madiu'u nebiä jáya'ayhajxy yaa jia capxiän hädaa yaabä naaxwiin, nebiä Diosmoonsähajxy jim jia capxiän tsajpootyp.

² Coo nmädøjc hajxy nga'a tsojc nga'a mé'e'xämät, cab hajxy nnä'ägädä tsoobaatämät, hoy hajxy cu nja najuøøyyäm tii jadaañäp tii tunääñäp, hoy hajxy cøxiä wiinä cu nja najuøøyy cu nja jahmiéjtsäm, hoyyä møcmäjaa hajxy cu nja jaançh tehñ miøødhájtäm hoy ñä'ä tiügøxpä.

³ Coo nmädøjc hajxy nga'a tsojc nga'a mé'e'xämät, cab hajxy nnä'ägädä tsoobaatämät, hoyyä häyooßjäya'ay hajxy cøxiä wiinä cu nja móoyyäm mäduhñtiä hajxy nmøødhájtäm, hoyyä jáya'ay hajxy cu nja nähho'tuütäm.

⁴ Pøñä miädøjc tsojp mee'xp, mee'xxieemy hajxy jaduhñ yhity. Hoy hajxy jaduhñ miädøjc-haty. Cabä hadsocywyiinmahñdy hajxy miøødä. Cab hajxy yajcumaya'añ.

⁵ Pøñä miädøjc tsojp mee'xp, cab hajxy chähdiuhñdägoyyä. Cab hajxy wyiinducä. Cab hajxy jiootma'ady, hoy hajxy cøxypäneipiä cu jia tunøø.

⁶ Cabä haxøøgpä hajxy chocy; ja'a tøyhajtpä hajxy jaduhñ chojpy.

⁷ Pøñä miädøjc tsojp mee'xp, miee'xtujpy hajxy. Coo hajxy cøxypäneipiä tiunøøjät ja'a miädøjcäm, cab hajxy jiootma'ady. Cab hajxy ñäxø'øwø'øy, cab hajxy ñähøønø'øy. Hoy hajxy miäxi'igy, hoy hajxy miägapy, weenä craa ja'a tøø quiädiéyäbä jaduhñ yhuuc wiinmahñmech coo jaduhñ tøø quiädieey.

⁸ Habaadaamb jaduhñ coo jáya'ayä Diosmädia'agy hajxy hñajty quia'a yajwa'xaannä. Habaadaamb jaduhñ coo jáya'ayhajxy hñajty quia'a capx quia'a mädia'agaannä wiinghayuucjaty. Habaadaamb jaduhñ coo quia'a tsoobaadaannä tijatiä jáya'ayhajxy yaa ñajuøøby hädaa yaabä naaxwiin. Pero cøjxta'axiøø hajxy nniçhoc nnimié'e'xäänäm.

⁹ Cahnä hajxy hoy nwiinjuóóyyäm je'eguióxpä coo hajxy yaa nhjítämnä hädaa yaabä naaxwiin. Cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy nhabójcäm coo hajxy nyajwá'xämät.

¹⁰ Habaadaamb jaduhñ coo Diosmädia'agy hajxy maas ca'xy nwiinjuó'owáañäm, paady hánajty pøn quia'a wäditaannä Diosmädia'agy-yajwa'xpä.

¹¹ Coo hajxy nmuutsc-hájtämnä, cahnä hajxy hánajty nwiinmahñméjtsäm. Pero coo hajxy nmøjðóyyänä, mänit hajxy nnajuóóyyänä. Tøø hajxy nwiinmahñméjtsänä; cab hajxy nwiinmahñdyhájtänä neby hajxy tøø nmuutsc-hájtäm.

¹² Jaduhñ mäwínäts je'e, coo hajxy yaa nhjítäm hädaa yaabä naaxwiin, cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy nwiinjuóóyyämnä. Cahnä Dios hajxy nhixyhájtäm. Pero coo hajxy jim nnøcxäänäm tsajpootyp, mänitä Dios hajxy nhixyhadaañäm neby hajxy je'e yxihixyhájtäm. Mänitä miädia'agy hajxy ca'xy nwiinjuó'owáañäm.

¹³ Tägøøgtu'u ja'a Dios hajxy xyhanéhäm; coo miädia'agy hajxy nmäbójcämät coo tiøyhajtä, chaads coo Jesucristo hajxy njøbhjxämät coo yaa quiädaactägatsa'añ, chaads coo nmäðøc hajxy ndsojc nmée'xämät. Hädaa høxhaambä jaduhñ maas tsoobaadaamb coo nmäðøc hajxy ndsojc nmée'xämät.

14

¹ Naxy hajxy ndehm ñiçhojc ndehm ñimié'xämät hoy miänaajä. Je'e maas tsoobaatp. Jaanä jaduhñduhmbä, tsøgå Dios hajxy nämáayäm coo mäjaa hajxy ween xmióóyyäm coo tiuung hajxy jaduhñ ndúunämät. Je'e tsoobaatp coo hermano ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy.

² Näje'e hermanohajxy, coo hajxy hánajty quiapxa'añ tsajtøogooty, cab hajxy howyiinjuóøñä miädia'agy. Hix, ja'a Dios hajxy jaduhñ miøødmädiaacpyp, ca'a yhøjtshájtäm, je'eguióxpä coo Dioshajtiä wyiinjuó'øy. Cab højts jaduhñ nnä'ägädä wiinjuóóyyäm. Najtsapxóóyyäp hajxy jaduhñ ja'a Dioshèspiritäm. Jagooyyä Dios jaduhñ ñajuó'øy waambaty hajxy jaduhñ miädia'agy.

³ Pero coo Diosmädia'agy hajxy ngápämät nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ wyiinjuó'øwät, mänitä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nyajwiingapxóóyyämät, hoy hajxy jaduhñ nmägapx nhané'emät, hoy hajxy jaduhñ ngapxmøcpøjcämät.

⁴ Pøn Dioshajtiä nä'a møødmädiaacp, je'e mäjaa nidiuhm móoyyap nebiä Diosmädia'agy maas hoy jiaac wiinjuó'øwät. Hix, cabä jäya'ayhajxy jaduhñ wyiinjuó'øy waambaty jaduhñ miädia'agy. Pero coo hermanodøjc ja'a Diosmädia'agy hajxy nyajwiingapxóóyyämät howyiinjuóøñä, mänit hajxy miäjaamo'owøøjat nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy jiaac wiinjuó'øwät.

⁵ Maas tsoobaatp jaduhñ coo Diosmädia'agy hajxy ngápämät howyiinjuóøñä; jaduhñä hermanohajxy nägøxiä wyiinjuó'øwät, ja'a hajxy mädoobä. Hoy hit jaduhñ coo Dioshajtiä hajxy nägøxiä mmøødmädiá'agät. Mänit mäbøcy yhojó'øwät coo hajxy mgapxhojó'øwät, jaduhñä hermanohajxy nägøxiä wyiinjuó'øwät.

⁶ Hermanodøjc, cooçhä Dioshajtiä nnä'a møødmädiá'agät maa mijtsän, cab hajxy jaduhñ hoy mwiinjuó'øwät. Pero mänit hajxy jaduhñ mwiinjuó'øwät cooçhä mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiinhixó'øwät nebiätyhøçhä Dios ja'a miädia'agy hánajty xñajtsapxóóyyä.

⁷ Høxtáhmädsä xuuxpæðøjc-hajxy, coo hajxy hoy quia'a xú'uxät, nägoodä hajxy nøcxy ñä'a yajxu'uxy ñä'a yajpøgø'øy, y cab hoy yajmäðoy.

⁸ Jaanä jaduhñduhmbä maa jäya'ayhajxy çiptuñän, coo soldado ja'a corneta hoy quia'a yajxú'uxät, cabä jiamioødhajxy jaduhñ hoy çiptúnät. Nä'a himybiäyø'øg nøø maamybiäyø'øgäp hajxy jaduhñ.

⁹ Jaduhñ mäwínäts højtshájtäm, coo Dioshajtiä hajxy nmøødmädiácämät, cabä nmädia'agy hajxy jaduhñ nniwyiinjuóóyyämät hamiñ haxøpy. Xiøøbä hajxy jaduhñ nnä'a capx nnä'a mädiácämät.

¹⁰ Madiu'u hayuuc hajxy yaa ngápäm hädaa yaabä naaxwiin. Hawiingaty hayuuc hajxy nniwyiinjuóóyyäm.

¹¹ Y coo mädia'agy hajxy hamiñ haxøpy nga'a nniwyiinjuóóyyämät hawiingaty, cab hajxy jaduhñ hoy nnimioødmädiácämät.

¹² Jaduhñ mäwínäts mijts, mjaançh tehñ miänaamb mijts jaduhñ coo Dioshèpíritu hajxy xtiuungmó'owät. Y myujwá'anäp ja'a tuung hajxy mädyii maas tsoobaatp. Jaduhñä hermanodøjc hajxy maas hoy myajwiingapxó'øwät nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy wyiinjuó'øwät.

¹³ Jaduhñds je'e, pøn jaduhñ howyiinjuóøñä ca'a capx ca'a mädiaacp, weenä Dios jaduhñ ñäma'ay coo miäjaamo'owøøjat nebiä miädia'agy quiapxhojó'øwät.

¹⁴ Coo Dios hajxy nba'yáaxämät ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä wyiinjuóøbiä, cab hajxy nwiinjuóóyyämät, hoy hajxy cu nja mädiácäm wiinmahñdyhaam. Y cab hajxy jaduhñ nnä'ägädä wiinjuóóyyäm.

¹⁵ Jaduhñds je'e, tsøcxä Dios hajxy pa'yáaxäm juøhñdyhaam, pero howyiinjuøøñä. Tsøcxä Dioshøy hajxy høøwäm juøhñdyhaam, pero howyiinjuøøñä.

¹⁶ Coo Dios hajxy nnámáayyämät "Dioscujú'uyäp", ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøby, cab hajxy hamdsoo nwiinjuøøyyämät. Y ja'a jáya'ayhajxy jii mädoobä, ni je'e hajxy jaduhñ quia'a wiinjuø'øwät. Y cab hajxy hoy piamaná'anät "Dioscujú'uyäp."

¹⁷ Høyyä Dios hajxy yajxón cu nja námáayyäm "Dioscujú'uyäp", ja'a jáya'ayhajxy jii mädoobä, cab hajxy wyiinjuø'øwät. Y cabä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ jiaac wiinjuø'øwät.

¹⁸ Høøch, nnámáabiøchä Dios "Dioscujú'uyäp" je'eguiøxpä cooçh pøn jaduhñ xquia'a najtspaadø'øy nebiøch hayuuc-haamby ngapxiän, ja'a Dioshajtiä wyiinjuøøbiä.

¹⁹ Pero maa hajxy nhamugøøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, tsoobaatp jaduhñ cooçh howyiinjuøøñä ngäpxät, hoy jia weeñtiä. Cab jaduhñ jiaty tsoobaadät cooçh hayuuc-haamby ngäpxät ja'a Dioshajtiä wyiinjuøøbiä, höyhøch yoñ cu nja capx. Hix, cooçh howyiinjuøøñä ngäpxät, wyiinjuø'øwäp ja'a hermanohajxy jaduhñ, jaduhñhøchä Diosmädia'agy hajxy hoy nyajwiingapxø'øwät.

²⁰ Hermanodøjc, tsøg hädaa mädia'agy hajxy hoy wiinjuøøyyäm nebiä møjhäna'c-hajxy hoy wyiinjuø'øyän. Yøø pigäna'c-hajxy, cahnä hajxy wyiinmahñmechñä. Pero cahnä haxøøgpä hajxy yhixy yhabaadyñä.

²¹ Jaduhñä Diosmädia'agy jecy miänaañ: "Ja'a judiøshajxy, cábøchä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä. Nguexäämbiøchä jäguembä jáya'ay jim maa judiøshajxiän. Mänit hajxy miøødmädia'aga'añii wiinghayuuc-haamby. Pero ni jaduhñhøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaanä, nõmä Dios miäna'añ."

²² Ja'a jáya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, je'eguiøxpä højts hayuuc-haamby ngäpxäm, ja'a Dioshajtiä wyiinjuøøbiä, ca'a jie'eguiøxpä ja'a jáya'ayhajxy ja'a Diosmädia'agy mäbøjpä. Coo hajxy naxy ngäpxäm ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøby, jaduhñä Dios hijxtahñd xii yecy coo jáya'ay tsaächpä peenä hajxy piaada'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Pero coo Diosmädia'agy hajxy naxy ngäpxäm howyiinjuøøñä, jaduhñä Dios hijxtahñd xii yecy coo jáya'ay hoybä weenbä hajxy piaada'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä.

²³ Hix, coo hajxy nägøxiä ngäpxämät ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøby maa hajxy hänäjty nhamugøøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, y coo jáya'ayhajxy jim tiägø'øwät, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, jaduhñda'a hajxy miäná'anät cooc tyijy hajxy nguhñinäm.

²⁴⁻²⁵ Pero coo Diosmädia'agy hajxy nägøxiä ngäpxämät howyiinjuøøñä, mänitä jáya'ayhajxy wyiinjuø'øwät, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. Mänit hajxy yhuuc tehñ wyiinmahñmédsät. Mänit hajxy hamdsooyyä ñiñajuø'øwøøjät coo hajxy hänäjty hoy tøø quia'a jáya'ayhaty. Mänit hajxy jaduhñ jiyjicädä'agät. Mänitä Dios hajxy yhuuc tehñ wyiingudsähgø'øwät. Mänit hajxy yhuuc tehñ miäná'anät coo Dios hajxy hänäjty tøy xjiaançh tehñ miøødhijñäm.

²⁶ Hermanodøjc, maa hajxy nhamugøøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, tsøg hajxy yajxón yagjätäm nägøxiä, jaduhñä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nmaas mäbøjcämät. Näje'e Dioshøy hajxy yhøwa'añ. Näje'e hajxy yajñähixø'øwa'añ. Näje'e hajxy mädia'aga'añ waambatiä Diosmädia'agy hajxy hänäjty tøø ñajtscapxø'øyii ja'a Diøðäm. Näje'e hermanohajxy quiapxa'añ hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøby. Y näje'e hermanohajxy quiapxhoyø'øwa'añ waambatiä hermanohajxy hänäjty tøø quiapxy ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtiä wyiinjuøøbiä.

²⁷ Coo hajxy mänaa ngäpxämät ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtiä wyiinjuøøbiä maa hajxy hänäjty nhamugøøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, nämetsyä nädägøøquia hajxy ngäpxämät hanidiuhmjaty. Mänitä hermano tu'jáya'ay xquiapxhoyø'øyyämät.

²⁸ Pero pø cabä hermanohajxy jim näje'e jiaty capxhoyø'øw, mejor ween hajxy jim ngä'a nä'ägädä cápxämät tsajtøgooty ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøby. Wiingtuum hajxy nõcxy nnä'ägädä cápxäm jaduhñ hanidiuhmjaty. Xmiädøwämäp ja'a Dios hajxy jaduhñ.

²⁹ Jaanä jaduhñduhñbä, coo hermanohajxy hänäjty quiapxa'añ waambaty hajxy hänäjty ñajtscapxø'øyii ja'a Diøðäm, ween hajxy nämetsyä nädägøøquia quiapxy. Yja'a hermanohajxy jaac jüübä, mänit hajxy jaduhñ miäná'anät pø tøø hajxy hoy miädoy, pø caj.

³⁰ Y coo wiinghermano hänäjty quiapxa'añ waambaty hänäjty ñajtscapxø'øyii ja'a Diøðäm, weenä hermano yhuuc hamoñ, ja'a hänäjty capxpä.

³¹ Hanidiuhmjaty hajxy ngäpxämät nägøxiä waambatiä Dios hajxy hänäjty xñajtscapxøøyyäm. Jaduhñ hajxy nägøxiä maas hoy nhabøjcämät; jaduhñ hajxy nägøxiä nniguiapxwñjämät.

³² Hix, coo miich hänäjty mgapxa'añ waambaty miichä Dios hänäjty xñajtsapxø'øwaanä, mänit ngäpxät coo hänäjty tøø xyhabaataä.

33-34 Jaduhnä Dios quiumay coo hajxy haniduihnjaty ngápxámät. Cab jaduhn quiumay coo hajxy nägøxiä nxiicmujc nmädiacmújcámät tsajtøgooty.

Cab jaduhn yhooyä coo to'oxiøjc-hajxy jiiby quiápxät tsajtøgooty maa Dios hajxy hánajty nwiingudsáhgøyyámän. Cabä Dios jaduhn miäna'añ coo hajxy jiiby quiápxät. Jaduhnä hermanohajxy nägøxiä quuihdujthaty wiinduhmyhagajpt. Jaduhnä Diosmädia'agy miäna'añ coo to'oxiøjc-hajxy miädia'agymiäböät.

35 Hočhähdiuunnä jaduhn coo to'oxiøjc-hajxy jiiby quiápxät tsajtøgooty. Pø cabä Diosmädia'agy hajxy hánajty tøø wyiinjuø'oy tsajtøgooty, jimä ñihyhap hajxy miäyajtøwät maa yhamdsoo tøgootyhajxiän.

36 Jaduhnä hermanodøjc-hajxy nägøxiä miäna'añ wiinduhmyhagajpt coo to'oxiøjc-hajxy jiiby quia'a capx quia'a mädiá'agät tsajtøgooty nebiä Diosmädia'agy miäna'añ. Y mijts jim hijpä Corintos, jaduhn mijts mbaguhdujthájpät. Caj mijts mhamdsoo cuhdujt myajtúnät.

37 Nébiøch cham ngujaay, Diosmädia'agy hädaaduhñ. Naxy hajxy jaduhn mdehñ miäböät, pønjaty jaduhn niñänømmäp coo Dios hajxy ñajtsapxøyyäxä, coo Dioshespíritu piuhbedyii.

38 Pønjaty hajxy jaduhn ca'a mäbögaamb, cabä Dios hajxy jaduhn quiumaya'añii.

39 Jaduhnds je'e, hermanodøjc, tsögä Dios hajxy nämáayäm coo hajxy tehngajnä ween xpuihbéjtämät, coo miädia'agy hajxy xñajtsapxøyyámät. Jaduhnä miädia'agy hajxy hoy nyajwá'xámät. Pøn jaduhn capxaamb mädiá'agaamb ja'a hayuuc-haamy ja'a Dioshajtiä wyiinjuøbiä, ween hajxy jaduhn quiapxy, ween hajxy jaduhn miädia'agy.

40 Pero tsögä Diosmädia'agy hajxy hoy yajxon yagjájäm tsajtøgooty.

15

1-2 Hermanodøjc, tsög hajxy jahmiejstáacäm coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhñhøch mijts tøø nyajwiingapxø'oy. Tøø hajxy jaduhn nmäböjcäm. Coo hajxy tehngajnä nmäböjcämät hamuumdu'joot, mänit hajxy jim nnøcxámät Dioswiinduum. Pero coo hajxy jaduhn nga'a mäböjcämät, cab hajxy jim nnä'ägädä nøcxámät.

3 Jaduhñhøch mijts tøø nyajwiingapxø'oy nebiátyhøčhä Dios tøø xñajtsapxøyyä. Jaanč tehñ choobaatp hädaa Diosmädia'agy jaduhn. Tøø Jesucristo hajxy xñähho'túutäm; jaduhnä nbojpä ngädieyhájtäm hajxy tøø xyajnáhwáatsäm. Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän.

4 Coo Jesucristo hánajty tøø yho'ogy, mänit hoy ñaaxtägø'oy. Mänit hoy jiuypjøjtägach cumaaxc. Jaduhn jim myiingombä cujaay maa Diosmädia'aguiän.

5 Mänitä Pedro ja'a Jesucristo hoy wyiinguhixø'oy. Mänitä Jesucristo hoy wyiinguhixøyyägumbä ja'a jiamiøødhajxy, ja'a nämajmetspäjäya'ayhajxy.

6 Mänit hoy wyiinguhixøyyägombä ja'a miägu'ughajpähajxy nämägooxmägo'xnaxiä. Näje'eyyä hajxy tøø yho'nä, caj ñämayyä.

7 Mänitä Jacobo ja'a Jesucristo jadähooc wyiinguhixøøguiombä. Mänitä Jesucristo hoy wyiinguhixøyyägombä ja'a jiamiøødhajxy nägøxiä.

8 Høøch, høxháamhøčhä Jesucristo njaac tehñ yhijsy. Pero cábøch mähdiøc jaduhn nnä'ägädä tsoobaady.

9 Cábøch cuhdujt møc nmøødä nej yø'ø Dioscuguexypä cuhdujt hajxy møc jiaanč tehñ miøødän. Cábøch mähdiøc nhawiinmatsä cooçh mähdiøc jaduhn nniñänømøøjtä cooçh Dios xquiuguexyhajpä. Hix, haxøøghøch hijty njäya'ayhaty. Nyajtsaačhpjøpiøčhä jäya'ayhajxy hijty, ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty panøcxpä.

10 Pero cooçhä Dios xjiaanč cuguexyhaty, páadyhøch jaduhn xpuihbety. Hóyhøch nduñ. Maas máyhøčhä Diosmädia'agy tøø nyajwa'xy ja'a nmädia'agyháamhøch que ja'a Dios quiuguexypähajxy tøø yajwa'xy, ja'a hajxy jaac jimbä. Ca'a yhøøch jaduhn tøø nnä'ä pty ngøpcøotyhøch; Diøøhøčhä wiinmahñdy tøø xmiø'oy. Jaduhñhøčhä Dios xpuihbety ja'a miäjaahaam.

11 Pero cab jaduhn ñeipiä pønjaty mijtsä Diosmädia'agy tøø xyajwiingapxø'oy, pø høøch, pø wiinghänäc. Tu'ugmädia'agy højtsä Diosmädia'agy nyajwa'xy. Y tøø mijtsä Diosmädia'agy mmäböcy.

12 Jaduhn højtsä mädia'agy nyajwa'xy coo Jesucristo jiuypjøjtägajch coo hánajty tøø yho'ogy. Mayyä jäya'ayhajxy jaduhn quia'a mäböcy cooc tyijy ja'a ho'oguiäya'ayhajxy quia'a juypjøga'añ. Cabä tøyhajt hajxy jaduhn ñä'ä møødä.

13 Pø cab häxøpy jaduhn tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypjøga'añ, cabä Jesucristo cu jiuypjøjcy.

14 Y coo Jesucristo häxøpy tøø quia'a juypjøcy, cajxä hädaa mädia'agy häxøpy choobaady neby højts jaduhn nja yajwa'xy. Y nej mijtsä mädia'agy hajxy mja mäböcy, ni je'e häxøpy quia'a tsoobaady.

¹⁵ Jaduhñ hõjtsä Diosmädia'agy nyajwa'xy coo Dios ja'a Jesucristo yagjuypiojcy. Pø cab häxøpy jaduhñ tiøyyä, hõhndaacp hõjts häxøpy ja'a Diosøxpä. Hix, pø cab häxøpy jaduhñ tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, cabä Dios ja'a Jesucristo cu yagjuypiojcy.

¹⁶ Pø cab häxøpy jaduhñ tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, cabä Jesucristo cu jiuypiojcy.

¹⁷ Y coo Jesucristo cu quia'a juypiojcy, cabä mädia'agy häxøpy choobaady neby hajxy nmäbõjcäm. Y cabä nbojpä ngädieehajxy häxøpy ñähwäatsäm.

¹⁸ Y tøø ho'oguiäya'ayhajxy häxøpy yhäda'agy mõjcu'uhaam, hoy hajxy cu jia mäbøc ja'a Jesucristo miädia'agy.

¹⁹ Coo Jesucristo cu quia'a juypiojcy, cab hajxy häxøpy jim nõcxäänäm tsajpootyp. Tøø hajxy häxøpy nniwyiinhõhñäm hamiñ haxøpy. Hoñäxuu'tsnä jäya'ay hajxy häxøpy xyhjxäm.

²⁰ Pero tøyhajt jaduhñ coo Jesucristo jiuypiojtägajch. Jayøjp je'e jiuypiojtsohñ. Høxhaam hajxy njaac juypioğäänäm.

²¹ Tu'jäya'ay jecy yho'tsohñ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a craa Adánhajtäbä. Paadiä Adán jecy yho'cy, coo Dios ja'a miädia'agy quia'a cudiuunä. Y jaanä jaduhñduhmbä, tu'jäya'ay jiuypiojtsohñ; ja'a Jesucristo je'e.

²² Ja'a Adán, hõjts nhaphajt ndeedyhättäm je'e, paady hajxy nägøxiä nbaho'ogäänäm. Y jaanä jaduhñduhmbä, nägøxiä hajxy njuypioğäänämbä, pønjataiä Jesucristo miädia'agy mäbõjcäp.

²³ Coo Jesucristo hänajty tøø jiuypiojtägach, mänit jim nõcxcombä maa Tieediän. Coo jim quioo'ty, mänit tiägøøyy hanehmbä. Y coo yaa quiaädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, mänitä ho'oguiäya'ayhajxy jiuypiojtägatsa'añ, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hänajty tøø miäbõjcäbä.

²⁴⁻²⁶ Mänitä Jesucristo miäjäda'aga'añ. Mänitä Dios ja'a miädsip ja'a quihdujthajxy piögäänäxä nägøxiä. Mänitä jäya'ayhajxy quia'a ho'ogaannä ni mänaa. Mänitä Jesucristo ja'a Dios cuhdujt yajcø'ødägø'owa'añ neby jäda'ahaty yhané'emiän. Mänitä naaxwiimbä wyiimbidaannä:

²⁷ "Tøø Dios ja'a Jesucristo cuhdujt mio'oy coo jäya'ay cøxiä yhané'emät." Nømä Diosmädia'agy jecy miänaañ. Mänit jaduhñ tiøjajty mänaa Jesucristo tiägø'yän jäya'ayhanehmbä. Pero cabä Diosmädia'agy jecy miänaañ coo Dios yaghane'emy. Hix, jaaya'ayä cuhdujt yejc coo Jesucristo jäya'ay cøxiä yhané'emät.

²⁸ Coo Jesucristo ja'a miädsip hänajty tøø quia'a cøxy yajmäjäda'agy, mänitä Tieedy cuhdujt quioøxy yajcø'ødägø'owa'añ mäduhñtiä cuhdujt hänajty tøø mio'oyii. Jaduhñä Jesucristo yhané'ema'añii ja'a Tiéediäm. Jaduhñä Dios cøxiä yhané'ema'añ.

²⁹ Näje'e jäya'ayhajxy ñäbety ho'oguiäya'aguioxpä. Pø cab häxøpy jaduhñ tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, tiiguiøxpä jäya'ayhajxy jaduhñ coo ñäbety ho'oguiäya'aguioxpä.

³⁰ Nmäbøjpy hõjts jaduhñ coo hajxy njuypioğäänäm, paady hõjts nga'a mõjpäda'agy, hoy hõjts nja wädity mäjahñdiuum homiänaajä.

³¹ Cooch nmäna'añ cooch jaduhñ nwädity mäjahñdiuum, je'eçh jaduhñ nnänøømby coochä ca'awiindøyhäna'c-hajxy xjia wi'i yagho'oga'añ homiänaajä. Hermanodøjc, tehñ tøyhajt jaduhñ cooch nxoonda'agy mijtscøxpä, je'eguiøxpä coo Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbõjcä, ja'a hajxy nWiindsønähättämbä. Hoorä, jaanä tøyhajt je'eduhmbä cooch nwädity mäjahñdiuum homiänaajä.

³² Tøøchä ca'awiindøyhäna'c-hajxy mayhooc xjia wi'i yagho'oga'añ yaa Efeso ja'a Diosmädia'agyquioxpä. Cooch häxøpy nga'a mäbøcy coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, cäbøchä Diosmädia'agy häxøpy nyajwa'xy. Coo häxøpy jaduhñ quia'a tøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, cu nmänäänäm hajxy jaduhñ: "Tsøg hajxy jaac cäayyäm, tsøg hajxy jaac hüucäm, coo hajxy jaboom nho'ogäänäm."

³³ Cab hajxy myajwiinhøønät. Cab hajxy mmøødwäidijmügät ja'a häna'c-hajxy mänaambä cooc tyijy ho'oguiäya'ayhajxy quia'a juypioğa'añ coo hajxy jaduhñ xyajtu'udägöyyät.

³⁴ Najtshixø'øw yø'ø mxaxøøgcuhdujt hajxy. Hoy hajxy myohy, hoy hajxy mnäjnät. Näje'e yø'ø mjamiøødhajxy quia'a mäbøcyñä ja'a Diosmädia'agy. Hoçhähdiuunä je'eduhñ.

³⁵ Näje'e jäya'ayhajxy yajtowa'añ: "Nebiä ho'oguiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ. Tii ni'x tii copc hajxy miøødhadaamby."

³⁶ Hoy piønä jaduhñ ñajuø'y. Coo mädyii tøømd mní'ibät, hoy trigo, tsipcøxp jaduhñ piu'udy; pø caj, cab jaduhñ ñä'a muxy.

³⁷ Y ja'a tøømd jaduhmbä, coo mní'ibät, wiing jaduhñ jiajnä coo miuxy.

³⁸ Dios jaduhñ tøø wyiinnmay nebiatiä tøømd jiädät. Wiingatiä tøømd quiuunuu'xy.

³⁹ Jaanä wiingatiä Dios ja'a nni'x ja'a ngopc-hajxy xquiunúu'xämbä. Y wiingatiä animal ñi'x quiopc-hajxy quiunúu'xäxäbä, mөөdä animalhajxy ja'a t'ө'odstuum tsänaabiä, mөөdä muuxyhajxy, mөөdä hacxhajxy.

⁴⁰ Ja'a hajxy jim hijpä tsajtcөxp, wiing hajxy jaduñ quiähxө'ogy. Cab hajxy jaduñ quiähxө'ogy neby hajxy yaa quiähxө'oguiän, ja'a hajxy yaa hijpä hädaa yaabä naaxwiin.

⁴¹ Haagä hajajp ja'a xөө mөөdä po'o mөөdä madsa'a, pero haagä wiingaty yhajajy. Jaanä jaduñ ja'a madsa'abä, haagä wiingaty yhajajpä.

⁴²⁻⁴⁴ Jaduñ mäwínäts höjtshájtäm, coo hajxy nho'c coo hajxy ndägöoyäm, cabä mäjaa hajxy nmөөdhájtänä. Mänit hajxy nөcxy nnaaxtägөöyyänä. Ja'a naaxni'x ja'a naaxcөpc jaduñ naaxtägөöby. Mänit hajxy ngөxy yajxee'xtúutänä jutjooty. Mänit hajxy njájtänä hoxiөghajnä. Pero coo Jesucristo yaa quiädaactägatsáangombä hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy njujypjөjtägatsáanägombä, coo hajxy hánajty tөө nho'c coo hajxy hánajty tөө ndägöoyäm. Wiing hajxy jaduñ njadáanänä coo hajxy jim nnөcxáanänä Dioswiinduum. Hoy yajxón hajxy hánajty njadáanäm haagä mäjaamөөd. Y cab hajxy hánajty mänaa nho'tägatsáanänä. Wiing hajxy yaa nhújtäm hädaa yaabä naaxwiin; wiing hajxy hánajty jim nhidáanänä Dioswiinduum.

⁴⁵ Jaduñhä Diosmädia'agy miäna'añ: "Coo Adán jaduñ quiunuu'xtsohnä, mänitä jugyhajt miooyä." Pero coo Jesucristo jujypjөjtägajch, paadiä tөyhajt hajxy nmөөdhájtäm coo hajxy nbajuyjypjөjtägatsáanäm.

⁴⁶ Jawyiin hajxy yaa nhújtäm hädaa yaabä naaxwiin. Coo hajxy njujypjөjtägatsáanäm, mänit hajxy jim nnөcxáanäm Dioswiinduum.

⁴⁷⁻⁴⁹ Ja'a craa Adánhájtäbä, jecy je'eduhñ quiunuu'xtsohnä naaxoc-haam. Yaa jaduñ jecy chánaabiä hädaa yaabä naaxwiin. Jaanä jaduñ höjtshájtämbä, naaxoc hajxy nni'xhájtäm ngopc-hájtäm nebiä Adángän. Hix, je'e höjts nhaphajt ndeedyhájtäm. Haa ja'a Jesucristo, jim je'eduhñ choñ tsajpootyp. Coo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy njujypjөgáanäm, pөnjatiä miädia'agy hánajty tөө miäböjcä. Jaduñ hajxy jim nhidáanäm tsajpootyp nebiä Jesucristo jim yhtiin.

⁵⁰ Hermanodөjc, huuc mäadow hajxy, cab hajxy jim hoy nnөcxämät Dioswiinduum ni'xcөpcmөөd nebiä nni'xä ngopc hajxy yaa nmөөdhájtäm hädaa yaabä naaxwiin, je'eguiөxpä coo hajxy nho'og coo hajxy ndägöyáanäm. Coo hajxy ndägátsämät nebiä Jesucristo yhtiän, mänit mäböcy hajxy jim nnөcxämät tsajpootyp.

⁵¹ Huuc mäadow hajxy nébiөchä Dios jaduñ xñajtsapxөöyyä. Coo Jesucristo quiädaactägatsa'añ, cahnä hajxy hánajty nägөxiä nho'c ndägöoyäm. Näje'e hajxy hánajty njújqüämmnä. Pero nägөxiä hajxy ndägatsáanäm, mөөdä jujycpiä mөөdä ho'ogypiä.

⁵² Nägooyä Diosmoonsä ja'a corneta hánajty hөxhaam jiaac yajxuuxmaya'añ, ja'a tsajpootypä, mänitä ho'oguiäya'ayhajxy jujypjөjtägatsa'añ. Cab hajxy hánajty mänaa yho'tägatsáanänä. Mänitä hajxy nägөxiä ndägatsáanäm, mөөd hajxy hánajty yaabä jujycpiä, mөөd hajxy hánajty tөө yho'oguiäbä.

⁵³ Hädaa naaxni'x hajxy nmөөdhájtämbä, nä'ägädä ho'og nä'ägädä tägooyáanäm hajxy jaduñ. Tsipcөxp hädaa nni'x hädaa ngopc-hajxy tiägatsáanäm, mänit hajxy jim nnөcxáanäm Dioswiinduum. Y cab hajxy hánajty nho'tägatsáanänä ni mänaa.

⁵⁴ Y coo hajxy jaduñ njadáanäm, mänitä Diosmädia'agy tiөjiada'añ coo jaduñ miäna'añ: "Cabä jäya'ayhajxy hánajty mänaa yho'og tiägöyáanänä." Coo Jesucristo hajxy tөө xñähho'túutäm, paady hajxy jiiby nga'a häda'agáanäm möjcu'uhaam.

⁵⁵ Y coo hajxy jiiby nga'a häda'agáanäm, paady hajxy nga'a tsähgөöyyänä coo hajxy hánajty nho'ogáanäm.

⁵⁶ Hoorä, coo Diosmädia'agy hajxy hoy nga'a cudiünäm, paady hajxy ngädiéhyäm, paady hajxy nhó'cäm.

⁵⁷ Tsögä Dios hajxy nämáayyäm "Dioscujú'uyäp", je'eguiөxpä coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, ja'a hajxy nWiindsөnhájtämbä. Coo hajxy xñähho'túutäm, paady hajxy jiiby nga'a häda'agáanäm möjcu'uhaam.

⁵⁸ Jadhunds je'e, hermanodөjc, tsög hajxy hoy túunäm hamuudmu'joot ja'a Dioscөxpä. Cabä miädia'agy hajxy mänaa nnajtsxixөöyyämät, howyiaambatiä jäya'ay hajxy cu xjia nämáayyäm. Nnajuөöyyäm hajxy jaduñ coo Dios hajxy xpiuhbedáanäm.

16

¹ Mguexaambiä xädө'өñ hajxy jim Judeanaaxooty maa hermanodөjc-hajxiän. Jaduñ hajxy myajmújpät nébiөchä hermanodөjc-hajxy nhanehmy jim Galacianaaxooty.

² Näxөөbaadiä xädө'өñ hajxy mbuhgónät mäduñtiä hajxy hánajty tөө mguduñ. Hawiing hajxy jaduñ myaghídat. Mänitөch hajxy xmió'owät cooch jim nmédsät maa mijsän neby hajxy jaduñ mänit moc hadө'өchä nga'a wädijtä'agät.

³ Mänitá hermano hajxy mwiimbíwät pønjátyhøçhä xädø'øñ hánajty nyajmäguexaambý jim Jerusalén maa hermanodøjc-hajxiän. Nocymiøød hajxy ñøcxät nebiä hermanohajxy jim ñajuó'øwät cooçh hánajty tøø nguexy.

⁴ Pø hahixøøby hánajty cooçh jim nnøcxät, mänitøch hajxy xpianøcxät.

⁵ Cooçh hánajty jim nnøcxa'añ Corintos, tu'unaxáambøch jim Macedonia.

⁶⁻⁷ Coo Dios jaduñ miäná'anät, jégabøch jim maa mijtsän. Wéhndøch jim nga'a tsoj wiimbídät høxtä coo tøøchpoj hánajty tøø ñaxy. Jadúñhøch mijts jejcy nguixät. Jadúñhøch hajxy xpiuhbédät majátyhøch hánajty njaac wädita'añ.

⁸ Pero cábøch yaa ndsoj tu'ubøga'añ yaa Efeso. Coo Pentecostésxøø hánajty tøø yhaabaady, mänitøch ndu'ubøga'añ.

⁹ Hix, jaançh tehñ miäbøgaambä jäya'ayhajxy yaa, hóyhøch nmädsiphajxy jia nāmayyā.

¹⁰ Coo Timoteo jim miédsät maa mijtsän, hoy yajxón hajxy myajmédsät. Hix, jaduñnä Diostuung tiuumbä nébiøch nduñän.

¹¹ Cab hajxy jaduñ mbéxät. Mbuhbédäp hajxy jaduñ nebiaduñ jootcuçj jiaac minät yaa maach høøçhän. Nja wi'i jibhijxyp højts yaa møødä hermanodøjc-hajxy.

¹² Y ja'a hermano Apolos, nja mänuu'xtáac-høch je'e coo hermanodøjc cu miøødnøcxy maa mijtsän, pero cab jäda'a tiehñ ñøcxa'añ. Cooç ñäbaadø'øwáañäxä, mänitnæc hánajty ñøcxa'añ.

¹³ Mniyajcopcø'øwøøjáp hajxy. Hoyyá Diosmädia'agy hajxy myajtu'uyó'oyät. Cab hajxy pøñ mdsähgø'øwät. Mmee'xtúgáp hajxy.

¹⁴ Mniçhoc mmimiee'xøøjáp hajxy hamuumdu'joot.

¹⁵ Hermanodøjc, mnajuøøby hajxy coo Estéfanas ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøjp miäbøjtsøhñ jim Acayanaaxooty, møødä yhuung møødä tio'oxy. Jimä hermanodøjc hajxy piuhbety.

¹⁶ Jadúñhøçhä njoot chocy coo hajxy mbahix mbadúnät nebiä Estéfanashajxy tiuñän.

¹⁷ Xoondáacpøch jaduñ coo Estéfanashajxy tøø miech møødä Fortunato møødä Acaico. Nñäjootmayhájpiøch mijts coo hajxy mjäguemä. Pero coo Estéfanashajxy tøø miech, paady cábøch njootmayhajnä.

¹⁸ Tøøçhä njoot hajxy xyajmøcpøçjä. Jadúñhøçhä mjoothajxy nyajmøcpøgåañäbä. Mna-juó'øwäp hajxy jaduñ coo Estéfanashajxy hoy tiuñ.

¹⁹ Mijtsä hermanodøjc-hajxy xyajpoo'xp ja'a hajxy jim tsánaabiä Asianaaxooty. Xyajpoo'xp mijtsä Aquilahajxypä ja'a Dioscøxpä, møødä Priscila, møødä hermanodøjc-hajxy jim hamugøøbiä Dioswiingudsähgøøbiä maa tiøjc-hajxiän.

²⁰ Xyajpoo'xp mijtsä hermanodøjc-hajxy nägøxiä. Hoy yajxón hajxy mniyajpoo'xøøjät.

²¹ Nhamdsoo cø'øháamhøch hädaa nocy njahmiay, høøçh Pablo.

²² Pøñä Jesucristo ca'a tsojp, ja'a hajxy nWiindsøñhájätämbä, ween haxøøgtuum ñøcxy. Wiindsøñ, miñ hadø'øçhä.

²³ Weenä Jesucristo hajxy xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt, ja'a hajxy nWiindsøñhájätämbä.

²⁴ Ndsøjpiøch mijts nägøxiä ja'a Jesucristocøxpä. Amén.

2 Corintios

¹ Høøch Pablo hädaa nocy njahby. Jesucristøch tøø xwyiinguexy cooçh ja'a miädia'agy nyajwá'xät. Ja'a Dios jaduñh mänaamb cooçh nyajwá'xät. Ja'a hermano Timoteo, tu'ugwiinmähñdyhöch je'e xmiøødhity cooçh hädaa nocy njaay. Mijts hädaa nocy nyanägüexaamby pønjaty Diosmädia'agymiäbøjp maa ja'a cajpt xiøhatiän Corinto, møøð maa ja'a naax xiøhatiän Acaya wiinduhmyhagajpt.

² Ween mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt xmiø'oy møøðä Jesucristo. Dios hajxy nDeedyhåjtäm. Jesucristo hajxy nWiindsønñåjtäm.

³ Tsögä Dios hajxy tehngajnä wiingudsähgøøyyäm. Tsøc hajxy tehngajnä nämáayyäm Dioscujú'uyäp. Ja'a Jesucristo Tiedy je'e. Jaançh tehñ yhojiot ja'a Dios miøøð. Xjiotcapxmøcpøjcäm hajxy homiänaajä,

⁴ hoy ñebiaty hajxy cu nja jajt cu nja habéjtäm. Paady hajxy jaduñh xjiotcapxmøcpøjcäm, jaduñh hajxy hoy njootcapxmøcpøjtägåjtsämð pønjaty häyohmbaatp.

⁵ Hix, nebiä Jesucristo chaächpøjqüiän, jaanä jaduñh hajxy ndsaaçhpøjcämbä. Y coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhijtäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xjiaançh tehñ jiootcapxmøcpøjcäm.

⁶ Coo højts ndsaaçhpøcy, mänit højts Dios xjiotcapxmøcpøcy. Y jaduñh mijts njootcapxmøcpøjtägajtspä. Y jaduñh mijts Diosmädia'agy nyajwiingapxø'owät neby hajxy jaduñh mnähwá'adsät. Coo mijts ndsaaçhpøjpät neby højts ndsaaçhpøqüiän, mänit mijts njootcapxmøcpøgät neby hajxy jaduñh hoy mmee'xtügät.

⁷ Nnajuøøby højts coo mijts mmee'xtuga'añ, coo mijts Dios xjiotcapxmøcpøga'añ, hoy miäduhñtiä mijts cu mja tsaächpøc neby højts ndsaaçhpøqüiän. Nmøøð højts ja'a tøyhajt jaduñh.

⁸ Mägu'ughajpädøjc, chojpy højts njoot coo hajxy mnajuø'owät nebiaty højts jim ndsaaçhpøjcy maa ja'a naax jaduñh xiøhatiän Asia. Hanaxiä højts jim njajty nhabejty. Jaançh tehñ jiootmayhajp højts hänajty. Høxtä mänaañ højts jaduñh coo ndijy højts hänajty jim nho'oga'añ,

⁹ coo ndijy häna'c hänajty tøø quiojyquiapxytiuñ coo højts hänajty xyagho'oga'añ. Paady højts jaduñh njajty nhabejty, jaduñh højts nnajuø'owät coo jagooyyä Dios xñäwá'anät, cab højts hamdsoo hoy nniñäwa'anøøjät. Haa ca'a, Dios jaduñh yagjujypiøjtägajtp ja'a tøø yhö'oguiäbä.

¹⁰ Xñäwaan højts ja'a Dios coo højts häna'c hänajty jim xjia yagho'oga'añ. Homiänaajä højts jaduñh xñäwa'ana'añ. Nmøøð højts ja'a tøyhajt jaduñh.

¹¹ Naxy mijts ja'a Dios mdehñ pia'ya'axät maa højtsøxpän. Jaduñh højts mijts hoy xpiuhbedät. Coo jäya'ayhajxy nämay Dyiospa'ya'axät maa højtsøxpän, mänit højts ja'a Dios xñäwa'ana'añ, mänitä jäya'ay ja'a Dios hajxy nämay ñäma'awa'añ “Dioscujú'uyäp”, je'eguiøxpä coo højts Dios hoyhajt weenhajt xmiø'oy.

¹² Jootcujc højts nnijäwø'yii coo højts hoy tøø njäya'ayhaty maa mijtsän hädaa yaabä naaxwiin. Dios højts jaduñh xpiädaac coo højts hoy njäya'ayhädät. Jaaya'ay højts xyhijxp coo højts hoy njaançh jäya'ayhaty. Xpiuhbejp højts jaduñh neby højts hoy njaac jäya'ayhädät. Cab højts hamdsoo hoy nhojiäya'ayhädät.

¹³⁻¹⁴ Hix, howyiinjuøøñä mijts tøø nnäjaayø'oy, caj chipjatiä. Caj mijts mänaa tøø nwiinhøøñ. Tøø højts nmädia'agy hajxy siëmpräñ xwyiinjuøøyyä. Chojpy højts njoot coo hajxy ca'xy mwiinjuø'owät, jaduñh hajxy mxoondá'agät maa højtsøxpän coo ja'a Jesucristo hänajty quiaädaactägatsa'añ. Je'e hajxy nWiindsønñåjtäm. Mänit højts nxoondá'agaambä maa mijtsøxpän.

¹⁵ Nmøøðhöch tøyhajt jaduñh coo højts nmädia'agy hajxy ca'xy xwyiinjuø'owaanä, páadyhöch hijty tøø nja wiinmay coo mijts jadähooc nøcxy cu nguhijxy. Jaduñh hajxy jadähooc cu nxoondäacän nägøxiä.

¹⁶ Hix, nøcxäämbøch hijty jim maa ja'a naax jaduñh xiøhatiän Macedonia, y jim mijts hijty ndu'uguhixa'añ Corinto. Y cooçh hijty nwiimbidaanä Macedonia, mänit mijts hijty jadähooc ndu'uguhixäängombä cooçh hijty jim nnøcxa'añ maa ja'a naax jaduñh xiøhatiän Judea. Jim mijts jaduñh cu xpiuhbejty.

¹⁷ Pero cabä Dios jaduñh miänaañ cooçh jim cu nminøøyy maa mijtsän. Ca'a yhamdsoojøtøch jim tøø nga'a naxø'øy. Cab jaduñh yhooyä coo hajxy mmäná'anät cøogøch tyijy jaduñh ndu'ugcapxy nmetscapxy, cooçh jim tøø nga'a naxø'øy. Ja'a häna'c-hajxy ca'a mäbøjpä, je'eds hajxy tu'ugcapxp metscapxp, ca'a yhöøçhä.

¹⁸ Dios højts xyhijxp coo højts nga'a høhnda'agy. Cab højts mijts mänaa tøø nmøødtu'ugcapxy tøø nmøødmetscapxy.

¹⁹ Hix, ja'a Jesucristo, ja'a Dioshuung, cab je'eduhñ mänaa tiu'ugcapxy mietscapxy. Homiänaajä tiomiädia'agy. Y coo højts mijts nyajwiingapxøyy ja'a Jesucristocøxpä, paady højts nga'a tu'ugcapxy nga'a metscapxy, ni høøch Pablo, ni hermano Silvano, ni hermano Timoteo.

²⁰ Waambatiä Dios jecy miänaañ coo hänajty yajtøjiada'añ, cøjx jaduhñ tiøjiaty ja'a Jesucristocøxpä. Y coo højts ja'a mädia'agy nmäböjcam ja'a Jesucristocøxpä, jaduhñä Dios møj jaançh nbädäacäm.

²¹ Pero ja'a Dios hajxy xpiuhbétäm nebiä Jesucristo hajxy jaduhñ nmøødhjätämdu tu'ugmädia'agy tehngajnä, møød højts møød mijts nägøxiä. Jaanä Dios højts jaduhñ xwiinguejxpä coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät.

²² Xyaghijp højts ja'a Dios quiø'øjooty ja'a yhEspirituhaam. Xyhuunghajp højts jaduhñ. Xmiøoyyäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhñ coo hajxy homiänaajä xcwieendähadaañäm.

²³ Dios ja'a tøyhajt møød cooçh nga'a høhnda'agy. Páadyhöch jim tøø nga'a naxø'øy Corinto maa mijtsän, cáboch njoot hänajty chocy coo mijts nhøjät.

²⁴ Pero cab højts mijts nhane'ema'añ nebiatiä Diosmädia'agy hajxy mmäbögåt. Hix, nnajuøoby højts jaduhñ coo hajxy hamuumdu'joot mmäböcy. Nja wi'l'i piuhbedaañby højts mijts jaduhñ nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy mbanøcxät. Jaduhñ hajxy maas jootcujc mhídät.

2

¹ Mänáajøch jim nhuug hoobiän maa mijtsän, mänitøch mijts nhojy je'eguiøxpä coo hajxy hänajty hoy mga'a tuñ. Jootmayhjätbøch jim nwiimbijty. Hoorä, tøøch nmädoyhájcombä coo hajxy hoy mga'a tuñgombä. Tøøch nwiinmahñdyhaty cooçh jim nga'a tsoj nøcxtägätsa'añ maa mijtsän, coo mijts jim nnä'a højtägätsät.

² Hix, coo mijts nhøjätgätsät, mänitøch jadähooc njootmayhada'añ. Pero chójpiøch njoot jaduhñ coo hajxy hoy mdúnät. Jaduhñhöch jootcujc nhídät.

³⁻⁴ Mänáajøch mijts jayøbajt nhuuc näjaayøøbiän, mänit mijts nmägäpaxy nhanehmy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät. Jaançh tehñ jootmayhjäpøch hänajty coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy mga'a panøcxy. Høxtä jøøyyhöch jaduhñ. Paady mijts jaduhñ nmägäpaxy nhane'emy nocyhaam, njaançh tehñ chojpy mijts jaduhñ. Cáboch njoot chocy coo hajxy mjootmayhädät. Coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät nébiøch cham nmägäpaxy nhane'emiän nocyhaam, mänitøch jim jootcujc nnøcxa'añ maa mijtsän. Coo mijts ja'a Diosmädia'agy hoy coo mbanøcxy, cáboch jaduhñ mänaa coo njootmayhajty. Nnajuøøbiøch jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mja wi'l'i pianøcxa'añ. Y coo hajxy jaduhñ hoy mbanøcxät, jaduhñ hajxy nägøxiä jootcujc nhjätämdu, møød høøch møød mijts.

⁵ Ja'a mijts mmägu'ughajpä ja'a tøø quiädiéeyäbä, nägøxiä hajxy jaduhñ tøø xñägädieeyøøyyäm, ca'a yhöøçhähajtiä nidiuhm. Pero cáboch nmäna'añ coo hanaxiä tøø quiädieey. Hix, cáboch hanaxiä nyajtsähdiuna'añ.

⁶ Hoorä, tøø ja'a mmägu'ughajpähajxy chaaçhpøcy. Tu'ugwiinmahñdy hajxy mnibiaatä, paadiä mmägu'ughajpä hajxy myajcumädooyy. Hoorä, tøø jaduhñ chaaçhpøjnä.

⁷ Hahixøoby hajxy jaduhñ mmämée'xnät. Jaduhñ hoy jootcugøøguiumbät, y cab jaduhñ hanaxiä jootmayhädät.

⁸ Coo hajxy jaduhñ mmämée'xnät, myajcøxø'øgaamby hajxy jaduhñ coo hajxy mjaançh tehñ chocy.

⁹ Paady mijts jayøbajt nnäjaayøøyy, nhixmajts mijts jaduhñ pø tøyhájthøch nmädia'agy hajxy hänajty xmiäbögaanä hamuumdu'joot.

¹⁰ Pønjaty mijts mmämée'xyp, jaanä jaduhñhöch nmämée'xaambä. Haa ca'a, pø tøøch häna'c nmämée'xy, páadyhöch tøø nmämée'xy, jaduhñ mijts jootcujc mhídät. Jesucristøch jaduhñ xyhijxp cooçh nga'a høhnda'agy.

¹¹ Coo hajxy jaduhñ nniimiämée'xämd, cabä møjcu'ugong miäjädä'agät maa højtsøxpähjätäm. Nnajuøøyyäm hajxy coo ja'a møjcu'ugong jiaançh tehñ miäwiinhøøñ.

¹² Cooçh jim nmejch maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Troas Diosmädia'agy-yajwa'xpä ja'a Jesucristocøxpä, nbäathøch hawa'adspä cooçh jim ndägø'øwät Diosmädia'agy-yajwa'xpä.

¹³ Pero cooçhä hermano Tito jim nga'a paaty maa ja'a hermanodøjç-hajxiän, mänitøch ndägøøyy jootmayhajpä. Mänitøch nwiimbijnä. Mänitøch nnøcxy maa ja'a naax jaduhñ xiøhatiän Macedonia.

¹⁴ Dioscujü'uyäp ja'a Dios coo højts xpiuhbety, coo højts xyaghity tu'ugmädia'agy møødä Jesucristo. Jaduhñ højts ja'a Dios xpiuhbety coo højts ja'a møjcu'ugong nga'a yajmäjäda'agy majaty højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy ja'a Jesucristocøxpä. Homiädoonä ja'a jäya'ayhajxy miädooy nebiaty højts nyajwiingapxø'øy.

¹⁵⁻¹⁶ Xquiumaaby højts ja'a Dios coo højts ja'a miädia'agy nyajwa'xä ja'a Jesucristocøxpä. Pønjaty hoy mädoob, pønjaty mäböjp, je'eds nähwa'adsaamby. Jyghadaamby hajxy je'eduhñ

cøjxta'axiøø nebiä Dios jigyjyhatiän. Pero pønjaty hoy ca'a mädoob, pønjaty ca'a mäbøjp, cab hajxy jadhun ñähwa'adsa'añ. Je'eds hajxy haxøøgtuum nøcxy miähmø'owa'añ. Caj pøn yhamdsoo jada'añ Diosmädia'agy-yajwa'x.

¹⁷ Højts mäbøcypäi njajpy je'eguiøxpä coo højts ja'a Dios xwyiinguejxy. Hamuumdu'joot højts nduñ je'eguiøxpä coo højts ja'a Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhity. Xyhijxp højts ja'a Dios jadhun coo højts hoy nduñ. Jii häna'c näje'e, cab hajxy hoy tiuñ. Ja'a Diosmädia'agy tyjy hajxy yajwa'xyp. Pero yhamdsoo mädia'agy hajxy wyi'l miädiacy, je'eguiøxpä coo hajxy jia wi'l quiänaarhada'añ. Højts, cab højts jadhun nbahixy.

3

¹ Cab hajxy mmäná'anät coo tyjy højts nniguiumayii nebiä häna'c ñiguiumayijän, ja'a yhamdsoo mädia'agy hajxy miäwädijpiä. Coo hajxy hänajty maa ñøcxa'añ, mänitä hermanodøjc hajxy ñäma'ay coo nocy hajxy jadhun ween yhädiuñäxä cooc tyjy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy tøø yajwa'xy. Pero højts, cab højts jadhunbä nocy nyajmaajiaty, ni coo mijts nyaghixät, ni coo mijts xmió'owät.

² Hoy piønä ñajuø'oy coo højts ja'a Diosmädia'agy hoy nyajwa'xy. Haa ca'a, tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy mänaa højts jim hoy nyajnähixø'oyän. Hix, njaanč tehñ chojpy højts mijts hamuumdu'joot. Homiänaajä højts mijts njahmiejtsta'agy.

³ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø mmäbøcy, jadhunä cu'ug ja'a tøyhajt hajxy miøødä coo højts ja'a Jesucristo jadhun xwyiinguejxy maa mijtsøxpän, coo højts mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxø'owät. Jujcy ja'a Dios. YhEspirituhaam ja'a Dios hajxy xyajmäböcy. Jadhun miäbaady coo ja'a Jesucristo tøø yuugjaay maa ja'a jäya'ay quiorazoncøxphajxiän. Cab jadhun tøø yuugjaay tsaagøxp tintahaam nebiä Dios jecy yuugjahyyän tsaagøxp maa ja'a tun xiøhatiän Sinai.

⁴ Paady højts jadhun nmäna'añ, nmøød højts ja'a tøyhajt coo højts ja'a Jesucristo xwyiinguejxy.

⁵ Pero cab højts tii njada'añ hamdsoo. Dios højts jadhun xpiuhbejp coo højts njädät.

⁶ Jaaya'ay højts jadhun tøø xyajnähdijy coo højts ja'a hawiinjemybiä mädia'agy nyajwä'xät ja'a Jesucristocøxpä. Hädaa hawiinjemybiä mädia'agy, yhEspirituhaam højts ja'a Dios tøø xmiø'oy. Cabä Dios tøø jiahñä tsaagøxp nebiä jecyquihdujt jecy jiahyyän tsaagøxp. Yø'ø jecyquihdujt, cab jadhun pøn hoy quiudiuna'añ, paady hijty pøn quia'a pädsøma'añ haxøøgtuum. Pero coo ja'a hawiinjemybiä mädia'agy hajxy mmäbøgät, mänitä Dios hajxy xyajgyhädat cøjxta'axiøø yhEspirituhaam neby je'e jigyjyhatiän.

⁷ Hoorä, coo ja'a Dios ja'a jecyquihdujt jiahy tsaagøxp, høxtä haamb høxtä tsämaamb ja'a Moisés ja'a wyiin jiojp hänajty, høxtä cabä israelita ja'a Moisés ja'a wyiin jiojp hajxy hänajty hoy yheebaanä. Pero paquiä ja'a Moisés ja'a wyiin jiojp jadhun ñä'a haañ ñä'a tsämaamy. Paadiä Moisés ja'a wyiin jiojp hänajty yhañ chämaamy, tøø ja'a Moisés hänajty hoy jim Dioswiinduum maa ja'a Dios hänajty tøø quiäda'aguian jim tungøxp. Y møcmäjaa ja'a Dios jiaanč tehñ miøød. Hoorä, yø'ø jecyquihdujt, cab jadhun pøn hoy quiudiuna'añ, paady hijty pøn quia'a pädsøma'añ haxøøgtuum.

⁸⁻⁹ Hoorä, coo ja'a Dios ja'a Moisés ja'a wyiin jiojp jecy yaghaanä yajtsämaamä, jadhunä Dios yajcähxø'cy coo møcmäjaa miøødä. Y coo ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä mädia'agy tøø yejnä coo hajxy tøø xpiädäacäm hawa'adstuum, ja'a yhEspirituhaam ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä mädia'agy tøø yecy. Jadhunä Dios maas hoy tøø yajcähxø'ogy coo møcmäjaa miøødä. Hix, hoy-yagjuøøñä ja'a Moisés ja'a wyiin jiojp jecy yhaañ chämaamy. Maas hanaxiä ja'a hawiinjemybiä mädia'agy yhyoy-yagjuøøñä, ja'a højts nyajwa'xypä.

¹⁰⁻¹¹ Jadhun quiähxø'ogy coo ja'a jecyquihdujt jadhun quia'a jaty tsoobaatnä. Ja'a hawiinjemybiä mädia'agy ja'a Jesucristocøxpä, je'eds jadhun tsoobáatnäp. Y cab jadhun mänaa tiägoyya'añ.

¹² Tøyhajt jadhun, paady højts nga'a tsähdiuñ mänaa højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xiän, ni nga'a mädsähdiuñii højts jadhun.

¹³ Hix, haamb tsämaambä Moisés ja'a wyiin jiojp hänajty coo ja'a Dios ja'a Moisés ja'a miädia'agy miooy. Mänitä Moisés ja'a cu'ug ja'a Diosmädia'agy yajwiingapxøøyy. Coo ja'a Moisés miädiacpädøyy, mänitä wit ñiyajwiinguwidsøøyyä, je'eguiøxpä coo ja'a wyiin jiojp hänajty jecy quia'a hanaanä quia'a tsämaamaanä. Paady jadhun miädsähdiuñä. Hix, yhixaambiä israelita ja'a Moisés hajxy hänajty coo ja'a Moisés ja'a wyiin jiojp hänajty quia'a haañä quia'a tsämaamä.

¹⁴⁻¹⁶ Pero ja'a israelitahajxy, jaanč tehñ quiuhxex hajxy hänajty, cab hajxy hänajty miädia'agywyiinjuø'oy. Høxtä chamnäbaadyñä hajxy jadhun quiuhxexä. Coo ja'a jecyquihdujt hajxy mänaa miädooy, cab hajxy jadhun wyiinjuø'oy, ja'a Moisés jecy miädiacäbä. Mänit hajxy jadhun wyiinjuø'owät coo hajxy hänajty tøø miäbøcy hamuumdu'joot ja'a Jesucristocøxpä. Je'e hajxy nWiindsønhajtäm.

¹⁷ Hoorä, tu'ugjuøhñdy ja'a Jesucristo yhity mөөдä Tieediä yhEspiritu. Y coo hajxy nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduñnä cuhdujt hajxy xmióoyyäm coo Dios hajxy nba'yáaxämd.

¹⁸ Hoorä, pønjaty jaduñ hamuumdu'joot mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä, tөө hajxy ngøxy wiinjuøoyyäm coo ja'a Jesucristo miøjjä jiaančhä. Tehngajnä ja'a Jesucristo hajxy xyagh-aguipxyjatióoyyäm neby je'e yhitiän. Hiç, tu'ugjuøhñdy je'e yhity mөөдä Tieediä yhEspiritu.

4

¹ Hojiot ja'a Dios jiaanč tehñ miөөд, paady højts tөө xwyiinguexy coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät ja'a Jesucristocøxpä. Paady højts nga'a jootmayhaty ni mänaa.

² Nyejpy højts ja'a tøyhajt coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy. Cab højts jaduñ mänaa nhøñda'agy. Näjuøobiä cu'ughajxy jaduñ coo højts mänaa nga'a nhøñda'agy. Xyhijxp højts ja'a Dios jaduñ. Ja'a häna'c-hajxy høhndaacpä, cabä Diosmädia'agy hajxy ca'xy yajwa'xy. Yhamdsoo mädia'agy hajxy jaduñ yajmämädiaagøoby magämaa. Hočhähdiumñnä hajxy jaduñ jiatcø'oy. Pero højts, ja'a tøyhajt højts nmädiaacyy.

³ Cabä jäya'ay ja'a mädia'agy hajxy nägøxiä wyiinjuø'oy, ja'a højts jaduñ nyajwa'xypä ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jaduñ quia'a wiinjuø'oy coo hajxy haxøøgtuum wiädity.

⁴ Paadiä Diosmädia'agy hajxy quia'a mäbøga'añ, tөө ja'a wyiinmahñdyhajxy piädäacäxä haxøøgtuum ja'a møyucu'ugöngäm, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. Coo ja'a wyiinmahñdyhajxy tөө piädäacäxä haxøøgtuum, paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a wiinjuø'owa'añ maa jaduñ myiñän cujaay coo ja'a Jesucristo mөcmäjaa miөөдä. Tu'ugmädia'agy ja'a Jesucristo yhity mөөдä Tieedy.

⁵ Coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy, ja'a Jesucristo højts nmädiaacyy coo hajxy nägøxiä nWiindsønhajtäm. Cab højts jaduñ nyajcumaya'añ. Jaduñ højts njoot chocy coo højts mijs nubhëdät, je'eguiøøxpä coo højts ja'a Jesucristo nWiindsønhaty.

⁶ Dios jecy mänaa coo jøøn jäjät hagoonstuum. Cahnä ja'a naaxwiimbä hänajty yhoø'oy. Jaaya'ay højts ja'a miädia'agy jaduñ tөө xyajwiinjuø'oy coo je'e mөcmäjaa miөөдä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tөө xyajnäwhaats tөө xyajcuhwäatsäm, jaduñ hajxy nyajnajuøoyyäm coo ja'a Dios mөcmäjaa miөөдä.

⁷ Jaaya'ay højts tөө xwyiinguexy coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät ja'a Jesucristocøxpä. Jaanč tehñ choobaatp ja'a miädia'agy jaduñ. Højts, cab højts mөcmäjaa nhamdsoo mөөдä. Dios højts jaduñ xpiuhbejp coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät. Coo højts jaduñ xpiuhbety, jaduñ yajnajuø'oy coo ja'a Dios mөcmäjaa jiaanč tehñ miөөдä.

⁸ Tөө højts häyohn may nmänaxy nyajnaxy, pero cab jaduñ tehñ yhanaxiä. Naxy højts nga'a najuø'oy neby højts njatcø'owät, pero cab højts hanaxiä njootmayhaty.

⁹ Tөө højts häna'c mayhooc xjia wi'l' chaačhtiuma'añ, pero cab højts ja'a Dios mänaa xñajtshixø'oy. Hoy højts häna'c mayhooc tөө xjia häyoowhixy, cab højts nmøjpäda'agy. Hiç, homiänaajä højts ja'a Dios jaduñ xcwieendähaty.

¹⁰⁻¹¹ Nebiä Jesucristo hijty mäjähñdium wiäditiän jabom-jabom, jaanä jaduñ højts mäjähñdium nwädijpä homiänaajä. Ja'a Jesucristocøxpä højts häna'c xjia wi'l' yagho'oga'añ. Pero cab højts Jesucristo xñä'ägä nähducy. Hiç, coo ja'a Jesucristo yho'cy, mäniit jiu-jyipiøtgajch. Mäniit jim ñøocy maa ja'a Tieediä wyiinduumän. Jimä mөcmäjaa jäda'ahaty miөөдänä. Paady højts jaduñ homiänaajä xcwieendähaty.

¹² Paady højts mäjähñdium nwädity coo højts Diosmädia'agy nyajwa'xy. Coo ja'a Jesucristo jiu-gyhaty, paady hajxy xcwieendähajtäm homiänaajä.

¹³ Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian coo tu'jäya'ay jecy miänaañ: "Nmäbøjpoch ja'a Diosmädia'agy, päadyhøch ja'a Dios ngapxpaady"; jaanä jaduñ højts ja'a Diosmädia'agy nmäbøjpä, paady højts ja'a Dios ngapxpaatpä.

¹⁴ Coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjujyipiøtgajch, ja'a nWiindsønhajtäm, jaduñ højts ja'a tøyhajt nmөөдä coo højts xyagjujyipiøtgatsaambä näguipxy mөөд mijs. Paadiä Dios hajxy xyagjujyipiøtgatsaanäm coo højts joojxy nhjtäm tu'ugmädia'agy mөөдä Jesucristo. Mäniit Dios hajxy nägøxiä xyajncøxäänäm jim maa ja'a wyiinduumän näguipxy mөөд mijs.

¹⁵ Paady højts häyohn nmänaxy nyajnaxy, chojpy højts njoot jaduñ coo mijs ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäbøgät cooc ja'a Jesucristo hajxy tөө xñähho'tuütäm. Jaanä jaduñ højts njoot højts coo ja'a jäya'ayhajxy maas nämay jiaacst mävøgät, weenä Dios hajxy nämay ñäma'ay: "Dioscujú'uyäp", je'eguiøøxpä coo ja'a Dios hojiot jiaanč tehñ miөөдä. Y weenä Dios hajxy nämay ñämaabiä coo mөcmäjaa jiaanč tehñ miөөдä.

¹⁶ Nnajuøoby højts jaduñ coo ja'a Dios hajxy xyagjujyipiøgäänäm, paady højts nga'a jootmayhaty. Tehngajnä højts ja'a Dios mөcmäjaa xjiaac mo'oy maa højts njuøhñdycøxpän, hoy højts nni'x ngopc tehngajnä jia mäjay.

¹⁷ Neby hõjts häyohn yaa nmänaxy nyajnaxiän, cab hõjts jejcy nmäna~~x~~ nyajna~~x~~a'añ. Y cab hõjts jaduñ njaty tsaachpøcy. Coo hõjts jaduñ tøø njaty tøø nhabety, paadiä Dios ja'a mayhajt mõj may tiuna'añ maa hõjts~~cøxpän~~ cøjxta'axiøø.

¹⁸ Pero cab hõjts jaduñ nmõjpäda'agy coo hõjts jaduñ yaa njaty nhabety hädaa yaabä naaxwiin. Hi~~x~~, paquiä hõjts nnä'a jaty nnä'a habety. Jiñ hõjts njoot nbäda'agy maa ja'a Dios ja'a wyiinduumän. Cøjxta'axiøø hajxy jim xyaghidäänäm.

5

¹ Tsi~~p~~cøxp hajxy nho'ogäänäm ndägoyyäänäm. Pero nmøødhjätäm ja'a tøyhajt hajxy jaduñ coo ja'a Dios hajxy tøø xyajnähdijäm cooc hajxy jim xyaghidäänäm maa ja'a wyiinduumän cøjxta'axiøø. Diósäts hajxy jim xyaghidäänäm, ca'a wyiingiäya'ayä hajxy jim xyaghidäänäm.

² Coo hajxy yaa ndsaachpøjcäm hädaa yaabä naaxwiin, paadiä njoot hajxy jaduñ tøø nbädaacäm coo hajxy jim nnøcxäänäm tsajpootyp.

³ Coo hajxy jim ngöö'täm, jaančh tehñ jiootcu~~j~~c hajxy jim nnijiäwø'øwäänäm jim Dioswiinduum.

⁴ Mäduhñtiä hajxy yaa njaac hjätäm hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy jootcu~~j~~c nhjätäm je'eguiøxpä coo hajxy yaa ndsaachpøjcäm. Pero cab hajxy ndsøjcäm coo hajxy paquiä nho'c ndägöoyyäm. Je'e hajxy ndsøjcäm coo njugyhjätäm cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän.

⁵ Ja'a Diósäts hajxy jaduñ xyajnähdijäm coo hajxy jim xyajnöcxäänäm maa ja'a wyiinduumän. Tøø ja'a yhEspíritu hajxy jaduñ xyajnäguéjxäm coo hajxy jaduñ xmiøødhjätäm tu'ugmucy. Jaduñnä tøyhajt hajxy nmøødhjätäm coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xjiaančh jagyjuhadaanäm cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän.

⁶ Paady hõjts jootcu~~j~~c nhity jabon-jabon. Mäduhñtiä hõjts yaa njaac jugyhaty hädaa yaabä naaxwiin, cab hõjts jim ndsoj nõcxa'añ maa ja'a Jesucristo wyiinduumän. Tøyhajt jaduñ.

⁷ Hoy hõjts ja'a Jesucristo yaa nga'a ja hi~~x~~y hajujcy, nmäbøjcäp hõjts ja'a miädia'agy jaduñ.

⁸ Cab hõjts nnä'ägä jootmayhaty ni weenñtiä. Chojpy hõjts ja'a njoot coo hõjts nhó'ogät, coo hõjts jim nnøcxät maa ja'a Jesucristo wyiinduumän.

⁹ Cab hõjts nmõjpäda'agy pø ho'ogaamb hõjts, ó pø cab hõjts ndsoj ho'oga'añ. Pero chojpy hõjts njoot jaduñ coo hõjts ja'a Jesucristo miädia'agy hoy ngudiüünät. Jaduñ hõjts ja'a Jesucristo xquiumáyät.

¹⁰ Hi~~x~~, nägøxiä ja'a Jesucristo hajxy nõcxy nwiindána'awäänäm. Mänit jaaya'ay ñägapxa'añ pøn hänäjaty hoy tøø quiudiuñ, pøn hänäjaty hoy tøø quia'a cudiuñ. Pøn~~j~~aty hänäjaty hoy tøø quiudiuñ, je'eds ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy paadaamb. Pero pøn~~j~~aty hänäjaty hoy tøø quia'a cudiuñ, quiumädo~~w~~aa~~m~~by hajxy je'e.

¹¹ Nwiingudsähgøby hõjts ja'a Jesucristo. Jia wi'i chojpy hõjts ja'a njoot jaduñ coo hõjts xquiumáyät. Nja wi'i yajmäbøgaamb hõjts ja'a cu'ughajxy coo hõjts ja'a Jesucristo tøyhajt tøø xwyiinguøy. Näjuøöbiä Dios coo hõjts ja'a miädia'agy hamuumdu'joot ngudiüünä. Chõjpiøčhä njoot jaduñ coo mijts mnajuøöbiät coo hõjts ja'a Diosmiädia'agy hamuumdu'joot ngudiuñ.

¹² Cab hõjts nyajcumaya'añ, hoy hõjts jaduñ nja niñänomyii coo hõjts ja'a Jesucristo tøø xwyiinguøy. Paady hõjts mijts jaduñ nhawäänäm, jaduñ mijts mnajuø'owät neby hõjts mijts xpuihgapxø'owät coo hõjts häna'c hänäjaty jaduñ tøø xñähwaa~~m~~bety. Ja'a häna'c-hajxy jaduñmäb, je'e hajxy yajcopcøøby pø hoy yhamdsoo cuhdujt hajxy quiudiuñ. Cab hajxy ñä'ägädä wiinjuø'oy coo ja'a wyiinmahñdyhajxy quia'a nä'ägädä hoyyä.

¹³ Jaduñ hõjts häna'c xñänomy cooc tyijy hõjts nghumänø'oy coo hõjts ja'a Dios ndsocy. Diósäts hõjts xñajuøøby coo hõjts nga'a cuhhiñ coo hõjts nga'a culmäñø'oy. Hi~~x~~, chojpy hõjts ja'a njoot jaduñ coo mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt xmió'owät.

¹⁴ Coo hõjts ja'a Jesucristo xjiaančh tehñ chøjcäm, paady hõjts ja'a miädia'agy ngudiüünäm hamuumdu'joot. Nmøødhjätäm ja'a tøyhajt hajxy jaduñ coo jaaya'ay hajxy hoy xñähho'túütäm nägøxiä. Xyajnähwäätsäm ja'a nbojpä ngädieeyhajtämhajxy.

¹⁵ Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm, paadiä nhamdsoo cuhdujt hajxy nga'a yajtüünänä. Tsögä miädia'agy hajxy jaduñ cudiüünäm mäduhñtiä hajxy yaa njaac jugyhjätäm. Y coo ja'a Jesucristo jiuypijøjtägajch, jaduñnä tøyhajt hajxy nmøødhjätäm coo hajxy xyagjughadaanäm cøjxta'axiøø nebiä Teeedy jiugyhatiän.

¹⁶ Cab hõjts pøn nyajcopcøøñä pø mäyøøhajxy, pø häyoobhajxy. Ja'a Jesucristo, jaduñ hõjts hijty nhixy nebiä pajäya'ayän. Pero cab hõjts jaduñ nhixnä nebiä pajäya'ayän.

¹⁷ Hoorä, pøn~~j~~aty ja'a Jesucristo tu'ugjoot tu'ugjuøhñdy møødhjñäp, hawiinjembä wiinmahñdy hajxy jaduñ miøødhjñäp. Tøø ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduñ yhøxhixnä.

18-19 Ja'a Dios jaduñ mänaañ coo hawiinjembäi wiinmahñdy hajxy nmøødhájtämd. Y coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduñä Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajñähwáatsäm. Jaduñ hajxy xmiøødnijootpáatäm. Y højts jaduñ tøø xwyiinguexy coo højts ja'a miädia'agy jaduñ nyajwá'xät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, y coo ja'a Dios hajxy xyajñähwáatsäm, y coo ja'a Dios hajxy jaduñ xmiøødnijootpaadaañäm.

20 Ja'a Dios højts tøø xwyiinguexy coo højts ja'a Jesucristo miädia'agy nyajwá'xät. Jaduñ højts tøø xñäma'ay coo højts mijts nmänuu'xtä'agät coo miädia'agy hajxy mmäbøjçät. Jaduñä Dios hajxy xyajñähwá'adsät. Jaduñ hajxy ween xmiøødnijootpaadøøjtät.

21 Cabä Jesucristo ja'a Dios mänaa miägädiehy. Pero coo Dios hajxy xjiaanč tehñ chøjçäm, paady miänaañ coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieeyhajxy xchømø'cämd. Y coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, jaduñä Dios hajxy xyajñähwáatsäm. Jaduñ hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum.

6

1 Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy, paadiä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy tøø xmiø'oy. Højts mijts nmänuu'xtaacyy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiünät. Paady mijts jaduñ nmänuu'xta'agy, coo højts ja'a Dios nmøødtuñ.

2 Hix, jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian: Tøøch nyajñähdiy mänäajøch miich ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hawiinmats nmø'owät. Cooch miich mänit xpia'yá'axät, mänitøch miich nmädowät. Mänit nbuhbédät. Mänit nyajñähwa'ads nyajcuhwá'adsät,

nømä Diosmädia'agy miänaañ. Hoorä, tøø yhabaatnä coo ja'a Dios hajxy nba'yáaxämd. Jaduñä Dios hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsämd.

3 Maa højts ja'a Diostuung nduñän, hoy højts njäya'ayhaty. Hix, cab højts ndsocy coo højts põñ xñähwaambédät.

4 Hoy højts ja'a Diostuung njaanč tuñ. Nmee'xtujpy højts hoy tyiijä, hoy ñejpiä højts nja jaty nja habety. Hanaxiä højts tøø ndsaačhpøcy. Tøø højts häyohn mayhooc nmänaxy nyajnaxy.

5 Tøø højts mayhooc nyajwobho'ogy. Tøø højts mayhooc nyajtsumy. Tøø højts ja'a cu'ug mayhooc xñähäð'øgy. Tøø højts mayhooc nhanuu'xø'øy ja'a Diosmädia'agyquixpä. Tøø højts jamia'ay nhity mayhooc ja'a Diosmädia'agyquixpä. Tøø højts mayhooc jaguiay jayhu'ugy nhijpä.

6 Coo højts ja'a Diostuung nduñ, cab højts haxøøgwinnmahñdy nnä'ägä møødá. Nwiinjøøby højts ja'a Diosmädia'agy. Mee'xxieemy højts nhity, cab højts tii nmøjpäda'agy. Hojiot højts nmøøð. Hix, ja'a Dioshèspiritu højts nmøøð. Hamuumdu'joot højts jäya'ay jaduñ ndsocy nba'häyoy.

7 Nyajwa'xyp højts ja'a tøyhajt. Ja'a Diosmäjaa højts nmøøð. Jaanč tehñ yhoy højts njäya'ayhaty nebiä Dios choquiän. Jaduñ højts ja'a haxøøgpä nga'a yajmäjäda'agy.

8 Näje'eyyä højts jäya'ay jaduñ xwyiingudsähgø'øy. Näje'e højts xquia'a tsocy xquia'a mee'xy. Näje'e højts xquiumay, näje'e højts xñähøjy. Tømiädiaacp højts, hoy højts jäya'ay näje'e xjia nänømy cooc tyijy højts nhøhnda'agy.

9 Hoy højts ja'a tsaangu'ug xjia hixyhaty, cab højts häna'c näje'e xmiämøj xmiämayø'øy. Mäjähñdium højts njaanč tehñ wiädity, høxtä xyagho'ogaamb højts jäya'ay. Pero ja'a Dios højts jaduñ xcwieendhajp. Tøø højts ja'a Dios xyajcumädoy, pero cabä Dios jaduñ miänaañ coo højts nhø'ogät.

10 Jootcujc højts nnä'ägä hity homiänaajä, hoy højts wiingumänaajaty nja mänaxy nja yajnaxy. Hoy højts nja häyoy, nyajñähixøøby højts ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy nämay, jaduñä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy piäadät. Hoy højts tii nga'a ja møødá, Dios højts xmiøøby tijaty højts nyajmaajajpy.

11 Mägu'ughajpäðøjç, ja'a mijts jim hijpä Corintos, mijts jaduñ nmägäpaxp. Tøø mijts ngøxy hawaañäm nebiaty højts ja'a mädia'agy nmøødá. Njaanč tehñ chojpy højts mijts jaduñ.

12 Nja wi'i miøødnijootpaadaañäp højts mijts. Cab højts nnajuø'øy põ jaduñ mijts xjiäwøøbiä.

13 Tunä mayhajt hajxy, tsøc hajxy nijootpáatäm. Jaduñ mijts nmägäpaxp nebiä huungän.

14 Cab hajxy mmøøðwädijmügät põñ ja'a Diosmädia'agy ca'a mäbøjp, coo hajxy jaduñ mnä'ä pahijxpät neby hajxy yhaxøøgwäditiän. Hix, põñjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøjp, hoy hajxy quidiuñ. Hawa'adstuum hajxy je'e. Pero põñjaty ca'a mäbøjp, cab hajxy quidiuñ. Wiing ja'a wyiinmahñdyhajxy. Haxøøgtuum hajxy je'ebä.

15 Hix, cabä Jesucristo tu'ugmädia'agy yhity møødá møjcu'ugong. Jaanä jaduñduhmbä, põñ ja'a Diosmädia'agy mäbøjp, cab hajxy tu'ugmädia'agy yhiijpä møøð ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä.

¹⁶ Cabä cuhdujt jaduñ myiñ coo häna'c quepychech naaxpoch hajxy wyiingudsähg'owät maa ja'a Diosjöcän. Cabä quepychech naaxpoch jiiyquüä. Ja'a Diosäts mäböcy jujcy. Y coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäböjcäm, jaduñ mäwiin hajxy nmäbäatäm nebiä Diosjöcän, je'eguiöxpä coo ja'a Dioshespíritu hajxy nmøðdhjätäm. Jaduhnä Dios jecy miänaañ:

Pønjätyhöchä nmädia'agy xmiöböjcäp, je'ečhä nhEspíritu nmo'owaamby. Nwoowhidäämbiöch hajxy je'e.

Xwyiingudsähg'owäämböch hajxy je'e. Ngu'ughadäämbiöch hajxy je'e, nömä Dios hajxy jecy xmiädiäacäm.

¹⁷ Jaduhnä Dios jecy miänaambä:

Puhwaatsnä hajxy ja'a häna'c ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøöbiä, ja'a häna'c ja'a naaxpoch hajxy wiingudsähgøöbiä.

Cab hajxy mmøðdwädjimjñät. Høxhix ja'a haxøögpä hajxy. Mänitöch mijts xquiø'ødägøöñät.

¹⁸ XTieedyhadäämböch mijts hänajtiän. Nnøøxhadäämbiöch nmajc-hadäämbiöch mijts hänajtiän,

nömä Dios jecy miänaañ. Møccuhdujt ja'a Dios miøð. Hoy piönä jaduñ yhane'emy.

7

¹ Mägu'ughajpädöc, töyhajt jaduñ coo ja'a Dios hajxy xyhuunghjätäm. Tsöcxä haxøögwiinmahñdy hajxy najtshixøöyyäm cøxiä. Yø'ø haxøögwiinmahñdy, xyajmä'täp ja'a mni'x ja'a mjuøhñdy jaduñ. Tsögä Dios hajxy wiingudsähgøöyyäm. Tsögä njoot hajxy pädiäacäm maa ja'a Dioscøxpän.

² Cham højts mijts nnämäaguumbä, tunä mayhajt hajxy, tsöc hajxy nijootpäatäm. Cab højts pøn tøø nhäyoowhixy, cab højts pøn haxøögwiinmahñdy tøø nyajnähixø'oy, cab højts pøn tøø nwiinhøöñ.

³ Pero cáböch nmäna'añ coöch pøn tøø xñähøöñø'oy. Njaanč tehñ chojpy højts mijts jaduñ mäduhñtiä hajxy yaa njaac jugyhjätäm hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñ mijts hijty tøø nhuuc nämaabiä.

⁴ Nnajuøöbiöch coo mijts ca'xy mgudiuna'añ waambátyhöch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy. Ngumäbiöch mijts jaduñ. Jootcüc-höch njaanč tehñ ñijjäuwo'oyii maa mijtscøxpän. Jaanč tehñ xioondäcøpöch, hoy højts madiu'u nja tsaačhpöcy.

⁵ Coo højts ja'a hermano Tito jim nga'a paaty maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Troas, paady højts jim nwiimbijty. Y coo højts yaa nmejch Macedonia-naaxooty, ni yaa højts ja'a hermano Tito nga'a paatpä. Coo højts yaa nga'a tsoj paaty, paady højts hijty jootcucj nga'a nä'ägädä nijjäuwo'oyii. Xmiädsiphajp højts jäya'ayahajxy hijty ja'a Diosmädia'agyquixpä. Jootmayhajp højts hijty je'eguiöxpä cooc tyijy mijts jaduñ mga'a mäböga'añ.

⁶ Ja'a Dios, yagjootmøcpöjpy je'e pønjaty jaduñ jootmayhajp. Y coo ja'a hermano Tito jiaanč mejch, mänit højts ja'a Dios xyagjootmøcpöjcy.

⁷ Xjiaanč tehñ yagjootmøcpöjcy højts ja'a Dios jaduñ coo højts ja'a hermano Tito xyhawaanä coo mijts je'e myagjootmøcpöjcy mänaa jim yhiitiän maa mijtsän. Cøjx højts xyhawaanä cøögöch mijts xjia wi'l jioöbixy coöch jim nnöcxät maa mijtsän. Jaduhñ højts tøø xyhawaanäbä cooc mijts mjootmayhaty je'eguiöxpä coöch mijts hijty tøø xyhuuc yagjootmayhajp. Y jaduñ højts tøø xyhawaanäbä cøögöch mijts xjiaanč tehñ jiahmiejsta'agy. Coo højts jaduñ tøø xquiøxy hawaanä, päadyhöch njaanč tehñ xioonda'agy.

⁸ Mänääjöch mijts ja'a nocy jawyjiinhajtpä nyajnägüexiän, nhöjçch mijts jaduñ siëmprä. Paady hajxy weeñtiä mjootmayhajty. Jootmayhájthöch høöch weeñtiäbä coo mijts nhojy.

⁹ Coo mijts nhojy, paadiä mhaxøögguhdujt hajxy mhøxhijxy. Xquiumaayy mijts ja'a Dios jaduñ coo hajxy jaduñ mhøxhijxy. Coo hajxy jaduñ mhøxhijxy, päadyhöch njoonda'agy, ca'a jie'eguiöxpä coo hajxy mjootmayhajty.

¹⁰ Pønjaty yhaxøögguhdujt høxhijxp, je'edshajxy hodium mähmø'owäp. Cumay hajxy jaduñ piädsömät maa ja'a Diosän. Y cab hajxy jaduñ jootmayhájñät. Pero pønjaty yhaxøögguhdujt ca'a høxhijxp, haxøøgtuum hajxy miähmø'owät. Hoy miänaaxøø hajxy jaduñ jootmayhadada'añ.

¹¹ Pero mijts, hamuumdu'joot hajxy mgudiun nebiaty mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emiän mänääjöch ja'a jayöbajtpä nocy nguexiän. Mjaanč høxhijx ja'a mhaxøögguhdujt hajxy nebiä Diosmädia'agy yhane'emiän. Mjootmayhajt hajxy jaduñ coo hajxy hijty tøø mgädieey. Y mdsähgøöyy hajxy jaduñ weeñtiä. Chojpy ja'a mjoothajxy coo mijts ngumäyät, paadiä craa hajxy mhøxquejxpädsøömy, ja'a haxøögjatcøöyyäbä. Tøø hajxy myajcähxø'nø coo hajxy tii pojppä tii cädieey mga'a møødän.

¹² Paady højts ja'a nocy jim nguexy maa mijtsän, coo häna'c-hajxy haxøög tøø ñidiuñii. Ca'a jie'eguiøxphajtiä højts yø'ø nocy nguexjy. Paady højts nguexjy, chojpy højts ja'a njoot

hänajty coo hajxy myajcähxó'ogät coo hõjts mijts xchocyñä. Xyhijxp hõjts ja'a Dios jaduhñ coo hõjts nga'a hõhnda'agy.

¹³ Coo hõjts mijts jaduhñ xchocyñä, paady hõjts nxoonda'agy.

¹⁴ Xoondaacp hõjts jaduhñbä coo ja'a hermano Tito xioondaacpä. Paady xioonda'agy coo ja'a Diosmädia'agy haitxy hänajty hoy mbanøcxyñä nägõxiä mänaa jim yhitiän maa mijtsän. Tõõchä hermano Tito hijty nnäma'ay coo mijts ja'a Diosmädia'agy hoy mgudiunñ. Y tõyhajt hajxy mjaanñh cuduiñ.

¹⁵ Hamuumdu'joot mijts ja'a hermano Tito xjiaanñh tehñ chocy, je'eguiøxpä coo mijts ja'a miädia'agy mmäbøjcä hamuumdu'joot nebiaty mijts xyhanehñmiän.

¹⁶ Nnajuøbøich coo mijts ja'a Diosmädia'agy hoy mbanøcxaanñ; päadyhøch nxoonda'agy.

8

¹ Hoorä, mägu'ughajpädøjc, chamñ hõjts mijts nyajmøødmädia'aga'añ nebiaty ja'a Dios mayhajt tõø tiunñ ja'a mäbøjpädøjcøxpähajxy, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia-naaxooty.

² Jaanñh tehñ xioondaacp hajxy, hoy hajxy jaduhñ tõø jia tsaaçhpøcy hoyhoy, hoy hajxy jaduhñ jia häyoy hanaxiä. Coo hajxy jaduhñ jiaanñh tehñ xioonda'agy, paadiä xädø'õñ hajxy may tõø yajmucy. Hojiot hajxy jiaanñh tehñ miøød, paady hajxy may tõø yajmucy. Tõø ja'a häyooßäjäya'ay xädø'õñ hajxy mio'oyii; ja'a hermanodøjc-hajxy jaduhñ tõø yecy.

³ Hamuumdu'joot hajxy jaduhñ tõø yecy, ca'a yhadsipä, ca'a yhajootma'adä. Tõøch nhamdsoo hixy coo hojiot hajxy jaduhñ jiaanñh tehñ miøødä. Høxtä yejnajxypä xiädø'õñ hajxy jaduhñ näjootpä.

⁴ Coo hajxy miädoyhajty coo hõjts ja'a häyooßäjäya'ay hänajty nbuhbeda'añ xädø'õñhaam, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä, mänit hõjts xñämaayy coogä xädø'õñ hajxy jaduhñ quix-aambä, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia. Hamuumdu'jootäc hajxy jaduhñ quixa'añ.

⁵ Xoondaac hõjts jaduhñ coo ja'a hermanodøjc xädø'õñ hajxy may yecy, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia. Y coo hajxy miänaañ coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot quiudiunaanä, paady hõjts maas hanaxiä nxoondaacy. Dios jaduhñ mänaañ coo hajxy jaduhñ quiudiunät. Jaduhñ hajxy miänaambä cooc hõjts ja'a nmädia'agy hajxy xquiudiunaanäbä.

⁶ Mänaa ja'a hermano Tito jim jayøbajt yhooyän maa mijtsän, mänit hajxy xñämaayy coo xädø'õñ hajxy myajmügät. Hoorä, jim hõjts ja'a hermano Tito nguejxtägatsaambä maa mijtsän, weenä xädø'õñ hajxy mgøxy yajmucy. Mänit hajxy jim mguéxät maa ja'a häyooßäjäya'ayhajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä.

⁷ Jaanñh tehñ yhoy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy. Jaanñh tehñ yhoy hajxy myajwiingapxø'y. Jaanñh tehñ yhoy hajxy mwiinjuø'y. Hamuumdu'joot hajxy jaduhñ mmäbøcy. Xjiaanñh tehñ choyj hõjts mijts. Hoorä, choyj hõjts ja'a njoot coo mijts ja'a häyooßäjäya'ay mjaanñh tehñ piuhbédät hamuumdu'joot xädø'õñhaam.

⁸ Cábøch mijts ndehñ yhane'emy coo hajxy mbuhbédät. Paady mijts jaduhñ nyajmøødmädia'agy nebiatiä wiingjäya'ayhajxy tõø miäbuhbetiän, ween hajxy jaduhñ mbahijxpät. Jaduhñ hajxy myajcähxó'ogät coo hajxy tõyhajt mjaanñh mädsøjpä.

⁹ Tõyhajt jaduhñ coo ja'a Jesucristo hojiot jiaanñh tehñ miøødä, ja'a nWiindsønhajtämhajxy. Cahnä hänajty yaa quiäda'agyñä hädaa yaabä naaxwiin nebiä pajäya'ayän, jim hijty møc yhane'emy maa ja'a Tieedy ja'a wyiinduumän. Pero coo yaa quiädaacy, mänit jaduhñ jiajty nebiä hädaa yaabä jäya'ayhajxiän, neby hajxy yaa nhäyóowäm. Jaduhñ hajxy hoy xñähho'túutäm. Y coo hajxy jaduhñ tõø xñähho'túutäm, paady hajxy jim xyajnøcxäanäm maa ja'a Tieediä wyiinduumän, pønjetiä miädia'agy jaduhñ mäbøjcäp.

¹⁰⁻¹² Chamñ mijts nwiingapx njøjcäpxø'øwa'añ coo ja'a xädø'õñ hajxy myajpedøød neby hajxy hadøjumøjt mwiinmahñdyhajtjän coo hajxy hänajty myajmuga'añ. Mja nähmajts hajxy jaduhñ, pero cahnä hajxy myajpedyii. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy myajpedøød, jaduhñ hajxy myajcähxó'ogät coo hojiot hajxy tõyhajt mjaanñh møødä. Mijts jaduhñ mwiinmahñdyhajtsohn coo xädø'õñ hajxy hänajty myajmuga'añ. Jaduhñ hajxy myégät neby hajxy mmäjäda'aga'añ. Mäðøyyä jaduhñ. Cab jaduhñ yhahixø'y coo hajxy hanaxiä myégät. Hix, jaduhñä Dios ja'a jioot chocy coo hajxy myajcähxó'ogät coo hojiot hajxy jaduhñ mjaanñh møødä.

¹³ Cábøch nmäna'añ coo hajxy mhäyoodägø'øwät, päadyhøch tõø nmäna'añ coo hajxy hanaxiä mga'a yégät.

¹⁴ Jaduhñhøchä njoot chocy coo pøn tii quia'a yajmaajiädät. Jaduhñds je'e, hahixøøby jaduhñ coo mijts ja'a häyooßäjäya'ay mbuhbédät, je'eguiøxpä coo mijts nä'a tägø'øbä mmøødä jäda'ahaty. Y coo mijts hänajty tõø mhäyoodägø'øy, mänit mijts xpiuhbejtägätsät, pø jim hajxy hänajty miøødä nä'a tägø'øbä.

¹⁵ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pønjaty may yajpädø'c, pihmooy hajxy je'e pønjaty weeñtiä yajpädø'c. Yaghaguipxyjatiøøyy hajxy jaduhñ tu'cuhdujt."

¹⁶ Dios ja'a hermano Tito jaduhñ tøø yajnähdiyy coo hojioot miøðhdät maa mijtscøxpä, neby højts hojioot nmøðän maa mijtscøxpän. Dioscujú'uyäp ja'a Dios jaduhñ.

¹⁷ Coo højts ja'a hermano Tito nnämaay coo jim ñøcxät maa mijtsän, jootcugøøyy je'e coo højts jaduhñ nnämaay coo jim ñøcxät. Hiñ, hamdsoojoot hijty jaduhñ ñä'ägä nøcxa'añ.

¹⁸ Nyajmäguexø'øwaamby højts ja'a hermano Tito ja'a mägu'ughajpä wiingpä. Wiinduhmçhajtøjc tøø yajmädohyaty coo ja'a Diosmädia'agy hoy yajwa'xy ja'a Jesucristocøxpä.

¹⁹ Jaduhñ mäbøjpädøjc-hajxy tøø miänaambä coo højts nmøðhdät majaty højts ja'a xädø'øñ nyajmucy mänaa højts ja'a häyoobäjäya'ayhajxy hänajty nøcxy nmo'owa'añän. Cähxø'øgaamb jaduhñ coo ja'a Dios miøjjä jiaançhä. Jaduhñ quiähxø'øgaambä coo højts hojioot nmøðä.

²⁰ Paady højts nämetsc nädägøøg nwädity xädø'øñyajmujpä, cab højts ndsocy coo højts pøn xñänömät cooc tyjyy højts nje'ehada'añ. Hiñ, majiaty højts xädø'øñ nyajmucy.

²¹ Chojpy højts ja'a njoot jaduhñ coo højts ja'a jäya'ayhajxy xquiumäyät neby højts ja'a Dios xquiumäyyän.

²² Chaads højts ja'a mägu'ughajpä mäwiingpä nguexáangumbä møøðä hermano Titohajxy. Mayhooc højts hoy tøø xmiøødtuñ hoy ñä'a mädyii tuungä. Hamuumdu'joot jim ñøcxa'añ maa mijtsän. Hiñ, ñajuøøby jaduhñ coo mijts hoy myajtøjtägø'øwa'añ.

²³ Naxiä hermano Tito hajxy hoy mdehm yajtøjtägø'øwät coo hajxy jim miédsät. Haa ja'a hermano Tito, hoy miänájøch jaduhñ xñä'ägä møødtuñ, páadyhøch jim nguexa'añ maa mijtsän. Y ja'a jiamioøðhajxy nämetspä, ja'a mäbøjpädøjc-hajxy yaabä, jaduhñ hajxy tøø miänaambä coo hajxy jim ñøcxät. Hoyyä Jesucristo hajxy wyyiingudsähgø'øy.

²⁴ Coo mijts ja'a hermano Tito hoy myajtøjtägø'øwät møøðä jiamioøðhajxy, jaduhñ mijts ja'a mäbøjpädøjc hajxy xyhixät coo hajxy tøyhajt mjaançhä mädsocy. Tøjiädäp jaduhñ neby højts mijts tøø nmädia'aguiän coo mijts hojioot mjaançhä tehñ møøðä.

9

¹ Høøch mijts jaduhñ nnä'a jaac näjaayøøby. Nnajuøøbiøch jaduhñ coo mijts ja'a häyoobäjäya'ayhajxy mbuhbeda'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä.

² Hiñ, nnajuøøbiøch coo hajxy hamuumdu'joot mbuhbeda'añ. Jaduhñhøchä mäbøjpädøjc-hajxy tøø nhawaanä, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia-naaxooty. Jaduhñhøch hajxy tøø nhawaanä coo mijts hadojumøjt mdägøøyy xädø'øñyajmujpä, pønjatia Diosmädia'agy jim mäbøjp Acaya-naaxooty. Y coo mijts jayøjp mnähmajch, paadiä Macedoniabä jäya'ayhajxy nämay xpiahixaambä. Jaduhñ hajxy hamuumdu'joot miäbuhbedaambä nej mijts mmäbuhbeda'añän hamuumdu'joot.

³ Páadyhøchä hermano Titohajxy jim nguexø'øga'añ maa mijtsän, weenä xädø'øñ hajxy paquiä myajmujpädø'øy. Jaduhñds je'e, cooçh jim nnøcxät, tøø ja'a xädø'øñ hajxy hänajty mgøxy yajmujnä. Haa ca'a, tøøchä Macedoniabähajxy nhawaanä coo mijts ja'a xädø'øñ myajmuga'añä.

⁴ Hiñ, wéñdøchä Macedoniabä jäya'ayhajxy näje'e nmøðhdät jim maa mijtsän. Y coo hajxy jaduhñ xyhixät coo ja'a xädø'øñ hajxy hänajty mga'a cøxy yajmucyñä, mdsähdiunaamb hajxy jaduhñ. Jaduhñhøch ndsähdiuumbät je'eguiøxpä cooçh mijts tøø nmädia'agy coo ja'a xädø'øñ hajxy hänajty myajmuga'añ.

⁵ Páadyhøch jaduhñ nwiinmaay coo hijty yahixø'øy cooçhä hermano Titohajxy jawyiin nguexø'øgät maa mijtsän, jaduhñ mijts jim xpiuhbédät maa ja'a xädø'øñ hajxy myajmuquiän. Jaduhñä xädø'øñ hajxy myaghidät nähix hahixø'ø cooçh jim nmédsät, neby hajxy jaduhñ tøø mmäna'añän coo hajxy myaghida'añ. Jaduhñ hajxy myajcähxø'øgät coo ja'a xädø'øñ hajxy myega'añ hojiootcøxpä. Cab pøn jaduhñ miän'anät cooc tyjyy mijts hadsip tøø nhane'emy coo hajxy myégät.

⁶ Jaduhñds je'e, pønjaty jaduhñ wiinduc wiindsaach, cabä hoyhajt hajxy piaada'añ. Pero pønjatia häyoobäjäya'ay näxuu'tsp, je'edsä hoyhajt hajxy jaduhñ paadaamb. Tøyhajt jaduhñ.

⁷ Jootcujc hajxy myégät hamuumdu'joot neby hajxy hänajty myega'añän, ca'a yhadsipä ca'a yhajootma'adä, ca'a hajxy tii mnajtshäyowø'øy. Hiñ, je'e ja'a Dios chojpy pønjaty jaduhñ jootcujc yejp.

⁸ Møj jaançhä Dios. Xmió'owäp mijts ja'a hoyhajt ja'a weenhajt møj may, jaduhñ hajxy tii mga'a yajmaajiädät ni mänaa. Nä'a tægø'øbä hajxy jaduhñ xmió'owät, jaduhñä wiingjäya'ay hajxy hoy mbuhbejtägätsät hoy ñeipjä.

⁹ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Pøn hojiäya'ay, møj mayyä häyoobäjäya'ay piuhbety. Hoy miänaaxøø ja'a Dios jaduhñ piuhbejtägatsa'añ.

¹⁰ Ja'a Dios, yejpy je'e ja'a tøømd mädyii mní'ibäp, mädyii mdúnäp. Yajmayøøby jaduñ nebiä mgáyät nebiä mhú'ugät. Jaaná jáduñduhmbä, xmió'owäp mijts ja'a Dios ná'ä tægø'øbä tijaty hajxy hánajty myajmaajajpy, jaduñ mijts ja'a háyoobäjäya'ay mmoodiägätsät.

¹¹ Y coo mijts ja'a háyoobäjäya'ay jaduñ hamuumdu'joot mbuhbédät, mänit mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mõj may xmió'owät. Y coo højts ja'a háyoobäjäya'ay xädø'øñ nõcxy nmo'oy, ja'a mijts hánajty tøø myéquiäbä, mänitä háyoobäjäya'ay ja'a Dios hajxy ñäma'awa'añ: "Dioscujú'uyäp."

¹² Hix, coo mijts ja'a háyoobäjäya'ay jaduñ mbuhbédät, mejtsstu' ja'a hoybä hajxy jaduñ mduna'añ. Piaadaambiä háyoobäjäya'ayhajxy tijaty hajxy hánajty yajmaajajpy, y tehngajnä ja'a Dios hajxy jaduñ ñäma'awa'añ: "Dioscujú'uyäp."

¹³ Coo mijts ja'a háyoobäjäya'ay jaduñ mbuhbédät jootcujc hoy miädyii cajptä, myajcähxø'øgaamby hajxy jaduñ coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy mgudiuunä ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñä háyoobäjäya'ay ja'a Dios hajxy mõj jaanç ñäma'awa'añ, je'eguiøxpä coo mijts ja'a Dios ja'a miädia'agy mgudiuunä, møød coo hojiot hajxy mjaanç tehñ miøødä ja'a háyoobäjäya'aguiøxpähajxy.

¹⁴ Coo mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mõj may tøø xmió'oy, paady mijts ja'a háyoobäjäya'ay xchoga'añ xpia'häyowa'añ, møødä Dios hajxy pia'ya'axa'añ ja'a mijtsøøxpä.

¹⁵ Tsøcxä ja'a Dios hajxy nägøxiä nämáayäm: "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxpä coo ja'a yHuung yaa quiejxy hádaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñähho'túütäm. Møjmayhajt ja'a Dios jaduñ tiuun hoy-yagiuøñä.

10

¹ Høøch mijts chamñ nmägapxaamby nhane'emaamby, høøch Pablohajpä. Mänaa ja'a Jesucristo yaa wiäditiän hádaa yaabä naaxwiin, jaanç tehñ miøødä hojiot hánajty. Mee'xxieemy hánajty jiaanç tehñ wiädity. Jadúñhøch je'e nja pahixaañ cooch mijts jaduñ nmägapxa'añ nhane'ema'añ. Ja'a nmädsiphøchhajxy, jadúñhøch hajxy xñänømy cooc tyijy mijts hánajty tsähgø'ø tsähgø'ø nmägapxy nhane'emy mänáagøch jimñ nhitiän maa mijtsän, pero cooc tyijy høøch nga'a tsähgø'øñä coo mijts nmägapxy nhane'emy nocyaam. Cab jaduñ tiøyyä, ná'ä høñndaacp hajxy jaduñ.

² Mägu'ughajpádøjc, huuc tunä mayhajt hajxy, høxhix ja'a haxøøgpä ja'a ca'a hoybä hajxy. Coo hajxy jaduñ mhøxhixät, cab mijts jimñ waamb nnámá'awät cooch jimñ nnøcxät maa mijtsän. Pero põñ jaduñ mänaamb cooc tyijy højts hoy nga'a wädity nebiä hádaa jäya'ayhajxy hoy quia'a wäditiän hádaa yaabä naaxwiin, je'eçh mábøcy hajxy nhójàp hajäya'ayhaam. Nyajcähxø'øgäbøch jaduñ cooch hánajty tøyhajt nga'a tsähgø'øy.

³⁻⁴ Hoy højts yaa nja tsána'oy hádaa yaabä naaxwiin, cab højts ja'a nhamdsoo wiinmahñdy nyajtuñ nebiä yaabä jäya'ayhajxy yajtuñän. Ja'a Dios højts xpiuhbejp ja'a miäjaahaam, cab højts ja'a Dios ja'a miädsip jaduñ nyajmäjädaacä.

⁵ Jii jäya'ayhajxy näje'e wiädity, yajcumayaamb hajxy, høñndaacp hajxy. Cabä jioothajxy yajmädsoc coo wiinghänäc ja'a Dios hajxy pia'häyowät. Nyajcähxø'py højts jaduñ coo yø'ø häna'c-hajxy jaduñ yhøñnda'agy. Y coo højts hánajty tøø nga'a yajmäjäda'agy, mänit højts nyajmäbøga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo ja'a miädia'agy hajxy ween quidiuunä.

⁶ Y coo mijts hánajty hoy tøø mgudiuñ, cab højts mijts hánajty waamb nnäma'awaapnä. Pero põñjaty jaduñ ca'a nä'ägädä cudiunaamb, je'eds højts hahoy nhøxquexaamby maa ja'a tsajtøjcän.

⁷ Pøñjaty jaduñ najuøøby coo hajxy tøø wyiinguexyii ja'a Jesucristäm, ween hajxy ñajuøøbiä cooch ja'a Jesucristo tøø xwyiinguexxpä. Tøyhajt jaduñ. Hoy piønä jaduñ ñajuø'øy.

⁸ Ja'a Jesucristo højts ja'a cuhdujt jaduñ tøø xmió'oy coo højts mijts nmägapx nhané'emät. Chojpiä jioot jaduñ coo mijts ja'a miädia'agy mjaac mábøjcät. Cabä jioot chocy coo hajxy mdu'udägóyyät. Tøyhajt jaduñ coochä Jesucristo ja'a cuhdujt jaduñmbä tøø xmió'oy. Cooch jaduñ nniänømyii, cábøch ndsähdiuna'añ, høyhøch häna'c jaduñ xjia tsänømy cóogøch tyijy nyajcumaya'añ hanaxiä.

⁹ Cábøch mijts nhadsähgø'øwa'añ, hoy mijts nocy naxy nja yajnäguexy.

¹⁰ Ja'a nmädsiphøchhajxy, jaduñ hajxy miäna'añ cooc tyijy mijts møc nhane'emy nocyaam. Pero jaduñ hajxy miänaambä cooc tyijy hánajty møc nga'a hane'emy mänáagøch jimñ nhitiän maa mijtsän, cooc tyijy hánajty weenjaty ndsähgø'øy.

¹¹ Pero põñjaty jaduñ mänaamb, cabä tøyhajt hajxy miøødä. Jaduhñsä tøyhajtpä, neby højts mijts møc nhane'emiän nocyaam, jaaná jaduñ mijts møc nhane'emaambä coo højts jimñ nnøcxtägätsät maa mijtsän.

¹² Jii häna'c-hajxy näje'e, jaanç tehñ yajcumayaamb hajxy cooc tyijy hajxy jiaanç tehñ jiaty jiaanç tehñ ñajuø'øy. Hamiñ haxøpy hajxy jaduñ ñiguuiumayii. Y cabä wiinghänä'c

hajxy quiumay. Pero cabä tøyhajt hajxy miøødä. Højts, cab højts jaduhñ nhäna'c-haty. Cab højts jaduhñ niguiumayii.

¹³ Caj pues, cab højts nyajcumaya'añ. Jaduhñ højts nduna'añ neby højts ja'a Dios tøø xyajñähdiijian coo højts ndünät. Jaduhñ højts tøø xyajñähdiijy coo højts jim ndünät høxtä jimbaady maa mijtsän.

¹⁴ Coo højts jim nduñ maa mijtsän, ngudiumby højts jaduhñ neby højts ja'a Dios tøø xñäma'ayän. Hix, højts ja'a Diosmädia'agy jim nyajwa'xtsohñ maa mijtsän, ja'a Jesucristocøxpä.

¹⁵ Majaty wiinghäna'c jaduhñ tøø tiuundsooñän, cab højts jaduhñ nmäna'añ coo højts jim tøø nduñ. Cab højts jaduhñ nguuhdujthaty. Pero chojpy højts ja'a njoot coo mijts ja'a Diosmädia'agy maas hoy mmäbøgät, jaduhñ højts maas hoy njaac tehñ tiünät maa mijtsän.

¹⁶ Y jaduhñ højts ja'a Diosmädia'agy hoy nyajwa'xät jäguembaady maa pøn ja'a Diosmädia'agy quia'a mädoynän. Hix, cab højts nduna'añ maa wiinghäna'c jaduhñ tøø tiuundsooñän. Hix, cab højts jaduhñ nyajcumaya'añ.

¹⁷ Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian: "Cab jaduhñ yhahixø'øy coo hamdsoo mniguiumayøøjät. Pero jaduhñ yhahixø'øy coo ja'a Dios hajxy mõj jaančh mnänøömät."

¹⁸ Je'eduhñ tsoobaatp coo ja'a Dios jaduhñ xquiumáyät. Cab jaduhñ choobaady coo hamdsoo mniguiumayøøjät.

11

¹ Huuc tunä mayhajt hajxy, huuc mee'x hajxy weeñtiä. Chámhøch weeñtiä nhuuc mädia'aga'añ nebiä jäya'ayhajxy yajcumayaamñbän. Coočh jaduhñ weeñtiä nniguiumayii, jaduhñ yajmädooy nebiä cuhhiimbähajxy miädia'aguian.

² Nej mijts ja'a Dios xchoquian, jaduhñ høch mijts ndsojpä, je'eguiøxpä coočh mijts ja'a Diosmädia'agy tøø nyajmäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Chojiøøchä njoot jaduhñ coo ja'a njoot hajxy mbädá'agät hamuumdu'joot maa ja'a Jesucristocøxpän. Cabä njoot hajxy wiingtuum mbädá'agät.

³ Mnigwieendähadøøjap hajxy, jaduhñ hajxy pøn xquia'a jøjcapxø'øwät, coo hajxy xyag-jahdiägøyyät ja'a Jesucristo. Jii häna'c-hajxy näje'e wiädity mäwiinhøhmbä. Cab mijts xyajmädsocy coo ja'a Jesucristo hajxy hamuumdu'joot mbanøcxnät. Paquiä hajxy jaduhñ xwyiinhøønät. Haa ca'a, jaduhñä Eva jecy yhuuc wiinhøhñbä ja'a mõjcu'ugongäm mänaa ja'a mõjcu'ugong ñibiäda'agyiian nebiä tshññdiän. Siémprämä mõjcu'ugong quiuwiinmahñdiä. Paquiä ja'a Eva yajwiinhøhñ.

⁴ Paquiä mijts ja'a miädia'agyhajxy jaduhñ mmäbøjc'cä pønjaty mijts jaduhñ wiing xyajñähixø'øby ja'a Jesucristocøxpä. Cab hajxy jaduhñ yajñähixø'øby neby højts ja'a Diosmädia'agy nyajñähixø'øby ja'a Jesucristocøxpä. Cab hajxy jaduhñ yajñähixø'øby ja'a Dioshespirtucøxpä neby højts nyajñähixø'øbyän. Paquiä mijts ja'a miädia'agyhajxy jaduhñ mbadu'ubøjcä.

⁵ Yøø häna'c-hajxy jaduhñ wiing yajñähixø'øbiä ja'a Jesucristocøxpä, jaduhñ hajxy ññänømyii nebiä Dioswiingexypän, neby jaančh tehñ jiajpä. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy mmäná'anät cooc tyijy hajxy miaas jaty queuech høøch njaty.

⁶ Wehñdäda'ä jaduhñ tiøyyä coočh hoy yajxon nga'a xi'igy nga'a mädia'agy; cab jaduhñ ñejpiä. Pero tøyhajt jaduhñ coočh madiu'u njaty nnajuø'øy ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Homiänaajä højts mijts ja'a tøyhajt nmo'oy hoy ñä'ä tiiguiøxpä.

⁷ Mänájøch jim nhitiän maa mijtsän, cábøch hänajty jaduhñ mänaa nnämaayy coočh mijts xmiäjüyät. Niguiudüünäbøch hänajty hamdsoo, je'eguiøxpä coočh njoot hänajty chocy coo mijts ja'a Diosmädia'agy maas hoy mmäbøgät. Y coočh hänajty hamdsoo nniguiudüünäxä, päadyhøchä jäya'ayhajxy näje'e xñänømyi cóogøch tyijy hänajty hoy nga'a cudiuñ. Pero cab jaduhñ tiøyyä.

⁸ Wiingjäya'ayhøchhajxy hänajty xpiuhbejp, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpä wiingtuumjaty. Päadyhøch hajxy hänajty xpiuhbety coočh mijts ja'a Diosmädia'agy hänajty nyajwiingapx nyajwiinmädiaagø'øy.

⁹ Mänájøch jim nhitiän maa mijtsän, cábøch hänajty pøn nnäma'ay coočh hajxy xpiuhbédät xädø'øñhaam, hóyhøch hänajty tii nja yajmaajiaty tähoocjaty. Hix, xpiuhbéjpočhä jäya'ayhajxy hänajty, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpä, ja'a hajxy hänajty jim tsohmbä Macedonia-naaxooty. Xmiöobiøch hajxy hänajty tijatyhøch hänajty nyajmaajiaty. Y cábøch mijts mänaa nnäma'awa'añ coočh mijts xpiuhbédät xädø'øñhaam.

¹⁰ Tømiädiäacpøch jaduhñ nebiä Jesucristo tiømiädia'aguian. Cábočhä xädø'øñ pøn nmäyujwa'añ jim maa mijts mdsäna'ayän Acaya-naaxooty.

¹¹ Coo pøn jaduhñ miäná'anät cóogøch tyijy mijts nga'a tsoey, høhñdaacp hajxy jaduhñ. Ja'a Dios jaduhñ najuøøby coočh mijts njaančh tehñ chocy njaančh tehñ pia'häyoy.

12-13 Jii häna'c-hajxy näje'e wiädity mäwiinhøhmbä. Ja'a Jesucristäc tyjy hajxy tøø wyiinguexyii coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän, neby højts ja'a Jesucristo tøø xwyiinguexxiän coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwá'xät. Pero høhndaacp hajxy; cab hajxy tøyhajt tøø wyiinguexyii ja'a Jesucristäm. Paady hajxy jaduhñ yhøhnda'agy coo hajxy yajcumaya'añ.

14-15 Yø'ø häna'c-hajxy, ja'a møjcu'ugong hajxy wyiindsønhajpy. Jaaya'ay hajxy jaduhñ piahijxyp. Nnajuøøyyäm hajxy coo ja'a møjcu'ugong ñibiäda'agyii nebiä jaanč tehñ yhojbän, nebiä Diosmoonsän. Hoorä, cab jaduhñ yhoj-yagjuøøñä coo ja'a møjcu'ugongä mioonsähajxy pjaatcø'øy, coo hajxy yhøhnda'agy cooc tyjy hajxy tøø wyiinguexyii ja'a Jesucristäm. Y coo hajxy jaduhñ haxøøg jiäya'ayhaty, je'e hajxy jaduhñ quiumädoowaaby.

16 Hoorä, chámhøch mijts nmägäpcombä. Cab hajxy jaduhñ mmäná'anät cóogøch tyjy tøø nguhhiñ, høyhøch weeñtiä nja niguiumayii. Pero, pø mjaanč mänaamb hajxy jaduhñ cóogøch tyjy tøø nguhhiñ, huuc tuñä mayhajt hajxy, høøchä nmädia'agy hajxy weeñtiä huuc hamädoowhjtäc. Nhuuc nimiädia'agyijøch weeñtiä. Nhuuc niguiumayijøch weeñtiä.

17 Cábøch nmäna'añ coochä Dios ja'a cuhdujt tøø xmio'oy cooch jaduhñ nniguiumayøøjät. Jaduhñhøch nniguiumayii nebiä cuhhiimbän.

18 Hix, ja'a jäya'ayhajxy nämaybä, miäniguiumäayyap hajxy tijaty hajxy yaa miøød hädaa yaabä naaxwiin, møød tijaty hajxy jaduhñ tøø tiuñ. Jaduhñch høøchpä, weeñtiøch chamñ nmäniguiumayáanäbä tijatyhøch tøø nduumbä.

19 Jaduhñ mijts mjaanč tehñ ñibiäda'agyii nebiä jaanč tehñ jiajpän nebiä jaanč tehñ ñajuøøbiän. Paady mijts ja'a cuhhiimbähäna'cä miädia'agyhajxy mhamädoowhidaanaä. Pero cab hajxy tøyhajt mjaanč jaty mjaanč najuø'øy.

20 Hix, mmee'xtujpy hajxy hoy ñä'a tijatiä, hoy mijts yø'ø häna'c-hajxy hoy ñebiatä xjia häyoowhixy, yø'ø häna'c-hajxy høhndaacpä, yø'ø miädia'agy hajxy mjaanč tehñ yhamädoowhidaanaäbä. Xyhanehmb mijts jaduhñ nebiä moonsän. Y xñägäyayp xñähüüçäp mijts ja'a mxäðø'øñ. Xwyiinhøhmb mijts yø'ø häna'c. Xpiejxp mijts yø'ø häna'c. Høxtä xquiojxp mijts yø'ø häna'c, y cab hajxy waamb mmäna'añ. Cab mijts yø'ø häna'c xyhixy nebiä jäya'ayän.

21 Pero højts, cab mijts jaduhñ mänaa nhäyoowhixy neby mijts yø'ø häna'c xyhäyoowhixiän, yø'ø häna'c-hajxy høhndaacpä. Cab højts jaduhñ njootmøjjä.

Chámhøch weeñtiä nhuuc mädia'agäängumbä nebiä cuhhiimbän. Tijaty yø'ø häna'c-hajxy miäniguiumäayyap, nmøødhøchä cuhdujt høøchpä cooch jaduhñ nmäniguiumäayyabät.

22 Niguiumäayyap hajxy je'eguiøxpä coo hajxy yhebreojäya'ayä, coo ja'a Abraham hajxy jecy yphahajty tiedyhajty møødä Israel. Pues jaanä jaduhñch høøchpä, jaduhñch nniänäøømäbä coochä Abraham tøø nhaphajpät tøø ndeedyhajpät.

23 Jaduhñ hajxy ñiguiumäayyabä je'eguiøxpä cooc tyjy hajxy mioonsähadyii ja'a Jesucristøm. Pues xmioonsähäjpøchä Jesucristo høøchpä. Y maas høyhøch nduñ que yø'ø häna'c-hajxy tiuñ. Cooch jaduhñ weeñtiä nniguiumayii, jaduhñ yajmädoj nebiä cuhhiimbähajxy miädia'aguiän. Maas møc-høch tøø nduñ que yø'ø häna'c-hajxy tøø tiuñ. Mayhøoc-høch tøø nyajtsumy tøø nyajmach. Ni pøn jaduhñ quia'a yajtsumy quia'a yajmachnä nébiøch tøø nyajtsumiän. Mayhøoc-høchä häna'c tøø xjiaanč tehñ wiobho'ogy. Mayhøoc-høchä häna'c ja'a weenjaty tøø xquia'a yagho'ogy.

24 Mägøøc-høoc-høchä judiøshajxy tøø xjiu'xy hii'xmajmocxmädaaxcø'ø.

25 Tägøøghøoc-høchä häna'c tøø xwiopy paxyhaam. Tähøoc-høchä häna'c xjia ca'ch; xquiuigha'adsäambøch hajxy hänäjty. Tägøøghøoc-høchä barco tøø xmiäma'adø'øy mejjiooty. Xjia møødnøøguguñhøch jaduhñ. Mänäjøchä barco tähooc xmiäguiñän, tu'xøøch jiiy nhijty mejywyiing møød tu'tsuhñ.

26 Mayhøoc-høchä yoñdiu'u tøø ndu'uyo'oy. Mayhøoc-høch ja weenjaty tøø nga'a nøøho'ogø'øy møjnøøguc. Tøøchä mee'tspädøjc mayhooc nyohbiaady. Tøøchä nhamdsoo mägunaax mayhooc xjia yagho'oga'añ. Tøøchä wiinghäna'c xjia yagho'ogaambä; ca'a yhøøchä nmägunaaxhajxy je'e. Tøøchä nwädity mäjähñdiuum jim cajpooty, møød jim pactuum, møød jim mejjiooty. Tøøchä häna'c mayhooc xchaächtiuñ, ja'a hajxy jaduhñ mänaambä cooc tyjy hajxy miäböcy.

27 Tøøchä tuung mayhooc xyaghanuu'xø'øy; høxtä xyajtsaächpøjc-høch jaduhñ. Mayhøoc-høch tøø ndsunaxy jamia'ay jayhity. Tøøchä yuu mayhooc nmänaxy nyajnaxy møødä tøødsø'ø. Tøøch mayhooc nhity jaguiay jayhu'ugy. Tøøchä tøøchpä mayhooc nmänaxy nyajnaxy. Nja yajmaajjápøchä wit tucxy hänäjty.

28 Tøøch madiu'u ndsaächpøcy, pero cábøch jaduhñjä tngøxy mädia'aga'añ. Je'ečh nmädia'agaamby coochä mäbøjpädøjc jabom-jabom nnädajy nnämay wiinduhñchajtøc, pø hoy pø ween hajxy yhity. Hix, høøchä ngø'øjooty hajxy jaduhñ yhity.

²⁹ Põnä Diosmädia'agy hoy ca'a cudiunaamb, hoy hajxy jia mabocy, nnäjootmayhájpiöch hajxy jaduñ. Põn jaduñ cádiehby je'eguiõxpä coo tõe wyiinhõeñii, nmäjootma'adhájpiöchä häna'c ja'a tõe miäwiinhõeñäbä.

³⁰ Hõeç, cábøch nyajcumaya'añ. Pero cooçh häxøpy nyajcumaya'añ, je'eçh häxøpy nyajniuguumayañap cooçh häyohn mayhooc tõe nmänaxy tõe nyajnaxy.

³¹ Ja'a Diõhöch jaduñ xñajuøøby cooçh nga'a hõhnda'agy. Ja'a Jesucristo ja'a Tieedy je'e. Tsögä Dios hajxy cøjxta'axiøø wiingudsähgøøyyäm. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsøphájtäm.

³² Mänaa ja'a Aretas hänajty tiuñän gobiernä, mänitøchä mioonäs xjia yajmadsaañ jim maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Damasco. Juhmuu'tswäditiä cajpt hänajty jaduñ. Jia pädaac ja'a hadänaabiä hajxy majatiä tægø'owøødiaact nébiøch jaduñ nga'a pädsømat.

³³ Pero päyø'c-høch. Ja'a nmägu'ughajpøchhajxy hoy xquiuhdøøñaxy cachjooty maa ja'a muuçh hänajty jiuñän.

12

¹ Cab jaduñ yhahixøøy cooçh nyajcumáyät. Pero nébiøch cham nmädia'aga'añän, jaduñ yajmädowa'añ nébiøch nyajcumaya'añän. Je'eçh cham nmädia'agaamby nebiätyhøchä Jesucristo hijxtahnd tõe xyajwiinhixiän.

²⁻³ Nmøødhípiöchä Jesucristo tu'ugmädia'agy. Tõe yhiñnä majmactsjumøjt cooçhä Dios jim tõe xyaghoy tsajpootyp maa ja'a wyiinduumän. Cábøch nnajuøøy pø ni'xhaam pø copc-háamhøch jim nhooy, o pø juøhñdyhaam. Ja'a Dios jaduñ nidiuhm najuøøby.

⁴ Madiú'ujøchä hoy-yagjuøøñájatypä jim nmädooy tsajpootyp. Cábøchä cuhuñt nmøødä cooçh nmädiaactägätsät.

⁵ Coo wiinghäna'c häxøpy jim tõe yhoy tsajpootyp, mänitøch häxøpy nmøjpäda'aga'añ. Pero hõeç, cábøch hamdsoo nniguuimaya'añii. Jagóoyøch nmädia'aga'añ nebiätyhøchä häyohn tõe nmänaxy tõe nyajnaxy.

⁶ Nmøødhøchä cuhuñt jaduñ cooçh nmädiá'agät nebiätyhøchä Dios tõe nmøøduñ. Hix, tøyhájthøchä Dios jaduñ tõe nmøøduñ. Cábøch nmädia'aga'añ cooçh jim nhooy tsajpootyp, je'eguiõxpä cooçhä njoot quia'a tsoy cooçh pøn xmiøjpdä'agät. Cooçhä jäya'ayhajxy xyhixät cooçh hoy njäya'ayhaty, cooçh hajxy xmiädówät cooçh hoy ngapxy nmädia'agy, mänitøch hajxy xquiumáyät.

⁷ Jaançh tehñ yhoy-yagjuøøñájatyhøch jim nwiinhixy tsajpootyp. Pero cabä Dios ja'a jioot chocy cooçh nniguuimayøøjät. Paadiä Dios miänaañ cooçhä møjcu'ugong ja'a tsaachpä xyajpáadät, jaduhñhøch hamdsoo nga'a niguiumayøøjät.

⁸ Tægøøghøc-høchä Jesucristo nja mänuu'xtaacy cooçh cu xyajnähwaach.

⁹ Mänitøch xyhadsooy: "Njaançh tehñ chojpy njaançh tehñ pia'häyøobiøch miich. Páadyhøch miichä mdsaaçhpä nga'a yajnähwa'adsa'añ, nyajcähxø'øgäämbiøch jaduñ coo miich mduñ ja'a høøchä nmäjaagøxpä", nõmhøchä Jesucristo xñämaayy. Xoondáacpøch jaduñ cooçhä ndsaachpä xquia'a yajnähwa'adsaannä, je'eguiõxpä cooçh tõe xñäma'ay cóogøch xyajtuna'añ ja'a miäjaagøxpä.

¹⁰ Xoondáacpøch jaduñ cooçhä Jesucristo xyajtuñ, høyhøchä tsaachpä nja paady madiu'u. Náxyhøchä häna'c xyhäyoowhixy. Náxyhøch cøxiä wiinä nyajmaajaty. Náxyhøchä häna'c xchaachtuñ ja'a Diosmädia'agyquioxpä. Náxyhøchä häyohn nmänaxy nyajnaxy. Pero cábøch nnä'ägä møjpdä'agy cooçh jaduñ njaty nhabetý. Hix, cooçh jaduñ njaty nhabetý, cähxø'p jaduñ cooçh tii nga'a tuñ ja'a nhamdsoo mäjaahámhøch; ja'a Jesucristo miäjaahámhøch jaduñ nduñ.

¹¹ Hoorä, høyhøch tii nga'a ja jada'añ hamdsoo, nmaas jájpiøch hõeçh quejee yøø häna'c-hajxy, yøø hajxy jaduñ niñänøømäbä cooc tyijy hajxy Dyioswiinguexiä. Cábac tyijy pøn jaduñ jiaty nébiäc hajxy jiatian. Y cooçh yøø häna'c-hajxy jaduñ tõe xñähwaambety, tiich mijts jaduñ coo tõe xquia'a nähgapxtu'udy. Cooçh mijts tõe xquia'a nähgapxtu'udy, páadyhøch cham hamdsoo nniñähgapxtu'udyii. Jaduñ weenjaty yajmädoý nebiä yajcumayaambän.

¹² Mänajøch jim nhitiän maa mijtsän, mänitøchä hijxtahnd madiu'u nyajcähxø'cy hoy-yagjuøøñájatypä. Ja'a Diosmäjaahámhøch jaduñ nyajcähxø'cy. Nyajcähxø'c-høch jaduñ cooçhä Dios jaduñ tøyhajt tõe xwyiinguexy. Mee'xtújpiøch hänajty.

¹³ Jaançh tehñ yhöyhøch nduñ hoy miädyii tsajtøgootii. Jaanä jaduhñhøch jim hoy nduumbä maa mijtsä mdsajtøcän. Pero je'e mijts mga'a hojiäwøøby cooçh mijtsä xädø'øñ tõe nga'a mäyujwa'añ nébiøch wiingtuumjaty nyujwa'añän. Jaançh tehñ wyiingä wiinmahñdy hajxy nmøødä. Pø tøøch mijts nyagjootma'ady, høøch hajxy huuc mee'xác.

¹⁴ Metsc-høoc-høch jim tõe nhooñä maa mijtsän. Miädägøøghøcøpøch cham nnoxcäangumbä. Cábøch mijts tii nmäyujwa'ana'añ. Cábøchä njoot chocy coo hajxy tii xmió'owät. Jaduñ mijts ndsocy nebiä hamdsoo huungpäñ, paady mijts jaduñ nbuhbedä'añ. Pero cábøch nmäna'añ cooçh mijts xpiuhbejtägätsät xädø'øñhaam.

¹⁵ Tøøchä njoot hamuumdu'joot nbäda'agy maa mijsän coo mijs nbuhbédät hoy ñeipiä, höyhöch cøxypänejiä cu nja jat cu nja habet maa mijscøxpän. Njaanč tehñ chojpy mijs jaduhñ; pätiidä mijs jaduhñ coo xquia'a tsojtägach.

¹⁶ Mánájöch jim nhoyyän maa mijsän, cab mijsä xädø'öñ nmäyujwaañ. Mnajuøby hajxy jaduhñ, tuhmðs. Pero näje'e mijs jaduhñ mmána'añ cøogoch tyjy mijs tøø nwiinhøøñ

¹⁷ mánájöchä nmägu'ughajpähajxy jim nguexiän maa mijsän xädø'öñyajmujpä. Jaduhñägäts tyjy mijs tøø nmämeech. Pero cab jaduhñ tiøyyä.

¹⁸ Mánájöchä hermano Titohajxy jim nguexiän maa mijsän møødä mägu'ughajpä tu'ugpä, ni je'e mijs xquia'a mämeet'spä. Hiç, jaduhñä hermano Tito howyünmahñdy hajxy miøødäbä nébiøch nmøødän. Hoguiuhdujt hajxy miøødäbä nébiøch nmøødän.

¹⁹ Jaduhñ mijsäda'a mmána'añhaty cooc tyjy højts nja wi'i ñiñähgaxtu'uda'añii maa mijscøxpän. Pero cab jaduhñ tiøyyä. Ja'a Dios højts xyhiixp coo højts ja'a Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhity. Mägu'ughajpädøjc, paady højts mijs ja'a Diosmädia'agy jaduhñ nyajwiingapxø'ø, chojpy højtsä njoot jaduhñ coo mijs hamuumdu'joot mjaac mäbögät.

²⁰ Cooch jim nnøcxtägätsät maa mijsän, mänitøch jootcuç nhidät pø hoy hajxy hänajty mwädity. Jaduhñ hajxy jootcuç mhíjpät ja'a høøchcøxpä. Pero pø cab hajxy hänajty hoy mwädity, jootmayhádäbøch jaduhñ. Jaanä jaduhñ mijs mjootmayhájpat. Je'eç jaduhñ chamñ nnädaj nnämaaby. Je'eç jaduhñ nnänøømby ja'a ca'a howiädit, pø mnimiädsibøøyyäp hajxy hänajty, pø cab hajxy hänajty myajniyajmädsogvii, pø mnimiäjootmä'täp hajxy hänajty, pø mnimiädsiphájätäp hajxy hänajty, pø mniwyiingapxpéjtäp hajxy hänajty, pø mniñänøømäp hajxy hänajty cøxypä waamb, pø mniguiumäyyäp hajxy hänajty, pø mdsipyagíjtäp hajxy hänajty.

²¹ Pø jaduhñ hajxy hänajty mjaanč jootcø'ø cooch jim nnøcxtägätsät maa mijsän, wéhnðøchä Dios weenjaty xyajtsähdiünät maa mijscøxpän. Je'eç chamñ nnädaj nnämaaby. Nnäjootmayhádäbøch hajxy je'e, pønatiä yhaxøøgcuhdujt hajxy hänajty tøø quia'a najtshixø'ø. Je'eç jaduhñ nnänøømby coo wiingto'oxiøjc hajxy piawädity tehngajnä.

13

¹ Miädägøøghøocpøch jim nnøcxa'añ maa mijsän. Jaduhñä cuhdujt myiñ, coo hajxy hänajty pøn mnäxø'øwø'øwa'añ, tsipcøxpä testigo hajxy myajcähxø'øgät mejtstägøøg.

² Mánájöch jim nhuug hoobiän maa mijsän ja'a miämetsc-hoocpä, mänitøch hajxy nya-cujojøøyy coo hajxy haxøøg quia'a jootcøñät, pønajty hänajty haxøøgwädijp. Y chámhøch mijs jadähooç nnäma'awáangumbä nägøxiä coo hajxy mga'a haxøøgwädítät. Y pø je'enä hajxy hänajty mhaxøøgwädity cooch jim nnøcxtägätsät maa mijsän, tsipcøxpøch mijs nøcxy nyajcumädöwa'añ.

³ Jaduhñhøch nyajcähxø'øga'añ coochä Jesucristo miädia'agy tøyhajt nyajnaxä. Haa ca'a, jaduhñhøch mijs tøø xyhuuc nämaabiä cooch jaduhñ nyajcähxø'øgät. Hiç, møcmäjaahaamä Jesucristo hajxy xyajcumädöwät coo hajxy hoy mga'a wädítät.

⁴ Coo ja'a Jesucristo miøjpahbejtä cruzcøxp, cabä miøcmäjaa hänajty yajcähxø'øgy. Pero coo jiuypijøjtägajch, coo jim ñøcxtägajch maa ja'a Tieediän, jimäts jaduhñ yhiñnä ja'a Tieediä miøcmäjaahaam. Nebiä Jesucristo ja'a miøcmäjaa hijty quia'a yajcähxø'øgüän, jaduhñ højts mäjaa nga'a møødäbä hamdsoo. Pero coo højtsä Jesucristo nmøødhity tu'ugmädia'agy, paady højts mijs hoy nhane'ema'añ ja'a Dios ja'a miøcmäjaahaam.

⁵ Huuc niñajuø'wøø hajxy hamdsoo. Coo ja'a Jesucristo ja'a miädia'agy hajxy hoy mbanøcät, jaduhñ hajxy myajnajuø'wät coo ja'a Jesucristo hajxy tøyhajt mjaanč nmøødhity tu'ugmädia'agy. Pero coo hajxy hoy mga'a panøcät, cabä Jesucristo hajxy tøyhajt nmøødhidät tu'ugmädia'agy.

⁶ Chojpy højtsä njoot coo hajxy mnajuø'wät coo højtsä Jesucristo tøyhajt nmøødhity tu'ugmädia'agy. Cab højts jaduhñ nhøhnda'agy.

⁷ Nmänuu'xtaacypy højtsä Dios coo hajxy hoy mwädítät, coo hajxy haxøøg mga'a jäya'ayhädät. Pø mwädijp hajxy hänajty hoy coo højts jim nnøcxtägätsät maa mijsän, cab højts hänajty nyajcähxø'øga'añ coo højtsä Jesucristo ja'a cuhdujt tøø xmiø'oy coo højts mijs nyajcumädöwät. Y coo højts jaduhñ nga'a yajcähxø'øgät coo højtsä Jesucristo ja'a cuhdujt jaduhñ tøø xmiø'oy, cab jaduhñ ñeipiä. Je'e højtsä njoot chojpy coo hajxy hoy mwädítät.

⁸ Pø mjaanč wädijp hajxy hänajty hoy coo højts jim nnøcät, cab højts mijs hänajty waamb nnäma'awa'añ. Chojpy højtsä njoot coo hajxy tøyhajt hoy mwädítät. Pero pø cab hajxy hänajty tøyhajt hoy mwädity, mänit højts mijs mäbøcy hoja'añ.

⁹ Coo hajxy hoy mwädítät, xoondá'agäp højts jaduhñ. Cab højts jaduhñ nyajcähxø'øgät coo højtsä Jesucristo ja'a cuhdujt hänajty tøø xmiø'oy coo højts mijs jaduhñ nyajcumädöwät. Nmänuu'xtaacypy højtsä Dios jaduhñ coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mgøxy najtshixø'wät, coo ja'a hoguiuhdujt hajxy hamuumdu'joot mjaac panøcät tehngajnä.

¹⁰ Páadyhøch mijts cham weenjaty nhojy nocyhaam, jadúhnhøchä njoot chocy coo hajxy hoy mwädítät. Ja'a Jesucristøchä cuhdujt jaduñ tøø xmiø'oy maa mijtsøxpän, weenä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäbøjcä. Cabä Jesucristo jioot chocy coo hajxy mdu'udägóyyät. Y pø mjaanèh wädijp hajxy hánajty hoy cooèh jim nnøcxtägátsät maa mijtsän, cábøch mijts hánajty waamb nnäma'awa'añ. Pø caj, mänit højts mijts mäbøcy nyajcumädówät.

¹¹ Hoorä, mägu'ughajpädøjc, chámhøch jaduñ nyajmayaanä maa hajxy cham nmägapxy nhane'emiän. Huuc cudiún hajxyjaduñ nébiøch cham nnäma'ayän. Yaghoyø'ow ja'a mdu'u hajxy. Ca'a haxøøgtu'u hajxy mbanøcxnä. Tsøc hajxy jaduñ nimiøødhjítäm tu'ugmädia'agy. Cab hajxy tii myajtsip myajma'adøøñät. Jaduñä Dios hajxy xmiøødhjínät. Xchøjcäm ja'a Dios hajxy. Chøjpiä jioot jaduñ coo hajxy jootcujc nhjítämät.

¹² Mniyajpoo'xøøjap hajxy hamuumdu'joot, ween jaduñ quiähxøøgy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy.

¹³ Xyajpoo'xp mijtsä hermanodøjc-hajxy yaabä, ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa mäbøjpä.

¹⁴ Weenä Jesucristo hajxy nägøxiä xmiø'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt. Je'e hajxy nWiindsønhjítäm. Weenä Dios hajxy xchøjcäm homiänaajä. Weenä Dioshøspíritu hajxy xmiøødhjítäm nägøxiä. Amén.

Gálatas

¹⁻² Høøch Pablo, hádaa nócyhøch nhádiuumby møødá hermanohajxy yaabä nägøxiä. Mijts hádaa nocy nyajnäguejxyp, mijts hermanodøjc jim tsánaabiä Galacia. Cab hajxy mmáná'anät cooch jäya'ay tøø xwyiinguexy. Jesucristøch xwyiinguejx møødá Dios ja'a nDeedyháltäm. Jaaya'ayädsä Jesucristo yagjujypiøjc.

³ Weenä Dios ja'a nDeedyháltäm hajxy xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt møødá Jesucristo ja'a nWiindsønháltäm.

⁴ Jaaya'ay hajxy xñähho'túütäm ja'a nbojpä ngädieeyháltäm nebiä Dios ja'a nDeedyháltäm tøø miána'añän. Paadiä Jesucristo hajxy xñähho'túütäm nebiä haxøøgpä hajxy yaa xñähwáatsämät hádaa yaabä naaxwiin.

⁵ Tsøgå Dios hajxy møj jaançh pádaacäm cøjxta'axiøø. Amén.

⁶ Hermanodøjc, Dios hajxy xmiøjyaaxäm je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy xchøjcäm. Pero tøøch nmädoyhaty coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a panøcxnä je'eguiøxpä coo ja'a wiingmädia'agy hajxy tøø mbadu'ubøjnä. Nyagjuøøbiøch jaduhñ coo ja'a Dios hajxy paquiä tøø mnajtshixøøñä.

⁷ Pero cabä wiingmädia'agy jii neby hajxy mnähwá'adsät. Jaduhñä häna'c-hajxy näje'e wiädity yajñähixøøbiä. Xjia jøjcaxø'øwaamb mijts jaduhñ. Ja'a hønnda'agymiädia'agy mijts hajxy xyajñähixøøby ja'a Jesucristocøxpä.

⁸⁻⁹ Tøøch mijts jaduhñ nhuuc nämaabiä, y chaach jadähooc nmánáangumbä, tøøch mijts ja'a Diosmädia'agy nyajñähixøøby neby hajxy jaduhñ mnähwá'adsät. Pero coo mijts pøn wiingmädia'agy xyajñähixøøwät, jiiby nøcxy quia'awa'añ haxøøgtuum, hoy piønä, hoy yhøøchä, hoy jim jia tsooñ tsajpootyp.

¹⁰ Ndsøjpiøch coochä Dios xquiumáyät. Cábøch ndsocy coochä cu'ughajxy xquiumáyät. Cooch häxøpy jaduhñ ndsocy, cábøchä Jesucristo häxøpy hoy nbanøcxnä.

¹¹⁻¹² Hermanodøjc, huuc wiinjuø'ow hajxy jaduhñ, hádaa mädiä'agyhøch mijts nyajwiingapxøøbiä, ja'a Jesucristøch xmioooy; ca'a jiäya'ayä xmioooy hádaa yaabä naaxwiimbä.

¹³ Tøø hajxy nmädoyhaty nébyhøch hijty nwädity, mänájøchä judíos miädia'agy hajxy hánajty nbanøcxnä. Mnajuøøby hajxy nébyhøchä jäya'ayhajxy hijty ndsaachtuñ nägø'ø nädecypiä, ja'a Diosmädia'agy hajxy panøcxpä. Páadyhøch hijty ndsaachtuñ nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ ñajtshixøøwät.

¹⁴ Maa yø'ø judíos miädia'agyhajxy myiñän, maas høyhøch hijty nbanøcxy. Cábøch nmägunaax pøn hijty xyhabexy, ja'a høøch nmädu'ugyee'taact. Hix, maas pedyiøch hijty ngudiuñ ja'a nhap ndeedy quihdujthajxy ja'a jecypiä.

¹⁵ Pero tøøchä Dios hijty xwyiimbiy, cáhnøch hánajty nmiñ nga'ayñä. Páadyhøch tøø xmiøjya'axy cooch xjiaançh tehñ chocy.

¹⁶ Mänitä Dios miánaañ coochä yHuung nhixyháltät, nébiøchä miädia'agy jaduhñ nyajwiingapxøøyyät ja'a hajxy ca'a judiøspä, neby hajxy jaduhñ nähwá'adsät. Cooch jaduhñ najty, cábøch hoy pøn tøø nyajmøødmädia'agy,

¹⁷ ni ja'a hermanodøjc-hajxy jim hijpä Jerusalén, ja'a hajxy hijty tøø wyiinguexyñjábä ja'a Dios. Pero jimhøch nnøcxtøøyy Arabianaaxooty. Mänitøch nwiimbijty, nmejstägajch maa ja'a cajpt xiøhatiän Damasco.

¹⁸ Coo tågøøgjomøjt hánajty tøø ñajxnä, mänitøch jim nnøcxy Jerusalén. Jimhøchä Pedro hoy nhixyhaty. Mänitøch nmøødhijty majmocxxøø.

¹⁹ Jimhøchä Jacobo nhixyhajpä ja'a nWiindsønháltämä piuhya'ay. Pero cábøchä hermano wiingpä nhijxy, ja'a wiinguexyypä.

²⁰ Tehñ tiøyhajt jaduhñ nébiøch chamñ njaayän. Cábøch nhønnda'agy. Diøshøch jaduhñ xyhijxp cooch nga'a hønnda'agy.

²¹ Mänitøch hoy nwädity Sirianaaxooty møødá Cilicanaaxooty.

²² Ja'a hermanodøjc-hajxy jim hijpä Judeanaaxooty, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hánajty panøcxäbä, cáhnøch hajxy hánajty nhixyhatyñä.

²³ Jagooyä hajxy hánajty miädooyä coochä Diosmädia'agy hánajty nyajwa'xnä. Tøø hajxy hijty miädooyhaty coochä hermanohajxy hijty ndsaachtuñ, nebiä Diosmädia'agy hajxy ñajtshixøøwät. Pero coochä Diosmädia'agy hánajty nyajwa'xnä høøchpä,

²⁴ paadiä Dios hajxy miooy Dioscujú'uyäp ja'a høøchcøxpä.

2

¹ Coo majmactsjomøjt hánajty tøø ñajxnä, mänitøch hoy ngoo'nä Jerusalén møødá Bernabé møødá Tito.

² Dióshöch jim xquiejx. Jímhóchä Jacobo nmøødhamugøøyy hamee'ch møødä Pedro møødä Juan. Jim hajxy hánajty quiopc-haty maa ja'a hermanodøjc-hajxiän. Mänitöch hajxy nyajmøødmädiaacy nebiátýhóchä jáya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy nyajwiingapxø'oy, ja'a hajxy ca'a judiøspä, neby hajxy hoy ñähwá'adsät. Páadyhóchä copc-hajpádøjc jawyiin nyajmøødmädiaacy, nébiøch hajxy jaduhñ xquia'a jøjcapxø'owät.

³⁻⁵ Xjiøjppøgøøyy højts jaduhñ; cab højts waamb xñämaayy. Tøø häna'c-hajxy näje'e yajtägø'oy maa ja'a hermanodøjc-hajxiän; nøm hajxy hánajty miäna'añ cooc tyijy hajxy pianøcxpä; pero cab hajxy hánajty tøyhajt pianøcxy. Højts hajxy xjia jøjcapxø'owaan. Cooc højtsä Jesucristo miädia'agy hánajty nbanøcxänä, cab højtsä judiøspä cuhdujt hánajty nbanøcxnä. Pero cab højts nmøjppädaacy, neby højts mijts hoy njaac yajwiingapxø'owät ja'a tøyhajt, nej mijts jaduhñ hoy mnähwá'adsät. Jaduhñ hajxy hánajty jia mänaambä coo ja'a Tito ween yajcircuncidarhaty nebiä judiøshajxy quihdujthatiän, hoyyá Tito hánajty quia'a ja judiøspä. Cabä copc-hajpähajxy miänaañ coo ja'a Tito yajcircuncidarhádät.

⁶⁻⁹ Cáböchä Jacobohajxy hánajty nmøjppäda'agy, hoy hajxy hánajty tøø jia päda'agyii copc-hajpä. Hix, cabä Dios hajxy xmiøjppädaacäm, hoyyá møjtuung hajxy nja møødhájtäm. Mänitöch hajxy xyhixyhajty coochä Dios hánajty tøø xwyiinguexy, coochä miädia'agy nyajwiingapxøøyyät ja'a ca'a judiøspähajxy, nebiä Pedro hánajty tøø wyiinguexyijän coo ja'a judiøshajxy yajwiingapxø'owät. Mänit højts ja'a copc-hajpähajxy xjiøjppøgøøyy møødä Bernabé. Mänit højts tu'ugmädia'agy nmähmøøyy coo højts nwädítät maa ja'a ca'a judiøspän, chaads häna'c-hajxy jaduhñ wiädítät maa ja'a judiøspän. Y cáböch hajxy nej xyhanehmy.

¹⁰ Jagooyyá højts xñämaayy coo højtsä häyoobäya'ayhajxy nbuhbédät. Jaduhñch nnä'ägä cuhdujthaty.

¹¹⁻¹⁴ Mänitöchä Bernabé nmøødhädaacy maa ja'a cajpt xiøhatiän Antioquia. Cujecy højtsä Pedro xpiagädaacy. Mänitä Pedro tiägøøyy caamiujpä møødä hermanodøjc ja'a ca'a judiøspä. Mänitä Jacobo miäg'uughajpähajxy näje'e quiädaacpä. Mänitä Pedro quia'a møødcaamiujcänä ja'a hajxy ca'a judiøspä. Hix, chähgøøbiä Pedro hánajty coo ja'a hermanodøjc-hajxy miädoyhádät jim Jerusalén, ja'a hajxy hánajty jaac panøcxpä ja'a judiøscuhdujt. Mänitä Bernabé piajtcøøbiä møødä hermanodøjc-hajxy nägøxiä ja'a judiøc, coo hajxy quia'a møødcaamiugaanä ja'a hajxy ca'a judiøspä. Hix, mejtstu'u ja'a wyiinmahñdyhajxy hánajty. Y cooch nhijxy neby hajxy hánajty jiatcø'oyän, coodsä tøyhajt hajxy quia'a panøcxnä, ja'a Diosmädia'agy, mänitöchä Pedro njøjcuhojøøyy ja'a hermanodøjc wyiinduumhajxy. "Jue'e miich, mjudiøc miich, y caj miich hijty nbanøcxy ja'a judiøscuhdujt. Caj miichä cuhdujt mnä'ägä møødä coo miichä wiinghana'c mädsibø'øbä mnämä'awät coo hajxy pianøcxät ja'a judiøscuhdujt." Páadyhóchä Pedro jaduhñ nhoycoo je'e ja'a pojpä hánajty miøødä.

¹⁵ Jue'e højtshájtäm, judiøc højts nmiin ngähwäm. Caj tyijy højts ngahwiindøyyä nebiä wiingjáya'ayhajxiän.

¹⁶ Pero, paadiä Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot nmäbøjcäm, ca'a jie'eguiøxpä coo hajxy ngudiunäm nebiä jecyquihdujt myiñän. Coo ja'a Jesucristo miädia'agy mga'a mäbøjcät, cabä Dios xpiädä'agät hawa'adstuum, hoy mja cudiuñ nebiä jecyquihdujt myiñän.

¹⁷ Pero tsøc mänänaäm, coo jaduhñ quiähxø'ögät coo højts ngahwiindøyyäbä, hoyyá Jesucristo miädia'agy nja mäbøjcäm, cab hajxy nmänänaämät cooc tyijy ja'a Jesucristo tøø xyajtu'udägøoyyäm.

¹⁸ Cooc højtsä jecyquihdujt nnajtshixøøyyämät, cab jaduhñ yhooyä coo hajxy jadähooc nbadu'ubøjcämät. Hix, cähxø'ögäp jaduhñ coo højts ja'a pojpä cädieey nmøødhájtäm.

¹⁹ Pero høøch, cáböchä jecyquihdujt nbanøcxnä. Tøøch nnajtshixøøñä, nébiøchä Dios hamuumdu'joot jaduhñ nbanøcxnä.

²⁰ Cooc ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzøcxp, páadyhöch je'e hamuumdu'joot nbanøcxy; cáböch nhamdsoo wiinmahñdy nyajtunaanä. Tu'ugmädiä'agyhóchä Jesucristo xmiøødhijnä. Xchøjppä je'eduhñ, páadyhöch tøø xñähho'tu'udy.

²¹ Paadiä Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcäm; ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a jecyquihdujt hajxy ngudiunäm. Cooc häxøpy quia'a jaduhñä, xiøøbä ja'a Cristo häxøpy tøø ñä'a ho'ogy. Paady, cáböchä hoyhajt nnajtshixø'owa'añ mädyijøchä Dios tøø xmiø'oy.

3

¹⁻⁵ Mijts hermanodøjc, nej, mguhmañøøby hajxy jaduhñä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a panøcxaanä. Nej, mbanøcxtägatsaambiä jecyquihdujt hajxy jadähoocä. Mnajuøøby hajxy coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Cooc mijtsä Jesucristo miädia'agy tøø nmäbøjcä, paadiä Dios ja'a yHÉspíritu hajxy tøø xmiø'oy, paadiä hoy-yagjuøøñajatyäp tøø yajnaxy maa mijtsän. Ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a jecyquihdujt hajxy hijty mgudiuñ. Pero cabä ndijy ja'a Diosmädia'agy hajxy tøyhajt mnajtshixø'owa'añ.

⁶ Ja'a Abraham, ja'a hajxy nhaphájtäm ja'a hajxy ndeedyhájtämbä, miäbøjc je'e ja'a Diosmädia'agy. Paadiä piädaacä hawa'adstuum.

⁷ Y coo højtsä Diosmädia'agy nbamäbøjcämät, mänitä Dios hajxy xpiädäacämät nebiä Abraham yhap yhocän. Mänit højts xpiädäacänät hawa'adstuum.

⁸ Jéquiänä Dios ja'a Abraham nämaay: "Miichcøxpøchä jäya'ayhajxy nbuhbeda'añ nägøxiä ja'a wiinduhmyhagajptpä je'eguiøxpä coo miich tøø mmäbøcy." Jiiby jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. Jaduhñ hajxy nyajnajuoøyyäm coo ja'a Dios hajxy xpiäda'agäänäm hawa'adstuum pønjaty mäbøjp, hoy hajxy quia'a ja judiosä.

⁹ Entonces, ja'a hajxy mäbøjpä, jaduhñ hajxy piuhbedyii nebiä Abraham jecy piuhbejtän.

¹⁰ Ja'a hajxy jaduhñ mänaambä cooc tyjy hajxy nähwa'adsa'añ je'eguiøxpä coo ja'a jecyquiuuhdujt hajxy quiudiuñ, haxøøgtuum hajxy je'e piäda'aga'añii. Jaduhñ jiiby myiñ cujaay maa ja'a jecyquiuuhdujtän, "Haxøøgtuum piäda'aga'añii pønjaty hoy ca'a cudiumb nebiaty hädaa libro xyhanéhäm."

¹¹ Jaduhñ jiiby myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcämät, mänitä Dios hajxy xyajnahwäatsämät." Ca'a jie'eguiøxpä cooc tyjy hajxy ngudiünäm ja'a jecyquiuuhdujt.

¹² Pero jaduhñä jecyquiuuhdujt miäna'añ: "Pønä jecyquiuuhdujt cudiumb, hawa'adstuum piäda'aga'añii."

¹³ Coodsä jecyquiuuhdujt hajxy hijty hoy nga'a cudiunäänäm, haxøøgtuumä Dios hajxy hijty xpiäda'agäänäm. Pero xñäxú'tsämä Dios hajxy jaduhñ; paadiä Jesucristo hajxy xñähho'túutäm; paadiä Dios hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. Jaduhñä jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pøn møjpahbéjtäp quepyquiuøxp, tøø hänajty piäda'agyii haxøøgtuum."

¹⁴ Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ piuhbéjtäbät, ja'a hajxy ca'a judiospä, nebiä Abraham jecy piuhbejtän. Y coo hajxy nmäbøjcämät, mänitä Dios ja'a yhEspiritu hajxy xmiø'owäänäm nägøxiä neby hajxy jecy xyajwiinwaanøøyyäm cooc hajxy xmiø'owäänäm.

¹⁵ Hermanodøjc, tsøg hajxy mädiäacäm neby hajxy yaa nguhdujthájtäm hädaa yaabä naaxwiin. Coo pøn tii yajcuhdügät maa ja'a hagujtøjcän, coo fyirmarhadät, ni pøn jaduhñ quia'a yajtägätsät, ni quia'a mänä'anät coo quia'a hoyyä.

¹⁶ Bueno, coo ja'a Dios ja'a Abraham miøødyajcuhdujcy cooc hoy miänaajä piuhbeda'añ, jaduhñ miänaambä cooc ja'a Abraham yhap yhoc miøødyajcuhdüjcäbä. Jaduhñ jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. (Cab jaduhñ myiñ cooc hajxy nämay miøødyajcuhdüjcä.) Coo jaduhñ miäna'añ: "Abraham yhap yhoc", ja'a Jesucristo jaduhñ nänøømäp.

¹⁷ Y coo mädaaxmägo'xcuhii'xmajcjomøjt hänajty tøø ñaxy, mänitä jecyquiuuhdujt piädaacä. Pero cab jaduhñ yajtägajch nebiä Dios ja'a Abraham hänajty tøø miøødyajcuhdüquiän.

¹⁸ Coo häxøpy quia'a tøyhajtä jaduhñ, cab häxøpy tiuñ nebiä Dios jecy yajcuhdüquiän.

¹⁹ Paadiä Dios ja'a jecyquiuuhdujt jecy neby jaduhñ quiahxø'ogät coo ja'a pojpä cädieey hajxy nmøødhájtäm. Pero coo ja'a Jesucristo yaa tøø yhoy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a hänajty tøø miøødyajcuhdugyjijäbä, cabä jecyquiuuhdujt jaduhñ tiunaannä. Bueno, coo ja'a Dios ja'a jecyquiuuhdujt piädaacy, mänitä mioonsä tsajpootypä ja'a Moisés hoy mio'oy. Mänitä Moisés jiyeynajxy.

²⁰ Pero hamdsoo ja'a Dios ja'a Abraham miøødyajcuhdujcy; cabä jiyeynajxpä jaduhñ ñä'ä yajtuuñ.

²¹ Cab hajxy nmäänäänämät coo ja'a jecyquiuuhdujt yajtägajch nebiä Dios hänajty tøø yajcuhdüquiän. Coo ja'a Dios häxøpy tøø miäna'añ coo hajxy cu nnähwäatsäm maa ja'a jecyquiuuhdujtän, pues tøø ja'a jecyquiuuhdujt hajxy häxøpy xyajnahwäatsäm ja'a nbojpä ngädieyhájtäm.

²² Ja'a Diosmädia'agy jaduhñ mänaamb coo hajxy nägøxiä nhájtäm haxøøgtuum je'eguiøxpä coo ja'a pojpä cädieey hajxy nmøødhájtäm. Pero coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, mänitä Dios hajxy jaduhñ xyhuunghájtämät nebiä jecy yajcuhdüquiän.

²³⁻²⁵ Tuungpaatpä jecyquiuuhdujt hijty. Tsipcøxp højts hijty ngudiünäm. Pero coo ja'a Jesucristo tøø yhoc, cab højtsä jecyquiuuhdujt nbanøcxänä. Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, jaduhñä Dios hajxy xyhuunghájtämät.

²⁶ Y xjiaanç huunghajp mijts ja'a Dios je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcä, coo ja'a Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy.

²⁷ Y coo hajxy jaduhñ mmøødhidät, coo hajxy jaduhñ mnäbétät, mänitä Dios hajxy xyhuunghadät, nebiä Dios ja'a Jesucristo yHuunghatiän.

²⁸ Tu'ugmädia'agy hajxy mhijnä møødä Jesucristo. Cabä Dios tiehm yajtøy pø mjudios, pø caj, pø mmäyøø, pø caj mmäyøøjä. Cabä Dios yajtøy ja'a haagä tehñ ya'adiøjcpä, ja'a haagä tehñ tio'oxiøjcpä. Jøjwa'achä yajtøy. Jaduhñä Dios hajxy xyhijxnä nebiä yhamdsoo huungän.

²⁹ Y coo ja'a Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xyhuunghaty, nebiä Dios ja'a Abraham jecy yhuunghajtän.

4

¹⁻² Jaduhnds je'e, coo jäya'ayhajxy hänäjty näje'e yho'ogaañnä, mäniit hajxy miäna'añ coo yhuunghajxy yhixäxät ja'a miägu'ughajpähajxy. Coo ja'a yhuunghajxy miøjjøøñät, mäniit nädeedy hajxy miämähmøøñät. Pero coo hajxy hänäjty miuutsnä, jaduñ hajxy yhane'emyii nebiä moonsän, høxtä coonä hajxy hänäjty tøø miøjjøøñä.

³ Y højstšjätäm, coo ja'a Jesús hajxy hänäjty nga'a hixyhjätämnä, jaduñ mäwínäts hajxy hijty nhjätäm nebiä hane'emybiän coo ja'a jecyquihdujty hajxy hijty tehngajnä nbanøcxäm.

⁴ Pero coo yhabaaty, mäniit Dios ja'a yHuung quiejxy; Jesucristo je'e. Hoy je'e miñguia'ay neby højstšjätämän yaa judiosnaaxooty, maa ja'a jecyquihdujty tiuñän.

⁵ Paadiä Jesús quiejxä neby højts jaduhñ xñähho'túutämät, je'eguiøxpä coo højts ja'a jecyquihdujty hijty nbanøcxäm tehngajnä. Coo hajxy xñähho'túutäm, xyhuunghajtäm ja'a Dios hajxy jaduhñ.

⁶⁻⁷ Xmiø'owáañäm hajxy jaduhñ nebiaty ñägapxy. Cab hajxy nhjtänä nebiä hane'emybiän. Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghajtäm, paadiä yhEspiritu hajxy xyajnäguéjxäm. Paady hajxy je'e nnämäayäm: "Teedy" hamuumdu'joot.

⁸ Jue'e mijts hijty mwi'i wyiingudsähgøøby, quepychec naaxpoch. Cahnä ja'a Dios hajxy hänäjty mhixyhatyñä.

⁹ Pero coo ja'a Dios hajxy tøø xwyiimbiy, paady hajxy mhixyhajnä. Cab jaduhñ yhahixø'øy coo ja'a jecyquihdujty hajxy jadähooc mbadu'ubøjcombät. Cab hajxy nyaghanéhmänät maa ja'a jecyquihdujty.

¹⁰ Pero mijts, je'enä xøø hajxy mwi'i yagjadyii. Jaduhñ tyijy hajxy mnähwa'adsa'añ.

¹¹ Nej, xiøbøoch mijts ja'a Diosmädia'agy tøø nja yajwiinhixø'øyä. Pø tøyhajt jaduhñ, njaanč tehñ yagjuøbiøch jaduhñ.

¹²⁻¹⁴ Hermanodøjc, nnämä'awäbøch mijts cooçh mijts xpiahiçät. Najtshixø'ow ja'a jecyquihdujty hajxy nébiøch tøø nnajtshixø'øyän. Mänájøch mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxøøçhoonän, høyhøch mijts xmiägu'ugpøjcy. Jaduhñhøch hajxy xjiøjpøgøøyy nebiä Diosquexiän, nebiä Jesucristän. Cábøch hajxy xxiøøghajty, høyhøçhä pa'am hänäjty nja møødä, høyhøch mijts hoxiøøghajnä hänäjty xjia hixy. Cooçhä pa'am hänäjty nmøødä, päadyhøch jim nmähmøøyy maa mijtsän.

¹⁵ Pero mijts, cab hajxy jootcujc mhijnä. Pänebiä hajxy tøø mjaty. Mänájøch jim nhitiän maa mijtsän, høøchøxpä mijts hänäjty mduñ hoy miädyii mayhajtä. Xmiøobiøch mijts hänäjty hoy tyiijä.

¹⁶ Päadyhøch mijtsäda' xquia'a mägu'ughadaañnä cooçh mijts tøø nhawáañäm ja'a tøyhajt.

¹⁷ Y häna'c-hajxy høhndaacpä, paady mijts hajxy xmiägu'ughada'añ nébiøch mijts jaduhñ xquia'a panøcxnät. Pero caj mijts hajxy hamuumdu'joot xmiägu'ughada'añ. Xñä'a wiinhøønaamb mijts hajxy jaduhñ.

¹⁸ Hoy hit jaduhñ coo mijts pøn hamuumdu'joot xmiägu'ughádät hoy miänaajä, høyhøch hänäjty jim nga'a ja hity maa mijtsän.

¹⁹ Mägu'ughajpä, jaanč tehñ jiootmayhájøch jadähooc ja'a mijtsøxpä. Jiaanč tehñ chójpjøch njoot coo mijts ja'a Jesucristo mmøødhidät tu'ugmädia'agy.

²⁰ Cu nnøcyhøch jim maa mijtsän. Cu nmøødmädiäcyhøch mijts jaduhñ yajxón. Cooçh mijts hoy nga'a møødmädia'aga'añ hajäya'ayhaam, cábøch nnajuø'øy nébiøch ndaj nmáyät ja'a mijtsøxpä.

²¹ Hoorä, pø chojpiä mjoothajxy tehngajnä coo ja'a jecyquihdujty hajxy mbanøcxa'añ, huuc mäðow hajxy neby jiiy myiñän maa ja'a jecyquihdujty.

²²⁻²³ Metscä Abraham yhuung hänäjty. Tu'ug hänäjty xiøhajt Isaac. Tøø Dios Abraham hänäjty jaduhñ yajwiinwaanø'øy coo ja'a Isaac hänäjty myina'añ quia'awa'añ. Abraham yhamdsoo huunghajxy je'eduhñ møødä tio'oxiøjc. Jatu'uggpä, Ismael je'e xiøhájpä. Jahuhyä je'e ñä'a miin ñä'a cahy. Moonsä je'e tiajhajt.

²⁴⁻²⁵ Hädaa mädia'agy, nebiä hijxtahndän hädaa jaduhñ. Ja'a Ismael tiaj, ja'a Agarhajpä, moonsähajp hänäjty je'e. Cabä yhamdsoo cuhdujty hänäjty yaghity. Hoorä, coo ja'a Dios ja'a cuhdujty yeycy maa ja'a tuñ hänäjty xiøhatiän Sinai, jim Arabianaxooty, jaduhñ mäwínäts hajxy nhjtäm nebiä Agar hänäjty mioonsähatiän. Cabä nhamdsoo cuhdujty hajxy nyaghjtäm. Mejtstu'u ja'a tuñ hänäjty xiøhaty. Xøháj hänäjty Sinai, møødä hänäjty xiøhaty Agar. Ja'a cajpt jaduhñ xøhájpä Jerusalén, ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä Agarän. Hix, cabä Jerusalénpä-jäya'ay yhamdsoo cuhdujty hajxy yaghity.

²⁶ Jaduhñ ja'a cajpt jim xiøhájpä tsajpootyp Jerusalén. Jim hajxy nxøønájxäm. Cabä jecyquihdujty jim tiuunnä nebiä Dios yejquiän Sinai. Jemyguihdujtäts jim tiuññäp.

²⁷ Jaduhñ jii by myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Huuc xoonda'ag, hoyyá huung mga'a ja paadyñä, Maas may miich huung mbaada'añ. Cabä mmoonsä may jiaty paada'añ.

²⁸ Hoorä, hermanodöjc, tøø ja'a Dios hajxy xyajñähdiñäm coo hajxy xyhuunghadäänäm, nebiä Isaac yajñähdiñäm.

²⁹ Dios ja'a yHEspiritu ja'a Isaac yajmägunuuxøøyy coo myinät. Cabä Ismael yajmädsojcy coo ja'a Abraham ja'a Isaac yhuunghádät. Jaduhñ mäwínäts højtsä jäya'ayhajxy xquia'a yajmädsojcäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtämät.

³⁰ Jaduhñ jii by myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian: "Høxquejxpädsøñ yø'ø to'oxymoonsä møødä yhuung." Cabä moonsä yhuung ñä'ägädä puhmo'owa'añii ñädeedy. Pero yhamdsoo to'oxiøjc yhuung, je'eds jaduhñ mio'owaamby.

³¹ Hermanodöjc, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot ndsojcäm, jaduhñ mäwínäts hajxy nhjñäm nebiä Isaac jecy yhjitiän. Pero ja'a hajxy ca'a tsojpä, jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä Ismaelän, ja'a moonsä yhuung.

5

¹ Coo ja'a Dioscuhdjyt hajxy nyaghjñäm, mädyii ja'a Moisés jecy miähooyy, jaduhñ mäwínäts hajxy hijty nhjñäm neby hajxy hadsip yajtuñijäbän. Coo ja'a Jesucristo quidaacy, mäñit hajxy xñämáayyäm coo ja'a jecyquihdujyt hajxy nga'a møjpádaacänät. Xyhawáañäm hajxy jaduhñ neby hajxy nnähwáatsämät. Hamuumdu'jootä Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxät. Cabä Moisés jiecycuiuhdujyt hajxy mbadu'ubøjçät jadähooc.

² Huuc hamädoowhit hajxy. Coo hajxy nyajcuncidarhájñämät cooc tyijy hajxy jaduhñ nnähwa'adsáañäm, xiøøbä ja'a Jesucristo hajxy häxøpy tøø xñä'ä nähho'túutäm. Høøch jaduhñ mänaamb, Pablo. Diosquexyhøch høøch.

³ Jaduhñhöch jadähooc nmänängombä, pønjaty mänaamb coo hajxy nyajcuncidarhádät, tsipøcxp hajxy quidiünät nebiätä Moisés jiecycuiuhdujyt yajñähdiñ coo hajxy quidiünät.

⁴ Jii häna'c-hajxy näje'e miäna'añ: "Páadyhöch nnähwa'adsa'añ coochä Moisés jiecycuiuhdujyt hoy ngudiünä." Pero cab jaduhñ tiøyyä coo hajxy ñähwa'adsa'añ. Hix, cabä Jesucristo hajxy miødhjñä tu'ugmädia'agy.

⁵ Pero nmäbøjcäm højts coo hajxy nnähwa'adsáañäm ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Diosh-espiritu hajxy xpiuhbedáañäm.

⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhjñämät, cab jaduhñ ñeipiä pø tøø hajxy nyajcuncidarhájñäm, o pø caj. Je'eduhñ tsoobaatp coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät y coo hajxy hamñiñ häxøpy nniçhøjcämät nebiä Jesucristo hajxy xchøjcäm.

⁷ Hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty mbanøcxy. Pätiiä hajxy coo tøø mnajtshixøøyy. Päbøndä hajxy tøø xwyiinhøøñ.

⁸ Ca'a Dyiosä hajxy xyajñajtshixøøyy. Jaaya'ay hajxy xyajñähdiñäm coo ja'a miädia'agy hajxy nbanøcxämät.

⁹ Jaduhñä jäya'ayhajxy miäna'añ: "Coo tsajcaagychooy weeñtiä nbädáacämät, cøxiä harina yajtägø'øyyii." Jaduhñ mäwínäts højtsájñäm coo häna'c høhñda'agymiädia'agy hajxy xyajñähixøøyyämät; nägøxiä hajxy jaduhñ nmá'tämät.

¹⁰ Nbädáacypiøchä njuøhñdy ja'a Dioscøxpä coo wiingmädia'agy hajxy mga'a mäbøgät. Dios jaduhñ yajcumädowaamb pøn mijts høhñda'agymiädia'agy xyajñähixøøyy.

¹¹ Tehngájñøchä Diosmädia'agy nyajwa'xy coo ja'a jäya'ayhajxy ween miäböcy; je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøp. Páadyhöchä jäya'ayhajxy xmiähanhaty. Näje'e hajxy miäna'añ cooc tyijy høøchä mädia'agy nyajwa'xy coo hajxy ween ñiseñapáda'agyyii. Pero cab jaduhñ ñä'ä tøyyä. Coochä mädia'agy häxøpy nyajwa'xy coo hajxy nyajcuncidarhádät, cábøchä jäya'ayhajxy häxøpy xmiähanhaty.

¹² Yø'ø häna'c mijts xjia wi'í ñämaabiä coo hajxy myajcuncidarhádät, ween hajxy jaduhñ xpiuhwaatsnä.

¹³ Tøø mijts ja'a Dios xyajñähdiñ coo ja'a Moisés jiecycuiuhdujyt hajxy mnajtshixøøyyät. Pero cabä Dios jaduhñ miäna'añ coo hajxy cøxypänepiä mjäya'ayhadät. Jaduhñ miäna'añ coo hajxy yajxón nniçhogøøjät, coo hajxy yajxón mnibuihbedøøjät.

¹⁴ Jaduhñä Dios jiecycuiuhdujyt miäna'añ coo hajxy hoy piønä mdsoc mba'häyöwät hädaa yaabä naaxwiin nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mdsoquiän.

¹⁵ Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy mnimiähanhadøøjät tu'ugpä tsajtøjc, jaduhñ hajxy mga'a niyajtägoyyøøjät.

¹⁶ Hoy hajxy mwädítät ja'a Diosmäjaagøxpä. Cabä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy myaghjñät, hoyyä mjoothajxy hñajty tii jia tsocy.

¹⁷ Ja'a Diosmäjaa, cabä tu'ugjuøhñdy yhiyty møødä haxøøgcuhdujyt. Coo hñajty haxøøg mjatcø'owa'añ, Dios xyhadujp mga'a jatcø'oy jaduhñ cøxypänepiä. Hoorä, coo ja'a mjoot hñajty chocy coo hñajty hoy mwädita'añ, ja'a mhaxøøgwiinmahñdy jaduhñ xyhadujp.

¹⁸ Pø chojpiä mjoot jaduñ coo ja'a Diosmäjaagøxpä mwädítät, cabä Moisés jiecyquihdujtu mbanøcxänät.

¹⁹ Madiu'lu ja'a jäya'ayhajxy yhaxøøgcuhdujthaty: jabiøcy hajxy ñimiøødsäna'ayii; cøxypänejiä hajxy jiäya'ayhaty; haxøøg hajxy wiädity, hoy hajxy jia to'oxiøjcmøødä;

²⁰ wyiingudsähgøøbiä quepychech naaxpoch hajxy; mähijxp mähäxujp hajxy; nimiädsiphájtäp hajxy; yhadsojpy hajxy mädyiijatiä miägu'ughajpähajxy miøød; paquiä hajxy ñimiäjootmä'adyii; wiinduc-ho'p hajxy; nibuiyhohdiütäp hajxy; cab hajxy tiu'ugmädia'aguiä;

²¹ hadsojt hajxy wyl'i miøød; jäya'ay-yagho'p hajxy; haxøøghuuc hajxy, haxøøgjøø'xp hajxy; madiu'lu hajxy jaduñ jiatcø'øy. Tøøds mijts nja yagjahmiech, chaads jadähooch nhawäänäm: pøn haxøøgcuhdujt møød, cab jim ñøcxa'añ tsajpootyp.

²² Pero coo ja'a Diosmäjaagøxpä hajxy nwädíjtämät, Dios hajxy jaduñ xpiuhbéjtäm coo ja'a jäya'ay hajxy hoy nmägu'ughájtämät, coo hajxy nxoondáacämät, coo hajxy jootcujc nhíjtämät, coo hajxy nme'e'xtújcämät, coo ja'a nmäjøøn coo ja'a nmädøjc hajxy yajxøn nmägu'ughájtämät, coo ja'a hojoot hajxy nmøødhájtämät, coo hajxy nga'a høhndáacämät,

²³ coo hajxy mee'xxieemy nhíjtämät, coo hajxy jootxeemy nhíjtämät. Coo hajxy jaduñ njäya'ayhájtämät, cab hajxy pøn waamb xñämáayämät.

²⁴ Pønä Jesucristo miädia'agy panøcxäp hamuumdu'joot, tøø ja'a yhaxøøgcuhdujt yhøxhixy, y cab jaduñ jahmiejtsnä.

²⁵ Pø mänäänäm hajxy jaduñ coo ja'a Diosmäjaagøxpä hajxy nhíjtäm, tsøg hajxy hamuumdu'joot pawädíjtäm.

²⁶ Cab hajxy nyajcumáayämät; cab hajxy nniyagjootmä'tämät hamiñ haxøpy; cab hajxy cøxiä wiinä nniyhadsójcämät.

6

¹ Hermanodøjc, coo pøn tiu'udägöyyät, mee'xxieemy hajxy mmägäp mhané'emät, nej mijtsä Diosmäjaa nmøødän, weenä yhaxøøgpä yhøxhijxnä. Pero mnigwieendähadøø'jap haxøøp coo mijts jaduñ mnä'a tu'udägøobiät.

² Nibuihbedøø hajxy neby hajxy jaduñ mmäjädá'agät, neby hajxy jaduñ mga'a tu'udägöyyät. Jaduhndsä Jesucristo miädia'agy hajxy mgudiüünät.

³ Pøn yajcumayaamb je'leguiøxpä cooc tyijy miøjjä, caj ñä'a tøyä coo miøjjä. Nä'a niwiiñhøñäp jaduñ.

⁴ Cøjwiinduum hajxy mniyhixøøjät pø hoy hajxy tøø mgudiüñ. Y pø tøø hajxy hoy mgudiüñ, mänit hajxy mxoondá'agät. Pø tøø ja'a nmägu'ughajpähajxy mbexy, cab hajxy nøcxy mniguiumayii.

⁵ Cøjwiinduum hajxy mniyajcopcø'øwøøjät pø hoy hajxy mgudiüñ.

⁶ Pøn jaduñ yajnähixøøyyäp ja'a Diosmädia'agy, tsipcøxpä ofrenda hajxy yégät, mio'owøøjät ja'a yajnähixøøbiä.

⁷ Ca'a hajxy myajwiinhøøñ; ñajuøøbiä Dios neby hajxy nwiinmahñdyhájtäm. Nej tøø mjäya'ayhatiän, høxtä jaduñ mguhbédat.

⁸ Pønä Dioshèpíritu panøcxp, je'le cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän; pero pøn yhamdsoo cuhdujt yajtuumb, cab jaduñ jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.

⁹ Tsøgä njoot hajxy møc pädáacäm; coo hajxy tehngajnä hoy nwädíjtämät, mänit hajxy jim nnøcxämät tsajpootyp coo yhabáatnät.

¹⁰ Hoy miänääj ja'a jäya'ay hajxy mbuhbédat nägøxiä. Tsipcøxpädsä hermanodøjc hajxy mnä'ägädä puhbédat.

¹¹ Hamdsøojøch hädaa letra nhädiüñ, paady miøjjatiä.

¹² Pønjaty mijts xjia wi'l'i ñämaaby coo hajxy myajcircuncidarhädät, paady hajxy jaduñ miänä'añ coo hajxy wyl'i yajcumaya'añ cu'ughagujc. Hix, tsähgøøby hajxy jaduñ coo hajxy miädsibø'øwøøjät ja'a homiädia'agyquiøxpä, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm cruzcøxp.

¹³ Hoy hajxy näje'e tøø jia yajcircuncidarhaty, cabä Moisés jiecyquihdujt hajxy yajtuunä. Paady mijts hajxy xjia wi'l'i ñäma'ay coo hajxy myajcircuncidarhájpät, yajcumayaamb hajxy jaduñ ja'a mijtsøxpä.

¹⁴ Pero høøch, cábøch nmänä'añ coo mädyii miøjjä jiaančhä. Jagöoyøoch nmänä'añ coo miøjjä jiaančhä coochä Jesucristo tøø xñähho'tu'udy cruzcøxp. Cábøchä njoot yaa nbädaacnä hädaa yaabä naaxwiin. Hoyyä jäya'ay hajxy waambaty jia mänä'anät, cábøch tii nmøøpdaacnä. Cábøch tii hadsojt nmøødän hädaa yaabä naaxwiin.

¹⁵ Cab jaduñ ñeipiä pø tøø myajcircuncidarhaty o pø caj. Je'eduhñ tsoobáatnäp coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädáacäm hawiinjemy.

¹⁶ Pønä Diosmädia'agy hoy cudiumb, je'eds hoyhajt weenhajt mo'owäänäp.

¹⁷ Páadyhøch chaa nnähxäguuäch nguhxäguuächä coochä Jesucristo miädia'agy tøø nmädiaacä. Y cooch jaduht tøø ngudiuñ, páadyhøchä cuhdujt nmøødän. Páadyhøch hajxy tii xquia'a yajnämáañät.

¹⁸ Hermanodøjc, weenä Jesucristo hajxy xcwieendähaty. Amén.

Efesios

¹ Høøch xøhajt Pablo. Høøch hädaa nocy njahby. Ja'a Dios jaduñ mänaañ cooçhä Jesucristo xwyiinguéxät. Mijs hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjataiä Diosmädia'agy mäbøjp jim maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Efeso, pønjataiä Jesucristo miädia'agy jim hoy yajtuuñäp.

² Weenä Dios hajxy xmiø'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt, møødä Jesucristo. Ja'a Dios hajxy nDeedyhäjtäm. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsøñhäjtäm.

³ Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm. Ja'a Jesucristo, Dyioshajpiä Dios je'eduhmbä; y jaduñ je'e Tieedyhajpä. Coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios tsajpootypä ja'a mayhajt madiu'u tiuñ ja'a højtscøxphäjtäm.

⁴ Cahnä hädaa yaabä naaxwiin hänajty chohnda'agy, tøøyyämä Dios hajxy hänajty xwyi-imbiiwäm coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätämät tu'ugmädia'agy. Jaanä jaduñ hajxy xwyiimbiiwämbä coo hajxy hoy njäya'ayhäjtämät, coo hajxy nga'a cädiéhyväät, jaduñ hajxy wa'ads hoy nhjtämät maa ja'a Dioswiinduumän.

⁵ Coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, paadiä Jesucristo yaa quejxä hädaa yaabä naaxwiin ja'a højtscøxphäjtäm. Paadiä Dios ja'a Jesucristo yaa quejxy coo ja'a Dios hänajty tøø wyiinmay coo hajxy xyhuunghadaañäm. Hamdsoojootä Dios jaduñ miänaañ coo hajxy xyhuunghäjtämät.

⁶ Tsøcxä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm coo hajxy xjiaanč tehñ chójcäm, coo ja'a Jesucristo yaa quejxä maa højtshäjtäm. Jaduñhä Dios ja'a mayhajt møj tiuñ ja'a højtscøxphäjtäm. Paady hajxy xchójcäm coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätäm tu'ugmädia'agy. Hiç, jaanč tehñ chójcäbä Jesucristo ja'a Tiéediäm.

⁷ Coo ja'a Dios hajxy jaduñ xjiaanč tehñ chójcäm, paadiä Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xñäho'tuütäm, jaduñhä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwaats xyajcuhwäatsäm. Jaduñhä Dios hajxy xmié'e xäm.

⁸ Coo hajxy jaduñ xjiaanč tehñ chójcäm, paady hajxy hoy tøø xyajwiinjuøøyyäm nebiaty jaduñ tøø wyiinmay ja'a højtscøxpä.

⁹ Tøø ja'a wyiinmahñdy hajxy xyhawaañäm ja'a hijty jaduñ quiuyu'chpä. Hamdsoojootä Dios jaduñ tøø wyiinmahñdyhaty. Chojpiä jioot hänajty jaduñ coo ja'a mayhajt hänajty tiuna'añ ja'a højtscøxphäjtäm.

¹⁰ Jaduñhä Dios tøø wyiinmahñdyhaty coo ja'a Jesucristo Wyiindsøñhadøjät cøxiä tijaty jim tsajpootyp, møødä tijaty yaa hädaa yaabä naaxwiin. Coo ja'a Dios jaduñ yaghabaadät, mänit hänajty tiøjiada'añ coo ja'a Jesucristo jaduñ Wyiindsøñhada'añii.

¹¹ Ja'a Dios, yajtøjiaypy je'eduhñ nebiaty je'e wyiinmay. Hoorä, jéquiänä Dios wyiinmaayy coo højts ja'a yHuung xyajnähwa'ads xyajcuhwä'adsät, højts judiøspä, coo højts jaduñ nmøødhidät tu'ugmädia'agy.

¹² Jéquiän højts ja'a nhap ja'a ndeedy ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy tiägøøyyä mäbøjcäbä coo højts xyajnähwa'ads xyajcuhwä'adsät. Hoorä, paadiä Dios jaduñ jecy wyiinmaayy coo højts ja'a yHuung xyajnähwa'ads xyajcuhwä'adsät, jaduñhä jäya'ayä Dios hajxy nägøxiä wyiingudsähgøøwät coo jiaanč tehñ miøjjiä coo jiaanč tehñ jiaančhä.

¹³ Y mijs ja'a ca'a judiøspä, jaanä jaduñhä Dios tøø wyiinmaabiä coo mijs ja'a yHuung xyajnähwaats xyajcuhwaatspä. Y jaduñ hajxy tøø mmäbøjpä coo ja'a yHuung hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwaatspä. Jaanč tehñ tiømiädiaacpä Dios jaduñ. Coo hajxy jaduñ nmäbøjcäm, paadiä Dios ja'a yHEspiritu yaa tøø quiety maa højtshäjtäm, jaduñhä tøyhajt hajxy nmøødhäjtäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaanč yajnähwaats tøø xjiaanč yajcuhwäatsäm. Hiç, jéquiänä Dios jaduñ miänaañ coo ja'a yHEspiritu hänajty quietxa'añ maa ja'a jäya'ayhajxiän, ja'a miädia'agy hajxy hänajty mäbøjcäbä coo hajxy hänajty yajnähwa'ads yajcuhwa'adsa'añii. Jaduñhä Dios ja'a tøyhajt hajxy xmiøøyyäm coo hajxy hoy miänaajä xcwiéendhädaañäm.

¹⁴ Y coo ja'a Dios ja'a yHEspiritu tøø jiaanč quietxä maa højtshäjtäm, jaduñhä tøyhajt hajxy nmøødhäjtämäbä coo hajxy jim xyajnöcxäänäm maa ja'a wyiinduumän. Jaduñhä DioshEspiritu hajxy xmiøødhidäänäm høxtä coonä yhabaadät coo ja'a Dios hajxy jim xyajnöcxämät maa ja'a wyiinduumän, y coo ja'a Dios ja'a mayhajt jaduñ tiuñ ja'a højtscøxphäjtäm, päadiäts hajxy nwiingudsähgøøyyämät coo jiaanč tehñ miøjjiä coo jiaanč tehñ jiaančhä.

¹⁵ Nmädøyhøch jaduñ coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy tøø mmäbøjcä, ja'a hajxy nWiindsøñhäjtämäbä. Jaduñhøch nmädøyyäbä coo hajxy mdsocy mba'häyoy pønjataiä Diosmädia'agy panøcxp.

¹⁶ Cooçhä jaduñ nmädøyyä, päadyhøch Dios Dioscujú'uyäp nmo'oy ja'a mijscøxpä hoy miänaajä, cooçhä hänajty nDiospa'ya'axy ja'a mijscøxpä.

¹⁷ Nmānuu'xtáacypiōchā Dios coo ja'a wyiinmahñdy hajxy jaduñ ween xmi'o'oy ja'a yhEspirituhaam, y coo ja'a wyiinmahñdy hajxy jaduñ ween xyajwiinjuø'oy. Dioshajtābā Dios ja'a Jesucristām, ja'a hajxy nWiindsōñhajtāmā. NDioshajtāmā Dios hajxy. Møj jaančh je'e. Hawiinmats hajxy jaduñ nwiingudsāhgøøyyāmāt.

¹⁸ Jaduhñhōchā Dios nmānuu'xtaacpā coo hajxy ween xyajwiinjuø'oy coo je'e tøø wyiinmay coo hajxy jim xyajncxāñām maa ja'a wyiinduuman. Paady hajxy jim xyajncxāñām coo hajxy xyhuunghajtām. Jaančh tehñ yhoy jaančh tehñ yajxōñ hajxy jim nhidāñām.

¹⁹ Weenā Dios hajxy xyajwiinjuøøbiā coo mōcmājaa jiaančh tehñ miøødā, coo ja'a miājaahaam hajxy xpiuhbējtām coo ja'a miādia'agy hajxy nmābōjcām coo tiōmiādia'agy.

²⁰ Jaanā miājaahaamā yHuung jaduñ yagjujyppiøjtāgajtspā. Mānit jim yajncxay maa ja'a wyiinduuman. Mānit nīmaayy coo yhōxtā'agāt maa ja'a quiø'ø hahooyhaampiān. Jimā Jesucristo ja'a Tiedy miøødhanehmñā.

²¹ Ni pōñā cuhdujt jaduñ quia'a nā'ägädā mōødā nebiā Jesucristo mōjcuhdujt miøødan, ni jim tsajpootyp, ni hādaa yaabā naaxwiin. Ni pōñā cuhdujt mānaa quia'a mōødhada'añ nebiā Jesucristo mōjcuhdujt miøødan.

²² Jaduhñā Jesucristo piādaacā coo cōxiā wiinā yhané'emāt hoy miaajā. Jaduhñ je'e piādaacābā coo hōjts nWiindsōñhajtāmāt coo ja'a miādia'agy hajxy nmābōjcām coo tiōmiādia'agy.

²³ Hoyyā Jesucristo cōxiā wiinā jia hane'emy hoy miaajā, coo hajxy jaduñ nmābōjcām, xjiotcādaacām hajxy jaduñ coo hajxy xmiøødhajtāmāt tu'ugmādia'agy. Ni tii jaduñ quia'a jootcādaacy neby hōjts xjiotcādaacām.

2

¹ Jue'e mijts hijty, cabā Dios hajxy hijty mwiingudsāhgøøy, je'eguiōxpā coo ja'a pojpä cādieey hajxy hijty mmøødā, coo ja'a Diosmādia'agy hajxy hijty mga'a cudiūñ.

² Jaančh tehñ yhaxøøgtuum hajxy hijty mnā'ägädā hity. Jaduhñsā jāya'ayhajxy yhity ja'a Diosmādia'agy hajxy ca'a mābōjpa. Ja'a mōjcu'ugong ja'a miādia'agy hajxy hijty nmābōjcap. Jaayā'ayāts mōjtuuñgmøød tsajtcōxp. Yhanehmby jaduñ pōnjatiā Diosmādia'agy ca'a mābōjp.

³ Jaduhñ hajxy hijty nāgōxiā njatcōøyyāmbā. Haxøøg hajxy hijty nwādjtām nebiā njootā ngopc-hajxy hijty chōjcām. Paadiā Dios hajxy hijty xyajcumādowāñām nāgōxiā nāguipy mōødā haxøøgjāya'ayhajxy.

⁴ Pero hojiootā Dios jiaančh tehñ miøød. Xjiaančh tehñ chōjcām hajxy.

⁵ Hoyyā Dios ja'a miādia'agy hajxy hijty nga'a ja cudiūñām, ja'a miājaahaamā Dios ja'a nwiinmahñdyhajxy tøø xyajtāgajtsām, nebiā miādia'agy hajxy jaduñ hoy ngudiūñāmāt, nebiā Jesucristo yagjujyppiøjcān ja'a Tiedyā miājaahaam. Coo ja'a Dios hajxy xjiaančh tehñ chōjcām, paady hajxy tøø xpiādaacām hawa'adstuum.

⁶ Nebiā Dios ja'a Jesucristo yagjujyppiøjtāgajchān, jaanā jaduñ hōjts xyagjujyppiøjtāgajtsāñāmbā. Tøø hajxy xpiādaacām coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhajtāmāt tu'ugmādia'agy. Y nebiā Dios ja'a Jesucristo ja'a cuhdujt miooyān coo jim miāhané'emāt tsajpootyp, jaanā jaduñ hōjtsā cuhdujt xmiø'owāñāmbā.

⁷ Paadiā Dios ja'a cuhdujt hajxy jaduñ xmiøoyyām, jaduñ yajcāhxø'oga'añ coo hojioot jiaančh tehñ miøødā maa hōjtscōxpān, coo hajxy xjiaančh tehñ chōjcām. Paadiā Jesucristo yaa quiejā hādaa yaabā naaxwiin; paady hajxy hoy xñāhho'tūtām. Jimā Dios hajxy hoy miānaajā xyaghidāñām maa ja'a wyiinduuman.

⁸ Cab hajxy hamdsoo tøø nhawa'adspādsōømām. Ja'a Dios hajxy tøø xpiādaacām hawa'adstuum. Paady hajxy xyaghawa'adspādsōømām coo hojioot jiaančh tehñ miøødā, coo hajxy nmābōjcām coo hojioot miøødā.

⁹ Coo ja'a nbojpa ngādieey hajxy hamdsoo tøø nga'a yajniñhwaatsām, paady hajxy hamdsoo nga'a niguimāyāmāt, hoy hajxy tøø nja hojijāya'ayhajtām.

¹⁰ Hiç, tøø ja'a Dios ja'a nwiinmahñdyhajxy xyajtāgajtsām coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhajtām tu'ugmādia'agy. Tøø ja'a Dios ja'a mājaa hajxy xmiøoyyām neby hajxy hoy nhijtāmāt. Jéquiānā Dios jaduñ wyiinmaayy coo hajxy jaduñ hoy nhijtāmāt.

¹¹ Hoorā, hōjts judiøspā, yajcumaaby hōjts jaduñ coo hōjts nyajcircuncidarhaty. Jaduhñ hōjts tyijy nyajcāhxø'øgy coo hōjtsā Dios xquiu'ughaty. Coo hōjts jaduñ nyajcircuncidarhaty, je'eduhñ nānōmby coo hōjtsā seña nbāda'agy maa hōjtsā nni'xcōxpān. Paady hōjts mijts nxøøghaty, mijts ca'a judiøspā, coo hajxy mga'a yajcircuncidarhajpā. Tøyhajt jaduñ.

¹² Hiç, hōjts judiøspā, ja'a Dios hōjts jecy xquiu'ughajt. Jaduhñ hōjtsā Dios xmiøødyajcuhdujcy coo hōjts hānajty xyajñāhwa'ads xyajcuhwa'adsa'añ. Pero mijts ca'a judiøspā, caj mijtsā Dios xñāmaayy coo mijts xquiu'ughada'añ, coo mijts xyajñāhwa'ads xyajcuhwa'adsa'añ. Hiç, cahnā Diosmādia'agy hajxy hānajty mmādoyñā ja'a Cristocōxpā. Paady hajxy hijty mga'a najuø'oy coo mijts ja'a Dios xyajñāhwa'ads xyajcuhwa'adsaambā.

¹³ Caj mijsä Dios hijty xquiu'ughaty. Cabä Diosmädia'agy hajxy hijty nmädooyä. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'tu'udy, paadiä Dios hajxy xquiu'ughajnä.

¹⁴ Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduñ hajxy tøø xpiädäacäm tu'ugmädia'agy nägøxiä, møød højts judiöspä näguipxy møød mijs ca'a judiöspä. Hamiñ haxøpy hajxy hijty nnimiädsiphájtäm. Pero tøø hajxy nnimiägäpø'cänä je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm.

¹⁵ Højts judiöspä, mijs hijty nmøødnimiädsiphájtäp, mijs ca'a judiöspä. Hix, højtsä Dios jecy xyhaneñm madiu'u, ca'a myijtsä. Mäniä Moisés quuijahy nebiaty højtsä Dios xyhaneñmy, y coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, paadiä Dios ja'a mädia'agy yaghamaadiujnä nebiä Moisés hänäjty jecy tøø quuijaayän. Jaduhñ Jesucristo hajxy tøø xpiädäacäm tu'ugmädia'agy møød je'e, møød højts judiöspä näguipxy møød mijs ca'a judiöspä. Paady hajxy nga'a nimiädsiphájtänä hamiñ haxøpy neby hijtiän, højts judiöspä møød mijs ca'a judiöspä.

¹⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzøxp, paadiä Dios hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhájtänä, møød højts judiöspä näguipxy møød mijs ca'a judiöspä. Cabä Dios hajxy jaduñ nmädsiphájtänä.

¹⁷ Hoyyä Jesucristo hajxy xyhawañäm coogä Dios ja'a jioot quia'a tsoy coo ja'a Dios hajxy nga'a mädsiphájtänät. Jaduhñägä jioot chocy coo hajxy nmøødhájtänät tu'ugmädia'agy nägøxiä, møød højts judiöspä näguipxy møød mijs ca'a judiöspä.

¹⁸ Hix, coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy nägøxiä nmøødhájtänä tu'ugmädia'agy, møød højts judiöspä näguipxy møød mijs ca'a judiöspä. Ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduñ xyajmøødhájtäm tu'ugmädia'agy nägøxiä.

¹⁹ Xquiu'ughájñäp mijsä Dios møødä jáya'ayhajxy nägøxiä, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä, hoy hajxy mga'a jagä judiöspä. Xyhuunghájñäbä Dios hajxy jaduñ. Cabä Dios hajxy hijty xquiu'ughaty xyhuunghaty, coo ja'a miädia'agy hajxy hijty mga'a mäbøjca.

²⁰ Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm, mäniä je'e hoy jiuypjøjtägach. Mäniä Diosquexy ja'a Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä. Mäniä Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcam.

²¹⁻²² Paadiä Jesucristo hajxy xmiøødhájtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcam, møød højts judiöspä, møød mijs ca'a judiöspä. Hix, tøø ja'a Dios hajxy xyajñähwaats xyajcuhwäatsäm ja'a nbojpa ngädieyhájtäm. Ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduñ xyajmøødhájtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy.

3

¹ Høøch Pablo, páadyhøch chaa ndsumyčhänä'ay coochä Jesucristo miädia'agy nyajwa'xä maa mijsän, mijs ca'a judiöspä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xpiädäacäm tu'ugmädia'agy nägøxiä, páadyhøchä Dios nba'ya'axy ja'a mijscøxpä.

² Tøø hajxiäda'a mmädoxyaty coochä Dios tøø xwyiinguexy coo mijsä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øwät, coo ja'a Dios ja'a hojioot miøødä ja'a mijscøxpä.

³ Jéquiänä Dios wyiinmaayy coo højtsä nbojpa ngädiey xyajñähwaats xyajcuhwäatsät, højts judiöspä. Nnajuøby højts hijty jaduñ. Pero cuyu'uchä Dios hijty yaghity coo hänäjty tøø wyiinmaabiä coo mijs xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsaambä, mijs ca'a judiöspä. Hoorä, tøøchä Dios hädaa mädia'agy xyajwiinjuøøñä nébioch hädaa mädia'agy weenjaty cham njaayän.

⁴ Coo hädaa mädia'agy hajxy mgäpät, jaduñ hajxy mnajuø'øwa'añ coochä Dios ja'a mädia'agy tøø xyajwiinjuø'øy, ja'a Jesucristocøxpä, ja'a cuyu'uch tøø yhiäbä.

⁵ Cab hädaa mädia'agy hijty pøn miädooyä. Pero tøø ja'a Dios ja'a wyiinguexyhajxy yajwiinjuøøñä. Ja'a yhEspirituhaam jaduñ yajwiinjuøøyy.

⁶ Jaduhñ hajxy nnajuøbyäm coo ja'a Dios jecy wyiinmaayy coo ja'a Jesucristo hajxy hänäjty xñähho'tu'udäñäm, coo hänäjty jiuypjøjtägatsa'añ. Y coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcam, paadiä Jesucristo hajxy nägøxiä nmøødhájtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, møød højts judiöspä näguipxy møød mijs ca'a judiöspä. Jaduhñä Dios hajxy nägøxiä xyhuunghájtäm. Tu'ugmädia'aguiä Dios hajxy jaduñ xyaghájtäm ja'a Jesucristocøxpä. Paadiä Dios hajxy jaduñ xyajñähwaats xyajcuhwäatsäm coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm. Jéquiänä Dios jaduñ wyiinmaayy.

⁷⁻⁸ Ja'a miøcmäjäahäämhøchä Dios tøø xtiunngmo'oy coochä ja'a miädia'agy nyajwä'xät maa ja'a ca'a judiöshajxypän. Xtiunngmøoyhøchä Dios jaduñ coochä judiöshajxy nyajwiingapxø'øwät coo Dios ja'a mayhajt møj may tiuna'añ ja'a højtscøxpähájtäm, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm. Hojiootä Dios miøød, páadyhøch jaduñ xtiunngmooyy, hýhøch nga'a jagä mäna'añ coochä nga'a tsoobaady coochä jaduñ ndünät, hýhøch nja mäna'añ coo ja'a Dioshuunghajxy miaas tsoobädät, coo hajxy jaduñ tiünät.

⁹ Jaanä jadúhñhòchä Dios tøø xtiungmoobiä coochä jäya'ayhajxy nägøxiä nyajwiin-juó'owät coo ja'a Dios jecy wyiinmaayy coo mijsä Jesucristo hänäjty xyajnáhwa'ads xya-jcuhwa'adsaambä, mijts ca'a judiöspä. Mänitä Dios jaduhñ wyiinmaayy mänaa cøxiä wiinä yhädiuñän. Cab hajxy xchoj yajwiinjuóoyyäm. Jecy jaduhñ yaghijty cuyu'u'ch.

¹⁰ Hoorä, coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä tøø xyajnáhwaats tøø xyajcuhwaatsäm, møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbójcäm coo tiömüdia'agy, jaduhñä Diosmoonsä hajxy jimñ ñajuöññä tsajpootyp coo ja'a Dios jiaan'ch tehñ quiuwiinmahñdiä madiu'u. Haa ca'a, xyhíjxämä Diosmoonsä hajxy coo hajxy tu'ugmädia'agy jaduhñ nhíjtänä.

¹¹ Jaduhñä Dios ñä'ägädä wiinmaayy jequiän, jajty hädaa naaxwiin yhädiuñ. Jaduhñ yajtøjajty coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, ja'a hajxy nWiindsønñhíjtämbä.

¹² Coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbójcäm, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhíjtäm coo ja'a cuhdujt hajxy nmøødhíjtäm coo ja'a Dios hajxy nba'yáaxämät. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhíjtämbä coo hajxy xmiädóowäm.

¹³ Mijts nmänuu'xtaacypy coo hajxy mga'a jootmayhädät, hóyhøch yaa nja tsaachpøcy. Páadyhøch chaa ndsaachpøcy coochä Diosmädia'agy nyajwa'xy maa mijtsän. Páadiäts hajxy jaduhñ mxoondá'agät.

¹⁴⁻¹⁶ Ja'a nWiindsønñhíjtäm Jesucristo, Dios je'e Tieedyhajpy. Tieedyhajpiä Dios hajxy je'ebä pønjaty jimñ tsánaaby tsajtcøxp møød pønjaty yaa tsánaaby hädaa yaabä naaxwiin. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xpíädäacäm tu'ugmädia'agy møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä, páadyhøchä Dios hamuumdu'joot nmänuu'xta'agy coo mijtsä mäjaa ween xmió'oy ja'a yhEspírituhaam, neby hajxy jaduhñä mjüøhñdyhaam mme'e'xtügät. Xpiuhbédäbä Dios hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo je'e miøjjiä jiaan'chä.

¹⁷ Jadúhñhòchä Dios nmänuu'xtaacpä coo ja'a Jesucristo yhEspíritu hajxy ween mjaac møødhíjtä, je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbójcä. Jaduhñ hajxy hoy yajxøn mníchoc mnimiee'xøjät hoy miänaaxøjä.

¹⁸⁻¹⁹ Y jaduhñ hajxy mwiinjuóøbiät coo ja'a Jesucristo hajxy xjiaan'ch tehñ chójcäm mõj may. Hanaxiä hajxy jaduhñ xjiaan'ch tehñ chójcäm. Cab hajxy ca'xy nwiinjuóoyyäm nebiaty hajxy jaduhñ xjia tsójcäm. Cab hajxy pedyii nwiinjuóoyyäm. Coo hajxy hoy nwiinjuóoyyämät, hoyyá nwiinmahñdyhajxy jíadäänäm nebiä Dios ja'a wyiinmahñdiän.

²⁰ Jaan'ch tehñ miäjaamøødä Dios. Ja'a miäjaahaamä nwiinmahñdyhajxy xyajtägájtsäm. Jaanä miäjaahaamä mayhajt mõj may tiuumbä ja'a højtscøxphíjtäm. Høxtä cab hajxy hoy nwiinjuó'owäänäm nebiatiä mayhajt jaduhñ tiuunñ. Mõj mayyä mayhajt jaduhñ tiuunñ, hoy hajxy nga'a jagä mäyujwäänäm.

²¹ Tsögä Dios hajxy hoy miänaajä wiingudsähgøoyyäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbójcäm, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Tøyhajt jaduhñ.

4

¹ Coochä Jesucristocøxpä nduñ, páadyhøch chaa ndsumy'chána'ay. Coo mijtsä Dios tøø xyajnáhdijy coo hajxy hoy mwädítät, paady hajxy jaduhñ mgudiünät.

² Cab hajxy myajcumyät. Mee'xxieemy hajxy mhídat. Mmee'xtügäp hajxy jaduhñ. Hamiñ haxøpy hajxy mníchoc mnimiee'xøjät.

³ Naxy hajxy tu'ugocp tu'ugwiinmahñdy mdehñ yhidät. Ja'a DioshEspíritu hajxy jaduhñ xyaghídäp tu'ugmädia'agy.

⁴ Tu'ugmuquiä Jesucristo miädia'agy hajxy nbanócxäm, møød højts judiöspä näguipxy møød mijts ca'a judiöspä. Tu'ugmuquiä DioshEspíritu hajxy nmøødhíjtäm. Nägøxiä Dios hajxy xyajnáhdíjjäm coo hajxy jimñ xyajnöcxäänäm maa ja'a wyiinduumän. Tu'ugmucy hajxy jaduhñ njøbhíjxäm.

⁵ Tu'ugmuquiä Jesucristo hajxy nWiindsønñhíjtäm. Tu'ugmuquiä miädia'agy hajxy nmäbójcäm coo tiömüdia'agy. Ja'a Jesucristocøxpä hajxy nägøxiä nnábéjtäm.

⁶ Tu'ugmuquiä Dios hajxy nDeedyhíjtäm nägøxiä. Jaaya'ay hajxy xyhanéhmäm nägøxiä. Ja'a højtscøxphíjtäm jaaya'ayä mayhajt tiuunñ nägøxiä. Jaaya'ay hajxy hoy xmiøødhíjtäm nägøxiä.

⁷ Cøjhawiingatiä Jesucristo hajxy tøø xyajnáhdíjjäm nebiaty hajxy ndúuñämät.

⁸ Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ:

Coo jimñ ñøcxy tsajpootyp, tsumiä miädsip yajnøcxy, ja'a hajxy hänäjty tøø quia'a mäjädä'aguiäbä.

Mänitä jiamíøød madiu'u miooy cøxiä wiinä.

⁹⁻¹⁰ Coo jaduhñ miäna'añ coo ja'a Jesucristo ñøcxy tsajpootyp, jaduhñ miäna'ana'añ coo hänäjty yaa tøø yhoy hädaa yaabä naaxwiin. Jimñ hänäjty tøø yhuuc tsohñdaacpä tsajpootyp.

Y coo jim ñcxtägajch Dioswiinduum, jim møj jaanč yhjñä. Jim jaduñ yhanemñä tsajpootyp mөөд һадаа yaabä naaxwiin.

¹¹ Ja'a Jesucristo højts xpiädaac coo højts madiu'u ndúnät jaaya'aguiöxpä. Näje'e højts xyajñähdiy coo højts ndúnät apóstol. Je'ečh jaduñ nnänöömby coo højtsä Jesucristo xquiejxtsoññ Diosmädia'agy-jajwa'xpä wiinduhmyhagajpt. Näje'e hajxy jajñähdíjjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jiaac jajwa'xät. Näje'e hajxy jajñähdíjjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jajwiingapxó'owät. Näje'e hajxy jajñähdíjjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jajñähxó'owät. Näje'e hajxy jajñähdíjjäbä coo hajxy quiopc-hádät maa ja'a hermanodöjc-hajxy yhamugó'öyän Dioswiingudsähgööbiä.

¹² Paady hajxy jaduñ tiuñ, jaduñä Diosmädia'agy hajxy maas hoy quiudiúnät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäböcy. Jaanä jaduñ hajxy tiuumbät ja'a Dioscöxpä. Jaduñ hajxy maas hoy wiädítät nägöxiä coo ja'a Jesucristo hajxy pianöcxy.

¹³ Jaduñä Dios ja'a miädia'agy hajxy tu'ugmucy hoy nmäböjcämät nägöxiä coo tiömiädia'agy ja'a Jesucristocöxpä. Y jaduñä Jesucristo hajxy hoy nmөөдhíjtämät tu'ugmädia'agy, ja'a Dioshuung. Jaduñä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nwiinjuöyyämät. Jaduñ hajxy maas hoy nyajtiunämät. Mänit hajxy hoy nwiinmäayämät nebiä Jesucristo wyiinmayän. Y jaduñ hajxy hoy nwädíjtämät nebiä Jesucristo hoy wiäditiän.

¹⁴ Pönjatiä Diosmädia'agy hoy ca'a wiinjuöbyñä, jaanč tehñ piaquiä hajxy jajwiinhöön. Hoy tyii mädia'aguiä hajxy miäböga'añ. Hix, ja'a häna'c-hajxy mäwiinhömbä, jiaanč tehñ jiajpy hajxy mäwiinhöön. Jaanč tehñ piaquiä hajxy jaduñ xwyiinhöönät. Pero højtshtëjtäm, cab højts jaduñ nyajwiinhöñämät.

¹⁵ Pero, tsög hajxy töguiäpxäm, tsög hajxy tömiädiäcäm. Tsög hajxy tsójcäm, tsög hajxy mee'xäm pönjaty hajxy nmөөдmädiäcäm. Jaduñ hajxy hoy nwädíjtämät nebiä Jesucristo hoy wiäditiän, ja'a hajxy nWiindsöñhätämbä.

¹⁶ Coö hajxy nhíjtämät tu'ugmädia'agy, coö hajxy nnibiuhbéjtämät hamiñ haxöpy nebiatiä Dios hajxy tөө xtiunögmöoyäm, jaduñä Jesucristo hajxy xpiuhbéjtämät, neby hajxy jaduñ maas hoy nñiöhojc nñimiee'xämät hamiñ haxöpy, nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduñ maas hoy nwiinjuöyyämät, neby hajxy jaduñ maas hoy ngudiünämät.

¹⁷⁻¹⁹ Pönjatiä Diosmädia'agy ca'a panöcxp, cab hajxy miöjpäda'agy tijaty jaduñ tsoobaatp. Cab hajxy ti wyiinjuö'öy. Jaanč tehñ xiexä jiootä quiopc-hajxy; paady hajxy quia'a wiinjuö'öy coo ja'a Dios ja'a möjmayhajt tөө tiuñ ja'a højtsöcxphätäm, paady hajxy quia'a cumayij ja'a Diósäm. Tsähdiuhndägöy hajxy jaduñ. Hanaxiä hajxy yhaxöögjatcö'öy cöxypanejpiä. Paady mijts jaduñ nmägapxy nhane'emy ja'a Jesucristocöxpä coo hajxy jaduñ mga'a pajatcööbiät.

²⁰ Coö hajxy tөө mhaböcy ja'a Jesucristocöxpä, paady hajxy mnajuö'öy coo jaduñ quia'a hoyyä coo hajxy jaduñ mga'a haxöögwädíjnät, neby hajxy naamñä tөө nmägapxy tөө nhane'emiän.

²¹ Töyhajt jaduñ coo hajxy tөө mhaböcy ja'a Jesucristocöxpä. Jaaya'ay hajxy xyanähixööy ja'a yHEspirituham. Hix, töguiäpax tömiädiäcäp je'e.

²² Jaduñ hajxy xyajñähixööy coo ja'a mhaxöögcuhdijt hajxy mnajtsxixó'owät neby hajxy hijty mhaxöögjäya'ayhatiän. Mdu'udägöyaaamb hajxy hijty je'eguiöxpä coo hajxy hijty cöxiä wiinä mhadsoy, cooc tyijy hajxy hijty jaduñ mbaada'añ ja'a hoyhajtä weenhajt. Pero myajwiinhöñb hajxy hijty. Hix, cabä hoyhajtä weenhajt hajxy jaduñ mbäadät.

²³ Pero, jajtägatsä mjootä mwiinmahñdy hajxy.

²⁴ Tөө ja'a Dios hajxy xmiöoyäm ja'a hawiinjembiä howyiinmahñdy nebiä Dios hajxy jaduñ hoy nbahíjämät. Jaduñ hajxy töyhajt hoy mjäya'ayhädät. Jaduñ hajxy töyhajt haxöög mga'a wädíjnät.

²⁵ Jaduñds je'e, cab hajxy mhöñdäcänät. Töyhajt hajxy mmädiäcänät. Hix, tu'ugmädia'agy hajxy nhíjtäm.

²⁶⁻²⁷ Coö hajxy tähocjaty mnimiäjootma'adöøjät, paquiä hajxy jadähooc mnimiägapxó'cägumbät, coo ja'a möjcu'ugong hajxy jaduñ paquiä xñä'ä yajcädiéeyät.

²⁸ Pönjaty mee'tsp, cab hajxy miée'tsnät. Ween hajxy tiuunnä, jaduñä wiingjäya'ay hajxy piuhbédat pön jaduñ jajmaajajp.

²⁹ Cab hajxy mhaxöögcäpxät. Coö hajxy hoy mgapx mmädiä'agät, jiaac wiinjuö'owaambiä jäya'ayhajxy, ja'a homiädia'agy hajxy hoy mädoobä. Jaduñä Dios ja'a mayhajt tiünät jaaya'aguiöxpähajxy, ja'a hajxy jaduñ mädoobä.

³⁰ Cabä Dioshespíritu hajxy myagjootmädiägó'owät. Hix, jaaya'ay hajxy jaduñ xcwieendähadaañäm höxtä coonä ja'a Jesucristo hänajty yaa quiädaactägatsa'añ. Mänit jaduñ quiäxó'oga'añ coo hajxy hänajty tөө xyajñähwaats tөө xyajcuhwäatsäm, mööd coo hajxy hänajty tөө xyajpädsöömäm haxööggtuum.

³¹ Cab hajxy mnixiøøghájtánát. Cab hajxy mnimiádsiphájtánát. Cab hajxy mnimiájootmá'tánát. Cab hajxy mniyhójjánát. Cab hajxy mniñáhójjánát. Cab hajxy mniñahájtánát.

³² Pero, mničhoc mnimiee'xóøjáp hajxy hamiñ haxøpy. Mniñaxuudsóøjáp hajxy jaduhñ. Mnimiee'xóøjáp hajxy jaduhñ. Hiç, jaduhñä Dios hajxy tøø xmié'e'xám ja'a Jesucristocøxpä.

5

¹ Xyhuunghájtämä Dios hajxy; xchójcäm hajxy jaduhñ. Naxiä Dios hajxy ndehm pi-ahíjxämät.

² Mničhoc mnimiee'xóøjáp hajxy nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm. Coø hajxy jaduhñ xchójcäm, paady hajxy tøø xñähho'túutäm. Quiumaayy ja'a Dios jaduhñ.

³ Coø ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm, paady hajxy haxøøg mga'a nä'ägädä jatcó'owät. Ni mga'a hadsógät jáya'adio'oxiøjc hajxy. Jaaná jaduhñ mijts to'oxiøjc-hajxypä, caj mijts wiingya'adiøjc mmøødmáábät. Ni mga'a hadsójcät hajxy ja'a mmädo'oxiøjcä fñihyap. Ni cab hajxy mhaxøøgcápxät.

⁴ Cabä haxøøghaaw hajxy mmøødhádät. Cab hajxy mguhñmädíá'agät. Cab hajxy mhanähádät. Cab jaduhñ yhawinmatsä coø hajxy jaduhñ mjatcø'owät. Pero ja'a Dios hajxy mnámá'awäp: "Dioscujú'uyäp."

⁵ Tøyhajt jaduhñ, pøñ haxøøg jatcøøby, pøñ jáya'ajie'e jaanč tehñ yhadsojp, cab jim tiägø'owa'añ maa ja'a Jesucristo wyiinduumän, maa ja'a Dios ja'a wyiinduumän. Hiç, pøñ jáya'ajie'e hadsojp, cabä Dios hoy wyiingudsáhgø'øy.

⁶ Cab hajxy nyajwiinhóñämät coø jáya'ay hajxy hánajty xjia námáayyämät cooc tyijy yhooyä coø hajxy haxøøg njatcøøyyämät, nébiäts naamñä tøø nmägapxy tøø nhane'emiän. Ja'a hana'c-hajxy ca'a mábøjpä, ja'a hana'c-hajxy jaduhñ haxøøg jatcøøbiä, nébiäts naamñä tøø nmägapxy tøø nhane'emiän, yajcumädowáañap hajxy je'eduhñ ja'a Diósäm.

⁷ Paady jaduhñ, tsoc ca'a møødjatcøøyyäm näguipxy.

⁸ Mijts, cabä Diosmädia'agy hajxy hijty mmädooyä. Mhaxøøgwädijp hajxy hijty, møød hajxy hijty haxøøgjaty mjatcø'øy. Pero coø ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy tøø mmábøjcänä, paadiä mwiinmahñdy hajxy mmøødän hawa'adstum. Jaduhñä mwiinmahñdy hajxy mjaac yaghídät.

⁹ Pøñjatiä wyiinmahñdy hawa'adstum, hojiot hajxy miøød. Hoy hajxy jiäya'ayhaty. Tøguiaxpx tømíädiaacp hajxy je'e.

¹⁰ Mjaac habøgäp hajxy jaduhñ nebiatiä Dios hajxy xyajnähixø'øy neby hajxy jaduhñ maas hoy mjäya'ayhádät. Jaduhñä Jesucristo hajxy xmiäas cumáyät.

¹¹ Ja'a hana'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mábøjpä, cab hajxy hoy jiäya'ayhaty. Cab hajxy jaduhñ cøxypänejiä mmøødjatcø'owät; pero mwiinguhøjø'owäp hajxy jaduhñ.

¹² Jaanč tehñ yhočähdiuunñä hajxy hamee'ch jiatcø'øy; páadyhøch nga'a nägapxa'añ nebiaty hajxy jaduhñ jiatcø'øy.

¹³ Coø jáya'ay hajxy nwiinguhøjø'oyyämät coø hajxy yhaxøøgwädity, nebiä Diosmädia'agy miäna'añän, mäniit hajxy jaduhñ yhooc tehñ ñajuø'owät coø hajxy tøyhajt yhaxøøgwädity.

¹⁴ Jaduhñä jáya'ayhajxy näje'e miäna'añ:

Pøñ jaduhñ maab, ma'abiäðø'og hajxy;

pøñ jaduhñ tøø yho'ogy, mjujyppiøjtägätsäp hajxy.

Ja'a Jesucristo mijts xquiuujajaamb xquiuudøø'xaamb.

Jaduhñ miädia'agytiägø'øy, pøñä Diosmädia'agy ca'a mábøjp, ween hajxy miäbøcy. Jaduhñä Jesucristo hajxy xyajwiinjuø'owät coø je'eyyä jaduhñ tu'uquiiä ja'a mbojpä mgädieey hajxy xyajnähwáatsät.

¹⁵ Jaduhñds je'e, nägüentä hajxy mwädítät. Cab hajxy mnibiäda'agøøjät nebiä jáya'ayä Diosmädia'agy hajxy ca'a wiinjuøøbiän. Paady hajxy hoy mwädítät coø ja'a Diosmädia'agy hajxy mwiinjuø'øy.

¹⁶ Naxý hajxy hoy mdehñ wiädítät. Hiç, jiaanč tehñ miäwädijpiä jáya'ayä haxøøgwiinmahñdy hajxy jáda'ahaty.

¹⁷ Hoorä, cab hajxy mnibiäda'agøøjät nebiä jáya'ayhajxy ca'a jajpän. Naxiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mdehñ wyiinjuøøyyät mdehñ wyiinnmädoowät nebiatiä jioot chocy coø hajxy mgudiüñät.

¹⁸ Cab jaduhñ yhooyä coø hajxy mmu'ugøøjät; yajtägoobiä jocnøø jaduhñ. Pero weenä Dioshespíritu hajxy xjiaac puhbéjtäm coø ja'a miädia'agy hajxy jaduhñ njaac cudiüñäm.

¹⁹ Coø ja'a Dioshespíritu hajxy xpuihbéjtäm, jaduhñ hajxy nnijootcapxmcøpøjcäm ja'a Dioshøyhaam. Jaduhñä Dios hajxy hamuumdu'joot mwiinhøw mwiinyä'axät.

²⁰ Hoy miäduhñjätä Dios hajxy mnámá'awät: "Dioscujú'uyäp", ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsøñhájtämbä. Paadiä Dios hajxy jaduhñ mnámá'awät: "Dioscujú'uyäp", coø ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy je'e xmiøoyyäm. Hiç, je'e hajxy nDeedyhájtäm.

²¹ Hoorä, coo ja'a mmähermano waamb xyhané'emät, hamuumdu'jootä miädia'agy mgudiünät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hoy nwiingudsähgøøyyäm.

²² Mijts to'oxiøjc-hajxy, mgudiünäbä mnihyhapä miädia'agy hajxy. Jaduhnä Jesucristo hajxy xyhane'emy, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä.

²³ Coo ja'a mnihyhaphajxy quiopc-haty maa mijtsän, jaduñ mäwiin miäbaady coo ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm coo ja'a miädia'agy hajxy hoy nmäbøjcäm. Jaaya'ay hajxy xyajnähwáatsäm.

²⁴ Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy ngudiünäm, jaduñ mijtsä mnihyhapä miädia'agy mgudiünäbät, waambaty hajxy jaduñ xyhane'emy.

²⁵ Hoorä, mijts ya'adiøjc-hajxy, mdsógap mmée'xäbä mdo'oxiøjc hajxy nebiä Jesucristo hajxy xchøjcäm. Hiç, tøø hajxy xñähho'túutäm.

²⁶ Paady hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduñ hajxy tøø xyajnähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieyhájtäm. Paady hajxy jaduñ tøø xyajnähwáatsäm coo ja'a miädia'agy hajxy tøø nmäbøjcäm. Y coo hajxy nnäbéjtäm, jaduñ hajxy nmánaanäm coo ja'a nbojpä ngädiey hajxy tøø xñähwáatsäm.

²⁷ Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduñ hajxy hoy yajxón xyhíxämät nebiä puji nebiä je'eçhpän coo hánajty yaa quiädaactägatsa'añ. Hiç, tøø ja'a nbojpä ngädiey hajxy hánajty xyajnähwáatsäm.

²⁸ Jaduhnds je'e, mijts ya'adiøjc-hajxy, mdsógap mmée'xäbä mdo'oxiøjc hajxy nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mjuø'øyän. Pønä tio'oxiøjc tsojp mee'xp, jaduñ miäbaady nebiä yhamdsoo ni'x nebiä yhamdsoo copc choquiän. Hiç, tu'ugni'x tu'ugcopc hajxy jiaty coo to'oxiøjc hajxy wyiingpøcy.

²⁹ Hiç, cap pønä yhamdsoo ni'x yhamdsoo copc xiøøghaty. Pero ngüeendähájtämä ni'x ja'a ngopc-hájtäm hajxy; jaduñ mäwíinäts miäbaady nebiä Jesucristo hajxy xcwieendähájtäm.

³⁰ Hiç, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Jesucristo hajxy xmiøødhájtäm coo hajxy nWiindsønhájtäm.

³¹ Jaduhnä Diosmädia'agy miäna'añ: "Jaduhnds je'e, coo ja'a ya'adiøjc to'oxiøjc piaady, mäniät tij tieedy piuhyohdiuutnä. Jaduhñ mäwíinädsä ya'adiøjc-hajxy jiaty møøðä tio'oxiøjc nebiä tu'ugni'x nebiä tu'ugcopcän."

³² Jaanç tehñ yajxón hädaa mädia'agy jaduñ. Cabä Dios hajxy hijty xchoj yajwiinjuøøyyäm. Jaduhñch nwiinjuø'øy, coo ja'a ya'adiøjcä tio'oxiøjc miøødhity tu'ugmädia'agy, coo jaduñ miøødhity tu'ugni'x tu'ugcopc, jaduñ mäwíinäts miäbaady coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhájtämbä tu'ugmädia'agy coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm.

³³ Jaduhnds je'e, jaduñnä mdo'oxiøjc hajxy mdsoc mmée'xät nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mdsocquiän. Y mijts to'oxiøjc-hajxy, jaanä jaduñnä mnihyhap hajxy mwiingudsähgøøbiät.

6

¹ Mijts pigäna'tøjc-hajxy, mgudiünäbä mdajjä mdeediä miädia'agy hajxy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Hahixøøby jaduñ coo hajxy jaduñ mgudiünät.

²⁻³ Jaduhnä Diosmädia'agy miäna'añ: "Pønatiä tij tieedy wiingudsähgøøby, je'eç hajxy hoy nyajtsäna'awaamby nyaghäyowaamby hädaa yaabä naaxwiin; je'eç hajxy jecy nyagjughadaamby", nømä Diosmädia'agy miäna'añ. Coo ja'a Dios hajxy jaduñ jecy xyhanéhäm, mäniät jaduñ miänaandsøhñ coo ja'a mayhajt hánajty tiuna'añ ja'a højtscøphájtäm.

⁴ Mijts taj teedyhajxy, cabä mnøøx cabä mmajc hajxy hanaxiä mhøjät coo hajxy xmiähänhädät. Jaduhnä mhuung hajxy mmägapx mhané'emät coo hajxy hoy wiädität. Jaduhñ hajxy quiumayøøjät ja'a Jesucristäm, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä.

⁵ Näje'e mijtsä jäya'ayhajxy xjie'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän. Mgudiünäbä mwiindsønä miädia'agy hajxy hamuumdu'joot, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Mwiingudsähgø'øwäp hajxy jaduñ nebiä Jesucristo hajxy nwiingudsähgøøyyäm.

⁶⁻⁷ Hoyyä jäya'ayhajxy tiuñ coo ja'a wyiindsøn hajxy hánajty wyiindäna'ayii neby hajxy jaduñ quiumayøøjät ja'a wyiindsønäm. Pero näje'e jäya'ayhajxy hoy quia'a tuñ coo ja'a wyiindsønhajxy hánajty quia'a jimä. Mijts, cab hajxy jaduñ mbahixät. Hamuumdu'jootä mwiindsøn hajxy mmädünät. Jaduhñ hajxy hoy myajcähxø'ögät coo ja'a Jesucristo hajxy hoy mjaanç mäduñ. Jaaya'ay hajxy nmaas Wiindsønhájtäm. Jaduhnä Dios chojpä. Ja'a Jesucristocøxpä hajxy jaduñ mdünät. Ca'a jäya'aguixpähajtiä hajxy mdünät.

⁸ Mjahmiédsäp hajxy jaduñ, coo ja'a nwiindsøn hajxy hoy nmädüünämät, hoy hajxy xjia je'eçhájäm nebiä waj nebiä cuaayän, mäniät Jesucristo ja'a hoyhajt weenhajt hajxy xmiøøyyämät.

⁹ Jaduhñ mijspä, cumoonsädöjc, mnäxúudsäbä mmoonsä hajxy jaduhñ. Cab hajxy mhadsähg'öwät. Haa ca'a, jaduhñ mijsä Dios hajxy xyhanehmbä nebiä mmoonsä hajxy xyhanéhmbän ja'a Diósäm, ja'a jim tsajpootypä. Haa ca'a, cabä Dios hajxy wiing xyhñxäm. Haa ca'a, tu'ugjäya'ayhajtäm hajxy nägöxiä.

¹⁰⁻¹¹ Hoorä, mänuu'xta'agä Dios hajxy coo hajxy ween xpiuhbety ja'a miäjaahaam; jaduhñä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäböjcät. Hiñ, jaanč tehñ miäwinhñhmbä möjcu'ugong. Pero jiaanč tehñ miöødä Dios mäjaa. Y coo hajxy jaduhñ xpiuhbädät, cabä möjcu'ugong hajxy jaduhñ myajmäjäädä'agät.

¹² Hiñ, ja'a möjcu'ugong hajxy yaa xmiädsibööyyäm möødä mioonsä hajxy, ca'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäböjcät. Haxöögä möjcu'uhajxy jäya'ayhaty. Pojhaam hajxy wiädity. Cabä ni'x copc hajxy tiehñ miöødä neby höjtshajtäm. Möcä mäjaa hajxy jiaanč tehñ miöødä. Ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä haxöögjäya'ayhajxy hanéhmbä möjcu'ugongäm. Hoy chajtcöxpä ja'a möjcu'uhajxy wiädity.

¹³ Paadiä Dios hajxy mnänuu'xtä'agät coo hajxy ween xpiuhbety ja'a miäjaahaam. Jaduhñä möjcu'ugong hajxy hoy mjöjtänä'awät. Jaduhñ hajxy mga'a yajmäjäädä'agät.

¹⁴ Jöjtänä'awxä ja'a möjcu'ugong hajxy. Naxy hajxy hoy miänaaxöögä mdehñ tiömiädiä'agät. Jaduhñ hajxy hoy mme'e'xtügät. Jaduhñ mäwinäts miäbaady nebiä soldadohajxy möc ñiwöhñta'achiiñän coo hajxy hñajty chiptuna'añ. Naxy hajxy hoy yajxón mdehñ wiädität. Jaduhñä Dios hajxy xñäwä'anät. Jaduhñ mäwinäts miäbaady nebiä soldado latapujxt hajxy yajniuguaachjubö'oyiiñän. Jaduhñ hajxy hoy miäjäda'aga'añ.

¹⁵ Niyhahixö'owöo hajxy nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ hoy mmäwädität. Coö jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäbögät, jaduhñ hajxy jootcujc yhidät. Jaduhñ mäwinäts miäbaady nebiä soldadohajxy ñiyhahixö'oyiiñän coo ja'a quio'ög hajxy piägö'öy.

¹⁶ Naxiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mdehñ miäböjcät coo ja'a Jesucristo hajxy töo xyajnhäwäatsäm. Jaduhñä möjcu'ugong hajxy mga'a yajmäjäädä'agät. Jaduhñ mäwinäts miäbaady nebiä soldado escudo hajxy yajniyhawähajtugyiiñän neby hajxy jaduhñ quia'a töpxöjät ja'a töpxquepty töoyyap queecpä.

¹⁷ Naxiä Diosmädia'agy hajxy mdehñ miäbögät coo ja'a Jesucristo hajxy töo xñähho'túutäm. Jaduhñ mäwinäts miäbaady nebiä soldado pujxcuhjup hajxy miöødän. Naxiä Diosmädia'agy hajxy mdehñ yhabögät nebiä Dioshespíritu hajxy xyajnhixö'öyyäm. Jaduhñ mäwinäts miäbaady nebiä soldadohajxy espadacap chiptuñän.

¹⁸ Coö ja'a Dios hajxy mba'ya'axät, mmäyujwä'anäp hajxy tijaty hajxy hñajty myaj-maajiajpy. Mmäyajtöwäbä Dios hajxy ja'a yHespirituhaam tijaty hajxy mmäyujwä'anäp. Mmänuu'xtä'agäbä Dios hajxy ja'a jäya'aguio'öxpä, ja'a Diosmädia'agy hajxy panöcöxpä. Cab hajxy mnänuuxö'öwät coo ja'a Dios hajxy hñajty mba'ya'axa'añ.

¹⁹⁻²⁰ Mööd hööchcöxpöchä Dios hajxy xpia'yäaxäbät coöchä Dios xñajscapxööyyät waambätyhöch ngapx nmädiä'agät coöchä miädia'agy hñajty nyajwa'xä, ja'a hijty yaghi-ppiä cuyu'u'eh. Ja'a Dióshöch jaduhñ xwyiinguejx coöchä miädia'agy jaduhñ nyajwä'xät. Pädtyhöch chaa ndsumy'chäna'ay ja'a Diosmädia'agyquio'öxpä. Jaduhñhöchä Dios hajxy xpia'yäaxäbät coöch nga'a tsähgö'öwät coöchä miädia'agy hñajty nyajwa'xä, nébiöch jaduhñ hoy ngudiünät.

²¹⁻²² Nguexäämbiöchä hermano Tíquico jim maa mijsän. Coö jim miädsät, jim hajxy jaduhñ xyhawäanät nebiaty höjts chaa ngudiünä nguñaxy, coö höjts hoy ween nhity, neby hajxy jaduhñ mga'a jootmayhñjät ja'a höjtsöcöxpä. Höyhöchä hermano Tíquico nmöødñijootpaadyi. Höyhöch jaduhñ xmiöødñuñ ja'a Jesucristocöcöxpä.

²³ Ween mijsä Diosteedy hajxy xmiö'oy ja'a hoyhajtä weenhajt möødä Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsönhajtämbä. Weenä Dios hajxy xpiuhbety nebiä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäböjcät, neby hajxy jaduhñ maas hoy mnichoc mnimiee'xöjät.

²⁴ Weenä Dios ja'a mayhajt tiuñ ja'a höjtsöcöphajtäm nägöxiä coö ja'a Jesucristo hajxy nwiingudsähgö'öyyäm hamuumdu'joot, ja'a hajxy nWiindsönhajtämbä. Töyhajt jaduhñ. Amén.

Filipenses

¹ Jesucristo hõjts xmioonsähajp, hõõch Pablo mөөдä Timoteo. Hõjts mijs hädaa nocy nyajnäjaayөөby mäduhñtiä mijs ja'a Diosmädia'agy hajxy jim mbanөcxy maa ja'a cajpt xiөhatiän Filipos, nägөxiä mөөдä mwiindsөnhajpä jiby tsajtөгootypä, mөөд hajxy jiby puhbejpä.

² Weenä Dios hajxy xmiо'oy hoyhajt weenhajt, ja'a nDeedyhäjtäm hajxy jim tsajpootypä mөөдä Jesucristo hajxy nWiindsөnhäjtämbä.

³ Naaghöoc-hөch mijs njahmiejtsta'agy, nnämäabiөch ja'a Dios "Dioscujü'uyäp" maa ja'a mijscөxpän.

⁴ Naaghöoc-hөch ja'a Dios nba'ya'axy, nmäyujwäämbiөch hoyhajt weenhajt ja'a mijscөxpä. Coochä Dios hänajty nba'ya'axy ja'a mijscөxpä, jootcүc-hөch hänajty nnijiäwө'oyii,

⁵ je'eguiөxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy tөө nyajwä'xäm, mänaa hajxy tөө mmädoodsooñän hөxtä je'enä jäda'anäbaadyä.

⁶ Ja'a Dios ja'a hodiуung yajtsöhnädaac ja'a mijscөxpä. Nmөdөhөchä tөyhajt jaduhñ coo ja'a Dios ja'a tiuung hoy yajtu'uyo'oya'an hөxtä coonä Jesucristo hänajty quiädaactägatsa'añ.

⁷ Páadyhөchä tөyhajt nmөөдä cooch mijs njaanч tehñ chocy njaanч tehñ pia'häyoy, coo ja'a Dios hajxy xpiuhbөjtäm näguipxy, homiäajөch nhity, hoy piujxtөгootiä, hoy yhagucjä, cooch hänajty nmädia'agy coo ja'a Diosmädia'agy tiөyyä.

⁸ Näjuөөbiä Dios cooch mijs njaanч tehñ chocy njaanч tehñ pia'häyoy nägөxiä, nebiä Jesucristo hajxy xchöjcäm.

⁹ Nmänuu'xtäacypiөchä Dios coo hajxy hamuumdu'joot mjaac nichoc mjaac nibia'häyowө'öjät, coo hajxy hoy mguhwijyhädät,

¹⁰ neby hajxy jaduhñ mnajuө'өwät mwiimbiwät ja'a hojiatypä hajxy. Jaduhñ hajxy mhädät hawa'adstuum nebiä Dios hajxy xyajmädsöjcäm, hөxtä coonä Jesucristo hänajty quiädaactägatsa'añ.

¹¹ Xpiuhbөdäp ja'a Jesucristo hajxy neby hajxy jaduhñ hoy mwädität. Jaduhñsä Dios hoy quiähxө'өгät coo miөjjä coo jiaanчhä.

¹² Hermanodөjc, huuc wiinjuө'өw hajxy jaduhñ; cooch yaa ndsumyчhänä'ay, maas höyhөchä Diosmädia'agy jaduhñ yaa nyajwa'xy.

¹³ Nägөxiä cu'ughajxy tөө miädoyhaty coochä Jesucristo miädia'agy ngudsumyчhänä'awөөyyä, nägөxiä, mөөдä soldadohajxy jim hadänaabiä maa ja'a gobernador tiөjcän.

¹⁴ Ja'a Jesucristo miädiä'agyhөch ngudsumyчhänä'awөөby. Cábөch ndajy nmay. Cooch nga'a tajy nga'a may, paadiä hermanodөjc-hajxy nämay quia'a nä'ägädä taj quia'a nä'ägädä maabiä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy, hoy hajxy cu jia tsüumäbä. Cab hajxy nä'ägädä tsähgө'өy ni weeñtiä. Hix, hөõch hajxy jaduhñ xpiähixp.

¹⁵⁻¹⁷ Paadiä Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy cooch hajxy xchocy xpia'häyoy. Hojoot hajxy jiaanч tehñ miөөд. Näjuөөby hajxy jaduhñ coochä Diosmädia'agy ngudsumyчhänä'awө'өy. Pero jii hajxy näje'ebä, paadiä Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy, cooch hajxy xmiädsiphaty. Tөyhajt jaduhñ. Je'eч hajxy xyajmädsöjp cooch yaa ndsaachpөгät pujxtөгooty. Cabä hojioot hajxy nä'ägädä mөөдä ja'a hөõchcөxpä.

¹⁸ Pero cábөch jaduhñ nmөjpäda'agy, höyhөch hajxy jaduhñ xjia mädsiphaty. Xoonäacpөch jaduhñ coo ja'a Jesucristo hajxy miädia'agy, hoy hojioot hajxy quia'a ja mөөдä ja'a hөõchcөxpä.

¹⁹ Y jaac xoonä'agäämbөch jaduhñ. Nnajuөөbiөch cooch hodiуum nmähmө'owa'añ. Hix, mijs ja'a Dios hoyhajt weenhajt nmäyujwaamby ja'a hөõchcөxpä. Y xpiuhbөjpөchä Dioshespiritu ja'a Jesucristocөxpä.

²⁰ Cábөchä njoot nä'ägädä tsocy cooch ndsähgө'өwät mänäajөchä Jesucristo hänajty nmädia'aguiän. Cábөch mänaa ndsähgө'өy ndsähdiiñ. Chöjpөch njoot jaduhñ coochä Jesucristo nyajcähxө'өгät coo miөjjä coo jiaanчhä, höyhөch njadehñ quiuho'ogө'өwät.

²¹ Maduhñtiөch yaa njaac juyhaty, nyajcähxө'өгäbөchä Jesucristo coo miөjjä coo jiaanчhä. Y cooch nhö'nät, maas hoy hänajty quiähxө'өгaanä coo miөjjä coo jiaanчhä. Mänitөch jim nnөcxaanä maa je'e wyiinduumän.

²²⁻²³ Mejtstü'ujөchä njoot nyajmөөdmädia'agy. Cooch nhö'ogät, mänitөch cu nnөcxnä maa ja'a Jesucristän. Maas jootcүc-hөch jim nnijiäwө'өyyänät. Pero cooch yaa njaac juyhädät, maas höyhөchä Jesucristo jaduhñ njaac mädüñät. Cábөch ndehñ yhoñajuө'өy pө maas hoy cooch nhö'nät, o pө caj.

²⁴ Hөõch jaduhñ mänaamb cooch hit nga'a tsoj hö'ogät; jaduhñhөch mijs ja'a Diosmädia'agy tehñgajnä njaac yajnähixө'өwät.

²⁵ Nmóðhóhã tøyhajt jaduñ cooch mijts njaac móðhida'añ. Njaac yajnáhixó'ówáambiðch mijts tehngajnã, neby hajxy jaduñ maas hoy mmábógát, neby hajxy jaduñ mjaac xoondaacpógát.

²⁶ Coochã Jesucristo jim xyajnöcxtägátsát maa mijtsän, mänit hajxy mmána'ana'añ coo tiöyyã coo Jesucristo miöjjã jiaançhã.

²⁷ Naxiã Jesucristo miãdia'agy hajxy mdehm jaytúunãt. Jaduñã Diosmãdia'agy hajxy näguipxy myajwá'xãt tehngajnã, hóyhøch jim nga'ja ja nöcxãt maa mijtsän.

²⁸ Cabã mmãdsip hajxy mnã'ägãdã tsãhgó'ówãt. Jaduñ hajxy ñajuó'owa'añ coo hajxy haxóøgtuum yajca'awa'añüjãm ja'a Diósãm, móð coo mijts ja'a Dios xpiaða'aga'añ hodiuum.

²⁹⁻³⁰ Tiuumbiã Dios ja'a mayhajt coo hajxy xyajnáhdijy coo ja'a miãdia'agy hajxy mmábójcãt ja'a Jesucristocøxpã, nébiøch cham ndsaachpøquiã. Tøøch hajxy hamdsoo xyhixy xmiãdoy cooch yaa ndsaachpøcy ja'a Jesucristocøxpã.

2

¹ Coo mijts ja'a Jesucristo xchocy, paady hajxy xjiootcapxmøcøcy. Coo mijts ja'a Diosh-espíritu tu'ugmãdia'agy mmóðdhity, paady hajxy hamiñ haxøpy mníchocy mnibia'hãyoyii.

² Jadúñhøch njoot jiaançh tehñ chocy coo hajxy tu'ugmãdia'agy mhídãt. Coo hajxy mníchoc mnibia'hãyowóøjãt, maas hóyhøch nnijãwó'ówóøjãt.

³ Ca'a mhamdsoo wiinmahídy hajxy mwi'i yajtuñ. Ca'a hajxy mniguiumayii. Jaduñ hajxy mmána'anãt coo ja'a mmãgu'ughajpã miaas jaty quejee miích.

⁴ Hamiñ haxøpy hajxy mnigwieendãhadóøjãt.

⁵ Mbahíxãp ja'a Jesucristo hajxy neby je'e jecy wiãdijtiã.

⁶ Hoyyã Jesucristo jia Dioshuungã, caj jiootma'ty coo ñãmaayyã coo yaa jiãya'ayhãdãt hãdaa yaabã naaxwiin.

⁷ Coo yaa jiãya'ayhãjty, yhøxhijx yhamdsoo cuhdujt jaduñã. Jaduñ ñibiãdáacãnã nebiã moonsän. Cab hãnjaty hamdsooyyã miøjhada'añ.

⁸ Mãnitã Dios miãdia'agy quiudiuunã coo yhó'ogãt. Høchãhdiuunã jim cruzcøp miøjpahbejtã.

⁹ Coo ja'a Jesucristo quiudiuunã neby ñãmaayyã, paadiã yajmøjhãjtã ja'a Diósãm. Ni pøn jaduñ quia'a mãbaady nebiã Jesucristãn.

¹⁰ Weenã Jesucristo hajxy nãgøxiã wiyiingudsãhgó'øy, jim tsajpootyp, móð hãdaa yaabã naaxwiin, homiaajã.

¹¹ Weenã Jesucristo hajxy nãgøxiã quiapxpaady coo hajxy wyiindsøñhaty. Jaduñã Dios jim quiãhxó'ógãt møy jaançh, ja'a nDeedyhãjtãm.

¹² Mãgu'ughajpãdøc, mãnãjøch jim nhitiãn maa mijtshajxiãn, xmiãbójcãbøchã nmãdia'agy hajxy hãnjaty. Hoorã, cooch yaa jäguem nhijnã, miaas tsøjpiøch njoot cooch nmãdia'agy hajxy tehngajnã xmiãbójcãt. Naxiã Diosmãdia'agy hajxy mdehm miãbógãt, neby hajxy jaduñ hodiuum mmãhmó'ówãt. Naxiã Dios hajxy mdehm wyiingudsãhgó'ówãt. Cab hajxy nã'ã nãgoodã mnã'ã niguiumayóøjãt.

¹³ Jaduñã Dios jioot chocy coo hajxy hoy mwãdítãt. Xpiuhbéãp ja'a Dios hajxy jaduñ.

¹⁴ Hoy hajxy mwãdítãt. Cab hajxy tii mwi'i chippãdá'agãt. Cab hajxy tijaty myajniguiuhøjó'ówóøjãt.

¹⁵⁻¹⁶ Jaduñ hajxy hoy mwãdítãt nebiã Dioshuungãn maa ja'a ca'awiindøyhãna'c-hagucãn. Coo ja'a Diosmãdia'agy hajxy myajnáhixó'ówãt, jaduñ hajxy mwãdítãt nebiã jøøn yhajajjiãn hãgoodstuum; coo jäya'ayhãjty jaduñ miãbógãt, mänit hajxy hodiuum piãda'agóøjãt. Coo hajxy mgudiúnãt neby hajxy chaa nnãma'ayãn, mãnitøch nxoondã'agãt, mãnaa ja'a Jesucristo hãnjaty jãdãhoc quiãdaactãgãtsa'añãn. Cãhxó'øgaamb jaduñ cooch hãnjaty hoy tøø nduñ maa mijtscøxpãn.

¹⁷ Coo Diosmãdia'agy hajxy hamuumdu'joot mmãbøcy, pãadyhøch nxoondã'agy, hóyhøch cu nja ho'og. Chøjpiøch njoot coo hajxy nmóðdxoondã'agãt.

¹⁸ Tsøgxã hajxy jaduñ xoondáacãm.

¹⁹ Coo ja'a Jesucristo ja'a nWiindsøñhãjtãm jaduñ miãnã'anãt, mobãdãjpiøch mijts ja'a Timoteo nyajnáguexa'añ. Coochã Timoteo min jãdãhoc xyhawaanã coo mijts hoy mhity, hóyhøch hãnjaty nnijãwó'owa'añii.

²⁰ Pãadyhøchã Timoteo jim nguexa'añ cooch je'e niidiuhñ xmiøðdhity tu'ugmãdia'agy maa mijtscøxpãn. Xpiuhbedãamb mijts jaduñ hamuumdu'joot.

²¹ Ja'a hãna'c-hajxy jaac yaabã, yhamdsoo tuung hajxy tiuumby. Cabã Jesucristo tiuumg hajxy hamuumdu'joot tiunaanã.

²² Mnajuøøby hajxy jaduñ coochã Timoteo hoy xmiøødtuñ maa ja'a Diosmãdia'agy myiñãn, nébiøch nhamdsoo huungãn.

²³ Mãnitøchã Timoteo nguexãt cooch hãnjaty tøø nnajuø'øy pø pãdsømãambøch.

²⁴ Coo ja'a Dios jaduñ miáná'anät, mobädájpøch jim nnøcxa'añ maa mijtsän.

²⁵ Tøøch mijts ja'a hermano Epafrodito hijty xyajnäguexy cooç jaduñ xpiuhbédat. Hóyhøch jaduñ xjiaanç møødtuñ cooçhä Diosmädia'agy nyajwa'xy. Hahixøby cooç mijts nyajnäguejxtägätsät,

²⁶ Je'eguiøxpä coo mijts xjia wi'i quuihijxtägatsa'añ. Jaanç tehñ tiajp jaanç tehñ miáabiic je'eduhñ coo mijts tøø nmädyohaty coo hijty piøgyii.

²⁷ Tøyhajt hijty piøgyii. Ja weenjaty jaduñ quia'a ho'cy. Miøødhajt ja'a Dios hojiot ja'a Epafroditocøxpä møøð høøhcøxpä. Coo häxøpy tøø yho'ogy, maas hanáxiøch häxøpy njootmayhaty.

²⁸ Páadyhøch mijts ja'a Epafrodito nyajnäguejxtägatsa'añ, neby hajxy jaduñ mxoondá'agät coo mijts jadähooc xñämejstägatsa'añ. Coo hajxy jaduñ mxoondá'agät, mänitøch jaduñ hoy nnijiäwøøyyäbät.

²⁹ Coo jim miédsät maa mijtsän, xi'ig xon hajxy myajpóo'xät nebiä hermanän. Hominaaja hajxy mwiingudsähgø'owät pønjataiä Diosmädia'agy pawädijp nebiä Epafrodito piawäditiän.

³⁰ Paady je'e ja weenjaty quia'a ho'cy cooç jaduñ xmiøøduñ maa ja'a Diosmädia'agy myiñän. Pero cabä miøjpäda'agy coo ja weenjaty tøø quia'a ho'ogy. Cooç yaa xpiuhbety, mijts yaa xñähduñduutp. Hix, cábøch mijts hoy yaa xpiuhbeda'añ; jäguem mijts jaduñ xpiaatä.

3

¹ Hermanodøjc, tsøg hajxy xooñdäacäm ja'a Dioscøxpä. Chaa hajxy jadähooc nhawaandägjtsänäm neby hajxy tøø nhuuc nämaabiän. Coo hädaa mädia'agy hajxy jaduñ myajtünät, cab hajxy myajwiinhøønät. Ni mänájøch jaduñ nga'a nänuuxø'øy, hoñaaghoocä hajxy jaduñ nhawaanamät.

² Mnigwieendähadóøjap hajxy maa häna'c-hajxy jaanç tehñ quia'awiindøybän, ja'a hajxy jaduñ mänaambä coo hajxy tsipcøxp nyajcircuncidarhajtämät.

³ Tøyhajtä Dios hajxy xjiaanç circuncidarhajtäm coo hajxy nwiingudsähgøøyyäm. YH-Espirituhaam hajxy nwiingudsähgøøyyäm. Jootcujc hajxy jaduñ nnijiäwøøyyäm ja'a Jesucristocøxpä. Cab hajxy nmänaänäm coo ja'a jecyquiuuhdujt hajxy xyajnähwäatsäm.

⁴ Høøçh, jadúhñhøch hijty nmänaambä cooc tyijy ja'a jecyquiuuhdujt hajxy xyajnähwäatsäm. Pedyijøch hijty ngudiuñ nej yhane'emiän. Cab jaduñ pøn ñä'ägä cudiñ nebiøch hijty ngudiuñän.

⁵ Judíoshøch høøçh. Judíospøch hijty ndajhajpy ndeedyhajpy. Benjamínhøch hijty nhaphajpy ndeedyhajpy. Mänájøch nmiñ nga'ayän, cuductujxøøjøch hoy nyajcircuncidarhaty, nebiä judíoshajpy quiuuhdujtatiän. Ja'a fariseos miädía'agyhøch hijty nbanøcxäp.

⁶ Nägø'ø nädecypiøch hijty ngudiuñ, høxtä ja'a hermanobáadyhøch hijty nyajtsaaçhpøcy. Jaanç tehñ piedyjijøchä ley hijty ngudiuñ, cábøch hijty pøn waamb xñäma'ay.

⁷ Jaanç tehñ ñiguiumáayabøch hijty cooç hijty jaduñ hoy ngudiuñ. Pero cábøch nnguiumayaänänä, je'eguiøxpä cooçhä Jesucristo miädía'agy tøø nbadu'ubøjcänä.

⁸ Cójxhøch nnajtshixøøñä mädyijjätýhøch hijty nyajtuumb. Páadyhøch tøø nnajtshixøøñä, nébiøchä Jesucristo miädía'agy jaduñ hoy nbanøcxät. Maas tsoobáatnáp hädaa cooçhä Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhijnä ja'a nWiindsønñajpiä.

⁹ Cooçhä Jesucristo miädía'agy nmäbøjcä, páadyhøçhä Dios tøø xyajnähwä'açh. Cábøch nmänaänä cóogøch tyijy ja'a jecyquiuuhdujt xyajnähwä'adsät.

¹⁰ Chøjpiøch njoot cooçhä Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhijnät. Coo ja'a Jesucristo jadähooc jiuypijøcy, paadiä mäjaa jaduñ miooyyä cooç jaduñ xpiuhbédat. Chogáambiøch njoot cooç ndsaaçhpøgät ja'a Jesucristocøxpä. Høxtä ho'ogáambiøch jaduñ neby je'e yho'quian.

¹¹ Páadyhøch njoot jaduñ chocy coo ja'a Dios jaduñ ween miäna'añ cooç xyagjujpiøjtägätsät.

¹²⁻¹⁴ Hermanodøjc, cábøch jaduñ nmäna'añ cooç tøø nyajpedyii. Cábøch njahmiejtsnä nébiøch hijty nwädity. Cooçhä Jesucristo xmiøonsähaty, páadyhøch miädía'agy nyajcopcøøyyänä, nébiøch jaduñ ca'xy ngudiünänät. Nä'ägädä tsøjpiøch njoot nägø'ø nädecypiä cooç ca'xy ngudiünät. Jadúhñhøçhä Dios jim xmiøjyá'axät tsajpootyp, je'eguiøxpä cooçhä Jesucristo tøø xyajnähwä'açh.

¹⁵ Tsøg hajxy tu'ugcopc hjtäm nébiøch jaduñ naamnä ngujaayän, pønjaty ca'xy cudiuumb. Pønjaty xquia'a møødhjtäm tu'ugcopc, weenä tøyhajt hajxy mio'oyijäm ja'a Diósäm.

¹⁶ Tsøg hajxy tehngajnä yajtu'uyóhyäm nebiä Dios hajxy xyajnäxihøøyyäm.

¹⁷ Hermanodøjc, xpiahixábøch hajxy jaduñ nébiøch hoy nwäditiän. Xpiahixpøch hajxy jaduñ nämay. Mbahixäp hajxy je'eduhmbä.

¹⁸ Tøøch mijts mayhooc nnäma'ay coo ja'a hõhndaacpähajxy may wiädity. Cábäc tyjy jaduhñ työyyä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp. Cháajäts jadähoc nnämäaguumbä. Jaančh tehñ hoñäjøøñä jaduhñ.

¹⁹ Haxøøgtuum hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø. Hix, cabä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. Yhamdsoo cuhdujt hajxy yajtuumby. Tijaty maas hočhähdiuunnä, je'e hajxy ñä'ägä cumaaby. Je'e hajxy jaduhñ wyi'i chojpy coo hoyhajt weenhajt hajxy cu piaty hädaa yaabä naaxwiin.

²⁰ Pero højtshájtäm, jim højts njoot hamuumdu'joot nbädäacäm tsajpootyp. Ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsøñhajtämbä, je'e hajxy xyajñähwäätsäm. Je'e hajxy nhahijxäm coo jim choona'añ tsajpootyp, coo yaa miänaca'añ hädaa yaabä naaxwiin.

²¹ Mänitä nnaaxni'xhajxy xyhädiuundägatsáañänä. Jaduhñ hajxy yajxon' ngähxø'ogáañäm nebiä Jesucristo yhamdsoo ni'x yhamdsoo copcän. Miøødá Jesucristo cuhdujt jim cøxp møød hädaa yaabä naaxwiin homiaajä. Paadiä nnaaxni'xhajxy xyhädiuundägatsáañäm coo cuhdujt jaduhñ miøødá.

4

¹ Hermanodøjc, njaančh tehñ chojpy njaančh tehñ pia'häyøobiøch mijts jaduhñ. Páadyhøch nja wi'i ñøcxa'añ maa mijtsän. Jaančh tehñ xioondäacpøch jaduhñ ja'a mi-tjtcøxpä, je'eguiøxpä coo mijts ja'a Diosmädia'agy jaančh tehñ yhooy mgudiuhñ, coo hajxy jim mnøcxa'añ tsajpootyp. Tehngajnä ja'a Dios hajxy mmøødhídät tu'ugmädia'agy.

² Evodia møødá Síntique, mijts nmänuu'xtaacypy coo hajxy mhídät tu'ugmädia'agy. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hoy myajtuunmúgät.

³ Chaads miich mägu'ughajpä, hõyhøch miich xjiaančh tehñ jiamioødhaty, tunä mayhajt, mmägápxäp mhané'emäp ja'a Evodia møødá Síntique coo hajxy tu'ugmädia'agy yhjñät. Näguipxyhøchä Diosmädia'agy hajxy hoy nmøødyajwa'xy, møødá Clemente møødá hermanodøjc-hajxy may. Jim hajxy nøcxy yhidaaunnä tsajpootyp cøjxta'axiøø.

⁴ Tehngajnä hajxy homiänaajä mxoondá'agät ja'a Dioscøxpä.

⁵ Hoy hajxy mjaančh tehñ jiäya'ayhädat cu'ughagujc. Mäwiingoomb jaduhñ coo ja'a Jesucristo quiädaactägatsa'añ.

⁶ Cab hajxy tii mdaj mmáyät. Dios hajxy mmäyujwá'anäp coo hajxy xpiuhbédät. Mnämä'awäp ja'a Dios hajxy jaduhñ "Dioscujú'uyäp."

⁷ Mänitä Dios hajxy xmiø'owät hoyhajt weenhajt. Jaduhñ hajxy tii mga'a taj mga'a máañät. Jagoo hajxy jaduhñ mjaac taj mjaac máyät ja'a Jesucristocøxpä. Ni pøñ jaduhñ xquia'a puhbédät nebiä Dios hajxy xpiuhbetiän.

⁸ Hermanodøjc, chaachä nocyhädiún nyajmayaanä. Je'e hajxy myajcøpcø'owäp mädyijaty jaduhñ tøyhajt, mädyijaty jaduhñ howyiingudsähgøøñä, mädyijaty jaduhñ hoy, mädyijaty jaduhñ yajxon', mädyijaty jaduhñ hoguumaañä.

⁹ Tehngajnä hajxy hoy mgudiunät neby hajxy tøø nyajñähixø'oyän. Jaduhñhøch hajxy xpiahixät nébiøch hoy ngudiunäñ. Jaduhñä Dios hajxy xmiøødhídät tu'ugmädia'agy. Jaduhñ hoyhajt weenhajt hajxy xmiø'owät.

¹⁰ Xoondáacpøch je'eguiøxpä cooeh mijts jadähoc xpiuhbéjcumbä xädø'øñhaam. Páadyhøchä Dios jaduhñ nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Jia tsojc ja'a mjoothajxy cooeh hajxy cu xpiuhbejty, pero cab hajxy xñä'ä näbaadøøyyä.

¹¹ Cábøch hánajty ndsippäda'agy, hõyhøch hánajty tii nja yajmaaijaty. Tøøch nhabøjnä nébiøch jootcujc nhjñät, hõyhøch hánajty tijaty nja yajmaaijaty.

¹² Cábøch nmøjpädaacnä mädyiijátyhøch nyajmaaijajpy. Cábøch nøcxy nniguiumayii cooehä Dios xpiuhbety.

¹³ Hotyíjøch njada'añ. Ja'a Jesucristøch homiänaajä xpiuhbejp.

¹⁴ Hoyøøyy cooeh mijts xpiuhbejty xädø'øñhaam.

¹⁵ Pero jaduhñhøch mijts naxy xñä'ägädä puhbetyhaty. Cooeh hánajty jim ndsoona'añ Macedonianaaxooty, mänitøchä xädø'øñ hajxy hoy xmiø'oy. Páadyhøch hajxy hoy xmiø'oy cooehä Diosmädia'agy jim hoy njaančh tehñ yajwa'xy jim maa mijtsän jim Filiposcajptooty. Cábøch wiinghána'c-hajxy hánajty tii xñä'ägädä mo'owa'añ.

¹⁶ Mänájøch hánajty jim nhityñä maa ja'a cajpt xiøhatiän Tesalónica, coo hajxy mmädoyhajty cooeh hánajty nyajmaaijaty, metsc-hooc tågøøghóoc-høch xädø'øñ hajxy jim xyajñäguejxy.

¹⁷ Cab hajxy mmäná'anät cóogøch tyjy xädø'øñ nwi'i quiuhbøcjuø'øy. Cooeh mijts xpiuhbety, paadiä Dios hajxy xmiø'owa'añ hoyhajt weenhajt. Høøch, páadyhøch nxoonda'agy.

¹⁸ Cábøch tii nyajmaaijajnä. Nä'ä tågø'øbøch mijts xyajñäguejxy, ja'a Epafrodito miäméjtsábä. Xjiaančh tehñ quiumaabiä Dios hajxy jaduhñ cooeh hajxy xjiaančh tehñ puhbety.

¹⁹ Coo hajxy hänajty tii myajmaajiaty, xmió'owäp ja'a Dios hajxy ja'a Jesucristocøxpä. Jim cøxiä miøødä tsajpootyp.

²⁰ Tsögä Dios hajxy nämáayäm cøjxta'axiøø coo miøjjä coo jiaančhä; je'e hajxy nDeedyhájtäm. Amén.

²¹ Ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä, højts mijts nyajpoo'xyp pønjatiä Diosmädia'agy jim mäbøjp Filipo.

²² Pønjatiä Diosmädia'agy yaa mäbøjp, je'eds mijts xyajpoo'xp, møød hajxy yaa tuumbä maa ja'a gobiernä tiøjcän.

²³ Weenä Jesucristo hajxy xmio'oy hoyhajt weenhajt. Je'e hajxy nWiindsønhájtäm. Amén.

Colosenses

¹⁻² Høøeh jaduñ xøhajt Pablo. Jesucristøch xquiuguexyhajp. Ja'a Dios jaduñ mänaañ cooçh jaduñ xquiuguexyhadät. Højts hädaa nocy nhädiuumby møødä mägu'ughajpä Timoteo. Mijts jaduñ nnocyñäjaayøøby, pønjataiä Diosmädia'agy jim mäbøjp maa ja'a cajpt xiøhatiän Colosas. Tu'ugmädia'agy mijtsä Jesucristo mmøødhity. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy. Hiç, jaaya'ay hajxy jaduñ nDeedyhajtäm.

³ Naaghooc højtsä Dios jaduñ mba'ya'axy ja'a mijtscøxpä, nnämaaby højtsä Dios "Dioscujü'uyäp." Haa ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä, ja'a Dioshuung je'e.

⁴ Tøø højts jaduñ nmädoyhaty coo mijtsä Jesucristo miädia'agy mmäbøjcä, møød coo mijtsä mäbøjpädøjc nägøxiä mdsocy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä.

⁵ Tøø ja'a mjoot hajxy jim mbäda'agy tsajpootyp coo hajxy jim nøcxy mhida'añ cøjxta'axiøø. Mänitä mjoot hajxy jim mdehm piädaacy mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädoodsooñän, ja'a jaanç tehñ tiøyhajtpä.

⁶ Wiinduhmyhagajptä Diosmädia'agy wia'xnä. Jaduhñä jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt miäbøjnäbä. Jaduhñ mijts tøø mmäbøjpä coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xchøjcäm.

⁷ Højts nmägu'ughajpä Epafraç, jaaya'ayä Diosmädia'agy hoy yajwa'xtsooñ maa mijtsän. Jaanä Jesucristo quiuguexy je'ebä. Hoy højts jaduñ xmiøødtuñ.

⁸ Je'e højts hoy xyhawaanä cooc mijtsä mäbøjpädøjc mjaanç tehñ chocy mjaanç tehñ pia'häyoy ja'a Dioshespiritucøxpä.

⁹ Jajty højts jaduñ nmädoyhajty cooc hajxy hoy mjaanç tehñ miäbøcy, jabom-jabom højtsä Dios nba'ya'axy ja'a mijtscøxpä, ween hajxy jaduñ mnajuø'oy tii ja'a Dios hajxy xyajmädsoj, møød weenä Dios ja'a miädia'agy hajxy cøxiä xyajwiinjuø'oy.

¹⁰ Jaduhñ højtsä Dios nba'yaaxpä coo hajxy hoy mwädität. Jaduhñä Jesucristo hajxy xquiumáyät. Jaduhñä hoybä hajxy madiu'u mgudiünät. Maas hoyyä Dios hajxy jaduñ mmøødhidät tu'ugmädia'agy, møød jaduñ hajxy xquiumäabiät.

¹¹ Jaduhñ højtsä Dios nba'yaaxpä coo ja'a Dios hajxy ween xpiuhbety ja'a miäjaagøxpä ja'a jim miøødpä tsajpootyp. Jaduhñ hajxy hoy mmee'xtügät, hoy häna'c hajxy nebiaty cu xjia tun. Tehngajnä hajxy jaduñ mxoondä'agät, hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet.

¹² Tehngajnä ja'a nDeedyhajtäm hajxy jaduñ mnämä'awät "Dioscujü'uyäp." Hiç, jaaya'ay hajxy hawa'adstuum xpiädäacäm møødä jäya'ayhajxy nägøxiä, ja'a miädia'agy hajxy mäbøjcäbä.

¹³ Tøø ja'a Dios hajxy xyajpädsøømä m hagoostuum. Hodium hajxy hoy nmähmøøyyäm maa ja'a yHuung yhane'emiän. Jiaanç tehñ chojpiä Dios ja'a yHuung jaduñ.

¹⁴ Jaaya'ayäts hajxy jaduñ xñähho'tüütäm; jaduñnä nbojpä ngädieey hajxy xyanähwäatsäm.

¹⁵ Haa ja'a Jesucristo, jiiyyäm hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Tu'uquiiä Jesucristo jaduñ møødä Dios. Mänitä Jesucristo hoy yaa jäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin. Nhijxäm hajxy jaduñ. Haa ja'a Dios, cab hajxy mänaa nhijxäm.

¹⁶ Cøxiä Jesucristo yhädiuun jim tsajpootyp møød yaa hädaa yaabä naaxwiin, tijaty hajxy yaa nhijxäm, møød tijaty hajxy yaa nga'a hijxäm, møødä poj møødä täxa'a, ja'a jim mähanehmbä tsajtcøxp, møød pønjaty yaa mähanehmb hädaa yaabä naaxwiin, møød pønjaty jim jaac mähanehmb tsajpootyp. Paadiä Jesucristo jaduñ cøxiä yhädiuun coo hänajty jaduñ tøø yhane'emiyi ja'a Tiedy. Madiu'u ja'a tuung jim tsajpootyp maa ja'a Jesucristo ja'a Diosmoonsä hoy piäda'aguiän. Hamdsoo ja'a Jesucristo jaduñ cøxiä ñiyhädiuunäxä.

¹⁷ Jiiyyäm hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Je'enä yaghityñä tijaty yhädiuun.

¹⁸ Jaaya'ayäts jaduñ copc-hajp maa ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm. Coo hajxy hoy xñähho'tüütäm, coo jadähoc juijyipiøjtägajch, paady møj jaanç yhijnä. Hiç, jayøjp je'e juijyipiøjcy. Y coo jaduñ juijyipiøjtsøhñ, paady møjcuहुujt miøødän.

¹⁹ Nebiä Dios jim yhitiän tsajpootyp, jaanä jaduñä Jesucristo jim yhijnäbä. Jaduhñä Dios ja'a yHuung Jesucristo yajmädsojcy coo ja'a Jesucristo pedyii Dyioshadät nebiä Tiedy Dyioshatiän.

²⁰ Jaduhñä Dios ja'a jioot jia tsojpä coo hoy piønä miøødhädät, møød coo ja'a Dios hajxy jaduñ nga'a mädsiphajtänät. Paadiä Dios ja'a yHuung yaa quiejxy coo hajxy jaduñ xñähho'tüütämät cruzcøxp.

²¹ Mijts, cabä Dios hajxy hijty mmøødhity tu'ugmädia'agy. Mmädsiphajpiä Dios hajxy hijty jaduñ. Haxøøg hajxy hijty mwädity.

²² Coo ja'a Jesucristo hoy yaa jiäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñähho'túutäm, tu'ugmädia'agy hajxy jaduhñ xmiøðhjtänä. Jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy xyajñähwáatsäm. Jaduhñä Tieedy tøø yhawaanä coo hajxy tøø nnähwáatsäm.

²³ Hoyyá Jesucristo hajxy tøø xjia yajñähwáatsäm, pø cabä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiunäänäm, cabä Dios hajxy jaduhñ xquiumáayyämät. Paadiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiunät nebiä Epafras hajxy xyajñähixøyyän. Cab hajxy mnajtshixó'owät. Jaduhñ hajxy jim mnøcxät tsajpootyp. Wiinduhmyhagajptä Diosmädia'agy jäda'ahaty wia'xnä. Høøch jaduhñ nyajwa'xyp, høøch Pablo.

²⁴ Xoonðaacpøch je'eguiøxp cooçh jaduhñ ndsaaçhpøcy ja'a mijtscøxpä pønjetiä Jesucristo miädia'agy mabøjcäp. Jaduhñä Jesucristo hajxy maas hoy mmøødhidät tu'ugmädia'agy. Jaduhñch ndsaaçhpøjpä nebiä Jesucristo chaachpøjquiän.

²⁵ Jaayá'ayhöch jaduhñ xpiaðaac coods mijtsä Diosmädia'agy ca'xiä ngøxy yajñähixó'owät. Jaduhñch xpiaðaacpä cooçhä jäya'ay nägøxiä nbuhbedät, ja'a miädia'agy hajxy jaduhñ mabøjcäbä.

²⁶ Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy choj yajwiingähxø'cy. Cujecy hajxy jaduhñ tøø xya-jmädoyhjätäm pønjetiä miädia'agy mabøjcäp.

²⁷ Jaduhñä Dios wyiinmahñdyhajty coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä nmøødhjtämät tu'ugmädia'agy møød mijts ca'a judiøspä. Mänit hajxy nägøxiä jim mnøcxaanä tsajpootyp. Hoy-yagjuøñä ja'a Dios jaduhñ wyiinmahñdyhajty.

²⁸ Hoy miaajä højts Jesucristocøxpä nwädity yajñähixøobiä coo jäya'ayä yhaxøøgcuhdujt hajxy näjtshixó'owät, møød coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy cøxiä ween yajtuungpaatä. Ja'a Dios højtsä wiinmahñdy xmiøby nebiaty højts nyajñähixó'owät. Jaduhñ højtsä Jesucristo nhawaanä coo ja'a jäya'ayä Jesucristo miädia'agy hajxy hoy yajtuunänä. Cumayäänäp hajxy jaduhñ ja'a Jesucristo.

²⁹ Hamuumdu'jóothøch jaduhñ nduunghaty nägø'ø nädecypä. Ja'a Jesucristøch xpuiuhbejp. Je'eçhä mäjaa xmiøby pedyii.

2

¹ Jabom-jabómhøçhä Dios møc-møc nmänuu'xta'agy ja'a mijtscøxpä møødä mabøjpäðøcøxpähajxy, ja'a hajxy jim tsänaabiä Laodicea, møødä mabøjpäðøc-hajxy nägøxiä pønjätyhøch xquia'a hixyhajpnä.

² Ween mijtsä Dios xquiapxmcøpøcy. Jaduhñä Jesucristo hajxy maas hoy mmøødhidät. Ween hajxy hamiñ haxøpy mniçhocy mnibia'häyoyii. Mmøødhajnäbä tøyhajt hajxy jaduhñ coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøðhijnä tu'ugmädia'agy. Ween hajxy jaduhñ tehngajñä mjaac habøcy.

³ Y coo ja'a Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy xmiøðhijnä, jaduhñ hajxy mnajuøñä nebiatiä Dios wyiinmahñdyhaty, coo cøxiä wiinä jiaançh tehñ ñajuø'øy, coo cøxiä wiinä jiaançh tehñ jiaty.

⁴ Paady mijts jaduhñ nhawäänäm, jaduhñ hajxy mga'a yajwiinhøønät, hoy häna'c hajxy yajxøn cu xjia møødmädia'ag.

⁵ Høyhøch jim nga'a ja hity maa mijtsän hajäya'ayhaam, njahmiejchp mijts jaduhñ. Xoonðaacpøch jaduhñ coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmabøjcä, møød coo hajxy tu'ugmädia'agy mhity.

⁶ Tøø ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mmabøjcä, ja'a hajxy nWiindsønhjätämbä. Paady hajxy mmøødhijnät tu'ugmädia'agy. Paadiä miädia'agy hajxy pedyii mgudiunänät.

⁷ Ca'xy hajxy jaduhñ mgudiunät nebiä Epafras hajxy xyajñähixøyyän. Mijts, mmabøjcäbä Jesucristo miädia'agy hajxy. Tsipcøxpä Dios hajxy jabom-jabom mnämä'awät "Dioscujü'uyäp." Hiç, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajñähwa'ach, paady hajxy jaduhñ mmabøgåt.

⁸ Mnigwieendähadóøjap hajxy. Cabä häna'cä miädia'agy hajxy mmabøjcät, ja'a häna'cä Jesucristo hajxy ca'a capxpaatpä. Høhndaacpä hajxy jaduhñ wiädity. Cab tii tøyhajt hajxy ñä'ägädä yecy.

⁹ Nebiä Dios jim yhiitiän cøxp, jaanä jaduhñä Jesucristo jim yhijpä. Hiç, pedyii ja'a Jesucristo Dyioshaty nebiä Tieedy Dyioshatiän.

¹⁰ Coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøðhijnä tu'ugmädia'agy, jaduhñä Dios hajxy xmiøðhijpä. Haa ja'a Jesucristo, nägøxiä ja'a Diosmoonsähajxy jim yhanéhmanä tsajpootyp ja'a Jesucristo.

¹¹ Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xmiøðhjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, jaduhñ hajxy xyhjxäm nejjiän coo hajxy häxøpy tøø nyajcircuncidarhjtäm, je'eguiøxp coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø nhøxhjxäm. Jaduhñä jäya'ayhajxy näje'e jia wi'i miäna'añ coo hajxy nyajcircuncidarhjtämät, højts ya'adiøc-hjätäm. Coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy häxøpy tøø xquia'a yajñähwáatsäm, cabä circuncisión häxøpy tiuungpaady.

¹² Coo hajxy nnábétám, jaduñ hajxy ngáhxó'cám coo ja'a nhaxøøguhdujt hajxy tøø nnajtshixøøyyäná, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nnábójcáná coo ja'a Jesucristo hajxy xñáho'túutám, møød coo yagjujyppiøjtägajtsá ja'a Dios.

¹³⁻¹⁴ Jaduhñ mäwínáts hajxy hijty nhíjtám nebiá ho'ogypían coo ja'a pojpa cádieey hajxy hijty njaanč tehñ miøødhíjtám coo hajxy hijty haxøøg njaanč tehñ jía'ya'ayhájtám. Jéquiáná Moisés hajxy xyhanéhám nebiá hoguiuhdujt hajxy ngudiúunámát. Pero cab hajxy hoy ngudiúunáanam. Paadiá Moisés jecy miánaañ coo hajxy cu ngumádóowám. Mänitá Dios miánaañ coo ja'a Jesucristo hajxy xñáho'túutámát cruzcøxp. Jaduhñá nbojpa ngádieey hajxy cøjx xyajnähwáatsám. Jaduhñá Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtána.

¹⁵ Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduñ xñáho'túutám cruzcøxp, mänitá møjcu'ugongá quiuhdujt hajxy quiøxy pójcäxá ja'a højtscøxpá. Tøø ja'a Dios jaduñ yajcähxøøgy coo ja'a Jesucristo ja'a møjcu'ugong hoyhoy tøø quia'a yajmäjädá'agy.

¹⁶ Coo mijts pøn xjia wi'i yhane'emá'anát coo ja'a quiuhdujt hajxy myajtúunát, cab hajxy mná'ägädá møjpadá'agát. Madiu'u cuhdujt hajxy miøødá, coo hajxy tijaty mga'a hu'ug mga'a cáyát, møød coo ja'a xøø hajxy myagjadøøjät, ja'a jomøjthaambá, ja'a po'oahaambá, ja'a poo'xxiøøhaambá. Cabá cuhdujt jaduñmbá hajxy mgudiúnát.

¹⁷ Hix, cab jaduñ tiuunná, je'eguiøxpá coo ja'a Jesucristo yaa yhooy hādaa yaabá naaxwiin. Jaayá'ayädsá quiuhdujt jaduñ túunnáp.

¹⁸ Náj'e'e jäya'ayá Diosmoonsá hajxy wyiingudsáhøøgy. Páadiác hajxy jaduñ wyiingudsáhøøgy je'eguiøxp cooc tyijy hajxy quia'a jada'añ nebiá Dios hajxy wyiingudsáhøøwát. Haxøøg hajxy jiaanč tehñ wyiinmahñdyhaty. Jaanč tehñ ñiguiumáayäp hajxy je'eguiøxp cooc tyijy hajxy naxy cøxiá wiiná wyiinhixy. Coo mijts xjia wi'i yhane'emá'anát coo hajxy mbahixát, cab hajxy mná'ägädá yajwiinhøønát.

¹⁹ Yhøxhijxypá Jesucristo hajxy jaduñ. Haa ca'a, je'e hajxy ngøpc-hájtám nägøxiá, mäduhñtiá Diosmädia'agy hajxy nnábójcám. Tu'ugmädia'agy hajxy xmiøødhíjtám. Je'e ja'a mäjaa hajxy xmiøoyyám nebiá Diosmädia'agy hajxy jaduñ maas hoy ngudiúunámát, neby hajxy jaduñ tu'ugmädia'agy nnimiøødhíjtámát hamiñ haxøøpy. Chojpiá Dios ja'a jioot jaduñ.

²⁰ Tøø ja'a Jesucristo hajxy xñáho'túutám. Paadiá mhamdsoo wiinmahñdy hajxy tøø mnajtshixøøgy. Tii hajxy coo mwi'i quiuhdujthatyñá nebiá häna'c-hajxy yhuuc cuhdujthatiän, ja'a hajxy ca'a mábøjpa.

²¹ Madiu'u hajxy jaduñ jiaanč tehñ quiuhdujthaty. Jaduhñ hajxy miána'añ coo hajxy tijaty mga'a nä'a jóø'xát, møød coo hajxy tijaty mga'a nä'a nähdonát, je'eguiøxp cooc tyijy quia'a hoyyá.

²² Yhamdsoo cuhdujt hajxy jaduñ yaghijpy coo hajxy jaduñ miána'añ coo hajxy tijaty nga'a jóø'xámát, coo hajxy tijaty nga'a nähdoonámát. Hix, cab tii jaduñ ñá'ägädá jecy. Paadiá cuhdujt jaduñmbá quia'a jegaambá.

²³ Coo hajxy jaduñ quiuhdujthaty, hamuumdu'joot hajxy jaduñ quiudiuiñ nägøø nādecypíá. Jaduhñ hajxy jia nibiädá'agyii nebiá jaanč tehñ jiootxeemybiän. Hamdsoo hajxy jia ničaačhtiuñii, cooc tyijy yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduñ hoy yhøxhixa'añ. Tøyhajt jaduñ coo ja'a cuhdujt jaduñmbá hoy jia cähxøøgy; pero cab jaduñ ñá'ägädá tuungpaady.

3

¹⁻² Coo ja'a Jesucristo jiuypjøjcy, paady hajxy jim nmøcxáanam maa yháña'ayän, jim hahooyhaamby maa ja'a Dios yháña'ayän. Tsøcxá Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mábøjcám. Cab hajxy nyajcopcøøyyámát ja'a hādaa yaabá naaxwiimbá.

³ Tøø hajxy jaduñmbá nnajtshixøøyyäná je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy xñáho'túutám. Coo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtám, paadiá Dios hajxy jim xyaghidáanam maa je'e yhiitiän. Tøø ja'a hawiinjemywyiinmahñdy hajxy xmiøoyyám.

⁴ Y coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, mänit hajxy miñ xyajpádøøgáanam. Mänit hajxy jim xyajncxáanam tsajpootyp. Hoy miánaajá hajxy jim xyaghidáanam.

⁵ Paadiá mguhdujt hajxy naxy mdehñ ñajtshixøøwát, ja'a hajxy yaa myajtuumbiá hādaa yaabá naaxwiin. Cabá to'oxiøjc hajxy nä'a nägoobá mná'a møødtsáná'awát jabiøcy. Cab hajxy haxøøg mjäya'ayhādát. Cabá mjoot hajxy mbádá'agát maa haxøøg ca'a hoybän. Cabá mmájøøná mmäøjc hajxy tijaty mhadsøjcát. Jaanč tehñ yhaxøøg jaduñ. Jaduhñ miäbaady nej coo jäya'ayá quepychechá naaxpoch hajxy wyiingudsáhøøgy.

⁶ Coo hajxy jaduñ jiatcøøy, ja'a hajxy ca'a mábøjpa, paady hajxy yajcumādowa'añii ja'a Dios.

⁷ Jaduhñ hajxy hijty mbajatcøøbiá haxøøg.

⁸ Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, hahixøøby jaduhñ coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'owät. Cab hajxy mnimiäjootma'adðøjät. Cab hajxy mniyhøjøjät. Cab hajxy haxøøg mniñänömøjät. Cab hajxy mhaxøøgcapx mhaxøøgmädiä'agät.

⁹ Cab hajxy hamiñ haxøpy mniwyiinhøøñøjät. Jaduhñ hajxy hijty mjatcø'oy. Cab hajxy jaduhñ mjatcøñät.

¹⁰ Ja'a hawiinjemywyiinmahñdy hajxy mhabøjñäp, jaduhñä Dios hajxy hoy mbahijx mbaduññät, je'eguiøxp coo hajxy tu'ugmädiä'agy nmøødhjätäm. Paadiä Jesucristo ja'a hawiinjemywyiinmahñdy hajxy xmiøoyäm tehngajnä, jaduhñ hajxy maas hoy nbahjxämät.

¹¹ Je'eduhñ tsoobaatp coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjätäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, je'eguiøxp coo hajxy nägøxiä xñähho'túutäm wiinduhmyhagajpt, hoy piønä. Cabä Jesucristo hajxy wiingaty xquiunú'xäm. Tu'cuhdujt hajxy xquiunú'xäm Haagä hawa'adstuum. Cab jaduhñ miøjpäda'agy pø judiøshjätäm hajxy, pø caj. Cab jaduhñ ñeipiä pø høxpøcyhjäjtäm hajxy, pø caj. Cab jaduhñ ñeipiä pø cudoogø'oyhjäjtäm hajxy, pø caj.

¹² Mijtsä Dios tøø xyajñadhjy coo ja'a tiuung hajxy jaduhñ mdúunät. Paady hajxy xjiaanč tehñ chocy. Naxiä hojiot hajxy mdehñ miøødhädät. Naxy hajxy jaduhñ mhíädät mee'xxieemy. Mmee'xtúgäp hajxy jaduhñ.

¹³ Cab hajxy tii mdsippädä'agät, cab hajxy tii mma'adpädä'agät. Coo hajxy mniñägädieeyø'owøøjät, mnimiämee'xøøjäp hajxy jaduhñ, nebiä Jesucristo hajxy xmié'e'xäm. Coo hajxy jaduhñ xmié'e'xäm, paady hajxy mmämé'e'xät pøn xñägädieeyøøby.

¹⁴ Hamiñ haxøpy hajxy mniçogøøjät. Jaduhñ hajxy hoy mjaanč tehñ yhidät tu'ugmädiä'agy.

¹⁵ Weenä Jesucristo hajxy jaduhñ jootcujc xyaghjäjtäm tu'ugmädiä'agy neby hajxy yaa tøø xpíädäacäm. Jabom-jabom hajxy tsøc hjätäm jootcujc. Tsøgä Dios hajxy nämáayäm "Dioscujú'uyäp."

¹⁶⁻¹⁷ Mhabøjcäbä Jesucristo miädiä'agy hajxy çøxiä. Myajtuungpäädäp hajxy jaduhñ. Ja'a Dioswiinmahñdyhaam hajxy myajniñähixø'owøøjät. Jaanä jaduhñ hajxy mnijiootcapxmcøpøjcäbät. Hamuumdu'jootä Dioshøy hajxy mhøwät. Naxiä Diosteedy hajxy mdehñ nämá'awät "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Je'e hajxy nWiindsønähjätäm. Ja'a Jesucristocøxpä hajxy tijaty mdúnät.

¹⁸ Mijts to'oxiøjc hajxy, tsipøxpä mniyhäpä miädiä'agy hajxy mmäbøjät. Cähxø'øgaamb hñajty jaduhñ coo ja'a Diosmädiä'agy hajxy mmäböcy. Chojpiä Dios ja'a jioot jaduhñ coo hajxy jaduhñ mgudiúnät.

¹⁹ Mijts, ya'adiøjc-hajxy, yajxonä mdo'oxiøjc hajxy jaduhñ mdsoc mba'häyowät. Cab hajxy mnä'ägä hójät.

²⁰ Pønjaty høxcujc-hajp, mmäböjçäbä mdajjä mdeediä miädiä'agy hajxy jaduhñ çøxiä. Xquiumáyäbä Dios hajxy jaduhñ.

²¹ Jaanä jaduhñ mijts teedyhajpä, cabä mnøøxä mmajc hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä yagjootmä'adät, coo hajxy jaduhñ ñä'ä jootmayhädät.

²² Jaanä jaduhñ mijtspä, mijts moonsähajpä, hamuumdu'jootä mwiindsønä miädiä'agy hajxy mgudiunñ gmuñäxät, nebiaty hajxy xyhane'emy. Jaduhñä häna'c-hajxy näje'e jiatcø'oy, coo ja'a wyiindsøn hajxy hñajty jim tiäna'ay, mänit hajxy hñajty jøjwidsø'ø tiägø'oy tuumbä. Yajcumayaamb hajxy hñajty coo hajxy hñajty jiaanč tehñ tiuñ. Caj mijts jaduhñ mjatcøøbiät. Coo hajxy hoy mdúnät, cähxø'øgäp jaduhñ coo ja'a Dios hajxy hoy mwiingudsähgø'oy.

²³ Hamuumdu'joot hajxy mdúnät hoy tiehñ miädyii tuungä, jaduhñä Dios hajxy xquiumáyät. Cab hajxy mnä'ä yajcumayä'anät cu'ughagujc.

²⁴ Paady hajxy jaduhñ hoy mdúnät, tøø hajxy mnajuø'oy coo ja'a Dios hajxy jim xyajñøcxa'añ tsajpootyp, je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy mmäduñ. Hix, tøyhajt hajxy jaduhñ mnä'ägädä Wiindsønhaty.

²⁵ Pøn hoy ca'a jäya'ayhajp, tsipøxp jaduhñ nøcxy quiumädowa'añ. Hoy jia mäyøjät, cabä Dios miøjpäda'agy.

4

¹ Hoorä, pønjaty moonsämøød, hoyyä moonsä hajxy myajtúnät. Cab hajxy mdsaaçhtíunät nä'ä nägoobä. Naxy hajxy mdehñ jiahmiédsät coo mijtsä mWiindsøn jyijjääbä, ja'a jim hijpä tsajpootyp.

² Tehngajnä Dios hajxy mba'yä'axät hamuumdu'joot. Ca'a Diosmädiä'agy hajxy mmäniyhøxmaaho'ogyii. Mnämá'awäbä Dios hajxy "Dioscujú'uyäp."

³ Mba'yä'axäbä Dios hajxy ja'a højtsøxpä coo højts ween xyajyajnäbaadø'oy coo højtsä miädiä'agy njaac mädiäacät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a naam yajmädoyhätiiäbä. Cooch jaduhñ tøø nmädiä'agy, päadyhøch yaa ndsumyhäna'ay.

⁴ Pa'ya'axä Dios hajxy ja'a hөөчхсөxpä, jaduһnä Diosmädia'agy howyiinjuөөнä nya-jnähiхó'өwät. Jaduһnä Dios jiaanчһ teһm quiumay.

⁵⁻⁶ Ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbөjpä, hoy yajxón hajxy mmөөdmädiä'agät hoy miänaajä. Cab hajxy mmädsip, cab hajxy mmäma'adó'өwät. Coо ja'a Dios jaduһnä miäná'anät, naxy hajxy mdeһm quiudiúnät. Jaduһnä hajxy paquiä mnajuó'өwät neby hajxy hoy mhadsówät hoy tieһm piөnä.

⁷ Haa ja'a mägu'ughajpä Tiiquico, jaanчһ teһm yhöyhөch je'e xmiөөdtuñ ja'a Dioscөxpä. Coо jim miédsät maa mijtsän, mänit hajxy xyhawaanaanaä cөxiä ja'a hөөчхсөxpä.

⁸ Mänit hajxy xjiootcapxmөcpөga'añ.

⁹ Quipxiä Onésimo miөdhada'añii. Höyhөch je'e xmiөөdtuumbä. Jim je'e choһmbä maa mijtsän. Xyhawaanaanaäp mijts jaduһnä nebiaty yaa jiadyii.

¹⁰ Haa ja'a Aristarco, yaaчһ je'e xmiөөdtsumчһänaabiä. Xyajpoo'xp mijts je'ebä. Mөөdä Marcos hajxy xyajpoo'xpä. Ja'a Bernabé jiuju miägu'ug je'eduһnä. Tөө mijts nno-cyñäjaayó'өy ja'a Marcoscөxpä. Coо jim miédsät maa mijtsän, mänit hajxy hoy yajxón mwiingudsähgó'өwät.

¹¹ Jaduһnä Jesús Justo hajxy xyajpoo'xpä. Haa ja'a judíoshajxy yaabä, ja'a Diosmädia'agy hajxy төө miäböquiäbä, cábөчһä Diosmädia'agy hajxy xmiөөdyajwa'xa'añ. Jagóoyyөчһä Aristarcohajxy xmiөөdtuñ, mөөdä Marcos, mөөdä Jesús Justo. Höyhөch hajxy jaduһnä xpiuhbety.

¹²⁻¹³ Xyajpoo'xp mijtsä Epafraһ jaduһmbä. Ja'a Jesucristo tiuung je'e tiuünäbä. Jim je'e choһmbä maa mijtsän. Hөөчһä төyhajt nmөөd coо ja'a Epafraһ ja'a Dios jiaanчһ teһm miänuu'xta'agy ja'a mijtscөxpä, mөөdä mäbөjpadөjcөxpähajxy, ja'a hajxy jim tsänaabiä Laodicea, mөөd jim Hierápolis. Jaduһnä Epafraһ ja'a Dios miänuu'xta'agy coо mijtsä Diosmädia'agy pedyii myajtúnät hamuumdu'joot. Jaduһnä Dios hajxy xquiumáyät.

¹⁴ Jaduһnä mijts ja'a Demas xyajpoo'xpä, mөөdä Lucas ja'a mädsöoyөөbiä.

¹⁵ Huuc yajpoo'xä mäbөjpadөjc hajxy, ja'a hajxy jim hijpä Laodicea. Jaduһnä hermana Ninfa hajxy myajpoo'xpät, mөөdä mäbөjpadөjc-hajxy, ja'a hajxy jim nөcxpä Dioswiingudsähgөөbiä maa ja'a Ninfas tiөjcän.

¹⁶ Coо hädaa nocy hajxy hänajty төө mgapxy, mänit hajxy jim mguejxtägátsät Laodicea, weenä mäbөjpadөjc-hajxy jim quiápxpät. Mänitä nocy hajxy mgápxpät, ja'aчһ jim төө nguéxiäbä Laodicea.

¹⁷ Huuc näma'awä Arquivo hajxy jaduһnä coо naxy hoy tieһm quiudiúnät nebiaty төө yhane'emyii ja'a Dios.

¹⁸ Hamdsoo cө'өjaayháambyhөch hädaa nocy nyajmaya'añ. Huuc pa'ya'axä Dios hajxy ja'a hөөчхсөxpä coочһ ween xpiuhbety maaчһ yaa ndsumyчһäna'ayän. Weenä Dios ja'a hoyhajt weenhajt hajxy xmiө'oy. Amén.

1 Tesalonicenses

¹ Chaa hõjts hädaa nocy nhädiuunmuga'añ, hõõch Pablo, mõõdä Silvano, mõõdä Timoteo. Mijs hädaa nocy nyajnäjaayõõby, põnjatiä Diosmädia'agy jim mäbõjp Tesalónica. Mwiingudsähgõõbiä Diosteedy hajxy mõõdä Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsõnhájtämbä. Tu'ugmädia'agy hajxy mmõõdhity. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiõ'oy mõõdä Jesucristo.

²⁻³ Tehngajnä hõjtsä Dios nnäma'ay "Dioscujú'uyäp" ja'a mijscõxpä nägõxiä. Jaaná mijscõxpä hõjtsä Diosteedy nmänuu'xta'agy tehngajnä. Jaduhñ hõjtsä Dios nnäma'ay coo mijsä miädia'agy hamuumdu'joot mmäbõjca, paady hajxy hoy mjaanç tehñ quidiuunä. Paady hajxy jaduhñ mgudiun, coo ja'a Dios hajxy mjaanç tehñ chocy. Coo ja'a Jesucristo hajxy hamuumdu'joot mjõbhixy, paady hajxy nägõ'õ nädecypä mmeex'xtucy.

⁴ Mägu'ughajpädõjc, xchojpa Dios hajxy jaduhñ. Nnajuõõby hõjts jaduhñ coo ja'a Dios hajxy tõõ xwyiimbiy.

⁵ Hix, coo hõjts mijs nyajwiingapxõõy coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñähho'túutäm, ja'a Dioshespirtu hõjtsä mäjaa hänajty xmiõõby. Cab hõjts hänajty nä'a nägoõbä nnä'a capxy nnä'a mädia'agy. Coo hõjtsä mäjaa jaduhñ xmiõõy, paady hõjts hänajty nnajuõ'õy cooçhä tõyhajt hänajty nyecy. Mänaa hõjts jim nhitiän maa mijsän, hoy hõjts jim nhijty. Paady hõjts jaduhñ hoy nhijty coo hõjts mijs hänajty jaduhñ hoy ween xpiahity. Mjähmiejchp hajxy jaduhñ, tühmäts.

⁶ Jaduhñ hõjts mijs hoy xjiaanç pahity. Jaduhñä Wiindsõñ Jesucristo hajxy hoy tõõ mbahixpä. Yajxonä mädia'agy hajxy jaduhñ mmädooy, ja'a hõjts mijs nyajwiingapxõõyyäbä ja'a Jesucristocõxpä, ja'a hõjtsä Dios xñajtsapxõõyyäbä. Mxooõdaac hajxy jaduhñ coo hajxy jaduhñ mmädooy, hoy hajxy hänajty jaduhñ hanaxiä mja tsaachpõcy. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xyajxooõdaac.

⁷ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tõõ mmäbõcy, hoy hajxy hänajty mja tsaachpõcy, paadiä mäbõjpädõjc-hajxy hoy miäbõjpä nägõxiä, ja'a hajxy jim tsänaabiä maa ja'a naax xiõhatiän Macedonia mõõd Acaya.

⁸ Ca'a jyiimiähajtiä ja'a Diosmädia'agy jaduhñ tõõ wia'xy ja'a Jesucristocõxpä. Wiinduhmyhagajpt jaduhñ wia'xnä. Jaaná jaduhñä mädia'agy wia'xpä wiinduhmyhagajpt coo mijsä Diosmädia'agy mmäbõjsohñ. Coo ja'a mäbõjpädõjc-hajxy jaduhñ tõõ miädoyhajnä, paady hõjts jaduhñ nga'a nägapxy.

⁹ Hix, majaty hõjts nwädity, jaduhñ hõjtsä mäbõjpädõjc xñäma'ay coog hõjts mijs hoy yajxon xyajtõjtägõõy mänaa hõjts jim nhoyän maa mijsän, mõõd coogä quepychchä naaxpoch hajxy tõõ mnajtshixõõñä. Páadiäc hajxy tõõ mnajtshixõõy coogä Dios hajxy mwiingudsähgõõñä, mõõd coogä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot myajtuunä. Tõyhajtä Dios jiujuä. Cabä quepychchä naaxpoch jiujuä.

¹⁰ Mõõd jaduhñ hajxy miänaambä cooc mijsä Dioshuung Jesucristo hajxy mjõbhixy coo yaa quidaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Tsajpootyp chohnda'aga'añ coo hänajty yaa miänaca'añ. Coo ja'a Jesucristo hänajty tõõ yho'ogy, mänit yagjujypõjca ja'a Tiedy. Mänit jim ñõcy tsajpootyp. Ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xyajnähwa'adsäanäm coo ja'a haxõõgjäya'ayhajxy hänajty yajcumädowa'añii ja'a Dios.

2

¹⁻² Mägu'ughajpädõjc, coo hõjts jim nhooy Filipos Diosmädia'agy-yajwa'xpä, mänit hõjtsä jäya'ay jim xxiõõghajty. Hõxtä xchaachtiuun hõjts jaduhñ. Pero coo hõjts mäniitiä nnõcy maa mijsän, mänit hõjtsä Dios xjiootcapxmõcpõjcy, hoy hõjtsä jäya'ay hänajty xjiaanç tehñ miädsiphaty. Y coo hõjts mijsä Diosmädia'agy nyajwiingapxõõy, mänit hajxy mmäbõjcy hamuumdu'joot. Tõyhajt jaduhñ, tühmäts. Coo hõjtsä Dios xpiuhbety, paady hõjtsä miädia'agy hamõj jootmõj nyajwa'xa.

³ Tõyhajtä Diosmädia'agy jaduhñ. Hamuumdu'joot hõjts nyajwa'xy. Cab hõjts nhõhnda'agy.

⁴ Haa ca'a, ja'a Dios hõjts xwyiinguejx Diosmädia'agy-yajwa'xpä, paady hõjts hamuumdu'joot nyajwa'xy ca'xy pedyi. Cab hõjts nyajtagach ni weenitiä. Ja'a Dios hõjts xquiumaayy. Jaduhñ hõjtsä njoot chocy coo hõjts xquimáyät. Cab hõjts nmõjpadä'agy põ cab hõjtsä cu'õw xquiumay. Hix, jaduhñä Dios hajxy xñajuõõyyäm neby hajxy nwiinmahñdhájtäm.

⁵ Mänaa hõjts jim nhoyän maa mijsän, cab hõjts mijs hänajty nwiinhõõna'añ. Jii jäya'ayhajxy näje'e, yajxon hajxy miäwiinhõõñ je'eguiõxp coo hajxy yajcumaya'añ. Pero hõjts, cab hõjts jaduhñ mänaa njatcõ'õy. Ni cab hõjtsä xäð'õñ mänaa nhadsocy. Jii

jäya'ayhajxy näje'ebä, yajxón hajxy miäwiinhøøñ, weenä xädø'øñ hajxy jaduñ mio'oyii. Pero højts, cab højts jaduñ njatcø'øy. Tøyhajt jaduñ. Xñajuøøbiøchä Dios jaduñ cooñ nga'a høñda'agy.

⁶ Cab højts jaduñ nmäna'añ coo højts pøñ xwyiingudsähgø'owät, ni mijts ni pøñ, hoy jaduñ jia hawiinmatsä coo højts cu xwyiingudsähgøøyy, je'eguiøxpä coo højtsä Jesucristo tøø xwyiinguexy.

⁷ Pero nnäxuu'chp højts mijts. Mijtsøxpä højtsä hojioot nmøødhaty. Høxtahmdsä tajjäya'ay ja'a yhuung hajxy cwieendähaty, jaduñ højts mijts ngüeendähajpä.

⁸ Njaanç tehñ chojpy højts mijts, paady højts mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiin-gapxø'øy. Høxtä cu nnähho'tuuty højts mijts coo ja'a Dios jaduñ cu miänaañ. Hix, hoyhoy højts mijts ndsocy nba'häyoy nägø'ø nädecypiä.

⁹ Mägu'ughajpädøjc, mänaa højts mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxø'øyän, nna-juøøby højts hänajty coo mijtsä xädø'øñ hänajty may mga'a møødä. Paady højts hänajty møc nduñ nxajy xøømdsuhm. Mjahmiech hajxy jaduñ, túhmäts. Ja'a nhamdsoo caayyøøc højts hänajty nguduumbý nguxajpy. Cab højts hänajty nmäna'añ coo højts mijtsä caayyøøc xñä'ä mó'owät.

¹⁰ Mägu'ughajpädøjc, hoy højts jim nwädijty maa mijtsän. Cab højts jim nmee'ch nbojty. Cab højts jim nduundägooyy nnajxtägooyy. Ni weeñtiä højts jim nga'a cädiehy. Tøyhajt jaduñ, túhmäts. Jaduñ højtsä Dios xñajuøøbiä coo tiøyyä.

¹¹ Høxtahmdsä teedyjäya'ayä yhuung hajxy jiootcapxmøcpøcy, jaanä jaduñ højts mijts njootcapxmøcpøjpä. Tøyhajt jaduñ, túhmäts. Jaduñ mijts nmägapx nhanehmbä coo hajxy hoy yajxón mjäya'ayhädät.

¹² Jaduñä Dios jioot chocy. Coo hajxy jaduñ hoy yajxón njäya'ayhajtämät, paadiä Dios hajxy jim xyajncxäänäm tsajpootyp maa miähane'emiän, maa wyiingudsähgø'øyijän.

¹³ Paady højtsä Dios tehngajnä nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Hix, coo højts mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxø'øy, mänit hajxy hamuundu'joot mguhbojcy. Jaduñ hajxy mmäböjcy coo jiaanç Diosmädia'aguiä. Cab hajxy mmänaañ cooc tyjy jäya'ay tøø yhädiuñ. Tøyhajt jaduñ coo ja'a Dios tøø yhädiuñ. Y coo hajxy jaduñ mmäböcy, paady hajxy hoy mjäya'ayhajnä.

¹⁴ Mägu'ughajpädøjc, coo ja'a mhamdsoo mägunaax hajxy xchaächtiuuñ, ja'a judiøshajxy, jaduñ hajxy mjajt mhabejpä nebiä mabøjpädøjc-hajxy jim chaachpøquiän Judea-naaxooty, ja'a hajxy mabøjpä ja'a Diosmädia'agy møødä Jesucristo miädia'agy. Jaduñ hajxy chaächtiuuñäbä ja'a yhamdsoo mägunaaxhajxy, ja'a judiøshajxy.

¹⁵ Coo ja'a Wiindsøn Jesucristo yagho'cä, ja'a judiøshajxy jaduñ jatcøøyy. Jaduñä judiøc ja'a profetadøjc hajxy jecy yagho'pä. Højtspaadiä judiøc xjiaac hadsaächtiuuñnaxpä. Coo ja'a judiøshajxy jaduñ haxøøg yhäna'c-haty, paady hajxy quia'a cumayii ja'a Dios. Hoy piønä hajxy jaduñ miädsiphaty.

¹⁶ Hix, coo højtsä jäya'ayä Diosmädia'agy hänajty nyajmøødmädia'agy, ja'a hajxy ca'a judiøspä, ween hajxy jaduñ ñähwaats quiuhwaatspä, mänit højtsä judiøc hänajty xjia wi'i yhaduga'añ. Coo ja'a judiøshajxy jaduñ jiatcø'øy, tehngajnä hajxy hanaxiä haxøøg jiaac tehñ jiatcø'øy. Pero mobädajpä hajxy hoyhoy yajcumädowa'añii ja'a Dios.

¹⁷⁻¹⁸ Hoorä, mägu'ughajpädøjc, coo højts jim nhooyy maa mijtsän, mänit højts jim nwiimbjicumbä. Mänit højts yaa nmänajcy. Pero cab højts hijty yaa njega'añ. Ja wi'i ñøcxtägatsaamb højts jim jadähoc maa mijtsän. Hix, jaduñ højts mijts njuo'øy nebiä hamdsoo huungpän. Hoy miänaajä mijts njahmiejtsa'agy, hoy hajxy nga'a ja nyihjxäm hajjy. Høøch Pablo, mayhöoc-høch jim tøø nja ja wi'i ñøcxtägatsa'añ, pero cab højtsä møjcu'ugong tøø xyajnäbaadøøyyä coo højts jim nnøcxtägätsät.

¹⁹⁻²⁰ Haa ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä, coo je'e yaa quiädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy hänajty mgähxø'øga'añ maa wyiinduumän coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty hamuundu'joot tøø mmäböcy. Paady højts njøbhixy coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. Mänit højts jaduñ nxoonä'aga'añ nägø'ø nädecypiä ja'a mijtsøxpä. Mänit højtsä Dios xquiumaya'añ je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mgudiuuñä mänaabä højts mijts hoy nyajwiingapxø'øyän.

3

¹⁻³ Coo højts jaduñ nmädoyhajty coog hajxy hijty mjaanç tehñ chaachpøcy, mänitøch njaanç tehñ jiootmayhajpøjcy je'eguiøxpä cooñ hänajty nga'a najuo'øy pø mjøjtänaabiä møjcu'ugong hajxy hänajty. Päädyhøøchä njoot hänajty jiaanç tehñ chocy cooñ jim nnøcxtät maa mijtsän, nmäyajtøwäämbiøch mijts hänajty pø hoy hajxy hänajty mmee'xtucy. Pero cab hänajty ñäbaadø'owa'añ cooñ jim nnøcxtät. Mänitøch jaduñ nwiinmahfidyhajty cooñhä hermano Timoteo jim nguéxät nidiuhñ, y cooñ jiiy nidiuhñ nmähmø'owät Atenas. Näguipxy højtsä hermano Timoteo xmiøødtuñ Diosmoosä maa højtsä Diosmädia'agy nyajwa'xiän

ja'a Jesucristocøxpä. Páadyhøchä hermano Timoteo jim nguejxy maa mijsän coo mijts jaduhñ xjootcapxmøpøgät maa hajxy hñajty mdsaaçhpøquiän, weenä Diosmädia'agy hajxy hñajty jaduhñ maas hoy mmäbøcy hamuumdu'joot, møød ween hajxy hñajty jaduhñ mga'a jootmayhaty. Hix, ja'a Dios hajxy jaduhñ tøø xyajñahdíjjäm coo hajxy jaduhñ ndsaaçhpøjcämät ja'a Jesucristocøxpä. Tøyhajt jaduhñ, túhmäts.

⁴ Haa ca'a, mänaa højts jim nhoyän maa mijsän, mänit hajxy nhawáanäm coo hajxy hñajty tsipcøxp ndsaaçhpøgáanäm. Jaduhñ hajxy tøø njaançh jajt tøø njaançh habéjtäm, túhmäts.

⁵ Hoorä, cooçh hñajty nga'a najuø'øy pø hoyyä møjcu'ugong hñajty mjøjtána'ay maa hajxy hñajty xjia wi'i jiojcapxø'øyän, mänitøch jaduhñ nja mänaañ cooçh jim nnøcxät maa mijsän. Pero coo hñajty quia'a näbaadø'øwa'añ cooçh jim nnøcxät høøch, páadyhøchä hermano Timoteo jim nguejxy, ween mijs jaduhñ xmiäyajtøy pø hoyyä møjcu'ugong hajxy hñajty tøø mjøjtána'ay, pø hoyyä Diosmädia'agy hajxy hñajty mbanøcyñä. Hix, ndsähgøøbiøch hñajty coo ja'a møjcu'ugong hajxy hñajty tøø xjiojcapxø'øy. Coo hajxy häxøpy tøø mga'a mee'xtucy, xiøøbä højts mijtsä Diosmädia'agy häxøpy hoy tøø nyajwiin-gapxø'øy.

⁶ Coo ja'a Timoteo jim jiaançh hooyy maa mijsän, mänit wyiimbjucumbä. Hoy yaa miejstägach maa højtsän. Mänit højts xyhawaanä coogä Diosmädia'agy hajxy tehngajnä mmäbøcy hamuumdu'joot, møød coog hajxy hamiñ häxøpy mniçhogyi. Hoxioondaacnä jaduhñ. Jaduhñä Timoteo miänaambä cøogøch mijts hoy miänaajä xjiahmiejsta'agy, møød cøogøch mijts xchocy xpia'häyoy. Jaduhñägøch mijts xjia wi'i yhixa'añ nébiøch mijts nja wi'i yhixa'añän.

⁷ Mägu'ughajpädøjc, coo højts jaduhñ nmädoyhajty coogä Diosmädia'agy hajxy hñajty tehngajnä mmäbøcy hamuumdu'joot, mänit højts njootcugøøyy, hoy højts hñajty hanaxiä nja tsaachpøcy, hoy højts hñajty møj may nyajmaajiaty.

⁸ Paady højts jootcujc nniijawøøyyänä coo mijtsä Diosmädia'agy tehngajnä mbanøcy hamuumdu'joot ja'a Jesucristocøxpä.

⁹ Coo mijts jaduhñ mmäbøcy tehngajnä, paady højts njaançh tehñ xioonda'agy Dioswiinduum, paady højtsä Dios hoy miänaajä nnäma'ay "Dioscujü'uyäp."

¹⁰⁻¹¹ Xøømdsuhñ højtsä Diosteedy mba'ya'axy møødä Wiindsøn Jesucristo. Jaduhñ højts mänuu'xta'agy hamuumdu'joot coo hajxy ween yajnäbaadø'øy coo højts jim nnøcxtägätsät maa mijsän, jaduhñ højts mijtsä Diosmädia'agy njaac yajnähixø'øwät nebiaty hajxy pedyii mga'a mäbøcyñä,

¹² møød weenä Jesucristo hajxy xjiaac puhbety coo hajxy hamuumdu'joot mjaac niçhogøøjät hamiñ häxøpy neby højts mijts ndsoquiän, møød coo jäya'ay hajxy jaduhñ nägøxiä mdsoc mba'häyöwät,

¹³ møød weenä Jesucristo hajxy xjiaac puhbety coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mbanøcxät, møød coo hajxy mga'a najtshixø'øwät, møød coo hajxy mga'a wädität häxøg, jaduhñ hajxy mhídat hawa'adstum, jaduhñ hajxy pøn xquia'a nahwaambedät maa ja'a Diosteedy wyiinduuman coo ja'a Wiindsøn Jesucristo hñajty yaa tøø quiaädaactägach hädaa yaabä naaxwiin. Näguipxiä Jesucristo ja'a mioonsä hñajty nägøxiä miøødcäda'aga'añ møød pønjatjä Diosmädia'agy hñajty tøø miäbøcy.

4

¹ Hoorä mägu'ughajpädøjc, ja'a Jesucristocøxpä højts mijts chamñ nmägapxy nhane'emy coo hajxy hoy mjaac tehñ jüäya'ayhädat, jaduhñä Dios hajxy xquiumáyät. Jaduhñ højts mijts jayøbajt nyajnähixøøyy. Y jaduhñ hajxy hoy mjaançh jäya'ayhaty.

² Jaduhñ højtsä Wiindsøn Jesucristo tøø xñajtsapxø'øy coo højts mijts nyajwiin-gapxø'øwät, túhmäts.

³ Jaduhñä Dios hajxy xyajmädsøjcäm coo hajxy hoy ngudiünämät nebiaty hajxy tøø xyhanéhäm coo hajxy hoy nwädjítämät, møød coo ja'a häxøgwinmahñdy hajxy ngøxy najtshixøøyyämät.

⁴ Jaanä jaduhñä Dios hajxy tøø xyhanéhämämbä coo ja'a ndø'oxiøjc hajxy hoy yajxonñ nmøødtsänäyyämät, møød coo hajxy nwiingudsähgøøyyämät.

⁵ Haa ja'a jäya'ayä Dios hajxy ca'a hixyhajpnä, cabä miädia'agy hajxy jaduhñ quiudiuunä. Hix, wiingto'oxiøjc hajxy wyi'ä yhadsojpy. Pero mijts, ca'a hajxy jaduhñ mbajatcø'øy.

⁶ Ca'a mmäjøøñ mmädøjcä tio'oxiøjc hajxy jaduhñ mmädgapxtägooyvä. Pønjaty jaduhñ jatcøøby, tsipcøxp hajxy hoyhoy yajcumädowa'añii ja'a Jesucristo. Haa ca'a, jaduhñ højts mijts tøø nhuuc hanéhñbä.

⁷ Hix, jaduhñä Dios hajxy tøø xyajñahdíjjäm coo hajxy hoy yajxonñ njäya'ayhájítämät. Cab hajxy jaduhñ xyajmädsøjcäm coo hajxy häxøg nwädjítämät.

⁸ Jadhuhnds je'e, paadiä Dios ja'a yhEspíritu tøø xmióoyyäm, jadhuh hajxy hoy njäya'ayhájítämät. Pønjaty jadhuh ca'a cudiuñaamb nébiøch cham nmädia'aguian, ja'a Dios hajxy jadhuh nägädieeyøøby, ca'a jäya'ayä.

⁹ Mägu'ughajpádøjc, ja'a Dios hajxy jadhuh tøø xyajnáhixøøyyäm coo hajxy hamiñ haxøpy nniçhøjcämät, pønjatiä Diosmädia'agy mábøjp. Hoorä, coo ja'a Dios hajxy jadhuh tøø xyajnáhixøøyyäm, cab yhadspä cooçh mijts jadhuh njaac yajnäyaayø'øwät coo hajxy jadhuh nniçhøjcämät.

¹⁰ Tøyhajt jadhuh coo ja'a mábøjpádøjc hajxy nägøxiä mdsocy yaa Macedonia-naaxooty wiinduhmyhagajpt. Jadhuh højts mijts mábøcy nmänuu'xta'agy coo hajxy maas hamuumdu'joot nmädsøgät.

¹¹ Jadhuh højts mijts tøø nhuuc hanehmbä coo hajxy hamoñ haducy mhídät, coo hajxy mga'a yajtägø'øwät maa cueendä hajxy mga'a møødän, møød coo hajxy mniyhix mniimähäyowøøjät hamdsøohaamby. Jadhunä mjoot hajxy mbädä'agät coo hajxy jadhuh mgudiünät,

¹² jadhunä cu'ug hajxy xquiumáyät, møød jadhuh hajxy tii mga'a yajmaajíädät.

¹³ Mägu'ughajpádøjc, ja'a jäya'ayhajxy ca'a mábøjpä, coo ja'a jiuju ja'a miägu'ug hajxy yho'ogy tiägoy, mänit hajxy jiaançh tehñ jiootmayhaty. Paady hajxy jadhuh jiootmayhaty coo hajxy quia'a najuø'øy coo ja'a Dios ja'a ho'oguiäya'ay yagjujypiøjtägatsa'añ, ja'a hajxy hänäjty tøø miäbøquiäbä. Paady højts mijts cham nhawáañäm, cab højtsä njoot chocy coo hajxy mjootmayhájpät.

¹⁴ Hoorä, coo hajxy jadhuh nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo jiujypiøjtägajch mänaabä hänäjty tøø yho'oguiän, paady hajxy jadhuh nmäbøjcämbä coo ja'a Dios ja'a ho'oguiäya'ay yagjujypiøjtägatsa'añ, ja'a hajxy hänäjty tøø miäbøquiäbä ja'a Jesucristocøxpä, ja'a Jesucristo hajxy møødhjipä tu'ugmädia'agy.

¹⁵⁻¹⁷ Hädaa mädia'agy jaduhmbä, ja'a Jesucristøch jadhuh xñajtsapxøøyyä. Hoorä, coo ja'a Jesucristo hänäjty yaa quiaädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit jim choona'añ tsajpootyp. Mänit møc ya'axa'añ nebiä soldadowiindsønhajxy møc ya'axiän coo hajxy hänäjty chiptuna'añ. Mänitä Diosmoonsä møc ya'axaambä, ja'a møjtuung jim møødpä tsajpootyp. Mänitä Dios ja'a xiuuxt yajxu'uxa'añii møc. Mänitä ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, ja'a hajxy hänäjty tøø miäbøquiäbä ja'a Jesucristocøxpä. Mänitä mábøjpádøjc-hajxy nägøxiä chajpeda'añ, pønjaty hänäjty jujyñä tsuxnä, näguipxy møød pønjaty hänäjty tøø yho'ogy, ja'a hajxy hänäjty tøø jiujypiøjtägachäbä. Mänitä Jesucristo hajxy nägøxiä nøcxy njøjcubaadø'wáañäm jim jocjooty, møød pønjaty hänäjty tøø jiujypiøjtägach, møød pønjaty hänäjty jujyñä tsuxnä. Hoy miänaajä ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä xmiøødhidääm. Cab hajxy mänaa xpiuhwa'adsáañäm.

¹⁸ Tøyhajt hädaa mädia'agy jadhuh. Coo hajxy jadhuh nmäbøcy, jadhuh hajxy hamiñ haxøpy mnijiootcapxmøcpøgøøjät.

5

¹⁻² Mägu'ughajpádøjc, mnajuøøby hajxy jadhuh coo jadhuh quia'a yajnajuø'øy mänaa xøø tiempo yhabaada'añ coo ja'a Jesucristo yaa quiaädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Paady, cab yhadspä cooçh mijts njaac yajnäyaayø'øwät mänaa jadhuh jiada'añii. Pero jadhuh mábøcy, mnajuøøby hajxy jadhuh coo ja'a Jesucristo hajxy xyajcädaacpedáañäm jaguiapxy jamiädia'agy.

³ Jadhunä cu'ughajxy hänäjty miäna'ana'añ: "Jootcujc hajxy nhjítäm; cab hajxy nej njadääñäm, cab hajxy nej nhabetääñäm", nøm. Mänitä tsø'ty häyohn jaguiapxy jamiädia'agy yhabaada'añ. Paquiä cu'ughajxy jadhuh jiada'añii tiuna'añii jadhuh mäwiin nebiä to'oxiøjc-hajxy jiaty yhabetiän coo ja'a yhuunghajxy hänäjty myina'añ quia'awa'añ. Cabä cu'ughajxy hänäjty hoy piäyø'øga'añ.

⁴ Pero mijts, mägu'ughajpádøjc, mwiinjuøøby hajxy jadhuh. Cab hajxy jadhuh myagjuø'øwa'añ coo ja'a Jesucristo hajxy jadhuh xyajcädaacpéjtämät jaguiapxy jamiädia'agy.

⁵ Hix, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy jadhuh mäwiin nmäbäatäm nebiä jäya'ayhajxy xøøm wädjipän. Hoy hajxy yhixy. Cab hajxy nhjítäm hagoonstuum.

⁶⁻⁸ Coo hajxy jadhuh nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, tsøcxä hajxy hjítäm nähix hahixø'ø. Tsøc hajxy hjítäm wijy quejy. Jadhuh hajxy nga'a hjítämät nebiä jäya'ay maabän, nebiä jäya'ay müucäbän. Jadhunä haxøøgpä hajxy hoy njøjtänäayyämät nebiä soldadohajxy chiptuñän nähbujxt cuhbujxt. Tsøcxä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mábøjcäm. Tsøgä jäya'ay hajxy nägøxiä tsøjc pa'häyøowäm. Tsøgä Jesucristo hajxy jøbhjxäm coo hajxy xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsáañäm.

⁹ Hix, cabä Dios hajxy xyajmädsójcäm coo hajxy ndsaachpójcämät. Caj pues. Jaduhñ hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo ja'a Wiindsón Jesucristo hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsämät.

¹⁰ Paady hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhñ hajxy hoy xmiøødhidáañäm cøjxta'axiøø. Coo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy nägøxiä xwiowø'øgáañäm, møød pønjaty hånajty juyñä tsuxnä, møød pønjaty hånajty tøø yho'ogy tøø tiägoy.

¹¹ Hoorä, jaac nijootcapxmøcpøgøø hajxy hamiñ haxøpy. Jaac niyajnähihø'øwøø ja'a Diosmädia'agy hajxy. Jaduhñ hajxy jäda'ahaty mjaan'h cudiuñ.

¹² Mägu'ughajpådøjc, mijts nmánuu'xtaacypy coo ja'a wiindsøndøjc hajxy mwiingudsähgø'øwät, ja'a hajxy jim tuumbä maa ja'a Diostøjcän, ja'a mijts xwyiingapx xjijøjcapxøøbiä.

¹³ Coo hajxy jaduhñ tiuñ, paady hajxy hamuumdu'joot mdsoc mba'häyowät. Jootcujc hajxy mnimiøødhidøøjät. Cab hajxy mnimiäjootma'ad mnimiädsiphadøøjät.

¹⁴ Mägu'ughajpådøjc, jaduhñ mijts njaac yajwiinxic njaac yajwiingapxø'øy coo häna'c hajxy mhójtät, ja'a hajxy naxy nuuxho'pä, coo hajxy ween tiuñ; møød coo häna'c hajxy mjootcapxmøcpøgät, ja'a hajxy jootmayhajpä; møød coo häna'c hajxy mwiingapx mjøjcapxø'øwät, ja'a hajxy hoy ca'a mäbøgaambä. Mee'xxieemy hajxy jaduhñ nägøxiä mmägapx mhané'emät.

¹⁵ Mniyajcopcø'øwøøjöp hajxy. Coo pøn ñägädieeyø'øwøøjät, cab yaghawiimbídät. Jaduhñä mjoot hajxy hoy miánaajä mbäda'agät coo mayhajt hajxy mduñhájät hoy ñä'a pønä, møødä mäbøjpådøjc-hajxy, møødä cu'ughajxy nägøxiä.

¹⁶ Hoy ñä'a mänaajä hajxy mxoondá'agät.

¹⁷ Tehngajnä Dios hajxy mba'ya'axät.

¹⁸ Mnämä'awäbä Dios hajxy "Dioscujú'uyäp", hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet. Chojpiä Dios joot jaduhñ coo hajxy jaduhñ ngudiüñämät, je'eguiøxp coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm ja'a Wiindsón Jesucristocøxpä.

¹⁹ Cabä Dioshespíritu hajxy mänaa mhadúgät.

²⁰ Cab hajxy mbéxät pønjatiä Diosmädia'agy najtscapxøøby.

²¹ Pero cøxäbä mädia'agy hajxy mmädoomach mädyii hoy mädyii mäbaad. Je'eds hajxy mguhboögäp hamuumdu'joot.

²² Møødä haxøøgjootä haxøøgwiinmahñdy hajxy mgøxy najtshixø'øwät.

²³ Ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmióoyäm. Ween hajxy xquiøxy yajnähwa'aäch xquiøxy yajcuhwa'aäch. Ween hajxy xyaghity hawa'adstuum, møødä mjuøhñdyhajxy, møødä mni'xä mgøpc-hajxy, høxtä coonä ja'a Wiindsón Jesucristo yaa quiädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin.

²⁴ Ja'a Dios hajxy tøø xwyiimbíwäm. Jaaya'ay hajxy tsipcøxp xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáañäm neby hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Tøyhajt jaduhñ. Hix, cabä Dios mänaa yhøhnda'agy.

²⁵ Mägu'ughajpådøjc, huuc Diospa'ya'ax hajxy tehngajnä ja'a højtscøxpä.

²⁶ Huuc näma'aw ja'a mäbøjpådøjc hajxy jaduhñ nägøxiä coo højts hamuumdu'joot ndsocy nba'häyoy.

²⁷ Naxiä mäbøjpådøjc hädaa nocy hajxy mdehm yajwiingapxø'øwät nägøxiä. Ja'a Jesucristo jaduhñ hanehmb.

²⁸ Ween mijtsä Wiindsón Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt møj may xmiø'oy. Amén.

2 Tesalonicenses

¹ Chaa hõjts hädaa nocy nhädiuunmuga'añ, hõõch Pablo, mөөдä Silvano, mөөдä Timoteo. Mijts hädaa nyajnäaayöoby, pönjaty jim hamugöoby Dioswiingudsähgöobiä Tesalónica. Ja'a Dios hajxy nDeedyhajtäm, mөөдä Jesucristo hajxy nWiindsõnhajtäm.

² Ween mijtsä Dios ja'a tsooctä mayhajt xtiuunä, ween mijtsä hoyhajtä weenhajt xmiö'oy.

³ Mägu'ughajpädöjc, ja'a mijtscõxpä hõjtsä Dios hoy miänaajä nnäma'ay "Dioscujü'uyäp." Hawiinmats jaduhñ. Hix, tehngajnä Diosmädia'agy hajxy mjaac mäböcy, mөөдөd hajxy tehngajnä mjaac nichogyii hamiñ haxöpy.

⁴ Hoy miajatiä hõjts nwädity maa ja'a Diostöjcän, jaduhñ hõjts nmädia'agy ja'a mijtscõxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mjaanç tehñ miäböcy, mөөдөd coo hajxy hoy mjaanç tehñ miee'xtucy, hoy hajxy hanaxiä mja tsaachpöcy ja'a Dioscõxpä.

⁵ Coo hajxy jaduhñ nmee'xtucy, paadiä Dios hajxy jim xpiäda'aga'añ hawa'adstuum coo hänajty miähane'ema'añ. Xyhijxpä Dios hajxy coo hajxy je'e myajcudsaaçhpögö'oy. Hoy jaduhñ coo hajxy jim xpiäda'agät.

⁶ Pönjaty mijts jaduhñ xchaachtiumb, yaghawiimbidaambiä Dios jaduhñ. Jaduhñä Dios jioot chocy.

⁷ Coo ja'a Wiindsõñ Jesucristo yaa miänajtagatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, jim choona'añ tsajpootyp. Ja'a mioonsä miöodmänacaamby, ja'a hajxy mäjaamöodpä. Hajäjjäbä Jesucristo quiäda'aga'añ. Mänitä Dios hajxy nägöxiä xyajpoo'xäänäm, mөөдөd hõjts mөөдөd mijts nägöxiä. Cab hajxy jaduhñ xyajtsaachtiiunäänä.

⁸ Coo ja'a Jesucristo hänajty yaa tөө quiäda'agy, mänitä jäya'ayhajxy quiumädowa'añ pönjatiä Dios hänajty tөө quia'a möjpäda'aguiäbä, pönjatiä miädia'agy hänajty tөө quia'a mäböjçäbä ja'a Wiindsõñ Jesucristocõxpä.

⁹ Cõjxta'axiöõ hajxy jilby chaaçhpöga'añ haxöögтуum. Cab hajxy jim mänaa yajtägö'owa'añii Dioswiinduum, maa ja'a Dios möj jaanç yhäña'ayän, maa mөcmäjaa miöodän.

¹⁰ Coo ja'a Jesucristo hänajty yaa tөө quiäda'agy, mänitä jäya'ayhajxy jiaanç tehñ yagjuö'owa'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tөө miäböquiäbä, ja'a hajxy hänajty tөө nähwa'ach tөө quiuhwä'achäbä. Mänitä Jesucristo hajxy wyiingudsähgö'owa'añ. Jim mijts hänajty mbahidaambä je'eguiöxp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tөө mmäböjpa neby hõjts mijts tөө nyajñähixö'oyän.

¹¹ Ja'a mijtscõxpä hõjtsä Dios hoy miänaajä nba'ya'axy coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mgudiunät, ween hajxy jaduhñ xquiumay. Paady hajxy tөө xyajñähdiy coo hajxy mnähwa'ads mguhwä'adsät. Ween hajxy xpiuhbety ja'a miäjaahaam coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mmäböjçät, jaduhñä hojioot hajxy mmөөдөhdädät.

¹² Coo ja'a hoybä weenbä hajxy jaduhñ mgudiunät, jaduhñä cu'ugä Wiindsõñ Jesucristo hajxy wyiingudsähgö'owät, mөөдөd jaduhñ mijtsä cu'ug wyiingudsähgööbiät. Ja'a nDioshajtäm mөөдä Wiindsõñ Jesucristo, jaaya'ay mijtsä tsooctä mayhajt xtiuunäp.

2

1-2 Mägu'ughajpädöjc, chámhõch nmädia'aga'añ coo ja'a Wiindsõñ Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mөөдөd coo hajxy xmiöjya'axäänäm coo hajxy jim nhamugööyyämät maa je'ejan. Hoorä, coo hajxy mmädoyhädat cooc tyijy tөө yhabaatnä coo ja'a Jesucristo quiädaactägatsaannä, cab hajxy mdsoj mäbögät. Cab hajxy mjootmayhädat. Cab hajxy mdsähgö'owät. Hix, jaduhñ häna'c-hajxy näje'e tөө yhöñda'agy cooc tyijy ja'a Dios jaduhñ tөө miäna'añ, mөөдөd cooc tyijy hõjts jaduhñ tөө nmäna'añ, capxyhaam, nocyhaam. Pero cab jaduhñ ñä'ä töyyä. Paady hõjts mijts cham nmänuu'xta'agy

³ coo hajxy mga'a yajwiinhöönät ni weeñtiä. Hix, cab jaduhñ choj habaada'añ. Jayöjpä jaya'ayä Diosmädia'agy hajxy nämay ñajtsnixö'owa'añ. Mänitä haxöögjäya'ay wyiingähxö'oga'añ, ja'a hänajty jilby ca'awaambä haxöögтуum.

⁴ Mänitä haxöögjäya'ayä Dios miädsibö'owa'añ mөөдä jäya'ayhajxy yaa wyiingudsähgööbiä cöxiä. Jaanç tehñ yajcumayaamb hänajty jaduhñ. Mänitä yhanehmdaact jilby piäda'aga'añ maa Diostöjcän. Jaduhñ hänajty ñibiäda'aga'añii nebiä Diosän. Yajwiingudsähgö'owaamb hänajty jaduhñ nebiä Diosän.

⁵ Mänäajöch jim nhitiän maa mijtsän, mänitöch jaduhñ nhuuc hawäänäm coo jaduhñ jiada'añ. Mjahmiejchp hajxy jaduhñ, túhmäts.

⁶ Cabä haxöögjäya'ay jaduhñ choj wyiingähxö'oga'añ je'eguiöxp coo yhadugyii hõxtä coonä Dios yaghabäadät coo jaduhñ wyiingähxö'ögät. Mnajuöoby hajxy jaduhñ pön mähadujp.

⁷ Tøø ja'a haxøøgwiinmahñdy tiägøøñä wädijpä. Hamee'ch jaduñ wiädity. Jaanä jaduñ je'e yhadújcäbä. Coo yhabáadät coo quia'a hadújcänät, mänitá máhadujpä jiwá'adsa'añ.

⁸ Mänitá haxøøgjäya'ay jaduñ jiaan'ch wiingähxø'øga'añ. Mänitná Wiindsón Jesucristo yaa quiádaactägatsa'añ mäjaamøød. Mänitá Jesucristo ja'a haxøøgjäya'ay yajcuhdägoyya'añ. Piäxuijyaam jaduñ yagho'oga'añ.

⁹ Coo ja'a haxøøgjäya'ay jaduñ wyiingähxø'øga'añ, ja'a mõjcu'ugong puhbedaamb. Møcmäjaa miøødhadaamb. Mänitá hijxtahnd yajcähxø'øga'añ hoy-yagjuøøñä. Jaduñnä cu'ug hánajty wyiinhøøna'añ.

¹⁰ Haxøøgwiinmahñdyhaam hánajty miäwiinhøøna'añ. Ja'a jäya'ayhajty hánajty tu'udägoyyaambä, je'edshajty jaduñ yajwiinhøønaamb. Paady hajty hánajty tiu'udägoyya'añ coo ja'a tøyhajt hajty hánajty tøø quia'a tsoy. Paady hajty hánajty quia'a nähwa'ads quia'a cuhwa'adsa'añ.

¹¹⁻¹² Pønjatíä tøyhajt jaduñ ca'a tsojp, ja'a haxøøgpä hajty wyiinxoondaacypy. Jaduñnä Dios miána'añ coo hajty ween yajwiinhøøñ, møød coo ja'a hønnda'agymiädia'agy hajty ween miäböcy, jaduñ hajty jiiy quia'awät haxøøgtuum.

¹³ Mägu'ughajpädøjc, xjiaan'ch tehñ chojpy mijtsä Dios. Ja'a mijtsøxpä højtsä Dios hoy miánaajä nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Hawiinmats jaduñ. Paady højts jaduñ nnäma'ay je'eguiøxp coo ja'a Dios hajty jecy xyajnáhdijy coo hajty mnähwa'ads mguhwá'adsät. Cahnä hádaa yaabä naaxwiin hánajty yhawijy tiøø'xta'agy coo hajty jaduñ xyajnáhdijy. Coo ja'a tøyhajt hajty tøø mmäböcy, paadiä Dios hajty xyajnáhwa'a'ch xyajcuhwa'a'ch ja'a yhEspirituhaam.

¹⁴ Coo ja'a Dios hajty jaduñ xyajnáhdijy, paadiä tøyhajt hajty tøø mmäböcy mänaa højts mijts hoy nyajwiingapxø'øyän. Jaduñ hajty tøø xyajnáhdijpä coo ja'a Wiindsón Jesucristo hajty xmiøødhidät cøjxta'axiøø.

¹⁵ Mägu'ughajpädøjc, tøø højts mijtsä cuhdujt madiu'u nyajnáhixø'øy capxyhaam møød nocyhaam. Hamuumdu'joot hajty jaduñ mmäböcgät tehngajnä. Cab hajty nnajt-shixø'owät.

¹⁶ Xjiaan'ch tehñ chójcäm ja'a Wiindsón Jesucristo hajty møødä Diosteedy. Tøø mayhajt hajty xtiúunäm coo hajty tøø xyajwiinwaanøøyyäm cooc hajty hoy miánaajä xmiøødhidäänäm.

¹⁷ Weenä Dios hajty xpiuhbety coo hajty hoy mgudiúnät, møød coo hajty hoy mgápaxät.

3

¹ Hoorä, mägu'ughajpädøjc, huuc pa'ya'axä Dios hajty ja'a højtscøxpä, ween højtsä mädia'agy ja'a Jesucristocøxpä paquiä nõcxy nyajwa'xy, weenä cu'ughajty miäböcy nej mijts tøø mmäböquiän,

² møød ween højtsä Dios xñäwa'añ maa ja'a haxøøghána'c-hajxiän, maa ja'a cahwi-indøyhána'c-hajxiän. Hix, cabä jäya'ayhajty nägøxiä miäböcy.

³ Pero tømiädiaacpä Dios. Xpiuhbedaamb hajty jaduñ. Xñäwa'anaamb hajty jaduñ maa ja'a haxøøgpän.

⁴ Jaanä jaduñduhmä, nmäböjcäp højtsä Dios ja'a miädia'agy ja'a mijtsøxpä. Nnajuøøby højts coo mijtsä cuhdujt mgudiuna'añ, ja'a højts mijts cham nyajwiingapxø'øwaambiä.

⁵ Weenä Dios hajty xjiaac yajwiinjuø'øy tiiguiøxpä hajty jaduñ coo xchójcäm, møød tiiguiøxpä Jesucristo coo miee'xtujcy mänaa yaa yhiitiän hádaa yaabä naaxwiin.

⁶ Mägu'ughajpädøjc, tøø højts nmädoyhaty cooc mijts näje'e mwí'i ñuuxho'ogy, møød cooc hajty näje'e mga'a nä'ägädä tuna'añ. Hoorä, jaduñ højts mijts nmägäpny nhane'emy ja'a Wiindsón Jesucristocøxpä coo hajty mbuhwá'adsät pønjaty jaduñ wí'i ñuuxho'p, ja'a cuhdujt hajty ca'a cudiunaambä, ja'a højts mijts tøø nyajwiingapxø'øyäbä.

⁷ Mnajuøøby hajty coo højts hawiinmats xpiahixät neby højts hoy nwäditiän. Hix, mänaa højts jim nhitiän maa mijtsän, cab højts hánajty jim nnuuxho'ogy.

⁸ Caj pues. Xøømdsuhñ højts hánajty nduñ nxajy. Paady højts hánajty jaduñ nguhdujthaty, cab højts hánajty ndsocy coo højts mijts cu xpiuhbejty. Ngujuuby højts hánajty tijaty højts hánajty ngaaby.

⁹ Paady højts hánajty jaduñ nguhdujthaty, jaduñ højts hánajty ndsocy coo højts mijts jaduñ xpiahixät, hoy højtsä cuhdujt hánajty nja møødä coo højts mijts cu xpiuhbejty.

¹⁰ Mänaa højts jim nhitiän maa mijtsän, jaduñ højts hánajty nmägäpny nhane'emy coo hajty nägøxiä mduñ mxájät. Pøn jaduñ ca'a tunaamb, cabä caayyøøc hajty mmó'owät.

¹¹ Coo højts jaduñ tøø nmädoyhaty cooc hajty jaduñ näje'e mwí'i ñuuxho'ogy, møød cooc hajty näje'e mga'a nä'ägädä tuna'añ, møød cooc hajty näje'e mwí'i yajtägø'øy maa cueendä hajty mga'a møødän,

¹² pønjaty jaduñ jatcøøby, jaduñ højts nmägäpny nhane'emy ja'a Wiindsón Jesucristocøxpä coo hajty jootcujc ween tiuñ xiagy, jaduñnä quiaayyøøc hajty ñuuiuduñäxät.

¹³ Mijts, mägu'ughajpädøjc, cab hajxy mnänuuxó'øwät coo ja'a hoybä weenbä hajxy mdúnät.

¹⁴ Pøñ jadhun ca'a cudiunaamb neby højts cham ngujaayän maa hädaa noquiän, myaj-copcó'øwäp hajxy jadhun. Cab hajxy mmøødwädijmúnät. Ween jadhun chähdiuñ.

¹⁵ Pero cab hajxy mmädsiphädät. Jadhun hajxy mhoj mmägápxät nebiä huch nebiä puhya'ayän.

¹⁶ Yejpiä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt. Ween mijtsä hoyhajtä weenhajt møj may xmio'oy hoy miänaajä. Ween hajxy nägøxiä xmiøødhity.

¹⁷ Høøch Pablo, hamdsoo c'øháamhøch cham njahmiaya'añ. Jadúhñhøch nxøø ngujaay hoy ñä'ä mädyii nocyjiotia: Pablo.

¹⁸ Ween mijtsä Wiindsøn Jesucristo ja'a tsooctä mayhajt xtiuuñä nägøxiä. Amén.

1 Timoteo

¹ Pablohájpøch høøch. Ja'a Jesucristøch xquiuguexyhajp. Ja'a Diosteedy møødä Wiindsøn Jesucristo, mänitøch hajxy tøø xyhane'emy cooch jaduhñ ndünät cuguexy. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xyajñahwaats xajcuhwaatsäm. Ja'a Jesucristo hajxy njøbhjxäm coo hajxy hawa'adstuum xpiäda'agäänäm.

² Timoteo, miíchhøch hädaa nocy nyajnajaayøøby. Jadúhñhøch miích njuø'øy nebiä hamdsoo huungpän coo ja'a Diosmädia'agy nmäbøjcäm. Tøyhajt jaduhñ. Ja'a Diosteedy møødä Wiindsøn Jesucristo, ween miíchä tsooctä mayhajt hajxy xtiunä, ween xñäxuuch, weenä hoyhajtä weenhajt xmio'oy.

³ Hoorä, mänaa højts jim tøø nhjttäm Efeso, mänitøch nwiinmahñdyhajty cooch jim nnøcxät Macedonia-naaxooty. Mänitøch miích nmänuu'xtaacy coo jim mmähmø'øwät Efeso nidiuhñ, coo jaduhñ jim ween mduñ wiindsøn maa ja'a Diostøjcän. Jadúhñhøch miích chamñ nmämáaguiumbä coo jim mjaac túnät. Hiñ, jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy yajnähixø'øy neby højts nyajnähixø'øyyäm. Wiingaty hajxy yajnähixø'øy. Mhøjäp jaduhñ coo hajxy jaduhñ wiing quia'a yajnähixø'øñät.

⁴ Jaanä jaduhnduhmbä, mhøjäp je'ebä pønjetiä nähap hajxy wi'i miädiaacp, møød pønjaty yajcopcøøby tijatiä jecyjiäya'ayhajxy hijty xiøhaty. Cab jaduhñ choobaady coo jaduhmbä capxy coo jaduhmbä mädia'agy hajxy tehngajnä yajcapxiø'øy. Jue'e tsoobaatp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Dios hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum.

⁵ Pero jaduhñä Dios jioot chocy coo hajxy hamuumdu'joot nniçhojc nnibia'häyøowämät hamiñ haxøpy. Pønjaty howyiinmahñdy møød, je'ehajxy jaduhñ hamuumdu'joot niçhojc nibia'häyøowäp, møød pønjaty haxøgwiinmahñdy ca'a møød, møød pønjetiä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mæbøjp.

⁶ Tøø jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy ñajtsixøøñä näje'e. Tøø hajxy jaduhñ tiu'udägoöñä. Xiøbä hajxy yajcapxiø'øy mädyii ca'a tsoobaatp.

⁷ Jaduhñä jioot hajxy jia wi'i piäda'agy coo ja'a jecyquihdujt hajxy yajnähixø'øwät, ja'a Moisés jecy quijähyyäbä. Pero cab hajxy wyiinjuø'øy neby hajxy jia wi'i yajnähixø'øwa'añ cooc tyijy tiøyyä.

⁸ Coo ja'a jecyquihdujt hajxy jaduhñ hoy nyajtúunämät, mänit jaduhñ tiuungpaady. Tøyhajt jaduhñ, túhmäts.

⁹ Paadiä Dios ja'a jecyquihdujt piädaacy coo ja'a haxøøgjäya'ayhajxy jaduhñ quiumädöwät, ca'a jie'eguiøxpä ja'a hojiäya'ayhajxy. Tøyhajt jaduhñ, túhmäts. Jue'eçh jaduhñ nnänøømby ja'a haxøøgjäya'ayhajxy, pønjetiä Diosmädia'agy ca'a mæbøjp, møød pønjetiä Dios ca'a wiingudsähgøøby, møødä cubojpä cugädieebiähajxy, møød pønjetiä haxøøgwiinmahñdy møød, møød pønjetiä Dios mägapxtägooby, møød pønjetiä tiaj tieedy yagho'p, møødä jäya'ay-yagho'pähajxy,

¹⁰ møød pønjetiä wiingto'oxiøc møødtsänaaby, møød pønjetiä miäya'adiøjc møødmaab, møødä jäya'amiee'tspähajxy, møødä høhñdaacpähajxy, møødä mänähøønøøbiähajxy, møød pønjetiä hoguiapxiä homiädia'agy hajxy ca'a cudiumb.

¹¹ Hädaa hoguiapxy hädaa homiädia'agy hädaaduhmbä, jim jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädaacäm hawa'adstuum. Diøshøch jaduhñ tøø xyajñähdiyy coo ja'a miädia'agy nyajwä'xät. Jaançh tehñ jiootcujcä Dios jaduhñ.

¹² Haa ja'a Wiindsøn Jesucristo, je'eçhä mäjaa tøø xmio'oy. Páadyhøch jaduhñ nnäma'ay "Dioscujü'uyäp" cooch tøø xwyiinguexy coochä miädia'agy jaduhñ nyajwä'xät. Xyaghi-xñäxhøch jaduhñ cooch hñajty hoy nduna'añ,

¹³ høyhøch hijty haxøøg nja wiingapxpety. Nmädsibøøbiøch hijty. Nhøxpäbøøbiøch hijty pønjaty mæbøjp ja'a Jesucristocøxpä. Pero cabøçhä Dios xyajcümädooyy. Xñäxú'tshøch jaduhñ je'eguiøxp cooch hñajty nga'a nnajuø'øyñä cooch hñajty haxøøg njatcø'øy.

¹⁴ Mänitøçhä Dios ja'a tsooctä mayhajt møy may xtiunä. Mänitøch xpiädaacy tu'ugmädia'agy møødä Jesucristo. Páadyhøçhä Diosmädia'agy nmäbøjnä. Páadyhøçhä jäya'ay nägøxiä ndsojc nba'häyoonä.

¹⁵ Paadiä Jesucristo yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a cubojpä ja'a cugädieebiähajxy hoy yajnähwa'açh yajcuhwa'açhi. Tehñ tiøyhajt jaduhñ. Tsøc hajxy hamuumdu'joot mæbøjcäm. Høøch, hanäxiøçhä pojpä cädieey hijty nmøødä may. Cab ndiyy pøn hijty xmiäbaady nébiøçhä pojpä cädieey hijty nmøødä.

¹⁶ Høyhøçhä pojpä cädieey hijty may nja møødä hanaxiä, mänitøçhä Dios xñäxuu'ch, jaduhñä Jesucristo yajcähxø'cy cooch hñajty xjiaançh tehñ miee'xtucy, weenä cubojpä cugädieebiähajxy jaduhñ wyiinjuø'øy coo hajxy hawiinmats miäbøgät ja'a Diosmädia'agy

ja'a Jesucristocøxpä, møød ween hajxy jaduhñ wyiinjuøöbiä coo hajxy hoy jiugyhada'añ cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän.

¹⁷ Tsögä Dios hajxy hoy miänaajä wiingudsähgøøyyäm. Nidiuhñ jaduhñ miähane'emy cøjxta'axiøø. Cab jaduhñ mänaa yho'oga'añ tiägoyya'añ. Cab hajxy jaduhñ mänaa nhíjxäm. Tehñ tiøyhajt jaduhñ.

¹⁸⁻¹⁹ Huung Timoteo, chámhøch miich nwiingapx njøjcapxø'øy coo ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot nmämøjtäná'awät, møød coo tehngajnä mmäbøgät, møød coo hojioot howyiinmahñdy mjaac panøcxät. Jaduhñ miichä Dioscugapxyhajxy jecy tøø xyhuuc mädiaacpä coo miich jaduhñ mgudiuna'añ. Najtscapxøøyyä hajxy jaduhñ ja'a Dioshespíritu. Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo ja'a yhojiootä yhowyiinmahñdy hajxy tøø ñajtshixø'øy, paady hajxy tøø tiu'udägoöñä. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäbøjnä.

²⁰ Jaduhñä Himeneohajxy tøø jiaty møødä Alejandro. Tøøchä møjcu'ugong hajxy nya-jcø'ødägø'øy, weenä Dios hajxy jaduhñ miänuu'xta'agy coo hajxy miämee'xøøjät, møød coo hajxy ween wyiinjuø'øy coo jaduhñ yhaxøögä coo ja'a Dios hajxy ñähojy.

2

¹ Hoorä, chámhøch nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øwa'añ nebiatiä Dios hajxy nba'yaaxmüjcämät. Tsögä Dios hajxy mänuu'xtäacäm ja'a jäya'aguixøpähajxy nägøxiä mäduhñtiä hajxy yaa chána'ay hädaa yaabä naaxwiin. Tsögä Dios hajxy nämáayyäm "Dioscujú'uyp."

² Pønjaty hajxy xyhanéhäm, je'eguiøxpä Dios hajxy tsøc mänuu'xtäacäm, møødä gobiernähajxy, møødä gubernadorhajxy, møødä cuduunghajxy. Jaduhñ hajxy hagujc jootcujc nhíjtämät. Jaduhñä cu'ug hajxy xquia'a hadsíjpmät. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiunämät. Jaduhñä Dios hajxy hoy nwiingudsähgøøyyämät.

³ Hahixøøby jaduhñ coo ja'a Dios hajxy jaduhñ nmänuu'xtäacämät ja'a gobiernäcøxpähajxy. Jaduhñä Dios hajxy xquiumáayyämät. Jaaya'ay hajxy jaduhñ xyajñähwaats xyajcuhwäatsäm.

⁴ Jaduhñä Dios jioot chocy coo hajxy nägøxiä nnähwaats nguhwäatsämät mäduhñtiä hajxy yaa ndsänáayyäm hädaa yaabä naaxwiin, møød coo ja'a tøyhajt hajxy nwiinjuøøyyämät ja'a Jesucristocøxpä.

⁵⁻⁶ Hix, tu'uquiä Dios hajxy nDeedyháltäm. Jaanä jaduhñduhmbä, tu'jäya'ay hajxy jim xñähgapxtüütäm Dioswiinduum. Ja'a Jesucristo je'e. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo yaa jäya'ayhädät hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä Jesucristo hamdsoojoot ñiñähdujčä. Mänit hajxy nägøxiä hoy xñähho'tüütäm. Jaduhñ nbojpä ngädieey hajxy nägøxiä xyajñähwaats xyajcuhwäatsäm.

⁷ Páadyhøchä Dios xpiädaacy cooch xquiuguexyhädät coochä mädia'agy jaduhñ nya-jwä'xät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'tüütäm, møød coochä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øwät, ja'a hajxy ca'a judiøspä, ween hajxy jaduhñ miäbøcy, møød weenä tøyhajt hajxy jaduhñ wyiinjuø'øy. Tømiädiäacpøch jaduhñ, cábøch nhøhnda'agy.

⁸ Jaduhñds je'e, jaduhñhøchä njoot chocy coochä nmäya'adiøjčä Dios hajxy pia'yá'axät, hoy ñä'ä majatiä hajxy mhamugø'øy Dioswiingudsähgøøbiä. Hojioot howyiinmahñdymøød hajxy jaduhñ mba'yá'axät, ca'a yhadsip ca'a yhajootma'adä, ca'a yhaxøøgwiinmahñdymøødä.

⁹ Jaanä jaduhñduhmbä, cábøchä njoot chocy coo ja'a to'oxiøjč-hajxy hoçhähdiuunnä ñibiäda'agøøjät. Cabä quiuhwaay hajxy hanaxiä yajcøpø'øwät. Cabä oro hajxy piädá'agät ni perlas. Cabä wit tsowjatypä hajxy miäwädítät.

¹⁰ Jaduhñä jioot hajxy piädá'agät coo ja'a mayhajt hajxy tehngajnä tüünät, jaduhñ hajxy yajcähxø'øgät coo ja'a Dios hajxy tøyhajt wyiingudsähgøø'øy hamuumdu'joot.

¹¹ Hamoñ haducy ja'a to'oxiøjč-hajxy jim yhamädoowhídät maa hajxy naxy mhamugø'øyän. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hoy yhabøgät. Møød mee'xxieemy hajxy jim yhídät.

¹² Jaduhñhøch nmägapx nhanehmbä coo ja'a to'oxiøjčä Diosmädia'agy hajxy jim quia'a yajñähixø'øwät maa hajxy naxy mhamugø'øyän. Hamoñ haducy hajxy jim ñä'ägä hídät. Cabä to'oxiøjč cuhdujt hajxy miøødä coo ja'a ya'adiøjč hajxy yhoj yá'axät.

¹³ Hix, ja'a Adán, jawyiin je'e yhädiuunnä; høxhaamä Eva jiaac hädiuunnä.

¹⁴ Jaanä jaduhñduhmbä, ja'a Eva jaduhñ wiinñøhñä ja'a møjcu'ugong, ca'a yhadángä. Jaduhñä Eva quiädiehçohñ.

¹⁵ Paadiä to'oxiøjč-hajxy jiaanç tehñ chaächpøcy coo yhuunghajxy myiñ miech. Pero coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy tehngajnä miäbøjčät, jaduhñä piojpä quiädieey hajxy yajñähwa'ads yajcuhwa'adsaaxä. Jaduhñä Dios chojpä coo ja'a to'oxiøjčä mähøjčpäøjč hajxy hamuumdu'joot choc pia'häyøwät, møød coo hojioot howyiinmahñdy hajxy miøødhädät, møød coo hajxy mee'xxieemy yhídät.

3

¹ Hahixøby jaduñ coo ja'a mjoot hajxy mbädá'agät coo hajxy mdúnät wiindsón maa ja'a mábøjpädøjc-hajxiän. Hodiuong jaduñ. Tehñ tiøyhajt jaduñ.

² Pøn jaduñ tuumb wiindsón maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxpä howyiinmahñdy miøødhädät. Jagooyä to'oxiøjc tu'ug yaghidät, ca'a mietsc ca'a tiägøögä. Cabä vino comjaty yhu'ugät. Cabä haxøøgwiiinmahñdy miøødhädät. Hoy wiädítät. Coo pøn miédsät tøghayohbiä maa ja'a tiøjcän, piu'umió'owäp quioñdymó'owäp jaduñ. Jiädäp yajñähixø'øw jaduñ.

³ Cab yhu'ug cab jiøø'xät. Cab chiptúnät. Mee'xxieemy jaduñ quiapx miädiä'agät. Cab tii yajtsiptä'agät. Cabä xädø'øñ yhadsógät.

⁴ Pøn jaduñ tuumb wiindsón maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxpä yhuungä tio'oxy hoy miägäp x yhané'emät, weenä yhuunghajxy miädia'agymiäböcy, ween wyiingudsähgø'oyii ja'a yhuung.

⁵ Hix, pønä yhamdsoo huungä yhamdsoo to'oxy hoy ca'a hane'emaamb, cab hoy miähane'ema'añ maa ja'a Diostøjcän.

⁶ Cab jaduñ yhahixø'oy coo ja'a naamdägø'øbä tiünät wiindsón maa ja'a Diostøjcän, coo jaduñ ñä'a niguiumayø'øjät. Wehñdä jaduñ quiumädöwät nebiä møjcu'ugong quiumädooyän.

⁷ Pøn jaduñ tuumb wiindsón maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxp jaduñ hoy wiädítät maa jäya'ayhagujcän, ja'a hajxy ca'a Diosmädia'agymiäböjpä. Jaduñ quia'a nähøjø'øjät, jaduñ quia'a yajtu'udägoyyø'øjät ja'a møjcu'ugong.

⁸ Jaanä jaduñduhmbä, ja'a ya'adiøjc-hajxy jim mähuhbejpä maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxp hajxy hoy jiäya'ayhädät. Cab hajxy ñä'a metscapx ñä'a tægøgcäpät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jiøø'xät. Cabä jäya'axiädo'øñ hajxy yhadsógät.

⁹ Tsipcøxpä tøyhajt hajxy miäbö'gät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hijty cuyu'uchpä. Howyiinmahñdy møød hajxy jaduñ miäbö'gät.

¹⁰ Pønjätiä jioot tsoj coo hajxy miäbuhbédät maa ja'a Diostøjcän, cab hajxy mdsoj pädä'agät. Ween hajxy jayøjp mhuuc hijxmach pø hoy hajxy hänäjty tiuna'añ. Coo hajxy hänäjty tøø mhijxmach coo howyiinmahñdy hajxy jiaanč møødä, mänit hajxy mbädá'agät coo hajxy jaduñ miäbuhbédät.

¹¹ Jaanä jaduñä to'oxiøjc-hajxypä, ja'a hajxy jim mähuhbejpä maa ja'a tsajtøjcän. tsipcøxp hajxy hoy jiäya'ayhájät. Cab hajxy pøn ñähøøñ'öwät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jiøø'xät. Hamuumdu'jootä hoybä weenbä hajxy quidiünät cøxiä.

¹² Hoorä, ja'a mähuhbejpädøjc-hajxy, ja'a ya'adiøjc-hajxypä, jagooyä to'oxiøjc hajxy tu'ug yaghidät. Hoy ja'a yhuungä tio'oxy hajxy miägäp x yhané'emät.

¹³ Ja'a mähuhbejpädøjc-hajxy jaduñ hoy tuumbä, cumayäänäp hajxy jaduñ ja'a mábøjpädøjc, møød jaduñä møjjuøhñdy hajxy miøødhädät coo hajxy hänäjty miädia'aga'añ coog hajxy miäböcy ja'a Jesucristocøxpä.

¹⁴⁻¹⁵ Jadúññhøchä njoot jia tsoy cooch jim mobädajpä nnøcxät maa miichän. Pero cooch jaduñ jim nga'a nä'a tsoj nøcxät, päadyhøch hädaa nocy nyajñäyaayø'oy, jaduñ mnajuø'owät nebiä mábøjpädøjc-hajxy jim hoy yhidät maa ja'a Diostøjcän. Hoy miänaajä Dios yhity. Hoy miänaajä Dios ja'a mábøjpädøjcä tøyhajt yajñähixø'oy ja'a Jesucristocøxpä. Hamuumdu'joot hajxy jaduñ ñäwa'añii.

¹⁶ Jaanč tehñ miøj jaanč tehñ jiaanč hädaa mädia'agy jaduñ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hoy xyajñähwaats xyajcuhwäatsäm. Tehñ tiøyhajt jaduñ. Cuyu'uchä Dios hädaa mädia'agy hijty yaghity. Mänit hajxy jaduñ tøø xyajwiinjuø'oyäm. Hoorä, coo ja'a Dios jaduñ miänaañ, mänitä yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a Jesucristo je'e. Jaduñ je'e jiäya'ayhajt neby højtshájtäm. Mänitä Dioshespritu jaduñ yajcähø'cy coo ja'a Jesucristo yhity hawa'adstuum. Mänitä Jesucristo yhihxä ja'a Diosmoonsä, ja'a hajxy jim tsohmbä tsajpootyp. Mänitä Jesucristo jim ñøcy tsajpootyp. Mänitä mädia'agy wia'xy ja'a Jesucristocøxpä maa ja'a jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a ca'a judiøshajxypä. Mänitä jäya'ayhajxy yaa may miäböjcy ja'a Jesucristocøxpä hädaa yaabä naaxwiin.

4

¹⁻² Hoorä, howyiinjuø'ønä ja'a Dioshespritu tøø miäna'añ coogä mäwiinhøhmbähajxy piädø'oga'añ. Jadúñäc hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä hoyhäna'cän. Pero yhamdsoo cuhdújtäc hajxy yajtunaamby. Haxøøgcuhdújtäc hajxy miøødhadaamby møødä haxøøgjuøhñdy. Jadúñägä mäwiinhøhmbähajxy yajtägø'owa'añii ja'a møjcu'u. Jadúñäc hajxy ñajtsapxø'owäänäxä nebiägä høhñda'agymiädia'agy hajxy yajñähixø'owät. Mänitägä mábøjpädøjcä høhñda'agymiädia'agy hajxy nämay yhamädoowhida'añ. Mänitäc hajxy jaduñ miäböga'añ. Mänitägä tømädia'agy ja'a Jesucristocøxpä hajxy ñajtsihxø'owa'añ.

³⁻⁴ Jaduhñägä mäwiinhõhmbähajxy hñajty yhõhnda'aga'añ cooc tyijy yhaxõõgä coo hajxy nbõjçämät, mõød cooc tyijy quia'a hahixõ'õy coo hajxy cõxiä wiinä njõõ'xämät, hoy ja'a Dios cõxiä wiinä tõø jia päda'agy. Hix, tijatiä Dios tõø piäda'agy, haagä hoy je'e. Hahixõõby jaduhñ coo hajxy nguhbõjçämät, pønjiatiä tõyhajt mabõjpp ja'a Jesucristocõxpä. Coo hajxy jaduhñ nguhbõjçäm, jaduhñä Dios hajxy nnämäayämät "Dioscujú'uyäp." Y cab jaduhñ yhahixõ'õy coo hajxy nwiingäpçämät.

⁵ Coo ja'a Dios jaduhñ tõø miäna'añ, mõød coo ja'a Dios hajxy nba'yáaxäm, jaduhñä Dios cõxiä wiinä quiuunuu'xy.

⁶ Naxy miichä mabõjpadõjç jaduhñ mdehm ñajtscapxõ'õwät nébiõch chañ nmädia'aguiän, jaduhñä Jesucristo hoy mbuhbédät, jaduhñä homiädia'agy hoy mjaac habõgät ja'a Jesucristocõxpä, ja'a hajxy nmabõjçämbä. Je'e miich mnä'ägä panõcxyhajpy.

⁷ Cabä nähapmädia'agy myajcpcõ'õwät nebiä teedyhaphajxy wyi'i miädia'aguiän. Hõhnda'agymiädia'agy je'e jaduhñ. Jimä mjoot mnä'ägä päda'agät nebiä Diosmädia'agy maas hoy mjaac panõcçät.

⁸ Tsoobaatp jaduhñ siémpräm coo nni'xä ngopc hajxy mõc nyaghjätämät. Pero maas nä'ägädä tsoobaatp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä nbanõcçämät. Hix, coo hajxy jaduhñ hoy ngudiunämät, jaduhñä Dios hajxy tõø xyajwiinwaanõõyäm coo hajxy hodiuum xyaghidäänäm hoy miänaajä, mõød jäda'ahaty, mõød mümnä mejtsnä. Jaduhñ hajxy xyagjyhadäänäm cõjxta'axiõø neby je'e jiugyhatiän.

⁹ Tehm tõyhajt hädaa mädia'agy jaduhñ. Tsõg hajxy hamuumdu'joot mabõjçäm.

¹⁰ Coo ja'a Dios hajxy jaduhñ xyaghidäänäm hodiuum hoy miänaajä, paady hajxy mõc nduun nxäjäm. Jujquiä Dios. Coo ja'a miädia'agy hajxy nmabõjçäm coo ja'a Jesucristo ja'a jäya'ay nägõxiä tõø ñähho'tu'udy, paady hajxy xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsäänäm.

¹¹ Jaduhñä mabõjpadõjç mwiingapx mjõjcapxõ'õwät nébiõch naamnä tõø nmädia'aguiän.

¹² Tehngajnä hoguiuhdujt myaghidät, jaduhñ pøn xquia'a pëxät, hoy jomõjt may mga'a ja mõødä; mõød jaduhñä mabõjpadõjç xpiahixät. Hoy yaxjõn mgapx miädia'agät. Caj mänaa mgapxtägóyyät. Hoy piõnä mdsoc mba'häyõwät. Hoy ja'a Diosmädia'agy mmabõgät. Mmõõdhädäbä howyiinmahñdy.

¹³ Mädhñtiõch jim nga'a tsoj nõcxy maa miichän, tehngajnä Diosmädia'agy mgapx mmädia'agät coo hajxy jim naxy mhamugõ'õy maa ja'a Diostõjçän. Jaduhñä mabõjpadõjç myajwiinxiic myajwiingapxõ'õwät.

¹⁴ Mänaa miichä majjäya'adiõjç jim xquiõ'õnähgapiän maa ja'a Diostõjçän, mänit miichä Dioshëspiritu xñägapxy cooc miichä Diosmädia'agy myajwa'xa'añ. Mänit miich häna'c jaduhñ xñajtscapxõõyyä. Mänit miichä Dios mäjaa xmiooy coo ja'a miädia'agy jaduhñ myajwá'xät. Naxy mdehm jiahmiejtstá'agät coo ja'a mäjaa jaduhñ xmiooy. Caj mnajtshixõ'õwät.

¹⁵ Jaduhñä mjoot mbädä'agät coo ja'a Diosmädia'agy jaduhñ hamuumdu'joot myajwá'xät hoy miänaajä. Coo jaduhñ mgudiün mguñáxät, jaduhñä cu'ug xyhixät coo jaduhñ hoy myajtu'uyo'oy.

¹⁶ Niyajcpcõ'õwõø nej mwädity, nej myajnáhixõ'õy. Tehngajnä jaduhñ mgudiün mguñáxät, jaduhñ mnähwa'ads mguhwá'adsät näguipxy mõødä jäya'ayahajxy hamädoowhijpä.

5

¹ Cabä majjäya'adiõjç mhoj myá'axät. Mee'xxieemy mwiingapx mjõjcapxõ'õwät nebiä mhamdsoo teediän. Mõødä muutsc-häna'c-hajxypä, jaduhñ mmägapx mhané'emät nebiä mhamdsoo puhya'ayän.

² Jaanä jaduhñä tsõødaj mmägapx mhanéhmbät nebiä mhamdsoo tajjän. Mõødä to'oxiõjç-hajxy muutspä, jaduhñ mmägapx mhanéhmbät nebiä mhamdsoo puhdo'oxiän. Caj mmägapxtägóyyät.

³ Jii yaamgto'oxyhajxy näje'e, cab hajxy pøn ñä'ägädä mõødä. Tõyhajt hajxy ñidiuhmhaty. Je'eds hajxy mbuhbédäp.

⁴ Pero ja'a yaamgto'oxyhajxy jaac jimbä, pø jimä yhuunghajxy, pø jimä yhoc-huunghajxy, ween hajxy jaduhñ piuhbedyil nägõ'õ nädecypä ja'a yhamdsoo huunghajxy, ja'a yhamdsoo hoc-huunghajxy. Jaduhñä mabõjpadõjç-hajxy quiumayõõjät ja'a Dios coo tiaj tieedy hajxy jaduhñ piuhbejtägätsät. Jaduhñ hajxy yajcähxõ'õgät coo ja'a tiaj tieedy hajxy jiaanç wiingudsähgõ'õy.

⁵ Hix, ja'a yaamgto'oxyhajxy tehñ tõyhajt nidiuhmhajpä, ja'a Dios hajxy yhajodhajpy. Xõõmsduhm hajxy miänuu'xta'agy.

⁶ Pero ja'a yaamgto'oxy ja'a Dios hajxy ca'a hajodhajpä, coo ja'a jioot hajxy chõgät coo hajxy xyi'ig xioõnda'aga'añ, jaduhñä Dios yhixy nebiä ho'ogypä, hoy hajxy jia jujyñä, hoy hajxy jia tsuxnä.

⁷ Jaduhñä mäbøjpädøjc mwiingapx mjøcaxpø'owät coo ja'a homiädia'agy hajxy pedyii ween quiudiññ, jaduñ hajxy quiimayøøjät ja'a cu'ug.

⁸ Pønjetiä jiuju miägu'ug ca'a hijxp ca'a mähäyoob møødä yhuung møødä tio'oxy, tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy ñajtshixøøñä neby hajxy hijty miäbøquiän ja'a Jesucristocøxpä. Maas haxøøg hajxy jiatcø'øy quejee häna'c-hajxy ca'a nä'ägä mäbøjpä.

⁹ Mgujähyyäbä yaamgto'oxiä xiøø hajxy pønjetiä hajxy mbuhbedamby. Je'e xiøøhajxy pädäp pønjetiä tægøøghii'x jomøjt tøø yhabéjtäxä, møød pønjetiä ya'adiøjc tu'uquiiä tøø miøødsäna'ay,

¹⁰ møød pønjetiä cu'ughajxy ñänøømby coo ja'a mayhajt hajxy tøø tiuünäxä, møød pønjetiä ñøøxä miäjc hoy yajxón tøø yajtso'ogy tøø yajyeegy, møød pønjetiä pu'umiooby coñdymooby ja'a jäya'ayhajxy jim miimb mejtspä maa ja'a tiøjcän, møød pønjetiä mäbøjpädøjc cø'øbujp tecypuijp, møød pønjetiä puhbejp ja'a jäya'ayhajxy häyohmbaatpä, møød pønjetiä jioot tøø piäda'agy coo ja'a hoybä weenbä hajxy quiudiññ quiuñäxät hoy ñä'ä tiijä. Ja'a yaamgto'oxy hädaa hoguiuhdujt jaduñmä hajxy yajtuumbä, je'eds hajxy mbuhbedäp.

¹¹⁻¹² Pero ja'a yaamgto'oxy tsaanbä muutspähajxy, cabä xiøøhajxy quiujähyyäxät, cab hajxy mbuhbedät. Hoy hajxy tøø jia mäna'añ coogä Jesucristo hajxy hamuumdu'joot miäduna'añ maa ja'a tsajtøjcän, mäniä jioot hajxy näje'e piäda'agy coo hajxy piøjtägatsa'añ coo hajxy yhuuctägatsa'añ. Cabä Jesucristo hajxy jaduññ hoy miäduna'añ. Y tu'udägöyyäp hajxy jaduññ.

¹³ Jaanä jaduññä yaamgto'oxy tsaanbä muutspä hajxy näje'e jiajpä, wi'i ñuuxho'p hajxy, tøjc-tøjc hajxy wiädity. Wi'i miädia'agy-yajnajxp hajxy. Nä'ä yaghadsow ñä'ä yajpøgø'øy hajxy cøxiä tøø jiaty. Cøxiä hajxy ñä'ä pamädia'agy mädyiijaty ca'a jagä hawiinmats.

¹⁴ Jaduhñhøchä njoot jia tsocy coo ja'a yaamgto'oxyhajxy piøjtägätsät, ja'a hajxy tsaanbä muutspä, weenä ñøøxä miäjc hajxy jaduññ jiaac yajtso'ogy, weenä jioonä tiøjc hajxy hoy yajxón cwiendähaty, jaduññ hajxy quia'a hoj quia'a ya'axøøjät ja'a miädsiphajxy.

¹⁵ Hix, tøø hajxy näje'e tiu'udägooñä. Tøø ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hajxy jiojpøgøöyyänä.

¹⁶ Mijs, puhdo'oxytøjc, pø jim mijsä yaamgto'oxy mmøødä maa ja'a mjuju maa ja'a mmägu'ughajxiän, ween hajxy jaduññ mbuhbety, jaduññä mäbøjpädøjc-hajxy quia'a taj quia'a máyät neby hajxy jaduññ mbuhbedät. Hix, jaduññä mäbøjpädøjcä yaamgto'oxy hajxy hoy piuhbedät, ja'a hajxy pøn ca'a jaančh møødpä.

¹⁷ Ja'a majjäya'adiøjc-hajxy, ja'a hajxy jim hoy tuumbä wiindsón maa ja'a Diostøjcän, ween hajxy hoy miäjuyii, møødä Diosmädia'agy hajxy yajñähixøøbiä. Ween hajxy nä'ä tægø'øbä miäjuyii.

¹⁸ Hix, jaduññä Diosmädia'agy miäna'añ: "Maa ja'a weeyä trigo hajxy hänajty myajtehñdse'ediän, weenä weeyä jaduññ piuhjøø'xy." Jaanä jaduññ miänaambä: "Weenä cuduumbä cubøjpä miäjuyii."

¹⁹ Coo ja'a Diostøgootypä wiindsón ñäxø'owø'owøøjät, mäniä mäxøhbä miädia'agy miäbøjcäxät pø jimä capxtøøbä miøødä mejtstägøøg. Pø cab jaduññ miøødä, cabä miädia'agy jaduññ miäbøjcäxät.

²⁰ Ja'a Diostøgootypä wiindsønñhajxy hoy ca'a wädijpä, mhøjäp myä'axäp jaduññ maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä yhamugø'öyän, weenä miäwiindsønñhajxy jaduññ chähgø'öy.

²¹ Miich nwiingapx njøcaxpøøby coo hädaa cuhdujt jaduññmä tsipcøxp mgudiññ nguñäxät. Cabä mmähäna'c nä'ä nägoobä mnä'ä tsaac'tiünät, ni caj nä'ä nägoobä mbuhbedät. Tu'cuhdujt häna'c mnä'ä hixät, hoy jaduññ xjia mägu'ughaty, hoy jaduññ xjia mädsiphaty. Xyhixäbä Dios jaduññ møødä Jesucristo, møødä Diosmoonsähajxy jim tsajpootypä, ja'a hajxy wiimbiyyäbä.

²² Coo pøn hänajty tiägø'owa'añ tuumbä tsajtøjwiindsón, caj mdsoj cø'ønähgäbät. Jayøjp mwiinmahñdyhädat hodiägaamby pø hoy hänajty tiuna'añ, pø caj. Hix, coo jaduññ ñä'ä tu'udägöyyät, wehñä miichä cu'ug xñänømät cooc tyijy miich tøø mbuhbety. Howyiinmahñdy myaghidäp hoy miänaajä.

²³ Timoteo, naxy miich mjootpädø'ogyii. Hahixøøby coo vino weeñtiä mhú'ugät. Cabä nøöyyähajtiä mhúucnät.

²⁴ Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo hajxy mänaa quiädieey, paquiä jaduññ wyiingähxø'ögy, cahnä hajxy hänajty miøjya'axyii haguyc. Pero jii wiinghäna'c-hajxy, cabä piojpa quiädieeyhajxy choj wiingähxø'ögy, høxtä coonä hajxy hänajty tøø miøjya'axyii haguyc.

²⁵ Jaanä jaduññduhmbä, jii jäya'ayhajxy näje'ebä, paquiä jaduññ wyiingähxø'ögy coo hojiot hajxy jiaančh tehñ miøødä. Hoy jaduññ quia'a ja tsoj wiingähxø'ögy, tsipcøxp cujey wyiingähxø'öga'añ.

6

¹ Mijts mǎbǝjpǎdǝjc, nǎmay hajxy mhity cudoog'ǝy. Naxiǎ mwiindsǝn hajxy mdehm wyiingudsǎhgǝ'ǝwǎt. Naxy hajxy jaduhñ mdehm miǎdia'agymiǎbǝgǎt. Hix, coo hajxy jaduhñ hoy mga'a cudiún mga'a cuñǎxǎt, wehñdǎ mwiindsǝn ja'a Dios haxǝog ñǎnǝmǎt mǝǝdǎ Diosmǎdia'agy.

² Jaanǎ jaduhñduhmbǎ, pǝnjatiǎ wyiindsǝnǎ Diosmǎdia'agy mǎbǝjp, cabǎ mwiindsǝn hajxy mbǝxǎt. Pero hamuumdu'joot hajxy mwiingudsǎhgǝ'ǝwǎt. Maas hoy hajxy jaduhñ mmǎdia'agymiǎbǝgǎt je'eguiǝxp coo ja'a Diosmǎdia'agy miǎbǝjpǎ, mǝǝd coo hajxy mmǝǝdnichogyii. Naxiǎ mǎbǝjpǎdǝjc hǎdaa cuhdujt jaduhmbǎ mdehm wyiingapx mdehm jiocapxǝ'ǝwǎt.

³ Jii hǎna'c-hajxy nǎje'e, wiing hajxy yajñǎhixǝ'ǝy. Cabǎ hoguiapxiǎ homiǎdia'agy hajxy wyiinjuǝ'ǝwa'añ neby hajxy nyajñǎhixǝ'ǝyyǎm ja'a Wiindsǝn Jesucristocǝxpǎ coo ja'a hoybǎ weenbǎ hajxy jaduhñ nbǎatǎm.

⁴ Ja'a hǎna'c-hajxy jaduhñ wiing yajñǎhixǝ'ǝbiǎ, jaanǝh tehñ ñiguiumǎayyǎp hajxy jaduhñ cooc tyijy hajxy jiaanǝh tehñ jiaty, cooc tyijy hajxy jiaanǝh tehñ ñajuǝ'ǝy. Pero cab hajxy tii ñǎ'ǎgǎdǎ jaty, cab hajxy tii ñǎ'ǎgǎdǎ najuǝ'ǝy. Hanaxiǎ mǎdia'agy hajxy yajtsip yajma'adǝ'ǝy, ja'a ca'a tsoobaatpǎ. Coo hajxy jaduhñ jiatcǝ'ǝy, paady hajxy cǝxiǎ wiinǎ yajcapxiǝ'ǝy, paady hajxy miǎñǎhǝǝnǝ'ǝy, paady hajxy haxǝogjaty ñiñǎma'ayii.

⁵ Coo hajxy jaduhñ jiaanǝh tehñ chiptsocy, paady hajxy jiaanǝh tehñ ñibiamǎdsibǝ'ǝy. Jaanǝh tehñ yhaxǝgǎ wyiinmahñdyhajxy. Tǝǝ ja'a tǝyhajt hajxy ñajtshixǝ'ǝñǎ. W'i yajmǎjuyaa mb hajxy, paady hajxy ñibiǎda'agyii cooc tyijy ja'a Diosmǎdia'agy hajxy miǎbǝcy, cooc tyijy hajxy yajñǎhixǝ'ǝy. Naxiǎ hǎna'c jaduhmbǎ mdehm piuhwǎ'adsǎt.

⁶ Coo ja'a Diosmǎdia'agy hajxy hoy nmǎbǝjcǎmǎt, jaduhñǎ hoyhajtǎ weenhajt hajxy mǝj may nbǎatǎmǎt, jaduhñ hajxy jootcujc nhjǎtǎmǎt.

⁷ Haa ca'a, coo hajxy yaa nmiin ngǎhwǎm hǎdaa yaabǎ naaxwiin, cab hajxy tii nmǎmiin nmǎgǎhwǎm. Nǎhwa'ads hajxy nmaaxhuunghǎjtǎm. Jaanǎ jaduhñduhmbǎ, coo hajxy nho'c ndǎgǝoyyǎm, mǎnit hajxy cǝjx nhǝxhǝ'cǎm tijaty hajxy yaa nmǝǝdhǎjtǎm hǎdaa yaabǎ naaxwiin. Cab hajxy tii hoy nmǎdsǝonǎanǎm. Tehñ tiǝyhajt jaduhñ.

⁸ Hoorǎ, coo wit tucxy hajxy nmǝǝdhǎjtǎm, coo cay hu'ugy hajxy nmǝǝdhǎjtǎm, paady hajxy jootcujc tsǝc hjǎtǎm.

⁹ Pero jii hǎna'c-hajxy nǎje'e, jaduhñ hajxy wyi'l miǎna'añ coo hajxy miǎyǝǝjǝ'ǝwa'añ. Paadiǎ haxǝogwiinmahñdy hajxy pianǝcxa'añ. Jaduhñ hajxy haxǝogtuum nǝcxy quia'awa'añ. Je'e hajxy yhǝxtaaby mǎdyii jaduhñ ca'a howyiinmahñdy. Je'e hajxy jaduhñ quiumǎdowǎanǎp.

¹⁰ Jiyyǎ haxǝogpǎ ca'a hoybǎ ñǎ'ǎgǎdǎ tsohñda'agy coo jǎya'ayhajxy wyi'l xiǎdǝ'ǝñhadsocy, mǝǝd coo hajxy wyi'l wyiinduc-haty. Paadiǎ Diosmǎdia'agy hajxy nǎje'e tǝǝ ñajtshixǝ'ǝy. Paady hajxy jiaanǝh tehñ jiootmayhǎjnǎ.

¹¹ Pero miich, coo miichǎ Dios xquiugexyhyaty, cabǎ haxǝogpǎ ca'a hoybǎ mǎdyii mgudiún mguñǎxǎt. Ja'a hoybǎ weenbǎ jaduhñ mgudiúnǎp. Ja'a Dios mwiingudsǎhgǝ'ǝwǎp. Mmǎbǝjcǎbǎ miǎdia'agy. Mmǎdsoc mba'hǎyǝwǎp. Mmee'xtǝgǎp hoy mja tsaathpǝcy. Mee'xxieemy mhǎna'c-hǎdǎt.

¹² Hahixǝ'ǝby coo ja'a Diosmǎdia'agy hamuumdu'joot mmǎbǝgǎt, jaduhñǎ Dios xyagjyghǎdǎt cǝjxta'axiǝǝ neby je'e jiugyhatiǎn. Mǎnit miichǎ Dios jaduhñ xyajñǎhdijy coo jaduhñ mjygyhǎdǎt cǝjxta'axiǝǝ mǎnaa miich nnǎgapxiǎn cu'ugwiinduum coo ja'a Diosmǎdia'agy tǝǝ mmǎbǝcy.

¹³⁻¹⁴ Chaads miich nwiingapx njǝcapxǝ'ǝy coo ja'a Dioscuhdujt tehngajnǎ mjaac cudiún mjaac cuñǎxǎt, mǝǝd coo mga'a yajtǎgǎtsǎt, jaduhñǎ Dioscuhdujt quia'a nǎnǝmǝǝjǎt haxǝog, nhǝxtǎ coonǎ yhabǎadǎt coo ja'a Wiindsǝn Jesucristo yaa quidiǎdaatǎgatsa'añ hǎdaa yaabǎ naaxwiin. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xyhijxǎm mǝǝdǎ Jesucristo. Ja'a Diǝsǎdsǎ juyghajt mooby hoy piǝnǎ hoy tyiijǎ. Haa ja'a Jesucristo, coo hǎnajty jim tǝǝ yajmechi maa ja'a Poncio Pilato wyiinduumǎn, mǎnit ñǎgapxy coogǎ Dios tǝyhajt yHuunghadyii.

¹⁵ Ja'a Dios jaduhñ yaghabaadaamb mǎnaa ja'a Jesucristo yaa quidiǎdaatǎgatsa'añ hǎdaa yaabǎ naaxwiin. Jaanǝh tehñ jiootcujcǎ Dios. Nidiuhñ tiuh Wiindsǝn. Nidiuhñ miǎhane'emy. Ni pǝn jaduhñ quia'a mǎbaady. Nǎgǝxiǎ gobiernǎhajxy yhane'emyii mǝǝdǎ reyhajxy.

¹⁶ Hoy miǎnaajǎ Dios yhity. Jim maa ja'a Dios yhitiǎn, jaanǝh tehñ miǝc jim yhajajy. Paady hajxy jim hoy nga'a wiingumedsǝoyyǎm. Tsǝc hajxy hoy miǎnaajǎ Wiindsǝnhǎjtǎm.

¹⁷ Pǝnjaty mǎyǝǝ hǎdaa yaabǎ naaxwiin, jaduhñ miich mwiingapx mjǝcapxǝ'ǝwǎt coo hajxy quia'a ñiguiumǎyǝǝjǎt, mǝǝd coo ja'a Dios hajxy yhajodhǎdǎt. Mǝj jaanǝhǎ Dios. Cǝxiǎ wiinǎ hajxy xmiǝoyyǎm, jaduhñ hajxy jootcujc nhjǎtǎm. Pero cabǎ mǎyǝǝjǎya'ayǎ xǎdǝ'ǝñ hajxy yhadsǝgǎt. Hix cǝjxp tǎgooby ja'a hajxy miǎmǎyǝǝhajiǎ.

¹⁸ Jaduhñä mäyøødøjc mwiingapx mjøjcaxø'øwät coo hojioot hajxy jiaančh tehñ miøødhädät. Weenä häyoobädøjc hajxy piuhbety. Cab hajxy wyiinduc-hädät.

¹⁹ Coo hajxy jaduhñ yaa yhojiäya'ayhäädät hädaa yaabä naaxwiin, mäniitä hoyhajtä ween-hajt hajxy møj may piäädät Dioswiinduum. Y jaduhñ hajxy cøjxta'axiøø yagjyghadøøjät nebiä Dios jiugyhatiän.

²⁰⁻²¹ Timoteo, coo miichä Dios tøø xyajnähdiijy coo ja'a miädia'agy myajwá'xät, paady hamuumdu'joot mgudiúnät, paady jaduhñ mnäwá'anät. Hiix, tøø jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy näje'e ñajtshixø'øy. Wiingmädia'agy hajxy tøø piadu'ubøcy cooc tyijy miaas yajxonä. Pero cabä mädia'agy jaduhmbä tiøyyä. Cab jaduhñ choobaady. Nä'ä nägoobä yhøhnda'agy ja'a Dioscøxpä. Cabä høhnda'agymiädia'agy jaduhmbä mmøjpädä'agät.

Ween miichä Dios ja'a tsooctä mayhajt xtiuunä. Amén.

2 Timoteo

¹ Høøch hädaa nocy nhädiuumby, høøch Pablohajpä. Ja'a Jesucristøch jaduñ xquiuguexyhajp. Ja'a Dios jaduñ mänaamb cooch jaduñ xquiuguexyhädät. Coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhäjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadiä Dios hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy cøjxta'axiøø xyagjugyhadaänäm neby je'e jjugyhatiän.

² Miich Timoteo, miichhøch hädaa nocy nyajnajaayøøby. Jadühnhøch miich ndsocy nébiøch nhamdsoo huungän. Ween miichä Diosteedy mayhajt xtiuunä møødä Wiindsøn Jesucristo. Ween xñäxuuçh. Weenä hoyhajtä weenhajt xmiø'oy.

³ Hojioot howyiinmahñdy møødhøchä Dios nwiingudsähgø'oy nébiøchä nhap nébiøchä ndeedyhajxy jecy wyiingudsähgøøyyän. Hoy ñaaghøoc-høchä Dios nba'ya'axy, mänitøch miich njahmiejsta'agy. Mänitøchä Dios jaduñ nnäma'ay "Dioscujú'uyäp" ja'a miichcøxpä.

⁴ Nja wl'i yhjxtägatsäambiøch miich, jadühnhøch nxooñdaacpøgät. Xøømdsühmhøch miich njahmiejsta'agy. Njahmiejchpøch jaduñ coo miich hänäjty mjaançh tehñ jiootmayhaty mänaa hajxy jim nniwiä'xäm.

⁵ Jadühnhøch njahmiejtpä coo miichä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäbøcy. Ja'a mdajhoc Loida møødä mdaj Eunice, jaaya'ayä Diosmädia'agy hajxy jayøjp mäbøjtsohn. Tøyhajt jaduñ coo miich jaduñ mbamäbøjpä.

⁶ Mänäajøch miich jim ngø'ønähgapiän, mänit miichä Dios mayhajt xtiuunä. Jaduhñ miich mäjaa xmiøoy coo ja'a tiuung mdüünät. Cham nnäma'ay coo mga'a najtshixø'owät ja'a mayhajt ja'a Dios mänit xtiuunäbä, pero ween hamuumdu'joot mjaac yajtuñ.

⁷ Hix, jaduñhä Dios hajxy xyajmädsøjcäm coo hajxy nga'a tsähgøøyyämät. Jaduhñ hajxy xyajmädsøjcämbä coo hajxy ndüünämät ja'a miäjaahaam, møød coo hajxy hamñ haxøpy nniçhoc nnibia'häyøowämät, møød coo hojioot howyiinmahñdy hajxy nyajtüünämät.

⁸ Jaduhñds je'e, cab mdsähdiünät ja'a Dioscøxpä coo ja'a miädia'agy hänäjty myajwa'xä. Ni jaduñ mga'a tsähdiümbät ja'a høøchcøxpä, høyhøch yaa nja tsumyçhänä'ay. Päädyhøch yaa ndsumyçhänä'ay coochä Dios ja'a miädia'agy nyajwä'xäbä. Cab mdsähgø'owät coo mdsaaçhpøgät ja'a Diosmädia'agyquiøxpä nébiøch ndsaaçhpøquiän høøch. Hix, xpiuhbedäbä Dios jaduñ ja'a miäjaahaam.

⁹ Ja'a Dios hajxy tøø xyajnäwhaats tøø xyajcuhwäatsäm. Jaaya'ay hajxy tøø xpiädaacäm coo ja'a miädia'agy hajxy hoy ngüdiünämät. Paadiä Dios hajxy jaduñ xyajnäwhaats xyajcuhwäatsäm coo hajxy xchøjcäm, møød coo mayhajt hajxy jecy xtiuunäm ja'a Jesucristocøxpä; ca'a jie'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy nguhdujthäjtäm. Cahnä hädaa yaabä naaxwiin hänäjty yhawijy tiøø'xta'agy, tøøyyämä Dios ja'a mayhajt hajxy hänäjty jaduñ xtiuunäm.

¹⁰ Coo ja'a Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xyajnäwhaats tøø xyajcuhwäatsäm, jaduñhä Dios ja'a mayhajt yajwiingähxø'nä, ja'a hajxy jecy xtiuunämbä. Coo ja'a Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xñähho'tuütäm, jaduñ quiähxø'øgy coo hajxy cøjxta'axiøø xyagjugyhadaänäm neby je'e jjugyhatiän. Jaduhñ jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguäin.

¹¹ Päädyhøchä Jesucristo jaduñ xquiuguexyhaty coochä Diosmädia'agy jaduñ nya-jwä'xät coo jaaya'ay hajxy jaduñ tøø xyajnäwhaats tøø xyajcuhwäatsäm.

¹² Cooch jaduñ nyajwa'xy, päädyhøch jaduñ ndsaaçhpøcy. Pero cábøch ndsähdiüñ. Hix, coochä Dios ja'a miädia'agy jaduñ nmäbøjcä cooch jaduñ xyajnäwha'adsa'añ, päädyhøchä tøyhajt nmøødä coo jaduñ hoy cwieendähada'añ pønjätyhøch tøø xyajcø'dägø'oy. Paady jaduñ cwieendähada'añ coo ja'a Jesucristo yaa quüdaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin.

¹³ Jaac panøcx ja'a hoguiuhdujt, ja'açh miich tøø nyajnähixø'oyäbä. Coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhäjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadiä miädia'agy hamuumdu'joot nmäbøjcät, paadiä jäya'ay hamuumdu'joot mdsoc mba'häyøwät, ja'a miich myajnähixøøbiä.

¹⁴ Hamuumdu'jootä tøyhajt myajwä'xät, ja'a Dios tøø xyajcø'dägø'oyäbä. Caj myajtägätsät. Coo ja'a Dioshøpöritu hajxy nmøødhäjtäm, paady miich jaduñ xpiuhbedä'añ.

¹⁵ Tøø miichäda'a mmädoxyaty coochä mäbøjpädøjc nämay tøø xpiuhwaatsnä, ja'a hajxy jim tsohnbä Asia-naaxooty, näguipxy møødä Figelo møødä Hermógenes.

¹⁶⁻¹⁸ Pero cábøchä Onesiforo mäbøcy tøø xmiädsähdiüñ, høyhøch yaa nja tsumyçhänä'ay. Weenä Dios ja'a Onesiforo ja'a yhuungä tio'oxy ñäxuu'tsä. Coo miejch Roma, mänitøch nägø'ø nädecypiä xyhøxtaayy. Y cooch yaa xpiaaty, mänitøch mayhooc xpiuhbejty. Y hamuumdu'joot hajxy jim xpiuhbéjtäm Efeso, túhmäts. Coo yhabaadät coo ja'a Dios hajxy hänäjty xyajtøyhajtyegäänäm, weenä Dios ja'a Onesiforo mänit ñäxuuçh.

2

¹ Huung Timoteo, weená Jesucristo xpiuhbety, jaduñ mga'a tsähgö'owät mänaa. Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduñ nmödhjätäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadia mayhajt hajxy jaduñ xtiüünäm.

² Mänájoch miichä Diosmädia'agy nyajwiingapxö'oyän, nämayyá jäya'ayhajxy hánajty miämádoona'ay. Jaduhñ miich wiinghana'c mnajtscapxöödiägátsät, ja'a hajxy hoy cuduumbä, ween wiinghänä'c hajxy jiaac tehñ ñajtsapxöödiägátsägumbä.

³ Ja'a Jesucristocöxpä mme'e'xtügät coo hánajty mdsaačhpöcy, nebiä soldadohajxy miee'xtuquiän.

⁴ Hix, ja'a soldadohajxiä, jaduñnä jioot hajxy piäda'agy coo hajxy ween quiumayii ja'a wyiindsöñhajxy. Cab jaduñ yhahixö'oy coo wiingtuung hajxy yhöxtá'awät.

⁵ Jaaná jaduñduhmbä, ja'a häyö'pádöc-hajxiä, coo hajxy jaduñ hoy yhäyö'ögät nebiä cuhdujt myiñän, mäniit hajxy hawiinmats quihäyö'ögät. Pero coo hajxy quia'a häyö'ögät, cab hajxy tii piäadät.

⁶ Jaaná jaduñduhmbä, ja'a yuubä pujxpähajxy hoy cuduumbä, je'edshajxy jaduñ jawyiiiin mäjúuyyáp.

⁷ Yajcopcö'ow hoy nébiöch cham nmäna'añ, weená Dios jaduñ xquiöxy yajwiinjuö'oy.

⁸ Ja'a Jesucristo, ja'a David jecy yphahajt yhoc-hajt. Coo ja'a Jesucristo hánajty töö yho'ogy, mäniit jiiuypiöjtägajch. Ja'a Jesucristocöxpöch nnä'ägädä yajwiingapxö'oyhaty.

⁹ Coochä Jesucristocöxpä jaduñ nyajñähixö'oy, páadyhöch yaa ndsaačhpöcy. Páadyhöch yaa ndsumyčhänä'ay nebiä cahwiindöybän. Pero cabä Diosmädia'agy jaduñ mänaa yhadugyii. Wiinduhmyhagajpt jaduñ wia'xy.

¹⁰ Coo jaduñ hoy miaaä' wia'xy, páadyhöch yaa hoy ñeipiä mme'e'xtucy, weená jäya'ayhajxy jaduñ nähwaats quihwaatspä, ja'a Dios jaduñ töö yajñähdiñiäbä coo ja'a Jesucristo hajxy miödhidät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, mööd ween hajxy yagjugyhadyii cöjxta'axiöö nebiä Dios jiuqyhatiän.

¹¹ Hix, coo hajxy nniähdücämät coo hajxy nhó'cämät nebiä Jesucristo yho'quiän, mäniit hajxy jaduñ njugyhätämät cöjxta'axiöö nebiä Jesucristo jiuqyhatiän. Mööd jaduñ hajxy jim nhidäänäm maa je'e yhiitiän. Tehñ tiöyhajt jaduñ.

¹² Jaaná jaduñduhmbä, coo hajxy mme'e'xtüjcämät, mäniit Jesucristo hajxy jim xmiöödhanehmämät. Pero coo hajxy nniijögäpxämät cooc tyijy hajxy nga'a hixyhätäm, cab hajxy jim xyajtägöyyämät maa je'e yhiitiän.

¹³ Hoy hajxy nja höñdáacäm, cabä Jesucristo mänaa yhöñnda'agy. Hoy miänaajä tiömiädia'agyhaty.

¹⁴ Myagjahmiejtstä'agäbä mäböjpädöc jaduñ nébiöch naamñä töö ngujaayän. Hoorä, jaduñ nyajwiingapxö'owät coo ja'a capxiä mädia'agy hajxy quia'a yajtsibö'owät, ja'a ca'a tsoobaatpä. Jaduhñä Dios hajxy xyhanéhmäm. Cab jaduñ tiuungpaady coo hajxy jaduñ yajtsibö'oy. Ja'a jäya'ayhajxy jaduñ hamädoowhijpä, cabä hoguiapxiä homiädia'agy hajxy jaduñ hoy yhaböga'añ.

¹⁵ Hamuumdu'jootä töyhajt myajñähixö'owät ja'a Jesucristocöxpä, jaduñnä Dios xquiumáyät, jaduñ mga'a tsähdiünät.

¹⁶ Cabä capxiä mädia'agy myajcapxiö'owät, ja'a ca'a tsoobaatpä. Ja'a jäya'ayhajxy jaduñ tehngajñä yajcapxiööbiä, tehngajñä hajxy jaduñ nõcxy tiu'udägoyya'añ.

¹⁷ Y maas nämayyá jäya'ayhajxy jaduñ tiu'udägoyya'añ coo ja'a capxiä mädia'agy hajxy jaduñ miädówät, ja'a jaduñ ca'a tsoobaatpä. Töö ja'a Himeneo jaduñ tiu'udägooñä möödä Fileto.

¹⁸ Töö ja'a töyhajt hajxy ñajtsixööñä. Jaduhñ hajxy yhöñnda'agy cooc tyijy hajxy nga'a juypiöjtägsäänäm. Ja'a mäböjpädöc-hajxy näje'e, coo hajxy jaduñ wyiinhööñii, cabä Diosmädia'agy hajxy jaduñ hoy miäbögaanñä.

¹⁹ Pero töö ja'a Dios hajxy xpiädáacäm coo ja'a miädia'agy hajxy tehngajñä nbanöcxämät. Jaduhñä Dios töö miäna'añ cooc ñajuö'oy pöñä miädia'agy hamuumdu'joot mäböjcäp. Jaduhñ töö miänaambä coo ja'a haxöögcuhdujt hajxy ween ñajtsixö'oy pöñjaty niñänöömäp coogä Diosmädia'agy hajxy miäböcy.

²⁰ Maa ja'a mäyöj'äya'ay tiöcän, madiu'u texy jiiy. Jiiibiä orotexy, möödä platatexy, möödä quepychehtixy, möödä pochtiexy. Tsoobaatpä orotexy möödä platatexy. Cabä quepychehtixy jiaty tsoobaady möödä pochtiexy.

²¹ Jaaná jaduñduhmbä, pöñjatiä haxöögwiinmahñdy najtsixööby, hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduñ pianöcxät. Hoy hajxy jaduñ quiudiünät waambaty hajxy yhane'emyii ja'a Wiindsöñ Jesucristo. Jaduhñ hajxy quiumayöjät.

²² Pero miich, mnajtsixö'owäbä haxöögwiinmahñdy nebiä muutsc-häna'c-hajxy naxy yhadsoquiän. Ja'a mäböjpädöcä Dios hajxy hamuumdu'joot pa'yaaxpä, howyiinmahñdy

hajxy miøød. Miäbøjpiä Diosmädia'agy hajxy. Hamiñ haxøpy hajxy ñiçhocy ñibia'häyoyii. Cab hajxy chiptsocy. Jaduhñ miich hamuumdu'joot mbahixät.

²³ Caj myajtägø'owät maa häna'cä capxiä mädia'agy hajxy nä'ä nägoobä yajcapxiø'oyän, ja'a ca'a tsoobaatpä, ja'a ca'a tuungpaatpä. Ja'a capxiä mädia'agy jaduhmbä, ja'a tsipä pleetä yhojx tiocy je'eduhñ, tuhñmäts.

²⁴ Pønjaty yaa moonsähjätpä ja'a Dios hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy tii yajt-siptä'agät. Hojiot hajxy miøødhädäp hoy ñä'ä pøngøxpä. Hoy yajxón hajxy yajnähiçø'owät. Mee'xtügäp hajxy jaduhñ. Cab hajxy jiootmä'adät.

²⁵ Mee'xxieemiä miädsip hajxy hoyj miägäpxät. Wehñä Dios jaduhñ miäná'anät coo ja'a miädsipä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät, weenä tøyhajt hajxy jaduhñ wyiinjuø'øy.

²⁶ Ween hajxy jaduhñ wyiinmahñmech, hoy hajxy hänajty tøø jia wiinhøøñii ja'a mõjcu'ugong. Paadiä mõjcu'ugong jaduhñ jia wi'i miäwiinhøøna'añ; ja wi'i miähane'emaamb jaduhñ.

3

¹ Pero huuc wiinjuø'ow miich hädaa. Coo hänajty yhabaada'añ coo ja'a Jesucristo yaa quüidaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänitä tsø'ty häyohn jiada'añii yhabeta'añii.

² Haxøøgjatiä jäya'ayhajxy hänajty jiatcø'owa'añ. Jootmøø hajxy hänajty ñibia'aga'añii. Jiaanç tehñ yhadsogaambiä xädø'øn hajxy. Niguiumayáanäp hajxy hänajty. Yajcumayaamb hajxy hänajty. Capxtägoyyaamb hajxy hänajty. Cabä tiaj tieedy hajxy hänajty wyiingudsähgø'owa'añ. Cab hajxy hänajty tii yhojiäwø'owa'añ. Cabä Diosmädia'agy hajxy hänajty miäbøga'añ.

³ Cabä yhuungä tio'oxy hajxy hänajty choga'añ. Cab hajxy hänajty pøñ miee'xa'añ. Mänähøøno'owaamb hajxy hänajty. Cabä howyiinmahñdy hajxy hänajty miøødhada'añ. Mähäyoowhixaamb hajxy hänajty. Cabä hoybä weenbä hajxy hänajty choga'añ.

⁴ Tioogaambiä miägu'ughajpä hajxy hänajty. Cab hajxy hänajty jodiägaamb wyiinhahñdyhada'añ tii hajxy hänajty tiunaamby. Yhøxta'awaamby hajxy hänajty neby hajxy xioondä'agät. Cabä Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'owa'añ.

⁵ Jaduhñ hajxy hänajty ñibia'aga'añii nebiä häna'cä Diosmädia'agy mäbøjpan, pero cab hajxy hänajty tøyhajt miäbøga'añ.

Pønjaty jaduhñ haxøøg jatcøøby, naxy jaduhñ mdehm piuhwá'adsät.

⁶ Jii cahwiindøyhäna'c-hajxy näje'e, jaanç tehñ yhøñdaacp hajxy. Naxiä to'oxiøjc hajxy wyiinhøøñ, ja'a hajxy tii ca'a jajp ca'a najuøøbiä. Ja'a to'oxiøjc-hajxy jaduhmbä, cabä howyiinmahñdy hajxy ñä'ägädä møødä. Hamdsoojot hajxy jaduhñ yajwiinhøøna'añ.

⁷ Hoy ñä'ä mädyii mädia'aguiä hajxy jaduhñ jia wi'i yhabøga'añ, pero cabä tøyhajt hajxy ñä'ägädä wiinjuø'owa'añ.

⁸ Ja'a häna'c-hajxy jaduhñ høñdaacpä, haxøøgä wyiinhahñdy hajxy. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäbøga'añ. Jaduhñä tøyhajt hajxy miädsibø'øy nebiä Janes ja'a Moisés hajxy jecy miädsibøøyyän møødä Jambres.

⁹ Cabä Janeshajxy jecy miäjädaacy. Paady hajxy jaduhñ quia'a mäjädaacy coo howyiinhahñdy hajxy hänajty quia'a møødä. Ni häna'c-hajxy jaduhñ quia'a mäjäda'agaambä, ja'a hajxy jäda'ahaty høñdaacpä.

¹⁰ Hoorä, tøøch miich xyhixy cooçhä tøyhajt nyajnähiçø'øy, cooç hoy njäya'ayhaty. Howyiinhahñdyhøch nmøød. Nmäbøjpiøçhä Diosmädia'agy hamuumdu'joot. Mee'xxiéemyhøçhä jäya'ay nmägapxy. Hoy piøñøch ndsocy nme'e'xy. Cábøçhä Diosmädia'agy mänaa nnänuuxø'øy.

¹¹ Jaanä jaduhñhøch miich tøø xyhijxpä cooç hoy miänaajä nme'e'xtucy, hoy ñějpiøch hänajty nja tsaaçhpøcy, nebiøch jim tøø njaty tøø nhabetiän Antioquä, møød jim Iconio, møød jim Listra. Madiú'ujøch jim ndsaaçhpøjcy. Pero cábøçhä Dios mänaa nñajtshixø'øy. Hoy miänájøch jaduhñ xwieceendähaty.

¹² Haaga jaduhñä jäya'ayhajxy chaachpøgaambä pønjatii jioot pädaacp maa ja'a Jesucriston coo hajxy jaduhñ hoy jäya'ayhadät.

¹³ Pero ja'a cahwiindøybähajxy møødä høñdaacpähajxy, maas haxøøg hajxy tehngajnä jiatcø'owa'añ. Mäwiinhøønaamb hajxy møød hajxy yajwiinhøønaambä.

¹⁴ Pero miich, naxiä Diosmädia'agy tehngajnä mjaac tehñ pianøcxät, ja'a miich hamuumdu'joot tøø mnäbøquüäbä. Haa ca'a, høøch miich jaduhñ tøø nyajnähiçø'øy, møødä mdaj møødä mdajhoc. Paady miich hoy tøø mhabøcy.

¹⁵ Chuucnä miichä Diosmädia'agy mdägøøyy capxtaacpä. Jiibiä tøyhajt hajxy nbäatäm neby hajxy hoy nnähwaats nguhwáatsämät. Coo hajxy jaduhñ nmäbøjçäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduhñ hajxy nnähwaats nguhwáatsäm.

¹⁶ Ja'a Diosmädia'aguiä, cøxiä Dios jaduhñ yagjahyyä. Jaanç tehñ tiuungpaatpä Diosmädia'agy jaduhñ. Hahixøøby jaduhñ coo ja'a jäya'ay hajxy nyajnähiçøøyyämät.

Jaduhñ hajxy nhoj nmägápxámät. Jaduhñ hajxy nyajwiinxiic nyajwiingapxóoyyämät coo ja'a tøyhajt hajxy pianócxät, mөөд coo hajxy hoy jiäya'ayhadät.

¹⁷ Pönjatiä Dios tөө yajnáhdijy coo ja'a miädia'agy yajwá'xäxät, ween hajxy ca'xy pedyii yhaböcy, jaduhñ hajxy hoy yajtuungpáadät hoy ñä'a maaja.

4

¹ Coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hádaa yaabä naaxwiin, mänit tiägö'owa'añ máhanehmbä. Mänitä jäya'ayhajxy nägöxiä yajtøyhajtyega'añii, mөөд hajxy hánajty jujcypia, mөөд hajxy hánajty tөө yhö'oguiäbä. Ja'a Dioscöxpä mөөдä Jesucristocöxpä, jadúhñhöch miich nmägapxy nhane'emy

² coo ja'a Diosmädia'agy hoy ñä'a mänaaja myajwá'xät, mөөд coo ja'a cu'ug myajmäbögat, mөөд coo mhoj nmägápxät, mөөд coo myajwiingapxó'owät coo hajxy jaduhñ miäbögat. Mee'xxieemiä Diosmädia'agy myajnáhixó'owät tehngajná.

³⁻⁴ Hix, habáatnáp jaduhñ coo ja'a cu'ugä Diosmädia'agy hajxy quia'a tsogaannä. Cabä tøyhajt hajxy jaduhñ miädowaannä. Hoy ñä'a mädyii mädia'aguiä hajxy hánajty wyl'i miädowa'añ, nägoo hánajty quia'a töyyä. Mayyá yajnáhixöbiädöjic hajxy jaduhñ yhöxta'awa'añ, ween hajxy hánajty jaduhñ yajnáhixö'oyii nebiatiä jioothajxy hánajty chocy.

⁵ Pero miich, tehngajná howyüinmahñdy mmөөдhdädät. Mmee'xtügáp jaduhñ coo hánajty mdsaačhpöcy. Myajwá'xäbä Diosmädia'agy. Hamuumdu'joot mgudiünät waambatiä Dios tөө xyhane'emy.

⁶ Hөөčh, ja weenjaty quia'a habaady coočh häna'c xyagho'oga'añ ja'a Jesucristocöxpä. Nähjöjp tu'ujöjphöch hádaajän.

⁷ Tөөčhä haxөөgpä njötána'ay. Tөөčh nmäjäda'agy. Tөөčh hamuumdu'joot ngudiün waambátyhöchä Dios tөө xyhane'emy.

⁸ Chámhöch njöbhixy coočhä Wiindsón Jesucristo jim xpiaäda'aga'añ hawa'adstuum. Mänitöch jim xpiaäda'aga'añ coo ja'a jäya'ayhajxy hánajty nägöxiä yajtøyhajtyega'añii. Hoguiuhdujthaamä Jesucristo hajxy jaduhñ xyajtøyhajtyegáannäm. Cáböch niduhm jim xpiaäda'aga'añ hawa'adstuum. Pönjaty jaduhñ jöbhixp hamuumdu'joot coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hádaa yaabä naaxwiin, nägöxiä hajxy jim piäda'agáanäbä hawa'adstuum.

⁹ Huuc min yaa maačh hөөčhän. Mhadó'ödsáp jaduhñ.

¹⁰ Hix, tөөčhä häna'c xpiuhwa'ačh nämay. Haa ja'a Demas, tөө je'e ñöcxy Tesalónica. Paady yaa tөө choon coo chána'awa'añ yhäyowa'añ. Haa ja'a Crescente, tөө je'e ñöcxy Galacia. Haa ja'a Tito, tөө je'e ñöcxy Dalmacia.

¹¹ Jagóoyyöčhä Lucas yaa xjiaac mөөдhity. Tunä mayhajt, nöcxä Marcos wowö'ög. Yaa mwoominät. Hóyhöch yaa xpiuhbedät.

¹² Haa ja'a Tiquico, jimhöch tөө nguexy Efeso.

¹³ Coo miich yaa mmünät, mhuuc túnäbä mayhajt. Hөөčhä nnähgämëm tu'uwjtsäc. Jimhöch tөө nnähgüe'egy Troas maa ja'a Carpo tiöjcan. Mөөдhöchä nnocy xpiočminät mөөдä animalhac-hädiünäbä.

¹⁴ Haa ja'a Alejandro, ja'a pujxthädiuumbä, tөөčh cöxypänejy xñähöönö'öy. Ja'a Dios jaduhñ yaghawiimbädäp.

¹⁵ Cahwiindöy ja'a Alejandro jaduhñ. Mniyajcopcö'owöjöp. Møj may ja'a Alejandro xmiädsiphajtäm coo ja'a Diosmädia'agy hajxy naxy nyajwá'xäm.

¹⁶ Mänäajöch jayöbajt nyajnáxö'owö'öyän, cáböch pön mänit xñähgapxtuuty. Nägöxiöčhä häna'c xpiuhwaach. Pero cab jaduhñ ñejiä. Weenä Dios jaduhñ miee'xy.

¹⁷ Mäjahñdiuuhhöch hánajty. Mänitöčhä Dios xñäwaañ. Mänitöčhä mäjaa xmiiooyy, jadúhñhöchä jäya'ayä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxöoyy, ja'a hajxy ca'a judiospä, ween hajxy jaduhñ nägöxiä miäböcy.

¹⁸ Xcwieendähadäamböčhä Dios maa ja'a haxөөg ca'a hoybän. Xyajnáhwa'ads xyajuhwa'adsäamböch jaduhñ. Jadúhñhöch jim xyajnöcxä'añ tsajpootyp maa je'e yhane'emiän. Tsögä Dios hajxy hoy miánaaja wiingudsähgöoyyäm. Amén.

¹⁹ Huuc yajpoo'x ja'a Prisca ja'a hөөčhcöxpä, mөөдä Aquila, mөөдä Onesiforo yhuungä tio'oxy.

²⁰ Haa ja'a Erasto, jim je'e miähmööy Corinto. Haa ja'a Tróximo, jimhöch nnähgüecy Mileto. Pöjcap hánajty je'e.

²¹ Habáatnáp jaduhñ coo tөөchc yhida'añ. Naxy mdehm myinät. Mhadó'ödsáp jaduhñ. Nägöxiä miichä mäböjpädöjic yaa xyajpoo'xy mөөдä Eubulo, mөөдä Pudente, mөөдä Lino, mөөдä Claudia.

²² Ween miichä Wiindsón Jesucristo xmiөөдhity. Weenä hoyhajtä weenhajtä xmi'o'oy. Amén.

Tito

¹ Pablohájpõch hõõch. Ja'a Diõshõch xmiõõnsáhajp. Ja'a Jesucristõch xquiuguexyhajp. Jadúhnhõch tõõ xwyiinguexy coochá jáya'ayá Diosmádia'agy nyajwiinhixõ'owát, põnjatiá Dios tõõ wyiimbïy, ween hajxy jaduhñ miábõcy, weená tõyhajt hajxy jaduhñ miõõdhaty, jaduhñá Dios hajxy hoy wyiingudsáhõ'owát.

² Jéquiáná Dios hajxy xyajwiinwaanõõyyám coo hajxy xyagjyghadäänám cõjxta'axiõõ neby je'le jiugyhatián. Cabá Dios mãnaa yhõhnda'agy, jaduhñá tõyhajt hajxy nmõõdhátám coo hajxy jaduhñ xyagjyghadäänám.

³ Coo yhabaaty, mãnitá Dios hajxy jaduhñ xyhawäänám coo hajxy jaduhñ xyagjyghadäänám. Tõõchá Dios jaduhñ xyhane'emy coochá mãdia'agy jaduhñ nyajwá'xát. Xtielhñ wyiinguéjxhõch jaduhñ. Ja'a Dios hajxy xyajnáhwaats xyajcuhwáatsám.

⁴ Tito, miíchhõch hádaa nocy nyajnájaayõõby. Tehñ tiõyhájhõch miích njuõ'õy nébiõch nhamdsoo huungán. Tu'cuhdujt hõjtsá Diosmádia'agy nmábõjcam. Ja'a Diosteedy mõõdá Wiindsõñ Jesucristo, ween miíchá mayhajt hajxy xtiuná, ween miíchá hoyhajtá weenhajt hajxy xmiõ'õy. Ja'a Jesucristo hajxy xyajnáhwaats xyajcuhwáatsám.

⁵ Mánáajõch jim nwiimbítián Creta, páadyhõch miích jim nyajmähmõõy coo mjaac yaghoyõ'owát tijaty hõjts hánajty nga'a yajpéjtápná. Jadúhnhõch miích nhane'emy coo wiindsõñ mbádá'agát maa tsajtõjcán wiinduhmyhagajpt.

⁶ Je'le mbádá'agáp põñ hoy jáya'ayhajp, põñ to'oxiõc tu'ug yaghijp, põñ yhuung mãbõjpá Diosmádia'agy, põñ yhuung hoy wádijp, põñ yhuung mãdia'agymiábõjp.

⁷ Ja'a jáya'ayhajxy jaduhñ tunaambá wiindsõñ, ja'a Dios hajxy moonsáhadaänáp. Howyinmahñdy hajxy yaghidáp. Cab hajxy jiootmõjhádát. Cab hajxy yhawa'andá'agát. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jiõõ'xát. Cab hajxy chiptsõgát. Cabá jáya'axiãdõ'õñ hajxy yhadsõgát.

⁸ Yajtõjtägõ'owáp hajxy põnjaty mejtsp maa tiõjc-hajxián; piu'umiõ'owáp quioñdymõ'owáp hajxy jaduhñ. Chõgáp ja'a hoybá hajxy. Cab hajxy choj jootmá'adát. Hoy hajxy jiäya'ayhádát. Hoy ja'a Diosmádia'agy hajxy quiudiúnát. Cabá haxõõgwiinmahñdy hajxy yajtúnát.

⁹ Cabá tõmiádia'agy hajxy ñajtshixõ'owát, ja'a hajxy tõõ yajnáhixõ'õyíjábá, jaduhñá mãbõjpádõjcá hoguiuhdujt hajxy yajwiingapxõ'owát. Jaduhñ hajxy yajcáhxõ'õgát coo hãna'c-hajxy yhõhnda'agy, ja'a wiingmádia'agy hajxy yajnáhixõõbiá.

¹⁰ Nãmáyyá hõhndaacpáhajxy wiádyty. Cabá Diosmádia'agy hajxy quiudiuna'añ. Nã'á nãgoodá hajxy jaduhñ ñã'á capxy ñã'á mãdia'agy. Jaduhñá hãna'c-hajxy nãmá yiatcõõbiá, ja'a hajxy jaduhñ mãnaambá coo ja'a mãbõjpádõjc-hajxy tsipcõxp yajcircuncidarhádát.

¹¹ Tsipcõxp myghamõnát põnjaty jaduhñ wiing yajnáhixõõby. Cabá cuhdujt hajxy miõõdá coo hajxy jaduhñ wiing yajnáhixõ'owát. Yajmájuyaamb hajxy, paady hajxy jaduhñ wiing yajnáhixõ'õy. Hõchãhdiuunná hajxy jaduhñ jiatcõ'õy. Haa ja'a mãbõjpádõjcá wiingmádia'agy hajxy jaduhñ yajnáhixõõyyábá, naxy hajxy jaduhñ yajtu'udãgõyyii, ja'a hajxy tu'jõõn tu'tõjcpá.

¹² Jaduhñá Cretabájãya'ay tu'ug tõõ yhuuc mãnaambá coogá miãgunaaxhajxy jiaançh tehñ yhõhnda'agy, mõõd coog hajxy hanaxiã quiahwiindõyyá, mõõd coog hajxy jiaançh tehñ quiaxã, mõõd coog hajxy jiaançh tehñ ñuuxhõ'õgy. Jaaya'ay jaduhñ tõõ miáná'añábá, profeta hijty tiuumby.

¹³ Tehñ tiõyhajt jaduhñ coo ja'a Cretabá-jãya'ayhajxy jaduhñ haxõõg jiäya'ayhaty. Paady miích mõc-haamby mhoj mmãgãpxát, weená Diosmádia'agy hajxy jaduhñ hoy miábõcy.

¹⁴ Cabá hõhnda'agymiádia'agy hajxy miõjpádá'agát, ja'a judioshajxy naxy yajnáhixõõbiá. Mõõd weená mãdia'agy hajxy quia'a cudiuñ nebiá hãna'c-hajxy jia hane'emián, ja'a tõyhajt hajxy ca'a tsojpa.

¹⁵ Ja'a hãna'cã howyiinmahñdy hajxy mõõdpá, cumáayyábá Dios hajxy jaduhñ, hoy hajxy quia'a ja cudiuñ nebiá hãna'c hõhndaacpáhajxy jia hane'emián. Pero ja'a hãna'cã Diosmádia'agy hajxy ca'a mãbõjpá, caba Dios hajxy quiumayii je'leguixpã coo haxõõgwiinmahñdy hajxy jiaançh tehñ miõõdá. Cab hajxy tii hoy ñãnõmy.

¹⁶ Jaduhñ hajxy jia mãna'añ cooc tyijy ja'a Dios hajxy yhixyhaty, pero coo hajxy haxõõgijaty wyi'i jiatcõ'õy, jaduhñ hajxy yajcáhxõ'õgy coo hajxy tõyhajt quia'a hixiã. Cabá Diosmádia'agy hajxy quiudiuna'añ. Cabá hõdiuung hajxy ñã'ãgãdá jada'añ. Paady hajxy xiõõghadyii ja'a Dios.

2

¹ Pero miích, ja'a hoguiuhdujt myajnáhixõ'owáp, jaduhñá mãbõjpádõjcá Diosmádia'agy hajxy hoy quiudiúnát.

² Jaduhñä majjäya'adiöjc myajwiinxiic myajwiingapxó'owät coo hajxy quia'a hu'ug quia'a jöø'xät. Cab hajxy nä'ä nägoodä ñä'ä xi'ig ñä'ä hanähätät. Hoy hajxy jiäya'ayhäädät. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy miäböögät. Hoy ja'a miäjöön miädöjc hajxy choc pia'häyöwät. Miee'xtügäp hajxy coo hajxy hänäjty chaachpöcy.

³ Jaduhñä tajhoctöjc myajwiinxiic myajwiingapxóöbiät coo howyiinmahñdy hajxy miöødhädät, jaduñ hajxy hoy quiuhdujthädät. Cab hajxy pöñ ñähöönö'owät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jiöø'xät. Ja'a hoybä weenbä hajxy yajnähihö'owäp.

⁴ Jaduhñä tajhoctöjcä miädsaan miädo'oxy muutspä hajxy yajwiinxiic yajwiingapxó'owät coo ja'a yhuung coo ja'a ñä'ay hajxy chögät,

⁵ mööd coo hajxy hoy jiäya'ayhäädät. Ja'a howyiinmahñdy hajxy miöødhädäp. Hoy yajxonä jiöön tiöjc hajxy cwieendähädät. Miöødhädäbä hojioot hajxy. Wyiingudsähgö'owäbä ñühyp hajxy. Coo hajxy jaduñ hoy quiuhdujthädät, jaduñä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy wyiingudsähgö'owät.

⁶ Jaanä jaduñduhmbä, jaduñä muutsc-häna'ctöjc myajwiinxiic myajwiingapxó'owät coo howyiinmahñdy hajxy miöødhädät.

⁷ Jaanä jaduñ miitçpä, tehngajnä hoy mwädität, weenä mäböjpädöjc jaduñ xpiahixy. Howyiinmahñdymööd myajnähihö'owät. Caj nä'ä nägoodä mnä'ä xi'ig mnä'ä hanähätät.

⁸ Ja'a hoguiatpaxä ja'a homiädia'agy jaduñ myajnähihö'owäp, jaduñ pöñ xquia'a jöcaxpö'owät. Jaduhñä nmädsiphäjtämhajxy chähdiünät, cab hajxy jaduñ hoy xñänöömämät haxöög.

⁹ Hoorä, ja'a häna'c-hajxy hijpä cudoogö'oyä, jaduñ myajwiinxiic myajwiingapxó'owät coo ja'a wyiindsöñä miädia'agy hajxy pedyii quiudiun quiunähjät, hoy hajxy nä'ä waambaty yhane'emyii. Cab hajxy yhadsoowiimbädät.

¹⁰ Cab hajxy miéedsät. Hamuumdu'jootä wyiindsöñä miädia'agy hajxy yajtuünät, ween hajxy jaduñ quimayii, wehndä wyiindsöñä Dios miädia'agy hajxy jaduñ xmiäböjçät. Ja'a Dios hajxy xyajnähaats xyajcuhwäatsäm.

¹¹ Hix, töø ja'a Dios jaduñ yajcähxö'ögy coo ja'a mayhajt töø tiuñ, coo hajxy nägöxiä xyajnähaats xyajcuhwäatsäm, mäduhñtiä hajxy yaa nhjätäm hädaa yaabä naaxwiin.

¹² Jaduhñä Dios hajxy xyhanéhäm coo ja'a haxöögwiinmahñdy hajxy nnajtshixö'oyämät möödä hadsojtwiinmahñdy, mööd coo ja'a howyiinmahñdy hajxy nyaghjätämät möödä hoguiuhdujt, mööd coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nwiingudsähgö'oyämät, jaduñ hajxy hoy nwädjätämät hädaa yaabä naaxwiin,

¹³ je'eguiöxp coo ja'a Jesucristo hajxy jaduñ njöbhjäm coo yaa quidaactägats'añ neby hajxy töø xyajwiinwaanöoyäm. Xi'ig xon hajxy jaduñ njöbhjäm. NDioshäjtäm ja'a Jesucristo hajxy jaduñ. Møj jaançh je'e. Je'e hajxy xyajnähaats xyajcuhwäatsäm. Yajxon jiaançh tehñ quiäda'aga'añ.

¹⁴ Paady hajxy hoy xñähho'túütäm, jaduñä haxöög ca'a hoybä hajxy xquiöxy yajnähaats xquiöxy yajcuhwäatsäm. Jaduhñ hajxy xquiughäjtäm, weenä hoybä weenbä hajxy jaduñ hamuumdu'joot ndüünäm.

¹⁵ Jaduhñsä mäböjpädöjc myajwiinxiic myajwiingapxó'owät coo hajxy jaduñ miäböögät. Mmööd miichä cuhdujt jaduñ coo mhoj coo nmägäpxät pöñ ca'a mäbögaamb, jaduñ mga'a yajpéxät.

3

¹ Jaduhñä mäböjpädöjc myagjahmiejtstä'agät coo ja'a gobiernähajxy wyiingudsähgö'owöjöt möödä cuduunghajxy, mööd coo ja'a miädia'agyhajxy quiudiünähät. Cabä mäböjpädöjc-hajxy ñuuxhö'ogät. Tiünäp ja'a cu'ugtuung hajxy.

² Cab hajxy pöñ ñähöönö'owät. Cab hajxy chiptsögät. Mee'xxieemy hajxy jiäya'ayhäädät. Hoy piöñä hajxy wyiingudsähgö'owät.

³ Hix, hijty, cabä Diosmädia'agy hajxy hijty nwiinjuöoyäm. Cab hajxy hijty ngudiünäm. Tu'udägöoyäm hajxy hijty. Hanaxiä haxöög ca'a hoybä hajxy hijty nhadsöjçäm. Haxöög hajxy hijty njäya'ayhäjtäm. Hadsojtwiinmahñdy hajxy hijty nyaghjätäm. Xxiöghäjtäm ja'a cu'ug hajxy hijty. Hamiñ haxöpy hajxy hijty nniimiähän nniimiägö'owhäjtäm.

⁴⁻⁵ Pero mänitä Dios yajwiingähxö'cy coo hajxy xñäxü'ütsäm, mööd coo hojioot jiaançh tehñ miöödä. Mänit hajxy xyajnähaats xyajcuhwäatsäm coo hajxy jaduñ xñäxü'ütsäm, ca'a jie'eguiöxpä cooc tyijy hajxy hoy töø ngudiünäm. Jaduhñ hajxy xyajnähaats xyajcuhwäatsäm coo hawiinjemyjioot coo hawiinjemywiinmahñdy hajxy xmiöoyäm, mööd coo ja'a Dioshepíritu hajxy xyagjeem xyajtägäjtäm.

⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm, jaduñä Dios ja'a yhEspíritu hajxy möj may xmiöoyäm.

⁷ Paadiä Dios ja'a yhEspíritu hajxy xmiöoyäm, jaduñ hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. Møjä mayhajt hajxy jaduñ xtiünäm. Mööd jaduñ hajxy xyagjughädäänäm çöjxta'axiöø

nebiä Dios jugyhatiän. Jaduhñ hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Paady hajxy jaduhñ njøbhjxäm.

⁸ Tehñ tiøyhajt jaduhñ. Naxy miichä mäbøjpädøjc jaduhñ mdehñ miägapx mdehñ yhané'emät coo hajxy hamuumdu'joot hoy quuiuhdujthädät, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø miäbøquiäbä. Tehngajnä hoybä weenbä hajxy tiünät. Tsoobaatp jaduhñ. Jaduhñ hajxy ñiyaghoyø'øwøøjät.

⁹ Pero caj myajtägø'owät maa ja'a høhnda'agymiädia'agy hajxy naxy yajcapxiø'øyän, maa ja'a jecyquuihdujt hajxy naxy yajtsipta'aguüän, maa ja'a jecyjiäya'ay xiøø hajxy naxy yajtøøw yajtøø'xän. Cab jaduhñbä capxy mädia'agy jaduhñ ñä'ägädä tuungpaady.

¹⁰ Jii häna'c-hajxy näje'e maa ja'a tsajtøjcän, wiingjaty hajxy yajnähixø'øy. Y coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhñ näje'e miäbøcy, tu'udägooby hajxy jaduhñ. Cabä jiamiøød hajxy hoy miøødhijnä tu'ugmädia'agy. Pønjaty jaduhñ wiingjaty yajnähixøøby, mhøjäp jaduhñ tähooc metsc-hooc, ween hajxy yhuuc hamoñ. Y pø cab hajxy jaduhñ yhamona'añ, mänit mga'a mämøjø'owät mga'a mämayø'owät.

¹¹ Pønjaty jaduhñ jatcøøby, cabä howyiinmahñdy hajxy miøødä. Haxøøgä wyiinmahñdyhajxy jaduhñ. Paady hajxy haxøøgtuum piäda'aga'añii.

¹² Jímhøçhä Artemas nguexa'añ maa miichän. Coo ja'a Artemas jaduhñ quia'a yajnäbaadø'owät coo jim ñøcxät, mänitøçhä Tiquico mäbøcy jim nguexät. Coo jim miédsät, mänitøch miich jim nøcxy xpiaady Nicópolis. Jímhøch nhida'añ høxtä coo tøøchpä ñäxät. Mhuuc hadø'ødsäp jaduhñ.

¹³ Jimä Apoloshajxiäda'a wiädity Creta møødä Zenas, ja'a cuhdutyajnähixøøbiä. Coo hajxy hänajty tiu'ubøga'añ, mänit miich øøxiä wiinä mmø'owät tijaty hajxy hänajty yajmaajjadaamby.

¹⁴ Jaduhñä njamiøødhajtäm myajwiinxiic myajwiingapxø'owät coo ja'a hoyba weenba hajxy tehngajnä tiünät, ween hajxy jaduhñ piuhbety pøn hänajty yajmaajjajp. Cab hajxy ñä'ä nuuxhø'ogät.

¹⁵ Ja'a njamiøødhøch hajxy yaa xmiøødhijpä, xyhaagä yajpoo'xp miich jaduhñ. Huuc tunä mayhajt, huuc yajpoo'x ja'a høøchcøxpä pønjaty højts jim xchojp xpia'häyoob ja'a Diosmädia'agyquixpä. Ween mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt xmiø'oy nägøxiä. Amén.

Filemón

¹ Høøch hádaa nocy njahby, høøch Pablohajpä. Tsumyčhänäabiøch cham je'eguiøxpä cooçhã Jesucristo miädia'agy nyajwa'xã. Haa ja'a hermana Timoteo, tu'ugwiinmáhñdyhøch xmiøødhity cooçh hádaa nocy njaay.

² Miïch Filemón, miïch hádaa nocy nyajnãguexaamby. Hoy hajxy nniçhojç nnibia'häyøowãm coo hajxy nduunmújcãm ja'a Jesucristocøxpä. Nyajpoo'xyp højts ja'a hermana Apiahajpä. Jadhun je'e njuø'øy nebiã hamdsoo puhdo'oxypãn. Njaaná yajpoo'xyp højts ja'a hermano Arquipohajpä. Quipxy højts je'e xmiøødtuumbã maa højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xiãn. Nãgøxiã højtsã jäya'ay nyajpoo'xy ja'a hajxy jim mejtspä maa miïchã mdøjcãn, ja'a Diosmädia'agy hajxy mabøjpä.

³ Ween mijsã Dios ja'a hoyhajtã weenhajt hajxy xmiø'oy møødá Jesucristo. Ja'a Dios hajxy nDeedyhájtãm. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønhájtãm.

⁴ Naaghóoc-høçhã Dios nba'ya'axy, ngapxpáatypøch miïchã mxøø, Filemón. Nnãmãabiøçhã Dios: "Dioscujú'uyã", coo miïch hoy mjaançh tehñ tiuñ.

⁵ Tøøch nmädoyhaty coo miïch Jesucristo miädia'agy hamuumdu'joot tøø mmãbøjcã. Jadhunhøch tøø nmädoyhajpä coo miïchã jäya'ay mjaançh tehñ chocy mjaançh tehñ pia'häyoy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mabøjpä.

⁶ Coo miïchã Diosmädia'agy hamuumdu'joot tøø mmãbøcy, paady miïchã hojioot mjaançh tehñ miøødá, weenã jäya'ayhajxy jadhun jiaac tehñ wyiinjuø'øy nebiatiã Jesucristo ja'a mayhajt tiuñ ja'a højtsøxpähájtãm.

⁷ Mägu'ughajpä, jaançh tehñ jiootcújc-høch jadhun nnijiãwø'yii coo miïchã jäya'ay tøø mjootcapxmøcpøcy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mabøjpä. Paady miïch jadhun tøø mjootcapxmøcpøcy coo miïch mjaançh tehñ chocy mjaançh tehñ pia'häyoy.

⁸⁻¹⁰ Høøch Pablo, tøøch nmãjaaná. Chãmhøch jadhunajtã ndsumyčhãna'ay ja'a Jesucristo miädia'agyquiøxpä. Huuc møødhatã hojioot ja'a høøçhcøxpä. Miïch nmãnuu'xtaacyy coo miïchã mayhajt cu mduuñ ja'a Onésimocøxpä. Coo miïchã hojioot mjaançh tehñ miøødá, páadyhøch miïch jadhun nmãnuu'xta'agy, hóyhøçhã Jesucristo cuhdajt tøø xjia mo'oy cooçh miïch nhané'emät. Jadhunhøch ja'a Onésimo njuø'øy nébiøch nhamdsoo huungpãn, je'eguiøxpä cooçh je'e ja'a Diosmädia'agy jadhun tøø nyajmãbøcy yaa maach yaa ndsumyčhãna'ayãn.

¹¹ Cahnã ja'a Onésimo hãnjaty jim piãyo'øgyñã maa miïchãn, cab miïch mmãdia'agy hãnjaty xquiudiunã. Cab hãnjaty tiuna'añ. Pero coo yaa tøø miech maach høøçhãn, jaançh tehñ yhóyhøch yaa xmiøødtuñ. Jaançh tehñ yhoy miïch xmiøødtunaamby.

¹² Nguejxtãgatsãambiøch jim maa miïchãn, hóyhøch yaa nja tsocy hamuumdu'joot.

¹³ Jadhunhøch nja mãnaañ cooçh cu xmiøødmãhmøøyy yaa maach yaa ndsumyčhãna'ayãn. Cu xpiuhbéjtyhøch jadhun maa miïchøxpãn. Ja'a Diosmädia'agyquiøxpøch cham ndsumyčhãna'ay.

¹⁴ Páadyhøch ja'a Onésimo jim nguejxtãgatsa'añ maa miïchãn, cábøch nnajuø'øy pø mmãna'anaamby miïch jadhun coo yaa cu miãhmøøyy. Pø mdunaambiã mayhajt jadhun, ween hamdsoojoot mdúnãt; ca'a yhadsipã, ca'a yhajootma'adã; ca'a tii mnajtsähayowø'øy.

¹⁵ Wehndã Dios jadhun tøø miãna'añ coo jim piãyo'øgãt maa miïchãn, coo yaa yhidãt paquiã maach høøçhãn. Hix, tøø ja'a Diosmädia'agy yaa miãbøcy. Y coo jim ñøcxtãgãtsãt maa miïchãn, cab jadhun mãnaa xpiuhwa'adsaannã.

¹⁶ Moonsã miïch Onésimo hijty mwa'añ. Pero coo jim ñøcxtãgãtsãt maa miïchãn, jadhun miïch mjuø'øwa'añ neby hamdsoo huch neby hamdsoo puhya'aybãn. Jadhun miïch mdsogaambã nébiøch høøch ndsoquiãn. Maas hanaxiã miïch mdsoga'añ. Hix, maas hoy miïch mmãdia'agy xquiudiunãanã. Ximnãts mijs jadhun tu'ugymãdia'agy mhidaannã ja'a Jesucristocøxpä.

¹⁷ Tøyhajt højts nnijiootpãatãm. Tunxã mayhajt jadhun. Tsøc Onésimo jadhun møødnijiootpãatãm neby højts nnijiootpãatãm.

¹⁸ Pø tøø miïch xñãgãdieeyø'øy hoy ñejpiã, pø xmiãnuu'xyhajp miïch jadhun, høøçhã ngüeentã jadhun.

¹⁹ Høøch nyajnãhwa'adsaamby mäduhñtiã xmiãnuu'xiã. Tøyhajt jadhun. Hamdsoo cø'øháamhøch hádaa nocy jadhun njaay; jadhun miïch tøyhajt mmøødhãdãt cooçh nga'a hønnda'agy. Y jim miïch cuentã mmøøðãbã maa høøçhcøxpãn. Hix, høøch miïch jadhun tøø nyajmãbøcy ja'a Diosmädia'agy.

²⁰ Mägu'ughajpä, coo ja'a Onésimo jadhun mmøødnijiootpaadøøð, jadhun miïch myãcãhxø'øga'añ cooçh miïch tøyhajt xjiaançh tsocy. Tunxã mayhajt jadhun. Hix, nãguipxy højts ja'a Jesucristo jadhun nmøødhjãtãm tu'ugmãdia'agy.

²¹ Hamdsoo cø'øháamhøch cham njaay. Nnajuøbiøch jaduħn cooħ miich ja'a nmädia'agy xquiudiunaanä nébiøch cham tøø nnäma'ayän. Njaanä najuøbiøch jaduħmbä coo miich hojiot mjaanħ tehñ miøødhada'añ ja'a Onésimocøxpä.

²² Chámhøch mayhajt tu'ug nmäyujwa'anáangombä. Høøch maadaact hahixøødiácäc. Pa'ya'ax ja'a Dios hajxy cooħ ween xyajpädsømy pujxtøgooty. Mänithøch jim nnøcxät maa mijtsän.

²³ Xyajpoo'xp mijts ja'a hermano Epafrashajpä. Yaaħ jaduħn xmiøødtsumy'Chána'ay ja'a Jesucristo miädia'agyquiøxpä.

²⁴ Xyhaagä nä'ä yajpoo'xp mijts ja'a hermano Marcoshajxy, møødá hermano Aristarco, møødá hermano Demas, møødá hermano Lucas. Xyhaagä nä'ä møødtúumbøch hajxy yaa ja'a Diosmädia'agyquiøxpä.

²⁵ Weenä Jesucristo hoyhajt weenhajt hajxy xmi'o'y coo jaaya'ay hajxy jaduħn mmøødhity tu'ugjoot tu'ugjuøhñdy. Amén.

Hebreos

¹ Jecy ja'a Dios quiuguexy quiejxy maa højts nhaphajtām maa højts ndeedyhajtām. Diosmädia'agy-yajwa'xpä hajxy quiejxä. Mayhooc hajxy quiejxä. Madiu'u hajxy miädiaacy.

² Tøø ja'a Dios ja'a yHuung hajxy yaa xyajnäguéjxām hädaa yaabä naaxwiin. Cahnä jieğø'oy coo yaa tøø yhooy. Je'e ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø xjiaac hawaäänäm. Jequiän je'eduhñ wyiinguejxä coo ja'a xøøwiin naaxwiin yhädiünät cøxiä møødä xøø, møødä po'o, møødä madsa'a. Mänit yajnädhijjä coo yhané'emät.

³ Jaduhnä Dios yHuung miøjjä jiaančhä nebiä Diosän. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy hajxy yhity. Jim hajxy yhané'emy cøxp chaads hädaa yaabä naaxwiin. Tøø højts hoy xñähho'túutām. Tøø ja'a nbojpä ngädieeyhajxy xyajnähwáatsām. Mänit jim ñøcxtägajch tsajpootyp maa ja'a Diosän. Jim je'eduhñ yhanehmbä jäda'anäbaadyñä.

⁴ Ja'a Dios yHuung, maas møj ja'a cuhdujt miøødä quejee ja'a Dios mioonsä ja'a tsajpootypahajxy miøødä, je'eguiøxpä coo je'e Dyios yHuungä.

⁵ Cabä Dios ja'a mioonsä mänaa ñäma'ay:
Míiçhñoch jäda'a ndehñ yHuunghadaamby.

Ni mädyii mioonsä quia'a nänømy:

Yø'øjoch jaduhñ x'Tieedyhadaamby;

nHuunghadaambyøch yø'øduhñ.

⁶ Coo ja'a Dios ja'a yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, mänitä Dios miänaañ:

Wéenhøch nHuung xwyiingudsähgøøyyä ja'a nmóonsøçhhajxy, ja'a hajxy jim tsajpootypä.

⁷ Paquiä Dios ja'a miädia'agy quiudiünäxä ja'a mioonsähajxy, nebiä pojtägoy wiäditiän, nebiä padooyy wiäditiän.

⁸ Pero ja'a yHuung, je'eduhñ ñämaay:

MDioshajp miüch, homiänaajä miüch mhane'emy;

homiänaajä miüchä tøyhajt myega'añ.

⁹ Mdsojpy miüch ja'a tøyhajtpä;

cabä haxøøgpä mdsocy.

Maas jootcujc-høch miüch nyaghity quejee ja'a nmóonsøçhhajxy, ja'a hajxy jim tsajpootypä.

¹⁰ Jaduhñä Dios jiaac mänaambä:

Miüch jecy mhädiuun ja'a naaxwiimbä møødä tsajpootypä.

¹¹⁻¹² Cuhdägøyyaambä naaxwiimbä møødä tsajpootypä;

tägatsaamb jaduhñ; jaduhñ jiada'añ néjjiämä wit coo tiujnä;

caj tiuungpaadaañä. Pero miüch, cøjxta'axiøø miüch mhida'añ;

caj miüch mjogyhajt mänaa quiøxa'añ.

¹³ Cabä Dios ja'a mioonsä mänaa ñäma'ay:

Yaač miüch xmiøødhané'emät. Caj miüch mmädsip myajmäjäda'aga'añ.

¹⁴ Ja'a Dios ja'a mioonsähajxy ja'a tsajpootypä, jaduhñ mäwiinäts hajxy je'e nebiä pojjän. Cab hajxy quiähxø'øgy. Dios jaduhñ quejxp coo hajxy piuhbedät pønjetiä Dios piäda'agaamby hawa'adstuum.

2

¹ Tsipcøxpä Diosmädia'agy hajxy nyajcopcøøyyämät, ja'a hajxy tøø nmädöwämbä; jaduhñ hajxy nga'a tu'udägøoyämät.

² Haa ja'a Diosmoonsähajxiä, ja'a tsajpootypä, jéquiänä Diosmädia'agy hajxy yaa yajcädaacy hädaa yaabä naaxwiin. Tøyhajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ; pønjaty ca'a cudiuumb, haxøøgtuum hajxy miähmø'øwa'añ.

³ Møjcuhdujtmøødä Jesucristo. Hamdsoo hajxy je'e hoy xyhawaäänäm neby hajxy nnähwáatsämät. Haa ja'a hajxy jayøbajt määdöwäbä, tøjjajt ja'a mädia'agy jaduhñ maa hajxy je'ejän. Mänit højts jaduhñ xyhawaandägátsäm. Coo ja'a mädia'agy hajxy nga'a yajtúunämät, cab hajxy jaduhñ nnähwáatsämät.

⁴ Madiu'u ja'a Dios ja'a hijxtahñd tøø yajcähxø'øgy, ja'a hoy-yagjuøññajatyä; jaduhñ hajxy nmäbøjcmät coo ja'a miädia'agy tøyhajtä. Tøø ja'a yhEspíritu hajxy xyajnäguéjxām coo hajxy jaduhñ xpiuhbedäänäm mädyijaty tuung hajxy xmiøøyyäm. Jaduhñä jioot chocy.

⁵ Haa ja'a Dios mioonsähajxiä, ja'a tsajpootypä, cabä Dios jaduhñ tøø miäna'añ coo hajxy yhané'emät mänaa ja'a naaxwiimbä hñanjty wyiimbida'añän.

⁶ Jiiby jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Dios, tiiguøxpä ja'a jäya'ay coo mjahmiejtsta'agy, coo mbuhbety.

⁷⁻⁸ Maas møc ja'a mmoonsä cuhdujt hijty tøø mmo'oy quejee ja'a jäya'ayhajxy.

Pero mänitä jäya'ay møjcuhdujt mmooyy coo cøxiä yhané'emät tijaty miüch tøø mbäda'agy.

Jaduhñä Dios ja'a jäya'ay piäda'aga'añ møj jaančh, coo jaduhñ ween wyiingudsähgø'yii. Coo ja'a Dios jaduhñ hamdsoo miänaañ, jaduhñä töyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a møjcuहुdujt hajxy tøø xmiøoyyäm coo hajxy cøxiä nhanéhñmämät. Pero cajnä quiähxø'ogyñä coo hajxy cøxiä nhane'emäänäm.

⁹ Jaduhñä Jesucristo, mänaa yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin, cabä cuहुdujt hijty jiaty møødä nebiä Dios miøonsähajxy miøødän, ja'a hajxy tsajpootypä. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túütämät nägøxiä, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xchójcäm. Coo ja'a Jesucristo yho'cy, paadiä møj jaančh piädaacä, paadiä møjcuहुdujt miooyyä coo yhané'emät.

¹⁰ Paadiä Dios cøxiä wiinä piädaacy, weenä jäya'ayä Dios hajxy jaduhñ wyiingudsähgø'oy. Chojpiä jioot jaduhñ coo ja'a yhuunghajxy jim yhidät nägøxiä maa je'ejän, pønjetiä miädia'agy mäbójcäp. Y jaduhñä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo quiumädöwät ja'a højtscøxpä. Jiaančh cudiuun je'eduhñ coo hajxy xñähho'túütäm.

¹¹ Ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xyajñähwäatsäm. Quipxiä Dios hajxy nDeedyhájtäm møødä Jesucristo. Paadiä Jesucristo hajxy xquia'a mädsähdiüunäm. Hix, hamdsoo miänaañ coo hajxy tu'ugpuhya'ay xmiøødhjítäm.

¹² Jaduhñ jiihy myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: Nmøødmädia'agäambiøch nbuhy'a'yhajxy ja'a miichcøxpä. Nguyhøwäämbiøch miich jim tsajtøgooty, jim cu'ughagujc.

¹³ Jaduhñ jiihy myiimbä:

Ni mänäajøchä Dios xquia'a wiinhøøñ, páadyhøch nga'a tsähgø'oy.

Jaduhñ wiingtuum myíngumbä:

Chaačh nhity møødhøch nhuunghajxy;

Diøshøch jaduhñ xmiøoyy.

¹⁴ Pøn jaduhñ tu'que'ex, tu'ugjoot tu'ugnø'ty hajxy jaduhñ. Jaduhñä Jesucristo hajxy tøø xmiøødhjítäm tu'ugjoot tu'ugnø'ty mänaa yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin. Paady hajxy jaduhñ xmiøødhjítäm, jaduhñ hajxy hñajty xñähho'tu'udäänäm. Jaduhñä møjcu'ugong hoy quia'a mäjädaacnä. Coo cu miäjädaacy, jaayá'ayädsä mäjaa häxøpy møød coo hajxy cu xyajtu'udägøoyyäm.

¹⁵ Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbójcämät, cabä nho'og hajxy jaduhñ ndsähgøoyyänät. Pøn jaduhñ ca'a mäbøjp, je'eds ja'a yho'og tsähgøøby mäduñtiä jia jugyhaty.

¹⁶ Coo ja'a Jesucristo yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Abraham yhap yhoc-hajxy yajñäguejxä, neby hajxy jaduhñ piuhbedøøjät. Ca'a Dyiosmoonsähajxiä yajñäguejxä, ja'a tsajpootypä. Tøyhajt jaduhñ.

¹⁷ Y paadiä Jesucristo yaa hoy jiäya'ayhaty neby højtsähjítäm; jaduhñ hajxy hoy xñähgapxtúütäm maa ja'a Diosän; jaduhñä nbojpa ngädieey hajxy hoy xñähho'túütäm. Hojioot ja'a Jesucristo miøødhajpy. Pedyii jaduhñ quiuduunä.

¹⁸ Hoyyä Jesucristo jia tsaachpøjcy, cabä møjcu'ugongä miädia'agy yajtúunäxä. Y coo ja'a møjcu'ugong hajxy hñajty xjia wi'i yajtu'udägoyyäänäm, xpiuhbéjtäm ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo ja'a møjcu'ugong miädia'agy quia'a mäbójcäxä ja'a Jesucristäm.

3

¹ Hermanodøjc, tøø ja'a Jesucristo ja'a nbojpa ngädieey hajxy xyajñähwäatsäm. Tøø ja'a Dios hajxy xyajñähdjíäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbójcämät. Tsögä Jesucristo hajxy jahmiejtsäm; høxtahmðs højts ja'a Dios yaa xyajñäguejxäm. Jaduhñ hajxy njahmiejtsämät coo hajxy jim xñähgapxtúütäm maa ja'a Dioswiinduumän.

² Haa ja'a Moisésä, pedyii je'e jecy quiuduunä maa ja'a Dios ja'a tiøjcän. (Je'eduhñ ñänøømby ja'a judiøshajxy.) Jaanä jaduhñä Jesucristo pedyii quiuduumbä coo wyiinguejxä coo højts jaduhñ xñähgapxtúütämät.

³ Maas hoy jaduhñ coo ja'a Jesucristo hajxy nwiingudsähgøoyyämät quejee ja'a Moisés. Høxtahmðsä tøjcojpa, je'eds jaduhñ wiingudsähgøoyyap; cabä tøjc jaduhñ wyiingudsähgø'oyii.

⁴ Cabä tøjc hamdsoo quiojy; häna'c jaduhñ cojpa. Pero ja'a Dios, cøxiä je'eduhñ piädaacy tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin møødä jim tsajpootypä.

⁵⁻⁶ Ja'a Moisés, jayøjpa tøyhajt jaduhñ miädiaactsohñ mädyii ja'a Dios hñajty cujey quiapxtøwaamby. Pedyii ja'a Moisés quiuduunä maa ja'a Dios ja'a quiu'ugän. Pero cabä møjcuहुdujt miooyyä nebiä Jesucristo miøødän. Hix, ja'a Jesucristo, ja'a Dios yhamdsoo Uung je'e. Y pedyii jim quiuduunä maa ja'a Dios ja'a quiu'ugän. Pero ja'a Moisés, jaduhñ je'e yhjity nebiä moonsän. Coo hajxy hamuumdu'joot nmäbójcämät, coo ja'a Jesucristo hajxy jootcujc njøbhíxämät coo hñajty miejtstägatsa'añ, mänitä Dios hajxy nägøxiä xqui'ugnäbójcämät.

7 Jaduhñ jiiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Cooch nmädia'agy hajxy jäda'anäbaady xmiädoowät,

8-9 hamuumdu'joot hajxy jaduhñ myajtünät.

Haa ja'a jecyjiäya'ayhajxiä, ja'a mijts mhap mdeedyhajxiä, cábøch nmädia'agy hajxy jecy xyajtuunä, hóyhøch hijxtahnd may nja yajcähxø'cy, mänájøch hajxy jecy nya-jwäditian pactuum juxychägui'xjomøjt.

Cooch nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcä, páadyhøch hajxy nyajcumädooyy.

10-11 Xyagjootmadiägøyyhøch hajxy je'e. Mänitøch nmänaañ:

“Tøø hajxy jaduhñ mdu'udägoonä. Cáboch nmädia'agy hajxy xyhabøgaanä.

Tøyhajt jaduhñ, cáboch mijts jim nyajmedsaannä maach mijts hijty nyajpoo'xa'añän.”

Jaduhñä Dioshespíritu miänaañ maa ja'a Diosmädia'aguiän.

12 Hermanodøjc, mnigwieendähadóøjap hajxy nebiä Diosmädia'agy hajxy mga'a najtshixø'owät; jaduhñ hajxy mga'a tu'udägöyyät. Jujcy ja'a Dios; ca'a jiaduhñä nebiä jäya'ayhajxy yaabä Dyioshajpiän.

13 Pero mäduhñtiä hajxy mjuyghaty, mniguiapxmcøpøgøøjap hajxy jabom-jabom, neby hajxy jaduhñ mga'a tu'udägöyyät.

14 Coo hajxy tehngajnä nmäbøjcämät, neby hajxy tøø nmäbøjtsóhñäm, mänitä Jesucristo hajxy jim xmiødhájtämät tsajpootyp.

15 Jaduhñ jiiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädówät jäda'anäbaady, hamuumdu'joot hajxy myajtünät.

Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, cabä Diosmädia'agy hajxy jecy miäbøjcy.

16 Jimä Moisés ja'a jäya'ay hoy wioobädsømy Egiptonaaxooty; je'eds hajxy jecy ca'a mäbøjc ja'a Diosmädia'agy, hoy hajxy hänajty tøø jia mädooy.

17 Je'eds hajxy hoy tiu'udägöonä. Jim hajxy hoy quiøxy ho'nä pactuum. Je'edsä Dios hoyhoy ñäjootmayhajt juxychägui'xjomøjt.

18-19 Je'edsä Dios jaduhñ ñämaayy coo quia'a yajmedsaannä maa hajxy jaduhñ ya-jpoo'xa'añän, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty quia'a mäbøcy.

4

1 Tsøg hajxy nigwieendähájtäm; jaduhñ hajxy nga'a tu'udägöoyyämät. Coo hajxy ndu'udägöoyyämät, cabä Dios hajxy jiiiby xyajtägøyyämät maa hajxy xyajpoo'xaanäm. Tøø hajxy hijty xyajwiinwaanøyyäm coo hajxy jiiiby xyajtägø'owäänäm.

2 Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy nmädóowäm nebiä jecyjiäya'ayhajxy jia mädooyän. Xiøøbä hajxy jaduhñ jia nä'ä mädooyy, cab hajxy ñä'ä mäbøjcy.

3 Højts, tøø højts nmäbøjcäm, paadiä Dios hajxy jim xyajtägø'owäänäm maa hajxy xya-jpoo'xaanäm. Jimä Dios jaduhñ ñänøømy:

Cooch hajxy nnäjootmayhajt, páadyhøch hajxy nnämaayy:

“Tøyhajt jaduhñ, cáboch mijts jim nyajmedsaannä maach mijts hijty nyajpoo'xa'añän.”

Coo ja'a Dios ja'a naaxwiimbä yhädiuumbädøyy, mänit jaduhñ pioo'xnä.

4 jiiiby jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Mänitä Dios hoy pioo'xnä ja'a miäjuxtuxøøbä, coo ja'a naaxwiimbä hänajty tøø yhädiuumbädøonä.

5 Wiingtuumä Dios miänängombä:

Cábøch hajxy nyajmedsaannä maa ja'a poo'xtaactän.

6 Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøbajt ja mädoowäbä, cab hajxy ñä'ä yajtuunä. Paady hajxy jim quia'a mejch maa ja'a poo'xtaactän. Pero näje'ejatiä jäya'ayhajxy miedsa'añ maa ja'a poo'xtaactän.

7 Cujequiä Dios ja'a David yajmänaañ:

Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädówät jäda'anäbaady, hamuumdu'joot hajxy mmäbøgät.

Je'eduhñ ñänøømby coo hajxy jäda'anäbaady jim ndägøyyämät maa ja'a poo'xtaactän.

8 Coo ja'a Josué ja'a judiøshajxy jecy wioomejch maa ja'a Palestinanaaxootiän, cabä poo'xtaact hajxy ñä'ä paaty. Paadiä Dios jaduhñ miäna'añ coo højts jäda'anäbaady ndägøyyämät maa ja'a poo'xtaactän.

9 Jimnä ja'a poo'xtaact yhiñtiä maa ja'a Dios ja'a quiu'ughajxy tiägø'owa'añän.

10 Pøn jim tægøøby maa ja'a Dios ja'a pioo'xtaactän, jim jaduhñ pioo'xaanä nebiä Dios pioo'xnan mänaa ja'a naaxwiimbä hänajty tøø yhädiuumbädø'oyän.

11 Tsøgä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm; jaduhñ hajxy hoy ndägøyyämät maa ja'a Dios ja'a pioo'xtaactän. Cabä Diosmädia'agy hajxy nnajtshixøyyämät nebiä jecyjiäya'ay hajxy jiatcøyyän. Cab hajxy miäbøjcy, paady hajxy jim quia'a tægøyy maa ja'a poo'xtaactän.

12 Ja'a Diosmädia'agy, tuumñä je'eduhñ. Mäjaamøødnä je'eduhñ. Ja'a Dios hajxy xya-jcähxø'cäm ja'a miädia'agyhaam pø nmøødhájtäm ja'a howiynnahñdy hajxy, pø caj.

¹³ Caj tii hayu'u'čh hamee'ch mnä'ägädä tünät. Tsipecxpä Dios ja'a nwiinmahñdyhájtm hajxy nägøxiä xyhixyhájtäm neby hajxy njäya'ayhájtm pø hoy, pø ca'a hoy. Pø cab hajxy hoy njäya'ayhájtm, mänitä Dios hajxy haxøøgtuum xpiäda'agáanäm.

¹⁴ Ja'a Jesucristo, ja'a Dioshuung, tøø jim quiody Dioswiinduum. Jim højts xñähgapxtútäm. Paady, tsögä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot panøcxäm. Cabä wiinghäna'c hajxy pøn xñähgapxtútäm jim Dioswiinduum.

¹⁵ Najuøöbiä Jesucristo neby hajxy yaa ndsaačhpøjcäm hädaa yaabä naaxwiin. Hix, tøø je'e yaa jiäya'ayhaty neby højts yaa njäya'ayhájtm. Tøø jia yajtägoyya'añii ja'a møjcu'ugongäm, neby højts xjia wi'i yajtägoyyaanämbä. Pero cabä Jesucristo mänaa tii'udägoy.

¹⁶ Tsögä Dios hajxy pa'yäxäm hamuumdu'joot. Xchøjcäm Dios hajxy. Miøødhajpiä hojioot je'eduhñ maa højtshájtm. Xpiuhbéjtm hajxy jaduñ coo højts tii nyajmaajijätämät.

5

¹ Ja'a teedywiindsøn hajxy, ja'a hajxy jim tuumbä maa ja'a judíos chajtojč-hajxiän, jaduñ hajxy piäda'agyii coo ja'a cu'ug hajxy ñähgapxtú'udät maa ja'a Diosän, møød coo hajxy cøxiä quiuyoxø'øwät, møød coo animal hajxy yoxät, weenä cu'ug ja'a piojpa quiädieey hajxy jaduñ ñähwa'ačh quihwa'ačh,

²⁻³ møød weenä yhamdsoo pojpa yhamdsoo cädieey ñähwaatsnä. Hix, jäya'ayhajn ja'a teedyhajxy neby højtshájtm. Jimä piojpa quiädieeyhajxy je'ebä. Paady hajxy mee'xxieemy miägapy yhane'emy pønjaty ca'a najuøöby, pønjaty tu'udägooby.

⁴ Cabä teedyhajxy hamdsoo nibiäda'agyii. Dios hajxy jaduñ pädaacp nebiä Aarón jecy piädaacän.

⁵ Ni ja'a Jesucristo hamdsoo quia'a nibiädaacä nebiä teedywiindsønän. Ja'a Dios jaduñ pädaac. Jaduhñä Dios ja'a Jesucristo ñämaayy: Míičhøch jäda'a ndehñ yHuunghadaamby.

⁶ Wiingtuumä Dios jaduñ miänaañ:

Cøjxta'axiøø miičh mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuñän.

⁷ Ja'a Jesucristo, mänaa yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin, mänitä Dios møc pia'yaayy. Jøøby hñajty. Miänuu'xtaac ja'a Dios coo piuhbedøøjät mänaa hñajty yho'oga'añän. Wyi-ingudsähgøöbiä Dios hñajty je'e, paadiä miädia'agy miädöowäxä.

⁸ Hoyyä Jesucristo jia Dioshuungä, quiudiunä Tiedy miädia'agy coo chaačhpøgät.

⁹ Coo miee'xtujcy mänaa chaačhpøquiän, xyajñähwäatsäm ja'a nbojpa ngädieeyhájtm hajxy jaduñ pønjatä miädia'agy mäbøjcäp. Cøjxta'axiøø hajxy hodiium xyaghidäanäm.

¹⁰ Mänitä Dios ja'a Jesucristo piädaacy teedywiindsøn nebiä Melquisedec jecy tiuñän.

¹¹ Madiu'u mijs hädaaduhmbä nja wi'i yajmøødmädia'aga'añ tsiptaty, pero caj mijs mwiinjuø'owa'añ.

¹²⁻¹³ Tøø iegøøñä mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjtsøñän. Hahixøöby hijty jaduñ coo wiinghäna'c hajxy myajñähixøøñät. Pero jaduñ mijs tøø mjaty nebiä naamdagø'øybän. Caj mijs ja'a Diosmädia'agy ja'a tsiptatypä mjada'añ. Je'enä hajxy mhabøcyñä ja'a cajpä chipjatä. Cahnä hoguiuhdujt hajxy mhabøcyñä.

¹⁴ Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiünät, mänitä tsiptatypä hajxy jaduñ mwiinjuø'owät; y coo ja'a hoguiuhdujt hajxy tehngajnä mbanøcxät, mänit hajxy mnajuø'owät mädyii hñajty hoguiuhdujt, mädyii hñajty haxøøgcuhdujt.

6

¹ Tøø mijs ja'a mädia'agy mayhooc mmädoy ja'a Jesucristocxpä, ja'a cajpä chipjatä. Tøø hajxy mmädoy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'owät, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøgät.

² Mnajuøöby hajxy tii hajxy coo tøø mnäbety, tii hajxy coo tøø mgø'oniñähgabyii. Jaduhñ hajxy tøø mmädoy coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiuypioğa'añ, coo ja'a Dios ja'a haxøøgiäya'ayhajxy yajtsaačhpøğa'añ cøjxta'axiøø, coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ.

³ Pero tsögä Diosmädia'agy hajxy pedyii jaac habøjcäm, pø chojpiä Dios jioot jaduñ.

⁴⁻⁶ Pønä Diosmädia'agy najtshixøöby, hoyyä Diosmädia'agy tøø jia wiinjuøñä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, hoyyä piojpa quiädieey tøø jia yajñähwäatsäxä ja'a Jesucristäm, hoy tøø jia puhbedyijäm ja'a Dioshøpíritu, hoy jia najuø'øy coo ja'a Dios ja'a miäjaa quixeta'añ, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduñ ñajtshixø'owät, cab hajxy hoy miäbøgaannä. Jaduhñ hajxy yajcähxø'øgy coo ja'a Dioshuung hajxy yagh'tägach, coo hajxy ñäxi'igy hijxwiinduum.

⁷ Pønä Diosmädia'agy hoy cudiumb, quiumaabiä Dios jaduñ. Jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä hoñaxän. Coo tii'uy, mänit hotyijä jaduñ tiøømbety, tijaty tøø piäda'agyii, y quiunuu'xypä Dios jaduñ.

⁸ Pøñ hoy ca'a cudiumb, haxøøgtuum jaduhñ ñä'ä nõcxø'øwaambä. Jaduhñ mäwínäts je'e nebiä naax ca'a hoybän, maa haagä hapy tiøømbetiän. Nø'py hajxy jaduhñ.

⁹ Hermanodøjc, hoy mijts naamnä weenjaty tøø nja hadsäghø'øy, nnajuøøbiøch jaduhñ coo mijts ja'a Dios jaanč tehñ yhoy xpiuhbeda'añ, je'eguiøxpä coo ja'a mbojpä mgädieey hajxy xyajñähwaatsä.

¹⁰ Jaanč tehñ yhojiäya'ay ja'a Dios jaduhñ. Jiahmiejchp jaduhñ coo mijts hoy mgudiunñ, coo mijtsä hermanodøjc tehngajnä mbuhbety, je'eguiøxpä coo mijtsä Dios mjahmiech.

¹¹ Jaduhñhøch njot chocy coo hajxy hoy mgudiunät mäduhñtiä hajxy yaa mjugyhaty hädaa yaabä naaxwiin. Mänit hajxy jim mnøcxät tsajpootyp nebiä Dios hajxy tøø xñäma'ayän.

¹² Cab hajxy mnänuuxø'øwät. Jaduhñ hajxy mgudiunät nebiä jäya'ayhajxy jecy quiudiunñän, ja'a hajxy jim tøøbä ñøcxäbä tsajpootyp. Ja'a Dios jaduhñ yajwiinwaanøøyy coo hajxy jim ñøcxät, je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty hoy miäböcy tehngajnä.

¹³⁻¹⁴ Jéquiänä Dios ja'a Abraham yajwiinwaanøøyy: "Tøyhájthøch miitč nbuhbeda'añ. Nyajpu'uwaambiøch nyaghi'igäambiøch miitč." Hamdsoo cuhdutjøcxpä Dios jaduhñ miänaañ. Hix, caj pøñ møjcuhdutj miøødä nebiä Dios miøødän.

¹⁵ Yajtøjäjtä Dios jaduhñ nebiä Abraham yajwiinwaanøøyyän, je'eguiøxpä coo Abraham hänäjty tehngajnä miäböcy.

¹⁶ Ja'a Diosøxpä jäya'ayhajxy hamuumdu'joot jaduhñ waambaty miäna'añ; y coo hajxy jaduhñ miäna'añ hamuumdu'joot, cab jaduhñ pøñ waamb miänaannä. Tødiägøøby jaduhñ.

¹⁷ Paadiä Dios jaduhñ miänaañ: "Tøyhájthøch tøø nyajwiinwaanøøyy coo ch nbuhbeda'añ", neby hajxy jaduhñ ñajuø'øwät coo hajxy tøyhajt piuhbeda'añii, coo ja'a Dios ja'a wyiinmahñdy ni mänaa quia'a yajtägatsa'añ. Hamdsoo ja'a Dios jaduhñ miänaañ.

¹⁸ Jaduhñdsä tøyhajt hajxy nmøødhájätäm coo ja'a Dios ni mänaa quia'a høhñda'agy. Jaduhñdsä tøyhajt hajxy hoy nmøødhájätäm coo hajxy homiänaajä xpiuhbedäñäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäböjcämät.

¹⁹⁻²⁰ Jimä Jesucristo hajxy xñähgaxptütäm tsajpootyp. Je'e jim tuumb teedywiindsøn nebiä Melquisedec jecy tiuunñän. Cøjxta'axiøø ja'a Jesucristo jim tiuna'añ tsajpootyp. Jaduhñä tøyhajt hajxy hoy nmøødhájätämät coo hajxy jim homiänaajä xyaghidäñäm.

7

¹⁻² Coo ja'a Abraham ja'a reyhajxy hänäjty hoy tøø yagho'ogy, mänaa hajxy hoy chiptuñän, mänitä Melquisedec hoy miøødnijjøcubaadø'oyii. Mänitä Melquisedec miänaañ cooc ja'a Dios ja'a Abraham hänäjty piuhbeda'añ. Mäduhñtiä ja'a Abraham hänäjty tøø piaady maa hänäjty hoy tøø chiptuñän, majc-hit jaduhñ piädaacy tu'cuhdujtjaty. Mänitä Melquisedec piuhmooyy ja'a tu'hitpä. Mejtstu'u ja'a Melquisedec hänäjty tiuñ. Tøø ja'a Dios tsajpootypä hänäjty piäda'agy coo tiunät teedy. Y gobiernä hänäjty jim tiuumby maa ja'a cajpt xiøhatiän Salem. Jaduhñ miädia'agytiägø'øy coo hajxy jootcujc yhyty. Jaduhñdsä Melquisedec xiøø miädia'agytiägøøbiä coo hoy guiobiernähaty.

³ Cab jaduhñ pøñ ñä'ägädä najuø'øy pøñä Melquisedec tiajhajt tieedyhajt, pøñ yphaphajt tieedyhajt. Cab jaduhñ pøñ ñajuø'øy mänaa myiiñ mänaa quiahy, mänaa yho'cy mänaa tiägøoyy. Coo je'e tiuñ teedywiindsøn cøjxta'axiøø, jaduhñ mäwínäts je'e tiuñ nebiä Jesucristo tiuñän, ja'a Dios yHuung.

⁴ Cähxø'p jaduhñ coo ja'a Melquisedec møjcuhdutj hänäjty jiaanč tehñ miøødä, je'eguiøxpä coo piuhmooyy ja'a tu'hitpä, mäduhñtiä ja'a Abraham hänäjty tøø piaady maa hänäjty hoy tøø chiptuñän. Y ja'a Abrahamä, mijts mhap mijts mdeedy je'eduhñ.

⁵ Y ja'a Leví yhap yhoc-hajxiä, ja'a hajxy tuumbä teediä, jaduhñ jim myiñ maa ja'a jecyquihdujtän coo hajxy piuhmo'owøøjät ja'a tu'hitpä maa ja'a majc-hitjøxpän. Ja'a miägunaaxhajxy jaduhñ yégäp, hoyyä Abraham hajxy quipxy jia møødhaphaty jia møødteedyhaty.

⁶ Pero ja'a Melquisedec, cabä Abraham hänäjty jiujuhaty miägu'ughaty. Hawiing hänäjty tiuñ teedy. Pero puhmooyyä je'e ja'a tu'hitpä. Ja'a Abraham jaduhñ yejc, ja'a Dios hänäjty tøøbä yajwiinwaanøø'yäbä coo hänäjty yajpu'uwa'añ yaghi'iga'añ. Mänitä Melquisedec ja'a Abraham ñämaayy coo ja'a Abraham hänäjty piuhbeda'añijäm ja'a Diosäm.

⁷ Y tøyhajt jaduhñ coo ja'a Melquisedec møjcuhdutj hänäjty jiaanč tehñ miøødä. Cabä Abraham quihdujtj hänäjty miøøjä nebiä Melquisedec quihdujtän. Hix, ja'a Melquisedec jaduhñ mänaañ coo ja'a Dios ja'a Abraham piuhbedät.

⁸ Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teedy jäda'anäbaadyñä, ho'p hajxy, hoyyä tu'hitpä hajxy jia puhmo'oyii ja'a majc-hitjøxpä. Haa ja'a Melquisedecä, jaanä puhmooyyä je'ebä, pero cabä Diosmädia'agy miäna'añ coo tøø yho'ogy.

⁹⁻¹⁰ Hoyyá Levihajxy hijty jia tuñ teedy, cabá quiuhdujthajxy hánajty miäbaady nebiä Melquisedec quiuhdujtän, je'eguiøxpä coo ja'a Abraham ja'a Melquisedec ja'a tu'hitpä hánajty tøø piuhmo'oy. Ja'a Abraham, je'edsä Levihajxy hánajty yhaphajpy tieedyhajpy.

¹¹ Pero ja'a teedyhajxy, ni mänaa hajxy xquia'a yajnáhwáatsämät. Paadiä Dios ja'a Cristo quejxy coo je'e tiünät teedy nebiä Melquisedec jecy tiuñän. Cabä tiuñ nebiä Aarónhajxy tiuñän.

¹² Coo ja'a Dios miänaañ coo ja'a Leví yhap yhoc-hajxy quia'a túunnät teedy, mänitä jecyquiuhdujt yajtägajtspä.

¹³ Coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yaa quejxy, yajtägajts ja'a jecyquiuhdujt jaduhñ, je'eguiøxpä coo ja'a Jesús tiuñ teedy, hoyyá Leví quia'a ja haphaty quia'a ja teedyhaty.

¹⁴ Hix, ja'a Judá je'e yhaphajt tieedyhajt. Y cabä Moisés waamb miänaañ coo ja'a Judá yhap yhoc-hajxy tiünät teedy.

¹⁵ Y coo ja'a Jesucristo teedy tiuñ nebiä Melquisedec jecy tiuñän, cähxø'p jaduhñ coo ja'a Dios ja'a jecyquiuhdujt tøø yajtägajtsnä.

¹⁶ Paadiä Jesús piädaacä teedy coo çøjxta'axiøø jiuqyhada'añ. Cab jaduhñ yhity nebiä yaabä teedyhajxiän.

¹⁷ Jaduhñä Dios ja'a Jesús ñämaayy:

Çøjxta'axiøø miich mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuñän.

¹⁸⁻¹⁹ Coo ja'a Moisés ja'a jecyquiuhdujt hajxy xquia'a yajnáhwáatsäm, paadiä Dios jaduhñ miänaañ coo quia'a túunnät. Mänitä Dios ja'a Jesucristo yaa quejxy coo hajxy hoy xyajnáhwáatsämät. Mänitä Jesucristo hajxy jim xwioonçxáanäm maa ja'a Dioswiinduumän.

²⁰⁻²¹ Coo ja'a Dios ja'a Jesús piädaacy teedy, mänit miänaañ coo ja'a miädia'agy jiaançh tehñ tiyuhajtä. Jaduhñds jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmiädia'aguiän:

Ja'a Dios mänaañ coo ja'a miädia'agy jiaançh tehñ tiyuhajtä; cábägä wyiimahñdy mänaa yajtägatsa'añ:

"Çøjxta'axiøø miich mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuñän", nømä Dios ja'a Jesús ñämaayy.

Pero coo ja'a wiingteedy piädaacä, cabä Dios waamb miänaañ.

²² Coo ja'a Jesucristo çøjxta'axiøø yhida'añ, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo hajxy maas hoy xyajnáhwa'adsaanäm quejee ja'a Moisés ja'a jecyquiuhdujt. Cab hajxy je'e xyajnáhwáatsäm.

²³ Ja'a teedyhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, coo hajxy yho'ogy, mänit hajxy ñiguiwiichii. Paady hajxy may tøø tiuñnä.

²⁴ Pero cabä Jesucristo mänaa yho'ogaannä. Çøjxta'axiøø jaduhñ tiuna'añ teedy. Cabä wiinghäna'c ja'a tuung jaduhñ yajmämähmø'owa'añ.

²⁵ Çøjxta'axiøø ja'a Jesucristo yhida'añ. Hoy jiaançh yajnáhwa'adsaanä pønä jioot tsojp coo ñähgapxtu'udøøjät ja'a Jesucristäm maa ja'a Dioswiinduumän homiänaajä.

²⁶ Coo ja'a Jesucristo jaduhñ tiuñ teedywiindsøn, jaançh tehñ yhooy hajxy jaduhñ xñähgapxtütäm. Ni mänaa wiinghäna'c hajxy jaduhñ xquia'a nähgapxtütäm nebiä Jesúsän. Cabä Jesús tii pojpa tii cädieey ñä'ägädä møødä. Ni pøn jaduhñ quia'a mäbaady nebiä Jesúsän. Nhaagä møødhajtäm pojpa cädieey hajxy. Jimä Jesucristo yhiñnä tsajpootyp; møjcuhdajt jim miøød.

²⁷ Haa ja'a teedywiindsøñhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, jabom-jabomä animal hajxy yoxy. Jaduhñäc tyijy ja'a piojpa quiädieey hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät, møødä cu'ug piojpa quiädieeyhajxy. Jayøjp hajxy yoxy ja'a yhamdsoo pojpa yhamdsoo cädieeguiøxpä. Mänit hajxy jiaac yoxy ja'a cu'ug piojpa quiädieeguiøxpä. Pero cabä Jesucristo animal mänaa yoxy. Hix, tähooc jaduhñ ñiñähdujçä coo yho'cy.

²⁸ Ja'a jecyquiuhdujt jaduhñ mänaamb coo ja'a jäya'ayhajxy tiünät teedywiindsøn, hoyyá pojpa cädieey hajxy jia møødä. Mänitä Dios cujey miänaañ coo ja'a Jesucristo tiünät teedywiindsøn. Ja'a tøyhajtä Dios jaduhñ yejc coo jaduhñ miänaañ. Ni mänaa ja'a Jesús pojpa cädieey quia'a møødä.

8

¹ Hoorä, jaduhñhøch tøø nmädia'agy coo ja'a Jesucristo hajxy jim xñähgapxtütäm tsajpootyp. Jim jaduhñ tiuñ teedywiindsøn. Hahooyhaamby jim yhäña'ay maa ja'a Diosän.

² Jim tiuñ tsajpootyp maa ja'a tsajtøjc hoybän, ja'a Dios yhädiuñäbä. Ca'a jäya'ayä je'e hädiuñ.

³ Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teedywiindsøn hädaa yaabä naaxwiinä, jaduhñ hajxy piäda'agyii coo animal hajxy yóxät, coo hajxy çøxiä wiinä quiuyoxø'owät. Jaduhñäc tyijy ja'a piojpa quiädieey hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Y coo ja'a Jesucristo jim teedywiindsøn tiuñ tsajpootyp, paady jaduhñ ñiñähdujçä.

⁴ Coo häxøpy yaa yhity hädaa yaabä naaxwiin, cab häxøpy tiuñ teedywiindsøn. Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teediä, je'eds hajxy cuyoxøøby nebiä jecyquihdujt yhane'emiän.

⁵ Haa ja'a tsajtøjc yaabä maa hajxy tüñänä, cab jaduhñ miäbaady nebiä tsajtøjc jim tsajpootypän. Coo ja'a Moisés ja'a wittsajtøjc hänäjty quioja'añ, mänitä Dios ja'a Moisés ñämaayy: "Tsipcøxpä wittsajtøjc jaduhñ mgójät nébiøch jim nyaghijxiän tunghduum coo mnähguipxtü'udät."

⁶ Tøø ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä yajcuhducy coo hajxy jim xyaghidáañäm tsajpootyp cøjxta'axiøø. Haa hädaa hawiinjemybiä ja'a Dios yajcuhdújcábä, maas hoy je'eduhñ quejee ja'a Moisés jecy yéjcábä. Paadiä Jesucristo maas hoy tiuñ teedywiindsøn quejee ja'a teedyhajxy, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Ja'a Moisés jecy yéjcábä, cab hajxy jaduhñ xjiaty puhbéjtäm nebiä hawiinjemybiän, ja'a jäda'ahatypän.

⁷ Coo hajxy häxøpy xpiuhbéjtäm ja'a Moisés jecy jia yéjcábä, cabä Dios ja'a hawiinjemybiä häxøpy tøø ñä'a yajcuhducy.

⁸ Cabä Dios ja'a jecyjia'ayhajxy quiumaayy je'eguiøxpä coo hajxy hoy quia'a cudiuuñ. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Ja'a Dios jaduhñ mänaamb:

Abaadaamb jaduhñ coothä jäya'ayhajxy nmøødyajcuhduga'añ ja'a hawiinjemybiä,

ja'a hajxy jim tsánaabiä judios-naaxooty møød Judábä-naaxooty.

⁹ Maas hóyhøch jaduhñ nmøødyajcuhduga'añ quejéjøch ja'a yhap ja'a teedyhajxy nmøødyajcuhdujcän mänájøch hajxy jim hoy nwoobädsømiän Egiptonaaxooty.

Cab hajxy hoy ñä'a cudiuuñ nébiøch nja yajcuhdujquiän.

Páadyhøch hajxy jaduhyyä nnä'a nähgueecnä, nømä Dios miänaañ.

¹⁰ Coo jaduhñ yhabáadät, mänítøchä jäya'ayhajxy nmøødyajcuhduga'añ ja'a hawiinjemybiä, ja'a hajxy jim tsánaabiä judios-naaxooty, nømä Dios miänaañ.

Nyajnáhixø'øwäämbiøch nmädia'agy hajxy hoy, neby hajxy hamuumdu'joot jaduhñ wyiinjuø'øwät.

Mänitøch hajxy jaançh tehñ yhoy xwyiingudsähgø'øwa'añ.

Høøch hajxy ngu'ughadáannäp.

¹¹ Nägøxiøchä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä ñämaj ñäbetiä.

Haagä mäbøgaamb hajxy jaduhñ.

¹² Nyajnáhwa'adsáañbøch ja'a piojpä quiädieey hajxy. Cábøchä piojpä quiädieeyhajxy mänaa njahmiedsáañänä.

¹³ Coo ja'a Dios miäna'añ coo ja'a hawiinjemybiä tøø yajcuhducy, jaduhñ miänaambä coo ja'a jecypiä quia'a tsoobaatnä, coo quia'a tunaanä.

9

¹ Jaduhñä jecyquihdujt myiimbä mädyii ja'a jäya'ayhajxy quiudiünäp maa ja'a cha-jtøjc-hajxiän.

²⁻³ Jaduhñsä wittsajtøjc hajxy jecy yhädiuuñ. Coo ja'a wit hajxy yaghadøødujcy, metscä cuarto jaduhñ hoy miähmø'øy. Tu'nax hoy møj miähmø'øy; ja'a cujpä muutsc hoy miähmø'øy. Ja'a cuarto møjpä, je'eduhñ xøhajt "cunuu'xytiøjc"; jiibiä ceratoyøhñdy hajxy yaghijty møødä meexä maa ja'a cunuu'ychajcaagy hajxy hänäjty yujcoñän. Ja'a cuarto muutspä, je'eduhñ xøhajt "cunuu'xytiøjc maa ja'a Dios yhäña'ayän."

⁴ Ja'a orohaltar jiiby hijt maa ja'a poom hajxy hänäjty jioquiän, møødä cuhdujtcajä; oronähwopy hänäjty je'e. Jiiby cajäjooty ja'a orotu'ts yhiyty maa ja'a manä hajxy hänäjty yaghiitiän. Ja'a manä, je'edsä tsajcaagy hänäjty xiøhaty ja'a Dios jecy quiejäbä. Jiibiä Aarón ja'a quihdujt yhiijpä ja'a jecy wäämäbä. Jiibiä tsaa yhiijpä maa ja'a Dios ja'a cuhdujt jecy yuugjahyyän.

⁵ Cajänähgøxpä querubín yhähädiuunnaxyhajxy yhiyty "maa ja'a Dios yhäña'ayän." Jimä quieecthajxy quiäjøjna'ay "maa ja'a Dios pojpä cádieey miee'xiän." Cábøch ngapxtøwa'añ nebiaty hädaaduhmbä hijty tiuñ.

⁶ Coo ja'a wittsajtøjc hajxy hänäjty tøø quiojnä, mänitä teedyhajxy jiiby tiägøøchohnä maa ja'a møjcunuu'xytiøjcän. Jiiby hajxy jabom-jabom tiuunnä.

⁷ Pero jiiby maa ja'a muutscunuu'xytiøjcän maa ja'a Dios hänäjty yhäña'ayän, jagooyyä teedywiindsøn hijty jiiby tiägø'øy. Tähooquiä hajxy hijty jiiby tiägø'øy ja'a tu'ugjomøtpä. Coo hajxy hänäjty jiiby tiägø'øwa'añ, jayøjpä animal hajxy hijty yagho'ogy. Mänitä animalnø'ty hajxy hijty jiiby nøcxy quiuyoxø'øy muutscunuu'xytiøgooty, ja'a piojpä quiädieeguiøxpähajxy.

⁸ Jaduhñä Dioshøpíritu hajxy xyajwiinjuøøyyäm coo hajxy hoy nga'a tägøøyyämät maa ja'a Dioswiinduumän mäduhñtiä ja'a jecyquihdujt hajxy yajtuññä.

⁹ Jaduhñ hajxy jäda'anäbaadyñä nhjätäm. Je'enä animal hajxy yoxy; je'enä hajxy cøxiä wiinä quiuyoxø'øy. Paady hajxy jaduhñ quihdujthatyñä, jadühñä tyijy ja'a Dios jiaançh

tehm̄ quiumay. Cab hajxy jaduhñ ñähwa'ačh quiuhwa'ačh, hoy hajxy jaduhñ jia cuhdudjthatyñä.

¹⁰ Jagooyy ja'a quiuhdujthajxy yhane'emy tijaty hajxy quiáyäp yhä'ugäp, neby hajxy ñibiuj ñijie'edsóójt, neby hajxy yaa jiäya'ayhádát hádaa yaabä naaxwiin. Pero yó'ø cuhdudj jaduhmbä, cab jaduhñ tiuunnä. Tøø ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä yajcuhdujnä, mädyii jaduhñ tunaamb.

¹¹ Mänitä Jesucristo hajxy hoy xjiaančh tehm̄ yajñähwáatsäm. Jaaya'ay jaduhñ tüunnäp teedywiindsón jim̄ tsajpootyp maa ja'a tsajtøjc jaančh tehm̄ yhozybän. Ca'a jiäya'ayä hajxy hádiuun hádaa yaabä naaxwiimbä.

¹² Tøø ja'a Jesucristo jim̄ tiägø'oy maa ja'a Dioswiinduumän ja'a tähoocagø'oyy. Hamdsoo hánajty tøø ñiñähdugyii coo højts hánajty xñähho'tu'udáañäm. Cabä tii nø'ty quiuyoxøoyy maa ja'a yaabä tsajtøjcän nebiä yaabä teedyhajxy quiuhdujthatiän coo chivo hajxy yoxy, coo waj hajxy yoxy. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy jim̄ nhidáañäm Dioswiinduum cojxta'axiøø.

¹³ Jaduhñä jáya'ayhajxy quiuhdujthaty, coo hajxy yho'ogø'oy, mänitä chivonø'ty wajnø'ty hajxy yajniñähxäncxyii. Mänitä wajcujiaam hajxy yajniñähwøjyii, ja'a hajxy hánajty tøø ñäno'ogø'oyäbä maa ja'a altarän. Jaduhñ hajxy ñiyajñähwa'ačhi.

¹⁴ Hoorä, ja'a chivonø'ty, ja'a wajnø'ty, cabä pojpä cádieey mänaa yajñähwa'ačh. Ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xyajñähwáatsäm mänaa hajxy xñähho'túutäm. Cabä Jesucristo tii pojpä cádieey miøødä. Cab jaduhñ mänaa yho'ogaanä. Hamdsoo jim̄ ñiñähdujcä maa ja'a Dioswiinduumän. Jaduhñä nhaxøøgcuhdujt hajxy xyajñähwáatsäm, nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy nmäböjcmät.

¹⁵ Coo ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä tøø yajcuhducy, paadiä Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, pønjetiä Dios jaduhñ wyiimbiiw. Xyajñähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieey hajxy nebiaty hajxy tøø njäya'ayhájttäm maa ja'a jecypiä yhiitiän. Y jim̄ hajxy xyajñøcáañäm tsajpootyp nebiä Dios hajxy xyajwiinwaanøøyyäm.

¹⁶⁻¹⁷ Homiädyyii testamentänoquiä, cahñä tiuungpaadyñä, jugyhajpnä jaaya'ay jaduhñ. Coonä yho'ogät, mänitnä ja'a nocy tiuungpaada'añ.

¹⁸ Paadiä Dios jaduhñ miänaañ coo animal hajxy yóxät, mänaa ja'a jayøbhajtpä yajcuhduquiän.

¹⁹ Coo ja'a Moisés ja'a cu'ugä jecyquiuhdujt hánajty tøø quiøxy mo'oy, mänitä wajhuung yojxy møødä chivohuung. Mänitä ñø'ty hoy ñøødemøøyyä. Mänitä tsaptsmeegpøjt hoy piäda'agy nø'ñøøjooty møødä hisopohaa'x. Mänitä cu'ug ja'a nø'ñøø yajñähxäncxy møødä jecyquiuhdujttsaa.

²⁰ Mänitä Moisés miänaañ: “Haa hádaa nø'tiä, hijxtahñd hádaaduhñ coo mijtsä Dios xmiøødyajcuhdujcy.”

²¹ Mänitä Moisés ja'a wittsajtøjc ja'a nø'ñøø hoy yajñähxäncxpä møød tijaty hajxy jii by yajtuumby mänaa ja'a Dios hajxy hánajty wyiingudsähgø'oyän.

²² Jaduhñä jecyquiuhdujt hijty yhane'emy cooc øxiä ñähwa'ačhi nø'tyhaam. Coogä animal hajxy quia'a yóxät, cábagä piojpä quiädieey hajxy ñä'a nähwä'adsät.

²³ Haa ja'a wittsajtøjc hádaa yaabä naaxwiimbä, møød tijaty jii by hijp tsajtøgootiä, animalnø'tyhaamä Moisés yajñähwaach. Pero højtshájtäm, ni mänaa ja'a animalnø'ty hajxy xquia'a yajñähwáatsämät. Paadiä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhñ hajxy nnähwáatsäm.

²⁴ Tøø ja'a Jesucristo jim̄ tiägø'oy maa ja'a Dioswiinduumän. Jim̄ hajxy xñähgaptúutäm. Ca'a yhádaa yaabä tsajtøgootiä tiägøoyy. Haa ja'a tsajtøjc yaabä, cab jaduhñ tiehm̄ miäbaady nebiä tsajtøjc jim̄ tsajpootypän.

²⁵⁻²⁶ Haa ja'a teedywiindsón hádaa yaabä naaxwiimbä, jomøjt-jomøjt jii by tiägø'oy maa ja'a muutscunuu'xytiøjcän. Jiibiä animalnø'ty nøcxy quiuyoxø'oy. Pero ja'a Jesucristo, tähoocquä yho'cy. Cabä Dios jaduhñ miänaañ coo mayhooc yho'ogät. Coo yhabaaty, mänitä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm ja'a nbojpä ngädieeyhájttäm.

²⁷ Ja'a Dios hajxy xquiunú'xäm xpiädáacäm coo højts tähoocquä nho'ogáañäm. Mänitä Dios hajxy xyajtøyhajtyegáañäm.

²⁸ Jaanä tähoocquä ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämbä ja'a nbojpä ngädieeyhájttäm. Tähoocyajñähwa'ačhä hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm. Coo jadähooc quiädaactägatsa'añ, mänit hajxy jim̄ xyajñøcáañänä maa ja'a Dioswiinduumän, pønjetiä hánajty jaduhñ jii jøbhijxp.

10

¹ Haa ja'a jecyquiuhdujt, hijxtahñd hánajty jaduhñ hijp coo ja'a Jesucristo hajxy hánajty xñähho'tu'udáañäm. Nebiä jecyquiuhdujt hánajty yhane'emiän, jomøjt-jomøjtä animal

hajxy jia yoxy. Pero ni pøn hñanjty quia'a nähwa'ačh quia'a cuhwa'ačh, pønjaty hñanjty ja wi'i tiäg'øwáambäp maa ja'a Dioswiinduumän.

² Coo hajxy häxøpy tøø jiaančh nähwa'ačh tøø jiaančh cuhwa'ačh ja'a piojpä quiädieey hajxy, cabä animal hajxy häxøpy vojxnä. Tähooquiä hajxy jaduhñ cu vojxy, mänit jaduhñ cu yhojyøoy. Hamdsoo hajxy cu ñajuøoyy coo pojpä cädieey hajxy quia'a møødänä.

³ Pero coo animal hajxy hñanjty jaduhñ yoxyñä jomøjt-jomøjt, ñajuøoby hajxy hñanjty jaduhñ coo pojpä cädieey hajxy miøødä.

⁴ Hiç, ni mänaa ja'a wajnø'ty ja'a chivonø'ty ja'a pojpä cädieey quia'a yajnähwa'ačh quia'a yajcuhwa'ačh.

⁵ Paadiä Cristo ja'a Dios ñämaayy, mänaa hñanjty jaduhñ yaa tøø quiäda'aguiän hädaa yaabä naaxwiin:

Caj miič mjoot jaduhñ chocy coo ja'a animal hajxy tehngajnä yóxät.

Páadyhöch miič yaa xquiejxy hädaa yaabä naaxwiin coočh yaa njäya'ayhädät, nébiøchä jäya'ayhajxy jaduhñ yaa nnähho'tú'udät.

⁶ Caj miič mjoot jaduhñ chocy coo animal hajxy yóxät, coo hajxy ñó'ogät.

Paadiä animal hajxy yoxy, nähwaatpä piojpä quiädieeyhajxy jaduhñ.

⁷ Mänitøch nmänaañ:

“Dios, páadyhöch jaduhñ yaa tøø ngäda'agy nébiøch jaduhñ yaa ngudiünät nébiøch miič xñämaayyän,

neby jaduhñ jim myiñän cujaay maa miič mmädia'aguiän ja'a høøchøxpä”,

nømä Cristo ja'a Dios ñämaayy.

⁸ Jayøjpä Cristo miäna'añ cooc ja'a Dios jioot quia'a tsoy coo animal hajxy quia'a yóxät ni quia'a nó'ogät. Ja'a piojpä quiädieey hajxy jaduhñ yajnähwáatsäp yajcuhwáatsäp. Hoyyä jecyquihdujt jia hane'emy coo hajxy tehngajnä yóxät, cabä Dios jaduhñ quiumay.

⁹ Jaduhñ miänáangombä: “Teedy, páadyhöch yaa tøø ngäda'agy nébiøch jaduhñ yaa ngudiünät nébiøch miič xñämaayyän.” Jaduhñ miädia'agytägøoy coo ja'a Cristo hñanjty jaduhñ yhane'ema'añ coo animal hajxy quia'a yóxnät, nebiä Tiedy miädia'agy jaduhñ quidiünät.

¹⁰ Hoyyä Jesucristo ja'a Tiedy miädia'agy jiaančh cudiuunä coo højts jaduhñ tähooquiä xñähho'túütäm; paadiä Dios hajxy xyajnáhwaats xyajcuhwáatsäm.

¹¹ Jaduhñä jecyquihdujt hijty yhane'emy coo ja'a teediä animal hajxy jabom-jabom wyi'i yóxät. Hoy hajxy jaduhñ jia cudiuunä, cab hajxy jaduhñ ñä'ägädä nähwaach ñä'ägädä cuhwaach.

¹² Coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy hñanjty tøø xñähho'túütäm tähooquiä, mänit hoy yhäñaaguiäda'agy maa ja'a Dios yhahooyhaampiän.

¹³ Jim jaduhñ yhäxixy coo ja'a miädsiphajxy quia'a mäjäda'aga'añ.

¹⁴ Tähooquiä hajxy tøø xñähho'túütäm. Jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy xyajnáhwaats xyajcuhwáatsänä.

¹⁵ Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo tiøyyä, je'eguiøxpä coo ja'a Dioshøpíritu jaduhñ miänaambä maa jaduhñ cujaay myiñän:

¹⁶ Coo jaduhñ yhabädät, mänitøch hajxy nmøødyajcuhduga'añ, nømä Dios miäna'añ:

Nyajnáhixø'øwáambixøch nmädia'agy hajxy hoy, neby hajxy jaduhñ hamuumdu'joot wyiin-juó'owät.

¹⁷ Mänit miänáangombä:

Cábøchä piojpä quiädieeyhajxy mänaa njahmiedsáanänä.

¹⁸ Jaduhñds je'e, tøø ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajnáhwaats xyajcuhwáatsänä tähooquiä. Hoyyä animal hajxy jia yoxyñä, cab jaduhñ choobaatnä.

¹⁹⁻²⁰ Hermanodøjc, maa ja'a jecyquihdujt myiñän, cabä cuhdujt pøn miøødä coo jib-y tyäg'øwät maa ja'a muutscunuu'xytiøgootiän. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, paady hajxy jim hoy ndägø'øwáanänä maa ja'a Dioswiinduumän. Tøø hajxy xyajnáhwaats tøø hajxy xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhajtäm.

²¹ Je'eds hajxy jim xñähgapxtúütäm Dioswiinduum.

²² Entonces, tsøg hajxy jim tægøoyyäm Dioswiinduum. Tsøgä miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mabøjcäm coo ja'a cuhdujt hajxy nmøødhajtäm coo hajxy jim ndägøoyyämät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm. Jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajnáhwaats tøø xyajcuhwáatsäm.

²³ Tsøgä Diosmädia'agy hajxy tehngajnä mabøjcäm. Cab hajxy nnajtshixøoyyämät. Nmøødhajtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xmio'owáanäm nebiaty hajxy tøø xyajwiinwaanøoyyäm coo hajxy cøxiä wiinä xmio'owáanäm.

²⁴ Tsøg hajxy niguiapxwíjäm neby hajxy maas hoy nničhojc nnibia'häyøowämät hamiñ häxøpy, neby ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy ngudiünämät.

²⁵ Jaduhñ hajxy nyajñajuóoyyám coo miáwiingooñná coo ja'a Jesucristo yaa quidaactägatsa'añ. Paady, tsög hajxy nijootcapxmócpójcám. Tehngajná hajxy nhamugóoyyámát ja'a Dioscøxpá. Nájje'e hajxy, cab hajxy jaduhñ ñá'ägädá mejtsná. Cabá quiuhdujthajxy jaduhñ yhooyá.

²⁶ Coo hajxy tehngajná haxøøg nwädíjtámát, hoyyá tøyhajt hajxy tøø nja wiinjuóoyyám, cabá nbojpá ngádieey hajxy jaduhñ ñá'ägädá nähwaatsámát.

²⁷ Haxøøgtuumá Dios hajxy jaduhñ xpíädáacámát maa ja'a jøøn tiogyän, maa ja'a Dios miádsiphajxy yhtiän. Hoçhähgøøñá jaduhñ jiihy.

²⁸ Pøñ jaduhñ ca'a cudiumb nebiá Moisés ja'a jiecycuiuhdujt yhane'emiän, pø tøø testigohajxy jaduhñ yhixy mejstägøøgá, tsipcøxp jaduhñ yagho'oga'añii.

²⁹ Maas hanaxiá hajxy jaduhñ quiumädowaanná pøñjaty ja'a Dioshèspíritu jaduhñ haxøøg nänøømb, ja'a mayhajt tuumbá, pøñjatiá Dioshuung jaduhñ xøøghajp, pøñjatiá ñø'ty jaduhñ häyoowhíjxáp, hoy hajxy je'eduhñ tøø xjia nähho'tútám, hoy hajxy je'eduhñ tøø xjia yajnähwaats tøø xjia yajcuuhwáatsám.

³⁰ Tøyhajtá Dios jaduhñ miánaañ: "Høøch jaduhñ nyaghawiimbidaamby." Chaadsá Diosmädia'agy miánaangumbá: "Dios quiu'ug jaduhñ yajcumädowaambá."

³¹ Hoçhähgøøñá jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xyajcumädowámát; je'eduhñ jugyhajp cøjxta'axiøø.

³² Naxy hajxy mdehm jiahmiédsát nebiá Jesucristo miádia'agy hajxy mmädoodsøhñän. Hamuumdu'joot hajxy mbadu'ubøjcy, hoy hajxy hánajty mja tsaaçhpøcy hoyhoy.

³³ Nájje'e hajxy myaghäyoowhíjxy cu'ughagujc. Y mjootcapxmócpøjpy hajxy hánajty pøñjaty hánajty jaduhñ häyoowhíjxáp.

³⁴ Y mnäxuu'chp hajxy hánajty pøñjaty hánajty tsumyçhënaaby. Mxoondaacp hajxy hánajty, hoy hajxy cøxiá wiiná xjia pøjcá. Mnajuøøby hajxy hánajty coo hajxy jim mhida'añ tsajpootyp cøjxta'axiøø.

³⁵ Entonces, cab hajxy tii mdájät mmáyät; tehngajná hajxy mmábøgát coo ja'a Dios hajxy xyhixyñá. Mjahmiédsáp hajxy jaduhñ coo hajxy nøcxy jim mhidaanná tsajpootyp.

³⁶ Naxy hajxy mdehm miee'xtügát, nebiá Diosmädia'agy hajxy jaduhñ hoy mgudiünát. Jaduhñ hajxy mbáadát tíjaty ja'a Dios hajxy tøø xyajwiinwaanøoyyám coo hajxy xmiø'owáanam.

³⁷ Jaduhñá Diosmädia'agy miána'añ:

Mobädajpá je'e quida'aga'añ pøná Dios jaduhñ quixaamby.

³⁸ Pøná Diosmädia'agy hoy cudiumb, miábøjpy je'eduhñ tehngajná.

Pero coo ñajtshixø'owát, cabá Dios quiumayaanná.

³⁹ Pero højtshájtám, cab hajxy mänaa nnajtshixø'owáanam. Tehngajná hajxy nmábøjcám. Paadiá Dios hajxy xyhuuc yajnähwa'adsáañambá. Cab hajxy xyajcumädowaanam.

11

¹ Coo hajxy nmábøjcám, mänitá tøyhajt hajxy nmøødhájtám coo hajxy nbaadäänám mädyijaty hajxy njøbhíjxám, hoy je'eduhñ quia'a ja cähxø'øgyñá.

² Ja'a jecyjiaa'ayhajxy, coo hajxy miábøjcy, paadiá Dios quiumaayy.

³ Coo hajxy nmábøjcám, jaduhñ hajxy nyajñajuóoyyám coo ja'a Dios ja'a naaxwiin yajwa'añguiojy ja'a miádia'agyhaam, møødá madsa'a, møødá po'o, møødá xøø.

⁴ Coo ja'a Abel jecy miábøjcy, paadiá Dios quiumaayy. Hix, hoyyá Abel quiudiuuñ coo animal yojxy ja'a Dioscøxpá. Ja'a Caín, caj quiumaayyá je'eguiøxpá coo hánajty quia'a mábøcy. Hix, cabá animal yojxy. Hoy jaduhñ coo ja'a Abel hajxy nbahíjxámát, hoy jecy jia yagho'cá. Hix, miábøjc ja'a Abel.

⁵ Coo ja'a Enoc jecy miábøjcy, paadiá Dios quiumaayy. Cabá Enoc ñá'a ho'cy. Jaduhyyá Dios yajnøcxy tsajpootyp. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

⁶ Coo hajxy nga'a mábøjcámát, cabá Dios hajxy xquiumaayyámát. Tsipcøxp hajxy nmábøjcámát coo ja'a Dios tiømiádia'agy. Y jaduhñ hajxy nmábøjcámát coo ja'a Dios piuhbeda'añ pøná Dios wiingudsähgø'owaamb.

⁷ Coo ja'a Dios ja'a Noé jecy ñamaayy coo ja'a nøøgomdägoy ja'a naaxwiin hánajty quioxy wiinyeegø'owa'añ, mänitá Noé ja'a Dios miádia'agy jaduhñ quiudiuuná, hoyyá nøøgomdägoy hánajty quia'a ja cähxø'øgyñá. Mänitá barco cruundá yhädiuun. Jiibiá Noéhajxy choocy møødá yhuung møødá tio'oxy. Coo ja'a Noé jaduhñ miábøjcy, paadiá Dios jiaançh tehñ quiumaayy. Pero ja'a wiinghãna'c-hajxy, cab hajxy miábøjcy. Paady hajxy cøjx quiuhdägoy.

⁸ Coo ja'a Dios ja'a Abraham jecy ñamaayy coo jim choonát ñaaxooty, coo jäguemnaax ñøcxát maa ja'a Dios ja'a Abraham yajnähdijjiän coo chãnaadiaacpøgát, miábøjc ja'a Abraham jaduhñ. Mänit jim jiaançh tsohñná ñaaxooty. Nã'á nãgoobá ñã'a tu'ubøjná. Cab hánajty ñajjuø'oy maa ñøcxát.

⁹ Coo ja'a Abrahamhajxy jim miejch maa ja'a Dios hánajty tøø yajnähdijjiän, cab hajxy tiehm chánaadiaacpøjcy, je'eguiøxpä coo hánajty jäya'afnaaxootiä. Wittøgooty hajxy hánajty chána'ay. Pero miäbøjpiä Abrahamhajxy hánajty coo ja'a naax hajxy hánajty mio'owa'afni, neby hajxy hánajty tøø yajwiinwaanø'oyiijän ja'a Diósäm. Jaduhnä Abraham yhuung Isaac fñamáayväbä møødä yhoc-huung Jacob.

¹⁰ Hix, ñajuøøbiä Abrahamhajxy hánajty coo hajxy hánajty jim ñøcxa'añ tsajpootyp Dioswi-induum. Cab hajxy hánajty tiajy miay coo ja'a naax hajxy quia'a tsoj mooyyá.

¹¹ Jaaná jaduhnä Sara jecy miäbøjpiä. Tøø hánajty miäjaaná mänaa ja'a Dios hoy piuhbetiän coo maaxhuung piäadät. Y jaančh huungpaat ja'a Sara jaduhñ je'eguiøxpä coo miäbøjcy nebiä Dios hánajty tøø yajwiinwaanø'oyän.

¹² Y ja'a Abrahamä, hoy hánajty tøø jia mäjaaná, møjjøøyy mayøøyy je'eduhñ. Tøø ja'a yhap yhoc-hajxy jaduhñ jiaančh tehñ miayøøñä. Cab hajxy jaduhñ hoy yajmächowa'añ. Jaduhñ hajxy miayyä nebiä madsa'ajän, nebiä tsabiu'ujän.

¹³ Coo ja'a Abrahamhajxy yho'cy, cahñ hajxy hánajty quioøxy paadyñä mädyiijatiä Dios hánajty tøø yajwiinwaanø'oy. Pero miäbøjcy hajxy jaduhñ. Ñajuøøby hajxy hánajty coo hajxy hánajty jim ñøcxa'añ tsajpootyp. Paady hajxy xioøn daacy. Ñajuøøby hajxy hánajty coo hajxy hánajty nä'ä nägoobä wiädityñä.

¹⁴ Pønajat jaduhñ wädiip, cahñ tsánaadiaact hajxy piäadyñä.

¹⁵ Coo ja'a jioothajxy cu chojcy, cu wyiimbijty hajxy, cu ñøcxtägajch hajxy je'e maa hajxy hánajty tøø yhuuc tsohmän.

¹⁶ Pero jimä jioot hajxy hánajty hamuumdu'joot tøø piäda'agy tsajpootyp maa ja'a chánaadiaacthajxy hánajty tøø yhahixøøyyäxän. Ja'a Dios jaduhñ hahixøøyy. Cabä Dios miädsähdiuunñ ja'a Abrahamhajxy.

¹⁷⁻¹⁸ Coo ja'a Dios ja'a Abraham yhanehmy coo yhuung yóxät, ja'a Isaac-hajpä, miäbøgaambiä Abraham hánajty je'eduhñ, hoy ja'a yhuung hánajty jia tu'uquiiä, hoyyä Dios hánajty tøø jia mäna'afni. "Møjø'øwaamb mayø'øwaamb miich mhuung ja'a Isaac-hajpä." Nä'ä joodhijx ja'a Dios ja'a Abraham jaduhñ pø jiaančh cudiunaamby hánajty jaduhñ.

¹⁹ Miäbøjpiä Abraham hánajty coo ja'a yhuung hánajty yajjujyipiögäänäxä ja'a Diósäm. Mänitä Dios miänáangombä coo ja'a yhuung quia'a yaghó'ogät. Jaduhñ mäwiinätš ja'a Isaac hoy jiaty nebiä jadähooc tøø jiuypiiøquiäbän.

²⁰ Coo ja'a Isaac miäbøjcy, paadiä Jacob fñamaayy møødä Esau coo ja'a hoybä ja'a weenbä hajxy piäda'añ.

²¹ Coo ja'a Jacob miäbøjcy, paadiä yhoc-huunghajxy fñamaayy coo ja'a hoybä weenbä hajxy piäda'añ. Ja'a José yhuunghajxy je'e. Mänitä Jacob ja'a Dios wyiingudsähgøøyy. Cuhdajtcøxp hánajty ñiguiuhdijyii. Ho'ogäänäp hánajty je'eduhñ.

²² Coo ja'a José miäbøjcy, ñajuøøyy jaduhñ coo yhap yhoc-hajxy hánajty jim cu-jecy choona'añ Egiptonaaxooty. Paady jaduhñ yhanehmy coo ja'a piajc miänøcäxät. Ho'ogäänäp hánajty je'ebä.

²³ Coo ja'a Moisés myiññiguiyahy jaančh tehñ yajxón, yu'uch hajxy yaghijty tægøøgp'o. Hix, tøø ja'a gobiernä hánajty hoy yhane'emy coo ja'a pigána'c-huunghajxy quioøxy yagho'ogøøjät ja'a ya'ayhänä'cpä. Ja'a Moisés tiaj tieedy, cabä gobiernä hajxy hánajty chähgø'øyy. Miäbøjpiä Diosmädia'agy hajxy hánajty.

²⁴ Coo ja'a Moisés miäbøjcy, miäbøjcy je'ebä. Cabä gobiernä hánajty tieedyhaphadaannä, ja'a hánajty jim tuumbä Egiptonaaxooty.

²⁵ Hamdsoo jaduhñ miänääñ coo ween yhäyoowhixyii møødä Dios quiiu'ughajxy näguipxy. Cab hánajty jim miähmø'øwaannä maa ja'a haxøøgcuhdujt hajxy wyl'i tiuñän. Cab hajxy hánajty ñajuø'oy coo hajxy hánajty jecy quia'a xoonä'agaannä.

²⁶ Cabä Moisés ja'a jioot jim piädaacñ maa ja'a xädø'øñän jim Egiptonaaxooty. Maas jootcuic hánajty ñijiäwøoyänä coo yhäyoowhixøøjät ja'a jäya'aguiøxpä, ja'a Dios hánajty quixaambiä. Ñajuøøby hánajty jaduhñ coo ja'a hoybä weenbä mio'owa'afni ja'a Diósäm.

²⁷ Coo ja'a Moisés miäbøjcy, paady jim chohñnä Egiptonaaxooty. Hoyyä gobiernä hánajty jia jootma'ady, cabä Moisés fñägädä tsähgøøyy. Tähooc'tu'ubøquiä ja'a Moisés tiu'ubøjniä. Ja'a Diosmädia'agy hánajty miäbøjcy, hoyyä Dios mänaa quia'a ja hixyii.

²⁸ Coo ja'a Moisés miäbøjcy, paadiä pascuaxøø yagajtät. Jaduhñ yhanehmy coo ja'a tøghagø'øw nø'ty hajxy yajwiinxänicxø'øwät, nebiä judiós quioobhuunghajxy quia'a yaghó'cäxät, ja'a ya'ayhänä'cpä. Ja'a Dios ja'a mioonsä tsajpootypä tu'ug quejx coo ja'a quioobhuunghajxy yaghó'cäxät, ja'a ya'ayhänä'cpä, pønajiä nø'ty hánajty tøø quia'a yajwiinxänicxø'øyy ja'a tøghagø'øw.

²⁹ Coo judiøshajxy jaduhñ miäbøjcy, mänitä Dios ja'a Tsaptsmejy cujc yaghawaach maa hajxy jaduhñ ñaxø'øwät tøødstuum. Mänitä Egiptobä-jäya'ayhajxy hoy jia panaxaambiä. Mänitä Dios ja'a nøø hoy yajtu'ugmújcombä. Cøjxä Egiptobä-jäya'ayhajxy fñøho'ogø'øyy.

³⁰⁻³¹ Coo ja'a judíoshajxy miábøjcy, paadiä cajpt hajxy juxtujc-hooc jiuhyohwiädijty ja'a xøhajtä Jericó. Mänitä tsaamuuch piuumnä. Je'e hánajty curaahajt wäditiä maa ja'a cajptän. Cøjxä jäya'ayhajxy jiiy yho'nä, ja'a hajxy hánajty ca'a mäbøjpä. Coo ja'a quixy Rahab miábøjcy, hoy hánajty jia tuñ maa ja'a burdelän, paady jaduhñ quia'a ho'cy, je'eguiøxpä coo ja'a judíos hánajty tøø yu'uuch, ja'a hajxy hánajty wädijpä hixøøbiä woodsøøbiä.

³² Coo cu ñäbaadøøyäm; cu nmädiäacyhöc ja'a Gedeön, ja'a Barac, ja'a Sansón, ja'a Jefté, ja'a David, ja'a Samuel, møødä Dios ja'a quiuguexyhajxy.

³³ Coo hajxy miábøjcy, paadiä miädsip ja'a ñaax hajxy hoy miämähmøøyyänä; paady hajxy hoy guobiernähajty; paadiä Dios hajxy xpiuhbétäm nebiaty hajxy hánajty tøø xyajwiinwaanøøyyäm; paady hajxy quia'a leontsu'tsä;

³⁴ paady hajxy quia'a tooy møjjøønhaajiooty; paady hajxy quia'a cuhbujxä. Ja'a häna'c-hajxy ca'a møcpä, mänitä mäjaa hajxy piaaty mänaa hajxy hánajty chiptuna'añän. Cabä miädsip hajxy yajmäjädaacy, hoyyä miädsiphajxy hánajty jia nämayyä. Nä'ägä yajpäyø'c hajxy je'e.

³⁵ Jii ja'a to'oxiøjc-hajxy hánajty näje'e ja'a yhuung ja'a ya'ay jiuypiojcy.

Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy yajcudsaaçhtiunøøyyä. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty quia'a nä'ägädä najtshixø'owa'añ, mänit hajxy yaghó'cänä. Tøø hajxy hánajty ñajuøø'c coo hajxy jiuypioğa'añ, coo hajxy jim ñøcxa'añ tsajpootyp.

³⁶ Näje'e hajxy wyiinwohñä wiobho'cä. Høxtä yajcudsumøøyyä hajxy näje'e cø'øxoch.

³⁷⁻³⁸ Näje'e hajxy quiuhga'tsä, näje'e hajxy jioø'wa'xä, näje'e hajxy quiuhbujxä. Jim hajxy hánajty näje'e wiädity pactuum, wiinwa'adstuum, tunjooty. Jim hajxy hánajty näje'e chäna'ay tsajjutjooty. Cabä howyit hajxy hánajty miøødä. Meeghac chivohac hajxy hánajty wyithajty. Jaguiay hajxy hánajty yhity. Xøøghájtäp hajxy hánajty, häyoowhijxäp hajxy hánajty. Paady hajxy hánajty jaduhñ jiaty yhabety coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty miábøjcy. Jaanç tehñ quiuääyypä hajxy hánajty ja'a Diósäm. Cabä Dios jaduhñ quiuamay pøñ ca'a mäbøjp.

³⁹ Hoy hajxy jia cumaayyä, cab hajxy miooyyä mädyiijatiä Dios hánajty tøø yajwiinwaanøøy.

⁴⁰ Jäguemiä Dios wyiinmahñdyhajty coo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmio'owáañäm. Paadiä jecyjiiäya'ayhajxy quia'a tsoj mooyyä, näguipxiä Dios hajxy jaduhñ xmio'owáañäm møødä jecyjiiäya'ayhajxy.

12

¹ Tsögä jecyjiiäya'ay hajxy jaduhñ pahijxäm nebiä Diosmädia'agy hajxy miábøjquian. Tsögä haxøøgcuhdujt hajxy najtshixøøyyäm. Tsögä nhamdsoo cuhdujt hajxy høxhijxäm. Je'eduhñ wiingtuum xjia wi'i wioonøcxáañäm. Tsög hajxy tehngajnä cudiüünäm nebiä Dios hajxy xyhanéhñäm.

² Tsögä Jesucristo hajxy hamuumdu'joot pahijxäm. Jaaya'ay hajxy xyajnähixøøyyäm coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nmäbøjcämät. Höçhähdiiuunnä ja'a Jesús mähdiojc jaduhñ yho'cy cruzøxp. Pero ñajuøøby hánajty je'eduhñ coo hánajty jim nøcxy xioonda'aga'añ tsajpootyp. Jim jaduhñ yhäñaañä maa Dios yhaooxyhaampiän.

³ Tsögä Jesucristo hajxy jahmiejtstäacäm coo jiaanç tehñ chaächpøjcy. Ja'a cahwi-indøyhäna'c-hajxy jaduhñ jatcøøyy. Miece'xtujc ja'a Jesucristo jaduhñ. Tsög hajxy jaduhñ pahijxäm; jaduhñ hajxy nga'a jootmayhajtämät.

⁴ Hoyyä haxøøgpä hajxy xjia mädsiphajtäm, cahnä hajxy jaduhñ xyaghó'cäm.

⁵ Ja'a Dios hajxy jaduhñ xjiotcapxnmøcøjçäm maa ja'a miädia'agy cujaay myiñän: Huung, ca'a mjootma'ady, hoyyä Dios tøø xjia yajcumädoy.

Hoy xjia hojy, ca'a mjootmayhaty.

⁶ Miägapxy yhanehñbiä Dios pønjaty chojpy;

yajcumädooby pønjaty yhuunghajpy.

⁷ Coo ja'a Dios hajxy xyajcumädöwät, mme'e'xtügäp hajxy jaduhñ. Hopiøñnä yhuung yajcumädoy.

⁸ Yajcumädoobiä Dios ja'a yhuunghajxy nägøxiä; y pø caj mijts jaduhñ xyajcumädoy, cähxø'p jaduhñ coo ja'a Dios hajxy yöyhajt xquia'a huunghaty.

⁹⁻¹⁰ Ja'a hajxy ndeedyhajtämä hädaa yaabä naaxwiimbä, nwiingudsähgøøyyäm hajxy jaduhñ, hoy hajxy hijty xyajcumädöwäm mänaa hajxy tøø nmuutsc-hajtäm. Paady hajxy hijty xyajcumädöwäm coo hajxy hijty nga'a mädia'agymiäbøjçäm. Hoorä, tsögä nDeedyhajtäm hajxy mädia'agymiäbøjçäm, ja'a jim tsajpootypä. Mänit hajxy jim xyaghajtämät. Paadiä Dios hajxy xyajcumädöwäm, nebiä miädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy nmäbøjcämät, nebiä hawa'adstuum hajxy jaduhñ hoy nhijtänät nebiä Dios yhitiän.

¹¹ Tøyhajt hajxy ndsaaçhpøjçäm mänaa ja'a Dios hajxy xyajcumädöwäm. Nbatäm ja'a tsaachpä hajxy jaduhñ. Pøñ jaduhñ mäbøgaamb hamuumdu'joot, cab jaduhñ waamb

miáná'anát, hoy hánajty jia tsaachpøcy. Maas hoy jiäya'ayhadaañnä. Maas jootcujc yhidaañnä.

¹² Naxy hajxy mdehm ñijiootcapxmcøpøgøøjat neby hajxy jaduhñ hoy myo'oy mnáxát.

¹³ Mhøxtá'awáp ja'a hodi'u hajxy, nebiä hermanodøjc hajxy jaduhñ hoy xpiawädítát, neby hajxy jaduhñ quipxy xquia'a padu'udägöyyát.

¹⁴ Naxy hajxy hoy mdehm yhidát tu'ugmädia'agy nägøxiä. Hoy hajxy mjäya'ayhadát. Pøn hoy ca'a wädijp, cab jim ñøcxa'añ Dioswiinduum.

¹⁵ Tehngajnä hajxy mnigwieendähadøøjat, neby hajxy jaduhñ mga'a tu'udägöyyát. Coø pøn jaduhñ tiu'udägöyyát, je'e jioot ca'a tsojp coø piuhbedøøjat ja'a Diósäm. Cab hajxy mnimiäjootma'adøøjat. Coø hajxy Haagä jaduhñ mjatcø'øwät, pues nägøxiä hajxy jaduhñ mmá'adät.

¹⁶ Cab hajxy mhaxøøgwädítát. Cabä Diosmädia'agy hajxy myaghäyó'ögát. Jaduhñ Esaú jecy jiatcøøyy, coø hánajty yäho'ogyii; yajwiingubøjc ja'a ñädeedy ja'a cay. Paadiä ñädeedy hánajty miøødä, coø hánajty quioobhuungä. Mo'owáañáp hánajty jaduhñ cøxiä mäduhñtiä ja'a tieedy hánajty miädsäna'ay.

¹⁷ Y coø ja'a Esaú jioot hánajty chocy coø cøxiä mio'owøøjat ja'a tiéediäm, cab tii ñä'a mooyyá, hoy jia jøøyy. Hamdsoo jaduhñ quia'a niyaghoyøøyyä.

¹⁸⁻²² Ja'a Moisésajxy, jequiän hoçhähgøøñäbä hajxy jim yhiyx miädooy maa ja'a tunän ja'a xøhajpä Sinaí. Ja'a pojtäxa'a hajxy yhiyx møødä jøøn jim maa hánajty jiaançh tehñ wyiingoodsän. Mänit hajxy miädooy nebiä jäya'ay xiu'uxiän. Mänit hajxy miädooy coø ja'a Dios quiapxy. Hoçhähgøøñä ja'a Dios quiapxy. Jaduhñ Dios yhanehmy coø hajxy hotyjiatä quihgä'adsät tijaty jim mejtsp maa ja'a tunän, hoy jia animalä. Pero cab hajxy miee'xtujnä. Mänitä Dios hajxy miänuu'xtaacy coø quia'a cápxnät. Moiséspaady je'e chähgøøñä. "Jaançh tehñ chähgøøbiøch, paady ndsäyuy", nømä Moisés miänaañ. Pero jim tsajpootyp jim Dioswiinduum, cab jim yhoçhähgøøñän. Siøn jim xiøhaty maa ja'a Dios yhäña'ayän. Jaduhñ jim xiøhajpä, ja'a Jerusalén tsajpootypä. Tøø ja'a Dios cuhdujt hajxy xmiø'oy coø hajxy mwiingudsähgø'øwät. Milhaamä Diosmoonsähajxy jim xioøn'da'agy Dioswiinduum.

²³ Jimä Dioshuung yhaañämahajxy tiu'ugmucy ja'a xiøøhajxy tøøbä yajcujaayijäbä. Ja'a Diósäm hajxy yajnähwaats yajcuhwaatsä. Nägøxiä ja'a Dios hajxy jim xwyiin-mahñdyhixáañäm.

²⁴ Jimä Jesucristo hajxy xñähgaxptúütäm nebiä Dios hajxy tøø xmiøødyajcuhdújcäm hawin-jemy. Coø ja'a Abel jecy yagho'cä, mänitä Dios yaghawiimbijty. Pero coø ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, xyajnähwaats xyajcuhwäatsäm ja'a Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy.

²⁵ Coø ja'a jecyjiäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa quia'a mäbøjc yhädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy yajcumädoowä. Hoorä, coø ja'a Dios hajxy xyhamdsoo hanéhäm jim tsajpootyp, maas hanaxiä hajxy jaduhñ njätmät coø ja'a miädia'agy hajxy nga'a mäbøjcämät. Entonces, tsøg hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm.

²⁶ Coø ja'a Dios jecy quiapxy, mänitä naaxwiin yajtsäyuyuy. Jaduhñ tøø miänaannä coø cøxiä yajtsäyuyyaannä jadähoc møødä naaxwiin møødä tsajtcøxp.

²⁷ Jaduhñ miädia'agytiägø'øyy coø ja'a Dios yajcuhdägoyya'añ tijaty tøø yhädiuñ møødä naaxwiin møødä tsajtcøxp. Pero mädyijaty jim tsajpootyp, caj yajcuhdägoyya'añ.

²⁸ Tsøgä Dios hajxy nämäayäm Dioscujú'uyäp je'eguiøxpä coø hajxy jim xyaghidáañäm tsajpootyp cøjxta'axiøø. Hamuumdu'joot ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Jaduhñ ja'a Dios hajxy xquiumäyämät.

²⁹ Yajcuhdägoobiä Dios je'e tijaty jaduhñ quia'a cumaaby.

13

¹ Tsøg hajxy hamuumdu'joot niçhojc nibia'häyóowäm nebiä tu'ugpuhya'aybän.

² Coø pøn miédsät maa ja'a mdøjcän, hamuumdu'jootä mjøøn mdøjc hajxy mmó'owät. Näje'e hajxy tøø tiøjmo'oy ja'a Diosmoonsä tsajpootyp-tsohmä. Cab hajxy hánajty ñajøø'oy pøø Dios mioonsähajxy je'e.

³ Mbuhbedäp hajxy ja'a jäya'ayhajxy hijpä tsumy, møød hajxy häyoowhíxäbä. Hix, quipxy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmøødmäbøcy.

⁴ Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coø jäya'ayhajxy ñimiøødtsäna'awøøjat ya'adio'oxy. Cab jaduhñ yhooyä coø ja'a mmägu'ughajpä tio'oxiøjc jaduhñ mnä'a wi'i yhäyoowhíxät, coø ja'a Dios jaduhñ xñä'a yajcumäyämät.

⁵ Cabä xädø'øñ hajxy mwi'i piøcjuø'øwät. Jootcujcä xädø'øñ hajxy mmähidät, mäduhñtiä hajxy mmøødä. Tøø ja'a Dios jaduhñ miäna'añ cooc hajxy ni mänaa xquia'a nähguel'egáañäm.

⁶ Paady hajxy hamuumdu'joot nmänáañämät:

Ja'a Dióshøch jaduñ xpiuhbejp.

Cábøch jaduñ pøn ndsähgø'øy, hoñéjpiøch hajxy cu xjia tun.

⁷ Mbahíxäp jäya'ay hajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø xyajnähxixø'øyäbä. Hamuumdu'joot ja'a Diosmädia'agy hajxy miäböjcy. Hoy hajxy jiaanč tehñ jläya'ayhajty.

⁸ Cabä Jesucristo ja'a quuihdujt mänaa yajtägach.

⁹ Cabä wiingmädia'agy hajxy mbadu'ubögät. Coo ja'a Dios hajxy xchöjcäm, maas hoy jaduñ coo ja'a miädia'agy hajxy nmäböjcamät. Näje'e hajxy ñajtscapxø'øy cooc tyijy yhamajtscä, cábäc tii mdsú'udsät mgáyät. Pero yø'ø cuhdujt jaduñmbä, caj yø'ø xpiuhbedät.

¹⁰ Tøø ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túütäm, paadia' miädia'agy hajxy jaduñ nbanøcxäm. Pero pønä jecyquihdujt panøcxnä, cabä cuhdujt hajxy miøødä coo ja'a Jesucristo hajxy pianøcxät.

¹¹ Jegyhajty ja'a teedywiindsøn animalnø'ty hajxy hijty quiuyoxø'øy maa ja'a muutscunuu'xytiøjcän, nebiä piojpä quidiiey hajxy jaduñ ñähwa'ads quihwá'adsät. Mäniä animalho'ogy hajxy hijty nøcxy ño'ogy cajtpa'a.

¹² Jaanä jimä Jesús hoy yho'pä cajtpa'a. Jaduñ hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpä ngädieyhájtäm.

¹³ Tsögä jecyquihdujt hajxy najtshixø'öyyäm. Tsögä Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot panøcxäm, hoyyä cu'ug hajxy xjia xøøghájtäm.

¹⁴ Haa hädaa yaabä naaxwiinä, caj jiega'añ. Pero jim njoot hajxy nbädäacäm tsajpooty.

¹⁵ Tsögä Dios hajxy tehngajnä wiingudsähgø'öyyäm ja'a Jesucristocøxpä. Tsög hajxy tehngajnä mänäänäm coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä.

¹⁶ Naxy hajxy hoy mdehm jäya'ayhäädät. Mbuhmó'owäp ja'a wiinghäna'c hajxy tijaty hajxy mmøød. Jaduñnä Dios hajxy xjiaanč tehñ quiumáyät.

¹⁷ Mmäböjcap ja'a copc-hajpä miädia'agy hajxy. Xcwieendähajp hajxy jaduñ neby hajxy mga'a tu'udägóyyät. Ñajuøøby hajxy coo hajxy wyiinmahñdyhixa'añijäm ja'a Diósäm. Naxy hajxy mdehm miäbögät nebiä mgopc-hajpähajxy jaduñ yhidät jootcujc. Coo hajxy mga'a mäbögät, cab hajxy hänäjty jaduñ tøø mniyaghoyø'öyii.

¹⁸ Mdünäbä mayhajt hajxy, pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøhcøxpä. Hóyhøch nwädity. Chójpjøchä njoot cooçh homiänaajä hoy nwädítät.

¹⁹ Chójpjøchä njoot jaduñ cooçh jim jadähooc nnøcxtägätsät maa mijtsän. Mänuu'xta'agä Dios hajxy cooçh jim ween xyajnøcxy.

²⁰ Jootcujcä Dios hajxy xjiaanč tehñ yaghíjtäm. Jaayá'ayädsä Jesucristo yagju-jypiøjtägajts, ja'a nWiindsønhájtäm. Jaayá'ayäts hajxy xmiøodyajcuhdújcäm ja'a hawiin-jemyguihdujt mänaa ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túütäm. Cabä jemyguihdujt mänaa tiägatsaanä. Homiänaajä ja'a Jesucristo hajxy xñä'ägä cueendähájtäm.

²¹ Weenä Dios hajxy xpiuhbety, nebiä miädia'agy hajxy jaduñ hoy myajtúunät, ja'a Jesucristocøxpä. Jaduñnä Dios hajxy xquiumáyät. Cøjxta'axiøø tsög hajxy jaduñ mänäänäm coo ja'a Jesucristo miøjjä jiaančhä.

²² Hermanodøjc, cab hajxy mdsippädä'agät. Cábøch mijts madiu'u tøø nmägapy tøø nhane'emy.

²³ Tøø ja'a hermano Timoteo yhawa'adspädsøømnä maa ja'a pujxtøjcän. Coo yaa paquiä miédsät, mänitøch jim nmødhädät maa mijtsän.

²⁴ Yajpoo'x ja'a copc-hajpähajxy ja'a høøhcøxpä møødä hermanohajxy nägøxiä. Ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä Italianaaxooty, xyajpoo'xp mijts jaduñ.

²⁵ Weenä Dios hajxy jaduñ xjiaac mo'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt. Amén.

Santiago

¹ Høøch xøhəp Santiago. Ja'a Diostúunghøch nduumby. Ja'a Jesucristo, je'ečh nmäduumby. Hermanodøjc, mijtsəhəxy nyajpoo'xyp, mijts jäguemnaaxtsohm̄bä.

²⁻³ Coo həxy mänaa mhäyohmbáadät, cab həxy mmáná'anät cooc tyijy ja'a Dios həxy xquia'a hijxnä. Tehngajnä ja'a miädia'agy həxy mmábøjcät coo həxy xyhixy. Y coo həxy mjaac häyohmbáadät, maas hoy həxy mmábøgät. Tøyhajt je'eduhñ, paady həxy mjootcug'øwät.

⁴ Coo həxy maas hoy mmábøgät, pedyii ja'a Diosmädia'agy həxy jaduhñ mgudiúnät.

⁵ Coo pøn quia'a najuø'øwät nebiä wyiinmahñdyhádät, weenä Dios miänuu'xta'agy, mäniä wyiinmahñdy mio'owøøjät. Coo ja'a Dios həxy tii nmäyujwáanämät, mäniä həxy cøxiä xmiøoyämät, y cab həxy waamb xñámáayyämät.

⁶ Ween həxy hamuumdu'joot nmänuu'xtáacäm. Cab həxy nmánaanämät coo həxy xquia'a mo'owáanäm. Pøn tu'joot ca'a mábøjp, cabä jäwøhñdy tu'hityä yaghity. Jaduhñ mäwínäts je'e nebiä mejjiän coo ja'a poj yagja'tsoyo'y.

⁷⁻⁸ Hix, mejtstu'u ja'a wyiinmahñdy miøødä. Cabä tu'hityä yhyty. Cab hoy wiädity. Cab tii wyiinmahñdy mio'owøøjät ja'a Diósäm je'eguiøxpä coo wyiinmahñdy mejtstu'u miøødä.

⁹ Mädyii hermano häyoob, coo piuhbedøøjät ja'a Diósäm, jootcug'øwäp je'eduhñ.

¹⁰⁻¹¹ Mädyii hermano mäyøø, coo ja'a mäyøøhadyiibä quia'a hajoodhänät, nä'ägä jootcug'øwäp je'ebä. Hix, jaduhñ mäwínäts ja'a mäyøøjäya'ayhəxy nebiä pøjjiän. Hoy ja'a pøjy jibøø'y; pero coo quiujyxiøøjø'y, mäniä ñii'xnä. Mäniä ñähgahnä. Jaduhñsä mäyøøjäya'ayhəxy quiuhdägoyyaambä. Yhøxho'ogaamby həxy tijaty həxy miämäyøøhəjy.

¹² Jootcujc həxy yhyty pønjaty mee'xtujp, pønjaty ja'a møjcu'ugongä miädia'agy ca'a mábøjcäp. Pønjaty ja'a Dios jähmiejtsp, cøjxta'axiøø həxy yagjyghada'añii nebiä Dios jiygyhatian, nebiä Dios həxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm.

¹³ Coo ja'a mjoothəxy chøgät coo həxy haxøøg mjatcø'øwät, cab həxy mmáná'anät cooc tyijy ja'a Dios həxy xyagjatcø'owa'añ. Hix, cabä Dios mänaaxøø haxøøg jiatcø'øy. Y caj mänaa miäna'añ coo həxy haxøøg njatcøøyyämät.

¹⁴ Ja'a mhamdsoo copc xyajtägøyyäp.

¹⁵ Hix, ja'a mhamdsoo copcooty ja'a pojpä cädieey piädsømy. Y coo pønä pojpä cädieey tehngajnä tiúnät, jiihy yhäda'aga'añ haxøøgtuum.

¹⁶ Hermanodøjc, ca'a həxy myajwiinhøøñ.

¹⁷ Ja'a hoybä ja'a mäbaadpä, Dios həxy pedyii xmiøoyäm, ja'a tsajpootypä. Je'eduhñ cunuux ja'a jappä ja'a tsämaambä. Cabä Dios wyiinmahñdy mänaa tiägach.

¹⁸ Hamdsoojoot ja'a Dios həxy xpιάdäacäm hodiium je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy həxy mmábøjcäm, ja'a tøyhajtpä. Paady həxy jaduhñ xquiumäayyäm.

¹⁹ Hermanodøjc, homiänaajä ja'a Diosmädia'agy həxy mmädowá'anät; pero hodiägaamby həxy mdaj mmáyät coo həxy hänäjty mgapxa'añ mmädia'aga'añ. Y cab həxy mjootmä'adät.

²⁰ Coo həxy njootmä'tämät, cabä Diosmädia'agy həxy nyajtuungpáatänä.

²¹ Cøxy najtshixø'ow ja'a mhaxøøgcuhdujt həxy, neby həxy madiu'u haxøøg mjatcø'øyän. Mee'xxieemy ja'a Diosmädia'agy həxy mmábøgät, ja'a həxy tøø mmädøyyäbä. Y coo həxy mjaančh mábøgät hamuumdu'joot, mäniä həxy jaduhñ mnähwá'adsät.

²² Mgøxy cudiúnäp ja'a Diosmädia'agy həxy jaduhñ. Coo həxy mnähmädoonáxät, cab həxy jaduhñ mnä'ä yajtuungpaady, hoy həxy mja mäna'añ cooc tyijy həxy myajtuungpaady.

²³ Pønä Diosmädia'agy nähmädoonajxp, cab hoy quiuiduñ. Jaduhñ mäwínäts je'e nebiä jäya'ay ñiyhahjxnaxyiiän hijxtjooty.

²⁴ Paquiä jaduhñ ñiyhahjxnaxyii. Pero coo wyiimbijnä, cab jiahmiejtsnä nebiä wyiin jøøp quiähxø'øgy.

²⁵ Pønä Diosmädia'agy tehngajnä jähmiejtsp, pøn hoy cudiumb, jootcujc jaduhñ yhida'añ. Hix, hodiium piäda'aga'añii je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy miäbøcy.

²⁶ Pønjaty mänaamb cooc tyijy Dios həxy wyiingudsähgø'øy, y nä'ä nägoodä həxy ñä'ä capxtägoy, xiøøbä həxy ñä'ä mäna'añ cooc tyijy Dios həxy wyiingudsähgø'øy.

²⁷ Coo ja'a yaamghuung həxy mbuhbedät møødä yaamgtø'oxy, coo həxy hänäjty tii yajmaajaty, y coo həxy haxøøg mga'a wädität, mäniä həxy myajcähxø'øgät coo Dios həxy mjaančh wiingudsähgø'øy.

2

¹ Hermanodøjc, paadiä Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo jim yhyty tsajpootyp maa ja'a jajpä tsämaambä miøødän. Jaaya'ay hajxy nWiindsøn_hájtäm. Cabä yhahixø'oy coo pøn mxøøghádät.

²⁻⁴ Tsøg hajxy mädiäcäm, coo jäya'ayhajxy nämetsc miédsät maa ja'a mdsajtøjc-hajxiän, tu'ug mäyøøbä, tu'ug häyoobä, tu'cuhdujt hajxy nämetsc mwiingudsähgø'owät, hoyyä mäyøøbä orocø'øjädsohñdy hänäjty jia møødä, hoyyä howyit hodiucxy hänäjty jia møødä. Cabä häyoobä hajxy mxøøghádät, hoyyä howyit hodiucxy hänäjty quia'a ja møødä. Hoorä, coodsä häyoobä hajxy mnämá'awät: "Jii miich huuc täna'aw", o coo hajxy mnämá'awät: "Jii miich mhäña'awa'añ naaxwiin", y tøø ja'a mäyøøbä hoyhñäabiejt hajxy hänäjty mmo'oy, myajcähxø'py hajxy jaduhñ coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Cähxø'p jaduhñ coo ja'a häyoobä hajxy tøø mga'a näxuuč.

⁵ Hermanodøjc, huuc mäadow hädaa mädia'agy hajxy. Pønjaty häyoob hädaa yaabä naaxwiin, Dios tøø yajnähdiy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøgät hamuumdu'joot, coo hajxy jim ñöcxät cøxp tsajpootyp. Jim hajxy ñöcxä'añ nägøxiä. Pønjatä Dios tøø jiahmiech tøø pia'häyoy, Dios jaduhñ tøø yajwiinwaañø'oy coo hajxy jim ñöcxät.

⁶ Pero mijts, mxøøghajpy hajxy ja'a häyoobädøjc. Hoorä, ja'a mäyøødøjc-hajxy, xchaachtiumb mijts jaduhñ. Pawich pajäduty mijts xyajnoçxy hagujc.

⁷ Ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxäp, y je'e ja'a mäyøødøjc-hajxy wyiinwohmby.

⁸ Dios mänaamb coo ja'a mmäjøøn coo ja'a mmädøjc mdsögät mba'häyowät nebiä mni'x nebiä mgopc mdsoquiän. Ja'a Diosmädia'agy jaduhñ miimb. Bueno, pø mjaančh cudiuumäp ja'a Dios miädia'agy jaduhñ, hoy jaduhñ.

⁹ Pero coo ja'a häyoobädøjc hajxy mxøøghádät, haxøøg hajxy jaduhñ mjäya'ayhaty. Ja'a Diosmädia'agy jaduhñ mänaamb cooc yhaxøøgä.

¹⁰ Pønä ley hoy tøø jia yajtuñ, pø weeñtiä tøø tiu'udägoy, jaančh tehñ miøj tøø quiuyo'oyø'oy.

¹¹ Dios jaduhñ mänaän, coo ja'a mhamdsoo to'oxiøjc hänäjty jyimän, cabä wiingto'oxiøjc mmøøhdidät. Jaanä jaduhñ miänaambä coo mga'a jäya'ay-yaghø'ogät. Tsøg hajxy mänäänäm, pø tøø mjäya'ay-yagho'ogy, tøø ja'a ley jaduhñ mga'a yajtuñ, hoy wiingto'oxiøjc mga'a ja møødhity.

¹² Hoy hajxy ngapx nmädiäcämät, hoy hajxy njäya'ayhajtämät nebiä Jesucristo hajxy xyhanéhäm maa ja'a miädia'agy myiñän cujaay. Hix, yhxixäänäm jaaya'ay njoot ngopc-hajtämhajxy pø hoy hajxy njaančh jäya'ayhajtäm. Xpiuhbedäänämäp hajxy neby hajxy maas hoy njäya'ayhajtämät.

¹³ Pønjatä jäya'ay näxuu'tsp, je'e hajxy päda'agäänäp hodiium. Cab hajxy yajcumädowa'añii. Pønjatä jäya'ay ca'a näxuu'tsp, je'eds hajxy yajcumädowaäänäp. Cab hajxy ñäxuu'tstägatsa'añii.

¹⁴ Hermanodøjc, näje'e jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy hajxy miäbøcy hamuumdu'joot, y cab hajxy hoy wiädity, nebiäc tyijjiäda'aduhñ yhuuc nä'ä nähwá'adsät.

¹⁵⁻¹⁶ Coo mijts hermano nä'ä nägoobä mnämá'awät: "Nøcx hajxy jootcujc wädit; pägø'ow jocxwit hajxy; hoy hajxy mgay mhú'ugät", y cab hajxy hänäjty tii tøø mmo'oy, hoy hajxy hänäjty tii quia'a ja møødä, ni wit ni tucxy, ni cay ni hu'ugy, caj mijts mguhdujt hänäjty yhojyä.

¹⁷ Coo pøn miäná'anät cooc tyijy hoy wyi'i pianøcxy, pero cabä quihdujt ñä'ä hóyyäbä, xiøøbä jaduhñ ñä'ä mäna'añ cooc tyijy hoy pianøcxy.

¹⁸ Pero coo pøn miäná'anät: "Miič mahñdy hoy mbanøcxyp; høøčh, hóyhøch nguhdujt", høøčh hijxtahnd yaghjxcäc pø hoy mjaančh panøcxy, hoy mga'a ja yajcähxø'ogy pø hoy mguhdujt. Høøčh, coočh nguhdujt yhojyä, nyajcähxø'piøch jaduhñ coočh hoy njaančh panøcxy.

¹⁹ Miič mänaamb coo Dios tiu'ugä; hoy hit jaduhñ coo jaduhñ mmäná'anät. Pero jaduhñdsä møjcu'uhajxy miänaambä y chähgøøby hajxy je'e.

²⁰ Nej, caj miich mnä'ägädä wiinjuø'owa'añ, xiøøbä mja nä'ä mäna'añ coo mmäbøcy, pø cabä mguhdujt ñä'ä hoyyä.

²¹⁻²² Abraham højts hijty nhaphajtäm ndeedyhajtäm. Mänitä Dios ja'a Abraham ñämaayy coo ja'a yhuung yóxät, ja'a Isaac-hajpä. Paadiaduhñ ñämaayy coo ja'a yhuung yóxät, nebiä Dios jaduhñ wyiingudsähgø'owät. Jiaančh cudiunaambiä Abraham hänäjty jaduhñ. Coo jiaančh ja cudiunaañ, paady hodiium piädäcänä. Cähxø'p jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hänäjty jiaančh mäbøcy.

²³ Tøjjajtä Diosmädia'agy jaduhñ nebiä myiñän cujaay: "Coo ja'a Abraham ja'a Dios ja'a miädia'agy miäbøjcä, paadiä hodiium piädäcänä." Y Abraham, hamdsoo Dios miänaañ coo Abraham hänäjty miägu'ughadyii.

²⁴ Jaduhñds je'e, paadiä Dios hajxy hodium xpiaädacäm coo hajxy hoguiuhdujt nya-
jtünäm, coo hajxy hoy nmäbójcäm.

²⁵ Jaduhñä quixy Rahab yhuuc jajpä. Mänitä jäya'ayhajxy miejtstaacy maa ja'a Rahab
tiójcän. Hixøøby woodsøøbiä hajxy hánajty wiädity. Mänitä Rahab miäbuhbejty. Mänitä tu'u
hajxy wiingpä yajnähixøøyyä. Paadiä Rahab piädacänä hodium, hoyyä howyiinmahñdy
hánajty tøø quia'a ja møødhaty.

²⁶ Entonces, coo hajxy nmánáañämät cooc tyijy hajxy hoy nmäbójcäm, pero cabä ngu-
dujthajxy yhoyháltäm, xiøøbä hajxy nnä'ä mänáañäm coo hajxy hoy nmäbójcäm. Cab
jaduhñ choobaady coo hajxy nä'ä nägoobä nmánáañämät cooc tyijy hajxy hoy nmäbójcäm;
høxtáhmäts ja'a ni'x ja'a copc coo yho'nä, cab je'e choobaatnä.

3

¹ Hermanodøjc, ca'a hajxy mwli'i ñiwyiindsønñbäda'agyii. Hix, pønjaty hoy ca'a ya-
jnähixøøby, cab hajxy quiumaya'añii ja'a Diosäm.

² Madiu'u hajxy ngapxtägóoyäm nägøxiä. Pøn ca'a capxtägooby, ca'xiä Diosmädia'agy
jiaanč tehñ quiudiuñ. Ni nej quia'a jatcø'øy.

³ Paadiä cuaay freño hajxy nbädacäm coo hajxy ween miädia'agymiäbøcy neby hajxy
jaduhñ hoy yó'oyät.

⁴ Jaanä jaduhñduhmbä, ja'a barcotimón, chuucpä hajxy yajmäyohby, hoy ja'a barco jia
hamøjjä, hoy møc jia paboju.

⁵⁻⁶ Y yø'ø haaw, hoy jia mutscä, jaduhyyä jäya'ay nã'ä jaanč tehñ miägapxtägoobiä møj
may. Jaduhñ mäwínäts yø'ø haaw nebiä jøønän. Coo ja'a yuuc tiøyø'øgy, tu'lii'ty ja'a padoy
chohñda'agy. Yø'ø haaw, jiaanč tehñ miøødä haxøøgpä yø'ø. Paquiä xyajtu'udägóyyät. Y
ja'a møjcu'ugong, je'eds hajxy xwyi'i yajcapxtägóoyäm.

⁷ Hoñä'ä mädyii animalä hajxy hoy nyajmaaxøøyyämät, caa, muuxy, tsahñdy, møødä
mejjiooty-tsánaabiä.

⁸ Pero yø'ø haaw, cab hoy miaaxø'owa'añ. Haagä haxøøgpä jaduhñ miøød. Je'eduhñ
xyajtägóoyäm maa ja'a Dioscøxpän.

⁹⁻¹⁰ Jue'e yø'ø haaw, mejtstu'u myiñ. Je'e hajxy nyajtünäm coo ja'a Diosteedy hajxy
ngapxpáatäm. Jaanä je'e hajxy nyajtünäm coo ja'a jäya'ay hajxy nnähójjäm, ja'a Dios
yajmägunuu'xøøyyäbä ja'a yhEspiritu. Hermanodøjc, caj yhoyyä coo hajxy mejtstu'u
njäya'ayháltämät.

¹¹ Hix, maa tu'ugpä nøøgopcän, cabä nøø wiingä tägach xiee'xy. Tu'tu'uyyä nã'ägädä
xee'xy.

¹² Jaanä jaduhñduhmbä, tu'tu'uyyä piids tiøømhaty; cabä aceituna miädøømhadø'øy maa
ja'a piidsän. Ni ja'a piids quia'a mäðøømhadø'øy maa ja'a tsaatypän. Y cabä hoñøø jim
mbaadät maa ja'a taamsnøøgopcän.

¹³ Pøn wiinmahñmech maa mijtsän, ween hoy jäya'ayhaty neby jaduhñ yajcähxø'øgät coo
hoguiuhdujt miøødä, coo mee'xxieemy jäya'ayhaty.

¹⁴ Ji häna'c-hajxy näje'e miäna'añ coo hodium hajxy mio'owøøjät, coo wiinghänä'c
quia'a mo'owøøjät, je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy jiaanč tehñ jiaty hoyhoy. Caj mnigui-
mayøøjät cooc tyijy mjaanč tehñ jiaty. Hix, caj tiøyyä coo mjaanč jaty.

¹⁵ Yø'ø wiinmahñdy jaduuhmbä, caj yø'ø jim chooñ maa ja'a Diosän. Hädaa yaabä naaxwiin
hajxy yajcojy. Ja'a møjcu'ugongä wyiinmahñdy jaduhñ.

¹⁶ Ja'a häna'c-hajxy ca'a niyajmädsójcäbä coo wiinghänä'c hodium piädät, cab hajxy
hoy ñimiøødhidyii. Niñiøhoj niñiahójjäp hajxy jaduhñ. Madiu'u hajxy haxøøg jäya'ayhaty.

¹⁷ Pero jimä howyiinmahñdy chooñ maa ja'a Diosän. Coo hajxy je'e mmøødhádät, hoy
hajxy jaduhñ mjäya'ayhádät. Cab hajxy mdsiptsäná'awät, cab hajxy mma'adtsäná'awät.
Mee'xxieemy hajxy mhídat. Cabä mhamndsoo wiinmahñdy hajxy mwli'i yajtúnät.
Mmøødhádäp ja'a hojioot hajxy møødä jäya'ay. Cabä mwiinmahñdy hajxy mejtstu'u
myajtúnät. Cab hajxy mhøhñdá'agät.

¹⁸ Pønjaty ca'a tsiptsojp, jaanč tehñ yhoy hajxy jäya'ayhaty, møød ja'a hajxy nägøxiä
capxcuhgädaacpä.

4

¹ Jim mijts ja'a mdsip myajtsøhñda'agy maa ja'a mhaxøøgwiinmahñdyhajxiän coo hajxy
naxy mnimiädsibø'oyii.

² Coo hajxy ti mja hadsoga'añ, je'eds hajxy myajniguiuyagho'ogóøyyäp, je'eds hajxy
myajniguiumädsiphadø'øyyäp. Paady hajxy mga'a paady mädyii hajxy mja tsojpy coo ja'a
Dios hajxy mga'a mäyujwa'añ.

³ Y coo hajxy tii mja yujwa'añ, cab hajxy mbaady, je'eguiøxpä coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyá. Hix, näjoot hajxy mwí'i yhadún mwí'i yhanáma'awø'øy mädyii hajxy mja yujwaamby.

⁴ Caj mijts Diosmädia'agy hoy mgudiñ. Nej, cab hajxy mnajuø'øyä coo jaduhñ quia'a hoyyá coo ja'a mjoot ja'a mjuøhñdy hajxy yaa mbadá'agät hädaa yaabä naaxwiin. Coo hajxy jaduhñ mbadá'agät hädaa yaabä naaxwiin, Dios hajxy jaduhñ mmädsiphájnäp.

⁵ Nej, tøgä xiøøbä ja'a Diosmädia'agy ñä'a mäna'añ: "Tøø ja'a Dios ja'a yHEspíritu piäda'agy maa højtsøxpän. Xjiaančh tehñ chojc xjiaančh tehñ pia'häyøowäm hajxy jaduhñ."

⁶ Jiaančh tehñ yhooyä Dios hajxy xpiuhbéjtäm neby hajxy jaduhñ hoy nmäjädaacämät. Jaduhñä Dios miädia'agy myiimnä: "Miädsiphajpiä Dios pøn ja wi'i yajcumayaamb. Pero pøn ca'a yajcumayaamb, piuhbejpiä Dios je'e."

⁷ Mäbøc ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä. Høxhijxä ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hajxy; mänit hajxy jaduhñ xñähguéecnät.

⁸ Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy mbanøcxät; mänitä Dios hajxy xpiuhbejtägätsät. Pønjatä häxøøgcuhdujt møød, mhøxhixäp ja'a mguhdujt hajxy jaduhñ. Pønjaty mänaamb coo mejtstu'u pianøcxa'añ, møødä Dios, møødä hädaa yaabä naaxwiin, mnajtsixøøñäp ja'a mhaxøøgwiiimahñdy hajxy.

⁹ Mjootmayhädap hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo häxøøgcuhdujt hajxy mmøødä. Cab hajxy mxoondäacnät.

¹⁰ Mba'yá'axäp ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot. Mnägäpaxäp hajxy nebiaty hajxy tøø mhaxøøgwädty. Mänitä Dios hajxy xyajmähmø'owät hodium.

¹¹ Hermanodøjc, ca'a hajxy mniñähøjyii hamiñ häxøpy. Pøn wiinghermano nähojp, jaduhñ miäbaatnä nebiä Diosmädia'agy ñähøjjiän. Cabä Diosmädia'agy hoy ñä'a cudiñ.

¹² Tu'ugä Dios hajxy xyhanéhäm. Je'e hajxy xyhixäm pø hoy ja'a miädia'agy hajxy ngudiünäm. Jaayá'ayäts cuhdujtmøød pø xpiädaacäm hajxy hodium, pø xpiädaacäm hajxy häxøøgtuum. Pero miich, caj miichä cuhdujt mmøødä coo wiinghermano mnähójtät.

¹³ Huuc mäow hajxy, näje'e hajxy jaduhñ miäna'añ: "Jäda'a o jaboom højts nnøcxa'añ wiinghagajpt. Jijn højts tul'jumøjt nniyhajada'añii. May højts xädø'øñ jijn nbaada'añ."

¹⁴ Ni quia'a najuø'øy hajxy tii jaboom jadaánäp. Ja'a jugyhajt, paquiä quixy. Jaduhñ miäbaady nebiä näma'ajän coo paquiä tiägy.

¹⁵ Jaduhñ hajxy mmäná'anät: "Pø mänaambä Dios jaduhñ, mänit hajxy njaac jugyhajtämät. Coo ja'a Dios jaduhñ miäná'anät, hotyijä hajxy njajtämät. Coo quia'a mäná'anät, cab hajxy tii nnä'ägädä jäjtämät."

¹⁶ Pero mijts, tehngajnä mijts mwí'i ñiguiumayii. Häxøøg jaduhñ coo hajxy jaduhñ mjtacø'owät.

¹⁷ Pøn najuøøby neby hoy quihdujthädät, y cab hoy ñä'a cuhdujthaty, häxøøg jaduhñ jiatcø'øy.

5

¹ Ween yø'ø mäyøødøjc-hajxy yhuuc yajcopø'øy. Jø'øwaamb hajxy, tsaächya'axaamb hajxy, je'eguiøxpä coo ja'a tsaächpä hajxy piaada'añ.

²⁻³ Yø'ø hajxy cøxiä miämäyøøhajpiä, caj yø'ø choobaadaannä, hoy howyit hodiucxy hajxy jia møødä. Cøxaamb jaduhñ tiägoyya'añ. Coo hajxy miäyøøjä, cähxø'p hajxy coo ja'a häyøøbädøjc hajxy quia'a näxuuch. Quiuhäyowø'owaamby hajxy jaduhñ. Xiøøbä hajxy tøø ñä'a yajmayø'øy maa hajxy miäyøøhatiän. Hix, mobädajp naaxwiimbä wyiimbida'añ.

⁴ Cabä mioonsä hajxy ca'xy tøø yhuuc mäjuuñä. Paady hajxy jijn ñäxø'owøøyyänä maa ja'a Diosän jijn tsajpootyp. Miädoobiä Dios ca'xy.

⁵ Hoy yajxon hajxy tøø jiaančh tehñ chána'ay hädaa yaabä naaxwiin. Tøø ja'a miäyøøhadyiibä hajxy jia yajmayø'øy. Pero mobädajp hajxy quihäyowø'owa'añ.

⁶ Tøø ja'a hojiäya'abiä hajxy chaächtiñ. Tøø hajxy yagho'ogy. Cabä hojiäya'ayhajxy ñä'a niñäwaanä.

⁷⁻⁸ Hermanodøjc, mmee'xtúgäp hajxy jaduhñ høxtä Jesucristo cádaactägätsäp. Mobädajpä quidaactägätsa'añ. Cab hajxy tii mdaj mmáyät. Jaduhñ hajxy mmee'xtúgät nebiä jäya'ayhajxy miee'xtuquiän coo quia'a tsoj tu'uy.

⁹ Hermanodøjc, cab hajxy mniñähøjøjtät coo Jesucristo hajxy xyajcumädówät. Mobädajpä quida'aga'añ.

¹⁰ Mjahmiédsäp hajxy nebiä jäya'ayhajxy jecy chaächpøjquiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. Mee'xtujc hajxy je'e jecy.

¹¹ Pøn mee'xtujp, hoy jia tsaächpøcy, jootcujc hajxy yhyty, nebiä Job jecy miee'xtuquiän mänaa chaächpøquiän. Tøyhajt jaduhñ. Y ñäxuu'tstägajts ja'a Dios ja'a Job. Hix, hojiot ja'a Dios jiaančh tehñ miøød.

¹² Hoy hädaa mädia'agy hajxy mmädówät. Cabä Dios hajxy nä'ä nägoobä mgapxpáadät. Coö hajxy jaduññ nä'ä nägoobä mgapxpáadät, mgapxtägóyyäp hajxy jaduññ, y xya-jcumädówäp ja'a Dios hajxy. Pø mmøødä tøyhajt hajxy, jaduhyä hajxy mmäná'anät coö tøyhajtä. Pø caj, jaduhyä hajxy mmäná'anät coö quia'a tøyhajtä.

¹³ Pønjaty tsaachpøjp, weenä Dios hajxy pia'ya'axy. Pønjaty jootcujc, weenä Dioshøy hajxy yhøy ya'axy.

¹⁴ Pønjaty pøjcäp, ween hajxy ñäma'ay ja'a tuungmøødpä maa ja'a tsajtøjcän coö oraciön hajxy tiuunäxät, coö aceite hajxy yajñähjaaxøøjtät ja'a Dioscøxpä.

¹⁵ Pø jaanč mæbøjp hajxy, ja'a hajxy oraciöntuumbä, mänitä Dios ja'a pa'amjäya'ay ja'a pia'am yajñähwätsät, møødä piojpa møødä quiädieey.

¹⁶ Myajniñägapxøøjäp ja'a mbojpa mgädieeyhajxy hamiñ häxøpy. Mniñähgapxtu'udøøjäp hajxy hamiñ häxøpy nebiä mba'am hajxy jaduññ xñähwä'adsät. Jaanč tehñ tiuunpaaatp jaduññ coö ja'a hojiäya'ay hamuumdu'joot yhoraciöntünät.

¹⁷ Høxtahñdsä Elías, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwä'xäbä. Jaduññ je'e jäya'ayhajty neby højtshájtämän. Coö ja'a Elías ja'a Dios miänuu'xtaacy coö quia'a yajtu'uwät, tægøøgiumøjt ja cupc quia'a tuuyy hädaa yaabä naaxwiin.

¹⁸ Mänitä Elías ja'a Dios jadähooc miänuu'xtaactägajch coö yajtu'uwät. Mänit jadähooc tiägøøyy tuubä. Mänitä jäya'ay piäda'agyhajxy yhoyøøyyäxä.

¹⁹⁻²⁰ Hermanodøjc, coö pøñ ja'a tøyhajt jøjyohdiú'udät maa mijtsän, tu'udägóyyäp hajxy jaduññ. Pero coö hajxy mjootcapxmøcpøgät, mänitä wyiinmahñdyhajxy miédsät. Cøxaambä piojpa quiädieey hajxy jaduññ ñähwa'adsa'añ, y hodiuum hajxy jaduññ miähmø'øwa'añ. Tøyhajt jaduññ.

1 Pedro

¹ Høøch xøhajp Pedro. Jesucristøch xquiuguexyhajp. Mijs hādaa nocy nyajnäyaayøøby pønjatä Diomädia'agy mæbøjp. Xii yaa hajxy wiingtuumjaty mhadsäna'ay jim maa naax jaduhñ xiøhatiän Ponto, møøð jim Galacia, møøð jim Capadocia, møøð jim Asia, møøð jim Bitinia.

² Jequiän mijsä Diosteedy xwyiimbiyy. Tøø Dios hānajty ñajuø'øy coo mijsä miädia'agy hānajty mmæbøgaanä. Ja'a yhEspirituhaamä Dios hajxy tøø xyaghodiägø'øy, weenä mädia'agy hajxy jaduhñ mmæbøgät ja'a Jesucristocøxpä. Jaaya'ay hajxy tøø xyajnähwäatsäm mänaa hajxy xñähho'túutäm. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiø'oy møj may.

³ Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm. Jaaya'ayä Jesucristo Tieedyhajpy. Højtsä Jesucristo nWiindsønñhajtäm. Hojiootä Dios jiaanch tehñ miøøð ja'a højtsøxphajtäm, paady hajxy homiänaajä xyagjyghadaänäm neby je'le jiugyhatiän. Coø Dios ja'a Jesucristo yagjuypjøjtägajch coo hānajty tøø yho'ogy, jaduhñ tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo Dios hajxy jaduhñ xjiaanç yagiugyhadäänäm homiänaajä

⁴ jim tsajpootyp. Jimä hoyhajtä weenhajt hajxy møj may xmiø'owäänäm, neby jaduhñ jecy miänaañän cooc hajxy hānajty xmiø'owäänäm. Tijaty hajxy yaa nyagjyghajtäm hādaa yaabä naaxwiin, tsipcøxp jaduhñ quiøxa'añ, tsipcøxp jaduhñ quiuhdägoyya'añ. Pero mädyijatiä Dios hajxy jim xmiø'owäänäm tsajpootyp, cab jaduhñ mänaa quiøxa'añ, cab jaduhñ mänaa mia'ada'añ, cab jaduhñ mänaa quiuhdägoyya'añ. Homiänaajä yajxon yhida'añ.

⁵ Coø mijsä Dios miädia'agy jaduhñ mmæbøjcä, paadiä Dios hajxy xcwieendähada'añ ja'a miøcmäjaahaam. Cab hajxy jaduhñ mänaa mguhdägoyya'añ. Coø ja'a Dios yHuung yaa quiädaactägatsa'añ hādaa yaabä naaxwiin, ja'a Jesucristohajpä, mänit hajxy jim xyajñcäänäm tsajpootyp Dioswiinduum. Jimä Dios hajxy homiänaajä xyagjyghadaänäm neby je'le jiugyhatiän.

⁶ Paady mijs jootcuje mhity, hoy hajxy jäda'ahaty madiu'u mja tsaachpøcy. Pero cab hajxy jecy mdsaaçhpøga'añ.

⁷ Høxtahmñdsä oro, jøønhaamä jäya'ayä oro hajxy yhijxmach pø hoyhoro jaduhñ. Jaanä jaduhñ mijsä Dios xyhijxmajtspä pø hamuumdu'jootä miädia'agy hajxy mmæbøjcä, hoy hajxy mja jaanç tehñ chaachpøcy. Jaanç tehñ choobaatp jaduhñ coo hajxy jaduhñ mmæbøgät tehngajnä. Cabä oro jaduhñ jiaty tsoobaady neby jaduhñ choobaadiän nej mijs homiänaajä mmæbøquiän. Hiç, tsipcøxpä oro jaduhñ quiuhdägoyya'añ. Y coø Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, mänit mijs xquiuumaya'añ je'leguiøxpä coø hajxy hānajty tøø mmæbøcy, hoy hajxy hānajty tøø mja jaanç tehñ chaachpøcy.

⁸⁻⁹ Hoyyä Jesucristo hajxy tøø mga'a jagä hiçy, mdsojpy mba'häyooby hajxy jaduhñ, y mmæbøjcäbä miädia'agy hajxy jaduhñ. Hoy hajxy tøø mga'a jagä hiçy, coø hajxy jaduhñ mmæbøcy, paady hajxy jaduhñ tøø xyajnähwä'açh. Coø hajxy jaduhñ tøø xyajnähwä'açh, paady hajxy jaduhñ mjaanç tehñ xioonnda'agy nägø'ø nädecypä.

¹⁰ Ja'a jäya'ayä Diomädia'agy hajxy jecy yajwä'xäbä, jia wi'i yajtøøby jia wi'i yajtø'xyp hajxy hānajty neby hajxy piäda'agøøjät hawa'adstuum. Cab hajxy hānajty ñajuø'øy neby hajxy jaduhñ jim piäda'agøøjät. Pero ñägapx hajxy jaduhñ coo mijsä Dios hānajty xpiäda'aga'añ hawa'adstuum, je'leguiøxpä coø hojioot miøøðä.

¹¹ Yajtøøby hajxy hānajty pøn mijs hānajty min xpiäda'aga'añ hawa'adstuum. Jaduhñ hajxy hānajty yajtøøbä mänaa hānajty myina'añ. Ja'a Dios jaduhñ hawaanä ja'a yhEspirituhaam cooc tu'jäya'ay hānajty yaa min chaachpøga'añ. Y cooc hānajty tøø yho'nä, mänitac hānajty jiuypjøjtägatsa'añ. Mänitac hānajty jim ñøcxtägatsa'añ tsajpootyp maa Dioswiinduumän. Pero ja'a jecyjiäya'ayhajxy, cab hajxy hānajty jaduhñ ñajuø'øy pønä Dios hānajty tøø ñänømy ja'a yhEspirituhaam. Nä'ä cujahy hajxy jaduhñ nebiaty hajxy jaduhñ ñajtsapxøøyyä.

¹² Mänit hajxy jecy yhawäänäxä coogä Dios jaaya'ay hānajty quia'a tsoj quexa'añ, ja'a mijs hānajty xpiäda'agaambä hawa'adstuum. Cujëquiägä Dios hānajty Dioswiän. Hoorä, tøø quiejxnä. Jaduhñ tøø yajtøjiajnä coo ja'a yajnähwäatspä tøø quiejxnä. Y tøø mijs jaduhñ mjaanç mädohyaty coo ja'a yajnähwäatspä yaa tøø yhoj. Ja'a Jesucristøch jaduhñ nnänøømy coo hajxy hoy xñähho'túutäm. Y jaaya'ay mijs xyajmädohyajtäbä, ja'a Dios ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduhñ ñajtsapxøøyyä nebiatiä Diomädia'agy hajxy yajwä'xät. Tsajpootypä Dios ja'a yhEspiritu yajtsohndaacy coo jaduhñ yaa quiejxy hādaa yaabä naaxwiin. Haa ja'a Dios ja'a mioonsähajxiä, ja'a hajxy jaduhñ jim hijpä tsajpootypä, jiaanç tehñ yagjuøøby hajxy jaduhñ coo Dios ja'a yHuung jaduhñ yaa quiejxy hādaa yaabä naaxwiin, coø højts hoy xñähho'túutäm.

¹³ Y coo Jesucristo jaduñ yaa jadähooc quiädaactägatsa'añ, mänit hajxy jaduñ jim xyajncxäänäm tsajpootyp maa Dioswiinduumän, pönjatiä Diosmädia'agy hänajty tōō miäböcy. Mänitä hoyhajtä weenhajtä hajxy jim ca'xy xmiö'owáañäm. Coo Dios jaduñ tōō miäna'añ coogä yHuung yaa quiädaactägatsa'añ, jaduñä tøyhajt hajxy nmōōdhájtäm coo jaduñ tiōjadia'añ. Tsōcxä njoot hajxy pädaacäm maa hoyhajtän, maa weenhajtän, mädyii Dios hajxy hänajty xmiö'owáañäm. Tsōcxä hajxy hoy wädjítäm. Tsōc hajxy jahmiejtstääcäm coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ.

¹⁴ Coo Dios hajxy xyhuunghájtäm, paadiä miädia'agy hajxy tsōc mábōjcäm. Cabä haxōōgwiinmahñdy hajxy jadähooc mbadu'ubōjcumbät, neby hajxy hijty njatcō'oyän coo Dioscapxiä Diosmädia'agy hajxy hijty mga'a mädohyatyñä.

¹⁵ Ca'a haxōōgjoot ca'a haxōōgwiinmahñdy hajxy myaghity. Hiḡ, cabä Dios haxōōgjoot haxōōgwiinmahñdy ñä'ägädä mōōdä. Jaaya'ay hajxy jaduñ xyajñähdjäm coo hajxy xquiu'ughadaañäm. Paadiä hojioot hajxy tsōc yaghjítäm nebiä Dios hojioot miōōdän.

¹⁶ Jaduñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Hōōch, cábōchä haxōōgjoot cábōchä haxōōgwiinmahñdy nnä'ägädä mōōdä. Hōōch hajxy pahijx padúñäc", nōñä Dios jecy miänaañ.

¹⁷ Ja'a Dios hajxy nwiingudsähgōōyyäm. NDeedyhájtäm hajxy jaduñ. Paady hajxy hoy tsōc jäya'ayhájtäm mäduhñtiä hajxy yaa ndsánaayy nhäyōowäm hädaa yaabä naaxwiin. Hiḡ, nnajuōōyyäm hajxy jaduñ coo Dios hajxy xyajcumädowáañäm nebiaty hajxy hänajty yaa haxōōg tōō njatcōōyyäm hädaa yaabä naaxwiin, hoy hajxy hänajty näje'e tōō nja mäyōōdsänäyyäm.

¹⁸⁻¹⁹ Ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtämhajxy ja'a jegyhajtypä, coo yhamdsoo cuhdujt hajxy hijty hoy quiudiñ, jaduhñäc tyijy hajxy ñähwa'adsa'añ. Y jaduñ mijts tōō mba-habōjpä. Pero cab jaduñbä cuhdujt choobaady. Coo Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm, ja'a ñō'tyaam hajxy xpiädääcäm hawa'adstuum. Ni tii hajxy jaduñ xquia'ä pädaacäm hawa'adstuum, ni xädō'ōñ. Hiḡ, paquiä xädō'ōñ quiiḡy. Jagooyä Jesucristo hajxy xpiädääcäm hawa'adstuum ja'a ñō'tyaam. Hiḡ, cabä Jesucristo ni tii poj ni tii cádieey quia'a mōōdä. Paady hajxy je'e hoy xpiädääcäm hawa'adstuum. Coo Jesucristo ja'a poj ja'a cádieey häxōpy miōōdhaty, cab hajxy häxōpy tōō xpiädääcäm hawa'adstuum.

²⁰ Jéquiänä Dios ja'a yHuung jaduñ yajñähdjy cooc hänajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naaxwiin, cáhnäc hädaa naaxwiimbä hänajty yhawijy tiōō'xta'agy. Pero cabä Dios ja'a yHuung choj quejxy. Cujecy jaduñ quiejxy mänaabä hōjts hänajty yaa njugyhájtämbä. Hōjts hoy xñähho'túütäm.

²¹ Coo Jesucristo hänajty tōō yho'ogy, mänitä Dios yagjujyipiōjtägajch. Mänit jim jadähooc yajnōcxy maa wyiinduumän. Jim jäda'ahaty wyiingudsähgōōyiy. Y coo Dios ja'a yHuung jaduñ yagjujyipiōjtägajch, paadiä miädia'agy hajxy tsōc mábōjcäm coog hajxy xyagjyghadääñämbä homiänaajä neby je'e jjugyhatiän.

²² Tōyyä Dios miädia'agy. Y coo mijtsä miädia'agy hoy mgudiunä, paadiä mjootä mjuōhñdyhajxy nähwa'ads yhity. Naxxy hajxy jaduñ mdehñ ñiichoc mdehñ ñimiee'xōōjät hamuumdu'joot. Jaduñ hajxy mnijiwō'ōwōōjät nebiä tu'que'expän nebiä tu'mägu'ugpän.

²³ Tōō haxōōgjoot tōō haxōōgwiinmahñdy hajxy nnajtsxixōōyyäm. Homiänaajä Dios hajxy xyagjyghadääñäm neby je'e jjugyhatiän. Jaduñä hojiootä howyiinmahñdy hajxy xmiōōyyäm hawiinjemy, je'eguiōxpä coo miädia'agy hajxy nmábōjcäm. Cabä miädia'agy mänaa quiuhdägoyya'añ. Jaaya'ay hajxy jaduñ xyagjyghadääñäm homiänaajä neby je'e jjugyhatiän, ca'a piōñä hädaa yaabä naaxwiimbä, ni ja'a ndajhájtäm ni ja'a ndeedyhájtäm. Haa ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä nyghajtä, tsipcōxp jaduñ quiōxa'añ.

²⁴ Jaduñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Hōxtahmäsä pōjy, hoy jaduñ jia yajxonä, tsipcōxp je'e ñä'ägä tō'ōch.

Jaduñ mäwiin hōjtshájtäm, hoy hajxy mōj jaančh nja nijiwōōyyäm, tsipcōxp hajxy nnä'ägä ho'og nnä'ägä tågoyyäänäm.

²⁵ Pero ja'a Diosmädia'agy, cab jaduñ mänaa quiōxy tiägoy.

Ja'a Diosmädia'agy jaduñ mänaamb coogä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túütäm. Tōō mijtsä jäya'ay jaduñ xyajmädohyaty, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwä'xäbä.

2

¹ Coo Dios hajxy homiänaajä xyagjyghadääñäm neby je'e jjugyhatiän, jaduñä hojiootä howyiinmahñdy hajxy tōō xmiōōyyäm hawiinjemy. Paadiä haxōōgjootä haxōōgwiinmahñdy hajxy tsōc najtsxixōōyyäm cōxiä. Cab hajxy mnä'ägä hōhndä'agät ni weēñtiä. Hamuumdu'joot hajxy jaduñ tøy mjaančh hojiäya'ayhadät. Jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiñ, hoy hajxy jia nidijyii nebiä hojiäya'ayän. Ca'a hajxy jaduñ mbahixy. Ca'a hajxy pōñ cōxiä wiinä myajcuxōōghadōy. Cab hajxy mniñähōōñ mniñähōōjōjät.

²⁻³ Tøyhajt jaduhñ coo Jesucristo mayhajt møj may tøø tiuñ maa mijscøxpän. Mnajuøøby hajxy jaduhñ, túhmäts. Hahixøøbyxiä jaduhñ coo miädia'agy hajxy tehngajnä mbanøcxät. Høxtahmädsä maaxhuunghajxy, coo hajxy hñanjty chi'idsa'añ, mänitä tsi'tsc hajxy ñäjø'ø. Jaduhñ mäwiin mijspä, mba'yá'axäp ja'a Dios hajxy coo quiapxiä miädia'agy hajxy ween tehngajnä xjiaac yaghabøcy. Jaduhñ hajxy ca'xy pedyii hoy myajtúnät. Y cab hajxy jaduhñ mänaa mdu'udägöyyät.

⁴ Tehngajnä Jesucristo wyiinmahñdy hajxy jaac tehñ piahijä jaac tehñ piaduunä. Ja'a Dios jaduhñ jecy wiinmaayy coo højts hñanjty jaduhñ xyhuunghadaañäm ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Jesucristo, ja'a Dios yHuung je'e, paadiä cuhdujt jaduhñ miøøä coo hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Pero cabä jäya'ayä Jesucristo hajxy näje'e jìøjpøgø'ø. Cab hajxy wyiingudsähgø'ø. Xiøøghajpy hajxy jaduhñ.

⁵⁻⁶ Jaduhñ jim myiimbä cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Jim maa cajpt jaduhñ xiøhatiän Siön, jimhøchä ndsajtojç tu'ug ngojy.

Tú'ughøchä tsaä nwiimbiiyy coo jim piäda'agøøjät maa tøjteecän.

Jaanch tehñ tiuungpaatp yø'ø tsaä jaduhñ.

Ja'a Dios ja'a Jesucristo jaduhñ yajmäbaat nebiä tsaä ja'a jaanch tehñ tiuungpaatpän, coo jaduhñ yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xyajñähwäatsäm. Jaduhñä Dios miänäänqumbä cooc tsipcøxp yajtøjiada'añ coo hajxy jim yajñøcxa'añii tsajpootyp maa Dioswiinduumän, pønajat jaduhñ mäbøjp coo Jesucristo hajxy xyajñähwäatsäm, ca'a wyiinghänä'cä. Coo Jesucristo hajxy tøø xjiaanç yajñähwäatsäm, jaduhñä Dios hajxy tøø xyajñähdijäm coo Jesucristo hajxy nmøødhjätämät tu'ugmädia'agy. Tehngajnä Diosmädia'agy hajxy tsøc hoy jaac tehñ quiudiunäm. Tsögä Dios hajxy hoy jaac tehñ wyiingudsähgøøyyäm. Jaduhñä Dios hajxy xquiumäyyämät.

⁷ Coo mijs jaduhñ mmäbøcy coo Jesucristo hajxy hoy xyajñähwäatsäm, paadiä Jesucristo hajxy mdsocy, paady hajxy mwiingudsähgø'ø. Hoorä, jaduhñ jim myiingumbä cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Jii tsaä tu'ug, cabä tøjmuu'tspädøjc-hajxy hijty hoy yhixy;

cab hajxy hijty yajtuna'añ.

Pero ja'a cudøjc, yajxón yø'ø tsaä yhixy, paady jim yajpádaacä maa tøjteecän.

⁸ Jaduhñ wiingtuum myiingumbä:

Jii tsaä tu'ug, coo pøn quiuhnepy, cädaab hajxy jaduhñ.

Ja'a Jesucristo jaduhñ yajmäbaatä neby yø'ø tsaajän.

⁹ Højtsä Dios tøø xyajñähdijäm coo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, coo hajxy xquiu'ughajtämät. Xyhuunghajtäm hajxy jaduhñ coo hajxy ween hoy njäya'ayhajtämät neby je'e hoy jäya'ayhatiän. Tøø cuhdujt hajxy xmiøöyyäm coo hajxy nDeedyhajtämät nebiä Jesucristo ja'a Dios Tiedyhatiän. Tøø Dios hajxy xyajpädsøømäm haxøøgtuum. Hodium hajxy hoy xpiädaactägäjtsäm. Jaduhñä miädia'agy hajxy nyajwä'xämät coo møjmayhajt tøø tiuñ maa højtsøxphajtäm.

¹⁰ Coo mijs hijty mga'a mäbøcy, paadiä Dios hajxy hijty xquia'a cu'ughaty. Cabä Dios hajxy hijty xñäxuuch. Pero coo hajxy jaduhñ mmäbøjnä, paadiä Dios hajxy jaduhñ xñäxuutsnä. Paady hajxy xquiu'ughajñä.

¹¹ Mägu'ughajpädøjc, hoy hajxy yaa nja hjtäm hädaa yaabä naaxwiin, cabä njoot hajxy yaa tøø nbädaacäm maa hädaa yaabä naaxwiimbän. Jimä njoot hajxy tøø nbädaacäm maa Dioswiinduumän. Tsøcxä haxøøgwinnmahñdy hajxy høxhixäm, jaduhñä Dios miädia'agy hajxy hoy ngudiunämät.

¹² Hoy hajxy mja hity maa jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy quia'a mäbøquiän, hoy hajxy mwädität. Hoy hajxy jaduhñ mjäya'ayhädat, hoyyä jäya'ay hajxy cu xjia nähøønø'øw. Coo Dios yaa quiadä'agät tøyhajtyajjejpä, mänit mijsä jäya'ay hñanjty xyhixa'añ coo mijsä Dios miädia'agy hñanjty hoy tøø mjaanç cudiunä, ja'a Diosmädia'agy hajxy hñanjty tøø quia'a mäbøquiäbä. Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ.

¹³ Mwiingudsähgøøyyäbä tuungmøødpä miädia'agy hajxy. Cabä pøn jaduhñ waamb xñänømät. Hix, mbanøcxypä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ. Y coo ja'a tuungmøødpä miädia'agy hajxy mga'a wiingudsähgøøyyät, mäna'anaambä jäya'ayhajxy jaduhñ coogä miädia'agy quia'a hoyyä, ja'a mijs jaduhñ mbanøcxypä. Mwiingudsähgøøyyäbä gobiernä miädia'agy hajxypä. Jaaya'ay møjtuung jaduhñ nä'ägä møød.

¹⁴ Mwiingudsähgøøyyäbä gobiernä mioonsä miädia'agy hajxypä, ja'a hajxy jaduhñ møjtuungmøødpä. Pønajat jaduhñ cädiehby, je'e hajxy jaduhñ yajcumädooby. Pønajat hoy jäya'ayhajp, je'e hajxy jaduhñ quiumaaby.

¹⁵ Jaduhñä Dios chocy coo hajxy hoy mjäya'ayhädat. Jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy hajxy ñä'ägädä wiinjuø'øwa'añ. Jaanch tehñ quiuhxex hajxy jaduhñ. Hoy hajxy jaduhñ quia'a jagä wiinjuø'øwa'añ, nøm hajxy wyi'i miäna'añ cooc tyijy ja'a

Diosmädia'agy quia'a hoyyá. Hoorá, coo mijts tøyhajt mhojiäya'ayhadät, caj mijtsä jäya'ay hoy xñähöönö'öwät, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a wiinjuö'öwaambä.

¹⁶ Näje'ejä jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy cuhdujt hajxy miöödä coo hajxy hoñeippiä jiatcö'öwät, je'eguiöxpä coogä Jesucristo hajxy tөө yajnäwha'ächii. Pero cab jaduhñ tiöyyä. Cab jaduhñ yhooyä coo hoñeippiä njatcö'öyyämät. Pero tsögä Dios miädia'agy hajxy cudüünäm nebiaty hajxy xyhanéhäm.

¹⁷ Mwiingudsähgö'öwäbä jäya'ay hajxy nägöxiä. Mničhoc mnimiee'xöőjöp hajxy pönjatä Diosmädia'agy mäböjp. Mwiingudsähgö'öwäbä Dios hajxy, jaduhñä gobiernä hajxy mwiingudsähgö'öbiät.

¹⁸ Mijtshajxy moonsähajpä, mmäböjcäbä mwiindsönä miädia'agy hajxy. Mwiingudsähgö'öwäp hajxy jaduhñ, hoy hänäjty yhojiäya'ayä quia'a hojiäya'ayä.

¹⁹ Coo mwiindsön hajxy xchaächtiünät nä'ä nägoobä, hoy hajxy hänäjty tөө mga'a jagä cädieey, mmee'xtügöp hajxy jaduhñ. Mnajuöoby hajxy jaduhñ coo Dios hajxy jaduhñ xquiumáyät.

²⁰ Pero pө tөө hajxy hänäjty mjaanč cädieey, hahixöoby jaduhñ coo hajxy mgumädöwät. Y cabä Dios hajxy jaduhñ xquiumáyät, hoy hajxy cu mja mee'xtuc. Pero pө cab hajxy hänäjty tөө mgädieey, coo mwiindsön hajxy nä'ä nägoobä xyajcumädöwät, y coo jaduhñ mmee'xtügät, mänitä Dios hajxy jaduhñ xquiumáyät.

²¹ Jaduhñä Dios hajxy tөө xyajnähdijjäm coo häna'c hajxy nä'ä nägoobä xchaächtiünämät nebiä Jesucristo chaächtiünän. Hiḡ, hөjts jaaya'ay xñähho'túutäm. Y miee'xtujc jaduhñ. Jaduhñä Dios chocy coo Jesucristo hajxy nbahíxämät neby je'e miee'xtujquian.

²² Cabä Jesucristo mänaa nñ'ägä cädieey. Ni mänaa quia'a hөhñda'agy.

²³ Coo haxöög jia nämaayyä, cab haxöög yhadsoodägajch. Coo chaächtiünä, cab jaduhñ waamb miänaañ coo hänäjty yaghawiimbijtgatsa'añ. Ja'a Dios quio'öjooty je'e nñibiädaacä. Hiḡ, ñajuoöbiä Jesucristo hänäjty jaduhñ coo jäya'ayhajxy hänäjty nägöxiä yajtøyhajtyega'añii ja'a Diösäm. Jaduhñä Dios hajxy xyhíxäm neby hajxy njäya'ayhajtäm.

²⁴ Coo Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm cruzcöxp, jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwäatsäm. Tsöcxä ja'a haxöögwiinmahñdy hajxy najtshixööyyäm. Tsöc hajxy jahmiejtstäacäm coo Jesucristo hajxy nmöodhjtäm tu'ugmädia'agy mänaa yho'oguiän, mänaa jiuypiojtägächän. Paady hajxy njugyhadañäm homiänaajä nebiä Dios jiu gyhatiän. Coo hajxy jaduhñ ngudiünämät nebiä Dios hajxy xyhanéhäm, mänitä Dios hajxy jaduhñ xquiumayañäm.

²⁵ Jaduhñ mäwiin hajxy hijty njäya'ayhajtäm nebiä meeghajxy tiägowiädiitiän jäguemduum. Cabä mädia'agy hajxy hijty nmäböjcäm ja'a Jesucristocöxpä. Pero tөө hajxy nmäböjcänä. Y xcwieendähajtämä Jesucristo hajxy jaduhñ.

3

¹⁻² Mijts to'oxiöjtöj, mwiingudsähgö'öwäbä mnihyhap hajxy. Coo mnihyhapä miädia'agy hajxy hoy mgudiünät, y coo Jesucristo hajxy mwiingudsähgö'öwät, wehndä mnihyhapä Diosmädia'agy hajxy miäbögt, pө cahnä hajxy hänäjty miäböcyñä, hoy hajxy hänäjty waamb mga'a jagä näma'ay coo hajxy ween miäböcy.

³⁻⁴ Je'e ja'a Dios jaduhñ quiumaaby coo hojioot hajxy mmöodhdädät, coo mnihyhap hajxy mee'xxieemy mmägäpxät. Je'eds jaduhñ tsoobaatp coo Diosmädia'agy hajxy jaduhñ mgudiünät hamuumdu'oot. Y cab hajxy jaduhñ mänaa mdu'udägöyyät. Cab hajxy myajcumáyät pө jii howyit hodiucy hajxy hänäjty mmöödä, pө jii oronaamdsöm, pө jii orotaatstöy hajxy hänäjty mmöödä, pө hoyyä mguhwaay hajxy howyit hoguiuhxotshaam hänäjty mgu'udy. Cabä Dios yö'öduhmbä jiaty möjpäda'agy, ni jaduhñ quia'a jega'añ.

⁵ Ja'a to'oxiöj cä Diosmädia'agy hajxy hijty jegyhajty panöcxpä, wyiingudsähgö'öbiä ñihyhap hajxy hijty. Mee'xxieemy hajxy hijty. Miäböjpiä Diosmädia'agy hajxy hijty coo hajxy hänäjty cwieendähada'añii ja'a Diösäm.

⁶ Jaduhñä Sara ja'a ñihyhap jecy wyiingudsähgö'öy, ja'a Abrahamhajpä. Mee'xxieemy hänäjty miägäpxy. Quiumaay ja'a Dios ja'a Sara jaduhñ. Y mijts to'oxiöjtöj, jaduhñ mijtsä Dios xquiumaabiät coo mijtsä Sara wyiinmahñdy mbahijx mbadüünät. Hoy hajxy mwädität ja'a Diöscöxpä. Y cabä mhaa mjoot hajxy myagjadät cooc tyijy ja'a mnihyhap hajxy hänäjty mmägäpxtägoy.

⁷ Jaanä jaduhñ mijts nmägäp xyhanéhäm, mijts ya'adiöjtöj. Mdsoc mmée'xäbä mdo'oxiöj hajxy. Mmöodhdädäbä hojioot hajxy jaduhñ. Hiḡ, cabä to'oxiöj cä miäjaahajxy miäbaady nebiä ya'adiöj cä hajxy miöcän. Paady hajxy mgüendähädät. Hiḡ, xmiöoby mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt näguipxy möödä mdo'oxiöj. Hiḡ, näguipxiä Dios hajxy xyajnäwha'äch möödä mdo'oxiöj cä hajxy. Tiuumbiä Dios mayhajt jaduhñ. Pero coo mdo'oxiöj hajxy mga'a tsoc mga'a mée'xät, xiööbä Dios hajxy jaduhñ mnä'ä pa'yäxñät.

⁸ Mägu'ughajpädöjc, jaduñ hajxy homiänaajä mnä'ägä nichoc mnä'ägä nimiee'xóöjät nebiä tu'ugmägu'ug nebiä tu'ugpuhya'ayän. Mniñäxuudsóöjöp hajxy jaduñ hamiñ haxöpy. Mee'xxieemy hajxy mnimióödcapx mnimióödmädia'agóöjät. Jaduñ hajxy mhídat tu'ugmädia'agy nägöxiä. Jaduñ hajxy hoy mdsäna'awät nägöxiä.

⁹ Coö mijts pön cöxypänejiä xtiünät, cab hajxy myaghawiimbijtagátsät. Y coö hajxy pön xwyiinwónät, cab hajxy mhadsowwiimbídat. Mmännu'xtá'agábä Dios hajxy jaduñ coö ween piuhbedyii ja'a tóö xwyiinwóöñábä. Jaduñ mijtsä Dios tóö xyajnáhdijy coö Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmió'owät.

¹⁰ Pö mdsöjpiä mhoyháyow ja'a mhochána'a hajxy, cab hajxy mänaa mhóhndá'agät.

Cab hajxy mänaa mgapxtägóöyyät.

¹¹ Mnajtshixó'owábä mhaxóögwiinmahñdy hajxy.

Hoy hajxy mjäya'ayhádät. Cab hajxy mnimiädsip mnimiäma'adóöjät ni mänaa.

¹² Hix, cwieendähajpiä Dios pönjatiä miädia'agy mábójcáp.

Y coö Dios hajxy miänuu'xta'agy, mänit hajxy piuhbedyii.

Pero ja'a häna'c-hajxy haxóög wädijpä, cab hajxy ñäxuuchii ja'a Diósäm, nõmä Diosmädia'agy miäna'añ.

¹³ Hoorä, coö hajxy hamuumdu'joot mhojiäya'ayhádät, cab hajxy jaduñ pön cöxypänejiä xtiünät.

¹⁴ Jii jäya'ayhajxy näje'e, mijts xjia wi'i chaačhtuunaamb, hoy mijts mja hojiäya'ayhaty. Pero ca'a hajxy mdsähg'öy; ca'a hajxy tii mdajy mmay. Ja'a Dios hajxy jaduñ xcwieendähadaamb.

¹⁵ Hamuumdu'jootä Jesucristo hajxy mwiingudsähg'öwät. Hix, jaaya'ay hajxy nWi-indsóhajtäm. Y coö hajxy pön xmiäyajtöwät tiiguióxpä Diosmädia'agy hajxy hánajty coö mmáböcy, cab hajxy mdsähg'öwät; mnägápxáp hajxy jaduñ tiiguióxpä hajxy coö mmáböcy. Mee'xxieemy hajxy jaduñ mhadsówät, ca'a yhajootma'adä.

¹⁶ Nägüentä hajxy tehgnajnä mwädítät, coö hajxy jaduñ mnä'a cädieeyät. Jaduñnä toyhajt hajxy mmóödhádät coö hajxy hánajty hoy mwädity. Hoy hajxy mwädítät, hoyyá jäya'ay hajxy xjia náhojy xjia näya'axy coö Jesucristo miädia'agy hajxy hoy myajtuunä. Coö hajxy jaduñ hoy mjaančh wädítät, mänitä häna'c-hajxy jaduñ chähdiuna'añ coö mijts hánajty jaduñ tóö xñänömy.

¹⁷ Hoy jaduñ coö hajxy hoy mwädítät, hoy hajxy hánajty mja tsaächpöcy. Hix, ja'a Dios hajxy hánajty tóö xyajnáhdijy coö hajxy táhoocjaty mdsaačhpógät, hoy hajxy hánajty mja howiädity. Pero coö hajxy hánajty haxóög mjatc'öy, cab jaduñ yhooyä; mgumädówáp hajxy jaduñ.

¹⁸ Hoyyá Jesucristo mänaa quia'a jagä cädieey, tsaächpöjc je'ebä. Coö hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduñnä nbojpä ngädieey hajxy xyajnáhwáatsäm. Y jaduñ hajxy jim xyajnöcxáanäm Dioswiinduum. Tähooquiä hajxy xñähho'túutäm. Ja'a ñi'xä quiopc-hajtiä jaduñ ho'c. Pero ja'a jiootä yHespiritu, cab jaduñ ñä'a ho'cy; juyñä hánajty jaduñ yhity.

¹⁹ Ja'a jiwóhñdyhaamä Jesucristo yhooyy maa ho'ogyjiäya'ayhajxy hánajty tsumy yhitiän. Jimä hawiinjemybiä mädia'agy hajxy hoy yajwiingapx'öyii coögä Dios ja'a Jesucristo hánajty tóö quiexy mäyajnähwaatspä.

²⁰ Paady hajxy hánajty tsumy yhity je'eguióxpä coö Diosmädia'agy hajxy jecy quia'a máböjcy mänaa Dios jia nägapxiän coö nõögomdägoy hánajty tiägóöwa'añ, mänaa Noé ja'a biarco hánajty yhädiuñän. Cabä Dios mäniätiä yajtagóöy tuubä. Jia hahijx jecy pö mábögáanäxábä miädia'agy hánajty. Coö jaduñ yhijxy coö hajxy hánajty nämay quia'a máboga'añ, mäniätäts yajtagóöñä tuubä. Mäniätiä nõögomdägoy tiägóöñä. Jagooyyä Dios yhijxy coö Noéhajxyhajtii hánajty miáboga'añ, ja'a hajxy hánajty näductújiäbä. Jagooyyä Noéhajxy jaduñ máböjcy. Je'eds hajxy jaduñ jii by tsooc barcojooty, ja'a hajxy hánajty tóö yhädiuñábä.

²¹ Nebiä Noéhajxy jecy chooquiän jii by barcojooty mänaabä nõögomdägoy jaduñ tiägóöyän, jaduñ mäwiinäs je'e miäbaady néjiiäm coö hajxy nnábéjtäm nõöjooty, coö Jesucristo hajxy xyajnáhwáatsäm mänaa jiiyypiojtägachän. Paady hajxy jaduñ nnábéjtäm nõöjooty, hijxtahnd jaduñ coö hajxy nnähwáatsäm. Ja'a ngorazonghajxy jaduñ wáatsäm, ca'a ja'a nni'xä ngopc-hajtäm. Coö hajxy jaduñ nnábéjtäm, jaduñnä Dios hajxy hamuumdu'joot nhawáanäm coö Jesucristo miädia'agy hajxy nnä'ägädä panócxáanäm.

²² Coö Jesucristo hánajty tóö jiiyypiojtägach, mäniätiä jim ñöcxy tsajpootyp. Jim yhäñaañä maa Dios quio'ö hahooyyaampiän. Je'e jaduñ ñänöömby coö cuhdujt jim mióödá mõj jaančh. Hix, wiingudsähg'öyiyábä Jesucristo jim. Ja'a Dios mioonsähajxy, ja'a hajxy jim hijpä tsajpootyp, je'eds hajxy jaduñ mäwiingudsähg'ööby, mõödá cuhdujtmõödpähajxy. Hóxtä mõjcu'ubaadyhajxy yhane'emyii ja'a Jesucristäm.

4

¹ Coo Jesucristo chaachpøjcy, miee'xtujc ja'a tsaachpä jaduhñ. Jaanä jaduhñ mijtspä, coo Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy, paady hajxy jaduhñ mmee'xtujpät, coo hajxy hänajty pøn xyajtsaachpøcy. Coo hajxy jaduhñ mjaanč tsaachpøjpät nebiä Jesucristo chaachpøjquiän, jaduhñ hajxy myajcähxó'ogät coo mhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø mhøxhijxnä.

² Coo mhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhñ mjaanč høxhixät, hoy hajxy jaduhñ mjäya'ayhada'añ mäduhñtiä hajxy yaa mjaac hida'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñä Dios hajxy xquiumáyät.

³ Jue'e mijts hijty, haxøøg hajxy hijty mjatcø'oy nebiä häna'c-hajxy jiatcø'oyän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Cab jaduhñ yhahixø'oy coo hajxy jaduhñ mjatcøñät. Hanaxiä hajxy hijty haxøøg mjatcø'oy. Hanaxiä jocnøø hajxy hijty mjaanč tehñ yhu'ugy mjaanč tehñ jio'oxy coo xøødsuu hijty maa jiadyii. Tsähduhñdägoy hajxy hijty mjatcø'oy, ya'adiøjc møødä to'oxiøjc. Jäya'ayhadsejtsnaxy hajxy hijty naxy mwiingudsähgøøby møødä jäya'ayhabojsnaxy.

⁴ Y ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, ja'a mijts hijty naxy mmägu'ughajpiä, yagjuøøby hajxy jaduhñ coo mijtsä mhaxøøgwiinmahñdy mga'a yaghanajxnä neby hajxy hijty myaghanaxiän. Paadiä mmägu'ughajpä hajxy jäda'ahaty xñähojnä.

⁵ Pero coo Dios jaduhñ yajnähñjät coo hänajty tøø yhabaantnä, mänit hajxy hänajty tiøyhajtyega'añ maa Dioswiinduumän. Mänitä hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm, hoy hajxy hänajty jia juyjquiä, hoy hajxy hänajty tøø jia ho'ogy.

⁶ Hix, jaduhñä Dios jioot chocy coo ho'ogyjäya'ayä miädia'agy hajxy ween miäböjcxä, paadiä Dios ja'a yHuung Jesucristo jim quiejxy maa ho'ogyjäya'ayhajxy hänajty tsuñy yhi-tiän. Jimä Jesucristo ja'a Diosmädia'agy hoy yajnähixø'oy coogä Jesucristo miäyajnähwa'ačh. Jaduhñägä ho'ogyjäya'ayä jäwøhñdyhajxy homiänaajä jiuigyhadät nebiä Dios jiuigyhatii, hoyyä ñi'xä quiopc-hajxy hänajty tøø jia ho'ogy.

⁷ Habáatnöp jaduhñ coo naaxwiimbä wyiimbidaannä. Paady hajxy tehñgajnä mniya-jcopcø'owøøjät nebiä mjoot hajxy yaa mga'a pädá'agät maa hädaa yaabä naaxwiimbän. Jaduhñä Dios hajxy hoy mba'ya'axät hamuumdu'joot.

⁸ Je'e jaduhñ nä'ägä tsoobaatp coo hajxy hamiñ haxøpy mničhoc mnimiee'xøøjät. Hix, coo hajxy hamiñ haxøpy nničhöjcmät, mänit hajxy hoy nniimiämée'xämät. Jaduhñ hajxy hoy ndsänáyyämät.

⁹ Coo pøn jim quiuyo'oy quiunaxó'owät maa mjøøn maa ndøjc-hajxiän, hamuumdu'joot hajxy myajtägø'owät. Myajcay myaghú'ugáp hajxy jaduhñ hahoy haween.

¹⁰ Cøjwiinduumä Dios wiinmahñdy hajxy xmiøoyäm coo tuuñg hajxy wiingjaty nmøødhajtäm. Jaduhñä jäya'ayhajxy nägøxiä piuhbedøøjät, ja'a hajxy hänajty tøø miäböquiäbä ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñ hajxy mnibihubedøøjät nebiatiä Dios tuuñg hajxy cøjwiinduum tøø xmiø'oyän.

¹¹ Pønjaty tøø tiuunngmo'oyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwä'xät, hoy hajxy quiapx miädiä'agät nebiä Dios quiapxy miädia'aguiän. Pønjaty tøø tiuunngmo'oyii coo hajxy miäbuhbedät, ween hajxy jaduhñ hamuumdu'joot miäbuhbety. Ja'a Dios jaduhñ puhbedäp. Coo hajxy hänajty tijaty mduna'añ, hoy hajxy mdúnät; jaduhñä jäya'ayhajxy miäbögät coo Dios miøjjä jiaančhä. Wyiingudsähgø'owaambiä Dios hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy hoy xyajnähwaatsäm. Cøjxta'axiøø ja'a Dios wyiingudsähgø'owa'añii. Cøjxta'axiøø møjcuहुujt miøødhada'añ. Amén.

¹² Mägu'ughajpäðøjc, cab hajxy myagjuø'owät coo tsaachpä hajxy naxy xpiaady møc-haampiä. Hix, tsipcøxpä tsaachpä hajxy xñä'ägä paada'añ.

¹³ Jaduhñ quiähxó'ogät pø hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy mjaanč mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, pø caj. Hix, maas hanaxiä Jesucristo chaachpøjcy mänaa hajxy hoy xñähho'tuütäm. Hix, coo Jesucristo hanaxy jaduhñ mmøødhity tu'ugmädia'agy, paady hajxy jaduhñ tsipcøxp mbsaachpøjpät. Y coo Jesucristo hänajty yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy hänajty mjaanč tehñ xioonda'aga'añ. Paady hajxy jäda'ahaty mxoondäacnät, hoyyä tsaachpä hajxy jaduhñ xjia paady. Pero cabä tsaachpä hajxy jaduhñ myagjuø'owät.

¹⁴ Coo hajxy pøn xñähójtä ja'a Jesucristocøxpä, cab hajxy myagjuø'owät. Pero mxoondä'agáp hajxy jaduhñ. Hix, jaduhñä Dios ja'a yhEspirituhaam hajxy xpiuhbedät møødä wyiinmahñdyhaam. Coo mijtsä jäya'ay xyhixät coo hajxy mmee'xtucy coo hajxy hänajty mdsaačhpøcy, mänitä Dios hajxy wyiingudsähgø'owa'añ.

¹⁵ Hahixøøby jaduhñ coo hajxy mdsaačhpøgät, pø tøø hajxy hänajty mmäjäya'ay-yagho'ogy, pø tøø hajxy hänajty mmämeeč, pø tøø hajxy hänajty myajtägø'oy maa cueendä hajxy hänajty mga'a møødän. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy jaduhñ mjatcø'owät.

¹⁶ Pero je'e máböcypäi caj chähdiuhndmöödä coo hajxy mdsaačhpögät je'eguiöxpä coo Jesucristo hajxy hänajty mwiingudsähgö'öy. Jootcuyc hajxy jaduñ mhidät. Mnämä'awäbä Dios hajxy "Dioscuj'uyäp" ja'a Jesucristocöxpä.

¹⁷ Töö yhabaantä coo Dios hajxy xyajtöyhajtyegäänäm. Coo Diosmädia'agy hajxy nmäböjcäm, paady hajxy jayöjp xyajtöyhajtyegäänäm, paady hajxy jayöjp xyajtsaačhpöjcäm. Pero ja'a hänä'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäböjpä, coo hajxy hänajty tiöyhajtyega'añ, maas hanaxiä hajxy hänajty chaachpöga'añ.

¹⁸ Siémprämä hojiäya'ayhajxy chaachpöga'añ. Maas hanaxiä ca'awiindöyhäna'c-hajxy chaachpöga'añ, ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgööbiä.

¹⁹ Coo hajxy hänajty pön xyajtsaačhpöcy nä'ä nägoobä, cab hajxy mmöjpadä'agät. Tehngajnä hajxy hoy mjaac jäya'ayhadät. Hiç, ja'a Dios hajxy hänajty töö xyajmädsocy coo hajxy mdsaačhpögät.

5

¹ Mijts majjäya'adiöjc-hajxy, ja'a hajxy jim tuumbä tsajtögooty, mijts cham nmägax nhané'emaamby. Nmödhöchä cuhdujt jaduñ cooch mijts jaduñ nmägax nhané'emät, je'eguiöxpä cooch töö nmäjaabä, mööd cooch jim nduumbä tsajtögooty. Nhixhö'c-höchä Jesucristo jim cruzcöxp. Y coo Jesucristo yaa quiädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, näguipxy hajxy hänajty jim xyajnöcxäänäm tsajpootyp, hөөч mööd mijts. Jimä hoyhajtä weenhajt hajxy xmiö'owäänäm pedyii.

² Mijts majjäya'adiöjc, hoyä Diosmädia'agy hajxy myajnähiö'öwät hamuumdu'joot, ca'a yhadsp ca'a yhaootma'adä. Hamuumdu'jootä cu'ug hajxy nmägax mhané'emät. Hiç, ja'a Dios hajxy töö xpiäda'agy coo cu'ug hajxy jaduñ myajnähiö'öwät, mööd coo hajxy nmägax mhané'emät. Cab hajxy xädö'öföguiöxpä myajnähiö'öwät.

³ Cab hajxy möc möc mhané'emät. Mee'xxieemy hajxy myajnähiö'öwät. Hoyyä Diosmädia'agy hajxy myajtünät; jaduñä cu'ug hajxy xpiahiç xpiadünät.

⁴ Y coo Jesucristo yaa quiädaactägätsät, ja'a hajxy nWiindsöñhajtämbä, mänit hajxy xquiu-maya'añ pö töö hajxy hänajty hoy myajnähiö'öy. Mänit hajxy hänajty jim xyajnöcxä'añ tsajpootyp. Cöjxta'axiöö hajxy hänajty jim mhida'añ.

⁵ Mööd mijts muutsc-hänä'c, jaduñ mijtspä, mwiingudsähgö'öwäbä majjäya'ay hajxy. Coo hajxy waamb xmiägax xyhané'emät, mgudiünäp hajxy jaduñ. Hahoy haween hajxy mnibiuhbedöjät hamiñ haxöpy, hoy miöjjä hoy miuutscä. Hiç, coo hajxy jootmøj mnibiäda'agöjät, xyajcumädöwäbä Dios hajxy jaduñ. Pönjaty capxp mädiaacp mee'xxieemy, je'edsä Dios piuhbejpy. Mööyabä hoyhajtä weenhajt hajxy jaduñ.

⁶ Coo Dios hajxy jaduñ mänaa xyajtsaačhpögät, cab hajxy mmöjpadä'agät. Jim hajxy mnibiäda'agöjät maa Dios quiö'öba'c tiēcypia'cän. Möcmäjaa Dios jiaanč tehñ miööd. Hiç, cujequiä Dios ja'a tsaachpä hajxy xyajnähwä'adsät. Mänit hajxy jootcuyc xjiaanč tehñ yaghida'añ.

⁷ Coo hajxy hänajty tii mnädajy mnämam, mmänuu'xtä'agäbä Dios hajxy jaduñ coo hajxy ween xyaghööyöy. Hiç, homiänaajä Dios hajxy xcwieendähaty.

⁸ Mniyajcopcö'öwöjöp hajxy; jaduñä Jesucristo miädia'agy hajxy hoy mbanöcxät tehngajnä. Jaduñä möjcu'ugongä wyiinnmahñdy quia'a mäjädä'agät. Hiç, ja'a möjcu'ugong, homiänaajä hajxy jaduñ xmiädspihajtäm. Xjia wi'i yajtu'udägöyöyäänäm hajxy jaduñ.

⁹ Cabä möjcu'ugongä miädia'agy hajxy nmäböjcät. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy myajtünät tehngajnä. Hiç, pönjatiä Diosmädia'agy mäböjp wiinduhnyhagajpt, jaduñ hajxy chaachpöjpä nej mijts mdsaačhpöquiän.

¹⁰ Cab hajxy jejcy mdsaačhpöga'añ. Coo Dios ja'a tsaachpä hajxy hänajty töö xyajnähwä'ach, mänitä Dios hajxy hamuumdu'joot xyajnäbögaanä ja'a Jesucristo miädia'agy. Ca'xy pedyii Dios ja'a wyiinnmahñdy hajxy xyajnähiö'öwa'añ. Ja'a Diösäts hajxy jaduñ xcwieendähajtäm, hoy hajxy nej cu nja jajt cu nja habéjtäm. Tiuumbä Dios mayhajt jaduñ maa höjtsöxpähajtäm. Jaaya'ay hajxy jaduñ töö xyajnähdjijäm coo Jesucristo hajxy jim xyajnöcxäänäm tsajpootyp. Cöjxta'axiöö hajxy jim nhidäänäm. Hiç, cöxiä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy jaduñ xmiöoyyäm.

¹¹ Cöjxta'axiöö ja'a Dios hajxy tsöc wiingudsähgööyöyäm. Cöjxta'axiöö ja'a Dios möjcuhdujt miöödhada'añ. Töyhajt jaduñ.

¹² Ja'a mägu'ughajpä Silvano hädaa nocy jahby. Hөөч nnajtsapxööyöp. Cab hädaa nocy jiaty yoñä. Hoyyä Silvano Diosmädia'agy jiaanč tehñ yajtuñ. Töyhajthöc cham töö ngapxy töö nmädia'agy nebiä Dios töyhajt wyiinnmayyän. Töö Dios möjmayhajt tiuñ maa höjtsöxpähajtäm. Töö hajxy jaduñ xyajmädsöjcäm coo hajxy jim xmiöödhjätämät tsajpootyp.

¹³ Ja'a jäya'ayhajxy yaa tsänaabiä Babilonia, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäböjpä ja'a Jesucristocöxpä, xyajpö'xp mijts jaduñ. Nej mijtsä Dios xyajnähdjijän coo miädia'agy

hajxy mmäbõjcat, jaanä jaduñä jäya'ayhajxy yaabä yajnähdíjjäbä coo hajxy miäbõjpät. Jaduñ mijsä mmägu'ughajpä Marcos xyajpoo'xpä. Nébiõchä nhamdsoo húungänä Marcos njuø'øy.

¹⁴ Coo hajxy hänajty mhamugø'øy Dioswiingudsähgøøbiä, hamiñ haxøpy hajxy mniyajpoo'xøøjät. Jaduñ hajxy myajcähxø'øgät coo hajxy tøyhajt mniçocy mñibia'häyoyii hamuumdu'joot.

Pøñjatiä Diosmädia'agy panøcxp ja'a Jesucristocøxpä, weenä hoyhajtä weenhajt hajxy mio'oyii ja'a Diösäm. Amén.

2 Pedro

¹ Høøch xøhajt Simón Pedro. Høøch hádaa nocy njahby. Ja'a Jesucristøch nmøødtuumby. Jaaya'ayhøch tøø xwiinguexy coochä miädia'agy nyajwá'xät. Tøø mijsä Jesucristo xya-jnähdiijy coo hajxy hoy nmäbøgät jaduñh mäwiin neby højts xyajnähdiijii. Tu'cuhdujt hajxy jaduñh xquiümääyyäm nägøxiä je'eguiøxpä coo hajxy tu'cuhdujt nmäbøjcäm coo tiøyyä. Jaduñh yajnajuø'øy coo Jesucristo yhojiäya'ayä. Jaaya'ay hajxy nDioshåjtäm. Tøø hajxy xpiädaacäm hawa'adstum.

² Ween mijsä Dios ja'a hoyhåjtä weenhajt xmio'oy mõj may coo ja'a tøyhajt hajxy nmøødä ja'a Dioscøxpä mõødä Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønåjtåmbä.

³ Coo ja'a tøyhajt hajxy nmøødhåjtäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hajxy madiu'u xpiuhbèjtäm ja'a miäjaahaam, jaduñh hajxy hoy njäya'ayhåjtämät. Mänitä Dios hajxy jaduñh xquiümääyyämät. Jaanä miäjaahaamä Dios hajxy xyagjugyhadaañäm homiänaajä neby je'e jiugyhatiän. Coo Jesucristo miøjjiä jiaançhä, coo jiaançh tehñ yhojiäya'ayä, paady hajxy tøø xyajnähdiijäm coo hajxy hoy njäya'ayhåjtåmbät.

⁴ Coo Jesucristo jaduñh miøjjiä jiaançhä, paadiä mayhajt mõj may tiuna'añ maa højtscøxphåjtäm. Jaduñh jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coogä Dios mayhajt may tiuna'añ maa højtscøxphåjtäm. Homiänaajä hajxy xyagjugyhadaañäm neby je'e jiugyhatiän. Y tøø hojiootä howyiinmahñdy hajxy xmiøoyyäm hawiinjemybiä. Jaduñh hajxy hoy nmøødhåjtämät tu'ugmädia'agy. Jaduñh haxøøgpä hajxy yaa hoy njøyohdiütämät hádaa yaabä naaxwiin. Ja'a häna'c-hajxy yaa ca'a mäbøjpä, hadsojwiinmahñdy hajxy miøød. Coo yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduñh quia'a najtshixø'øwa'añ, paady hajxy jiiby quia'awa'añ haxøøgtuum.

⁵⁻⁷ Paadiä Diosmädia'agy hajxy tsøc mäbøjcäm. Tsøc hajxy hojiäya'ayhåjtäm hamuumdu'joot. Tsøc hajxy jaac habøjcäm ja'a Dioscøxpä. Tsøc hajxy hjítäm najuø'øyaamby. Tsøc hajxy mee'xtújcäm. Tsøgä Dios hajxy wiingudsåhgøoyyäm. Tsøc hajxy niçhøjcäm nebiä tu'ugpuhya'ayän, neby højtsä Jesucristo xchøjcäm. Tsøgä jäya'ay hajxy nägøxiä tsøjc mée'xäm, hoy hajxy näje'e quia'a jagä mäbøcy.

⁸ Coo hajxy jaduñh hamuumdu'joot ngudiüunämät nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, mänit hajxy nhoyøoyyämät. Mänit Jesucristo tiuung hoy ndüunämät. Nmøødhåjtämä tøyhajt hajxy jaduñh ja'a Jesucristocøxpä.

⁹ Hix, pønjaty jaduñh ca'a cudiuunb nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, jaduñh mäwiinäts hajxy je'e nebiä wiinds nebiä xoodspän je'eguiøxpä coo hajxy tøø jiahdiägooy coo piojpä quidiiey hajxy tøø nähwa'açhiü neby hajxy hijty jegyhajty jiäya'ayhatiän. Jaduñh hajxy tøø jiahdiägoobiä coo Dios jioot chocy coo hajxy hoy jiäya'ayhåjtäm. Paady hajxy jaduñh jia yajnahwaatsä.

¹⁰ Hoorä, mägu'ughajpådøjc, tsøc hajxy hamuumdu'joot cudiuunäm nébiøch naamnä tøø nmädia'agy. Jaduñh yajnajuø'øwa'añ coo Dios hajxy tøø xyajnähdiijäm coo hajxy xquiü'ughadaañäm. Coo hajxy jaduñh ngudiüunämät, cab hajxy jaduñh mänaa ndu'udägøoyyämät.

¹¹ Jaduñh hajxy hoy yajxon nnøcxämät Jesucristo wyiinduum maa çøjxta'axiøø yhanè'emiän. Jaaya'ay hajxy nWiindsønåjtäm. Tøø hajxy jaduñh xyajnähwaatsäm.

¹² Homiänåjåts mijts jaduñh nyagjahmiejtsta'aga'añ nébiøch naamnä tøø nmädia'aguiän. Tøyhåjthøch jaduñh tøø nmädia'agy. Hoy hajxy jaduñh mjaty. Cab hajxy mdsoj jahdiägoyya'añ.

¹³ Hawiinmats jaduñh cooch mijts jaduñh nyagjahmiejtstä'agät tehngajnä, mäduhñtiøch njaac jugyhaty.

¹⁴ Hamdsøøjchä Jesucristo xñämaayy coogøch mobådajpä nho'ogaannä, ja'a hajxy nWiindsønåjtåmbä.

¹⁵ Pero cooch hånajty tøø nho'ogy, hoy hajxy jaduñh mjaac capxtä'agät nébiøch cham nmädia'aguiän. Jaduñh hajxy hoy mjahmiejtstä'agät.

¹⁶ Tøø højts mijts nyajwiingapxø'øy coo Jesucristo mõcmäjaa miøødä, y coo yaa jadåhooc quidaactågatsa'añ hádaa yaabä naaxwiin. Tøyhajt højts jaduñh nmädiaacy. Cab højts hamdsoo nyajcojy. Diosmädia'agy hádaa jaduñh. Ca'a ñä'ä cueentä nebiä jäya'ay cueentä hajxy yajcojjiän. Hamdsoo højtsä Jesucristo nhijxy coo mõcmäjaa miøødä, coo je'e Dyiosä.

¹⁷⁻¹⁸ Mänaa højtsä Jesucristo hånajty jim nmøødän maa tunän, mänitä Diosteedy jim quiuhgapxnajxy tsajpootyp: "Høøch nhamdsoo Huung yøø. Njaançh tehñ chøjpiøch yøø. Jaançh tehñ jiootçjç-høch nnijwiø'øwyii maaçh nHuungcøxpän", nõmä Jesucristo ñänøømä. Njaançh mädoow højts jaduñh. Møcmäjaahaamä Dios jaduñh quiaipy. Jaançh

tehm̄ yajxonä Jesucristo piädaacä ja'a Tiéediäm, nebiä hajajpän. Paady højts yø'ø tun nyajxøøbejty: "Ja'a tun maa Dios ñägaxiän coogä Jesucristo yHuunghaty."

¹⁹ Tøyhajt jaduñ jiaančh jajty nebiøch cham nmädia'aguiän. Hamdsoo højts nhijxy nmädooy. Hahixøøby jaduñ coo højts mijts nmädia'agy xmiäbøjčät. Maas hahixøøby jaduñ coo Diosmädia'agy hajxy mmäbøjčät, ja'a jäya'ayhajxy jecy quuijáhyyábä. Jaduñ mäwinädsä Diosmädia'agy miäbaady nebiä jøøn tioyyän hagogostuum. Hix, xyajwiinjøøyyäm hajxy jaduñ tijaty hajxy hoy hamdsoo nga'a wiinjuoøwáanäm. Hahixøøby jaduñ coo hajxy homiänaajä nyajcopcøøyyämät. Coø Jesucristo yaa quidaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy cøxiä xyajwiinmädiaagø'owáanäm. Jaduñ hajxy hoy nwiinjuoøwáanäm cøxiä.

²⁰⁻²¹ Huuc wiinjuoøw hajxy jaduñ, coo jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy quuijahy, cab hajxy hamdsoo yajcojy. Näje'e hajxy jaduñ quuijahy tijaty hänäjty jadäänäp tunäänäp. Ja'a Dios je'e najtscapxøøyy ja'a yhEspirituhaam waamb hajxy quuijáayät.

2

¹ Jii jäya'ayhajxy hijty näje'e jegyhajty miäna'añ cooc tyijy Dios hajxy hänäjty ñajtscapxøøyyábä. Pero høñdaacp hajxy hänäjty jaduñ. Ja'a Dioscu'ug hajxy hänäjty jia wi'i wyiinhøønaamby. Jaanä jaduñä høñdaacpähajxy jilby wiäditaambä maa mgajpthajxiän. Cabä cu'ug ñajuø'owa'añ pø wiinhøñäp hajxy hänäjty jaduñ. Høxtä mäna'anaambä høñdaacpähajxy jaduñ cooc tyijy ja'a Jesucristo hajxy tøø xquia'a nähkö'tuütäm. Paquii hajxy yajcumädowa'añii. Pønatiä høñda'agymiädia'agy mäbøgaamb, tu'udägoyyaamb hajxy jaduñ. Ja'a häna'c-hajxy jaduñ høñdaacpä, niyhamigähadäänäp hajxy jaduñ.

² Pahixäänäp hajxy jaduñ nämay. Ja'a häna'c-hajxy mäbahixaamb, ja'a tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjčä. Coø hajxy jaduñ hoy quia'a hida'añ, ni häna'c-hajxy høñdaacpä, ni häna'c-hajxy mäbahixpä, paadiä cu'ugä tøyhajt hajxy quia'a tsoga'añ ja'a Jesucristocøxpä.

³ Ja'a høñdaacpähajxy, xädø'øñ hajxy piøcjuø'owaamby. Høñda'agymiädia'agyhaamby mijts xyajñähixø'owa'añ; jaduñä xädø'øñ hajxy xjia wi'i piøgaanä. Jéquiänä Dios tiägøøyy mänaandaacpä coogä häna'c-hajxy quiumädowa'añ, ja'a høñda'agymiädia'agy hajxy yajñähixøøbiä. Jaduñä Dios jecy miänaandaacpä cooc hajxy quuihdägoyya'añ.

⁴ Hix, yajcumädoobiä Dios je'e pønajaty ca'a mäbøgaamb. Coø mioonsähajxy näje'e jim jecy quia'a mäbøjcy tsajpootyp, paady hajxy jecy quiumädooy. Haxøøgtuum hajxy hoy quuihjuijpnaxyii maa jiaančh tehm̄ quioøcän, maa yhagogostuumän. Jim hajxy yhida'añ høxtä coonä yhabaadät coo Dios jaduñ miäna'anät nebiaty hajxy jii jiaac tsaachtuuna'añii.

⁵ Jaanä jaduñä Dios ja'a jecyjäya'ay yajcumädoobä, ja'a hajxy jecy tøø quia'a mäbøquiiä. Mänitä Dios nøøgomdägoy quiejxy. Jayooyyä Noéhajxy choocy møødä yhuung møødä tio'oxy ja'a näductujčpä. Jaduñä Noé ja'a cu'ug hänäjty tøø jia yajwiingapxøøy coogä yhaxøøgcuñdujt hajxy ñajtshixø'owät, coogä Dios hajxy wyiingudsähgø'owät.

⁶ Jaanä jaduñä jecyjäya'ayhajxy jiajpä, ja'a hajxy hijty jim tsánaabiä maa cajpt hijty jaduñ xiøhatiän Sodoma møødä Gomorra. Cabä Dios hajxy hijty ñä'ägä wiingudsähgøøy. Paady hajxy jøønhaam yajcuñdägooyyä. Cøjxä haxøøghäna'c-hajxy yho'ogy. Haagä cujiaam hajxy jiajnä møødä quiajpthajxy. Hijxtahnd ja'a Dios jaduñ piädaac coo haxøøgjäya'ayhajxy nägøxiä yajcumädowa'añii.

⁷⁻⁸ Mänaa Dios ja'a jecyquaijpt jaduñ yajcuñdägoyyän, jagooyyä tu'jäya'ay yajtsoocä, ja'a hänäjty xøhajpä Lot. Paadiä Lot yajtsoocä, je'eguiøxpä coo hänäjty hoy jiaja'ayhaty. Mänitä Dios ja'a Lot yhawaanä coogä quiajpt hänäjty quuihdägoyya'añ. Paadiä Lot jim choññ. Jaančh tehm̄ jiootmayhajpä Lot hänäjty jaduñ coo cu'ughajxy hänäjty haxøøg jiatcøøy jabom-jabom hijxwiinduum.

⁹ Nebiä Dios ja'a Lot jecy yajtsooquiän, jaanä jaduñä Dios ja'a quui'ug yajts'oogaambä coo hajxy hänäjty chaachpøcy. Tøyhajt jaduñ. Jaanä jaduñ tiøyhäjtäbä coo Dios yajcopcøøy nebiatiä haxøøgjäya'ayhajxy jiatcøøyän. Jéquiänä Dios jaduñ miänaañ cooc hajxy quiumädowa'añ. Coø jaduñ yhabaadät, mänitä Dios miäna'ana'añ nebiaty hajxy jii chaachtuuna'añii.

¹⁰ Nägø'ø nädequiä Dios yajcumädowa'añ pøn yajñähixøøby høñda'agymiädia'agyhaam, pønä Diosmäjaa xøøghajp. Jaančh tehm̄ chähdiuhndägoy hajxy ñibiäda'agyii, ja'a høñda'agymiädia'agy hajxy mäwädičpä. Jootmøj hajxy jaduñ ñibiäda'agyii. Cab hajxy pøn wyiingudsähgøøy. Haa jaaya'ayhajxy møjtuungmøødpä maa Diosmädia'agy myiñänä, wiingapxpejtäp hajxy je'ebä.

¹¹ Haa ja'a Diosmoonsähajxy jim hijpä tsajpootypä, maas møcmäjaa hajxy miøødä quejee ja'a høñda'agymiädia'agy hajxy mäwädičpä. Pero cabä Diosmoonsä ja'a møjtuungmøødpä hajxy wyiingapxpety maa Dioswiinduumän; ni cab hajxy ñähøy.

¹² Jaduhñä höhndaacpähajxy ñibiäda'agyii nebiä yuughanimalän coo hajxy tii quia'a wiinjuø'owa'añ ja'a Dioscøxpä. Hiç, cabä yuughanimalhajxy tii wyiinjuø'oy ja'a Dioscøxpä. Mädyiijatiä höhndaacpähajxy quia'a wiinjuø'oby, je'e hajxy ñäxiicpyy. Paquiä hajxy yajcuhdägoyya'añii nebiä animalhajxy paquiä quihuädägoyyän coo hajxy yagho'ogyii.

¹³ Tsaächtiunäñäbä höhndaacpähajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty tøø miädsaaçhtiunñ. Xoondaacp hajxy jaduhñ coo hajxy cøxypänejiä jiatcø'oy xøømbaady. Höxtä jiihy hajxy yajtägø'oy maa mijts naxy mgaamiuqiän ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Jesucristo miädiä'aguiäc tyijy hajxy pianøcäp. Pero haxøøgiaty hajxy wyl'i jiatcø'oy mijts mwiinduum maa hajxy hänäjty mgaamiuqiän. Höxtä jiihybiaady hajxy je'e yhöhndaacpä.

¹⁴ Homiädyii to'oxiøjcä hajxy jaduhñ yhixy, yhadsojpy hajxy jaduhñ. Homiänaajä hajxy jaduhñ haxøøg jiatcø'owa'añ. Wyiinhøhmby hajxy pønjetiä Diosmädiä'agy hoy ca'a habøjpnä. Hadsojwiinmahñdy hajxy ñä'ägä yajtuumby. Tsipecøxp hajxy jaduhñ ñä'ägä cumädowa'añ.

¹⁵ Tøø tødiu'u hajxy jiojwa'açh. Tøø hajxy jaduhñ tiu'udägoy. Ja'a Balaam hajxy jaduhñ piahijxyp, ja'a Beor yhuung. Jeguiajtiä Balaam hänäjty quiudiuna'añ ja'a quia'awiindøguiøxpä møødä xädø'øñguiøxpä.

¹⁶ Mänitä Balaam wyiinhojnaxä tiic jaduhñ coo jiatcø'owa'añ. Ja'a møjc burra jaduhñ mähoj. Jaduhñ quiapxy nebiä jäya'ayän. Mänitä Balaam ñajuøøñä coo jaduhñ quia'a hoyyä. Jaduhñä burra miädiä'agy mänebøjcäxä.

¹⁷ Yø'ø häna'cä höhnda'agymiädiä'agy hajxy mäwädiypä, jaduhñ mäwiin hajxy miäbaady nebiä nøøjut tøø tiø'øçhpän. Jaduhñ mäwiin hajxy miäbaatpä nebiä joc piojwäditypän coo hänäjty quia'a nä'ägä tu'uy. Hiç, cabä tøyhajt hajxy ñä'ä yajñähixø'oy. Cøjxta'axiøø hajxy jiihy yhida'añ maa haxøøgtuumän. Ja'a Dios jaduhñ mänaacp cooc hajxy jiihy yhida'añ.

¹⁸ Yoñ hajxy jia mädiä'agy. Ja wi'i' yajcumayaamb hajxy jaduhñ. Pero cabä miädiä'agy hajxy choobaady. Ja'a höhnda'agymiädiä'agyaam hajxy wyiinhøøñ pønjetiä Diosmädiä'agy naamädägø'oy habøjp. Jøjcapxøøyyäp hajxy jaduhñbä, ween hajxy haxøøg jiatcø'oguiumbä neby hajxy hijty jiatcø'oyän.

¹⁹ Jaduhñä höhndaacpähajxy yajñähixø'oy cooc tyijy quia'a nejiä coo haxøøg mjäya'ayhadät. Hiç, jaduhñ hajxy yajñähixøøbiä cooc tyijy ja'a Dios hajxy xquia'a hanéhmanä coo jecymiädiä'agy hajxy ngudiüünämät, jaduhñ jia mänaambä cooc hajxy hoy njäya'ayhajtämät. Jaduhñ hajxy yhöhndaacpä cooc tyijy hajxy jaduhyyä nnähwäatsäm. Ni je'e hajxy tøø quia'a nähwa'açh je'eguiøxpä coo yhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø quia'a najtshixø'oy. Paady hajxy nøcxy quihuädägoyyaannä. Jaanä jaduhñ höjtshajtämbä, coo nhaxøøgwiinmahñdy hajxy nga'a najtshixøøyyämät, jaduhñ höjts nøcxy nguhdägoyyäänämäbä.

²⁰ Coo Jesucristo hajxy njøjpxøøgyäm, ja'a hajxy nWiindsønhajtämbä, paadiä nhaxøøgwiinmahñdy hajxy xyajñähwäatsäm, neby hajxy yaa nmøødhajtäm hädaa yaabä naaxwiin. Pero, coo Jesucristo miädiä'agy mjahdiägøoyyät, y coo mhaxøøgwiinmahñdy jadähooç mbadu'ubøgät, maas haxøøg jadähooç mjada'añ.

²¹ Hiç, pønjetiä Diosmädiä'agy jaduhñ jahdiägøoby, maas hoy haxøpy coo hajxy cu quia'a mäbøjcy. Hiç, coo hajxy jaduhñ yhöxhixät, maas hanaxiä hajxy jaduhñ quiumädowa'añ.

²² Jaduhñ hajxy jäädät nebiä hädaa mädiä'agy miäna'añän: "Ja'a huc-hajxy, coo hajxy yhöøch, ja'a yhamdsoo höøch hajxy ñäwiimbijpy, nøcxy hajxy jadähooç jioø'xø'ogy. Jaanä jaduhñä hädsømhajxy jiatcøøbiä, naamnä hajxy hänäjty tøø chi'iy, mänit hajxy jadähooç nøcxy yajtsnä tiøø'pnä mo'ondsooty." Tøyhajt jaduhñ.

3

¹⁻² Mägu'ughajpädøjc, miämetsc-hoocpä mijts chamñ nñäjaayø'oy. Jaduhñ mijts chamñ miämetsc-hoocpä nmägäpxy nhane'emy coo mädiä'agy hajxy mjahmiejstä'agät, ja'a Diosquexypähajxy jecy quiujähyyäbä. Jaduhñä howyiinmahñdy hajxy mmøødhädät. Huuc jahmiets hajxy jaduhmbä nebiatiä Jesucristo hajxy xmiägäpxy xyhanéhmanä. Jaaya'ay hajxy tøø xñähho'tuütäm, paady hajxy nWiindsønhajtäm. Ja'a Jesucristo quiuqapxyhajxy, je'e mijts tøø xyhawaanä nebiatiä Jesucristo hajxy tøø xmiägäpxy tøø xyhane'emy.

³ Naxy hädaa mädiä'agy hajxy mdehñ wyiinjuø'owät nébiøch chamñ nmädiä'aguiän. Coo naaxwiimbä hänäjty wyiimbida'añ, mänitä jäya'ayhajxy quiahxø'oga'añ coo Dios hajxy ñänøma'añ. Haxøøg hajxy jiatcø'owa'añ nebiatiä yhamdsoo joot hajxy hänäjty chocy, neby hajxy hänäjty ñä'ägä cuhdujthatiän. Xñäxi'igaamb mijts jaduhñ.

⁴ Jaduhñ hajxy miäna'ana'añ: "Cab jaduhñ tiehñ tøjiaada'añ coo Jesucristo wyiimbijtägatsa'añ neby jaduhñ tøø yhuuc mänaambä. Hiç, caj tii mänaa tiägach. Je'enä cøxiä wiinä jaduhñ yhiyñä mänaa naaxwiimbä jecy yhawijy tiøø'xta'aguiän, mänaa jecyiäya'ayhajxy yho'oguiän", nømh hajxy yhöhnda'aga'añ.

⁵ Pero tøyhajt jaduñ coo naaxwiimbä jiaančh tägach. Pero ja'a hõhndaacpähajxy, cabä tøyhajt hajxy wyiinjuø'owa'añ. Hiḅ, haagä nøø hijty jegyhajty. Mänitä Dios ja'a tsajt jecy yhädiuun møødä naaxwiin. Jiibiä naaxwiimbä yajcojy nøøjooty. Mänit hoy piäda'agy nøøhagujc.

⁶ Mänitä Dios nøøgomdägoy cujecy quiejxy. Mänitä naaxwiimbä quiuhdägooy. Cøjxä jäya'ayhajxy yho'ogy.

⁷ Ja'a tsajt møød hädaa yaabä naaxwiin, tøø Dios jaduñ yajnähdiij coo quiøxy toya'añ. Mänitac jaduñ tioya'añ coo Dios ja'a jäya'ay yajcuhdägoyya'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mabøjpä.

⁸ Mägu'ughajpädöj, tsøc hajxy jahmiétsäm coo Dios tu'xøø jaduñ ñänømy jadu'miljomøjtpä; y jadu'miljomøjtpä, tu'xøøyyä jaduñ ñänømy.

⁹ Näje'e jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy ja'a Jesucristo quia'a tsoj yajtøjiada'añ coo yaa quiädaactägatsa'añ, coo haxøøgjäya'ayhajxy yajcumädowa'añii. Pero cab jaduñ tiøyyä neby hajxy jaduñ jia wi'i yhøhnda'agy. Hiḅ, mee'xtujpä Jesucristo ja'a mijtscøpä. Cabä jioot chocy coo pøn quiuhdägöyyät. Jaduñnä jioot jia tsocy coo haxøøgcuhdujt hajxy nnajtshixøøyyämät.

¹⁰ Jaguiapxy yhabaada'añ coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, coo haxøøgjäya'ayhajxy yajcumädowa'añii. Cabä pøn jaduñ ñajuø'oy mänaa jaduñ jiaančh habaada'añ. Mänitä tsajt quiuhdägoyya'añ. Jaduñ yajmädowa'añ nebiä hänee møc ya'axiän. Cøxaambä xøø tioya'añ, møødä po'o, møødä madsa'a, møødä naaxwiimbä, møød tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin.

¹¹ Coo cøxiä wiinä jaduñ quiuhdägoyya'añ, paady hajxy tsøc hoy jäya'ayhajtäm. Tsøcxä Dios hajxy hoy wiingudsähgøøyyäm. Tsøcxä Diosmädia'agy hajxy hoy cudiuunäm.

¹² Tsøc hajxy jøbhjxäm coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. Mänitä Dios ja'a tsajt yajtoya'añ, møødä xøø, møødä po'o, møødä madsa'a, møødä naaxwiimbä. Tsögä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy yajmøødmädiäcäm nämay, ween hajxy miäböcy; jaduñnä Dios paquiä yaghabäädät.

¹³ Tøø Dios jaduñ miäna'añ coogä hawiinjemyčhajt yhädiuna'añ, møødä hawiinjemyñaaxwiin. Jimä njoot hajxy nbädaacäm coo Dios hajxy jim xyajncøxäänäm. Cabä haxøøgpä jaduñ jim mänaa tiägø'owa'añ maa ja'a hawiinjemybiä tsajtän, ni jim maa hawiinjemybiä naaxwiimbän.

¹⁴ Mägu'ughajpädöj, tøyhajt jaduñ coo Dios hajxy jim xpiäda'agäänäm, paadiä haxøøgpä hajxy tsøc najtshixøøyyäm hamuumdu'joot; jaduñnä Jesucristo hajxy xpiäatämät coo pojpä cädieey hajxy hänajty nga'a møødhajtäm, coo yaa quiädaactägätsät. Tsøc hajxy jootcujc nimiøødhajtäm nebiä tu'ugpuhya'ay nebiä tu'ugpuhdo'oxypän. Jaduñnä Dios hajxy hoy xyhijxämät coo hajxy hänajty hoy nduunäm.

¹⁵ Mjahmiédsäp hädaa mädia'agy hajxy jaduñ. Paadiä Jesucristo jaduñ miee'xtucy, weenä jäya'ayhajxy may miäböcy, ween hajxy jaduñ may ñähwa'ačh. Ja'a mägu'ughajpä Pablo, jaduñ mijs tøø xñäjaayøøbiä. Ja'a Dios ja'a tøyhajt najtscapxøøyyä. Ja'a tsipjatypä ja'a Dios ja'a Pablo yajwiinjuøøyy. Jaduhñhøčhä Pablo njuø'oy nébiøčhä nhamdsoo puhya'ayän.

¹⁶ Naaghooc mijsä Pablo xñäjaayø'oy, jaduñ ñä'ägä mädia'agyhaty nébiøch cham njaayän. Tsipjatiä Pablo siémpräm miädia'agy. Ja'a häna'cä tøyhajt hajxy ca'a tsojpä, wiingä Pablo miädia'agy hajxy yajnähixøøyyä. Cab hajxy jaduñ yajnähixø'oy nebiä Pablo jia mänaañän. Wiingatä Diosmädia'agy hajxy yajnähixø'oy. Cabä tøyhajtpä hajxy miäböga'añ. Paady hajxy quiuhdägoyya'añ.

¹⁷ Mägu'ughajpädöj, mnä'ägä najuøøby hajxy jaduñ coo hõhndaacpähajxy jii wiädita'añ. Cabä tøyhajt hajxy chocy. Haxøøg hajxy jiaančh tehñ jäya'ayhaty. Mnigwieendähadøøjap hajxy; jaduñnä tøyhajt hajxy mga'a najtshixø'owät. Cab hajxy myajwiinhøønät coo hajxy jaduñ mnä'a tu'udägöyyät.

¹⁸ Jaac habøcxä hajxy jaduñ ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønähajtäm. Jaaya'ay hajxy xñähho'tuütäm. Tehngajnä miädia'agy hajxy mmäböjcat; jaduñnä mayhajt møj may tiünät ja'a mijtscøpä. Tsøc hajxy homiänaajä capxpäatäm møj jaančh. Tsøc hajxy tehngajnä wiingudsähgøøyyäm. Amén.

1 Juan

¹⁻³ Jue'e hõjts mijts nyajnājaayøøby, ja'a Jesucristo. Dioshuung je'e. Jiiyyām je'e hānajt mōødā Dios māna hādaa yaabā naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiān. Jaayā'ayāts hajxy xyhawāānām nebiā Dios wyiinmay. Jaayā'ayāts hajxy tøø xñāhho'túutām neby hajxy jaduhñ njugyhājtmāt nebiā Dios jjugyhatiān cøjxta'axiøø. Tøø hõjts nhamdsoo hixy; tøø hõjts nhamdsoo mādoy. Tøø hõjts nnāhdoñ cø'øhaam. Tøyhajt jaduhñ. Paady hõjts mijts jaduhñ nhawāānām neby hajxy jaduhñ nhijtāmāt tu'ugmādia'agy, neby hõjts ja'a Dios xmiøødhitiān tu'ugmādia'agy mōødā yHuung.

⁴ Paady jaduhñ nhawāānām neby hajxy jaduhñ jootcujc nhijtāmāt tehngajná.

⁵ Hoyyā Dios ja'a wyiinmahñdy; cabā pojpa cādieey ñā'ägādā mōødā. Jaduhñ hõjts ja'a Jesucristo tøø xyhawaanā, y jaduhñ mijts nhawaandāgājtsām.

⁶⁻⁹ Coø hajxy hoy nwādijtāmāt nebiā Dios yhitiān, tu'ugmādia'agy hajxy jaduhñ nhijtāmāt, je'eguiøxpā coø ja'a Jesucristo hajxy tøø xñāhho'túutām ja'a nbojpa ngādieeyhājtmāt cøxiā. Xyajnāhwaātsām hajxy jaduhñ coø ja'a nbojpa ngādieey hajxy nnāgāpxāmāt. Tøyhajt jaduhñ. Cabā Dios yhøhñda'agy. Howyiinmahñdy je'eduhñ miøød. Pero coø hajxy nwādijtāmāt haxøøgtuum, cabā Dios hajxy nmøødhijtāmāt tu'ugmādia'agy. Høhñdāacām hajxy jaduhñ y cabā tøyhajt hajxy nnā'ägādā mōødhajtām.

Jaanā jaduhñduhmbā, coø hajxy nnā'a mánāānāmāt cooc tyijy pojpa cādieey hajxy nga'a mōødhajtām, niwyiinhøhñām hajxy jaduhñ,

¹⁰ y cabā Dios miādia'agy hajxy nmøødhajtām, ja'a tøyhajt. Coø hajxy jaduhñ nmānāānāmāt, jaduhñ yajmādowa'añ cooc tyijy ja'a Dios yhøhñda'agy. Hix, je'e jaduhñ mānaamb coø pojpa cādieey hajxy nmøødhajtām.

2

¹ Māgu'ughajpādøjc, cābøch njoot chocy coø hajxy haxøøg mjatcø'øwāt. Pāadyhøch mijts hādaa nocy nyajnājaayø'øy. Coø pøñ jaduhñ jiatcø'øwāt, nāhgaxtu'udøøjāp je'e Jesucristām jim maa Diosān. Cabā Jesucristo pojpa cādieey mānaa miøødā.

² Tøø ja'a nbojpa ngādieey hajxy xñāhho'túutām nāgøxiā hādaa yaabā naaxwiin.

³ Coø hajxy ngudiūñāmāt nebiā Dios hajxy xyhanéhñām, mānitā tøyhajt hajxy nmøødhajtāmāt coø je'e hajxy nhixyhājtmāt.

⁴ Pøñ jaduhñ nā'a mānaamb: "Nhixyhājpiøch je'e", hoy quia'a ja cudiuñ, høhñdaacp je'eduhñ. Hix, ja'a Diosmādia'agy je'eduhñ quia'a tsojpy. Tøyhajt je'e.

⁵ Pero pøñ jaduhñ cudiuumb, cāhxø'p jaduhñ coø ja'a Dios jiaanč tehñ jiahmiech. Jaduhñ hajxy nyajnajuøøyyāmāt coø hajxy nmøødhijtām tu'ugmādia'agy.

⁶ Pøñ jaduhñ mānaamb coø ja'a Dios miøødhity tu'ugmādia'agy, tsipcøxp wiādītāt nebiā Jesucristo hijty wiāditiān.

⁷ Hādaa mādiā'agyhøch chamñ nyajnāhixøøbiā, tøø hajxy hijty mmādoy mānaa hajxy mmābøjtsooñān.

⁸ Pero hādaa mādiā'agy jaduhñ, jaduhñ māwīnāts hādaa nebiā hawiinjemybiān. Hix, jaduhñ hajxy mničocy mniibia'hāyoyii nebiā Jesucristo hajxy xchøjcām. Tøyhajt jaduhñ. Coø ja'a Jesucristo yaa tøø yhoy hādaa yaabā naaxwiin, mānitā homiādiā'agy hajxy xyajwi-injuøøyyānā. Cab hajxy jaduhñ nwādijtānā hagoodstuum.

⁹⁻¹¹ Pøñ ja'a y'hermano tsojy pa'hāyoob, hoyyā Diosmādia'agy jaduhñ quiudiuñ. Coø hajxy jaduhñ ngudiūñāmāt, cab hajxy ngādiéhyāmāt. Pero pøñ ja'a yhermano māhānhajp, hoy jia māna'añ cooc tyijy quiudiuñ ja'a Diosmādia'agy, je'enā wiādity hagoodstuum. Jaduhñ wiādity nebiā wiindspān. Cab jaduhñ ñā'ägā niyaghoyø'øyii.

¹²⁻¹⁴ Hermanodøjc, mījtshøch hādaa nocy nyajnājaayøøby. Mhixyhajpiā Dios hajxy, ja'a nDeedyhājtmāt. Jaaya'ay ja'a nbojpa ngādieey hajxy tøø xyajnāhwaātsām je'eguiøxpā coø ja'a Jesucristo hajxy tøø xñāhho'túutām. Mijts majjāya'adiøjc, mhixyhajpiā Jesucristo hajxy jaduhñ. Jiiyyām jaaya'ay hānajt mānaa hādaa yaabā naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiān. Y mijts muutsc-hāna'c-hajxy, xmiøøbiā Dios ja'a mājaa hajxy coø ja'a Diosmādia'agy hajxy tehngajná mbanøcxy. Cabā møjcu'ugong hajxy tøø myajmājāda'agy.

¹⁵ Cabā mjoot hajxy mbādā'agāt hādaa yaabā naaxwiin. Coø pøñ jaduhñ piādā'agāt, cabā Dios hoy jiahmiédsāt, ja'a nDeedyhājtmāt.

¹⁶ Ja'a møjcu'ugong jaduhñ mānaamb coø hajxy cøxiā wiinā nhadsøjcāmāt hādaa yaabā naaxwiin, ja'a haxøøgpā. Jaanā jaduhñ miānaambā coø hajxy nyajcumāyyāmāt. Pero cabā Dios jaduhñ miāna'añ.

¹⁷ Cuhdägoyyaamb hädaa yaabä naaxwiin mөөдä haxөөgpä yaabä. Pero pөң cudiuumb nebiä Dios miäna'añän, cab jaduһn mänaa quiuhdägoyya'añ. Jim yhida'añ maa ja'a Diosän cөjxta'axiөө.

¹⁸ Hoorä, habäatnäp jaduһn coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ. Tөө hajxy mmädoyhaty coo ja'a Cristo miädsip quiähxө'oga'añ. Y tөө ja'a miädsiphajxy may quiähxө'ogy. Jaduһn hajxy nyajnajuөөyyäm coo yhabaatnä.

¹⁹ Xmiөөdhjätäm ja'a Cristo miädsiphajxy hijty. Pero coo hajxy tөө xpiuhwäatsäm, cähxө'p jaduһn coo hajxy hijty tehм tiөyhajt xquia'a mөөdhjätäm hamuumdu'joot. Coo hajxy häxөpy hijty xmiөөdhjätäm, cab hajxy häxөpy tөө xpiuhwäatsäm.

²⁰⁻²¹ Pero mijts, ja'a Jesucristo hajxy tөө xyajnäguexy ja'a Dios yHEspiritu. Mmөөdhajpiä tөyhajt hajxy jaduһn cөxiä. Paady mijts hädaa nocy nyajnajaay'өy. Y mnajuөөby hajxy coo ja'a tөyhajt hajxy quia'a mөөдä, ja'a häna'c hөһndaacpähajxy.

²² Je'eduhñ ñänөmby, pөң jaduһn mänaamb cooc tyijy ja'a Jesús tөө quia'a quexyii ja'a Diösäm. Ja'a Cristo miädsip je'e, pөң jaduһn ca'a capxpaatp ja'a Dios mөөдä yHuung.

²³ Pөңä Dios yHuung jaduһn capxpaatäp, miөөdhijpiä Dios je'e. Pero pөңä yHuung jaduһn ca'a capxpaatäp, cabä Dios jaduһn miөөdhity.

²⁴ Mgudiünäp ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä neby hajxy mbanөcxtsohñän. Coo hajxy jaduһn mgudiünät, mänitä Dios hajxy tehngajnä mmөөdhidät tu'ugmädia'agy mөөдä yHuung.

²⁵ Y cөjxta'axiөө hajxy xyagjugyhadäänäm neby je'e jjugyhatiän neby hajxy tөө xyajwiin-waanөөyyäm.

²⁶ Naxy hajxy mdehm wyiijnju'өwät coo mijts ja'a Cristo miädsiphajxy xjia wi'i wyiinhөөna'añ.

²⁷ Mijts, cabä yajnähixөөbiä hajxy myajmaajiaty. Mmөөdhajpiä Dioshespiritu hajxy. Xyajnähixөөbiä tөyhajt hajxy cөxiä. Cab yhөһnda'agy. Mmөөdhidäp hajxy jaduһn tu'ugmädia'agy neby hajxy tөө xyajnähixөөyän.

²⁸ Hoorä, tu'ugmädia'aguiä Jesucristo hajxy mmөөdhijnät neby hajxy jaduһn mga'a tsähdiünät coo quidaactägätsät.

²⁹ Mnajuөөby hajxy coo ja'a Jesucristo pojpa cädieey quia'a mөөдä. Jaduһn hajxy mnajuөөbiät coo ja'a Dios yhuunghaty pөңjaty hoy wädijp.

3

¹ Xjiaanč tehм chójcäm ja'a Dios hajxy. Hamuumdu'joot hajxy xyhuunghajtäm. Tөyhajt jaduһn. Pero cabä jäya'ay hajxy xñajuөөyyäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghajtäm. Hix, cabä Dios hajxy yhixyhaty.

² Hoorä, tөө ja'a Dios hajxy xyhuunghajtäm. Cahnä yajnaju'өy neby hajxy xyaghidäänäm. Pero coo ja'a Jesucristo quidaactägätsät, nnajuөөyyäm hajxy coo hajxy jaduһn nhidäänäm neby je'ejän. Nhixäänäm hajxy jaduһn neby jaduһn yhitiän.

³ Pөң hamuumdu'joot mäbөjp, hoy jaduһn wiädity nebiä Jesucristo hoy yhitiän.

⁴ Pөң haxөөg jatcөөby, cabä Diosmädia'agy quiudiuiñ. Je'e jaduһn xөhajp ja'a haxөөgpä coo ja'a Dios miädia'agy mga'a cudiüünät.

⁵ Paadiä Jesucristo yaa tөө yhoy hädaa yaabä naaxwiin nebiä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwäatsämät. Pero cab jaaya'ay pojpa cädieey ñä'ägädä mөөдä. Tөyhajt jaduһn.

⁶ Pөңä Jesucristo tu'ugmädia'agy mөөdhijp, cab jaduһn haxөөg jiatcө'өy. Pөң jaduһn jatcөөby, cabä Jesucristo miädia'agy ñä'ägädä mäbөjcä.

⁷ Mägu'ughajpädөjc, cab hajxy myajwiinhөөнät. Pөң hoy wädijp, cabä pojpa cädieey ñä'ägä mөөдä, nebiä Jesucristo quia'a mөөдän.

⁸ Pөң hoy ca'a wädijp, pianөcxäp je'e ja'a möjcu'ugongä miädia'agy. Homiänaajä ja'a möjcu'ugong haxөөg jiatcө'өy. Mänit jiatcөөchohñ mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiөө'xta'aguiän. Paadiä Dios yHuung yaa tөө yhoy, nebiä möjcu'ugong jaduһn quia'a mäjäädä'agät.

⁹ Pөңä Dios tehм tiөyhajt Teedyhajp, cabä jioot chocy coo jaduһn jiatcө'өwät, je'eguiөxpä coo je'e miөөdhidyijäm ja'a Diösäm. Coo je'e Dyios yhuungä, paady haxөөg quia'a jatcө'өy.

¹⁰ Jaduһn myajnaju'өwät pөң Dioshuung. Entonces, pөң hoy ca'a wädijp, pөңä miägu'ughajpä ca'a tsojp ca'a pa'häyoob, ca'a Dyios je'e yhuungä. Pero pianөcxäp ja'a möjcu'ugongä miädia'agy je'e.

¹¹ Mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbөjtsooñän, jaduһn hänajty miäna'añ coo hajxy mičhoc nmbia'häyoowämät. Hөxtä jäda'anäbaadyñä jaduһn miäna'aññä. Cab jaduһn mänaa tiägach.

¹² Cab hajxy njatcөөyyämät nebiä Cain jecy jiatcөөyyän coo yhamdsoo puhya'ay yagho'cy. Paady jaduһn yagho'cy coo howyiinmahñdy hänajty quia'a mөөдä, nebiä piuhya'ay howyiinmahñdy hänajty miөөдän. Hix, pianөcxäp ja'a möjcu'ugongä miädia'agy hänajty je'e.

¹³ Entonces, hermanodøjc, cab hajxy myagjuó'owät coo häna'c hajxy xmiähanhajtäm.

¹⁴ Højtshajtäm, cøjxta'axiøø hajxy jim nhidäänäm tsajpootyp. Cab hajxy mänaa jiiiby nhäda'agø'owäänäm haxøøgtuum. Nmøødhajtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo hajxy hamiñ haxøpy nniçhojc nnibia'häyóowäm. Pønä miägu'ughajpä ca'a tsojpa ca'a pa'häyoob, je'eds jiiiby häda'agø'owaamb haxøøgtuum.

¹⁵ Pønä miägu'ughajpä mähanhajp, jaduhñä wyiinmahñdy je'e nebiä jäya'ay-yagho'pan. Y cabä jäya'ay-yagho'pahajxy cøjxta'axiøø jiuçyhada'añ nebiä Dios jiuçyhatiän. Tøyhajt jaduhñ.

¹⁶ Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo ja'a Dios hajxy xjiaanç tehñ çhójcäm. Hawiinmats hit jaduhñ coo hajxy hamiñ haxøpy nniñähho'túutämät.

¹⁷ Coo ja'a mäyøøjäya'ay ja'a häyoobä quia'a näxúudsät, cab jaduhñ quidiuñ nebiä Dios hajxy xyhanéhäm coo hajxy hamiñ haxøpy nniçhojc nnibia'häyóowämät.

¹⁸ Mägu'ughajpäøjc, tsøgxä hajxy hamuumdu'joot niñäxúu'tsäm. Jaduhñ hajxy nya-jcähxø'cämät coo hajxy hamuumdu'joot nniçhojc nnibia'häyóowäm. Coo hajxy nga'a niñäxúu'tsämät, cab jaduhñ tiuna'añ coo hajxy nja mänäänämät cooc tyijy hajxy nniçhojc nnibia'häyóowäm.

¹⁹ Hermanodøjc, coo hajxy hamuumdu'joot nniçhojc nnibia'häyóowämät, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghajtäm.

²⁰ Y coo ja'a njoothajxy hamdsoo miäänäänämät cooc tyijy hajxy hoy nga'a jäya'ayhajtäm, tsipcøxp ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcämät. Cabä nhamdsoo wiinmahñdyhajxy nyaj-copcøøyyämät. Hix, xjiøodhixäm ja'a Dios hajxy. Cøxiä hajxy xñajuøøyyäm.

²¹ Y coo ja'a njoothajxy waamb quia'a mänäänämät, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghajtäm.

²² Xmióoyäm ja'a Dios hajxy tijaty hajxy nmäyujwäänäm, je'eguiøxpä coo hajxy ngudiúunäm nebiaty hajxy xyhanéhäm. Paady hajxy xquiumäyyäm.

²³ Jaduhñä Dios hajxy xyhanéhäm coo ja'a yHuung Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, coo hajxy hamiñ haxøpy nniçhojc nnibia'häyóowämät, nebiä Jesucristo hajxy hamdsoo tøø xyajwiingapxøøyyäm.

²⁴ Pønä Dios miädia'agy cudiúunäp, tu'ugmädia'aguiä Dios jaduhñ miøødhity. Y jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo ja'a Dios hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhijtäm, je'eguiøxpä coo ja'a yHEspíritu hajxy tøø xyajnáguéjxäm. Ja'a yHEspirituham hajxy xyhawäänäm coo hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhijtäm.

4

¹ Hermanodøjc, nämayyä høhndaacpähajxy jii wiädity. Cabä tøyhajtpä hajxy ñä'ägädä yecy. Entonces, cabä hoñä'ä mädyii mädia'aguiä hajxy mmäbøgät nä'ä nägoobä. Pero jawyiin hajxy mhuuc mädia'agyhixät pø Diosmädia'agy jiaanç møød.

² Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhádät pø Diosmädia'agy jiaanç møød. Pø mänaamb jaduhñ cooc ja'a Dios yHuung Jesucristo tøø jiaanç jäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin, pues Diosmädia'agy jaduhñ jiaanç møød.

³ Pero pø cab jaduhñ miäna'añä, cabä Diosmädia'agy miøødä. Ja'a Jesucristo miädsip miädia'agy jaduhñ. Tøø hajxy mmädoyhaty coo ja'a miädsip yaa quiahxø'øga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Bueno, yaadsä miädia'agy jaduhñ wiädijnä hädaa yaabä naaxwiin.

⁴ Pero mijts, ja'a Dios hajxy xyhuunghajp. Tøø hajxy mga'a yajmäjäda'agy ja'a häna'c yø'øduhmbä høhnda'agymiädia'agy yajwädijpä. Hix, maas mäjaamøødä Dios quejee ja'a møjcu'ugong miøødä, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin.

⁵ Yø'ø høhndaacpähajxy jaduhmbä, ja'a møjcu'ugong miädia'agy hajxy quidiúunäp; paadiä møjcu'ugongä miädia'agy hajxy miädiaacä. Y paadiä miädia'agyhajxy yaa yaj-copcøøyyäxä hädaa yaabä naaxwiin.

⁶ Pero højts, ja'a Dios hajxy xyhuunghajtäm. Y cab pøn nmädia'agyhajxy xyaj-copcø'owäänäm. Jagooyyä hajxy yajcopcø'owa'añ pønä Diosmädia'agy mäbøjp. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm pøn tøyhajt Dioshuung. Pønä nmädia'agyhajxy xyajcopcøøyyäm, Dioshuung je'e. Pøn jaduhñ xquia'a mädoowäm, ja'a møjcu'ugongä miädia'agy jaduhñ quidiúunäp.

⁷ Hermanodøjc, tsøg hajxy tehngajnä niçhojc nibia'häyóowäm hamiñ haxøpy, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xchójcäm.

⁸ Pero pøn xquia'a tsojc xquia'a pa'häyóowäm, cabä Diosmädia'agy miäbøcy. Xchójcäm ja'a Dios hajxy jaduhñ. Jaduhñ miäna'añ coo hajxy nniçhojc nnibia'häyóowämät.

⁹⁻¹⁰ Coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, paadiä Dios ja'a yHuung Jesucristo hajxy yaa tøø xyajnáguéjxäm hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy jaduhñ xñähho'túutämät ja'a nbojpä

ngädieehjáltäm, neby hajxy jim nhjítämät tsajpootyp cøjxta'axiøø. Ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy njahmiéjtsäm.

¹¹ Coo ja'a Dios hajxy xjiaančh tehñ chójcäm, paady hajxy hamiñ haxøpy nničhojc nnibia'häyóowämät.

¹² Tøyhajt jaduñ, cabä Dios mänaa yhixyii. Pero cab jaduñ ñejpiä. Hoyyä Dios hajxy mänaa nga'a hixäm, coo hajxy hamiñ haxøpy nničhojc nnibia'häyóowämät, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhjáltäm coo ja'a Dios hajxy homiänaajä xcwieendähjáltäm. Y coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, maas hoy hajxy nničhojc nnibia'häyóowämät.

¹³ Bueno, coo ja'a Dios ja'a yhEspiritu hajxy tøø xmiøoyäm, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhjáltäm coo hajxy nmøødhjáltäm tu'ugmädia'agy.

¹⁴ Y hamdsoo ja'a Jesucristo hajxy tøø nhjixäm mänaa ja'a Dios yaa tøø quiexiän, mänaa hajxy tøø xñähho'túutäm. Tøyhajt jaduñ.

¹⁵ Pøn jaduñ mänaamb cooc ja'a Jesucristo Dyioshuungä, tu'ugmädia'agy ja'a Dios jaduñ miøødhity.

¹⁶ Jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhjáltäm coo ja'a Dios hajxy xchójcäm. Nmäbójcäm hajxy jaduñ. Xchójcäm ja'a Dios hajxy jaduñ, paadiä Dios tu'ugmädia'agy miøødhity pøn homiänaajä jahmiejtsp ja'a Dios.

¹⁷ Coo ja'a Jesucristo hajxy xchójcäm, maas hoy hajxy nničhojc nnibia'häyóowämät hädaa yaabä naaxwiin. Y coo hajxy jaduñ nničhojc nnibia'häyóowämät, cab hajxy jaduñ ndsähgøoyämät mänaa ja'a Jesucristo min chaačhtiuana'añän ja'a hajxy ca'a mäbøjpä.

¹⁸ Pønä Dios hamuumdu'joot ca'a jahmiejtsp, tsähgøøby je'eduhñ je'eguiøxpä coo yajcumädowa'añii. Pero coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot njahmiéjtsämät, cab hajxy jaduñ nnä'ägä tsähgøoyämät. Hix, pøn jaduñ tsähgøøby, cäxhø'p jaduñ coo ja'a Dios hamuumdu'joot quia'a jahmiech.

¹⁹ Jayøjpä Dios hajxy xchójcäm, paady hajxy jaduñ njahmiejtsägájtsäm.

²⁰ Pøn jaduñ nä'a mänaamb: "Njahmiéjchpøčhä Dios", hoyyä miägu'ughajpä jia mähanhaty, hønñdaacp je'eduhñ. Pø cabä yhamdsoo mägu'ughajpä ñä'ä tsocyj ñä'ä pa'häyoy, cabä Dios hoy jahmiédsät. Haa ca'a, yhixyypä miägu'ughajpä homiänaajä, pero cabä Dios mänaa yhixy.

²¹ Hamdsoo ja'a Dios hajxy xyhanéhäm coo ja'a nmägu'ughajpä hajxy ndsojc nba'häyóowämät, jaduñ mäwiinäts nebiä Dios hajxy njahmiéjtsäm.

5

¹ Pøn jaduñ mäbøjp coo ja'a Jesucristo Dyiosquexiä, miäbøjpä Diosmädia'agy je'e. Y pønä Dios jaduñ jahmiejtsp, chojpy pia'häyooby je'e pønjetiä Diosmädia'agy mäbøjp.

² Coo ja'a Dios nDeedyháltäm hajxy njahmiéjtsäm, coo ja'a miädia'agy hajxy ngudiüünäm, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhjáltäm coo hajxy nničhojc nnibia'häyóowämät, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xyhuunghjáltäm.

³ Coo ja'a Dios hajxy njahmiéjtsäm, je'eduhñ ñänøømby coo ja'a miädia'agy hajxy ngudiüünäm. Y cabä Dios tsipjaty yhane'emy.

⁴⁻⁵ Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghjáltäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbójcäm, paadiä møjcu'ugong hajxy jaduñ nga'a yajmäjädáacäm, je'eguiøxpä coo hajxy nmäbójcäm coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä.

⁶ Tøyhajt jaduñ coo ja'a Jesucristo ñäbejty. Jaanä tøyhajt jaduñmäb coo yho'cy cruzcøxp.

⁷ Jaduñä DioshEspiritu miäna'añ cooc ja'a Jesucristo Dyioshuungä, y cabä DioshEspiritu mänaa yhønñda'agy.

⁸ Coo ja'a Jesucristo jaduñ ñäbejty, coo yho'cy cruzcøxp, y coo ja'a DioshEspiritu jaduñ miäna'añ, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhjáltäm coo ja'a Jesucristo Dyiosquexiä.

⁹ Maas tsoobaatpä Dios ja'a miädia'agy quejee ja'a jäya'ay ja'a miädia'agyhajxy. Y jaduñä Dios miäna'añ cooc ja'a Jesucristo yHuunghaty.

¹⁰ Pønä Jesucristo miädia'agy mäbójcäp, miøødä tøyhajt jaduñ coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä. Hix, ja'a Dios jaduñ hawaanäp. Pero pønä Dios ja'a miädia'agy ca'a mäbójcäp, jaduñ je'e miäna'añ cooc tyijy ja'a Dios yhønñda'agy. Hix, cabä Dios ja'a miädia'agy miäbójcäxä coo ja'a Jesucristo yHuunghaty.

¹¹ Paadiä Dios hajxy tøø xpädäacäm hawa'adstuum coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Paady hajxy jaduñ njugyhadaänäm nebiä Dios juyghatiän cøjxta'axiøø. Tøyhajt jaduñ. Ja'a Dios jaduñ mänaamb.

¹² Pønä Dioshuung ja'a miädia'agy mäbójcäp, hodium je'eduhñ yhity. Cøjxta'axiøø juyghada'añ nebiä Dios juyghatiän. Pero pøn jaduñ ca'a mäbøjp, cab jaduñ juyghada'añ nebiä Dios juyghatiän.

¹³ Mijts, mmäbójcäp ja'a Dioshuungä miädia'agy hajxy. Mijtsöhch hädaa nocy njäaayöoby nebiä töyhajt hajxy jaduñ mmöødhádät coo hajxy hodiium mhity, coo hajxy mjugyhada'añ nebiä Dios jjugyhatiän cøjxta'axiøø.

¹⁴ Coo ja'a Dios hajxy tu'ugmädia'agy nmöødhájtämät, jaduñnä töyhajt hajxy nmöødhájtäm coo hajxy xmiädóowämät coo hajxy tujaty nmäyujwáañämät.

¹⁵ Paadiä töyhajt hajxy jaduñ nmöødhájtäm coo hajxy xmio'owáañäm.

¹⁶⁻¹⁷ Ja'a häna'c-hajxy haxøøgwädijpä, haagä haxøøgtuum hajxy ñøcxø'øwa'añ. Y pø miøødä mmägu'ughajpä pojpä cädieey, mmänuu'xtá'agäp ja'a Dios coo ween yajnähwa'ächii. Pero coo ja'a mmägu'ughajpä ja'a Diosmädia'agy tehngajnä quia'a mäbögät cøjxta'axiøø, haxøøgtuum jaduñ ñä'ägä hídät; y cabä piojpä quiädieey mänaa ñähwáatsnät. Y cabä Dios mmänuu'xtá'agät coo ja'a mmägu'ughajpä yajnähwa'adsøøjät, je'eguiøxpä coo ja'a yhamdsoo wiinmahñdy jaduñ yajtuñ.

¹⁸ Pøñä Dios Teedyhajp, cab jaduñ mänaa yhaxøøghäna'c-haty. Cueendähájtäp je'eduhñ ja'a Jesucristäm, ja'a Dioshuung. Cabä Jesucristo ja'a møjcu'ugong jaduñ mänaa yajmäjäda'agy. Tøyhajt jaduñ.

¹⁹ Jaduñnä töyhajt hajxy nmöødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. Pero pøñä Dios ca'a Teedyhajp, tøø quia'a yajmäjäda'agyijäm ja'a møjcu'ugóngäm.

²⁰ Jaanä nmöødhájtäm ja'a töyhajt hajxy jaduñmä coo ja'a Jesucristo ja'a Dioshuung hajxy hoy tøø xyajnähixøøyyäm ja'a Diosmädia'agy, coo hajxy jaduñ nmäbójcämät coo ja'a Dios tiu'ugä. Y tu'ugmädia'aguiä Dios hajxy nmöødhájtäm møødä yHuung Jesucristo. Hodiium hajxy tøø xpiädáacäm. Cøjxta'axiøø hajxy njugyhadaañäm nebiä Dios jjugyhatiän.

²¹ Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy tii mwiingudsähgø'øwät, ni quepychech, ni naaxpoch, ni tii. Jagoo ja'a Dios hajxy mwiingudsähgø'øwät, ja'a jim hijpä tsajpootyp. Amén.

2 Juan

¹ Juánhøch nxøhаты. Høøch hädaa nocy nhädiuumby møød hajxy nägøxiä ja'a tøyhajtmøødpä. Mijts høch hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjatia Dios tøø wyiimbly, pønjatia Diosmädia'agy mæbøjp. Tøyhajt høch mijts ndsocy nba'häyoy,

² je'eguiøxpä coo ja'a tøyhajt hajxy nmøødhajtäm. Cøjxta'axiøø hajxy jaduħn nmøødhadäänäm.

³ Weenä Dios nDeedyhajtäm hoyhajt weenhajt hajxy xmiøoyäm møødä yHuung Jesucristo. Nmøødhajtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduħn. Hamiñ haxøpy hajxy jaduħn nniçhojc nibia'häyøwäm.

⁴ Jootcujc-høch nmijiäw'øyii coo ja'a tøyhajt hajxy näje'e mjaançh panøcxy nebiä Dios hajxy tøø xyhanéhäm.

⁵⁻⁶ Hoorä, hermanodøjc, tsøg hajxy niçhojc nibia'häyøwäm nebiä Dios hajxy tøø xyhanéhäm. Coo hajxy jaduħn ngudiuunämät, cähxø'p jaduħn coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy njaançh mæbøjcäm.

⁷ Nämayyä hønndaacpähajxy yaa wiädity hädaa yaabä naaxwiin. Cab hajxy jaduħn miäna'añ cooc tyijy ja'a Jesucristo hoy tøø jiäya'ayhаты hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a møjcu'ugongä wyiimahñdy hajxy miøødhajtäp; ja'a Jesucristo miädsip je'e.

⁸ Mnigwieendähadøøjäp hajxy. Cabä hønndaacpä miädia'agy hajxy mmæbøjcät coo ja'a tøyhajt hajxy mnä'ä najtshixø'øwät, nébiøch mijts tøø nyajnahixø'øyan. Coo ja'a hønndaacpä miädia'agy hajxy jaduħn mga'a mæbøjcät, xpiädä'agäp ja'a Dios hajxy hodiuum. Cøjxta'axiøø hajxy jim mhídät tsajpootyp.

⁹ Pøñä Jesucristo miädia'agy najtshixøøyyäp, cabä Dios tu'ugmädia'agy miøødhity. Pero pøn jaduħn ca'a najtshixøøby, tu'ugmädia'agy ja'a Dios miøødhity møødä yHuung Jesucristo.

¹⁰ Homiädyii yajnahixøøbiä hajxy myajtøjtägø'øwät coo jim miädsät maa ja'a mjøøn maa ja'a mdøjc-hajxiän. Pero coo miäná'anät cooc tyijy ja'a Jesucristo miädia'agy quia'a tøyyä, cab hajxy myajtøjtägø'øwät, ni mga'a yajpoo'xät hajxy,

¹¹ coo ja'a cu'ug jaduħn ñä'ä mäná'anät cooc tyijy myiich mjamiøød je'eduhnä, cooc tyijy miich jaduħn mbayajnahixøøbiä.

¹² Madiu'ujøch mijts nja hawaanäänäm, pero cábøch njaayaannä. Ja wi'i chójpiøch njoot jaduħn coøch jim nnøcxät maa mijtsän. Mänit hajxy haawhaam nmädiäcämät; jaduħn hajxy maas jootcujc nhijtämät.

¹³ Xyajpoo'xp mijts ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä. Tøø hajxy je'e wyiimbíwäbä ja'a Diösäm. Amén.

3 Juan

¹ Juánhøch nxøhаты. Mägu'ughajpä Gayo, miíchhøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby. Tøyhájtthøch miích ndsocy nba'häyoy.

² Ween miíchä Dios hoyhajt weenhajt xmio'oy. Nnajuøøbiøch jaduñ coo miích hoy mwädity.

³ Tøøchä hermanohajxy hoy näje'e xyhawaanä coo miíchä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mbanøcxy. Páadyhøch jootcujc nniijiäwø'yii.

⁴ Cooch nmädoyhаты cooch njamiøødä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot pianøcxy, jaanç tehñ xioondäacpøch jaduñ.

⁵ Hoy miíchä Diosmädia'agy mgudiuñ coo ja'a hermanohajxy mbuhbety, ja'a hajxy jäguemgajpt-tsohmä.

⁶ Tøø hajxy ñägapxy maa ja'a tsajtøjcän coo miích hajxy mjaanç tehñ chocy mjaanç tehñ pia'häyoy. Y coo hajxy hänäjty jiaac tu'ubøgaanä, mmø'owäp hajxy tijaty hajxy hänäjty yajmaajajpy.

⁷ Hiç, ja'a Jesucristocøxpä hajxy wiädity. Ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xyp. Y cab hajxy tii miäyujwa'añ ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a panøcxpä.

⁸ Paady jaduñ yhahixø'y coo ja'a hermano hajxy nbuhbéjtämät; jaduñ hajxy hoy nmøødtuñämät maa ja'a Diostuung jaduñ myiñän.

⁹ Tøøchä hermano nocy hajxy tu'ug nja yajnäjaayø'y, pero cábøchä Diótreres nmädia'agy xquiudiunaanä, je'eguiøxpä coo ja'a yhamdsoo mädia'agy jaduñ yajtuna'añ maa ja'a hermanohajxiän.

¹⁰ Haxøøgiátyhøch naxy xñänømy. Y maas haxøøg jaduñ jiatcø'y coo ja'a hermano cuhdujt hajxy quia'a mo'oy coo hajxy jiojpoøø'owät ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xpä. Y coo pøñ hänäjty jiojpoøø'owa'añ, mänitä Diótreres miäna'añ coo yajpädsøømänät maa ja'a tsajtøjcän. Cooch jim nnøcxät maa mijtsän, mänitøch ngøxy nägäpxät nebiaty jiatcø'y.

¹¹ Miích mägu'ughajpä, cab jaduñ mänaa mbajatcø'owät. Pøñ jaduñ jatcøøby, cabä Diosmädia'agy miäbøcy. Pero pøñ hoy wädijp homiänaajä, miäbøjpiä Diosmädia'agy je'e. Jaduñ miích mbahixät.

¹² Pero ja'a Demetrio, cab jaduñ jiatcø'y nebiä Diótreres jiatcø'oyän. Tøyhajtä Demetrio ja'a Diosmädia'agy pianøcxy hamuumdu'joot. Cumäayyäp jaduñ nägøxiä, y ngumäabiøch høøchpä. Mnajuøøby miích jaduñ coochä tøyhajt nmøødä.

¹³ Madiu'ujøch miích nja hawaanäanäm. Pero cábøch njaayaanä.

¹⁴ Chójiøch njoot jaduñ cooch jim nnøcxät maa miíchän. Mänit haawhaam nmädiäacämät.

¹⁵ Ween miích jootcujc mmähmø'y. Xyajpoo'xp miích ja'a mmägu'ughajpähajxy yaabä. Tunä mayhajt, yajpoo'xäc højts nmägu'ughajpähajxy jimä nägøxiä.

Judas

¹ Høøch xøhapp Judas. Ja'a Jesucristøch ja'a tiuung nduünäp. Høøch nbuhya'ay je'e ja'a Jacobo. Mijtsøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby. Tøø højts ja'a Diosteedy xyajnähdiijäm coo ja'a miädia'agy nmähöjcmät. Xchöjcm hajxy jaduhñ. Tu'ugmädia'agy hajxy xyaghijätäm møødä Jesucristo.

² Ween mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt xmi'o'oy tehngajnä. Tsøg hajxy jahmiéjtsäm coo ja'a Dios hajxy xchöjcm tehngajnä.

³ Mägu'ughajpädøjc, jadúhñhøch mijts hijty nyajnäjaayø'owa'añ coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Pero maas hawiinmats jaduhñ cooñ mijts nmänuu'xtä'agät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä mbanøcxät, nebiä Dios hajxy tähoocmo'oyyä tøø xmióoyyäm. Cab hajxy myajwiinhøønät.

⁴ Hiç, ja'a häna'c hønndaacpähajxy, hamee'ch hajxy näje'e tøø yajtägø'owø'øy. Ja'a Diosmädia'agy jecy mänaañ cooc ja'a hønndaacpähajxy quiumädowa'añ. Jaduhñ hajxy yhønnda'agy, cábäc jaduhñ tyijy ñeipjä coo mhaxøøgwädität, hoyyä Dios ja'a mbojpä mgädieey tøø xjia yajnähwaatsä. Cabä Jesucristo hajxy quiapxpaatnä, ja'a nWiindsønähjätäm. Tu'uquiä Jesucristo hajxy nWiindsønähjätäm.

⁵ Mnajuøøby hajxy jaduhñ, hoy ja'a Dios ja'a judíos jim jia woobädsøømy Egiptonaaxooty, mänit yajcuhdägoonä pønjaty hånajty ca'a mähøjp. Mjahmiédsäp hajxy jaduhñ cøxiä.

⁶ Haa ja'a Diosmoonsähajxiä, coo hajxy jim näje'e choññ tsajpootyp maa ja'a Dios hånajty tøø piäda'aguiän, paady hajxy jiiby quiejxä tsumyçhänäabiä hagoonstuum ja'a Diósäm, høxtä coo yhabäädät coo hajxy hånajty yajcumädowa'añiijäm ja'a Diósäm.

⁷ Høxtähmätš ja'a jecyjiäya'ayhajxy jiajty, ja'a hajxy hijty jim jegyhajty tsänaabiä maa ja'a cajpt hijty xiøhatiän Sodoma møødä Gomorra, møødä jimhä ja'a cajpt mäwiingønä. Coo hajxy jiaanç tehñ yhaxøøg jiäya'ayhajty, paady hajxy jøønhaam yajcumädoowä ja'a Diósäm. Hiç, høxtä ya'adiøjcpaady hajxy hijty yhaxøøgjatcø'øy. Hijxtahnd ja'a Dios hajxy jaduhñ xmióoyyäm.

⁸ Jaduhñä hønndaacpähajxy jiatcøøbiä. Cabä tøyhajt hajxy miøødä. Haxøøg hajxy wiädity. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäböcy. Haxøøgä Diosmoonsä hajxy ñänømy, ja'a hajxy tsajpootypä.

⁹ Ja'a Diosmoonsä møjhajpä, ja'a xøhajpä Miguel, cabä møjcu'ugong haxøøg ñämaayy mänaa ja'a dijunto Moisés hajxy hånajty yajtsipta'aguiän. Jagooyyä ñämaayy: "Ja'a Dios xyhøjäp."

¹⁰ Pero yø'ø hønndaacpähajxy, hotyijatiä hajxy haxøøg ñänømy, hoy hajxy tii quia'a ja najuø'øy. Nä'ä nägoobä hajxy jaduhñ jiatcø'øy nebiä animalhajxiän. Paady hajxy quiumädowaannä.

¹¹ Haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ, je'eguiøxpä coo ja'a Caín hajxy piahixy piaduñ. Jaduhñä Balaam hajxy piahixpä. Tu'udägooyy ja'a Balaam jecy je'eguiøxpä coo xäddø'øñ hånajty jiaanç tehñ piøcjuø'øy. Yajcumädowäaäñ hajxy je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädia'agy hajxy quia'a cudiunaañä nebiä Coré jecy quia'a cudiuunän. Yhamdsoo cuhdut hajxy jia wi'i yaghidaamby.

¹² Jaanç tehñ yhoçhähdiuunä ja'a hønndaacpähajxy jiatcø'øy maa mijts ja'a cay ja'a hu'ug myagjadyiijän. Nä'ä pahuuc nä'ä pajøø'xpä hajxy jim miech. Jaanç tehñ jiootmøj hajxy ñibiäda'agyii. Cab hajxy pøn ñä'ägädä wiingudsähgø'øy. Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy yajnähixø'øy.

¹³ Jaanç tehñ chähdiuhndägoy hajxy jaduhñ. Coo hajxy tøø tiu'udägoonä, paady hajxy yaghidäaänänä cøjxta'axiøø hagoonstuum.

¹⁴ Haa ja'a Enocä, ja'a Adán ja'a yhap yhoc je'e ja'a miäjuxtjcpä. Jecy ja'a Dios ja'a Enoc yajmädiaacy ja'a häna'c hønndaacpäcøxpä. "Huuc mäadow, milhaamä Dios ja'a mioonsä miøødcäda'aga'añ.

¹⁵ Cøxäaänäm ja'a Dios hajxy xquiøxy yajtøyhajtyegäaänäm. Mänit yajcumädowa'añ pønjaty haxøøg jäya'ayhajp, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mähøjpä, ja'a Dios hajxy haxøøg nänøømbä."

¹⁶ Yø'ø hønndaacpähajxy, jaanç tehñ wyiinhec hajxy jaduhñ. Cab hajxy tii quiumay. Ja'a haxøøgpä hajxy jiaanç tehñ yhadsojpy. Jaanç tehñ ñiguiumäayyap hajxy jaduhñ. Nä'ä mänaamb hajxy jaduhñ cooc tyijy ja'a jäya'ay hajxy jiaanç tehñ wyiingudsähgø'øy. Paady hajxy jaduhñ miäna'añ, coo hajxy yajcumaya'añ.

¹⁷ Mägu'ughajpädøjc, mjahmiejchp hajxiäda'a coo ja'a nWiindsønähjätäm Jesucristo quiguexyhajxy jäguemiä miänaafl:

¹⁸“Coo hánajty yhabaadaañná coo ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ, mänitä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e wyiinwoona'añ. Ja'a haxøøgpä hajxy hánajty jiaanč tehñ yhadsogaamby.”

¹⁹ Jaanč tehñ chipyajpädø'øgaamb hajxy maa ja'a hermanodøjc-hajxiän coo ja'a hermanodøjc hajxy tu'ugmädia'agy quia'a hijnät. Haxøøg hajxy jiaanč tehñ wiädity. Cabä Dioshespíritu hajxy ñä'ägädä møødä.

²⁰ Pero mijts mägu'ughajpädøjc, tehñgajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy maas hoy mjaac panócxät nebiä Dios hajxy tøø xmióoyyäm. Mba'yá'axäp ja'a Dios hajxy ja'a yhEspíritucøxpä.

²¹ Hoyyä Diosmädia'agy hajxy mjaanč tehñ yajtúnät; mänitä Dios ja'a mbojpä mgädieey hajxy xyajñähwa'ads xyajcuhwä'adsät. Xhójcäm hajxy jaduñ, paady hajxy xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsaanäm. Jimä mjoot hajxy mbädáacnät tsajpootyp coo ja'a Jesucristo hajxy jim xyajñøcxáanäm. Jim hajxy xyaghidáanäm cøjxta'axiøø. Hojiot jiaanč tehñ miøødhajpy møødä højtscøxpä.

²² Mjootcapxmøcpøgäp hajxy pønjaty hamuumdu'joot ca'a mabøjp.

²³ Naxiä jäya'ay Diosmädia'agy hajxy mdehñ yajmäbøgät; jaduñ hajxy quia'a cá'awät haxøøgtuum. Mnäxúudsäp hajxy pønjaty hánajty haxøøg wädijp. Pero nägueentä hajxy mmøødmädiá'agät, neby hajxy jaduñ mga'a pahadägoñáxät.

²⁴⁻²⁵ Tu'ugä Dios jaduñ. Jaaya'ay hajxy xyajñähwáatsäm ja'a Jesucristocøxpä ja'a nWiindsønñájtäm. Je'eds mäjaamøød neby hajxy jaduñ xcwieendähájtämät. Jaduñ hajxy nga'a tu'udägóoyyämät. Wa'ads hajxy jim xyajmedsáanäm tsajpootyp. Mänit hajxy jim nxoonäda'agáanäm. Tsøg hajxy mänáanäm cøjxta'axiøø coo ja'a Dios miøøjjä jiaančhä. Homiänaajä ja'a cuhdujt jiaanč tehñ miøødä. Amén.

Apocalipsis

¹ Hädaa mädia'agy, yu'uēh hijty jaduhñ yhyty. Mänitā Dios ja'a Jesucristo ñajtsapxøøyyā coo ja'a Jesucristo ja'a mioonsāhajxy yhawaandägätsāt tijaty hānajt mobādajp jādāanāp tunāanāp. Mänitā Jesucristo ja'a quuiguexy jim quiejxtägajch maa ja'a Juangān. Hoy ja'a Juan jaduhñ yhawaandägätsäxā.

² Jaduhñä Juan yajwiinhixā. Y yejc ja'a Juan ja'a tøyhajt jaduhñ mäduhñtiä wyiinhijxy, coo ja'a Diosmädia'agy tiøyyā nebiā Jesucristo hānajt tøø ñägäpxiän.

³ Jootucj hajxy yhyty pønjtaty hädaa nocy capxp, pønjtaty jaduhñ mädoob, pønjtaty jaduhñ hoy cudiuumb nej myiñān cujaay. Hix, mobādajp jaduhñ jiada'añii tiuna'añii.

⁴ Høøch Juan hädaa nocy nhädiuumby. Mijts hädaa nocy nyajñäyayøøby pønjatä Diosmädia'agy panøcxp jim Asianaaxooty maa ja'a juxtujcpä cajptootypän. Weenä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmiø'oy. Homiānaajä ja'a Dios ñä'ägädä hity. Y ja'a juxtujcpä juøhñdy jim hijpä Dioswiinduum, jaduhñ ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmiøobiä.

⁵ Y ja'a Jesucristo, jaduhñ ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmiøobiä. Yejpiä Jesucristo ja'a tøyhajt jaduhñ. Jaayá'ayäts jayøjp juyjpiøjc. Jaayá'ayäts rey nägøxiä hanehmb. Xchójcām hajxy jaduhñ. Tøø hajxy xñāho'tuütām. Tøø hajxy xyajñāhwaats xyajcuhwäätsām ja'a nbojpä ngädieyhajtām.

⁶ Jaduhñ hajxy tøø xpiädäacām nebiä reyän, nebiä nähgapxtuutpän; jaduhñ ja'a Dios hajxy hoy nmädüünämät. Tsøg hajxy jaduhñ cøjxta'axiøø møj jaanč pädäacām. Amén.

⁷ Huuc mädoow hajxy; mobādajp ja'a Jesucristo miānaca'añ jocjooty. Nägøxiä jäya'ayhajxy yhixa'añ, møød hajxy je'e tøøbä miäyaghó'oguiäbä. Coo hajxy jaduhñ yhixa'añ, mänitā jäya'ayhajxy nägøxiä jiø'owa'añ xiuudsä'añ wiinduhmyhagajpt. Tøyhajt jaduhñ.

⁸ “Høøch cøxiä nyajtsohñdaac. Y høøch cøxiä nyajmayāangombä”, nømä Dios miānaañ. Jaduhñ miädia'agytiägø'oy coo ja'a Dios homiānaajä ñä'ägä hity. Ja'a Dios møjcuhtujt cøxiä møød.

⁹ Høøch Juan, haguípxyhøch mijts ja'a Diosmädia'agy nmøødpanøcxy; haguípxyhøch mijts tøø nmøødtsaächpøcy. Tøø ja'a Jesucristo mäjaa hajxy xmiøoyām neby hajxy jaduhñ nmee'txütjämät. Coochä Diosmädia'agy-yajwa'xyiibä nga'a najtshixø'owa'añ, møødä Jesucristo miädia'agy, páadyhöch hāna'c yaa mädsibø'øbä tøø xquixey maa xiøhatiän Patmos. Nebiä tsúmybiänøch jaduhñ yaa nhity.

¹⁰ Mänitøchä Dioshespíritu xñägädaacy. Näxøø hānajt jaduhñ. Mänitøch nmädooy møc quiapxy njøøxcø'ømäämbiøch. Jaduhñhöch nmädooy nebiä xuuxtän.

¹¹ Mänitøch je'e xñāmaayy:

—Høøch cøxiä nyajtsohñdaac; høøch cøxiä nyajmayaamby. Tijaty miich mwiinhixaaamby, jaduhñ mgujāyāt librojooty. Mänit jim mguexāt maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Asianaaxooty, maa ja'a juxtujcpä cajptootypän. Jaduhñä juxtujcpä cajpt xiøhaty: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea.

¹² Mänitøch nwa'wiimbijty. Je'eēch hānajt nhixaaamby pøghøch hānajt xmiägäp xp. Mänitøchä ceratoyøhñdy juxtujc nhixxy, haagä orohädiuñ.

¹³ Jimä Jesucristo hānajt tiāna'ay maa ja'a ceratoyøhñdy ñāhmøjcän. Yoñä wyit hānajt miøødä. Osuwøonhaam hānajt quiaaachwøøñä.

¹⁴ Jaanč tehñ pioobä quihwaay hānajt. Jaduhñä wyiin hānajt quiahxø'ogy nebiä jøønhaayän.

¹⁵ Jaduhñä tiecy hānajt yhaambä chāmaambä, néjjiāmä hobijxt coo mbó'odät. Jaanč tehñ miøc hānajt quiapxy, nebiä mejy jäditiän.

¹⁶ Juxtujcä madsä'a hānajt quio'ogonhaty maa ja'a yhaooquio'øjän. Yhaawjootiä peyjespada hānajt miøødä, mejtsnäxä jiojpä. Jaduhñä wyiin jiojpä hānajt quiahxø'ogy nebiä xøø møc yhañän.

¹⁷ Cooch jaduhñ nhixxy, mänitøch nwiingugädawøøyy nebiä ho'ogypiän. Mänitøch xquio'ømähgajpy ja'a yhaooquio'øhaam. Mänitøch xñāmaayy:

—Ca'a mdsähgø'oy. Høøch ja'a jayøbajtpä, høøch ja'a jaac høxhaambä.

¹⁸ Jüjcyhöch hānajt, tøøch hijty nho'ogy. Mänitøch njujyppiøjcombä. Cábøch mänaa nho'ogaanä. Høøchä cuhtujt jaduhñ nmøød maa ja'a ho'ogyiibä myinø'oyän, maa ja'a ho'pähajxy ñāhgäda'aguiän.

¹⁹ Mgujāyāp jaduhñ nebiaty mwiinhixä'añ, tijaty jajtāp tūunāp jādä'ahaty, møød tijaty jādāanāp tunāanāp.

²⁰ Jaduhñ miädia'agytiägø'oy ja'a tøøbä mhíxiäbä. Ja'a juxtujcpä madsä'ajä, ja'a näjuxtujcpä Diosquexyhajxy je'e, ja'a Dios jim quiejxypä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän,

maa ja'a cajpt juxtujcpän. Y ja'a juxtujcpä orotoyohñdiä, ja'a hermanodøjc-hajxy je'eduhñ, ja'a hajxy jim Diosmädia'agy panøcxpä maa ja'a cajpt juxtujcpän.

2

¹ 'Jaduhñä Diosquexy myajñäjaayó'owät, ja'a tøø quiexyijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Efeso: "Ja'a Jesucristo, ja'a juxtujcpä madsa'a quionhijpiä, jim je'e tiäna'ay maa ja'a ceratoyohñdy ñähmøjcän; je'eds jaduhñ mänaamb:

²⁻³ Nnajuøøbiøch jaduhñ coo hajxy hoy mgudiuñ, coo hajxy møy mmee'xtucy, coo hajxy tøø mdsaačhpøcy ja'a høøčhcøxpä, coo ja'a ca'awiindøybä hajxy mga'a mee'xy. Tøø hajxy nmädia'agyhixy ja'a häna'c-hajxy jaduhñ mänaambä cooc tyijy hajxy tøø quiexyii ja'a Diösäm. Tøø hajxy mnajuø'øcy coo hajxy yhøhnda'agy. Hoy hajxy mmee'xtucy.

⁴ Je'ečh nga'a hojwiøøby coo hajxy mga'a nijiootpäatänä neby hajxy jecy mhøxtägøøyyän.

⁵ Tii hajxy hoy coo mga'a nijiootpäatänä. Naxy hajxy mdehmñ nijiootpaadøøjät neby hajxy myajtsohñdaaquiän. Pø caj, nøcxäämbøčhä mceratoyohñdyhajxy nbøgåänäm. Cähxø'p jaduhñ cooçhä nmädia'agy hajxy jaduhñ xquia'a panøcxänä.

⁶ Je'eds hoy coo ja'a nicolaifa miädia'agy hajxy mga'a mee'xä nébiøch jaduhñ nga'a mee'xiän.

⁷ Hamädoowhit hajxy nebiä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, je'ečhä cuhdujt hajxy nmo'owaamby coo hajxy jim ñøcxät maa ja'a Dioswiinduumän. Jimä tøømdsa'am hajxy jioø'xa'añ ja'a jugyhajtyejpä."

⁸ 'Jaduhñä Diosquexy myajñäjaayó'owät ja'a tøø quiexyijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Esmirna. "Ja'a Jesucristo, ja'a jayøbajtpä je'e møødä høxhaambä. Tøø hijty yho'ogy; tøø jadähooç jiuypjøjtägach. Je'eds jaduhñ mänaamb:

⁹ Nnajuøøbiøch jaduhñ coo hajxy mjaančh tehñ chaačhpøcy, coo hajxy mjaančh tehñ yhäyoy. (Høøčh mijts ja'a hoyhajt ja'a weenhajt nmooby.) Nnajuøøbiøch jaduhñ coo mijtsä judiøshajxy haxøøg xñänømy. Jue'e hajxy jaduhñ, ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hajxy miäbøjcäp. Ja'a høybäc tyijy hajxy je'eduhñ wyl'i miäbøjpy; cab jaduhñ ñä'ä tøyäybä.

¹⁰ Cab hajxy mdsähgø'owät hoy hajxy nej cu mja at ja mja habet. Myajtsuamaamb hajxy näje'e ja'a møjcu'ugongcøxpä. Xñä'ä hijxmdsaamb hajxy jaduhñ pø tøyhajt hajxy jaduhñ mjaančh mäbøcy. Majcxøøyyä hajxy mdsaačhpøga'añ. Coočhä nmädia'agy hajxy hamuumbu'joot xquiudiuñät, hoy hajxy cu mja ho'og, høøčh mijts ja'a cuhdujt nmo'owaamby coo hajxy jim mnøcxät Dioswiinduum.

¹¹ Hamädoowhit hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, cab hajxy ñä'ägädä tsaächtüuna'añii ja'a Diösäm; cab hajxy piäda'aga'añii møjcu'uhaam."

¹² 'Jaduhñä Diosquexy myajñäjaayó'owät ja'a jim tøø quiexyijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Pérgamo: "Ja'a Jesucristo yhaawjooty ja'a pejyhespada miøødä, mejtsnaxä jiojpä. Je'eds jaduhñ mänaamb:

¹³ Nnajuøøbiøch cooçh mijts nmädia'agy hoy xquiudiuñä homiänaajä, hoyyä Satanás jim jia gobiernähaty maa mijts mhiätän, hoyyä Antipas jim tøø jia yagho'ogyii. Paady yagho'cä cooçh nmädia'agy hijty xyajwa'xä. Ni wéeñtiøch nmädia'agy hajxy xquia'a høxhijxä.

¹⁴ Je'ečh mäbøcy nga'a hojwiøøby coo häna'c wiingmädia'agy hajxy näje'ejaty yajñähixø'øcy nebiä Balaam jecy yajñähixøøyyän. Je'edsä Balaam jøjcaxøøyy coo ja'a judiøshajxy ñäma'awøøjät cooc tyijy jaduhñ yhooyä coo hajxy ñiyhamigähämädowøøjät, coo hajxy quiaiy yhu'ugät tijaty hajxy tøø yoxy maa ja'a quepychechwiinduumän.

¹⁵ Jii häna'c-hajxy näje'ebä, cabä nicolaifa miädia'agy hajxy ñajtsnixø'owaanä. Cábøch mäbøjnäbä ja'a mädia'agy jaduhmbä mmee'xy.

¹⁶ Weenä mädia'agy jaduhmbä hajxy ñajtsnixø'øcy. Pø caj, nøcxäämbøch nmädsibø'owa'añ pønjaty jim haxøøg yajñähixøøby maa mijtsän. Hädaa pejyhespada yaaby nmøødpøch nhaawjooty, hädäajøch nmädsiptunaamby.

¹⁷ Mhamädoowhidäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, je'ečh nyajcuuaamby ja'a manä jim yu'uchpä. Møødöchä poobtsaa nmo'owa'añ. Jimä jemyxioø yuyagaayä poobtsaanähgøxp. Ni pøn jaduhñ quia'a høxcapy quia'a najuø'øcy. Jagooyyä yhøxcapy ja'a tøøbä mio'oyijäbä."

¹⁸ 'Jaduhñä Diosquexy myajñäjaayó'owät ja'a jim tøø quiexyijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Tiatira; "Ja'a Jesucristo, jaduhñä wyiin quiahxø'øgy nebiä jøønhaayän. Jaančh tehñ yhaamb jaančh tehñ chämaambä tiecy néjjiämä hobiujxt coo mbó'odät. Jaayä'ayäts jaduhñ mänaamb:

¹⁹ Nnajuøøbiøch jaduhñ coo hajxy hoy mničogyii, coo hajxy hoy nmäbøcy, coo hajxy hoy mgudiuñ, coo hajxy møy mjaančh tehñ miee'xtucy. Jaduhñhøch nnajuøøbiä coo hajxy jabom-jabom maas hojaty mgudiuñ.

²⁰ Je'ečh mǎbøcy hoy nga'a mänijwióøyyǎp coo ja'a to'oxiøjc jii tu'ug maa mijsǎn ja'a xøhǎpǎ Jezabel. Ja'a Dioscøxpǎc tyijy miǎdia'agy. Pero xjiøjcapxøøyyǎbøch nmoonsǎhajxy. Jaduhñ yhøhndaacpǎ cooc tyijy yhooyǎ coo hajxy ñiyhamigǎhamǎdowøøjǎt, coo hajxy quiaiy yhú'ugǎt tijaty hajxy tøø yoxy maa ja'a quepychechwiinduumǎn.

²¹ Tøøčhǎ Jezabel mayhooc nja nǎma'ay coo ja'a miǎdia'agy jaduhmbǎ ñajtshixøøñǎt. Pero cab jaduhñ ñǎ'ǎgǎdǎ ñajtshixøø'owa'añ.

²² Nyajpa'ambedaambiøch je'eduhñ møødǎ yhamigohajxy, pø cabǎ yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixøø'owa'añ. Hoyhøyhøch hajxy nyajtsaačhpøga'añ.

²³ Ngøxy pøgǎanǎbøchǎ yhuungǎ jiygyhajthajxy. Jaduhñǎ hermanodøjc-hajxy nǎgøxiǎ ñajjuø'owa'añ maa ja'a juxtujcǎ cajptǎn coochǎ wyiinmahñdy hajxy nnajuøøyyǎ. Coo hajxy hoy mguhdujthǎdǎt, nmo'owǎambiøchǎ hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jaduhñ. Pø cabǎ, nyajtsaačhpøgǎambiøch hajxy jaduhñ.

²⁴ Pønjaty jim jaac hijp Tiatira, ja'a haxøøgmǎdia'agy hajxy ca'a panøcxpǎ, ja'a Satanǎs miǎdia'agy hajxy ca'a panøcxǎbǎ, cǎbøch hajxy waamb hanehmnǎ. (Tøyhǎjtǎc tyijy ja'a Satanǎs miǎdia'agy jaduhñ.)

²⁵ Jagøoyyøch hajxy njaac nǎma'ay coo hajxy hoy mgudiunǎt neby hajxy naxy mnǎ'ǎgǎdǎ cuhdujthatiǎn, høxtǎ cøonøch yaa ngǎdaactǎgǎtsǎt.

²⁶ Pønjaty mǎjǎdaacp, pønjatyhøchǎ nmǎdia'agy hoy xyajtũunǎp homiǎnaajǎ, je'ečhǎ cuhdujt hajxy nmo'owaamb by coo hajxy guobiernǎhǎdǎt wiinduhmyhagajpt,

²⁷ nébiøch nDeedy xquihdujtmoooyǎn. Møcǎ cuhdujt hajxy miøødhada'añ. Coo ja'a miǎdia'agy hajxy quia'a mǎbøcǎxǎt, mǎnit hajxy chaachtũuna'añii, ja'a hajxy ca'a mǎbøjcpǎ. Jaduhñ hajxy chaachtũuna'añii néjjiǎmǎ tu'ts mwojpu'uwǎt varillaahaam.

²⁸ Nmo'owǎambiøchǎ jaxiøøm hajxypǎ.

²⁹ Mhamǎdoowhǎdǎp hajxy waambǎ Dioshespĩritu ñǎma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcǎ cajptǎn."

3

¹ 'Jaduhñǎ Diosquexy myajnǎjaayø'owǎt ja'a jim tøø quixyijǎbǎ maa ja'a hermanodøjc-hajxiǎn jim Sardis: "Ja'a Jesucristo, je'edsǎ Dioshespĩritu møødhajp ja'a juxtujcǎp, møødǎ mǎdsǎ'a juxtujcǎp. Je'eds jaduhñ mǎnaamb: Nnajuøøbiøch cooch nmǎdia'agy hajxy xquia'a yajtuunǎ, hoy hǎna'c-hajxy jia mǎna'añ cooc tyijy mijts hoy mgudiũñ.

² Naxiǎ mwiinmahñdy hajxy mdehñ yajmǎdsǎt. Cabǎ Diosmǎdia'agy hajxy hoy mjaty cudiuñ. Je'ečh jaduhñ nja tsojpy coo hajxy pedyi mgudiunǎt, coo hajxy jaduhñ mga'a nǎ'ǎgǎ tu'udǎgøyyǎt.

³ Mjahmiédsǎp ja'a homiǎdia'agy hajxy jaduhñ, ja'a hajxy hijty tøø mhabøquiǎbǎ. Je'eds hajxy myajtuunǎp tehngǎjnǎ. Najtshixøøñǎ ja'a mhamdsoo wiinmahñdy hajxy jaduhñ. Pø cabǎ, jaguǎipxyhøch mijts nyajcumǎdowǎt. Cab hajxy hǎnajty mnajuøøy mǎnǎajøch mijts nyajcumǎdowǎ'añ.

⁴ Jim hǎna'c nǎje'e maa mijtsǎn jim Sardis, cab hajxy nej jiatcøøy. Coo hajxy hoy wiǎdy, pǎadyhøch hajxy xmiøødwǎdita'añ poobwitmøød.

⁵ Pønjaty mǎjǎdaacp, poobwit hajxy miøødhadaamb y. Cǎbøchǎ xiøøhajxy nbo'odaanǎ maa hajxy myiñǎn cujaay librojooty. Jim hajxy ñøcxa'añ maačh nDeediǎn, maa ja'a Diosmoonsǎn. Mǎnitøch hajxy jim ngapxpaada'añ, pønjatiǎ xiøø hǎnajty miimǎ cujaay librojooty.

⁶ Mhamǎdoowhǎdǎp hajxy waambǎ Dioshespĩritu ñǎma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcǎp cajptǎn."

⁷ 'Jaduhñǎ Diosquexy myajnǎjaayø'owǎt ja'a jim tøø quixyijǎbǎ maa ja'a hermanodøjc-hajxiǎn jim Filadelfia: "Ja'a Jesucristo, cabǎ tii pojpa tii cǎdieey miøødǎ. Ja'a tøyhǎjtǎts jaduhñ ñǎ'ǎgǎ møød. Miøødhǎjtǎbǎ rey David yhawaatst je'eduhñ. Coo hǎnajty tii tøø yaghawǎ'ačh, ni pøñ jaduhñ quia'a hagø'owǎt. Y coo hǎnajty tii tøø yhawǎgũiich, ni pøñ jaduhñ quia'a yaghawǎ'adsǎt.

⁸ Jaaya'ayǎts jaduhñ mǎnaamb: Nnajuøøbiøch cooch nmǎdia'agy hajxy hoy xyajtuunǎ, hoyyǎ møcmǎjaa hajxy jaduhñtiǎbaady mga'a ja møødǎ. Jaduhñhøch nnajuøøbiǎ cooch mijsǎ nxøø xquiapxǎatǎbǎ. Pǎadyhøch mijts jaduhñ nguuhdujtmøoy coo hajxy jim mnøcxǎt Dioswiinduum.

⁹ Pønjatiǎ møjcu'ugong ja'a miǎdia'agy jaduhñ mǎbøjcpǎ, ja'a judiøshajxy, jaduhñ hajxy miǎnaambǎ cooc tyijy ja'a Diosmǎdia'agy hajxy hoy pianøcxpǎ. Cab jaduhñ ñǎ'a tøyyǎbǎ. Nǎ'ǎ høhndaacp hajxy jaduhñ. Nyajmedsǎambiøch hajxy maa mijts mwiinduumǎn. Mǎnitøch hajxy jim nyagjicǎda'aga'añ, neby hajxy jaduhñ ñajjuø'owǎt cooch mijts jaduhñ ndsoy.

¹⁰ Tøøch nmädia'agy hajxy xyajtuunä coo hajxy mmee'xtügät. Päädyhøch mijts ngüendähada'añ mänaa ja'a tsø'ty ja'a häyohn hänäjty ñaxa'añän wiinduhmyñaaxwiin. Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä chaathpøga'añ.

¹¹ Mobädájørøch jiiy nhäda'aga'añ. Tehngajnä hajxy jaduhñ hoy mgudiünät. Jaduhñä cuhdujt hajxy ni pøn xquia'a pøjcät coo hajxy jim mnøcxät maa ja'a Dioswiinduumän.

¹² Pønjaty mäjädaacp, cøjxta'axiøø hajxy jim yhida'añ Dioswiinduum. Ni mänaa hajxy jim quia'a tsoonaanä. Ja'a nDeedyhøchä xiøø, jimhøch nyuugjaayaana maa ja'a wyi-innähgøpcøxphajxiän, møødä Dioscajptä xiøø, møød høøch njemyxiøø. Ja'a Dioscajptä, ja'a Jerusalén jemybiä je'e. Jim je'e choona'añ tsajpootyp maa ja'a Diosän.

¹³ Mhamädoowhidäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän."

¹⁴ 'Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayø'øwät ja'a jim tøø quiexyijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Laodicea: "Ja'a Jesucristo, tøyhaytejp je'e. Ni mänaa quia'a hønnda'agy. Je'e øxiä yajtshndaac mäduhñtiä Dios yhädiuñ.

¹⁵ Jaaya'ayäts jaduhñ mänaamb: Nnajuøøbiøch jaduhñ cooçh nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot xquia'a panøcxä, hoy hajxy mja mäna'añ cooc tyijy hajxy mmäbøcy. Maas hoy coo hajxy cu mnä'ägä mänaañ coo hajxy mga'a mäbøcy.

¹⁶ Entonces, coo hajxy hamuumdu'joot mga'a mäbøcy, päädyhøch mijts jaduhñ nxøøghada'añ.

¹⁷ Jaduhñ hajxy mmäna'añ cooc tyijy hajxy tii mga'a nä'ägädä yajmaajiaty, cooc tyijy hajxy hoy mjaançh tehñ wiädity. Pero cab hajxy jaduhñ mnajuø'øy coo hajxy tijaty mga'a møødä. Jaduhñ mäwinäts hajxy mhity nebiä häyoobän, nebiä wiindspän, nebiä nähwa'ads høxwa'adspän.

¹⁸ Nhuuc yajmädoogyhøch mijts oro hoybä, møødä poobwit, møødä wiindsooy. Jaduhñ hajxy hoy mhixät. Cooçh mijts xmiänuu'xtä'agät, mänitøchä mbojpä mgädieey hajxy nyajnähwäatsämät. Jaduhñ hajxy hoy jim mnøcxät Dioswiinduum; cab hajxy jaduhñ mnä'ägädä tsähdiünät.

¹⁹ Ndsøjpiøch mijts, pero pø cáboch nmädia'agy hajxy xquiudiunaanä, mänit hajxy nyajcumädowa'añ. Nmägapxaamby nhane'emaamby hajxy jaduhñ. Entonces, näxiä mhaxøøcuhdujt hajxy mdehm ñajtshixø'øwät. Hix, coo hajxy jaduhñ mnä'ä cumädöwät. Hamuumdu'jootä nmädia'agy hajxy xquiudiünät.

²⁰ Huuc hamädoowhit hajxy, nja wi'i miänuu'xtäacypiøchä jäya'ayhajxy jaduhñ cooçh hajxy xjiøjppøø'øwät. Mänitøchä piojpä quidiiey hajxy nyajnähwäatsät. Mänitøch hajxy jaduhñ nmøødhijnät tu'ugmädia'agy.

²¹ Pønjaty mäjädaacp, nmo'owäambiøchä cuhdujt hajxy jaduhñ cooçh hajxy xmiøødgobriñähädät. Jaduhñhøch tøø nmäjädaacpä; päädyhøch nDeedy jaduhñ nmøødgobriñähajpä.

²² Mhamädoowhidäp hajxy waambä Dioshespíritu ja'a hermanodøjc ñäma'ay maa ja'a juxtujcpä tsajtøcän."

4

¹ Mänitøchä tsajpootyp nwiinhijxy coo yhawa'adsä. Mänitøch jaaya'ay xmiägäpcombä, ja'a jayøbäthøch hänäjty tøøbä xyhuuc mägapxpän. Jaduhñä yo't yajmädooy nebiä xuuxtän. Mänitøch xñämaayy:

—Huuc pet yam; nhuuc yaghixyøch miich tii jaduhñ jadaañäp.

² Mänitøchä Dioshespíritu xñägädaacy. Mänitøchä Dios nwiinhijxy; jim hänäjty yhäña'ay tsajpootyp.

³ Haamb tsämaambä Dios hänäjty nebiä tsaa hoybän, nebiä jaspen, nebiä cornalinan. Yajxonä hi'inch hänäjty quiahxø'øgy maa ja'a Dios hänäjty yhäña'ayän. Nebiä esmeraldat-saajän hänäjty yhañ chämamy.

⁴ Jimhøchä majjäya'ay nhijxy nähii'xmädaaxc. Wäditiä ja'a Dios hajxy hänäjty jiuuhäñaawiädity. Poobwitmøød hajxy hänäjty. Oro hajxy hänäjty quiuuhjenhajpy.

⁵ Jimä wädsun hänäjty piädsomy maa ja'a Dios hänäjty yhäña'ayän. Jädijpä hänee hänäjty jim. Juxtujcä jøøn hänäjty jim tøy Dioswiinduum. Dioshespíritu je'eduhñ ja'a juxtujcpä.

⁶ Haa jim ja'a Dioswiinduumä, jaduhñä mejy hänäjty jim quiahxø'øgy nebiä hijxt jaançh tehñ tiø'xypän.

⁷ Mädaaxcä animal ja'a Dios hajxy hänäjty jim jiuuhäñaawiädity. Cøxiä ñi'x quiopç-hajxy hänäjty wyiinnmøødä, jayøjp jiøøxcø'ømhaambiajpy.

⁸ Tu'ug hänäjty quiahxø'øgy nebiä leöngän; tu'ug nebiä wajjän; tu'ug nebiä jäya'ayän; tu'ug nebiä jäyøøbiä wiistan.

⁹ Haagä queectmøød hajxy hänäjty tädujçjaty. Cøxiä ja'a wiin hajxy hänäjty miøødä møød nähgøxp møød joodooty. Xøømsuhñ hajxy hänäjty wyi'i miäna'añ:

Jaanč tehñ wia'adsä Dios;
je'e hajxy nWiindsønhtëäm. Cøxiä mäjaa miøødä;
homiänaajä ñä'ägädä hity cøjxta'axiøø.

⁹ Jaanč hijpä Dios cøjxta'axiøø. Naaghooä animal ja'a Dios hajxy wyiingudsähgøøy,

¹⁰ mänitä majjäya'ay ja'a Dios hajxy hänajty wyiinjjcäda'agy, ja'a nähii'xmädaaxpä. Mänitä Dios hajxy hänajty jiaanč tehñ wyiingudsähgøøy. Mänit hajxy hänajty wyi'i ñiguiuhjeendu'udyü. Mänitä quiuhjén hajxy hänajty jim ñajtsconøøy Dioswiinduum. Mänit hajxy hänajty miäna'añ:

¹¹ Dios, højts miičh nWiindsønħajpy.

Hahixøøby jaduñ coo højts miičh nwiingudsähgøøwät, coo højts nmäná'anät coo miičh ja'a mäjaa mmøødä, coo miičh mmøjjä mjaančhä.

Cøxiä wiinä miičh mjaanč tehñ quiunuu'xy mjaanč tehñ piäda'agy.

5

¹ Mänitøchä Dios nhijxy coo nocy hänajty quiø'øbøc-haty haxädsach, ja'a quiø'ø hahooy-haampiä. Mejtsnaxä nocy hänajty jiaayä. Juxtujc-hit hänajty yhahoochä.

² Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy, ja'a mäjaa jaanč tehñ miøødpä. Mänit je'e miänaa'ñ:

—Pøn cuhdujt møød coo yø'ø nocy yhahoo'tstü'udät.

³ Ni pøn cuhdujt hänajty quia'a møødä coo ja'a nocy hajxy yhahoo'tstü'udät, coo hajxy yhéebät, ni ja'a jimbä tsajpootypä, ni ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, ni ja'a jiiipiä møjcu'uhaambä.

⁴ Mänitoch njaanč tehñ jioøyy, coo pøn cuhdujt hänajty quia'a møødä coo ja'a nocy hajxy yhéebät, coo hajxy quiápxät.

⁵ Mänitøchä majjäya'ay tu'ug xñämaacy:

—Ca'a mjøøñä. Ja'a Jesucristo, je'eds mäjädaac. Je'e cuhdujtmøød coo yø'ø nocy yhahoo'tstü'udät. Ja'a David ja'a yhap yhoc je'e, ja'a jecy jim gobiernähätbä Judänaaxooty. Paadiä Jesucristo xiøhaty ja'a León de Judä.

⁶ Mänitøchä Meeghuung tu'ug nhijxy. Jim hänajty tiäna'ay Dioswiinduum, maa ja'a animal nämädaaxpä, maa ja'a majjäya'ay nähii'xmädaaxpä. Cähxø'p hänajty coo hänajty tøø yagho'ogyii. Juxtujcä quiaa'pt hänajty; juxtujcä wyiin hänajtpä. Haa ja'a wyiin juxtujcpä, ja'a Dioshəpīrituhajxy hänajty je'eduhñ ja'a juxtujcpä. Jim hajxy hänajty wiädity wiinduhmyhagajpt.

⁷ Mänitä Meeghuungä nocy hoy piøjtsoy. Ja'a Dios jaduñ yejc; yhahoguiø'øhaamby hänajty tøø quiø'øbøc-haty.

⁸ Mänitä Meeghuung wyiinjjcädaacä. Ja'a nämädaaxpä animalhajxy mäwiinjjcädaac møødä nähii'xmädaaxpä majjäya'ayhajxy. Cødu'ugä harpa hajxy hänajty miøødä. Jimä poom hajxy hänajty miøødä orojoønebøhñdioty. Haa ja'a poom jaduñbä, ja'a Diospa'yaaxøøc je'eduhñ. Ja'a Diosmädia'agy hajxy mabøjpä, je'edsä Dios hajxy hänajty pa'yaaxp.

⁹ Mänitä jemyhøy hajxy yhoøyy:

Miičh cuhdujtmøød coo yø'ø nocy mhahoo'tstü'udät.

Miičh højts xñähho'ttuut. Paady højts cuhdujt nmøødä coo højts yaa nhidät Dioswiinduum.

Wiinduhmyhagajpt højts ndsooñ. Cøjhayuuc højts ngapxy.

¹⁰ Miičh højts cuhdujt xmiiooy coo højts jim ngobiernähädät naaxwiin.

Diostuung højts ndunaamby nebiä teediän.

¹¹ Mänitøchä Diosmoonsä nhijxy jaanč tehñ miay. Ja'a Dios hajxy hänajty jiidünaawiädijpy møødä animalhajxy møødä majjäya'ayhajxy.

¹² Mänitä Diosmoonsähajxy møc jiaanč tehñ yaaxy:

Yø'ø Meeghuung, yø'ø tøø yagho'ogyii.

Yø'øds cuhdujtmøød coo jiaanč tehñ wyiingudsähgø'øwøøjät.

Hahixøøby jaduñ coo højts nmänáanämät coo cøxiä wiinä miøødä, møødä mäjaa, møød coo quiuhwijjiä, møød coo miøjjä jiaančhä.

¹³ Mänit hajxy miänaa'ñ nägøxiä mädyiijaty ja'a Dios tøø quiunuu'xy, ja'a jimbä tsajpootypä, møødä hädaa yaabä naaxwiimbä, møødä jiiipiä møjcu'uhaambä, møødä jiiipiä mejjiiootypä:

Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm møødä Meeghuung.

Cøjxta'axiøø hajxy yhida'añ møj jaanč. Møjmäjaa hajxy miøød.

¹⁴ Mänitä nämädaaxpä animalhajxy miänaa'ñ:

—Tsøc.

Mänitä nähii'xmädaaxpä majjäya'ay ja'a Dios hajxy wyiinjjcädaacy. Wyiingudsähgøøyy hajxy jaduñ.

6

¹ Mänitøchá Meeghuung nhijxy coo ja'a nocy tu'hit yhahoo'tstuuty ja'a hánajty jux-tujc-hithahoočpá. Mänitá animal tu'ug miánaaŋ:

—Min huug hiḡ.

Coo ja'a animal jaduḡn miánaaŋ, jaduḡn yajmádooyy nebiá hánée jiiditián.

² Mänitøchá craa tu'ug nhijxy coo tøpxt hánajty tu'ug miøødá. Poobcuaañhøxp hánajty yháña'ay. Mänitá cuhjeñ miooyyá. Mänit tiu'ubøjcy tsiptuumbá. Májáda'agaamb hánajty jaduḡn.

³ Mänitá Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstuuty ja'a miámetsc-hithahoočpá. Mänitá miámetspá animal miánaaŋ:

—Min huug hiḡ.

⁴ Mänitøchá craa tu'ug nhíjxcombá. Tsaptscuaañhøxp hánajty yháñaabiá. Mänitá cuhdujt miooyyá coo ja'a jáya'ayhajxy nøcxy yajnimiádsibø'oyii hádaa yaabá naaxwiin, coo ja'a jáya'ayhajxy nøcxy yajniyagho'ogyii. Mänitá yoñhespada tu'ug miooyyá.

⁵ Mänitá Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombá ja'a miädägøøghithahoočpá. Mänitá miädägøøgpá animal miánaaŋ:

—Min huug hiḡ.

Mänitøchá craa tu'ug nhíjxcombá coo ja'a quipxt hánajty tu'ug miøødá. Jiñgwiaañhøxp hánajty yháñaabiá.

⁶ Mänitøchá mádia'agy nmádooyy maa ja'a mádaaxpá animalhajxy hánajtián:

—Møjyuu jaduḡn jadaañp. Ja'a trigo tu'kilobá, mágooxmil chowhada'añ. Y ja'a cebada tågøøgkilobá, jaduḡn chowhadaambá mágooxmil. Pero cap yøø hon myaghäyöwät ni yøø vino.

⁷ Mänitá Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombá ja'a miámádaaxc-hithahoočpá. Mänitá miámádaaxpá animal miánaaŋ:

—Min huug hiḡ.

⁸ Mänitøchá craa tu'ug njaac híjxcombá, ja'a hánajty xøhajpá ja'a máyagho'pá. Cuaañhøxp hánajty yháña'ay ja'a poob-lómnábá. Høxhaamá mõjcu'uhaambá hánajty piamiñ. Mänitá cuhdujt hajxy miooyyá hádaa yaabá naaxwiin coo jáya'ay hajxy yaghó'ogät tu'mádaaxc-hitpá. Hadsip hajxy hánajty miáyagho'oga'añ, yuuhaam, pa'amhaam, caahaam.

⁹ Mänitá Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombá ja'a miámägøøxc-hithahoočpá. Mänitøchá háañámahajxy jilby nhijxy altarpa'c, ja'a hajxy hánajty tøø yagho'ogyijábá ja'a Diosmádia'agyquixpá. Paady hajxy yagho'cá coo hajxy hánajty hoy tøø jiaanč tehñ quidiuñ.

¹⁰ Mänit hajxy mõc yaaxy:

—Dios, miich højts nWiindsønħajpy. Miičhá tøyhajt mmøød. Mánna højts nnø'ty xyaghawi-imbjät jilby naaxwiin.

¹¹ Mänitá poobwit hajxy cødu'ug miooyyá. Mänit hajxy ñámaayyá coo hajxy ween jiaac poo'xy høxtá cooná hánajty pedyii tøø yagho'ogyii ja'a hermano ja'a Jesucristo hajxy máduumbá.

¹² Mänitá Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombá ja'a miädädujc-hithahoočpá. Mänitá hujx mõc ñajxy. Mänitá xøø jyiñøoyy nebiá jiñwitán. Mänitá po'o quiahxø'cy nebiá nø'tián.

¹³ Mänitá madsa'a tsajtcøxpá quiahy naaxwiin jaanč tehñ miay; jaduḡn quiahy nebiá piidstøøm piojca'ayán.

¹⁴ Mänitá tsajt yhadägoyøøñá nebiá nocy yhaxádsachán. Mänitá tuñ cøxiá wiingtuum ñá'a yajnøcxá møødá naax hánajty hijpá mejyquiujc.

¹⁵ Mänitá jáya'ayhajxy nägøxiá jilby ñiguiuyu'tsá tsaajutjooty, møødá jimbá tsaadun-jootypá, møødá reyhajxy, møødá jáya'ayhajxy mõjhajpá, møødá mäyøøjáya'ayhajxy, møødá soldadowiindsønħajxy, møødá jáya'ayhajxy ja'a mõjcuħdujtmøødpá, møødá ná'a pajáya'ayhajxy.

¹⁶ Mänitá tsaadún hajxy ñámaayy:

—Højts nähghéjtác. Jaduḡn højtsá Dios xquia'a híxät ja'a jim háñaabiá tsajpootpy. Jaduḡn højtsá Meeghuung xquia'a yajtsaachpøgät.

¹⁷ Tøø yhabaatná coo højts hajxy xyajtsaachpøgaanná nägøxiá. Cab højts hoy nmee'xtuga'añ.

7

¹ Mänitøchá Diosmoonsá mádaaxc nhijxy coo hajxy hánajty jim tiána'ay hanidiuhmjaty máduñjatiá naaxteec. Mádaaxnaḡ hajxy hánajty tiána'ay. Yhadujpiá poj hajxy hánajty, jaduḡn quia'a pójnät naaxwiin ni mejywyiing ni quepyquixp.

² Mänitøchá Diosmoonsá tu'ug jadáhooc nhíjxcombá coo hánajty piedø'oy xøøbádsømypiá, coo ja'a Diossello hánajty miøødá. Mänit hajxy mõc miøjyaaxá, ja'a námádaaxpá, ja'a hajxy

hänajty t⁰⁰ quiuhdujtm⁰oyijjääbä coo hajxy quiädiéyät, coo hajxy c⁰xypänejpiä jiatc⁰owät hädaa yaabä naaxwiin m⁰⁰dä jim mejjiooty. Mänit hajxy ñämaayä:

³ —Cab hajxy mgädiéyät jim naaxwiin ni jim mejjiooty, ni y⁰ø'ø quepychaa hajxy nej mga'a tünät, h⁰xtä coonä h⁰jtä jäya'ayhajxy hänajty t⁰⁰ nseñapäda'agy wyiinnähgoc⁰xp, ja'a hajxy Diosmäduumbä.

⁴ Mänit⁰chä mächohd nmädooyy coo ja'a Israel yhap yhoc hajxy hänajty yajseñapäda'aga'añ nämägo'x-cujuxychägui'xmädaaxmilpä. Nämajmetscjaty hajxy hänajty yajseñapäda'aga'añ.

⁵ Nämajmejsmil hajxy hänajty yajseñapäda'aga'añ ja'a Judä yhap yhoc-hajxy, m⁰⁰dä Rubén yhap yhoc-hajxy, m⁰⁰dä Gad yhap yhoc-hajxy,

⁶ m⁰⁰dä Aser yhap yhoc-hajxy, m⁰⁰dä Neftalí yhap yhoc-hajxy, m⁰⁰dä Manasés yhap yhoc-hajxy,

⁷ m⁰⁰dä Simeón yhap yhoc-hajxy, m⁰⁰dä Leví yhap yhoc-hajxy, m⁰⁰dä Isacar yhap yhoc-hajxy,

⁸ m⁰⁰dä Zabulón yhap yhoc-hajxy, m⁰⁰dä José yhap yhoc-hajxy, m⁰⁰dä Benjamín yhap yhoc-hajxy.

⁹ Mänit⁰chä majiäya'ay nhijxy. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänajty chooñ. C⁰jhayuucjaty hajxy hänajty miädia'agy. Ja'a Dios hajxy hänajty jim juhdänaawiädijpy maa ja'a Meeghuungwiinduumän. Jaan⁰ch teh⁰m miay hajxy hänajty jaduh⁰; cab hajxy hänajty hoy yajmächowa'añ. Poobwitm⁰⁰d hajxy hänajty. M⁰⁰dä xi'iwhaay hajxy hänajty qui⁰ø'ogaphaty.

¹⁰ Mänit hajxy näg⁰xiä yaaxy m⁰⁰c:

Xyajnäähwaats h⁰jtä Dios m⁰⁰dä Meeghuung. Gobiernähajpä Dios jaduh⁰.

¹¹ Näg⁰xiä ja'a Diosmoonsä ja'a Dios hajxy hänajty juhdänaawiädity. M⁰⁰dä majjäya'adi⁰jc-hajxy hänajty juhdänaawiädijtäbä m⁰⁰dä animalhajxy ja'a nämädaaxpä. Mänitä Dios hajxy wyiinjjicädaacy; wyiingudsähg⁰øyy hajxy jaduh⁰.

¹² Mänit hajxy miänaa⁰ñ:

Tsögä Dios hajxy jaan⁰ch teh⁰m wyiingudsähg⁰øyyäm c⁰jxta'axi⁰ø.

Tsög hajxy mänäa⁰ñäm coo mi⁰øjjä jiaan⁰chä, coo quiuhwijjiä, coo miäjaam⁰⁰dä.

Tsög hajxy nämäayäm: "Dioscujü'uyäp."

¹³ Mänit⁰chä majiäya'ay tu'ug xmiäyajt⁰øyy:

—P⁰ñäda'a y⁰ø'øduh⁰ poobwitm⁰⁰d. Maa hajxiäda'a chooñ.

¹⁴ Mänit⁰ch nhadsooy:

—Wiinds⁰ñ, cäb⁰och nnaju⁰ø'y. Mii⁰chäda'a mnaju⁰ø'by.

Mänit⁰ch xñämaayy:

—Y⁰ø jäya'ayhajxy, t⁰⁰ hajxy jiaan⁰ch teh⁰m chaachp⁰cy. T⁰⁰ hajxy ñähho'tu'ydyii ja'a Meeghuungäm. Jaduh⁰ hajxy t⁰⁰ yajnähwäatsäbä.

¹⁵ Paady hajxy jim tiäna'ay Dioswiinduum. X⁰ømdsuhmä Diostuung hajxy jim tiu⁰ñ. Cueendähajtäp hajxy ja'a Diosäm.

¹⁶ Cabä yuu hajxy mänaa yagju⁰ø'owaanä, ni cab hajxy ti⁰øds'øwäanä. Cab hajxy xi⁰øno'ogäanä, ni cab hajxy yhan⁰ho'ogäanä.

¹⁷ Ja'a Meeghuung, jim yhity maa ja'a Dios yhäña'ayän. Je'e hajxy cweendähadaamb yajx⁰ñ. Cab hajxy ji⁰ø'owaanä xiuudsaa⁰ñä je'egui⁰xpä coo hajxy yajxoon⁰da'aga'añii ja'a Diosäm.

8

¹ Mänitä Meeghuung ja'a nocy yahoo'tstüutcombä ja'a miäjuxtujc-hithahoo⁰chpä. Mänit jim yhamoo⁰ñ tsajpootyp cupc-hora.

² Mänitä Diosmoonsä juxtujc nhijxy coo ja'a Dios hajxy hänajty jim wyiindäna'ay. Mänitä xuux⁰t hajxy miooyyä c⁰du'ug.

³⁻⁴ Mänitä Diosmoonsä wiingpä miejtspä. Jimä oroj⁰øneb⁰hñdy hänajty mi⁰⁰dä. Mänit hoy tiänaaxi⁰py maa ja'a orohaltar mäwiingonän, jim mä⁰øyyä maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän. Mänitä poom may miooyyä coo jim ji⁰gät ja'a orohaltarnähg⁰xp. Coo'pä ja'a poomjoc hänajty jim maa ja'a Diosän. Jimä Dios hajxy hänajty pia'ya'axy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mäb⁰jpä.

⁵ Mänitä Diosmoonsä ja'a j⁰øneb⁰hñdy quion⁰cy. Mänitä j⁰ømbajc hoy quiuwob⁰ø'y, ja'a hänajty jim hijp⁰ä maa ja'a altarän. Mänit quiuhga'tsnajxy naaxwiin. Mänit wiädsujcy m⁰⁰dä hänee yaaxy. Mänitä hujx ñajxy.

⁶ Haa ja'a näjuxtujcpä Diosmoonsähajxiä, ja'a xuux⁰tm⁰⁰dpä c⁰du'ugä, mänit hajxy ñiyhahix⁰øyyänä coo hajxy hänajty xiu'uxa'añ.

⁷ Mänit tu'ug xiuuxy. Mänitä caand⁰øtstuu quiahy hädaa yaabä naaxwiin m⁰⁰dä j⁰øñ m⁰⁰dä n⁰ty. Mänitä naaxwiin tiooyy ja'a hänajty miädäg⁰øghitpä c⁰xiä, m⁰⁰dä quepychaa m⁰⁰dä hujtshaay.

⁸ Mänitã Diosmoonsã ja'a miãmetspã xiuuxy. Mänitãdsã tun crúundãbã hoy quia'ay mejjiooty. Tooby hãnajty je'e.

⁹ Mänitã miädögögpã mejy ñõ'tiõõyy. Cõxy ho'c ja'a animalhajxy jaduhñ. Cõjxã barco qyñ.

¹⁰ Mänitã Diosmoonsã miädägöögögpã xiuuxy. Mänitã madsa'a crúundãbã quiahyy jim tsajpootyp. Tooby hãnajty je'ebã. Mänit hoy quia'ay maa ja'a miädägöögöhitpã mõjnõõjã, maa ja'a miädägöögöhitpã nõõgopcãn.

¹¹ Jaduhñã madsa'a hãnajty xiõhaty Tahm. Mänitã nõõ miädägöögöhitpã tiahmõõbiã. Mänitã jäya'ayhajxy may yho'cy.

¹² Mänitã Diosmoonsã miãmädaaxpã xiuuxy. Mänitã xõõ tu'nax yho'cy maa hãnajty yhawijtstuquian ja'a miädägöögöhitpã. Jaduhñã po'o jiajppã mõõdã madsa'a. Mädaaxc-hora ja'a xõõ hãnajty quia'a hañ xõõm; mädaaxc-hora ja'a po'o hãnajty quia'a hañ coods.

¹³ Mänitõchã wiistã tu'ug nhijxjãjöõõyy tsajtcõxp. Mänit mõc yaaxy:

—Coo ja'a Diosmoonsãhajxy jiaac xú'uxãt ja'a jaac tãgõõgpã, mänitã jäya'ayhajxy jiaanch tehñ chaachpõga'añ, ja'a hajxy jiiby tsãnaabiã naaxwiin.

9

¹ Mänitã Diosmoonsã miãmägoõxpã xiuuxy. Mänitõchã madsa'a tu'ug nhijxcahy, naaxwiin hoy quia'ay. Mänitã madsa'a hawaatst mioooyã coo ja'a jut jaduhñ yhawägüi'tstú'udãt ja'a jaanch tehñ quiõõcpã.

² Mänitã jut yhawägüi'tstuuty. Mänitã jõõnjoc qui'lixc piãdsõõmy. Mänit cõxp chajpejty. Mänitã xõõ cõjx wyiindägö'õy. Mänitã tsajt cõjx jiaty jõõnjocjooty.

³ Mänitã mamü'u jocjooty piãdsõõmy. Mänit hajxy yaa tiãgõõyy jäyõõbiã hädaa yaabã naaxwiin. Mänitã mu'u tõjpt hajxy mioooyã nebiã caa'ptiõõjptãn.

⁴ Mänit hajxy yhanehmã coo hujtshaay hajxy quia'a jõõ'xãt ni quepychaa. Je'e hajxy tiõbãp põnjatiã Diosoñã hãnajty ca'a mõõd wyiinnãhgõpcõxp.

⁵ Coo põn jaduhñ tiõbõõjãt, jaduhñã mu'udõõjpt jiãwõ'owa'añ nebiã caa'ptiõõjpt jiãwõ'õyãn. Mägoõxpõ'o ja'a mu'uhajxy hãnajty miãdõba'añ. Pero cabã cuhdujt hajxy mioooyã coo jäya'ay hajxy yaghõ'ogãt.

⁶ Ja wi'i yho'ogaambã jäya'ayhajxy hãnajty, pero cab hajxy jaduhñ ñã'ã ho'oga'añ.

⁷ Jaduhñ mãwĩnãdsã mu'uhajxy hãnajty quiahxõ'õgy nebiã tsiptuumbã cuaayãn. Jim hajxy hãnajty miõõdã quiuhduum nebiã orocuhjenbãn. Jaduhñã wyiin jioõphajxy hãnajty quiahxõ'õgy nebiã ya'adiõõcãn.

⁸ Jaduhñã cuhwaay hajxy hãnajty miõõdã nebiã to'oxiõõcuhwaayãn. Jaduhñã tiu'tsthajxy hãnajty quiahxõ'õgy nebiã leõntu'tstãn.

⁹ Nähbujxt cuhbujxt hajxy hãnajty nebiã hacxpõõtãn. Coo hajxy hãnajty jiãyõy, jaduhñ hajxy hãnajty jiãdity nebiã tsiptuumbã cuaaguiarretãn.

¹⁰ Jaduhñã tõjpt hajxy hãnajty miõõdã nebiã caa'ptiõõjptãn. Jaduhñã cuhdujt hajxy hãnajty miõõdã coo jäya'ay hajxy tiõbãt mägoõxpõ'o.

¹¹ Haa ja'a mu'u wyiindsõõnhajxiã, jutjooty hãnajty chãna'ay, ja'a jaanch tehñ quiõõcpã. Jegyhajty hijty je'e tiuñ Diosmoonsã; tõõ yhoõqxõjxãnã. Abadõn hãnajty xiõhaty hebreohayuuc-haamby. Apoliõn hãnajty xiõhaty griegohayuuc-haamby. Jaduhñ miãdia'agytiãgõ'õy, ja'a mäyajcuhdãgoõbiã.

¹² Jaduhñã tsõ'ty tu'ug jiajãtã. Metscã tsõ'ty hãnajty quia'a pedyiinã.

¹³ Mänitã Diosmoonsã miädãdujcpã xiuuxy. Mänitõchã mädia'agy nmãdooy coo jäya'ay jim quiapxy maa ja'a orohaltarãn, jim Dioswiinduum. Hamãdaaxteecã orohaltar hãnajty.

¹⁴ Mänitã Diosmoonsã miädãdujcpã ñãmaayy, ja'a hãnajty tõõbã xiu'uxiã:

—Nõcx ja'a Diosmoonsãhajxy mädaaxpã mäguejõ'õw, ja'a jim cuxochpã maa ja'a Eufratesmõjnõõjãn.

¹⁵ Mänit hajxy hoy miãguejõ'õy. Mänit hajxy wyiinguejã coo jäya'ay hajxy yaghõ'ogãt tu'ug tãgõõgpuxy. Jãguemiã hajxy hãnajty tõõ yajnãhdijy coo hajxy miãyaghõ'ogãt. Coo ja'a miädãdujcpã Diosmoonsã jaduhñ xiuuxy, habaat jaduhñ coo hajxy jiatcõ'õwãt.

¹⁶ Mänitõch nõmãdooy coo mejtsmãgõ'xmiliõn soldado hajxy hãnajty miõõdã; haagã cuaayhãnaaby hajxy hãnajty jaduhñ.

¹⁷ Haagã caachpujxtã soldadohajxy hãnajty. Jaduhñã pujxt color hãnajty miõõdã, mõõdã tsaptspã, mõõdã hucypã, mõõdã pu'tspã. Jaduhñã cuaay quiopc-hajxy hãnajty nebiã leõncopcãn. Tãgõõgtu'u hãnajty jiiby piãdsõõmy yhaawjooty, mõõdã jõõn, mõõdã joc, mõõdã azufre.

¹⁸ Jaduhñã jäya'ayhajxy yaghõ'cã ja'a tu'ug tãgõõgpuxypã, jõõnhaam, joc-haam, azufre-haam.

¹⁹ Jimã cuaay mãjaa hajxy hãnajty miõõdã maa yhaawhajxiãn mõõd jiiby maa tiu'tsthajxiãn. Jaduhñã tiu'tsthajxy hãnajty quiahxõ'õgy nebiã tsahñdycopcmõõdpãn. Ja'a tiu'tsthaama jäya'ay hajxy hãnajty yajtsu'u'ch.

²⁰ Pero ja'a jäya'ayhajxy ja'a mähmóøyyäbä, cabä haxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixøøyy. Møjcu'ugong hajxy hänajty jiaanč tehñ wyiingudsähgøøñäp, møødä oronähwopy, møødä platanähwopy, møødä hobiujxtñähwopy, møødä tsaahädiuñ, møødä quepychech. Cab yo'øduhmbä ñä'ä hixy, ni quia'a mädoy, ni quia'a yo'oy.

²¹ Wi'i jäya'ay-yagho'pnä ja'a jäya'ayhajxy hänajty. Wi'i miäbädaacnä hajxy hänajty haxøøgwiinmahñdyhaam. Wiingä tägachä to'oxiøjc hajxy miøødsäna'ayñä. Møød hajxy hänajty wyi'i mieečhñä.

10

¹ Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy jaanč tehñ miäjaamøød. Jim hänajty miänacy tsajpootyp. Joojooty hänajty miänacy. Jimä hi'inč hänajty miøødä quiuhduum. Jaduhñä wyiin jiojyp hänajty jiajy nebiä xøøjän. Jaduhñä tiecy hänajty quiähxø'pä nebiä toobiän.

² Jimä nocyhuung hänajty quiø'øbøc-haty ja'a haxädsajtstu'udypä. Mänitä yhahoodiecy piädaacy mejywyiing. Mänitä yhanajtyiecy piädaacy tø'ødstuum.

³ Mänit møc yaaxy nebiä leöngän. Mänitä hänee ja'a juxtujcpä yaaxwiimbijty. Capx hajxy jaduhñ.

⁴ Mänitøch nja tægø'waañ cujahbiä waambä häneehajxy quiapxy. Mänitøchä jäya'ay tu'ug xñämaayy jim tsajpootyp:

—Cab jaduhñ mgujäyät nebiä häneehajxy quiapxiän. Ni pøñ jaduhñ mga'a yjmøødmädiä'agät.

⁵ Haa ja'a Diosmoonsä hänajty jim tänaabiä mejywyiing møød jim tø'ødstuum, mänit yhahooguiø'ø chajxajy.

⁶ Mänit miänaañ:

—Cøjxta'axiøø ja'a Dios ñä'ägädä hity. Cøxiä quiunuu'xy møødä tsajt, møødä naaxwiin, møødä mejy, hotyehñ miädyijjatiä. Ja'a Dios jaduhñ mänaamb cooc tøø yhabaatnä.

⁷ Coö yhabaadät coö ja'a miäjuxtujcpä Diosmoonsä xiu'uxa'añ, tøø ja'a Dios hänajty yajtøjaty nebiä quiuguexyhajxy hänajty jecy tøø yhawaañän. Cabä wiinghänac' yhawaañä; ja'a quiuguexiähajtiä yhawaañä.

⁸ Mänitøchä jäya'ay jim tu'ug xñämäaguioimbä tsajpootyp:

—Nøcx ja'a nocyhuung pøjtsow ja'a haxädsajtstu'udypä, ja'a Diosmoonsä quiø'øbøc-hajpiä.

⁹ Mänitøchä Diosmoonsä ja'a nocyhuung hoy nmäyujwa'añ cooçh xmió'owät. Mänitøch xñämaayy:

—Pøc; pu'uy. Pa'ag mhaawjooty mjuø'owa'añ nebiä møjtsiinnøøjän. Pero coö jiiiby quiäda'aga'añ maa mjøø'xytiøjcän, mänit mjuø'owa'añ coö tiahmä.

¹⁰ Mänitøchä nocyhuung hoy njaanč pøjtsow. Mänitøch njaanč puhy. Pá'aghøch jaduhñ njaanč juøøyy nhaawjooty nebiä møjtsiinnøøjän. Pero coö jiiiby jiaanč cádaacy maačh njøø'xytiøjcän, mänitøch njaanč juøøyy coö tiahmä.

¹¹ Mänitøch hajxy xñämaayy:

—Tsiipcøp mnägapxtägätsät nebiä jäya'ayhajxy jiada'añ yhabeta'añän, ja'a hajxy jim tsänaabiä wiinduhmyñaaxwiin, ja'a hajxy wiinduhmyhayuuc mädiaacpä, møødä gobiernähajxy.

11

¹ Mänitøchä paxyquipxt hajxy xmiiooy. Mänitøch hajxy xñämaayy:

—Nøcx ja'a Diostøjc quipx møødä altar. Mächow ja'a jäya'ayhajxy, nanaagä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy.

² Pero cab jaduhñ jim mguixpät Diostøghaguuy. Ja'a jäguembä-jäya'ay ja'a cuhdujt hajxy tøø mio'oyii coö hajxy jim guobiernähädät maa ja'a Dioscajptän juxychägui'xmejtspo'o.

³ Nguexäambiøchä nguguexy metscä coö hajxy jim miädiä'agät ja'a høøchcøxpä juxychägui'xmejtspo'o. Jiñwitmøød hajxy wiädita'añ.

⁴ Haa ja'a Diosquexyhajxy nämetspä, ja'a olivoquepy hajxy je'e ja'a metspä, møødä ceratoyohñdy metspä, ja'a jim tänaabiä Dioswiinduum. Ja'a Dios ja'a naaxwiin cunuu'x.

⁵ Coö ja'a Dioscuguexyhajxy hänajty cøxypänejiä jia tuna'añii, mänitä jøøñ hajxy yhøxpäxujja'añ yhaawjooty. Cøxy toyaambä miädsiphajxy hänajty jaduhñ. Jaduhñ hajxy yho'oga'añ.

⁶ Cuhdujtmøødä Dioscuguexyhajxy hänajty coö hajxy quia'a yajtu'uwät, naaxøø hajxy hänajty miädia'aga'añ ja'a Dioscøxpä. Jaduhñä cuhdujt hajxy hänajty miøødäbä coö nøø hajxy wia'añdiünät, yajnø'tycójat. Jaduhñä cuhdujt hajxy hänajty miøødäbä coö ja'a jäya'ay hajxy yajpa'ambädät hädaa yaabä naaxwiin, coö häyohn hajxy yagjadøøjat, naaghoocä jiiothajxy hänajty chocy.

⁷ Coo hajxy hánajty t̄ō miádiaacpád̄ōñá, mänitá animal jiīby tu'ug piáds̄oma'añ maa ja'a jut jaanč teh̄m quiōcp̄án. Mänitá Dioscuguexyhajxy yagho'oga'añii.

⁸⁻⁹ Täḡōgx̄ō ja nähgucp hajxy jim̄ wyījtsna'awa'añ m̄ojcajt̄ōoty maa ja'a Jesús jecy mīojpahbejt̄an cruz̄ōxp. Haa ja'a caj̄t̄jäya'ayhajxiá, hax̄ōgá cuhdujt hajxy hánajty mīōdä nebiá jecyjiáya'ay ja'a cuhdujt hajxy hijty mīōdän, ja'a hajxy hijty jim̄ jegyhajty tsánaabiá Sodoma m̄ōdä Egip̄to. Cabá cuhdujt hajxy ñá'ägá yega'añ coo ja'a ho'ogyjiáya'ayhajxy jim̄ yajnaax̄täḡo'w̄ōjät. Minaamb hajxy yheeba'añii. Wiinduhmyhagaj̄t hajxy choona'añ. C̄ojhayuuc hajxy miádia'aga'añ.

¹⁰ Jaanč teh̄m xiōōnda'agaambá jäya'ayhajxy hánajty coo ja'a Dioscuguexyhajxy hánajty t̄ō yho'ogy. Paady hajxy hánajty jootcujc ñījiáw̄ōyyäná, cab hajxy hánajty yhadsibáañá. Paady hajxy hánajty hotyij̄ä ñá'á nimio'owa'añii hamiñ hax̄ōpy.

¹¹ Coo t̄äḡōgx̄ō ja nähgucp hánajty t̄ō yhabety, mänitá Dios ja'a quiuguexyhajxy hánajty yagjuj̄yp̄ioga'añ jadähooc. P̄onjaty hánajty hixaamb, mänit hajxy hánajty chähḡo'bioga'añ.

¹² Mänitá Dioscuguexyhajxy miádowa'añ coo hajxy hánajty m̄oc mīojya'axyii jim̄ tsaj̄pootyp:

—Pet hajxy yam̄ c̄ōxp.

Mänit hajxy jocjooty ñ̄cxa'añ tsaj̄pootyp. Hixáañap hajxy ja'a miádsip̄am.

¹³ Mänitá hujx jaanč teh̄m mīoc ñaxa'añ. Mänitá t̄ojc may piuma'añ ja'a miámajc-hitpá jim̄ caj̄t̄ōoty. Juxtujcmilá jäya'ayhajxy yho'oga'añ. Ja'a hajxy hánajty t̄ō jiaac mähm̄o'oyábá, jaanč teh̄m chähḡo'owaamb hajxy jaduh̄n. Mänitá Dios tsaj̄pootypá hajxy wyiingudsähḡo'owa'añ.

¹⁴ Jaduh̄n ja'a ts̄o'ty ñajxy ja'a miámetsc-hoocpá. Paquiá yhabaadāngombá coo ja'a miädäḡōgpá ñaxāngombá.

¹⁵ Mänitá miájuxtujcpá Diosmoonsä xiuuxy. Mänit hajxy jim̄ m̄oc yaaxy tsaj̄pootyp: Ja'a Jesucristo hajxy nWiinds̄oñhät̄am.

T̄ō je'e mīojt̄äḡo'oy wiinduhmyñaax̄wiin.

C̄ojxta'axīō guobiernähadaañná.

¹⁶ Jim̄ä nähii'xmádaaxpá majjāya'ay ja'a Dios hajxy hánajty jiuhhānaawiadity. Mänitá Dios hajxy hoy wyiin̄jicāda'agy. Wyiingudsähḡōyy hajxy jaduh̄n.

¹⁷ Mänit hajxy miánaañ:

Dios, h̄ojts miich̄ nWiinds̄oñhajpy.

C̄oxiá miich̄ mäjaa mm̄ōdä. C̄ojxta'axīō miich̄ mhity.

Dioscuj̄'uyāp coo miich̄ t̄ō mm̄ojt̄äḡōñá, coo t̄ō mdäḡōñá gobiernähajpá.

¹⁸ T̄ō ja'a jäya'ayhajxy näḡoxiá jia jootma'ady. Pero t̄ō yhabaady coo miich̄ myajcumädowaañná.

T̄ō yhabaady coo miich̄ä ho'ogyjiáya'ayhajxy myajt̄o'yhajtyegaañná, coo myajcuhdäḡoyyaañná p̄onjatiá jäya'ayhajxy yaa yajtu'udäḡooby hädaa yaabá naax̄wiin.

Jaduh̄n t̄ō yhabaatpá coo miich̄ä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy mmo'owa'añ p̄onjaty miich̄ t̄ō xquiapxpaady, m̄ōd p̄onjatiá mmädia'agy hamuumdu'joot t̄ō xyajtuuná, m̄ōd p̄onjaty miich̄ t̄ō xwyiingudsähḡo'oy, hoyyá m̄ojtuung hajxy t̄ō quia'a ja m̄ōdhaty.

¹⁹ Mänitá Diost̄ojc jim̄ yhawaach tsaj̄pootyp. Mänitá caja jiīby quiah̄x̄o'cy t̄ogooty m̄ōdä contrato, ja'a Dios jecy yajcuhd̄jcbä. Mänit tiäḡōyy wädsujpá. Mänitá hänee m̄oc jiädijty; m̄ōdä hujx m̄oc ñajxy. Mänitá caand̄ōtstuu may quiahy.

12

¹ Mänitá hijxtah̄nd jim̄ quiah̄x̄o'cy tsaj̄t̄ōxp jaanč teh̄m hoy-yagjuōñá. Jim̄ä to'oxīojc hánajty tu'ug yhajay nebiá x̄ōjān. Jim̄ä po'o hánajty yajtehm̄bety. Majmetscä madsa'a hánajty quih̄jeh̄h̄aty.

² T̄ō hánajty tiehm̄ yhabaatná coo yhuungpaada'añ. Paady hánajty wyi'i ya'axy.

³ Mänitá hijxtah̄nd wiingpá wyiingäh̄x̄o'combá. Tu'ugá dragón hánajty cruundá. Tsaptsä ñi'x hánajty. Juxtujcä quiōpc hánajty haagá cuh̄jeh̄m̄ōd. Majcä quiaa'pt hánajty.

⁴ Tiu'tsthaamä madsa'a tu'ug t̄äḡōgpuxypá yajcahy naax̄wiin ja'a tsaj̄t̄ōxpá. Mänitá dragón hoy wyiindānaaxīōpy ja'a to'oxīojc ja'a hánajty huungpaadaambá. Nägooyyá yhuung hánajty myina'añ, mänit hánajty chu'udsa'añ.

⁵ Mänitá ya'ayhāna'c myiñ. Je'e hánajty tunaamb gobierná wiinduhmyñaax̄wiin. M̄oc hánajty jaduh̄n jiaanč teh̄m yhane'ema'añ. Mänit jim̄ yajn̄ocxä Dioswiinduum.

⁶ Mänitá to'oxīojc piäȳo'cy. Pactuum ñ̄ocxy. Jim̄ä Dios hánajty t̄ō yajn̄hdijy coo jim̄ yajcaȳōjät mil cumejtsmāgo'x cudäḡōghii'xx̄ō.

⁷ Mänitá tsip̄ jim̄ piäd̄o'nä tsaj̄pootyp. Ja'a Miguel hánajty tuumb Diosmoonsäwiinds̄oñ. Je'e ja'a Diosmoonsähajxy mīōdpäd̄o'c. Ja'a dragón ja'a mioonsähajxy m̄ōdpäd̄o'pá. Mänit hajxy ñiñämejtsä.

⁸ Cabá dragónhajxy ñá'á mājadaacy. Mānit hajxy quia'a cuhdujtmóoyāná coo hajxy jim jiaag hídāt tsajpootyp.

⁹ Mānitá dragónhajxy jim yhoxquéjxāná; yaa hajxy miānājnā hādaa yaabā naaxwiin. Haa ja'a dragónhajpā, ja'a mōjcu'ugong je'e, ja'a jecychahñdy je'e. Jaduhñ je'e xiōhajpā Satanás. Je'e hajxy yaa xwiinhóhñām hādaa yaabā naaxwiin.

¹⁰ Mānitá jāya'ay jim mōc yaaxy tsajpootyp.

—Tōō ja'a Dios miājāda'agy. Gobiernā je'e tiunaamby mōōdā Jesucristo. Tōō ja'a mōjcu'ugong yhoxquéjxāná. Xōōmdsuhñ hōjts nmāgu'ughajpāhajxy hijty jim yajnāhdsomyii Dioswiinduum.

¹¹ Paady hōjts nmāgu'ughajpāhajxy tōō miājāda'agy, coo ja'a Meeghuung hajxy tōō xñāhho'túutām, mōōd coo ja'a Dios hajxy quiaapxpaady. Hoy hajxy hānājty jia ho'oga'añ, cab hajxy hānājty chāhgō'oy. Hamdsoo hajxy jaduhñ ñiñāhdujčā coo hajxy yho'ogāt.

¹² Mxooñdā'agāp hajxy, pōnjaty jim tsānaaby tsajpootyp. Pero pōnjaty jiiiby tsānaaby naaxwiin, haxōōg hajxy mābōcy mjada'añ mhabeta'añ, je'eguiōxpā coo ja'a mōjcu'ugong hajxy jiiiby tōō xñāgāda'agy. Hawa'anda'agaambā mōjcu'ugong jaduhñ. Ñajuōōby jaduhñ coo cuhdujt jecy quia'a mōōdhada'añ coo cōxypānejpiā jiatcō'ōwāt.

¹³ Coo ja'a dragón yhiixy coo hānājty tōō quiaāda'agy naaxwiin, mānitá to'oxiōjč tiāgōōyy pāboobiā, ja'a hānājty tōō yhuungrpādiābā.

¹⁴ Mānitá to'oxiōjč wiištāqueect metsc miooyā mōjjaty, neby jaduhñ jāyōy ñōcxāt pactuum maa hānājty yajcaya'añiijān tāgōōgjomōjtā cupc. Jāguemā dragón miāhmo'ōwāt.

¹⁵ Mānitá dragón nōō com yhōxpāxuy nebiā to'oxiōjč jaduhñ ñōōgomsdōmōōjāt.

¹⁶ Mānitá nōōgom cōjx yhuugō'oy naaxooty. Puhbejtā ja'a to'oxiōjč jaduhñ.

¹⁷ Mānitá dragón ja'a to'oxiōjč jiaanč tehñ ñāhawa'andaacy. Mānitá dragón tiāgōōyy tsiptuumbā mōōdā to'oxiōjč yhuunghajxy, ja'a hajxy hānājty yaa tsānaabiā hādaa yaabā naaxwiin, ja'a Diosmādia'agy hajxy hānājty mābōjpā, ja'a Jesucristo hajxy hānājty capxpaatpā.

13

¹ Jímhōch hānājty ndāna'ay mejypia'a. Mānitōchā animal cruundā nhixpādsōōmy mejjiooty. Juxtujčā quiopc hānājty haagā xōōmōōd. Haa ja'a xōō jaduhmbā, haagā haxōōgjatiā Dios hajxy ñānōmy. Majčā quiaa'pt hānājty haagā cuhjenmōōd.

² Jaduhñā ñi'x hānājty nebiā cuxiōōbōjtān. Jaduhñā tiecy hānājty nebiā osotequiān. Jaduhñā yhaaw hānājty nebiā leónhaawān. Mānitá animal mōjcu'uhdujt miooyā mōōdā mōcmājaa. Ja'a dragón jaduhñ yejč; yhamdsoo je'e jaduhñ.

³ Tu'ugā animal quiopc hānājty quiahxō'ōgy nebiā cuhbuxypān. Tōō hānājty chóoccombā. Mānitá jāya'ayhajxy nāgōxiā jiaanč tehñ yagjuōōyy. Mānitá animal hajxy tiāgōōyy pawādijpā.

⁴ Mānitá dragón hajxy wyiingudsāhgōōyy, je'eguiōxpā coo ja'a animal mōjcu'uhdujt hānājty tōō mio'oy. Jaanā ja'a animal hajxy wyiingudsāhgōōbiā. Jaduhñ hajxy hānājty miāna'añ:

—Ni pōñ mājaa jaduhñ quia'a mōōdā nej yō'ō animal mājaa miōōdān. Ni pōñ jaduhñ quia'a mājāda'agāt coo yō'ō animal hajxy ñā'á mādsibō'ōwāt.

⁵ Mānitá animal cuhdujt miooyā coo ja'a Dios haxōōg ñānōmāt. Jaduhñ quiuhdujtmóoyābā coo yhané'emāt juxychāgui'xmejtspo'o.

⁶ Jaanč jātčōōyy jaduhñ. Haxōōgā Dios jiaanč nānōōmy, mōōdā Dios tiōjč, mōōd hajxy jim hijpā tsajpootyp.

⁷ Jaduhñ quiuhdujtmóoyābā coo miādsibō'ōwāt ja'a Dioshuunghajxy, coo ja'a Dioshuunghajxy quia'a yajmājāda'agōōjāt. Mānit quiuhdujtmóoyābā coo ja'a jāya'ayhajxy yhané'emāt nāgōxiā, ja'a hajxy yaa tsānaabiā wiinduhmyñāaxwiin.

⁸ Je'eds hajxy jaduhñ animalwiingudsāhgōōyy, pōnjatiā xiōō hānājty jim ca'a miimb cujaay nocyquiōxp, ja'a Meeghuung miōōdpā, ja'a hōjts xñāhho'túutāmbā. Pōnjaty cōjxta'axiōō jugyhadaamb nebiā Dios jiugyhatiān, je'edsā xiōōhajxy jim miimb cujaay nocyquiōxp. Tōōyāmā xiōōhajxy hānājty quiujāhyyāxā coo ja'a naaxwiimbā yhawijy tiōōxtaacy.

⁹ Naxy hajxy hādaa mhuc tehm̄ wyiinjuō'ōwāt.

¹⁰ Pōnjaty mādsuumb, yajtsuumdāgatsaamb hajxy je'ebā. Pōnjaty māyagho'p espadahaam, jaanā jaduhñ hajxy yagho'tāgatsāanābā espadahaam. Hix, pōnjaty jaduhñ Dioshuung, tsipcōxp hajxy miee'xtūgāt; tsipcōxp hajxy miābōgāt.

¹¹ Mānitōchā animal wiingpā nhixnaaxwiimbādsōōmy. Jaanā cruundā je'ebā. Metscā quiaa'pt hānājty je'e nebiā meeghuungcaaptān. Wiing hānājty quiapxy miādia'agy nebiā dragóngān.

¹² Jaduhñdsā mōjcu'uhdujt hānājty miōōdābā nebiā jayōbajtpā mōjhanimalān. Quipxy hajxy hānājty yhané'emy nāmetscā. Mānitā miāmetspā mōjhanimal yhanehmy coo ja'a jayōbajtpā wyiingudsāhgō'ōwōōjāt, ja'a hānājty cuhbuxypā tōō chó'oguiābā.

¹³ Haa ja'a møjhanimal miämetspä, madiu'u hijxtahnd yajcähx'ocy haagä hoy-yagjuoõñäjaty. Hijxwiinduumä jøøn yajcahy naaxwiin.

¹⁴ Coo ja'a jaya'ayä hijxtahnd hajxy yhiyx, yaghijxmañøøyyä hajxy jaduhñ. Mänit hajxy ñämaayvä coo ja'a animal hajxy yhahädiuunnäxät, ja'a hänäjty tøø quiuhbuxyijjäbä.

¹⁵ Mänitä miämetspä animal quiuhdujtmoooyvä coo ja'a animal yhahädiuunnaxxy yagju-jypjögät, yajcapx'øögät. Jaduhñ je'e quiuhdujtmoooyväbä coo yajyagho'ogøøjät pønjatia animalhahädiuunnaxxy ca'a wiingudsähgø'øwaamb.

¹⁶ Mänitä tsangu'ughajxy nägøxiä yajseñapadaacy maa yhahooguiø'ohajxiän, o maa wyiinnähgopcxphajxiän, miøjjä miuutscä, miäyøø quia'a mäyøøjä.

¹⁷ Pøn hänäjty ca'a señamøød, pønä animal xiøø hänäjty ca'a møødhajtäp, o ja'a ñümero, cabä cuhdujt hajxy hänäjty mio'oyi coo hajxy jüüyät, coo hajxy tiöögät.

¹⁸ Pøn cuhwijy, pøn wiinjuøøby, ween yhuuc najuø'øy nebiä animal ñümero miädia'agytiägø'øy. Jaduhñ je'e nebiä jäya'ay ñümeron. Jue'e ñümero jaduhñ, tädujmägo'x cudägøøghii'xtäduj.

14

¹ Mänitøchä Meeghuung nhijxy coo jim tiäna'ay Siöntunnähgøxp. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty piadänaabiä nämägo'x cujuxychägui'xmädaaxc mil. Yhaagä møød hajxy hänäjty cujaay wyiinnähgopcxphajxy ja'a Meeghuung xiøø møødä Tiede xyøø.

² Mänitøch jim nmädooy tsajpootyp nebiä møjnøø may jäditiän, nebiä hänee møc ya'axiän. Jaduhñ hänäjty yajmädoobä nebiä harpa may miäna'añän.

³ Ja'a nämägo'x cujuxychägui'xmädaaxc milpä jäya'ay, ja'a hajxy hänäjty tøø yaj-nähwa'açhiijjäbä hädaa yaabä naaxwiin, jemyhy hajxy hänäjty jim yhøøby Dioswiin-duum. Haa ja'a nämädaaxpä animalhajxiä, jim hajxy hänäjty piahäna'ay møødä majjäya'adlöjc-hajxy. Cabä wiinghäna'c-hajxy jiada'añ ja'a jemyhyøjaduhmbä.

⁴ Haa ja'a nämägo'x cujuxychägui'xmädaaxc milpä jäya'ayhajxiä, cabä wiingto'oxiöjc hajxy hänäjty tøø miøødsäna'ay. Jaanç tehñ yhy hajxy hänäjty jäya'ayhaty. Majatia Meeghuung hänäjty ñøcxø'oy, pianøcxyp hajxy hänäjty jaduhñ. Jayøbajt hajxy yajnähdijjä coo hajxy yajnähwä'adsøøjät, coo hajxy yhuunghadøøjät ja'a Diosäm møødä Meeghuungäm.

⁵ Ni mänaa hajxy quia'a hønnda'agy. Cab hajxy tii poj tii cädieey miøødä jim Dioswiin-duum.

⁶ Mänitøchä Diosmoonsä wiingpä nhijxy; jim hänäjty jäyøøwiädity tsajtcøxp. Ja'a Diosmädia'agy hänäjty yegaamby ja'a ni mänaa ca'a tägajtpä. Nägøxiä ja'a jäya'ayhajxy hänäjty mio'owa'añii, ja'a hajxy yaa tsänaabiä wiinduhmyhagajpt, hoy hajxy wiinghayuuc-jaty jia møødä.

⁷ Mänitä Diosmoonsä møc miänaañ:

—Wiingudsähgø'øw ja'a Dios hajxy. Näma'aw hajxy jaduhñ coo miøjjä jiaançhä. Tøø yhabaady coo ja'a Dios jäya'ay yajtøyhajtyega'añ. Je'eds cøjx yhädiuñ tsajpootyp møødä naaxwiin, møødä mejy, møødä nøøgop.

⁸ Mänitä Diosmoonsä tu'ug jiaac mänaañ:

—Tøø ja'a møjcajpt Babilonia quiuhdägoy, je'eguiøxpä coo ja'a quiuhdujt jiaanç tehñ yhaxøögä. Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä piajatcø'oy ja'a Babilonia quiuhdujt.

⁹ Mänitä miädägøøgpä Diosmoonsä møc miänaañ:

—Pønä animal wiingudsähgøøby møødä yhahädiuunnaxxy, pøn yajseñapadaacp wyiinnähgopcxp o quiø'øgøxp,

¹⁰ hoyhooyä Dios jiaanç tehñ yajcumädowa'añ. Jøønjooty, azufrejooty hajxy chaachpøga'añ Diosmoonsäwiinduum møødä Meeghuungwiinduum.

¹¹ Cøjxta'axiøø hajxy chaachpøga'añ xøømdsuhm, pønjatia animal wiingudsähgøøby møødä yhahädiuunnaxxy, pønjatia seña jim møødhajtäp.

¹² Pønjatia Diosmädia'agy mäbøjp møødä Jesucristo miädia'agy, ween hajxy tehngajnä miee'xtucy.

¹³ Mänitøchä jäya'ay jim tsajpootyp xñämaayy:

—Cujaay jaduhñ: “Pønjatia Diosmädia'agy mäbøjp, coo hajxy yhø'ogät, jootcujc hajxy yhida'añ.” Tøyhajt jaduhñ. Poo'xäänäp hajxy jaduhñ. Jiahmiedsaambiä Dios jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy tøø yajtuñ. Nömä Dioshespiritu miäna'añ.

¹⁴ Mänitøchä jäya'ay tu'ug nyuughijxy. Poobjocøxp hänäjty yhäna'ay. Orocuhen hänäjty quiuhjenhajpy. Arroztujt hänäjty quiø'øgaphajpy jiaanç tehñ jiojp.

¹⁵ Mänitä Diosmoonsä tu'ug piädsøømy maa ja'a Diostsajtcöcän. Mänitä jäya'ay miøjyaaçä møc, ja'a hänäjty häñaabiä jocøxp:

—Tøø yhabaady coo ja'a päda'agy myajpädø'ogät jiihy naaxwiin. Tøø ja'a tiøøm miäjay. Nøcx yajpädø'og.

¹⁶ Mänitä päda'agy hoy jiaančh yajpādø'ogy arrotsujthaam hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñ miädia'agytiağø'oy coo ja'a jäya'ayhajxy yajcumädowa'añii, ja'a hajxy haxøøgcuhdujtmøødpä.

¹⁷ Mänitä Diosmoonsä wiingpä piädsøømgombä maa ja'a Diostsajtøjcän. Jimä arrotsujt hänajty quio'øgaphajpä jaančh tehñ jiojöp.

¹⁸ Mänitä wiing Diosmoonsä piädsøømøoy maa ja'a altarän. Je'e cuhdujtmøød maa ja'a jøøngøxpän. Mänitä Diosmoonsä møc miøjyaaxä ja'a arrotsujt cabhijpä:

—Tøø ja'a tsaatyp jii by cha'amy naaxwiin; nøcx yajpādø'og arrotsujthaam.

¹⁹ Mänitä tsaatyp hoy jiaančh yajpādø'ogy arrotsujthaam hädaa yaabä naaxwiin. Mänit hoy piäda'agy maa ñähhädiunø'oyän maa hajxy tiehndse'diän. Jaduhñ mäwiiñädsä Dios yajtsaachpøga'añ ja'a hajxy tøø quia'a mabøquiäbä.

²⁰ Cajtpa'a ja'a tsaatyp hajxy hoy tiehndse'edy. Comä nø'ty piädsøømy maa ñähhädiunø'oyän. Møjwiinä nø'tymejy quiojy tågøøgmägo'x kilómetro. Coo'pä nø'ty hänajty maa ja'a cuaay frenon.

15

¹ Mänitøchä wiinghijxtahnd jim nhijxy tsajpootyp jaančh tehñ yhamøj, hoy-yagjuøøñä. Juxtujc-høchä Diosmoonsä nhijxy haagä häyohnmøød. Je'eduhñ ñänøømby coo ja'a Dios juxtujc-hooquiä jiaac yajtsaachpøga'añ ja'a hajxy yaa ca'a mabøjppä hädaa yaabä naaxwiin.

² Mänitøchä hijxt nhijxy. Jim hänajty hamøj quiooñna'ay. Nebiä mejjiän hänajty quiaähxø'ogy. Jaduhñ hänajty quiaähxø'pä nebiä toobiän. Jimä jäya'ayä hijxt hajxy hänajty wyiindäna'ay, ja'a animal hajxy hänajty tøø quia'a yajmäjäda'aguiäbä møødä seña, møødä xiøø, møødä ñümero. Jimä harpa hajxy hänajty miøødäbä. Ja'a Dios jaduhñ yej.

³ Jaduhñ hajxy hänajty yhøy nebiä Moisés jecy yhøøyyän. Je'e ja'a Dios jecy mäduun. Jaduhñ hajxy hänajty yhøøbä nebiä Meeghuung yhøøyyän:

Wiindsøn Dios, cøxiä miich cuhdujt mjaančh tehñ miøødä. Møj jaančh miich mjaančh tehñ tiuñ.

Jaančh tehñ yhøy miich mguhdujt jaduhñ. Miich mhanehmby wiinduhmyhagajpt.

⁴ Caj miich tii pojppä tii cädieey mmøødä. Nägøxiä miichä jäya'ayhajxy xwyiingudsähgø'oy.

Nägøxiä hajxy miäna'añ cooc mmøjjä cooc mjaančh. Minaamb miich jäya'ayhajxy nägøxiä xwyiingudsähgø'owa'añ,

ja'a hajxy wiinduhmyhagajptpä, je'eguiøxpä coo hajxy tøø yhi xy tøø miädoj coo miich mguhdujt jiaančh tehñ yhooyä.

⁵ Mänitøchä Diostsajtøjc nhijxhawaach jim tsajpootyp maa ja'a Dios yhäña'ayän.

⁶ Mänitä Diosmoonsähajxy jii by piädsøømy, ja'a häyohnmøødpähajxy ja'a näjuxtujcpä. Poobwit hajxy hänajty miøød jaančh tehñ wia'ads. Jimä orowøøn hajxy hänajty miøødä chi'tsnähgøxp.

⁷ Mänitä orotsim hajxy cødu'ugjaty miooyä. Tu'ugä animal jaduhñ yejcy ja'a nämädaaxpähajxy hänajty jim häñaabiä Dioswiinduum. Hujtsjatiä orotsim hänajty. Je'eduhñ ñänøømby coo ja'a Dios ja'a jäya'ayhajxy jiaančh tehñ yajcumädowa'añ, ja'a hajxy ca'a mabøjppä. Cøjxta'axiøø ja'a Dios ñä'ägädä hity.

⁸ Jii by Diostsajtøgooty, haagä joc jii by pu'xwädijp. Jimä joc chooñ maa ja'a Dios møj jaančh yhi tiän. Caj pøn jii by hoy ñä'ägädä tågø'owa'añ tsajtøgooty høxtä coonä ja'a Dios hänajty juxtujc-hooc tøø yajtsaachpøcy ja'a jäya'ayhajxy ca'a mabøjppä.

16

¹ Mänitøch nmädooy coo jäya'ay møc quiapxy Diostsajtøgooty. Mänitä Diosmoonsä näjuxtujcpä ñämaayä:

—Nøcx hajxy cuhmänactem jii by naaxwiin ja'a orotsimjootypä. Je'eduhñ ñänøømby coo ja'a Dios jiaančh tehñ yajcumädowa'añ ja'a hajxy ca'a mabøjppä.

² Mänitä Diosmoonsä tu'ug hoy quiuhmänactemy hädaa yaabä naaxwiin ja'a yhorotsimjootypä. Pønjetiä animalseña hänajty møød ja'a hamøjppä, pønjetiä yhähädiunñaxxy hänajty wiingudsähgøøyyäp, nägøxiä haxøøgpu'uds hajxy piaatä ja'a jaančh tehñ piahmbä.

³ Mänitä Diosmoonsä miämetspä hoy quidemo'oy mejjiooty ja'a yhorotsimjootypä. Mänitä mejyñøø jaijty nebiä ho'ogyjiäya'añø'tiän. Cøjx yho'ogy mädyiijaty jii by tsänaaby mejjiooty.

⁴ Mänitä miädägøøgpä hoy møjnøøjooty quidemo'oy ja'a yhorotsimjootypä møød jim nøøgopcjooty. Mänitä nøø jiajty nebiä nø'tiän.

⁵⁻⁶ Mänitä Diosmoonsä ja'a nøøgüendähajpä miänaañ:

—Wiindsøn Dios, caj miich tii pojppä tii cädieey mmøødä. Cøjxta'axiøø miich mhity. Hoy jaduhñ coo miichä jäya'ayhajxy tøø myajtsaachpøcy, coo nø'ty hajxy tøø myaghu'ugy,

je'eguiõxpä coo miich mgu'ug xyajpuhho'cä mөөдä miich mmädia'agy hajxy tөө xyajwá'xábä.

⁷ Mänitä tu'jäya'ay miänaañ maa ja'a altarän:

—Tөyhajt jaduһn. Wiindsón Dios, hoy jaduһn coo miichä jäya'ayhajxy tөө myajt-saachpöcy. Miich cuhdujt cөxiä mmөөд.

⁸ Mänitä Diosmoonsä ja'a miämädaaxpä ja'a xөө yajwiingutemөөyy ja'a yhorotsimjootypä. Mänitä xөө quiuhdujtmooyyä coo ja'a jäya'ay nõ'ogät.

⁹ Hoyhoyyä jäya'ayhajxy cөxiä tiöoyy. Pero cabä yhaxөөgcuhdujt hajxy hänäjty jia najtshixө'owa'añ. Haxөөgatiä Dios hajxy ñänөөmy ja'a jim tsajpootypä. Cabä Dios hajxy piädaacy möj jaančh, hoyyä Dios cuhdujt jia mөөдä maa ja'a häyohngөxpän.

¹⁰ Mänitä Diosmoonsä miämägooxpä quiudemөөyy maa ja'a animal hänäjty yhäña'ayän, ja'a yhorotsimjootypä. Mänit cөx wyiingoodsө'oy majatiä animal hänäjty yhane'emian. Mänitä jäya'ay tiöots hajxy yajtsu'udsөөyy je'eguiõxpä coo hajxy hänäjty jiaančh tehм chaachpöcy.

¹¹ Paadiä Dios hajxy haxөөgjaty ñänөөmy. Cabä yhaxөөgcuhdujt hajxy hänäjty jia najtshixө'owa'añ.

¹² Mänitä Diosmoonsä ja'a miädädujcpä jiiby quiudemөөyy Eufratesmөjnөөjooty, ja'a yhorotsimjootypä. Mänitä nөө tiөөch. Jaduһnä reyhajxy hänäjty hoy ñaxө'owa'añ, ja'a hajxy hänäjty jim tsoһnda'agaambä maa ja'a xөө piädsөmiän.

¹³ Mänitөchä haxөөgjuөһndy tägөөg nhixpädsөmy. Jiiby hajxy piädsөmөөyy maa ja'a dragon yhaawjootiän, mөөд maa ja'a animal yhaawjootiän, mөөд maa ja'a miämetspä animal yhaawjootiän, ja'a möjcu'ugongä miädia'agy hänäjty yajwá'xábä. Jaduһnä haxөөgjuөһndy hajxy hänäjty quiähxө'ögy nebiä yocchän.

¹⁴ Hix, möjcu'uhajxy je'e. Hoy-yagjuөөñäjaty hajxy hänäjty yajcähxө'ögy. Mänitä reyhajxy hoy nägөxiä wioyi, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, coo hajxy nөcxy chiptuna'añ mөөдä Dioscөxpä, mänaa ja'a Dios yajnähdijiän coo chiptuna'añ. Mäjaamөөдä Dios jaduһn.

¹⁵ Jaaya'ay jaduһn mänaamb: “Cab jaduһn pөn ñä'ägädä najuө'oy mänäajөch hänäjty ngäda'aga'añ. Jootucj je'e pөnä Diosmädia'agy hänäjty hamuumdu'joot mäbөjp. Jaduһn mäwinäts hänäjty yhida'añ nebiä jujcypian. Cabä hänäjty chähdiunaañn.”

¹⁶ Mänitä reyhajxy yhamugөөyy maa xiөhatiän Armagedón ja'a hebreohayuuc-haamy.

¹⁷ Mänitä Diosmoonsä ja'a miäjuxtucpä cөxp quiuhdeemnajxy ja'a yhorotsimjootypä. Tu'ugä jäya'ay möc quiapxy maa ja'a Dios yhäñaadiaactän jim tsajpootyp:

—Tөө jaduһn miaañä.

¹⁸ Mänit wiädsujcy mөөдä hänee yaaxy. Mänitä huix möc ñajxy. Cabä huix jaduһn mänaaxөө ñaxy neby jaduһn tөө ñaxiän.

¹⁹ Mänitä möjcajpt ñiwia'xä. Tägөөghit jaduһn hoy miähmөөñä. Mänitä töjc cөjx piumy wiinduhmyhagajpt. Mänitä Dios jäya'ayhajxy chaachtuuñ hoyhoy, ja'a hajxy hänäjty jim tsänaabiä Babilonia-cajtooty.

²⁰ Mänitä tun cөjx yhadägoyyө'oy mөөдä naax ja'a hänäjty jim hijpä mejyquiujc.

²¹ Mänitä jäya'ayhajxy quiuhga'awөөyyä caandөststuu hamөjjaty. Juxychägui'x kilo hänäjty näje'e jemčhä. Coo hajxy jiaančh tehм chaachpөjcy, paadiä Dios hajxy haxөөgjaty ñämaay.

17

¹ Mänitөchä Diosmoonsä tu'ug xñämejch, ja'a hajxy hänäjty näjuxtucpä, ja'a orotsim hajxy hänäjty miөөдäbä. Mänitөch xñämaay:

—Jam nyajnähixө'oy coo ja'a cuhһindo'oxiөjc ja'a möjpä yajtsaachpөga'añii, ja'a jim hänaabiä mejywyiing.

² Tөө ja'a rey ja'a to'oxiөjc hajxy yaa miөөdtsäna'ay hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a to'oxiөjcөxpä ja'a jäya'ayhajxy nägөxiä yaa yhaxөөgwädity hädaa yaabä naaxwiin.

³ Mänitөchä Dioshөpiritu xyajwiinhijxy. Mänitөchä Diosmoonsä jim xyajnöcxy maa pөn quia'a tsäna'ayän. Mänitөchä to'oxiөjc tu'ug nhijxy. Animalnähgөxp hänäjty yhäña'ay. Tsaptsä animal ñi'x. Jimä mädia'agy hänäjty miөөдä cujaay ja'a ñi'xcөxp. Haxөөgatiä Dios hänäjty ñänөөmy. Juxtucjä quiöpc hänäjty je'e y majcä quiaa'pt.

⁴ Ja hucy ja tsaptsä to'oxiөjc wyit hänäjty je'e. Oro hänäjty ñaandsөmhajpy mөөдä hočhaa mөөд perlas. Orotsim hänäjty quiө'өгө'өwhajpy. Madiu'u haxөөgpä hänäjty jiiby yhyty orotsimjooty.

⁵ Jim hänäjty miөөдä wyiinnähgөpcөxp cujaay: “Ja'a möjcajpt Babilonia hädaa. Ja'a cuhһindo'oxiөjc tiajhajxy hädaa. Ja'a haxөөgpä yhöjxä tiecy hädaaduhñ ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä.” Cab jaduһn yhowyiinjuөñjäjä.

⁶ Mänitøch nnajuøøyy coo ja'a to'oxiøjc hānajtj miu'ugyii. Ja'a Dioshuung ñø'tyhajxy hānajtj tøø yhūucāxā møød hajxy tøø yagho'ogyiijābā je'eguiøxpā coo ja'a Jesucristo miādia'agy hajxy miābøjcā. Coočh jaduhñ nhijxy, njaančh tehñ yagjuøøyyhøch jaduhñ.

⁷ Mänitøchā Diosmoonsā xñāmaayy:

—Tii jaduhñ coo mwi'l yagjuøøy. Nhawaanāanābøch miich ja'a to'oxiøjcxpā møødā animalcøxpā, ja'a to'oxiøjc yaghāñābiejpiā, ja'a juxtjcpā quiopc, ja'a majcpā quiaa'pt.

⁸ Yø'ø animal tøø mwiinhixiābā, jugyhajp hijty yø'øduhñ. Hoy tøø jia cuhdāgoy, jutpādsømaamb jadāhooc. Mänit nøcxy yho'ogaannā. Pønatiā xiøø jim ca'a miimb cujaay librojooty, coo ja'a animal hajxy yhixāt coo tøø jutpādsømy, mänit hajxy hoyhoy yagjuø'owaañ. Pero pønatiā xiøø jim miimb cujaay librojooty, je'eds hajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiā Dios jiu gyhatiān, je'eguiøxpā coo ja'a xiøøhajxy jim quiiujāhyiāxā mānaa ja'a naaxwiimbā yhawijy tiøø'xta'aguiān.

⁹ Pøn jaduhñ wiinjuøøby, ween hādaaduhñ hoy yhuuc wiinjuøøy: Yø'ø quiopc juxtjcpā, jaduhñ māwīnāts hajxy yø'ø nebiā juxtjcpā tuñān. Jimā to'oxiøjc yhāñā'ay.

¹⁰ Jaanā jaduhñduhmbā, jaduhñ māwīnāts hajxy yø'ø nebiā juxtjcpā reyān. Nāmāgøøxc hajxy jaduhñ tøø quiiuhdāgøoñā. Tu'ug jāda'ahaty guiobiernāhajnā. Jatu'ug, cahnā je'e tiāgø'oyñā. Coo hānajtj tøø tiāgøoñā, cab jaduhñ jiega'añ.

¹¹ Haa ja'a animal tøø quiiuhdāgøyyābā, tu'ugā nājuxtjcpā rey jaduhñ. Miāmetsc-hoocpā jaduhñ tøø piādsøømgombā. Mänit nøcxy yho'ogaannā.

¹² Haa ja'a majcpā quiaa'pt tøø mwiinhixiābā, nāmājcā reyhajxy jaduhñmbā. Cahnā hajxy tiāgø'oy gobiernāhajpā. Jaduhñā møjcuhdajt hajxy mio'owa'añii tu'hora quipxy møødā animal.

¹³ Tu'ugmādia'aguiā reyhajxy yhity ja'a nāmājcpā. Mänitā animal cuhdajt hajxy mio'owa'añ møødā mājāa.

¹⁴ Mänit hajxy tiāgø'owa'añ tsiptuumbā maa ja'a Meeghuungcøxpān. Mājāda'agaambā Meeghuung jaduhñ. Hix, je'e ja'a møjcuhdajt nā'ägā møød. Pønatiā je'e jiamüøødhajpy, Dioshuunghajxy je'eduhñ. Pedyii hajxy miābøcy.

¹⁵ Mänitøchā Diosmoonsā xñāmāguimbā:

—Yø'ø mejy tøø mwiinhixiābā maa ja'a to'oxiøjc hijty yhāñā'ayān, jaduhñ māwīnāts yø'ø nebiā wiinduhmyhagajpt-tsohmān. Madiu'u hayuuc hajxy quiapxy.

¹⁶ Y yø'ø animal quiaa'pt tøø mwiinhixiābā ja'a majcpā, mänitā to'oxiøjc hajxy miāhanhāda'añ. Nāhwa'ads høxwa'ads hajxy jaduhñ ñāhgue'egaannā. Chu'udsaañby hajxy jaduhñ; mänit hajxy ño'oga'añ.

¹⁷ Ja'a Dios jaduhñ tøø wyiinhāñdymo'oy coo hajxy jaduhñ quiiudiñāt nebiā Dios tøø yajnāhdijjiān, coo hajxy tu'ugmādia'agy yhidāt, coo ja'a animal hajxy quiiuhdujtmō'owāt, høxtā coonā hānajtj tøø yhabaady nebiā Dios yajnāhdijjiān.

¹⁸ Haa yø'ø to'oxiøjc tøø mwiinhixiābā, jaduhñ māwīnāts yø'ø nebiā møjcajptān maa ja'a reyhajxy nāgøxiā xiøøñaxiān.

18

¹ Mänitøchā Diosmoonsā tu'ug njaag hijxy coo hānajtj miānacy tsajpootyp. Mayyā cuhdajt hānajtj miøødā. Haamb tsāmaamb hānajtj jaduhñ. Hajaj jaduhñ hādaa yaabā naaxwiin.

² Mänit møc yaaxy:

—Tøø ja'a møjcajpt Babilonia quioxy pumy. Jimā møjcu'uhajxy chānaañā, møødā haxøøgjuøhñdy madiu'ubā, møødā haxøøghanimalhajxy jāyøøbiā.

³ Tøø ja'a jāya'ayhajxy nāgøxiā quioxy pahijxpā nebiā Babilonia haxøøgcuhdujt miøødān. Tøø ja'a reyhajxy miøødtsāna'ay. Tøø ja'a hajuubiādøjc-hajxy miāyøøjøøñā je'eguiøxpā coo ja'a Babilonia hijty cøxiā wiinā yaghøxhāyoy.

⁴ Mänitøchā jāya'ay nmādooy coo hānajtj jim quiapxy tsajpootyp:

—Pønātyhøch nhuunghajpy, mdsōonāp hajxy jim maa yø'ø cajptān, neby hajxy jaduhñ mga'a pajatcø'owāt, neby hajxy jaduhñ mga'a padsaačhpøgāt.

⁵ Haa ja'a jāya'ayhajxy jim tsānaabiā Babilonia, tøø hajxy møj may jiaančh tehñ quiiādieey. Hoyhoyyā Dios jiaančh tehñ yajtsaačhpøga'añ.

⁶ Jaduhñā Babiloniatsohmā hajxy mduundāgātsāt nebiā wiinghāna'c hajxy tøø tiuñān. Mejtsjāduhñtiā hajxy myajtsaačhpøgāt.

⁷ Tøø hajxy hanaxiā jiaančh tehñ ñiguiumayii. Cøxiā wiinā hajxy tøø jiaančh tehñ yaghøxhāyoy. Paady hajxy mjaančh tehñ yajtsaačhpøgāt. Jaduhñ quiopcooty jia wi'l miāna'añ: "Jādühñhøch chā nhāñā'ay nebiā møjcuhdajtmøødpān. Nā'ā jājtābøchā nnihyhap jim. Cābøch jaduhñ mānaa nnā'ägā jootmayhāda'añ."

⁸ Coo jaduhñ miäna'añ, paquiä chaachpøga'añ. Piaadaambiä yuu mөөдä häyohn mөөдä ho'og tägoy. Toyáannäp je'eduhñ. Ja'a Dios jaduhñ mänañ coo jaduhñ chaachtiunöøjät. Jaaya'ayäts möjcuhdujtmөөд.

⁹ Haa ja'a reyhajxy, ja'a to'oxiöjc hajxy hänäjty tөө miөөдtsänä'ayäbä, coo hajxy jaduhñ yhäxät coo hänäjty tiooñä, mäniit hajxy ñäjö'ow ñäxuudsaa'añ.

¹⁰ Tsähgö'ö-tsähgö'ö hajxy hänäjty jäguem tiäna'awa'añ. Mäniit hajxy miäna'ana'añ:

—Miičh Babiloniacajpt, may miičh cuhdujt hijty mjaančh tehñ miөөдä. Pero paquiä mjaančh tehñ quiuhdägooyy.

¹¹ Mäniitä hajuubiädöjc-hajxy ñäjö'ow ñäxuudsaaambä, je'eguiöxpä coo ja'a tiöogyhajxy quia'a nä'ägädä juyáanäxä.

¹² Madiu'u toogy hajxy hänäjty miөөдä: oro, mөөдä plata, mөөдä hočhaa, mөөдä perlas, mөөдä howyit, mөөдä linowit, mөөдä sedawit, ja hucy ja tsapts. Jaduhñä quepy hajxy hänäjty madiu'u miөөдäbä ja'a pa'agxuu'pä, ja'a tsowjatypä, mөөдä tijatiä elefantetөөдshadeeñdiuc-hädiñäbä, mөөдä hobiujxt, mөөдä pujxt, mөөдä mármoltsaa.

¹³ Jaduhñä canela hajxy hänäjty miөөдäbä, mөөдä jөө'xychooy ja'a jaančh tehñ pia'agxuu'pä, mөөдä poom, mөөдä mirra, mөөдä perfume, mөөдä vino, mөөдä hoñ, mөөдä harina hoybä, mөөдä trigo, mөөдä jäyujc, mөөдä waj, mөөдä meeg, mөөдä cuaya, mөөдä carreta, mөөдä moonsädöjc jamiäñjuyäbä.

¹⁴ Mäniitä hajuubiädöjc-hajxy miäna'ana'añ:

—Tөө miičh xquiöxy pöjcä tijaty miičh mhadsöjpy mөөдä mmäyööhadyijäbä.

¹⁵ Ñäjö'ow ñäxuudsaaambiä hajuubiädöjc-hajxy, ja'a hajxy hänäjty tөө miäyööjö'öyäbä maa yö'ö cajptän. Tsähgö'ö-tsähgö'ö hajxy hänäjty tiäna'ay jäguem.

¹⁶ Mäniit hajxy miäna'ana'añ:

—Tөө yö'ö möjcajpt jiaančh tehñ chaachpöcy. Jaduhñ hijty je'e nebiä to'oxiöjc howyit-mөөдpän ja hucy ja tsapts, mөөдä oromөөдpä, mөөдä hočhaamөөдpä, mөөдä perlas-mөөдpä.

¹⁷ Paquiä ja'a miäyööhadyijäbä tөө quiöxy pöjcäxä.

Haa ja'a jäya'ayhajxy hänäjty wädijpä barcojooty, jäguem hajxy hänäjty tiäna'awaambä, mөөдä wyiindsöñhajxy, mөөд hajxy nä'ä wädijpä.

¹⁸ Coo hajxy yhjxy coo ja'a cajpt hänäjty tiooñä, mäniit hajxy yaaxy:

—Cab mädyii cajpt ñä'ägädä mäbaady nej yö'ö möjcajpt hijtiän.

¹⁹ Mäniit hajxy tiägöoyy jöböiä xuu'tspä. Mäniit hajxy yäaxcombä:

—Tөө yö'ö möjcajpt jiaančh tehñ chaachpöcy. Haa ja'a cubarcohajxiä, tөө hajxy ja mäyööjööñä coo yö'ö cajpt hijty jiaančh tehñ miäyööjä. Paquiä tөө quiuhdägooñä.

²⁰ Pönjaty jim tsänaaby tsajpootyp, ween hajxy nägöxiä mxoonda'agy, mөөдä Diosquexy mөөдä Dioshuung, je'eguiöxpä coo ja'a Dios yö'ö cajpt tөө yajcumädoy.

²¹ Jaančh tehñ miöcä Diosmoonsä tu'ug. Mäniitä cruundätsaa yajpädö'cy. Mäniit miejyquia'adsöoyy. Mäniit miänaañ:

—Jaduhñsä Babiloniacajpt jiadaambä yhabetaambä. Cab jaduhñ mänaa ñä'ägädä cähxö'ögaañnä.

²² Cab jaduhñ jim pöñ xiu'uxaañnä. Caj pöñ jim tiunaañnä. Cab hajxy jim jiodsaañnä.

²³ Ni jöñ jim quia'a toyaañnä. Cab hajxy jim piögaañnä yhu'ugaañnä. Paadiä Babiloni-acajpt jaduhñ jiadaañ yhabetaañ je'eguiöxpä coo ja'a cu'ug jiaančh tehñ miäyööjä. Tөө ja'a jäya'ayhajxy nägöxiä piahixy ja'a Babilonia yhaxöögcuhdujt.

²⁴ Haa ja'a Diosquexy mөөдä Dioshuunghajxiä, ja'a hajxy yaghö'cäbä, jimä ñö'tyhajxy tөө miähmö'öy maa yö'ö cajptootiän. Hix, cu'ug jaduhñ jatcöoyy.

19

¹ Mäniitöch nmädooyy majiäya'ay hänäjty jim ya'axy tsajpootyp:

Möj jaančhä Dios jaduhñ. Jaaya'ay hajxy xyajwaats xyajtséjcäm. Tsög hajxy wiingudsähgöoyyäm coo möcmäjaa miөөдä.

² Hoyyä Dios quiudiuuñ coo ja'a cuhñindo'oxiöjc hoy piäda'agy haducyitiuum, je'eguiöxpä coo ja'a yhaxöögcuhdujt piahixäxä ja'a jäya'ayhajxy nägöxiä, y coo tөө yaghö'ogy ja'a Diosquexypä mөөдä Dioshuung.

Coo ja'a Dios ja'a ca'awiindöybä yajcumädowa'añ, yejpiä töyhajt jaduhñ; cab nä'ä nägoobä yajcumädoy.

³ Mäniitä majiäya'ayhajxy miänäänöombä:

Möj jaančhä Dios. Cöjxta'axiöö yö'ö cuhñindo'oxiöjc yhatoy yhapöögö'owa'añ.

⁴ Mäniitä majjäya'ay ja'a Dios hajxy wyiinjičädaacy, ja'a hajxy nähii'xmädaaxpä mөөдä animalhajxy ja'a nämädaaxpä. Mäniit hajxy miänaañ:

—Töyhajt jaduhñ, möj jaančhä Dios.

⁵ Mäniitä jäya'ay jim tu'ug quiapxy maa ja'a Dios hänäjty yhäña'ayän:

Näma'aw ja'a Dios hajxy coo miöjjä coo jiaančhä, pønjaty Diosquexy, pønjatiä Dios wiin-gudsähgøøby, miöjjä miuutscä.

⁶ Mänitøch nmädooyy coo majiäya'ay hänajty quiapxy. Jaduhñ yajmädooyy nebiä mejy møc yhañøøchän, nebiä hänee møc ya'axiän:

Møj jaančhä Dios jaduhñ. Tøø tiägøøñä gobiernähajpä.

Jimä møjcuħdujt miøødä.

⁷ Tsøg hajxy jootcugøøyyäm, tsøg hajxy xooñdäacäm. Tsøgä Dios hajxy møj jaančhä pädäacäm.

Tøø yhabaatnä coo ja'a Meeghuung piøgaanä. Tøø ja'a jaxie'eb ñiyhahixøøyyänä.

⁸ Howyit jaduhñ jaančhä tehñ yajpøgø'øwáanäp, wa'adspä, haambä tsämaambä, nømä majiäya'ayhajxy miänaañ. Haa ja'a howyit, je'eduhñ ñänøømby coo ja'a Dioshuung-hajxy hänajty hoy tøø wiädity hädaa yaabä naaxwiin.

⁹ Mänitøchä Diosmoonsä xñämaayy:

—Cujaay jaduhñ: “Jootcujc hajxy yhity pønjaty tøø yajwoy tøø yajwich maa ja'a Meeghu-ung piøga'añän.”

Mänitøch xñämäaguombä:

—Tøyhajtä Diosmädia'agy jaduhñ.

¹⁰ Mänitøchä Diosmoonsä nja wiinjicädaacy. Nja wiingudsähgø'øwáançhöch jaduhñ. Mänitøch xñämaayy:

—Ca'ačh xwyiingudsähgø'øy. Høøchä Dios xmiøonsähajp nej mijs xmiøonsähajpä, coo mijsä Jesucristo miädia'agy hoy myajtuunä. Ja'a Dios mäbøcy mwiingudsähgø'øwäp.

Tøyhajtä Jesucristo miädia'agy. Tu'ugmädia'agy hajxy yhity, pønjatiä Jesucristo miädia'agy yajwä'xäp, pønjatiä Jesucristo capxpaatp.

¹¹ Mänitøch tsajpootyp nhijxy coo tøø yhawa'ačh. Mänitøchä jäya'ay tu'ug nhijxy coo ja'a ca'awiindøybä hoy yajcumädowa'añ, coo hoy chiptuna'añ. Paady xiøhaty ja'a hogiuidi-uumbä, ja'a tøyhajtyejpä. Poobcuanañähgøxp hänajty yhäña'ay.

¹² Jaduhñä wyiin hänajty quiähxø'øgy nebiä jøøn tiøyyän. Mayyä cuhjen hänajty miøødä cuħduum. Jimä xøø hänajty miøødä cujaay. Ni pøn hänajty quia'a najuø'øy tii xøø je'e. Je'eduhñ nidiuhñ najuøøby.

¹³ Nø'tiä wyit hänajty tøø yaghucy. Ja'a Diosmädia'agy hänajty xiøhaty.

¹⁴ Jaančhä tehñ miäjiäya'ay hänajty panøcxp Haagä poobcuanañähgøxp. Poobwit hoybä hajxy hänajty miøød, jaančhä tehñ piøb jaančhä tehñ wia'ads.

¹⁵ Jim yø'øya'ay espada jaančhä tehñ jiojpp hänajty miøødä yhaawjooty. Je'e ja'a jäya'ay hänajty yajpuaamby. Jaančhä tehñ miøc guobiernähada'añ. Hoyhoyyä jäya'ay chaačhtiuna'añ nebiä Dios ja'a jäya'ay yajcumädooyän.

¹⁶ Jimä xiøø hänajty miøødä cujaay wyitcøxp møødä piuuguiøxp: “Hädaa møjcuħdujtmøød; ni pøn møjcuħdujt jaduhñ quia'a m'øødä.”

¹⁷ Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy coo hänajty jimä tiäna'ay maa ja'a xøøjän. Mänit jaančhä tehñ miøc yaaxy. Ja'a luudhajxy møjyaaxä, ja'a hajxy cøxp jäyøøwiädijpä:

—Min hajxy tsu'uds. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xmiø'owaamb.

¹⁸ Jäya'ay hajxy nägøxiä mdsu'udsaamby, miöjjä miuutscä, hoiøñä, møødä rediøjc-hajxy, møød hajxy tuumbä soldadowiindsøn, møød hajxy møcmäjaamøødpä, møødä cuayy, møød hajxy cuayhäñaabiä.

¹⁹ Mänitøchä animal nhijxy. Møødä reyhajxy hänajty jim choonä møødä quiu'ughajxy. Tsiptunaamb hajxy hänajty jaduhñ møødä jaaya'aguiøxpä ja'a cuanañähgøxp wädijpä møødä quiu'ug.

²⁰ Mänitä animal miajtsä møødä craa ja'a jaančhä tehñ jäya'awyiiinhøhmbä. Tøø ja'a craa hänajty yajcähxø'øgy hoy-yagjuøøñäjaty maa ja'a animal wyiinduumän. Jaduhñä craa hänajty tøø wyiinhøøñ pønjaty yø'ø animal seña hänajty møødhäjtäp, pønjaty yø'ø animal yhäñdiuunnaxy hänajty tøø wyiingudsähgøøyyä. Mänit hajxy nämetsc jioñjuipøøyyä maa azufre hänajty tiøyyän.

²¹ Mänitä quiu'ughajxy yaghó'cäxä. Jaaya'ay jaduhñ mäyagho'c, ja'a hänajty cuayhäñaabiä. Espadahaam miäyagho'cy, ja'a jaančhä tehñ jiojppä, ja'a hänajty jim miøødpä yhaawjooty. Mänit ho'ogyjäya'ayhajxy chu'tsä. Ja'a luudhajxy jaduhñ mädsu'ts jaančhä tehñ quiu'uxiä.

20

¹ Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy. Jim tsajpootyp hänajty miänacy. Jimä juthawaatst hänajty quiø'øgonhaty, ja'a hänajty jaančhä tehñ quiøøcpä. Jimä cadena hänajty quiø'øwitshajpä.

² Mänitä møjcu'ugong miajtsä, ja'a xøhajpä Satanás. Ja'a dragón je'e møødä jecychahñdy. Mänit quiø'øxojsä tiecyxiojtsä cadenahaam.

³ Mänit quiujuipøøyyä jutjooty. Mänit yhawägüiit'sä. Mänitä Diosmoonsä yhahoo'ch maa ja'a juthaawän. Mil jomøjtä mõjcu'ugong hänajty jiiby yhida'añ, nebiä jäya'ay jaduñ quia'a wiinhøhñät. Coø hänajty mil jomøjt tøø yhabejnä, mänit yhøxmdads'añii. Pero cab hänajty jejcy yajwädita'añii coø hänajty tøø yhøxmaçhii.

⁴ Mänitøch nhixxy coø cu'ughajxy hänajty yhäña'ay. Haagä mõjcuhdujtmøød hajxy hänajty coø hajxy nägøxiä yajtøyhajtyégät. Mänitøchä jäya'ayä yhäñaämähajxy nhixxä, põnjaty hänajty tøø yo'puxyüi. Paady hajxy yo'pujxä coø hajxy hänajty tøø Dyiosmädia'agy-yajwa'xy coø ja'a Jesucristo Dyioshuungä. Cabä animal hajxy hänajty tøø wyiingudsähgø'øy, ni ja'a yhäñädiuunaxy. Ni cab hajxy hänajty tøø piädaacäxä ja'a animal seña, ni wyiinnähgøpcøxp ni quiø'øgøxp. Mänitøch nhixxy coø hajxy jiuypijøjnä. Mänitä Jesucristo hajxy miøødtägøøyy gobiernähajpä. Mil jomøjt hajxy hänajty tiuna'añ.

⁵⁻⁶ Jayøjp hajxy jiuypijøjtsohñ. Jootcuç hajxy yhity. Nebiä teediän ja'a Dios hajxy miøødtuñ. Cab hajxy chaachtuuna'añii. Coø mil jomøjt hänajty tøø yhabety, mänitä jäya'ay yhäñaämähajxy jiaac jiuypijøgaambä nägøxiä, ja'a hajxy hänajty hoy tøø quia'a wäditiäbä. Mänit hajxy yajcumädowa'añii.

⁷ Coø mil jomøjt hänajty tøø yhabejnä, mänitä Satanäs yhøxmdads'añii.

⁸ Mänit tiägø'øwa'añ jäya'awyiinhøhmbä wiinduhmyhagajpt. Yajwiinhøønaambä Gog møødä Magog. Mänit hajxy yhamugø'øwa'añ møødä quiu'ughajxy coø hajxy hänajty çhiptuna'añ. Jaanç tehñ miay hajxy hänajty jaduñ.

⁹ Wiinduhmyhagajpt hajxy choona'añ. Mänitä Dioshuunghajxy jiuhibic jiuhgødø'øwa'añii. Mänitä Dios jøøn yajca'awa'añ. Cøxy toyaambä Magoghajxy jaduñ.

¹⁰ Mänitä mõjcu'ugong jøønjuipøøyyä maa ja'a azufre hänajty tioyyän, maa ja'a animalhajxy hänajty tøø jøønjuipø'øyijän, møødä craa hänajty tøø jiäya'awyiinhøøñäbä. Cøjxta'axiøø hajxy jiiby chaachpøga'añ xøømdsuhñ.

¹¹ Mänitøchä Dios nhixxy coø hänajty yhäña'ay. Poobä yhäñaabiejt hänajty cruundä. Mänitä naaxwiimbä yhadägøyyøøyy maa ja'a Dioswiinduumän møød tsajtcøxp.

¹² Mänitøchä hääñämähajxy nhixxy miøjjä miuutscä. Jim hajxy hänajty tiäna'ay Dioswiinduum. Mänitä Dios ja'a libro yaghawaach møødä libro wiingpä. Jiiibiä xiøøhajxy hänajty myiñ cujaay ja'a hajxy jugyhadaambä cøjxta'axiøø nebiä Dios jugyhatiän. Mänitä Dios ja'a libro quiapxy pø hoyyä hääñämähajxy hänajty tøø jiäya'ayhaty, pø caç.

¹³ Mänitä hääñämähajxy jiiby piädsøømy mejjiooty, ja'a hajxy hänajty jiiiby tøø yhö'oguiäbä. Jaduñ hajxy jiiiby piädsøømbä naaxpa'c. Ja'a hajxy hänajty hoy tøø jiäya'ayhätiiäbä, hawa'adstuum hajxy hoy miähmøøñä. Ja'a hajxy hänajty hoy tøø quia'a jäya'ayhätiiäbä, haducytiuum hajxy hoy miähmø'øy.

¹⁴⁻¹⁵ Mänitä mõjcu'ugong jøønjooty piädaacä. Mänitä hääñämähajxy jøønjooty quiujuipøøyyä, põnjatiä xiøø hänajty ca'a miimb cujaay librojooty. Cab hajxy cøjxta'axiøø jugyhada'añ nebiä Dios jugyhatiän.

21

¹ Mänitøchä tsajpoootyp jemybiä nhixxy møødä naaxwiin jemybiä. Tøø ja'a tuçtsajpoootyp hänajty tiägøøñä møødä tuçnaaxwiimbä. Møødä mejy hänajty tøø tiägøøbiä.

² Mänitøchä Dioscajpt nhixxy, ja'a Jerusalén jemybiä. Jim hänajty miänacy tsajpoootyp. Jim hänajty tøø choon maa ja'a Diosän. Yajxøn hänajty quiähxø'øgy nebiä jaxie'eb ñiyahixø'øyijän coø hänajty piøga'añ.

³ Mänitä jäya'ay moc jiaanç tehñ quiapxy jim tsajpoootyp:

—Huug hix, jimä Dios tøø chänaadiaacpøcy maa ja'a jäya'ayhajxiän. Quiu'ughadaambiä Dios ja'a jäya'ayhajxy. Wiingudsähgø'øwáanäp ja'a Dios jaduñ.

⁴ Jaduñä Dios miäna'ana'añ coø ja'a jäya'ayhajxy quia'a jøøñät. Cab hajxy pia'ambadaannä, yho'ogaannä. Cab hajxy jiø'øwaannä xiuudsaañä. Tøø yø'øduhmbä hänajty quiøxy cuhdägøøñä.

⁵ Mänitä Dios miänaañ:

—Tøøch cøxiä wiinä nhädiuundägach.

Mänit miänäänqombä:

—Cujaay jaduñ. Tøyhájthøch nmädia'agy jaduñ. Cábøch nhøhnda'agy.

⁶ Mänitøch xñämaay:

—Tøø jaduñ miaañ. Høøch nyajtsohndaac; jaanä høøch nyajmaabiä. Pøñä jioot hamuumdu'joot tøø piäda'agy coø jugyhada'añ cøjxta'axiøø nébiøch njugyhatiän, nguhdujtmó'owäbøch jaduñ coø jaduñ jugyhädät.

⁷ Pøñ mäjädaacp, je'e jugyhadaamb cøjxta'axiøø nébiøch njugyhatiän. Høøch cøjxta'axiøø xTiedyhadaamb. Nhuunghadäämbiøch jaduñ.

⁸ Haa ja'a hajxy jaduhñ ca'a mäjädaacpä, jøønjooty hajxy nøcxy quia'awa'añ maa ja'a azufre tioyyän. Jiiby hajxy cøjxta'axiøø chaachpøga'añ, møød hajxy ca'a mæbøjpä, møød hajxy ca'awiindøybä, møød hajxy jäya'ay-yagho'pä, møød hajxy amigähamädoobä, møød hajxy mäwijnä mæäxujpä, møød hajxy quepychewiingudsähgøøbiä, møød hajxy høhndaacpä.

⁹ Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy, ja'a hajxy näjxutjcpä, ja'a orotsimñ hajxy miøødpä cødu'ug. Jimä tsø'ty høyohn hånajty miøødä ja'a jxutjcpä orotsimñ. Mänitøch xñämaay:

—Jamä jaxie'eb nyajñähixø'oy ja'a Meeghuung tio'oxiøjc-hadaambä.

¹⁰ Nwiinhijxypøch hånajty; ja'a Dioshøpøritøch hånajty xyajwiinhijxp. Mänitøchä Diosmoonsä xwioonøcxy maa ja'a cøxptunguhduumän. Mänitøchä Dioscajpt xyajñähixøøyy. Jerusalén xiøhaty. Jim hånajty miänacy tsajpootyp maa ja'a Diosän.

¹¹ Jaanč tehñ yhaamb jaanč tehñ chämaambä cajpt hånajty nebiä Diosän. Jaduhñ hånajty yhaambä chämaambä nebiä høchaa jaanč tehñ chowbän, nebiä jaspetsaajan. Jaduhñ hånajty tiø'xiä nebiä hijxtän.

¹² Piquiä ja'a cajpt quiuraa hånajty yhamuu'dsø'øguiä. Jaanč tehñ quiøxp hånajty yhamuu'dsø'øguiä. Majmetscä curaahaaw hånajty miøødä. Majmetscä Diosmoonsähajxy hånajty jim yhadäna'ay. Cødu'ugjaty hajxy hånajty yhadäna'ay maa ja'a curaahaawän. Tu'ugjatiä curaahaaw hånajty miøødä cujaay nebiatiä judiøshajxy xiøhaty ja'a nämajmetscjatypä.

¹³ Tägøøgä curaahaaw hånajty xøøbädsøømypiä; tägøøg hånajty tsuxpojejpä; tägøøg hånajty jøømbojmänajpä; tägøøg hånajty xøøguhñajxpä.

¹⁴ Majmetscä tsaa hånajty jiiby maa hånajty miuu'dsø'tsoonän. Jim tsaagøxp hånajty quiujaayä nebiatiä Meeghuungä quiugexyhajxy hånajty xiøhaty, ja'a nämajmetspä.

¹⁵ Haa ja'a Diosmöonsøch hånajty xmiøødmädiaacpä, jimä oropaxyquipxt hånajty miøødä. Je'e ja'a cajpt hånajty yajquipxaamb by møødä curaahaaw møødä yhamuu'dsø'øgy.

¹⁶ Haa ja'a cajpt, hamädaaxteec hånajty je'e. Jaduhñtiä yoñä nebiä yhoocän. Mänitä Diosmoonsä ja'a cajpt qyixy ja'a oropaxyquipxthaam. Mejtsmil cumejtsmägo'x kilómetro hånajty yoñä; jaduhñ hånajty quiøxpä; jaanä jaduhñ yhooc hånajtypä.

¹⁷ Haa ja'a yhamuu'dsø'øguiä, tägøøghii'x cumädaaxc metro hånajty quiøxpä.

¹⁸ Haagä jaspetsaahädiuñ ja'a hamuu'dsø'øgy hånajty. Haagä oro ja'a cajpt hånajty. Jaduhñ hånajty quiähxø'øgy nebiä hijxt jaanč tehñ tiø'xypän.

¹⁹ Haa ja'a majmetspä tsaa hånajty jiiby hijpä maa ja'a yhamuu'dsø'øgy miuu'dsø'tsoonän, haagä høchaa hånajty miøød. Haa ja'a jayøjpä tsaajä, jasje hånajty miøød; ja'a miämetspä, zafiro hånajty miøød; ja'a miädägøøgpä, ágata hånajty miøød; ja'a miämädaaxpä, esmeralda hånajty miøød;

²⁰ ja'a miämägøoxpä, ðnice hånajty miøød; ja'a miädädujcpä, cornalina hånajty miøød; ja'a miäjxutjcpä, crisólito hånajty miøød; ja'a miäductujcpä, berilo hånajty miøød; ja'a miädaaxtujcpä, topacio hånajty miøød; ja'a miämajcpä, crisoprasa hånajty miøød; ja'a miämajtu'uggpä, jacinto hånajty miøød; ja'a miämajmetspä, amatista hånajty miøød.

²¹ Ja'a majmetspä curaahagø'øw, haagä perlahädiuñ hånajty cødu'ugjaty. Haa ja'a mõjtu'u, orohädiuñ je'e. Jaduhñ hånajty quiähxø'øgy nebiä hijxt tiø'xiän.

²² Cábøch tsajtøjc jim nnä'ägädä hijxy maa yø'ø cajptän, je'eguiøxpä coo ja'a Dios jim chäna'ay møødä Meeghuung. Møjcuhdütä Dios miøød.

²³ Haamb tsämaambä Dios jim yhyty møødä Meeghuung. Paadiä xøø jim quia'a hañ ni ja'a po'o.

²⁴ Coo ja'a Dioshajxy jim yhañ chämamy, paadiä jäya'ayhajxy jiiby wiädita'añ, ja'a hajxy hånajty tøø ñähwä'achäbä. Møødä reyhajxy jiiby wiäditaambä. Yajmedsaamby hajxy mädyijjaty hoy yajxøñ.

²⁵ Cabä curaahaaw mänaa yhaduga'añ. Cab jaduhñ mänaa wyiingoodsø'øwa'añ maa yø'ø cajptän.

²⁶ Medsaambä jäya'ayhajxy jim Dioswiingudsähgøøbiä.

²⁷ Cabä haxøøgpä jiiby mänaa tiägø'øwa'añ cajpooty, ni ja'a jäya'ayhajxy ca'awiindøybä ni ja'a høhndaacpä. Jagooyä jäya'ayhajxy jiiby tiägø'øwa'añ pønjatiä xiøø jiiby miimb cujaay librojoty ja'a Meeghuung miøødpä. Jaaya'ayädshajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jjugyhatiän.

22

¹ Mänitøchä Diosmoonsä mõjnøø tu'ug xyajñähixøøyy jaanč tehñ tiø'xy nebiä hijxtän. Jim hånajty piädsø'mø'oy maa ja'a Dios ja'a Meeghuung hånajty miøødhäña'ayän. Ja'a mõjnøø jaduhmbä, yejpä jugyhajt jaduhñ.

² Møjtu'ugujcä mõjnøø hånajty piäyø'øgy. Mejtsnøøba'a ja'a quepychaa hånajty tu'ug tiäna'ay, ja'a jugyhajtyejpä. Majmetshoocä quepychaa hånajty tiøømbety tu'jomøjtpä.

Wiindu'ugäpo'ojaty hänäjty tiøømhaty. Ja'a yhaayhaama jäya'ayhajxy ñähwa'açh wiindumyhagajpt.

³ Cabä haxøøgpä jim yajpaada'añ. Hix, jimä Dioshajxy yhäña'awa'añ møødä Meeghuung. Jimä miöonsäm wyiingudsähgø'owa'añijäm.

⁴ Jaduhnä wyiin jiojphajxy yhixáañäxä. Haa ja'a Dios xiøøhajxiä, jim cujaay miøøhadáañäxä maa ja'a miöonsä wyiinnähgøpcøxpän.

⁵ Cab jaduñ mänaaxøø wyiingoodsø'owaañnä. Cabä xøø jim yhanaañnä, ni jøøn jim quia'a hajjaañnä. Ja'a Dios jim hajjaamb cudøø'xaamb. Haa ja'a hajxy jim tsánaabiä, cøjxta'axiøø hajxy jim guobiernähada'añ.

⁶ Mänitøchä Diosmoonsä xñämaayy:

—Tehm tiøyhajt hädaa mädia'agy jaduñ. Haa ja'a Diosä, quiejx ja'a quiuguexy jaduñ coo ja'a miöonsä nøcxy yhawáañäxä coo miäbodhaty tijaty jadáañäp tunáañäp. Ja'a Dios jaduñ najtsapxøøyy —nømhøchä Diosmoonsä xñämaayy.

⁷ —Mobädájpøch jii by nhäda'aga'añ —nømä Dios miánaañ.

Jootcujc yhity pønhatiä Diosmädia'agy hoy cudiumb nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty.

⁸ Høøch jaduñ tøø nhixy tøø nmädoy, høøch Juanhajpä. Cooch nwiinhijxpädøøyy, mänitøchä Diosmoonsä nwiinjicädaacy, ja'açh hänäjty tøø xyajwiinhixiäbä; nja wiingudsähgø'owaañhøch jaduñ.

⁹ Mänitøch je'e xñämaayy:

—Ca'açh xwyiingudsähgø'oy. Høøchä Dios xmiöonsähajp nej mijts jaduñ xmiöonsähajpän coo ja'a Diosmädia'agy hajxy myajwa'xy. Pønhatiä hoy cudiumb nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty, moonsähajtäp hajxy je'ebä ja'a Diösäm. Ja'a Dios mäböcy hajxy mwiingudsähgø'owäp.

¹⁰ Mänitøch xñämäaguioimbä:

—Tøø miäbodhaty coo ja'a Diosmädia'agy tiøjiada'añ nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty. Paady, cabä Diosmädia'agy yu'uçh myaghidät. Naxy mdehm yajwá'xät.

¹¹ Weenä ca'awiindøyhäna'c-hajxy jiaac jatcø'oy haxøøg. Weenä hoyhäna'c-hajxy jiaac cudiuñ hoy nebiä Dios yhane'emiän. Dioshuung hajxy je'eduñ —nømhøchä Diosmoonsä xñämaayy.

¹² —Tøyhajt jaduñ. Mobädájpøch jii by nhäda'aga'añ. Nøcxáambøchä jäya'ayhajxy nbäda'aga'añ hodiuum, ja'a hajxy hoy tøø quidiuñäbä. Haa ja'a jäya'ayhajxy tøø quia'a cudiuñäbä, haxøøgtúumhøch hajxy nøcxy nbäda'aga'añ.

¹³ Høøch cøxiä nyajtsøhndaac. Høøch jadähooc cøxiä nyajmayängombä —nømä Dios miánaañ.

¹⁴ Jootcujc hajxy yhity pønhatiä nähwaatsp. Je'edshajxy jii by tägø'owaamb Dioscajptooty. Je'edsä cuhdujt hajxy mo'owáañäp coo ja'a tøømdsa'am hajxy jioø'xät ja'a jugyhajtyejpä.

¹⁵ Pero cabä ca'awiindøyhäna'c-hajxy jii by tiägø'owa'añ, ni ja'a mäwijspä ni ja'a mäbäxujpähajxy, ni ja'a amigähämädoobähajxy, ni ja'a jäya'ay-yagho'pähajxy, ni ja'a quepychechwiingudsähgøøbiähajxy, ni ja'a høhndaacpähajxy.

¹⁶ —Høøch Jesucristo, tøøchä ngugexy nguexy coo ja'a hermanohajxy cøxiä yhawáañäxät. Høøchä rey David nhaphajpy nhoc-hajpy. Y xyhaphajp xyhoc-hájpøch je'ebä. Høøch, jaxiøømhájpøch høøch —nømä Jesucristo miánaañ.

¹⁷ Jaduhnä Dioshespíritu miánaambä:

—Min —jaduhnä Meeghuung tio'oxiøjc miánaambä.

Pøn jaduhn mädoob, ween jaduñ miánaambät:

—Min.

Pønä jioot pädaacp hamuumdu'joot coo cøjxta'axiøø jugyhada'añ nebiä Dios jii gyhatiän, yagjugyhadaañäp jaduñ nebiä jii gyhatiän. Cab jaduñ yagjuya'añii.

¹⁸ Pønhatiä Diosmädia'agy hamädoowhijp nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty, nnämäabiøch jaduñ coo ja'a mhamdsoo mädia'agy hajxy mga'a yajmäjayø'owät. Coo hajxy jaduñ mjatcø'owät, mänitä Dios hajxy xjiaançh tehñ yajtsaachpøgät nej yaa jaduñ myiñän cujaay hädaa librojooty.

¹⁹ Y coo hajxy näje'ejaty mbuhgónät, cabä Dios hajxy xyagjugyhádät cøjxta'axiøø neby je'e jii gyhatiän, nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty. Cab hajxy jii by xyajtägø'owät Dioscajptooty.

²⁰ Jaaya'ay jaduñ mädiaacpä, je'eduñ mänaamb:

—Tøyhajt jaduñ. Mobädájpøch jii by nhäda'aga'añ —nømä Dios miánaañ.

Amén. Min paquiä Jesucristo. Miiçh højts nWiindsønhajpy.

²¹ Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt nägøxiä xmiø'oy. Amén.